image
not
available

COLLECTIO MAXIMA
CONCILIORUM
OMNIUM
HISPANIÆ,
ET NOVI ORBIS

EPISTOLARUMQUE DECRETALIUM CELEBRIORUM, NECNON PLURIUM MONUMENTORUM VETERUM AD ILLAM SPECTANTIUM.

Cum Notis, & Dissertationibus, quibus Sacri Canones, Historia, ac Disciplina Ecclesiastica, & Chronologia, accurate illustrantur.

CURA, ET STUDIO

JOSEPHI SAENZ DE AGUIRRE,

Benedictinæ Congregationis Hispaniarum Magistri Generalis, Regii, ac Supremi Fidei Senatus Consultoris, in Salmanticensi Academia Doctoris Theologi, ac post plures alias Cathedras Primarii sacrorum Bibliorum Interpretis.

S. R. E. PRESBYTERI CARDINALIS, TITULI S. BALBINÆ, PROTECTORIS REGNI SICILIÆ.

Editio altera in sex Tomos distributa, & novis Additionibus aucta.

TOMUS SEXTUS.

AD ILLUSTRISS. ET REVERENDISS. D.

BONAVENTURAM SCULCO

EPISC. BISINIANENSIUM.

AUCTORE JOSEPHO CATALANO

ORATORII S. HIERONYMI CHARITATIS PRESBYTERO.

ROMÆ, CIↃ IↃ CC LV.

Ex Typographia Antonii Fulgonii apud Sanctum Eustachium.

SUPERIORUM PERMISSU.

ILLUSTRISSIMO AC REVERENDISSIMO DOMINO

BONAVENTURÆ SCULCO

EPISCOPO BISINIANENSI,

JOSEPHUS CATALANUS S.

Am diu constitueram, Illustrissime & Reverendissime Præsul, & *quidem ubi a Sanctissimo Patre feliciter regnante* BENEDICTO XIV. *Pontifice Maximo, ad insignis Bisinianensis Ecclesiæ Solium evectus es, aliquem Operum, quæ quotannis solitus sum edere in lucem, Tomum tuo inclyto Nomini*

dedicare, ut cunctis scilicet hoc testimonio patefacerem, me Te, quem longa annorum serie Romæ commorantem veluti filium, & discipulum dilexeram, atque in bonis studiis erudieram, factum Episcopum tanquam amantissimum Patrem, & sapientissimum Magistrum venerari. Ut autem magis magisque ostenderem, quantum sit meum erga Te studium, obsequiumque, arrepta occasione novæ editionis Conciliorum Hispaniæ jampridem a doctissimo & religiosissimo S. R. E. Cardinale de Aguirre adornatæ, a me vero non nihil auctæ, & in sex Tomos divisæ, volui postremum tanti Operis Tomum Illustrissimæ Tuæ Dominationi *nuncupare, ut nimirum Viris summis, in primariis dignitatibus constitutis, quales sunt laudatus Pontifex Maximus* BENEDICTUS, *duo S. R. E. Cardinales Corsinus, & Spinellus, ac duo itidem Antistites, Genuensis, & Syracusanus, quibus primos quinque Tomos dedicavi, Te Virum dignitate, nobilitate, ac doctrina conspicuum adjungerem. Præterea quum Tu adhuc adolescens Romæ studiorum causa morareris, sacrorum Canonum studio delectatus, me ad instituendam in Domo Oratorii S. Hieronymi Caritatis Conciliorum Generalium Academiam, Ecclesiasticæ disciplinæ amatorum utilitati impuleris, ibique una cum eisdem singulis hebdomadis die Martis coram summis, & literatis Viris magna cum laude, & ingenti auditorum plausu, Acta, & Canones Conciliorum explicueris, justum putavi, ut Te in dedicatione hujus Tomi cæteris Patronis meis præferrem. Difficile quippe erat hos inter Tui similem invenire, in quo uno, & antiqua generis Sculcorum nobilitas, & summa rerum Ecclesiasticarum peritia, zelus Domus Dei, literatorum patrocinium, & immensa liberalitas reperirentur. Porro autem eo consilio postremum hunc laudati Operis Tomum Tibi obtuli, quod in eo variæ Constitutiones, ac Synodi S. Toribii Archiepiscopi Limensis continentur, quem Tu in tuæ regimine Ecclesiæ apprime imitaris. Notum enim est, quanta pecuniæ profusione cultum Divinum augeas, pauperes sustentes, Bibliothecam erigas, studiosos promo-*

veas;

veas; quanta fortitudine, constantiaque immunitatem Ecclesiasticam tuearis, abusus elimines, saniorem morum doctrinam propugnes, contumaces corripias, & quod mirum est, sine litium ambagibus, recursuve ad Principes, sed summa semper animi tui tranquillitate, & Imperii, ac Sacerdotii consensione admirabili. Accipe itaque, ILLUSTRISSIME PRÆSUL, *hilari vultu, & gratanti animo sextum hunc Tomum, quem Tibi eam etiam ob causam dedicatum volui, ut cui antiqua consuetudine, & natione conjunctus sum, nunc ista dedicatione fierem longe conjunctior. Cæterum quum pro tua constanti in me benevolentia, studia mea grata semper habueris, multa sunt, quæ propediem, Deo dante, typis committam, ac primum Commentaria perpetua in Rituale Romanum, duobus Tomis contenta, Opus a me jussu Romani Pontificis feliciter regnantis susceptum, & non sine ingenti labore absolutum; deinde vero, ut alia omittam opera, amplissimam Conciliorum Italiæ collectionem cum Notis, aliisque ad eam rite peragendam spectantibus. Servata forte hæc erat aliis provincia, & dignum certe opus plurium eruditorum Virorum conventu, cui Mæcenas munificentissimus præesset, sed quum diu animadverterim, neminem curasse provinciam ipsam subire, volui ego tandem omnium minimus nullo humano præsidio suffultus, sed in spe sola Divinæ gratiæ innixus, oneri huic succumbere. Vale.*

LE-

AD ILLVSTRISSIMVM DOMINVM

DECANUM ET VENERANDUM CAPITULUM

MAGNÆ ECCLESIÆ HISPALENSIS,

TOTO ORBE CELEBERRIMÆ.

PRÆFATIO

JOSEPHI SAENZ CARDINALIS DE AGUIRRE

SEU RATIO EORUM, QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

Liceat tandem huic tam vasto, & laborioso Operi coronidem imponere Epistola hac, seu Præfatione mihi gratissima, & jam diu desiderata. Dum coram alioqui non possum Illustriss. D. V. ob tot spatia Terræ, ac maris interjecta, conveniam par Literas, & rationem reddam eorum, quæ in hoc postremo Volumine Collectionis Conciliorum Hispaniæ continentur. Hoc testimonium amoris mei, ac venerationis filialis erga tantam Ecclesiam, communem nostrum Matrem, cujus Canonicatu, & Dignitate cohonestior, posteritati consignare visum.

I. Porro illud * ducit initium ab anno Eræ Christianæ 1512. in quo Illustriss. Archiepiscopus D. Didacus Deza Concilium Provinciale Hispalense celebravit. Volui ut extrema hæc pars totius Collectionis ordiretur, sive auspicium sumeret a Synodo tam antiquæ, tam magnæ, & toto Orbe Christiano venerandæ Ecclesiæ, cui ego tot nominibus obstrictus sum.

II. Possem dicere, non absque veritate, etiam tria priora volumina præseferre insignia decora Ecclesiæ Hispalensis; cum non solum in iis exhibeantur Concilia, & plura sacra ipsius monumenta Notis illustrata; sed etiam in vestibulo, aut fronte cujusque Tomi appareant statim inter Patres præcipuos Conciliorum Hispaniæ magna illa duo lumina, S. Leander, & S. Isidorus; ambo germani fratres, eadem, ac summa generis claritate conjuncti; ambo sanctitate, ac doctrina essimil; ambo Archipræsules Hispalenses, & oracula totius Hispaniæ; ille conversione Gotthorum ab Ariana perfidia ad Catholicam Fidem longe, ac late celeberrimus; iste tot Voluminum insignium, & præsertim amplissima Conciliorum, atque Epistolarum Decretalium Collectione, clarus.

III. Felix sane Ecclesia, quæ immediata successione duos adeo incomparabiles Præsules, & Doctores habuit! de quibus pene usurpari possit, quod de Jacobo Hispaniarum Apostolo, & Ioanne Evangelista, scripsit inclinante sæculo nono Nicetas Paphlago, disertissimus inter Græcos sui ævi, mutatis utrorumque nominibus [a]: *Natura germani, ac fide germani; uno enim prolati Patre, uti in terris Zebedæo* (Severiano) *ita in Cælis Deo. Solis discreti nominibus Joannes, atque Jacobus* (Isidorus & Leander) *propemodum rebus concreti, ac copulati; pares animo, pares gratia, ac virtute &c.*

IV. Prosequitur paullo infra Nicetas, & subjungit nonnulla de ambobus Apostolis germanis, quæ non abs re in illustre par fratrum eorundem Hispalensium Præsulum quodammodo transferri possunt. [b] *Primis sublimes Sedibus, parique honore, ac cunctis propemodum Prælati, tanquam videlicet parem, primumque apud summum universorum Regem, consequuti honorem.*

V. Sed multus sim, si plures ejusdem Nicetiani elogii periodos, non minus opportunas, efferibam in commune magnorum illorum fratrum, licut & illorum, decus, quæ apud laudatum Auctorem legi possunt; præsertim ubi dicuntur, [c] *Gemini oculi Sanctissimi decoris Jesu.* Nam cur veluti oculi Iesu inter Præsules Ecclesiarum Hispaniæ non dicantur Leander & Isidorus? Ille in Concilio III. Toletano, omnium Nationis nostræ celeberrimo, veram Deitatem, & Consubstantialitatem (idest, summam excellentiam, ac decorem) Christo Iesu ab Ariomanitis impie negatam, tam constanter, tam erudite, tam feliciter asseruit, ut Recaredus Rex vestigia sequens, non Leovigildi Patris sui, sed S. Hermenegildi fratris (ut loquitur S. Gregorius Magnus) publice Arianismum abjuraret cum viris Principibus Gotthis, & rite reconciliatus Ecclesiæ, sacram Communionem a Leandro reciperet. Isidorus vero eundem Christi Iesu decorem servandum recepit, non modo contra Arianos, sed etiam postea adversus Acephalos in Concilio Hispalensi II. præsertim Cap. XII. & XIII. ac postea in amplissimo Concilio Toletano IV. cui præfuit, specialim Cap. I. Iure itaque ambo fratres dici possunt inter Hispaniæ Episcopos, gemini oculi sanctissimi decoris Iesu.

VI. Quin & quod idem Nicetas [d] inter duos fratres Zebedæi filios, Iacobum, majorem natu, appellavit dextrum Ecclesiæ oculum; id etiam nos relate ad Ecclesiam vestram de Leandro dicere possumus, veluti majore fratre, immo & Magistro Isidori, qui quasi sinister oculus fuit. Vt proinde liceat adaptare Hispalensi Ecclesiæ, & Urbi, propter ambos gloriosissimos fratres, quod olim Chrysostomus de Romana Ecclesia, & Vrbe ajebat propter Petrum, ac Paullum: [e] *Hinc facta est insignis magis, quam ab aliis rebus omnibus; & tanquam corpus magnum, ac validum, duos habet oculos fulgentes.*

VII. Nam prætermissis plurimis aliis titulis longe antiquioribus excellentiæ, ac claritatis in-

* Loquitur de Præfatione, quam ipse Tomo IV. & postremo suæ editionis præfixit.

[a] Nicetas Paphlago. *Orat. Encomiast. in* S. Jacobum Zebedæi filium. Ἀδελφοὶ τὴν φύσιν, ἀδελφοὶ τὴν πίστιν· ἑνὸς γὰρ ἐκπέφυσαν πατρὸς ὥσπερ τοῦ Ζεβεδαίου (Ζεβεδαίου) κάτω οὕτως ἄνω τοῦ Θεοῦ. ὀνόμασι μόνοις Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος (Ἰσίδωρος καὶ Λέανδρος) διεστηκότες, μικροῦ τοῖς πράγμασι συναπτόμενοι, ἴσοι τὴν γνώμην, ἴσοι τὴν χάριν, ἴσοι τὴν ἀρετὴν &c.

[b] Nicetas ibid. Πρωτόθρονοι, καὶ ἰσότιμοι καὶ πάντων μικροῦ φανεὶς πρόκριτοι, ὡς τὴν ἴσην καὶ πρώτην παρὰ τῷ παμβασιλεῖ κατηξιωμένοι τιμήν.

[c] Ibidem ὀφθαλμοὶ δύο τῆς ἁγιοπρεπείας ΙΗΣΟΥ.

[d] Nicet. supra: ΤΟΝ ΔΕΞΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΟΦΘΑΛΜΟΝ.

[e] Chrysostom. in Epist. ad Roman. Ser. 32. in Exhor. 1. Morali.

inter alias Ecclesias, & Urbes, quæ potius ad Historicos, & Encomiastas spectant, quam ad institutum hujus Collectionis Conciliorum Hispaniæ; nemini dubium esse potest, inter omnia vestræ Ecclesiæ decora, summum esse, ac fuisse, quod prædicta duo Concilia Toletana III. & IV. cæteris longe ampliora, ac celebrior, in quibus de capitali Christianæ Religionis dogmate agebatur, alterum Leandri, alterum Isidori nutu, suasu, auctoritate, immo & stylo, celebrata, ac scripta fuerint. Unusquisque eorum inibi (quod olim Prosper de Augustino in Conciliis Africanis dixerat) veluti ingenium, & lingua fuit.

VIII. Verum & ea Isidori peculiaris laus, ac gloria est, quod Conciliorum omnium eousque in Ecclesia celebratorum, & Epistolarum Decretalium Sedis Apostolicæ, quotquot invenire potuit, amplissimam Collectionem fecerit. Quod enim aliqui illam adscribunt cuidam alteri Isidoro, cognomento *Mercatori*, diverso a nostro Hispalensi, prorsus alienum a vero est, uti palam ostendimus Tomo I. in Apparatu ad Concilia Hispaniæ; quem satis diffusum, nec parum laboriosum, impendimus in honorem ejusdem S. Isidori, & vindicias Epistolarum Decretalium, quas ipse compilavit. Licet enim plurimæ illarum priscis Pontificibus adscriptarum usque ad tempus Syricii, videantur sæpe interpolatæ, aut consarcinatæ quibusdam centonibus assutis, & vitiatæ anachronismis, prout extant saltem ab inclinante sæculo octavo (juxta frequens eruditorum judicium, quod ibidem fuse examinamus) adhuc tamen locus est discernendi in iis germana a spuriis, & genuina ab adscititiis. Quisquis vero fuerit illarum Interpolator, aut mango (quod usque adhue nemo satis vestigare potuit) certissimum est, S. Doctorem longissime fuisse ab eo nævo, & tales collegisse, atque exhibuisse Epistolas, quales suo ipsius ævo circumferebantur. Hæc vero cum in illo Apparatu longe, ac late ostensa a nobis fuerint, non est quod hoc loci repetantur, sed summum indicentur suo loco consulenda.

IX. Missis itaque tot monumentis, & elogiis Ecclesiæ vestræ, quæ prioribus tribus Tomis hujus Operis sparsa sunt, & remissis Lectoribus ad seriem tot insignium Præsulum sanctitate, doctrina, nobilitate, regimine, ac purpureo Cardinalatus honore præstantium, quos ingenti numero protulit; initium ducit Tomus iste IV. ab illo Concilio Provinciali, quod celebravit Illustriss. Archipræsul D. Didacus Deza, adjectis præterea Constitutionibus, quas antea ediderat ipsius decessor in eadem Sede, eminentissimus justa, ac nobilissimus Cardinalis D. Didacus Hurtado de Mendoza; cujus elogium ex Ciacconio, & aliis mutuatum suo loco exhibuimus.

X. Plura alia Hispalensia Concilia ab eodem tempore usque modo, adjungeremus libentissime in hoc Volumine. Verum si qua habita fuerunt, non inveniuntur in ordinem digesta. Quod ipsum fere nobis contigit utroque hoc posteriori sæculo in plerisque Ecclesiis, etiam præcipuis, Hispaniæ, ac Lusitaniæ. Quamvis enim compertum habeamus, plurimas Synodos, etiam Provinciales, in iis coactas fuisse, præsertim ad recipiendum, & evulgandum magnum illud, & celeberrimum Concilium Tridentinum; (quo nullum aliud post Nicænum I. doctius, aut venerabilius in Ecclesia Catholica fuit, quicquid heterodoxi frendeant) paucas tamen illarum nobis, nulli labori parcentibus ad eas exquirendas, colligere, & hoc loco exhibere licuit. Itaque quas, aut nunquam editas, aut jam inventu difficiles, & raras, invenire contigit, lucei publicæ modo damus, aut restituimus.

XI. Ecclesiæ Metropolitanæ, Cæsaraugustana, Burgensis, & Granatensis in Hispania; Bracarensis, & Elborensis in Lusitania, quamvis aliquot Concilia Provincialia utroque hoc posteriori sæculo celebrasse dicantur; nullum eorum, quod sciam, Latine edendum curarunt, aut in ordinem redegisse inveniuntur. Vestræ Ecclesiæ peculiaris laus est, quod sub initium præcedentis sæculi prima omnium eas celeberrimas Synaxes inchoaverit; quas longe postea, & uberius quidem, Ecclesiæ aliæ Metropolitanæ, Toletana, Compostellana, Tarraconensis, & Valentina, prosequutæ sunt.

XII. Præter ea Concilia, quæ intra totius Hispaniæ ambitum celebrata fuerunt præcedenti sæculo, visum fuit adjungere nonnulla alia, eaque insignia, habita in novo Orbe. Inter ea sunt præstantissima aliquot Provincialia, & plura Diœcesana, Apostolici illius viri Toribii Mogrovesi Archiepiscopi Limensis in Peruvia, alias Civitatis Regum, jam pridem inter Beatos ab hac Sede Apostolica relati, ac propediem, uti speramus, supremam, ac solemnissimam in tota Ecclesia apotheosin consecuturi. Ille pretiosissimis heroicarum virtutum gemmis, & margaritis innumeris doctrinæ, sparsis per varias Synodos amplæ illius Metropoleos, longe opulentiorem Peruviam reddidit, quam invenit. Præter alios spiritualis suæ curæ fœtus cœlo maturos, quorum causæ præparantur in hac Sacra Rituom Congregatione examinandæ in solenne Beatitudinis testimonium, numeratur imprimis S. Rosa de Sancta Maria; id est, altera S. Catharina Senensis Peruviæ.

XIII. Certe Rosæ nomen inditum a Toribio scribitur, dum ipsi Sacramentum Confirmationis administraret. Altercantibus enim avia, & matre illius, qualiter nominanda esset, Toribius controversiam diremit, & Rosam dici voluit, juxta roseam speciem, quæ in nascentis infantulæ vultu apparuerat. Unde illud distichon in utriusque lamina et pressum;

Litem avia, & mater renovant. qui virgo vocetur;
Toribius scindit; jure puella Rosa est.

XIV. Felix equidem fuit annus Christi 1538. In quo orti sunt S. Carolus Borromeus, & B. Toribius Mogrovesus; ambo clarissima Ecclesiæ lumina; ambo innocentiæ vitæ, incorrupto virginitatis flore, charitate ardentissima erga Deum, & homines, zelo salutis animarum, austeritate vitæ, & virtutum omnium apice præcellentes; ambo Archiepiscopi, & (quod maxime e re nostra est) insignium Conciliorum auctores; Carolus Mediolanensium, Toribius Limensium. Certe Mediolanensia, veluti edita, & per totam Europam distracta, vivente adhuc

hoc Carolo, ab ejus tempore usque modo summam celebritatem habuerunt. Limensia vero Toribii, tanquam celebrata in remotissimis partibus Novi Orbis, licet ibidem magno in pretio semper habita, non facile potuerunt æqualem in Europa celebritatem nancisci, donec occasione Beatificationis ipsius, Romæ nuper edita fuerunt, quamvis angustiori forma, quam modo prodeant in hac nostra Collectione. Sane utraque Apostolicum spiritum amborum Archipræsulum ostendunt, uniuscujusque ditionis indoli, ac genio accomodatum; nam Peruvianos illos, longe amplius dissitos a nobis, quam *divisos toto Orbe Britannos*, & tempore Toribii neophytos magna ex parte, ac veluti primitias Christianismi in Peruvia, oportuit peculiaribus quibusdam Decretis, ac documentis instrui, eorundem ruditati, ac conditioni infirmæ adaptatis, quæ in Conciliis ipsius, & Catechismis leguntur.

XV. Porro ea omnia a B. Toribio celebrata fuerunt ab anno 1583. usque ad 1606. intra quem, sexagesimum octavum suæ ætatis, die 23. Martii, Feria v. Cœnæ Domini sacra, Apostolicus Vir, meritis cumulatissimus, felicissimam, signis cælestibus nobilitatam, & a se longe antea prædictam, mortem obiit, cum ingenti planctu, ac desolatione totius Peruviæ. Provinciale I. ab ipso celebratum anno 1583. postea a DD. Cardinalibus, post nonnulla addita, aut detracta probatum fuit, & confirmatum auctoritate Xysti V. anno 1588. & juxta eandem censuram editum anno ἀμέσως sequenti apud Matritum, ac recusum Romæ tandem cum aliis Conciliis ejusdem Beati, anno 1673. sub Clemente X. adjectis quibusdam Notis R. P. Fr. Francisci Haroldi, natione Hiberni, Instituto Franciscani, ac Sacræ Theologiæ Professoris emeriti.

XVI. Præterea ex Conciliis in nova Hispania celebratis usque modo nullum aliud nancisci potuimus, quam Mexicanum Provinciale, idque revera insigne, ac doctissimum, anni 1585. Præside D. Petro Moya de Contreras Archiepiscopo Mexicano; quod postea Romæ confirmatum fuit die vicesima septima Octobris 1589. prævio examine DD. Cardinalium, & Matriti editum 1621. deinde recusum Parisiis 1672. in Collectione Maxima Labbena. Duorum autem Mexicanorum, pariter Provincialium, quæ præcessisse dicuntur, neutrum habere potuimus, ac forsan nec edita unquam fuerunt, licet in hoc nostro interdum citentur.

XVII. Monumenta aliquot sacra, instar Synodorum, aut Constitutionum, S. Tomæ De Villa nova, Archiepiscopi Valentini, gemmæ Sacerdotum, & suo tempore inter Ecclesiæ Præsules longe, ac late fulgentis, instar solis inter sidera, adjunximus Conciliis in eadem Archidiœcesi celebratis a dignissimo ipsius successore, ac Viro multis nominibus eximio, & venerando D. Joanne De Ribera, Patriarcha Antiocheno; cujus admiranda Vita jam pridem edita, & cælestia dona, virtutes præcellentissimæ, miracula, atque aliæ id genus dotes, id effecere; ut communi Ecclesiarum, ac populorum Hispaniæ voto desiderentur ab hac Sancta Sede supremi illius honores in toto Orbe Christiano, & ut, quamprimum fieri possit, in Fastos Beatorum referatur. Interea nihil certo pronunciare audemus, nisi hoc solum, quod dum viveret, a B. Pio V. S. Carolo Borromeo, S. Ludovico Beltrando, ac Romanis Pontificibus usque ad Paulum V. (tamdiu enim ille vixit) summo in pretio, ac veneratione habitus fuerit. Nonnullas prædictorum Epistolas ad ipsum exhibemus propriis locis, & quædam alia observatu digna.

XVIII. Sed & uberius, ac fructuosius ampliandæ huic Collectioni, visum adjungere Epitomen Constitutionum Synodalium ejusdem Ecclesiæ Valentinæ, decurrentium fluxu quatuor sæculorum, ab anno circiter MCC. usque ad MDLXXX. quo tempore primum sub eodem Venerabili Archipræsule illæ in ordinem digestæ, atque editæ fuerunt.

XIX. Idipsum observavimus circa Constitutiones Tarraconensis Ecclesiæ, factas trium fere sæculorum spatio, & ab incomparabili Viro, & scriptis suis ubique terrarum celeberrimo, D. Antonio Augustino Archiepiscopo Tarraconensi, collectas in unum Volumen, ac postea aptiori adhuc ordine recusas ab ipsius successore in eadem Sede D. Joanne de Teres.

XX. Plura alia Mss. ejusdem Antonii Augustini, & aliorum illustrium Hispaniæ Virorum, ad scopum hujus Operis spectantia, & lectu dignissima, suis locis adjunximus. Præterea eruditissimorum quorundam hominum, qui speciatim adjutrices præbuere manus iis Conciliis Hispaniæ formandis, aut in ordinem digerendis, elogia quædam adjungere visum, magnam partem delibata ex Bibliotheca Hispana, jam pridem duobus justis Voluminibus Romæ edita ab eximio illo Collectore, subacti judicii, & exactissimæ criseos nomine ubique celebri, D. Nicolao Antonio, Jacobæo Equite, Romæ primum Agente, ut ajunt, Catholicæ Majestatis, & demum Matriti Consiliario Regio. Illius fragmentis, quasi totidem adamantibus, laciniam quorundam monumentorum intexere, aut locupletare visum, donec in lucem σὺν Θεῷ proferamus Bibliothecam Veterem Hispaniæ ejusdem amici (heu!) quondam nostri manu scriptam, apud nos existentem, & nunquam hactenus editam, cui perficiendæ immortuus fuit.

XXI. Eam ob caussam Conciliis hoc Volumine contentis adjunximus elogia hinc inde accepta, non modo quorundam S. R. E. Cardinalium, & Præsulum, qui ea celebrarunt; seu etiam aliorum Virorum pietate, & eruditione insignium, qui iis intervenerunt, consilio, vel directione, aut dicta proprio, & eleganti stylo composuerunt; quales præcipue fuerunt, magnus ille & ad miraculum usque eruditus, Benedictus Arias Montanus, vere πολύγλωττος, & πολυγραφώτατος, Hispalensis Urbis, patriæ suæ, immo & totius Hispaniæ decus; ac Joannes Baptista Perez, exacto Vir judicio, ac veterum monumentorum accurata observatione clarus, cujus plura Mss. satis pretiosa, penes nos extant, dono Excellentissimi, ac literatissimi Marchionis de Mondexar. Ambo illi nimirum intervenere Concilio Toletano Provinciali, celebrato anno 1582. Præside Eminentissimo Cardinale Archiepiscopo D. Gaspare de Quiroga, & nunquam edito hactenus, donec additis correctionibus quibusdam, aut explicationibus

Romæ factis ab hac Sacra Congregatione Cardinalium, illud prælo exprimendum curavimus.

XXII. Sed & animus fuerat, quando Synopsin totius Operis edendi in Hispania prælo commisimus anno 1686. plurima proferendi elogia illustrium Virorum insignium nostræ nationis; qui præcedente sæculo intervenerunt Conciliis Generalibus La[…]nensi, ac Tridentino; exhibitis quoque quamplurium illorum doctissimis orationibus in m[…]is illis Congregationibus. At postea placuit ea omnia prætermittere, tum quod viderentur extranea instituto hujus Operis, ad sola fere Concilia, & Synodos præstantiores Hispaniæ rastricto; tum ne vastissima mole deterreret lectores, illos præcipue, quibus alte insedit illud Græcorum dictum: * Magnos liber magnum malum μέγα βιβλίον, μέγα κακόν.

XXIII. Itaque sufficiat nunc Excursu celeri indigitare Reges Hispaniæ, Oratores, Præsules, Doctores, Concionatores, & demum quoslibet Viros insignes, qui in utrumque id Generale Concilium, Lateranense ultimum, & Tridentinum, aliquid contulerunt; prætermissis eorundem Literis, Orationibus, & elogiis, quæ in Epitome illa Conciliorum olim Salmanticæ edita anno 1686. promiseramus. Qui ea omnia plene legere voluerit, inveniet apud Collectionem Conciliorum Labeanam To. XV. exceptis elogiis, quorum aliqua saltuatim exhibemus in hoc ipso Volumine. Sed & dum plura prætermittimus, licebit saltem proferre nomina eorum omnium, qui titulo aliquo legationis, dignitatis, aut doctrinæ, eisdem duobus Conciliis interfuerunt, aut aliquid contulerunt, ordine annorum servato juxta seriem in ea Epitome contextam.

Circa Concilium Lateranense.

XXIV. Mandatum Serenissimi Ferdinandi Regis Catholici Aragonum, & Gubernatoris Castellæ, ac Legionis &c. pro Serenissima Regina D. Joanna ipsius filia, ad Concilium Oecumenicum Lateranense, coactum a Julio II. Papa; cui auxilium, & obsequium offert per se, & per Oratores suos ad id celebrandum, & perficiendum. Literæ Regiæ datæ fuerunt Burgis die secunda Decembris anni 1511. Initium: *Notum facimus &c.*

Mandatum Serenissimi Emanuelis Regis Lusitaniæ, missum ad Concilium Lateranense, per Oratorem D. Tristanum de Acuña, & Doctores Didacum Pacheco, ac Joannem de Faria, anno 1512.

Oratio Balthasaris del Rio, Scholastici Ecclesiæ Mindoniensis, habita in Concilio Lateranensi, sive Exhortatio ad invictissimum Regem Hispaniæ Ferdinandum, ut opem ferat cæteris Christianis Principibus adversus Othomannos, nunc in Hungariam irruentes. Habita fuit anno 1512.

Circa Concilium Tridentinum, monumenta varia, & lucubrationes Hispanorum.

XXV. Mandatum Caroli V. Imperatoris, cognomento Maximi, Hispaniarum Regis, ad Concilium Tridentinum; cui celebrando auxilium obtulit per duos Oratores suos, alterum Germanum, Hispanum alterum. Literæ datæ fuerunt Augustæ Vindelicorum die primo Julii, anno 1551.

Alloquium Oratorum Caroli V. ad Concilium post exhibitionem mandati prædicti.

Responsum Concilii ad Oratores Imperatoris.

Concio Magistri Fr. Dominici Soto, Ordinis Prædicatorum, Primarii apud Salmaticenses Theologi, habita in Concilio Tridentino Dominica prima Adventus anno 1545. *De extremo Judicio.*

Oratio Illustrissimi, & erudi tissimi D. Didaci Hurtado de Mendoza, Oratoris Cæsarei coram Legatis Sedis Apostolicæ, habita Tridenti die tertia Maji, anno 1546.

Oratio Illustriss. D. Francisci de Toledo, Oratoris Caroli V. quatenus Hispaniarum Regis, ad Synodum Tridentinam 8. Aprilis 1546.

Responsum Synodi ad eundem Oratorem.

Literæ Serenissimi Joannis III. Regis Lusitaniæ ad Summum Pontificem Paulum III. scriptæ apud Eboram 29. Julii 1545. & in Concilio Tridentino lectæ.

Concio R. P. Fr. Bartholomæi Carranza, Theologi, Ordinis Prædicatorum (postea Archiepiscopi Toletani) habita ad Synodum Tridentinam Dominica prima Quadragesimæ in illa verba Actor. I. *Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israel.*

Apologia Gasparis Cardillo Villalpandæi, Segobiensis, Doctoris Theologi, pro indictione Concilii Tridentini, adversus Joannem Fabricium Montanum, edita anno 1546. in qua expostulationes, nugas, & convicia adversus indictionem Synodi, ejusque Patres, refellit nervose, & diserte, ac Montanum ipsum, & Sectarios omnes Tridentinam Synodum criminantes.

Oratio Francisci Herediæ, Doctoris Theologi, Eleemosynarii, & Concionatoris Ecclesiæ Cathedralis Turiasonensis, in solenni die omnium Sanctorum ad Patres habita in Concilio Tridentino, anno 1552.

Comparitio Oratoris Serenissimi Sebastiani Portugalliæ Regis die 9. Februarii, an. 1562.

Literæ ejusdem Sebastiani Regis Portugalliæ, ad Concilium Tridentinum exhibitæ per ejus Oratorem die 9. Februarii, anno 1562. in Congregatione Generali, & postea in Sessione secunda, die 26. ejusdem mensis.

Mandatum Sebastiani Regis Portugalliæ in persona sui Oratoris, in Concilio Tridentino in ejus comparitione coram Generali Congregatione, nona die Februarii, & in Sessione secunda, die 26. ejusdem mensis anno 1562.

Oratio habita nomine Serenissimi Portugalliæ Regis D. Sebastiani in Concilio Tridentino 9. Februarii, 1562.

Responsum Sanctæ Synodi, datum Illustrissimo Oratori Serenissimi D. Regis Portugalliæ in ejus comparitione, die 9. Februarii 1562.

Comparitio Oratoris Serenissimi Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici, ejusque mandatum exhibitum in Concilio Tridentino, die 16. Martii, 1562. & in Sessione tertia die 14. Maji, ejusdem anni.

Oratio Galeatii Brugoræ, Patricii Mediolanensis, & Patroni Regii Fisci, habita Tridenti in Concilio Patrum nomine Illustrissimi Marchionis Piscariæ, Oratoris Regis Catholici, die 16. Martii, 1562.

Responsum Sanctæ Synodi in admissione Oratoris Serenissimi Philippi Hispaniarum Regis Catholici, die 16. Martii 1562. & in Sessione tertia die 14. Maji.

Comparitio Illustris. Comitis de Luna, Oratoris Philippi II. Regis Catholici Hispaniæ in Generali Congregatione, die 21. Maji 1563.

Protestatio facta ab Illustrissimo D. Comite de Luna, Oratore Philippi Regis Catholici, in ejus prima comparitione, In Generali Congregatione, die 21. Maji 1563. super præcedentia, quam sibi deberi proximam Oratoribus Regis Romanorum asserit.

Responsio Oratorum Christianissimi Regis ad protestationem Oratoris Catholici, super præcedentia in Generali Congregatione, die 21. Maji 1563.

Mandatum Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici, exhibitum ab Illustrissimo D. Comite de Luna ejus Oratore, in Generali Congregatione, die 21. Maji 1563. verum antea scriptum Matriti 20. Octobris 1562.

Oratio Petri Fontidonii Segobiensis, Doctoris Theologi, habita ad Patres in Sacro Concilio Tridentino, nomine Illustrissimi Viri D. Claudii Fernandez Quignonis Comitis Lunæ, Oratoris Regis Catholici, die 22. Maji 1563.

Responsum Sanctæ Synodi, in admissione Illustris. D. Comitis de Luna, Oratoris Serenissimi Philippi Regis Catholici, datum in Generali Congregatione, die 21. Maji, ann. 1563.

Oratio Reverendissimi P. Fr. Francisci de Zamora Hispani, Generalis Ministri Ordinis Minorum, habita ad Patres Concilii Tridentini, Dominica secunda Quadragesimæ, anno 1562.

Oratio Gasparis Cardillo Villalpandæi, Segobiensis, Doctoris Theologi, ad Sacrosanctam Synodum Tridentinam habita, anno 1562. in qua ex instituto demonstrat, Calicem Sanguinis Christi non esse laicis ministrandum.

Oratio Joannis Fonsecæ Hispani, Theologi Reverendissimi D. Archiepiscopi Granatensis, habita in Concilio Tridentino, Feria VI. in Parasceve, anno 1562.

Concio R. D. Didaci de Payva, & Andrade, Lusitani, Doctoris Theologi, ad Patres Tridentinos, habita Dominica secunda post Pascha, anno 1562. ad illa Christi verba apud Joannem Cap. 10. *Ego sum Pastor bonus. Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis.*

Concio Doctoris Petri Fontidonii, Hispani, Segobiensis, Theologi Reverendissimi Petri Gonzalez de Mendoza, Episcopi Salmantini, habita ad Sacrosanctam Synodum Tridentinam, Dominica Sanctissimæ Trinitatis, vicesima quarta Maji, 1562. ad illa verba: *Absque Synagogis facient vos.* Joannis Cap. 16.

Oratio Gasparis Cardillo Villalpandæi, Segobiensis, Doctoris Theologi, *De Primatu S. Petri*, ad Concilium Tridentinum habita ipso die festo SS. Apostolorum Petri & Pauli, anno 1562. ad illa verba: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Matth. 16.

Concio Evangelica Joannis Baptistæ Burgos, Augustiniani, Doctoris Sacræ Theologiæ, & Juris Canonici, ad Patres Concilii Tridentini, habita Dominica tertia Adventus, anno Domini 1562. *De quatuor exstirpandarum hæresum præcipuis remediis.*

Oratio, *De Nomine Jesu*, ad Sacrosanctam Synodum Tridentinam, Auctore Gaspare Villalpandæo, Segobiensi, Doctore Theologo, anno 1563.

Concio, *De tribus Domini nostri Jesu Christi tentationibus*, habita Tridenti per Fr. Joannem a Ludegna, Doctorem Theologum Dominicanum, Dominica prima Quadragesimæ, anno 1563.

Oratio R. P. Magistri Fr. Joannis Gallo, Burgensis, Hispani, Theologi Serenissimi Regis Hispaniæ Philippi II. Ordinis Prædicatorum, in laudem Sanctissimi Doctoris Thomæ Aquinatis, habita ad Patres Tridentinos anno, ut videtur, 1563.

Disputatio Theologica, *De cœlibatu Sacerdotum*, qua Fr. Joannes de Ludegna Hispanus, Doctor Theologus, Ordinis Prædicatorum, respondet ad duos et articulis Theologicis de matrimonio, propositis publice in Oecumenica Synodo Tridentina, adversus Calvinum, Lutherum, ac gregales utriusque, anno, ut apparet, 1563.

Oratio ad Patres in sacra, & Oecumenica Synodo Tridentina habita a R. P. Fr. N. Contreras, Hispano, Ordinis Minorum Regularis Observantiæ, Theologo Regis Catholici, Dominica secunda Quadragesimæ, anno 1563. ad Ecclesiæ reformationem persuadendam.

Concio R. P. Magistri Christophori Sanctotisii, Hispani, Burgensis, Ordinis Eremitarum D. Augustini, *De signis veræ Ecclesiæ agnoscendæ*, habita ad Sacrosanctam Oecumenicam Synodum Tridentinam, Dominica tertia Quadragesimæ, anno 1563.

Oratio, sive Apologia Petri Fontidonii, Hispani, Doctoris Theologi, ad Germanos, pro sacro, & Oecumenico Concilio Tridentino, adversus Joannem Fabricium Montanum; occasione desumpta ex verbis illis Proverbiorum 26. *Responde stulto juxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.*

CA-

CATALOGUS

Oratorum, Præsulum, Doctorum, ac Concionatorum Nationis Hispanicæ, qui intervenerunt Concilio Tridentino.

Ex Oratoribus Ecclesiasticis.

Don Fr. Martinus Rosas Portalrubeu Hispanus, Orator Religionis Hierosolymitanæ.

Oratores Regis Catholici Philippi II. quinque supra laudati.

Porro ex iis Comes de Luna obiit Tridenti 20 Decembris 1563. absoluto jam Concilio; ibique sepultus fuit.

Archiepiscopi Hispani.

D. Petrus Guerrero, Archiepiscopus Granatensis.
D. Antonius Parrages de Castilleto, Archiepiscopus Calaritanus.
D. Fr. Bartholomæus de Martyribus, Lusitanus, Ordinis Prædicatorum, Archiepiscopus Bracarensis.
D. Gaspar Cervantes de Gaeta, Hispanus, Archiepiscopus Messanensis, postea Cardinalis.

Episcopi Hispani.

D. Petrus Augustinus, Episcopus Oscensis, & Jaccensis.
D. Ioannes Suarez, Lusitanus, Ordinis S. Augustini, Episcopus Conimbricensis.
D. Martinus Perez de Ayala, Hispanus, Episcopus Segobiensis.
D. Bartholomæus Sebastianus, Hispanus, Episcopus Pacensis.
D. Ioannes Antolinez Brecianos de la Ribera, Hispanus, Episcopus Iuvenacensis.
D. Didacus de Almansa, Hispanus, Episcopus CaurIensis.
D. Gaspar de Cosal, Lusitanus, Ordinis S. Augustini, Episcopus Leyrensis.
D. Antonius de S. Michaele, Hispanus, Ordinis S. Francisci, Episcopus Montis-Marani.
D. Acisclus Moya de Contreras, Hispanus, Episcopus Vicensis,
D. Arias Gallego Hispanus, Episcopus Gerundensis.
D. Hieronymus Gallego Hispanus, Episcopus Ovetensis.
D. Ioannes de Muñatones Hispanus, Ordinis S. Augustini, Episcopus Segobiensis,
D. Franciscus Blanco Hispanus, Episcopus Auriensis.
D. Andreas de Cuesta Hispanus, Episcopus Legionensis.
D. Antonius Corrionero Hispanus, Episcopus Almarensis.
D. Antonius Augustinus Hispanus, Episcopus Ilerdensis, postea Archiepiscopus Tarraconensis.
D. Lupus Martinez Hispanus, Episcopus Elnensis.
D. Joannes de Quiñonas Hispanus, Episcopus Calagurritanus.
D. Didacus Covarrubias de Leyva Hispanus, Episcopus Civitatensis, postea Segobiensis, demum Conchensis designatus, & Præses Senatus Castellæ.
D. Guillermus Caiador Hispanus, Episcopus Barcinonensis.
D. Petrus Gonzalez de Mendoza Hispanus, Episcopus Salmanticensis.
D. Martinus du Curduba, & Mendoza, Ordinis Prædicatorum, Episcopus Dertusanus.
D. Petrus de Xaque Hispanus, Ordinis Prædicatorum, Episcopus Niochensis.
D. Melchior de Voz mediano Hispanus, Ordinis Carmelitarum, Episcopus Columbriensis.
D. Didacus Ramirez Hispanus, Episcopus Pampilonensis.
D. Franciscus Delgadu Hispanus, Episcopus Lucensis.
D. Jacobus Gilbertus de Noguera Hispanus, Episcopus Aliphanus.
D. Petrus Fragus Hispanus Usallensis, postea Algarensis.

Abbates Hispani.

D. Augustinus Loscus, Abbas S. Benedicti de Ferraria Congregationis Cassinensis, Hispanus.
D. Cosmas Damianus, Benedictinus, Hispanus, Abbas Villæ-bertrandi, & Theologus Philippi II.

Generales Hispani.

R. P. Fr. Franciscus de Zamora, Generalis Ordinis Minorum, de quo supra.
R. P. Didacus Laynez, Generalis Societatis Jesu.

Theologi Hispani a Pontificibus missi.

Magister Fr. Petrus de Soto, Ordinis Prædicatorum.
Magister Alphonsus Salmeron, Societatis Jesu Theologus.
Mag. Franciscus Turrianus, sive de Torres, ejusdem Societatis.
Mag. Antonius Solisius, Doctor Theologus.
Mag. Fr. Hieronymus Bravo, Ordinis Prædicatorum.

Theologi Hispani, missi a Philippo II.

D. Cosmas Damianus, Abbas Villæ-bertrandi, de quo supra.
Ferdinandus Tricius, Doctor Theologus, Canonicus Cauriensis, postea Episcopus Auriensis, & Salmanticensis.
Ferdinandus Vellosillos, Doctor Theologus, Canonicus Seguntinus, postea Episcopus Lucensis.

R. P. Fr. Joannes Ramirez, Minister Provincialis S. Jacobi.
R. P. Fr. Alphonsus de Conteras, Commissarius Ordinis Minorum in Curia Hispaniæ.
R. P. Fr. Michael de Medina, Ord. Minor. Sac. Theol. Doctor.
R. P. Fr. Joannes de Lobera, Sacræ Theologiæ Lector Salmanticæ, & socius Provincialis S. Jacobi.
Cosmus Palma Fonteyo, Sacræ Theologiæ Doctor, socius Abbatis Villæ bertrandi.
Magister Fr. Joannes Gallo, Ordinis Prædicatorum, de quo supra.
R. P. Fr. Petrus Fernandez, in societate ejusdem Magistri.

Doctores Canonum missi a Philippo II.

Antonius Covarrubias, Auditor Granatensis, Didaci frater.
Ferdinandus Mincafensis, Decretorum Doctor.

Theologi Regis Portugalliæ.

Magister Fr. Franciscus Forrerius, Ordinis Prædicatorum.
D. Jacobus Payva de Andrade, de quo supra.
Adde D. Melchiorem Cornelium, Decretorum Doctorem, & Consiliarium.

Theologi Hispani, Procuratores Episcoporum absentium.

Petrus Zumel, Doctor Theologus Salmanticensis, Ordinis S. Mariæ de Mercede, pro D. Episcopo Malacitano.
Joannes Delgadus, Doctor Theologus, pro D. Episcopo Tudensi.
Gaspar Cardillo, de quo supra, pro D. Episcopo Abulensi.
Joannes de Ludesia, de quo supra, pro D. Episcopo Seguntino.
Fr. Franciscus Orantes, Lector Vallisoleti, pro D. Episcopo Palentino.

Theologi, & Canonistæ Hispani, socii Episcoporum.

Franciscus Sancius, Decanus Theologorum Salmanticensis Academiæ, & Canonicus, cum D. Episcopo Salmanticensi.
Petrus Mercatus Theologus, cum D. Episcopo Vicensi.
Doctor Truxillo Theologus, Canonicus Legionensis, cum D. Episcopo Legionensi.
Doctor Sobanus Theologus, cum eodem D. Episcopo Legionensi.
Petrus Fontidonius, de quo supra, cum D. Episcopo Salmanticensi.
Joannes Villeta Doctor Theologus, cum D. Episcopo Barcinonensi.
Joannes Fonseca, Doctor Theologus, cum Archiepiscopo Granatensi.
Michael Oroncuspe, Doctor Theologus, cum D. Episcopo Pampilonensi.
Alphonsus Fernandez de la Guerra, Doctor Theologus, cum D. Episcopo Guadizensi.
Michael Ytero, Doctor utriusque Juris, cum D. Episcopo Pampilonensi.
Josephus Puebla, Doctor Theologus, cum D. Episcopo Civitatensi.
Joannes Chacon, Doctor Canonum, cum D. Episcopo Almeriensi.
Antonius Garsias, Doctor Theologus cum D. Episcopo Ovetensi.
Benedictus Arias Montanus, Doctor Theolog. cum D. Episcopo Segobiensi.
Joannes de Barcelona Theologus, cum D. Episcopo Urgellensi.
Petrus Martyr Coma, Ordinis Prædicatorum, cum D. Episcopo Gerundensi.
Petrus Zatores Ordinis Prædicatorum cum D. Episcopo Dertusensi.
Joannes de Burgos, Ordinis S. Augustini.
Christophorus Sanctotisius Ordinis S. Augustini, de quo supra.
Addendus Magister Melchior Canus, Ordinis Prædicatorum Primarius Theologus Salmanticensis, qui certe interfuit Concilio Tridentino, quamvis in omnibus Conciliorum editionibus fuerit prætermissus.

Theologi Lusitani.

Ludovicus de Sotomajor, Ord. Præd. cum D. Episcopo Tudensi.
Antonius de Padua, Ordinis Minorum.

Summa omnium Prædictorum.

Hispani.

Regii Oratores Philippi II. quinque.
Archiepiscopi tres.
Episcopi viginti septem.
Oratores sacri duodecim.
Abbates duo.
Generales duo.
Theologi Pontificii quinque.
Theologi Regii decem.
Theologi Procuratores Episcopor. quinque.
Theologi socii Episcoporum sexdecim.
Theologi alii seorsum tres.
Doctores Canonum tres.
Omnes numero septuaginta tres.

Lusitani.

Regius Orator unus.
Archiepiscopus unus.
Episcopi tres.
Theologi duo.
Doctor Legum unus.

Denique licet olim decrevissem eorum insignium Hispanorum, qui convenere ad Concilium Tridentinum, prædictas lucubrationes edere, sicuti & plura alia sacra monumenta Hispaniæ, quorum pauca hactenus lucem viderunt; postea pressus angustia temporis, & tædio hujus tam vasti Operis, ea prætermittenda, aut in alium locum amandanda censui. Hæc igitur qualiacumque sint, in signum amoris, & observantiæ meæ fraterno affectu accipite Illustrissimi ac nobilissimi DD. meque addictissimum Ecclesiæ vestræ filium, & supellitem, & vita functum, amare, atque orationibus, & Sacrificiis adjuvare pergite. Romæ die festa Octobris S. Brunoni sacra, anno salutis 1693.

JO-

JOSEPH CARD. DE AGUIRRE
LECTORI.

Postremum Operis hujus Volumen prodit tandem cum omnibus iis Conciliis Hispaniæ, ac Novi Orbis spectantibus ad sæculum decimum sextum, quæ hinc inde exquirere, & habere potuimus. Nihil a nobis prætermissum fuit, ut quædam alia Provincialia Ecclesiarum Lusitaniæ haberemus, præsertim Bracarense memoratum a Spondano ad annum 1565. §. 22. & Eboranse ejusdem temporis, in quo V. Cl. Andreas Resendius concionem ad Patres congregatos habuit. Sed nullum eorum exemplar a DD. Episcopis ejus Regni impetrare potuimus. Fortasse inde ortum, quod illa nunquam fuissent eousque edita, aut Latine scripta, sed vernacula lingua, ut accidere solet; aut non ea methodo, sive ordine, ut deceret in publicum prodire possent. Eandem ob caussam fere non prodeunt in hoc Volum ne Concilia Provincialia ejusdem anni celebrata in Ecclesiis Metropolitanis Valantina, Cæsaraugustana, & Granatensi, a nobis indicata in Synopsi Conciliorum Hispaniæ edita anno 1686. Idipsum dictum esto de nonnullis Ecclesiarum Hispalensis, & Burgensis.

Dolendum sane est, quod in florentissimis Hispaniarum Regnis, ubi olim tam frequentia, tam gravia, & toti Ecclesiæ veneranda Concilia celebrabantur, jam ab aliquot sæculis parum frequentata, aut etiam fere prætermissa fuerint. Sane tricesimus octavus Canon inter Apostolicos ita habet: *Bis in anno Episcoporum Concilia celebrentur, ut inter se invicem dogmata pietatis explorent, & emergentes Ecclesiasticas contentiones amoveant; semel quidem quarta septimana Pentecostes, secundo vero duodecimo die mensis Hyperberatai.* Id est, juxta computum Romanum, IV. Idus Octobris, ut habetur in Ms. Vaticano. Deinde vero in Concilio IV. Toletano, cui præfuit S. Isidorus Hispalensis anno 633. Can. III. Statuitur: *Quintodecimo Kalendarum Juniarum congreganda est in unaquaque Provincia Synodus propter vernale tempus, quando herbis terra vestitur, & pabula germinum inveniuntur.* Ita frequenter cogebantur Synodi in Hispania olim, non modo Diœcesanæ, sed & Provinciales. Quin & quamplura Generalia totius nationis Concilia a tempore Eliberitani usque ad 17. Toletanum intra quatuor sæcula fuisse celebrata in Hispania, patebit ex legenti Tomo II. hujus Collectionis. Cumque circa annum Epochæ Christianæ 447. Alipio, & Ardebure VV. CC. Coss. in Hispania detectæ fuissent Manichæorum, & Priscillianistarum reliquiæ, S. Leo Papa Epist. 93. alias 15. ad Turibium Episcopum Asturicensem, indixit *Concilium Episcopale* celebrandum in loco opportuniori Sacerdotibus Provinciarum; ac præterea subdit: *Dedimus literas ad Fratres Coepiscopos nostros Tarraconenses, Carthaginenses, Lusitanos, atque Gallicianos, eisque Concilium Synodi Generalis indiximus.* In ordine vero ad id congregandum adjutores dat Idatium, ac Cepunium Episcopus eidem Turibio; qui in quadam ad utrumque Epistola diuturnitatem ejus pestis in Hispania grassantis tribuit omissioni, sive neglectui celebrandi Concilia: *Quod quidem per mala temporis nostri, Synodorum conventibus, Decretisque cessantibus, liberius crevit.*

Hoc ipsum accidit circa relaxationem morum, & disciplinæ Ecclesiasticæ, in omnibus iis Regnis, ac Provinciis, ubi nec Nationalia, nec Provincialia Concilia, immo nec Diœcesana, nisi forte raro, aut perfunctorie, celebrantur, quibus Præsules ipsi, Sacerdotes, Clerici, & tandem subditi omnes regantur, ac sese in officio contineant. Eam ipsam Conciliorum frequentiam indicunt sacri Canones, & exigit necessitas, atque utilitas publica. Quot mala, quot animarum detrimenta ex eorum neglectu sequantur, experientia ipsa ubique passim docet. Utinam Illustrissimi quique Primates, Metropolitani, & Episcopi, id præ oculis habeant; ne forte in tremendo judicio Princeps Pastorum sanguinem animarum de manibus ipsorum requirat. Deserviant exemplo tot Concilia Hispaniæ, ac Novi Orbis, tum Provincialia, tum Diœcesana, sæculo præcedenti celebrata, eaque doctissima, ac saluberrima, quæ Tomo hoc publicæ luci committimus; utinam cum aliquo Dei obsequio, & Ecclesiæ fructu.

Sicubi autem in Notis, sive Observationibus ad illa, vel alia monumenta sacra, aut in Dissertationibus Ecclesiasticis, aut denique in toto Opere satis prolixo, nobis aberrare contigit (sicut, & in quibuslibet aliis lucubrationibus, tam editis, quam edendis) totum id judicio S. Romanæ Ecclesiæ, sive Sedis Apostolicæ, summittimus corrigendum, moderandum, aut prorsus delendum. Quin, & quoties, aut monitu doctiorum quorumlibet, aut studio proprio, meliora, vel alia ab iis didicerimus, absque cunctatione ulla sententiam commutabimus. Jam diu enim nobis alte insedit illud Gregorii Magni Lib. II. Epist. 37. *Ab omnibus corripi, ab omnibus emendari paratus sum; & hunc solum mihi amicum existimo, per cujus linguam ante apparitionem districti Judicis meæ maculas mentis tergo.* Vale, Catholice Lector, mihique assiduis sudoribus in utilitatem publicam utcumque laboranti, & admodum peccatori, apud Deum tuis precibus opem fer, & superstiti, & vita functo.

JOSEPHUS CATALANUS

LECTORI BENEVOLO

ET SACRORUM CANONUM STUDIOSO.

ECce hic tandem, Lector benevole, sextus, & ultimus Tomus amplissimæ Collectionis Conciliorum Hispaniæ, quam Sapientissimus Iosephus Saens de Aguirre S. R. E. Cardinalis, summo studio, & ingenti labore primum adornavit, quamque ego, quod rara evaserat, iterandam curavi, nonnullis etiam additis, quibus Conciliorum ipsorum antiquiorum Canones magis magisque illustrantur. Quid vero causæ fuerit, quod novam hanc editionem additione plurium Conciliorum, quæ in Aguirriana collectione desiderantur, copiosiorem minime effecerim, jam alias explicavi; probatumque fuit consilium meum vel ab ipsis Religiosis Viris Hispanis doctrina non modo, sed & prudentia præditis, quibus illud communicavi. Sed his omissis, præclarissima est editio ipsa Aguirriana, & numeris omnibus absoluta, quam summa fide, ac diligentia sequutus sum, exemplari illo usus, quod religiosissimus æque, ac doctissimus idem S. R. E. Cardinalis de Aguirre Bibliothecæ Tituli sui, qui erat Ecclesia S. Balbinæ Patrum Piorum Operariorum, donaverat. Præter rationem alias explicatam, cur nempe novis Notis, Commentariisque celeberrimos Conciliorum Hispaniæ Canones non illustraverim, afferri certe & hæc alia potest, quod nempe in aliis Operibus meis, ac præsertim in Commentariis ad Concilia Oecumenica, & ad Pontificale Romanum, Canones ipsos magna ex parte explicuerim, sunt enim ipsi veteris sanctiorisque disciplinæ, & sacrorum Ecclesiæ rituum thesaurus. Id quod etiam perspiciet Lector ex Commentariis in Rituale Romanum, ad quod illustrandum, plurimum mihi lucis attulerunt Conciliorum Hispaniæ Canones antiqui pariter, & recentiores, inter quos illi, quos edidit in tot suis Conciliis S. Toribius Mogrovesus, Limensis Antistes, quem nostro hoc ævo sanctæ memoriæ Benedictus XIII. Pontifex Maximus solemni ritu, ac pompa Sanctorum fastis adscripsit. Ad antiquos quod attinet, celebres sunt Canones illi, quos edidit pervetustum Illiberritanum Concilium eruditissimi Ferdinandi Mendozæ perpetuis Commentariis locupletatum, itemque illi, quos statuere Toletanæ Synodi, septem primis sæculis a zelantissimis, doctisque Episcopis celebratæ, ac præsertim quarta omnium Hispaniæ celeberrima, anno Christi DCXXXIII. coacta, cui præfuit S. Isidorus Hispalensis Antistes, qui, uti legimus in Breviario Romano ad diem IV. Aprilis, tantam apud omnes sanctitatis, & doctrinæ famam adeptus est, ut elapso vix ab ejus obitu sexto decimo anno, universa Toletana VIII. Synodo, anno DCLIII. habita, duorum supra quinquaginta Episcoporum plaudente, ipsoque etiam S. Ildephonso Toletano Episcopo suffragante, *Doctor egregius, Catholicæ Ecclesiæ novissimum decus, in sæculorum fine doctissimus*, appellari meruerit, cumque S. Braulio Episcopus non modo Gregorio Magno comparaverit, sed & erudiendæ Hispaniæ loco Iacobi Apostoli cælitus datum esse censuerit. Quamobrem jure, ac merito in conscribendis Operibus meis non modo frequenter usus sum Conciliorum Hispaniæ Decretis, verum etiam S. Isidori testimoniis. Scripsit enim ipse Libros Etymologiarum, & de Ecclesiasticis officiis, aliosque quamplurimos Christianæ, & Ecclesiasticæ disciplinæ adeo utiles, ut S. Leo Papa IV. ad Episcopos Britanniæ scribere non dubitaverit, sicut Hieronymi, & Augustini, ita Isidori dicta retinenda esse, ubi contigerit inusitatum negotium, quod per Canones minime definiri possit. Atque hæc satis sint ad comprobandam magis magisque meam erga inclytæ Nationis Hispaniæ Concilia, ejusdemque Præsules prædantissimos, reverentiam, ac venerationem.

IN-

INDEX SUMMARIUS

EORUM, QUÆ CONTINENTUR TOMO VI. CONCILIORUM HISPANIÆ JUXTA HANC NOVAM EDITIONEM.

EPistola Dedicatoria Josephi Catalani ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. D. Bonaventuram Sculco Episcopum Bisinianensium. iii

Josephi Saenz Cardinalis de Aguirre ad Illustriss. Dominum Decanum & Venerandum Capitulum magnæ Ecclesiæ Hispalensis Præfatio, sive ratio eorum, quæ in hoc Tomo continentur. vi

Catalogus Oratorum, Præsulum, Doctorum, ac Concionatorum Nationis Hispanicæ, qui intervenerunt Concilio Tridentino. xi

Joseph Cardinalis de Aguirre Lectori. xiii

Ioseph Catalanus Lectori. xiv

Concilium Toletanum Provinciale celebratum Toleti anno 1582. Præside D. D. Gaspare de Quiroga Cardinale, Archiepiscopo Toletano, Hispaniarum Primate, Inquisitore Generali &c. nunc primo editum ex Ms. Ecclesiæ Toletanæ juxta correctionem factam Romæ a Sacra Congregatione Concilii Tridentini, & additiones ipsius, quæ in decursu Actorum exhibentur literis cursivis. 1

Edictum generale convocatorium post missas literas singulis Reverendissimis Episcopis, Abbatibus, & Capitulis. 1

Epistola Gregorii XIII. Pontificis Maximi ad Cardin. Quirogam. 3

Preces pro Ecclesia, pro salute Regis, & Principis, & pro Congregatione Concilii dicendæ in Missis majoribus. 3

Petitiones Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium Provinciæ, & Metropolis Toletanæ, circa appellationem a Decretis ejus Concilii ad Romanum Pontificem. 15

Epistola D. Cardinalis Quirogæ simul cum Concilio Toletano missa ad SS. D. Gregorium XIII. Pont. Max. 16

Notæ Viri Cl. Joannis Baptistæ Perea Canonici Toletani, & postea Episcopi Segobricensis, in quibus tuetur epigraphen hujus Synodi, ostendens Concilium Provinciale appellari posse *Sanctam*. 17

Epistola D. Cardinalis Carafæ ad D. Cardinalem Quirogam circa Concilium Toletanum. 17

Alia Epistola D. Cardinalis Boncompagni ad eundem D. Cardinalem Quirogam. 18

Diploma Gregorii XIII. ad D. Cardinalem Quirogam. 18

Correctiones ejusdem Concilii Toletani iterum examinati a DD. Cardinalibus Concilii Tridentini interpretibus, prout eas misit D. Cardinalis S. Xysti. 19

Epistola D. Cardinalis Boncompagni ad D. Card. Quirogam, de Legato Regio in Concilio Toletano nullatenus nominando. 20

Epistola D. Cardinalis Quirogæ, in qua respondet D. Cardinali S. Xysti, circa ea quæ objecta fuerunt. 20

Epistola Cardinalis S. Xysti cum secundo mandato Apostolico de Legato Regio delendo ex Concilio. 23

Diploma Gregorii XIII. Pont. Max. ad D. Cardinalem Quirogam, ut deleatur nomen Legati Regii ex Concilio Provinciali. 24

Elogium Benedicti Ariæ Montani, qui huic Concilio interfuit. Ex Biblioth. Hispana D. Nicolai Antonii, Tom. I. pag. 162. 24

Elogium D. Joannis Baptistæ Perea, ex eodem D. Nicolao Antonio in Bibliotheca Hispana, To. I. pag. 494. 26

Concilium Limanum I. Provinciale B. Toribii, per Sedem Apostol. approbatum. 27

Epistola R. P. Ioseph Acosta Soc. Iesu Theologi, de isto Concilio Provinciali Limensi, ad Illustrissimum D. Ferdinandum a Vega, Regii Senatus Indici Præsidem. 51

Epistola Illustriss. A. Cardin. Carafæ ad Archiepiscopum Civitatis Regum. 55

Edictum Regium executoriale Concilii Provincialis Limensis. 55

Beati Toribii Mogrovexi Archiepiscopi Limani Catechismus minor, & major, in Synodo Provinciali Limensi an. Domini 1583. approbatus. 59

Privilegia Indis per Pontifices Romanos concessa. 60

Exhortationes ad moribundos auctoritate Concilii Provincialis editæ. 62

Synodus I. Diœcesana Limensis celebrata a B. Toribio Archiepiscopo Limensi anno Domini 1582. 64

Synodus II. Diœcesana Limensis, celebrata in Civitate Regum die octava Februarii, anno 1584. 69

Synodus Diœcesana Valentina, celebrata Præside Illustriss. ac Reverendiss. D. Joanne Ribera, Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, anno 1584. 71

Ejusdem Præfatio ad omnes suæ Diœcesis Christi fideles. 72

Concilium Mexicanum Provinciale celebratum Mexici, anno 1585. Præside D. Petro Moya de Contreras, Archiepiscopo ejusdem Urbis, cofirmatum Romæ die 27. Octobris, anno 1589. & postea jussu Regio editum Mexici ann. 1622. sumptibus D. D. Ioannis de la Serna Archiepiscopi; ac tandem Lutetiæ Parisiorum in Collectione Labbeana Tomo ultimo. 78

Ejusdem Præfatio ad universum statum Ecclesiasticum Provinciæ Mexicanæ. 78

Statuta ordinata a Concilio Provinciali Mexicano III. anno Domini 1585. Ex præscripto Sacrosancti Concilii Tridentini Decreto Sess. 24. Cap. 12. *De reform.* verbo, *Cætera.* revisa. & a Sede Apostolica confirfirmata anno Domini 1589. 160

Erectio Ecclesiæ Mexicanæ, quæ eadem, est cum cæteris ejusdem Provinciæ. 161

Catalogus Præsulum Ecclesiæ Mexicanæ. Ubi nonnulla obiter de venerandis, ac perfectissimis Viris Gregorio Lopez, & D. Ioanne Palafox, in eadem Ecclesia, & tota Nova Hispania celeberrimis. 189

Synodus III. Diœcesana Limensis a B. Toribio Mogrovexo celebrata in Oppido S. Domi-

minici de Yungay, die decima septima Iulii, anno 1585. 193
Synodus IV. Diœcesana Limensis, celebrata in Oppido S. Iacobi de Yaura, bamba, die 7. Septembris, anno 1586. 208
Synodus V. Diœcesana Limensis, celebrata in Oppido S. Christophori de Guañec, die 22. Septembris, anno 1588. 215
Synodus VI. Diœcesana Limensis, celebrata in Civitate Regum, die 11. mensis Octobris anno 1590. 220
Synodus Diœcesana Valentina, celebrata Præside Illustriss. ac Reverendiss. D. Ioanna Ribera, Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, anno 1590. 222
Synodus Diœcesana Valentina, celebrata die 25. mensis Octobris, anno 1590. Præside eodem D. Ioanne Ribera, &c. 229
Concilium Provinciale Tarraconense anni 1591. sive Collectio Constitutionum Provincialium Tarraconensium, ab anno circiter 1300 usque ad 1591. Libris quinque digesta, primum ab Antonio Augustino, postea a Ioanne de Teres, Archiepiscopis Tarraconensibus. 236
Præfatio Antonii Augustini Archiepiscopi Tarraconensis. 236
Præfatio Ioannis Teres Archiepiscopi Tarraconensis. 237
Nomina Episcoporum Tarraconensium, ante Arabum, & Maurorum in Hispaniam adventum, Auctore Antonio Augustino, 238
Nomina Episcoporum Tarraconensium, post Arabum vastationem, ob quam Tarraco Antistite annos quadringentos caruit, Auctore eodem Antonio Augustino. 240
Clariss. Viri Antonii Augustini Episcopi Ilerdensis Epistola, de Libris ad emendationem Gratiani necessariis, ac de nova editione Conciliorum, & Iuris Pontificii Collectione facienda ad Gregorium XIII. 385
Capitulos de quatro cartas de D. Antonio Agustin Obispo de Lerida, en el año 1573. para el Secretario Geronymo Zurita, que estava en Madrid; en orden a recoger varios Libros de Concilios, y de imprimir los de Toledo. En carta de 28. de Enero &c. 386.
Epistola Antonii Augustini Episcopi Ilerdensis ad Laurentium Surium Carthusianum. Interpellatur a Gallis, & Germanis de Conciliis Græcis, & Latinis edandis, respondet; censuram editionis Surianæ facit, & formam optimæ editionis proponit. 386
Cartas de D. Antonio Augustin, Obispo de Lerida, y electo Arçobispo de Tarragona, para el Maestro Juan Bautista Perez, Canonigo que fue de Toledo, y Obispo de Segorve, escritas en Lerida a 13. de Julio 1576. 386
II. Carta del mismo Arçobispo para el Maestro Perez, en Lerida a 30. de Agost. 1576. 390
Epistola Hieronymi Suritæ ad Antonium Augustinum Archiepiscopum Tarraconensem. 391
Elogium Illustriss. Viri D. Antoni Augustini Archiepiscopi Tarraconensis. Ex Cl. V. D. Nicolao Antonio in Bibliotheca Hispana, To. I. pag. 76 391
Concilium II. Provinciale Limanum B. Toribii, celebratum anno 1591. 395
Regula Consueta, seu Institutiones consuetudinales Ecclesiæ Metropolitanæ Limensis, adita per B. Toribium ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopum. 398
Litaniæ in laudem Virginis apud Peruviam cantari solitæ. 419
Synodus VII. Diœcesana Limensis, celebrata in Civitate Regum, ultimo die Octobris, anno 1592. 420
Synodus VIII. Diœcesana Limensis, celebrata a B. Toribio Mogroveio in Oppido SS. Petri & Paulli Piscobamba die 24. mensis Novembris, anno 1594. 429
Synodus Diœcesana Valentina, celebrata Præside Illustrissimo, ac Reverendissimo D. Ioanne a Ribera Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, mense Majo anno 1594. 440
Decreta Diœcesanæ Synodi Valentinæ. 441
Synodus Oriolana, celebrata Præside Reverendissimo D. Josepho Stephano Oriolano Antistite, anno 1600. 445
Literæ ampliss. D. Cardinalis Matthæi ad eundem Episcopum circa eam Synodum, cum hujus laude. 475
Declaratio DD. Cardinalium S. Congregationi Rituum. 475
Elogium Reverendissimi Episcopi Josephi Stephani Episcopi Oriolani, ex D. Nicolao Antonio. 476
Concilium III. Limanum Provinciale, celebratum a B. Toribio Mogroveio an 1601. sub Clemente VIII. & Philippo III. Hispaniarum, ac Novi Orbis Rege. 477
Synodus Limensis Diœcesana IX. ejusdem Beati Toribii Mogroveio, celebrata anno 1602. 480
Synodus Limensis Diœcesana X. ejusdem Beati Toribii. celebrata anno 1604. 485
Cardinalis De Aguirre Clausula ad lectorem. 490

CON-

CONCILIUM TOLETANUM PROVINCIALE

CELEBRATUM TOLETI ANNO MDLXXXII.

PRÆSIDE AMPLISSIMO

D. D. GASPARE DE QUIROGA

Cardinale, Archiepiſcopo Toletano, Hiſpaniarum Primate, Inquiſitore Generali &c.

Nunc primo editum ex mſs. Eccleſiæ Primatis Toletanæ, juxta correctionem factam Romæ a S. Congregatione Concilii Tridentini, & additiones ipſius, quæ in decurſu Actorum exhibentur literis curſivis.

Edictum generale convocatorium poſt miſſas Literas ſingulis Reverendiſſimis Epiſcopis, Abbatibus, & Capitulis.

GAſpar de Quiroga S. R. E. Tituli Sanctæ Balbinæ Presbyter Cardinalis, Archiepiſcopus Toletanus, Hiſpaniarum Primas, Regnorum Caſtellæ major
Cancellarius, & in Regnis, atque dominiis Catholicæ Majeſtatis contra
hæreticam pravitatem, & apoſtaſiam Generalis Inquiſitor, omnibus, &
ſingulis Reverendiſſimis Epiſcopis Comprovincialibus, Abbatibus, Eccleſiarum Capitulis, & univerſis hujus Provinciæ Toletanæ Chriſtifideli-
bus, ad quos ſequentia attinent, ſalutem in Domino. Frequens Concl-
liorum Provincialium celebratio, & multis ſacris Canonibus commendata eſt, & jam inde ab
initio naſcentis Eccleſiæ magnas utilitates Provinciis omnibus attulit. Sed cum is mos ſanctiſ-
ſimus, vel temporum perturbationibus, vel nonnullorum fortaſſe negligentia in deſuetudi-
nem abiiſſet; nuper Sancta, & Oecumenica Synodus Tridentina, ut multa alia, ita ille reſti-
tuit, ſic hujuſmodi Concilia Provincialia quolibet ſaltem triennio a Metropolitanis haberi
præcepit. Itaque nos ab eo tempore, quo huic Eccleſiæ Toletanæ (licet tanto oneri impares)
præpoſiti fuimus; nihil equidem magis optabimus, quam ut Concilium Provinciale primo
quoque tempore cogeremus, ſuperiore tamen triennio publicæ occupationes, ne id pro voto
præſtare poſſemus, impedierunt. Nunc autem Dei benignitate commodam occaſionem nacti,
præſertim cum animi noſtri ſententiam ipſi imprimis Catholicæ Majeſtatis Regis Philippi Do-
mini noſtri probari videamus (qui favorem ſuum nobis ad id Concilium habendum per Lite-
ras benigne obtulit) rem non ulterius duximus differendam. Quapropter ad laudem, & glo-
riam Omnipotentis Dei, ad emendandos hujus Provinciæ mores, tollendoſque abuſus, &
ad controverſias, ſi quæ ſunt, componendas, ad reſtituendam denique, ut in Domino ſpe-
ramus, ſicubi apud nos collapſa eſt, Eccleſiaſticam diſciplinam, Concilium Provinciale in
hanc Urbem Imperialem Toletanam indiximus, diemque octavum menſis Septembris proxima
venturi, quo Nativitas B. Mariæ celebratur, ipſi Concilio inchoando præfiximus. Itaque
etiam ſingulatim veſtras Paternitates, Reverendiſſimi Patres Epiſcopi Comprovinciales, voſ-
que Abbates, & Eccleſiarum Capitula, ac cæteros, quibus vel ſuffragii ferendi, vel conſilii
dandi, in hujuſmodi Conciliis Provincialibus permiſſa poteſtas eſt, Edictis noſtris ad eam
diem convocamus. Ne quis vero ex hac Provincia Toletana ignorationis excuſationem obten-
dere poſſit, hoc Edicto generali, quod in valvis noſtræ Metropolitanæ Eccleſiæ affigi volu-
mus, omnibus, & ſingulis hujus Provinciæ Toletanæ Reverendiſſimis Epiſcopis Comprovin-
cialibus noſtris, & Abbatibus, qui in hujuſmodi Conciliis Provincialibus ex Jure, vel con-
ſuetudine ſententias definiendo dicere ſolent, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub cenſuris,
& pœnis, quæ Jure, & hujus Provinciæ Conſtitutionibus continentur, diſtricte præcipimus,
& mandamus, ut ad illam diem Toletum ad Concilium Provinciale nobiſcum celebrandum
conveniant, vel ſi qui ipſorum fuerint legitime impediti, una cum impedimenti teſtimonio
Procuratores cum auctoritate mittant. Cæteros autem, hoc eſt Capitula, tam hujus noſtræ
Metropolitanæ, quam aliarum hujus Provinciæ Cathedralium, Collegiatarumque Eccleſia-
rum, Univerſitates quoque, & Civitatum, Oppidorumque Magiſtratus, ac denique per-
ſonas omnes, tam Eccleſiaſticas, quam ſæculares, quacumque dignitate, officio, vel aucto-
ritate fungantur, quæ Jure, privilegio, vel conſuetudine his Conciliis Provincialibus ad
dandum conſilium intereſſe ſolent, aut nobis in hoc proxime celebrando Concilio admonitio-
nes aliquas, vel Libellos ſupplices ad reformationem pertinentes offerre voluerint, præſen-
tium Literarum tenore requirimus, invitamus, & ut ad dictam diem adſint, convocamus;
de iis, quæ propoſuerint, libenter eos, & benevole audituri. Omnes autem in univerſum
admonitos volumus, nos gravibus pœnis, quæ ſacris Canonibus ſunt conſtitutæ, contra re-
belles, & inobedientes fore proceſſuros, atque illorum abſentia non obſtante, & contuma-
cia accuſata, Concilium Provinciale nihilominus cum iis, qui ad diem præſtitutam affuerint,
celebraturos. Interim hortamur in Domino omnes hujus Provinciæ Reverendiſſimos Epiſco-
pos, & Chriſtifideles, ut quamprimum, & dum ipſum agetur Concilium, publicas indicant
orationes, & ſingulis privatas peragant, quo propitius nobis reddatur Deus Optimus Maxi-
A mus,

mus, ut hujus Concilii a nobis habendi exordia gratia sua prævenire, & ad optatum exitum perducere dignetur, ad gloriam Nominis sui, & hujus Provinciæ utilitatem. Id enim ipsum nos quoque in hac nostra Sancta Ecclesia, & Diœcesi continenter, ut fiat, sedulo curabimus. Datum Toleti in Ædibus nostris Archiepiscopalibus die 12. mensis Julii, anno a Nativitate Domini 1581. G. Cardinalis, Archiepiscopus Toletanus. Mandato Illustrissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Archiepiscopi, Magister Hieronymus Paullus Secretarius.

PRIMA PROROGATIO CONCILII PROVINCIALIS

Ad diem tertium mensis Decembris ejusdem anni.

Gaspar de Quiroga miseratione Divina Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Tituli S. Balbinæ Presbyter Cardinalis, Archiepiscopus Toletanus, Hispaniarum Primas, Regnorumque Castellæ Major Cancellarius, Status Catholici Regis Philippi Domini nostri Regius Consiliarius, ac etiam in omnibus Regnis, & Dominiis suæ Majestatis contra hæreticam pravitatem, & apostasiam Inquisitor Generalis: Reverendissimo in Christo Patri Domino N. Superioribus diebus Fraternitatem vestram, & reliquos Reverendissimos Episcopos Comprovinciales nostros convocavimus ad Concilium Provinciale, quod in hanc Urbem Imperialem Toletanam indiximus, diemque octavum mensis Septembris proxime futuri hujus anni millesimi quingentesimi octogesimi primi ipsi Concilio inchoando designavimus. Postea tamen intelleximus, Catholicam Majestatem Regis Philippi Domini nostri velle duabus Ecclesiis Cordubensi, & Segoviensi, quæ proprios Pastores nuper amiserunt, futuros Episcopos nominare, easque præsentationes ad Sanctissimum Dominum nostrum Papam quamprimum mittere. Cum vero hæc expediri, & confici sine aliqua mora non possint, cumque etiam quidam ex Reverendissimis Patribus Comprovincialibus nostris legitimis caussis impediti, dicto Concilio celebrando adesse nequeant, nisi terminus primo assignatus prorogetur; visum est nobis, quo plenior Episcoporum hujus Provinciæ conventus haberi possit, ut hujus futuri Concilii terminus paullo ulterius prorogetur. Itaque nos harum Literarum tenore prædicti Concilii Provincialis a nobis in hac Toletana Urbe celebrandi terminum, a die octava mensis Septembris, ad diem tertium mensis Decembris primo sequentis hujus ipsius anni 1581. (quo die primam Dominicam Adventus sancta mater Ecclesia celebrabit) producimus, & prorogamus, ipsamque prorogationem vobis significamus, & denunciamus. Quamobrem vestram Fraternitatem enixe rogamus, & quatenus opus sit, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis a Jure statutis, vobis districte præcipimus, & mandamus, ut ad prædictum diem tertium mensis Decembris Toletum ad Concilium nobiscum ineundum, & celebrandum conveniatis, & reliquas illius nostræ Diœcesis personas, quæ Jure, consuetudine, vel privilegio his Conciliis Provincialibus interesse debent, de hac nostra prorogatione moneatis, cæteraque præstetis, quæ in superioribus nostris Literis convocatoriis vestræ injunximus Fraternitati; quas mutato dumtaxat prædicto termino, omnino volumus in suo robore permanere, & debitæ executioni mandari. Datum Toleti anno Domini 1581. die vero vicesimo mensis Julii.

G. Cardinalis Archiepiscopus.

Magister Hieron. Paullus Secretarius.

Eodem exemplo missæ sunt Literæ prorogationis ad singulos Reverendissimos Episcopos, Abbates, & Capitula Provinciæ Toletanæ.

PROROGATIO SECUNDA CONCILII PROVINCIALIS TOLETANI

Anno MDLXXXI.

Gaspar de Quiroga miseratione Divina Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Tituli S. Balbinæ Presbyter Cardinalis, Archiepiscopus Toletanus, Hispaniarum Primas, Regnorum Castellæ Major Cancellarius, Status Catholici Regis Philippi Domini nostri Consiliarius, ac etiam in omnibus Regnis, & dominiis suæ Majestatis contra hæreticam pravitatem, & apostasiam Inquisitor Generalis, Reverendissimo in Christo Patri Domino Alvaro Episcopo Palentino Comprovinciali nostro salutem, & felicitatem in Domino. Cum Provinciale Concilium ex Decreto Sanctæ Synodi Tridentinæ in hac Ecclesia Metropolitana celebrare statuissemus, superioribus diebus Coepiscopos Comprovinciales nostros per Literas, & publica Edicta in diem octavum mensis Septembris proxime præteriti ad id Concilium convocavimus, nihil omnino dubitantes, quin & omnes ad eam diem expediti adesse, & id Concilium nobiscum ad optatum usque finem possent perducere. Sed publicata jam, & ad ipsas Diœceses missa hac nostra convocatione, Deo sic volente, accidit, ut quibusdam Episcopis hujus nostræ Provinciæ morte sublatis, quibusdam etiam publica occupatione, & morbo impeditis, minus frequens Episcoporum numerus fuerit relictus, quam ut pro dignitate hoc Concilium congregari possit. Itaque nos sperantes Ecclesiis brevi providendum fore, impedimentaque omnia cessatura, diem inchoando Concilio præstitutam alteris Literis, in primam Dominicam Adventus hujus ipsius anni proxime sequuturam produximus. Sed nunc cum is jam dies in proximo sit, neque hactenus Ecclesiis, quæ suis carent Pastoribus, alii successores dari tam mature potuerint; cumque præterea aliqui ex cæteris Episcopis hujus nostræ Provinciæ etiam nunc justis impedimentis teneantur, necessario de nova prorogatione nobis cogitandum fuit. Verumtamen ex rursus anni tempora omnium maxime impedita sequuntur, nempe Adventus, Nativitas Domini, Quadragesima, & Pascha, quibus temporibus Episcopos a suis Ecclesiis abesse, non modo veteres Canones, sed novum Synodi Tridentinæ Decretum prohibet. Itaque tota hac nostra deliberatione cum ipsa Catholica Majestate Regis Philippi Domini nostri communicata, id omnino placuit, ut hoc Concilium in secundam Dominicam post Pascha prorogetur, sicuti & nos harum Literarum tenore hujusmodi Concilii Provincialis a nobis

nobis Toleti habendi initium in secundam Dominicam post Pascha, qua, *Ego sum Pastor bonus*, solet ab Ecclesia cani, quæque in diem vigesimum nonum mensis Aprilis, anni sequentis millesimi quingentesimi octogesimi secundi incidit, producimus, differimus, & prorogamus; & si opus est, ad eandem secundam Dominicam denuo indicimus, & convocamus. Quamobrem Fraternitati vestræ injungimus, atque in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, & mandamus, ut ad prædictum hujus nostræ secundæ prorogationis terminum in hanc Urbem Toletanam conveniatis ad id Concilium Provinciale nobiscum, & cum cæteris nostris Episcopis celebrandum. Interea vero eos, qui vestræ curæ commissi sunt, quique in ista Diœcesi Jure, consuetudine, aut privilegio hujusmodi Conciliis Provincialibus interesse solent, de hac nostra prorogatione certiores faciatis, cæteraque diligenter præstetis, quæ in prioribus nostris Literis, tam convocationis, quam primæ prorogationis termino, integre impleri, & suam vim volumus retinere. Datum Toleti anno Domini millesimo quingentesimo octogesimo primo, die vero octava mensis Novembris.

EPISTOLA GREGORII XIII. PONT. MAX.

AD CARDINALEM QUIROGAM.

Dilecto Filio nostro Gaspari S. R. E. Presbytero Cardinali, Toletano nuncupato, ac in Regnis Hispaniarum Generali Inquisitori.

Gregorius Papa XIII. Dilecte fili noster, salutem, & Apostolicam benedictionem. Certiores facti sumus, imminere tempus Synodi Provincialis Toletanæ; suspicari autem a nonnullos posse facile accidere, ut aliquid impedimenti afferatur, quominus tanta hac in re libertas adhibeatur, quantam oportet tam gravi in re adhiberi. Volumus hoc tibi significare, teque etiam hortari, ne ulla omnino in re patiaris hanc ipsam libertatem lædi, aut minui; tametsi licet sperare, quoniam iis potissimum de rebus agendum erit, quæ ad Dei gloriam, ad Ecclesiarum dignitatem, ad animarum salutem pertinebunt, neminem fore, qui conetur obsistere. Ut autem certum habemus, te pro tuo munere, proque præstanti pietate, & zelo, nunquam passurum libertatem Ecclesiasticam ulla in re violari; tamen non potuimus in his Literis scribendis nostro summo, ac pernecessario muneri, Ecclesiarumque omnium nobis a Deo impositæ sollicitudini deesse. Cætera ex Nuncio nostro cognosces, cujusque ejus verbis fidem tribues. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 30. Octobris 1581. Pontificatus nostri anno decimo.

Ant. Bucca Padulius.

Fuit facta postea alia prorogatio ejusdem Concilii usque in diem octavum Septembris anni sequentis millesimi quingentesimi octogesimi secundi, quo tandem inchoatum fuit.

PRECES PRO ECCLESIA

Pro salute Regis, & Principis, & pro Congregatione Concilii dicendæ in Missis majoribus.

Finito a Sacerdote in Missa, Pater noster, *immediate dicitur a Choro, omnibus genua flectentibus.*

Antiphona. *Exaudi nos Domine, quoniam benigna est misericordia tua, & secundum multitudinem miserationum tuarum respice nos Domine.*

℣. *Salvum me fac Deus, quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam.*

℣. *Gloria Patri &c. Exaudi nos Domine &c.*
Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.

Celebrans dicit *Pater noster* secreto.

℣. *Et ne nos inducas in tentationem.*
℟. *Sed libera nos a malo.*

Populus, & Chorus cantat: *Deus misereatur nostri*, totum cum *Gloria Patri &c.* & Celebrans etiam dicit flexis genibus:

℣. *Memento Congregationis tuæ.*
℟. *Quam possedisti ab initio.*
℣. *Emitte Spiritum tuum, & creabuntur.*
℟. *Et renovabis faciem terræ.*
℣. *Domine salvum fac Regem.*
℟. *Et exaudi nos in die, qua invocaverimus te.*
℣. *Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix.*
℟. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*
℣. *Domine exaudi orationem meam.*
℟. *Et clamor meus ad te veniat.*
℣. *Dominus vobiscum.*
℟. *Et cum Spiritu tuo.*

ORATIO.

Ecclesiæ tuæ, quæsumus Domine, preces placatus admitte, ut destructis adversitatibus, & erroribus universis, secura tibi serviat libertate.

Da quæsumus Ecclesiæ tuæ, misericors Deus, ut Sancto Spiritu congregata, hostili nullatenus incursione turbetur.

Concede nos famulos tuos, quæsumus Domine Deus, perpetua mentis, & corporis sanitate gaudere, & gloriosa B. Mariæ semper Virginis intercessione a præsenti liberari tristitia, & æterna perfrui lætitia.

Et famulos tuos Papam, Philippum Regem nostrum, Principem cum prole Regia, Antistitem nostrum, & præsentis Concilii Congregationem ab omni adversitate cust[illegible] Per Christum Dominum nostrum. ℟ *Amen.*

Deinde Sacerdos, accepta Patena, prosequitur: *Libera nos &c.*

ACTIO PRIMA
CONCILII PROVINCIALIS TOLETANI.
Celebrata die octavo Septembris MDLXXXII.

In nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, amen. Anno a Nativitate Domini nostri Jesu Christi 1582. Indictione decima, die vero octavo mensis Septembris, quo Festum Nativitatis B Mariæ ab Ecclesia celebratur, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Gregorii Divina providentia Papæ XIII. anno undecimo, Regni vero Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici Domini nostri anno vicesimo septimo. Cum ex veterum Canonum, & novissimæ sanctæ Tridentinæ Synodi Decreto, Toleti in Ecclesia Metropolitana hoc sanctum Provinciale Concilium convenisset, præsidente Illustrissimo, & Reverendissimo Domino Gaspare Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Tituli Sanctæ Balbinæ Presbytero Cardinali, Archiepiscopo Tolatano, Hispaniarum Primate, *excitante*, & *favente* imprimis eodem Philippo Rege Catholico Domino nostro clementissimo, assistentibus Reverendissimis Episcopis Comprovincialibus, Alvaro Palentino, Antonio Cordubensi, Francisco Giennansi, Gomezio Carthaginensi, Alphonso Oxomensi, vocatis quoque, & comparentibus, tam hujus Metropolitanæ Capitulo, & ab ipso deputatis, quam aliarum Ecclesiarum Cathedralium hujus Provinciæ Venerabilibus Procuratoribus, post Missarum solennia celebrata, & Spiritus Sancti gratiam ex more, rituque Ecclesiastico invocatam, interrogati sunt Patres per Concilii Secretarium alta, & intelligibili voce in hæc verba:

Reverendiss. Patres, placet ne vobis, ad laudem, & gloriam Sanctæ, & individuæ Trinitatis, decernere, & declarare, hoc sanctum Concilium Provinciale in hanc Metropolitanam Ecclesiam ad præsentem diem indictum, rite, & recte incipere, inceptumque esse? Et singuli responderunt: Placet.

Placet ne etiam, ut pro felici hujus Concilii inchoatione legatur Decretum sanctæ, & Oecumenicæ Synodi Tridentinæ de habendis Conciliis Provincialibus? Et responderunt: Placet. Et lectum est a Diacono sacris vestibus induto.

Placet ne quoque, ut tam ad notitiam præsentium, quam ad convincendam absentium negligentiam, vel contumaciam, recitentur indictio prima hujus Provincialis Concilii, & ultima ejusdem prorogatio, ab Illustrissimo, & Reverendissimo Metropolitano factæ? Et responderunt: Placet. Et recitatæ sunt.

Placet ne præterea decernere, & declarare, per sedendi ordinem, si forte in hac, aut cæteris sequentibus Actionibus, vel Congregationibus, aliquis non suo loco sederit, steterit, vel incesserit, nulli jus quæsitum, nulli præjudicium in posterum factum esse? Et responderunt: Placet.

Placet ne etiam, ut usque ad futuram proximam Actionem, interea pro loco ad Congregationes habendas, Aula, quæ Conciliorum dicitur, in ædibus Archiepiscopalibus hujus Civitatis designata, deputataque sit? Et responderunt: Placet.

Postea die decimo Septembris Patribus placuit, locum habendarum Congregationum extendere ad quodcumque conclave earundam ædium Archiepiscopalium, ab Illustrissimo Metropolitano eligendum.

Ego Gaspar Card. Archiepisc. Toletanus, Hispaniarum Primas diffiniens subscripsi.
Ego Alvarus Episcopus Palentinus, & Comes diffiniens subscripsi.
Ego Antonius Episcopus Cordubensis diffiniens subscripsi.
Ego Franciscus Episcopus Giennensis diffiniens subscripsi.
Ego Gomezius Episcopus Conchensis diffiniens subscripsi.
Ego Alphonsus Episcopus Oxomensis diffiniens subscripsi.
Ego Laurentius Episcopus Seguntinus diffiniens subscripsi.
Ego Andreas Episcopus Segoviensis diffiniens subscripsi. Qui nuper, ut Abbas de Alcalà la Real diffiniens.

In quorum fidem subscripsi

Joannes Baptista Perez Canonicus Toletanus, sancti Concilii Provincialis Secretar.

Post primam Actionem advenerunt Reverendissimus Episcopus Seguntinus, & D. Abbas Alcalæ Regalis, nunc factus Episcopus Segoviensis, & D. Abbas Vallisoletanus, qui similiter primæ Actioni subscripserunt. Reverendissimus autem Gomezius Episcopus Carthaginensis ipsius Concilii tempore translatus est ad Ecclesiam Conchensem.

SECUNDA ACTIO
CONCILII PROVINCIALIS TOLETANI.
Celebrata Feria quarta, die nono mensis Martii, in Festo SS. Quadraginta Martyrum, anno MDLXXXIII.

DECRETUM I.
Protestatio Catholicæ Fidei.

Cum intelligat hæc sancta Synodus Provincialis Toletana, Fidem esse fundamentum, sine quo frustra bonorum operum ædificatio quæritur, ex veterum Conciliorum omnium exemplo, atque imprimis sacrosanctæ Synodi Tridentinæ præceptis obsequuta, sicut professionem Fidei in ipsa prima hujus Concilii Congregatione fecit, sic nunc eandem publice ex formula a felicis recordationis Pio Papa IV. præscripta, pronunciantibus Illustrissimo, & Reverendissimo Cardinali Metropolitano, ac Sanctissimis Episcopis Comprovincialibus, repetit, & jurejurando confirmat. Ego Gaspar Cardinalis Archiepiscopus Toletanus, Hispaniarum Primas, & ego Alvarus Episcopus Palentinus, & ego Franciscus Episcopus Giennensis, & ego Gomezius Episcopus Conchensis, nuper Carthaginensis, & ego Alphonsus Episcopus

ſcopus Oxomenſis, & ego Laurentius Epiſcopus Seguntinus, & ego Andreas Epiſcopus Segovienſis nuper Abbas Alcalæ Regalis, & ego Alphonſus Abbas Vallis-oletanus, firma fide credo, & profiteor omnia, & ſingula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo Sancta Romana Eccleſia utitur, videlicet: *Credo &c.*

Hic inſerta erat formula profeſſionis Fidei a Pio IV. præſcripta. Sed cum jam edita fuerit ſupra, initio Concilii Provincialis Toletani celebrati anno MDLXV. viſum fuit illam de cætero prætermittere, legendam ibi.

DECRETUM II.

De ordine ſervando in hoc Concilio.

In ſententiis dicendis, Decretum undecimi Concilii Toletani, quod a pleriſque Synodis, tum Oecumenicis, tum Provincialibus uſurpatum legitur, multo magis a Patribus, qui in hanc Synodum convenerunt, & obſervari, & ob oculos ſemper haberi convenit. Id eſt hujuſmodi:

In loco benedictionis conſidentes, Domini Sacerdotes, nullis debent, aut indiſcretis vocibus perſtrepere, aut quibuſdam tumultibus perturbare, nullis etiam vanis fabulis, vel riſibus agi, & (quod deterius eſt) obſtinatis diſceptationibus tumultuoſas voces effundare. Si quis enim, ut Apoſtolus ait, putat ſe religioſum eſſe, non refrænans linguam ſuam, ſed deducens cor ſuum, hujus vana eſt religio. Cultum enim ſuum juſtitia perdit, quando ſilentia judicii obſtrepentium turba confundit, dicente Propheta: *Erit cultus juſtitiæ ſilentium.* Debet ergo quicquid aut collationibus conſidentium agitur, aut a cauſantium parte proponitur, ſic mitiſſima verborum relatione proferri, ut nec contentionis vocibus audientiam turbent, nec Judicum vigorem de tumultu enervent. Quicumque ergo in Conventu Concilii hæc quæ præmiſſa ſunt, violanda crediderit, & contra hæc interdicta, aut tumultu, aut contumeliis, vel riſibus Concilium conturbaverit; juxta Divinæ Legis Edictum, quo præcipitur: *Ejice deriſorem, & exibit cum eo jurgium*; cum omni dedecore de conſeſſione abſtractus, a communi cœtu ſecedat, & trium dierum excommunicationis ſententiam perferat.

DECRETUM III.

De quibus agendum ſit in hoc Concilio.

Cum multa a Sacris Canonibus olim, & nuper a Sacroſancta & Oecumenica Synodo de ſingulorum Sacramentorum ratione & uſu, deque omnium officiorum Eccleſiaſticorum genere, ac morum reformatione, ſanctiſſima conſtituta ſint; ne ſingula capita repetere ſit neceſſe, hæc Sancta Synodus Provincialis, quanto maximo poteſt ſtudio, Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum Metropolitanum, cæteroſque hujus Provinciæ Sanctiſſimos Epiſcopos, in Domino monet, hortatur, & ſi opus ſit, illis mandat, ut pro muneris ſui officio eadem Decreta aſſidue verſantes, tum in ſe ipſis, tum in ſubditis, debitæ mandent executioni; cum exploratum ſit, in illorum obſervatione præſentium morum correctionem, & certam inſtaurandæ Eccleſiaſticæ Diſciplinæ ſpem eſſe poſitam.

DECRETUM IV.

Quales debeant eſſe ii, qui ad Epiſcopatum evehuntur.

Quoniam Sacra Tridentina Synodus in Conciliis Provincialibus pro ſingularum regionum more propriam examinis formulam præſcribi juſſit, ex qua de eorum, qui ad Epiſcopatus promovendi eſſent, qualitatibus inquireretur; hæc Sancta Provincialis Synodus ſubjectam formulam, tanquam eidem Synodo Tridentinæ conſonam, & moribus hujus Provinciæ convenientem proponit, arbitrio tamen Sanctiſſimi Domini noſtri approbandam; ut ſcilicet quoties in poſterum ad Metropolitanam, vel Cathedralem aliquam hujus Provinciæ Eccleſiam, nominatus quiſpiam, præſentatuſve fuerit, ſtatim Apoſtolicus Legatus, ſive Nuncius, aut ipſius nominati Ordinarius, vel certe, eo deficiente, Ordinarius vicinior, vocatis teſtibus, non tantum ab ipſo deſignato Epiſcopo oblatis, ſed aliis etiam ex ſuo officio quæſitis, de ipſius nominati qualitatibus per hæc præcipua capita inquirat. Sitne ex legitimo matrimonio natus. An trigeſimum ætatis annum exegerit. An moribus gravis, & prudens, & an hoſpitalis ſit. Sitne in Sacro Ordine antea, ſaltem ſex menſium ſpatio, conſtitutus. An ſcientia literarum ita polleat, ut muneris ſibi injungendi neceſſitati poſſit ſatisfacere; ideoque in Univerſitate Studiorum Magiſter, ſive Doctor, aut Licentiatus in ſacra Theologia, vel Jure Canonico merito ſit promotus, aut publico alicujus Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos oſtendatur. Quod ſi Regularis fuerit, a Superioribus ſuæ Religionis ſimilem fidem habeat. An præterea alicujus a Sancto Inquiſitionis Officio damnati vel reconciliati Filius, nepoſve ſit, vel ipſe etiam de rebus Fidei accuſatus fuerit, præterquam ſi exigente juſtitia, ab Inquiſitoribus fuerit abſolutus.

Profeſſionem quoque Fidei idem deſignatus Epiſcopus ex formula a felicis recordationis Pio Papa IV. præſcripta faciat, & juramento confirmet.

Quod ſi is ab uno Epiſcopatu ad alterum transferatur, quæratur etiam, qualem ſe in anteriori geſſerit Eccleſia.

De ipſius etiam Eccleſiæ ſtatu rogentur teſtes, ſi Cathedralis ſit, quot Dignitates, vel Præbendas in ſe habeat; ſi vero Metropolitana, quos præterea Epiſcopatus Suffraganeos, ſive Comprovinciales ſub ſe complectatur. Et demum, an ipſam Eccleſiam Paſtore vacare ſciant.

Hæc omnia acta in publicum inſtrumentum redacta, ipſe qui hujuſmodi examini præfuit Epiſcopus, ſigillo ſuo obſignata ad Sanctiſſimum Romanum Pontificem gratis, & fideliter referet.

DECRETUM V.

De reſidentia Epiſcoporum.

Quamquam Sancta Tridentina Synodus Epiſcopos in Domino hortatur, & admonet, ut præ-

præcipuis festis, & temporibus per annum Ecclesiam Cathedralem deserant, & jam olim a Concilio Carthaginensi V. nuperque a proximo Toletano Episcoporum ab Ecclesiis Cathedralibus absentia reprehensa est; tamen ut alienis, ac novis interpretationibus aditus præcludatur, mandat hæc Sancta Synodus omnibus hujus Provinciæ Prælatis, ne in posterum extra Ecclesiam Cathedralem locum aliquem, etiam propriæ Diœcesis, quamvis insignem, & celebrem, ad ordinariæ habitationis usum sibi eligant, sed ipsam potius Cathedralem præsentia sua ornent, & consolentur, nisi aut visitationis cura, aut necessaria Episcopalia munia eos alio ad tempus avocent.

DECRETUM VI.

Ut Episcopi Seminaria erigi curent.

Seminaria ubi pueri ex præscriptu Tridentinæ Synodi virtute, & literis ad Ecclesiæ ministeria imbuendi sunt, licet hactenus propter nonnullas difficultates nondum sint instituta; quoniam tamen insignem continent Reipublicæ Christianæ utilitatem, hortatur hæc Sancta Synodus omnes hujus Provinciæ Prælatos, ut vel præstimoniorum aliquot, Beneficiorumque simplicium annexionibus, vel assignata ex singulis Beneficiis moderata aliqua portione, ea quamprimum erigenda curent. Quibus & mandat, ut re tota cum iis, ad quos spectat, communicata, juxta ejusdem Concilii Decretum, quod incipit: *Cum adolescentium ætas*, difficultatibusque, quantum fieri poterit, superatis, quod deliberatum erit, intra annum a fine præsentis Concilii ad Illustrissimum & Reverendissimum Metropolitanum mittant, ut consiliis collatis, tam necessarium opus ulterius non differatur.

DECRETUM VII.

Archivum Episcopale extrui jubetur.

Archivum Episcopale, quo scripturæ ad Episcopi dignitatem pertinentes servari possint, sicubi nondum extructum est, quamprimum constituatur. Illius porro duæ sint claves Sede vacante, una penes Capitulum, aut ab eo deputandum, altera penes Prælatum ejus Monasterii, in quo Archivum depositum extiterit, juxta formam a superiori Concilio Toletano ea de re plenissime traditam, & declarationem Sanctæ memoriæ Pii V. Quod vero ibidem præceptum extat de juramento præstando a Monasterii Prælato, non permissurum se ullam scripturam absque Metropolitani, vel Superioris licentia, inde abduci; idem quoque jusjurandum exigat ipsum Capitulum ab eo, cui alteram Archivi Episcopalis clavem servandam tradiderit.

DECRETUM VIII.

Ne Episcopi, vel alii quicumque, pro Beneficiorum collatione, institutione, vel fundatione pecunias accipiant.

Nullus Prælatus, sive eo inferior Collator, pro cujuscumque Præbendæ, Beneficii, aut Cappellaniæ collatione, institutione, vel nova etiam fundatione, pecuniam, vel quod pecunia æstimetur, exigere, ac ne a sponte quidem dantibus possit accipere.

DECRETUM IX.

Nemini, nisi ab Ordinario approbato, Beneficium conferatur.

Beneficium quodcumque, etiam simplex, nemini conferatur, nec etiam ad Patroni nominationem, præsentationemve quisquam in eo instituatur, nisi prius per Ordinarii examen ad Horas Canonicas persolvendas, & pro qualitate Beneficii ad alia Ecclesiastica ministeria præstanda idoneus esse comprobetur.

DECRETUM X.

Piæ testantium voluntates, ac suffragia sedulo adimpleri jubentur.

Pias testantium voluntates negligere iniquum est; officium autem est non charitatis modo, sed etiam justitiæ legibus debitum, Preces, & Sacra a fidelibus defunctis relicta peragi præscriptis temporibus, atque persolvi. Quo graviori doloris sensu est a Patribus auditum, magnum Missarum numerum in quibusdam Ecclesiis de Ecclesiarum Capitulis, aut Cappellis, vel omitti, vel differri, propter veteris eleemosynæ tenuitatem, si ad horum temporum charitatem referatur; sive quod indecorum videatur, antiquum Missarum numerum imminuere. Cui incommodo sancta Synodus cupiens providere, atque omnem maledicis nostrum ministerium vituperandi occasionem præscindere; primoque tempore Synodos per singulas Diœceses haberi vult, ac in illis districte mandat Episcopis, etiam sub interminatione maledictionis æternæ, ut omni postposita mora, ex præscripto sacri Concilii Tridentini, habita ratione temporum, locorum, fructuum, & onerum, si quæ præterea Beneficiis sunt imposita, generali Constitutione decernant, quæ redditituum quantitas singulis Missis debeat respondere. Id tamen ne Vicarii Episcoporum, aut Visitatores faciant; alioqui irritum & inane erit, si quid contra fuerit attentatum.

DECRETUM XI.

Rerum Ecclesiasticarum alienationes, & locationes prohibentur.

Ecclesiastica bona in privatorum hominum gratiam plerumque utilitatis simulatione distrahi, alienarique solent, vel certe in longum tempus contra jus & fas locari, non sine gravi eorum Ecclesiasticorum scelere, qui hujusmodi damnorum, vel auctores sunt, vel dissimulatores. Quapropter hæc Sancta Synodus omnes hujus Provinciæ Episcopos in Domino hortatur, quos etiam, si opus est, ea auctoritate sibi ab Oecumenico Concilio Tridentino attributa, ad hoc ipsum in executores deputat; ut in suis Diœcesibus quascumque rerum Ecclesiasticarum alienationes, vel locationes ad multorum (ut vocant) vitam, & ultra tempus a Jure permissum, *in damnum Ecclesiæ, & contra Canonicas Sanctiones factas fuisse judicabunt*, illas continuo nullas, irritasque decernant, & Ecclesiarum jus in pristinam libertatem vendicent.

Le-

Lectis a Diacono Decretis, Secretarius interrogavit:

Reverendissimi Patres, placent ne vobis hæc Decreta? Et singuli responderunt: Placent.

Placet ne etiam, futuram & ultimam hujus Sancti Concilii Provincialis Actionem celebrari proximo Sabbatho in Festo S. Gregorii Papæ, quod erit dia duodecimo præsentis mensis Martii? Et responderunt: Placet:

Ego Gaspar Cardinalis, Archiepiscopus Toletanus, & Hispaniarum Primas, diffiniens subscripsi.

Ego Alvarus Episcopus Palentinus & Comes diffiniens subscripsi.

Ego Antonius Episcopus Cordubensis, diffiniens subscripsi.

Ega Franciscus Episcopus Giennensis, diffiniens subscripsi.

Ego Gomezius Episcopus Conchensis, diffiniens subscripsi.

Ega Alphonsus Episcopus Oxomensis, diffiniens subscripsi.

Ega Laurentius Episcopus Seguntinus, diffiniens subscripsi.

Ego Andreas Episcopus Segoviensis, diffiniens subscripsi.

Ega Antonius Abbas Vallis-oletanus, diffiniens subscripsi.

In quorum fidem subscripsi,

Joannes Baptista Perez Canonicus Toletanus, Sancti Concilii Provincialis Secretarius.

ACTIO TERTIA

HABITA XII. MARTII MDLXXXIII.

DECRETUM I.

Ut Ministri Tribunalis Ecclesiastici, singulis trienniis, & quoties eorum officia per obitum Episcopi vacaverint, a successore Episcopo visitentur.

Vicarii, Provisores, Visitatores, Promotores fiscales, & denique omnes Ministri, qui in Tribunali Ecclesiastico ipsius Metropolitani, & Episcoporum, aliorumque Inferiorum suis funguntur muneribus, non modo singulis triennis, sed & quoties illorum officia per obitum Episcoporum vacaverint, a successore Episcopo, vel ab eo deputando, & non ab alio, visitari debent. *Si officiales isti voluerint rationes reddere, ne diutius expectatione futuri Episcopi sustineantur, poterit Capitulum, Sede vacante, rationes administrationis recipere, ipsisque officialibus justitiam postulantibus administrare. Nihilominus licebit successoribus Episcopi ab eisdem officialibus officiorum, administrationisque eorum rationes exigere, etiamsi prædicti officiales redditis rationibus liberationem a Capitulo obtinerent. Quoniam vero defuncto Episcopo hujusmodi ministri non facile cogi possunt ad reddendam administrationis rationem, Episcopi, quando sibi officiales assumunt, ac deputant, ab eisdem exigant cautiones idoneas de reddenda ratione administrationis, & judicatum solvendo Episcopi successoribus, si contigerit, eorum officia per cessum, vel decessum Episcoporum vacare.*

DECRETUM II.

Ut Provisores, & Vicarii nihil, etiam a sponte dantibus, ultra taxam accipiant.

Quod in primo Concilio Toletano fuit statutum, ut Provisores, & Vicarii, ubi ex delegatione Apostolica de quibuscumque caussis cognoverint, nihil, etiam a sponte dantibus, assessoris titulo accipiant, neque ipsi, aut Notarii pro sportulis plus exigant, quam quod ex publica Ordinarii Tribunalis taxa percipi solet; idem omnino, & sub iisdem pœnis servandum hæc Sancta Synodus mandat a quibuscumque, etiam officialibus, & ministris, Sede Episcopali vacante, a Capitulo deputatis.

DECRETUM III.

Ut litigantes unum ex duobus Judicibus superioribus eligere possint.

Quando litiganti Jure, vel consuetudine concessum est, unum ex duobus Judicibus superioribus eligere, ad quem ipse appellare maluerit; nemo illi sub excommunicationis pœna audeat eam libertatem, vel palam extorquere, vel dolo impedire.

DECRETUM IV.

Ut excommunicationes nemini, præter Episcopum, ferre liceat.

Cum excommunicationes illas, quæ monitionibus præmissis ad revelationis finem, ut ajunt, sive pro deperditis, subtractisque rebus ferri solent, a nemine prorsus, præterquam ab Episcopo, & ex caussa gravi, decernendas esse, Sacra Synodus Tridentina statuerit; ne facilis illarum frequentia Censuræ Ecclesiasticæ severitatem apud vulgus imminuat; hæc Sancta Synodus omnium Episcoporum curæ injungit, ut eam facultatem nemini ex suis officialibus committant. Ipsis vero Vicariis omnibus, etiam Generalibus, cæterisque Episcoporum ministris, districte præcipit, ut posthac hujusmodi excommunicationes ferendi auctoritate abstineant. *Ipsis vero Episcopis absentibus, eorum Vicarii Generales hujusmodi auctoritate uti minime prohibentur.*

DECRETUM V.

Stipendium Visitatoribus dandum, ab Episcopo assignetur.

Quantum stipendium Visitatoribus in singulis diebus dari debeat procurationis, & visitationis nomine, Episcopi singuli in suis Diœcesibus definiant, & præscribant, sive esculenta, poculentaque danda sint, sive pecunia numeranda, juxta Concilii Tridentini Decretum.

DECRETUM VI.

Episcopi, eorum quibus Ecclesiæ indigent, curam sibi reservent, nec alii committant.

Quoniam redditus fabricarum importuna solicitatione artificum valde sunt exhausti, dum quisque amicorum ope nisus, ad suum quæstum fingit Ecclesias indigere structuris, Imaginibus, Crucibus, Calicibus, Libris, Vestibus, aut reliquo sacrorum apparatu, unoquo-

que

que tempore multis Ecclesiis suam operam, & industriam magno addicit, neque potest omnibus, nisi longissimo tempore, satisfacere; prohibet hæc Sancta Synodus omnibus Episcoporum Vicariis, Visitatoribus, aliisque ministris, ne hæc, aliave ejusmodi opera facienda committant, sed Episcopi eam curam sibi solis reservent. Qui tamen, nisi operis necessitate, & Ecclesiæ facultate explorata, alienoque ære, quoad fieri poterit, prius soluto, nihil hujusmodi inchoari permittant. Neque vero Capitulis Ecclesiarum Cathedralium Sede vacante id ipsum liceat, *nisi forte aliqua urgente necessitate*.

DECRETUM VII.

Ecclesiarum supellectilia ne Episcopi cuiquam facienda, vel emenda committant, nisi prius necessitate inspecta.

Caveant, non modo Capitula, Sede vacante, sed Episcopi, ne Libros, Calices, Corporalia consecrationis, aut offerendæ pacis tabellas, omnia demum sacræ supellectilis genus universis, & singulis totius Diœcesis Templis, aut emendum distribuant, aut faciendum imperent, sed soli Episcopi, quod cuique Ecclesiæ opus esse viderint, id tantum faciendum imponant.

DECRETUM VIII.

Ecclesiastica opera semel saltem in anno ab Episcopis inquiratur.

Ad artificum vero negligentiam, & Ecclesiasticorum operum cunctationem corrigendam, sancta hæc Synodus decernit, ut inchoata opera, quæ deportari commode poterunt, ea Episcopo recognoscenda semel saltem per annum, vel frequentius, si ita videbitur, afferantur.

DECRETUM IX.

Assignantur stipendia iis, qui de alicujus qualitatibus inquirere debeat.

Quoties aliquis ex iis, qui Dignitates, Canonicatus, Portiones, dimidiasve Portiones, seu Cappellanias obtinent, a Capitulo electus fuerit ad inquirendum de ejus qualitatibus, qui est ad possessionem admittendus, nihilo plus stipendii in singulos dies accipiat, quam quod dari consueverit iis, qui ab eodem Capitulo ad Ecclesiæ negotia peragenda mittuntur.

DECRETUM X.

Nihil accipiendum pro receptione, vel admissione cujusquam ad Præbendam, vel Beneficium.

Pro receptione, vel admissione ad alicujus Præbendæ, vel Beneficii possessionem aliquid solvi, quod inter ipsos Ecclesiæ Beneficiatos dividatur, abusus est jam pridem sacris Canonibus, & nuper sacrosancti Concilii Tridentini Decreto damnatus. Eum ubicumque Episcopi agnoverint vigere, aboleri penitus curent. Poterit tamen offerri, & accipi quod in Ecclesiæ fabricam, aut alios pios usus, immemorabili consuetudine converti solitum est.

DECRETUM XI.

Ut ad Ecclesiam admittendi Fidei professionem emittant, formula a P. Pio. IV. præscripta.

Præsentium temporum calamitas, & malorum impendentium metus facit, ut majore in dies cautione opus sit Ecclesiæ Ministris constituendis. Quod ergo Oecumenica Tridentina Synodus de habentibus Dignitates, & Canonicatus in Ecclesiis Cathedralibus statuit, ut a die adeptæ possessionis ad minus intra duos menses, non solum coram Episcopo, seu ejus Officiali, sed etiam in Capitulo Fidei professionem faciant, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros spondeant, ac jurent, id totum Cathedralium Ecclesiarum Portionarii, & in Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Portionesve obtinentes præstent, & faciant, ex formula a Pio IV. Pontifice Maximo præscripta. Quod si negligentes extiterint, Chori distributionibus continuo priventur.

DECRETUM XII.

Ut in Cathedralibus Ecclesiis Canonicatus, Portionesque designentur, quibus Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus Ordines annexi sint.

Curent diligenter Episcopi, sicubi id nondum præstitum est, ut in Cathedralibus Ecclesiis Canonicatus, Portionesve designentur, quibus Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus Ordines annexi esse debeant; ut juxta Tridentini Concilii præscriptum, dimidia saltem pars Presbyteri sint, aut si laudabilior consuetudo omnes esse Presbyteros postulet, eadem observetur. Illæ autem Præbendæ, ut superior Toletana Synodus definivit, Sacerdotium annexum habere censendæ sunt, quibus celebratio Missæ, vel incumbit, vel indici ex Constitutionibus, aut consuetudine solet. *Quicumque autem, tam in Cathedralibus, quam in Collegiatis, intra annum requisitos Ordines non susceperint, juxta Concilii Viennensis Constitutionem, quæ incipit*, Ut ii qui, *a Concilio Tridentino renovatam, non solum vocem in Capitulo careant, sed neque plusquam dimidiam distributionum quotidianarum partem percipiant*. Nisi propter caussam aliquam justam ab Ordinario approbandam, a suscipiendis Ordinibus ad aliquod tempus impediantur.

DECRETUM XIII.

De residentia Canonicorum, Dignitatum, aliorumque Ecclesiasticorum.

Quæcumque a Sancto Tridentino Concilio, & proximo Toletano decreta sunt de residentia eorum, qui in Cathedralibus, sive Collegiatis Ecclesiis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones obtinent, & de illorum absentia ultra tres menses non extendenda; præsertim vero quæ de tertia fructuum parte in distributiones quotidianas assignanda, ejusdem Tridentini Concilii Decreto, quod incipit: *Cum Beneficia ad Divinum cultum salubriter sint instituta*; dent operam singuli Episcopi, ut sine ulla mora, aut dissimulatione in ipsorum Ecclesiis accurate præstentur.

DECRETUM XIV.

Ne ullus e Clero ante Horæ finem a Choro discedere, absque rationabili caussa, audeat.

Qui Altari deserviunt, eos de Altari vivere, Divina, & Apostolica auctoritate conceditum

ceſſum eſt: iniquum autem, obſequii ſimulatione fructus intercipere Eccleſiaſticos. Quod eos facere Beneficiatos certum eſt, quicumque ad principia Horarum in Chorum convenientes, reliquum tempus Deo dicatum deambulando, aut confabulando conſumunt, magno dedecore nominis Eccleſiaſtici, præcipua Patrum, qui in hanc Synodum Provincialem convenere, moleſtia. Ergo eum abuſum multorum Conciliorum Canonibus graviter notatum animadvertens hæc Sancta Synodus, deteſtatur primum, & damnat; deinde decernit, iis, qui in Cathedralibus, aut Collegiatis Eccleſiis Dignitates, Canonicatus, Portiones, dimidiaſve Portiones, ſeu officia obtinent, non licere ante Horæ finem a Choro diſcedere, niſi corporalis neceſſitas excuſet, vel evidens Eccleſiæ utilitas, *vel alia rationabilis cauſſa*, petita prius licentia ab Epiſcopo, ſi adſit, aut a Chori præſidente, cauſaque indicata ei, qui præſentes in Choro ſignat. Alioqui ejus Horæ diſtributionem in conſcientia amittant, abſque omni remiſſione, quæ potius corruptela dicenda eſt; cum præſens eſſe, aut intereſſe dici non poſſit, qui exiguo tempore adeſt.

DECRETUM XV.

Ut concionis tempore nemo ex Beneficiatis a Choro diſcedat.

Cum fruſtra Leges ſint conſtitutæ, ſi eorum, quibus executio commiſſa eſt, diſſimulatione, vel incuria negligentius obſerventur; mandat hæc Sancta Synodus, etiam ſub excommunicationis pœna, ei, qui ſingulis Horis preſentes in Choro ſignat, ut eos Beneficiatos obſervet, atque notet, qui abſque legitima cauſa, quo tempore ſacra concio habenda eſt, a Choro diſcedunt, ut Concilio proximo Toletano ſtatutum eſt; aut Feſtis ibi deſignatis Euchariſtiam de manu Presbyteri majorem Miſſam celebrantis non ſumunt. *Porro ii, qui concionis tempore ſe a Choro ſubtraxerint abſque legitima cauſſa, tamquam ab illius diei Proceſſione, & Miſſa abſentes, nihil adquirant, diſtributioneſque illis eo ratione alias debitæ, præſentibus, non obſtante quacumque remiſſione, accreſcant. Qui vero admoniti, unam atque alteram proximam ex prædictis Feſtivitatibus deſignatis ſiverint præterire, nec communicaverint, quia valde verendum eſt, eos perniciofis peccatorum laqueis irretitos teneri, quominus ad cæleſtem menſam bis ſolennibus ſaltem anni temporibus accedant, cum præſertim multo ante poſſint animam ſalubri medicamento pœnitentia præparare ad ſumendum illum ſanctiſſimum panem quotidianum in remedium quotidianæ infirmitatis; curabunt Epiſcopi de eorum vita, & converſatione diligentius inquirere, ut occaſiones auferant, quæ illos a via ſalutis divertere poſſunt.*

DECRETUM XVI.

Ut Præbendati in ſolenniori bus Feſtis munus ſuum diligentius exerceant.

Decet eos potiſſimum dies, qui ſacratiora nobis Domini noſtri referunt myſteria, & Divinam in nos benignitatem copioſius teſtantur, ab univerſis Chriſtifidelibus ſolennius coli; qualia ſunt Feſta Nativitatis, Reſurrectionis, Aſcenſionis Domini Noſtri, Pentecoſtes, Corporis Chriſti, cum ejus octavis, Aſſumptionis Beatæ Mariæ, & omnium Sanctorum. Quod ut diligentius fiat, & ipſe populus, qui hiſce diebus frequentior in Eccleſia convenire ſolet, vehementius, & Eccleſiaſticorum copia ad Dei laudes concelebrandas accendatur; monet quidem Sancta Synodus eos omnes, qui in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis Præbendas obtinent, & plurimum in Domino hortatur, ut cum diebus reliquis, tum his potiſſimum ſolennioribus, munus ſuum agnoſcant, & præſtent; ſed ut eos etiam emolumentis temporalibus invitet, ſtatuit, ut in omnibus Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis ex fructibus Dignitatum, Canonicatuum, Perſonatuum, Portionum, dimidiarumve Portionum, & officiorum, diſtributiones aliquæ pleniores, ac reliquorum dierum diſtributionibus majores aſſignentur (*ſi illæ, quæ aſſignatæ reperiantur, tenues arbitrio Epiſcopi judicentur, ut horum dierum ſolennitatibus digne non reſpondeant*) quas ii tantum percipiant, qui prædictis diebus præſentes, atque intereſſentes Choro fuerint.

DECRETUM XVII.

Diſtributiones quotidianæ ſolis intereſſentibus aſſignantur.

Jam diu a Bonifacio VIII. in Conſtitutione, quæ incipit, *Conſuetudinem*, improbatus ille abuſus eſt, ut diſtributiones quotidianæ ab iis percipiantur, qui licet præſentes in Civitate ſint, ubi ipſa ſita eſt Eccleſia, Divinis tamen non intereſſunt officiis. Neque ea Lege excepti ſunt, niſi quos infirmitas, ſeu juſta & rationabilis corporalis neceſſitas, aut evidens Eccleſiæ utilitas excuſat. Idcirco hæc Sancta Synodus eam conſuetudinem deteſtatur, aboleriqve vult, quæ in quaſdam hujus Provinciæ Cathedrales, Collegiataſque Eccleſias irrepſit, ut ii, qui Dignitates, Canonicatus, Perſonatus, Portiones, dimidiaſve Portiones, vel officia obtinens, recreationis, ut vocant, vel requiei diebus, quibus Jure, aut conſuetudine ab iiſdem Eccleſiis abeſſe poſſunt, *diſtributiones nihilominus meras quotidianas accipiant*, cum illæ præſentibus tantum, & per ſingulas Horas Choro intereſſentibus conſtitutæ ſint.

DECRETUM XVIII.

Qui Præbendas obtinent Dignitatibus non unitas, ea miniſteria exequantur, quæ ejuſmodi Præbendis injunguntur.

Quicumque Dignitates ſimul, & Præbendas obtinent, quæ non ſint perpetuo ipſis Dignitatibus unitæ, non modo in Altari Miſſarum ſolemnia, quæ ratione Præbendarum ipſis incumbunt, celebrare teneantur (ſicuti a proximo Concilio Toletano ſtatutum eſt) ſed in Choro aliis fungi miniſteriis debent, quæ cæteris ejuſmodi Præbendis injunguntur.

DECRETUM XIX.

Ut Episcopis in Choro, & Capitulo prima Sedes, locus, auctoritas, ac potestas sit; eisque cum Capitulum convocandum erit, schedula cum Capitibus rerum agendarum exhibeatur.

Episcopis in Choro, & Capitulo prima Sedes, & locus, quem ipsi elegerint, præcipua omnium rerum agendarum auctoritas, convocandi Capitula, si adsint, vota exquirendi, & juxta ea concludendi, potestas prima esse debet, ut sacro Concilio Tridentino sancitum est. Quod si Episcopus Capitulum non convocaverit, ut in deliberationibus maturius, & consultius procedatur, decernit hæc sancta Synodus, ac districte mandat, *ut si ex consuetudine schedula cum rerum agendarum Capitibus singulis Canonicis traditur, illa etiam Episcopo exhibeatur*, præterquam si de re ad Episcopi, vel suorum commodum spectante, erit tractandum.

DECRETUM XX.

Ne quæ in uno Capitulo rata sunt, in alia irrita censeantur.

Ne ea, quæ maturo, prudentique multorum consilio bene instituta sunt, paucorum fraude evertantur, Cathedralium, Collegiatarumque Ecclesiarum Canonicis, ea, quæ legitime aliquo Capitulo decreta ante fuerint, alio postmodum Capitulo rescindere non liceat, nisi totidem saltem sententiæ revocandi statuti fuerint, quot ejusdem decernendi fuisse constiterit. Cujus a rei, ut certior deinceps haberi ratio possit, curet is, qui Capitulo præest, ut in singulis Capitulis suffragiorum numerus, & nomina in Acta referantur.

DECRETUM XXI.

Ut Parochiæ dividantur, describanturque per vicos, & domos cuique Ecclesiæ viciniores.

Sanctissime a Tridentina Synodo sancitum est, populum in Parochias proprias, certasque describi, ut sciat unusquisque, unde sacra petere debeat, & quem vitæ Magistrum, atque inspectorem habeat. Invaluit autem in nonnullis hujus Provinciæ Oppidis prava consuetudo, ut incolis liberum sit Parochiam, cui adscribantur, eligere, unde gravia incommoda existere necesse est, ovium curam negligi, ac ne cognosci quidem, cum certas sedes non habeant per totum Oppidum dispersæ; dissimulari delicta, remitti decimas transitionis metu, fœdas solicitudines existere, non absque simoniacæ labis infamia. His incommodis occurrens hæc sancta Synodus, hujus Provinciæ Episcopis mandat, eum abusum de Urbibus, & Oppidis quibuscumque quamprimum tolli, dividique Parochias, atque describi per vicos, & domos cuique Ecclesiæ viciniores.

DECRETVM XXII.

Ut Beneficia Parochialia, sive curata, quibuscumque locis unita, & annexa, ab Ordinario singulis annis visitentur &c.

Beneficia curata, sive Parochialia, quæ Cathedralibus, Collegiatisque Ecclesiis, Dignitatibus, Præbendis, Capitulis, Monasteriis, Collegiis, aliisque piis locis quibuscumque perpetuo unita, & annexa reperiuntur, ab Ordinario singulis annis visitentur, & in iis ab eodem constituantur, & deputentur Vicarii perpetui, vel temporarii (prout ipsi Ordinario pro bono Ecclesiarum regimine expedire videbitur) cum tertia portione fructuum, aut majori, vel minori, ejus arbitrio assignanda. *Quod moderandum erit ad præscriptum Constitutionis Pii V. de portionibus, quæ Vicariis perpetuis assignari debeat. Ita tamen, ut si Vicarii perpetui fuerint constituendi, non ad liberam Ordinariorum electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesiis unitis ponuntur, cum ipsorum Ordinariorum, seu eorum Vicariorum prævio examine, & approbatione, juxta eandem Pii V. Constitutionem, deputentur.*

DECRETUM XXIII.

Ut examen, sive ad Ecclesiam Parochialem, sive ad quodlibet aliud Beneficium, publice fiat.

Proposito Edicto vacantis Parochialis, qui convenient competitores, non clam, sed publice examinentur. Quod si locus aliquis ex Theologia, aut Jure Canonico explicandus disputatione sit, cæteris etiam competitoribus si quid objicere volent, potestas fiat; sic enim de judicii æquitate constabit, & calumniæ auferetur occasio. Idem fiat quoties per examen, etiam sine concursu Parochialis Ecclesiæ, collatio, sive constitutio erit facienda.

DECRETUM XXIV.

Ut semel approbatus, alia Parochia vacante, denuo examini subjiciatur.

Neque vero satis sit, aliquem ex competitoribus insignem doctrina videri, examinatoribusque notum esse, aut alia Parochia vacante jam examinatum, probatumque fuisse; sed necesse erit, vacantibus singulis Ecclesiis, quas ille petierit, ad novum examen venire, & cum cæteris comparari.

DECRETUM XXV. alias XXVI.

Ne alicui Parochia regenda conferatur, inscio illo, ad quem collatio spectat.

Caveant tum Episcopi, tum Episcoporum, sive Capitulorum Sede vacante Vicarii, ne ei, quem magis idoneum per examen judicaverint, ante Parochiam regendam committant, quam idem ab eo, ad quem exspectat collatio, fiat; ne in collationis literis impetrandis negligens effectus, sine Canonica institutione Beneficium Ecclesiasticum obtinere videatur.

DECRETUM XXVI. alias XXVII.

Ne Sacerdotes, vel intuitu Confessionis, vel pro aliis Sacramentis administrandis, aliquid accipiant.

Cum prophanis, sacrisque Legibus interdictum sit Judicibus omnibus, ne se muneribus corrumpi patiantur, quo liberiores sint ad suum jus cuique tribuendum; multo id magis in Confessionis judicio servandum est, ubi salus agitur animarum. Nullus itaque Sacerdos, vel ratione Confessionis, vel pro aliis Sacramentis administrandis, *præterquam ex laudabili consuetudine a sponte dantibus*, pecuniam, vel quod pecunia æstimari possit, accipiat. Qui con-

contra fecerit, ab administratione ejus Sacramenti ad arbitrium Ordinarii suspendatur.

DECRETUM XXVII. alias XXVIII.

Confessionaria quo pacto fieri debeant.

Ut institutum ad peccatorum medicinam Confessionis Sacramentum, ab omni criminis, & calumniæ occasione liberum sit, Confessionaria in singulis Ecclesiis conficiantur aperte, ita tamen ut inter Confessorem, & mulierem pœnitentem, honestatis caussa, ferrea lamina, aut tabella minutis foraminibus pertusa interponatur. *Ad hæc neque in Hospitalibus, aut Eremitoriis, neque in Cappellis Ecclesiarum, neque in privatis domibus, nisi morbi caussa, aut alia urgente necessitate, confessiones feminarum audiantur.*

DECRETUM XXVIII. alias XXIX.

Confessariorum pœna, si cum feminis, quarum confessiones audierint, polluantur.

Si quis Sacerdos, cum ea femina, cujus antea confessionem audierit, carnali commistione se polluisse, convictus fuerit; Beneficiis omnibus ab Episcopo privetur, & ab executione Ordinum, Sacramentorumque administratione, quamdiu eidem Episcopo videbitur, suspensus erit, *aliisque pœnis, quibus gravissimum hoc scelus sacri Canones vindicant, severe afficiantur.*

DECRETUM XXIX. alias XXX.

Qui feminarum confessiones audire debeant, qua ætate esse oporteat.

Sacramentorum Ministros non crimine modo, sed etiam suspicione criminis carere convenit, & ad officii nomen ætatis gravitatem adjungere. Idcirco nullus Sacerdos ante expletum quadragesimum ætatis annum, exceptis tantum Parochis, mulierum confessiones audiat. Qui in minore, quam dictum est, ætate feminis Sacramentum Pœnitentiæ ministraverit, quamvis alioqui idoneus, & approbatus ab Ordinario, ipso facto ab officio audiendi confessiones suspensus sit tamdiu, donec eidem Ordinario visum fuerit. Licebit tamen Episcopo, cujus id conscientiæ relinquitur, hac ætatis lege solvere eos Sacerdotes, quorum probitatem habuerit exploratam.

D E C R E T U M XXX. alias XXXI.

Quonam habitu Sacramenta ministrari debeant.

Sancte sancte tractanda sunt, vestesque adhibendæ rebus agendis consentaneæ, discretæque a communibus. Optat ergo Sancta Synodus, ut Divinum Missæ Sacrificium celebraturi Sacerdotes vestibus sacris Superpelliceum subjiciant; iisdem autem mandat, ut Superpelliceo induti, si commode fieri possit, Confessiones audiant, & cætera Sacramenta ministrent.

D E C R E T U M XXXI. alias XXXII.

Ne quis Sacris Ordinibus initietur, nisi Beneficium Ecclesiasticum, aut patrimonium vere obtineat.

Quamquam sacris Canonibus olim, & nuper Tridentinæ Synodi Decreto satis cautum est, ut nemo Sacris Ordinibus initietur, qui vel Beneficium, vel certe pro necessitate, aut commoditate Ecclesiarum, Episcopi judicio, pensionem, patrimoniumve non obtineat; tamen nonnulli se ipsos fallentes, non Deum, simulatis donationibus cum tacito, vel expresso restituendi pacto, aliisque fraudibus, conficta patrimonia, vel aliena Beneficia pro legitimis, ac propriis, ordinationis caussa producunt. Si quis ergo posthac falsa, confictaque hujuscemodi patrimonia, vel commodata Beneficia, ut ordinetur, attulerit, ab executione Ordinum ipso facto, quoad Ordinario visum fuerit, suspensus existat; ac præterea arbitrariis pœnis severe multetur.

D E C R E T U M XXXII. alias XXXIII.

Ut quicumque ad Ordines titulo patrimonii, aut pensionis promoventur, ejus Ecclesiæ servitio addicantur, cui tamquam necessarii, aut utiles sunt ordinati.

Quoniam patrimonii titulo ordinandi non sunt, nisi quos propter Ecclesiarum necessitatem, vel commoditatem assumendos Episcopus judicaverit; quique ipsarum Ecclesiarum ministerio ita deputentur, ut locum, inconsulto Episcopo, non possint deserere; multi tamen postquam occasione raritatis Ministrorum, ad titulum patrimonii, vel pensionis sunt admissi, incertis vagentur sedibus, neque ullum officii genus ei Ecclesiæ præstare curant, cui se fore utiles antea prædicabant; ideo hæc Sancta Synodus, Oecumenicæ Synodi Tridentinæ præcepto inhærens, statuit, ut quicumque posthac ad Sacros Ordines titulo patrimonii, aut pensionis promovebuntur, ejus Ecclesiæ servitio addicantur, cui tanquam necessarii, aut utiles sunt ordinati. Ea vero deputatio in Literis Ordinum testimonialibus adscribatur, ut Visitatores a singulis ejus ministerii rationem exigant. Quod si inconsulto Episcopo locum, cui adscripti sunt, deseruerint, eis ex præscripto Tridentinæ Synodi Sacrorum exercitium interdicatur.

D E C R E T U M XXXIII. alias XXXIV.

Quid de qualitatibus prima Tonsura initiandorum, aut ad minores Ordines promovendorum, inquirendum sit.

In eorum qualitatibus inquirendis, qui vel prima Tonsura initiandi, vel ad minores, Sacrosque Ordines promovendi sunt, quod ad genus quidem attinet, satis sit de parentum, & avorum qualitatibus interrogare, idque juxta Constitutionem Bonifacii VIII. quæ incipit, *Statutum*; cum usus doceat, pleniorem generis perscrutationem, & difficilem esse, & multis præterea perjuriis, calumniis, & inimicitiis expositam.

D E C R E T U M XXXIV. alias XXXV.

De habitu Clericorum.

Graviter fert hæc Sancta Synodus eorum Clericorum luxum, qui & in ipsa prima Tonsura, ut ignominiam sæcularis habitus deponerent, sunt admoniti; postea tamen, etiam Sacris initiati, ornatum, pompamque sæcularium imitantur, & vincunt. Prohibet igitur, ne

posthac ulli Clerici in Sacris Ordinibus constituti, vel Beneficium obtinentes Ecclesiasticum, utantur subucularum extremis oris ad collum, manusque crispatis, aut femuralibus turgidis, vel incisis; nec in vestibus laneis alios usurpent colores, præter quatuor modestos, & obscuriores, nempe nigrum, violaceum, cinericium, hoc est pardum, & calaneum, hoc est Lunatum. Neque togas interiores, quas sotanas vocant, ex damasco rasu, aut villoso serico conficiant, vel omnino ex ullo serici genere, præter tafetanum, aut si quid eo vilius, & inferius; neve ullum genus vestium, etiam domesticarum, auro, vel argento intexto, vel alio ornent; ne calceis sericis, vel tocilis, aut alterius coloris, præterquam nigri, utantur, neque pileolos venatorios, quos *monteras* vocant, aut galeros brevibus alis, in altumque assurgentes, deferant. Annulis vero abstineant, nisi quibus ratione dignitatis uti fas est. Ne denique barbam tondeant, superiori labro laicorum more intonso; cum hæc non modo levitatem animi præseferant, sed risum etiam, & contemptum Ordini pariant Ecclesiastico, Vestes honestæ, & talares sint, non tamen caudatæ, nimiumque prolixæ. In Ecclesia vero lineis, hoc est, Superpelliceis, induantur, non acu pictis, & pretiosis, neque nimis brevibus, sed planis, simplicibus, & saltem unum palmum, hoc est, duodecim digitos sub genu dimissis. Ut denique ubique in omni corporis cultu, & gestu simul, & gravitatem, & modestiam referant Ecclesiasticam. Qui fuerint his mandatis contumaces, sciant, se pœnis Suspensionis, & ubi opus fuerit, etiam Beneficiorum privationis, ex Decreto Concilii Tridentini ab Ordinario fore puniendos.

DECRETUM XXXV. alias XXXVI.

Ne Clerici quicumque feminas manuducant, vel eodem jumento secum vehant, easque comitentur.

Excommunicationem latæ sententiæ proximo Concilio Toletano impositam in eos Clericos, qui cum in Sacris sint constituti, mulieres, aut manuducerent, aut eodem insidentes jumento veherent; hæc sancta Synodus ad quoscumque Clericos Beneficium Ecclesiasticum, etiam Cappellaniam, obtinentes extendit. Utrisque præterea Clericis vetat feminas per Urbem, aut Oppida, cum in sella gestatoria hominum manibus deportantur, pedibus comitari. Quibus mandatis si inobedientes fuerint, tam Clerici, quam feminæ, quæ hujusmodi officia sibi a Clericis præstari patiuntur, eidem latæ sententiæ excommunicationi subjiciantur.

DECRETVM XXXVI. alias XXXVII.

Ut Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in Altari maximo, nec alibi, reponatur.

Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, cum parem, ut cultum exhiberi, ita sedem collocare humanæ facultatis non sit, præcipuam certe, & nobilissimam tribui convenit, ubi reponatur; hoc est Altare Ecclesiæ maximum, ad quod populus plurimum orare, Clerici diurnas, nocturnasque preces canere consueverunt. In quibuscumque ergo Parochialibus, Collegiatis, aut forte etiam Cathedralibus Ecclesiis extra Sacellum majus reponitur, omnino in Altare maximum transferatur. Ubi ergo immemorabili consuetudine, intra Sacellum quidem majus, quamvis extra Altare maximum servatur; nihil hoc Decreto innovetur. Templis tamen omnibus, quæ in posterum extruentur, Eucharistiæ sedes Altare maximum sit. In sanctimonialium autem Monasteriis, præterquam in Altari maximo, nullo Claustri, vel Chori loco, sive Chori etiam pariete, Eucharistia servari permittatur. Quod in Tridentina Synodo non obscure mandatum, quoniam alienis expositionibus eludebatur, Apostolica nuper auctoritate denuo, ut ita fiat, sancitum, & declaratum est.

D E C R E T U M XXXVII. alias XXXVIII.

Comœdiæ, tragœdiæ, ludi, choreæ, & saltationes, dum Divina celebrantur, in Templis prohibentur.

Comœdiæ, tragœdiæ, etiam de argumentis sacris, & quicumque histrionum ludi, choreæ quoque, & saltationes, quas nostri *danzas* vocant, dum Divina celebrantur Officia, intra Templum agi non permittantur; cum experimento compertum sit, populum, quem ad pietatem maxime sacris temporibus, & locis excitari convenit, earum rerum spectaculo, & auditione, atque promiscuæ multitudinis concursu, plerumque depravari.

D E C R E T U M XXXVIII. alias XXXIX.

Ut feminæ in Templis seorsum a viris sedeant.

Vetus Ecclesiæ consuetudo fuit, ut in Templis laici a Clericorum Choro discreti, viri item a mulieribus, diverso loco, vel sederent, vel starent. Eum morem tamquam sanctissimum, & mysteriorum dignitati, atque loci honestati convenientem, ex parte nunc restituere cupiens hæc sancta Synodus, mandat, ut in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis, dum Divina celebrantur Officia, mulieres omnes non modo a Choro, sed a Sacello etiam maximo excludantur, Sanctissimus autem Episcopos hortatur, ut eandem quoque Legem in Parochialibus, cæterisque Ecclesiis, sicut ipsis magis expedire visum fuerit, observari curent.

D E C R E T U M XXXIX. alias XL.

Quonam in loco venerandum Missæ Sacrificium celebrari deceat.

Quo religionis cultu, & reverentia, venerandum, atque hominibus, ipsisque Angelis tremendum Missæ Sacrificium peragendum sit, ex eo constat, quod in illo Dominus noster Jesus Christus, verus Dei Filius, quotidie immolatur, & sumitur. Quamobrem ex veteri Sanctorum Patrum, & Conciliorum auctoritate, hoc Divinum mysterium non nisi in locis Deo consecratis celebrandum est, & ab eo infideles, ac profani per Ostiarios arcendi, & silentium per Diaconos indicendum, omnisque strepitus, ac tumultus comprimendus est. Quæ cum in rerum venalium foris, & macellis servari non possint, ubi profaniæ colloquiis, strepitu, clamore, plena sunt omnia, & fideles infidelibus servis sæpe permisti; mandat hæc san-

ſancta Synodus, ex omnibus rerum venalium foris, omnino eam conſuetudinem tolli, quia in eminenti atque, & vendentium, atque ementium oculis expoſito loco, tam ſanctum, & arcanum myſterium pergi ſolet. Neque enim decet, cum Dominus noſter ementes, & vendentes ejecerit de Templo, nos in ementium, atque vendentium foro Templum ipſum conſtituere. Exiguo præſertim promiſcuæ plebis fructu in mercaturam intentæ, oblitæ officii, atque Eccleſiaſtici præcepti, cui non curat ſatisfacere. Itaque Epiſcopi in iis Oratoriis celebrandi adimant facultatem; Sacerdotes vero, qui poſtquam fuerint admoniti, in illis celebrare auſi fuerint, pro ratione delicti ſevere puniantur.

D E C R E T U M XL. alias XLI.

Ne Sacerdotes in privatis domibus, aut Sacellis Miſſam celebrent.

Cum templa ad Divini Sacrificii uſum peculiari ritu conſecrata ſint, dicente Domino: *Non offeras holocauſtum tuum in omni loco, ſed in loco, quem elegit Dominus Deus tuus*; non concedant Epiſcopi cuiquam Sacerdoti ad celebrandum in privatis domibus, aut earum Cappellis, facultatem. Hic enim abuſus etiam olim a Laodiceno, & proxime a Sacro Tridentino Concilio eſt reprehenſus.

D E C R E T U M XLI. alias XLI.

Qua hora Miſſæ Sacrificium celebrandum eſt.

Nullus Sacerdos ante auroram, vel poſt meridiem Miſſam celebret, neque poſt dictam generalem confeſſionem expectandi cujuſquam gratia ceſſet, ſed inchoatum ſemel Sacrificium ſine ulla mora ad finem uſque proſequatur; qui contra fecerint, gravibus pœnis ab Ordinariis coerceantur.

D E C R E T U M XLII. alias XLIII.

De iis, quæ circa Monialium clauſuram obſervanda ſunt.

Quæcumque de Regularibus a Sancta Tridentina Synodo ſtatuta ſunt, ea curent Epiſcopi, ut in Monaſteriis ipſorum juriſdictioni ſubjectis diligenter obſerventur. Imprimis autem, quæ de proprietate tollenda, & clauſuræ cuſtodia, tum ab eadem Synodo, tum Romanorum Pontificum felicis recordationis Pii IV. & Pii V. ac nuper Sanctiſſimi Domini Noſtri Gregorii XIII. Conſtitutionibus decreta ſunt, ea quamprimum in uſum inducant, atque reſtituant; ne ſublatis de Religione caſtitatis, & paupertatis præſidiis, Religio ipſa labefactetur, & corruat. Si quid ergo alicui Sanctimoniali relictum, donatum, legatumve ſit, aut ipſius labore, vel induſtria quæſitum, id nihilominus in commune conferatur, deturque Præfectæ cuſtodiendum, atque diſtribuendum. Quæ tamen pro officio curabit, ut illius in primis neceſſitati ſuccurratur, cujus cauſa id Monaſterio acceſſerit. Quod vero ad clauſuram attinet, meminerint Epiſcopi, ſe egrediendi licentias, niſi in caſibus lepræ, & epidemiæ, & magni incendii, Pii V. Conſtitutione definitis, dare non debere. Ad ingrediendum vero intra Monaſteriorum ſepta nemini facultatem dare poſſe, niſi in ſcriptis, & in caſibus valde urgentibus, & neceſſariis.

D E C R E T U M XLIII. alias XLVI.

Ante electionem Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ, Epiſcopi Monaſteria Sanctimonialium viſitent.

In Monaſteriis Sanctimonialium, quæ Ordinariis ſubjecta ſunt, quoties Abbatiſſæ, Prioriſſæ, ſeu quocumque alio nomine Præfecta nuncupetur, officium vacaverit, & nova electio facienda fuerit, Epiſcopos per ſe, aut Vicarium ſuum, vel alium ab eo deputandum, viſitet ipſum Monaſterium, & ejus ſingulas perſonas, ita ut faciendam electionem viſitatio omnino præcedat.

D E C R E T U M XLIV. alias XLV.

De feminis, quæ votum ſimplex Virginitatis emittunt, quid obſervandum.

Licet hæc Sancta Synodus non damnet, ſed valde potius commendet, illarum mulierum pietatem, quæ ſanctæ Virginitatis, aut Caſtitatis propoſitum, vel etiam votum ſimplex Domino offerunt, in habitu modeſto, etiam in privatis domibus, viventes; tamen ne ſub ſanctitatis ſpecie libere vagandi occaſionem habeant, & ſanctiſſimis Religionibus dedecus afferant; prohibet ſub latæ ſententiæ excommunicatione, ne in poſterum hujuſmodi mulieres, quas *Beatas* vocant, domi ſuæ viventes, deferre poſſint habitum, ſeu veſtem Religionis certæ, & probatæ; ac præterea ne deinceps obedientias privatis Clericis ſæcularibus, vel Regularibus, etiam nomine ſui Ordinis, promittant, vel tradant; datas vero hactenus, Sancta Synodus præſenti Decreto irritas, & nullas eſſe decernit. Qui ſecus fecerint, & hujuſmodi obedientias, aut dederint, aut acceperint, eo ipſo excommunicationis ſententiam incurrant.

D E C R E T U M XLV. alias XLVI.

Nonnulla circa feminas vulgo Tertiarias *ſtatuuntur.*

Conſtitutioni felicis recordationis Pii V. quæ incipit, *Circa Paſtoralis*, de clauſura a Sanctimonialibus, & ab iis feminis, quæ Tertiariæ, ſeu de Pœnitentia vocantur, ſervanda; inhærens Sancta Synodus, eam in iis etiam mulieribus obſervari mandat, quæ per totam hanc Provinciam eum *Beatæ* vocentur, in Congregatione, & ſub obedientia vivunt; atque juxta eam Epiſcopos cogere diligenter, ut quæ profeſſionem emiſerunt, religioſæ clauſuræ legibus coſtringantur; quæ vero nondum emiſerunt, ſi paternis adhortationibus monitæ, votis ſolemnibus ſe adſtringere recuſaverint, nullo modo amplius permittantur ad earum ſe Congregationem adjungere, ut ita paullatim extinguantur. Cum ſit indecorum ſpeciem pietatis, & caſtimoniæ perferre, pericula non vitare.

DE

DECRETUM XLVI. alias XLVII.

Ne Episcopi Regulares ordinent, nisi suorum Prælatorum approbatione commendentur.

Jam olim veteri Jure, & Bonifacii VIII. Constitutione, quæ incipit, *Cum nullus*, Regulares a propriis Episcopis ordinari debere satis constabat. Sancta autem & Oecumenica Tridentina Synodus animadvertens, privilegia, & exemptiones in Ordinibus, multa in Ecclesiam abutentium culpa invexisse sæpe mala, eos neque simul duos Ordines sacros suscipere voluit, neque in minore ætate, quam sæculares, neque sine diligenti Episcopi examine Sacris initiari. Cujusvis prætcrea generalis rescripti, vel privilegii prætextu, nisi a proprio Episcopo, aut ejus testimonio commendatum, quemquam ordinari generaliter vetuit. Ideo hæc Sancta Synodus statuit, ut nemo ex hujus Provinciæ Episcopis Regulares ordinet, nisi eos, qui in ipsis Diœcesibus degentes, approbationem quoque suorum Prælatorum habent; aut si aliunde venerint, præter suorum Superiorum testimonium, Literas quoque dimissorias eorum Episcoporum afferant, in quorum Diœcesibus vivunt.

DECRETUM XLVII. alias XLVIII.

Circa denunciationes eorum, qui Matrimonium contrahunt, quid observandum.

Eorum, qui Matrimonium contrahere volunt denunciationes, non in alterius tantum, sed in utriusque Parochiis fiant, in quibus vel nati sunt, vel diuturnum domicilium constituerunt, & omnino ubi eorum conditio, & mores erunt notiores. Eas tamen publicas denunciationes, vel differre, vel omittere, nulli Parocho liceat, nisi ea solius Episcopi, non autem Vicarii, etiam Generalis, auctoritate.

DECRETUM XLVIII. alias XLIX.

Parochi in Neophytis Catechesi instituendis, ac in Fide roborandis, diligentes se præbeant.

Ut plantæ novæ solent ab agricolis diligentius coli, & foveri, ita præcipua ab Episcopis, & Parochis cura adhibenda est in his Christianis instituendis, atque in Fide confirmandis, qui ex Sarracenorum secta ad Fidem recens conversi sunt, vel ab illis proxime genus ducunt, quos nostri tum Neophytos, tum Moriscos vocare consueverunt. Illorum ut est in tota Hispania innumerabilis multitudo, ita eos assidua Parochorum vigilantia doceri, atque in officio contineri, hæc Sancta Synodus vehementer optat. Quod futurum facile sperat, si Parochi ex subjectarum Legum præscripto illos instituendos curaverint. Imprimis quisque Parochus omnium ejusmodi Neophytorum catalogum describet, qui in ipsius Parochia quintum ætatis annum excesserint, sive ii servi sint, sive liberi; atque ubi singuli baptizati fuerint, diligenter inquiret. Quod si ab illorum aliquo mutari domicilium deprehenderit, alterum continuo Parochum admonebit, in cujus Parochiam is migraverit, ut eadem ubique ejus ratio habeatur.

Curet præterea, ut singulis diebus Dominicis, ac Festis, quibus reliquus populus præcepto audiendæ Missæ tenetur, omnes illi similiter in suis Parochiis majorem, solennemque Missam audiant, & a Parocho, sive Sacrista, data tessera, vel e catalogo evocent, aut memorentur, pœna pecuniaria absentibus inflicta, quæ in tres æquas partes divisa, Fabricæ, Parocho, Sacristæque attribuatur. Eam pœnam si ab ipso Sacrista admoniti solvere recusaverint, in catalogum relati, Episcoporum Vicariis denuncientur. Sed privatam tamen Missam audire permittentur qui ceterorum Christianorum servi, famulive sunt, modo illorum heri eam curam in se receperint.

Linguæ omnino Arabicæ his usus interdicatur, ne simul cum ea generis originem, pristinæque sectæ meminerint errores. Siqui vero fuerint in usurpanda patria lingua pertinaces, Episcopis quamprimum indicentur.

Sacramenta his, quæ maxime communia sunt, conferantur, Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, Extrema unctio, & Matrimonium; sed Eucharistiam ne accipiant, nisi quibus a generalibus singularum Diœcesum Vicariis permissum fuerit; idque magno delectu, & caussa accurate perpensa.

Per singulos autem dies Festos hora aliqua pomeridiana, docente Parocho, vel si is impeditus fuerit, præeunte Sacrista, Catechesin, & facilem aliquam Fidei rudimentorum explicationem, tum ipsi, tum illorum filii, filiæque audiant, & addiscant.

DECRETUM XLIX. alias LI.

De hujusmodi Decretorum publicatione.

Duobus veterum Conciliorum, Lateranensis, & Toletani, statutis, quæ incipiunt, *Sicut olim*. Et, *Decernimus*, inhærens Sancta Synodus, præcipit omnibus hujus Provinciæ Episcopis, ut intra sex menses a fine præsentis Concilii, in prima Synodo Diœcesana ab ipsorum unoquoque celebranda, & quoties expedire viderint, hujus Sancti Concilii Provincialis Decreta publicent, & illorum observationem, quamdiligentissime subditis suis commendent; ne si commissæ illis oves a Patrum institutis, per ignorantiam abhorrent, gravissimam ipsi negligentiæ culpam incurrant.

DECRETVM L. alias LII.

Testes Synodales deputantur.

Lateranensis Concilii Decretum, quod incipit, *Sicut olim*, hæc Sancta Synodus sequuta, subjectas personas deputat in testes, ut vocant, Synodales, qui posthac quæcumque correctione, & reformatione digna viderint, simpliciter, & sine jurisdictione intelligent, & ad proximam Synodum Provincialem fideliter referant. Hi vero intra duos menses a fine hujus Concilii per se, aut per Procuratorem in manibus sui Episcopi jurent, se injuncto sibi munere fideliter esse functuros.

Dein-

Deinde adhibentur plurima nomina testium Synodalium, seu zelatorum, ut ajunt, quæ prætermittenda duximus.

GRATIARUM ACTIO.

Peractis his omnibus, quæ hoc tempore maxime, vel communi deliberatione tractanda, vel in Decreta visa sunt referenda, imprimis Omnipotenti Deo, unde omnia bona promanant, quanto maximo possumus cordis affectu, debitas laudes persolvimus, quod dignatus est, nos in hunc Cœtum conjungere, & in eo agenda inspirare, ac tandem singulos in proprias Ecclesias salvos, & incolumes dimittere. Præterea Sanctissimo Domino nostro Papæ Gregorio XIII. justitiæ amatori, Conciliorum protectori, qui Ecclesiam Catholicam, nosque, licet indignos gregis Dominici Pastores, in viam salutis sanctissimæ dirigit, & gubernat, multos annos comprecamur. Secundet Dominus sanctissimos ejus pro Religione conatus, detque decursis longissimis vitæ spatiis in horrea cælestia copiosos frugum manipulos comportare. Philippo etiam Secundo Hispaniarum Regi Catholico, Domino nostro clementissimo, quam maximas gratias agimus, quod favore suo Regio, hujus sancti Concilii progressibus auctoritatem, quietemque summam præstare voluit. Det illi Dominus de hostibus Fidei victoriam, & post longam vitam æterni Regni cumulatissima præmia. Illustrissimo denique, & Reverendissimo Metropolitano, sanctissimis Episcopis, quorum vigilantia, & labore hæc Sancta Synodus ad felicem exitum perducta est, multos annos, & æternam felicitatem. Amen.

Post lectas a Diacono hæc Decreta, interrogati sunt Patres per Secretarium:

Reverendissimi Patres, placent ne vobis hæc Decreta? Et singuli responderunt: Placent. Et iterum: Placet ne etiam, ut ad laudem, & gloriam Omnipotentis Dei huic sacro Concilio Provinciali Toletano finis imponatur? Et responderunt: Placet.

Et statim Promotor Fiscalis Concilii petiit, atque requisivit, tum de hodiernis, tum de cæteris hujus Concilii Actis fieri unum, seu plura instrumenta publica.

Postea Illustrissimus Cardinalis Metropolitanus ad Concilium conversus, alta voce dixit: Reverendissimi Patres, Concilium Provinciale finitum est, ite in pace. Et responso, *Deo gratias*, cantatum est, *Te Deum laudamus*.

Tandem Cardinalis dicto versu: *Salvos fac &c.* & oratione ex Itinerarii formula ad dimittendos Patres, benedixit Synodo. Et a Diacono publicata est centum dierum indulgentia, ab ipso Cardinali præsentibus concessa.

Ego Gaspar Card. Archiepisc. Toletanus, Hispaniarum Primas diffiniens subscripsi.
Ego Alvarus Episcopus Palentinus, & Comes diffiniens subscripsi.
Ego Antonius Episcopus Cordubensis diffiniens subscripsi.
Ego Franciscus Episcopus Giennensis diffiniens subscripsi.
Ego Gomezius Episcopus Conchensis diffiniens subscripsi.
Ego Alphonsus Episcopus Oxomensis diffiniens subscripsi.
Ego Laurentius Episcopus Seguntinus diffiniens subscripsi.
Ego Andreas Episcopus Segoviensis diffiniens subscripsi.
Ego Alphonsus Abbas Vallisoletanus diffiniens subscripsi.

Concordant Decreta cum originali,
In quorum fidem subscripsi

Joannes Baptista Perez Canonicus Toletanus, sancti Concilii Provincialis Secretar.

PETITIONES

Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium Provinciæ, & Metropolis Toletanæ, circa appellationem a Decretis ejus Concilii ad Romanum Pontificem.

In Concilio Provinciali Toletano ultimo celebrato, & publicato de mense Martii proxime præteriti, multa fuerunt facta Decreta contra Canones, ac sacrorum Conciliorum statuta, & laudabiles consuetudines Ecclesiarum Cathedralium dictæ Provinciæ, & in specie fuerunt facta Decreta, de quibus superius fuit mentio.

Quando hujusmodi Decreta fuerunt intimata, ac publicata, Capitula dictarum Ecclesiarum Cathedralium, videlicet Palentinæ, Cordubensis, Giennensis, Conchensis, Oxomensis, Seguntinæ, Carthaginensis, & Segoviensis, per eorum legitimos Procuratores, ab illis, tanquam valde gravatoriis, & læsivis appellarunt ad Sanctam Sedem Apostolicam, & obtinuerunt committi causam appellationis eum expressione dictorum Decretorum gravantium, prout in commissione in Actis præsentata, in qua data fuit facultas inhibendi, prævia matura causæ, & Decretorum prædictorum discussione. Ideo ad effectum inhibendi pro justitia istius partis adducuntur infrascripta.

Primum, in dicto Concilio fuit factum Decretum, quod Capitula non possint accipere residentias, id est, petere rationem administrationis ab Officiali Episcopi præmortui.

Secundum, quod non possint providere Beneficia curata, vacantia in Sede vacante, sed Vicarius. Quæ duo Decreta valde gravant Capitula; nam, Sede vacante, Capitulum Cathedralis succedit Episcopo, ut fungatur vices Episcopi, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, pen. & ult. *De supplen. neglig. Prælat.* Lib. 6. Cap. 15. qui, *De elect.* Lib. 6. & propterea poterit exigere rationes ab Officiali Episcopi præmortui, maxime quod plerumque evenit, ut vacatio Sedis Episcopalis duret longo tempore, & interim Officialis, vel discedit ad partes longinquas, vel decedit, & si expectaretur usque ad adventum novi successoris, posset Ecclesia detrimentum pati.

Pari-

Pariter secundum Decretum gravat, quia vult, quod collatio Beneficiorum Curatorum expectet ad Vicarium Capituli, exclusive ad Capitulum; & cum omnis potestas Vicarii dependeat a Capitulo, per. in fin. *Ne Sede vacan.* Lib. 6. absurdum videtur, ut plus possit famulus, quam Dominus.

Tertium est, quod non possit Capitulum dare licentias faciendi opera Ecclesiarum, & locorum Piorum, quod est contra potestatem tributam Capitulo, Sede vacante, a Jure communi. Nam Capitulum est necessarius administrator. Glos. in verb. *Capituli*, Clemen. 2. §. pen. *De hæred.* unde omnia administrare potest, Lib. 2. Cap. *De Off. ejus, qui vic. ult. per.* Est etiam contra pias defunctorum voluntates, qui reliquerunt multa opera pia certo tempore annuatim distribuenda, vel facienda; & hoc modo impedirentur, si Capitulum impediretur, ne posset illa adimplere.

Quartum, quod in qualibet convocatione Capituli semper ostendatur prius schedula Episcopo eorum, quæ in tali Capitulo tractanda erunt; in quo etiam valde gravatur Capitulum, quia hoc modo erit in potestate Episcopi, prævenire vota, & omnia subvertere; maxime si contingat, aliquid tractari contra ipsum Episcopum, vel suos.

Quintum, quod Præbendati ponant tertiam partem fructuum indistincte, nulla habita consideratione, an habeant distributiones tenues, & contemptibiles, nec ne; cum tamen Concilium contrarium determinet Sess. 21. Cap. 3. & plures sint Præbendati, qui distributiones notabiles habent.

Sextum, quod Præbendati, seu Beneficiati non possint lucrari aliquod genus distributionum in mensibus recreationum, quos Concilium elargitur.

Septimum, quod debeant augeri distributiones in certis Festivitatibus anni, quas non possunt lucrari Præbendati in dictis diebus recreationum.

Ambo hæc Decreta gravant hanc partem; quia quod non possint lucrari aliquod genus distributionum in diebus recreationum, est injustum; quia si Concilium concedit tres menses absentiæ, licite potest abesse; si igitur licet abesse, non debet ei pœna imponi; quod enim Lege permittente fit, non meretur pœnam. Præterea gravat in eo, quod vetat posse lucrari ullum genus distributionum; nam sunt certæ distributiones, quæ dividuntur bis, vel pluries quolibet anno, & non sunt propriæ distributiones, nec dantur dietim, aut ad manus, quas tamen non est honestum, quod quis amittat.

Octavum, quod in certis Festivitatibus anni omnes Præbendati teneantur confiteri, communicare, aut celebrare Missam sub pœna amissionis reddituum octo dierum præcedentium. Gravat etiam hanc partem; quia videtur inconveniens, ut in similibus pœna adjiciatur; quia hæc omnia sponte fieri debent, non metu pœnæ. Videtur etiam pœna excessiva, quia redditus octo dierum possunt importare notabilem summam. Possunt etiam ex hoc oriri plura scandala; nam multa possunt intervenire, etiam inopinate, ut non expediat ea die sumere sacram Eucharistiam; & cogeretur quis ad evitandam pœnam propalare forsan aliqua, quæ non conveniunt referre, aut in judicium deduci; ultraque hinc mille lites oriri possunt.

Nonum, quod si uno die ex novem mensibus residentiæ defecerint, medietatem fructuum; si secunda vice defecerint, etiam per unam aliam diem, omnibus fructibus; si vero defecerint tertia vice, etiam per unum alium diem, Beneficio ipso priventur, est expresse contra Concilium Sess. 24. Cap. 12. quod non considerat absentiam unius diei, sed eam, quæ sit notabilis; & si hoc Decretum subsisteret, esset illaqueare omnes Præbendatos.

Decimum, confirmat Concilium Provinciale Toletanum alias celebratum da anno 1566. illudque simul cum præsenti Concilio Provinciali omnino exsequendum etiam præcipit. Est etiam valde injustum; quia a dicto Concilio anni 1566. fuit pro hac parte appellatum, & nunquam fuit confirmatum, nec usu receptum, & propterea non est æquum, ut nunc ex abrupto exsecutioni demandetur.

Pariter, quod Episcopi exsequantur ea, quæ per ipsos sunt decreta, antequam per Papam sint confirmata, est in diminutionem auctoritatis Sedis Apostolicæ; quia non debent procedere ad innovationem status Ecclesiæ totius Provinciæ inconsulto Pontifice.

Vndecimum, gravamen Capituli manifestum fuit in Sessione in Concilio, ex quo circa ordinem, & formam sedendi non fuit servatus consuetus, & debitus honor, ut dato competente termino ad probandum, sumus parati probare.

Interim tamen supplicatur pro inhibitione quoad supradicta Decreta.

EPISTOLA D. CARDINALIS QUIROGÆ

Simul cum Concilio Toletano missa ad SS. D. Gregorium XIII. Pontificem Maximum.

BEATISSIME PATER.

Ab eo tempore, quo V. B. me, licet immeritum, Ecclesiæ præfecit Toletanæ, nihil magis in votis habui, quam ut Concilium Provinciale cogerem. Exigebat id officii a me, tum Synodi Tridentinæ auctoritas, quæ singulis trienniis Concilia Provincialia indixerat, tum Ecclesiasticarum rerum nostratium multitudo, quæ mature corrigendæ, multorumque consiliis constituendæ videbantur. Itaque ubi primum mihi per publicas occupationes licuit, Reverendissimos Episcopos meos Comprovinciales convocavi, & cum illis Concilium hoc ipso anno peregi, non sine magno (ut puto) hujus Provinciæ fructu. Multæ enim graves dubitationes

tiones communi consilio diffinitæ sunt, multi abusus profligati, & de Tridentinæ Synodi observatione cum primis actum diligentissime. Nova autem Decreta, tum paucissima, tum brevissima edidimus; eaque ipsa cum Synodo Tridentina, & superiori Concilio Toletano omnino convenientia, ut ea fierent nostris gratiora, quo rerum novarum minus continere viderentur.

Id Concilium nunc ad vestram mitto Beatitudinem, cui rerum nostrarum, a me imprimis, pro munere mihi injuncto, & acceptis maximis beneficiis, reddenda ratio est. Præsertim cum a quibusdam nostri Concilii Decretis ad vestram Sanctitatem nonnullarum Ecclesiarum Capitula appellasse videam. Spero enim fore ut V. B. his ipsis lectis, pro sua integritate, & prudentia, parum justum Capitulorum querelam esse judicet. Mei vero officii fuit, vel si nulla intercessisset appellatio, ut hujus nostri Concilii Decreta ad V. B. mitterem, ejusque Apostolicæ censuræ subjicerem. Id quod nunc facio supplex, & humilis; Deum simul comprecatus, ut V. B. post multos Ecclesiæ feliciter gubernatæ annos feliciorem æternæ gloriæ coronam largiatur. Matriti die ..... Julii 1583.

NOTÆ V. CL. JOANNIS BAPTISTÆ PEREZ

Canonici Toletani, & postea Episcopi Segobricensis, in quibus tuetur epigraphen hujus Synodi, & adversus scrupulosos quosdam ostendit, Concilium Provinciale appellari posse Sanctum.

Quoniam nuper a quibusdam dubitari cœptum est, an Conciliis Provincialibus *Sanctæ* vel *Sacræ Synodi* titulus conveniat? quasi id nomen Generalibus tantum Conciliis tribuendum sit; placet ea multorum Conciliorum exemplis judicare, Concilia Provincialia *Sancta*, & *Sacra* semper appellata esse, neque de eo unquam fuisse dubitatum. Quod vero quidam ideo *Sancta* dicenda negant, quod non contineant certam, & indubitatam veritatem, atque Spiritus Sancti gratiam, & assistentiam; non video cur ex eo continuo efficiatur *Sancta* appellari non possit. Nam si vel maxime in illius significationis angustias *Sanctum* nomen velimus redigere, neque profecto Generalia Concilia *Sancti* nomen usurpare possint. Siquidem & hæc ante Romani Pontificis confirmationem falli posse, Catholici probant nonnullorum Conciliorum exemplis, ut Ariminensis, Ephesini II. & Basileensis. At longe magis *Sancti*, & *Sacri* nomen apud Scriptores Ecclesiasticos patet, quam ut istis terminis concludi debeat. Significat enim quidquid a Religione Christiana protectum, quidquid sacris cæremoniis rite, & Canonice peractum, vel ad finem religiosum institutum est. Unde & *Sacras Religiones*, *Terram Sanctam*, *Sancta Templa*, *Vasa Sancta*, *Sanctissimos Episcopos*, *Sacros Libros*, *Sanctissimum Papam*, *Sacras Constitutiones*, *Sanctum Inquisitionis Officium*, *Sanctas Confraternitates* appellare solemus; in quibus tamen plerique homines Spiritus Sancti, & gratiæ Divinæ expertes reperiuntur. Quin & nulla Synodus Diœcesana his trecentis annis habita legitur, quæ non ita solemnia verba conceperit: *Nos N. Episcopus, Sancta Synodo approbante, statuimus.* Ut vero ad Provincialia Concilia redeamus, appellari *Sancta* in his exemplis subjectis lector animadvertet, per continuam prope omnium sæculorum memoriam. Sed singulorum Conciliorum verba prætermisimus, satis esse arbitrati, si ea quatuor vulgatis Conciliorum Tomis anno Christi 1567. impressis, folia singula notaremus, in quibus ista facile sit reperire.

Tomo I. Conciliorum.

Gangrense Provinciale vocatur *Sanctum* fol. 370.
Laodicenum etiam fol. 453.
Aquilejense fol. 472.
Carthaginense IV. fol. 511.
Taurinense fol. 516.
Agathense fol. 711.

Tomo II. Conciliorum.

Arvernense fol. 633.
Aurelianense IV. fol. 638.
Turonense II. fol. 642.
Valentinum II. fol. 681.
Toletanum III. fol. 688.
Toletanum V. Cap. 7. fol. 740.
Toletanum VIII. fol. 855.

Tomo III. Conciliorum.

Toletanum III. fol. 1.
Meldense Cap. 6. & 8. fol. 552.
Triburiense fol. 555. & 556
Salengulladiense Cap. 16. fol. 574.

Tomo IV. Conciliorum.

Senonense Cap. 2. fol. 737. & cap. 41. fol. 747.
Treverensis Synodus Diœcesana fol. 828.
Et alia hujusmodi exempla reperiuntur infinita.

EPISTOLA D. CARDIN. CARAFÆ

AD D. CARDINALEM QUIROGAM.

Circa Concilium Toletanum.

Decreta Concilii vestri Toletani summa cura, & diligentia ab Illustrissimis Patribus Tridentino Concilio præfectis recognita, una cum eorundem animadversionibus ad Amplitudinem V. Illustrissimam nunc tandem remittimus. Faxit Deus, ut ad cultum ejus majestati purius, & accuratius persolvendum, necnon ad eos, qui fuerunt vasa Domini, emundandos usque eo proficiant, ut ad sui imitationem cæteros trahant. Quod futurum omnino videntur polliceri non tam quidem tot Synodicæ Leges, morum videlicet emendatrices, sed

magis

magis (id. quod ad promovendos animos maxime valet) veræ virtutis, & religionis exemplum, quod ab Amplitudine V. Illustrissima, tanquam lumen aliquod alte sublatum, fuit provincialibus ostensum est. Sed hæc, quæ Dei immortalis remunerationi, atque judicio sunt reservata, parcius ab omnibus sunt commemoranda. Ad duo illa potius veniam, quæ privatim Amplitudini V. Illustrissimæ significanda Patres censuerunt. Quorum alterum est, Abbates minime habere votum (quod vocant) decisivum, nisi si quod privilegium ab Apostolica Sede impetratum, vel legitima consuetudo præscripta eis suffragetur. Alterum est intervallum, quod longius visum est, inter unam atque alteram Actionem esse interjectum. Cum enim prima Actio ad sextum idus Septembris fuerit celebrata, altera vero in mensem Martiam insequentis anni rejecta, rei sane exitus, quam par sit, ductus est longius, & Episcoporum absentia facta est diuturnior. Quod an sine ipsorum Episcoporum, suarumque Ecclesiarum dispendio fieri potuerit, vestri erit consilii arbitrari, quando optime novit prudentia vestra, Pastorum absentiam, ovium esse perniciem. Sed hæc intempestivum in præsens monere, ac ne in futurum sit necessarium, providentiæ vestræ cautio erit. Quod pertinet ad quæstionem lectionis sacræ Scripturæ, quæ ex tribus ab Amplitudine V. propositis supererat explicanda, Illustrissimi Patres interpretandis Tridentini Concilii Decretis præfecti in eam sententiam ierunt, ut is Canonicus, qui ex præscripto Tridentini Concilii Cap. 1. Sess. 5. Præbendam obtinet interpretationi sacræ Scripturæ deputatam, minime quidem cogi possit ad docendum in ipso Clericorum Seminario. Ceterum cum animadvertam Amplitudinem V. Illustrissimam nihil magis, quam rectam Ecclesiæ suæ administrationem, spectare, eique cogitationes, & studia sua vere Christiano Antistite dignissima retulisse, operæ pretium me facturum existimavi, si nonnulla cogitationis Concilii Decreta ad distributiones quotidianas pertinentia colligerem, & ad Amplitudinem V. Illustrissimam mitterem. Id quod nunc facio, eo plane animo, ut argumenta sint mea in Amplitudinem V. Illustrissimam observantiæ, qua videlicet impellor, ut quacumque ratione possim, ejus gloriæ faveam, & inserviam. Ita Divina benignitas Amplitudinis vestræ Illustrissimæ votis, & cœptis omnibus aspiret. Romæ 5. idus Septembris 1583.

Amplitudinis V. Illustriss. humillimus servus.

A. Card. Caraf.

ALIA EPISTOLA D. CARD. BONCOMPAGNI

AD EUNDEM D. CARD. QUIROGAM.

Provincialem Synodum Toletanam ab Amplitudine V. Illustrissima novissime celebratam, & ad Sanctissimum Dominum nostrum transmissam, Cardinales Tridentini Concilii interpretes, quorum id munus est, quo decuit studio, ac diligentia perlegerunt, & consideraverunt; ac postmodum auditis tam Capitulorum, quam Amplitudinis Illustrissimæ vestræ rationibus, & omnibus, quæ adducebantur, mature examinatis, ac discussis, de tota re Sanctitati suæ retulerunt. Nunc igitur, quæ addenda, vel tollenda, aut mutanda visa sunt, separatim adnotata, & descripta, simul cum ipsa Synodo, & cum Brevi Apostolico mittuntur Amplitudini V. Illustrissimæ. Quæ præstantissima ipsius religione, ac fide, primoquoque tempore eam aptandam curabit, cui omnem a Deo precor felicitatem, meque humillime commendo. Romæ die 7. Septembris 1584.

Amplitudinis V. Illustrissimæ ac Reverendissimæ servus.

Philippus Boncompagnus Cardinalis S. Xysti.

DIPLOMA GREGORII XIII.

AD D. CARDINALEM QUIROGAM.

Dilecto Filio nostro Gaspari Tituli S. Balbinæ Presbytero Cardinali, Toletano nuncupato, ac hæreticæ pravitatis in Regnis Hispaniarum Generali Inquisitori.

Gregorius Papa XIII. Dilecte fili noster salutem, & Apostolicam benedictionem. Mandavimus Decreta Synodi Provincialis Archiepiscopatus tui Toletani per Venerabiles Fratres nostros Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, rebus ad Concilii Tridentini Decreta pertinentibus præfectos, diligenter examinari. Retulerunt, magnam esse in ista Synodo habitam rationem Dei gloriæ, atque animarum salutis. Incredibiliter lætati sumus, non quod non ante certum haberemus summo semper studio te in utramque caussam incubuisse; sed quia sic fere fit, ut quarum virtutum de aliis opinione, & commendatione lætamur, earum ipsarum quasi sub oculos subjectione, atque aspectu vehementius afficiamur. Remittimus igitur Decreta ipsa nonnullis in locis necessario emendata. Hortamur, ut cures pari studio quæ pie prudenterque provisa, Decreta, emendata sunt, quam diligentissime servari. Hæc enim tibi reliqua laboris, eaque maxima pars est, sine qua omnis hactenus opera frustra esset suscepta. Dat. Romæ apud Sanctum Marcum sub Annulo Piscatoris, die 5. Septembris 1584. Pontificatus nostri anno decimo tertio.

Ant. Bucca Padulius.

COR-

CORRECTIONES EJUSDEM CONCILII TOLETANI

Iterum examinati a DD. Cardinalibus Concilii Tridentini Interpretibus, prout eas misit D. Cardinalis Sancti Xysti.

Porro nos ipsi supra exhibuimus Acta Concilii Toletani juxta correctiones has Romæ factas. Illas autem edere visum hoc loco seorsum, ad historiam ejusdem Synodi plenius tradendam.

Pag. 4. in prima prorogatione ibi: *Est Catholicæ Majestati, & nobis*; dicendum: *Visum est.*

Pag. 6. in prima Actione ibi: *invitante*; dicendum: *excitante, & favente.*

Pag. 12. in primo Decreto, Actione II. ibi: *Integram, & immaculatam*; dicendum: *Integram, & inviolatam.*

Pag. 16. in Decreto 6. Actione II. ibi: *Ut vel præstimoniorum*; dicendum: *Ut vel aliquot præstimoniorum.*

Pag. 16. in Decreto 7. Actione II. post verba: *Plenissime traditum*; addendum: *Et declarationem sanctæ memoriæ Pii V.* quæ inferetur, quatenus concernit hunc articulum.

Pag. 18. in Decreto ultimo, Actione II. post verba: *Ultra tempus a Jure permissum*; addendum: *In damnum Ecclesiæ, & contra Canonicas Sanctiones factas fuisse judicabunt, illas irritas, nullasque.*

Pag. 21. in primo Decreto, Actione III. post verba; *visituri debent*; addendum; *si officiales isti noluerint rationes reddere, ne diutius expectatione futuri Episcopi sustineantur, poterit Capitulum, Sede vacante, rationes administrationis recipere, ipsisque officialibus justitiam postulantibus administrare. Nihilominus licebit successoribus Episcopis, ab eisdem officialibus officiorum administrationisque eorum rationes exigere, etiamsi prædicti officiales redditis rationibus liberationem a Capitulo obtinuerent. Quoniam vero defuncto Episcopo hujusmodi ministri non facile adigi possunt ad reddendam administrationis rationem, Episcopi, quando sibi officiales assumunt, ac deputant, ab eisdem exigant cautiones idoneas de reddenda ratione administrationis, & judicatum solvendo Episcopis successoribus, si contingat, eorum officia per cessum, vel decessum Episcoporum vacare.* Cætera in Decreto deleantur.

Pag. 22. in Decreto 4. Actione III. ver. *ipsis vero*; sic aptetur; *ipsis tamen Episcopis absentibus, eorum Vicarii Generales hujusmodi auctoritate, uti minime prohibentur.*

Pag. 23. in Decreto 6. Actione III. *nisi forte*; dicendum; *nisi forte aliqua urgente necessitate.* Cætera deleantur.

Pag. 24. in Decreto 12. deleantur verba; *in Collegiatisque*, & Vers. *Hi ergo omnes*, sic aptetur: *Quicumque autem tam in Cathedralibus, quam in Collegiatis intra annum requisitos Ordines non susceperint, juxta Concilii Viennensis Constitutionem, quæ incipit:* Ut ii qui, *a Concilio Tridentino renovatam, non solum voce in Capitulo careant, sed neque plusquam dimidiam &c.*

Pag. 25. in Decreto 13. Act. III. ibi; *ejusdem Toletani*; dicendum: *Tridentina Decreta, quod incipit: Cum Beneficia ad Divinum cultum salubriter sint instituta, dent operam singuli Episcopi.*

Pag. 26. in Decreto 14. ibi: *Vel evidens Ecclesiæ utilitas*; addendum: *Seu alia rationabili caussa*; & in fin. Vers. *& obtenta*, delendum.

Pag. 26. in Decreto 15. deleatur Vers. *Multam*, usque in fine, & dicatur: *Ut ii, qui concionis tempore se a Choro subtraxerint absque legitima caussa, tamquam ob illius diei Processione, & Missa absentes, nihil acquirant, distributionesque illis ea ratione alias debitæ, præsentibus, non obstante quacumque remissione, accrescant. Qui vero admoniti, unam, atque alteram ex prædictis designatis Festivitatibus siverint præterire, nec communicaverint; quia valde verendum est, eos perniciosis peccatorum laqueis irretitos teneri, quominus ad cælestem mensam bis solemnibus saltem anni temporibus accedant, cum præsertim multo ante possint animam salubri medicamento pœnitentiæ præparare ad sumendum illum sanctissimum panem quotidianum in remedium quotidianæ infirmitatis, curabunt Episcopi de eorum vita, & conversatione diligentius inquirere, ut occasiones auferant, quæ eos a via salutis divertere possunt.*

Pag. 27. in Decreto 16. post Vers. *Assignentur*, addendum: *Si illæ, quæ assignatæ reperiuntur, tenues arbitrio Episcopi judicentur, ut horum dierum solemnitatibus digne non respondeant, quas ii tantum percipiant &c.*

Pag. 28. in Decreto 17. ibi: *Distributiones nihilominus quotidianas*; dicendum: *Distributiones nihilominus meras quotidianas.*

Pag. eadem, in Decreto 19. Vers. *Mandat schedulam*, deleas usque ad Vers. *Præterquam*; & sic aptetur; *mandat, ut si ex consuetudine schedula cum rerum agendarum Capitibus singulis Canonicis traditur, illa etiam Episcopo exhibeatur; præterquam &c.*

Pag. 29. in Decreto 20. deleantur hæc verba: *In id duæ tertiæ totius Capituli partes consenserint, vel.*

Pag 30. in Decreto 22. post Vers. *Arbitrio assignanda*, addendum: *Quod moderandum erit ad præscriptum Constitutionis Pii V. de portionibus, quæ Vicariis perpetuis assigna-*

signari debent. Ita tamen, si Vicarii perpetui fuerint constituendi, non ad liberam Ordinariorum electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesiis unitis ponentur, cum ipsorum Ordinariorum, seu eorum Vicariorum praevio examine, & approbatione, juxta eandem Pii V. Constitutionem deputentur. Cætera deleantur usque ad finem.

Pag. 31. Decretum 25. totum deleatur.

Pag. 32. in Decreto 27. ibi: *Sacramentis administrandis*, addendum: *Praeterquam ex laudabili consuetudine a sponte dantibus pecuniam.*

Pagina eadem, in Decreto 28. Vers. *Adhaec*, ita aptetur: *Adhaec neque in Hospitalibus, aut Eremitoriis, neque in Cappellis Ecclesiarum, neque in privatis domibus, nisi morbi caussa, aut alia urgente necessitate, confessiones feminarum audiantur.*

Pag. 33. in Decreto 29 in fine adden. *Aliisque poenis, quibus gravissimum hoc scelus sacri Canones vindicant, severe afficiantur.*

Pag. 41. in Decreto 41. ibi: *Non debeat*, dicendum: *Non concedant Episcopi*; & deleatur verbum *dore*.

Pag. 46. Decretum 50. totum deleatur.

Juxta quas notas Synodum prædictam sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum aptari voluit, Decretaque in eisdem sic aptata observari. Die 10. Junii 1585. Ita est A. Card. Carafa.

Laurentius Frizolius Secretarius.

EPISTOLA D. CARD. BONCOMPAGNI

AD D. CARD. QUIROGAM.

De Legato Regio in Concilio Toletano nullatenus nominando.

Illustriss. ac Reverendiss. Domine observandissime.

Praeter ea, quae aliis Litteris, Illustrissimae D. V. scripsi de Provinciali Synodo Toletana, placuit Sanctissimo D. N. ut seorsum his Literis de re graviori ad eandem Synodum pertinente Illustrissimam Amplitudinem vestram admonere, quo rectius, quidquid facto opus sit, intelligat, ac singulari prudentia, dexteritateque sua id quamsuavissime fieri poterit, consequatur. Nunquam invenitur, saeculares Principes, eorumve Nuncios interfuisse Conciliis, nisi Universalibus, ubi agitur de Fide, reformatione, & de pace, quod non deceat, neque fas sit, illos spectatores fieri rerum, quae Sacerdotibus Dei nonnunquam eveniunt, ut legitur in Can. XVII oct. Synodi Constantin. Sess. 10 sub Adriano II. celebratae. Interfuerunt nonnullis Conciliis Provincialibus antiqui Reges, sed non alia de caussa, quam ut reciperent Fidem, & Patres ab immanitate infidelium, seu haereticorum tuerentur. Extra hos casus, Principes saeculares, non invitatos, Conciliis intervenire, Sanctorum Patrum Decretis, historiis, & consuetudini, quae in caeteris omnibus Christiani Nominis Regnis, & Provinciis ad hanc diem observatur, valde repugnat. Quamobrem Pius IV., & Pius V. Papae Maximi, specialibus mandatis providerant, ne aliqui nomine Regio in Concilio Provinciali superiori Toletano interesse deberent, sed ejus Concilii absolutio Pontificum mandata tempore praevenit, adeo ut effectum debitum sortiri tunc non potuerint. Nunc autem ne res transeat in exemplum aliis Provinciis, & Regnis, jubet Sanctissimus D. N. in publicatione facienda postremo hujus Concilii Toletani expungi, etiam in ipsomet originali, mentionem Legati Regii, qui praesentiam suam in eo legitur exhibuisse pag. 6. in 1. Act. ibi: & ipsius nomine præsente admodum Illustri Gomezio de Avila, Marchione de Velada, &c. *atque eadem ratione omitti illa verba pag. 55. in gratiarum actionibus:* Perillustri Marchioni Legato Regio. *Haec habui, quae Sanctitati Suae jussu, & nomine D. V. Illustrissimae significarem, cui quod reliquum est, bonam opto valetudinem, meque omni animi studio commendo. Romae die 10. Septembris MDLXXXIV.*

D. V. Illustriss, ac Reverendiss. humillimus servus.

Philippus Boncompagnus Card. S. Xysti.

EPISTOLA D. CARDINALIS QUIROGÆ,

In qua respondet

D. CARDINALI S. XYSTI

Circa ea, quae objecta fuerunt; & contendit exemplis variis ex sacra antiquitate petitis, moris fuisse, ut Legati, & Ministri Regii in Actis Synodorum nominarentur: proindeque id licuisse, ac licere modo Patribus Concilii Toletani,

Illustriss. & Reverendiss. Domine.

Literis Amplitudinis V. Illustrissimae, quas ad me 10. Septembris Sanctissimi D. N. Nomine dedit, duo continentur. Unum est, saeculares Principes, eorumve Nuncios, nunquam

quam interfuisse Conciliis, nisi Universalibus. In Provincialibus enim non alia de caussa Reges adfuisse, quam ut reciperent Fidem, & Patres ab immanitate infidelium, seu haereticorum tuerentur, vel quod invitati venissent. Alterum vero est, Legati Regii nomen de nostri Concilii Toletani initio fineque expungi oportere. His Literis, ut quà decet veneratione respondeam, exponam prius caussas, cur Legatus Regius in Concilio Provinciali sit a nobis admissus; deinde cur videatur nomen ejus sine magnis incommodis deleri non posse. Illud tamen praefabor, nihil me temere, & praecipitanter in eo tunc gessisse, sed doctis Viris in Concilium adhibitis, & re tota cum Reverendissimis Episcopis Comprovincialibus meis mature communicata.

Missus est igitur ad nostrum Concilium Perillustris Marchio Velada a Rege Catholico Domino Nostro cum honorificentissimis, & modestissimis Literis, ut ejus Majestatis nomine nostris tractatibus interesset; eumque admisimus his de caussis.

I. Quia in ea possessione Reges Hispaniae fuisse videamus, ut praesentes Conciliis Provincialibus sui Regni essent, non modo ipsi, sed eorum nomine illustres Comites officii Palatini. Cujus consuetudinis frequentia exempla sunt in omnibus prope Conciliis Toletanis Gotthorum Regum tempore habitis. Nam in III. Toletano praesens est Reccaredus Rex cum Optimatibus. In IV. Sisenandus Rex. In V. Chintila Rex cum Senioribus Palatii sui. In VIII. Reccesvinthus Rex cum Comitibus. In XII. & XIII. Ervigius Rex cum eisdem Comitibus. In XV. XVI. & XVII. quae nondum sunt impressa, Egica Rex cum Illustribus Palatinis ibidem subscribentibus. Quibus omnibus Conciliis vix ulla quaestio Fidei agitata, si tertium, decimumquartum, & decimumquintum excipias; reformationis tantum capita tractata, nullum ibidem ab haereticis, aut infidelibus periculum, cum in III. Concilio Toletano Arianismus ab Hispania prorsus exulasset.

II. Post recuperatam quoque de Sarracenis Hispaniam idem factum in posterioribus Conciliis Provincialibus, quorum mentio, aut in nostris historiis exstat, aut integra Actorum manuscripta exemplaria apud nos magno numero cum fide servantur. Nam in Compostellano anno 876. adfuit Aldephonsus III. Rex, cognomento Magnus. Et in Ovetensi anno 877. idem Rex cum Comitibus. Quod scriptum reliquit Samperus Episcopus Asturicensis pervetustus Auctor. In Legionensi anno 1012. Aldephonsus V. cum Optimatibus Regni. In Pampilonensi anno 1023. Sanctius IV. Rex Navarrae cum Optimatibus. In Cojacensi Dioecesis Ovetensis anno 1050. Fredenandus Magnus. In Jaccensi anno 1063. Aragoniae Rex Ranimirus cum Optimatibus. In altero Legionensi anno 1090. sub Renerio Cardinali Legato Urbano II. Aldephonsus Rex VI. In alia Legionensi sub Bernardo Archiepiscopo Toletano anno 1180. idem Aldephonsus VI. In Palentino sub Raymundo Archiepiscopo Toletano anno 1129. Aldephonsus VIII. Callisti II. fratris filius. In Carrionensi eodem anno sub Huberto Cardinali Legato Honorii II. idem Aldephonsus VIII. Quod de his tribus posterioribus Conciliis memoriae prodidit in historia Compostellana Munio Aldephonsiades Episcopus Mindoniensis, ejus aetatis Scriptor. His vero omnibus Conciliis mores tantum reformati leguntur; haeresis nulla mentio.

Post id tempus rara apud nos Provincialia sunt habita.

III. Similia exempla recenti memoria habemus in his Conciliis Provincialibus, quae mox post finitam Sanctam Synodum Tridentinum anno MDLXVI. in omnibus Hispaniae Regnis sunt celebrata. Nempe in Toletano superiore, Compostellano, Tarraconensi, Valentino, Granatensi, Caesaraugustano, Braccarensi, Ulissipponensi, & Eborensi; quibus Legati Regii semper interfuerunt.

IV. Eam ipsam consuetudinem fuisse apud alias Nationes legerumus; ut in Italia, Gallia, Germania, & Anglia, in quibus Imperatores Occidentales, & Reges cum suis Optimatibus convenerunt ad Concilia Provincialia, in quibus reformatio, non caussa Fidei, agebatur. De Jure non disputamus; sed passim tamen Conciliorum volumina, & historiae id factum esse testantur. Ut exempli caussa in Suessionensi anno 744. Pipinus adfuit cum suis Optimatibus. In Concilio apud Theadanis villam anno 812. sub Carolo Magno, & Ludovico Imperatoribus, in fine dicitur: Imperatores, & Galliae Principes subscripserunt singuli, singulas facientes Cruces. In Metensi Comites, & plures Nobiles. In Aquisgranensi celeberrimo anno 816. Ludovicus Imperator. In Meldensi anno 845. sub Carolo Juniore Canones repetuntur multorum Conciliorum, quae praesentibus Regibus, & approbantibus de reformatione essent habita. In Synodo quoque apud Sanctum Medardum anno 853. idem Carolus praesens fuit. Interfuit autem his ambabus Synodis magnus ille Hincmarus Archiepiscopus Rhemensis, Conciliorum gravis descriptor. In Triburiensi, anno 896. Arnulphus Rex cum Regni sui Principibus. In Ingelheimensi sub Marino Legato Apostolico anno 958. Otho Germanorum, & Ludovicus Francorum Reges affuerunt. In Viceliaco Burgundiae anno 1145. Ludovicus Rex cum Regni Principibus. In Parisiensi anno 1187. Philippus Rex. In Herbipolensi anno 1238. Rodulphus Imperatorem cum Ducibus, & Comitibus. Longum esset reliqua numerare. Et tamen constat, hos Principes imprimis Catholicos, & libertatis Ecclesiasticae vindices esse appellatos; quaestionem autem Fidei nullam pene his Conciliis habitam. Tantum vero abest, ut hi Principes invitatos se venisse dicant, ut ipsi potius, se Episcopos invitasse, passim praedicent.

V. Referri quoque ab ipso Gratiano animadvertebamus, Reges aliquot, qui Conciliis hujusmodi interfuissent. Ut Conradum Regem Concilio Alphesiano 31. Q. 1. Cap. Illud vero. Pipinum Regem Concilio Vvermeriensi, 29. Q. 2. Cap. Placita, ut in nova Gratiani correctione habetur.

VI. Quo-

VI. Quorumdam Conciliorum expressis Canonibus præcipi videmus, ut ea, præsentibus Regibus, haberentur, vel Judices Regis ad ipsa Concilia Provincialia convocarentur. Ut in Concilio apud Palatium Vernis anno 755. præcipitur Cap. 4. Ut singulis annis mense Martio Synodus fiat in Regis præsentia. *Et III. Concilio Toletano, Cap. 18.* Ad Concilia, *inquit*, semel in anno Episcopi congregentur; Judices quoque locorum, & actores fiscalium patrimoniorum simul cum Sacerdotali Concilio in unum conveniant. *Et IV. Toletano Cap. 3.* Executor, *inquit*, a Principe postuletur, qui cogat venire Judices sæculares ad Synodum. *Et in VIII. Toletano Recesvinthus Rex sic alloquitur Comites Palatinos:* Vos etiam illustres Viros, quos ex officio Palatino huic sanctæ Synodo interesse, Primatus obtinuit, ac nobilitas spectabilis honoravit &c.

VII. *Nunquam Pontificem aliquem Romanum, vel nostra, vel superiorum temporum memoria, fuisse legeramus, vel audieramus, qui aut Reges nostros interesse, aut Episcopos illos admittere prohibuisset.*

VIII. *Legatos Regis nostri modestissime hoc sua præsentia usos in Conciliis omnibus superioribus accepimus; adfuisse videlicet tantum, non præposuisse, non interloquutos fuisse, nihil denique per eos imminutam libertatem Ecclesiasticam. Ipsius autem Regis nostri catholicam mentem, & modestiam cum ex reliquis ejus actionibus, vitaque universa, tum ex his, quas ad Concilium nostrum dedit, Literis, agnovimus; quarum exemplum iisdem verbis ad finem subjiciam.*

Et hæ quidem potissimum caussæ nos impulerunt, ut Regium Legatum in Concilium nostrum admitteremus.

Exstat quidem Canon ille xvij. Synodi octavæ Generalis Constantinopolitanæ, quo Græcos Imperatores Conciliis tantum Generalibus interfuisse dicitur, & in eandem sententiam Cap. Utinam legitis, *Distinct. 96. ex Epistola Nicolai* I. *ad Michaelem Imperatorem. Neque ignorabamus Glossam in Cap. fin.* De iis, quæ fiunt a Prælato &c. *& in Capitulo:* Adrianus I. *Distinct. 63. & per multos Juris Canonici Interpretes Glossæ auctoritatem sequutos, existimare, laicos Conciliis tantum Generalibus, quibus de Fide agitur, interesse posse; Provincialibus autem, nisi invitentur, non posse. Sed cum tam multa contraria exempla reperiantur (fateor) aliquam aliam illorum Canonum fuisse sententiam, fumus suspicati; nempe vel factum dumtaxat superiorum temporum narrasse, quod ita ad eam diem acciderat, ut Imperatores Orientales Synodis tantum Generalibus interfuissent, quibus semper hæreses aliquæ sunt profligatæ, vel Canonem illum Constantinopolitanum, & Epistolam Nicolai, quæ eodem tempore scripta est, frænare imprimis voluisse Michaelis Imperatoris audaciam, qui in Græcia Synodus aliquot Provinciale ad Ignatium Patriarcham deponendum, & Romani Pontificis auctoritatem minuendam paullo ante congregaverat; vel certe quocumque modo is Canon intelligendus sit, in Occidente (quod multis Canonibus Græcis accidit) non admissum, & in Hispania præsertim contraria consuetudine abrogatum; cum tam multi Reges, & Optimates nostris Conciliis Provincialibus interfuisse legantur, uti paullo ante e magno numero selectis exemplis est demonstratum.*

Hæc de priore parte. Dicam nunc, cur Legati nomen ex Actis Concilii sine magnis incommodis (meo quidem judicio) deleri non possit. Nam aut secreto id, suaviterque faciendum est, ut Amplitudinis V. Illustrissimæ Literæ significant, aut publice. Secreto quî fieri poterit? cum frequentissimo populo lecta sint in Templo ea Decreta, Regisque, & ejus Legati nomen, cum in principio, tum in gratiarum actionibus auditum? Cum Capitula ad suas appellationes multa exempla ejus Concilii describenda curarint, omniumque oculis subjecerint? Cum Rex ipse ejus Concilii exemplum per suum Legatum obtinuerit, & diligenter a se lectum ad S. D. N. miserit? Denique id Concilium exequutioni mandari non potest, nisi de more typis excusum per Provinciam divulgetur. Hispaniæ autem Leges imprimi quidquam non patiuntur, nisi Consilii Regii auctoritate probatum, & cum originali collatum fuerit.

Publice autem, & contra Regis voluntatem deleri Legati nomen, suaviter quidem nulla ratione potest. Nam Rex ipse Catholicus, ut alioqui Religionis, pietatisque est observantissimus, ita Juris, auctoritatisque, quam sibi deberi existimat, acerrimus propugnator esse consuevit. Spoliari autem se inaudito moleste feret hac, quam a Majoribus possessionem accepit, & qua ipse etiam in aliis Conciliis est usus.

Deinde periculum est, ne Reges, si se Conciliis excludi videant, incipiant variis artibus Conciliorum Provincialium convocationes impedire, cum magno detrimento Ecclesiasticæ disciplinæ, ad quam vel instaurandam, vel retinendam, antiquis, vel recentibus Patrum Decretis eorum frequens celebratio tantopere commendatur; quæ nunc etiam valde sunt necessaria ad Sedis Apostolicæ auctoritatem apud Reges, & populos tuendam.

Præterea hoc nostrum Concilium, qualecumque est (quod magnis tamen laboribus nobis constat) perpetua obruetur oblivione; & periculum est in posterum, ne Concilii Provincialis celebrandi mentionem quisquam nostrorum Episcoporum facere audeat, cum timeat, ejus celebrationem Regem nostrum haud permissurum. Postremo non puto, defuturos Regi Consiliarios, qui ubi semel res in disputationem venire cœperit, non id permissu, atque tolerantia Ecclesiæ, sed jam suo jure Regibus licere, persuadere conentur. Non modo enim pugnabunt exemplorum numero, & iis rationibus, quas supra ad tolerandum illorum præsentiam retulimus; sed confirmabuntur fortasse, jure sibi posse timere Reges Hispaniæ a Conciliis Provincialibus; cum IV. Concilio Toletano, Suinthila Rege vivente deposito, Sisenandus ejus hostis in Regem fuerit confirmatus. Et nuper anno 1473. Concilium Provin-

ciale

ciale ab Archiepiscopo, & Episcopis Regi Henrico IV. adversis in Oppido Aranda celebratum, caussa fuisse existimetur, ut Aranda Oppidum eo ipso anno, & ejus exemplum aliæ Urbes sequutæ, a Rege deficerent.

Cavere quoque sibi Reges posse, ne quid Patronatibus Regiis incommodetur, quibus diligenter cautum est a Concilio Tridentino. Agi etiam sæpe in Conciliis Provincialibus de iis, quæ ad laicos pertinent, ut de matrimoniis, & de aliis caussis communibus; quo eventu laicos Conciliis interesse debere, Jura non prohibent, Doctores non negant.

Multaque hujus generis argumenta coacerbunt, quæ Regibus, & eorum Consiliariis in promptu erunt. Quod si maxime ea assa cadunt, tum, ut res habet, & Amplitudo V. Illustrissima fatetur, venire posint invitati, curabunt semper, se ab Episcopis invitari, quod haud difficulter obtinebunt.

Quamobrem cum Summorum Pontificum prudentia in Regibus multa tolerentur, vel majoris utilitatis parandæ caussa, vel majoris damni vitandi (cujus rei multa exempla proferri possent, e nostra etiam Hispania petita, quæ Sedi Apostolicæ maxime obedientem se præbet) hoc certe tempore mihi toleranda videtur hujusmodi Regum præsentia, tam longa consuetudine firmata, ne quæstio gravissima, & alto silentio hactenus sopita, si semel suscitetur, majora incommoda pariat, & negotium Reipublicæ facessat.

Hæc sunt secreta animi mei consilia, quorum ego neque Regem, neque quemquam ex Regiis Ministris participem feci. Sed ea, quæ mihi de re proposita attente cogitanti in mentem venerunt, his Literis exponenda putavi. V. Amplitudinis Illustrissimæ erit ea omnia, aut eorum partem, quæ maxime ex usu esse videbitur, ad SS. D. N. referre, ea cautione, quam rei magnitudo postulat, ne foras efferatur. Et quoniam a plerisque jam intellectum est, remissum ad nos ab Urbe Concilium Provinciale, idque ab Episcopis, & Capitulis studiose efflagitatur; publicari autem, vel executioni mandari, nisi hac difficultate sublata, non potest, ut me de Suæ Sanctitatis voluntate quamprimum Illustrissima V. Amplitudo reddat certiorem, precibus omnibus obsecro. Quam Deus Optimus Maximus diu salvam, fortunatissimamque servet. Toleti die 15. Novembris 1584.

Amplitudinis V. Illustriss. & Reverendiss. humillimus Servus

G. Cardinalis Toletanus.

EPISTOLA CARDINALIS SANCTI XYSTI

Cum secundo Mandato Apostolice de Legato Regio delendo ex Concilio.

Illustrissime, ac Reverendiss. Domine mi observandissime.

Quæ Illustrissima Amplitudo V. suis Literis, quibus Legati Regii in Synodo Toletana admissionem excusabat, complexa est; ea fere omnia Congregatio Illustrissimorum Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum jam antea animo perspexerat; ejus tamen consiliorum ratio habita est, atque ideo quæ scripsit, fuerunt denuo a Cardinalibus ipsis diligenter examinata. Verum (quod ipsa quoque pro sua prudentia, & religioso animo intelligit) quæ ad sacrorum Canonum observantiam, ad Dei gloriam, vel parvo momento propendent, cæteris omnibus debent longe esse graviora. Antiquiora illa, quæ in ipsis Literis exempla collegit, hic non omnino ignorabantur; ea tamen ipsa, si quales fuerint Synodi, quas recensuit, & quibus temporibus sint habitæ, & quæ in eis caussæ tractatæ, paullo attentius animadvertatur, existimandum erit minime refragari. Recentiora vero, quæ ex omnibus Christiani Orbis partibus peti possunt, in quibus post Oecumenicum Tridentinum Concilium complures, Deo dante, libere celebratæ huc usque sunt Provinciales Synodi, in diesque sine sæcularium Principum, eorumve Nunciorum præsentia, ac interventu (paucis Hispanicis exceptis) celebrantur, quid de ea re sentiendum, quidque observandum sit, optime declarant. Quod ad Majestatem Catholicam attinet, non est dubitandum, quin ejus religiosissima mens, cum in omnibus rebus, tum etiam in modestissimis ad ipsam Synodum Literis perspecta, hanc justam deliberationem, quandocumque ad eam permanaverit, in bonam partem accipiat, honestisque, & justis Sanctissimi Domini nostri placitis piissimo ejus zelo obsecundet. Qua in re tota sibi vere Congregatio persuadet, V. Illustrissimam Amplitudinem non passuram, ut ejus studium, prudentia, auctoritas, & explorata fides desideretur, immo vero operam daturam, ut hæc ipsa omni ex parte eluceant, Sanctæque R. E. Cardinalis officia, & partes suscepturam, & expleturam confidit. De impressione, atque editione novissimæ hujus Synodi cautius fore putat, si ejusdem Decreta ab Actis sejuncta, typis sola mandentur, quod multorum Conciliorum, etiam in Hispania, exemplo fiet, quorum Constitutiones sine ipsis Actis excussæ, & divulgatæ fuerunt. Quæ omnia pro sua pietate, & erga Sedem Apostolicam propensa animi devotione Amplitudini V. Illustrissimæ curæ fore speramus. Cui interea optimam valetudinem, & vigilantiæ suæ in ista Ecclesia regenda præmium a Domino, qui abundanter omnibus tribuit, exoptamus. Romæ die 25. Januarii 1585.

Illustriss. & Reverendiss. Amplitudinis V. humillimus Servus.

Philippus Boncompagnus Card. S. Xysti.

DI-

DIPLOMA GREGORII XIII.

PONTIFICIS MAXIMI

AD D. CARDINALEM QUIROGAM

Ut deleatur nomen Legati Regii ex Concilio Provinciali.

Dilecto Filio nostro Gaspari Tituli Sanctæ Balbinæ Presbytero Cardinali, Toletano nuncupato, hæreticæ pravitatis in Regnis Hispaniarum Generali Inquisitori.

Dilecte Fili noster, salutem, & Apostolicam benedictionem. Curavimus tibi significari per Literas Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, rebus ad Concilii Tridentini Decreta pertinentibus præfectorum, quæ maxime emendari oporteret in Decretis, aliisque locis Synodi Toletanæ tua opera confectæ. In his illud erat imprimis, de Legati Regis mentione ex omnibus locis, in quibus facta esset, delenda, in quo voluimus, & firmissimis Sacrorum Canonum Decretis insisti, & superiorum Romanorum Pontificum, proximeque Pii V. exempla retineri. Quod igitur tum tibi significari curavimus, hoc nunc his Literis mandamus, ut ex archetypo ipso facta, omnibus in locis omnem Legati Regii mentionem deleri, neque aliter istius Synodi Acta, aut Decreta typis imprimi, aut exire patiaris. Speramus te nostris, utque Apostolicæ Sedis mandatis libenter, uti debes, obtemperaturum esse. Datam Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die 26 Januarii MDLXXXV. Pontificatus nostri anno decimotertio.

Ant. boncompagnus.

Præter Episcopos jam nominatos, interfuere eidem Concilio alii insignes Viri; sed præcipue celeberrimus ille Scriptor, & Doctor Benedictus Arias Montanus, Theologus Philippi II. Regis Catholici, & præterea eruditissimus Joannes Baptista Perez, Secretarius ejusdem Concilii, cujus veluti ingenium, & lingua ambo fuisse videntur. Placuit vero hoc loci exhibere utriusque elogium ex V. Clarissimo D. Nicolao Antonio in Bibliotheca Hispana mutuatum.

ELOGIUM

CELEBERRIMI SCRIPTORIS

BENEDICTI ARIÆ MONTANI

Qui huic Concilio interfuit.

Ex Bibliotheca Hispana D. Nicolai Antonii, Tom. I. pag. 162.

Benedictus Arias Montano, quonam loco natus, haud perspicuum est; nam & saipse libris editis, sive a natali, sive ab altrice Urbe Hispalensem cognominare solet. Necrotriga *autem Oppidum (id est nunc* Fregenal *Pacensis Diœcesis) civem suum constanter ac fecundiore fama usque hodie jactat. Atque item in his, quæ hominem sibi arrogant, Urbs* Xereziensis, ab equitibus *cognominata nomen suum profitetur. Interim sinamus nos, ne veritati præjudicium aliquod temere hinc nascatur, ita ut olim de Græco Poeta septem Civitates, sic plura inter nos Oppida de summi Theologi, Poetæque divini patria digladiari. Nobilibus quidem hunc parentibus, ut audio, sed inopibus natum, cum justæ fuit ætatis, Civitas Hispalis suscepit expensis gratuitis alendum, doctrinisque imbuendum. Excitaverat enim quosdam illius Urbis cives ad id officium pueri indoles, ingeniumque vultu ipso emicans. Post tirocinium Grammaticæ, Philosophiæque artium, jam Theologiæ par, cujus studia semper flagraverat, in Scholam Complutensem, Doctrinæ hujus florentissimam, contendit. Sodalem hic trilinguem egisse dicitur; in qua æde, velut in proprio loco, Germanam illius trium linguarum cognitionem comparare sibi in voto habens, incredibili ardore animi ad hoc maxime nati, felicissimoque conspirantium genii, atque industriæ successu, fecit se brevi compotem voti. Græcæ namque, & Latinæ eruditionis, Syrorumque, & Chaldeorum, atque Arabum, linguæ sciens, in eruendos maxime Hebraicos divinorum Librorum thesauros, cum vires ingenii, tum actiones omnes fere contulit; unde Hispania nostra, & Sacræ Scientiæ hoc studium, nova, & majore, quam hactenus, accessione cumulatissimi honoris, & laudis locupletata est. Vulgarium insuper ab his Gallicæ, Belgicæ, Germanicæ, Anglicæ, atque Italicæ, beneficio temporis, & peregrinationis, cognitione non caruit. Plane ordinem Divi Jacobi equestrem inter Sacerdotes suscepisse eum hoc tempore, cum renunciatus jam Theologus Doctor Academia excessisset, æquum est judicare. Constat saltem ex eo sodalitia, Italicæ sacræ peregrinationis desumptum comitem, ac socium Theologum a Martino Perezio Ayala hujusmet ordinis, Segobiensi Antistite; quod ei officium præstans in postremo Tridentino Conventu totius Ecclesiæ conscriptis Patribus ob eminentem eruditionem in pretio fuit. In reditu nihil optatius habuit, quam declinata hominum frequentia, latere sibi, & literis, Sacrorumque Librorum meditandæ,*

atque

*atque illustrandæ lectioni. Quo consilio secretum quoddam Beticorum montium, atque amenissimum, juxta Aracenam locum, qui hodieque in memoriam hospites avide frequentatur, nidum sibi, ac velut latibulum vitæ, ac studiorum jam olim delegerat, instoque ædificio construxerat. Verum publicatis jam aliquot Operibus, famaque insignis Doctrinæ satis notum, non diu post Philippus Rex Secundus Bibliorum nova ac Regiæ editionis suscepta egregie cura, non minus quam cæteris præcellentibus suis gestis magnus, ad se vocavit; in Belgiumque Albani Ducis tunc Provinciam ire jussit operi, atque operis præfectum. Id ut commodius ageret, Viri eruditione præstantes in partem laboris adsumpti sunt. Lucem typorum commodavit Christopharus Plantinus typographorum oculatissimus, summa, & incredibili futura, si non ipsa loquerentur monumenta, ad posteros fide. Officio jam defunctus noster, ne fama inauspicato se opusque recens nota sua percussum committeret, Romam pervolavit; Regioque nomine, ac suo Biblicum hoc systema locupletius Complutensi, atque emendatius, Gregorio hujus nominis XIII. Papæ Latina elegantissima oratione obtulit. Reversus in Hispaniam, merita apud Regem maximum gratia floruit, ditatus ab eo Ecclesiasticis pensionibus ad summam usque bis mille ducatorum, tandemque laicali Beneficio quodam (*encomienda de Pelai Perez *vulgo vocant) ejusdem Ordinis S. Jacobi; quod quidem hodie aggregatum est Cœnobio Hispalensium Sodalium, annuente ad id in gratiam Montani, ejus Domus Præfecti, diemque suum in eadem obeuntis, Philippe. Sacrum quoque ministerium Regi præstitit. A quo & in recenter Laurentio Martyri sacram Ædem juxta* Escuriale *Oppidum, docturus commorantes ibi S. Hieronymi Sodales sacram eruditionem, fuit destinatus. Nec tamen secunda Viri existimatio deterruit quosdam, in hisque Leonem Castrum Pincianum Canonicum,* Commentario in Isaiam Prophetam *eruditissimo, aliisque abunde spectatum, quocum noster Montanus pro defendenda Hebraicorum Librorum integritate, quos pervicaciter ille aversabatur, multum, ac diu decertavit, adeo ut Romam proficisci ad caussam dicendam (si qui id jactant, falsi non sunt) nec semel tantum necesse habuerit. Mors tandem anno 1611. Kal. Junii dignum immortali vita, sed mactum jam immortali fama Virum nobis eripuit, jacetque in Cœnobio Hispalensi, cui præfuerat, honorifice sepultus. Librariam supellectilem manuscriptam Laurentinæ Regiæ Bibliothecæ, typis editam legavit Sodalibus, reliquorum autem hæredes bonorum Carthusianos ejusdem Urbis Monachos nuncupavit, inter quos secessum sibi, & latebras destinatæ jam cellulæ, imperturbato fruiturus otio, Divinaque magis per dies amans, & sitiens comparaverat. Pusilla fuit statura, sed bene compacta, & quam dedignari non posset hospes animus. Vino semper obstinuit, epulisque largioribus. Cœnabat in die semel, idque noctu, præter breviorem meridianum cibum, qualem vel nunc jejunantes conciliaturi somnum sumimus, diurnas horas omnes, ut in exercitia pietatis, ac studiorum impenderet. Diebus Festis carmine, plerumque sacro, nonnullisque aliis humaniorum disciplinarum exercitationibus a superiore commentandi in Libris sacris cura veluti feriabatur. Inter enim sui sæculi poetas nemini palmam detulit, meritus ob id lauream (quod ritu etiam apud nos academico invaluit) poeticæ artis apud Complutenses. Quamdiu tandem per alias occupationes licuit, prædium ipse rusticum, quod interpellantibus vacuum esset, seu verum potius Musarum cœlestium, atque Apollinis sacri domicilium, habitare solitus, tot inde ad nos elegantissima, eruditissima, piissime Opera, quæ antiquitatem omnem provocant, emanare fecit; quorum en catalogus.*

Commentaria in XII. Prophetas. *Ad Ecclesiam Catholicam, illiusque Pontificem Summum, & legitimos Ministros. Antuerpiæ apud Plantinum 1571. in fol. & 1582. in 4.*

Elucidationes in quatuor Evangelia. *Ibidem in 4. 1575. simulque edita sunt.*

In Acta Apostolorum elucidationes.

In omnia Sanctorum Apostolorum scripta; *simulque*

In D. Joannis Apostoli, & Evangelistæ Apocalypsin significationes. *Ibidem ann. 1588. in 4.*

De varia Republica, sive Commentarium in Librum Judicum. *Ibidem 1592. in 4.*

De optimo imperio, sive in Librum Josue Commentarius. *Ibidem 1583.*

Antiquitatum Judaicarum, *Libri IX. Lugduni Batavorum typis Raphelengii 1593. in 4.*

Liber generationis, & regenerationis Adam, sive de historia generis humani, Operis magni pars prima, idest, anima. *Antuerpiæ apud Plantinum 1593. in 4. Parabat etenim hujus Historiæ, sive Operis duas alias partes, inscribendas nempe* corporis, & vestium *nomine, quorum cæmenta in schedis manserunt.*

Commentaria in Esaiæ Prophetæ Sermones. *Antuerpiæ apud Balthassarem Moretum 1599. in 4.*

Commentaria in XXX. priores Davidis Psalmos. *Ibidem apud eundem 1605. in 4.*

Dictatum Christianum, sive aureus de Christi Vita, ac doctrina Libellus. *Antuerpiæ 1575. in 12. quem Galli habent Gallice conversum, Antuerpiæque editum 1579 in 8.*

Fecit & in magnum Bibliorum Corpus Apparatum, *adjecitque a se in ultimo Volumine sequentia:*

De Hebraicis idiotismis, de arcano sermone, de actione, sive habitu, de sacris ponderibus, atque mensuris, de sacra Geographia (*ubi de Gentium sedibus primis, de duodecim Gentibus, & Terræ promissæ partitione*) de sacris fabricis, de sæculis, & temporibus, *cum tabulis, picturisque artificiosissimis. Quod quidem Opus* Apparatus sacri *minori forma, & impendio recudit Lugduni Batavorum Franciscus Raphelengius anno 1593. in 4.*

Carmine autem elegantissimo lusit argumenta sacra ista:

Davidis Regis, ac Prophetæ, aliorumque sacrorum Vatum Psalmos ex Hebraica verite-

te in Latinum carmen elegantissime conversos. *Antuerpiæ apud Plantinum* 1574. *in* 4.

Monumenta humanæ salutis decantatæ, hoc est, pulcherrimas utriusque Testamenti figuras vario carminis genere explicatas. *Ibidem* 1571. *in* 8.

Speculum Vitæ, & Passionis Christi. *Ibidem* 1573.

Hymnos, & sæcula, sive Poemata sacra, *Tomis quatuor in* 16. *apud eundem Plantinum, anno* 1593.

Rhetoricorum item Libros IV. *carmine heroico, quibus* Adnotationes *adjecit Antonius Morales Episcopus Mechoacanensis, ibidem* 1572. *in* 8.

Scripsit & alia promiscua.

Correctorium Indicem Librorum, *jussu Philippi Regis, & Albani Ducis, Belgarum Præsidi, qui editus est ibidem in* 8.

Aforismos sacados de la Historia de Cornelio Tacito. *Barcinone* 1614. *in* 8. *apud Sebastianum Mathevod.*

Itinerarium Benjamin Tudelensis Judæi, ex Hebræo a se in Latinum conversum, edidit quoque apud Plantinum 1575. *in* 8 *quod quidem credebat ipse majoris apud Alexandrinos Hebræos adservati Operis compendium. At id denuo recoctum est cura* Constantini l'Empereur *Hebrææ linguæ Professoris Leidensis, Hebraiceque simul, atque Latine, adjectis annotationibus, publicatum Lugduni Batavorum anno* 1633. *in* 8. *apud Elzevirios.*

E nostris Montanum cumulatissima laude afficiunt Ambrosius Morales in Prolegomenis secundæ partis Historiæ Hispaniæ, *Titulo* De los Libros antiguos, *aliique exterorum quamplurimi; & in his Aubertus Miræus Canonicus Antuerpiensis, in Justi Lipsii elogio.*

Præter hæc plurium Ariæ Montani Opusculorum exemplaria vidimus Matriti in Bibliotheca D. Gasparis Ivañez de Segovia Marchionis Acropolitani, amici nostri, forte ex Libraria supellectile Petri de Valentia; quæ hic adjungere non gravabor.

Humanæ rationis exempla illustriora.

Explicatio orationis Dominicæ.

Parænesis ad mentem propriam ex verborum sacrorum interpretatione composita.

Animadversiones de Hebraicorum Bibliorum varia scriptione, & lectione, atque de vario Interpretum instituto.

Commentaria in Psalmos Davidis, *nescio an ab editis diversum Opus.*

Commentaria in Euangelium Matthæi. *Forte eadem cum editis.*

Adam, sive de humani sensus interprete lingua, communibusque linguarum omnium rudimentis.

De Vulgata editione.

Pro Hebraicis exemplaribus, & lingua.

De proposito Dei.

Notæ in Genesim.

Varia carmina.

Hispana autem lingua hæc:

Discurso sobre la fundacion, que hizo el Rey Don Phelipe II. de Monjas de la Orden de San Augustin.

Carta a Alonso Ramirez, quando fue hecho Fiscal de Hazienda.

La eleccion Christiana, y las obligaciones comunes y particulares de todos los discipulos de Christo.

Discurso sobre si los premios merecidos por hazañas son bien o mal dados.

Discurso del dia verdadero de la Passion de Christo.

Cum his sunt Epistolæ, quas noster ad varios, & quas ad Benedictum nostrum varii scripserunt; pluraque alia super editione Bibliorum Regiorum, &c.

ELOGIUM D. JOANNIS BAPTISTÆ PEREZ

Ex eodem D. Nicolao Antonio in Biblioth. Hispana, Tom. I. pag. 494.

Joannes Baptista Perez, Valentinus domo, ex familiari Gasparis Quirogæ Conchensis Episcopi Canonicus Toletanæ Ecclesiæ, ejusdem, ut existimo, Quirogæ beneficio, cum ad eam Sedem Hispaniæ Principem conscendit, creatus, operarumque ibi Præfectus, propter multiplicem doctrinam, insignem eruditionem, ingenium excellens, purgatissimumque judicium, necnon pietatem non vulgarem æquales omnes sui temporis præcones suæ virtutis habuit. Quandoquidem nihil, quod sciam, experiri passus fuit publicam lucem; saltem primus dolum animadvertit, tinaireque quidquam potius, quam aurum admonuit Pseudo-Dextrum, Pseudo-Maximumque, nuper evulgatos; primus, quod sciam, de inventis Granatæ apud Illipulitanum montem vestigiis Martyrum, Librisque, ac Laminis plumbeis censuit; de qua re adhuc apud Romanos negotiorum Religionis Censores caussa pendet. Præterea hæc:

Notas ejus ad Concilia Hispaniæ, *quæ permulta collegit, & castigavit, Quirogæ auspiciis ad Gregorium XIII. mittenda, partim jam in Loaisæ Collectione edita, partim eas præcipue, quæ sub Arabum tempora celebrata sunt, hactenus inedita, apud Hieronymi de la Higuera Jesuitæ* Historiam Toletanam ms. *laudatas vidimus, Gaspar Escolanus, qui in fine Libri* 5. Valentinæ Historiæ, *patriam nostro, quam diximus, Valentiam Urbem assignat; alias ejusdem lucubrationes variis hujus historiæ locis laudat, nempe.*

Ne-

Notas marginales ' storia General de España, *Lib. 2. Cap. 5. num. 7.*

Notas ad Librum S. Isidori, De Viris Illustribus, *quibus adjungere debemus:*

Notas ad S. Ildephonsi *purissimi argumenti libellum, ex Gregorio Cardoso, qui hac laudat in Agiologio Lusitano 20. Martii pag. 246.*

Catalogum item Episcoporum Segobricensium; *tandem:*

El arbol de la Casa de los Borjas. *Apud me quoque est.*

Series Regum Gotthorum, *brevis, sed accuratissima. Porro eximium Virum non vulgeribus prosequuntur elogii. Joannes Mariana Lib. 1. Cap. 14. Gundisalvus Argote* Nobilitatis Bæticæ, *Lib. 1. Cap. 3. Petrus de Valentia in Opusculo mf.* De sacris Granatensibus cimeliis. *Franciscus Portocarrero Jesuita in Libro* Descensionis Mariæ Virginis ad Ecclesiam Toletanam.

Segobricensibus hic Regni Valentiæ datus Episcopus, obiit tandem 8. Maji 1597.

CONCILIUM LIMANUM I. PROVINCIALE

B E A T I T O R I B I I

PER SEDEM APOSTOLICAM CONFIRMATUM.

PRÆMONITIO AD LECTOREM.

Concilium statim exhibendum, non est primum omnium Limensium. Nam multo ante ipsum fuerat celebratum aliud Provinciale anno 1552. ad cultum Dei, propagationem Fidei, disciplinam Ecclesiasticam, & reformationem morum. Acta vero pleraque illius rescissa fuerunt in Concilio pariter Limensi mox proferendo Actione II. quia in iis, & legitima auctoritas desideratur, & pleraque melius postea disposita sunt. *Ut ibidem dicitur.*

Similiter Concilium Limense II. Provinciale celebratum fuit anno 1567. in quo recepta fuit Synodus Tridentina, & plura Decreta sunt ad cultum Dei, disciplinam Ecclesiasticam, ac reformationem morum spectantia. Illius Acta invenire non potuimus. Verum illud fuisse rite, & legitime congregatum, celebratum, & promulgatum, dicitur in Concilio sequenti, citata Actione II.

Quapropter Concilium sequens Provinciale, revera Limanum III. est, quamvis communiter dici soleat primum, nimirum ex editis. Et hoc modo denominatur a nobis, propter rationem dictam. Card. de Aguirre.

Postquam B. Toribius possessionem Archiepiscopatus accepit, per Literas convocavit Suffraganeos Episcopos, aliosque, quorum adesse intererat; sed nec Edictum convocationis, neque quid in primo confessu præfatus ad Patres fuerit Archiepiscopus, reperire potuimus. Conjectari tamen possumus, ea ejusmodi fuisse, qualia ad cætera Concilia, & Synodos Diœcesanas infra producemus. Concilium autem ipsum eo verborum tenore transcribimus, quo per Sedem Apostolicam approbatum fuit anno 1610. & Matriti impressum anno 1614. Franc. Montalvo.

A C T I O P R I M A

Celebrata in Ecclesia Cathedrali Civitatis Regum, die 15. Augusti, anno 1582.

In nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Sancta Synodus in Urbis Regiæ Provinciæ Peruvianæ Cathedrali Ecclesia B. Joannis Apostoli, & Evangelistæ Titulo consecrata, ex præscripto sacrorum Canonum, præsertim sacri Concilii Tridentini [a] auctoritate, S. D. N. Gregorii XIII. Romani, ac Summi Pontificis voluntate, etiam cupiente Catholico, atque invictissimo Rege nostro Philippo II. Hispaniarum, & novi Orbis Domino, ad Fidei exaltationem, & novæ Indorum Ecclesiæ utilitatem, Clerique, ac populi Christiani Ecclesiasticæ disciplinæ congruentem reformationem, rite, ac legitime congregata, præsidente in ea Illustrissimo, ac Reverendissimo D. Toribio Alphonso Mogrovejo, Archiepiscopo Metropolitano, præstante, excellentique admodum Viro, Domino Martino Henriquez, Peruviani hujus Regni Pro-Rege, locum securum, ac tutum residente ipsi Concilio, ac simul convenientibus Reverendissimis Patribus, ac Dominis, Domino Fr. Antonio de Sancto Michaele, Episcopo Imperialis Civitatis, Domino Doctore Sebastiano Lartaun Episcopo Cuzquensi, Domino Fr. Didaco de Medellin Episcopo Sancti Jacobi Chilensis, Domino Fr. Alphonso Guerra Episcopo Fluminis, quem dicunt *de la plata*. Tum etiam Senatu Regio, & Procuratoribus Ecclesiarum, & Clero hujus Metropolis, post solennem Processionem ex D. Dominici Templo in ipsam Cathedralem magno populi concursu, & lætitia factam, ac Missarum solennibus per Illustrissimum Archiepiscopum celebratis, concione quoque habita per Reverendissimum Episcopum Imperialis, die decima quinta Augusti, gloriosissimæ Virginis Deiparæ Assumptioni sacrata, anno millesimo quingentesimo octogesimo secundo, imprimis Concilium Provinciale legitime inchoare, atque inchoatum esse Patrum unico consensu declaravit.

Deinde sacrosancti Concilii Tridentini [b] Decretum de celebrandis Conciliis Provincialibus recitatum est, cujus initium est: *Provincialia Concilia sicubi omissa sunt &c.* Ejusdemque Concilii aliud Decretum de recipienda Universali, & Oecumenica Tridentina [c] Synodo, cujus initium est: *Cogit temporum calamitas*, usque ad finem.

[a] Sess. 24. C. 3. *De reform.* [b] Concil. Trident. Sess. 24. C. 2. *De reform.* [c] Sess. 25. C. 2. *De reform.*

Mox antiquorum Patrum exemplum, atque auctoritatem sequuta Synodus, Fidei Catholicæ professionem, tanquam omnium recte agendarum rerum optimum fundamentum, ante omnia præmittendam censuit. Itaque juxta formam præscriptam Constitutione sanctæ memoriæ Pii IV. edita anno 1564. incipiente: *Injunctum nobis*: Synodus professionem clara, & alta voce in hæc verba fecit. Ego &c.

Inserta hic erat formula professionis Fidei a Pio IV. præscripta, sed cum jam edita fuerit supra, initio Concilii Provincialis Toletani celebrati anno 1565. visum fuit illam de cætero prætermittere, legendam ibi.

His finitis, lectus est Concilii Toletani [a] antiquus, & approbatus Canon de ordine, & modo in Synodo dicendi sententiam, & rem unamquamque tractandi; cujus initium est: *In loco benedictionis*, prout a sancta Tridentina [b] Synodo traditur, atque quomodo procedendum esset in his, quæ erant tractanda, declaratum est.

Post hæc autem Sancta Synodus omnes, & singulos ad eam accedentes certiores fecit, Congregationes habendas fore in Capitulo hujus Cathedralis Ecclesiæ, ut qui velit aliquid petere, vel utilitatis publicæ causa proponere, liberum sibi esse in loco prædicto id facere, sciat.

Denique nullum cuique præjudicium factum, aut futurum ea loco assignato omnibus præsentibus, sive etiam absentibus declaratum est. Cumque supradicta omnia, sic acta, decretaque essent, quæsitum est a Reverendissimis, an ipsis placerent ea omnia? Ad quæ omnes responderunt: Placent.

Sic finita Actione prima, duæ Congregationes quotidianæ, in Capitulo Cathedralis Ecclesiæ habitæ sunt, per Metropolitanum, cæterosque Episcopos, frequenter ipso etiam præsente Pro rege, quoad e vivis excessit, necnon Procuratoribus Ecclesiarum, tum etiam Theologis, ac Juris Doctoribus, a Concilio deputatis. Itemque Regularium Ordinum Præpositis, ac demum Synodi Officialibus (ut fieri solet) assistentibus. Ac primum superiorum hujus Provinciæ Synodorum Acta, Decretaque diligenter recitata, & annotata sunt. Deinde Ecclesiarum Constitutiones peculiares, sive erectiones, tum a plerisque Ecclesiis, & Procuratoribus Civitatum, atque aliis idoneis personis, libelli plurimi oblati, lectique sunt; in quibus quæ ad reformationem pertinere cuique videbantur, Synodo significarentur, & quæcumque disputatione, ac matura tractatione digna visa sunt, ea Theologorum, & Jurisprudentium studio, & collatione, & voce, & scripto copiose per plures menses agitata sunt.

Ejusdem anni 82. mense Octobri Reverendissimus D. Petrus Peña Episcopus Quitensis ad Synodum venit, qui & loco suo sedit, & Congregationibus aliquot diebus interfuit, donec morbo diuturno, & senio confectus, die septima Martii, anni 83. migravit e vita; Clarissimo Viro Martino Henriquez Pro rege quinto post die ab hac quoque luce sublato.

Sub ejusdem Martii initium Reverendissimi Episcopi D. Fr. Franciscus Victoria Episcopus Tucumanensis, & D Alphonsus Granero de Avalos Episcopus Plateasis ad Synodum convenere, & facta prius professione Fidei, suis locis sedere, ac sententias dicere cœperunt.

Cum vero tum in multis, gravibusque controversiis componendis, tum in maturo multarum rerum tractatu, quæ ad totius Provinciæ, ac Regni Peruviani utilitatem, ac reformationem opportuna admodum judicabantur, in edendo quoque, ac vertendo in idioma Indicum Catechismo, compluribusque aliis ad Indorum salutem spectantibus, non parvo labore, annus integer exactus esset; tandem omnium Patrum sententia decretum est, secundam Actionem in Templo ejusdem Cathedralis Ecclesiæ, ad Beatissimæ Virginis Assumptionis diem promulgandam esse.

Igitur die decima quinta mensis Augusti anni millesimi quingentesimi octogesimi tertii, solenni Processione prope Ecclesiam praeunte, omnibus Reverendissimis Mitris, ac Pluvialibus de more compositis, ac Missam Reverendissimo Tucumanensi Pontificali ritu celebrante, ac cæteris peractis, quæ sunt ex usu Romanæ Ecclesiæ, e residentibus in loco præcelso, ac bene ornato Patribus, præsente Regio Senatu, & Procuratoribus Ecclesiarum, & Civitatum, Capituloque, & Clero, ac populo frequentissimo, ex suggesto per eundem Reverendissimum Tucumanensem Episcopum recitata sunt Decreta, quæ sequuntur.

ACTIO SECUNDA

Celebrata in Ecclesia Cathedrali Civitatis Regum, die 15. Augusti 1583.

CAPUT I.

De superioribus Synodis.

Quoniam hujus Provinciæ status certas, atque omnibus pervias Leges postulat, ut quid singulis in rebus agendum est, nemo in hac nostra Ecclesia ignorare possit; illud primum hæc Sancta Synodus sibi providendum censuit, ut quid in superioris temporis statutis deinceps etiam retinendum, servandumque sit, aperte doceat, atque explicet. Quæcumque igitur in prima Limensi Congregatione, anno a salute mundi millesimo quingentesimo quinquagesimo secundo, acta, decretaque sunt; quia in iis, & legitima auctoritas desideratur, & pleraque melius postea disposita sunt, nullam de cætero, sive in tota Provincia, sive in hac Diœcesi, obligandi vim habeant. Quæ vero deinde per Concilium Provinciale in hac eadem Urbe coactum anno millesimo quingentesimo sexagesimo septimo constituta sunt, cum rite, ac legitime convocatum, & celebratum, atque etiam promulgatum fuisse constet, ea cum omni veneratione suscipiantur, dummodo Concilium ipsum Canonicum sit, & Canonica statuta contineat, præterquam si quid rerum, ac temporis ratione exigente, ab hac Synodo aliter dispo-

a Tolet. 11. Cap. 1. *b* Trid. Sess. 2. §. In sententiis.

dispositum, revocatumve sit, salvo etiam in omnibus Jurepatronatus, per Sedem Apostolicam Catholico, atque invictissimo Regi nostro Philippo, cæterisque Hispaniarum Regibus concesso; quod per omnia illæsum, conservatumque cupimus; diuturnam insuper, ac felicissimam vitam a summo Deo nostro piissimæ illius Majestati deprecantes.

C A P U T II.

De tenenda hac, & superiori Synodo.

Sed ne ea, quæ salutariter provisa sunt, ignorantione & negligentia (quemadmodum hactenus evenire contigit) inutilia reddantur; præcipit Sancta Synodus, ut intra duorum mensium spatium a die factæ promulgationis in unaquaque Diœcesi computandum, vel certe, quod Ordinarius cuique præscripserit, debeant omnes, sive Hispanorum, sive Indorum Parochi, atque alii quicumque Ecclesiastici Judices, tam Decreta Concilii superioris prædicti, quæ ad ipsos quoquomodo pertinebunt, quam omnia hujus statuta describere, ac penes se habere. Si quis id facere neglexerit, pœna centum aureorum, & majoris excommunicationis feriatur.

C A P U T III.

De Catechismi editione, & versione.

Ut Indorum populi in Religione Christiana adhuc rudes, salutari Fidei doctrina commodius imbuantur, ac tutius, atque eandem ubique unius doctrinæ formam inveniant, placuit vestigiis Generalis Tridentini [a] Concilii insistendo, proprium Catechismum huic universæ Provinciæ edere, quem omnes Indi pro suo captu doceantur, ac memoriter, saltem pueri, teneant, diebusque Dominicis, & Festis in publico conventu Ecclesiæ repetant, vel eius illius certe aliquam partem, prout opportunum videbitur, ad cæterorum utilitatem recitent. Præcipit ergo Sancta Synodus omnibus Indorum Parochis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis, ut Catechismo hoc ipsius auctoritate edito, qui arenus sit conformis Catechismo a Sancta Sede Apostolica edito, quibuscumque aliis exclusis, deinceps utantur, & secundum eum plebem sibi commissam instruere curent. [b] Et quoniam ad Indorum salutem non solum rerum, sententiarumque consensus, sed ipsa etiam sermonis conformatio plurimum confert, prohibet etiam præter versionem ipsius auctoritate factam, atque [c] editam, tam in precibus, rudimentisque doctrinæ Christianæ, quam in Catechismo in linguam Cuzquensem, vel in Aymarayeam, aliam traductionem a quoquam fieri, vel aliter factam quemquam uti. Atque ut idem fructus ad cæteros etiam maneat, qui diverso a supradictis idiomate utuntur; mandat Episcopis omnibus, ut in sua quisque Diœcesi, quamprimum curet Catechismum eundam per idoneos, & pios interpretes, in reliquas linguas suæ Diœceseos verti, eamque interpretationem ab Episcopo sic approbatam, ab omnibus sine controversia recipi, non obstante qualibet contraria consuetudine.

C A P U T IV.

Quid singuli docendi sint.

Cum Divino [d] præcepto omnes Christiani adulti teneantur pro suo captu scire, quæ ad Religionis Christianæ, quam profitentur, substantiam pertinent; qualia sunt mysteria Fidei præcipua, quæ continentur in Symbolo, mandata Decalogi omnibus servanda, Sacramenta quoque ea quæ necessario cuique suscipienda sunt. Tum demum, quæ a Deo petere, & exspectare debemus, justa Dominicæ Orationis institutionem, sedulo in iis erudiendi sunt a Pastoribus, & Ministris omnes, maxime rudiores Indi, Æthiopes, pueri pro cujusque ingenio, & opportunitate, ne gravissimo morbo ignorantiæ (ut fit passim) periclitentur. [e] Omnino autem curandum est, ut quicumque neque ætate, neque valetudine impediuntur, memoriter discant elementa Christiana, maxime Symbolum Fidei, Orationem Dominicam, Præcepta Decalogi, Sacramenta Ecclesiæ. Id ut fiat, antiquorum Canonum [f] statuta sequens, præcipit stricte Sancta Synodus, ut nullus adultus ad Sacramentum Baptismi admittatur, qui non prius saltem Symbolum, & Orationem Dominicam memoriter reddiderit. Idemque in Sacramentis Pœnitentiæ, & Confirmationis conferendis omnino servetur, excepto, vel necessitatis articulo, vel nimiæ senectutis, aut ægritudinis, sive etiam profundæ alicujus hebetudinis impedimento, quod [g] Parochorum, seu Confessariorum judicio, & conscientiæ relinquatur. Qui [h] vero iis tantis impedimentis gravati fuerint, ut copiosiorem catechesin non admittant; doceantur demum pro suo modo præcipua Fidei capita, scilicet unum esse Deum omnium rerum auctorem, qui accedentes ad se vita æterna remuneret, improbos, & rebelles æternis suppliciis in alio sæculo puniat. Deinde hunc ipsum Deum esse Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, tres quidem personas, sed unum Deum verum, præter quem nullus alius sit verus Deus. Nam quæ adorant aliæ Gentes, præter Christianam, non esse Deos, sed dæmones potius, aut figmenta hominum. Præterea Filium Dei propter reparandam salutem hominum, factum hominem ex Virgine Maria, pro nobis passum, & mortuum, ac tandem resurrexisse, & regnare in æternum. Hunc esse Jesum Christum Dominum, ac Salvatorem nostrum. Postremo, neminem posse esse salvum, nisi credat in Jesum Christum, & pœnitens de peccatis commissis Sacramenta ipsius suscipiat, Baptismatis quidem, si infidelis est; Confessionis autem, si lapsus post Baptismum. Denique statuat ea servare, quæ Deus, & Ecclesia Sancta præcipiunt. Quorum summa est, ut Deum diligat super omnia, & proximum sicut seipsum. Intelligant igitur Dei Sacerdotes, nisi in Fide, ut oportet, instructos baptizent, vel a peccatis absolvant, se & grandi sacrilegio commaculare, & animarum reos apud districtum Dei judicium reddere.

CA-

[a] Trid. Sess. 24. C. 7. & Sess. 25. in fine. [b] Conc. Limen. 2. Sess. 3. C. 2. [c] C. Quoniam, *De offic Jud ord.*
[d] Matth. 28. Marc. 18. 1. Petr. 3. [e] De consecr. d. C. 4. C. *Baptizandos*. Et C. *Non liceat*. Aug. Lib. 50. Hom. 48. Conc. Ferr. Julian. in Præf. ad fin. [f] Conc. Moguntiac. Cap. 45. August. in Enchiridio, C. 7.
[g] Conc. Lim. 2. Sess. 2. C. 16. [h] Conc. Limen. 2. Sess. 3. Cap. 33. & 34.

C A P U T V.

A Parochis erudiendos rudiores.

Rectores [a] Ecclesiarum Parochialium diebus saltem Dominicis, & Festis rudimenta Christiana per seipsos populo tradant, ad quos audiendos pueri, & servi conveniant; sciant quoque [b] parentes admitas se Deo reddituros rationem de filiis, servis, ac tota amilia reliqua. Itaque satagant, ut bene modesteque vivant, ut suis temporibus confessiones faciant, ut Doctrinam Christianam probe teneant, ut Ecclesiam discendi causa, & orandi frequentent, ne quod sæpe accidit, & Divina [c] oracula minantur, propter corruptos mores liberorum, in ipsos parentes Divinitus vindicetur.

C A P U T VI.

Ut Indi indice doceantur.

Christianæ [d] instructionis, aut Catechismi scopus præcipuus est Fidei preceptio; corde enim creditur ad justitiam, quod ore confitemur ad salutem. Quamobrem ita quisque instruendus est, ut intelligat, Hispanus Hispanice, Indus Indica, alioquin quantumvis benedicat, mens illius, juxta sententiam Apostoli [e] sine fructu est. Quocirca nullus Indorum de cætero compellatur orationes, sive catechesin Latine discere, eum sufficiat, multoque melius sit suo idiomate pronunciare; aut si qui ipsorum velint, possunt etiam Hispanicum, quo multi jam utuntur, adjungere. Præter hæc aliquam aliam linguam ab Indis exigere, superfluum est.

C A P U T VII.

Ne Clerici ad expugnandos Indos proficiscantur.

Novas expeditiones suscipere adversus barbaros, aut infideles sine gravissima, & meditatissima causa minime oportet, cum agatur de plurimorum hominum fortunis, libertate, salute, ac sæpe temeritate multorum irreparabilia bello damna dentur. Quapropter nemo ex Clericis, qui Doctrinæ Indorum præsunt, vel alias, utcumque agunt, ad bellum contra Indos, aut alias quascumque expeditiones, ut ministeriis spiritualibus milites juvet, proficiscatur, nisi de expressa licentia sui Episcopi. Qui secus egerit, excommunicationi latæ sententiæ ipso facto subjaceat; & pro modo culpæ aliis etiam pœnis acerbe plectatur.

C A P U T VIII.

Conjugia inter fratres inita dirimantur.

Conjugia [f] inter fratres, cum ad Batismi gratiam pervenerint, rata non habeantur; sed quicumque ita conjuncti reperti fuerint, separentur.

C A P U T IX.

De Patrinis Indorum.

Convenit [g] impedimenta, quæ ex cognatione spirituali oriuntur, Indis, quoad fieri potest, detrahere, ne ignorantes, quod sæpe accidit, in gradibus illicitis conjungantur. Eam ob causam, & in superiori Synodo, & in hac commodum visum est, ut in quovis populo aut Parochia Indorum, certus sit designatus patrinus, sive susceptor, qui baptizandos de fonte levet, sed hunc designare pertinebit ad Ordinarium, qui etiam plures, ut judicaverit expedire, pro numerositate populi poterit constituere; ita tamen ut certi sint, & quorum fidei possit institutio spiritualium filiorum committi.

C A P U T X.

Quid agendum, quum ex duobus infidelibus conjugatis alter convertitur.

De iis qui jam matrimonio juncti convertuntur ad Fidem, conjuge adhuc infideli permanente, in superiori [h] Concilio provide consultum est, ut si infidelis quidem spem suæ conversionis maturam ostendit, Christianus nullo modo ad alias nuptias transeat, (quemadmodum est Sacris Canonibus [i] definitum) sed conjugis lucrum in Christo exspectet. Si vero differat conversionem suam, neque tamen jam baptizato conjugi perniciosus existat, eum a Fide avertendo, aut ad peccatum mortale pertrahendo (etenim id cum fit, Sacri Canones eos necessario separandos volunt, & Christiano novi conjugii ineundi potestatem tribuunt.) tunc & exspectandum adhuc esse per semestre tempus, & assidue de sua interim conversione admonendum. Sed quoniam tum periculum recens conversi cavendum est, ne si diu permanserit in toto infidelis, Fidem Christi fortassis amittat, dum vult servare homini; tum vero libertatis illius consulendum est, ne cœlebs vivere cogatur, qui forsitan uritur. Idcirco decernimus, ut transacto sex mensium spatio, res ad Episcopum deferatur, qui, bene perspecta causa, fideli declaret, copiam esse aliud matrimonium ineundi propter Fidei, aut Charitatis scandalum, quod patitur. Quod si nullum esse periculum in cohabitatione viderit, jubeat exspectare infidelem, vel etiam consulat cohabitare, si prudenter intelligit, juxta Pauli [k] Apostoli consilium. Neque enim potest omnibus conversis eadem lex præfigi, cum occurrant profecto variæ circumstantiæ; neque sit omnium infidelium eadem ratio. Quare Episcopi prudentia in re dubia, ne graviter erretur, consulenda erit, & juxta Cap. *Quanto*, *De divortiis*, cum casus acciderit, decernendum.

C A P U T XI.

De nominibus Indorum.

Ne in Indorum Baptismo, & Matrimonio falli sæpe contingat, dum ignoti illud repetunt, omnino vetentur gentilitatis, aut superstitionis suæ nominibus uti; sed omnibus Christianis assueta nomina in Baptismo apponantur; cognomina vero, ut invicem discernantur, masculi quidem paterna, femellæ materna retineant.

CA-

[a] Conc. Tol. Act. 2. C. 5. [b] Conc. Limen. 2. Sess. 2. C. 117. [c] Reg. 2. Amos. 2. [d] Rom. 10. Conc. Roman. Cap. 11. [e] 1. Corinth. 14. [f] Concil. Limen. 2. C. 38. De divor. C. *Quanto*. [g] Trid. Sess. 24. C. 2. de reform. matrim. [h] Conc. 2. Lim. 6. 2. C. 25. [i] De divor. Cap. *Quanto*. & Cap. *Hanc animus* 28. 41. C. *Jam nunc*, & Cap. *Si enim*, 28. Q. 2. Cap. *Si infideles*. [k] 1. Corint. 7.

CAPUT XII.

Ne Regulares Baptismi, aut Matrimonii Sacramenta administrent.

Regularibus [a], præterquam in Indorum Oppidis, ubi Parochorum munus exercent, Baptisteria habere, aut præter necessitatem baptizare, aut Matrimonia copulare, sacri Canones prohibent. Id ita fieri hæc Synodus valde commendat, ne scandala in Ecclesia ab iis fiant, quos maxime oportet exemplo humilitatis aliis præstare.

CAPUT XIII.

In Confirmatione nihil ab Indis accipiendum.

Cum Sacramentum [b] Confirmationis accipiunt Indi, nulla ratione quicquam pecuniæ, aut argenti ab iis petatur, neque, ut offerant, inducantur; quin etiam, qui præ inopia candelas ferre non poterunt, iis ab Episcopis benigne conferantur, & cerei, & linteæ; idem in Baptismo servetur de cereo, & capitio baptismali.

CAPUT XIV.

De examine Confessorum.

Ordinarii [c] diligenter examinent eos, qui confessionibus audiendis exponendi sunt, etiam si Regulares fuerint. Et quia non sunt omnes ad omnium confessiones excipiendas idonei, oportebit justam in examine servare mensuram, ut bene doctis, & literatis generalem approbationem tribuant, minus vero peritis eam limitationem personarum, vel statuum adhibeant, quam sufficientiæ illorum congruere judicabunt. Quod in hac facultate Confessariorum amplianda, vel restringenda debeat haberi ratio, nedum sufficientiæ, sed etiam loci, cæterarumque circumstantiarum. Omnibus autem, quos approbandos duxerint, approbationis suæ vel ampliæ, vel restrictæ, ut dictum est, in scriptis testimonium gratis dabunt. Laici vero cum præcepto Ecclesiæ de annua confessione satisfaciunt, schedulam a Confessario petent, nisi personæ alioquin satis probatæ sint, quam tum proprio Parocho, tum patrifamilias ostendent.

CAPUT XV.

Extraordinarios Confessarios Indis aliquando tribuendos.

Conscientiis [d] Indorum curent Episcopi consulere per extraordinarios quandoque Confessarios, quos ipsi, qua poterunt commodiori ratione, transmittant; ut qui Parochos suos præ timore, aut pudore, aut fortassis odio aliquo, graviora sæpe crimina celant, apud hos veluti subsidiarios Evangelii Ministros, secure, ac sponte conscientias suas exonerent. Et quia in tanta linguarum varietate compertum nobis est, multos sine Pœnitentiæ Sacramento hucusque mansisse; inquirant Episcopi, quinam sint ejusmodi, & illis, quam diligentissime poterint, de perito aliquo Sacerdote provideant, qui illorum confessiones excipiat.

CAPUT XVI.

Confessionem integre cognoscendam.

Non [e] pauci Sacerdotes ex imperitia sermonis Indici, interdum etiam ex negligentia, & tædio audiendi, in confessionibus Indorum multa illorum peccata, sibi penitus ignorata prætereunt; atque ita persunctorie unum, aut alterum peccatum intellexisse contenti, beneficium absolutionis impendunt. Cum ergo Sacramentalis confessio mortalium peccatorum integra esse debeat, neque possit, nisi necessitatis articulo urgente, ejusmodi absolutio esse legitima; oportet, omnino Pœnitentiæ Ministros cautos, atque solicitos esse, ne sacrilegium admittant in ejusmodi confessionibus detruncatis. Itaque vel pœnitentes ad peritiores remittant, si non sufficienter intelligunt, vel ipsi discant quod nesciunt; neque enim rectus Judex est, qui judicat quod ignorat.

CAPUT XVII.

Casus reservati Parochis Indorum conceduntur.

Præsentis auctoritate Synodi Parochis, & approbatis Confessariis Indorum casus Episcopis reservati conceduntur, ut ab omnibus illis, & Censuris annexis, possint absolvere Indos, quum id expedire in Christo judicaverint, ne Indi propter imbecillitatem suam, & spiritualis sensus inopiam, dum ad superiores pro reservatorum casuum absolutione recurrere cessant (quod crebro fit) conscientiis suis illud experiantur noxium, quod pro earum salute ab Ecclesia provisum est. Liceat tamen Episcopo aliquibus Parochis hanc facultatem restringere, quum ei videbitur expedire.

CAPUT XVIII.

Sacerdotes, antequam vestes sacras induant, confiteantur.

Celebraturi Sacerdotes nullatenus sacris vestibus induti peccata confiteantur, sed quum confessione opus habent, antequam se induant, & quidem genibus provoluti [f] id faciant, nec nisi apud Confessarium ab Ordinario approbatum. Qui aliter, vel audierit, vel fecerit confessionem, sciat se, & præcepti reum, & salutarem ei pœnitentiam injungendam. Et quoniam Domum Dei decet omnis sanctitudo; visum est etiam, Confessionaria mulierum, qua parte ipsæ ingrediuntur, aperta, & januis libera esse debere. Id ut quamprimum fiat, etiam in Regularium Ecclesiis, hæc Synodus admonet, atque hortatur.

CAPUT XIX.

De viatico Indis præbendo.

Cæleste [g] Viaticum, quod nulli Fidelium ex hac vita migranti, si pœnitentiam ostendat, negat pia Mater Ecclesia, multis ab hinc annis, Indis, atque Æthiopibus, cæterisque personis miserabilibus præberi debere a Parochis, Concilium Limense [h] constituit; sed tamen Sacerdotum complurium, vel negligentia, vel zelo quodam præpostero, atque intempestivo

illis

[a] Ibid. Q. 1. C. *Plac.* Clem. de privil. C. *Religiosi*. Conc. Lateran. sub Leone X. Sess. 11. Concil. Trid. Sess. 24. *De reformat.* Cap. 1. [b] Concil. Lim. 2 Sess. 3. Cap. 27. [c] Conc. Trid. Sess. 23. C. 15. [d] Conc. Trid. Sess. 21. *De Ref.* C. 10. [e] Conc. Trident. Sess. 14. Cap. 5. Conc. Florent. in instruct. Armen. Conc. Cabilon. C. 31. Conc. Limen. 2. Sess. 2. C. 57. [f] Conc. Paris. L. 1. C. 46. [g] Conc. Nicæn. Cap. 13. 26. Q. 6. C. *De his vero*. S. Innocent. in Epist. 3. C. 2. Conc. Cart. 4. C. 77. [h] Conc. Lim. 2. Act. 3. C. 59.

illis nihilo magis hodie quoqua præbetur; quo fit, ut imbecillas pleræque animæ tanto bono, tamque necessario sibi fraudentur. Volens igitur Sancta Synodus ad executionam perduci, quæ Christo duce pro salute Indorum necessario ordinata sunt, severe præcipit omnibus Parochis, ut extreme laborantibus Indis, atque Æthiopibus, Viaticum ministrare non prætermittant, dummodo in iis debitam dispositionem *a* agnoscant, nempe Fidem in Christum, & pœnitentiam in Deum pro suo modu. Neque enim in extrema illa necessitate perfecta omnia exigenda sunt; cum Sanctorum Patrum Decreta *b* habeant, qualecumque Fidei, & pœnitentiæ testimonium in ultimo agone positis, ut salutaria Sacramenta ministrantur, debere sufficere. Ut autem quam potuerit maxime decente apparatu tantum illud Sacramentum administratur, dabunt operam, ut Cruce præeunte, & cereis accensis, tum etiam loco honeste composito, & cæteris, quæ in Synodo Diœcesana Episcopi curanda providerint, ad ægrotum Eucharistia deferatur, si ipse nequeat ad Ecclesiam commode portari. Ubi vero Eucharistia non asservatur, id fiet peracto ante meridiem Missæ Sacrificio, atque Hostiis pro indigentium numero consecratis. Porro Parochi quicumque a prima hujus Decreti promolgatione negligentes fuerint, noverint, se præter Divinæ ultionis judicium, etiam pœnas arbitrio Ordinariorum, in quo conscientiæ eorum onerantur, daturos; atque in visitationibus in illos de hujus observatione statuti specialiter inquirendum.

C A P U T XX.

De Communione in Paschate.

In Paschate omnes Christianos adultos communicare jubet Sancta Dei Ecclesia *c*, nisi justa de causa prorogandam Communionem Sacerdos audita confessione censuerit. Quod si pleraique neophytorum hactenus ad Eucharistiæ perceptionem non facile admissi sunt, Fidei exiguitati, & morum ineptitudini tribuendum est; cum requirat tanti Sacramenti communicatio, tum firmam Fidem, cælestem illum cibum a terreno, & humano dijudicantem, tum conscientiæ munditiam, quam turpitudo ebriositatis, & concubinatus, ac multo magis superstitionis nefariæ, prorsus labefactat; quibus vitiis plurimi his Regionibus graviter laborant. Sed quoniam *d* & multi Indorum quotidie in Christiana Religione proficiunt, & sunt etiam cæteri invitandi, ac præparandi, ut cælesti mensa, ad quam etiam parvulos vocari vult Divina Sapientia *e*, salubriter fruantur; præcipit Sancta Synodus Parochis, cæterisque Indorum Prædicatoribus, ut sæpe, ac serio de Fide hujus Mysterii eos instruant; veram, ac realem Christi Dei nostri præsentiam sub panis specie doceant, eorum desiderium ad tantum beneficium excitent, præcipueque ad omnium peccatorum detestationem, ac puram confessionem, vitæque in melius emendationem adhortentur, ut assidua denique prædicatione dignos dono illo vivifico reddant. Quos autem Parochus, & satis instructos, & correctione vitæ idoneos judicaverit, iis saltem in Paschate Eucharistiam administrare non prætermittat, ne ipse alioqui Ecclesiastici præcepti violati reus sit. In quibus autem certam sententiam tenere non poterit, consulat Episcopum. Nemo vero Indorum, aut Æthiupum ad Communionem recipiatur, nisi proprii Parochi, aut Confessoris licentiam scriptu sibi datam ostenderit.

C A P U T XXI.

De Eucharistia asservanda ubi commode poterit.

Quia *f* sacrosancta Eucharistia in Ecclesia asservata, tum protectionem Christiano populo adfert admirabilem, dum decumbentium necessitatibus opportune subvenit; opera dum certe esset, ac pro virili curandum, ut Parochiæ Indorum tanto Dei munere fruerentur. Sed quia securitas, dignitasque tam præcelsi Sacramenti fidam custodiam, & præsentiam alicujus Ministri Ecclesiastici, atque alia quædam postulat, quæ non facile ubivis reperiantur; iccirco Ordinariis, in Synodu præsertim Diœcesana, tractandum, providendumque relinquitur, quibus in locis possit ad populi devotionem, & munimen Eucharistia digne servari.

C A P U T XXII.

Communionem damnatis ad mortem non negandam.

Is, qui propter facinora commissa capitis damnati sunt, pridie quam ad patibula a Magistratu ducantur, Communione Christi Corporis muniantur, quo patienter, & cum salute animæ, pœnas corpori debitas ferant *g*.

C A P U T XXII.

Processiones quomodo faciendæ.

Quo tempore *h* ab Ecclesia solennes sanctissimi Christi Corporis Processiones aguntur, aut in die Parasceves, aut quocumque alio die publicæ supplicationes fiunt, nulla feminarum cooperto vultu, vel vias publicas inambulet, vel de fenestris prospiciat; idque omnes observent, ne levitate feminea a cultu Dei populum avocent, sed religioso potius, modestoque habitu, & gestu, internam Fidem, pietatemque testentur. Magistratus quoque, ac Reipublicæ Ministros monemus, atque hortamur in Domino, ut eædem sanctius Supplicationes agantur, dent sedulo operam, ne viri, feminæque mistim, confuseque incedant, sed præeant viri omnes, mulieres juxta Prophetam *i*, seorsum sequantur Dei Ministros.

C A P U T XXIV.

Ne Missæ in domibus privatis fiant.

Missæ in domibus privatis passim dicuntur, contra Tridentini [k] Concilii Canonem. Hunc abusum deinceps omnino tollendum curent Ordinarii, nec nisi in Oratoriis approbatis, & ad

eum

a Conc. Cart 4. C. 76. 26. Q. e. C. 15. *Qui in infirmitate*. *b* De pœnit. Dist. 7. C. *Si quis*, & C. *Nullus* 26. Q. 6. C *Hi, qui tempore*. August. L. 1. *De adulter. conjug.* *c* Conc. Later. Cap, 21. Conc. Trid. Sess. 13. C. 9. *d* Conc. Limen. 1. Sess. Cap. 28. *e* Prover. 9. *f* Concil. Trident. Sess. 13. C. 6. *g* Extrav. de furtis C. *Fures*. Concil. Vvormac. Sess. ultim. Leg. 7. Tit. 13. Part. 5. *h* Conc. Mediolan. 5. *i* Zacar. 12. k Conc. Trident. Sess. 22. *De refor. Missæ*.

eum usum solummodo deputatis, Missas celebrari, ulla ratione permittant.

CAPUT XXV.

De ornatu Eucharistiæ, & vestibus sacris.

In quovis Indorum pupulo ornamentum, & quidquid ad celebrandum necessarium est, teneatur. Id si fieri alicubi nequeat, sacræ vestes, & apparatus, ex alio in alium non nisi sub clavis custodia transferantur; vasa quoque Olei, & Chrismatis in arcula clausa portentur. Quoties vero Eucharistiæ Viaticum ad ægrotos in Oppidis Hispanorum defertur, Sacrista thuribulo præeat Sacramentum. Si Oleum ad infirmorum unctionem feratur, Crucem, & laterna clausa candelam portet. In cæteris quoque officiis Ecclesiasticis Sacristæ Parochos suos comitentur, & per se ipsos ministerium suum impleant. Si neglexerint facere, quartam obventionem sibi debitam amittant.

CAPUT XXVI.

Eucharistia quum publice exponitur, Ministros Ecclesiæ debere assistere.

Gloriosissimum Eucharistiæ Sacramentum tum in die Cœnæ Domini, tum in Festo, & octava Corporis Christi; ac quoties populo adorandum exponitur, a Ministris Ecclesiasticis cum omni devotione assistentibus alloquatur; cui officio Prælatus ex Capitularibus, & reliquo Clero deputet per vices suas, quos ipsi placuerit.

CAPUT XXVII.

De ordine in cultu Divino.

Sacerdotes inter Missarum solennia, dum ad oblationes populi recipiendas ab Altari procedunt, sciant sibi penitus interdictum, ne ultra arcum toralem egrediantur, sed illic feminas, quæ voluerint offerre, decenter exspectent. In Altari autem maximo præter eos, qui Præbendam obtinent, in Cathedrali nullus celebret. Inter Missæ quoque majoris solennia in aliis Altaribus, quoad licebit, Missæ non fiant. Quum vero Officium Divinum in Choro cantatur, Clerici in Ecclesia non vagentur, neque quisquam, vel deambulet, vel fabulatur, vel perstrepat, sed cum omni pietate rebus Divinis vacet; alioqui pœnis afficiatur, quas fel. record. B. Pius V. instituit [a].

CAPUT XXVIII.

De Extrema-unctione Indis danda.

Extremæ unctionis [b] Sacramentum nulla ratio patitur Christianis morbo periclitantibus denegari. Ne ergo posthac quorundam Parochorum desidia frivolam de hoc excusationem prætendat; innovato superioris Synodi [c] Decreto, stricte mandamus, omnibus Indis fidelibus, atque Æthiopibus per suos Parochos, suo tempore pœnitentiam ostendentibus, hoc Sacramentum administrari, atque inter cætera a Visitatoribus diligenter de hoc inquiri, pœnasque arbitrio Ordinarii negligentibus imponi.

CAPUT XXIX.

De extreme laborantibus Parochi assistant.

Iis qui [d] e vita decedunt, dent operam Parochi, ut assistant, & maxime periculoso tempora animas sibi commissas juvent. Quod si per se non possint, certa aliquem idoneum substituant, qui morientem excitet, & cohortetur, atque Indis præsertim exhortatione ab hac Synodo evulgata, opitulentur.

CAPUT XXX.

Decreta Tridentini Concilii de Ordinibus esse servanda, & domicilia jurata abroganda.

Quæ a Patribus in sacrosancto Concilio Tridentino [e] de iis, qui promoventur ad Ordines, constituta sunt, ad Ecclesiæ Dignitatem, ac puritatem conservandam summopere necessaria, ita diaboli instinctu, & pravorum hominum fraude, sæpenumero negliguntur; cum ad sacratissimum Sacerdotii munus, passim infimas fæces hominum, cum summo nostro dedecore irrepsisse videamus. Quod ut posthac Episcopi diligentissime caveant, Sancta Synodus æternæ ultionis, quæ negligentibus Pastoribus imminet, contemplationem obtestatur, atque admonet, ut quæ de inquisitione vitæ, ætatis, natalium eorum, qui sunt assumendi ad quoscumque Ordines, praecipue ad majores, necnon de Literis testimonialibus; tum etiam de examine prævio, ac severo, sanctissime Generale Concilium statuit, nullo modo unquam sibi prætermittenda existiment, præsertim in iis, qui ex Europa adventant, & quicumque alias non satis noti sunt. Ab alieno autem Episcopo nullus omnino promoveatur, nisi Literas Ordinarii sui de omnibus supradictis testimoniales deferat. Alioqui [f] & ordinans ab Ordinum collatione per annum, & ordinatus ab exequutione arbitrio sui Episcopi sint ipso jure suspensi. Quoniam vero abusus quidam jam pridem inolevit, ut per domicilia quædam jurata, quæ verbalia, & commentitia plerumque sunt, in fraudem Ecclesiæ, & sacrorum Canonum contemptum ad Ordines indigni irrepant; declarat hæc Synodus, neminem sub prætexte domicilii esse ordinandum, nisi illud legitime, quemadmodum Jus statuit, contractum fuerit; atque insuper si alibi comparint ad Ordines promoveri, sui Prælati Literas testimoniales ostendant. Si quis ad titulum domicilii jurati, antequam domicilium ipsum legitime contraxerit, ordinabitur, sit ab Ordinum executione ipso facto suspensus, & cujuscumque Beneficii, aut Parœciæ Indorum incapax per triennium.

CAPUT XXXI.

Ad titulum Indorum posse promoveri etiam patrimonii expertem.

In Sacris, præsertim Presbyteratus, Ordinibus conferendis, illud præcipua spectare debent

[a] In motu proprio, *Cum primum*. [b] Conc. Trident. Sess. 14. C. 23. De extrema unctione.
[c] Conc. Limen. 2. Sess. 3. C. 75. [d] Conc. Compost. Act. 3. C. 37. [e] Sess. 23. Cap. 5. 6. 7. 8. & 10.
[f] Conc. Carth. 3. C. 23. Concil. Aurel. 3. C. 15. 9. Q. 2. per totum C. 3. & seq. De tempor. ord. in 6. Conc. Trident. Sess. 23. Cap. 8.

debent Episcopi, ut operarios idoneos tantæ huic Indorum messi suppeditent; siquidem ea totius Episcopalis officii in hac Provincia, potissima cura est, ut qui ad Evangelii gratiam Divinitus vocantur, Ministros habeant, quoad fieri possit, & zelo animarum præditos, & numero sufficientes. Quod si alias idonei sunt, qui ordinari petunt, & seipsos doctrinæ Indorum dedicare cupiunt, nullo modo propter patrimonii tenuitatem repellendi sunt; quin potius, quamdiu hæc Ecclesia indiguerit, quærendi, & invitandi, qui moribus sunt probatis, & literatura etiam sufficiente, & linguæ Indicæ non imperiti. Neque enim hos mendicare verisimile est, in tanta Parochiarum multitudine, & Sacerdotum penuria. Neque vero Concilii Tridentini a ulla ea parte Decreta violantur, quum necessario animarum saluti hac ratione consulitur, quemadmodum Limensis b quoque superior Synodus censuit. Ad titulum ergo doctrinæ Indorum, quamvis nulla specialis Parochia illico designetur, quicumque revera Indis præficiendi putantur, jure ordinari poterunt.

C A P U T XXXII.

De simonia cavenda in ordinationibus.

Quamvis omnium antiquorum Canonum c definitionibus, ac novissime sacri Concilii Tridentini d Decreto, quævis simoniacæ labis species, vel etiam avaritiæ suspicio ab Ordinum collatione longissime relegetur; non cessant tamen adhuc malorum hominum improba ingenia ad sacrorum Ordinum susceptionem, quod meritis, & doctrina non obtinent, pravis & occultis artibus aspirare. Et, quod sine dolore referre non possumus, avaritia duce, aditum sibi nonnumquam ad Sancta Sanctorum aperiunt; ex quo fit, ut abjectis, atque indignis ministris, & Ecclesiasticus status passim dehonestetur, & nova hæc Christi hæreditas operariis confusibilibus occupata, exiguos admodum fructus faciat, cum per Dei gratiam possit facere uberrimos. Itaque ut malum hoc, quo gravius nullum existimari debet, ex Domo Dei funditus exterminetur, declarat Sancta Synodus, tam dantes, quam accipientes aliquid pro ordinatione, etiam quocumque colore, pœnas a Jure inflictas ipso facto incurrere, neque ullam in hac parte consuetudinem excusare, neque prætextum ullum esse admittendum, quod sponte offeratur, aut detur; præsertim quando exiguitas doni, & personarum, ac temporis ratio non attestantur, juxta Alexandri III. e Decretum, puritatem in dante, & accipiente ab omni suspicione avaritiæ alienam; sed neque pro dimissoriis, aut testimonialibus Literis, neque pro sigillo, neque alia quacumque de causa, eadem Tridentina f Synodus patitur, Episcopos, eorumve Ministros aliquid accipere, excepto quod Notarius decimam partem aurei pro singulis Literis accipere possit, si nullum ei ab Episcopo salarium constitutum sit.

C A P U T XXXIII.

Idoneos solummodo esse ordinandos.

In Ordinibus minoribus conferendis, & interstitiis temporum exspectandis, potissimum vero sufficientia cujuscumque ordinandi solerter exploranda, atque iis, qui minus idonei reperti sunt, penitus excludendis, Episcopi integre, omni affectione humana postposita, Tridentini g Concilii saluberrima Decreta custodiant, ut Deo, & Ecclesiæ fideles se dispensatores probent; neque vero eo prætextu, quod Ecclesiæ laborent inopia Ministrorum, indignos ad sacras functiones vocare debent; quandoquidem, & illorum jam dudum copia excrevit, & longe certe melius Dei Ecclesiæ, & saluti neophytorum consulitur paucitate electorum Sacerdotum, quam multitudine imperitorum.

C A P V T XXXIV.

De matrimoniis contrahendis.

Pro iis h, qui contrahere volunt, publicæ monitiones, aut denunciationes fiant diebus festivis, ubi populus frequens fuerit. Ignoti vero, & exteri, aut vagantes, nullo modo ad conjugium admittantur, nisi informationem prius Prælatus ipse & viderit, & probaverit, alioqui graves pœnas ipsius arbitrio incurrant. Animadvertant quoque Ordinarii, ne in dispensatione denunciationum faciles se exhibeant, nisi quum valde probabile est impedimentum malitiosum matrimonio obfuturum. Et quamvis clandestina matrimonia ex universalis Ecclesiæ statuto i invalida sint, & penitus nulla; si quis tamen adhuc ita contrahere attentaverit, & ipse excommunicationis sententiam eo ipso incurrat, & quicumque etiam nefariis nuptiis præsentes se præbuerint, præter alias arbitrio Ordinarii infligendas pœnas.

C A P V T XXXV.

Divortii caussam a solo Episcopo definiendam.

Divortii caussam solus Episcopus per se cognoscat, & finiat. Poterit tamen ejus Generalis Vicarius processum usque ad diffinitivam exclusive formare. Sed nisi caussæ prorsus graves, ac perspicue probatæ intercesserint, non sunt matrimonia, quæ Deus ipse conjunxit k, separanda.

C A P U T XXXVI.

De servorum matrimoniis non prohibendis.

Servi Æthiopes l neque contrahere matrimonia, neque contractis uti, a suis dominis prohibeantur; neque vero distrahantur conjugati in ea loca, ubi a conjugibus abesse perpetuo, aut etiam diu, cogantur; non enim debet lex matrimonii naturalis per legem servitutis humanam derogari.

CA-

a Conc. Trident. Sess. 21. C. 2. b Conc. Limen. 2. Sess. 2. C. 26. c Concil. Chalced. Act. 15. C. 2. 1. Q. 2. Cap. *Si quis Episcopus*. d Concil. Trid. Sess. 21. C. 1. e Ext. De simo. C. *Et si quæst.* f Concil. Trid. Sess. 21. C. 1. g Conc. Trid. Sess. 23. C. 11. & C. 7. h Conc. Later. C. 51. Conc. Trid. Sess. 24. de reformat. & C. 7. Conc. Lim. 2. Sess. 2. C. 21. i In Decreto de reformat. Concil. Trid. Sess. 24. Conc. Lim. 2. Sess. 2. C. 23. & Sess. 3. C. 72. K Matth. 19. l Conc. Trid. Sess. 24. C. 9. Conc. Liman. 2. Sess. 2. C. 19.

C A P V T XXXVII.

De cæremoniis nuptiarum.

Cum nuptiæ benedicuntur, Miſſa juxta præſcriptum novi Romani Miſſalis dicatur, nihil penitus mutato; cæremoniæ vero conſuetæ fiant ad Eccleſiæ januam, prout moris eſt, donec Sanctiſsimi Romani Pontificis auctoritate Manuale commune publicetur, quod oportebit per omnia ſequi.

C A P U T XXXVIII.

Nihil ab Indis accipiendum in adminiſtratione Sacrorum.

Pactiones *a* quaſcumque, tacitas, vel expreſſas, pro Sacramentis adminiſtrandis, aut ſepultura conferenda, ſacri Canones tanquam ſimoniacæ labis commercia fœdiſsima deteſtantur; laudabiles tamen conſuetudines in populo Chriſtiano receptas, amplectuntur, & probant. Cæterum de Indis, jampridem Limenſe Concilium *b* conſtituit, ac declaravit, neque pro Sacramentorum, neque pro ſacramentalium adminiſtratione, neque vero pro ſepulturæ cujuſcumque apertione quicquam exigi, aut recipi poſſe, Sacerdote quidlibet ab Indis recipiente, quadruplici pœna mulctato. Quod ſalutare Decretum neophytorum ædificationi, & fidei magnopere neceſſarium; & a pleriſque cum non mediocri ſcandalo illorum contemptum, hæc Sancta Synodus denuo innovat, & quantum poteſt, ſerio commendat, declarans nullas in hac parte conſuetudines tanquam laudabiles eſſe allegandas, quæ potius abuſus ſunt nuncupandæ. Sed neque ad oblationes faciendas in Miſſa, aut alias Indi cogantur; ſed ſi quis offerre voluerit, intelligat, id quidem meritorium, & pium, ſed tamen prorſus liberum eſſe, vel facere, vel non facere. Quicumque tamen Indorum in Hiſpanorum Urbibus domicilium habent, quia & in Fide inſtructiores ſunt, & noſtrorum hominum uſum crebro affectant, cum iis poterunt conſuetudines in ſepulturis, & cæteris, ſi quæ ſunt laudabiles, obſervari.

C A P U T XXXIX.

Bona defunctorum Indorum a Parochis non uſurpanda.

Ex bonis *c* Indorum, qui decedunt, Parochi partem aliquam nullatenus uſurpare præſumant, etiam ſub illo prætextu, quod quintam eorum portionem pro defuncti anima erogare velint, ſed integrum ſit Indis de ſuis bonis diſponere, ut ipſis placuerit. Quod ſi ab inteſtato deceſſerint, ad hæredes, quid pro anima defuncti erogandum ſit, declarare pertineat.

C A P U T XL.

Parochiis Indorum ſemper providendum.

Ne Chriſti oves *d*, dum nullum Paſtorem habent, funditus pereant; debent omnibus modis Epiſcopi providere, ut ſi Parochias Indorum deſertas viderint, neque Miniſtros Indice doctos, atque idoneos facile invenerint, mittant ſaltem Sacerdotes probatos, quos etiam præſertim vacantes, atque ad titulum Indorum promotos, vel ea ex cauſa ex Hiſpania miſſos, compellant (ſalvo tamen jure Regii patronatus, quod integrum, atque illæſum intelligi ſemper volumus) ad curam illorum ſuſcipiendam, quamdiu neceſsitas urget, adhibitis, ſi opus fuerit, etiam cenſuris; cum lex charitatis, atque obedientiæ a ſtudiis quoque literarum abſtractos, cogat interdum præſenti animarum periculo ſubvenire. Verum *e* Indici ſermonis periti, quoad fieri poterit, quærendi erunt, atque ut omnes Indice diſcant, præmiis, & honoribus invitandi; quod ſi linguæ peritus nullus occurrat, nihilominus Sacerdote quocumque Parochia munienda eſt, dummodo moribus corruptus non ſit. Expedit enim bene vivensem potius, quam bene loquentem Parochum mittere, ſi alterum ſit eligendum; cum multo amplius ædificet vita, quam lingua.

C A P U T XLI.

Parochiam Indorum ante ſucceſſoris adventum a nemine deſerendam;

Parochiam *f*, ſive doctrinam Indorum nemo deſerere audeat. Si quis ſine ſui Antiſtitis aſſenſu deſerendam putaverit, aut ante diſceſſerit, quam ſucceſſori rerum Eccleſiaſticarum ſuæ curæ commiſſarum rationem reddiderit, ſit eo ipſo excommunicatus, nam & fraudes in rebus Eccleſiæ non tollerandæ fiunt, & Chriſti oves facile deſertæ pereunt. Eandem ob cauſam Miniſtri Eccleſiæ fideles, maximeque ad Indorum ſalutem procurandam idonei, nullo modo in Hiſpaniam reverti ſinantur, niſi publicæ utilitatis cauſa judicio Prælati id poſtulet.

C A P U T XLII.

Miniſtros diaboli a conſortio cæterorum Indorum ſeparandos eſſe.

Ad exterminandam Chriſtianæ Fidei peſtem, quam arioli, & ſceleſtiſſimi dæmonum flamines tenero Chriſti gregi perpetuo afferre non ceſſant, quorum tanta eſt nequitia, ut uno die evertant quidquid a Chriſti Sacerdotibus per annum ædificatur; provide admodum in Concilio ſuperiore *g* cautum eſt, ut ii omnes (vetuli alioqui inutiles, & decrepiti) in unum locum congregarentur, clauſique ibi tenerentur, ne cæteros Indos ſua communicatione inficerent, ubi etiam alimenta tum corpori, tum animæ neceſſaria præberentur. Hoc ſalutare Decretum, quanto damno prætermiſſum ſit, ſatis nos docuit experientia. Quare vult Sancta Synodus, ſine ulla excuſatione, aut mora executioni mandari; idque Parochis omnibus præcipit, quantum in ipſis erit. Regios vero Miniſtros per Chriſtum obteſtatur, & rogat, ut tam ſalutari inſtituto operam ſuam accommodent, ſtatimque prudenter inita ratione deſignent, ubi, & quomodo illi diaboli miniſtri ſine aliorum pernicie contineantur.

a De ſimon. C. *Non ſatis*, & Cap. ſeq. ibid. C. *Ad Apoſtolicam*. Conc. Limen. 1. Seſſ. 2. Cap. 30.
b Concil. Limen. 2. Seſſ. 3. C. 26. *c* Concil. Limen. 2. Seſſ. 3. C. 50. *d* Num. 27.
e Concil. Limen. 2. Seſſ. 3. C. 3. De offic. jud. ord. C. *Quoniam*. *f* Conc. Limen. 2. Seſſ. 5. C. 4.
g Concil. Limen. 2. Seſſ. 3. C. 107.

CAPUT XLIII.

De Scholis puerorum Indicorum.

Scholas [a] puerorum Indicorum Parochi valde ſibi commendatas intelligant, in quibus doceantur legere, ſcribere &c. atque illud præcipue, ut noſtrum idioma Hiſpanicum conſueſcant intelligere, & pronunciare. Sed caveant, Scholæ occaſione, ne illorum ſervitute, atque operis abutantur, neve eos pabulatum, lignatumque mittant; qua de re ſciant conſcientias onerari, & ad reſtitutionem teneri. Doctrina quoque Chriſtiana pueros, & puellas imbuant, neque ad ſua commoda detineant, ſed tempeſtive ad parentes remittant, iiſque obedientiam deferre, & opem ad ſublevandos eorum labores doceant.

CAPUT XLIV.

De Collegio Seminario inſtituendo.

Quoniam [b] in ſacro Concilio Tridentino [c] inter alia in Synodo Provinciali tractanda, peculiari quadam ratione injunctum eſt, ut de Seminariis tanta Patrum, immo Spiritus Sancti auctoritate Decretis, inſtituendis agatur; atque illud maxime perſpicuum eſt, nullam hoc ſalutari Inſtituto Eccleſiam perinde indigere, ut hanc noſtram Indicanam, in qua novæ plantæ Evangelicæ accurate nutriendæ ſunt, & ad propagandam Chriſti Fidem inſtituendæ; hæc Sancta Synodus officium ſuum agnoſcens, Epiſcopos omnes, atque Paſtores ex parte Omnipotentis Dei obteſtatur, atque eorum conſcientias, quantum poteſt, onerat, ut in Eccleſiis ſuis quamprimum Seminaria prædicta puerorum excitanda curent, omnibus impedimentis quacumque ratione poſtpoſitis. Porro ad erigenda, & conſtituenda convenienter prædicta Seminaria, ex auctoritate nobis ab Univerſali Concilio [d] in hac parte ſpecialiter conceſſa, uno conſenſu ſtatuimus, & ordinamus contributionem ex quibuſcumque redditibus, & bonis Eccleſiaſticis in hunc modum faciendam, ut ex Decimis, Beneficiis, Cappellaniis, Hoſpitalibus, Confraternitatibus, juxta ejuſdem Concilii ſtatutum, ſive Epiſcopales, ſive Capitolares, ſive Beneficiales redditus ſint, etiam ex doctrinis Indorum, etiamſi regulares doctrinas teneant, tria de centum in perpetuum applicentur, & ex nunc applicata cenſeantur. Ad quam ſane portionem (ſatis certe moderatam) omnes Clerici, & prædictæ perſonæ in conſcientia teneantur, necnon Oeconomi ipſi, & Officiales, aut quicumque perſolvere habent ejuſmodi Eccleſiaſticos redditus, præfatam portionem, trium videlicet de quolibet centenario, retineant pro Seminario, cujus fundationem, & adminiſtrationem Epiſcopi fideliter, & ſolicite curent, ſecundum tenorem, & formam a Concilio Tridentino traditam, ſcientes, ſe Deo Omnipotenti, & Sanctæ ejus Eccleſiæ rationem, ſi quid minus recte egerint, reddituros.

Placent ne vobis, Reverendiſſimi Patres, hæc Decreta?

Omnes reſponderunt: Placent.

Dominica decima nona poſt Pentecoſten, in die Sancti Mauritii, & Sociorum ejus, quæ fuit 22. Septembris, tertia Actio habita eſt in eadem Cathedrali Eccleſia, Proceſſione ſolenni præmiſſa, ac Miſſam celebrante Reverendiſſimo Epiſcopo del Rio de la Plata; *& poſt concionem habitam a Reverendiſſimo Imperialis Epiſcopo, ejuſdem Actionis tertiæ Decreta publicata ſunt.*

ACTIO TERTIA

Celebrata in Eccleſia Cathedrali Civitatis Regum, die 22. Septembris, anno 1583.

CAPUT I.

Quales oportet eſſe Epiſcopos.

Quales eſſe oporteat Epiſcopos, a quibus reformationis initium ſumendum eſt, ut judicium incipiat a Domo Domini, cum totius Cleri, & populi ſalus, atque correctio ex illorum correctione pendeat, ſatis quidem ſacræ Literæ [f] uno verbo videntur tradere, quum docent oportere Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem. Quod [g] ſi ubique quidem Apoſtolorum ſucceſſores Epiſcopos, Apoſtolicam etiam doctrinam, & vitam referre par eſt; tamen propria quadam, & peculiari ratione, ubi Gentes ad Evangelicam lucem primum vocantur, quod in hoc altero Orbe noſtra ætate, in quos fines ſæculorum devenerunt, Dei conſilio placuiſſe cernimus, ibi Apoſtolico vere muneri Epiſcoporum, Apoſtolicam quoque ſanctitatem, & lumen reſpondere debere, nemo eſt, qui non videat. Non enim in ovile Dominicum novus Chriſti grex recte adduci, adductus recte paſci poteſt, quamdiu Paſtores non quæ Jeſu Chriſti, ſed quæ ſua ſunt, quærunt [h]. Itaque primum Princeps ipſe Paſtorum Chriſtus aſſiduo, atque ardenter ab omni gradu orandus eſt, ut Paſtores hic ſuo gregi dare dignetur juxta cor ſuum, atque ut tales viros integros, probatos, animarum amatores, & utiles omnino in Domo Dei, Regiæ, & Catholicæ Majeſtati eligendos pro immenſa ſua providentia ſemper inſpiret. Deinde qui jam ad hunc locum Divina diſpoſitione ſublati ſunt, aut poſthac efferantur, eos hæc Sancta Synodus in viſceribus Chriſti [i] orat, atque obteſtatur, ut dignitatem ſuam, morum præcipue ſplendore [k], & vitæ integritate tueantur, forma facti gregis ex animo, non dominantes faſtu ſæculari, nec turpe lucrum amantes, nec luxu menſæ, aut apparatu ſupervacaneo, quæ ſunt hujus mundi ſapientes, ſed benigni, modeſti, zelo Fidei accenſi, pauperum ſemper Patres, & pro commiſſo ſibi grege ſoliciti, miniſterium ſuum impleant; tales denique ſint, ut per eos glorificetur Deus, & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, atque illorum aſſiduis precibus, præclariſque meritis, donec innumerabiles harum nationum animas de poteſtate tenebrarum ereptas transferat in Regnum Filii dilectionis ſuæ.

CA-

a Conc. Mogun. C. 45. *b* Conc. Pariſ. Lib. 2. C. 30. Conc. Aquiſgran. C. 135. *c* Conc. Trid. Seſſ. 23. C. 26. Conc. Limen. 2. Seſſ. 2. C. 72. *d* Conc. Trid. Seſſ. 23. C. 18. *e* Conc. Limen. 2. Seſſ. 2. C. 72.
f 1. Tim. 3. Tit. 1. *g* Auguſt. in Pſal. 44. 68. C. *Quorum vices*. Conc. Trid. Seſſ. 23. C. 4. De ordin.
h 1. Pet. 5. Hierem. 3. *i* 1. Pet. 5. *k* Conc. Cart. 4. C. 15. Concil. Tolet. 3. C. 7. Conc. Antioch. C. 25. Conc. Trid. Seſſ. 25. Cap. 1. & Seſſ. 13. Cap. 1. & 12. Q. 2. C. *Epiſcopi*, & per ſeq.

CAPUT II.

Quibus Ministris uti debeant Episcopi.

Quia [a] vero Episcopi in tanta amplitudine Diœcesum per seipsos pleraque obire non possunt, studiosissime videant, quibus sibi utendum administris putent, ut non nisi optimos, & lectissimos quosque Ecclesiasticis functionibus adhibeant. Imprimis familiares suos pudicos, ac religiosos esse doceant, pia opera, & Sacramentorum usum frequentare publice, in præcipuis saltem anni solemnitatibus Christi Corpus sumere. Vicarios vero, & Judices, ac Visitatores, ex iis, qui sapientia, & moribus præstant, eligant. Nemini porro, non solum infami [b], sed quovis etiam modo notato, administrationem Ecclesiæ, aut visitationem quamcumque committant. Religiosos, & pios Viros foveant, veritatis studiosos amplectantur, assentatores, & leves homines a se amandent, improbis, & rapacibus, ac flagitiosis terrori sint. Denique quæ a Sanctis Patribus in Conciliis [c] tot, ac tanta de Episcoporum dignitate, gravitate, literatura, religione, curaque indefessa pro Christi Ecclesia, copiose, ac necessario tradita sunt, ea ut in seipsis exhibeant, novæ hujus Ecclesiæ Pastores omni ratione adniti debent.

CAPUT III.

De protectione, & cura Indorum.

Nihil est in harum Indicarum Gentium Provinciis, quod Ecclesiæ Præsides, cæterique ministri, non Ecclesiastici modo, sed etiam sæculari potentia insignes, a Christo summo Episcopo, & Rege animarum sibi vehementius commendatum existimare debeant, quam ut huic novo, teneroque Dei gregi paternum affectum, curamque pro spirituali, ac temporali eorum necessitate, prout Ministros Christi decet, impendant. Et certe harum Gentium mansuetudo, & perpetuus serviendi labor, & naturalis obedientia, atque subjectio quosvis homines, quantumvis feros, movere jure possit, ut eos defendendos potius arbitrarentur, quam improborum prædam esse paterentur. Quapropter dolens impense Sancta Synodus, in hos miseros, atque imbecilles tantum fraudis, ac violentiæ, non solum olim præter modum invectum, sed hodie quoque a pluribus designari; orat in Christo, atque admonet omnes Magistratus, & Principes, ut iis se benignos præbeant; suorum Ministrorum, quum opus est, insolentiam frænent, & Catholicæ Majestatis fidei commissos, & subditos, liberos certe, non servos agnoscant. Porro [d] Parochis, cæterisque Ecclesiasticis Ministris serio præcipit, ut Pastores se meminerint, non percussores, & tanquam filios Christianæ charitatis sinu Indos foveant, & portent. Quod [e] si quispiam percutiendo, maledicendo, aut alias quoquo modo Indum aliquem læserit, Episcopi, & Visitatores severe admodum, & inquirant, & vindicent. Profecto enim turpissimum est, Dei Ministros in sæculi satellites verti.

CAPUT IV.

Ne personæ Ecclesiasticæ vacent negotiationi.

Cupiditas, [f] omnium malorum radix, ita Ecclesiasticos quoque plerosque corrupit, ut Domum Dei spiritualem factam negotiationis domum cum magno gradus nostri dedecoris, magno ovilis Dominici detrimento, Sancta Synodus [g], & ingemiscere cogatur, & erubescere. Cui tanto malo, quod & in dies latius serpere, & Indorum saluti vehementer nocere animadvertit, cupiens pro data sibi a Domino potestate efficacius occurrere, stricte præcipit, ne qua Persona Ecclesiastica, cujuscumque gradus, dignitatisve sit, negotiationem, Canonibus toties prohibitam, quacumque arte, coloreve exerceat. Si quis autem Clericus mercaturæ operam dederit, præter pœnas a Jure, atque Concilio superiore impositas, quas innovamus, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat.

CAPUT V.

Parochorum Indorum negotiantium pœna.

Quoniam vero avaritiæ, negotiationisque turpitudo in Rectoribus Indorum, & crebrior est, & periculosior, cum neophyti isti ea de causa cum scandalum grave sustineant, tum instructionis suæ jacturam non mediocrem faciant, tum ab his in temporalibus ipsorum quæstubus occupentur, a quibus debebant spiritualibus incrementis augeri; idcirco Sancta* Synodus sub iisdem pœnis proximo Decreto propositis vetat, ne quis Indorum Parochus per se, vel aliam interpositam personam quamcumque cum quibusvis Indis mercaturam [h] exercere præsumat. Insuper neque pecora quæcumque alere, præter necessaria ad victum, aut agros colere, aut vehendis mercibus animalia tenere, vel locare, neque Indos ipsos ad mineralia sibi curanda mittere, vel eorum operam locare; denique neque cum ipsis Indis negotiari, neque cum aliis per ipsos. Qui istorum quidlibet egerit, etiam excommunicationis latæ sententiæ eo ipso se noverit innodatum. Sciant etiam Parochi Indorum mineralium officinas, sive ingenia, pannorum quoque lanificinas, cæterasque quæstuarias artes, sibi esse penitus interdictas. Neque enim qui evangelizandi ministerium susceperunt, Deo simul, & mammonæ servire possunt [i].

CAPUT VI.

Dispensationes gratis esse faciendas.

In quibusdam nostræ Provinciæ partibus pravus quidam abusus inolevit, ut pro diversa qualitate caussarum in quibus dispensatio petitur, major, minorve pretii summa reddatur; adeo ut taxæ ipsæ veluti lege præscriptæ habeantur. Quotiescumque igitur, sive urgens ratio,

a 3. Tim. 3. Exod. 18. Conc. Trid. Sess. 2. C. 2. Concil. Tolet. Act. 21. C. 4. b 3. Q. 7. C. *Infamis*; & C. *Infames*. c Conc. Cart. 4. Tolet. 1. Antioch. & Trid. Sess. 1. d Concil. Brac. 3. C. 6. Leo Epist. 82. & 1. Dist. 10. *Cum Beatus*; & C. *Licet*. e Conc. Limen. 2. Act. 3. C. 116. f 1. Tim. 6. Joann. 2.

g Dist. 88. C. *Consequens*. Gelas. Epist. 1. Dist. ead. C. *Negotiatores*. C. *Fornicari*. Extr. *Ne Clerici*. C. 2. Conc. Limen. 2. Sess. 2. C. 93. Conc. Limen. 2. Sess. 3. C. 17. * Vide omnino Conc. Illiber. Lib. 2. Cap. 18. ubi in eundem scopum citatur hoc Caput a Mendoza, Conc. Limen. 2. Sess. 3. C. 17. h 21. Q. 3. per tot. Dist. 88. C. *Decrevit*, *ne Clerici*. vel. C. 4. i 2. Timoth. 2. Matth. 6.

tio, sive Ecclesiæ utilitas dispensandum in aliquos persuaserit; sciant ii, penes quos dispensandi facultas erit, non solum mature, & graviter causa cognita, sed etiam gratis omnino dispensationem esse faciendam [a], alioqui facta dispensatio subreptitia censeatur.

C A P U T VII.

De Judice, & Ministris caussarum Ecclesiasticarum.

In caussis [b] criminalibus Clericorum nulla ratione liceat informationem Judici, seu cuivis personæ sæculari committere; cum & alienum id sit a Jure Canonico [c], & Ecclesiasticæ dignitatis injuriosum. Illud vero Prælati summopere attendant, ut in caussis matrimonialibus, quum de divortio, vel adulterio agitur, fidelissimo secreto negotia gerantur [d], ne per negligentiam in discrimen grave partes conjiciantur.

C A P U T VIII.

Officia Notarii, & Fiscalis gratis conferenda.

Officia Notariatus, aut Fiscalatus, quemadmodum est in Conciliis Provincialibus [e] sæpe dispositum, neque vendantur, neque locentur, sed hominibus probis, atque industriis gratis ab Episcopo conferantur; si secus fuerit factum, contractus omnis ipso jure sit nullus.

C A P U T IX.

Sine dimissoriis Literis Clericum non esse recipiendum.

Gravissime veterum Patrum instituta [f] sanxerunt, ne Clerici sine legitima facultate, vel a sua Diœcesi recederent, vel in aliena reciperentur. Sed qui id juris solum esse volunt, quod ipsis libet, facile Jura omnia pessundant, & ubi volunt vagantur, neque suis Præpositis obedientiam deferentes, neque quicquam aliud, crebris huc illuc commeationibus, præterquam avaritiæ suæ, ac libidinis scandala plurima excitantes [g]. Istos ut disciplinæ Ecclesiasticæ subditos esse doceat, præcipit omnino Sancta Synodus sub pœna pecuniaria arbitrio Episcopi, ut nullus Clericus ex una Diœcesi in aliam commeet [h] sine Literis dimissoriis; nullus quoque sub eadem pœna Vicarius, aut Provisor, aut Judex Ecclesiasticus aliter admittat quemquam, etiam ad Missam celebrandam. Idem a Regularium Superioribus observari Sancta Synodus obnixe petit, atque admonet. Insuper statuit, ne hujusmodi Literæ dimissoriæ a quovis Vicario impetrari valeant, sed tantum ab ipso Episcopo, vel ab ipsius Vicario Generali, habente Episcopi expressam ad hoc in suo titulo facultatem; secus concessæ, vel obtentæ Literæ, nullius sint roboris, vel momenti.

C A P U T X.

Desertoribus Instituti Regularis non esse committendas Parochias Indorum.

Regularia instituta [i] qui professi sunt, deserentes, non sunt ab Ecclesiæ Præsulibus fovendi; iis igitur, neque Beneficium, aut Ecclesiasticum ministerium conferatur, neque vero Parochia Indorum, nisi ad id idoneam facultatem a Sede Apostolica [k] obtentam ostenderint; exempti quoque a suis Superioribus, aut qui sub nullius certi Prælati disciplina in his partibus agunt, nullo modo Indorum doctrinis præficiantur; quin potius si deliquerint, corripiantur ab Ordinario, juxta Decreta sacri Concilii Tridentini [l], atque eorum Literæ dimissoriæ, & facultates diligenter examinentur. Quod si aut insufficientes, aut jam exacto justo tempore, invalidæ fuerint inventæ, omnino in Europam remeare, etiam sub Censuris, compellantur.

C A P U T XI.

Quanto numero Indorum præficiendus sit Parochus.

Et antiquissima Jura [m], & novissima sacri Tridentini Concilii Decreta Episcopos magnopere admonent, ne plures Parochianos Rectori alicui committi patiantur, quam quibus possint sufficere ad Ecclesiastica Sacramenta administranda, & Divinum cultum peragendum; quod mature expendentes Patres in hac ipsa Urbe jampridem ad Synodum Provincialem congregati, simul etiam perniciosum illum abusum in hoc novo Orbe vigere considerantes, quo innumerabiles Indi interdum in locis valde distantibus, unius Parochi curæ traduntur, a quo neque instrui in Fide possunt, neque Sacramentis necessariis imbui, neque, prout opus est, regi; maxime cum ii, utpote parvuli, plurima, ac pene continua cura Pastoris indigeant, ut animas suas liberarent, super speculam Domini constituti, clara voce pronunciarunt, testatique sunt, judicare se non posse, uni Rectori plures Parochianos Indos, quam quadringentos tuto committi, [n] sed neque ipsis adhuc quadringentis unum sufficere, certo se affirmare; interim tamen id tolerandum esse. Hæc igitur Sancta Synodus, eadem in Domino sapiens, ne in districto Dei judicio cogatur animarum jacturam ex defectu Pastorum sustinere, serio admonet, atque declarat, tam numerosum Indorum populum non posse tuta conscientia paucis Rectoribus committi, si plures reperiantur idonei; (si enim desint, alia ratio est) cum præsertim Indorum tributa, quæ doctrinæ potissimo titulo exiguntur, tanta sint, ut longe plures Ecclesiasticos Ministros non raro alere possint. Itaque censemus, in quocumque populo Indorum, qui contineat Parochianos trecentos, aut etiam ducentos, proprium Parochum debere constitui. Cum autem pauciores fuerint, quam ducenti, curet, & efficiat Prælatus, ut eo reducantur, ubi commode regi possint.

C A P V T XII.

Ut assignetur Parochus iis, qui in mineralibus, aut lanificinis agunt.

In prædiis pannorum quoque, aut sacchari, aut mineralium officinis, ubi animarum non exi-

a Conc. Trident. Sess. 23. Cap. 18. *b* 2. Q. 7. C. *Nullus*, & C. *Laico*. *c* Ibid. Q. 7. In nona, & seq. C. *Contingit*, *De arbitr.* *d* Conc. Limen. 2. Sess. 2. C. 100. *e* Conc. Tolet. Act. 2. C. 15. Concil. Compost. Act. 3. C. 24. Conc. Limen. 2. Sess. 2. C. 100. *f* Conc. Cart. 1. C. 5. Concil. Chalced. Act. 15. C. 13. Dist. 71. C. *Primatus*, & C. *Extraneo*, & C. *Hortamur*, & C. *Nullum*. *g* De Cleric. non resid. Cap. *Fraternitati*. Conc. Lim. Sess. 1. Cap. 4. *h* Conc. Triden. Sess. 23. C. 16. *i* Conc. Trid. Sess. 14. C. 11. *K* Conc. Trid. Sess. 14. C. 21. *l* Conc. Trid. Sess. 6. C. 3. *m* 10. Quæst. 3. C. *Uni nostra*, Cap. *Ad audiend.* & Cap. 2. & Cap. fin. *De Eccles. ædif.* *n* Conc. Lim. 2. Sess. 3. Cap. 76. 77. 78.

exiguus numerus seorsum degit, sæpe doctrina, & Sacramentis homines destituuntur. Curent igitur Ordinarii, ubi numerus competens est, Sacerdotem præficere doctrinæ illorum, ex portione Canonica [a] sibi debita quadruplicia noveni sustentandum, ubi decimæ Ecclesiasticæ dantur. Quod si hæc pro illius sustentatione non suffecerint, ex bonis, aut commodis ipsius Domini, aut cujus interest (qui si renuat, per Censuras etiam compelli debebit) arbitrio Ordinarii congrua portio assignetur. Si ad Rectoris quoque sustentationem, qui Hispanorum curam gerit, non suffecerint quatuor novenæ partes in Ecclesiarum erectionibus constitutæ, judicio Ordinarii ex Parochianorum bonis congruens portio suppleatur, juxta Concilii Tridentini [b] Decretum.

C A P U T XIII.

De portione debita Parochiis, & Hospitalibus Indorum.

Ecclesiis, sive Parochiis Indorum ex erectione, & fundatione debetur una novena pars cum dimidia. Hospitalibus quoque, sive Xenodochiis Indorum tantum omnino attributum est, quemadmodum in Synodo quoque Provinciali annis abhinc sexdecim, explicatum est. Quamobrem & prædictæ portiones in posterum fabricæ [c], Hospitiisque Indorum sine excusatione reddantur, & Capitula Cathedralium pro iis, quæ hactenus retinuerunt, videant quemadmodum conscientias suas exonerent.

C A P U T XIV.

Defectus doctrinæ Ecclesiis Indorum debere cedere.

Ea, quæ propter absentiam Indorum Parochis de legitimis stipendiis subtrahuntur, quos vulgo defectus doctrinæ appellant, debent omnino in utilitatem Ecclesiæ Indorum converti [d]. Itaque vel fabricæ Ecclesiæ, vel ipsius Oppidi pauperibus, pro Episcopi judicio, omnino distribuantur, neque ad alios usus ulla ratione applicentur, sicut Regi nostro Catholico placet; si quando tamen ex mandato Episcopi pro Ecclesiasticis negotiis Parochus abfuerit, pro talibus absentiis sic ab Antistite suo approbatis, nihil de stipendio debito imminuatur; cum iniquum sit, qui Ecclesiæ inservit, eum Ecclesiæ mercede spoliari. Parochiis porro Indorum, quas regulares olim minori cum stipendio tenuerunt, eo quod ipsi paucioribus essent contenti, & jam ad Parochos sæculares redierunt, reddatur omnino æquale stipendium, quale solet cæteris convicinis solvi, ut labor æqualis non inæqualem habeat mercedem.

C A P U T XV.

De reformatione Clericorum communiter.

Quæ a Patribus, magna Spiritus Sancti luce perfusis, in Oecumenico Concilio Tridentino [e] de vita, & honestate Clericorum graviter, & sapienter præcepta sunt, ea omnes, maxime Ecclesiæ hujus novæ Ministri, assidue meditari, atque observare studiosissima debent. Merito enim tradunt Majores nostri, nihil esse quod magis ad pietatem, & Dei cultum instruat, quam eorum vitam, & exemplum, qui se Divino ministerio dedicarunt. Cum enim in altiorem locum a rebus sæculi sublati conspiciantur, reliquos profecto in eos oculos conjicere, tanquam in speculum, unde sumant quod imitentur. Quapropter sic decere Clericos in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus, nihil, nisi grave, moderatum, ac Religione plenum, præseferant. Levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima sunt, effugare, eorum actiones cunctis afferant venerationem. Quocirca statuit eadem Synodus Tridentina, ut quæ alias a Summis Pontificibus, & a Sacris Conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, comessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon sæcularibus negotiis fugiendis, sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem pœnis, vel majoribus, arbitrio Ordinarii imponendis, observentur; neque appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat. Quæ salutaria præcepta communiter proposita, volens hæc Synodus inviolabiliter observari, hæc circa Cleri reformationem, omni appellatione postposita, specialiter exsequenda constituit.

C A P U T XVI.

De habitu Clericorum.

Primum habitus [f] externus Clericorum decens sit, nihil profanum, nihil ambitiosum præseferat, vestes neque diversi coloris, neque sericæ sint, neque aut breviores, aut strictiores, neque contra prolixiores, & splendidiores, quam decet, sed pro Ecclesiastica gravitate talares. Removeantur vero a Clericali usu nova quædam inventa indumentorum, aut ornatus, quæ milites, non Clericos decent; qualia sunt, quæ patrio more vocare solent: *Lechuguillas, polaynas, puntas, guarniciones de sedo, fanes en los manteos, alamares, monteras, pantuflas, ò çapatos de seda, follajes en las calças, ò muslos, aunque sean de paños* & si quæ sunt alia hujus generis. Noctu autem armatos volitare (cum domi etiam quovis modo continere se debeant) tum etiam vestitu militari, ac profano compositos, nulla ratione ferendum. Quod si negotium urgeat noctu egredi domo, lux certe præeat [g], aut honestius comitatus, ut filios lucis ostendat. Porro quum iter faciunt, decorem Sacerdotalem ipso etiam apparatu conservent. Etenim quod quidam faciunt, lanceas, scloppetos, aliaque id genus arma gestare, milites Christi magnopare dedecet; barbam, & Tonsuram Clericalem singulis saltem mensibus radant. Si quis hæc parvi pendens, vestibus profanis uti, aut armis de-

[a] De Ecclef. ædif. Cap. *Ad auditum*, & Cap. final. [b] Conc. Trid. Sess. 21. Cap. 4.
[c] Conc. Limen. 2. Sess. 3. Cap. 81. [d] Conc. Lim. 2. Sess. 2. Cap. 82. [e] Conc. Trid. Sess. 22. C. 1.
[f] Conc. Trid. Sess. 14. C. 16. Conc. Later. sub Leone X. Sess. 9. Conc. Constant. Sess. 24. Clem. *Quoniam De vita, & honest. Cleric.* 21. Q. 4. per totam. Concil. Limen. 2. Sess. 2. C. 87. & Sess. 3. C. 30.
[g] Conc. Lim. 2. Sess. 3. C. 28. Dist. 23. Cap. *Prohibita*, & Cap. *Non liceat, De vit. & hon. Cler.*

deprehendatur, amittat statim omnes supradictas vestes profanas, atque arma, quæ arbitrio Prælati applicentur, atque aliis etiam gravioribus pœnis, prout illi videbitur, subjiciatur.

CAPUT XVII.

De ludo.

Ita multorum Clericorum [a] in ludendo crevit excessus, ut cogamur remedia austeritate tentare, quo & Ecclesiastici Ordinis infamia aliqua ex parte aboleatur, & perditi mores illorum, qui in hujusmodi insaniunt, quoad fieri poterit, corrigantur. Quicumque ergo aleæ, chartisve pictis, aut alio jure prohibito ludo vacaverit, & summam excedentem quinquaginta aureus luserit, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat; exceptum tamen esse volumus honestum aliquem, ac recreationis tantum causa susceptum ludum; in quo comestibile quidpiam pretium sit, & tale, ut duorum aureorum valorem non excedat; quod etiam ipsum frequens esse non debet.

CAPUT XVIII.

Ne Clerici feminas comitentur, aut laicis inserviant.

Nullus [b] in Sacris constitutus feminis familiare ministerium exhibeat, ita ut equitando ducat a tergo, aut ambulando manu teneat, aut comitatur, nisi soror, vel mater sit; alioqui, & Clericus, & feminæ contra agentes arbitrio Episcopi puniantur. Eidem [c] quoque sententiæ subjaceat Clericus, si laico alicui famulum se exhibuerit, & œconomi, aut alicujus alterius officii genere inservierit. Qui & gradum suum, & nostrum Decretum contemnens, quidvis horum fecerit, arbitrio Prælati puniatur; valde enim absurdum est, ut qui ad Altissimi ministerium consecrati sunt, hi se laicorum, & maxime feminarum, famulos patiantur.

CAPUT XIX.

De cohabitatione mulierum, & concubinatu.

Feminarum consortia vitare Clerici debent, ne vel continentiam, quam Deo voverunt, violent, vel certe honorem suum graviter lædant, ac Clericalem Ordinem ludibrio cæteris exponant. Itaque non solum concubinas tenere nefas, sed etiam mulieres quascumque suspectas, vel domi alere, vel foris frequentare, turpe admodum est; & quoniam impunitas peccandi licentiam facile tribuit, meminerint, se præter cæteras pœnas sacrorum Canonum [d], Constitutione Concilii Tridentini, ad primam monitionem Episcopi, si non abstineant, tertia parte fructuum obventionum, ac proventuum, & Beneficiorum ipso facto privari. Ad secundam vero monitionem, si adhuc persistant in flagitio, non solum Beneficiorum fructibus privari, sed etiam ab administratione Beneficii eo ipso suspendi. Quod si tertiam prætereа admonitionem sine emendatione præterierint, omni Beneficio, & officio Ecclesiastico privandos esse [e], atque inhabiles ad quosvis honores, & Beneficia reddendos. Nomine vero Beneficii, & Ecclesiastici honoris, sive proventuum, comprehendi etiam doctrinas Indorum, atque ex eis provenientia stipendia, declaramus. Quod si nulli Ecclesiæ inservierint, neque Beneficium habuerint Clerici concubinarii, nihilominus a suo Prælato severe puniantur, juxta ejusdem Concilii [f] Decretum, additis etiam gravioribus pœnis, prout ipsi videbitur expedire. Episcopi autem, & Visitatores eorum in prædictos Clericos concubinarios inquirant assidue, & postposita omni appellatione, ad executionem etiam sine strepitu, & figura judicii, facti veritate inspecta, procedant, scientes, sibi in æterno Dei judicio gravissime imputandum, si ejusmodi concubinarios monere, aut punire dissimulaverint. Porro Parochiis Indorum nullo modo Clericos incontinentia notatos, aut suspectos præficiant [g]; quin potius quum tales resciverint, sine cunctatione removeant, neque aliunde remotos, alio transferant, ne propter eos (quod crebro cernimus) nomen Dei blasphemetur inter Gentes; sed neque juvenculas Indas ad servitia domestica, sive perpetuo, sive etiam per vices alternantes, tenere ulla ratione permittantur, sed aut famulatu virorum, aut si opus erit, mulierum satis ætate provectarum, servitio utantur.

CAPUT XX.

Ne in scenicis Clerici, aut Monachi agantur.

Clericos, aut Monachos agere in scena, aut mimico quovis ludo, non decet [h], nisi forte argumentum pium, ac religiosum, & ab Ordinario approbatum ad ædificationem populi. Sed neque [i] quemcumque Clericum maioribus initiatum personam ludicram in ejusmodi comœdiis pronunciare fas est. Quicumque horum utrumvis fecerit, sit eo ipso excommunicatus.

CAPUT XXI.

Ne Clerici decimarum conductores sint.

Sacræ Leges [k] prohibentes, Clericos conductores fieri, ad unguem observentur.

CAPUT XXII.

De studio Clericorum.

Lectioni Librorum Ecclesiasticorum Clerici attendant [l], unde officii sui admoneantur, & auctores habeant casibus conscientiæ tractandis idoneos, in quibus versati sint, oportet. In his vero negligentes corripiantur. Nullus [m] vero ignotus, & peregre veniens Clericus insigne illud assumat, aut gestet, quod nostri *Beca* appellant, neque supra pileum Clericalem, galerum amplum, vel sericum ferant, prout Episcopis, vel Præbendatis, vel Graduatis mo-

ris

a Dist. 35. C. *Episcop.* in sext. Syn. Can. 50. Conc. Limen. Sess. 3. C. 22. *De vita, & honest. Cler.*
b Conc. Tolet. Act. 2. C. 33. & Act. 3. C. 8. c 22. Q. 3. *Credo*, & Cap. *Sacerdotum*.
d Extr. *De cohabit. Cleric. & femin.* Dist. 32. Cap. *Quoniam*, & seq. Dist. 29 C. *Oportet*, C. seq.
e Conc. Trid. Sess. 25. Cap. 14. Conc. Limen. 2. Sess. 2. Cap. 82. f Conc. Trid. Sess. 25. Cap. 14.
g Conc. Limen. Sess. 3. Cap. 7. h Conc. Tolet. Act. 2. Cap. 22. *De vita, & honest. Cler.* *Cum decorem*.
i Concil. Limen. 2. Sess. 2. Cap. 42. k Extr. *Ne Cleric.* C. 2. 21. Q. 3. C. *Placuit*.
l Concil. Trident. Sess. 21. C. 18. m Concil. Trid. Sess. 23. Cap. 18.

ris eſt ; neque vero ſe aut Doctorem ullus, aut Magiſtrum, aut Licentiatum, aut Baccalaureum nominet, ſeu ſubſcribat, ſub centum aureorum pœna, niſi prius Prælato legitimum titulum oſtenderit, ne fallaci oſtentatione imperiti lædantur, & ſeducantur.

CAPUT XXIII.

Ne venationibus, & aucupiis Clerici ſtudeant.

Venationibus, aut aucupiis Clericos ſtudere, Sanctorum Patrum ſtatuta [a] prohibent, atque adeo canes venaticos, aut accipitres alere, more Principum ſæcularium. Si quem ergo hujuſmodi ineptiis deditum Ordinarii, & Viſitatores offenderint, opportune coerceant.

CAPUT XXIV.

Ne tabacum Presbyteri fumant ante Miſſam.

Prohibetur ſub reatu mortis æternæ Presbyteris celebraturis, ne tabachi fumum ore, aut ſayri, ſeu tabachi pulverem naribus, etiam prætextu medicinæ, ante Miſſæ Sacrificium fumant.

CAPUT XXV.

Ut diebus Feſtis ad Eccleſias Clerici conveniant.

Clerici omnes, etiam prima Tonſura initiati, diebus Dominicis, & feſtivis ad Cathedralem Eccleſiam, aut aliquam Parochialem, de aſſenſu Ordinarii, ad Veſperas primas, & ſecundas, ad Tertiam, & Miſſam ſolemnem, ſecundum Canones [b] (poſtpoſita quavis excuſatione) cum Superpelliceis conveniant, etiamſi Præbendam ibi non habeant. Qui neglexerint, arbitrio Ordinarii puniantur.

CAPUT XXVI.

De Officio Divino ab omnibus Capitularibus perſolvendo.

Divino Officio, diurno, & nocturno, ac Miſſarum ſolemnibus interſint omnes in Cathedralibus Eccleſiis, Dignitates, atque Canonici, quemadmodum in Tridentino [c], & Limenſi [d] Concilio conſtitutum eſt. Qui vero non interfuerint, ſine ulla remiſſione diſtributiones amittant, quæ cæteris, qui interſunt, eo ipſo debeantur, neque vero remiſſionem, aut condonationem ullam in iis ſibi viciſſim Capitulares facere poſſint [e]; ſi fecerint, nulla ſit, ſed diſtributiones ita perceptas teneatur in conſcientia reſtituere, qui fraudem fecit. Præterea deſignetur [f], qui notet defectus abſentium fideliter, & ſecreto, cui etiam tertia pars cedat multarum, quavis colluſione prorſus excluſa. Portiones [g] vero tam ex decimis, quam ex obventionibus debitæ, in quotidianas diſtributiones convertantur, ac dividantur ſecundum erectionem, & ſuperioris Concilii Canonem, quem innovamus, atque omnino ſervari mandamus.

CAPUT XXVII.

De precibus matutinis, & Salve Regina.

Horæ Canonicæ matutinæ, ante pulſum Salutationis Angelicæ nequaquam inchoentur; ſignum vero campanæ ad ſingulas Canonici Officii Horas detur. Omnibus autem Sabbathis *Salve Regina* cantetur in Cathedralibus, & Parochialibus Eccleſiis, cui interſint Præbendati, & alii Clerici, omnes cum Superpelliceis, etiam primæ Tonſuræ, alioqui arbitrio Ordinarii plectantur.

CAPVT XXVIII.

Ne Præbendam obtinentes a ſua Eccleſia abſint.

Cathedralis Eccleſia ſuis Miniſtris carere non debet. Itaque, quod quæſtus, non charitatis cauſa fit, nulla ratione permittendum eſt, ut Dignitatem, Canonicatum, aut quamcumque Præbendam in ea obtinentes, ad Vicariatum, aut Curatum extra illam mittantur; quod in Sede vacante, quia perquam frequens eſt, ne fiat, Sancta Synodus ſub æterni judicii comminatione denunciat. Nulli quoque in Eccleſia Cathedrali Præbendam obtinenti commeandi in Hiſpaniam copia fiat, niſi Præbendam ſuam, aut Beneficium prius reſignaverit. Præterea iidem in Eccleſia Cathedrali Præbendam obtinentes, non amplius, quam per menſem, atque hunc interpolatum, ac per dies, non per horas computandum, ab Eccleſia abeſſe poſſunt [h].

CAPUT XXIX.

De Scholaſtico, & Cantore Cathedralium.

Cum Beneficium detur propter officium, munuſque Scholaſteriam obtinentis in Cathedralibus ſit, docere literas; Cantoris vero, cantum Eccleſiaſticum; eumque tam Tridentini Concilii [i] Generalis, quam ſuperioris Provincialis [k] id fieri Decreto ſancitum ſit; ſtatuimus, in noſtra Provincia poſthac ut Scholaſticus prælegat lectionem, quam ei ſuus Præſul indixerit, & Cantor doceat rationem cantus; idque uterque exſequatur intra decem dies, ex quo ſtatuti notitiam ceperit, alioqui ſevere arbitrio Epiſcopi multentur. Quod ſi in Seminario puerorum erigendo, ſuo fungantur munere, eo ipſo ſint liberi a contributione pro dicto Seminario.

CAPVT XXX

De Cappellaniis.

Cappellaniæ in Eccleſiis Cathedralibus, aut Parochialibus inſtitutæ, niſi ex ipſa fundatione Dignitatibus, aut Canonicatibus, aut aliis Beneficiis ſint annexæ, Capitularibus, aut Beneficiatis non conferantur; ſed aliis Clericis, ubi ſunt inſtitutæ, inſerviant, juxta Decreta Concilii Tridentini [l], & Regis noſtri Catholici voluntatem.

[a] Conc. Franc. ſub Zacharia, *Ne Cler.* L. Monach. Cap. 5. Conc. Trid. Seſſ. 24. Cap. 12. Conc. Limen. 2. Seſſ. 3. C. 98. [b] Diſt. 91. Cap. *Eleutherius*, Diſt. 92. Cap. *Si quis Presbyt.* [c] Conc. Trid. Seſſ. 24. C. 12.
[d] Conc. Limen. 2. Seſſ. 2. C. 33. [e] Conc. Comp. Act. 2. Cap. 16. [f] Conc. Limen. 2. Seſſ. 2. Cap. 68. Conc. Tolet. Act. 5. Cap. 10. [g] Conc. Limen. 2. Seſſ. 3. Cap. 66. [h] Conc. Limen. 2. Seſſ. 2. Cap. 72. Concil. Trid. Seſſ. 14. Cap. 12. [i] Conc. Trid. Seſſ. 23. C. 15. [k] Conc. Liman. 2. Seſſ. 2. C. 75.
[l] Conc. Trid. Seſſ. 24. Cap. 17.

CAPVT XXXI.

De Oeconomis Ecclesiarum.

Nullus Oeconomus in Cathedralibus, vel Parochialibus Ecclesiis admittatur, nisi prius fidejussoribus datis. Arca autem tribus clavibus clausa pro Ecclesiastica pecunia conservanda, ubi commode fieri poterit, teneatur, in qua Oeconomi, quicquid pecuniæ receperint, intra triduum reponant.

CAPVT XXXII.

De habitu Eremitarum.

Quamvis Monachum non faciat habitus, decet tamen unumquemque juxta suam professionem habitu distingui. Quare qui eremitico instituto gaudent, neque pileum Clericorum, neque Fratrum, aut Monachorum caputium ferant; veste autem utantur nigra. Quod si paupertatis caussa viliori panno uti velint, quam Hispane vocamus *xerga*, poterunt facile nigro colore inficere.

CAPVT XXXIII.

De Sanctimonialium bonis.

Ad habitum Sanctimonialium non plures recipientur, quam ex Monasterii bonis ali possint [a]; Præpositæ vero provideant ipsis Monialibus de omnibus sibi necessariis, ita ut cognatis, & populo in iis efflagitandis molestæ non sint. Abbatissis autem, sive Priorissis, seu quocumque alio nomine præsint, in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ut quicquid eleemosynæ [b] nomine a Monialibus ingredientibus receperint, in redditus annuos, & bona stabilia Monasterii conferant. Quod si ex urgente aliqua necessitate eleemosynæ aliquid consumendum erit, ut nullo modo id fiat, nisi prius consulto, & approbante Prælato. Quod si ex redditibus Monasterii, vel ex consuetis eleemosynis tantum suppetet Monialibus, ut ad ipsarum victum, fabricam Ecclesiæ, aliasque necessitates commode sufficiat, minime liceat alias recipere, pacta certa eleemosyne pro dote; secus si Monialium numerus augeatur.

CAPVT XXXIV.

De visitatione Sanctimonialium.

Quando Monasteria Sanctimonialium visitentur, principio Visitator una, aut duabus personis honestis associatus ingredietur, ut dispositionem ipsam domus, atque officinas, cæteraque necessaria scrutetur, & videat. In fine quoque visitationis iterum, quum Capitulum super correctione de culpis tenendum est, eodem modo ingredi poterit; cetera vero ad cancellos, sive fenestellam transigantur. Quod si præter hæc opus sit clausura aliquem ex caussa ingredi, id non fiat a Visitatore, nisi facultate ab Ordinario prius in scriptis obtenta [c].

CAPVT XXXV.

De collocutoriis Sanctimonialium.

Abbatissæ, sive Præpositæ secularibus faciliem cum Sanctimonialibus colloquendi licentiam non concedant, nisi parentes, aut fratres fuerint [d]. Atque iis ipsis non ita crebro. Sine teste vero loqui non permittent. Porro Clerici illarum collocutoria ne frequentent. Quod si absque Prælati permissu eas visitare pro nihilo duxerint, excommunicentur.

CAPVT XXXVI.

De dote non augendo ob defectum natalium.

Si quæ mixti generis mulier (quas vulgo *mestizas* vocant) in Monasterium recipi velit, eadem omnino dote, qua cæteræ recipiatur [e]; neque pro eo quod admittatur, ut sit de Choro, amplius quicquam exigatur, quam a cæteris de Choro solent, cum ea omnis conventio simoniaca labe non careat; sed si alias satis idoneæ sint, nequaquam tales excludantur a Choro ob defectu natalium, cum apud Deum Fides, non genus in pretio sit.

CAPUT XXXVII.

Libros profanos, & lascivos vitandos.

Libri [f], qui res lascivas, & obscœnas tractant, narrant, aut docent, cum non solum Fidei, sed etiam morum, qui ejusmodi lectione Librorum facile corrumpi solent, ratio habenda sit; omnino prohibentur, & qui eos habuerint, severe ab Episcopis puniantur; antiqui vero ab ethnicis conscripti, propter sermonis elegantiam, & proprietatem permittuntur, nulla tamen ratione pueris prælegandi erunt. Et quoniam apud Indos, literarum ignaros, pro Libris signa quædam ex variis funiculis erant, quos ipsi *Quipos* vocant, eique ex eis non parve superstitionis antiquæ monumenta exstant, quibus rituum suorum, & cæremoniarum, & Legum iniquarum memoriam conservant; curent Episcopi, hæc omnia perniciosa instrumenta penitus aboleri.

CAPUT XXXVIII.

Ut feminæ Ecclesias frequentent, & ibi modeste se gerant.

Admoneantur matres-familias secum in Ecclesiam deferre filias juvenculas [g], ut ipsis præsentibus Missarum solemnibus, & verbi Dei prædicatione fruantur; cum honestius [h], ac tutius id sit, quam domi ancillulis virgines commendatas relinqui. Viduæ quoque superstitiosum, atque ambitiosum illum morem tamdiu post defunctum virum domi manendi, Ecclesiæ religiosissimæ disciplinæ postponant [i], Divinaque Officia ad consolationem suam opportune adeant. Et tam ipsæ, quam reliquæ omnes feminæ modestia sua, & silentio, atque ornatu,

con-

[a] Conc. Turon. C. 35. & 28. *De instit.* C. 2. & C. *Auctoritate*. De statu Regul. in 6. §. *Sane*. Concil. Trid. Sess. 25. Cap. 3. [b] Conc. Rom. Cap. 33. [c] Concil. Tridcat. Sess. 25. Cap. 7. & Cap. 59.
[d] Concil. Turon. Cap. 29. Concil. Foro-Jul. Cap. 32. [e] De Simo. Cap. *Quoniam*, Cap. *Veniens*, & Cap. *Non satis*. [f] Pius IV. in Catal. Libror. prohibitor. [g] Conc. Limen. 2. Sess. 2. Cap. 135.
[h] Hieron. in Epist. ad Lætam. Concil. Limen. 2. Sess. 2. Cap. 130. [i] Ambros. in Lib. *De Viduis*.

confessusque Christiana sobrietate, tum etiam verbi Divini audiendi frequentia, & aviditate, merito apud Deum, & Ecclesiam devotum femineum sexum commendent.

C A P U T XXXIX.

Ut Medici Confessionem ægretis illice injungant.

Medicis, & Chirurgis [a] de spirituali Confessionis medicina ægrotos in ipso statim initio admonere cessantibus, pœnas per Literas Apostolicas Pii V. inflictas, sine ulla remissione ad erecutionem conferendas curent Ordinarii. Qui & ipsum Breve Sedis Apostolicæ ipsis denuo intimari faciant, & si contumaces fuerint, severioribus etiam pœnis subjiciant.

C A P U T XL.

Dies festos servandes.

Diebus Dominicis, atque festivis mercimoniorum amptiones, venditionesque prohibeantur [b], præsertim in Indorum Oppidis; quæ vero in foro venalia exponi solent, Missæ celebrationem exspectent. Mercatores, qui secus egerint, præsertim si scandalo Indis sint, excommunicentur. In oneribus quoque jumentorum, agasonum, cæterisque servilibus laboribus, erecutioni mandentur contra inobedientes pœnæ par felicis recordationis B. Pium V. propositæ [c]. In blasphemos quoque prout est ab eodem Sanctissimo Pontifice, & a Concilio superiore [d] preceptum, acriter vindicetur.

C A P U T XLI.

Ab esu carnium abstinendum diebus ab Ecclesia præscriptis.

Carnibus vesci diebus [e] Jure prohibitis nemini liceat, nisi de utriusque medici, spiritualis, & corporalis, assensu; neque vero aas vel vendare, vel mercari fas sit. Ab iis etiam abstinere in Litaniis, sive Rogationibus [f], par triduum, & usque ad meridiem publicis Processionibus, & concionibus intaresse, omnes Christianos hortatur hæc Synodus.

C A P U T XLII.

Prætoribus Indorum non esse tanquam Episcopis obviam procedendum.

Certa relatione comperimus, Prætoribus, Præfectisque secularibus Indorum, passim, cum Ecclesiastico apparatu, & Cruce elata obviam prodire Sacristas, aliosve Ecclesiæ Ministros; quod & Regiæ Leges improbant, & Ecclesiastico decora nimis indignum est. Id ne in posterum fiat, districte præcipimus, Parochos, si ad talia convaniant, & assensum præbeant, vinculo excommunicationis ipso facto innodantes.

C A P U T XLIII.

De pervigiliis Ecclesiarum.

Ostia Ecclesiæ noctu aparta nemo relinquant sub pœna excommunicationis, nequa pernoctationes in ea ullo modo virorum, & feminarum, neque lectisternia permittantur; mulieres vero noctu mendicare [g], aut ostiatim circumire (quod nonnullæ faciunt) ut nefarium omnino, & flagitiosum damnamus, & Ordinariis severa vindicandum commendamus.

C A P U T XLIV.

De confraternitatibus.

Confraternitates ab Ordinariis visitentur [h], & quantum licebit, ad minorem numerum redigantur; novas vero institui non permittant sina gravi causa, naque pro jam institutis eleemosinas peti eommunitet, nisi diebus Dominicis, & festivis; idque petita semper, atque obtenta Prælati licentia. Æthiopes vero, & servi nulla, Confraternitatum hujusmodi nomine, conventicula facere sinantur, nisi in Ecclesiis, aut locis piis, ae tunc aliqoo etiam Sacerdota, qui eorum acta moderetur, atque ad id, quod expedit, dirigat.

Indictio futuræ Sessionis.

Postremo hæc nostra Synodus, eum de reformatiooa nonnulla adhuc, eaqua non levia supersint, declarat in diem Apostolorum Simonis & Judæ Sessionem, Deo favante, futuram, ut prædicta Decreta publicentur. Intarim vero Concilium Provinciala nequaquam cessare, donec, Spiritus Sancti gratia annuente, de Reverendissimorum Patrum consensu, finis eidem Concilio imponatur.

Placent ne vobis, Reverendissimi Patres, hæc Decrata?

Omnes responderunt Placent.

A N T I C I P A T I O S E S S I O N I S.

Cum celeri morbo correptus die Octobris nona, animam egisset Reverendissimus Episcopus Cuzquensis, atque instaret Reverendissimorum Chilensium ad suas Ecclesias navigatio, de consensu Patrum decretum est, Actionem anticipandam in Dominicam proximam, quæ fuit vicesima quinta post Pentecosten, die Octobris decima tertia, in qua Missam solenniter celebrante, ac simul concionem habente Reverendissimo Imperialis Episcopo, quartæ Actionis sequentis Decreta recitata sunt.

A C T I O Q U A R T A.

Celebrata in Ecclesia Cathedrali Civitatis Regum, die 13. Octobris anno MDLXXXIII.

C A P U T I.

Quibus sit committenda visitatio.

Ecclasiasticæ disciplinæ nervus fere in canonica visitatione consistit, quam astu dæmonis, & avaritia hominum plurimorum ita debilitatam cernimus, ut inde potius plurimæ querelæ, & damna provenerint, unde remedia damnorum merito exspectanda fuerant. Quam totius

[a] Conc. Later. 4. C. 22. *De pœn. & remiss.* C. *Cum infirmitas*. B. Pius V. in proprio motu.
[b] Concil. Limen. 2. Sess. 2. Cap. 132. [c] B. Pius V. in motu proprio, *Cum primum*. Conc. Later. sub Leone X. Sess. 9. [d] Conc. Limen. 2. Sess. 2. Cap. 118. [e] B. Pius V. in motu proprio.
[f] De consecr. Dist. 3. Cap. *Rogationes*. [g] Concil. Tolet. Act. 2. C. 20. [h] Conc. Trid. Sess. 22. C. 8.

Provinciæ labem cupiens Sancta Synodus Divino aspirante Numine avertere; primum Episcopus omnes serio admonet, ut ipsi per se paterno affectu Diœcesin suam perlustrare non cessent[a]. Quod si Visitatores mittendos censuerint, quod propter nimiam Episcopatuum Indicorum amplitudinem sæpe fieri necesse est, solicite videant, ut non nisi Viris integris, spectatæ probitatis, industriis, atque idoneis visitationem committant; & quos sciant neque doctrinas ipsas, sive Parochias Indorum ambire, neque oblatas etiam accepturos.

CAPUT II.

De procuratione Visitatorum.

Procurationis[b] nomine ita unicuique Visitatori competens salarium assignetur ab Episcopo, ut neque de pœnis Cameræ Episcopalis, neque de condemnationibus Visitatori ipsi, aut Officialibus ejus aliquid proveniat. Tempus autem non longius in visitatione consumant Visitatores, quam necessarium esse perspexerint. Si secus egerint, ita ut propter sua commoda, aut quovis alio respectu diutius immorentur, excommunicatione feriantur. Instructionem vero ab hac Sancta Synodo factam pro Visitatoribus, sub mortalis peccati reatu, & secum deferre, & fideliter observare teneantur.

CAPUT III.

De modo procedendi in visitatione.

Quamdiu informationes secrete fient, Parochus, sive is qui visitatur, nequaquam adsit, sed fiat Indis libera facultas denunciandi suas, vel querelas, vel gravamina, si a suo se Parocho læsos existimaverint. Interim dum Parochus absens est, alius, si commode fieri queat, Rectoris officio fungatur[c]. Porro processus circa crimina graviora Parochorum a Visitatoribus fulminentur usque ad diffinitivam exclusive, atque ita obsignati ad Ordinarium transmittantur, adhibito ipsius Visitatoris de unaquaque caussa judicio; ut tandem Episcopus ultimam sententiam ferat; id ut fideliter, atque integre faciant, Visitatores omnes monet hæc Sancta Synodus. Quod si timore Dei postposito processus aliquos occultaverint, aut iniqua collusione cum visitatis, eorum vitia dissimulaverint, vel ad Ordinarium prædictas caussas integre non transmiserint, Visitatores ipso facto excommunicatos esse decernimus.

CAPUT IV.

De modestia, & sobrietate Visitatoribus observanda.

Visitatores[d], ut non solum excessus corrigant, sed etiam exemplo modestiæ, & Christianæ sobrietatis ædificent, nullo modo patiantur pompam, aut profanum apparatum[e], aut nimios sumptus in occursationibus, & hospitationibus sibi exhiberi. Munera quæcumque, aut commodi aliquid, præter ea, quæ sunt a Jure permissa, neque Visitator ipse recipiat, neque suos recipere permittat; sed neque emat, neque permutet cum his, qui visitantur, equitatum, aut aliquid aliud. Si quid ejusmodi acceperit, sciat se ad dupli restitutionem intra mensem faciendam, juxta Constitutionem Concilii Tridentini[f], in conscientia teneri; quod si non restituerit intra prædictum tempus, ab omni, & Beneficio, & officio esse suspensum, secundum Gregorii[g] X. in Concilio Generali[h] editam sanctionem.

CAPUT V.

De visitatione fabricæ, & ornamentorum.

In visitationibus fabricæ, aut ornamentorum Divini cultus, Decretum Tridentini[i] Concilii nulla ratione violetur, ut patroni nullatenus se immisceant visitationi ornamentorum Ecclesiæ, aut stabilium, seu fabricarum proventibus, nisi quatenus eis ex institutione, ac fundatione id competat.

CAPUT VI.

Quomodo, & quando Indorum testimonium sit recipiendum.

Sacerdotum, qui inter Indos agunt, atque eis præsunt, existimationi, securitatique consulere volens Sancta Synodus, cum sciat hos passim malitiose impeti, atque eo facilius traduci, quo severius vitia subditorum corrigunt, aut Hispanorum avaritiæ, violentiæque obsistunt; superioris Concilii[k] consultissimam Constitutionem innovat; atque imprimis mandat, nullum e paruchia debere detrudi, etiam si multæ, & graves querelæ ad Episcopum deferantur, nisi oculato examine per se, vel per Commissarium aliquem ibi caussa agatur, ubi ille deliquisse narratur. Nam quantum fidei testibus præbendum sit, Judex Ecclesiasticus præsens melius nosse poterit, & rei totius ordinem discere. Præterea[l] quum ordinaria, aut extraordinaria visitatione inquirendum erit in Sacerdotem, videat omnino qui judicat, ut ab infidelibus Indis nullum contra sacros Canones[m] testimonium admittat, sed neque ipsos fideles Indos, aut etiam Hispanos, si suspecti sint (quod sæpissima accidit) adhibeat; sed integros, & Deum timentes testes investigat. Illud vero ante omnia teneat præ oculis, ut neophytos jurare non cogat, nisi in re prorsus gravi, & quæ aliter definiri non possit. At tunc prius, quantum sacrilegium admittant perjuri, serio doceat; si quos autem pejerasse probaverit, ad timorem cæterorum, jubeat publice fortiter vapulare, & infamia notari, attonsis pro more Indico illorum crinibus. Denique ubi necessitas exigendi testimonii urgens fuerit, & ex solo Indorum testimonio res pendeat, perpendat quantum fidei talibus debeat adhibere, quos facile ad pejerandum induci notum est.

CA-

a Conc. Tolet. 4. C. 35. 10. Q. 1. Cap. *Episcopum per cunctas*. Conc. Trid. Seff. 14. C. 3.
b Conc. Limen. 2. Seff. 2. C. 51. Conc. Tolet. 7. C. 4. 10. Q. 3. C. *Inter cætera*, & Cap. *Cavendum*.
c Concil. Trid. Seff. 24. Cap. 3. verf. *Visitatores etiam*. d Conc. Brac. 2. Cap. 5. Conc. Tolet. 7. C. 4.
e Cap. *Cum Apostolus*, *De censibus*. f Conc. Trid. Seff. 24. C. 3. Cap. *Exegit*, *De cens.* in 6.
g Gregor. X. in Conc. Lugd. h Conc. Lugd. 2. num. 19. apud Binium.
i Conc. Trid. Seff. 24. Cap. 3. *De reform.* k Concil. Limen. 2. Seff. 3. Cap. 124. 3. Q. 6. Cap. *Retimo*.
l 3. Q. 5. C. *Suspectos*, & C. *Nullus*. m 4. Q. 3. Cap. *Si testes*. 22. Q. 5. Cap. *Ille qui*. 22. Q. 5. Cap. *Qui pejeraverint*. Concil. Matisc. C. 28.

CAPUT VII.

Indorum crimina ad forum Ecclesiasticum spectantia, corporali potius, quam spirituali pœna esse punienda.

Si nulla potest Respublica sine metu supplicii in officio contineri, neque sufficiunt, quantumvis bene, ac sapienter constitutæ Leges, ad cohibendos a criminibus homines, nisi pœnæ pariter in rebelles decernantur; profecto barbara, & rationi non usque adeo obsequens Indorum natio piis, & salutaribus institutis parere nunquam, sicut opus est, assuescet, si Rectores suos veluti ad vindicandum in malefacta impotentes, facile contemnat. Nam & Apostolus [a] quibus spiritum mansuetudinis non satis esse putabat, etiam virgam & potestatem a Domino acceptam, interdum minabatur. Sed cum Ecclesiæ spiritualis vindicta gravissima sit [b], ad animarum intima penetrans, iis tamen utilis esse potest, qui bona spiritualia, & damna possunt satis cogitatione concipere, & prout oportet, expendere. Quibus vero nihil vel pretiosum vel vile est, nisi quod oculis cernitur, in eos certe spiritualis illa censura intentata [c], poterit proficere parum, nocere plurimum. Quam rem cum prudenter superiores hujus novi orbis Antistites [d] secum perpenderent, statuerunt in has tam faciles, & minime perspicaces Indorum gentes, ab excommunicatione, cœterisque censuris esse abstinendum; pro his vero ad conservandam Ecclesiasticam disciplinam, & Religionem, necessario externa, & corporali aliqua pœna utendum, quod a priscis in simile genus hominum etiam observatum esse compertum est. Itaque Concilii superioris salutaria de hac re Decreta confirmans, atque innovans; statuit hæc Sancta Synodus, pro culpis ad Ecclesiasticum forum attinentibus, etiam Ecclesiasticos Judices posse, ac debere Indos corripere. Qualia sunt atrociora illa idololatriæ, aut apostasiæ, aut superstitionis gentilicæ crimina. Tum sacrilegia in Baptismum, in Matrimonium, in alia etiam Sacramenta admissa. Deinde & illa minora sunt necessario corrigenda, Missæ, aut Catechismi voluntaria omissio, ebriositatis quoque, & concubinatus, satis istis familiaria vitia. Pro talibus certe, juxta delicti mensuram, potest adhiberi pœnarum modus; sed tamen paterno magis affectu, quam judiciaria severitate, dum tenera est in Fide Indorum ætas, correctio præstanda erit, nisi ad sedandum multorum scandalum, & frænandam licentiam peccandi, durius aliquid oporteat designare.

CAPUT VIII.

De moderatione servanda in punitione Indorum.

Sed [e], quoniam & natura Indorum timida est, & nonnulli Sacerdotum præter decorum assidue sæviunt, præcipit omnino Sancta Synodus, ne Parochus, aut quævis alia persona Ecclesiastica per se ipsum unquam cædat, aut puniat, quantumvis delinquentem, cum sit a sacerdotali dignitate alienissimum; sed [f] quum id erit agendum, per fiscales, ministrosque ad hoc creatos agatur. Deinde præter Vicarios, & Judices Ecclesiasticos, nullus Parochorum supplicium sumat de Indis sibi subjectis, nisi a Diœcesano suo habeat præscriptam legem, quam in ejusmodi correctionibus servare debeat; quam si excesserint, atque iræ suæ indulserint Parochi, Episcoporum, & Visitatorum conscientias oneramus, ut in hujusmodi excessum vindicent, neque percussores, & pusilli Christi gregis perturbatores impune abire permittant, quemadmodum Apostolicis etiam Canonibus constitutum legimus [g].

CAPUT IX.

De observantia dierum festorum.

Dies festi ab Ecclesia statuti cum omni deinceps devotione serventur [h]. Quos autem in nostra Provincia Hispanos omnes oportet servare, sunt hi: Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, Stephani Protomartyris, Joannis Apostoli & Evangelistæ, Circumcisionis Domini, Epiphaniæ Domini, Purificationis beatæ Mariæ Virginis, Matthiæ Apostoli, Annunciationis beatæ Mariæ, Resurrectionis Domini, cum duobus sequentibus, Marci Evangelistæ, Philippi & Jacobi Apostolorum, Inventionis sanctæ Crucis, Ascensionis Domini, Pentecostes cum duobus sequentibus, Trinitatis, Corporis Christi, Barnabæ Apostoli, Nativitatis, Joannis Baptistæ, Petri & Paulli Apostolorum, Mariæ Magdalenæ, Jacobi Apostoli, Transfigurationis Domini, Laurentii Martyris, Assumptionis beatæ Mariæ Virginis, Bartholomæi Apostoli, Nativitatis beatæ Mariæ Virginis, Matthæi Apostoli, Dedicationis Sancti Michaelis Archangeli, Lucæ Evangelistæ, Simonis & Judæ Apostolorum, omnium Sanctorum, Andreæ Apostoli, Conceptionis beatæ Mariæ, Thomæ Apostoli. Preter hos etiam si qui sunt ex probata consuetudine, aut legitimis privilegiis festi dies introducti, & ipsi religiose in unaquaque regione serventur.

Porro neophyti, quos Ecclesiæ materna indulgentia peccatorum suorum sarcina magna ex parte levandos existimavit, sequentes tantum dies, juxta superioris Synodi [i] Provincialis statutum, observare cogantur; primum dies omnes Dominicos, ut Ecclesia universalis semper observat. Deinde diem Nativitatis Domini, diem Resurrectionis primum, diem Pentecostes primum, item Circumcisionis, Epiphaniæ, Ascensionis, & Corporis Christi, beatæ quoque Virginis Mariæ festum Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis demum Apostolorum Petri & Paulli. Si qui tamen Indorum plures alios dies festos nostro more servare voluerint, & in iis ab opere servili vacare, integrum sit ipsis facere ea devotione, neque ullo modo in iis laborare a quoquam penitus compellantur.

CA-

a 1. Corinth. 4. *b* Conc. Limen. 2. Sess. 3. Cap. 117. 26. Q. 5. Cap. *Con. Idolorum ex greg.*
c Concil. Arelat. Cap. 11. Ivo. Lib. 11. Cap. 49. Concil. Matisc. Cap. 21. Conc. Mogun. Cap. 45.
d Concil. Limen. 2. Sess. 3. Cap. 115. Conc. Tolet. 4. Cap. 15. *e* Concil. Limen. 2. Sess. 3. Cap. 116.
f Concil. Limen. 2. Sess. 3. Cap. 119. *g* Canon. 28. Dist. 45. 1. *Episcopum*.
h *De consec.* Dist. 3. Cap. *Pronunciandum*. *De Feriis*, Cap. *Conquestus de reliq.* Cap. *Gloriosus Mar.*
i Conc. Limen. 2. Sess. 3. Cap. 90.

C A P U T X.

De Reliquiis Sanctorum.

Reliquiæ Sanctorum [a], quas magnupere venerari docet, a nemine teneantur, nisi per Ordinarium prius eaaminatæ, atque approbatæ, neque tales etiam a sæcularibus, & laicis portentur, nisi de ejus speciali facultate, juxta formam superioris [b] Concilii; devotio tamen merito laudabilis, circa cereos Agnos Dei a summo Pontifice benedictos ferum gestaudos, omnibus modis probatur, dummodo pusi, ac non fucati coloribus sint [c].

C A P U T XI.

De Missali, & Processionibus.

In Missali auctoritate Summi Pontificis edito; nihil addatur, aut detrahatur, aut immutetur quovis modo, sed quemadmodum est ab Apostolica Sede constitutum, Missæ cæremoniæ omnes, cæteraque Divina peragantur. Processiones autem ante Missarum solemnia fieri possunt in die Nativitatis, in Dominica Resurrectionis, in Dominica Pentecostes, in omnibus diebus festis Salvatoris, in quatuor celebrioribus Deiparæ Virginis, id est, in Assumptione, in Annunciatione, in Nativitate, in Purificatione; item in festis Apostolorum, & in die omnium Sanctorum. Inter Missarum autem solemnia alicui sæculari parem cum Patena dari, aut per ministrum Ordinis sacri ad feminam cujuscumque qualitatis deferri, nulla ratione permittatur.

C A P U T XII.

De decimis.

Juri communi [d] & antiquo inhærens Sancta Synodus, præcipit stricte, decimas solvi Ecclesiæ ex omnibus terræ fructibus, etiam sylvestribus, etiam sponte nascentibus; nam si a Deo omnia donantur, qui dat omnibus abunde ad fruendum, æquum sane est, ut ipsi dominatori per suos fideles aliqua ex parte reddantur; primitiæ quoque de omnibus terræ fructibus dentur, ac per Prelatum iis, quibus de Jure competunt, distribuantur.

C A p U T XIII.

Ut matrici cateræ Ecclesiæ deferant.

In pulsandis campanis in Sabbatho magnæ hebdomadæ, matricem Ecclesiam cæteræ expectent, juxta ordinationem Concilii Lateranensis [e].

C A P U T XIV.

De Edictis publicis.

Edictum sub Quadragesimam legi solitum in universa Provincia, sumatur juxta exemplum ab hac Synodo datum, & approbatum, neque alio uti liceat; idem in excommunicationibus ferendis pro rebus furtivis, aut alias generalibus fiat, nisi à Sede Apostolica alia forma præscribatur.

C A P V T XV.

De taxis Episcopalibus.

Pro Episcopalibus audientiis Provinciæ Peruvianæ, ab hac Synodo constitutus est ordo taxarum, quem præcipimus ab omnibus Episcopis, & officialibus, & ministris in Regno Peruviano inviolabiliter custodiri. Pro cæteris Diœcesibus extra servetur taxa usu, & consuetudine in iis hactenus approbata. Notarii autem publice sibi præfixas taxas habere, & secundum eas jura sibi soluta in quavis scriptura assignare teneantur.

C A P U T XVI.

Ne præter Episcopi collationem Parochiam quisquam suscipiat. [f]

Nullus posthac Clericus Parochiam Indorum absque Episcopi collatione suscipiat, vel administret; qui aliter susceperit, etiamsi proprio Rectore Parochia destituta sit, anathemate feriatur; idem a Regularibus observetur.

C A P V T XVII.

De Examinatoribus ab Episcopo deputandis.

Examinatores, qui futuros Indorum Parochos, tum de literis, tum de linguæ Indicæ peritia examinent; unusquisque Episcopus in Diœcesana Synodo, juxta Concilii Tridentini Decretum [g] constituat. Ad explorandam vero tam notitiam sacræ doctrinæ, quam sermonis Indici facultatem, Catechismo ab hac Synodo edito, atque approbato Examinatores potissimum utantur, ut eum futuri Parochi tenere, & intelligere, & eloqui recte sciant. Porro doctrina, sive Parochia Indorum, ubi Episcopus ipse præsens fuerit, ab ipsius Vicario nulla modo conferatur.

C A P U T XVIII.

Indos non esse deferendos propter celebritates Urbium [h].

Cum solennes Feriæ aguntur in Urbibus, earum celebritatis caussa Parochi populos sibi Indorum commissos nequaquam deserant, etiamsi sacratissimum Corporis Christi Festum, aut etiam dies Parasceves in magna hebdomada celebretur; neque vero ob id vocentur, & invitentur a Vicariis Urbium; cum Deo sit longe gratius obsequium oves proprias eo tempore instruere, & curare, quam cum illarum periculo urbanas solennitates frequentare.

CA-

[a] Concil. Trid. Sess. 25. Dec. 3. [b] Conc. Limen. 1. Sess. 2. Cap. 55.
[c] Motus proprius Gregorii XIII. [d] Ibid. Q. 1. *Decimæ*. Ib. Q. 7. Cap. *Quicumque*, & seq. *De decimis*. Cap. *Pervenit*, & Cap. *Non est*. [e] Conc. Later. sub Leone X. Sess. 11.
[f] Conc. Lateran. sub Leone X. Sess. 11. [g] Conc. Triden. Sess. 24. Cap. 18. Conc. Tolet. Act. 2. Cap. 24.
[h] Concil. Limen. 1. Sess. 3. Cap.

CAPUT XIX.

Ut Beneficiati Rectores Parochiarum juvent.

Qui [a] simplicia Beneficia in Ecclesiis Cathedralibus, aut Parochialibus obtinent, Rectores ipsos Parochiarum, tum in audiendis confessionibus, tum in aliis Ecclesiasticis muniis obeundis Christiana charitate adjuvent; ut sicut socii sunt honoris, sic etiam sint laboris. Quod si quum urget frequentia confessionum, aut insignis quævis necessitas, id facere recusaverint, ab Episcopo puniantur.

CAPUT XX.

De quarta funerali, & portione Canonica.

Quarta funeralis, ac Canonica portio, & quarta etiam oblationum Episcopo a Jure concessa, tam a Capitularibus, quam a cæteris Clericis persolvatur eo ordine, & modo, quem sacri Canones [b] statuunt. Pro controversiis vero componendis, quæ harum portionum occasione oriri solent, deputentur in unaquæque Diœcesi ab Episcopo Collectores, qui sine cujusquam præjudicio singulis, quæ sua sunt, attribuant.

CAPUT XXI.

Ne in appellationibus originalia acta tradantur.

Quando ad Metropolitanum læsus quispiam sibi appellandum putaverit, processus, atque acta originalia nullo modo Notarii tradant, sed illorum transumptum, fide competenti munitum dare sufficiat. Verum neque hoc etiam reddere compellantur, nisi soluta prius congrua mercede, juxta Concilii Tridentini [c] Decretum.

CAPUT XXII.

De Procuratore Cleri.

Procuratorem [d] suo nomine ad Provinciale Concilium destinare poterit Clerus Ecclesiæ, quamcumque sibi opportunum, atque idoneum existimaverit; cui etiam ad necessarios sumptus pro negotiis gerendis Clerus ipse persolvat salarium; sed imponendi, atque * exsequendi salarii ratio ad Episcopum pertineat; qui & iis, qui huic Synodo interfuerunt, cum legitimo mandato, & cæteris, qui posthac in aliis Conciliis Provincialibus, & Synodalibus intererunt, distributione justa per Clerum facta, congruentia subsidia reddenda curabit.

CAPUT XXIII.

Testes Synodales esse deputandos.

Ut ea, quæ ad Ecclesiæ utilitatem, & populi Christiani salutem, Spiritu Sancto suggerente, sancita sunt, primum in Concilio Generali [e], deinde in Synodo Provinciali [f], debitæ, & Deo acceptæ executioni tradantur, testes Synodales, tam Metropolitanus, quam cæteri Episcopi, in sua quisque Diœcesi, quamprimum designent, quos noverint Viros probatos, atque integros, qui futuro Concilio Provinciali rationem reddant de observatione salutarium Decretorum sacri Concilii Tridentini, necnon hujus, & superioris Synodi Provincialis Limensis.

CAPUT XXIV.

De publicandis, & servandis in quavis Diœcesi Decretis hujus Synodi.

Cum sacris Canonibus [g] constitutum sit, ut quæ in Provinciali Synodo definita sunt, ea unusquisque Episcoporum in sua Diœcesi denuo publicanda, & ad omnium notitiam deferenda curet (siquidem ex Episcopi unius propemodum diligentia universi laboris exacti fructus, & summa pendet) propterea hæc Sancta Synodus cupiens laborem suum in Christo non esse inanem, districte præcipit, & æterni judicii obtestatione denunciat Episcopis omnibus, atque eorum Officialibus, ut tum in Cathedrali, tum in præcipuis Parochialibus suarum Diœcesum Ecclesiis, Decreta præsentis Synodi, & superioris Limensis solenniter legi, & publicari faciant. Ac ne oblivioni per negligentiam tradantur, jubeant omnino, saltem semel quotannis, in Capitulis Cathedralium, & in frequenti Cleri, & populi conventu recitari, ita ut unusquisque quod ad se pertinet, possit facile intelligere, ac recolere. Deinde Provisores, Vicarios, Visitatores, cæterosque Judices Ecclesiasticos quoscumque hujus Provinciæ admonet Sancta Synodus, ut secundum has Constitutiones judicare, & caussas Ecclesiasticas definire, pœnasque, ac censuras in his appositas legitimas declarare teneantur [h]. Neque in his, quæ ad reformationem spectant, [i] appellatione cujusque legitimæ exsecutio suspendatur.

CAPUT XXV.

Ad quem pertineat Sede vacante publicatio hujus Synodi.

Ne per occasionem Sedium vacantium, quæ in hac Provincia perquamdiuturnæ sunt, necessariæ reformationis exsecutio negligatur, & dum futurus Antistes exspectatur, oblivioni (ut hactenus factum est) Decreta ipsa tradantur; præcipit Sancta Synodus, ut is, qui in Capitulo, Sede vacante, in quavis Ecclesia pro tempore præsidet, teneatur intra mensem a die, quo in ejus notitiam venerint, hujus Concilii, atque etiam superioris Limensis, Decreta omnia in Cathedrali Templo, atque in aliis Diœcesis, prout ei videbitur, Ecclesiis solenniter publicare, incursurus, si neglexerit facere, sententiam excommunicationis ipso facto. Cæteri vero de Capitulo, si ei in prædicta publicatione obstare præsumpserint, eo ipso Ecclesiastico subjaceant interdicto. Porro Metropolitanus totius hujus Synodi exempla correcta, & authentica ad suffraganeas Ecclesias, quarum Sedes scit ad præsens vacare, quamprimum poterit, commode transmittenda curabit.

Placent ne vobis, Reverendissimi Patres, hæc Decreta?

Omnes responderunt: Placent.

Post

[a] Conc. Tolet. Act. 3. Cap. 25. [b] Cap. *Conquerenti*, *De offic. Jud. ord.* [c] Conc. Trid. Sess. 24. Cap. 10.
[d] Concil. Compost. Act. 3. Cap. 42. * Forte, *exigendi*. [e] Conc. Later. Cap. 6. *Sicut olim*.
[f] Conc. Tolet. Act. 3. Cap. 28. [g] Dist. 18. Cap. *Annis*, & Cap. *Decernimus*. [h] Conc. Later. Cap. 7.
[i] Conc. Triden. Sess. 24. C. 10. Sess. 22. C. 1. Sess. 13. C. 1.

C A P U T VI.

Omnia autem, & singula hujus Provincialis Concilii Decreta, Sanctæ Sedis Apostolicæ censuræ, & correctioni sint subjecta.

Placent vobis, Reverendissimi Patres, hæc Decreta?

Omnes responderunt: Placent.

Quibus omnibus, cæterisque ex usu Romanæ Ecclesiæ absolutis, Illustrissimus Archiepiscopus clara voce pronunciavit: Reverendissimi Patres, & magnifici Procuratores, finitum est Concilium, ite in pace. Atque ita Synodo benedixit, & Deo actis gratiis, discessum est.

His Actionibus Concilii Provincialis Limensis interfuere, & diffinientes subscripserunt sequentes Reverendissimi.

In prima quidem Actione interfuerunt Illustr. Toribius Archiepiscopus de los Reyes.
Reverendissimus Fr. Antonius Episcopus Imperialis.
Sebastianus Episcopus Cuzquensis.
Fr. Didacus Episcopus S. Jacobi Chilensis.
Fr. Alphonsus Episcopus del Rio de la Plata.

In secunda, & tertia Actione interfuerunt, & diffinientes subscripserunt:
Toribius Archiepiscopus de los Reyes.
Fr. Antonius Episcopus Imperialis.
Sebastianus Episcopus Cuzquensis.
Fr. Didacus Episcopus S. Jacobi Chilensis.
Fr. Franciscus Episcopus Tucumanensis.
Alphonsus Episcopus Platensis.
Fr. Alphonsus Episcopus del Rio de la Plata.

In quarta Actione interfuerunt, & diffinientes subscripserunt præfati omnes Reverendissimi, præter Sebastianum Episcopum Cuzquensem, jam tunc vita functum.

In quinta, & ultima Actione interfuerunt, & diffinientes subscripserunt iidem, què in proxima, præter Fr. Antonium Episcopum Imperialis, & Fr. Didacum Episcopum Sancti Jacobi Chilensis, qui de facultate Concilii ad suas Ecclesias discesserunt; his etiam Actionibus subscripserunt Secretarii Concilii ipsius Provincialis.

E P I S T O L A

R. P. JOSEPHI A COSTA SOC. JESU THEOLOGI

De isto Concilio Provinciali Limensi, ad Illustris. D. Ferdinandum a Vega Regii Senatus Indici Præsidem.

SEmper quidem, Illustrissime Domine, Provincialia Concilia ab Ecclesia Sancta magni æstimata sunt; sed tunc maxime celebrata, & plurimi usus habita, quum Religio Christiana in quavis Provincia novas radices agere inciperet; quod intelligerent Sancti Patres, majores nostri, ad mores componendos, ad disciplinam Ecclesiasticam penitus inducendam, ad comprimendas denique veteris superstitionis reliquias, & vitæ liberioris licentiam coërcendam, opus esse consensu multorum Præsulum, qui sapientia, auctoritateque suæ novæ Provinciæ formam maxime congruentem constituerent. Id ita habere facile perspiciet qui Gallicana, & Germanica Concilia tempore Caroli, & Ludovici Imperatorum celebrata evolverit. Toletana prima tempore Gotthorum, Germanica quoque superiorum temporum, cum Ecclesiarum apud Gentes illas fundamenta jacerentur. Itaque Majorum instituta, auctoritatemque sequuti, qui Catholicæ invictissimi Regis Philippi Majestati in isto Senatu fuere a Consiliis, cum de rebus Indicis optime stabiliendis agerent, illud imprimis curandum censuere, ut in novis Indiarum Ecclesiis Provinciales Conventus agerentur. Ubi de instructione Indorum, de Ecclesiastica disciplina retinenda, de populi emendandis moribus, pro ratione temporum, ac regionum, quam fieri posset accuratissime decerneretur. Idque Regiis Literis, atque Edictis ad Episcopos, & Pro-reges Indiarum sæpe, atque ardenter est actum; ac tandem aliquando perfectum. Atque in aliis quidem Metropolitanis Ecclesiis Synodi Provinciales celebratæ sunt, Limam vero, hoc est, in Regiam Civitatem, ex Peruviano Regno cum suo Metropolitano Episcopi octo convenere, quorum ut sunt Diœceses ampiæ, & valde disjunctæ, ita non potuit esse, aut exiguus labor, aut impensæ mediocres. Verum caussa ita merito postulante, neque laboribus, neque tempori parcendum fuit. Nam quod raro posse contingere Congregationes suas Episcopi in tam vastis regionibus animadverterent, tunc operam sibi omnem adhibendam existimarunt, per biennium propemodum laborantes, adjumentum quoque præbentibus Viris in illa regione literis, & experientia, & religione præstantibus. Itaque post diu, multumque agitatas varias caussas, edita sunt Decreta maxime opportuna, omnium pene sapientium calculis probata, demum promulgata, atque exhibita. Sed ut est ubique morum reformatio ingrata, a quibusdam de Clero tumultuatum est, querelæ adversus Episcopos propositæ, appellationes demum interpositæ. Concilii ipsa Decreta in isto Regio Senatu, cui praees, eorundem opera diu, ac diligenter inspecta, nihil inventum, quod aut civili administrationi esset oppositum, aut a Christiana, & Ecclesiastica cura alienum. Tantum censuræ frequentiores, atque interdum rigidæ, visæ fuerunt tantisper temperandæ, ne nimius zelus potius pietati obesset. Quare Rege nostro piissimo ex tua, illiusque Collegii sententia sic statuente, Concilium ipsum Romam delatum est, atque adeo a Sanctissimo Domino nostro Xysto V. postulatum, ut & comprobaretur, & aliqua ex parte corrigeretur. Itaque auctoritate Summi Pontificis in Congregatione præclarissima Cardinalium Conciliorum caussis cognoscendis deputatorum, lecta, & tractata sunt Decreta omnia

hujus Provincialis Synodi, ubi etiam appellatores auditi, & tota res diligenter acta. Denique paucis quibusdam, aut declaratis, aut immutatis, Concilium ipsum probatum est, ac præclare commendatum, atque ut modis omnibus observetur, ab illa gravissima Congregatione præceptum. Sed ut constaret Romæ a tantis Patribus auctoritate Pontificis Maximi ita fuisse decretum, ut a Catholico Rege nostro postulatum fuerat, rursus Regio isti Senatui repræsentavimus Concilium ipsum authenticum, quod tibi, Vir Clarissime, Collegisque tuis ita placuit, ut, quamvis reclamante adhuc appellatorum parte, novo Decreto statuerit Peruvianis Præsulibus, atque Pro regi de illius accurata observatione scribendum; & ut omnibus esset copia, statim typis mandandum. Faxit Deus, ut quæ tanto labore parata, tanto etiam consilio provisa sunt, pari diligentia, ac studio suscipiantur, atque observentur. Recte enim Paullus monet, nihil prodesse Legem, nisi illam observes; quin potius gravioris judicii reos constituere omnes, qui agnoscunt quidem agenda, sed agere prætermittunt. Tuam vero Amplitudinem pro istius loci dignitate adniti decet, ut quæ ad illarum regionum salutem bene, ac mature deliberata sunt, diligenter, atque integre exsecutioni tradantur. Vale, Matriti nono Kalendas Maias. Anno 1589.

Hæc de veteri illo, & originali exemplari Limensis Archivi, ejusque binis transumptis authenticis. Nunc vero de recentiore Sac. Congregationis Illustrissimorum Cardinalium Sac. Concilii Tridentini Interpretum censura temperato, & Xysti V. Pontificis auctoritate approbato, atque Philippi II. Catholici Regis desiderio jussuque Matriti impresso, & ejusdem Regis Edicto de eodem Concilio exsecutioni a suis in Peruvia ministris mandando. Sed priusquam ad hæc descendamus, videndum est, quid in eodem veteri emendatum, correctum, vel mutatum sit. & in novo aliter exhibitum ex eodem impresso Matritensi, iisdem verbis, quibus impressa sunt, exponendum.

De iis, quæ in hoc Concilio Provinciali a Sacra Congregatione Cardinalium auctoritate Summi Pontificis detracta, aut emendata sunt.

Nemo Catholicus dubitat, ad Romanum, eundemque Summum Pontificem pertinere Acta, ac Decreta Provincialium Synodorum recognoscere, atque ubi opus fuerit, emendare. Nam pro suprema in Ecclesia Dei auctoritate, quam a Christo Domino accepit, Spiritus Sancti luce etiam copiosiore illustratur, ut quæ videnda sunt videat; cujus censuram, approbationemque, aut correctionem, non modo Sancti Patres, Ecclesiarum lumina, Athanasius, Augustinus, Hieronymus, cæterique tales; verum Concilia ipsa Provincialia, & studiosissime flagitarunt, & fidelissime acceperunt. Quo exemplo in hoc Concilio Peruviano a Sacra Congregatione Cardinalium, jussu Sanctissimi Patris Xysti V. nonnulla mutata, emendataque sunt. Ex quibus, quæ sunt præcipua, subjiciam.

Imprimis Censuræ quædam, in quibus excommunicatio ipso facto ferebatur, quod videretur pœna rigidior, vel prorsus sublatæ sunt, vel in pœnas alias mitiores commutatæ. Nam quæ in Actione secunda Cap. 23. ferebatur adversus feminas cooperto vultu vias publicas inambulantes, sive de fenestris prospicientes, dum Processiones, Supplicationesve fiunt, omnino sublata est.

Deinde quæ in Actione tertia Cap. 9. adversus Clericum sine Literis dimissoriis ex una Diœcesi in aliam commeantem, commutata est in pœnam pecuniariam arbitrio Episcopi.

Itemque in eadem Actione, & Capite eodem, adversus Vicarios, & Provisores, & Judices Ecclesiasticos admittentes Clericum ex aliena Diœcesi, etiam ad celebrandum, sine Literis dimissoriis, eodem modo commutata est in pœnam pecuniariam arbitrio Episcopi.

Præterea in eadem tertia Actione, Cap. 17 adversus Clericum aleis, aut chartis pictis, aut alteri Jure prohibito ludo vacantem, ferebatur sententia excommunicationis ipso facto, dummodo pretium duorum aureorum excederet in ludendo, id temperatum est, ut pœnam excommucationis Clericus non incurrat, nisi summam excedentem quinquaginta aureos luserit.

In eadem Actione Cap. 17. ferebatur adversus Clericum, qui feminam equitando ducit a tergo, aut ambulando manu tenet, aut comitatur. Itemque in ipsas feminas tali ministerio Clericorum utentes. Mutata est in pœnam arbitrariam Episcopo. Quin etiam quod Decretum habebat, etiam si mater esset, aut soror, non esse feminam a Clerico comitandam; quia nimium id visum est, correctum est, ut exceptio potius fiat, *nisi mater, aut soror sit.* Æquum enim censuerunt esse Patres gravissimi, ut matri, aut sorori possit Clericus ejusmodi obsequium impendere.

Cap. 21. Actionis ejusdem ferebatur excommunicatio in Clericum conducentem decimas per se, vel per interpositam personam; hæc prorsus sublata est. Quin potius quoniam Doctores nobiles sentiunt, non esse contra Jus Canonicum decimas Ecclesiarum a Clericis conduci, Decretum ipsum ita emendatum est, ut solum habeat, Leges sacras, quæ prohibent Clericos conductores fieri, esse ad unguem observandas; nulla de decimarum conductione nova prohibitione facta.

Præter Censuras jam dictas, etiam moderari placuit, quod in secunda Actione, Cap. 30. decretum erat, ut nullus ordinaretur ad titulum domicilii jurati, nisi per triennium integrum vere, & realiter commoratus sit in ea Diœcesi, cujus loco positum est: *Neminem sub prætextu domicilii esse ordinandum, nisi illud legitime, quemadmodum Jus statuit, contractum fuerit.*

In Capite etiam septimo Actionis tertiæ habebatur, in caussis criminalibus Clericorum, neque Fiscalem, neque Notarium laicum esse admittendum, sed in Sacris Ordinibus constitutos esse debere, qui iis officiis fungerentur. Id totum auferre placuit, quod non usque adeo Juri consentaneum visum est.

Capite 16. Actionis quartæ, cum ageretur de Parochia non suscipienda sine Episcopi col-

collatione, etiam a Regularibus, additum erat, Regulares præter Ordinarii facultatem, curam gerere Parochiæ, nullatenus Jura permittere, & matrimonia ab iis copulata esse irrita, & invalida, nisi Apostolico privilegio fulcirentur; quod tamen nullum esse Episcopi judicabant. Hoc totum detrahendum Sacra Congregatio censuit, quod noluerit de privilegiis Sedis Apostolicæ, quæ se Regulares habere contendunt, definitam ferri sententiam. Quare caussam hanc inter Ordinarios, & Regulares pro neutra parte definitam reliquit; quod sane prudentia sua, non ad alicujus omnino Regularium instantiam, egerunt Illustr. Cardinales.

Sunt etiam nonnullæ pœnæ pecuniariæ de quibusdam locis detractæ, quod non videretur caussa usque adeo urgens, neque ipsa frequentia multæ pecuniariæ valde esset usitata in Canonicis Decretis. Hæc itaque, & alia minutiora non erit opus indicare.

De iis, quæ Concilio addita sunt ab eodem Sacra Congregatione.

In Actione prima professio Fidei posita erat juxta Concilium Compostellanum Salmanticæ celebratum. Visum est Sacræ Congregationi, potius ponendam esse, vel addendam eam formam professionis, quam Pius IV. indicit in Constitutione edita anno 1564. cujus initium est: *Injunctum nobis*. Tum quod ea forma commodior sit, & plenior, tum quod Apostolicæ, & Romanæ Sedis, sicut Fidem omnes ubique Ecclesias sequi oportet, ita professionis formam præferre deceat.

Actione tertia, Cap. 33. ubi de Sanctimonialium bonis agitur, ad finem totius Decreti addidit Congregatio: *Quod si ex redditibus Monasterii, vel ex consuetis eleemosynis tantum suppetat Monialibus, ut ad ipsum victum, fabricam Ecclesiæ, aliasque necessitates commode sufficiat, minime liceat olim recipere, pacta certa eleemosyna pro dote; secus si Monialium numerus augeatur.* Cur id addiderit, in promptu est, quod simoniacum judicaverit, pro ingressu Monasterii de bonis pacisci; tantumque id eleemosynæ accipere tutum sit, ubi Monasterium indiget.

In quinta, eademque ultima Actione, breve Capitulum in fine addidit Congregatio in hæc verba: *Omnia autem, & singula hujus Provincialis Concilii Decreta Sanctæ Sedis Apostolicæ censuræ, & correctioni sint subjecta.* Nam quod Archiepiscopus, atque Episcopi Comprovinciales per suas Literas Sanctissimo Domino nostro significarunt de sua reverentia, & subjectione fidelissima erga Sedem Apostolicam, id quoque aliquo Decreto in ipso Concilio testandum fuit, quemadmodum solent Synodi, non solum Provinciales, sed etiam Generales, atque Oecumenicæ, Summi Pontificis approbationem, confirmationemque postulare.

De iis, quæ, reclamante appellatorum parte, a Sacra Congregatione Cardinalium, ex auctoritate Summi Pontificis, in hoc Concilio rata, habita, confirmataque sunt.

Quamvis aliquot excommunicationis latæ Censuras, Sacræ Congregationi removere placuerit, ut est supra ostensum, non tamen omnes, quæ in hoc Concilio Provinciali decretæ sunt. Quin potius matura tractatione discussas, nonnullas relinquendas, ut erant, atque approbandas judicavit, quod essent caussæ magni ponderis, ob quas ferrentur. In quo genere sunt tres præcipuæ. Primum Actione secunda, Cap. 41. in eos, qui Parochiam Indorum sine assensu sui Antistitis deserunt, aut ante discedunt, quam successoribus rerum Ecclesiasticarum suæ curæ commissarum rationes reddant. Hujus Censuræ ratio idonea statim redditur in ipso textu Concilii: *Nam & fraudes*, inquit, *in rebus Ecclesiæ non tolerandæ fiunt, & Christi oves facile deserta pereant.* Utrumque damnum crebro datum in illis tam vastis Regionibus Prælules diuturna experientia abunde didicerunt.

In Actione quarta, Cap. 3. in Visitatores processus aliquos occultantes, aut iniqua collusione cum visitatis eorum crimina dissimulantes, aut ad Ordinarium prædictas caussas non integre transmittentes. Sciunt experti illarum Regionum, Visitatorum sæpe cupiditate, & fraudibus visitationes non parum fuisse corruptas, unde remedii nihil rebus Ecclesiasticis allatum sit, quin potius damni plurimum datum. Quam visitationis Canonicæ perniciem amovere cupiens Synodus, statuit, a Visitatoribus caussas criminales Parochorum cognosci quidem, sed definitivam Episcopis reservari. Ne vero aut processus occultarentur, aut corrupte transigerentur, excommunicationis latæ sententiam intentandam censuit, idque Sacræ Congregationi etiam placuit.

Sed inter omnes hujus Concilii Censuras illa præcipua est, quæ in Actione tertia, Cap. 4. & 5. lata est in Clericos mercaturæ operam dantes. Tum etiam in Parochos Indorum, qui per se, vel etiam interpositam personam quamcumque cum quibusvis Indis mercaturam exercere præsumunt, aut etiam pecora alere, aut agros colere, aut vehendis mercibus animalia tenere, vel locare, aut ipsos Indos ad mineralia sibi curanda mittere, vel eorum operam locare; denique vel cum ipsis Indis negotiari, vel cum aliis per ipsos. Hoc sane Decreto graviter plerique Parochorum offensi sunt, atque ob hoc maxime appellarunt, & quantum licuit, ut tolleretur, egerunt; quod videretur certe durum, & acerbum, atque Clericorum fortunis iniquum, tum etiam conscientiis periculosum, cum sit id tam usitatum in illis locis, ut nihil magis. Verum ut hæc Censura præ omnibus una gravior fuit, ita hac dempta, cætera omnia in hoc Concilio Provinciali provisa nullius pene esse pretii, & usus, omnes recte sapienter censuere. Igitur caussa hæc, parte appellatorum instante, in Regio Senatu Indico diligenter discussa est. Sed cum constaret, Regiis Edictis etiam cautum esse, ut Parochorum negotiationibus, quod assent Ecclesiæ Indicanæ certa pernicies, Episcopi omnibus modis occurrerent, recte esse positam Censuram, Senatus judicavit. Invictissimus quoque, atque Catholicus Rex Philippus per Legatum suum, sive Oratorem Romæ agentem, Pontifici Maximo suggerendum putavit, ut Censura, quæ in Parochos Indorum negotiantes lata fuerat a

Synodo Provinciali, nullo modo tolleretur, quin potius Sedis Apostolicæ auctoritate confirmaretur. Romæ post multam controversiam, atque utriusque partis allegationes auditas, tandem est definitum, Decretum Concilii cum sua Censura manere debere. Inducta est Sacra Congregatio in eam sententiam iisdem rationibus, quibus Episcopi impulsi sunt. Primum, quod negotiationes Parochorum magno scandalo Indis, atque Evangelio ipsi gravissimo impedimento sint. Quod putent Indi, Religionem Christianam esse venalem, & nihil aliud Evangelii Ministros, quam quæstum agere. Deinde præter modum occupantur, & detinentur Indi in iis temporalibus Sacerdotum lucris, & multum sæpe, graviterque vexantur. Tertio, vitia primorum inter Indos, quos illic *Caciques*, aut *Curacas* vocant, facile dissimulantur, adulteria inquam, ebrietates, superstitiones, idololatriæ, dum ad hæc Parochi connivent, ut ad sua lucra operam Indorum promptam habeant. Quarto, ipsi Sacerdotes in iis occupati sæpe Confessiones Majorum, etiam ægrotantium, Baptismum parvulorum, Catechesin, cæteraque officia prætermittunt, aut negligenter exercent. Quinto, iniquæ fraudes hac occasione nectuntur, dum Indi suis Parochiis obsequium præstare volentes, merces aut emunt, aut distrahunt, quoquo pretio Parochis libet. Denique tota res sordida est, & Christi Ministro indignissima, dum Parœciæ non ob aliud ambiuntur, atque curantur, quam ut mercibus, & lucro augeantur Clerici. Quæ profecto omnia sic se habere, nemo dubitabit, qui sit rerum Indicarum vel tenuiter peritus. Quare omnium sapientium vox fuit, nihil in Concilio proficere posse Patres, nisi negotiationem a neophytorum Præpositis omnibus modis excluderent. Et pœnas quidem pecuniarias ad id nihil prodesse, longa experientia cumpertum est, cum fuerint superioribus Synodis satis magnæ propositæ. Visitationes quoque in ea re parum, vel nihil potius efficere certum est, quod vel occultentur, vel dissimulentur, vel certe non emendentur negotiatorum crimina. Ergo unum illud remedium restare visum est, si idem esset & reus, & judex futurus sui, quod in excommunicationis latæ sententiæ pœna fit. Neque admodum timendum est, ne irregulares Parochi fiant, aut enim Censuram timentes abstinebunt (quod plerique facient) aut si nec sic quidem abstinuerint, se & apud Deum, & apud homines nihil aliud, quam mammonæ servos declarabunt. Neque vero censenda est tanta acerbitas hujus Decreti, si recolas, a Gelasio I. ob similem negotiationis culpam Clericos deponi jussos, ut constat 88. Dist. Cap. *Consequens*; & Alexandro III. anathemate percuti Clericum, aut Monachum, mercaturam, aut negotiationem ejusmodi exercentem, Cap 2. *Institute*, Extrav. *Ne Clerici, vel Monachi*. Nam quod quidam inopiam prætexunt, apertus est dolus, cum Parœciæ Indicanæ habeant redditus, non solum sufficientes, sed etiam copiosos. Nihil etiam aliud quærunt qui ista prætexunt, quam brevi ad eas opes pervenire, quibus aucti, & Indorum curam abjiciant, & ad suos locupletes revertantur. Adhibita est nihilominus a Congregatione illa moderatio, ut possit Parochus victui necessaria pecora alere. Id enim nullo modo negotiationis nomine debet intelligi.

Relictæ quoque sunt quædam aliæ Censuræ, sed quæ vix quicquam curæ afferant, quod in eas rarus sit, qui incidere soleat.

Postremo, Actionis secundæ Decretum ultimum de Collegio Seminario instituendo, & de contributione facienda, reclamante quoque appellatorum Procuratore, confirmatum est; propterea quod Concilii Tridentini institutum nusquam æque necessarium sit, atque in novis Indorum Ecclesiis, quæ Ministrorum & numero, & facultate magnopere indigent.

Aptatam per hunc modum formam Actionum hujus Concilii Provincialis Limensis Apostolica Sedes approbavit, & Philippus Rex gratissimam, ac desideratissimam prælo tradi jussit, & perpetuæ exsecutioni, de quibus exstant in ipsa impressione Regis jussu facta, quæ hic sequuntur documenta.

Testimonium Secretarii Sacræ Congregationis Illustrissimorum Interpretum S. Concilii Tridentini, de approbatione Concilii Provincialis Limensis ab eadem S. Congregatione emendati, & aptati ex auctoritate Sanctissimi.

De mandato Illustrissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Carafa, fidem facio, & attestor ego Laurentius Frizolius, Synodum Provincialem a Reverendissimo Archiepiscopo Civitatis Regum cum suis Comprovincialibus Episcopis, anno Domini 1583. celebratam, a Sacra Congregatione Cardinalium Concilio Tridentino interpretando, auctoritate Sanctissimi Domini nostri præpositorum, emendatam, atque aptatam fuisse; ejusque Synodi originale apud ipsam Congregationem remansisse, cum quo præsens Synodus hoc Libro chartarum unius & sexaginta, quarum prima incipit: En la Villa de Madrid; *ultima vero incipit:* Su nombre, *& definit:* Gabriel Lopez de Cesar Notarius. Locus ✝ signi, *descripta, & collata in omnibus, & per omnia concordat. In quorum fidem hæc propria manu scripsi, & subscripsi, sigillumque, quo in Literis Congregationis prædictæ obsignandis utor, apposui. Romæ die ultima Octobris 1588.*

Ego Laurentius Frizolius S. Cong. antedictæ Secretarius, de mandato, manu propria.

EPI-

EPISTOLA
ILLUSTRISS. A. CARD. CARAFÆ

Ad Archiepiscopum, de eodem.
Domino Archiepiscopo Civitatis Regum.

Reverendissime Domine uti Frater. Synodum Provincialem ab Amplitudine tua istic anno 1583. celebratam, & ad Sanctissimum Dominum nostrum postea missam, Illustrissimi Cardinales Concilio Tridentino interpretando præpositi, ex suo munere, ejusque Sanctitatis jussa diligenter perlegerunt, ex eaque Amplitudinis tuæ pietatem, & quod inde elucet, in Catholicam Religionem, & Sanctam Sedem Apostolicam studium perspexerunt. Nunc Synodum prædictam ad Amplitudinem tuam remittunt, ubi visum fuit, emendatam, atque aptatam, ut eo modo, quo illam acceperit, edendam, & pro istorum populorum salute, atque Ecclesiasticæ disciplinæ conservatione omnino curet observandam. Si quid autem erit, in quo Congregationis summa erga eam voluntas in spirituali administratione istius Provinciæ latissimo locorum intervallo a nobis disjunctæ, charitate autem conjunctissimæ, adjumento esse possit, sciat Amplitudo tua, se ejus opera summa cum fiducia uti posse. Quod si fecerit, intelliget, quo membra ista sunt a capite remotiora, eo nos semper fore ad ea fovenda paratiores. Et nisi nobis tua in isto pastorali officio prudentia, & assidua tas satis perspectæ essent, istum tibi novum gregem multa cura indigentem, pluribus verbis commendaremus; quod tamen brevi facimus, non quia opus esse existimemus, sed ut nostrum erga recentes istos veræ Fidei, & Religionis alumnos studium, & charitatem ostendamus. Quod superest, Deo gratias agimus, qui voluerit in istas Regiones Regnum, & Nomen suum post multa sæcula prorogari; eumque suppliciter rogamus, ut pergat istas Nationes quotidie magis divinæ lucis suæ radiis illustrare. Amplitudinique tuæ vires subministret, quibus sibi imposito gravi quidem, & laborioso oneri sustinendo sufficere possis, omniaque illi insuper prospera concedere, gratiæque suæ donis eam cumulare dignetur. Romæ die vicesimesexto Octobris MDLXXXVIII.

Amplitudinis tuæ Reverendissimæ

Uti Frater studiosus,
A. Card. Carafa.

EDICTUM REGIUM EXECUTORIALE
CONCILII PROVINCIALIS LIMENSIS.

R E X.

Mi Pro rex, Præsidentes, & Auditores mearum Audientiarum Regiarum in Provinciis Peruviæ, & mei Gubernatores, & Prætores districtuum dictarum Audientiarum, cuilibet in sua jurisdictione. Concilium Provinciale, quod juxta Decretum Concilii Tridentini celebratum est in Civitate Regum istarum Provinciarum, anno jam præterito 1583. in quo diversa Decreta sancita sunt, quæ ad reformationem Cleri, ac status Ecclesiastici, instructionem Indorum, administrationemque Sacramentorum pertinent, in Archiepiscopatu dictæ Civitatis Regum, & in ipsius Episcopatibus Suffraganeis, visum est in meo Senatu Indiarum, & meo jussu latum est, ut præsentetur eorum suæ Sanctitati, ut ipsum videri, & approbari juberet; & postquam suæ Sanctitati allatum fuit, bene ipsi placuit ipsum approbare, & confirmare, præcipiendo quod dicta Decreta dicti Concilii mandarentur exsecutioni in forma, & modo, quæ percipietis ex originalibus, & exemplaribus, quæ meo jussu in mea Curia impressa sunt. Quæ omnia denuo visa sunt in dicto meo Senatu, & ad illas Provincias deferuntur. Et quandoquidem dictum Concilium, & ejus Decreta tam prudenti examine facta, & ordinata sint, & sua Sanctitas jubeat, quod compleantur, & exsecutioni mandentur; ego vobis omnibus, & vestrum singulis mando, ut dictum est, quod ut sic fiat, detis, ac dari faciatis omnem favorem, & auxilium, quæ convenient, & necessaria sint; & quod contra id, nec ullam ejus partem modo ullo eatis, vel transgrediamini. Et injungo admodum Reverendo in Christo Patri Archiepiscopo dictæ Civitatis Regum, & Reverendissimis in Christo Patribus Episcopis ipsius Suffraganeis, comprehensis in dicto Concilio Provinciali, quod de novo faciant publicari in suis Ecclesiis, quisque in suo districtu, Decreta dicti Concilii, & compleant, & compleri inviolabiliter faciant, quod in illis dispositum, & ordinatum est, ut in ipsis continetur, & Sanctitas sua ordinat, & mandat, absque ullius rei alteratione, vel mutatione. Actum in S. Laurentii 18. Septembris anni 1591.

EGO REX.

De mandato Regis D. N.
Joannes de Ybarra.

AD-

ADMONITIO.

Hic exhibendum erat Edictum primum Generale B. Toribii Alphonsi Mogrovexi, in Concilio Provinciali expeditum pro uniformi modo procedendi in judiciis per totam Provinciam Limensem. Sed cum id minus ad disciplinam Ecclesiasticam spectet, & alibi sæpe umiserimus, hic missa facimus, in aliis editionibus a curiosis legenda.

De fulminandarum Censurarum forma, & modo.

In Civitate Regum, tertia die Augusti 1583 Sacrum Concilium Provinciale in ea legitime congregatum, in Aula suæ Congregationis edixit, quod quandoquidem Sacra Synodus Tridentina muneat, & mandet, ut in concadendis, & promulgandis Censuris peculiaris adhibeatur cura propter periculum animarum; statuendo ne dentur pro rebus levibus, & ut abstineatur ab illis, quando per aliam viam obtineri poterit effectus per partas; propterea viso, & considerato, quod dictæ Censuræ concederentur sine consideratione levibus de caulis, & pro parva rerum quantitate, mandabat, & mandavit, quod hinc in posterum in hoc Archiepiscopatu, & Episcopatibus illi Suffraganeis uniformiter procedatur, concedendo Censurarum chartas, quando excusari non poterunt, & pro ea pesorum quantitate, quæ Episcopo ad id sufficere videbitur, & quod illis expediendis observetur ordo, & tenor, qui sequitur.

Conc. Trid. Sess. 25 C. 3. de reform.

Nos N omnibus, & quibuslibet personis, ad quas hæc nostra charta superius contenta pertinat, vel pertinere spectat, aut ullo modo pertinere poterit, ac præsertim incolis, & habitatoribus talis partis hujus Diœcesis, salutem, & gratiam. Noveritis quod coram nobis comparuarit N. incola talis partis, & per petitionem nobis dicendo retulerit, quod nesciat, quæ, vel quales personæ eum parvo timore Dei, & in præjudicium propriarum conscientiarum, a tot retro diebus acceperunt, & sustulerunt ipsi es tali loco &c. (*hic exprimatur totum.*) Super quæ petiit a nobis præsentem chartam Censuræ generalis circa dictum negotium. Et visa per nos ipsius petitione, & juramento a dicto N. recepto, quod contentum in ipsius petitione erat verum, & quod nesciat, quomodo possit plene, vel semiplene probari, quæ, vel quales parsonæ essent de supradictis onerandæ, attento quod etiam juraverit, justitiam sæcularem nullam desuper sumpsisse informationem; habendo etiam considerationem qualitatis dicti N. & quantitatis, quam sibi deesse dicit, & aliarum circumstantiarum, quas Decratum Concilii Generalis Tridentini celebrati, quod de hoc loquitur, arbitrio nostro, & prudantiæ remittit; nobis visum est, quod debeamus dare has nostras Censuras. Quapropter monemus, & in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis majoris præcipimus, quod intra sex dies ab ejus publicatione, quæ fiet uno die Dominico, vel alio festivo, quæ observabitur in Ecclasia N. sub Missa majori, quos dictos dies vobis damus, & assignamus pro tribus terminis, & Canonicis monitionibus, & termino peremptorio, qui supradicti, vel partis illius obnoxii aliis, illud restituatis, vel qui scitis, viditis, vel audistis, quod aliqua persona, vel personæ in supradicto toto, vel in parta ejus obnoxiæ sint, id manifestetis coram Notario, vel Scriba, qui pro parte dicti N. nominatus fuerit. Cui dicto Scribæ, vel Notario præcipimus dare dicto N. declarationes, quæ coram ipso fient, in astum Capite ponendo hanc nostram chartam. Et vos qui contumaces fueritis, citamus, & vocamus ad ultimum diem dicti termini ad videndum dari contra vos nostras chartas Censurarum, magis aggravantes secundum justitiam; pro quo toto assignamus vobis Aulam nostræ Audientiæ. In cujus rei testimonium dari præcipimus, & damus præsentem nomine nostro subscriptam, & nostro sigillo munitam, & infrascripti Notarii manu signatam. Datum &c.

Nos N. &c. vobis Parochis, Clericis, Sacristanis, & personis Ecclesiasticis, & Religiosis nostri Episcopatus, & specialiter loci, seu partis N. Noveritis, quod ad petitionem N. incolæ dicti loci nos jussimus dari, ac dedimus chartam generalem Censurarum, præcedantibus solennitatibus, quas Sacrum Concilium Tridentinum requirit ad discernendum, & fulminandum dictas Censuras contra personas, quæ cum parvo timore Dei, & suarum conscientiarum, acceperunt, & abstulerunt ipsi hoc & hoc. Et quoniam post prædictam nostram chartam generalem admonuimus, & præcipimus sub pœna excommunicationis majoris, quod intra sex dies ab ejus publicationa ejusmodi personæ restituerent, & redderent dicto N. res supradictas, vel coram Notario, vel Scriba per dictum N. nominando eas manifestarent, ut latius in dicta nostra charta generali Censurarum continetur; propter quam, & ejus publicationem, ac testimonium ejus lectionis apparet, quod fuerit publicata in Parochia, & Ecclesia istius Oppidi, & in termino in ipsa contento, & nulla persona compareurit ad manifestandum, nec ad restituendum supradicta. Quo considerato pro parte dicti N. a nobis petitum fuit, ut ejusmodi personas excommunicatas declararemus. Præcipimus ergo in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis vobis Parochis, vel personis Ecclesiasticis, ut illos pro excommunicatis habeatis, & teneatis, & publicetis in vestris Ecclesiis dicbus Dominicis, & festive servandis, quas nos pro talibus habemus, tenemus, ac declaramus, considerata ipsarum contumacia, & rebellione; & scientes quænam sint, illas non absolvatis nec pro absolutis habeatis, nec admittatis ad Divina Officia, nisi satisfacta prius parte, & nisi ipse mereantur beneficium absolutionis circa negotium jam dictum.

Sess. 25. C. 3. de reform.

Et si casu (quod Deus Dominus noster nec velit, nec permittat) dicti excommunicati intra alios sex dies post publicationem hujus nostræ chartæ declaratoriæ, tamquam Satanæ mambra, magno animarum suarum, & conscientiarum periculo permittant se jacere, & pergere in dicta sententia excommunicationis; quandoquidem crescente contumacia debet etiam crescere pœna, regravando contra tales nostras chartas, & Censuras dictæ petitionis in forma supradicta, præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis majoris dictis personis Ecclesiasticis, quod habeatis, & teneatis dictos contumaces incurrisse in di-

in dictas Censuras, & illos denuncietis, & publice denunciari faciatis pro excommunicatis, & anathematizatis, tenendo in manibus candelas accensas, & Cruce pullis velata, dicendo Psalmum: ***Deus laudem meam ne tacueris***, pulsando Campanas, illas extinguatis in aqua, dicendo, quod sic moriantur eorum animæ in inferis; & omnes, qui ibi interfuerint, dicant: ***Amen***; maledicti sint hujusmodi excommunicati a Deo Domino nostro, & a Sancta Maria sua Benedicta Matre, & ab omnibus Sanctis, ***Amen***. Et maledicta sint panis, vinum, & carnes, quæ comederint, vel biberint, vestis, quam induerint, & terra, quam calcaverint, & consumpti, & destructi sint supra faciem terræ, sicut Dathan & Abiron, filii eorum mendicent de porta in portam, & non inveniant, qui benefaciat eis. Et non habeatis illos pro absolutis, nec cessetis a sic faciendo, usque dum mereantur beneficium absolutionis, & veniant ad obedientiam Sanctæ Matris Ecclesiæ, cum commonitione, quæ ipsis fit. Et si (quod Deus avertat) ipsi obstinati fuerint, & perseveraverint in dicta excommunicatione, & sententia anathematis per spatium unius anni, postquam in illam incurrerint; erunt suspecti hæresis, ad hoc, ut tanquam tales reos dicti criminis possit procedi contra illos, si quando probatum fuerit, ipsos esse, qui incurrerunt dictam sententiam excommunicationis majoris, secundum, & quomodo determinatum est per Decretum Concilii Generalis [a] Tridentini celebrati. In cujus fidem dari præcipimus, & damus præsentem &c.

T. Archiepiscopus Regum. — *Fr. Didacus Episc. S. Jacobi Chilensis.*
Fr. Anton. Episc. Imperialis. — *Franc. Episc. Tucumanensis.*
Sebastian. Episc. Cuzquensis. — *Fr. Alphons. Episc. Fluminis Argenti.*
Episcopus Platensis.

De mandato Sac. Concilii,

Doctor Vulcazar Secretarius. — *Licentiatus Mennche Secret.*

EDICTUM TERTIUM

De uniformi ritu intimandi, & pari modo procedendi in visitationibus Ecclesiasticis in tota Provincia Limensi, & Regno Peruviæ.

In Civitate Regum, septimo die mensis Augusti anni 1583. Sacrum Concilium Provinciale [b] in ea legitime congregatum, existens in Aula suæ solitæ Congregationis, dixit, quod ad evitandum aliquas inconvenientias, quæ resultare solent ex eo, quod diversa Edicta in diversis Episcopatibus legantur; præcipiebat, & præcipit, quod posthac deinceps tam in hoc Archiepiscopatu, quam in reliquis omnibus Episcopatibus hujus Provinciæ, & Regni Peruviæ, Prælati, & ipsorum Visitatores procedant una, eademque forma, & legant, ac publicent unum, & idipsum Edictum, & chartam generalem vitiorum, & peccatorum publicorum, quod absque augmento, vel diminutione debet esse tenoris sequentis.

Nos D. N. gratia Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Episcopus N. &c. salutem, & gratiam vobis incolis, & habitatoribus, existentibus, & habitantibus in hac dicta Civitate. Jam noveritis, & nosse debetis, quod Sancti Patres a Spiritu Sancto illuminati, in suis Sacris Conciliis sancte, & juste ordinaverint, quod omnes Prælati, & Pastores Ecclesiæ per se, seu legitime impediti, per suos Ministros, unusquisque debeat singulis annis facere generalem inquisitionem, seu solennem visitationem, aut scrutinium de vita, & moribus omnium suorum subditorum, tam Clericorum, quam laicorum, & de statu Ecclesiarum, & Hospitalium, & reliquorum locorum, & rerum Divino cultui dedicatarum; quod ad Ecclesiasticam utilitatem, & spiritualem salutem animarum institutum est. Et quoniam profectus Ecclesiarum, & piarum rerum in eo consistit, quod illis de bonis Ministris provisum sit; salus item animarum in eo, quod existant in gratia, & charitate, & longe alieni, & remoti a vitiis, & peccatis, præsertim a publicis, & notoriis, quibus non solum Deus, ac Dominus noster offenditur, sed etiam Respublica turbatur, & scandalizatur, cum unus alteri suo malo exemplo peccandi occasionem exhibeat. Quapropter publica peccata sunt, & haberi debent pro magis gravibus, ac majoris periculi, & damni, majorisque detrimenti illius Prælati, qui ea dissimulat, & non adhibet suam debitam diligentiam in eisdem corrigendis. Hinc, tum ad exonerandum nostram conscientiam, tum ad profectum, & spiritualem salutem animarum, & conscientiarum vestrarum, vos hortamur, monemus, & in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis majoris vobis, trina Canonica monitione præmissa, præcipimus, quod quicumque vestrum quicquam sciverint infrascriptorum, vel aliorum quorumlibet publicorum vitiorum, vel peccatorum, quorum correctio, vel castigatio ad nos pertineat; compareatis ad dicendum, denunciandum, & manifestandum coram nobis intra novem dies, quos vobis assignamus pro tribus terminis, & ultimum pro peremptorio, justa formam Juris, admonendo, quod transacto dicto termino eum omni rigore procedetur contra contumaces.

Imprimis si sciveritis, quod Parochi, Beneficiarii, Sacellani, Sacristæ, & reliquæ personæ Ecclesiasticæ suis officiis bene fungantur, & cum honestate, decentia, & diligentia convenienti; vel an sint negligentes, præsertim in administratione Sacramentorum, aut ipsorum culpa quisquam sine Sacramentis decesserit.

Item si dicti Clerici negligentes sint in dicendo Missas suæ Cappellaniæ, seu anniversaria, vel memorias, ab aliquo defuncto fundata.

Item an dicti Clerici omiserint aliqua Sacra votiva, vel testamento ipsis commendata.

Item an aliquis Clericus acceperit Ordines, vel Beneficium, aut Cappellaniam per pecuniam promissam, seu pactam, vel alio illicito medio, etiam per tertiam personam.

Item an ejusmodi Clerici admiserint ad Horas, vel Officia Divina, vel sepulturam Ecclesiasticam aliquam personam, quæ fuisset excommunicata, vel non observasset Interdictum Ecclesiasticum. Item

[a] Trid. Sess. 25. Cap. 3. *De ref.* [b] Vide Act. 4. Conc. Provinc. anni 1583. Cap. 2.

Item an aliquis Clericus, dum esset excommunicatus, suspensus, vel irregularis, celebraverit Officium Divinum.

Item si aliquis Clericus celebraverit in aliqua Ecclesia, vel alio loco interdicto, sine observato ordine Juris, vel celebraverit in Ecclesia violata.

Item an aliquis Clericus in Sacris Ordinibus constitutus incesserit sine habitu, vel veste decenti, vel non rasis barba, & capillis, aut sine manifesta corona Clericali; vel si die, noctuve armatus incesserit armis offensivis, vel defensivis, vel saecularibus, aut inhonestis vestibus indutus; vel an id in more habeat, & an ambulaverit pulsando aliquod instrumentum musicum, vel cantando, vel exercuerit aliud quicquam Clericali suo habitu non permissum.

Item si aliquis Clericus sit scandalosus, turbulentus, litigiosus, lusor, vel exerceri lusum suae domi permittat, vel qui mercimoniis, & contractibus more saecularium utatur, aut negligat pacem, & concordiam inter suos Parochianos procurare.

Item si quis Clericus sponsalibus, vel matrimonio junxerit aliquas personas, non praemissis monitionibus a Jure, & Decretis Sac. Concilii [a] Tridentini requisitis, vel si se testem adhibuerit sponsalibus, vel matrimoniis clandestinis.

Item si quis eorum ante auroram diei, vel extra Ecclesiam, in qua sponsi Parochiales sunt, dederit benedictionas nuptiales, quas *velationes* vocant, absque licentia id faciendi.

Item si sciant, quod aliquis Clericus male tractaverit Indos, compellendo ipsos ad aliquid, ad quod non tenebantur, vel aliter quomodocumque, aut ipsis invitis ad servitia, & commoda sua otendo, non dato ipsis praemio laboris, & praestiti servitii.

Item si persona quaecumque usurpaverit, vel occultaverit bona, scripturas, cessiones, vel jura ad dictas Ecclesias, vel pia loca hujus Episcopatus pertinentia, vel alienaverit rem ullam ad easdem spectantem.

Item si facti sint conventus saecularium, maxime ad comessandum, in dictis Ecclesiis, aut aliis piis locis; vel si in eis, aut earum Coemeteriis exercuerint choreas, ludos, vel res inhonestas; vel si aliqua vis illata sit, violando eorum libertatem, ex eis auferendo aliquem refugam, vel bona sub eorumdem locorum custodiam deposita; vel si sacrilegium aliquod in eis commissum fuerit, vel violata fuerint, vel manus violentae in Clericum, vel aliquam personam Ecclesiasticam injectae sint.

Item si sciant, quod aliquae personae non solverint decimas, vel primitias, quas debebant, vel altari cuiquam consuluerint non solvere integras; vel quod occultaverint, & non manifestaverint decimas, quas debebant, vel tractaverint de componendo cum Decimariis, ad finem pendendi minus, quam quod Ecclesia praecipit.

Item si noverint, quod aliqua persona teneat pecunias, vel bona Clericorum in negotiatione, societate, confidentia, vel alia via, ut ipsis dent lucrum, vel Clerici ipsis vendiderint pecora, vel alias res ficta, vel confidentialiter propter timorem poenae, vel prohibitionis, quae super his extant.

Item si aliqua persona, vel personae, quae sint Clerici, Fratres, vel Sanctimoniales, obstrictae alicui Ordini, & Religioni, incedant in habitu diverso ab illo, quem gestare debent, occultando Ordinem, & statum quem professi sunt.

Item si aliqua persona facit fieri Missas in sua domo, praeter ordinem, quem servari jussit Sac. Concilium Tridentinum [b].

Praecipimus insuper, ut omnes Clerici in prima Tonsura, & minoribus Ordinibus constituti, praesentent coram nobis intra dictum terminum suos titulos, seu Literas testimoniales, ad hoc ut videantur, & examineotur, & observetur Decretum sac. Concilii Tridentini [c], ut possint gaudere privilegio fori.

Item si aliquae personae matrimonio conjunctae, & velatae non ducant vitam maritalem, & sint separati absque auctoritate Ecclesiae, vel si secundas nuptias inierint, vivente priori uxore, vel e contra.

Item si aliqua persona sit publice concubinaria.

Item si aliqua dixerit alteri, ne toties confiteatur, vel eam reprehenderit, quod id tam crebro faciat.

Item si aliqua persona habuerit copulam carnalem cum femina infideli, & illam ad hunc finem baptizari curaverit; vel si hujusmodi copulam carnalem habuerit cum aliqua consanguinea in gradu prohibito.

Item si sciant, quod aliqua persona quidpiam acceperit ex navibus naufragis, quod sub excommunicatione Apostolica [d] prohibetur.

Item quod quicumque habeant Reliquias, easdem coram nobis manifestent, ut videantur, & examinentur.

Item si quis habeat mappas, cultros, tapetes, vel alia suppellectilia domestica cum Imaginibus Domini nostri, vel Dominae nostrae, seu Sanctorum.

Item si persona, seu personae pro testamentariis nominatae, neglexerint complere, vel exsequi testamenta, eo modo quo exsequenda sunt, praesertim quoad legata, & opera pia in illis contenta.

Item si aliqua persona dixerit, quod habeat revelationem a Deo, vel spiritu suo, de illis, quae facit, vel dicit, vel facere debeat.

Item si sciant, quod aliquae personae discrepent, vel non se conforment communi vitae Christianae aliorum ejusdem status.

item

a Trid. Sess. 24. C. 1. de ref. matr. b Trid. Sess. 22. de celebr. Miss. c Trid. Sess. 23. de ref. C. 4.
d In Bulla Coenae.

Item si aliqua persona sub specie orationis, vel contemplationis rapitur, vel transportatur, ita ut moniftret, vel appareat, esse extra se.

Item si ulla persona, non assumpto statu Religionis ab Ecclesia approbatæ, præstiterit obedientiam aliquibus personis particularibus, etiamsi sint religiosæ.

Item si aliqua persona, vel personæ, sint sortilegæ, veneficæ, striges, vel quæ utantur quibusvis aliis superstitionibus, vel sint conjuratores nubium, vel tempestatum, vel si per aquam, labrum, ictum cubiti, vel alium modum veneficum manifestent cogitationes, vel voluntates aliorum, vel quæ faciunt ligaturas per Psalmos, verba, vel signa, seu nomina non approbata.

Item si quæ personæ utantur amuletis, vulgo *nominas*, in eis recondendo scripturas verborum, vel nominum incognitorum, vel quæ per verba curent infantes a fascinatione, vel aliis quibusvis infirmitatibus, maxime a rabie, vel quæ splenem, vel serpentulum scindunt, vel faciunt alias superstitiones, aut credunt auguriis, divinationibus, aut libris fortium.

Item si quis blasphemaverit Deum Dominum nostrum, vel ipsius Sanctos, dicendo *pesse*, vel, *pro vida*, vel qui sit perjurus, aut juramentis assuetus, aut soleat violare Festa ab Ecclesia servari præcepta, vel qui in eis Missas negligere notatus sis.

Item si quis non sit confessus, vel omiserit alia Sacramenta, quando ea suscipere tenebatur; vel hanc negligentiam in aliquot annos protraxerit, vel in excommunicatione sorduerit par longum tempus.

Item qui horum criminum infamati sint, vel domi suæ teneant personas eorumdem suspectas, vel utantur intermediis, lenonibus, vel receptatoribus.

Item si sciant aliquam personam, vel personas esse usurarias, fœneratores, vel quæ sponsione pluris vendans, quam res ipsa justo pretio valeat, vel quæ dant pecora, vel alias res, ut ipsis post tantum tempus reddantur tales, & tam bonæ, ejusdem ætatis; vel quæ anticipato emunt panem, vinum, oleum, laminas auri, vel argenti, aut alias res, illas accipiendo cariori pretio, quam eas valere sperasur, & easdem emptoribus vanundans majori pretio, antequam ipsis tradantur, propterea quod ypunsiona vendant, vel ob dilatum tempus solutionis; vel quæ faciant alios contractus illicitos usuræ palliatæ, vel sic emant minori pretio.

Item si aliqui in Qradragasima, vel diebus ab Ecclesia vetitis comedunt carnes sine necessitate, & licentia Medici corporalis, & spiritualis ad id faciendum.

Item si aliqui Matrimonio copulati non agunt vitam maritalem; vel si post contracta Sponsalia priusquam velentur, simul cohabitant, & se mutuo tractant, & communicant, ac si essent jam velati.

Item si aliqui permaneant in malo statu, vel in peccato mortali ad offensionem Domini nostri, & scandalum proximorum.

Item si sciant, quod aliqua femina usa sit superstitiosis potionibus ad abortum procurandum, vel consuluerit aliis, ut ad eum effectum id faciant.

Item si sciant, quod aliqua persona præstiterit falsum jeramentum in judicio ad damnum proximi, & propriæ conscientiæ, vel alios ad id faciendum induxerit.

Item si sciant, quod aliqua persona intarturbet, vel impedire præsendat, quod Indi, Nigri, & Mulati, suo servitio mancipati contrahant Matrimonium, aut si conjuncti sint, ne ducant vitam maritalem.

Item si sciant, quod aliqua persona sit juncta Matrimonio in Hispania, vel in aliis parpartibus distantibus ab hoc Regno, & in eo per multum tempus resideat, non procurando ducere vitam maritalem justa suam obligatiunem.

Et quæ nuveritis, vel ab aliis audieritis dici de hujusmodi defectibus, & peccatis publicis supra declaratis, vel aliis, quorum correctio, & calligatio ad nos pertinet; denuncietis, & manifestatis coram nobis intra dictum terminum. Et qui contra hoc inobedientes fueritis, & non manifestaveritis, ex nunc pro tunc, & ex tunc pro nunc, ad instantiam Promotoris Fiscalis, vos denonciamus, & declaramus publice excommunicatos. Et præcipimus Clericis, & personis Ecclesiasticis, quod pro talibus vos habeans, ac tenæant, & non admittant ad Horas, vel Divina Officia, non visa nostra charta absolutionis in hac materia. Dat. &c.

T Archiepiscopus Regum.	*Fr. Francisc Episc. Cucumanensis.*
Fr. Anton. Episc. Imperialis.	*Fr. Alphons. Episc. Fluminis Argenti.*
Sebast Episc. Cuzquensis.	Ex mandato Sac. Concilii,
Alphons. Episc. Platensis.	*Doctor Valcazar Secretarius.*
Fr. Didacus Episc. S. Jacobi Chilensis.	*Licentiatus Menacho Secretarius.*

BEATI TORIBII MOGROVEXI

ARCHIEPISCOPI LIMANI

Catechismus minor, & major, in Synodo Provinciali Limensi anno Domini MDLXXXIII. approbatus.

Sacra Synodus omnibus fidelibus hujus suæ Provinciæ salutem in Domino sempiternam.

CHRISTIANÆ Religionis Mysteria tam alta sunt, & adeo brevis, & infirma humanæ mentis intentio, ut quemadmodum homines sine interiori Fidei lumine, quam Deus do[...]

desuper infundit, illa credere non possunt, nec assequi quod expedit ut salventur; sic etiam studio, & industria opus habent ut percipiant, & sequantur ea, quæ exteriori sermone ipsis prædicantur, & facienda proponuntur. Quapropter Spiritus Sanctus, *eujus* proprium est illustrare animas, Ecclesiæ suæ Sanctæ providit non tantum Apostolos, & Evangelistas, sed etiam Doctores, & Pastores, quorum officium est ita dirigere veritates, quas Deus nobis per Prophetas suos revelavit, ut qui ad gratiam Christianæ Legis vocati sunt, illas percipiant, firmiterque tenere persuadeantur. Et quamquam in omni loco Prælati, tanquam qui Christi gregis Pastores sunt, huic curæ, ut sui muneris præcipuæ, adstringantur, ut Legem Dei declarent; multo tamen amplior, ac magis peculiaris in his regionibus eorum obligatio est, in quibus Deo placuit Indorum tenera virgulta in Ecclesiæ suæ agro plantare. Qui, tum quoniam omnino novellæ in Fide plantationes sunt, tum quia tardiores ingenii, & in rebus spiritualibus minus exercitati; indigent proinde summopere, ut ii, a quibus instruuntur, bono modo, & singulari industria, qua fieri possit, ipsos juvent, ita ut dexteritas, & solertia Magistri tarditatem, ruditatemque superet auditorum, quatenus condignas efforment species tam arcanarum rerum, quam sunt eæ, quas nostra Sancta Fides illis proponit; *cum*, ut Sanctus Clemens Papa ex ore Principis Apostolorum nos docet, de minori *re* hic non agatur, quam de ipsorum æterna salute; unde subdit: *Oportet, eum, qui docet, & instruit animas rudes, esse talem, ut pro ingenio discentium semetipsum possit aptare, & verbi ordinem pro audientium capacitate dirigere. Debet ergo ipse præcipue apprime esse eruditus, & doctus.* Sed quoniam ejusmodi sufficientia magna ex parte in Sacerdotum multis desideratur, qui in Indis instruendis occupantur; & quoniam, tametsi omnes ea præditi forent, fieri tamen non posset, ut eodem, & uniformi modo Doctrina ab omnibus traderetur, quæ magni momenti res semper visa est; ideo a sancti zeli gravibus personis percupitum est, ut suppeteret Catechismus, seu summa Doctrinæ Christianæ, quæ tum eis deserviret, qui Indos instruunt, ut facilius sciant quid eos docere conveniat, ne (ut sæpe contigit) se in minoris momenti rebus detineant; tum etiam, ut Indi ipsi uniformitatem in omnibus inveniendo, non habeant occasionem suspicandi diversam esse Legem, & Evangelium, quod plures prædicarent; quemadmodum pro parvo suo captu plures eorum imaginati sunt, & inter se discurrebant. Hæc res tanti est, ut clarum sit eam unam inter majores, & magis compertas causas fuisse, ob quam tanto temporis decursu tam parum in Fide profecissent, quod non servatus fuerit inter docendum ordo, nec ea conformitas, quam ipsorum naturalis conditio requirebat. Propterea in Concilio Provinciali præterito, quod in hac Civitate Regum celebratum fuit, actum est de formando hoc Catechismo, tanquam re summi momenti; sed propter alia gravia negotia desideratum effectum non obtinuit. Et modo per multarum diuturnæ experientiæ personarum, ac diversarum Ecclesiarum libellos instantissime supplicatum est, ut præseos hæc Sacra Synodus Provincialis huic incumberet negotio; quod non minorem requirit auctoritatem, ut omnibus universim absque contradictione acceptum sit. Propter has rationes, & quoniam res est conformis Decreto Sacri Concilii Tridentini de Doctrina; hæc Synodus Provincialis maturo consensu dignavit aliquas personas doctas, Religiosas, & expertas, qui componant Catechismum generalem pro omnibus his Provinciis, ipsos onerando, quod quoad substantiam, & ordinem, quantum possent, sequerentur Catechismum sanctæ memoriæ Pii V. quoad modum autem, & stylum, studerent se accommandare ad majorem profectum Indorum, sicut per eumdem Catechismum Summi Pontificis animadversum est. Et ut hæc Doctrina Christi facilis ipsis sit, & familiaris, quemadmodum Deus in Lege [a] sua præcipit, visum est expedire, ut per interrogationes, & responsa scriberetur, ut eo melius percipi, & memoriæ facilius mandari possit. Atque pueri, majoresque, quod sic perceperunt, in Ecclesia deinde congregati, & dum ad suas operas, aliisque occupationes perrexerint, inter se recitent, quemadmodum in quibusdam partibus multi boni Indiani magno suo profectu faciunt. Et quoniam non omnes æque habiles sunt, vel æqua tenacis memoriæ; statuitur, ut pro rudioribus fiat unus Catechismus minor, & alter major pro magis capacibus; ita tamen ut nec brevitatis caussa desit sufficientia Doctrinæ, nec ut magis extensus clarior sit, sua prolixitate fiat onerosus. Cumque ad hunc finem ex multis tum impressis, tum scriptis manu Catechismis collecta sint, quæ magis expedire videbantur, & post multam conferentiam, & examinationem ab hoc Sacro Concilio probata sint, jussumque, ut publicentur, & in tota hac Provincia in usum reducerentur, ut ex Decreto nostro apparet [b]; jam restat ut, quod per nos tam salubriter provisum est, cum zelo non minori ad exsecutionem debitam perducatur. Quandoquidem in hoc opere Domini tam qui seminat, quam qui metit, a sua divina, & liberali manu gaudium, & præmium omnes reportabunt.

Hic exhibebantur Catechismus minor, & major, in hac Synodo Provinciali Limensi approbati. At cum ii seorsum editi, omnium fere manibus terantur; & videri possint in utraque editione huic præcedenti, Matritensi scilicet, & Romana; nulla, aut levi jactura hic omittendos judicamus, legendos ibi.

PRIVILEGIA INDIS PER PONTIFICES ROMANOS CONCESSA,

Et ex Decreto Sacri Concilii Provincialis huc inserenda.

Privilegia Indorum, quæ hic sequuntur, ego in Actis reperi cum Decreto Sacri Concilii, quo jubentur ad Catechismi calcem collocari. Quapropter, ne huic parti deesse videremur, eadem, quanquam partim nunc extra usum, quia non perpetua, sed ex ea parte temporanea fuerunt, omnia producere, adjuncto Decreto ipso, visum est. FRANCISC. ANT. MONTALVO.

De

a Deuter. 6. b Act. 2. Cap. 3. Concil. 131.

De observatione Festorum.
PAULUS III.

Quod Indi non sint obligati ad alia Festa colenda, quam ad ea, quæ numerantur superius Act. 4. Concilii Provincialis præcedentis, Cap. 9. *Ex Concilio Limano II. Seff. 3. Cap. 90.*

De jejuniis.
PAULUS III.

Neque ad jejunandum, præterquam in diebus Veneris Quadragesimæ, Sabbatho Sancto, & Vigilia Nativitatis Domini. *Ex Concil. Liman. II. Cap. 91.*

Permittit etiam ipsis in Quadragesimæ, & aliis diebus jejunii comedere omnis generis cibos concessos illis, qui habent Bullam Cruciatæ. *Ex Concil. Lim. II. seff. 3. Cap. 9.*

De gradibus consanguinitatis.
PAULUS III.

Concedit hujus novi orbis Indis, ut intra tertium, & quartum consanguinitatis gradum possin contrahere Matrimonia. *Ex Concil. Lim. II. Seff. 3. Cap. 69., & ex Manuali Mexicano fol. 34.*

Dispensatio in iisdem.
GREGORIUS XIII.

Concedit, cum Indis dispensari posse ad ineundas nuptias intra quoscumque gradus non prohibitos Jure Divino. Et si jam contraxerint, cum id scienter, & prævia impedimenti notitia fecerint, ut denuo contrahant ejusmodi Matrimonium, illa dispensatio in foro exteriori fieri debet auctoritate Ordinarii, & unius e Societate Jesu. Et hoc privilegium valebat usque ad annum 1597. Et in foro interiori sufficit facultas unius ex dicta Societate; & est privilegium perpetuum. *Ex Literis Apostolicis anni 1577. die 17. Junii datis.*

Quæ uxor ex pluribus retinende.
PIUS V.

Concedit, quod Indi ad Fidem conversi, qui in sua infidelitate plures habebant uxores, pro legitima retineant, & cum ea contrahant, quæ simul cum ipsis ad Fidem conversa, & baptizata fuerit, quamvis non fuerit prima uxor earum adhuc viventium, quas in infidelitate duxerint; & quod ejusmodi Matrimonium absque ullo scrupulo habeatur pro legitimo. *Ex Litt. Apost. 1571. die 2. Augusti. In Archivo Ecclesiæ Civitatis Regum.*

De temporibus nuptiarum.
PIUS IV.

Ad instantiam Regis Catholici concedit Indis, ut quocumque anni tempore velari possint & nuptialem benedictionem accipere, dummodo solennis pompæ apparatum illis temporibus non exhibuerint, in quibus prohibitæ sunt ejusmodi velationes. Valet ad annos viginti quinque, id est, usque ad diem 12. Augusti anni 1587. *Ex Manuali Mexicano, fol. 7., & Litt. Apost. in fine Summæ Sacrament. Barthol. Ledesmæ.*

Absolutio casuum Pontifici reservatorum.
PAULUS III.

Quod Indi per ipsorum Parochos, vel eos, qui ipsorum curam agunt, possint absolvi ab omnibus casibus, etiam Summo Pontifici reservatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis, imposita eis pœnitentia salutari. *Ex Manuali Mexic. fol. 134.*

Libertas ab Interdicto.
PIUS IV.

Ad instantiam Regis Catholici concedit Indis, ne teneantur ullum Interdictum servare, nisi ipsi dederint ei caussam, vel specialiter interdicti sint. Valet per annos triginta, hoc est, usque ad 12. Aug. anno 1592. *Ex Concil. Lim. II. seff. 3. Cap. 92., & Manual. Mex. fol. 138.*

Absolutio a reservatis Episcopo.
CONCIL. LIMENSE III.

Ex indulto Concilii Provincialis Civitatis Regum conceditur omnibus Parochis, & Confessariis Indorum, ut eos absolvere possint ab omnibus casibus Episcopis reservatis. *Ex Conc. Lim. III. Act. 2. Cap. 17.*

Indulgentiæ sine prævia Confessione.
PIUS IV.

Ad instantiam Regis Catholici concedit Indis, ut possint lucrari Indulgentias, & Jubilæa, quæ requirunt Confessionem, Communionem, & Jejunium; dummodo servato jejunio, si non habent copiam Confessarii, saltem conterantur cum firmo proposito confitendi quamprimum poterunt, vel ad minus intra unum mensem. *Ex Concil. Lim. II. seff. 3. Cap. 94., & Manuali Mexicano fol. 182.*

Usus balsami Indici in Chrismate.
PIUS V.

Concedit Episcopis Indiarum, ut ad conficiendum Sacrum Chrisma, possint uti liquore, quem ibi vocant balsamum, quamvis non sit verum balsamum. *Ex authentico dato primo Episcopo Tucumanensi. Ex Archivo Ecclesiæ Civitatis Regum.*

Dispensatio in numero Ministrorum Chrismatis.
PIUS IV.

Ad instantiam Regis Catholici id ipsum de balsamo conceditur, quod per Breve Pii V. concessum dicitur. Et ulterius, quod Chrisma consecrari possit cum numero Ministrorum, qui reperitur, quamvis non sint tot, quot Jura requirant. *Ex Litt. Apost. in fine Summæ Sacrament. Barthol. Ledesmæ.*

Dispensatio irregularitatum.

PIUS V.

Concedit Indorum Episcopis, ut cum quibusvis personis in Indiis existentibus dispensent in irregularitate ex quocumque delicto contracta, dummodo non fuerit ex homicidio voluntario extra bellum commisso, vel simonia. Ita ut qui sic ab ejusmodi delictis absoluti fuerint, & in irregularitatibus dispensati, teneantur implere pœnitentiam per Confessarium ab Ordinario approbatum ipsis imponendam. Et si eam non compleverint, ejusmodi absolutio, & dispensatio, quoad forum conscientiæ, sit nulla, & nullius effectus. *Ex Litt. Apost. anni 1571. die 4. Augusti. In Archivo Ecclesiæ Civitatis Regum.*

Dispensatio illegitimorum ad Ordines.

GREGORIUS XIII.

Concedit, quod filii illegitimi Hispanorum, & Indarum, vel Hispanarum, qui in Indiis vivunt, possint initiari omnibus Ordinibus, & excipere confessiones, & prædicare Verbum Dei; modo bene calleant linguam Indorum, & habeant qualitates per Concilium Tridentinum præscriptas. Circa quæ onerantur Episcoporum conscientiæ; non obstante defectu natalium, vel alio quocumque defectu, qui non sit homicidii voluntarii, vel bigamiæ. *Et Litt. Apost. datis 25. Januarii 1576.*

EXHORTATIONES AD MORIBUNDOS,

Auctoritate Concilii Provincialis editæ.

ACT. II. Concilii Provincialis anni 1583. per Sedem Apostolicam approbati, Cap. 29. decretum est, ut iis, qui e vita decedunt, Parochi assistant, ac morientes excitent, & cohortentur; atque præsertim Indis, quos exhorte tur exhortatione ab eadem Synodo evulgata. Ut igitur iis Parochis, quibus promptum erit hujusmodi Decretum obligationis, non desit ipsa adhortatio, per quam obligationi satisfacere possint, eam hic adnectere Catechismo visum est. Ut quemadmodum vivit, & vegetis per Catechismum datur animæ alimentum, ita infirmis, & moribundi præter Sacramenta habeant documenta, per quæ ad ipsa Sacramenta, & omne moriendi negotium, cæterorum omnium hujus vitæ maxime necessarium, & inter omnia maximi momenti, digne disponantur. Patres autem in Synodo, quemadmodum Catechismum ipsum ætate, vel sensu parvulis alium, & alium provectioribus instituerunt, sic aliam breviorem exhortationem præscripserunt iis, quibus, ut morti proximis, nec tempus, nec occasio, nec forte sensus, & attentio ad plura suppeterent, aliam ampliorem iis infirmis, qui nondum eo extremitatis redacti sunt; quin animæ suæ simul, ac domui providere possint. Nos utramque hic damus cum authentica testimonio approbationis ejus per Patres Concilii, ut hic sequitur. FRANC. ANT. MONTALVO.

EXHORTATIO BREVIS

Ad Indos in mortis articulo constitutos:

Frater mi, Dominus noster Jesus Christus sit cum anima tua, & eam salvet in hac hora a tuis inimicis. Nunc tempus est, ut recorderis Dei, & illum invoces in corde tuo, ut te juvet. Jam vides, quod parentes, & amici tui non possint te a morte liberare; nec tibi prosunt nunc res hujus mundi. Propterea attende Deo tuo, & ipsum invoca toto corde tuo, ut adjuvet; quia ille est verus Pater tuus, & Factor tuus, & vult te salvare, & assumere ad illam vitam Cælestem, ubi habebis æternam requiem, & lætitiam, si jam te commendaveris Jesu Christo, & ipsum invocaveris ex toto corde tuo eum magno dolore peccatorum, quæ fecisti, & proposito, si longiorem vitam tibi concesserit, ipsi serviendi, & bene vivendi. Voca, mi frater, Jesum Christum, qui est Deus tuus, & Pater tuus; & dic illi in anima tua, si ore non potes: O Domine mi, Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui pro me mortuus es in Cruce, ut redimeres animam meam; non permittas, ut ista creatura vestra perdatur, cum tanta pro me passus sis, ne me derelinquas in potestate inimicorum meorum; sed libera me Domine, quia te Deum, & Dominum volo, nec habeo, nec adoro alium Deum, & Christianus baptizatus sum. Et quamvis indignus sum filius Sanctæ Ecclesiæ, teneo, & firmiter credo totum id, quod illa tenet, & credit. Factura tua, & servus tuus sum; non me projicias, nec obliviscaris mei miseri in hac hora. O Domine, ego malus eram, & peccavi peccata multa. Toto corde me pœnitet, quod te offenderim, & iram tuam provocaverim. Confessus sum Patri peccata mea quæcumque recordatus sum. Tu mihi parce, quia pius, & benignus es. Recordare hujus pauperis, qui te invocat. Si longiorem vitam mihi dederis, ego me emendabo, & serviam tibi quantum potero, & si dignaris nunc me assumere, accepto libenter. Tantum te rogo, ut non derelinquas me, sed pretioso tuo Sanguine liberes animam meam, & propter sanctam Passionem tuam, & propter merita Virginis Mariæ Matris tuæ, & Advocatæ peccatorum, & propter omnes Sanctos tuos salva me Deus meus, ut possim ire ad fruendum vita æterna. O Domine, quis tantum bonum meretetur! Jesus tecum sit, frater mi, Jesus te adjuvet, Jesus te liberet ab inimicis tuis. Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus, unus solus Deus verus, in quem tu credis, ipse te salvet, & tecum sit, qui te fecit, & te redemit Sanguine suo, ipse te ducat ad suam gloriam. Non permittas, Deus noster, ut condamnetur hæc anima, quam fecisti ad imaginem, & similitudinem tuam; defende eam, Domine, a suis inimicis, & remitte illi peccata sua. Duc eam ad locum quietis cum tuis electis, quia te invocat, & in te confidit. O bone Jesu miserere hujus animæ, & duc eam

eam in vitam æternam, quam nobis promisisti, ut te fruatur, & te laudet in æternum. Qui es unus Deus cum Patre, & Spiritu Sancto. Amen, Jesus.

EXHORTATIO FUSIOR

Pro infirmis nondum ad extrema redactis.

Frater mi, Dominus noster det tibi suam gratiam, & tecum sit. Amen. Jam vides, quod infirmitas tua sit periculosa, & quod opus sit, ut te præpares ad transeundum ex hac vita, si Deus voluerit te ex illa educere. Est enim alia vita, quæ nunquam finitur, plena gaudio, & omni bono, qua fruentur illi, qui in ultima hora sunt in gratia, & amicitia Dei. Propterea, frater, attende bene, quod parvo tempore, quod tibi restat, possis lucrari Cælum in perpetuum, si feceris, quæ dicturus sum tibi; & si non, quod condemnaberis ad æternas pœnas inferni. Scito enim, frater mi, quod anima tua, cum ex hoc corpore exierit, præsentabitur ante judicium Jesu Christi, Dei, & Domini nostri, ubi audiet sententiam salvationis, vel condemnationis æternæ, juxta quod merita fuerint. Et post hanc vitam nullum superest remedium, si semel te condemnaverit. Jam vero, etsi parum temporis restet, si te converteris ad Deum, & ipsum invocaveris ex toto corde tuo, faciendo, quæ ego tibi dicam, salvus eris in perpetuum. Propter quæ, frater mi, plurimum lætare, quia dicam tibi ea, quæ expediunt vestræ salvationi.

Imprimis ergo dic mihi, si confessus sis omnia tua peccata, & si non, recogita illa bene, quantum valeas, & dicito omnia, non tacendo ullum; nam si ullum tacueris, vestra confessio nihil valebit, sed potius magis offendes Deum. Et adverte, fili mi, quod Deus, qui nec mentiri, nec decipere potest, dixerit, quod is, qui confessus fuerit Sacerdoti omnia sua peccata, habendo verum dolorem de illis, erit absolutus ab eis, quamvis multa, & maxima sint; quia Deus est valde pius, & mansuetus cum illis, qui se accusant, & Sanguine Jesu Christi remittuntur omnia nostra peccata. Et Sacerdos, qui audit vestras culpas, non potest illas ulli dicere, sed tantum orare Deum pro vobis. Et si ullum peccatum celaveris, diabolus te accusabit de singulis coram Jesu Christo, & condemnaberis in æternum.

Moneo quoque, fili mi, quod si aliquid furatus sis, vel aliquam rem alienam teneas, id manifestes, & jubeas restitui cuique quod suum est. Vel si damnum aliquod intulisti proximo tuo, id quoque declara; ad hoc, ut tuus Pater Confessarius videat quomodo satisfieri possit, quoniam non poteris salvus fieri, nisi restituas quod debes.

Si habes propriam substantiam, debes illam relinquere filiis tuis, & patri, & matri, si superstint. Bene poteris de parte aliqua bene disponere pro anima tua, jubendo, ut aliquæ Missæ pro te dicantur, & alia suffragia fiant, vel ut detur pauperibus. Et hoc debet esse ex libera vestra voluntate, neque quisquam ad id te cogat. Et si non habes filios, nec patrem, nec matrem, poteris facere de re tua quicquid volueris; curandum quod sit ad obsequium Dei.

Si ad te tulerint Sanctissimum Sacramentum, adverte, ut cum magna reverentia adores Jesum Christum, verum Deum, & hominem, Salvatorem nostrum, qui ibi est unus, & verus idem ipse, qui est in Cælo, & ipsum suscipies cum magna devotione, & ages ipsi magnas gratias, quia tam sublimis Dominus venit ad unam domunculam tam vilem ad visitandum pauperculum peccatorem; quod ipse facit propter magnam suam bonitatem, & quod vult salvare animam vestram, cujus sustentatio est illud Sacramentum, quod dat vitam æternam illi, qui cum puritate, & reverentia ipsum suscipit.

Et quando videbis declinare te ad finem, Sancta Mater Ecclesia solet conferre aliud Sacramentum Extremæ unctionis, ut animam amplius emundet a peccatis, & det vobis fortitudinem contra vestros inimicos in ultimo transitu mortis. Et si tibi expedit, dabit etiam sanitatem corporis. Propterea, fili mi, age magnas gratias Deo. Et esto valde consolatus, & lætus pro tam magnis auxiliis, & favoribus Dei tui, quæ tibi conservat ad hunc ultimum vitæ tuæ.

Sed præ reliquis omnibus, ore tuo fatere, & corde firmiter tene, quod velis mori in Fide Sanctæ Matris Ecclesiæ, ut fidelis ejus filius. Et tene, & crede totum, quod illa tenet, & credit, quia in hac Fide oportet te salvari. Et specialiter credas, & confitearis, quod sit unus solus Deus omnipotens, æternus, & infinitus, qui est Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus; & licet sint tres personæ, non sunt nisi unus solus Deus vivus, & verus. Et hunc solum credas, eumque adores, quia reliqui omnes, quod adorabant vestri majores, erant dæmones, & ficti, & falsi Dei, & sic ipsos despicias, & teneas pro mendacibus, & deceptoribus. Solum hunc Deum, quem Christiani adoramus, adores, in illum credas, quia hic solus est, qui fecit cælum, & terram, & omnia, quæ in eis sunt, & creavit hominem, ut acquirat vitam cælestem, quam dat iis, qui ipsi serviunt, in societate sanctorum Angelorum, & justorum, ubi est requies, & gaudium semper sine fine. O fili mi, qui se ibi videre posset! Gaude plurimum, quod Deus te illuc vocet, & in illa hora pone fidem, & spem tuam in Jesu Christo vestro Salvatore, qui cum esset Filius Dei veri, factus est homo, & natus ex Maria Virgine Domina, & Advocata nostra. Et idem, cum esset Deus, passus est in quantum homo crudeles dolores, & mortem in Cruce, ut salveret nos peccatores; & Corpus ejus sepultum fuit, & sic mansit tribus diebus, & tertia die resurrexit gloriosus, nunquam amplius moriturus; & ascendit ad Cælos, & sedet ad dexteram Dei Patris cum magna gloria, & in fine Mundi veniet ad judicandum omnes homines, & omnes tunc resurgent, & tu etiam in hoc proprio corpore, quamvis terra comestura sit ipsum, quia magna potentia Dei faciet hoc opus mirabile. Et quamvis sis peccator, & multum offenderis Deum, si te converteris ad ipsum, & susceperis Sacramenta Sanctæ Ecclesiæ, ille tibi ignoscet, quia ignoscit illis omnibus, qui, ut oportet, suscipiunt Sacramenta Sanctæ Ecclesiæ, ut Baptismum, Pœnitentiam,

tiam, & reliqua suo tempore. Et malia, qui non se convertunt ad Deum, præparata sunt sæva tormenta ignis in Inferno in perpetuum, in societate dæmonum, qui sunt nostri inimici, & nos decipiunt, dicendo, falsum esse, quod Christiani docent, ô quod bonum sit id, quod vestri majores tenuerunt, & se inebriare, accadere ad mulieres, gaudere voluptatibus hujus vitæ, & quod in infirmitatibus vocetis Guaccas, & veneficos, & faciatis quæ vobis dixerint. Hæc dicit diabolus, ut vos decipiat. Non credatis illi, sed spuite in illum, & expellite eum a vobis, & vocata Jesum Christum, qui est vester Pater, & vester Deus, qui vult, vos salvos fieri. Num credis, & confitaris totum, quod dixi? Sic confitearis, & firmiter teneas; quia hoc est verbum Dei, quod per os suum nos docuit, & non potest decipere.

Et si peccaveris, timeas judicium Dei, quia jam debebis apparere coram ipso, & reddere ipsi rationem totius vitæ tuæ. O quam tremendum est illud ratiocinum! Et quam terribilis sententia, qua condemnat malos in ignem æternum! Et eum justi timeant, & tremant coram ipso, quid erit de magnis peccatoribus? Tamen si tu invocaveris Jesum Christum ex toto corde tuo, ipse erit auxiliator tuus, & liberabit te. Quia quamvis commiseris multa peccata, multo major est ipsius bonitas, & mortuus est pro te, & suo Sanguine lavabit, & mundabit te. Ille te pro filio habet, & amanter te invitat, quia de Cælo in terram venit, ut peccatores salvos faceret; & in quacumque hora peccator se converterit ad ipsum, aperit ille brachia misericordiæ suæ, & recipit eum, quando hominem pœnitet, quod peccaverit, & firmiter proponit non amplius peccare. Propterea, fili, jam tempus est, ut revertaris ad Dominum, & petas veniam omnium tuarum culparum, & criminum. Et ut illa plangas dicendo:

O Domine meus, & Deus meus, quomodo apparebit coram te ille servus malus, qui toties te offendit, & iram tuam provocavit? Tam mala vita, quam est mea, non aliud meretur, quam æternam mortem, & cruciatus absque fine; quoniam pro vilissimis rebus violavi Legem tuam. Ego tuis beneficiis tam ingratus fui, quod non merear punctum vitæ. Heu mihi, qui tam malus fui, & qui postquam Christianus baptizatus sum, tot peccatis maculavi vitam meam? Quid erit de me, o magne Domine, quid medebitur malis meis? Sed o bone Deus, & Pater mi, & tota spes mea, Jesu Christe, tu pro me mortuus es, & non velis, ut condemner. Et dicas: Ecce me hic in hac Cruce, ut medear tibi. Non ergo despicias Domine pauperem, & vilem peccatorem invocantem te, & in te sperantem. Dimitte Domine præterita peccata mea, quoniam ex toto corde doleo, quod illa commiserim, & malo mori, quam iterum te offendere. Non habeo quod pro tantis peccatis tibi offeram; sed offero tibi Deus meus, & Pater meus, ipsa vulnera, & flagella tua, opprobria, & illam Crucem tuam pro recompensatione peccatorum meorum. Per illum Sanguinem tuum, & amorem, quo me amasti, indultum sit mihi. Et si quicquam valeat, offero etiam tibi hanc infirmitatem meam, & dolores, quos patior, mortemque, si velis, ut transeam. Tantum rogo ne irascaris mihi, & facias de me quicquid placuerit tibi; quia tu es totum desiderium meum, & totus amor meus. O si mera tetur anima mea intrare illam domum tuam gloriæ, ad fruendum bonis tuis in perpetuum. Q uam essem felix si omnia detrimentum facerem, & hanc etiam vitam corporis, ad fruendum te, qui es vera vita animæ meæ! Heu me! ne me despicias bone Jesu, cum jam in ista hora non sit, cui me committam, nec in quem fidam, nisi in te. O quanta voluptate audio Jesu Christe verba tua!

Fili mi, aspice illum in ista Cruce extensis brachiis ad recipiendum te; adora, & osculare eam, & confide firmiter, quod remittet tibi, & salvus eris. Gloriosa Virgo Maria Mater Dei, Advocata nostra, illa quoque te respicit, & favet tibi, & defendit te a tuis inimicis; non paveas in ipsius patrocinio, invoca ipsam, & ora, ut te adjuvet, interpella sanctos Angelos, & præcipue Custodem tuum, & Sanctos, & tutelarem tuum, & omnes te juvabunt, & pro consolatione vestra nos omnes te juvabimus, vocando Deum, & omnes Sanctos in auxilium tuum; si tu ipse ore non poteris, saltem corde non cessabis una nobiscum invocare Jesum Christum.

SYNODUS PRIMA DIOECESANA LIMENSIS

CELEBRATA A B. TORIBIO ARCHIEPISCOPO LIMENSI

Anno Domini MDLXXXII.

B. Toribius Archiepiscopus, ut alibi diximus, statim ut Ecclesiæ suæ possessionem adeptus est, se totum ejus regimini consecravit; & mensibus deinde non integris decem, post domus, & familiæ, post Ecclesiæ Cathedralis, & aliarum Urbis res bene dispositas, post visitatem per se personaliter vastissimæ Diœcesis non parvam partem, rebusque ad Synodum Diœcesanam dispositis, cognitisque, tum ex reliquo studio in eam rem impenso, quibus rebus recte dirigendis, quæ regulæ aptæ forent; sequutia Decreta concepit, & in prima sequenti ase celebrata Synodo Diœcesana constituit. Quæ non tantum tempore prævia, sed & materia ipsa præparatoria fuit ad primum Concilium Provinciale ab ipso celebratum, ut conferenti manifestum est. Cum enim deinceps præcepisset, easdem vivendi regulas per universam Provinciam necessarias esse, quas ipse propria suæ Diœcesi idoneas judicavit, proinde quicquid fere in hac Diœcesana Synodo constitutum fuit, id anno sequenti in Concilium Provinciale translatum est, ut nostris ad Synodi margines Notis indi-

indicabimus. Quapropter cum Concilium Provinciale tanto applausu acceptum, & Apostolicæ Sedis oraculo approbatum sit; non parva inde auctoritas in hanc Diœcesanam Synodum derivatur. ANTON. MONTALVO.

SYNODUS PRIMA

Celebrata in Civitate Regum, die 10. *Martii, anno MDLXXXII.*

Nos D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ gratia Archiepiscopus Regum, Regiæ Majestati a Consiliis &c. Admodum RR. Fratribus nostris, Decano, & Capitulo hujus nostræ Sanctæ Ecclesiæ Regum, & RR. admodum Prælatis Religionum, ac Vicariis, Parochis, & Clericis hujus nostri Archiepiscopatus, & vel quivis personis in eo existentibus, & habitantibus salutem in Domino nostro Jesu Christo &c.

Vobis bene notum est, qualiter per sacros Canones, & iam ultimo per Concilium Generale Tridentinum [a] constitutum sit, quod Prælati, quisque in suo Episcopatu, singulis annis celebrent Synodum, propterea quod hæc res magni ponderis, & momenti sit, ac plurimum conferat ad reformationem, vitiorumque extirpationem. Propterea, ut nos huic parti satisfaciamus, & propter necessitatem, quam nobis instare videmus ad providendum aliquibus rebus momenti, convocavimus ad dictam Synodum dictos nostrum Decanum, & Capitulum, & Vicarios, ac Parochos hujus nostri Archiepiscopatus, omnesque alios, ad quos de Jure, vel consuetudine vocari spectabat; cujus Synodi convocatio fuit ad diem S. Matthiæ proxime præteritum. Et eum simul congregati essemus, & postquam tractavimus de aliquibus negotiis ad bonum regimen hujus nostri Archiepiscopatus pertinentibus; statuimus Capitula sequentia, quæ hinc in posterum observari, & compleri volumus, & mandamus, sub pœnis, & provisionibus in eisdem contentis.

CAPUT I.

Qui in Doctrinis, & aliis Ecclesiis constituti sunt, non se absentent.

Condecet, ut qui in Ecclesiis, ac Doctrinis nostri Archiepiscopatus inservire debent, in eisdem resideant, nec se ab illis elongent, propter multa incommoda, quæ inde nasci possunt. Proinde præcipimus, ut in posterum nullus per nos Ecclesiis provisus, possit se ab illis absentare, sed ut in hoc observetur dispositio Juris, & sacri Concilii [b] Tridentini, & Constitutionis undecimæ ultimi Concilii Provincialis [c], sub pœnis circa hoc stabilitis. Et nostris Vicariis etiam præcipimus, ut eandem pœnam exsequantur; quod si in hac exsecutione remissi fuerint, incurrant ipsi pœnam duplicatam. Et nostris Visitatoribus pariter præcipimus, ut hoc inter Capita visitationis notent, quatenus ejus exsecutio nobis innotescat.

CAPUT II.

De habitu Clericorum [d].

Vicariis nostris, Beneficiatis, Parochis, & Clericis Sacris Ordinibus initiatis præcipimus, ne quisquam ipsorum utatur veste holoserica villosa, damascena, rasa, taffetana, neque colorata, neque laciniata, nec ornata, nec manicas thuracis gerant oculis expositas, aut lactucatas, seu crispas, nec indusia acu picta, nec femoralia rugata, nec alias res ex contentis in Constitutione septuagesima octava primi Concilii Provincialis in hac Civitate celebrati, nec amplos pileos, quales solent supra bireta gestare, nec fimbrias, seu caudas ad terram tractas; si non sint Præbendarii in Ecclesiis Cathedralibus, Provisor, aut Vicarius. Nec possint gestare stolas, vulgo *Becar*, si non fuerint ex personis contentis in dicta Constitutione Provinciali, seu Licentiati, vel Doctores graduati in Jure Canonico, vel Theologia, vel Magistri saltem in artibus; sub pœnis in eadem Constitutione contentis; quam Constitutionem declaramus intelligi de omnibus personis in illa comprehensis, & Præbendariis, quamvis Ecclesiarum Cathedralium, in illa non comprehensis.

CAPUT III.

Clerici non ludant.

Ordinamus, & præcipimus, quod in posterum nullus Clericus, sive in minoribus Ordinibus constitutus, aut etiam prima Tonsura initiatus, si Beneficium Ecclesiasticum obtinuerit, ullo ludi genere ludat, sub pœnis in Constitutione septagesima octava Concilii [e] Provincialis primi contentis.

CAPUT IV.

Clerici non exerceant prædia, negotiationes, aut mercimonia.

Propter incommoda, quæ sequi possunt ex eo quod Clerici, qui in Doctrinis resident, habeant prædia, vel exerceant negotiationes, & mercimonia; ordinamus, & præcipimus, quod Clerici, qui in Indorum Doctrinis fuerint, talia in posterum non exerceant, sive in vineis, sive in segetibus, vel armentis, aut aliis rebus, nec per se, nec per interpositas personas, præterquam in permissis per Constitutiones Provinciales [f], quæ de his loquuntur, sub pœna amissionis tam fundi, seu principalis, quam fructuum, applicandorum juxta Constitutionem Generalem pœnarum, quæ est octogesima prima. Itemque præcipimus, quod hinc deinceps nullus Clericus, cujuscumque qualitatis, vel conditionis fuerit, habeat opificia, sub pœna amissionis laboris, & instrumentorum, pannique, & lanæ, quæ in dicto opificio reperiuntur, vel quæ per possessorem vendentur, intra terminum a nobis assignandum.

CAPUT V.

Clerici non comitentur feminas.

Quoniam indecens est, quod Clerici in Sacris constituti, cujuscumque sint qualitatis, asso-

[a] Trid. Sess. 24. C. 2. *De reform.* [b] Sess. 7. C. 1. Trid. *De reformat.* & Sess. 24. C. 12.
[c] Concil. Provinc. anni 1567. Constit. 51. & Sess. 3. C. 4. & anno 1583. Act. 2. C. 41. Act. 3. C. 14. & alt. & Act. 4. C. 17. [d] Concil. Provinc. I. Act. 3. C. 16. [e] Conc. Provinc. I. supra Act. 3. C. 17.
[f] Concil. Provinc. I. Act. 3. C. 4. & 5.

associent mulieres ullas, vel manu sustentando, vel in equis retro vehendo, propterea ordinamus, & præcipimus dictis Clericis, ne mulierem [a] ullam quantumvis matrem, vel sororem, comitantur, sub pœna Constitutionis septuagesimæ sextæ Concilii primi Provincialis. Hortamurque omnes, & quascumque, & cujusvis qualitatis, vel conditionis mulieres, ut non consentiant, vel permittant, se a dictis Clericis associari, nec præmissa obsequia præstari; memores se, si aliter fecerint, rationem Deo reddituras.

C A P U T VI.

De vita, & honestate Clericorum.

Quoniam non est, quod magis instruat ad pietatem, & obsequium Dei, quam eorum vitæ exempla, qui Divinis ministeriis peculiariter dicati sunt, & tamquam speculum cæteris expositi; statuimus, & jubemus, ut Clerici omnes cuncta sibi per Summos Pontifices, & Sacra Concilia [b] præscripta observent, quoad ipsorum vitam, honestatem, cultum, doctrinam, luxum, victum, choreas, ludos, vestitum, delectamenta, & negotia sæcularia; quicquid Legum in usu non est, in usum reducendo, prout reducimus; eadem præcipientes, prout præcipimus, sub pœnis in Jura statutis, vel etiam majoribus pro nostro arbitrio infligendis.

C A P U T VII.

Sacellani, & Clerici intersint Officiis, & Processionibus; & qualiter se gerant in funeralibus.

Statuimus [c], & mandamus, quod Sacellani, qui obtinuerint Cappellanias in hac Sancte Ecclesia, ut & Parochi, & Beneficiarii ejusdem, singulis diebus assistant Missæ majori, & Dominicis, & Festivis, tam eidem Missæ, quam primis, & secundis Vesperis, juxta Constitutionem tertiam, & sub pœnia in ea statutis. Et Clericis Sacrorum Ordinum pariter præcipimus, ut festivis diebus, eisdem Missæ, & utrisque Vesperis intersint.

Jubemus item [d], & volumus, ut diebus Processionum tam generalium, quam particularium, Clerici omnes supradicti eisdem cum suis Superpelliceis interveniant, & in eis cum silentio procedant; & quod similiter accedant ad Matutinas Nativitatis, Resurrectionis, Pentecostes, & Corporis Christi, & Assumptionis, ac Nativitatis Dominæ nostræ, & Sancti Joannis Evangelistæ, & S. Petri, sub pœnis ejusdem Constitutionis tertiæ, unius monetæ regalis quantum ad Sacellanos, & alios Clericos.

Statuimus item, & præcipimus, quod Clerici, qui interfuerint sepulturis, incedant cum silentio, & gestant candelas accensas usque ad finem officii, sub pœna perdendi candelas, applicandas Ecclesiæ, in qua sepelietur defunctus.

C A P U T VIII.

De cantandis Missis, & Vesperis in Ecclesiis Parochialibus, & aliis.

Ordinamus, & præcipimus, ut omnes Parochi, & Beneficiarii hujus Civitatis, & Oppidorum Hispanicorum, diebus Dominicis, & aliis festive colendis, cantent Missas, & Vesperas; & intra septimanam, ubi cantari non poterunt, recitentur in tono, sub pœna quatuor regalium pro singulis vicibus omissionis, applicandorum Ecclesiæ.

C A P U T IX.

Parochi recitent Doctrinam; & qui in Doctrinis sunt, eam personaliter doceant.

Præcipimus etiam, quod omnes Parochi doceant Doctrinam Christianam diebus Dominicis, & festivis, & in Quadragesima bis in septimana, juxta Constitutionem decimam septimam primi Concilii Provincialis [e], sub pœna in eadem contenta. Sub qua pœna præcipimus etiam Clericis residentibus in Doctrinis Indorum, ut personaliter eam recitent in diebus, quibus ad id obstricti sunt; jubentes eis, ut diebus operariis id mane præstent, ut auditores deinde ad suos labores ire possint, sub pœna quatuor regalium nummum, suis Ecclesiis applicandorum, singulis vicibus, quibus eam omiserint.

C A P U T X.

Clerici penes se habeant casus Prælato in Bulla Cœnæ reservatos.

Statuimus, & ordinamus Clericis Confessariis, ut habeant casus in Bulla Cœnæ [f], & alios nobis reservatos; itemque Libros, & Summas, ex quibus discant occurrentis conscientiarum dubia diffinire, sub pœna quod contra negligentes procedatur juxta Juris dispositionem.

C A P V T XI.

Parochi Parochianos suos infirmos visitent.

Ordinamus, & præcipimus, quod Parochi hujus nostri Archiepiscopatus, & qui in Doctrinis fuerint, visitent infirmos suæ Parochiæ; & cum vocati fuerint, studeant illis in mortis articulo præsentes esse, ut eos animent, & juvent ad bene moriendum; in quo conscientias ipsorum oneramus.

C A P V T XII.

Non fiant repræsentationes, vel comœdiæ non prius probatæ. [g]

Statuimus, & præcipimus nostris Vicariis, Beneficiariis, Parochis, Clericis, & Sacristanis, ut in Ecclesiis, Eremitoriis, & Xenodochiis non permittant, neque consentiant fieri ullas repræsentationes, choreas, vel ludos, cujuscumque qualitatis, quæ sint, vel fuerint hujusmodi; neque comœdias, vel interludia, nisi prius per nos, vel nostrum Provisorem examinata; & ut prohibeant, præcipiantque actoribus sub arbitrariis pœnis, ne ejusmodi comœdias, non prius, ut dictum est, examinatas, adhibeant, & secundum Jura contra eos procedant; ad quod faciendum plenariam illis potestatem conferimus.

CA-

[a] Limitatur in Concil. Provinc. I. ut supra. [b] Trid. Sess. 22. C. 1. *De reform.* Concil. Provinc. I. Act. 3. C. 15. & seqq. [c] Conc. Provincial. I. Act. 3. Cap. 25. & 26.

[d] Regula consueta, Cap. 20. & 47. Concil. Provinc. I. Act. 4. Cap. 11. [e] Conc. Provinc. I. Act. 2. Cap. 5. Conc. Trid. Sess. 24. *De reform.* [f] Bulla Cœnæ, §. fin. *Cæterum Patriarchæ &c.*

[g] Conc. Colon. anno 1536. Par. 3. C. 26. Innoc. III. C. *Cum decorem, De vita, & honest. Clericorum.* Conc. Mediol. I. Par. 3.

CAPUT XIII.

Parochi petant Eleemosynas pro pauperibus verecundis [a].

Constituimus, & præcipimus, quod Parochi in suis Parochiis, diebus Sabbatinis, & in Vesperis Festorum Paschalium petant eleemosynas pro pauperibus verecundis; & in locis, in quibus erunt Vicarii, Vicarius, & Parochus simul illas petent; in reliquis autem locis Parochum comitabitur persona, quam ipse elegerit. Et habebunt Librum computi eleemosynarum, quas percipient [b], & quomodo eas distribuerint, ut existent earum rationes, sub pœna contrafacientibus ad arbitrium infligenda.

CAPUT XIV.

Ne laicos, aut pueros in Sacristiam ingredi patiantur. [c]

Nostris Vicariis, Beneficiariis, Parochis, Clericis, & Sacristanis præcipimus, quod nullum laicum, cujuscumque qualitatis, dum Divina Officia in Ecclesia persolvuntur, in Sacristiam intrare permittant; nec eandem ingrediantur Clerici, nisi caussa celebrandi Missas; & tunc observent silentium, sub pœna unius nummi regalis singulis vicibus a Sacristano in Ecclesiæ usum solvendi.

CAPUT XV.

De officio Sacristarum. [d]

Nostrarum etiam Ecclesiarum Sacristanis præcipimus, si Sacris Ordinibus initiati sint, quod Corporalia singulis mensibus, & Purificatoria singulis hebdomadis lavent, vel per Sacerdotes lavari faciant. Itemque pannulos Altaris, & Calicum Pallas semel in septimana, & semel in mense Albas, & Amictus, & mappas Altarium. Et quod Casulæ, Stolæ, Manipuli, Dalmaticæ, Pluvialia, Antipedia, & reliqua omnia ornamenta sint consuta, plicata, & parata, nec male tractentur; & quod in armariis, Calicibus, ornamentis, & Libris earundem Ecclesiarum servent magnam munditiem; quod si neglexerint, multabuntur summa quatuor pesorum, impendenda in opera pia ejusdem Ecclesiæ. Eosque præterea monemus, quod resarcira debeant omnia damna, diminutiones, & abusus, quæ dictis ornamentis ipsorum culpa acciderint, & quod contra illos procedetur usque ad privationem Officiorum.

CAPUT XVI.

Sacristani doceant pueros Chorales legere, scribere, & cantare.

Mandamus insuper eisdem Sacristanis, quod semel quotidie doceant pueros Chori cantare, legere, & scribere; sub pœna unius nummi regalis applicandi dictæ Ecclesiæ toties quoties id omiserint.

CAPUT XVII.

Clerici non visitent Moniales absque licentia. [e]

Quoniam ex frequenti accessu Cœnobiorum Sanctimonialium plura detrimenta Clericis evenire possunt, præsertim temporis, quod in visitationibus deperditur, quod non parvi momenti dispendium est in personis, quæ eodem tempore suis functionibus bene impendendo egent; quod præterea Superiores offendit. Propterea ad hæc evitanda, ordinamus, & præcipimus, quod in posterum nullus Clericus in Sacris Ordinibus, vel Beneficio constitutus, visitet Moniales absque expressa nostra licentia in scriptis obtenta, sub pœna sex pesorum, arbitrio nostro piis operibus applicandorum, pro singulis vicibus, quibus contrarium fecerint.

CAPUT XVIII.

Clerici filios domi non habeant [f].

Ut Presbyterorum incontinentiæ, turpi, & scandaloso crimini, remedium apponamus, & ne ipsius extet memoria, statuimus, & præcipimus, quod Clerici suos filios, vel filias domi suæ non habeant, nec illos comitentur, vel juvent ad Missas, nec in ipsorum sponsalibus, vel matrimoniis præsentes sint [g], nec Missis, vel cœnis nuptialibus eorundem; sub pœnis sex pesorum operibus piis applicandorum, & quod contra violatores procedatur usque ad privationem bonorum. Quæ tamen intelligi debent de filiis acquisitis postquam patres cœperant Ordinibus initiari.

CAPUT XIX.

Servarum, seu sclavorum Domini curent, ut illi bene vivant, nec peccatis inserviant [h].

Quia multi servas habent, qui non solum negligenter, sed, quod pejus est, volenter, & gaudenter consentiunt, & permittunt, eas in concubinatu vivere, propter lucrum, quod ipsis ex partu servarum accrescit, nullius pensi habentes obligationem, qua tenentur eas Dei Legem docere, & ad ejus observantiam hortari; & quoniam nobis ut ipsorum Pastori, & Prælato expedit obviare huic malo, hortamur, & communemus, ut illico remedium adhibeant, ut ipsorum servæ bene vivant, omnem peccandi occasionem eis penitus auferendo, præsenti provisione eosdem præmonentes, quod cum omni rigore contra ipsos procedemus, tamquam contra fautores, & participes istius delicti. Nostrisque Vicariis, & Parochis præcipimus, ut eorum unusquisque in loco suæ curæ hoc nostrum Synodale Capitulum populo palam legat, ut ejus ignorantia a nemine prætendi possit. Hortamurque Prædicatores, & Confessarios, ut hujusmodi servarum dominos admoneant.

CAPUT XX.

Nemo Clericorum habeat Nigros, vel Nigras ad lucrandum.

Quoniam intelleximus, quod tum in hac Civitate, tum extra illam, in hoc nostro Archiepiscopatu aliqui Clerici habeant Nigros, & Nigras ad lucrandum pecunias (rem non tantum Sacerdotibus, sed etiam laicis prohibitam, ut quæ occasionem præbeat, quod ejus-

[a] Trid. Sess. 23. Cap. 1. *De refor.* [b] Trid. Sess. 22. Cap. 9. *De reform.* [c] Regula consueta C. 28. §. *Non permittant.* Conc. Mediol. IV. *De Sacristia*; & Conc. 1. *De offic. Sacristani.* [d] Clem. I. Epist. 2. ad Jac. Fr. Dom. post princ. Conc. Salisburg. sub Urbano VI. Conc. Frising. sub Eugen. IV. Conc. Mediol. I. Par. 2.
[e] Conc. Mediol. VI. Tit. *Quæ ad Moniales pertinent.* Conc. Liman. anno 1583. Act. 3. C. 35.
[f] Concil. Basil. Sess. 20. Conc. Frising. sub Eugenio IV. Tit. *De cohabit. Cleric. & mulier.*
[g] Conc. Palent. in Hispan. Tit. *De vita, & honest. Cleric.* [h] Conc. Basil. Sess. 20. Conc. Col. Par. 23. C. 8.

modi Nigri, vel Nigræ, cum pecunlam, quam dominis contribuere coguntur, non possint honeste, & licite acquirere, eam cum offensione Dei, & illicitis, inhonestisque modis quærant.) Nos huic malo providere volentes, statuimus, & præcipimus omnibus Sacerdotibus hujus Civitatis, ac totius nostri Archiepiscopatus, cujuscumque status, vel conditionis existant, cæterisque Clericis Sacri Ordinis, quod posthac eorum nemo habeat Nigrum, vel Nigras ad ejusmodi lucrum, sub pœna perdendi quicquid ejusmodi Negrita sic lucrabitur, ac insuper quinquaginta pesos pro quolibet Nigro, vel Nigra, quem ad id genus lucrum duxerit, applicanda justa Constitutionem octogesimam primam primi Concilii Provincialis.

CAPVT XXI.

Saeculares tempore Divini Officii non ingrediantur Chorum a.

Præcipimus pariter, ut dum Officia Divina celebrantur, nemo laicorum intret Chorum, sed in hoc observetur Constitutio decima Concilii Provincialis, sub pœnis in eadem contentis.

CAPVT XXII.

Clerici in Choro non sedeant in sedilibus Præbendariorum.

Ordinamus, & præcipimus, quod nullus Clericus, vel Religiosus sedeat in Choro in Sellis Præbendariorum; nisi tales sint, quibus ratio suadeat exhiberi debere aliquam reverentiam.

CAPVT XXIII.

Synodalium personarum libertas.

Volentes tollere occasiones, per quas quis ad Synodum venire prætermittat; statuimus, & præcipimus, quod nemo illorum, qui ad Synodum accesserit (seu Clerici, sive laici sint) possint coram nobis, vel nostro Provisore, pro civili debito, vel delicto conveniri, donec ad suam domum redierit; nisi ejusmodi delictum in ipsa Synode commiserit, vel nisi sufficiens informatio, seu verosimilis præsumptio fugæ de illo habeatur pro gravitate delicti.

CAPVT XXIV.

Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ-unctionis Indis administrentur.

Ordinamus, & præcipimus, ut Indis, justa Constitutiones octogesimam octavam, & octogesimam nonam postremi Concilii b Provincialis capacibus, in posterum administretur Sacramentum Eucharistiæ, prout in eisdem Constitutionibus jussum, & provisum est; observata per omnia dispositione earundem Constitutionum, & habita nostra licentia, ut in iisdem continetur.

Eisdem pariter dabitur Sacramentum Extremæ unctionis, prout in Constitutione septuagesima quinta ejusdem Concilii Provincialis provisum est; quas dictas Constitutiones Parochi penes se habeant.

CAPUT XXV.

Nominantur Examinatores pro Beneficiis, & Doctrinis vacantibus.

Justa Decretum Sacri Concilii Tridentini c, quo jubetur, ut in Synodis Diœcesanis nominentur sex Examinatores pro Ecclesiis vacantibus; ut id executioni mandemus, designamus in hac Synodo hujusmodi sex Examinatores.

CAPUT XXVI.

De Judicibus Apostolicis.

Item secondum idem Concilium Tridentinum d, pro diffinitione caussarum Apostolicarum, quæ in his partibus committentur, in hac Synodo designamus quatuor personas, ex Juris dispositione qualificatas.

CAPUT XXVII.

De Testibus Synodalibus e.

Ratio, propter quam Sancti Patres juste, & sancte constituerunt, ut singulis annis fierent Synodi, fuit, ut in eis tractetur de corrigendis, emendandis, & in meliores reformandis malis moribus; & ut in illis tractetur, & agatur, quod animarum bono regimini, & rebus ad Episcopatum spectantibus expediat. Et ut quæ in ejusmodi Synodis ordinarentur, & fierent, efficacius, ad effectum perducerentur; providerunt, ut in singulis Episcopatibus nominentur, & instituantur Testes Synodales boni, & idonei, qui per totum Archiepiscopatum magna diligentia inquirant, quisque in districtu sibi assignando, qualiter observentur, & adimpleantur Constitutiones Synodales. Et nos ut institutionem tam sanctam exsequamur, designamus in Synodo ejusmodi personas, quales in cæteris, quas Deo dante celebrabimus, intendimus designare, ut per nostrum Archiepiscopatum inquirant, ut prædictum est; quod sine Scriba, Notario, & strepitu judiciali, & simpliciter, ac de plano perficient; quia non habent jurisdictionem aliter faciendi, nec eam ipsis concedimus; & quod sic secreto perquisierint, notando Testes, qui rem noverint, vel denunciaverint, tam circa defectus, & culpas Vicariorum, & Clericorum, quam etiam laicorum, sine Testium juramento, sed per viam informationis, ad ad Synodum deferent; & nobis secreto tradent, ut nos, eo viso, provideamus remedium meliori modo, quo Domino serviatur; & quicquid in hujusmodi visitatione expenderint, nos jubebimus illis, ad quos de Jure, vel consuetudine spectabit, ut id ipsis rependant. Qui tamen, tum in hac Synodo, tum in aliis, quas celebrabimus, debent præstare juramentum, secundum dispositionem Juris.

CAPUT XXVIII.

De applicatione generali pœnarum.

Ordinamus, & volumus, quod pœnæ in his Capitulis, & Constitutionibus Synodalibus non applicatæ, distribuantur, & applicentur secundum quod, & eo modo, quo disponit Constitutio octogesima prima primi Concilii Provincialis supradicti.

CA-

a Synod. 2. Turon. C. 2. n. 4. Bracar. 2. C. 1. n. 13. Conc. Rom. sub Joanne XII. in fine.
b Conc. Provinc. anno 1583. Act. 2. C. 21. & C. 22. sup. c Sess. 25. Cap. 18. *De reform.*
d Sess. 25. Cap. 10. *De reform.* e Conc. Provinc. anno 1583. Act. 4. Cap. 23.

CAPUT XXIX.

De declaratione, & auctoritate Constitutionum.

Volumus itam, & est nostre voluntas, quod si dubietas aliqua contigerit circa sensum alicujus ex præmissis Constitutionibus, ejus declaratio nobis reservate sit.

Hortemur proinde, requirimus, & jubemus omnibus, & quibuslibet personis Ecclesiasticis, & sæcularibus, existantibus, & habitantibus in hac Civitate, & in aliis Civitatibus, Oppidis, & locis hujus nostri Archiepiscopatus, vel qui pro tempora deinceps extiterint, & habitaverint, quod ab hac die hodierna publicationis harum Constitutionum Synodalium, in posterum as habeant, teneant, observent, compleant, & exsequantur tanquam Constitutiones Synodales hujus nostri Archiepiscopatus, in omnibus, & per omnia, & secundum formam, quæ in ipsis continatur, nec earum tenoram, & formem excedant ullo modo, sub pœnis in iisdem contentis, & aliis arbitrio nostro reservatis. Et monemus omnes, qui contumaces extiterint, vel ullo modo illis contrarii fuerint, vel contravenerint, quod contra ipsos ad earundam exsecutionem cum omni rigore procedemus. Et præcipimus, quod eædem Constitutiones publice legantur, & publicentur in hac nostra Sancta Ecclesia hujus Civitatis coram dictis congregatis, & reliquis fidelibus Christiani, qui dictam Ecclesiam ad Officia Divine accesserint; & ut habeant vim, & vigorem Constitutionum Synodalium; quia nos ea illis tribuimus, quantum ed earum validitatem de Jure requiritur.

Absolutæ sunt istæ Constitutiones Synodales ad gloriam, & honorem Dei Domini nostri, dia decima Martii anni millesimi quingentesimi octogesimi secundi.

T. Archiepiscopus Regum.

Istæ Constitutiones publicatæ fuut in hac S. ncta Ecclesia majori Civitatis Regum, præsentibus Illustrissimo Archiepiscopo, & aliquibus Prælatis Religionum, & alio multo populo, die decima octava mensis Martii MDLXXXII.

Ego Joannes Rodriguez de Victoria Presbyter, Secretarius dictæ Synodi, fidem facio, quod præsens fuerim toti dictæ Synodo, & Constitutionibus in ea contentis, earumque publicationi, ut dictam est. Et pro veritate meum nomen subscripsi, testibus, qui fuerunt eidem publicationi, præsentibus, Doctore Muniz Arcidiacono Cuzcano, & Canonico Alphonso Martin, & Doctore Joanne de Reca Parocho hujus S. Ecclesiæ. Eas publicavit Baccalaureus Christophorus Sanchez de Renado Parochus dictæ Ecclesiæ.

Joannes Rodriguez de Victoria Secretarius.

SYNODUS II. DIOECESANA LIMENSIS

Celebrata in Civitate Regum, die 8. Februarii anno 1584.

NOs D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, Dei & Sanctæ Sedis Apostolicæ Romanæ gratia Archiepiscopus hujus Civitatis Regum, Regiæ Majestatis Consiliarius &c. Volentes satisfacere obligationi, quam nobis imposuit sacrum Concilium Tridentinum a, celebrandi singulis annis Synodum Diœcesanam; convocavimus admodum RR. nobis dilectos Decanum, & Capitulum hujus nostræ Ecclesiæ, & Vicarios, & Parochos hujus nostri Archiepiscopatus, ad quos de Jure vocari pertinet; cujus Synodi indictio fuit ad diem S. Andreæ anni proxime præteriti 1583. in qua ordinavimus Constitutiones sequentes, quas volumus, & præcipimus observari, & effectu compleri, sub pœnis in eisdem contentis, & aliis nostro arbitrio impenendis.

CAPUT I.

Quomodo, & quando faciendæ sint matriculæ Confessionum.

Omnibus Parochis totius hujus nostri Archiepiscopatus præcipimus, quod singulis annis conficiant matriculas b omnium personarum suæ Parochiæ, quæ per ætatem idoneæ fuerint ad Sacramentalem Confessionem, neminem omittendo. Quam matriculam facere incipient a Septuagesima, & absolvent ante Dominicam primam Quadragesimæ. Et ea illa die incipient monere populum, ut justa ipsorum debitum, accedant ad Confessionam, & monere patres-familias, ut ab omnibus suis domesticis exigant schedas Confessionum; qui patres-familias teneantur per octo dies a Dominica *Quasi modo* ejusmodi schedas exhibere eisdem Parochis, non exspectato, quod Parochi eas petant; & Confessarii pœnitentibus dabunt hujusmodi schedas testimoniales acceptarum Confessionum, ut eas ad Parochum deferant. Et ipsi Parochi in margine matriculæ scribent unum C. ad nomina eorum, qui confessi sunt, & duo CC. ad eorum, qui confessi sunt, & communicaerunt. Dicti quoque Parochi intra quindecim dies post Dominicam *Quasi mode* mittent ad nos, vel nostros Vicarios prædictas matriculas propriis ipsorum nominibus subscriptas, cum certa, & vera relatione personarum, quas apparabit non fuisse confessas, & communicatas Dominica *Quasi mode*, juxta præceptum Ecclesiæ c, ut provideamus, quod expediarit. Et totum hoc, ut rem tanti momenti, dictis nostris Parochis præcipimus, ut magna diligentia, & cura perficiant, sub pœna quinquaginta pesorum, quos vulgu *ensayador* vocant, & aliis nobis arbitreriis, ad nostram dispositionem applicandis, quas incurrent omittendo quodcumque præmissorum. Dictos patres familias monemus, quod si non collegerint schadulas, easque tradiderint Parochis, prout illis præceptum ast, contra ipsos cum omni rigora procedetur; ipsorumque conscientia oneramus, ut curent quod suarum familiarum singuli pro dicta Dominice *Quasi modo* sua peccara con-

a Sess. 24. C. 2. *de refor.* b Conc. Tolet. anno 1589. §. *Cum nonnulli.* c Cap. *Omnis utriusque sexus, De pœn. & remiss.*

confiteantur, juxta præceptum Ecclesiæ, cum tanta obligatione teneantur familiarum suarum curam agere. Ipsis quoque Parochis præcipimus, ut intra dictos quindecim dies cum magna diligentia recuperent schedulas Confessionum, in quam rem omnem curam, & solertiam necessariam impendent, etiam discurrendo per domos illorum, qui confiteri debent.

Indorum autem Parochis, & qui Doctrinarum curam gesserint, ordinamus, & præcipimus, ut magna diligentia invigilent, quod omnes Indi ipsorum curæ pastoralis, qui per ætatem confiteri debent, confiteantur intra Quadragesimam; quod si casu omnes tum confiteri non possint, vel propter populi multitudinem, & paucitatem Sacerdotum, vel talium, qui ipsorum linguam oon calleant; non propter aliam caussam (quam non admittant) in tali casu observetur consuetudo in hoc Archiepiscopatu hactenus usitata, ut confiteri possint a Dominica Septuagesimæ usque ad octavam Corporis Christi inclusive; & quod Indi, qui communicare debent, communicant intra tempus reliquis fidelibus Christianis ad communionem assignatum, hoc est, a Dominica Palmarum usque ad Dominicam *Quasi modo*. Et quoad matriculas, volentibus dictis Indis confiteri intra Quadragesimam, ubservabitur forma superius præscripta, sub pœnis ibidem contentis; & quum oportebit ipsos confiteri a Septuagesima usque ad octavam Corporis Christi, incipient Parochi facere matriculam uno die post Festum Regum, & eam absolvent ante Dominicam Septuagesimæ, & ab ipsa Septuagesima monebunt eos, ut confiteantur; & confessionum termino transacto, describent matriculas, & suis nominibus subscribent, eum certa, & vera relatione eorum, qui confiteri, & communicare omiserint; ad hoc, ut ea per nos, vel nostros Vicarios, aut Visitatores visa, provideatur, quod expediet. Et omnia præmissa circa matriculas facient, & opere complebunt sub pœnis supra expressis.

C A P U T II.

De Missis, quas Parochi, & Beneficiati pro populo celebrare tenentur a.

Præcipimus item Beneficiatis, & Parochis, ut singulis diebus Dominicis, & festive servandis celebrent Missas pro populo, non accipiendo ullam pitantiam pro ipsis. Et Indorum Parochi celebrabunt Missas pro populo Dominicis, & diebus festivis per Indos observandis, juxta statutum ultimi Concilii Provincialis b anno 1583. celebrati; & in Ecclesiis Indorum, vel Hispanorum, in quibus consuetudo fert, ut pluribus diebus celebreutur. Omnesque dictos Parochos, & Beneficiatos bortamur, eisque injungimus, ut in omnibus omnino Missis, quas celebraverint, habeant specialem memoriam propriorum suorum Parochianorum, & eos Deo commendare curent.

C A P U T III.

Notorii in fine cujuslibet actus adnotent jura, quæ perceperint, & in summa ad finem processus.

Quia multum interest, ut clara sint jura, quæ Notarii perceperint, & ne excedant stipendia taxata; præcipimus, ut iidem Notarii in fine cujuslibet actus ejusmodi jura particulariim adnotent, & omnia summatim in finem processus, sub incursu pœnarum, quas sacrum Concilium Provinciale c in hac Civitate anno proxime præterito 1583. celebratum imponit Notariis, qui in processibus, & instrumentis, quæ consecerint, non adnotant jura, quæ inde percipiunt, & sub aliis pœnis ad nostrum arbitrium.

C A P U T IV.

Quod pulsetur campana ad meridiem.

Præcipimus omnibus Sacristanis, tam Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis bujus Civitatis, quam aliorum locorum bujus Archiepiscopatus, quod hora duodecima meridiana pulsent campanas, ut omnes orare possint.

C A P V T V.

Ut habeatur tabula Festorum, quæ observari debent.

Ordinamus item, & præcipimus, ut in omnibus Ecclesiis hujus Archiepiscopatus habeatur tabula Festorum, in qua designentur omnia Festa, quæ Sacrum Concilium d Provinciale proxime præteriti anni 1583. observari præcipit tam per Hispanos, quam per Indos, & Festa, quæ ex consuetudine in singulis Ecclesiis, & populis observantur, & Festa, quæ hæc ipsa Synodus Diœcesana e in hac Civitate servari jubet. Declaramus insuper, quod Festa, quæ Sacrum Concilium Provinciale servari præcipit, per omnia loca, tam in Oppidis, quam in agris observari debeant; & in Festis consuetudinalibus observetur ipsa consuetudo, quæ erat, & est circa ipsorum observantiam. Dictam autem tabulam Parochi in suis Ecclesiis appendant intra quindecim dies, postquam ista Constitutio ad ipsorum notitiam pervenerit; monentes eosdem, quod si in ejus executione negligentes fuerint, cum omni rigore castigabuntur.

C A P V T VI.

Nominantur Examinotores promovendorum od Beneficia, & Doctrinas.

Sacri Concilii f Tridentini jussis parentes, quibus præcipit, quod in Synodis Diœcesanis nominentur Eaaminatores pro Beneficiis; nos pro Doctrinis, & Beneficiis nominavimus Examinatores, qui debent præstare juramentum secundum idem Concilium Tridentinum.

C A P V T VII.

Nominontur Testes Synodales.

Juxta Decretum Concilii g Provincialis proxime præteriti, nominavimus Testes Synodales, qui diligenter inquirant res necessarias, & utiles ad corrigendum, emendandum, & reforman-

a Conc. Mediol. 2. Tit. 2. Decr. 4. Conc. Mediol. 4. Tit. *Quæ ad Missæ sacrif. pertinent*. b Act. 4. C. 9.
c Conc. Provinc. anno 1583. Act. 4. Cap. 15. &c. Edict. gener. 1. Tit. 4. §. *Et præcipimus*, & in fine Edicti.
d Act. 4. C. 9. e C. 5. infra. f Trid. Sess. 24. C. 18. *de refor.* g Act. 4. Cap. 23.

formandum, absque jurisdictione, vel strepitu judiciali, sed designando, & simpliciter memorando Testes rei conscios, sine Notario, vel accepto juramento. Debent autem specialiter inquirere, & scire, quomodo observetur Sacrum Concilium Tridentinum, & Concilia Provincialia, & reliquæ Constitutiones hujus Archiepiscopatus; & debent juxta Juris dispositionem præstare juramentum officio suo bene, & fideliter fungendi, postposito quocumque humano affectu. Et quod sic didicerint, deferent ad nos, & primam Synodum, quam celebrabimus, vel ad Concilium Provinciale proxime futurum.

CAPUT VIII.

De Festis in hac Civitate servandis.

Justis rationibus, & multis considerationibus moti præcipimus, ut observentur Festa sequentia, SS. Sebastiani, Marcelli, Bernardi, & Blasii in hac Civitate, & in agro Conversio Sancti Paulli.

CAPUT IX.

Omnes habeant istius Synodi exemplar.

Ordinamus pariter, & præcipimus omnibus Parochis, Vicariis, & Beneficiatis totius nostri Archiepiscopatus, ut istam Synodum penes se authenticatam habeant, ut eam videant, observent, & opere compleant, prout in ipsa continetur; eosdem commonentes, quod si illam transsumere neglexerint, contra eos cum omni rigore procedetur. Vel ad minus eorum quisque habeat eam ejus partem, quæ ad ipsum pertinet.

CAPUT X.

Parochi nos moneant de illis, qui versantur in peccatis publicis.

Statuimus, quod Parochi gerant peculiarem curam monendi nos, vel nostros Vicarios de publicis concubinariis, & aliis, qui versantur in peccatis publicis; ac de illis, qui sponsalibus tantum initiati, ducunt vitam maritalem, non accepta nuptiali benedictione, ut cognita caussa disponatur quod expedierit.

CAPUT XI.

De publicatione quorundam Capitum Concilii Tridentini.

Quoniam Sacrum Concilium Tridentinum, Sess. 23. Cap. 1. *De reformat.* & Sess. 6. Capite 1. & 2. in quibus agitur de residentia Prælatorum, & Parochorum, præcipit, ut illa publicentur, ut & Concilia Provincialia, & Episcopalia; eisdem parentes præcipimus, ut in præsenti Synodo dicta Capita publicentur. Actum in Civitate Regum octava die mensis Februarii, anno 1584. *T. Archiepiscopus Regum.*

De mandato S. Illustrissimæ Dominationis.

Baccalaureus Gonzalvus de Trejo de la Cerda Secretarius.

In majori Templo hujus Civitatis Regum, sub offertorio Missæ majoris, die Dominica, nona mensis Februarii anni 1584 ex pulpito ad populum legi, & publicavi supradictas Constitutiones sanctæ Synodi Diœcesanæ, de mandato Illustrissimi Domini D. Toribii Alphonsi Mogrovexi, hujus Sanctæ Ecclesiæ Archiepiscopi. Et statim immediate legi duo Decreta sac. Conc. Trident. unum quod agit de residentia Episcoporum, & alterum de residentia Parochorum, in præsentia suæ Illustrissimæ Dominationis, & testium præsentium, Licentiati D. Bartholomæi Martinez Archidiaconi, & D. Petri Villaroerche Scholastici hujus Sanctæ Ecclesiæ, & Licentiati Ramirez de Carthagena Auditoris Audientiæ Regiæ, & multorum aliorum; & in fidem subscripsi ut de eo constet. Acta m in hac Civitate Regum die decima octava Martii anni 1584.

Baccalaureus Gonsalvus de Trejo de la Cerda Secretarius.

SYNODUS DIOECESANA VALENTINA

CELEBRATA PRÆSIDE ILLUSTRISS. AC REVERENDISS.

D. JOANNE RIBERA

Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, anno MDLXXXIV.

Joannes Ribera Patriarcha Antiochenus, & Archiepiscopus Valentinus omnibus suæ Diœcesis Christifidelibus salutem in Domino.

SI ea esset in hominibus ad virtutem comparandam diligentia, & ad conservandam animi fortitudo, ut non facile in diversa laberentur; non ita multis Legibus opus esset, quibus velut adminiculis ipsa morum rectitudo sustentari, ac fulciri posset; sed ut magna est hominum incuria, & animi mobilitas, ita sæpe fit, ut, neglecta virtute, multi obliqua sequantur, & in varia se vitia præcipites dedant. Hinc fit, ut novis quotidie insurgentibus morbis, nova sint adhibenda remedia, ne si ægritudo invalescat, nulla jam spes salutis relinquatur. Aliquot jam abhinc annis Diœcesanam Synodum celebravimus, ut sancita aliqua morum reformatione, si quæ collapsa viderentur, instaurari, & erigi possent. Post vero cum res minime id postularet, ab eo aliquandiu destitimus, donec cogitare cœpimus, non esse hæc exercitia diu intermittenda, sed repetenda potius, ut pullulantes in agro Dominico sentes resecari, ac etiam avelli possint: *Pascite*, dicebat Beatus Petrus Apostolus, *qui in vobis est, gregem Dei; providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum.* Pascuntur autem

autem Dominici greges tum Divini verbi prædicatione, ut hujusmodi spirituali esca nutriti, ea, quæ sunt spiritus, sapiant, tum etiam Prælatorum statutis, & mandatis, cum insurgentia mala prohibentur, & quæ bona sunt, sancte præcipiuntur. Sunt enim, quos sola monitione ad bonum persuadeas; sunt qui fere ad omnia præceptis egent; sunt qui pœna etiam trahendi sunt. Quare ut hujusmodi etiam pastum nostris præberemus, merito hisce diebus convocata Diœcesana Synodo, ac proinde vocatis ad hanc Urbem omnibus nostræ Diœcesis Parochiarum Præfectis, de his omnibus cum eis contulimus, quæ Diœcesi partim convenire, partim etiam necessaria esse videbantur. Addidimus itaque superiori Synodo Decreta, sed pauca; neque enim plura præsens rerum status postulabat. Vestrum erit, juxta præceptum Apostoli, obedire Præpositis vestris, & subjacere eis; ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri. Memores igitur vestri officii, mala prorsus abjicite, & quæ recta sunt, operamini, ut æterna bona, quæ suis Deus parata habet, simul omnes tandem consequamur. Datum Valentiæ, in Domo nostra Archiepiscopali 6. Kalendas Octobris, anno MDLXXXIV.

EXHORTATIO
Ad Divinum Officium attente recitandum.

Sed antequam Synodalia Decreta proponantur, illud maxime nostros, qui Sacris sunt initiati, admonitos esse velim, quanto animi studio, & diligentia suo muneri intendere, quam puta, & sincera mente omnia illa exsequi, quæ eorum conveniunt dignitati, debeant. Quid enim Sacer Ordo non exigit virtutis, & sanctimoniæ, ut recte, & sancte omnia fiant, ac ne scandali aliquid, aut offensionis ex factis, dictis, corporis habitu, aut alia quacumque ex re oriri possit? Illud ergo sedulo, ac diligenter a vobis curandum est, ut vitæ vestræ exemplo aliis ad omnia probe gerenda duces sitis, & ut sic bona omnia in vobis splendeant, ut splendore illo reliqui etiam illustrentur; & juxta præceptum Apostoli, exemplum sitis aliis in verbo, in conversatione, in charitate, in Fide, & castitate. Illud etiam perpendite, quales ii esse debeant, quibus ex munere competit, non pro se ipsis tantum, sed pro aliis etiam Deum orare; quam charus, quam gratus, qui intercedit, illi esse debeat, quem orat, quemque ad sua vota flectere nititur. Sit ergo primum oratio vestra munda, quam nulla culpæ macula deturpet; neque enim munda esse poterit, si ex mente prodierit immunda: *Memores estote Moysis* (dicebat Eliachim Sacerdos) *qui Amalech confidentem in virtute sua, non ferro pugnando, sed precibus sanctis orando dejecit*. Et Beatus Joannes Apostolus priore sua Epistola scribebat: *Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum; & quicquid petierimus, accipiemus ab eo; quoniam mandata ejus custodimus, & ea, quæ sunt placita coram eo, facimus*. Quem locum Beatus Hieronymus gravissime his verbis explicat: *Si id, quod præcipit Deus, facimus; id, quod petimus, obtinemus*. Et subdit: *Valde enim apud Dominum utraque hæc sibi necessario congruunt, ut & oratione operatio, & operatione fulciatur oratio*. Unde & Hieremias ait: *Scrutemur vias nostras, & quæramus, & revertamur ad Dominum; levemus corda nostra cum manibus ad Dominum in Cælos*. Certe is una cum corde manus etiam ad Dominum levat, qui orationem suam operibus roborat; & juxta Beati Joannis vocem, tunc cor fiduciam in oratione accipit, quum nulla vitæ pravitas ei contradicit, & bonorum operum ratio orationi concinit. Divus etiam Chrysostomus, quanta sit orationis dignitas, explicans, eam genus quoddam esse Sacrificii asserebat, cum diceret: *In precationibus possumus esse vigilantes, si considere mus, cui loquamur; si reputemus nos Sacrificium Deo offerre, & gladium tenere manibus, necnon ignem, & ligna; si cogitatione Cœli portas aperiamus, si illo transferamur, & arrepto gladio spiritus, infigamus illum in jugulum hostiæ; & illam sobrietate mactemus, & lacrymas illi infundamus. Hic enim est hujus Sacrificii sanguis, hujusmodi illa Ara rubescit mactatione*. Et subjungit: *Ne committas igitur, ut tempore, quo orandum est, quicquam humanarum cogitationum occupet animum tuum. Abraham enim cum hostiam adferret, non uxorem, non servum, non alium quemquam passus est adesse; itaque nec tu sinas servilium, ac illiberalium affectuum quicquam adesse tibi; sed solus ascende in montem, quo ascendit ille, quo fas non est, quemquam alium ascendere. Quod si quæ talium cogitationum tecum ascendere conentur, imperato illis cum auctoritate, & dicito: Sedete hic; ego vero, & puer, adorato Domino, revertemur. Relicto itaque quicquid humanum fuerit, ascende, atque Aram, sicut ille ædificavit, ædifica; tamquam nihil habens humanum, sed velut a natura factus alienus. Siquidem ille, nisi ultra naturam evasisset, nequaquam filium immolare voluisset. Ne igitur res ulla, ait, cum oras, tibi obstrepat, sed fias Cœlis excelsior; suspira amare, immola confessionem; dic tu peccata tua prior, ut justificeris, & offer contritionem cordis. Hæ victimæ non in cinerem abeunt, neque in fumum dissolvuntur, neque lignis egent, aut igne, sed sola mente compuncta. Hæc ligna, hic ignis incendent illa, & non exurent. Etenim qui cum fervore orat, inflammatur, non exuritur; sed velut aurum igne probatum fit splendidior*. Ad hunc modum Sanctissimi Patres ipsos Fideles ad orandum hortabantur. Ex quibus colligimus, quam longe aliter agant, qui dum Deum oraturi sunt, quasi non id acturi, aliud cogitant; dignitatem rei, quam aggrediuntur, minime perpendentes, alii in locis minus orationi aptis orantes; alii profana miscentes negotia, & nihil minus cogitantes, quam quod agunt; alii quo tempore cum aliis attente concinendum est, de rebus variis cum assidentibus colloquentes; cum tamen toto animo, totaque mente Deus orandus sit, ut & orantibus ipsis suo favore adsit, & his etiam adesse dignetur, pro quibus orationes sunt institutæ. Quanta igitur possum animi propensione vos hortor, atque obtestor, ut hæc maxime advertatis, & ita opere præstetis, ut nihil in vobis

ea

ea in re sit reprehensione dignum; quin potius ex tota vitæ vestræ ratione, ac inter alia, ex hoc etiam orandi Deum modo Deus ipse maxime glorificetur, qui sit semper, & in sæcula benedictus.

ADMONITIO

Ad Parochianos, de conveniendo in Ecclesiam Parochialem diebus Dominicis, & Festis ad audienda Divina Officia.

Fuit olim tanti apud antiquos Patres ille frequens in Ecclesiam propriam Parochialem Fidelium Conventus, ut ad hanc disciplinam populi Christiani institutioni valde accommodatam retinendam, certis Decretis cautio aliqua adhibita sit. Primum enim hoc jussum est, ut Dominicis, Festisque diebus Parochi, antequam Missam celebrent, plebem interrogent, an alterius Parochiæ fidelis adsit, qui, proprio contempto Presbytero, ibi Missam audire velit; quem si invenerint, statim inde ejiciant, & in Parochialem suam Ecclesiam ad Missam audiendam redire compellant. Deinde illud plane vetitum fuit, alienæ Parochiæ fidelem a Parocho ad Missam recipi, nisi in itinere fuerit, & placitum ibi habuerit. Cujus veteris disciplinæ restituendæ, in usumque revocandæ desiderio flagrans olim Summus Pontifex Urbanus VI. eo de genere Apostolica sanctione diligentissime cavit; & nuper Sacra Tridentina Synodus Oecumenica ab Episcopis fideles non solum hoc moneri voluit, ut frequenter ad proprias Parochiales Ecclesias, saltem Dominicis diebus, Festisque majoribus accedant; sed illud etiam diligenter ostendit, unumquemque teneri, ubi commode fieri potest, Parochiæ suæ interesse ad audiendum verbum Dei; ac proinde id præterea statuit, Parochis, animarumque curatoribus inter Missarum solemnia aliquid ex iis, quæ in Missa leguntur, exponi; & sanctissimi illius Sacrificii mysterium aliquod explanari; plebes sibi commissas salutaribus verbis pasci, easdemque doceri, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem; in Lege Domini erudiri, & sacra eloquia illis explanari; tum in unaquaque Ecclesia Parochiali pueros Fidei rudimentis institui. His igitur ejusdem Tridentinæ Synodi Decretis, & veteri salutari exemplo adducti, cum populum Urbis, Diœcesisque Valentinæ nostræ, rebus ad salutem necessariis instructum per bona opera ad præmium sempiternum perducere summopere in Domino cupiamus; hac nostra monitione eos universos, & singulos cohortamur, ac per viscera misericordiæ Jesu Christi Domini nostri obsecramus, atque obtestamur, ut quamvis in suis vicinis Oppidis, & Suburbiis, Oratoria, Cappellas, aliasve Ecclesias habeant, ubi Sanctissimo Missæ Sacrificio interesse possint; frequenter tamen, Dominicis saltem, aliisque solennibus Festis diebus, ad suam quique Parochialem Ecclesiam conveniant, ubi a Parocho, cui eorum cura commissa est, verbo Dei pascantur, Fidei Christianæ rudimentis, aliisque animarum saluti necessariis præceptis erudiantur, ad sanctissima Sacramenta religiosius percipienda instruantur, ad eorundemque frequentem usum, ut illa Sacra Synodus optat, paternis ejus cohortationibus in dies magis inflammentur; tum ab eodem item audiant, qui dies Festi, siqui in hebdumadam inciderint, colendi; quæ vigiliæ, jejuniave servanda sint, discant ab ipso; item quæ Christianæ pietatis officia in illis religiose colendis præstari oporteat, ac quæ præterea Supplicationes, Processionesque, aut Stationes, Orationes, Indulgentiæ, Jubilæa indicantur; quæ matrimoniorum denunciationes fiant; quæ item pro ratione temporum, admonitu, jussuve Episcopali ad diligentiorem eorum institutionem promulgentur. His atque aliis fructibus, qui ex paternis Parochi, vel in cohortando, vel in monendo, officiis existunt, eos carere continget, qui ad Missam iis diebus in suam Parochialem Ecclesiam non conveniunt. Immo vero quia hoc audiendæ illis diebus Missæ Parochialis munus a fidelibus minus diligenter præstatur, & a quibusdam plane negligitur, multa incommoda inde existunt. Hinc in plerisque sæpe Fidei Articulorum, & Dei, Sanctæque Matris Ecclesiæ Præceptorum, quæ ad salutem consequendum Christianum hominem nosse oportet imperitia, Festorum dierum cultus neglectus, debita Christianæ pietatis opera non exculta, non cognita Christiana familiarium institutio, languescens Sacerdotum Parochorum omne officium, eorum aliquis contemptus, sanctissimorum institutorum, & sacrorum Canonum violatus usus; hinc denique in Ecclesiis Parochialibus, quæ a majoribus tanto pietatis studio ædificatæ sunt, instaurandis, ordinandis, fartis, tectisque habendis cura multis ex partibus neglecta, in illisque nulla, aut pene exigua Ecclesiastica ad Divina Officia obeunda necessaria supellex. His tot, tantisque malis, atque incommodis unusquisque occurrere studeat, id diligenter exsequendo, quod sanctorum Patrum suadet auctoritas, quod Tridentina Synodus monet ac jubet, quod ex illius jussu nos de uniuscujusque vestrum salute solliciti, paternis vocibus cohortamur, & monemus in Domino. Nec vero quenquam aliquod, quod vel ex parochialis Ecclesiæ aliqua distantia, vel ex pluvia, frigore, æstu, temporumve vicissitudine existit, incommodum, ab hoc officio deterreat; immo vero ad illud diligentius exsequendum, prout in Domino confidimus, se quisque eorum accedant, necesse est, qui salutis suæ memores, hujus rei gravitatem, eorum quæ commemorata sunt, ratione perpendunt; quique aliquando secum animo reputabunt, non solum Parochialem Ecclesiam sibi datam esse, in qua primum Baptismo suscepto Christo Domino renati, aliis Sacramentis alantur ad perpetuam salutem, sed Parochum etiam Sacerdotem sibi loco parentis esse debere, quem diligant, colant, atque observent; hoe sibi proponentes, illum pro Fidelibus sibi commissis apud Deum internuncium, ac deprecatorem esse, Divinæ Legis interpretem, dispensatorem Mysteriorum Dei, Christianæ vitæ, & morum disciplinæ Magistrum, a quo omne petant pie, recteque agendi consilium, ac denique Ministrum omnium fere, quæ ad salutem eis necessaria sunt. Huic autem nostræ monitioni, etsi omnes pro præcipua suæ salutis cura audientes esse debent, imprimis tamen patres-familias, tutores, ludimagistros, cæterosque aliorum moderationi, curat iq-

rationive Præfectos cohortamur, Divinaque contestatione admonemus, ut de sua, & aliorum, quorum curam gerunt, salute soliciti, primum ipsi hæc paterna monita amplectantur, tum illos etiam crebris cohortationibus, ad illa exsequenda inflamment; idque curent, ut non solum Mulæ, & Divinorum Officiorum tempore, illi in Parochialem Ecclesiam conveniant; verum etiam, ut institutas in ea Doctrinæ Christianæ Scholas, statis illis diebus frequentent.

Hic inserta erat formula professionis Fidei a Pio IV. præscripta, quam cum jam supra in Concilio Toletano anni 1565. ediderimus, omittendam hic duximus.

DECRETA SYNODI DIOECESANÆ VALENTINÆ.

Præside Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Joanne Ribera Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, anno 1584. mense Septembri.

D E C R E T U M I.

Quando, & quantum pro literarum lectione, quæ in Ecclesiis fieri solet, a Curatis accipi possit.

Commendanda sane, & laudabilis est in hac nostra Diœcesi consuetudo, qua Parochi, & eorum Vicarii nihil accipiunt, quum literæ matrimoniales, aut cujusvis alterius rationis literæ, quarum lectio ad ipsorum munus spectat, in Ecclesiis ad populum perleguntur; quem morem in posterum etiam servari volumus. Quia tamen aliquando ad perlegenda, in pulpito diebus festis privatarum personarum literas, quales sunt monitoriæ, & illæ quibus excommunicatio infertur, & quæ dicuntur Paullinæ, non parum laboris insumendum est; statuimus, Synodo approbante, ut in posterum pro singulis literis monitoriis, quoties legentur, nummos quatuor; & pro Paullina una, & aliis, quæ minime breviores fuerint, solidum unum accipere possint.

D E C R E T U M II.

Quomodo cera quarta accipienda sit.

Solet in hac nostra Diœcesi, quum mortui sepeliuntur, cera, quæ dicitur *Quarta*, non uno, eodemque modo, sed varie a diversis accipi; ut autem unus in tota Diœcesi in hac re modus observetur; statuimus, approbante Synodo, prædictam ceræ Quartam hoc modo ab omnibus accipi debere: Si ad sepeliendum defunctum funerales cerei, qui *intortitia* dicuntur, deferantur; duo ex illis pro Quarta accipientur; itidem ex cereis majoribus, & communibus duo, quos ipse accipiens maluerit. Si vero minores tantum cerei allati fuerint, aut sine cereis mortuus sepeliatur; possit sex accipere solidos, juxta Decreta hujus Archiepiscopatus Synodalia; aut ex parvis illis cereis tot, quot pro consuetudine quibusdam in locis dari solent, accipiat. Quem modum in omnibus Archiepiscopatus Ecclesiis servari volumus, ne ullum ea in re sit in diversis Ecclesiis discrimen.

D E C R E T U M III.

Ne duplex portio ab defuncti tantum receptionem accipiatur.

Quoties defunctus aliquis extra propriam Parochialem Ecclesiam sepeliendus erit; si contigerit aliquam ob caussam, utpote propter loci distantiam, Clericis Parochiarum, qui funus comitantur, duplicem portionem deberi, ut in Catalogo Synodi Diœcesanæ Valentiæ celebratæ anno 1566. præscribitur; mandamus, ne Ecclesia illa, in qua sepeliendus erit defunctus, ob illius receptionem portionem illam duplicem accipiat. Neque enim æquum est, ubi dispar est labor, parem esse mercedem; nisi forte Ecclesia illa ab ipsa defuncti domo funus comitata, eundem cum altera laborem subiisset. Tunc enim duplicem portionem ipsa etiam reportabit.

D E C R E T U M IV.

Peregrinationes in Oppidis minime fiant non vocato Oppidi Curato.

Accidit aliquando, ut ex Oppido in Oppidum peregrinationes in Processionum modum, devotionis alicujus occasione, non accersito Oppidi Rectore, fiant; quæ cum posthac ob ea incommoda, quæ ex illis aliquando evenire solent, permittendæ non sint; ipsis etiam Parochis omnibus, & eorum Vicariis, Synodo approbante, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ mandamus, ne si hujusmodi Processiones ad eorum Oppida perveniant, illis cum processione, aut aliter obviam eant; ac ne ad eorum ingressum campanæ pulsentur.

D E C R E T U M V.

Si occisus aliquis fuerit ab hoste, quamvis moderata, solita tamen pompa sepeliatur.

Extirpanda plane est prava illa consuetudo ab aliquibus in hanc Diœcesim inducta, qua si qui fuerint ab inimicis occisi, aut sinistro aliquo casu occubuerint, noctu absque lumine, & comitatu sepeliri solent, &, quod magis dolendum est, ipsum etiam Missæ Sacrificium, & suffragatoriæ preces, quibus Ecclesia pro defunctis orare solet, impie omittuntur. Quapropter omnibus nostri Archiepiscopatus Rectoribus, atque Vicariis, aliis itidem personis omnibus Ecclesiasticis; ac ipsis etiam laicis, sub excommunicationis pœna, in quam contra agentes ipso facto incidant, præcipimus, n in posterum alicujus defuncti corpus prædicto modo sepeliant, aut sepeliri permittant. Immo vero Rectores ipsi, cum non constiterit conditum ab ipso defuncto fuisse testamentum, modum, quo sepeliri debet, constituant, ut scilicet interdiu, præcedente Cruce, & subsequente Ecclesiæ Parochialis Clero, adhibito etiam campanarum sonitu, sepeliatur. Post vero, quamprimum Rector poterit, ipsum testamentariarum caussarum Judicem de ea re certiorem faciat, ut quæ suffragia pro defuncto illo sint Deo offerenda, designare possit, ut fit, juxta Synodalia statuta, cum quis intestatus obierit.

D E C R E T U M VI.

Publice excommunicati, post etiam diebus Dominicis nominatim publicentur, aut ea de re Superior consulatur.

Exsecranda est illorum animi obduratio, qui magno Censurarum Ecclesiasticarum contemptu, excommunicatione multo tempore ligati, rationem, qua illa solvatur, minime quærunt.

runt. Quare Parochis omnibus nostri Archiepiscopatus, eorumque Vicaciis mandamus, imposita illis, si aliter egerint, excommunicationis latæ sententiæ pœna, ut Dominicis diebus in ipso Ecclesiæ suggestu eos, in qui Parochialibus eorum Ecclesiis publice, & nominatim excommunicati fuerint (quorum nomina penes se descripta habeant) nominatim publicent; aut certe (si ces ipsa poposcerit) Superiorem de caussa, ob quam id fieri debere non videbitur, consulaot. Populo etiam significept, excommunicatos illos vitandos esse, & Fidelium participatione esse privatos; quæ publicatio durabit, donec de illorum absolutione per Literas ejus, a quo excommunicatio lata fuit, conlitarit.

D E C R E T U M VII.

Personar Ecclesiasticas nullis impositionibus, ac ne indirecte quidem, a Dominir, vel Universitatibus esse gravandas.

Quamquam contca Dominos temporales, & quascumque locorum Universitates, quæ ipsos Beneficia obtinentes, & pecsonas Ecclesiasticas, adversus Ecclesiæ immunitatem, impositiones, & quas vocant *sallsar*, ab ipsis impositas, solvere compellunt; Jus Canonicum statuta condiderit, graves etiam pœnas imposuerit; quia tamen in hac nostra Diœcesi nonnullis in locis palliato quodam locationis, quam *arrendamentum* vocant, colore, Ecclesiasticæ pecsonæ indirecte saltem gravantur, æquum erit, hoc malum pro viribus nostro etiam Decreto evellere. Solent enim Domini, & Universitates, aliqua pecuniæ summa accepta, macella locare (quæ locatio, ut dicimus, *arreadamenti* nomine appellatuc) concedentes, uc in illis non solum carnes scindi, ac vendi possint, sed etiam, ut carnis libca aliquanto pluris, quam valeat, vendatur; qui justi valoris, & pretii excessus vere locum impositionis habet. Qua ex ce Ecclesiasticæ personæ detrimentum patiuntuc, nisi illis superabundantis illius pretii restitutio fiat. Quare Lateranensi Concilio, & Bullæ in Cœna Domini inhærentes, approbante etiam Synodo, prædictis Dominis temporalibus, si dicto modo Beneficiatos, aut Sacris initiatos, aut quoscumque Religiosos ad prædictam impositionem solvendam, aut alias quascumque compulerint, excommunicationem latæ sententiæ eo ipso incurrendam imponimus. Si vero Universitates fuerint, ipso facto Intecdicto subjaceant, a qua excommunicatione minime absolvantur, neque Intecdictum cesset, donec prædictæ impositionis solutione ipsi Ecclesiastici liberentur, & damni, ac impensarum eis restitutio fiat.

D E C R E T U M VIII.

Quomodo in die Commemorationis defunctorum possint in eadem Ecclesia plures Missæ pro defunctis decantari.

Ut nostrorum Ecclesiasticocum pauperitati aliquo modo subveniamus (quod libanter a nobis præstatuc) quoties absque incommodo aliquo id fieri potest, sic statuendum esse, ipsa Synodo approbante, duximus. Quamvis merito, ac etiam sancte a Reverendissimo Domino Martino de Ayala prædecessore nostro in Synodo Diœcesana Actione I. Cap. 14. sancitum fuerit, in die Commamocationis omnium defunctorum unam tantum Missam, nempe Conventualem, decantandam esse; reliquas vero omnes privatim, & submissa voce celebrandas; quia tamen populi devotio ex pluribus decantatis Missis augeri videtur; & ne hac occasione populus eo die a propriis suis Ecclesiis alio divertat, si viderit, non adeo honocifice, & solenniter posse ibi pro suis defunctis Sacrificia offerri, declaramus, plures Missas prædicto die in una Ecclesia decantari posse, dummodo id successive fiat, ut una scilicet post aliam, & singulæ integre a principio ad finam, & cantu non præcipiti decantentuc. Licebit autem tot decantare Missas, quot convenienti, & debita veneratione decantari poterunt. Accipiat autem Clerus pro singulis hujusmodi Missis solidorum decem eleemosynam, non eo plus. Quod autem ad ipsas Absolutiones attinet, is ordo in eis servetur, qui in dicto Decceto fuit constitutus.

D E C R E T U M IX.

Subdiaconi Beneficia obtinenter, ad distributiones, & emolumenta in Ecclesiis admittantur.

Beneficia Ecclesiastica obtinentes, quia ad Subdiaconatus tantum Ordinem sunt promoti, cum non jam ad sæculum retrocedere possint, jamque Altari deserviant, ac proinde de Altari sit illis vivendum, merito, approbante Synodo, declaramus, illos in hac nostra Diœcesi ad omnes distributiones in Ecclesiis percipiendas, & ad omnia integre emolumenta, ad quæ ceteri, qui Presbyteri sunt, admittuntuc, admittendos etiam esse, uno excepto Extremæ-unctionis Sacramento.

D E C R E T U M X.

Construantur in Ecclesiarum Archivis repositoria, in quibus Beneficiorum acta tuto custodiantur.

Ipso temporis decursu compertum fuit, atque ipsa nos etiam experientia docec, multorum Beneficiorum redditus illorum incuria, qui ipsa Beneficia obtinent, in dies magis amitti; cujus rei illa potissima est caussa, quod segniter admodum ipsa censuum acta, & alia instrumenta ad Beneficium pertinentia ab eis custodiantur. Quare huic malo occurrere volentes, ipsa consentiente Synodo, mandamus, ut in omnibus nostræ Diœcesis Ecclesiis, in quibus Beneficia fuerint instituta, post tres menses ab hujus Synodi promulgatione Rector, & Clerus intra ipsum Ecclesiæ Archivum repositorium unum conficiant, cum tot scriniolis, sive cellulis, quot in illa Ecclesia Beneficia fuerint. In quo acta omnia, & instrumenta ad Beneficium spectantia in posterum recondantur, ita ut singulæ singulis Beneficiis deputentur. Quod ipsorum Beneficiatorum expensis respective fiat. Quæ acta educi inde sine urgenti necessitate minime possint, & nisi cautio de illis in eundem locum restituendis intra tempus ab Archivi Custode præscribendum, ipsi prius fuerit data. Quod ipsum repositorum clausum sempec erit, cujus clavem servabit idem Archivi Custos. Quod autem ad ea Beneficia spectat, quæ in Monasteriis, Confratec-

nitatibus, Hospitalibus, & aliis piis locis, quæ Ecclesiæ Parochiales non sunt, fundata fuerunt; mandamus, eorum Beneficiorum acta, & scripturas in repositorium illius Parochiæ reponi, intra cujus ambitum Monasteria illa, Confraternitates, Hospitalia, & pia loca fuerint sita.

DECRETUM XI.

In funerariis actibus eadem portio Clericis Parochialium Ecclesiarum detur, quæ Clericis Metropolitanæ Ecclesiæ dari solet.

Invaluit consuetudo in hac Valentina Civitate, ut in quibusdam funerariis actibus, ad quos Ecclesia Metropolitana cum aliis Ecclesiis Parochialibus concurrit, major portio Clericis Metropolitanæ Ecclesiæ, quam aliarum Ecclesiarum Parochialium tribuatur. Sed ne aliquibus hæc disparitas sit injucunda, approbante etiam Synodo, statuimus, eandem posthac Parochialium Ecclesiarum Clericis portionem dari debere, quæ Clericis Metropolitanæ Ecclesiæ datur, cum labor sit omnium æqualis.

DECRETUM XII.

In Missa Conventuali Præfatio, & Oratio Dominica cantu, non submissa voce proferantur.

Ea Festa, quæ in Ecclesia præcipue celebrantur, solenniter a nobis peragenda sunt. Quare ut aliqui ea in re abusus tollantur, præcipimus, ne ulla ex caussa diebus Dominicis, & Festis in Missa Conventuali Præfatio, & Oratio Dominica absque cantu submisse dicantur; neque in matutino Officio Antiphonæ, & Responsuria suo cantu priventur. Qui huic Decreto repugnaverit, 40. solidis multetur, fabricæ Ecclesiæ applicatis.

DECRETUM XIII.

Celebrans Missam ex his Missis, quæ ad Collectorem spectant, eam in Libello papyraceo describat.

Quo majoris momenti est, & magis salutiferum Missæ Sacrificium, quod pro vivis, & defunctis Deo offertur, tanto diligentius curandum est, ut Missæ tam ab ipsis jam defunctis, quam ab his, qui vitam adhuc agunt, Ecclesiis ad celebrandum relictæ, & impositæ, vere celebrentur. Quapropter, consentiente etiam Synodo, cuique Presbytero, qui Missam ex his celebrare Missis voluerit, quæ in Parochiis ad Ecclesiæ Collectorem spectant; præcipimus, ut illam eodem ipso die propria manu in quaternione papyraceo, vel Libello ad hoc deputato describat; ita enim facilius, ac certius poterit Visitator ea de re rationem exigere, & omnia ad veros calculos revocare. Si aliter egerit, nulla illius Missæ, quæ scripta prædicto modo non fuerit, ad celebrantis utilitatem ratio habeatur.

DECRETUM XIV.

Quod qui in Parochialibus Ecclesiis mortuos sepeliunt, quos fossores vocamus, reliquis in officio suo exsequendo præferantur.

Jura omnia, ac privilegia Ecclesiarum Parochialium, utpote, quæ suorum Parochianorum spirituales matres vere habeantur, in omnibus earum Ministris observari maxime debent, etiamsi Minister ille ultimum inter illos locum habeat. Cum igitur hi Ministri, qui in Ecclesiis Parochialibus mortuos ex officio sepeliunt, illis Ecclesiis continuo inserviant, & earum pauperes gratis sepelire, aliaque obsequia illi sine ullo emolumento frequenter præstare soleant; merito præsenti hoc nostro Decreto illos hoc modo juvandos esse decernimus. Si defunctus aliquis in propria Parochiali, seu alia quacumque Ecclesia sit sepeliendus, idque comitante Confraternitate aliqua ex his, quæ ad hujusmodi funerarios actus peculiares Ministros habent; propriæ Parochialis Ecclesiæ sepeliendi Minister suum munus exsequatur, hoc est ipsum cadaver deorsum deferat, ad Ecclesiam portet, atque etiam, si in propria Parochiali Ecclesia sepeliendum est, sepeliat. Quod si aliquem ex his actibus Confraternitatis Ministri efficiant, Ministro tamen propriæ Parochialis Ecclesiæ portio integre persolvatur, ac si suo officio functus omnino fuisset, nulla in contrarium obstante consuetudine.

DECRETUM XV.

Visitatores domibus Rectorum, aut Clericorum excipi hospitio possint.

In nostra Diœcesana Synodo ante hanc ultimo celebrata, Decr. 39. statutum fuerat, ne Visitatores nostræ Diœcesis ipso visitationis tempore ad Rectorum, vel Clericorum domos hospitii caussa diverterent. Sub excommunicationis itidem latæ sententiæ pœna præcipiebatur, ne Parochi, seu Clerici per se, vel per alium, pecuniam, aut quodcumque aliud munus Visitatoribus conferrent; ac ne ipsi Visitatores sponte etiam oblatum reciperent. Quoniam tamen multis in locis non alia ad illos hospitio excipiendos, quam ipsius Rectoris domus reperiri potest; & in ipsa domo, in qua, Visitator excipitur, de corrigendis personarum Ecclesiasticarum moribus sæpe est agendum, quod inter laicos minime decet; ut omnem, etiam ob rem parvi momenti, censuræ metum auferamus; hoc nostro Decreto potestatem Visitatoribus facimus, ut possint posthac Rectorum, & Clericorum domibus hospitio excipi. Itidem declaramus, pœna illa excommunicationis latæ sententiæ illos tantum ligari, qui Vitatores, suis expensis aluerint; & ipsi Visitatores, si hujusmodi alimenta tempore visitationis præter stipendium eis assignatum, acceperint; reliqua in prædicto Decreto statuta suam virtutem, & robur habeant.

DECRETUM XVI.

De reductione Missarum.

Quamvis de Missarum reductione, quæ ex variis defunctorum relictis impositæ erant, nec celebratæ adhuc ob Sacerdotum paucitatem fuerant, in nostra Diœcesana Synodo, anno Domini 1578. celebrata sancitum fuerit, & toto hoc tempore, ut celebrarentur diligenter curaverimus; fieri tamen ob eandem caussam non potuit, quin multæ adhuc celebrandæ relinquantur. Ne igitur piæ testatorum voluntates depereant, & ut illorum conscientiæ, quibus hoc negotium incumbit, consulatur; sacri Tridentini Concilii Decretum sequuti, quod incipit,

pit, *Contingit sæpe*, ubi potestas Episcopis datur, ut in Diœcesana Synodo hac de re statuere ea possint, quæ ad Dei honorem, & cultum, Ecclesiæque utilitatem judicaverint expedire, in hunc modum statuimus. In omnibus, tam Collegiatis, quam Parochialibus hujus Diœcesis Ecclesiis (in quibus declaramus, sequentem Missarum reductionem necessariam esse) Missæ omnes ex variis defunctorum relictis impositæ, quæ hactenus celebrari minime potuerunt, sed neque nunc possunt, ac proinde necessario celebrandæ supersunt, reducantur, sicut præsenti hoc Decreto illas reducimus, in anniversaria perpetua, aut in distributiones quotidianas, quæ ad Horas in Choro præsentibus distribuantur, aut in alia pia opera nostra voluntate, & arbitrio ea primenda, ut pro qualitate, & necessitate cujuscumque Ecclesiæ illi convenire judicabimus; Ita tamen ut qui hæc commoda senserint, intelligant, se adstrictos esse ad orandum, & commemorationem pro illis faciendam, qui legata illa pro animarum suarum salute reliquerunt, & ad ea etiam præstanda, quæ a nobis ad hanc rem illis imponentur. Ut autem perpetua hæc anniversaria celebrari possint, & distributiones quotidianæ in Choro persolvi, & alia pia opera perfici; eas omnes eleemosynas, quæ ad prædictas Missas celebrandas in Ecclesiis congestæ sunt, ex nunc ad dictos effectus applicamus. Ex qua pecuniarum summa in tutis, ac securis locis census, nostro tamen assensu, & Decreto constituantur.

D E C R E T U M X V I I.

Propria Parochialis Ecclesia generaliter ad funus procedere potest, alii non generaliter procedentibus.

Si defunctus aliquis extra Parochialem suam Ecclesiam sepeliendus sit, petaturque, ut ad funus deducendum ipsa tantum propria Parochialis Ecclesia generaliter procedat, præcipimus, ne ex ea Parochia, in qua, vel intra cujus ambitum defunctus sepelietur, plures Clerici ad illum sepeliendum conveniant, quam ex propria Parochiali Ecclesia ad eundem effectum convenerint, ne alicui invito tot impensæ absque ulla causa fiant, non obstante huic Decreto quacumque alia hujus Archiepiscopatus in contrarium Constitutione.

D E C R E T U M X V I I I.

De cereis in Altaribus, dum Missæ celebrantur, accendendis.

Ut ea, qua decet, veneratione Sacrum Missæ Sacrificium celebretur, mandamus, ut in Beatæ Mariæ Virginis, & animarum Altaribus, in quibus frequentius Missæ celebrantur, duo justæ magnitudinis cerei apponantur, qui, donec Missa finiatur, sint accensi. Impensæ sumentur ex Eleemosynariis Beatæ Mariæ Virginis, & animarum patinis, ubi eleemosynæ abundaverint.

D E C R E T U M I X.

De his, qui examini, & caussis Ecclesiasticis præficiuntur.

Sacri Tridentini Concilii Decreto obtemperantes, eorum examini, qui vacaturis Ecclesiis sunt præficiendi, sequentes S. T. Doctores, approbante Synodo, deputamus, quorum nomina sunt sequentia.

D. Jacobus Ferrusius.	D. Antonius Galant.
D. Blasius Navarro.	D. Bartholomæus Pasqual.
D. Joannes Mija-vila.	D. Petrus Joannes Ascensius.
D. Petrus Monçò.	D. Gaspar Aldana.

Ad caussas vero Ecclesiasticas, & spiritoales, quæ ad Forum Ecclesiasticum pertinent, in partibus a Sede Apostolica, vel ejus Nunciis, seu Legatis committendas, sequentes in hac Diœcesi Valentina Judices nominantur.

Ægidius Roda U. J. D. & Cancellarius Valentinus.

Petrus Català U. J. D. & Canonicus Valentinus.

Joannes Joachimus Mija-vila Sacræ Theologiæ D. & Canonicus Valentinus.

R. Commendator Monasterii Beatæ Mariæ Virginis de Mercede Civitatis Valentiæ.

IN Nomine Domini nostri Jesu Christi, & Sanctissimæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Anno a Nativitate ejusdem Domini nostri 1584. die vero Martis vicesima quinta mensis Septembris, hora ante meridiem octava, in majori Aula Palatii Archiepiscopalis Valentini, in quam omnes, qui præhabitis Synodi Congregationibus intererant, & interesse debent, ad prælibatam horam citati, & convocati fuerant; legitime congregatis Illustrissimo, & Reverendissimo Domino Joanne Ribera, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, & admodum Reverendis Domino D. Gasparo de Castelvi Præcentore, Francisco de la Serna Archidiacono Setabensi, Bernardino Gomesio Mieres Archidiacono Saguntino, Petro Català Canonico J. U. D. Francisco Tudela Canonico, & Joanne Joachimo Mija-vila Canonico, in Sacra Theologia Doctoribus, & Dignitatibus, & Canonicis Insignis Metropolitanæ Sedis Valentinæ, & Capitulo ejusdem Sedis deputatis. Et Reverendis Sebastiano Larraz J. U. D. Sacrista, & Canonico Ecclesiæ Collegiatæ Civitatis Xativæ pro eadem Ecclesia, & Joanne Barbera in Sacra Theologia Magistro, Decano, & Ludovico Blesa Canonico Ecclesiæ Collegiatæ de Gandia pro eadem Ecclesia. Qui procuratoriis mandatis legitime suffulti erant; quæ mandata apud Synodum examinata, & approbata fuerunt. Necnon Plebanis, Rectoribus, Vicariis, aliisque præsentis Valentinæ Diœcesis Clericis de jure Diœcesanæ Synodo interesse debentibus, & admissis, prout alias specialiter fuerunt legitimi ad Synodo assistendum declarati; invocato prius Spiritus Sancti auxilio, qui unus benignus est bonorum actionum inspirator, & certissimus Sacrorum Conciliorum Præses; Idem Illustrissimus & Reverendissimus Dominus Patriarcha, & Archiepiscopus Valentinus in suo Solio residens, Constitutiones, & Decreta, quæ numero decem, & novem supra descripta sunt, & aliquot ante diebus proposita, perpensa, ac discussa fuerant, in hac omnium

nium postrema Congregatione legi mandavit, lectaque alta, & intelligibili voce fuerunt. Cumque rogasset idem Illustrissimus, ac Reverendissimus Dominus Archiepiscopus universam Synodum, an placeret dictas Constitutiones, & Decreta stabiliri, & promulgari, Synodumque Diœcesanam ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei absolvi, & finiri? omnes una voce, & communi applausu responderunt, se eas Constitutiones, & Decreta approbare, & amplecti; postulantes, ut in lucem ederetur, finisque Synodo feliciter imponeretur. Quibus peractis, Illustrissimus, ac Reverendissimus Dominus Archiepiscopus, omnibus, qui Synodo intererant, ipsum comitantibus, in Templum Metropolitanum descendit; ubi pontificalibus Indutus, Ministris solenniter ei assistentibus, in Sacello Templi maximo, præsentibus in eo omnibus, qui ad Synodi celebrationem venerant, consedit. Tunc reverendus Jacobus Ferrusius Sacræ Theologiæ Doctor, cum ab ipso Illustrissimo, ac Reverendissimo Domino benedictionem accepisset, in Templi suggestum ascendit, & hujus Diœcesanæ Synodi Decreta omnia, magna Cleri, & populi multitudine audiente, legit, ac promulgavit. Post hæc decantari cœpit Hymnus, *Te Deum laudamus*; & absoluta solenni per Templi ambitum Processione, res ad Dei omnipotentis laudem in finem perducta fuit.

Quæ omnia præsente Licentiato Feliciano de Figueroa Presbytero, ejusdem Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Patriarchæ & Archiepiscopi Valentini, & Diœcesanæ hujus Synodi Secretario, gesta sunt, & ad rei memoriam literis mandata.

Joannes Patriarcha Antiochenus, & Archiepiscopus Valentinus,
Licentiatus Felicianus de Figueroa.

CONSULTATIO

Apud Sacram Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Congregationem, super Confessariis ab Ordinario juxta Bullam Cruciatæ probatis.

Illustris. ac Reverendis. Domine.

Cum in Regnis Hispaniarum utentibus Cruciatæ sanctæ facultatibus, optio detur eligendi confessorem illis benevisum, dummodo sit is idoneus, & ab Ordinario approbatus: hæc verba nonnulli ita indistincte usurpant, ut sufficere intelligant ad idoneitatem requisitam in aliis Diœcesibus approbationem ab uno, & diverso factam Ordinario; & ita in Diœcesi Valentina approbati ab alio Ordinario, quam Archiepiscopo, tentarant munus exercere prædictum, impediente id D. Reverendissimo Archiepiscopo, qui prætendit, etiam juxta dictæ Cruciatæ verba, nullum in sua Diœcesi confessiones posse audire, nisi a se tanquam loci Ordinario approbatum, licet ab alio quocunque Episcopo fuerit antea idoneus judicatus; & ut evitetur omnis scandali occasio, supplicatur humiliter pro ejus parte, ut Illustrissima ac Reverendissima D. V. dignetur hoc dubium in sancta Congregatione decidendum proponere. Quam Deus Optimus Maximus ad vota feliciter.

Erat in margine hujus libelli.

Congregatio Concilii respondit, approbatum ab alio, quam a Valentino Episcopo, in Diœcesi Valentina non censeri approbatum ab Ordinario.

Reverendissime, atque Illustrissimo Domino, uti Fratri, D. Archiepiscopo Valentino.

Reverendissime, atque Illustrissime Domine, quid senserit Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum de Amplitudinis tuæ quæsito; an confessarius ab uno Episcopo approbatus, in alterius Diœcesi officium suum exercere possit, in margine libelli his literis adjuncti, descriptam Amplitudini tuæ mittimus, cui bonam valetudinem, ac perpetuum divinæ gratiæ præsidium exoptamus. Romæ die ultimo Januarii 1583.

Amplitudinis tuæ uti Frater.

Philippus Boncompagnus Card. S. Xysti.

CONCILIUM MEXICANUM PROVINCIALE

CELEBRATUM MEXICI ANNO MDLXXXV.

PRÆSIDE D.D. PETRO MOYA DE CONTRERAS

ARCHIEPISCOPO EJUSDEM URBIS

Confirmatum Romæ die XXVII. Octobris, anno MDLXXXIX. & postea jussu Regio editum Mexici anno MDCXXII. sumptibus D. D. Joannis de la Serna Archiepiscopi; ac tandem Lutetiæ Parisiorum in Collectione Labbeana, Tomo ultimo.

PRÆMONITIO AD LECTOREM.

Concilium Mexicanum Provinciale I. similiter, & II. citantur in hoc III. nunc exhibenda. Verum neutrius eorum exemplaria, diu multumque quæsita, nancisci potuimus; ideoque nec licet indicare, quonam anno, sub quo Præside, aut circa quid celebrata fuerint. Idcirco nos hoc Concilium, quamvis revera tertium dici debuisset, tum quod priorum Acta desiderentur, tum etiam quod ultimum sit, absque numero edere duximus.

Porro Concilium Burgense itidem Provinciale citatur in hoc ipso Mexicano; sed quodnam illud fuerit, a quo Archiepiscopo ejus clarissimæ Ecclesiæ coactum, aut quo anno, incertum nobis est; cum ejus Acta vel perierint, vel lateant.

Re-

Reverendissimis Patribus, ac Dominis Coepiscopis, ac Comprovincialibus nostris, Capitulis Cathedralium Ecclesiarum, Parochis, ac universo statui Ecclesiastico Provinciæ Mexicanæ.

JOANNES DE LA SERNA

Archiepiscopus utramque salutem in Domino precatur.

NOn satis ad perfectum prudentissimus ille pater-familias opus suum perduxisset vineam plantando, si plantata sepe non circumdedisset [a]. *Singularis enim ferus depasceret eam; vindemiarent qui prætergrediuntur viam, & vulpes parvulæ demolirentur.* Sed ne in ea excolenda locatus labor in cassum succederet, vallo munivit, turrim apposuit, [b] *verticem*, scilicet, *Legis attollens*; ut sic instructa maceria tutatam agricolis lucaret. Quis enim eorum ita dexter in excolando, tam patiens in sufferendo, tam audax in resistendo, tam tenax in perseverando, tam fortis foret in persequendo sine Legum adminiculo, sine Decretorum inexpugnabili præsidio? [c] *Cum pluribus dimicet oportet is, qui imperare pluribus intendit.* Unusquisque enim suæ obtemperat voluntati, & voluptati, proclives sunt ad malum hominum appetitus, nec a proposito unquam desistent, donec ad effectum placita perducant. Magnum ergo, & indignum chaos, truculentaque confusio humanam hanc societatem turbaret [d]. *Tot, tantorumque, quæ cælestes largiuntur, donorum, & bonorum non esset fruitio, vel usus rectus sine Lege, sine justitia, sine Rectore.* Ideo ergo vineam suam sepe circumdedit, idest, Ecclesiam Lege vallavit, & stabilivit, quæ rebelles cogeret, petulantium audaciam cohiberat, prætergredientes viam, ne vineam conculcarent, puniat. Nullumque majus bonum huic suæ familiæ potuit locuplas in misericordia tribuere, quam Legis propugnaculum, quo homines in officio continarantur, gladium huna ancipitem, quo tyrannorum vires frangarentur, Divinæ voluntatis expressionem, qua [e] *servus sciens voluntatem Domini, faciat, ne vapulet.* Ideo familiarissimus Domini Moyses in signum magnæ erga se dilectionis postulabat: *Si inveni gratiam in oculis tuis, scire me fac viam tuam; viam*, idest, voluntatem, *tu gusto.* Quid jucundius servo, quam certo scire, & non divinare voluntatem Domini? Magnum ergo bonum vineæ plantatæ, sepe fuisse circumdatam, utilissimum colonis voluntati Domini ex præscripto parere. Utile etiam impudentibus, & dyscolis, ab effrænatis appetitur insultibus cohiberi salutari illa violentia, quam Regius Vates postulabat: [f] *In camo, & fræno maxillas eorum constringe, qui non approximant ad te.* Camum, & frænum appellat Scripturæ Leges, & præcepta, quibus ab instituto superbæ hominum voluntates arcentur, ne in præceps ruant, innatæ superbiæ calcaribus actæ, qua contra fas, & rectum, ad inordinatos ruunt affectus. Ideo Judæorum doctissimus Philo dicebat: [g] *Quod Lex semper pugnat cum superbia.* Quasi hoc sit proprium illius munus, devio superborum hominum affectui resistere, illorum se executioni opponendo, præceptorum habenis, ne caderent, detinendo. Non ergo ad perfectum dixisset opus suum pater familias, si vineæ plantatæ contentus, de vallo, & sepe non fuisset solicitus,

- a *Matth.* 41. *Psalm.* 79. *Cant.* 2. 15.
- b Ambrosius, Lib. 9 in C. 20. Joannis.
- c Plutarch. in *Apophteg. Lacon.*
- d Plutarch. ad Prin. indoct.
- e Luc. C. 12. n. 47.
- f Psalm. 31.
- g L. *De transmigratione.*

Vineam non ut olim de Ægypto, sed de Catholicæ Ecclesiæ uberiori solo, Hispania videlicat fœcundissima Regione [h], *in terram hanc salsuginis, & vastæ solitudinis* transtulit sapientissimus Pater. *Ejecit* Gentes, & plantavit eam, abolito idolorum cultu, & fugatis idololatriæ tenebris, solerti cura, & indefesso animo sanctissimorum Virorum Sacerdotalis Ordinis, tam Sæcularium, quam Regularium Institutorum, quibus vineam plantandam, excolendam, & propagandam locavit. [i] *Sed ut novellæ plantati nes in juventute sua* profundas radices jacerent, & uberiores fructus magno agricolarum labori, & conatui succederent; opus fuit, ut condensa Legum sepe circumdaretur, quarum aliæ operarios dirigant in cultura, aliæ stimulent oscitantes in ministerio, & indebite illud tractantes compescant. Quod cum optime perpendisset Dominus Petrus Moya de Contreras Prædecessor noster, Vir jure mille titulis, & nominibus venarandus, quamvis gravissimis detentus curis, & totius hujus Regni gubernationa occupatus, Provincialem Synodum coegit, in qua doctissimi Episcopi Comprovinciales interfuerunt, quorum maturo consilio, & qua summa prædditi erant prudentia, municipales Leges fuerunt conditæ, consonantes quidem Patrum antiquorum doctrinæ, Sacrorum Conciliorum Decretis, Juri communi consormes, maximeque Regionis istius moribus, & hominum conditioni aptatæ. In qua re licet omnes, qui de jure Concilio interfuerunt, communiter insudarunt; sed in ordinandis, disponendis Decretis plus cæteris laboravit Doctor D. Joannes de Salzedo tunc Secretarius simul & Consultor dicti Concilii, Sacrorum Canonum primariæ Catedræ Moderator, & in illa nunc emeritus, nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ meritissimus Decanus, in posterum autem majorum hujus Regni Ecclesiarum Pontificalem Sedem pro meritorum censura occupaturus. Subjectum fuit celebre hoc Concilium integerrimæ censuræ Senatus Regii Indiarum, de cujus licentia, & approbatione Romam translatum est Apostolica auctoritate firmandum, in quo quid tantum temporis consumptum est, ut jam antiquatum videretur, seu de medio sublatum. Sad cum advertissem, quod quo impares sunt vires nostræ ad tantam Provinciam sustinendam, ac pluribus auxiliis indigemus, quorum præcipua sunt dicti Concilii Decreta, nullum non movimus lapidem, nulli sumptui pepercimus, ut Volumen hoc oblivioni traditum in lucem prodiret, præloque mandaretur, ut sic ad omnium agricolarum, & opərariorum manus pervenirat, & tantorum Decretorom ope uberiores proventus exspectarentur.

- h Psalm. 79.
- i Psalm. 143.

Tanti Operis, tamque necessarii huic Provinciæ, gratiæ debentur bonæ memoriæ Domini Petri, quo Præside tam utiles Leges sunt ordinatæ, quibus totus hic novus Orbis spirituali in regimine gubernetur. Et crediderim, quod non minus honoris, & celebritatis ejus nomini sit deferendum, quam illius nunquam satis pro dignitate laudandi Ferdinandi Cortesii hujus novi Orbis expugnatoris. Comparans summus eloquentiæ parens victoriam Salaminam Themistoclis, & Solonis Decretum de Judicibus Areopagitis constituendis, dicit[a]: *Non minus præclarum hoc, quam illud judicandum est. Illud enim semel profuit; hoc semper proderit Civitati*. Id enim profecto accomodari poterit hujus Concilii ordinationi. Et si incredibilia Cortesii facinora cum illius celebratione comparantur, jure dicere possimus, non minus præclarum hoc, qoam illud judicandum esse. Illud enim semel profuit, hoc semper proderit Provinciæ. Mihi autem pro tanto, tamque utili negotio nihil postulo; nec pro magna argenti summa insumpta, nec pro labore impenso, quam ut a vobis pro grato obsequio habeatur; & quia pro omnibus laboravi, omnes mihi debitum persolvatis pretium incomparabile assiduarum, & devotarum vestrarum precum. Quarum vobis certas vices rependam, ut vestris meritis suffulti, post pensum rite persolutum, fideli reddita villicationis ratione, in Domini gaudium mereamur intrare; in quo valete, ut opto. Mexici quinto idus Septembris anno Domini 1622.

a Lib. 1. offic.

Joannes Archiepiscopus Mexicanus.

IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDUÆ TRINITATIS, PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS SANCTI.

Sancta Provincialis Mexicana Synodus ad Sacrorum Canonum Statuta, ac præcipue Generalis Concilii Tridentini Decreta observandum, & exsequendum, ad Fidei Catholicæ propagationem, ac Divini cultus augmentum; ad Cleri, & populi reformationem, ad communem denique Mexicanæ Provinciæ nuper in Evangelio genitæ, ac Christo Domino recens natæ, in spiritualibus, & temporalibus utilitatem, Mexici (quæ Metropolis est novæ Hispaniæ Indiarum Occidentalium maris Oceani) rite, & canonice congregata; præsidente in ea Illustrissimo, ac Reverendissimo DD. Petro Moya de Contreras, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopo Mexicano, atque etiam Provinciæ Gubernatore, ejusque Regii Senatus Præfecto; hæc, quæ Libris, ac Titulis distincta sequuntur, statuit, sancit, atque decernit.

LIBRI PRIMI TITULUS PRIMUS

De summa Trinitate, & Fide Catholica.

De Fidei professione.[a]

§. I.

Fides, janua illa nostræ salutis, sine qua Deum invenire, & invocare, Deo servire, & placere nullus in hac vita potest, quam Christus docuit, Apostoli prædicaverunt, Sancta Romana Ecclesia tenet, & profitetur; primum fundamentum est, cui totius Christiani ædificii fabrica innititur. Igitur, ut hæc Indiarum Occidentalium Ecclesia, tanquam novellum germen plantata, spuriis vitiorum, errorumque propaginibus resecatis, firmissimas agat radices, & abundanti Divinæ gratiæ flumine irrigata, Cæleste illud, quod Deus dat, fumat incrementum, ac dignos vitæ æternæ fructus ferat; sacrosancti Tridentini Concilii auctoritate fulfulta Provincialis Mexicana Synodus, quam suæ Congregationis initio præstitit, Catholicæ Fidei professionem renovans; statuit, ac præcipit, ut omnes ii, qui in posterum Beneficia Ecclesiastica quæcumque obtinebunt, infra duorum mensium spatium a die adeptæ possessionis, & qui in Synodum Diœcesanam convenire debent, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur; necnon Episcopi in prima Synodo Provinciali, cui primum postquam electi fuerint, interesse contigerit, publicam Fidei professionem facere, & Romanæ Ecclesiæ obedientiam jurare, & spondere teneantur, ad formam in Constitutione felicis recordationis Pii Papæ[b] IV. præscriptam, quam Constitutionem singuli Episcopi in suis Diœcesibus, quo citius fieri potuerit, publicari procurent; a cujus publicatione post sex menses elapsos, nullus in Rectorem, seu Cancellarium alicujus Universitatis, vel Scholæ eligatur, aut ad Doctoralem, seu Magistralem gradum, in quacumque Facultate promoveatur, nec ad publice, vel privatim Literas docendum, etiam si Regularis fuerit, admittatur; nisi prius ad prædictæ Constitutionis formulam juramentum, Fideique professionem emisarit. Sic enim fiet, ut jacto Fidei Catholicæ fundamento, quod supra structum fuerit doctrinæ ædificium, firmum, ac stabile perseveret.

De prædicatione verbi Dei.

§. I.

Præcipuum Episcoporum munus est docere populum Evangelium Dei, quos tanquam Apostolorum successores, ea maxime cura exercere debet, [c] ut recte, pureque tractent verbum veritatis, ac formam habeant sanorum verborum, quibus plebes sibi commissæ doctrina salutari ita pascantur, ut Christo Pastori bono semper inhæreant. Quod optime perpendens sacrosanctum Tridentinum Concilium, statuit, ac decrevit, omnes Episcopos, & alios Ecclesiarum Prælatos, teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum Evangelium Dei; si vero legitime impediri contigerit, idoneos Viros assumere debeant ad prædicationis munus salubriter exsequendum. Quamobrem hæc Provincialis Synodus, aucto-ritati

a Ex Conc. Guadix. in princ. & Granat. Tit. *de summa Trin. & Fide Cath.* Tolet. & Compostel. 1566. act. 1. in princ. Milan. 1. in princ. Syn. de Quiroga in Proœmio, & Provinc. ejusdem Act. 2. C. 1. & Limense 3. in princ. Sess. 25. C. 2. *de reform.* Milan. 1. in princ. & Gran. ubi supra, & Prov. de Quiroga Act. 3. C. 11.

b In Bullario Apost. Bulla 107. pag. 639. Pius IV. Bulla 101. pag. 621. Milan. 1. in princ. & 3. Conc. fol. 587. verbo, *Quicumque*, & 4. fol. 610. & 5. in princ. fol. 703. Tom. 5. Concilior. c Cap. *Inter cætera. de offic. ord.* Conc. Trid. Sess. 5. C. 2. & Sess. 24. C. 4. *de refor.* Milan. 2. Tit. *De prædic. verbi Dei*. Compostel. Act. 3. C. 2. & Milan. 5. Tit. *Quæ ad Prædic. verbi Dei &c.* fol. 707.

ritati Concilii Tridentini, & veterum Patrum innixa, Episcopos, & alios Provinciæ Mexicanæ Prælatos in Domino cohortatur, ut in hanc curam toto pectore incumbant, ac greges sibi commissos, ipsimet, præsertim in Ecclesia, verbo Dei pascant; sin autem se interdum vere impeditos cognoverint, per Viros idoneos ex præscripto ejusdem Concilii sibi eligendos, hoc munus studiosissime populo præstent.

§. II.

Parochi vero, & Curati, qui in dispensando subditis verbo Dei, coadjutores Episcoporum sunt, & juxta Concilii Tridentini [a] Decretum, Dominicis saltem diebus, & Festis solennibus oves sibi commissas pro earum sensu, & intelligentia salutaribus verbis pascant, docendo ea, quæ ad salutem sunt necessaria; eis itidem annunciando, quæ vitia declinare, quasve sectare virtutes oporteat, ut pœnam æternam evadere, & Cœlestem gloriam consequi valeant. Id vero Parochi, & Curati prædicti par se ipsos præstare debeant; sin minus, ab Ordinario compellantur; quod si legitime impediti fuerint, summo studio invigilent, ne desint Ministri idonei ad id muneris adimplendum. Ut autem prædicationis usus perpetuo conservetur, & in dies magis, atque magis cum fructu animarum accrescat, iis, qui prædicandi officio funguntur, regulas proxime annotatas hæc Sancta Synodus observandas proponit.

§. III.

Prædicatores verbi Dei, juxta Concilii Tridentini [b] præceptum, Scripturam Sacram interpretentur eo sensu, quem Sancta Mater Ecclesia, & unanimis Sanctorum Patrum consensus comprobavit; nec prudentiæ suæ innixi, Scripturæ vim faciant, ad singulares, novos, & pro suo arbitratu excogitatos sensus eam detorquendo; nec quicquam ab Ecclesia, aut probatis Ecclesiæ Doctoribus alienum proferant.

§. IV.

Mysterium aliquot Fidei semper exponant, ex aliquo Evangelii loco argumento desumpto, ut auditores frequenter Dei verbum audiendo, facile participent, quæ sibi ad salutam maxime sunt necessaria.

§. V.

Difficilibus [c], & inanibus quæstionibus prorsus abstineant, ne se ipsos ostentare magis, quam Christum prædicare videantur; sed ad ea, quæ pro cujusque gradu, qualitate, conditioneve magis expediunt, auditores exhortentur, eosque facilioribus, & convenientioribus mediis ad hæc consequenda studiosissime instituant.

§. VI.

Episcopos, aliosve Prælatos, & Magistratus Civiles cum offensione auditorum ne acerbe objurgent; sed si quid in illis dignum reprehensione invenerint, privatim potius eos admoneant, populum vero, juxta dictum Apostoli [d], Præpositis suis, etiam dyscolis, obedire cohortentur.

§. VII.

In reprehendendis vitiis cauti sint, nec quemquam tacite, aut nominatim insectentur; sed potius ita se gerant, ut pietatis, & charitatis solum studio, non peculiari alicujus odio adductos, id facere omnes intelligant.

§. VIII.

Denique doctrina, [e] quam docent, ut efficacior sit, non minus vita, & exemplo, quam sermone comprobetur, ne quod verbis afferunt, moribus impugnent, & dum aliis prædicant, ipsi reprobi efficiantur.

De doctrina Christiana rudibus tradenda.

§. I.

Christus Pastor bonus dimisit nonaginta novem in montibus, ovem unam perditam quærens; Judæorum vepribus laceratus est, ardentique amore flagrans pro suis ovibus mortem obivit. Quo sane exemplo Pastores alios, quibus sui gregis cura demandata est, satis docuit, quantum de ovium salute deberent esse solliciti; illarum imprimis, quæ [f] lanæ debiles, ac derelictæ cum sint, majori indigent Pastoris adjumento. Id igitur sibi proponens hæc Sancta Provincialis Synodus [f], propter ardium multitudinem pene innumerabilem in his Indiarum partibus degentium, summo studio providere curavit, ut pueri, servi, Indi, & omnes alii, cujusvis ætatis, & conditionis, elementorum Fidei ignari, Christiana Doctrina instruantur, ne parvuli petentes panem frangentis defectu pereant. Quia vero maxime oportet, ut sacra Doctrina in omnibus sibi cohærens, ad unam etiam præscriptam formam tradatur Catechismus, quo eorum, quæ quisque scire debet, brevis, ac facilis summa contineatur, ab eadem Synodo probatus, ordineque dispositus est, ad totius Mexicanæ Provinciæ usum. Ideoque statuit, ac præcipit hæc Synodus, ut Catechismum prædictum secum habeant illi, quibus docendi Christianæ Doctrinæ summam in Ecclesiis, Scholis, ac puerorum Collegiis cura injuncta est, eoque utantur sub pœna excommunicationis majoris, non obstante quacumque in contrarium consuetudine. Episcopi etiam admonentur, ut quamprimum Catechismum hunc in eam Indorum linguam transferri faciant, quam singuli in suis Diœcesibus usitatiorem noverint. Translationibus vero [g] de Episcoporum consensu emissis, eandem cum Catechismo originali, auctoritatem Synodus tribuit, prohibens sub eadem excommunicationis pœna usum omnium aliarum, quæ ante prodierunt, vel post hoc Synodi Decretum aliter prodibunt, quam est præsenti Constitutione sancitum. Non tamen propterea exclusum volu-

[a] Conc. Trid. Sess. 24. C. 2. Milan. 1. & 5. ubi supra fol. 707. & Guadix. Tit. 2. Const. 2. & Granat. ubi supra, *de summa Trin. & de officio Rectoris*, n. 3. & 13. & Syn. de Quiroga. Const. 41. [b] Conc. Trid. Sess. 5. C. 2. Vide Conc. citata supra. [c] Conc. Tol. 1566. Act. 3. C. 3. [d] *Ad Philip.* 1. 1. Petr. C. 2. [e] Catech. Pii V. [?] plane [f] Ex Conc. Trid. Sess. 24. C. 7. *de reform.* & Sess. 25. in fine & Tol. ubi supra Act. 3. C. 5. & Limense Conc. 3. Act. 2. C. 3. & Act. 4. C. 17. [g] Conc. Rhemen. C. 15. & Lim. 3. Act. 2. C. 6.

volumus Catechismum Summi Pontificis auctoritate confectum, aut ab aliis inferioribus auctoritatem habentibus in posterum conficiendum.

§. I I.

Curati omnes [a], tam sæculares, quam Regulares, in tabella adscriptum apud se retineant doctrinæ Christianæ contextum, videlicet, orationem Dominicam, salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum, Antiphonam *Salve Regina*, duodecim articulos Fidei, decem Legis Divinæ præcepta, quinque Ecclesiæ mandata, septem Fidei Sacramenta, septem capitalia vitia. Quæ omnia (non tamen inter Missarum solennia) recitari faciant singulis Dominicis Adventus, & a Dominica Septuagesimæ, usque ad Dominicam Passionis inclusive. Hæc enim sæpius repetita commemoratio nostræ Fidei initia nostræ figet memoriæ. Quapropter Curati, quoties id negligenter omiserint, pondo tribus multentur fabricæ illius Ecclesiæ, cujus ipsi curam gesserint, applicandis.

§. I I I.

Quia vero frustra doctrina memoria retinetur, nisi ea quisque intelligat, quid sibi ad salutem sit necessarium, quid credere, quidve operari oporteat; Tridentini Concilii auctoritatem hæc Synodus sequuta, in virtute sanctæ obedientiæ Curatis mandat, ut omnibus diebus Dominicis, ipsi per se, aut si legitimo teneantur impedimento, per Viros idoneos Ordinario probatos, Christianam doctrinam tradant, atque exponant ad eam formam, & rationem, quibus dispositus est Catechismus per hanc Synodum approbatus, atque in hoc munere exsequendo unius horæ spatium insumant. Habeant etiam singuli Curati prædicti in suis parœciis tabulas, quibus servi, famuli, & pueri duodecim annorum ætate minores, nomina sua professi inscribantur, eorumque parentes, ac dominos itidem Curati moneant, quatenus ad Christianam doctrinam ediscendam prædictos mittant, cum primum statuta hora, sono campanæ, proprio ad id munus assignato, ad Ecclesiam convocabuntur. Si qui vero heri, aut domini bis admoniti, servos mittere neglexerint, quoties id omiserint, pondo unum persolvant, quod denunciatori, & fabricæ Ecclesiæ, in qua id contigerit, applicentur; cujus pœnæ tunc sufficiens erit executio, si Curatus, aut is, qui doctrinam Christianam tradit, delinquentem a se admunitum fidem fecerit. Hispanis autem, & servis Æthiopibus, iis etiam qui ex altero parente Æthiope nascuntur, & Chichimechis doctrina Christiana, lingua Hispanica tradatur, Indis vero propria sua materna.

§. I V.

Ludimagistri [b] studeant, pueros cum primis literarum rudimentis, doctrina, & Christianis moribus imbuere; quibus ad id præstandum jubetur, ut singulis diebus pueros alta voce recitare faciant, Fidei initia, eademque illis explicent ad ordinem in Catechismo ab hac Synodo constitutum; quoties vero id negligenter omiserint, pœnæ duorum pondo subjaceant, hospitali domo, ac denunciatori æquis partibus applicandorum.

§. V.

Indorum Curati, tam sæculares, quam Regulares, omni diligentia procurent, ut in illis oppidis, pagis, seu vicis, in quibus ipsi resident, scholæ instituantur, ubi Indorum pueri legere, & scribere discant, Christianæ doctrinæ documenta accipiant, Hispanamque linguam doceantur. Id enim masime conveniens ad Christianam, ac civilem eorum institutionem. Admonentur tamen Curati, ne has scholas erigendi prætextu, Indorum operis ad ligna ferendum, & alios suot proprios usus abutantur. Quod si secus fecerint, a Prælato puniantur, & ad restituendam Indis justam laborum suorum mercedem compellantur. De quo latius infra Titulo, De injuriis, & damno dato.

§. V I.

Sunt pleraque [c] hujus Provinciæ loca, in quibus permulti servi vinculis ferreis constricti, permultique Indi metallorum fodinis, & ergastulis inclusi tenentur, qui necessaria ad salutem doctrina destituuntur, non sine magno conscientiæ eorum, qui eos sic constrictos tenent, detrimento, ac dolore Episcoporum, quorum pastorali solecitudini incumbit oves pascere, & earum saluti prospicere. Cupiens igitur hæc Sancta Synodus huic tam gravi incommodo occurrere; Episcopis, seu Prælatis, ad quos pertinet, masime commendat, ut his afflictis, ac spirituali cibo egentibus, opportunum præstent auxilium. Præcipit etiam fodinarum, & ergastulorum dominis, ut fervorum suorum saluti consulant, nec eos spirituali bono privent, quos ipsi ad temporalem tantum utilitatem detinent.

§. V I I.

Jubet præterea hæc Synodus quibuslibet hujus Provinciæ personis, ne si Paganos servos emerent, fudinis, sive ergastulis prædictis ante includant, quam Fidei Christianæ documentis instructi, sacro Baptismatis fonte abluantur. Quod si secus fecerint, suorumque servorum spirituali saluti impedimento fuerint, pro tam immani in Deum perpetrato scelere, gravem in eos animadversionem Prælati exerceant.

De

a In Cap. *Baptizandos*, in Cap. *Non liceat*. *De consec.* Dist. 4. Concil. Foro-Jul. in Præfat. ad finem; & Mogunt. Cap. 45. & Guadix. Tit. 6. Const. 52. & Granat. ubi supra; & Syn. de Quiroga in princ. & Limens. 3. Act. 2. Cap. 4. S. Sess. 24. Cap. 4. *De reformat.* Guadix. Tit. 2. Const. 6. & Synod. de Quiroga Const. 41. in fin. & Limen. 3. Act. 2. Cap. 4. & Milan. 5. vers. *At vero quo populus*.

b Mexic. 1. Cap. 3. §. 1. Guadix. Tit. 6. Const. 50. & 51. Milan. 1. Tit. *De ludimagistris*, & Tit. *De Fidei initiis a Parocho tradendis*. Tolet. Act. 3. Cap. 5. & Granat. *De summ. Trin.* num. 2. & 4. & *De offic. Rect.* ris, num. 12. *De Magist.* num. 2. & Synod. de Quiroga Constit. 42. §. 5. & §. final. Concil. Mogunt. Cap. 45. & Limen. 3. Act. 2. Cap. 6. & 43.

c Mexic. 1. Cap. 19. §. 4. Concil. Mil. 5. vers. *Nulla est amplior*.

De Sacramentis Doctrinæ Christianæ ignaris non administrandis.

§. I.

Cum plerique [a] Fidei documenta, ac vim, & rationem Sacramentorum ignorent, quaque debeant animi dispositione ad Sacramenta accedere non intelligentes, eadem infructuose suscipiant, quo fit, ut Christiano charactere insigniti, Christianum institutum minima teneant; ne hoc malum latius manaret, statuit hæc Synodus, ut nullus Curatus, sive Sæcularis, sive Regularis, Sacramentum Baptismi adultis tribuat, si prius Fide Catholica instructi non fuerint, aut saltim lingua sua familiari non didicerint Orationem Dominicam, Symbolum Apostolorum, decem Præcepta Legis, ac de peccatis suis aliquod doloris signum præbeant. Quod ut melius fiat, Parochi, antequam adultos, temporibus statutis Titulo, *De Baptismo, & ejus effectu*, Sancto Baptismate intingant, qui & quam sint idonei Baptismum suscepturi, Episcopo, seu ejus Vicario, ubi commode fieri poterit, notum faciant. Parochis [b] etiam præcipitur, ne quemquam Hispanum, Indum, aut servum ad benedictionem nuptialem admittant, nisi prius illum, qui est matrimonio conjungendus, hortati fuerint, ut Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Antiphonam *Salve Regina*, Symbolum Apostolorum, Fidei articulos, Præcepta Decalogi, Præcepta Ecclesiæ, septem Sacramenta, ac septem vitia capitalia, si ea ignoraverit, quamprimum discat, alioquin arbitrio Ordinarii punietur. Curatus autem, si secus fecerit, tria pondo persolvat, quorum partes duæ Parochiæ contrahentium, tertia vero denunciatori applicetur. Injungitur quoque [c] Confessoribus, ut diligenti studio pœnitentes examinent de Doctrinæ Christianæ cognitione, eosque admoneant ad eam capessendam.

De impressione, & lectione Librorum.

§. I.

Perversa doctrina non minus scripto, quam verbo tradita, maximo solet esse nocumento. Quapropter, juxta Concilii Tridentini [d] Decretum, statuit, ac jubet hæc Synodus, ne quis imprimere, neque imprimi facere, aut de novo in vulgus emittere audeat, nec emere, vendere, aut apud se retinere cuiquam liceat quosvis Libros, ni prius examinati, probatique fuerint ab Ordinario, & de ejus licentia in scriptis impressi, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, & quinquaginta pondo minarum piis operibus, accusatori, & impensis hac de caussa factis æquis partibus distribuendarum.

§. II.

Iisdem etiam de caussis hæc Synodus sub pœna excommunicationis prohibet, ne quis inter Indos, Libros, Sermones, Tractatusve de rebus ad Religionem pertinentibus, in vulgarem eorum linguam evulget, nisi translatio vulgaris hujusmodi, prius ab Ordinario examinata probetur.

§. III.

Quia vero experientia compertum est, ex lectione Librorum, quibus turpia, & obscœna continentur, morum corruptelam oriri; hæc Synodus exhortatur, ne quisquam Libros similes apud se retineat, aut ab his legi permittat, qui suæ curæ subsunt. Libri autem veterum Latinorum, quia ad Latinæ linguæ usum, atque peritiam conferunt, permitti poterunt, prudenti tamen adhibita cautela, ne eorum lectio juventuti in malum proclivi offendiculum paret.

De impedimentis propriæ salutis, ab Indis removendis.

§. I.

Ut Indi [e] in Fide Catholica, quam singulari Dei beneficio susceperunt, stabiles perseverent, diligentissime cavendum est, ne illis antiquæ impietatis vestigium ullum impressum remaneat, ex quo levi aliqua occasione desumpta, diabolicæque fraudis astutia decepti, iterum tanquam canes ad idololatriæ vomitum revertantur. Quamobrem hæc Sancta Synodus statuit, ac præcipit, ne Indi in saltationibus, aliisque suis ludis laureati, aut aliis insignibus ornati incedant, quibus aliquam idololatriæ speciem, suspectionemve præbeant. Cantiunculis etiam veteres suas historias, falsæque religionis impietates referentibus uti nequaquam permittantur, sed ea solum cantent, quæ a suis Parochis, & Vicariis fuerint approbata. Hujusmodi autem saltationes, & ludi, nec in Ecclesia, nec in occulto aliquo loco fiant, sed publice, ubi eorum gestus, actiones, & verba omnibus ad sensum pateant. Neque hæc fieri permittantur in diebus colendis, nisi post Missarum solennia ante meridiem, post meridiem vero, dum vespertinum celebratur Officium, a ludibus similibus cessent, ut ipsi quoque Vesperarum Officio intersint. Si vero contra fecerint, quam præsenti est Decreto sancitum, a suis Parochis corrigantur, ut admoniti in posterum his abstineant.

§ II.

Gubernatores [f] etiam, & alii Catholicæ Majestatis Ministri, omni studio, & diligentia provideant, ne in domibus, aut aliis quibusvis ædificiis collocata idola existent; immo eadem dissolvi, ac penitus deleri faciant, excelsaque loca, ubi miseræ illæ gentes dæmonibus immolabant, quæ *Caes* Indi vulgo vocarunt, dejici, ac solo æquari præcipiant; ne antiquus humani generis hostis, qui semper nocendi artes quærit, ullas inveniat pristinæ impietatis imagines, quas denuo a gentilitate conversis callide suggerat ad decipiendum; immo ita iis, quæ

a Vide infra Tit. *De Baptismo*, §. 4. Guadix. Tom. 2. Const. 6. & Synod. de Quiroga, Const. 1.
b Guadix. Tom. 2. Const. 62. Synod. de Quiroga, ubi supra. c Conc. Mil. 5. fol. 708. vers. *Primo omnibus*. d Sess. 4. in Decreto, *De editione, & usu sacror. Lib.* vers. *Sed & impressoribus*; & Reg. 10. ex Indice Lib. & Mex. 1. Cap. 74. §. 1. & Synod. de Quiroga, Const. 128. Mexican. 1. Cap. 74. Mexic. 2. C. 32. Reg. 7. in indice Librorum prohibitorum, & Limen. 3. Act. 3. Cap. 37. & Granat. Tit. *De mag.* n. 2. & Mil. 3. vers. *Quorum Libr.* & 5. Tit. *Quæ ad Fidei tuendæ studium pertinent*. vers. *Episcopi cura*. Vide supra conc. citata. e Mex. 1. Cap. 72. f Mexic. 1. Cap. 72.

jam contritis diaboli laqueis, bene, juvante Dao, liberati sunt, omnis idololatriæ via intercludatur, ut gentilis insaniæ prorsus obliti, fortes in Christi Fide permaneant.

§. III.

Cum [a] non sine magno dolore eorum, qui Christiano zelo ardent, in his Indiarum partibus, usu & experientia manifestum sit, in montuosis, asperrimisque locis Indus habitare dispersos, & a civili hominum congregatione remotos (quo fit, ut nec mores immanitate barbaros deponant, nec sanam doctrinam suscipiant, nec Sacramentorum remediis juvari, & a vitiis coerceri possint, quodque pejus est, multi adhuc Christiano charactere insigniti non sint) cumque Catholica Majestas, cujus oneri incumbit has sibi subditas gentes regimine moderari; suam conscientiam exonerare volens, insigni pietatis zelo sæpe caverit Edicto, ne Indi sic dispersi in solitudinibus commorentur, sed ad numerosos populos reducti, in civili hominum congregatione vivant, nullaque tam justi mandati sequuta sit executio; iccirco hæc Synodus, ad quam maxime spectat solicita providere, ne oves immaculati Agni Sanguine redemptæ aberrent, ac dæmonum, tamquam luporum crudelissima rabie lacerentur; Gubernatores in his partibus Catholicæ Majestatis vices obtinentes, quantum potest in Domino cohortatur, ut omni posthabito sæculari impedimento, vere pio, & Christiano animo in hanc curam incumbant, ut ipsi in caussa sint, quominus justissimum Regium Edictum ad debitum effectum perveniat; immo scientes, quam sint in die tremendi judicii rationem Deo reddituri, toto animi conatu prædicti mandati executionem procurent. Prælatos quoque monet eadem Synodus, ut huic negotio conficiendo, ex quo indigenarum conversio, ac morum hujus Provinciæ reformatio dependet, omnem operam præstent. Quod si minus fiat, nec Majestas Catholica juri patronatus Regio satisfacere videtur, neque ejus Ministri effectum Edicti retardantes, excusabiles sunt in conspectu Dei, nec tuti in conscientia Episcopi esse possunt, si instantissime non egerint, ut tam gravi malo, graviorique in dies futuro, nullatenus remedium differatur.

LIBRI PRIMI TITULUS II.

De Constitutionibus.

De auctoritate Decretorum, & publicatione eorum [b].

§. I.

Varietas temporum, ac necessitas rerum, sicut usu, & experientia didicimus, plerumque in caussa esse solet, ut antiquis abrogatis Legibus, aliæ denuo constituantur. Quare, & si Constitutiones in duabus Synodis Provincialibus Mexici celebratis, prima scilicet anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, secunda vero millesimo quingentesimo sexagesimo etiam quinto, sancte, ac laudabiliter editæ sint, quibus potius insistere, quam alias iterum condere oporteret; ea tamen horum temporum conditio est, isque hujus Provinciæ status, ut nisi rerum opportunitati convenientiora Decreta sancirentur, difficile incommodis occurrentibus remedium afferri possit. Ne igitur ex Legum multitudine confusio generetur; decrevit hæc Synodus, ut ex antiquis Decretis illa, quæ præsenti rerum statui conveniunt, simul cum denuo editis uno volumine comprehendantur, quo facilius ex quisque intelligat, quæ pro suæ conditionis ratione facere tenetur.

§. II.

Quæ quidem Decreta solum deinceps auctoritatem, ac firmitatem habitura decernens eadem Synodus, omnes, & quascumque personas hujus Provinciæ, cujuscumque status, gradus, ordinis, & qualitatis existant, monet, & hortatur, eisque in virtute sanctæ obedientiæ præcipit, ut Decreta prædicta (dum tamen nihil sacris Canonibus, Summorum Pontificum Constitutionibus, & Concilii Tridentini Decretis contrarium contineant) in omnibus, & per omnia, juxta eorum seriem, in posterum teneant, & observent, sub pœnis in eis contentis, & aliis contra rebelles pro eorum contumacia aggravandis. Revocat [c] etiam præsenti Decreto omnes, & quascumque alias Provinciales Constitutiones ante editas, quæ hujus Synodi Decretis insertæ, renovatæ non fuerint, easque decernit irritas, & inanes. Itidem omnibus, & quibuscumque Ecclesiasticis Judicibus, ac justitiæ Ministris mandat, ut per hæc Decreta, omnia in illis contenta exsequenda, caussas definire, ac in eis sententias ferre, eisdemque Decretis stare debeant, sine contradictione cujusquam.

§. III.

Ne autem [d] persona aliqua Ecclesiastica, sive sæcularis, ab horum Decretorum observatione per ignorantiam se valeat excusare, sub prætextu, quod eorum promulgationi non interfuerit, hæc Synodus decernit, sufficientem esse solennem eorum promulgationem in hac Metropoli factam, ut omnes eisdem subjaceant, ac ne in eis contentas pœnas incurrant. Monet etiam ad uberiorem cautelam Episcopos, ut eadem in suis Diœcesibus, si opus fuerit; Vicario autem, seu Præsidenti, Sede Episcopali vacante, præcipit, ut infra duos menses, a die habitæ notitiæ computandos, in Ecclesia Cathedrali Decreta prædicta respective publicari faciant.

§. IV.

Statuit item [e] Synodus ad perpetuam horum Decretorum conservationem, & ad commoditatem personarum Ecclesiasticarum, ad quas pertinet Ecclesiasticas Constitutiones, quibus gubernantur, legere, & salubriter intelligere; ut Oeconomus hujus Metropolitanæ Ecclesiæ infra duos menses immediate sequentes post eorum promulgationem, Decreta hæc charta pergamena scribi, ac sigillo hujus Synodi communiri faciat; eaque sic scripta, & sigillata in

[a] Mexic. 1. Cap. 73. & Limen. 3. Act. 4. C. 4. [b] Granat. Tit. *De constit.* & Synod. de Quiroga in procem. §. *Porque*. [c] Conc. Provinc. de Quiroga Act. 2. C. 3. & Act. 3. C. 50. & Limen. 3. Act. 2. C 2. & Act. 4. C. 24. & 25. Cap. *Annis*. C *Decernimus*, 28. Dist. [d] Mexic. 1. C. 93. & Milan. 1. Par. 3. Tit. *De pœnis*, vers. *Ut nemini*; & Limen. 3. Act. 1. C. 2. & Act. 4. C. 24. & 25. [e] Mexic. 1. Cap. 91.

in Archivo Metropolitanæ hujus Ecclesiæ asserveotur. Post eorum vero impressionem, quum Librorum copia commode poterit haberi, singuli Oeconomi singularum Cathedralium Ecclesiarum hujus Proviuciæ, duus Libros emant, quurum unum in uno Choro, alterum vero, in altero catenulis alligatos repunant. Singuli [a] itidem Parochialium Ecclesiarum Oeconomi post sex menses a dia publicationis præsentium Decretorum, Librum unum emant, quem in Choro, val Sacristia, ubi ad usum legendi commodius haberi possit, catenula similiter alligatum collocent. Vicarii etiam, Curati, ac Beneficiati intra eorumdem ses mensium spatium Librum quoque unum apud se retineant. Qui omnes, & singuli nominati, si intra præscriptum tempus his non paruerint mandatis, pondo viginti multentur, quorum partes duæ Ecclesiæ ubi fuerint Oeconomi, Vicarii, Curati, aut Beneficiati applicentur, tertia vero accusatori.

§. V.

Præterea [b] statuit, ut si Judex aliquis Ecclesiasticus caussam definierit, aut in aa sententiam tulerit juxta aliquod hujus Synodi Decretum; illud, partibus etiam non instantibus, inseri in processu faciat, ne sine eo processus originalis, aut illius exemplum ullibi reperiatur; si vero ad *instantiam* partis mandatum, sive monitoriales Literæ, in alicujus Decreti exsecutionem ab eodem Judice concedantur; in iis intrascripta Decreti serie, de verbo ad verbum exprimatur. Quoniam vero hæc tertia Provincialis Mexicana Synodus, legitime sub Apostolicæ Sedis obedientia congregata est, ad Sacrorum Canonum, ac præsertim Universalis Concilii Tridentini observationem, & exsecutionem, cupiens, ut omnia ab ea sancita, atque dacreta felicem in Domino consequantur effectum; protestatur [c], se nunquam intendisse, nec intendere Sacrosancti ejusdam Concilii Universalis Decretis contradicere, nec in aliquo repugnare, immo sancta, ac salutaria ejus Decrata pie suscipit, religiose veneratur; protestatur etiam, nolle se in toto, aut in aliqua parte derogaré juri patronatus Regio, ab Apostolica Sede concesso Philippo Hispaniarum Regi nostro Catholico, qui novum hunc Orbem Occidentalem a Deo sibi commissum, in pace, & tranquillitate gubernat, ac singulari, esimiaque pietate moderatur, cum Fidei Catholicæ, & Christiani nominis propagatione. Pro cujus vita tantopere Reipublicæ Christianæ necessaria, assidue orare debemus, ut Omnipotens Deus nationes barbaras, & Christiani nominis inimicas, sibi subjiciat, eique, ut quæ in Christo Fides est regnat, longa, & felicia tempora concedat.

LIBRI PRIMI TITULUS III.

De Rescriptis.

De obedientia, & exsecutione Rescriptis Apostolicis debita. [d]

§. I.

Sicut oportet, Prælatos, & Judices Ecclesiasticos sine ulla intermissione, aut aliquavis caussa Apostolicis parere mandatis, eademque ed debitam exsecutionem perducere; sic etiam occurrendum est molestiis, vexationibus, & injuriis, quæ in his tam longe a Summo Pontifice remotis locis, a multis inferuntur, qui falsis Literis, quas ipsi Apostolicas dicunt, aut Brevibus Summi Pontificis abutuntur, concessionis affectu fraudulenter immutato, vel termino in eis præfiso jam omnino elapso. His igitur incommodis providere volens hæc Synodus, statuit, & præcipit omnibus hujus Archiepiscopatus, sive Provinciæ Ecclesiasticis Judicibus, ut omnibus, & quibuscumque Apostolicis mandatis sibi intimatis obediant. Nec tamen alicujus Judicis, qui se, vel exsecutorem Apostolicum nominet, mandatum aliquod exsequantur, nisi prius in casibus a Jure expressis, originali Judicis Apostolici hujusmodi commissiona, processu, sive mandato coram Episcopo Diœcesano, seu ejus Vicario Generali eshibitis, ut juxta præscriptum Decretalis Epistolæ, quæ incipit: *Cum personæ* [e]; si Literas autheaticas esse constiterit, exsecutioni mandentur; si vero ob defectum aliquem, vel vim non habeant, vel earum exsecutio suspendi debeat; Prælatus Summum Pontificem consulat, ut sic Apostolicis mandatis debita obedientia, & exsecutio exhibeatur, & nullus injuste molestetur.

§. II.

Ut aditus intercludatur dissentionibus, & litibus permultis, quas nonnulli movere solent, obtinentes per Literas Apostolicas certos sibi Judices Conservatores, sub pretextu, quod eis a Judicibus Ordinariis injuriæ, ac molestiæ inferantur; ad præscriptum Sacri Concilii Tridentini [f] decernit hæc Synodus, ne Literæ conservatoriæ hujusmodi cum deputatione Judicum cuiquam suffragentur ad hoc, ut coram Judice Ordinario in caussis criminalibus, & mistis non possit conveniri, & contra eum procedi, aut quominus in caussis civilibus, si quæ ei Jura ex cessiona competierint, super illis libere valeat apud Judicem ordinarium conveniri. In civilibus etiam caussis, si ipse actor estiterit, aliquem ei apud suos Conservatores Judices, in judicium trahera minime liceat. Quod si in his caussis, in quibus reus fuerit, contigerit, ut electus ab eo Conservator ab actore suspectus esse dicatur, aut siqua inter ipsos Judices, Conservatorem, & Ordinarium controversia, super competentia jurisdictionis orta fuerit, nequaquam in caussa procedatur, donec per arbitros in forma Juris electos, super suspicione, aut jurisdictionis competentia fuerit judicatum. In caussis etiam mercedum, aut miserabilium personarum, non obstantibus conservatoriis Literis, coram Ordinario conveniri possit. Nemo etiam similium Literarum beneficio ultra quinquennium gaudere possit; familiaribus vero ejus, qui hujusmodi conservatoriis Literis tueri sulent, nihil illæ prosint, præterquam duobus dumtaxat, si tamen illi propriis ejus sumptibus vixerint. Non liceat quoque conservatoriis Judicibus ullum habera Tribunal erectum, seu Scholarium Collegia, & Regularia loca,

a Vide infra Tit. *De officio Rectoris*, §. 1. *b* Gianat. Tit. *De consist.* n. 2.
c Limen. 3. Act. 2. Cap. 1. in fine, & Act. 5. Cap. 1. Concil. Provinc. de Quiroga, Act. 3. Cap. 51.
d Mexic. 1. Cap. 89. & Concil. Hispalen. de Dea, tal. 17. pag. 2. *e* *Cum personæ*, *De privilegiis*, L. 6.
f Sess. 24. Cap. 5. & tex. ubi DD. in Cap. 1. & finali, *De offic. & potest. Judic. De Leg.* in 6.

necnon Hospitalia, actum hospitalitatis servantia, & Universitatum, Collegiorum, locorum, & Hospitalium. Hujusmodi personæ, ad mentem ejusdem Sacri Concilii hoc Decreto minime comprehensæ, sed exemptæ omnino sint, & esse intelligantur.

§. III.

Statuit etiam hæc Synodus auctoritatem Concilii Tridentini [a] secuta, ut dispensationes, quæ gratiose, & sine commissione particulari a Summo Pontifice concedentur, suum non sortiantur effectum, nisi prius ab Ordinario, tanquam Apostolico delegato summarie tantum, extrajudicialiter cognoscatur, expressas preces subreptionis, vel obreptionis vitio non subjacere.

§. IV.

In commutationibus ultimarum voluntatum, quæ nonnisi ex justa, & necessaria caussa fieri debeant; Episcopi tanquam delegati Sedis Apostolicæ, summarie, & extrajudicaliter cognoscant, nihil in precibus, tacita veritate, vel suggesta falsitate, fuisse narratum, priusquam commutationes prædictæ exsecutioni demandentur, ut est a Sancto Concilio Tridentino [b] decretum.

LIBRI PRIMI TITULUS QUARTUS

De ætate, & qualitate ordinandorum, & præficiendorum.

De scientia ad Sacros Ordines, & curam animarum necessaria. [c]

§. I.

Sacerdotalis dignitas, & eorum, qui Altari deserviunt, celsitudo non patitur, quemquam ad id muneris admitti, nisi prius ejus merita probata fuerint, ac bene perspecta. Præsertim cum illud grave damnum Ecclesiæ Catholicæ importet, quod multi ad Sacros Ordines sine delectu promoveantur, qui absque ullis meritis in tam sublimi gradu collocati, postea Clericali instituto injuriam irrogantes, misere ceciderunt. Quapropter vehementer exoptans hæc Synodus præterita damna resarcire, Ecclesiasticumque Ordinem in pristinum dignitatis, & splendoris locum restituere; quantum potest, Episcopos hujus Provinciæ exhortatur, ne contra Apostoli * præceptum cito manus imponant, sed cum omni diligentia, & animi contentione, ordinandorum qualitates examinent, & merita expendant, neque eos, qui minus fuerint idonei, paucitatis Ministrorum prætextu ad Sacros Ordines suscipiendos ullatenus admittant, cum Divinus cultus, animarumque commodum, paucis digne, quam multis indigne ministrantibus magis accrescat. Quæ omnia ut melius dirigantur, decernit primum, ne ullus ad majores, vel minores Ordines admittatur, nec ei, ut admitti possit, licentia concedatur, nisi prius de eo periculo facto, his esse præditum qualitatibus constiterit, quæ ad illum gradum, vel Ordinem ex Concilii [d] Tridentini Decretis sunt requisitæ.

§. II.

Verum ad speciem magis descendendo, præter scientiam, & ætatem, quæ ex Concilii Tridentini Decreto necessaria sunt, nullus nisi prius juramento præstito de intentione permanendi in habitu Clericali, admittatur, nec ad primam Tonsuram promoveatur. Illi vero ante quartum decimum annum poterunt prima Tonsura initiari, qui in Cathedrali Ecclesia Clericali Toga, & Superpelliceo induti, per duos saltim annos Divino cultui inservierint, si prius eorum parentes, vel tutores propositum sibi esse juraverint in Ecclesiæ ministerio conservandi.

§. III.

Nemo [e] ad quatuor minores Ordines promoveatur, nisi quantum fieri poterit, Ecclesiastici cantus rudimentis instructus.

§. IV.

Ad [f] Subdiaconatum promovendi, in cantu Ecclesiastico periti sint, & in recitando Horarum Officio, juxta ordinem Breviarii editi ea Concilii Tridentini Decreto, exercitati.

§. V.

Diaconatum [g] suscepturi, non in his solum, sed in cæremoniis etiam illi Ordini competentibus, examinentur.

§. VI.

Qui ex præscripto Concilii [h] Tridentini idonei reperti, in Sacro Presbyteratus Ordine fuerint constituti, primam Missam ne celebrent, nisi prius, ut in Titulo *De celebratione Missarum, & Divinorum Officiorum* habetur, a Cæremoniarum Magistro examinati, & approbati, ab eodem celebrandi licentiam obtineant; formam præterea absolvendi a peccatis, & censuris sciant. Ut vero tanti celebratio mysterii in suarum animarum salutem cedat, promotos ad Sacerdotium monet, & hortatur hæc Synodus, ut quantum sit illud Dominici Corporis Sacrificium, toto corde, totaque mente contemplantes, ad illud celebrandum Divinæ gratiæ auxilio se præparent, eaque animi puritate, ac sinceritate, quibus æquum est, Sanctissimumque Corporis, & Sanguinis Domini Sacrificium accedant; sicque Sanctuarium Dei ingrediantur, ut tamquam mediatores inter Deum, & populum pacem componant.

§. VII.

Sacerdotes, quibus animarum cura committenda est, quantum doctrina præstare debeant, vel ex eo facile intelligere licet, quod veluti Duces, Magistri, & Medici existant, qui subditos in Cælum dirigant, sanam doctrinam doceant, spiritualibus eorum morbis medeantur. Quare [i] nullus Curatum Beneficium obtineat, nisi prius probatus, & examinatus, ido-

[a] Sess. 22. Cap. 5. *De reform.* [b] Sess. 22. Cap. 6. *De reform.* [c] De hoc Tit. vide Conc. IV. Milaoen. Tit. *Quæ pertinent ad Sacramentum Ord.* Latius Conc. V. Milan. Tit. *De examinandi ratione*, verb. *Ut primo*, & Tit. *De initiandis Ord. Sacr.* * *Ad Tim. 5.* [d] Conc. Trid. Sess. 23. Cap. 7. *De reform.* Conc. Limen. 3. Act. 2. Cap. 33. Sess. 21. Cap. 2. & Sess. 25. Cap. 4. & 5. Sess. 23. Cap. 4. usque ad Cap. 16. Concil. Mexic. C. 45. & Conc. Tarracon. Tit. *De ætate, & qualit.* C. *Prima Tonsura*. Guadix. Tit. 2. a Constit. 42. usque ad 48. & Granat. dicto Tit. *De ætate, & qualit.* & Syn. de Quiroga Constit. 26. & 27. & Concil. V. Milan. ubi supra. [e] Granat. & 5. Milan. ubi supra §. præcedenti. [f] Gran. & Milan. ubi supra. [g] Gran. & Milan. ubi supra. [h] Sess. 23. C. 24. infra Lib. 3. Tit. 15. §. 3. [i] Optime loquitur Concil. 5. Milan. ubi supra, Tit. *De initiand. Ord. Sacram.*

idoneuſque repertus, in Sacramentorum, præſertim Pœnitentiæ, adminiſtratione verſatus ſit, & conſcientiæ caſibus bene inſtructus, ad formam ab hac Synodo diſpoſitam, & una cum directorio Confeſſorum, & pœnitentium comprobratam, quæ in omnibus, & per omnia obſervetur, & exſecutioni mandetur. Aptus præterea ſit ad exponendum ſanctum Evangelium ſubditis, eo ſaltem modo, quo magis ad ſalutem neceſſaria edoceri poſſint. Hinc enim fiet, ut ſubditi de ſuis Parochis bonam opinionem concipiant, eoſque tamquam patres ſpirituales confidenter adeant, ut quibus oportet ad ſalutem documentis inſtruantur.

De vita, fama, & moribus ordinandorum. a

§. I.

Quia vitæ integritas, & morum honeſtas in iis, qui ad Eccleſiaſticos Ordines promovendi ſunt, literarum ſcientiæ præferri debent; hæc Synodus decernit, & jubet, ne ullus Epiſcopus ſibi ſubditos ad Ordines admittat, aut admitti concedat, niſi prius a fide dignis, & morum gravitate probatis teſtibus, tam Eccleſiaſticis, quam ſæcularibus, eum quibus promovendus ſocietatem inierit, vel alias fuerit converſatus, habito teſtimonio, quo poſſit conſtare ad ordinandum eo tempore, & per multos antea menſes, quibus decet puritate, & honeſtate vixiſſe, aleæ, aut aliis illicitis ludis prave aſſuetum non fuiſſe, aut eſſe, nec ſtatutis a jure temporibus peccatorum confeſſionem omiſiſſe. Quod ſi ſecus conſtiterit, nullatenus promoveatur, donec vitæ, ac morum converſatione in melius commutata, maculam deleat, ex anteacta vita ſuſceptam. Difficile enim eſt, eos in novo dignitatis gradu poſitos fieri meliores, qui vitiis, & ſceleribus defœdati, non ſine multorum ſcandalo, quibus eorum pravefacta nota ſunt, ad illum ſtatum pervenerunt.

§. II.

Eccleſiaſtici Ordinis perturbatio inde ſæpe ſecuta eſt, quod is aditus non ſit occluſus, qui caducarum rerum cupiditate ducti, pravis cogitationibus ſancta miniſteria concupiſcunt. Quare nullus ad Sacros Ordines admittatur, qui commiſſo crimine pœna ſanguinis puniendo, magis ut pœnam ſibi a ſæculari Judice infligandam evadat, quam ut in Sacris Ordinibus proficiat, promoveri velit. Qui vero ob hanc cautelam ſacros Ordines ſuſceperit, ſit ipſo facto ſuſpenſus; & ſi de crimine conſtiterit, tamdiu in exilium relegatus ſit, quamdiu Epiſcopo videbitur expedire.

§. III

Ut honor b, & reverentia Clericali Ordini deferatur, Sacris eſt Canonibus conſtitutum, ut qui aliquos patiuntur naturales defectus, ut alios, qui tametſi non imputentur ad culpam, minus decant Cleri talem ſtatum, non ordinentur, ne Sacris Ordinibus initiati contemnantur, eorumque miniſterium vituperetur. Propterea interdicit hæc Synodus, ne deſcendentes ab his, qui a Sanctæ Inquiſitionis officio damnati fuerunt, in primo, & ſecundo gradu, quoad patrem, quoad matrem vero in primo tantum, ad Sacros Ordines admittantur; quia vulgari infamia notati. De quorum natalibus tunc ſufficiens erit inquiſitio, quum ad parentes, & avos uſque perventum fuerit; difficile enim eſſet propter antiquitatem ulterius progredi; indeque varia perjuria, calumniæ, & inimicitiæ orirentur. Inde etiam & Mexici, tam ab Indis, quam a Mauris, necnon ab illis, qui ex altero parente Æthiope naſcuntur, deſcendentes in primo gradu, ne ad Ordines ſine magno delectu admittantur.

De Titulo Beneficii; aut patrimonii.

§. I.

Cum non deceat c eos, qui Divino miniſterio addicti ſunt, cum Ordinis dedecore mendicare, aut ſordidam aliquam artem ad victum exercere; Concilii d Tridentini auctoritate innixa hæc Synodus ſtatuit, ne ullus Clericus ſæcularis ad Sacros ordines promoveatur, niſi prius Epiſcopo legitime conſtet, eum Beneficium, quod ſibi ad victum honeſte ſufficiat, pacifice poſſidere. Patrimonium vero, vel penſionem obtinentes, ordinari non poſſint, niſi illi quos Epiſcopus judicaverit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum; prius quoque perſpecto, patrimonium illud, vel penſionem vere ab eis obtineri, talia que eſſe, quæ eis ad vitam ſuſtentandam ſatis ſint. Perpendens e tamen hæc Synodus, quanta in hac Provincia ſit neceſſitas miniſtrorum maternam indigenarum linguam callentium; decernit, ut qui linguam aliquam Indorum noverint, ad Sacros Ordines promoveantur, etiamſi Beneficium, patrimonium, vel penſio ab eis obtenta, talia non ſint, quæ congrue victum ſuppeditare poſſint. His enim, quominus ordinentur, periculum mendicandi veriſimile eſt non obſtare, quia ſi moribus, ſcientia, & ætati requiſitis, linguæ quoque Indorum uſum adjungant, Indiſque Sacramenta, & alia ſpiritualia miniſteria præſtare poſſint; inde quæ ſibi ad victum ſufficiant, cum decore Eccleſiaſtici Ordinis comparabunt.

§. II.

Occurrere f volens hæc Synodus artibus, & fallaciis, quibus aliqui nullum Beneficium, aut patrimonium vere obtinentes, ſed falſo Beneficiorum titulos, fraudulentaſque facultatum donationes cum pacto tacito, vel expreſſo de non recipiendo, vel reſtituendo contingentes ordinari ſolent; ſtatuit, ac decernit, ut ſi quis fraude, dolove ad Sacros Ordines fuerit promotus a, ſuſceptis Ordinibus ipſo ſit facto ſuſpenſus, & pro tanto ſcelere arbitrio Ordinarii puniatur.

§. III.

a Conc. Trid. Seſſ. 7. C. 10. Seſſ. 23. C. 2. Seſſ. 21. C. 5. 7. 11. 13. & 14. Mexic. I. Cap. 44. Guadix. Tit. 2. Conſt. 48. & Milan. I. Tit. *Quæ ad Sacramentorum adminiſtrationem pertinent*, & 4. & 5. ubi ſupra §. 1. & Granaten. *De ætat. & qualit.* n. 4. & Limen. 3. Act. 2. C. 30. In C. *Inter dilectos*, *De exceſſ. Prael.* Concil. Trid. Seſſ. 22. Cap. 1. *De reform.* & vide infra Lib. 3. Tit. 5. *De vita, & honeſt. Cleric.* §. 21. & 25. Mexic. 3. Cap. 47. b Guadix. Tit. 2. Conſt. 47. 48. & 49. & Provinc. de Quiroga Act. 3. C. 14.
c Conc. Milan. V. verbo, *Hac in primis*. d Seſſ. 21. C. 2. e Conc. V. Limen. III. Act. 2. C. 31.
f Ext. in Cap. penult. *De ſimonia*, loquitur Provinc. de Quiroga Actio 3. C. 32. & Limen. III. Act. 2. C. 30.

§. I I I.

Juxta Concilii Tridentini Decretum, illi tantum patrimonium, vel pensionem obtinentes ordinari possunt, quos [a] Episcopus assumpserit pro commoditate alicujus Ecclesiæ, cui adscripti esse debent, ad munera Ecclesiastica obeunda, neque eam sine Ordinarii licentia deserere possunt. Verum quia multi ad titulum patrimonii, vel pensionis promoti, facile deinde Ecclesiam, cui adscripti sunt, relinquunt; jubetur[d], ut Ecclesiæ deputatio in titulis Ordinum scripta inseratur. Visitatores quoque inquirant, an prædicti, quæ præstare tenentur, muneribus functi fuerint; quod si contra se gessisse compererint, ad præscriptum Concilii Tridentini [b], ab Ordinum executione suspendantur, cujus suspensionis tempus Ordinarii arbitrio relinquatur.

De modo conferendi Ordines, & Literas dimissorias.

§. I.

In conferendis Ordinibus, ea prorsus ratio servari jubetur, quam amplexa est Universalis Tridentina [c] Synodus, juxta quam decernitur, ut Episcopi per seipsos Ordines conferant; si vero ægritudine fuerint impediti, subditos suos non aliter, quam jam probatos, & examinatos, ad alium Episcopum dimittant. Nullus [d] autem nisi a proprio Episcopo ordinetur. Quod si ob legitimam caussam ab alio Episcopo promoveri quis petat, nullatenus ei permittatur, nisi ejus probitas, ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur, sub pœnis in Concilio Tridentino [e] statutis. Facultates de promovendo a quocumque minime suffragentur, nisi habentibus legitimam caussam, ob quam a propriis Episcopis ordinari non possint, in Literis exprimendam, ut est ab eodem Concilio [f] dispositum.

§. I I.

Ad abolendam [g] pravam consuetudinem contra Decreta hujusmodi in hanc Provinciam introductam, qua multi alienigenæ, ab alio, quam a proprio Episcopo, & absque ejus consensu, & approbatione ad titulum, quem vocant domicilii, sive jurati, ordinari consueverunt, præstito solum juramento, sibi esse in animo in ea Diœcesi, ubi promoti fuerint, permanere; interdicit hæc Synodus, ne quisquam ad titulum hujusmodi ordinetur, aut ordinari permittatur, nisi per tantum tempus in ea Diœcesi vitam duxerit, ex quo probabile sit, velle se ibi permanere. Quod si aliqui contra hoc Decretum fuerint promoti, ipso facto ab executione susceptorum Ordinum suspendantur, & cujusque Beneficii, seu administrationis Indorum sint incapaces per triennium. Qui vero in una Diœcesi ordinari cœperint, in alia, quamvis ibi per tres annos fuerint commorati, reliquos Ordines non suscipiant, nisi a proprio Prælato cum Literis dimittantur, & unusquisque proprium Pastorem agnoscat, & hierarchiæ Ecclesiasticæ ordine minime perturbato, quod est Sanctorum Canonum, & Sacrosancti Concilii Tridentini [h] Decretis de hac re sancitum, inviolabiliter observetur. Literæ item dimissoriæ, ad unum tantum Ordinem suscipiendum concedantur, ut quam in munere suscepti Ordinis exequendo diligentiam ordinatus præstiterit, Episcopus intelligat. Interstitia vero temporum a Concilio Tridentino præfixa observentur, nisi in illis pro necessitate, vel utilitate Ecclesiæ suæ visum fuerit Episcopo dispensare. Absentibus vero sine prævio examine coram Episcopo, vel ejus Examinatoribus, Literæ dimissoriæ non dentur.

§. I I I.

Regulares juxta Concilii Tridentini [i] Decretum, nec ante ætatem omnibus a Jure præscriptam, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur, nec eis duo Sacri Ordines eodem die conferantur, quibuscumque privilegiis quoad hoc penitus exclusis.

De examine Ordinibus præmittendo.

§. I.

Ut ordinandorum, & eorum, quibus animarum cura credenda est, quibus polleant meritis, quamve ad spiritualia munera obeunda idonei sint, facilius Episcopis notum fiat, præcipit hæc Synodus Mexicanæ Provinciæ Episcopis, ut in Synodo Diœcesana, quæ primo quoque tempore celebrabitur, tres saltim eligant, & deputent Examinatores [k], qui una cum Episcopo, vel ejus Vicario, si Episcopus fuerit impeditus, de scientia ordinandorum periculum faciant; ante Synodum autem habitam, per suos Episcopi id etiam præstent. Examinatores vero deputati, in suo munere obeundo hanc a Synodo præscriptam formam observent.

§. I I.

Examinatores in Synodo Diœcesana constituti, jure jurando se obstringant de fidelitate servanda in suo suscepto munere, de vere, & sincere manifestanda eorum comperta scientia, de quibus ipsi experimentum sumpserint; amore, odio, aliove omni humano affectu posthabitis. Examinis [l] vero caussa, nihil quicquam pecuniæ, præmii, alicujusve doni, aut quid simile accipiant.

§. I I I.

Si examinandorum quisquam per se, vel interpositam personam, dona, favoresve Examinatori promiserit; Episcopo statim denunciet, & eundem ad Ordines pro illa vice inhabilem decernat.

§. I V.

Ea, de quibus subituri examen interrogandi sunt, per se, vel per alios, directe, aut indirecte, ne revelent. Si quis eorum, qui examinandi sunt, consanguineus, affinis, familiaris,

a Provinc. de Quiroga Act. 3. C. 33. & vide infra, Lib. 3. Tit. 15. *De celebr. Missar.* §. 14. b Sess. 23. C. 16
c Sess. 23. C. 3. d Conc. V. Milan. verbo, *Quod Provin.* e Sess. 23. C. 8. f Sess. 7. C. 11.
g Limen. III. Act. 2. C. 30. verbo, *Quia vero.* h Sess. 23. C. 11. & 13. i Sess. 23. C. 1. & Provinc. de Quiroga Act. 3. C. 47. & est declaratio Card. in dictis locis. k Conc. Trid. Sess. 24. C. 18. vers. *Licebit etiam.* Conc. Tolet. Act. 5. C. 24. Prov. de Quiroga Act. 3. a C. 22. usque ad 26. Limen. III. Act. 4. C. 17. & Conc. Milan. 5. Tit. *De examinandi ratione.* l Conc. Limen. 3. Act. 2. Cap. 35. & Milan. V. ubi supra §. præcedenti.

litaris, familiæve adjunctus alicujus Examinatoris fuerit, Examinator ille, ne præsens quidem adsit, sed Episcopo notum faciat, ut alius in ejus locum vocetur.

§. V.

Ne sententiam, quam in approbando, vel reprobando dicturi sunt, ulli manifestent, sub pœna excommunicationis majoris ipso jure.

§. VI.

Ne quemquam ad examen subeundem admittant, nisi prius suscepti Ordinis titulum, ab Episcopo, & Notario subscriptum, sigillatumque exhibuerit.

§. VII.

Quæ omnia, sub eisdem juramento, & censura, tunc quoque servare teneantur, cum de Episcopi mandato aliquos ad Beneficia obtinenda examinare contigerit.

LIBRI PRIMI TITULUS QUINTUS.

De Sacramentorum Ecclesiæ administratione.

§. I.

Sacrosanctæ Ecclesiæ [a] Sacramenta, quæ non inventa ab hominibus, sed a Christo Domino instituta sunt, & ad nostram salutem Divinitus concessa, ut digne, & salubriter administrentur, & a percipientibus summo in honore, & veneratione habeantur; maxime oportet, eorum Ministros, illud de se omnibus, præsertim Indis, qui rudes sunt, & minus intelligentia valent, præbere testimonium, ut non ob aliquod temporale lucrum, sed tantum ad salutem animarum Sacramenta conferri omnes intelligant. Præcipit igitur hæc Synodus, ne ullus Clericus, pacto, contractu, hortatu, aut conventione, per se, aut per alium, directe, vel indirecte, pro Sacramentorum administratione sibi temporale quicquam dari procuret; si qui vero secus fecerint, ultra pœnas a Jure in simoniacos decretas, si semel id commiserint, pœnam quinquaginta pondo incurrant, quorum partes duæ, Ecclesiæ, ubi fuerit delictum perpetratum distribuantur, tertia vero accusatori. Si autem bis in hoc crimen inciderint, a Sacerdotali Officio per annum suspendantur. Si ter, a tota Provincia per triennium exsules sint; non tamen hoc Decreto prohibetur, ne mercedem in singulis Episcopatibus ab Episcopo constitutam percipiant.

§. II.

Verum, [b] ut illud, quod ex conformi sacrarum cæremoniarum usu in cultu Divino provenit, decorum servetur, & ea evitentur incommoda, quæ ex varietate hujusmodi oriuntur, Curati omnes hujus Provinciæ tam Seculares, quam Regulares, in Sacramentis administrandis præscriptam in Rituali Mexicano formam teneant, quousque a Sede Apostolica Rituale ad usum universalis Ecclesiæ evulgetur. Si qui vero aliter Sacramenta administraverint, tamquam perturbatores Ecclesiastici ordinis puniantur.

LIBRI PRIMI TITULUS SEXTUS.

De sacra unctione.

§. I.

Volens hæc Synodus iis incommodis, quæ in conferendo Indis Confirmationis Sacramento, & fuerunt, & esse possunt, oppurtunum remedium afferre; statuit, ac præcipit, ne quicquam [c] pecuniæ, argenti, alicujusve rei similis, dum Episcopi sacrum Chrisma ministrant, ab Indis, vel ab aliis illi petant, aut ad id offerendum eos inducant; immo potius pro gravitate, & auctoritate Episcopalis dignitatis, candelas, vittas, quas suscepturi Sacramentum Confirmationis deferre solent, indigentibus in eleemosynam Episcopi conferant.

§. II.

Peracto vero Confirmationis ministerio, vittæ omnes ad usum ejus adhibitæ comburantur, ne postea profanis usibus deserviant.

§. III.

Sed quoniam propter Indorum ignorantiam facile evenire potest, ut nulla habita ratione cognationis inter susceptorem, & confirmatum, illiusque patrem, & matrem contractæ, hi in his gradibus prohibitis matrimonio se conjungant; huic malo Episcopi occurrentes, [d] in singulis Indorum Oppidis duos susceptores deputent, qui vel sine suspicione contrahendi matrimonium sint, vel spiritualis cognationis rationes optime noverint; idque observetur donec Episcopis hujusmodi deputatio, Indis peritioribus factis, non amplius necessaria visa fuerit.

§. IV.

Parochi [e] item tam Sæculares, quam Regulares, Indis, & servis ægrotis in mortis periculo constitutis, Sacramentum Extremæ-unctionis ministrent; quod cum sit a Christo Domino ad communem omnium salutem, sine delectu personarum institutum; omnibus Fidelibus in articulo mortis devote petentibus tribuendum est. Parochi vero muneri suo satisfacere minime possunt, si medicinam animæ, & corpori tam salutarem suis subditis denegaverint.

§. V.

Quia vero graviter ægrotantes Extremæ-unctionis suscipiendæ caussa ad Ecclesias, seu Monasteria deducere tutum non est, ne externus impulsus, aut mortem illis concilict, aut saltim acceleret miseræ genti, & ab omnibus rebus inopi, consulere volens hæc Synodus; in vir-

a Cap. *Ad Apostolicam*. C. *Si fatil. De simonia*. Mexic. I. C. 21. & II. C. 2. Guadix. Tit. 2. Const. 3. & 12. & Const. 14. 15. 16. Milan. I. verbo, *Cum Sacrament.* & Synod. de Quiroga Const. 35. & Provinc. ejusdem Quiroga Act. 3. C. 27. & Compostel. Act. 7. C. 10. & Limen. III. Act. 2. §. 38. Conducit materiæ text. in C. *Abolendæ*, *De sepulturis*.

b Mexic. 1. C. 67. & Limen. III. Act. 2. C. 37. & Conc. IV. Tolet. C. 26. ubi Loaysa verbo, *Libellum*. Conc. Milan. V. verbo, *Illud in primis*, & Concil. Provinc. Bonon. Card. Pallæoti 4. Parte.

c Limen. III. Act. 2. C. 13. d Limen. III. Act. 2. C. 9. e Conc. Trid. Sess. 14 C. 3. *De extrem unctione*. Mexic. 1. C. 64. Guadix. Tit. 3. Const. 43. Limen. III. Act. 2. C. 28. Conc. Trid. in Doctrina, *De Sacram. Extremæ-unctionis*, Cap. 1. 2. & 3.

virtute sanctæ obedientiæ Curatis omnibus, Secularibus, & Regularibus, præcipit, ne Indos, aut servos ægrotos, hujus rei causa, ad Ecclesias, vel Monasteria ullatenus ferri permittant. Immo Curati ipsi officii sui, & charitatis, qua erga proximos esse debent, mamores, ad ungendum infirmos, eorum adeant domos, quas prius decenti ornatu paratas esse curabunt. Si vero contra hoc Decretum fecerint, probabili irregularitatis periculo se exponi intelligant; & quam sint de morte proximi ob eorum inhumanitatem secuta, rationem Deo reddituri, animadvertant.

§. V I.

Episcopi vero tantum scelus acerrime vindicari studeant, ut tam immanis, & barbara consuetudo, & non solum ab Ecclesiastico, & Religioso homine, sed ab homine prorsus aliena, radicitus extirpetur, funditusque tollatur.

§. V I I.

De ætate [a] ad hoc Sacramentum suscipiendum ea regula sit, ut quibus per ætatem licet Eucharistiam sumere, eisdem etiam liceat sancto infirmorum Oleo inungi.

§. V I I I.

Ii tamen, qui ægrotorum curam habent, admonentur, ut opportuno tempore a Parocho deferri Extremam-unctionem procurent, sicque infirmus dum integris est sensibus, ungatur, ut vim Sacramenti corpori, & animæ salutarem, dum compos sui est, intelligere valeat.

§. I X.

Ad sacrorum Canonum observationem, & ne in Ecclesiis sanctum Chrisma, catechumenorum, & infirmorum Oleum, unquam desit; jubet hæc Synodus, ut in singulis annis [b] intra quindecim dies, a Feria quinta in Cœna Domini, quo die hæc, vertente anno, non consecrantur, immediate numerandos, Vicarii omnes, & singuli hujus Provinciæ, per se, vel per Clericos Sacro Ordine initiatos, ad Civitatem, ubi est Sedes Episcopalis, conveniant, & quod in Sacristia cujuslibet Cathedralis Ecclesiæ distribuitur, sanctum Chrisma, & Oleum, quantum omnibus districtu sui Parochi sufficiat, inde afferant. Nemo autem intra præfixum tempus id facere omittat, sub pœna pondo quinquaginta. Curati autem reliqui, eum locum ubi Vicarius residet, adeant, vel eo Clericos in Sacro Ordine constitutos mittant, ut sanctum Chrisma, & Oleum in suas Parochias inde reportent, sub pœna pondo octo fabricæ applicandorum. Is autem, qui vel in Cathedrali, vel Oppido, ubi Vicarius residet, Chrisma, & Oleum distribuit, nihil quicquam pro his distribuendis accipiat, Librumque secum habeat, ubi cum die, mense, & anno nomina eorum inscribat, qui ab eo Chrisma, & Oleum sumpserunt, sub pœna duorum pondo, ad usum fabricæ Ecclesiæ.

§. X.

Curatis [c] quoque omnibus præcipitur, ut Chrisma, & Oleum hujusmodi frequenter renovare studeant, eamque in renovando formam servent, ut minor semper Olei quantitas addatur, quam reliquum fuerat. Si vero aliquid Chrismatis, vel Olei anni proximi præteriti, quum novum defertur, superfuerit; illud comburatur, vel in Fontem Baptismalem spargatur. A die vero Feriæ quintæ in Cœna Domini in posterum, antiqui Chrismatis, & Olei catechumenorum usus cesset, sub pœnis a Jure Decretis. Nec Sabbatho etiam majoris hebdomadæ ad Fontes antiquum Oleum adhibeatur, sed novum expectetur. Conceditur autem, ut si quis mortis periculo laboraverit, Oleo infirmorum præteriti anni ungatur, novi Olei copia adhuc non habita. Cujus rei caussa a Feria in Cœna Domini infirmorum Oleum asservari poterit, quousque novum pervenerit, & deinde consumi.

§. X I.

Ad custodiam [d] vero sancti Chrismatis, & Olei, locus clausus cum decenti ornatu deputetur, cujus clavem Parochus habeat, nec cuiquam tradat, nisi alicui Sacerdoti, quum opus fuerit. Quo loco Rituale etiam ministrandorum Sacramentorum formam præscribens asservabitur.

L I B R I P R I M I T I T U L U S S E P T I M U S

De Clericis peregrinis.

§. I.

Summis a Deo precibus efflagitare Episcopi deberent, ut eos in messem suam operarios mitteret, qui Divinæ voluntati conformes, salutem animarum sitirent; non quæ sua sunt quærentes, sed quæ Jesu Christi. Verum quod est omni lacrymarum fonte plangendum, Sacerdotes aliqui, non pietatis zelo, sed æstu quodam avaritiæ flagrantes, incertis sedibus vagantur, & ovibus sibi commissis derelictis, eo avide confugiunt, ubi majus stipendium temporalis lucri proponitur. Cui tam gravi malo Tridentinum [e] Concilium occurrere volens præcipit, ne ullus Clericus peregrinus sine commendatitiis sui Ordinarii Literis (quas tamen sine justa caussa Ordinarius non deneget) ab ullo Episcopo ad Divina celebranda recipiatur, quod tam sanctum Concilii Decretum hæc Synodus inviolabiliter observari vult, sub pœna suspensionis arbitrio Ordinarii. Interdicit quoque, ne ullus Vicarius, seu Judex Ecclesiasticus, Clericis hujusmodi celebrandi licentiam concedat, nisi eorum facultates, & Literæ dimissoriæ diligenter prius examinatæ comprobentur. Idemque injungit superioribus Ordinum in suis domibus, aut Monasteriis. Itidem jubetur, ut si qui Clerici ex Hispania, aut aliis remotis Provinciis, in has Indiarum partes migraverint, mulieres secum, matrum, sororum,

[a] Granat. Tit. *De sacra unctione*, n. 3. & 4. & Milan. iv. Tit. *Quæ pertinent ad Extrem. unction.* verbo, *Parochus*, & 5 Tit. *Quæ pertinent ad Sacram. Extremæ-unctionis*. [b] Granat. Tit. *De Sacram. Extremæ-unction.* Act. 1. & Synod. de Quiroga Const. 24. & 25. [c] Granat. Tit. *De Sacram. unct.* num. 1. 2. & 3 & Milan. iv. 2. P. Const. verbo, *Parochus*. [d] Mexic. 1. C. 31. [e] Sess. 23. C. 16. & Sess. 22. in Decreto, *De observandis, & evitandis in celebr. Missarum*. Mexic. 1. C. 45. & Guad. Tit. 2. Const. 54. Milan. 1. Tit. *Quæ pertinent ad celebrat. Missæ*, verbo, *Clericis*, & Granat. Tit. *De Cleric. peregrin.* Synod. de Quiroga Const. 17. Limen. 111. Act. 3. C. 9. Mexic. 1. C. 57.

rum, & consanguinitate propinquarum nomina deferentes, nisi id ita esse legitime constiterit, a mulieribus hujusmodi separentur; si vero separati non paruerint, tamquam concubinarii publice puniantur.

LIBRI PRIMI TITULUS OCTAVUS
De officio Judicis ordinarii, & Vicarii. [a]

§. I.

Ut Episcopi populum a Deo sibi commissum, quibus opus est, prudentia, & solicitudine gubernent, ac moderentur, atque ut facilius orationi vacent, doctrina pascant gregem, & saluti consulant animarum, Vicariorum opera indigent, quos in partem solicitudinis, praesertim earum rerum, quae fori judicialis sunt, sibi asciscant. Quamobrem Vicarios hujusmodi haec Synodus vehementer hortatur, ut quam sit eorum industria ad populi Christiani gubernationem necessaria, intelligentes, suo muneri ne desint, sed in eo obeundo, omne studium, operam, & diligentiam collocent, quod ut commodius praestent, has, quae sequuntur, regulas observabunt.

§. II.

In primis Officiales, Vicarii, & Judices Ecclesiastici omnes hujus Provinciae id potissimum curent, ut injuncta sibi in Literis commissionis, & potestatis exsequantur. Tempore etiam, quo haec officia exercent, diligenter, integre, & recte se gerant. In omnibus Dei honorem sibi proponant, communem subditorum utilitatem quaerant, & partium unicuique jus suum tribuant. Coram Secretario Episcopi jurejurando se obstringant, quod Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini Decretis, hujusque Synodi Constitutionibus stabunt. Quod Ecclesiasticam jurisdictionem, immunitatem Ecclesiarum, & earum Ministros tuebuntur, atque defendent. In locis, ubi suis fungi debent officiis, semper resideant, officiaque haec per se ipsos obeuntes, & non per substitutos, nequaquam absint Feria secunda, quarta, & sexta cujuslibet hebdomadis, ab octava ad decimam horam pro Tribunali sedentes, caussas audiant. Si vero in hos dies Festum inciderit, in sequenti die, Festo non impedito, audientiam faciant. Ad locum vero ad id deputatum Ecclesiasticae Curiae Ministris comitati procedant. Ipsis vero Officialibus, ad dies tantum octo absentibus, nullam caussam diffinitiva sententia determinare valeant, nec in caussa aliqua interlocutoria sententia quicquam statuant, quod per diffinitivam sententiam reparari non possit. Quicquid secus factum fuerit, irritum, & inane decernitur.

§. III.

De quibuscumque caussis ad jurisdictionem ordinariam spectantibus, & tamquam Apostolicae Sedis subdelegati, de his, in quibus Episcopi a Concilio Tridentino ejusdem Sedis delegati constituuntur, si eis ab Episcopo specialiter commissae fuerint, cognoscere possint, caussasque hujusmodi, nisi specialiter Episcopo soli fuerint commissa, aut eas Episcopus ad se avocaverit, vel ex hujus Synodi Decreto eidem reservatae fuerint, terminare valeant. De his etiam caussis cognoscant, quae per viam appellationis coram Episcopo sunt tractandae.

§. IV

Quoniam Episcopi Jure, & expresso Concilii Tridentini [b] Decreto tenentur, Officialem Vicarium Generalem constituere, qui Doctor sit, vel Licentiatus in Jure Canonico, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus ad caussas in Foro judiciali decidendum, quem pro officii sui ratione commode sustentare debent, & quia Officiales hujusmodi pro videndis actis salarium forsan a partibus litigantibus recipere volent; statuit haec Synodus, ne quicquam pro his accipiant, nisi parte, aut partibus petentibus Jurisperitum unum, vel plures sibi adjungi, quos de caussa consulat, ac de eorum consilio sententias ferat. Quia vero evenire potest, ut pars, aut partes id petentes, quibus incumbit horum assessorum salaria persolvere, eosdem pretio corrumpere possint, statuit, ac praecipit eadem Synodus [c], ut salaria assessori hujusmodi a Judice provide moderentur. Eaque assessores per se, vel interpositas personas, ante decisam caussam a partibus non accipiant, nec quicquam amplius, quam quod fuerit moderatum, sub poena restitutionis in quadruplum. Sententiam vero suam clausam, & sigillatam, ad Judicem mittat assessor, eamque partibus nequaquam tradat, aut ex eo, quod partium intererit, teneatur. Praedicta vero poena fabricae Ecclesiae, & piis operibus aeque distribuatur. Sportulas alias non exigant, quam quae sunt ab hac Synodo taxatae. A partibus coram eis litigantibus, aut quae probabili conjectura litigaturae creduntur, dona, aut munera, etiam esculenta, per se, aut familiares, consanguineosve suos, officio durante, vel post, ex promissione tempore officii prius facta, non accipiant, etiamsi ea data sponte fuerint, vel promissa, sub poena restitutionis in quadruplum. Quod Judicibus Vicarii foraneis, sub eadem quoque poena etiam imponitur.

§. V.

In caussis coram ipsis pendentibus, ipsi cognoscere possint. Arbitri Juris, aut Arbitratores non sint, neque hac de caussa pro ferendis sententiis, videndis actis, aut alias quicquam accipiant. Qui vero contra fecerint, ultra poenam restituendi duplum, aliter etiam puniantur; idque Vicarii etiam observent.

§. VI.

Notarii, aut alii eorum Ministri, in caussis, in quibus ad Fiscalis instantiam procedetur, nihil a reo exigant ratione scripturarum, sive actorum, pro parte ad Fiscalem spectante, nisi reus per sententiam in expensis fuerit condemnatus, easque tunc juxta taxationem petant. Si vero condemnatio hujusmodi non praecesserit, cum et officio ad haec conficienda tenean-

To. VI. M

a Oranat. Tit. *De offic. Judicis ord.* Guadix. Tit. 8. Const. 11. 12. 13. & 14. Milan. IV. 3. Par. Tit. *De foro Episcop.* & 5. Tit. *De Episc. & Episcopali Jure*.
b Sess. 24. C. 16. & jure communi text. in C. *De consang. & affin.* c Mexic. 1. C. 48. Guadix. C. 8. Const. 14.

teneantur, nihil exigere possint. Quod si Notarius, & Judes aliter, quam ad præscriptam formam, expensas a reo petierint, in duplum easdem restituant.

§. VII.

Testes vero pro ratificatis non habeant, etiam de voluntate partium, in caussis, ubi pœna corporalis, exsilii quoque, aut solennis pœnitentiæ futura speratur, sub pœna ratificandi testas suis impensis, si opus fuerit; Judex autem, testibus non ratificatis, sententiam minime ferre possit.

§. VIII.

Peculiari sollicitudine studeant vitia publica, veluti ludos illicitos, concubinatus, blasphemias, usuras, & hujusmodi alia prohibere, & hæc perpetrantes acriter punire. Quod ut consequatur effectum, Dominica prima Quadragesimæ in quolibet anno generales Literas excommunicationis expediant, procedendo usque ad anathematis declaratorias, easque publicare faciant tam in Cathedrali, quam in Parochialibus Ecclesiis, ac Monasteriis, quæ, postquam publicatæ fuerint, in Ecclesiæ januis affigantur. Ad Oppida etiam, ubi Hispani degunt, & ad fodinas Literæ eædem mittantur, ibique itidem publicentur, ut omnes, & quicumque de hujusmodi delinquentibus notitiam habuerint, censuris compellantur, eosdem denunciare coram Episcopis, vel Parochis, & coram Notario publico, ut id legitime constet; quæ tamen de delictis notoriis, & publicis dumtaxat dispolita intelligantur. Edicta vero, seu Literæ generales hujusmodi juxta seriem dispositam, & approbatam expediantur; quæ in quantum concubinariorum delicta respiciunt, prima etiam Dominica Adventus publicentur.

§. IX.

Tametsi Episcopi, subditorum delicta Clericorum, & Sacerdotum maxime, quos aliis in exemplum vitæ Deus posuit, animadvertere debent; nihilominus Sacerdotalis Ordinis honori prospicere valde tenentur, & in puniendis Clericorum delictis prudenter se gerere, ne si id nimis publice fiat, ipsi simul cum eo, quo funguntur, Divino ministerio contemnantur. Quapropter [a] hæc Synodus statuit, ac præcipit, ut caussæ graves Clericorum hujus Provinciæ, & quoad modum procedendi, & quoad custodiam carceris secreto agitentur, & terminentur. Item ut Judices ad caussam hujusmodi Notarios Clericos, si fieri poterit, adhibeant. Hæc autem omnia tum locum habeant, quum delictum tale, & tam publicum non fuerit, quod majori non egeat remedio. Qua in re conscientiæ Judicum onerantur, ut in his omnibus eum modum servent, quo & Clericali dignitati consulant, & delinquentes pro meritis supplicio afficiantur.

§. X.

Librum habeant, in quo summatim sacrilegiorum, restitutionum, & Fiscales caussæ ad memoriam descriptæ sint. Ad hujus vero Libri præscriptum, in fine cujuslibet mensis, Ministris, & Notariis, sibi reddi rationem petant de præfatis caussis, & de earum statu; & quod magis singulis caussis conveniens sit, provideant, eoque in Libro, ut scribatur quicquid providerint, efficiant; atque Ministros hujusmodi de commissis negligentiis reprehendant, in eosque accurate animadvertant. In fine etiam mensis prædicti Notarius de hac coram eo adhibita diligentia fidem faciat, & Officiales binis quoque mensibus, juxta prædicti Libri formam, Episcopo referant, quid gestum sit, quidve non, quidque negotiorum hujusmodi expeditioni convenientius, & opportunius esse videatur, sub pœna quatuor pondo quoties id omissum fuerit, & Episcopi hujusmodi relationi sibi in scriptis factæ se subscribat. Librum vero hunc Officiales apud se retineant, ad cujus præscriptum, quum eos Episcopus visitaverit, de negotiis hujusmodi inquirantur. Admonentur præterea, ut etiamsi ab ipsis caussæ decisæ sint, si ulterius in gradu appellationis procedatur, Promotorem Fiscalem ad caussarum hujusmodi prosecutionem instanter hortari non desinant.

§. XI.

Judices [b] nec recipiant, nec apud se retineant multarum, sive pœnarum pecunias operibus piis applicatas, sub pœna restituendi quadruplum; sed hæ Notario caussæ, eo ipso quod exactæ sint, commendentur, qui infra diem susceptori, per Episcopum cum debitis fidejussoribus in Tribunali suo deputando, eas consignare teneatur sub pœna solvendi duplum. Pecuniarum autem hujusmodi consignationem, in Libro susceptoris Notarius scribat, & manu propria susceptor, sibi consignatas esse etiam scribat, seque subscribat, ut Episcopi arbitrio hæc in pia opera distribuantur. Idemque quoad pœnarum pecunias servate tenaantur.

§. XII.

Præcipitur etiam Judicibus, ut in caussis civilibus, criminalibus, matrimonialibus, & aliis ordinariis quibuscumque, ante diffinitivam sententiam bis acta perspiciant; primo quando partes ad probationem admittunt, secundo sibi traduntur ad proferendum in caussa diffinitive; summaria vero quo tempore ferenda sententia est, videant; accurate autem perpendant, an in eis quoad suam formam omnia servata sint, actaque, & actuata, prout de Jure expedit, & in hac Synodo cavetur Titulis, *De ordine officiorum*, &, *De officio Notarii*. Si vero quicquam horum desit, sportulæque, aut salaria percepta, descripta in actis non sint, ea iuxta formam Juris describi faciant, Notariorumque, aut Ministrorum Curiæ negligentias circa hæc, puniendo corrigant. Pro licentiis [c], seu facultatibus ad exercitium alicuius Sacramenti, vel ad esum carnium in diebus Quadragesimæ, aut aliis, quibus prohibitus est, nihil quicquam accipiant. Has vero, nisi in scriptis, & ad limitatum tempus, caussaque bene examinata, & licentia præcedente corporalis Medici, ubi habere poterit, non concedant, nec in casibus ab hac Synodo prohibitis, sub pœnis ab eadem statutis.

§. III.

[a] Mexic. 1. Cap. 85. [b] Concil. Tolet. Act. 2. Cap. 14. [c] Granat. *De offic. Judic. ordin.* n. 13.

§. XIII.

Jubetur praeterea, ut Judices acta in caussis ordinariis coram eis facta bis taxent. Primo quando partes ad probationem admittunt. Secundo, tempore ferendae sententiae, medioque Decreto declarent, quid Advocatis, & Notariis debeatur, quidve ad eos pertineat, suoque signo notent, ut partibus, vel earum Procuratoribus liquido constare possit. Sin minus fecerint Judices, pondo duo *de Tipuzque* dicta, in poenam persolvant, eaque piis operibus applicentur. Taxent etiam acta caussarum, quae coram eis in gradu appellationis agitabuntur, probationesque etiam quascumque, & scripturas alias, quoad earum partes, & lineas, juxta Legum [a] Regni dispositionem, & ad taxationem praedictam salaria hujusmodi solvantur. Quod vero Notarii, aut Commissarii ultra taxationem receperint, in calce Decreti jubeant restitui, sub poena jam dicta. Officiales taxam [b], & salariorum omnium Curiae Ministrorum manu Episcopi subscriptam, clare inscriptam, tabulae affixam, & in Aula Judicis deputata, poni faciant, ut ibi commode ab omnibus legi possit. Taxa vero ea solummodo sit, quae est ab hac Synodo constituta.

§. XIV.

Librum habeant, in quo delinquentes condemnatos sub comminatione, si in idem delictum ulterius reciderint, & eos, qui talia commiserint crimina, quae si iterum perpetrentur, majori supplicio digna fiunt, appositc describant. Notarius vero, apud quem sententia lata est, manu propria in Libro scribat, qua poena reus damnatus fuerit, dic, mense, & anno ibidem appositis, & quod acta, & processus caussae apud eundem remaneant, seque subscribat, quo delinquendi consuetudo facilius tolli possit.

§. XV.

In caussis, in quibus ex officio procedunt, postquam Fiscalis testes nominaverit, caveat, ut susceptor Fiscali subministrat pecunias, quibus possit, testibus ad ferendum testimonium venturis sumptus praebere competentes, idque in actis redigatur; tempore vero, quo expensas taxabunt, faciant sibi a Fiscali rationem teddi sumptuum erogatorum hujusmodi, quos etiam taxent, & ea taxatione, aos Fiscalis a reo recipiat, susceptorique restituat, aut quid caussae fuerit, quominus restituturus sit, exponat.

§. XVI.

Officiales, saltem semel in hebdomada, secunda, aut sexta Feria, post meridiem, vel hora sibi magis commoda, carcerem visitent, eisque in comitatu sint Notarii deferentes acta detentorum in carcere; Procuratores quoque, & Promotor Fiscalis, quorum si quis absens fuerit, pondo uno multetur, in usus eorum, qui in carcere sunt convincti. In visitatione vero id praelent, ut de vita, honestate, & moribus eorum, qui carcere inclusi tenentur, inquirant, feminarum impudentias reprimant, dejerantes, illicitosque ludos exercentes puniant. Exquirant praeterea, an cullos carceris a vinctis injuria quicquam extorqueat; unumquemque, de suo jure eos certiores reddere volentem, libenter audiant. Si ab aliquo reo confessio petenda ast, aut aliud quid simile agendum, id ne omittant.

§. XVII.

De vinculis, & his, qui vinculis alligati tenentur, interrogent, an sine caussa per custodem crucientur, aut sine mandato dimittantur, inquirant; & tandem his omnibus, quae opportuno agent remedio, prudenter, & accurata illud praestent.

§. XVIII.

In Vigiliis [c] Festorum Paschalium, vel duobus ante diebus, Episcopi, praesentibus eorum Officialibus, & aliis Ministris, carcerem visitent, prout atiam ab hac Synodo ipsis injungitur in Titulo, *De Episcoporum officio*.

§. XIX.

Si Notarius [d] aliquis vel mortem obierit, vel officio suo fuerit privatus, acta, & scripturarum protocolia ab eo confecta, accurata custodiantur, ut habatur in Titulo, *De officio Notarii*.

§. XX.

Curiae [e] Ministri munera, etiam elculenta, mutuum, & commodum, ne accipiant, nec eosdem ad suos contractus fidejussores adhibeant. Judicesque hujusmodi, quantumvis sint probatae fidei, ante elapsum tempus a fidejussoribus compelli possint ad eos indamnes servandum, vel persolvendum totum id, pro quo se fidejussores constituerunt, ac si ab ipsis illud jam esset persolutum. Litigatorum operis, nisi soluta merrede, non utantur, & in sportulas sibi debitas computantes. De suis sportulis, & salariis, vel de negotiis sibi comissis nihil paciscantur, sed ea pure, sinereque agant. Si vero ullatenus quicquam acceperint, in duplo reddant.

§. XXI.

Cum crimen quis confitetur, vel sponte, vel alias, & quum injuriae Ecclesiae, vel Clericis inferuntur, etiamsi illae a partibus sint condonatae, Promotores Fiscales citentur, ut cum ob culpam, quae in delictis major comperiri potest, tum ob immunitatem, & jurisdictionem Ecclesiasticam tuendam, de Jura suo dicant, nisi, Episcopo consulto, Judex aliter decernat.

§. XXII.

Statuitur etiam, ac jubetur, juxta Concilii Tridentini [f] Decretum, ne Officiales facultatem contrahendi matrimonium peregrinis concedant, nisi constet, eos alibi matrimonio conjunctos non esse, nec legitimo impedimento teneri, quominus matrimonium contrahant. De hoc autem ab his inquiratur, qui ante contrahere volentes bene cognoverint, nisi attenta

a In Leg. 23. Tit. 20. Lib. 2. & Leg. 1. Tit. 27. Lib. 4. recopil. b Conc. Mexic. L. 1. 3. fol. 603. 1. pag. in princip. c Infra Lib. 3. Tit. 3. §. 10. d §. 24. e Milan. 3. fol. 603. verb. *Nullum, neque munus*, & 5. fol. 782. verb. *Illud praeterea*. f Sess. 24. C. 7.

ætate ejus, qui ad matrimonium recipi cupit, Judici videatur de longiori, vel breviori tempore inquirendum. Ad inquisitionem autem hujusmodi, si opus sit, Officialis Literas de requisitorias, ex quibus in partibus, ubi contrahentes sint orti, inquisitio fiat, denunciationibus publice factis, ad præscriptum sacrosancti Tridentini [a] Concilii. Præterea contrahentes juramento daclarent, se nullo Religionis, vel castitatis voto obligari. Qui vero absentem conjugem obiisse dixerit, contrahendi facultatem non obtineat, nisi hoc sufficienter probato, Episcopum adeat, de cujus permissu, & non alias, ad secundas nuptias suscipiatur, sub pœna pondo centum, expensis pro administranda justitia faciendis, applicandorum.

§. XXIII.

In crimine [b] concubinatus inter Clericum, & conjugatam, is ordo in procedendo servetur, qui ab hac Synodo Titulo, *De concubinariis* est præscriptus.

§. XXIV.

Vicarii [c] de his solum casibus, qui sunt in mandatis, & commissionibus suarum potestatum comprehensis, ac juxta præscriptam ibi formam cognoscant; si semel contrarium fecerint, pœnam pondo octo incurrant; quorum tertia pars delatori, reliquæ impensis pro administranda justitia faciendis applicentur. Si bis, pondo duodecim, & duorum mensium suspensione. Si ter, duplo multentur; itidemque fiat distributio. In his autem negotiis, quæ ad eorum jurisdictionem non spectant, Judices Fiscales, & Officiales, ut supra præfertur, communicant, & imminenti periculo, aut rei necessitate postulante, processum inchoent, inquisitionem faciant, personasque capiant, & intra triginta dies in locis distantibus; in propinquis vero, quo citius fieri poterit, per aliquam personam, quæ ad id diligenter se obstringat, caussas hujusmodi ad Officiales remittant sine retardatione, sub pœna pondo quator *de Tipuzque* vocatorum, & sine dissimulatione sub pœna pondo viginti, & privationis officiorum, ratione præscripta applicandorum. In caussis matrimonialibus, aut divortii, ratione sævitiæ, aut secundarum nuptiarum imminente periculo, usque ad depositum procedant, illasque, prout supra dictum est, remittant, sub eadem pœna.

§. XXV.

Si facultas [d] petatur, qua Clericus in Sacro Ordine constitutus coram Judice sæculari testimonium dicere possit, ne detur, priusquam ea, de quibus interrogari debet, examinentur; quæ si talia visa fuerint, ut ad omnia respondere Clericum testem non deceat; quo ad peculiares tantum articulos, qui in ea expressi sint, limitata facultas concedatur, & non aliter, sub pœna quatuor pondo.

§. XXVI.

Nullus Officialium [e] prædictorum Advocatus, solicitatorve, clam, aut publice in caussis, quæ intra fines suæ jurisdictionis tractantur, in quibus, aut Judex fuerit, aut esse possit, nisi in concernentibus ad suæ jurisdictionis, & status Ecclesiastici defensionem; & in his sine mercede aliqua, & cum speciali Episcopi consensu.

§. XXVII.

Si vero quicquam mercedis, aut salarii acceperint, pœna restituendi quadruplum multentur, graviterque puniantur. Quod de Vicariis etiam intelligendum est.

§. XXVIII.

Vicarii [f] facultates prædicandi, confitendi, Sacrum celebrandi, eleemosynas petendi, aliasve quascumque ab Episcopis, & Superioribus concessas examinent, ut earum veritas, vel falsitas constat, antequam executioni mandentur.

§. XXIX.

Quia vero Sacerdotum probitas, vitæque exemplum, & in suis obeundis ministeriis accurata diligentia, populi peccatis salutare medicamentum est; quo eorum cura juvetur, statuit, ac præcipit hæc Synodus, ut Vicarii nomine, Provinciales in singulis Diœcesibus deligantur, unus, vel plures, prout videbitur Episcopo magis expedire, eisque certos Diœcesis suæ districtus præfiniat. Hi autem de vita, & moribus Clericorum sibi subditorum inquirant, & ad Episcopos, aut ad eorum Vicarios Generales deferant statuto tempore, cum libellos miserint, in quibus nomina eorum, qui peccata sua confessi sunt, inscribuntur. Si vero Clericorum excessus tales sint, ut nullam dilationem patiantur, delinquentium expensis Episcopo sine mora nuncientur, mittanturque simul informationes super eis factæ.

§. XXX.

Vicarii [g] in maritimis hujus Provinciæ partibus residentes, diligenter curent, ne Clerici, qui ex Hispania, aut aliis Provinciis eo proveniunt, ad Sacrum celebrandum, aut ad ullum Sacramentum administrandum recipiantur, nisi titulis, dimissoriis, licentiisve suorum Episcoporum, Majestatis Catholicæ, aut ejus Proregum, & Gubernatorum, pro ratione Provinciæ, unde profecti sunt, optime examinatis. Si vero merces secum habeant, afferentve alia, quæ negotiationem sapiant, inventario confecto, alicui probato viro in depositum dentur, & quamprimum de hac re Episcopus certior fiat, ut quod sibi convenientius visum fuerit, decernat. De Clericis itidem, qui in Hispaniam naves conscendunt, inquirant, si licentiam a Prælatis suis obtinent. Si suspectos sibi comites navigationis adjungant, a quibus separari oporteat. In his omnibus, ut diligenter se gerant, conscientiæ Vicariorum onerantur, alias pro sua negligentia graviter a Deo se puniendos esse intelligant.

§. XXXI.

a Sess. 24. C. 1. *De reform. matrim.* Guadix. Tit. 2. Const. 57. & Granat. Tit. *De cognat. spirit.* n. 2. Synod. de Quiroga Constit. 33. b Lib. 5. Tit. 5. §. 6. c Granat. Tit. *De offic. ordin.* num. 22.

d Text. in Cap. final. incipiente, *Quamquam*, 14. Q. 2. & text. in Cap. *De juram. calumniæ*. Guadix. Tit. 2. Const. 55. Granat. Tit. *De offic. Ord.* n. 23. & in Regula Ordinis Militatis S. Jacobi, C. 19. in fine.

e Granat. Tit. *De offic. Ordin.* n. 24. f Granat. ubi supra n. 25. g Mexic. 1. C. 57. §. 1. & 2. & Limen. 3. Act. 3. Cap. 9.

§. XXXI.

Judices [a] Ecclesiastici omnes, accurate invigilent, ne feminæ noctu eleemosynas ostiatim quærittent, sub prætextu pauperum erubescentium; quod cum non sine magno damno, & scandalo fiat, in secus facientes severe animadvertant.

§. XXXII.

Nullus quoque Judex Clericis Missas celebrandi, Sacramentave administrandi, licentiam tribuat, nisi prius eorum Literæ dimissoriæ, seu testimoniales probe examinatæ, legitimæ esse comprobentur, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ.

§. XXXIII.

Religiosis [b] etiam Sacerdotibus, extra suas Provincias, aut Monasteria peregrinantibus facultas eadem denegetur, nisi ab Episcopo Diœcesano licentiam obtineant, quam exhibere teneantur.

LIBRI PRIMI TITULUS NONUS

De officio Fiscalis, & Jure Fisci. [c]

§. I.

Promotor Fiscalis Episcopali Curiæ deputatus, officium antea non exerceat, quam in manibus Episcopi, vel ejus Secretarii, juret se in omnibus fidelem præbiturum, Dei honori, & animarum saluti prospecturum, immunitatem Ecclesiarum, bona Ecclesiastica, & Ministros defensurum, caussas Ecclesiasticas prosecuturum, Ecclesiæ, & Episcopi jura propugnaturum, ad idque probationes, & testes omni diligentia exquisiturum.

§. II.

A Parochis hujus Provinciæ, tempore, & ordine ab hac Synodo, ut in Titulo, *De officio Ordinarii* est, inquirat, de usurariis, fœneratoribus, de his, qui, priore conjuge adhuc vivente, alias duxerint, de illis, qui cum uxoribus non cohabitant, de aleatoribus, aleatorumque susceptoribus, de blasphemis, & de aliis delinquentibus ad Ecclesiasticam jurisdictionem spectantibus; quos omnes in Libro, quem ad usum hujus rei habere debet, describat, eosque denunciet, caussasque hujusmodi accuratius prosequatur. In fine cujuslibet mensis, acta in caussis gesta, & earum statum Judici referat, & quod sibi a Judice injunctum fuerit, deinceps exsequatur, idque Judex in Libro scribere faciat, atque subscribat. Hæc vero, ut fiant singulis mensibus, Fiscalis curet, sub pœna quatuor pondo, quoties omittentur.

§. III.

Sæpe nonnullorum sæcularium, & Clericorum delicta, temporis diuturnitate, & vitæ emendatione ab hominum memoria deleta sunt; prave tamen affecti homines aliorum excessus memoria semper retinentes, Clericos, & sæculares hujusmodi denunciare solent, eo magis animo, ut eis molestiam inferant, ac infamiæ notam inurant, quam ut æquitati consulant. Cui malo remedium afferre volens hæc Synodus; statuit, & interdicit, ne Fiscales [d], qui nunc sunt, vel erunt in posterum, sine partis instantia, quemquam sæcularem, aut Clericum accusent, aut denuncient de crimine tres annos ante commisso, cum illud emendatione vitæ, hoc elapso tempore, præsumatur compensatum. Nisi delictum adeo grave, publicumve sit, ut Ordinario videatur absque scandalo impune dissimulari non posse, quo casu etiam post annos tres a Fiscalibus delinquentes denuncientur, ut criminis gravitas Ordinarii prudentia æstimetur.

§ IV.

Quia nemo est adeo natura moderatus, qui vel læsus, vel perturbatus affectu, saltem verbo proximum aliquando non offendat; cavendum est, ne Clerici [e] hujus Provinciæ, parte injurata non instante, ob leves verborum injurias in judicium vocentur, præsertim ad eas Civitates, ubi Judices, seu Officiales resident, cum ex tam longa distantia majus sibi damnum inferretur, quam delicti pœna postularet. Quam ob caussam Clericorum hujus Provinciæ utilitati, & honori consulens, decernit, ac jubet hæc Synodus, ne Officiales, Vicarii, & alii Judices Ecclesiastici de levibus verborum injuriis sine armorum strepitu, aut sanguinis effusione dictis, ex officio contra Clericum ullum inquirant, nec denunciare permittant, nec contra eum procedant, nec eum in carcere detineant, aut ab eo multas exigant, pace jam inter partes inita. Idemque servetur, quum quis in alium hæc convicia, & opprobria, quæ majora sunt, conjecerit, illum leprosum, sodomitam, proditorem, hæreticum, aut eo convicii genere, quod vulgus *cornutum* vocat, appellando; vel mulierem conjugatam, adulteram, seu meretricem dicendo, & alia similia contumeliosa verba in quemquam protulerit, conviciave, ut præfertur, parte non querelanti. Si vero de hic expressis conviciis partis offensæ querela præcesserit, etiam ipsa injuriam remittente, Officiales, & Vicarii, prout juris sit, procedant. Qui si aliquos Curiæ Ecclesiasticæ Fiscales, sive Ministros contra facere compererint, quam est hoc Decreto sancitum, eos graviter puniant.

§. V.

Si damnati ex aliquo crimine, iterum in idem crimen inciderint, Fiscalis animadvertat, ab eisque inflictæ multæ, ut exigantur, curet; quod in visitationibus fuerit constitutum, exsecutioni mandari faciat. Si a sententia super aliquo crimine, vel super contentis in secundo Decreto hujus Tituli lata, provocatum fuerit; in appellatione prosequenda, & instantia illa terminanda invigilet. Si quid vero ad id opus sit, ab Episcopo petat, matura diligentia adhibita, ne si caussa differatur, criminibus, & offensis in Deum, appellatio favere videatur. De quibus omnibus, sub statutis pœnis Fiscalis rationem reddat.

§. VI.

[a] Concil. Limen. 2. Act. 3. C. 93. in fine. [b] Mexic. 1. C. 58. & Synod. de Quiroga Const. 81. & Limen. 3. Act. 3. C. 9. & 10. [c] Late Gran. Tit. *De officio Procuratoris Fiscalis*; & Synod. de Quiroga Const. 121. 122 123. Guadix. Tit. 8. Const. 21. Milan. 1. Tit. *De Caussidicis, Advocatis, & Fiscalibus*, & 5. Tit. *De Procuratore Fisci*. [d] Mexic. 1. C. 80. [e] Mexic. 1. C. 78 & Lex Reg. 4. Tit. 10. Lib. 8. recopil.

§. VI.

Cum aliquam caussam ex officio Fiscales inchoaverint, eam sine permissu Judicum non deferant, nec dissimulent, nec ex pacto conveniant, nec collusiones, prævaricationes, aliudve simile committant, sub pœna pondo quinquaginta. Quod si caussa postulaverit, gravius puniantur.

§. VII.

Ne in caussis, quas agunt, aut quæ ab eis agendæ sperantur, conventionem faciant, nec muneribus, aliisve hujusmodi corrupti, jura ad caussas spectantia producere, & allegare desinant. Quod si secus ab illis sit factum, irritum decernitur; & si quid semel acceperit, pœnæ restituendi quadruplum subjaceant; si bis, duplo magis multantur; si ter, officiis privantur, & pro rei gravitate aliis etiam afficiantur; Notarii vero si quid simile noverint, Episcopis, eorumve Judicibus, & Vicariis annuncient.

§. VIII.

Ne quoquam dona, munerave similia, quamvis esculenta sint, vel sponte data, vel salarii prætextu accipiant, nec quicquam a litigatoribus, aut ab illis, qui litigaturi sunt credituri, emant, aut eis vendant, aut illorum operas in suos usus conferant, sub pœna reddendi duplum.

§. IX.

De excessibus sibi denunciatis quemquam ne accusant, nec reus citetur, nisi delator pro sua facultate cautionem præstiterit de solvendo expensas, & damna in caussa, quo crimina denunciata non probaverit; quod si secus fecerint, damna, & expensas hujusmodi Fiscales persolvant. Si vero delictum non probetur, & delator justam accusationem non habeat, expensas solvat, aliisque a Jure statutis pœnis subjaceat. Delicta autem cum certis testibus, vel quia publica sunt in vico, ubi delinquentes degunt, Fiscalibus annunciata, ipsi inquirant diligenter, etiamsi delator cautionem non det, nec caussam prosequi velit.

§. X.

Ne in Clericum, nisi probatio, aut infamia notoria præcedat, accusationem, denunciationemve faciant. Quum vero quemquam denunciaverint, juramento declarent, se doli, aut calumniæ id non facere. Quod si quem dolo, aut calumnia accusaverint, idque constiterit, expensas solvant, & arbitrio Judicis puniantur.

§. XI.

Accusationes in scriptis producant, & quicquid officii sui ratione petierint, neque eorum libellos, & acta aliter Notarii recipiant, sub pondo duorum pœna, a singulis contra facientibus exigenda, & his, qui in carcere Ecclesiastico detinentur, applicanda.

§. XII.

Licet citantur in caussis de Cappellanorum onere moderando, Fiscales a Cappellano nihil accipiant, nec etiam pro caussis, in quibus extracti ab Ecclesiis, in easdem restitui petatur, quicquam ab his, qui restituti sunt, accipiant; quæ licet gratis facere debent Fiscales, nihilo minus omni cura, & diligentia præfatas caussas pertractent, sub duorum pondo pœna.

§. XIII.

Quum in caussis Fiscalibus ultra delicti pœnam, etiam in expensis reus condemnabitur; Fiscalis expensæ æstimentur, easque juxta æstimationem reus persolvat, nisi in casibus ab hac Synodo prohibitis.

§. XIV.

Caussas, in quibus rei detenti in carcere, adhibita cautione, ante sententiam latam liberari a vinculis permittuntur, Fiscales prosequantur, easque terminari faciant, sub pœna pondo duorum singulis caussis; si vero post sententiam latam id contingat, Fiscales procurent, ut forma, & series sententiæ servetur, ac multæ Cameræ, vel piis operibus applicatæ, in depositum dentur. Quod si in eius rei executione, aliquid, vel negligentiæ, vel culpæ sit, illud sub eadem pœna Episcopo notum faciant.

§. XV.

Caussis propere ad partes spectantibus ne se intromittant, nisi Judicis mandato, vel caussis ab hac Synodo expressis, ut sunt Indorum caussæ. Has vero, & alias sibi ex officio incumbentes illicite ne differant; quoties vero secus fecerint, pondo duobus multantur.

§. XVI.

In caussis, in quibus ex officio proceditur, testes contra eos producendos Judici dicat, ut ipse quicquid ad exhibendos testes opus fuerit, statim provideat, prout in Titulo, *De Testibus* est dispositum.

§. XVII.

Productis probationibus, & ratificationibus testium in caussis, in quibus ex officio proceditur; curent Fiscales de aliis testibus ratificandis, si qui desunt, omnesque alias diligentias adhibeant, prout a Jure compererint, sub pœna duorum pondo, quoties id negligenter omiserint in caussa; cum sola probatione summaria ne concludant, quando testes pro ratificatis haberi non possunt, quia pœna corporalis secutura speratur, nisi adsit confessio partis.

§. XVIII.

Quando Judex, aut Vicarius publice caussas audit, Fiscales semper assistant; quoties absint, pondo unum persolvant; sine Vicarii Judicis permissu ne discedant, nec quemquam in sui locum substituant, nec illum, quem ad negotia extra Civitatem deputaverint.

§. XIX.

Quid Fiscalis facturus, quando capitula contra aliquem porrigantur, Titulo *De ordine judiciorum* dispositum est; quod servari jubetur in caussis coram Judicibus inferioribus ex officio tractatis, & in quibus ab interlocutoria, seu diffinitiva sententia fuerit appellatum, si ipsi inferiores rationem caussæ, & acta processus ad Judices superiores remittant; Fiscales justitiæ

Eccle-

Ecclesiasticæ exsequendæ insistant, litemque suscipiant, salariaque jure Advocati sibi pertinentia percipiant a parte in expensis condemnata, & non aliter.

§. XX.

Caute Clericos de adulterio denuncient, Notario Clerico, si sit, adhibito, adeoque secrete id fiat, ne ad mariti notitiam perveniat. Accusatio vero contra adulterum solum detur, & in casibus tantum ab hac Synodo. Titulo, *De officio Ordinarii, & Vicarii*, expressis, & ut est ad punitionem delicti a Jure Canonico, & Concilio Tridentino [a] permissum. Adulteræ nomen supprimatur, quod verbo fuisset expressum in probatione. Notarius fidem faciat, nisi sciente, & consentiente marito, delictum fuerit perpetratum. Tunc enim omnes accusentur, & ut severe puniantur, Fiscales omnem operam præstent; expensas suas juxta præscriptam taxam, nec aliter quam se suscribentes, percipiant; sub pœna reddendi duplum.

§. XXI.

Caussas a Judicibus sibi notificatas, infra tres dies describere in Libro suo teneantur, & reos accusare, aut denunciare, ad præscriptum in Titulo, *De officio Ordinarii*; caussæque hujusmodi deinceps prosequantur, ut Decretis hujus Synodi, sub pœnis in eisdem contentis.

§. XXII.

Præsente reo infra tres dies querelam dare teneantur, sin minus, eorum impensis rei alantur.

§. XXIII.

Reliqui inferiores Fiscales, & exsecutores Ecclesiarum extra Episcopalem Curiam residentes, sedulo inquirant, qui Sacrum non audiant, aut Festa non colant, aut in Ecclesia irreverentes assistant, qui publice peccatis sordidati, & aliis vitiis in Edictis generalibus, & Titulo, *De feriis*, expressis, contaminati sint. Videant etiam, si tabernæ, cauponæ, aliæve publicæ domus apertis januis patent, in eisque esculenta, & pocuienta, festis diebus, dum Missarum solennia celebrantur, divenduntur. Si decretis precibus in Processionibus decenter incedunt. Quicquid vero in his omnibus culpæ invenerint, Vicariis nuncient, ut quod sibi injunctum est, exsequantur. Ne in his negligenter se gerant, aut cum aliquo colludant, aut pecuniis directe, vel indirecte corrumpi patiantur, nec dona, aut munera, aliudve quicquam ab hominibus sui districtus accipiant, sub pœna reddendi in quadruplo; & a Judicibus arbitrio suo usque ad privationem officii puniantur.

§. XXIV.

Ne Fiscales prædicti, quovis quæsito colore, cavillationes quærant, ut de rebus levissimis, & nullius momenti denunciationes dent, nec eas Judices, aut Vicarii admittant; quod si commisarint, tamquam calumniosi accusatores pœnas luant.

LIBRI PRIMI TITULUS X.

De officio Notarii, & de fide instrumentorum. [b]

§. I.

Notarii Ecclesiasticorum Tribunalium huius Provinciæ, & Tabelliones, qui receptores vocantur, ante ne accipiantur, quam Episcopis, eorumque Judicibus fidelitatem, & obedientiam jurejurando promittant; itemque jurent, se Decretis ab hac Synodo editis obtemperaturos, nec jure salarii quicquam aliud accepturos, quam quod fuerit taxatione præfinitum. In loco ad audiendum caussas deputato, per tres ante meridiem horas, tresque alias post meridiem saltem assistant, ibique ipsimet per se negotia cum Judicibus expediant. Quoties statutis Curiæ diebus absint, pondo uno multentur; quod si ea justa caussa adesse non possint, de ea Judices certiores faciant.

§. II.

Notarios, quos Vicarii in casibus suæ jurisdictionis, & commissionum adhibere debent, ante ab Episcopo examine probentur, juxta Concilii Tridentini [c] Decretum; ne priusquam ab Episcopo in scriptis facultatem deferant, acta ulla recipiant; quod si receperint, irrita sint, & nulla. Vicarius vero, qui huic Decreto non steterit, quoties contravenerit, pondo octo multetur; quorum tertia pars nunciatori applicetur, Notariusque inhabilis ad officii exsecutionem efficiatur. Quæ omnia, quantum fieri poterit, observentur, & ut observari faciant, Episcoporum, Vicariorumque conscientiæ onerantur.

§. III.

A prima petitione, & primis actis litis, processum in unum colligant, eiusque chartas consuant, & omnia in illis ordinate disponant, petitionesque cum earum Decretis, & quicquid circa eas provisum fuerit, inserant; acta omnia, nulla in charta lacunis interpositis, describant, & intiment; diem quoque, mensem, & annum apponant; & cum opus fuerit, ipsi, & Judices se subscribant, & rubricis notent. Quæ omnia Notarii quotidie præstent, ne unius caussæ petitiones, & acta, cum alterius petitionibus, & actis involuta confundantur. Processus ordine dispositos semper habeant, & quæ fuerint a Judicibus decreta, non in exceptoriis codicibus, sive manualibus, sed in ipsis processibus sint inserta. Si quid horum semel prætermiserint, duobus pondo multentur; si bis, duplo magis; & sic deinceps, crescente contumacia, pœnæ quoque pecuniariæ accrescant, usque ad officii suspensionem, quarum multarum tertia pars delatori tribuatur.

§. IV.

Ne processum originalem, ejusve transumptum ullatenus litigatoribus tradant, sub pœna trium pondo, quoties id fecerint; neque etiam Procuratoribus, nisi de mandato Judicum. Si

[a] Sess. 24. C. 8. Sess. 25. C. 14. [b] Guadix. Tit. 8. a Const. 15. Granat. *De offic. Notarii, & fide instrum.* Milan. 1. Tit. *De Notariis, & Scribis*, & 3. fol. 603. cum seqq. & 4. 3. p. Tit. *De Foro Episcopali*, & 3. Tit. *De Cancellario, & Notariis*, & Tit. *Quæ gratis in Cancellaria*. [c] Sess. 22. C. 10. Mex. 1. C. 89. §. 1. & Compostel. Act. 3. C. 26.

Si vero, ne tradatur, Judices interdicant, ejusque copiam concedi oporteat; Notarii ad Advocatos processum deferant, contentaque in processu ipsi Advocatis legant, ac secum postea reportent. Idque in scripturis originalibus servetur sub eadem poena.

§. V.

Processus Procuratoribus minime tradantur, nisi chirographo ab eis accepto, & foliorum numero in Libro descripto. Quo itante chirographo, a Procuratore processus repetendus est; si autem deletum sit, repetatur a Notario, aut damnum solvat, si processus denuo iterum fieri minime possit; oblatamque petitionem Notarii ne recipiant, nisi allato processu, sub poena pondo unius. Informatio vero summaria sine testium nominibus, aut chirographo tradi poterit, quæ tribui mandabitur in forma consueta, hoc est, illius transumptum.

§. VI.

Si literæ alicujus Decreti, aut Provisionis in favorem alterius litigantium expeditæ, fuerint amissæ; aliæ similes Decreto, aut provisioni conformes, unde primæ emanarunt transumptas, eidem litigatori tradant. Quod tantum cum mandato Judicis fiat, alias nullam fidem faciat. Si vero Notarius propria auctoritate tradat, pœnam trium pondo incurrat.

§ VII.

Ne mandatum exsecutorium cujuscumque summariæ, nec decretum de immittendo in possessionem, nec mandato sequestri faciendi, pignora capiendi, brachii sæcularis auxilium implorandi, Sollicitatori, Tabellioni, aut ulli cuiquam tradant, sed parti potenti, aut nostro exsecutori, vel Judici sæculari, in casibus per hæc decreta concessis; nec illi mandata hujusmudi scribant, sub pœna quatuor pondo ab utroque incurrenda, si semel perpetratum id fuerit; si vero bis, dupli pœna imponatur, & sic deinceps habito respectu pœnæ, usque ad suspensionem augeantur.

§. VIII.

In caussis Fiscalibus, aliisve quibuscumque, libellos, nec articulos ullatenus recipiant, nisi a parte, vel a Jurisconsulto cognito subscripti sint, nec petitionem conclusionis in causa, nec ullam aliam, quæ negotium principale tangat, nisi sit petitio termini, processusve, aut actorum judicii sub pœna unius pondo, & damnum persulvant.

§. IX.

In caussis a decem pondo *de Tipuzque* non excedentibus, sine processu, & figura judicii procedatur; ac veritate summarie comperta, Judices ad persolvendum debitores coerceant. Si quis a debitore receperit, quod sibi non debebatur, illud cum duplo reddat. Iis vero in casibus petitio, condemnatio, aut absolutio in scriptum tantum referantur. Ne libelli admittantur, nec pro hac scriptura ultra duorum regalium mercedem Notarii exigere possint.

§. X.

Literas Apostolicas, mandata, aliasve quascumque originales scripturas a litigatoribus productas, & sententias Notarii apud se retineant; ac tantum exempla cum originalibus collata in processu habeant, sub pœna unius pondo, ad damnumque teneantur, casu, quo hujusmodi documenta fuerint amissa.

§. XI.

Pro singulis chartis exemplorum, a litigatore scripturas has producente, stipendium erigat Notarius juxta taxationem. Quod si originales prædicti a parte producente repetantur, adversario non reclamante, productori tradantur, exemplo cum originali collato in procedu prius relicto, & adversario etiam citato. Si vero scripturæ de falsitate arguantur, idque jurejurandu affirmetur, Notarii unicuique partium, & earum Procuratoribus, & Advocatis ostendant, eisque transumptum scripturarum dent cum die, mense, & anno, ut de jure suo allegare possint.

§. XII.

Informationes summarias originales ne tradant, nisi exemplum in publica forma cum originali collatum relinquatur, & prout in Titulo, *De probationibus*, continetur.

§. XIII.

Notarii omnes, actorum, scripturarumque per eos receptarum protocollum habeant, acta, aut alia quævis instrumenta, sive judicialiter, sive extrajudicialiter, in toto, vel in parte recipiant, charta alba, & inscripta remanente; sed omnia statim in scriptis compleant, & ad longum extense scribant, sub pœna, si id semel commiserint, pondo trium; si bis, duplum; & sub aliis præterea pœnis Judicum arbitrio infligendis.

§. XIV.

Ne molestiis, aut favoribus litigatores impellant, ut illis morem gerendi gratia, Procuratores, aut Advocatos, inviti deligant; sin minus pro qualitate delicti puniantur.

§. XV.

Sententias, usquequo proferantur, ne revelent; eas ipsi propria manu scribant; si contra, a Judicibus puniantur.

§. XVI.

Tam pro petitionibus, instrumentis, processibus, & probationibus, quam pro scripturis, quæ ab eis confectæ, vel coram eis productæ sunt, quicquam aliud non accipiant, ultra id quod a Judice, vel a persona ad id deputata præfinitum sit, aut juxta hujus Synodi taxam æstimatum; & in actis, quod pro mercede acceperint, conscribant; sidemque faciant, præsente eo, qui persolvit, litigatore, qui se subscribat; ipso vero nesciente subscriptionem facere, id ejus Procurator præstet, sub pœna reddendi quadruplum, si semel secus fecerint; si bis, duplo multentur; ac multæ pars tertia nunciatori applicetur.

a Conc. Milan. 3. fol. 603. verb. *Caussæ qua*, & est Lex Regia 19. Tit. 9. Lib. 3. recopil.

§. XVII.

§. XVII.

Notarii, circa dimiſſoriarum, ſeu teſtimonialium literarum mercedem, ſacri Concilii Tridentini [a] Decretum ſervent. Sed quia ubi pro officio exercendo, nullum ſibi eſt ab Epiſcopo ſalarium conſtitutum; idem Concilium [b] decimam tantum unius aurei partem accipiendi facultatem tribuit; hæc Synodus arbitratur, ut ratione hujus decimæ partis, quatuor nomines tantum in hac Provincia accipiant; ſi quid amplius, teneri in conſcientia ad reſtitutionem decernit; præterea pœnis a Jure ſtatutis juxta prædictum Decretum punientur.

§. XVIII.

Exſecutioni pœnarum, & pœnitentiarum ſolennium ex delicto, Notarii principales, una cum Exſecutore Tribunalis Eccleſiaſtici præſentes interſint; ipſique, aut Parochi, in eorum præſentia, in Eccleſiis, ubi hujuſmodi fit exſecutio, ejus cauſam, & rationem populo denuncient, juxta ſeriem ſententiæ contra reos latæ, nec quemquam ad id in ſui locum ſubſtituant; quod ſi ſemel contra fecerint, pondo uno multentur; ſi bis, duplo magis; ſi ter, uſque ad privationem officii arbitrio judicum pœna accreſcat.

§. XIX.

Nihil mercedis [c] pro cuſtodiendis, ordine diſponendis, quærendiſve proceſſibus accipiant, aut eorum miniſtros accipere permittant, ſub pœna reddendi duplum, cujus tertia pars delatori tribuatur, niſi proceſſus aut finiti jam ſint, aut adeo ab antiquo pendeant, ut Judicis arbitrio pro illis inveniendis quicquam mercedis conſtituatur.

§. XX.

Pro ſcripturis, quæ in vulgarem linguam transferentur, ſi pro ipſis antea ſtipendia ſoluta ſunt, quamvis cum interpretis juramento denuo producantur, nihil quicquam ſalarii accipiant, immo ad effectum hujuſmodi utraque ſcriptura, tempore productionis, & exſecutionis una tantum ſentiatur, ſub pœna quadrupli, cujus tertia pars nunciatori applicetur.

§. XXI.

Notarii, quando ſcripturas ab ipſis confectas, ſigno ſuo munitas tradiderint, earum protocollum cum ſubſcriptione partis apud ſe retineant; qua in re omnes ſervent, quod Notariis Regiis præceptum eſt, ſub pœnis eiſdem impoſitis, juxta horum Regnorum Leges [d], protocollumque habeant annorum, ordine, & alphabeto diſtinctum, ut ſolent Notarii, ſub pœna pondo viginti.

§. XXII.

Si apud Notarios Eccleſiaſticæ Curiæ incepta aliqua in viſitatione negotia expediantur, exigant etiam Viſitatoris, & ejus Notarii ſalaria, eiſque infra diem, ſtatim a reditu viſitationis, perſolvant, ſub pœna dupli.

§. XXIII.

In negotiis, quæ a Vicariis ad Officiales deferuntur, Notarii in teſtimonialibus delationis, litigatoribus conceſſis, taxationem expenſarum deſcribant, Vicariis prædictis, eorumque Notariis debitarum.

§. XXIV.

Si ad uſum unius tantum inſtrumenti totus proceſſus producatur, nihil aliud accipiant, quam quod pro illius inſtrumenti productione debetur, ſub pœna reddendi duplum.

§. XXV.

Quando Notarius aliquis Curiæ Epiſcopalis mortem obierit, aut ab Epiſcopo, vel ejus Officiali fuerit dimiſſus, Judices protocolla, & ſcripturas cuſtodiant, ut eſt per Legem [e] Regni diſpoſitum.

§. XXVI.

Notarius vero in ejus locum ſuffectus, facto inventario, illa recipiat, ut ipſe deinceps de ſcripturis hujuſmodi prædeceſſoris ſui, ſi petantur, rationem reddat, ad præſcriptum ejuſdem Legis [f], & pro Notarii mortui, vel dimiſſi protocollis, ei, aut ejus uxori, ſive filiis, ſummam, de qua convenient, perſolvat; qui ſi diſcrepaverint, æqua moderatione adhibita, eos Judex concordet, omni appellatione remota; quia gratis, & ſine ullo pretio ad hæc officia ipſi deliguntur.

§. XXVII.

Multas, aut quævis alia depoſita juſſu Judicum facta, Notarii in depoſitum ne recipiant ſub pœna decem pondo, quoties ſecus fecerint.

§. XXVIII.

In omnibus Eccleſiaſticis Curiis hujus Archiepiſcopatus, & Provinciæ, ut commodius fieri poterit, Tabelliones, qui Receptores dicuntur, duo ſint timoratæ conſcientiæ homines, idonei, uſu, & experientia in negotiis exercitati, in examinandis teſtibus periti, ſecreti amatores, atque fideles, qui ab Epiſcopo, ſive ejus Officiali examinentur, ab eiſdemque deligantur, & deputentur, ut per ſpatium unius anni, vel minus, hoc officio fungantur, ad Epiſcopi, ſeu ejus Officialis arbitrium.

§. XXIX.

His autem Receptoribus, ſi litigatores petierint, vel Judices ita ſenſerint convenire, pro opportunitate negotii, probationes ex committantur, quas Notarii recipere non valeant, nullaſque alias faciant, nec in plenario, neque in ſummario judicio, quam quæ ſibi ab Officialibus injuncta ſint; etiam ex commiſſione Vicariorum denunciationes nullatenus faciant, nec ab eis factæ admittantur. Ipſi, aut alii per eos, in quacumque cauſſa delatores eſſe non poſſint, probationes per eos factas, ante publicationem, directe, vel indirecte, ne revelent, & ſi in aliquo, huic Decreto contravenerint, pro ſemeſtre ſuſpendantur; ſi bis, officio priventur. Quando vero Viſitatores extra, vel intra Cathedralem Eccleſiam viſitaverint, Receptores hujuſ-

[a] Seſſ. 21. C. 1. [b] Conc. Compoſt. Act. 3. C. 8. Milan. 3. fol. 603. verbo: *Pro ſingulis*, & 4. Tit. *De Benefic. collatione, ac proviſione*, fol. 64. verbo, *Ut avaritia*, & Conc. Valliſoletanum Lib. 1. Tit. 5. Conſt. 3. fol. 49. [c] Lex Regia 17. Tit. 20. Lib. 10. recopil. [d] Lex Reg. 12. cum ſeqq. Tit. 25. Lib. 4. recopil. [e] Lex Reg. 14. Tit. 25. Lib. 4. recopil. [f] Lex Reg. 13. Tit. 20. Lib. 2. recopilat.

jusmodi officium Notarii vicissim exercere poterunt, ab antiquiori incipiendo, nisi aliud Episcopo videbitur. Eo tamen anno, quo officium hoc obierint, ratione salarii illud accipiant, quod solent Notarii visitatores, itidemque quod juxta taxam sibi constitutum est. Processus visitationis coram eis confecti, cum primum terminati sint, Visitatoribus tradant, a quibus juxta ordinem, Titulo, *De visitationibus*, præscriptum, custodiantur. Notarii, & Receptores non solum ipsi per se, quando sibi commissum fuerit, testes examinent; sed etiam eorum dicta propria manu scribant; neque id per suos Ministros, aut coram eis faciant; quæ postquam scripta sint, usque ad publicationem clausa asservent. Si vero ipsi, absentia, senectute, ægritudine, aut alias legitime impediantur, quominus scribere possint; alius ex Notariis, vel Receptoribus a Judice caussæ ad id deligatur, & deputetur, ipsis inter se circa sua salaria convenientibus; hujusmodi autem dicta testium, sic scripta Notario originario tradantur, ut ea ad supra scriptam formam custodiat. Quod si id adimplere semel negligentia omiserit, pœna trium pondo subjaceat; si bis, pondo sex, & suspensionis per dies quindecim; si ter, pondo duodecim, ac suspensionis per bimestre.

§. XXX.

Receptor aliquo ad probationem recipiendum iturus, prius ne mittatur, quam ante Notarium juret, se bene, & fideliter acturum, & æquitatem in ea commissione parti utrique servaturum, nihilque præter salarium, & quod sibi taxa constitutum est, accepturum, ad idque moram temporis opportunam tantum insumpturum, etiamsi a tempore caussæ præfinito aliquod supersit. Quod re ipsa adimpleat, nec a litigatoribus quicquam, etiam esculentum accipiat, aut ad eorum domus hospitii caussa divertat; si contravenerit, ultra perjurii pœnam, duplum restituat.

§. XXXI.

Pro recipiendis testibus intra Civitates, ubi Curia Ecclesiastica residet, salarium ne accipiant, nisi talis caussa sit, aut tot articuli, de quibus interrogandi sunt testes, ut in his laboriosissimam operam impendant; quo in casu, a Judicibus pro laboris merito æstimatur, nihilque aliud exigant, quam quod fuerit æstimatum, ac emolumenta sibi præfinita ex taxa, sub pœna reddendi duplum; æstimatio vero hujusmodi juxta taxam fiat, quæ de hac re Notariis est constituta.

§. XXXII.

Receptores [a], aut Notarii, quum salaria a litigatoribus petierint, manifeste declarent, quid sibi ab illis debeatur; nec pecunias aliquas postulent in partem plenariæ solutionis, alias graviter usque ad suspensionem puniantur.

§. XXXIII.

Notarii, Receptoresve mandatum, aut testis depositionem per notas sub compendio ne suscipiant. Nec hæc postquam testis semel fuerit examinatus, ejus dictum extendant, sub pœna annuæ suspensionis ab officio, si id primo commiserint; si vero bis deliquerint, officio priventur.

§. XXXIV.

Notarii, aut eorum Ministri, necnon Receptores, dona ulla, pecuniasve, aut gemmas, aut esculenta a litigatoribus ne accipiant, nec eorum, aut consanguineorum domus adeant hospitii caussa, nec eorum convictores sint. Si quid vero hujusmodi acceperint, in duplo reddant; eaque sit ad hoc sufficiens probatio, quæ ex Constitutione Legum [b] hujus Regni recepta est.

§. XXXV.

Excommunicationum [c] Literas sine consensu Episcopi, aut ab eo expressam auctoritatem habentis, Notarii signo suo ne communiant, aut se illis subscribant, sub pœna pondo decem expensis pro administratione justitiæ, nunciatori, & pauperibus distribuendorum. Quando autem facultate (ut dictum est) præcedente, secundas denunciatorias dederint, primas monitorias recuperent; quando vero tertias contra participantes expedierint, primæ, & secundæ similiter apud se remaneant. Is porro ordo servetur in omnibus aliis Literis expediendis, quarum nullæ apud litigatores remaneant, nisi aliud Episcopo videbitur, sub pœna quatuor pondo auri communis, sumptibus pro administranda justitia applicandorum. Hujusmodi autem Literæ ad præscriptam ab hac Synodo formam expediantur.

§. XXXVI.

Quod ut executioni mandetur, post præsentium Decretorum publicationem Literæ prædictæ impressæ evulgentur, atque solum expediantur; ut autem registrum Ordinum diligenter conficiatur, multisve incommodis obviam fiat, quæ alias oriri possint, Notarius, seu Secretarius ad id deputatus, omnes ad Ordines promotos in registro scribat, in quo Ordinatorum nomina, parentes, Oppidum, Diœcesim, Ecclesiam, ubi Ordines celebrati sunt; Titulos præterea, ad quos fuere promoti, cum testibus, die, mense, & anno describat, ipseque, & Examinatores se subscribant. Hoc itidem registrum in Archivo Cathedralis Ecclesiæ cum aliis ejusdem scripturis asserventur; nullæque deinceps testimoniales Literæ dentur, nisi ab hujusmodi registro, ut præfertur, subscripto, exemplum desumatur, sub pœna minarum pondo duorum, quæ fabricæ Cathedralis, & accusatori æque applicentur.

§. XXXVII.

Notarii omnes, tam ordinarii, quam Apostolici, ad mandata aliqua intimanda, seu ad publicandum censuras excommunicationis, interdicti, aut cessationis a Divinis, a litigatoribus, vel a Judice requisiti, prout eis jussum fuerit, id exsequantur in calce mandati, intimatione, & publicatione cum testibus, necnon eorum subscriptione appositis. Quod si actorum hujusmodi sumptum petatur, illum dent totius ratione negotii, ac responsione in eo

de-

a Lex Reg. 10. Tit. 10. Lib. 2. recopil. b Lex Reg. 6. Tit. 9. Lib. 3. & L. 7. Tit. 2. Lib. 7. recopil.
c Mex. 1. C. 5. Granat. Tit. *De sententia excommunicationis*, c. 10.

descriptis. Si secus fecerint, graviter usque ad suspensionem, & privationem officii, pœnas dabunt. Prædicta vero prædicatio e suggesto, seu alio commodiori loco, ut ab omnibus ibi præsentibus audiatur, inter Missarum solennia tempore Offertorii in Ecclesia fiat.

§. XXXVIII.

Si quis alteri in officio Notarii succedat, ei a prædecessore protocolla, registraque omnia scripturarum, & negotiorum, quæ apud se retinebat, adhibito inventario, in Episcopali Archivo reponendo, tradantur; idque ita facturos esse, quum ad officium recipiuntur Notarii, jurejurando se adstringant. Secretarii tamen Episcopi eo nomine ab eis confecta scripturarum registra successori ne dent, sed in Archivo Episcopali recondant.

LIBRI PRIMI TITULUS XI.

De officio Exsecutoris justitiæ a.

§. I.

Ecclesiastici Exsecutores, nisi de mandato Episcopi, aut ejus Officialis, quemquam in Sacro Ordine constitutum ne capiant; si tale delictum non fuerit, ob quod juxta Juris, & hujus Synodi Decretorum formam in fragranti capi possit. Noctu totam Civitatem, seu Oppidum accurate perlustrent, explorentque, si qui Clerici vestitu indecenti vagantur, si arma gestant, aut musica instrumenta deferunt, si suspectas domos ingrediuntur. Quod si quemquam in aliquo horum crimine deprehenderint, armis hujusmodi, instrumentis musicis, & indecenti vestitu sublatis, eum carcere includant. Si ipsa in die luce hæc evenerint, ante ingressum carceris ad Officiales Episcopi captus deferatur. Si vero noctu, sequenti die Officialibus id notum fiat, ut reus convenienti carceris custodia detineatur.

§. II.

Quod adeo caute, & absque scandalo fiat, ne inde infamia oriatur, vinculis sine mandato Judicis non ligetur, sub pœna pondo sex, quorum tertia pars accusatori, reliquæ sumptibus pro administratione justitiæ tribuantur. At si Clerici non capiantur, vi resistant, Judicis arbitrio graviter pœnas luant; si autem Exsecutores hujusmodi eorum crimina dissimulaverint, officiorum inhabiles reddantur.

§. III.

Si quoquam diverterint alicujus exsecutionis faciendæ caussa, ratione ejus solitum emolumentum accipiant; si pro diebus singulis aliquod salarium eis constitutum non sit. In commissionibus vero sibi factis, salarium, ac tempus præfiniantur, atque exprimantur. In actis autem, cum sua, & litigatoris subscriptione, si sciat scribere; si vero nesciat, cum Parochi, aut eo absente, Sacristæ subscriptione scribant quicquid de re ipsa acceperint; si secus fecerint, ejus, quod acceperunt, jacturam faciant, quamvis se recepisse negent; si vero quid amplius acceperint, cum quadruplo reddant.

§. IV.

Exsecutores quicumque, officii caussa aliquo proficiscentes, etiamsi varias exsecutiones, & in diversis locis faciant, nihil amplius salarii ex aditu, & reditu percipiant, quam quod pro itinere unius exsecutionis debetur, idque pro rata in singulas exsecutiones distribuant. Quod ut constare possit, in actis afferant fidem distributionis per eos factæ, & apothecarum salarii juxta suprascriptam formam. Si vero justum salarium excesserint; id ut cum pœna persolvant, Judex præcipiat, & contra facientem quadruplum solvere coerceat.

§. V.

Mandata capiendi, & exsequendi, & alia faciendi, quæ ad suum spectant officium, diligenter adimpleant, partibus, contra quas data sunt, nequaquam nunciantes. Neque in aliquo excedant ipsa adimplentes, aliter enim pro qualitate excessus, arbitrio Judicis punientur.

§. VI.

Exsecutores Ecclesiastici ad justitiæ exsecutionem Exsecutores sæculares comites sibi non adjungant, etiam sub prætextu capiendi sæcularem Clerici complicem, nisi ad id expressum in scriptis mandatum a Judicibus præscriptum præcedat; nec cum suis sæcularibus Exsecutoribus hujusmodi, Clericorum domos ingrediantur, aut inquirant. Si secus fecerint, Judicum arbitrio severe plectantur.

§. VII.

Ne dona, aut munera accipiant, neve quos comprehenderint, aut comprehendere debuerint, vexent, aut molestent, neque ob aliquam aliam caussam quemquam aliquem injuria extorqueant; sin minus, Judices arbitrio suo usque ad privationem officii, pro qualitate culpæ, de eis pœnas sumant.

§. VIII.

Ire itidem teneantur ad * refrendandum mandata auxilii brachii sæcularis, a Judicibus, & Officialibus data, ad eaque exsequi faciendum, una cum Exsecutore sæculari.

§. IX.

Quando ad hoc munus recipiuntur, jurent de eo bene, fideliterque obeundo, & observandis, quantum in se est, Decretis ab hac Synodo constitutis.

LIBRI PRIMI TITULUS XII.

De officio custodis, & custodia reorum b.

§. I.

Custos carcerum Ecclesiasticorum diligenter curet, ut in eis hora competenti, & decenti loco, Dominicis, & Festis Missa celebretur, quam omnes audiant; ad idque Officialis Episcopi

a Late Synod. Granat. D. Petro Guerrero, Tit. *De officio exsecutoris justitiæ*. b Late Oxon. Synod. ut supra, Tit. *De officio custodis, & custodia rerum*.

ſcopi Cappellanum arbitratu ſuo deligat, cui ex multis Cameræ congrua eleemoſyna conſtituatur. Cuſtos vero Sacerdotales veſtes in arca nitidas aſſervet.

§. II.

Feminæ in carcere ſeparatæ a viris ſint, adeo, ut cum illis commercium non habeant. Si quem vero in hoc Cuſtos exceſſiſſe repererit, vinculis coerceat.

§. III.

Arma offenſiva, vel defenſiva captis non permittat; ſi quis habeat, eorum jacturam faciat, & in uſum pauperum carceris divendantur. Quod ſi negligenter in hoc Cuſtos egerit, pro ratione culpæ punietur.

§. IV.

Carcerem clauſum, & mundum a ſpurcitiis teneat, & detentos in carcere diligenter, quantum fieri poterit, cuſtodiat. Eo ingredi mulieres ne permittat, niſi mater, ſoror, uxorve alicujus vincti ſint; eæ autem in ejus cubicula ne intrent, ſed cum eo extra cancellos ferreos colloquantur, niſi ægritudine, impedimentove teneretur, quominus ad cancellos hujuſmodi deſcendere poſſet. Nocte in carcere feminæ ne remaneant, niſi de Officialis Epiſcopi licentia, gravi urgente neceſſitate, ſub pœna duorum pondo, quoties ſecus fecerint. Cuſtos vero, ſi ſemel mulier noctu in carcere dormiat, tribus pondo multetur; ſi bis, pondo ſex; ſi ter, officio privetur. Itidemque hi, qui carcere incluſi ſunt, ſi Decretum hujuſmodi ſemel violaverint, quatuor pondo; ſi bis, octo perſolvant; ſi ter, ſtrictiori carcere incluſi vinculis coerceantur.

§. V.

Ad dies viſitationi carceris indictos Cuſtos ita ſe præparet, ut Cameram in loco carceris magis publico ſitam ſternat, ſella, manſaque una, & ſcamnis paratam. Indicem præterea eorum, qui jam diu, vel nuper in carcere detinentur, Judici offerat, ut juxta indicem hujuſmodi ſingulos ad ſe Judex vocet. Si quis vero ſeſe occultaverit, eum Notarii Judici manifeſtent.

§. VI.

Si quis ſe in carcere conſtituat, vel comprehenſus includatur, Cuſtos in Libro deſcribat, hunc ſibi in cuſtodiam tradi, & cujus rei cauſſa, & ad cujus inſtantiam captus ſit, notet; itidemque efficiat, ſi quis dum jam captus detinetur, ſequeſtratus fuerit; quibus Cuſtos ſe ſubſcribat, ſub pœna pondo unius cum dimidio, quoties in hoc negligenter egerit.

§. VII.

Ne a captis dona, munerave accipiat, neque eos vinculis injuſte coerceat, nec a vinculis magis minuſve ſolvat, quam mandato Judicum ſibi injunctum ſit; neque eis directe, aut indirecte moleſtias inferat, quas pecuniis, aliiſve rebus rediment, ſub pœna reſtituendi quadruplum, ſi quid ſic injuſte extorſerit, idque juxta Legum [a] horum Regnorum formulam probetur.

§. VIII.

Capti, qui a carcere liberari jubentur, pro ſalariis, aut expenſis Miniſtrorum ne detineantur, ſi ipſi pauperes eſſe juraverint, & Judices ita æſtimaverint, ſtatimque dimittantur, niſi aliis de cauſſis fuerint retenti; neque ab eis carceris Cuſtodes pignora capiant, ſibi obligari faciant, aut fidejuſſores dari compellant, neque eos pro ſtipendiis hujuſmodi ullatenus vexent, ſub pœna pondo trium, quoties contra fecerint; [b] idque ſervetur, etiamſi ob crimina in carcere conjecti fuerint, de quibus Judex, die viſitationi carceris indicto, inquirat.

§. IX.

In publico carceris loco index æſtimationis ſtipendiorum, quæ Cuſtodes a captis exigere debent, ubi commode ab omnibus legi poſſint, clare, ac perſpicue conſcriptus collocetur; idque omnimodo, ſub pœna pondo ſex, Cuſtodes adimpleant.

§. X.

Carceris vincula omnia diligenter Cuſtos aſſervet, & quum unus obiarit, inventario per antiquiorem Curiæ Notarium confecto, ea recipiat, eodemque etiam interveniente, cum munus peregerit, reſtituat. Fidejuſſores idoneos, ſpectataque fide probatos Cuſtos det, cum quibus ipſe promittat, ſe officio ſuo fideliter, & accurate functurum; & ſi quid damni, carceri, vinculis, comprehenſiſve evenerit, reparaturum, aut ſi ratione officii in aliqua pecuniarum ſumma fuerit condemnatus, eam perſoluturum. Ad hoc etiam [c], & ad Decreta hujus Synodi ſervanda, jurejurando ſe obſtringat. Interdicit quoque hæc Synodus, ne Cuſtos carceris, aut alius ex ejus familia, captis aleas det, ut ab eis ſtrenas, aliudve ſimile exigat; ſi vero ſecus fecerit, uſque ad privationem officii, prout delictum poſtulaverit, contra eum procedetur.

§. XI.

Admonentur præterea Officiales, & Vicarii omnes, ut cum die Sabbatho carcerem viſitaverint, de hoc Decreto contentis diligenter inquirant, quodque Cuſtos cum vinctis agat, & ad hoc potiſſimum incumbant, ut ad Dei cultum, & honorem muneri ſuo ſatisfaciant.

LIBRI PRIMI TITULUS XIII.

De majoritate, & obedientia.

[a] §. I.

Ut pace, & tranquillitate concordes Eccleſiaſtici Viri unum opus conficiant, nulliſque diſſidiis inter ſe contendant, unicuique juxta eam, qua eminet, dignitatem, aut juxta munus, quo fungitur, honorem, locum, ſedemque conſtitui maxime neceſſarium eſt; eam ob cauſſam Sacroſanctum Tridentinum [d] Concilium de Epiſcopis in hunc modum decernit: Epiſcopis [e] præterea ubique is honor tribuatur, qui eorum dignitati par eſt, eique in Choro, & in Capi-

[a] Lex Reg. 7. Tit. 2. Lib. 7. recopil. [b] Lex Reg. 20. & 21. Tit. 12. Lib. 5. recopil. [c] Conſonat Milan. 1. Tit. *De carceris cuſtodibus*. [d] Seſſ. 25. C. 6. [e] Conc. Provinc. de Quiroga Act. 3. Cap. 19.

Capitulo, in Processionibus, & aliis actibus publicis sit prima Sedes, & locus, quem ipsi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum auctoritas. Quod si aliquid Canonicis ad deliberandum proponant, neque de re ad suum, vel suorum commodum spectante agatur; Episcopi ipsi Capitulum convocent, vota exquirant, & juxta ea concludant. Neque vero ob id a Concilio Præbendatis, & Capitularibus quicquam de sua dignitate detrahitur, aut de his facultatibus, quæ sibi de Jure, & consuetudine competunt, & non adversantur Tridentino Concilio. Quo vero ad ea, quæ in Capitulis Cathedralium decernenda sunt, recta, unanimisque sit omnium conspiratio, jubet hæc Synodus, ut quum Episcopus, Decanusve, aut is, qui præesse debet, Capitulum ad extraordinaria negotia convocaverit, in scheda vocationis, etiam ea Capita contineantur, de quibus deliberandum est; quæ Capita etiam ad Episcopum deferantur, nisi de re Episcopo, sive alicui ex Episcopi familiaribus competenti, agendum erit. Tunc enim solum Capitulares convocandi sunt, & ad præscriptum hujus Decreti instruendi.

§. II.

Quoniam in frequenti Congregatione, ubi Ecclesiastici, Sæculares, & Regulares conveniunt, nisi aliquis præsideat, cujus auctoritate omnes in officio contineantur, dissidiorum, ac tumultuum posset occasio suboriri, Sacrosancto Tridentino [a] Concilio hæc Synodus inhærens, præcipit, ut quando in Processionibus publicis, & in iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, de quavis præcedentia controversiæ oriuntur, eas Episcopus, amota omni appellatione, componat, non obstantibus quibuscumque, prout ejusdem [b] Concilii Decreto, & Constitutione sanctæ memoriæ Gregorii XIII. hac de re editis, cautum est.

§. III.

Statuit præterea, ac mandat hæc Synodus, ne ullus Clericus cujuscumque conditionis, Baccalaureum, Licentiatum, Magistrum, Doctoremve in aliqua Facultate se nominet, aut subscribat in his locis, ubi de ejus gradu constare non potest, nisi prius Episcopo Literas testimoniales gradus hujusmodi ostendat, sub pœna pondo centum auri, piis operibus, justitiæ sumptibus, & accusatori æque applicandorum; pœnis contra hos a Lege [c] Regni statutis in suo robore, & firmitate permanentibus.

LIBRI SECUNDI TITULUS PRIMUS

De ordine judiciorum [d].

§. I.

In locis ad audiendum caussas deputatis, silentium, ordo, & obedientia servetur; in sedibus, & provisionibus ratione antiquitatis officii Notariis, & Procuratoribus honor deferatur, ac inter omnes summa sit cum modestia consensio. Quod si minus fecerint, Judicum arbitrio multentur, & usque ad suspensionem, & privationem officii puniantur.

§. II.

Nullus [e] Curiæ Minister, litigator, aliusve quicumque intra Aulam, quo tempore audientia celebratur, arma quæcumque secum habeat; & ut hoc servetur, opportuno adhibito remedio, Judex accurate invigilet.

§. III.

Advocatus, & Procurator deputentur, qui miserabilium personarum caussas defendant, & salarium, quod sibi fuerit ab Episcopo constitutum, ex Camera percipiant. Hi vero illorum caussas, quos ut pauperes, in eorum patrocinium Judices tradiderunt, gratis defendere teneantur, nec ab eis quicquam accipiant, eorumve operas ad suos usus conferant sub pœna reddendi duplum, cujus multæ dimidia pars miserabilibus personis applicetur. Admonentur etiam, ut in his pauperum caussis accurate studeant, & pro brevi earum expeditione laborent, cum omni charitatis, & mansuetudinis affectu, ne pauperes jus suum amittant. Quod si opus fuerit, Judices verbo, aut scripto instruere, id præstent; si vero ex eorum negligentia pauperibus damnum importetur, restituendi illud pœnæ subjaceant.

§. IV.

In caussis minorum, si ex eorum aspectu talis esse appareat, ipsis præsentibus, sive adsint, sive absint, cum speciali ad id mandato Curatores deputentur, qui jurent, se minorum suorum caussas defensuros, omni diligentia, & consilio adhibitis. Confessio vero a minori ne petatur, nisi antequam præincipiat, Curator præsens sit, aliter confessio invalida sit.

§. V.

Publica instrumenta, & ea, quæ *guarentigia* dicuntur, & chirographa recognita, etiam non præcedente mandato, aut monitorio, exsecuturi mandentur, serventurque stylus, & forma sæcularium Tribunalium, ac Leges Regiæ [f] de hoc sancitæ, tam quoad exsecutionem, terminos, præconia, & fidejussores, quam quoad alia. Clericus autem, in quem exsecutio facta est, carcere sit inclusus, donec tamquam pauper gaudere velit privilegio in favorem status Ecclesiastici a Gregorio Papa IX. concesso in Decretali, quæ incipit, *Odoardus* [g]. Quam Papæ Constitutionem Judices, & Officiales inviolabiliter observent, & adimpleant. Quando autem creditores chirographa, aliasve privatas scripturas obtulerint, ut recognoscantur, Judices id fieri mandent; quod si debitores Clerici id non fecerint, duabus, & non minus, nec aliter, nisi in proprias eorum personas, contumacibus incusatis, chirographa, & instrumenta privata hujusmodi pro recognitis habeantur, & tanquam recognita exsecutioni mandentur, servato ordine præmisso in publicis instrumentis, quæ promptam habent exsecutionem.

§. VI.

a Sess. 25. C. 13. b Sess. 25. C. 13. c Lex Reg. Tit. 7. Lib. recopil. d Ex Granat. Synod. Tit. *De ordine judiciorum*. e *Estilo uniforme de todos tribunales*. f Lex 1. 2. & 3. Tit. 21. Lib. 4. recopil.

g Cap. *Odoardus*, *De solutionibus*. Synodus de Osma Tit. 34. Const. 5. §. 5. fol. 186. & Synod. de Vallodolid Lib. 3. Tit. 8. Const. 5.

§. VI.

Qualibet declinatoria exceptio, aut incompetentiæ jurisdictionis, intra novem dies opponatur, a fine præfisi termini computandos, aut parte præsente, a die, qua intimata fuerit citatio; quo termino elapso, declinatoria hujusmodi exceptio allegata non sit, restitutio in integrum adversus ejus temporis lapsum non concedatur, etsi in aliis casibus concedenda esset; pro termino autem ad probandum viginti dies præscribuntur, quod si exceptio declinatoria probatur, caussæ principalis cognitio cesset, sin minus, in expensis, & damnis pro retardatione litis alteri parti illatis condemnetur, quæ statim solvere a Judice reus compellatur. Si vero intra prædictum tempus pars non declinaverit, lis contestetur, reconventiones fiant, eisque intra terminum respondeatur, juxta Legum [a] Regni dispositionem, quarum usus & observantia, quoad hoc præcipitur. Breviori vero in termino definire, in potestate Judicum sit, si ob justas aliquas caussas id fieri debere sibi videatur. Idem præcipitur observare in citate, & aperte positionibus respondendo, juxta Leges [b] Regni circa hoc disponentes.

§. VII.

Finem [c] litibus cupiens hæc Synodus imponi, ne partes ultra modum graventur dilationibus, & expensis; statuit, ac sancit, ut Ecclesiastici Judices hujus Provinciæ, sive Ordinarii, sive ex speciali Episcopi commissione delegati, in caussis levibus, & parvi momenti nullos Libellos admittant. In his vero, quæ majoris fuerint momenti, duo tantum ab utroque litigatore Libelli producantur, usque ad primam conclusionem, & articulos ad probationes faciendas. Post publicationem vero a singulis litigatoribus produci, nisi unus tantum Libellus non possit. Quod si de facto plures, quam hoc Decreto sancitum est, producantur, aut recipiantur; ii nulli decernuntur, omnisque probatio eorum virtute facta invalida sit, nec fidem ullo modo faciat. Qui Libelli subscripti, signatique sint ab Advocato probato, & gradu insignito, vel ab eadem parte, nec aliter admittantur, nisi caussæ qualitas Judicis arbitrio aliud postulaverit. Si vero aliqua declinatoria exceptio opponatur, intra octo dies continua a die oppositionis numerandos, probari debeat, ne parti ad probandum terminus prorogetur. Conclusa vero caussa ad pronunciandum interlocutorie dies sex, ad ferendam vero diffinitivam sententiam dies decem præscribuntur, quibus elapsis, si Judices contra fecerint, expensas hac de caussa factas a die elapsi termini usque ad sententiarum hujusmodi pronunciationem in duplo reddant.

§. VIII.

Cum partes ad suas probationes faciendas admissæ fuerint, si probationes non fecerint, neque Literas, quas vocant receptorias, extraxerint, & altera pars ob non factam diligentiam a parte adversa, nec ab eadem Literas hujusmodi extractas petierit; terminum pro denegato haberi, & caussam pro conclusa, & definiendam esse; altera pars citari mandetur, & contumaciis incusatis, provideatur, quod ad tertiam diem receptorias extrahat; si autem illas non extraxerit, habeatur caussa pro conclusa, etiam termino ad probandum nondum elapso, ut hac ratione lites brevius expediantur.

§. IX.

Quando una ex partibus litigantibus factam probationem produxerit, & ea non obstante, pars altera in caussa concludi petierit; pars probationem producens citetur, & super hoc articulo contumaciæ incusetur, & concludatur, antequam conclusio ultima fiat in caussa; quod vero secus actum fuerit, sit ipso facto nullum.

§. X.

Si publicatio petatur, & hæc eo, quod terminus duret, ab altera parte contradicatur, ad excusandum actorum examen, & alias de hoc dilationes; præcipitur Judicibus, ut sub conditione, si terminus elapsus sit, publicationem fieri provideant; quod si terminus adhuc duraverit; declarent, quod duret, quod sic jubeant, quamvis Decretum conditionale sit.

§. XI.

Elapso termino ad probandum, si probatione facta publicationem fieri postuletur, aut probatione non facta, caussam haberi pro conclusa petatur; parte adversa citata, & non contradicente, contumaciaque incusata, sine ulla alia dilatione caussa pro conclusa haberi mandetur; si vero pars contradixerit, cognita a Judicibus contradictionis caussa, & actis, quod justitiæ fuerit, decernant.

§. XII.

Quando capitula contra aliquam hujus Provinciæ personam dantur, Fiscali tradantur. Quæ si subscripta non sint, & a quo exhibita fuerint, ignoretur, in eisque testes designati sint, ac in eis contenta adeo gravia provideantur, ut eorum remedium ad Dei cultum, & bonum commune spectet; factis prius de hac re certioribus Episcopis, seu Episcoporum Officialibus, Fiscalis capitula hujusmodi prosequatur. Quod si constet, quis capitula obtulerit, præstitis idoneis fidejussoribus, promittat ille, qui ea dedit, expensas hac de caussa faciendas, si capitula minime probentur, persoluturum; itidemque puniatur, prout accusator calumniosus de Jure venit puniendus.

§. XIII.

In his, qui matrimonio conjuncti, conjugalem vitam non ducere denunciabuntur, Parochi testimonium in probationem admittatur, quatenus ad matrimonium, & non cohabitationem; & comparere præcipiantur, & de hoc interrogentur. Quod si negaverint; Fiscalis citetur, qui, quatenus opus fuerit, ampliorem faciat probationem, & ratificatis testibus, prout Juris sit, in caussa decernatur.

§. XIV.

[a] Lex 1. & 2. Tit. 1. Lib. 4. recopil. [b] Lex 1. & 2. Tit. 7. Lib. 4. recopil. [c] Conc. Mexic. 3. C. 83. & Synod. de Quiroga Const. 119.

§. XIV.

In caussis criminalibus binarum nuptiarum, vivente primo conjuge, rei inclusi carcere teneantur, dum lis agitur, eousque ibi detineri Judices procurent, etiamsi a sententiis per eos latis rei hujusmodi appellaverint, ut sic finis his caussis imponatur. Quando vero, Fiscalia accusaverit, illæ partes quarum interest, citentur, eæque citationes fiant ex pecunia justitiæ sumptibus applicata.

§. XV.

Quando Judicibus expedire videbitur, in caussis criminalibus parti præsenti actorum sumptum concedere, ut sese defendat, fuerintque alii rei, & complices absentes, Notarii Advocato hujus partis, suppressis nominibus, processum legant; & id usque ad publicationem deligenter servetur. Si vero nullum sit Juris impedimentum, etiam cum nominibus hujusmodi sumptum concedatur.

§. XVI.

In caussis immunitatum, restitutionum, ad Ecclesias confugientium, & aliis quibuscumque, in quibus Judices procedunt aggravando Censuras, antequam Censuræ hujusmodi aggraventur, præcedat intimatio anterioris Censuræ jam decretæ, de cujus intimatione fidem faciat Notarius. Præcedat quoque invocationis brachii sæcularis informatio; quo ordine, & non aliter ad Ecclesiasticum interdictum procedetur.

§. XVII.

In clandestinis conjugiis, quicquid circa ea a partibus petatur, Fiscalis oppositio, & accusatio admittatur. Acta, & probata a partibus exhibita pro informatione summaria recipiantur. Deinde testibus a partibus productis per Fiscalem ratificatis, iterumque habita partium confessione, per Judices nostros hac in re decerni, & definiri potest, juxta dispositionem sacrosancti Concilii Tridentini.

§. XVIII.

Quando uxor proprium maritum de adulterio, concubinatuve accusaverit, Judex efficiat, ut Fiscalis, aut executor justitiæ in judicio denunciet, & caussam prosequatur, adhibita cautela, ne maritus a propria uxore delatum fuisse Judici sentiat.

§. XIX.

A miserabilibus personis litigantibus nihil quicquam pecuniæ accipiatur ratione litis; eaque miserabilis persona reputetur, quæ in bonis mobilibus, & immobilibus quinquaginta pondo valorem non habuerit; probatio vero, quoad hoc per Notarium fiat, ex qua si Officialibus constiterit de paupertate personæ litigantis, ejusdem caussas remotis dilationibus expediri, & in omnibus subveneri jubeant.

§. XX.

Accusationes criminales contra Clericos in Sacris Ordinibus constitutos illatæ, cum omni secreto, prout Sacerdotalem personam decet, tractentur, & definiantur.

§. XXI.

Quamvis delinquentes plures sint de eodem crimine accusati, unus tantum processus conficiatur, nec ratione actorum processus aliquid aliud exigatur, quam quæ sunt in indice tiaæ constituta. Nam si in eadem caussa tres complices sint, tamquam ab uno solo salaria, & expensæ exigendæ sunt.

§. XXII.

Ut molestiis, quas accusatores inferre solent, occurratur; mandat hæc Synodus, ut Judices ordinarii, Visitatores, Vicarii, & alii quicumque, quibus summariæ informationes super partium querelis committentur, querelantibus præcipiant, facta in forma citatione per Notarium informationem recepturum, quatenus intra tres dies postquam reus partem se constituerit, compareant personaliter ad accusandum eum coram dictis Judicibus; sin minus, perpetuum eis silentium ad id imponetur. Si vero duabus contumaciis incusatis, non comparuerint, nec accusaverint amplius, ne audiantur, eorumque vices, & voces Fiscalis obtineat; qui tam in hoc casu, quam in criminalibus cæteris ad se pertinentibus, accusationem date intra tres dies tenetur, postquam ie reos in carcere constituerit; Judicibus autem, & Officialibus jubetur, a ut conclusis jam processibus, quo citius fieri poterit, dictas criminales caussas definiant; ita ut quantumvis processus prolixus sit, intra tredecim dies a die conclusionis, aut breviori tempore, si fieri potuerit, diffinitivam sententiam ferant, in quo Officialium conscientiæ onerantur, ne sumptus, & expensæ ex nimia retardatione accrescant.

LIBRI SECUNDI TITULUS II.

De Procuratoribus. [b]

§. I.

Procuratores caussis, quas susceperint, omnem operam præstent, in eisque cum omni veritate agant, & quod suis partibus utile sit, diligenter gerant, ac sine ulla collusione, falsitate, prævaricatione, aut prævaricationis specie, odio, aut amore sui principalis, aut partis adversæ, quicquam postulent, aut postulate negligant, quod convenienti caussæ expeditioni necessarium sit. Neque hac de caussa dona aliqua, aut promissiones, munerave, aut alia hujusmodi injuste a parte contraria accipiant, sub pœna reddendi quadruplum, ac præterea Judicum arbitrio puniantur.

§. II.

Moderatam mercedem pro opera sua accipiant. Quod si in hoc excesserint, directe, vel indirecte litigatores vexaverint, ut ab eis injusta salaria, munerave, aut alia ejusmodi extor-

a Conc. Mexic. s. C. 77. & Granat. Tit. *De ordine judicii*, num. 56.
b Ex Synodo Granat. Tit. *De Procuratoribus*.

torqueent, Judices pro merito laborum mercedem taxent, & districte præcipiant, quod reliquum restituent, necnon Judicum arbitrio pœnas dent.

§. III.

Procuratores, qui in Tribunalibus Ecclesiasticis negotia Ecclesiastica edministraverint, cum feminis, quarum, vel contra quas susceperint, inhoneste ne conversentur, neque eas in concubinas accipiant. Quod si contra fecerint, præter pœnas justa horum Decretorum formam eis impositas, in caussis Ecclesiasticis officiorum exercitio per tres menses suspendentur. Itidemque præcipitur, ne per trium mensium hujusmodi spatium, Judices, aut Notarii petitiones ab eis oblatas recipiant, aut alios actus, sub eadem pœna.

LIBRI SECUNDI TITULUS III.

De Feriis.

§. I.

Ut debitum cultum, & honorem Deo Creatori nostro, ejusque Sanctis impenderemus, dies aliqui in Ecclesia semper decreti sunt, ut in eis ab omni servili opere cessantes, nos cultui Divino vecaremus. Eam ob caussam, ut hujus Archiepiscopetus, & Provinciæ Fidelibus dies hi Festi noti sint, in eisque cultui Divino satisfaciant; hæc Synodus decernit, omnes horum Regnorum Fideles, exceptis Indis, de quibus alio in loco tractatur, teneri sub pœna peccati mortalis sequentia Festa venerari.

FESTA EX PRÆCEPTO OBSERVANDA.

Imprimis dies Dominici totius anni.

Festa Januarii.

Circumcisio Domini nostri Jesu Christi.
Epiphania Domini.
SS. Fabianus, & Sebastianus.

Festa Februarii.

Purificatio Beatæ Mariæ Virginis.
S. Mathias Apostolus.

Festa Martii.

S. Thomas Aquinas.
S. Joseph, Beatæ Mariæ Sponsus.
Annunciatio Beatæ Mariæ Virginis.

Festa Aprilis.

S. Marcus Evangelista.

Festa Maji.

SS. Philippus, & Jacobus Apostoli.
Inventio Sanctæ Crucis.

Festa Junii.

S. Barnabas Apostolus.
Nativitas Sancti Joannis Baptistæ.
SS. Apostoli Petrus, & Paullus.

Festa Julii.

Visitatio Beatæ Mariæ Virginis.
S. Maria Magdalena.
S. Jacobus Apostolus.
S. Anne Mater Virginis Mariæ.

Festa Augusti.

S. Dominicus.
Transfiguratio Domini.
S. Laurentius Martyr.
S. Hippolytus in Civitate Mexicana tantum.
Assumptio Beatæ Mariæ Virginis.
S. Bartholomæus Apostolus.
S. Augustinus.

Festa Septembris.

Nativitas Beatæ Mariæ Virginis.
S. Matthæus Apostolus, & Evangelista.
Dedicatio Sancti Michaelis Archangeli.

Festa Octobris.

S. Franciscus.
S. Lucas Evangelista.
SS. Apostoli Simon, & Judas.

Festa Novembris.

Festum omnium Sanctorum.
Sancta Catharina Virgo, & Martyr.
S. Andreas Apostolus.

Festa Decembris.

Conceptio Beatæ Mariæ Virginis.
Exspectatio Partus Beatæ Mariæ Virginis.
S. Thomas Apostolus.
Nativitas Domini nostri Jesu Christi.
S. Stephanus Protomartyr.
S. Joannes Apostolus, & Evangelista.

Item Festa mobilia sequentia.

Dominica Resurrectionis cum duabus diebus sequentibus.
Ascensio Domini.
Dominica Pentecostes cum duabus diebus sequentibus.
Festum Corporis Christi.

Coli a etiam jubentur Festa Sanctorum Patronorum Ecclesiarum Cathedralium, & locorum, ubi Hispani degunt in eisdem Ecclesiis, & locis.

§. II.

Porro quia singularis fuit in Beatum Joseph, Sacratissimæ Virginis Mariæ Sponsum, hujus Provinciæ devotio, ob cujus Sancti merita, & intercessionem pie credi potest, novam Hispaniam singularibus Dei beneficiis donari; Provincialis Synodus anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto celebrata Sanctum Joseph in generalem hujus Archiepiscopetus, & Provinciæ Patronum elegit, ejusque Festum coli mandavit. Hæc quoque Synodus idem renovans, & confirmans statuit, ut Festum hujusmodi in hac Provincia cum Octave celebretur. Si vero Octava in hebdomadem majorem inciderit, de ea usque ad Feriam quartam ejusdem hebdomadæ inclusive commemoratio fiat. Festum Sancti Jacobi Apostoli, quia præcipuus, & generalis Hispaniæ Patronus is est, cum Octava celebrari mandatur. Quando vero ad Vesperas, & Matutinum suffragia Sanctorum dicuntur, ejus commemoratio, quia antiquior Patronus est, commemorationi Sancti Josephi præcedat. Io die vero tricesima Decembris, qua translatio S. Jacobi facta est, de ejus translatione Officium recitetur.

§. III.

Etsi ante celebrationem hujus Synodi, Festum Sancti Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici, ex præcepto non colebatur; attendens tamen hæc Synodus a felicis recordationis Pa-

a Mexic. 1. Cap. 18. & Limen. 3. Act. 3. Cap. 40. & Act. 4. C. 9.

pa Pio V. [a] propter singularem sanctitatem, & mirabilem doctrinam, de quibus is Sanctus, hæresibus refutatis, Christianæ Reipublicæ Scholis magnas opes attulit, & propter eruditionis splendorem, quo in Ecclesia Dei elnxit, ejus Festum per universum Neapolis Regnum coli, & per universam Ecclesiam officio Doctoris celebrari præceptum esse; attendentique instantissime a Decano, & Capitulo hujus Metropolitanæ Ecclesiæ, Magistratibus Civitatis Mexici, a Rectore, & Universitate Regia, tum etiam ab Ordine Sancti Dominici, cujus Institutum Sanctus Thomas professus est, efflagitatum fuisse; hæc Synodus præcipit, ut S. Thomæ Festum colatur, & Catalogo eorum, quæ ex præcepto in hac Provincia coluntur, adscribatur.

§. IV.

Quæ quidem [b] Festa ab omnibus coli deberi, Indis exceptis, hæc Synodus decernit, in quibus ab omni servili opere cessandum est a media nocte vigiliæ usque ad mediam noctem sequentem, quo tempore Festum terminatur; in eisque Missam integre audire omnes tenentur, ad quam, & ad verbum Dei audiendum, ubi commode fieri potest, in suis Parochiis omnes intersint, ut est a Sacro Concilio Tridentino * injunctum. Quod si alioqui in diebus Festis hujusmodi integram Missam non audierint, arbitrio Ordinarii plectantur. Qui vero tempore, quo Missa Conventualis celebratur, & sacra concio habetur, in ludis occupati apprehensi fuerint, juxta formam Juris pœnas luans.

§. V.

Monet etiam hæc Synodus patres, matresque omnes, ut suos filios, & filias, quantumvis minimæ ætatis sint, ad Missam audiendam secum deferant, Præcipit etiam heris, ut famulos, & servos suos omnibus Festis colendis Missam audire faciant, in quo eorum conscientiæ onerantur.

§. VI.

Ut introducta jam corruptela funditus tollatur, quæ relictæ viduæ [d], per multos dies ab obitu maritorum Missam non audiebant, Ecclesiæ præceptum transgredientes, jubet hæc Synodus, ut viduæ, elapso præsertim mense post mortem mariti, a Judicibus Ecclesiasticis per Censuras, & alias pœnas ad Sacrum audiendum compellantur; idemque servetur cum mulieribus conjugatis, quæ ob virorum absentiam per longum tempus Missam non audiunt.

§. VII.

Quo vero servilia opera, a quibus in diebus Festis vacandum est, omnibus innotescant, hæc Synodus statuit, ac decernit, ut in eis mercatum, nundinæ, licitationes minime fiant; tabernæ etiam, ubi merces, vel alia divenduntur, & emuntur, saltem dum Missa Conventualis celebratur, ne aperiantur.

§. VIII.

A sono vero campanæ, qua populus ad Conventualem Missam vocatur, usque ad finem Missæ, esculente publice venalia ne exponantur, operarii per totum Festi diem jumentis suis sarcinas ne imponant, nec mulieres iter agant sarcinas vehentes, nisi victualia eo tempore populo necessaria apportaverint. Tonsores per totum Festi diem ne detondeant, furni ne ardeant, instrumenta, & machinæ minarum cessent, nec in eis ulli occupentur. Si qui vero hoc Decretum violaverint, severe ab Ecclesiasticis Judicibus puniantur. Non tamen interdicitur Chirurgis, & Aromatariis, ne in his diebus officia sua exerceant, quantum ægrotorum saluti conveniet. Itidemque permittitur in temporibus metendi, rigandi, pinsendi, aut vermes serico nutriendi, & alia hujusmodi terrenorum fructuum ratione faciendi, in Festis diebus post auditam Missam, de licentia Officialium, & Vicariorum, rebus hujusmodi operam impendere, ut nisi necessitati occurrerint, earum jactura fiat.

§. IX.

Felicis recordationis Paullus Papa III. [e] Indorum paupertati prospiciens, eos tam stricto vinculo ut Hispanos ad Festorum observationem devincire noluit, ac ob eam causam illorum commoditati consulens, sequentia Festa Indis deputavit, ad quæ sola observanda ex præcepto tenerentur.

FESTA INDORUM

Dies omnes Dominici in anno occurentes.

Nativitas Domini sine duabus diebus sequentibus.
Circumcisio [f] Domini.
Dominica Resurrectionis sine duabus diebus sequentibus.
Ascensio Domini.
Dominica Pentecostes absque duabus diebus sequentibus.
Festum Corporis Christi.
Nativitas Beatæ Mariæ.
Annunciatio Beatæ Mariæ.
Festum Purificationis Beatæ Mariæ Virginis.
Assumptio Beatæ Mariæ Virginis.
Festum Apostolorum Petri, & Paulli.

a Pii V. motus proprius in Bullario ipsius, Bulla 41. folio 59. Text. in Cap. *Unico*, *De Reliquiis*, *& veneratione Sanctorum*, Lib. 6. Fundatur ex Cap. fin. *De Feriis*, & in Cap. 1. *De consecrat.* Dist. 3. Conc. Tridem. Sess. 25. Cap. 12. *De regul.* verbo, *Dies*.
b Milan. 1v Tit. de S. Ambrosio, fol. 676. & v. etiam Milan. fol. 720. verbo, *Quos dies Festos*.
* Sess. 24. C. 4. *De reform.* c Conc. Milan. 111. fol. 524. vers. *Neque vero excusantur*.
d Bulla Pii V. in Bullario fol. 33. 2. col. verbo, *Ut igitur*. Conc. Mexic. 1. Cap. 19. §. 3. & Guadix. Tit. 6. Const. 16. & Milan. 1. fol. 39. verbo, *Viduæ*, & fol. 119. verbo, *Episcopi ne patiantur*: & Milan. 111. fol. 584. vers. *Neque vero excusentur*. Guadix. Tit. 6. Const. 21. 22. 23. & 24. & Granat. Tit. *De Feriis*, n. 45. & 46. & Synodus de Quiroga, Const. 97. 98. 99. & 100. & Limen. 111. Act. 3. Cap. 40. & Act. 4. Cap. 9. & Milan. 111. Tit. *De festorum dierum cultu*, fol. 583.
e Bulla Paulli III. concessa in favorem Indorum, Mexic. 1. C. 18. §. 4. & Limen. 111. Act. 4. Cap. 9.
f Mexic. 1. Cap. 18. §. 5. & Limen. 3. Act. 4. Cap. 2.

Aliorum Festorum observatio voluntariæ Indorum devotioni relinquitur. Ne vero Hispani per se, aut servos suos in Festis diebus servilia opera exercendi ex hoc occasionem arripiant, quod Indi ab eis minime cessent; decernitur, ne Indi hisce Festis in Hispanorum prædiis, aut aliis facultatibus, nisi de licentia Ordinarii, serviliter sese exerceant.

§. X.

Itidem interdicitur [a], ne in diebus Dominicis, & Festis, quorum observatio ad Indos pertinet, mercatum fiat, ut ratione hac tunc laborandi, & Missam non audiendi, ab Indis auferatur occasio. Si vero in aliquo Indorum Oppido mercatum die Dominico indictum sit, alius hebdomadæ dies, in quo id fiat, designetur.

§. XI.

Medicis quoque prohibetur, ne ægrotis medicamenta applicent, ita ut eis impedimento esse possint, quominus festis diebus Missam audiant; si talis ægritudo est, quæ ægrotum Missam audire non impediat, & cujus medicina in aliud tempus differri possit.

LIBRI SECUNDI TITULUS IV.

De dolo, & contumacia.

§. I.

Præsens in illis locis, in quibus Ecclesiasticum Tribunal existit, in judicium vocatus citari non possit [b], nisi de uno die in alium; aliter autem citatione facta, etiamsi citatus non compareat, contumax reputari nequeat [c], neque absens pro contumaci habeatur, si nuncius fidem non fecerit, ipsum citasse in personam propriam, uxoris, filiorum, aut famulorum; nec sufficiet citatio ad hospites, vicinos, aut alias extraneas personas facta; contumaciæ vero coram Judicibus incusabuntur, & quicquid aliter factum sit, denuo fiat.

§. II.

Cum de contumacia cujusque partis constet, in expensis condemnetur contumax, quas, antequam ulterius procedatur, compellatur solvere, nisi præsens maluerit id in finem litis reservare, & in alterius partis contumacia ulterius procedi, aut remedium missionis in possessionem elegerit; quod si fiat, Regula de hoc in Legibus horum Regnorum [d] præscripta servetur.

§. III.

In Literis citationum, & monitoriis præcipiatur, ut ad aliquem diem certum citati, hora audientiæ compareant. Quod si reus, vel actor minime comparuerit, & non comparentis contumacia fuerit incusata, contumax reputetur. Si autem intra dictum diem venerit, & jam secundæ Literæ expeditæ sint, illarum expensas solvat, qua solutione contumaciam purget, & in caussa principali audiatur. Nullatenus vero secundæ Literæ expediantur, nisi toto elapso die, in quo terminus in primis Literis præfixus finitur, neque reus, vel actor contumax reputetur, usquequo consistorium dimissum sit.

§. IV.

Si actor intra terminum in Literis expressum contumaciam non incusaverit, reus contumax non reputetur, nec Literæ illæ iterum legantur, nec virtute illarum contumacia incusari possit, sed Literæ conditionales æstimentur, veluti si expressæ sub conditione hac essent expeditæ. Si actor contumaciam incusaverit, in dicto termino; si autem reus comparuerit, actore non comparente, actor in expensis condemnetur, si id reus petierit. Quod si, elapso dicto termino, actor contumaciam incusaverit, & reus non comparuerit, Judices eum iterum in judicium vocari mandent, nisi justis de caussis sibi visum fuerit, reum posse legitime reputari contumacem. Si vero justæ caussæ adsint, in Decreto declarent. Literæ tamen receptoriæ personaliter intimentur, si citatio prima personaliter facta non fuerit; aliter enim reus nullam sententiam, nec contumaciam incurrit.

LIBRI SECUNDI TITULUS V.

De testibus, & probationibus. [e]

§. I.

In causis, in quibus ex officio proceditur, testes contra reos procedendi expensis Cameræ, & pecuniis justitiæ sumptibus applicatis ad ferendum testimonium adducantur; quæ impensæ condemnatione expensarum subsecuta, & non alias, Cameræ, & sumptibus justitiæ persolvantur, ne inde rei occasionem arripiant præveniendi, aut subornandi testes.

§. II.

In omnibus caussis criminalibus, in quibus pœna corporalis, sive exilii, aut publicà pœnitentia imponenda sit, testes in summario judicio recepti, in plenario ratificentur; non obstante quod pro ratificatis a reo habeantur. Quibus in casibus, nec minori ulli, nec Fiscali restitutio in integrum ad accusandum, aut ad probandum concedatur. Probatio vero, quæ per restitutionem hujusmodi fiet, nulla sit, immo a processu deleatur.

§. III.

Judices [f] per seipsos in caussis matrimonialibus dicta testium recipiant, neque probationes a solis Notariis, etiam principalibus, fieri in caussis criminalibus, aut civilibus magni momenti permittant, nisi ipsismet Judicibus præsentibus; aut si justa ex caussa Judices absint, de speciali eorum commissione; quæ quidem specialis commissio a Judicibus subscripta in principio probationis hujusmodi collocetur, & in processu describatur. Commissiones vero nullatenus concedant in casibus prædictis ad recipiendum testes, aliis ministris, quam receptoribus ab Episcopo deputatis; neque in suis Tribunalibus Notarios quoscumque, aut Officiales ad-

[a] Mex. 1. C. 70. [b] Lex Regia 9. Tit. 8. L. 2. recopil. [c] Syn. Gran. Tit. *De dolo, & contumacia*.
[d] Lex. 1. & 2. Tit. 21. Lib. 4. recopil. [e] Granat. Synod. Tit. *De probat.* [f] Mexic. 1. Cap. 42. & Gran. Tit. *De testibus*, num. 3.

admittant ad petitiones dandum, ad acta gerendum, neque ad testes in summario recipiendum; aut eis quodvis aliud receptionis genus committant, neque eos ad testes, aut testium ratificationes, neque ad recipiendas cautiones in judicio faciendas, neque ad aliud quicquam quod ad judicium pertineat, adhibeant, nisi fuerint ipsimet Notarii Tribunalis, aut receptores prædicti, & eis absentibus, ministri ad id ab Episcopo, vel jussu Episcopi approbati, qui specialem provisionem ad id obtineant. Probationes autem, & acta judicialia aliter confecta, nulla sint.

§. I V.

Quando testes ad instantiam partis extra Civitatem ratificandi sunt, eorum dicta in summario judicio habita ne tradantur originalia, nisi prius exemplum publicum, aut authenticum, quod fidem faciat, penes Notarium remaneat; nec tunc tradatur parti, contra quam ratificatio fieri debet. Quod si Notarius quisquam secus fecerit, Judicum arbitrio pro qualitate criminis punietur. Probationes vero summarie hujusmodi receptoribus dentur, præstito ab eis juramento, & obligatione de secreto servando usque ad publicationem, & deeasdem restituendo intra dies duos post elapsum terminum.

§. V.

Quotiescumque Judicibus visum fuerit convenire, ut testes personaliter deducantur, id ejus impensis fiat, qui testes produxerit. Judices autem prius æstimato, quod ratione itineris testes habere debent, illud testibus persolvi faciant, antequam inde discedant.

§. V I.

Testium probationes in secunda instantia ne fiant per eosdem articulos, neque per directe contrarios, nisi in casibus, & eo modo, quo est a Jure concessum. Ut autem hoc evitetur, præcipitur, articulos in secunda instantia producendos, præter Advocatum, a Procuratoribus etiam debere esse subscriptos; a quibus itidem examinentur, sintne iidem articuli, an contrarii; & si secus fiat probatio, a processu deleatur, & Procurator in hac negligens, pondo unum persolvat.

§. V I I.

In caussis criminalibus contra Ministros ab Episcopo deputatos tractandis, ob dona, munera, pecuniasve injuste acceptas, aut collationes factas, quibus dona, sive hujusmodi munera accipere ab hac Synodo prohibitum est; ea sit sufficiens ad condemnationem probatio, quæ in Legibus [a] novæ compilationis horum Regnorum decrata est, juxta quas Leges in his casibus decidendum præcipitur.

§. V I I I.

Probationes, quæ earum qualitate attenta committi possunt, receptoribus committantur. Quod si visum fuerit expedire, præcipiatur, quod Vicarii, aut alii Sacerdotes loco Judicum una cum receptoribus hujusmodi probationibus faciendis assistant.

§. I X.

Cupiens hæc Synodus effrenatam eorum audaciam reprimere, qui, quum testes producuntur, in judiciis Ecclesiasticis hujus Provinciæ, non sine gravi Dei Omnipotentis offensa, ac justitiæ contemptu, suarumque animarum detrimento, & litigatorum præjudicio falsum dicunt testimonium, statuit, ac præcipit, [b] ut si quis coram quocumque ex Officialibus, Judicibus, aut aliis Ministris perjurii reatum commiserit; si Clericus (quod absit) fuerit de perjurio convictus, solvere parti compellatur, in cujus damnum hoc crimen admisit, id omne; quod ob tacitam veritatem, vel expressam falsitatem, in præjudicium, & detrimentum dictæ partis cesserit; ac propterea condemnetur in medietate fructuum unius anni Præbendæ, seu Beneficii ab eo obtenti, & etiam in medietate fructuum omnium, quos percipit toto eo tempore, quo in perjurio perseveraverit. Cujus multæ pars una fabricæ Ecclesiæ Cathedralis, ubi id evenerit, applicetur; altera vero piis operibus ab Episcopo designandis; tertia denique accusatori; & præter hanc pœnam, in carcere tamdiu detineatur, quamdiu Officiali videbitur. Si autem perjurus hujusmodi, Beneficii, seu Præbendæ expers sit, jubetur, ut ultra satisfactionem parti, cui præjudicium irrogavit, faciendam, in pondo minarum quinquaginta condemnetur, quæ ad nuper præscriptam formam distribuantur; & reus in carcere, ut dictum est, inclusus maneat per tempus Judicis arbitrio deputandum. Quod si is adeo pauper sit, ut prædictam pœnam solvere nequeat, pecuniaria pœna commutetur in corporalem, pœna carceris aggravata, ac si perjurus sæcularis sit, satisfacere parti, cui perjurio nocuit, compellatur; & præterea pallomide ejus linguam obstringente in valvis Ecclesiæ per diem unum publice detineatur, nisi ejus fuerit conditionis, ut hæc pœna commutanda sit; quo casu delinquens in exilium mittatur, aut graviori pœna, Judicis punientis arbitrio plectatur. Quod si caussa, in qua perjurium commisit, matrimonialis sit, ob injuriam Sacramento illatam, præter jam dictam pœnam, & alia Judicis arbitrio imponatur. Qui vero ad suæ caussæ probationem testem falsum produxerit, quem ad dicendum falsum induxerit, eadem pœna puniatur, qua testem perjurum puniri sancitum est.

§. X.

Sacerdotum [c] honori, quibus Indorum cura imminet, prospicere volens hæc Synodus, ne eo magis falsis accusationibus agitentur, quo studiosius subditorum indigenarum vitiis, aut Hispanorum avaritiæ modum imponere conantur; perpendensque, quam proni sint ad perjuria Indi, quamque facile ad id inducantur; statuit, ac præcipit imprimis, ne ullus Sacerdos a districtu Indorum, cui ministrat, expellatur, quamvis graves querelæ contra eum dentur, nisi prius per Judicem ordinarium, aut delegatum ibi inquisitio fiat, ubi crimen admis-

a Lex 6. Tit. 9. Lib. 3. recopil. & Lex 7. Tit. 7. Lib. 7. recopil. b Mex. 1. C. 86 & Guadix. Tit. 5. Const. 22 c Conc. Limen 3. Act. 4. C. 6. d Fea. in Cap. fin. 3. Q. 6.

missum a Sacerdote dicitur. Si enim Judex Ecclesiasticus [a] ibi præsens assistat, de omnibus plene instructus, quæ, & quanta fides testibus sit adhibenda, facilius agnoscet. Infideles nullatenus in testes admittantur, ut Sacris est Canonibus constitutum, nec etiam illi, qui suspecti sunt [b], quamvis Christiani, Indi, vel Hispani sint; sed solum timoratæ conscientiæ homines, minimeque suspecti. Neophytos ad jurandum nequaquam Judex compellat, nisi caussa sit gravis, & cujus veritas aliter elucidari non possit. Quo in casu moneantur primum neophyti, quam grave malum perjurium sit. Si autem falso aliqui jurasse comperti sint, eos, ut cæteri, metu pœna terreantur, & cautiores evadant, publice flagellati Judex præcipiat, & ut majori ignominia afficiantur, detonderi faciat. Denique in caussis, quæ ex testimonio Indorum dependent, accurate Judex animadvertat, quæ, & quanta fides testibus adhibenda sit, præsertim cum manifesta sit omnibus Indorum ad perjuria propensio. Quæ omnia Christianæ Judicum prudentiæ hæc Synodus commendat.

LIBRI SECUNDI TITULUS VI.

De sententia, & re judicata. [c]

§. I.

In sententiis, quæ super matrimoniis clandestinis feruntur, semper jus petendi quicquid expedierit, Fiscali reservetur; idemque observetur in sententiis, quæ super binis nuptiis, & criminibus aliis inter partes proferuntur. Notarius vero reservationem hujusmodi Fiscali intimet, actaque intra tertium diem tradat, ut graves contra delinquentes pœnas postulet.

§. II.

Sententiæ, quas Judices, & Vicarii tulerint, Juri, & his Decretis conformes sint, quarum postquam latæ fuerint, nisi in casibus a Jure permissis, nulla sit dispensatio. Decreta vero in scriptis fiant, ita ut semper de his constare possit. Quamvis autem in aliquibus summarie procedant, ad id exceptiones legitimas, & partium necessarias probationes, in forma a Jure concessa admittere ne recusent.

§. III.

Quoniam [d] semper contingit, ut Clerici, & sæculares hujus Provinciæ nonnulli, parte, vel Fiscale instantibus, ob aliqua commissa crimina in pœnis pecuniariis condemnantur; qui a sententiis cum se gravatos sentiant, provocantes, etiamsi pecuniariam pœnam deponant, & de repræsentando cautionem præstent, a Judicibus minime e carcere liberantur, immo sæpe sæpius eo, quod appellant, novis vinculis constringuntur. Idemque fit, quum accusatores affligendi reos caussa, & eosdem in carcere detinendi, a sententiis etiam juste latis appellant. Ob eam caussam ne deinceps his molestiis capti afficiantur, statuit hæc Synodus, ut pecuniaria multa in depositum data, & cautione præstita de repræsentando, condemnatis hujusmodi Civitas, aut Oppidum a Judicibus, & Officialibus pro carcere constituatur, pœna interposita non obstante.

LIBRI SECUNDI TITULUS VII.

De appellationibus, & recusationibus Judicum. [e]

§. I.

Procuratores delinquentium, qui appellaverint, in gradu appellationis minime audiantur, nisi testimonio adhibito, quo constet, delinquentes in carcere detineri, aut eos, antequam Judex, a quo provocatum est, sententiam ferret, præstita cautione, fuisse liberatos.

§. II.

In caussis criminalibus, quando aliquis se in gradu appellationis coram Judice, ad quem personaliter constituerit, ne audiatur, donec testimonium ostendat, a Judice inferiori carcere detentum non fuisse; deinde vero in carcere se præsentet, cui postea literæ citatoriæ, & compulsoriæ ad testimonium hujusmodi, & processum deferendum concedantur. Ne ob eam caussam, quod se coram Judice superiori constituerit, contra ejus bona, & fidejussores procedatur. Quod si constiterit, eum non effracto carcere ad superiorem Judicem confugisse, nullaque damna inde subsecuta, & id ejus caussa patiatur; convenienti præstita cautione, alia carceris custodia eidem poterit assignari, servatis in his, quæ a Jure Pontificio statuta sunt, & ab his Decretis sancita.

§. III.

Cum quis se coram judicibus appellationum constituerit, & caussa non inter partes, sed ex officio ventilata est, nec appellatum est a sententia definitiva in casibus a Jure, & hujus Synodi Decretis permissis; antequam admittatur, aut eidem literæ inhibitoriæ concedantur, constet, appellantem captum detineri, sive in carcere Judicis a quo, sive Judicis ad quam, & eo sic detento, præcipiatur Judici, ut si ad instantiam partium processit, eas nominet, & ut citentur, citatorium expediatur. Quod si ex officio caussas, & rationes mittat, quibus adductus in caussa processerit; itidemque compulsoriæ literæ concedantur, ut acta, & processus ad superiorem Judicem transmittantur, quibus transmissis, quod Juris fuerit, provideat. Ut vero hoc melius fiat, Fiscalis citetur, qui in caussa se opponere teneatur, eique tamquam Advocato salaria ob id constituantur.

§. IV.

Judices a quo, ne inhibeantur a Judicibus superioribus, neque ab eis inhibitoriæ, aut suppressoriæ Literæ concedantur, nisi actis processus prius perspectis, & examinatis; neque exsecutio impediatur in caussis, in quibus ex Iure, & Decretis Concilii Tridentini [e] per appellationem non suspenditur exsecutio sententiæ, aut decreti. Quod si secus fiat, inhibitiones,

a In Cap. *Suspectos*. In Cap. *Nullus*, 3. Q. 5. In Cap. *Si testes*, 4. Q. 3. Consule de hoc Ferdin. Zurita in primo ench. Quæst. Theol. Q. 20 fol. 72. Ex doctrina Menochii, *De arbitrar. Judicum.* Quæst. casu 90.
b Syn. Gran. Tit. *De sent. & re judic.* c Mex. 1, C. 76. d Syn. Gran. Tit. *De sent. & re judicata.*
e Sess. 13. C. 1. & Sess. 24. C. 20. *de ref.*

nes, processus, decreta, & alia inde sequuta, & acta, invalida sint, & nullius effectus, ut est ab eodem Concilio [a] dispositum; ac praeterea in visitationibus, & syndicatibus, Judicum excessus hujusmodi corrigantur. In Conciliis quoque Provincialibus horum excessuum, si puniti non fuerint, ratio petatur. In appellationibus vero a sententiis interlocutoriis, sive reparari possunt, sive non, per sententiam diffinitivam Officialis, & Judicis observent, quod est a Concilio Tridentino [b] decretum.

§. V.

Itidem [c] interdicitur, ne Officiales, & Judices Metropolitanorum, & excommunicationis, suspensionis, & interdicti Censuras decernant contra Episcopos Suffraganeos, juxta Constitutionem Innocentii Papae IV. quae incipit: *Romana Ecclesia*.

§. VI.

In caussis concubinatus quorumcumque, sive Ecclesiasticorum, sive saecularium, si hi, aut eorum concubinae appellaverint, a carcere per Judicem inferiorem, aut superiorem, ante ne liberentur, quam caussa terminetur, nisi ob justas valde, & necessarias caussas Judicibus videbitur, quorum conscientiae in hoc onerantur.

§. VII.

In gradu appellationis, partes ad probandum ne recipiantur, si se ad probandum non obtulerint; quod si fecerint, poena eis imposita, si non probaverint, ad probandum admittantur.

§ VIII.

Si appellans caussam appellationis non prosequatur, & concessis sibi compulsoriis Literis acta non transportet, appellationisque desertio a parte adversa petatur; in hoc servetur, quod est Jure Pontificio constitutum. Si vero desertionem non petat, sed prosequi caussam velit; mandetur appellanti, ut suis impensis acta, una cum caussa, & ratione, quibus motus Judex, a quo sententiam tulit, aut in caussa processit, deferat, termino ei ad hoc competente praefiso. Quod si appellans non effecerit, parti adversae facultas detur, ut appellantis sumptibus processum una cum aliis jam dictis afferat, si ea appellationi alterius partis appellantis non adhaesit; si vero adhaeserit, omnibus utriusque partis sumptibus id fiat.

§. IX.

Quando aliquis ex Officialibus fuerit recusatus, recusans recusationis caussas coram Judice recusato proponat, qui caussas hujusmodi ad Episcopum deferat. Episcopus vero caussam principalem decernendam suscipiet, partesque audiet in articulo recusationis, ad praescriptum Constitutionis Bonifacii VIII. quae incipit: *Si contra unum* [d]; eamque servari, & adimpleri haec Synodus injungit.

LIBRI TERTII TITULUS I.

De officio Episcoporum, & vitae puritate.

De his, quae ad propriam Episcopi personam pertinent.

§. I.

Accingere se volens Sacrosancta Oecumenica Tridentina [e] Synodus ad collapsam admodum Ecclesiasticam disciplinam, juvante Domino, restituendum, ac depravatos in Clero, populoque Christiano mores emendandos, spem in Episcoporum integritate summam collocavit his verbis: Integritas Praesidentium salus est subditorum, & verus Ecclesiasticae hierarchiae scopus praecipuus is est, ut Episcopum instruat omnibus numeris absolutum, Sancto Dionysio Areopagita dicente: *Pontificum ordo sacratus is est, Divina speculantium ordinum, qui summus est, & ultimus. Sicut enim hierarchiam omnem in Jesu terminari conspicimus, ita unamquamque functionem in suum Pontificem.* Ex quibus facile colligere est, qua puritate vitae, morumque integritate praeditus esse debeat, quem Divina gratia, & assidua virtutum exercitatio, ad statum perfectionis evexerit; qua humilitate, qua benignitate, qua mansuetudine, qua charitate pro vitae exemplo, & ut uno verbo omnia, qua sanctitate praelucere debeat in Ecclesia Dei. Eam ob caussam Dominus praecipiebat, strictam cum Mitra vitta hyacinthina laminam sacrae venerationis de auro purissimo, in qua gemmario opere sanctum Domini esset Nomen inscriptum, a summo Sacerdote fronte gestandam. Quo adeo sanctitate praestantes oportere esse Episcopos significaretur, & eandem fronte descriptam aliis ad imitandum proponerant.

§. II.

Id igitur perpendens optime Mexicana haec Provincialis Synodus, toto, quo potest, conatu, Episcopos in Domino cohortatur, ut dignitatis suae semper memores, sic vitam instituant, ut decet Ministros Christi, & successores Apostolorum; ad quorum exemplum inardentes, salutis animarum zelo se componentes, assidue Deum pro ovibus deprecentur; eos verbi Dei praedicatione pascant, & tamquam Angeli custodes populo sibi commisso invigilent, eique prospiciant; ac denique veluti boni Pastores, ea, quam majorem nemo habet, charitate sint accensi, ut animam suam pro ovibus ponant [f]. Quod humeris etiam Angelicis formidandum onus, & humanis omnino impar, quia propriis viribus sustinere non possint, a Deo petant auxilium, & orationi frequenter vacent statutis sibi horis, ut mente illuminentur, & ad Dei honorem, populique salutem dirigantur.

§. III.

Sed ut frequenti orationis usu ad munus, quo funguntur obeundum, salutares fructus per-

[a] Sess. 22. C. 7. [b] Conc. Trid. ubi supra d. Sess. 13. & 24. [c] Tex. in Cap. 9. *Offic. autem de offic. ord.* L. 6. [d] Tex. in Cap. *Si contra unum de offic. deleg.* L. 6. [e] Conc. Trid. Sess. 6. C. 1. *de refor.* Milan. 1. Tit. *De vita, & honest. Episcop.* a fol. 62. & Compost. Conc. Act. 5. C. 1. cum seqq. & Tolet. Act. 2. a Cap. 1. cum seqq. Provinc. de Quiroga Actio 2. Dec. 3. & 5. & Limen. 3. Act. 3. Cap. 1. & 2. optime Conc. Milan. 4. 3. P. Tit. *De Episc.* cum seqq. [f] Conc. Mil. 4. 3. P. Tit. *De Episcop.* fol. 665. verbo *In Oratione*.

percipiant; uniur horæ ſpatium ſingulis diebur orationi impendere monentur, in quo altamentis contemplatione perpendant, quid pro animarum ſalute Chriſtus Summus Paſtor effecerit, quidve perpeſſus fuerit; ut hac conſideratione excitati, ſpirituale animarum commodum ardentiori zelo anhelent, & quod ad id opus eſt, Divinæ gratiæ auxilium vehementius implorent. Ad hæc, ſingulis quoque noctibus, illius Apoſtoli [a] ſententiæ memores, *ſi nos ipſos dijudicaremur, non utique judicaremur*; per aliquod temporis intervallum conſcientias proprias diligenti examine perſcrutentur, & quicquid eo die deliquerint, quicquid negligenter omiſerint pro peccatis ſubditorum abolendis, gravi dolore defleant [b], & emendent; ſic enim iram Dei in die tremendi judicii fugient, qua ſanguis pereuntium ovium de manu Paſtorum negligentium requirendus eſt.

§. IV.

Ut Epiſcopus [c] vitæ ſanctitate, & morum integritate roboratus conſiſtat, populoque in hac re maxime ſatisfaciat; Confeſſarium Sacerdotem ſibi deligat ætate gravem, vita probatum, doctrina inſignem, per quem Deus omnipotens in rerum difficultatibus ſuo lumine Epiſcopum illuſtret, & dirigat ad ea, quæ Divinæ ſuæ gloriæ, populique ædificationi magis ſint conſentanea.

De cura ſubditorum, & propriæ familiæ.

§. I.

Epiſcopi, ut Paſtorale officium poſtulat, benigni, ac manſueti ſint, languoribuſque ſanandis, ac pauperum miſeriis ſublevandis, cum omni pio, ac paterno zelo proſpiciant; taleſque ſeſe præbeant, ut ſubditorum moleſtias in omni patientia ſupportantes, eis aditum faciant, ne hæreant trepidi, ſed cum omni fiducia ad Epiſcopos confugiant, ab eiſque in labore ſolatium, in paupertate auxilium, in morbo medicinam petant.

§. II.

Parochos ſingulis hebdomadis ad ſe vocent, ab eiſque ſciſcitentur de ſubditorum ſtatu, de temporalibus, & ſpiritualibus populi ærumnis, de remedio peccatis publicis adhibendo, ut his omnibus accurate ſuccurrant.

§. III.

Quoniam, qui domum ſuam regere neſcit, ea ſententia Apoſtoli, nec Eccleſiam Dei recte gubernabit; hæc Synodus Epiſcopos monet, ut non ſolum ipſi vitæ exemplo ſubditos ædificent, ſed eos etiam familiares ſibi deligant, qui honeſtate vitæ, & morum integritate comprobentur; ne ſi populo ſcandalo ſint, Epiſcopi miniſterium vituperetur. Oneri ſuo Epiſcopi ſatisfacient, ſi Concilii Tridentini Decreta, in quorum exſecutione Cleri, populique Chriſtiani reformatio conſiſtit, aſſidue legant, attente meditentur, diligenter exſequantur.

De doctrina cura.

§. I.

Præcipua Epiſcoporum cura in docendo populum Evangelium Dei ſita eſſe debet [d]; atque, quod jam Titulo, *De ſumma Trinitate, & Fide Catholica*, decretum eſt, ad eam rem maxime incumbant oportet, ut Parochi, & Eccleſiaſtici Viri ſua munera, & miniſteria in hoc adimpleant, quo ſubditi, præſertim rudes, ſalutari verbi Dei doctrina, paſcantur. Si vero (quod abſit) Prædicator errores, aut ſcandala in populum diſſeminaverit, etiamſi Regularis ſit, ei Epiſcopus auctoritatem Concilii Tridentini ſequutus, prædicationem interdicat [e].

§. II.

Volens Tridentina [f] Synodus doctis, beneque inſtructis Miniſtris adhibitis populum Chriſtianum omni ſalutari doctrina abundare; decrevit, ut in ſingulis Diœceſibus Collegium erigeretur, ubi pueri religioſe educarentur, & omnibus Eccleſiaſticis diſciplinis imbuerentur, ita ut Collegium hoc Miniſtrorum Dei perpetuum eſſet Seminarium. Quod [g] cum ob rerum incommoditatem, in hac Provincia ſortiri effectum hactenus non potuerit; ne tam ſanctum opus (& in partibus, ubi meſſis quidem multa eſt, ſed operarii pauci) maxime neceſſarium, labente tempore oblivioni traderetur; hæc Synodus ſtatuit, ut Epiſcopi, quo citius fieri poſſit, Concilii Decretum exſequentes, pro cujuſque Diœceſis facultate Seminariis hujuſmodi inſtituendis eam operam navent, ut ſemel inſtituta permaneant.

§. III.

Ne deſit numerus Confeſſariorum, qui ſcientia periti ſint, & in adminiſtratione Sacramentorum verſati; atque ut errores, & damna, quæ Miniſtrorum ignorantia ſæpe proveniunt, vitentur, ſtatuit, ac præcipit hæc Synodus, ut in ea Diœceſi, ubi conſcientiæ caſus, & Sacramenta nullus legendo interpretatur, aliquem ad id Epiſcopi conſtituant; & ubi jam conſtitutus eſt, ut in eo munere perſeveret, procurent. Clericos vero omnes ibi reſidentes compellant; niſi in Theologia, vel Decretis gradum obtineant, & Epiſcopo probati ſint, ut hos audiant Magiſtros, quos ſi audire neglexerint, neque ad Ordines, neque ad Beneficium, neque ad Sacramentorum adminiſtrationem recipiantur [h].

§. IV.

Sacerdotum, Miniſtrorumque Eccleſiæ ignorantiam ex eo oriri certum eſt, quod in his examinandis Epiſcopi negligenter agant. Quare ad præſcriptum Concilii Tridentini [i] jubentur, ne quemquam, ſive ſæcularem, ſive Regularem, ſine diligenti examine, regulis hujus Synodi ſervatis, ad Ordines recipiant, neque ad audiendum confeſſiones ſæcularium, etiamſi

Sa-

[a] D. *Paullus* 1. *Cor.* C. 11. [b] Conc. Milan. IV. dicto fol. 665. verbo, *Confeſſar.* [c] Dicto Conc. IV. Milan. d. fol. 665. verbo, *Confeſſ.* [d] Conc. Trid. Seſſ. 24. Cap. 4. ſupra Lib. 1. Tit. 1. §. 2. [e] Seſſ. 7. Cap. 2. [f] Seſſ. 23. C. 18. [g] Conc. Lim. 3. Act. 2. Cap. 44. & Milan. V. Tit. *De ſemin.* a fol. 759. ipſeque Sanct. Cardin. Borromæus Archiep. Mediol. pie, & ſancte docet in Actibus ſuæ Eccleſiæ, Tomo 2. p. 5. Act. fol. 947. [h] Seſſ. 23. C. 12. & 15. [i] Seſſ. 23. Cap. 12. & 15.

Sacerdotes sint, nisi præcedenti examine, juxta dictas regulas, idoneus repertus, ab Episcopo facultatem obtineat. Hanc autem facultatem Episcopi caute concedant, eorum sufficientia ponderata, de quibus periculum fecerunt, ad certos personarum status eam limitantes. Semel autem examinati, & probati ad confessiones audiendas, ab eodem Episcopo non examinentur, nisi nova caussa supervenerit.

§. V.

Cum dolendum sit valde de quorundam negligentia Sacerdotum, qui quamvis ex officio Christianis documentis Indos instruere teneantur, subditorum linguam ediscere negligunt, sine qua Fidei Christianæ mysteria, nec vim Sacramentorum animæ salutarem docere possunt; hæc Synodus Episcopos monet, ac si opus est, eisdem mandat, ut intra sex menses ab horum Decretorum publicatione computandos, Clericos in regionibus Indorum Beneficia cum onere obtinentes, in materna earundem regionum lingua examinent, & quos repererint linguæ hujusmodi ignaros, sex mensium spatio præfinito ad discendam linguam compellant, admonentes eos, quatenus elapso termino, si linguam hujusmodi non didicerint, Beneficium, quod obtinent, ipso facto vacabit, & alteri de eo fiet provisio. Quod si ob nimiam idiomatis obscuritatem, vel ob aliam justam caussam id fieri non licuerit; possit tunc Episcopus alios sex menses peremptorie præscribere *a*, omni spe amplius prorogandi remota, in quo, & in regula decima octava Cancellariæ Apostolicæ adimplenda conscientiæ Episcoporum onerantur.

§. VI.

Ne Indorum instructio *b* unquam intermittatur; Ministris Ecclesiasticis Indorum exeundi a suis regionibus, nisi ex urgenti caussa, facultatem Episcopi non concedant. Quando vero alicui concesserint, in ejus absentia idoneum Sacerdotem sufficiant.

De visitatione propriæ Provinciæ.

§. I.

Nihil est ad salutem gregis accommodatius, quam præsentia Pastoris; sed quia universam Diœcesim oculis perlustrare, eique omni Episcopus assistere non potest, visitatio ordinaria adhibenda est. Quamobrem juxta Concilii Tridentini *c* Decreta hæc Synodus statuit, ut Episcopi quotannis, vel saltem singulis biennis, propriam Diœcesim per se ipsos visitent; aut si legitime impediantur, Visitatores deligant sapientia, & vitæ exemplo probatos, ab omni cupiditate alienos, ac denique tales, a quibus Cleri, populique reformatio, & executio formulæ, Titulo, *De Visitatoribus*, ab hac Synodo præscriptæ, in omnibus speranda sit.

§. II.

Ad morum emendationem non minoris utilitatis est temperantiæ, ac modestiæ Christianæ exemplo subditos ædificare, quam de eorum delictis inquirere, eademque corrigere; quod ut sibi animo proponant, dum Episcopi suas Diœceses visitant, hæc Synodus vehementer exoptat. Quamobrem auctoritate Concilii Tridentini *d*, suffulta Episcopis mandat, ne cum suam Diœcesim visitaverint, inutilibus sumptibus cuiquam graves, onerosive sint; neve ipsi, aut quisquam suorum, quicquam procurationis caussa, pro visitatione etiam testamentorum ad pios usus præter id quod ex relictis piis Jure debetur, aut alio quovis nomine; nec pecuniam, neque munus quodcumque sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant, non obstante quacumque consuetudine, etiam immemorabili; exceptis tamen victualibus, quæ sibi, & suis frugaliter moderateque pro temporis tantum necessitate, & non ultra, erunt ministranda. Quod si quisquam (quod absint) aliquid amplius in supradictis omnibus casibus accipere præsumpserit; is præter dupli restitutionem intra mensem faciendam, aliis etiam pœnis, juxta Constitutionem Concilii Generalis Lugdunensis, quæ incipit, *e Exigit*; necnon aliis pœnis in Synodo Provinciali, arbitrio Synodi, sine exceptione multentur; ne integritas, quæ in visitatione servari debet, ullatenus detrimentum accipiat.

§. III.

Visitent *f* Episcopi Ecclesias, & quas *Doctrinas* vocant, seu *conditiones*, ubi Religiosi commorantur, ibique Eucharistiæ Sacramentum, Fontem Baptismalem, fabricam Ecclesiæ, & eleemosynas Ecclesiæ erogatas, ac reliqua omnia ad Ecclesias, & divinum cultum spectantia. Quoad visitationem vero fabricæ Ecclesiæ, illæ domus intelliguntur exceptæ, quæ ab ipsis Regularibus propriis sumptibus sunt ædificatæ. Visitent etiam Religiosos in prædictis Doctrinis, seu conditionibus degentes, quoad animarum curam, quam exercent, eosque paterno zelo corrigant, eorum honori, & bonæ famæ prospiciant, atque id omne præstent, quod ad effectum hujusmodi necessarium sit, juxta Decretum Sacrosancti Concilii Tridentini *g*, ut in Titulo, *De Regularibus* mentio fit.

§. IV.

Ut in omnibus *h* Ecclesiasticis Tribunalibus pure, recteque agatur, Metropolitanus, cæterique Episcopi per se, vel per deputatam personam, saltim quolibet triennio, Officiales, Vicarios, Visitatores, Fiscales, Notarios, aliosque justitiæ Ministros visitent, ab eisque gravamina illata resarciant, ac pro qualitate criminum, usque ad officii privationem eosdem puniant. Si vero horum aliquis, ex quacumque caussa ante triennium officium dimittere debeat, per dies triginta inquiratur, & officium eo tempore non exerceat. Quando autem per Epi-

a Text. in Cap. *Quoniam in plerisque*, *De offic. Ordin.* & Reg. 20. Cancellariæ. *b* Facit Conc. Lim. 3. Act. 2. Cap. 41. *c* Sess. 24. Cap. 3. *De reform.* 2. Mexic. 2. C. 52. Milan. 2. Tit. *De visitatione*, & Tolet. Act. 2. Cap. 2. & Limen. 3. Act. 4. C. 1. 2. & 4. & Conc. Milan. 4. 2. P. Tit. *De visitat.* *d* Sess. 24. C. 3. *De ref.* *e* Text. in Cap. *Exigit*, *De censibus*, Lib. 6. *f* Conc. Trid. Sess. 25. C. 11. *De Regular.* Cedula Real de su Magestad de Barcelona primero de Junio de 1585. *g* Sess. 25. C. 14. *h* Fundatur in Lege 4. Tit. 7. Lib. 3. recopil. & Conc. Compost. Act. 2. Cap. 19 & Tolet. Act. 2. C. 17. Synodus de Quiroga Const. 113. & Provincial. ejusdem Quirogæ Act. 2. C. 1. & Milan. 3. fol. 604. verbo, *Quotannis*. Conc. Tolet. Act. 2. C. 17. verbo, *Sexti*, prædict. & approb. in Concilio Provinc. celebrato ab eodem Quiroga Act. 3. Decreto 1. M. 2 c. 1. C. 35. cum §. 1.

Episcopi obitum officia vacaverint, ab alio Officiales ne inquirantur, quem ab Episcopi successore, præstitis Sede vacante fidejussoribus, de ratione officiorum postea reddenda, & de stando rei judicatæ.

§. V.

In visitatione Episcopi eccurate providcant, ut Ecclesiæ eo cultu teneantur, qui decet Domum Dei. Si quas vero Ecclesias eo, quo oportat, cultu, sine gravi indigenarum molestia teneri non posse, easque minima necessarias, immo supervacaneas repererint, dejici jubeant. Quæ autem necessaria judicabuntur, reperari faciant, & convenienti cultu ornari. Facultatem denuo ædificandi Ecclesias, aut Eremitoria sine urgenti causa ne concedant. Si varo facultas datur, curent, ut Ecclesiæ, & Eramitoria hujusmodi in situ, & loco impartiendæ doctrinæ Indis magis commodo, quem Ministrorum commoditatibus opportuno, juxta Regiæ Majestatis schedam erigantur.

§. VI.

Singulis quoque mensibus *a* semel Episcopi visitent carceres Ecclesiasticos, & in eis inclusos, denique operam, ut capti, qui vel Ecclesiastico, vel sæculari carcere detinentur, Missam, & quandoque verbi Dei prædicationem, audiant.

§. VII.

Ad tollendos abusus, & extirpandas superstitiones, quæ imprudenti quorundam pietate erga Sanctorum Reliquias, & indulgentias irrepere solent; Episcopi Concilii Tridentini Decretum exsequentes, quam primum Sanctorum Reliquias, quas in sua Diœcesi compererint, tam in Ecclesiis, & Monasteriis, quam in potestate particularium personarum, cujuscumque status, & conditionis, examinent, & recognoscant. Quæ si authentico testimonio non probentur, deferri, aut in loco publico venerandas proponi, nullatenus permittant. De indulgentiis etiam injungitur, ne scilicet eas publicari consentiant, nisi Literis Apostolicis, aut earum testimoniis optime discussis, authenticisque repertis. Solet enim Fidelibus esse occasio, ut eorum devotio erga authenticas, & veritatis testimonio comprobatas Reliquias, aut Indulgentias tepescat, si eæ, quæ authentico testimonio carent, in veneratione habentur, ac frequentantur. Deinceps autem Indulgentiarum tabellæ, nisi ab Episcopo, sive ejus Officiali subscriptæ, ac Notarii fide roboratæ, in Ecclesiis non affigantur. Quod si secus factum fuerit, severe corrigatur excessus.

§. VIII.

Ut e rebus sacris *b* omnis simoniæ occasio funditus tollatur, Calices, aut vestes Ecclesiicas Episcopus ne consecret, aut benedicat, priusquam diligenter inquirat, an eo consecrari, aut benedici petantur, ut vendantur. Quod si hujus rei caussa sit, ob incommoda, quæ inde oriri possent, evitanda, consecratio, & benedictio hujusmodi concedende non est.

§. IX.

Nihil quicquam pecuniæ, nec pretii Episcopi accipiant, aut eorum Judices accipere permittant, pro collatione Ordinum, Beneficiorum, Præbendarum, Cappellaniarum, aut earum institutione, nec pro Literis dimissoriis, aut testimonialibus, nec pro sigillo, aut alia quacumque de caussa ad res hujusmodi spectante, nec pro dispensationibus, quæ eis committentur, ut ait a Concilio Tridentino *c* sancitum, sub pœnis ab eo statutis.

§. X.

Maxime oportet justitiæ officia benemeritis personis conferri gratis, ut cum omni integritate, & fidelitate exerceantur; pretium enim, quo emuntur, in caussa esse solet, ut justo stipendio Officiales contenti non sint. Eam ob caussam interdicit hæc Synodus, ne Episcopi vendent, aut locent officia Notarii, Fiscalis, Executoris, seu Lictoris suorum Tribunalium, nec illi, quibus conferuntur, vendere, locareve possint. Quod si secus fiat, venditiones, seu locationes hujusmodi nullæ sint; emptor autem, & cui locatum officium fuerit, ejus jacturam faciat; venditor vero, & locator, quicquid hujus rei caussa pecuniarum acceperit, fabricæ Ecclesiæ Cathedralis restituat. Porro ut quod per Concilium *d* Tridentinum expositum est, exsecutioni mandetur; Episcopi Notarios hoc tempore officium exercentes examinent, eisque idoneis minime repertis, exercendi officii usum interdicant; neminemque in posterum Notarii officium, nisi de eorum consensu, & approbatione exercere permittant. Notarios vero Latinæ linguæ ignaros, in caussis Latine scriptis se interponere minime patiantur.

§. XI.

Dispensationes, quæ de Jure ex commissione Summi Pontificis ad Episcopos pertinent, ipsi per se exsequantur, nec eas suis Officialibus committant; idemque servetur in concedendis Literis dimissoriis ad Ordines, si Episcopi sint in Provincia.

§. XII.

Quia æquum est, ut qui Altari deservit, de Altari pascatur; non æquum tamen, si nullo constituto stipendio, quicquid pro ratione ministerii exigere velit, Ministri relinquatur arbitrio; hæc Synodus Episcopis mandat, *f* ut cum nulla generalis regula terris adeo diversis præscribi possit; singuli, quo brevius fieri poterit, in suis Diœcesibus stipendium Ministris Ecclesiæ pro cujusque ratione ministerii, & regionis conditione, ad victum congruum æqua æstimatione constituant.

§. XIII.

a Mexic. 1. C. 68. & Compost. Act. 3. C. 2. & Tolet. Act. 2. C. 3. & Granat. Tit. *De officio Rectoris*, num. 22. & Milan. 3. fol. 674. verbo, *Episc. non solum*, Sess. 25. in Decreto, *De purg.* Tit. *De invocat. & venerat. & Reliq. Sanct.* Limen. 3. Act. 4. C. 10. Compost. Act. 2. Decr. 6. & Milan. 1. Tit. *De Sanct. Reliq. venerat.* & Milan. 4. Tit. *De sacris Reliquiis*. *b* Mexic. 1. C. 36. & Synod. de Quiroga Const. 66.

c Concil. Basil. Sess. 21. in princ. Tom. 4. Conc. & Tarracon. Conc. in Cap. *Loqui*, *De offic. Vicar.* & Comp. Act. 3. C. 8. & Limen. 3. C. 6. & Milan. 4. Tit. *De benefic. collat. ac pr vil.* verbo, *Ut avaritia*.

d Sess. 24. C. 14 & Sess. 25. C. 18. Compost. Act. 3. C. 24. & Tolet. Act. 2. C. 85 Limen. 3. Act. 3. Cap. 8. Conc. Milan. 5. fol. 785. verbo, *De emolum.* & Synod. de Osma Tit. 32. *e* Sess. 22. C. 10.

f Conc. Lim. 3. Act. 4. C. 15.

§. XIII.

Frustra condarantur Leges, si iis observandis vigilans cura non adhibaratur, & de earum observationa nulla ratio peteretur. Quare Constitutionem Concilii Lateranansis, quæ incipit, [a] *Sicut olim*, hæc Synodus sequuta, decernit, ac præcipit, ut Episcopi per suas Diœceses Viros statuant doctrina, & vitæ exemplo probatos, qui solicite investigent, an & quomodo sacri Canones, & hujus Synodi Decrata serventur, & testium Synodalium officio fungentea, in prima futura Provinciali Synodo de sua diligentia, aut negligentia rationem reddant.

§. XIV.

Singuli quoque Episcopi Libros duos habeant, in quorum uno Parochialas Ecclasias omnes suarum Diœcesum describant, Rectoresque earum annotent, etiamsi per saipsos, vel par Vicarios Parochiis ministrant; caussam etiam, ob quam qui Vicarios adhibent, in Ecclesia non resident, aut ad rasidendum non fuerint compulsi. In altero varo Libro visitationes scribantur per Episcopos, vel per Visitatores factas, quas ipsi, eorumque Notarii subscribant, ut in Provinciali Synodo constare possit, quas Ecclesias visitaverint, quasva non. Hoc enim veluti stimulo escitabuntur Episcopi, & Visitatoras ad aa implenda, quæ sibi as munare incumbunt, aut si minus fecerint, de opportuno remedio providabitur.

§. XV.

Etsi de omnibus, quæ ad cultum Divinum pertinant, Episcopos solicitos asse oportat, ut Ministri Ecclesiastici injuncto sibi muneri perfecte satisfaciant, in eam præcipue curam incumbera admonentur, ut Sacerdotes Sanctissimam Eucharistiam venerentur, & colant, ad quam conficiendam, & omni cultu prosequendam Sacris fuerunt Ordinibus initiati. Quam ob caussam aurant Episcopi, ut in ipso institutionis Sanctissimi hujus Sacramenti die, Feria videlicet quinta in Cœna Domini, Sacerdotas aliqui una cum Sæcularibus eo tempore in Ecclasia commorari solitis, Corpori Dominico assistant [b]. Quando vero Sanctissima Eucharistia ad infirmos ducitur, eam Sacardotes Superpelliceis induti devote comitentur, ut aorum exemplo davotio sæcularium ferventior sit, & ab omnibus Christo Domino varus honor, verusque cultus exhibeatur.

§. XVI.

Sicut oportuit [c] in Ecclesia Dei gravissimorum quorundam peccatorum casus Episcopis reservari; ita convanians est, ut in foro estariori caussæ graviores, & quæ majori indigent spaculatione, & auctoritate, aisdam quoque reserventur. Quia vero matrimoniales caussæ, ubi de divortio, & separatione, quoad torum, & vinculum agitur, in populo Christiano gravissimæ sunt, da eis tantum Episcopos cognoscere posse, hæc Synodus statuit, ac jubet.

§. XVII.

Quod si in aliquo casu Episcopis videatur, caussam suis Officialibus, quo ad processum conficiendum submittant, decisione caussæ sibi ipsis retenta. Quando vero ad hoc Officiales delegari contigerit, ipsi quemquam alium subdelegare non possint, præsertim ad testes examinandos, & aorum tastimonia suscipienda.

§ XVIII.

Quoniam ob locorum distantiam, notitia persoaarum, quibus caussæ mandantur, a Summo Pontifice plena haberi non potest; & es hujusmodi delegatione caussarum multa incommoda possunt oriri; Sacrosanctum Tridentinum [d] Concilium renovans Bonifacii VIII. Constitutionem, quæ incipit, [e] *Statutum*; decrevit, a Metropolitania, & Diœcesanis singulis in suis Diœcesibus quatuor saltim personas ad id aptas designari, quibus caussæ delegandæ committentur; quam designationam Episcopi ad Summum Pontificem transmittarent; iccirco Episcopi omnea hujus Mexicanæ Provinciæ in Synodo Provinciali congregati, personas hujusmodi deputarunt in hunc, qui sequitur, modum.

Personæ in Archiepiscopatu Mexicano ob Illustrissima Metropolitana designatæ.

Doctor Joannes Zurnero Ecclesiæ Mexicanæ Archidiaconus.

Doctor Sancius Sanchez da Muñon ejusdem Ecclesiæ Scholasticus.

Baccalaureus Petrus Garcès ejusdem Ecclesiæ Thesaurarius.

Baccalaureus Alphonsus Lopez de Cardanas.

Doctor Melchior de la Cadena.

Baccalaureus Alphonsus de Ecija, Canonici ejusdem Ecclasiæ.

Personæ a Reverendissimo Episcapo Guatemolensi in suo Episcopatu designatæ.

Petrus de Liebana Decanus Ecclesiæ Guatemalensis.

Didacus da Carvajsl Archidiaconus ejusdem Ecclesiæ.

Licentiatus Franciscus Gonzalez Scholasticus ejusdam Ecclesiæ.

Baccalauraus Gundisalvus de Alacron Thesaurarius ejusdam Ecclesiæ.

Personæ a Reverendissima Mechuacaensi ia suo Episcopatu deputatæ.

Licentiatus Alphonsus da la Nota, & de Scovar Decanus Ecclesiæ Mechuacanensis.

Baccalaureus Didacus de Orduña Scholasticus ajusdem Ecclesiæ.

Doctor Alphonsus Ruyz Canonicus ejusdem Ecclesiæ.

Personæ deputatæ in suo Episcopatu o Reverendissimo Episcopo Tlaxcallensi.

Thomas de la Placa Decanus Ecclesiæ Tlascallensis.

Baccalaureus Ferdinandus Pacheco Archidiaconus ajusdem Ecclesiæ.

Baccalauraus Alphonsus Peraz da Andrade Cantor ejusdem Ecclesiæ.

a Tex. in Cap. *Sicut olim*, *De accusat.* & in Cap. *Episcopus* in Syn. 35. Q. 6. & Tolat. Act. 3. C. 28. & Syn. de Quiroga ad finem fol. 78. & 79. & Prov. ejusdem Quirogæ Act. 3. C. 52. & Limen. 3. Act. 4. C. 53. & Milan. 3. fol. 604. verb. *Episc. in Urbe sua*, & 4. 3. P Tit. *De testibus Synod.* b Conc. Milan. 3. fol. 590. verbo, *Sacerdoti*. c Conc. Trid. Sess. 14. C. 7. *De casuum reserv.* Conc. Trid. Sess. 24 C. 20 vers. *ad hec*. Conc. Limen. 3. Act. 2. Cap. 35. d Sess. 25. Cap. 10. e Tex. in Cap. *Statutum*, *De refor.* Lib. 6.

Franciscus de Beteta Scholasticus ejusdem Ecclesiæ.
Doctor Joannes de Cervantes Thesaurarius ejusdem Ecclesiæ.
Baccalaureus Garcia Rodriguez Maldonado Canonicus ejusdem Ecclesiæ.
Personæ deputatæ in suo Episcopatu a Reverendissimo Episcopo Tucutunensi.
Baccalaureus Franciscus de Quintana Archidiaconus Yucatanensis.
Leonardus Gonzalez de Sequera Thesaurarius ejusdem Ecclesiæ.
Personæ deputatæ in suo Episcopatu a Reverendissimo Episcopo Xalisconensi.
Licentiatus Martinus de Spes Decanus Ecclesiæ Xalisconensis.
Licentiatus Franciscus de Segura Cantor ejusdem Ecclesiæ.
Franciscus da Morales Thesaurarius ejusdem Ecclesiæ.
Licentiatus Melchior Gomez de Soria Canonicus ejusdem Ecclesiæ.
Personæ deputatæ in suo Episcopatu, a Reverendissimo Episcopo Guaxacanensi.
Doctor Sancius de Alzoris Decanus Ecclesiæ Guaxacanensis.
Baccalaureus Petrus de Alaves Archidiaconus ejusdem Ecclesiæ.
Baccalaureus Balthassar de Ulloa Scholasticus ejusdem Ecclesiæ.
Franciscus de Covarrubias Canonicus ejusdem Ecclesiæ,

LIBRI TERTII TITULUS II.

De officio Rectoris, & Plebani.

De officio Parochi, & doctrina curæ. [a]

§. I.

Animarum curam gerere, earum morbis mederi, & eas ad Deum ducere, in quibus omnis Curatorum officii ratio versatur, ars artium, & scientia scientiarum est. Sed quia in re tanti ponderis, & momenti, ubi de animarum salute agitur, qualibet negligentia valde periculosa est, Parochos omnes, tam sæculares quam regulares, hæc Synodus, quantum potest, in Domino cohortatur, eisque præcipit, ut impositum suis humeris onus attente considerent, & eis, qui spirituali subditorum utilitati consulant, promissum præmium animadvertant; ac negligenter agentibus stat utum supplicium ob oculos ponant; Divinaque adjuvante gratia, ad id toto pectore incumbant, ut in suo munere obeundo omnem operam præstent. Quo vero officii sui rationes Parochis magis notæ sint, in Decretorum hujus Synodi, eorum præsertim, quæ ad suum munus pertinent, assidua lectione versentur, Librumque Decretorum hujusmodi post sex menses a die publicationis eorum computandos emant [b], & secum habeant; sin minus, pondo decem multentur, quorum partes duæ fabricæ Ecclesiæ, cujus exercent curam, tribuantur; tertia vero accusatori, aut eo deficiente, Judici, a quo officio id fuerit judicatum.

§. II.

Cum prædicatione verbi Dei, ac doctrinæ Christianæ documentis maxime subditorum mentes illuminentur, & ad Deum dirigantur; præcipit hæc Synodus, ut huic rei Curati potissimum invigilent, eo tempore, & ordine, quibus Titulo, *De summa Trinitate, & Fide Catholica*, præscribitur. [c]

De administratione Sacramentorum.

§. I.

Perpendant Parochi, dispensationem Sacramentorum, quæ cibus, & medicina animarum sunt, a Domino sibi creditam; & quam sint Deo rationem reddituri, si in pascendo grege minus sollicite egerint. Quamobrem tamquam servi fideles ministerium impleant, petentibusque, & indigentibus spiritualem cibum ne denegent, sed ita se gerant, ne incuria, aut negligentia, administratio Sacramentorum omittatur.

§. II.

Vocati ad alicujus infirmi peccata audiendum, eo sine mora festinent, scientes ægroti salutem spiritualem a propero eorum adventu pendere posse. Quoties vero secus fecerint, pondo quinquaginta multentur, fabricæ Ecclesiæ, pauperibus, & accusatori æque distribuendis; & ab officio, ac Beneficio per bimestre suspensi sint. Si vero quilibet alius Sacerdos, absente Parocho, in casu necessitatis ad audiendum peccata vocatus ire recusaverit; Episcopi arbitratu puniatur. Quod si Parochus, aut Sacerdos hujusmodi ægroti idioma non noverit, interpretem adhibeat, ut ægrotum mœrentem consoletur, & exhortetur. Si autem se ad id non teneri, valde tamen animæ saluti utile esse admonitus, per interpretem peccata sua ægrotus confiteri voluerit, & interpres spectatæ fidei sit, ea Sacerdos audire poterit. Curati quoque omnes [d] subditis suis in mortis articulo constitutis assistant, eosque exhortentur, ad formam in Catechismo ab hac Synodo probato contentam.

§. III.

Cum Sanctissimæ Eucharistiæ, quæ cibus, & vita animæ est, ac peregrinantium in hoc sæculo fortitudo, jam usque a renascente Ecclesia eum fructu animarum uberrimo frequens sit usus; cumque optet sacrosancta Tridentina [e] Synodus, ut in singulis Missis fideles astantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicent; quorumdam nihilominus adeo imprudens zelus sit, ut Indos, & servos, qui tamquam parvuli racens in Christiana Fide nati, tam salutari indigent alimento, ab Eucharistiæ perceptione arceri velint. Quamobrem Parochos omnes hæc Synodus hortatur, eisque jubet, ut Indos, ac servos hujusmodi accurate edoceant vim, & rationem tanti Sacramenti, puritatem quoque conscientiæ, & animi reverentiam, quibus digne se præparent ad Eucharistiæ sumptionem. Quos

a De hoc Titulo in genere bene loquitur Conc. I. Milan. Par. 2. *De his, quæ ad Sacram. administrat. pertinent*; & Granat. Tit. *De officio Rectoris*; & Synod. de Quiroga a Const. 41. usque ad Const. 47.
b Vide supra T. 1. *De Const.* §. 3. c Supra Lib. 1. Tit. 1. §. 2. d Vide supra Lib. 1. Tit. 1. §. 10. & 11.
e Sess. 22. Cap. 6.

Quos vero hac animi præparatione dispositos noverint, eis (præsertim si infirmi sint) nullatenus Eucharistiam denegari patiantur, ne sine tanto viatico, & sine extremæ unctionis Sacramento, ut est Titulo, *De sacra unctione*, sancitum *a*, ex hac vita discedant.

De vigilantia, & cura circa subditos, præsertim in Sacramentorum receptione. b

§. I.

Ut Parochi sæculares, & regulares ovium vultum cognoscant, & utriusque sexus fideles sibi commissi, in sua quique Parochia, statutis ab Ecclesia temporibus peccata confiteantur, & Eucharistiæ Sacramentum suscipiant; Parochiales suos utriusque sexus, Hispanos, mixtos, Æthiopes, & ex altero parente Æthiope ortos, & Indos, decem annorum ætate majores, conjugatos, & cœlibes, suis nominibus in indice describant, exprimendo familiæ capita, virum, & uxorem, filios, famulos, servos, necnon pastorum, agricolarum, & aliorum in agris commorantium sibi subditorum in eodem indice mentionem faciant, ut de personarum numero, quarum peccata audire debent, Parochis hoc modo constet. Indices vero hujusmodi singulo quoque anno conficiant a principio Quadragesimæ in Hispanorum locis; a Septuagesima autem, vel antea (si Episcopo visum fuerit) in Oppidis, seu Pagis Indorum.

§. II.

Moneant quoque Parochi a Dominica Septuagesimæ Parochiales sibi subditos, ne usque ad Quadragesimæ finem peccatorum confessionem differant; sed potius ita se ad eam præparent, ut ante majorem hebdomadam peccata confessi, tempore ab Ecclesia præfinito sacrosanctam Eucharistiam percipiant.

§. III.

Parochi Hispanorum Dominica, *Quasi modo*, inter Missarum solennia, tempore Offertorii publice in sua quique Parochia denuncient Hispanos omnes, mixtos, Æthiopes, & ex altero parente Æthiope natos, qui nondum eo tempore peccata confessi sunt, nec Eucharistiam sumpserunt, Ecclesiæ præceptum transgressos fuisse, & gravem in Deum offensam commisisse. Ad cujus culpæ emendationem eos moneant, quatenus præfinito tempore, usque ad Dominicam sequentem inclusiva peccata confiteantur, & Eucharistiam sumant, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, quam omnes (servis exceptis) incurrant.

§. IV.

Qui vero sic denunciati, tempore præfixo confiteri peccata, & Eucharistiam sumere neglexerint, sequenti Festo, vel Dominica publice declarentur excommunicati, & a Divinis arceantur officiis, nisi de Confessarii consilio ad Eucharistiam non accesserint; sic autem excommunicati, ab alio, quam a proprio Parocho absolvi non possint. Hispani vero, & mixti, priusquam absolvantur, pondo uno multentur, Æthiopes etiam jam liberti, pondo dimidio, ad usus fabricæ Ecclesiæ, cujus fuerint Parochiales; pro servis vero pondo dimidium heri persolvant, eo quod negligenter servos ad peccatorum confessionem monuerint. Quas quidem multas Parochi non recipiant, sed ipsis præsentibus, in arca recondantur, ad effectum hujusmodi in qualibet Ecclesia deputanda.

§. V.

Cum publice excommunicatis hæc ratio habeatur, ut si quarta Dominica post Resurrectionem emendati non paruerint, cum participantibus excommunicentur. Si vero Dominica quinta adhuc peccata confessi non sint, Eucharistiam susceperint, anathemate feriantur. Quibus sic gestis, indices, sive libellos suos Parochi clausos deferant, aut per providam personam adeo opportune ad Officiales Episcoporum transmittant, ut ad diem Pentecostes prædictis Officialibus tradantur; sin minus pondo decem multentur fabricæ Ecclesiæ, cujus Parochi fuerint, & piis operibus æque distribuendis. Cum autem servi Decreti hujus censuras non incurrant, decernitur, ut pœna pecuniaria heris imposita, augeatur juxta servorum retardationem in peccatis confitendis. Si vero (quod absit) aliqui ex hujusmodi excommunicatis, adeo pertinaces, & obstinati sint, ut nondum in die Pentecostes Ecclesiæ præceptum adimpleverint, eorum absolutio Ordinario reservetur, qui eos absolvendi facultatem nulli tribuat, ut ipsi verecundia confusi iterum non delinquant, alii metu pœnæ cautiores evadant.

§. VI.

Indorum etiam Parochi, tam sæculares, quam Regulares, Dominica, *Quasi modo*, eos admoneant, teneri semel in anno peccata sua confiteri; quos vero repererint eo tempore non satisfecisse præcepto, graviter reprehendant, eisque tempus ad confitendum præfiniant. Quod si non paruerint, pro ratione dilationis puniantur. Ad Dominicam autem Pentecostes Officiali Episcopi indices, seu libellos mittant, quibus describantur eorum, qui confessi sunt, ingenium, & Christiani mores, & hi etiam qui sumunt Eucharistiam, necnon illi, qui peccata confessi non sunt; quod Parochi exequantur sub pœna pondo decem, ad Ecclesiæ fabricam, & pios usus.

§. VII.

Pro populo sibi commisso orationes, & Sacrificia Deo offerre Parochi debent; ob idque hæc Synodus decernit, ut omnibus diebus Dominicis *c*, & festis colendis Missam de Officio occurrenti celebrant; necnon primas & secundas Vesperas solenniter cantent; quibus quoties ipsimet non intersint, pondo unum ad fabricæ Ecclesiæ usum persolvant.

§. VIII.

Omnibus, *d* diebus Dominicis inter Missarum solennia tempore Offertorii subditis annun-

a Supra Lib. 2. Tit. 6. §. 3. *b* Mexic. 1. C. 6. & 7. De materia hujus §. cum seqq. loquitur Guadix, Tit. 2. Const. 25. 32. 33. 34. & 35. Synod. de Quiroga Const. 21. & Gran. Tit. *De pœn. & remiss.* n. 20. 21. 22. & 23. Mexic. 2. Cap. 24 Conc. Milan. 5. Tit. *Quæ ad Sacram. pœnitentiæ pertinent*, in principio.

c Guadix. Tit. 3. Const. 10. & Synod. 2. de Quiroga 92.

d Mexic. 1. Cap. 37. & Milan. 3. Tit. *De Parochis*, verbo, *Dominicis diebus*.

cient Festa colenda, ac dies jejunii ex precepto, quæ in sequentem hebdomadam inciderint, sub pœna pondo quatuor, accusatori, & piis operibus distribuendis; vigilias etiam Beatæ Mariæ Virginis, quæ non jejunantur; dies itidem [a] Rogationum evu gent, moneantque subditos, ut his diebus jejunandi, & ab esu carnium abstinendi, laudabilem fidelium consuetudinem servent, prout Titulo, *De observatione jejunarum*, decretum est; necnon Indulgentias ob id sibi concessas, eisdem notas faciant.

§. IX.

Singulis octo diebus Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum renovent, consecrantes Hostiam eo die, vel pridie ejus diei confectam; Corporalia singulis quindecim diebus lavare curent; quæ cum ad lavandum dederint, attente respiciant, ne particula ulla in eis remaneat; Purificatoria itidam singulis quoque octo diebus mundentur. Quoties autem in aliquo horum negligenter egerint, pondo quatuor multentur, sumptibus lampadis coram Dominici Corporis Sacramento ardentis applicandis.

§. X.

Parochi, justa Concili Tridentini [b] Decretum, antequam ad conferendum Baptismum accedant, diligenter ab his, ad quos spectat, sciscitentur, quem, vel quos elegerint, ut Baptizatum de sacro Fonte suscipiant, & eum, vel eos tantum ad illum suscipiendum admittant; doceantque eos quam cognationem contraxerint, atque solum eorum nomina in Libro describant, quamvis alii ultra designatos, baptizatum tetigerint.

§. XI.

Ad vitanda [c] incommoda, quæ labente tempore ex rerum oblivione nascuntur, in Sacramentis præsertim iterandis, & matrimoniis ea cognationis ignorantia in gradibus prohibitis contrahendis; mandat hac Synodus, ut Parochi singuli tres Libros habeant, in quorum uno baptizatorum, eorumque parentum, & compatrum, baptizantis quoque numina, describant. In secundi vero Libri parte una eus, qui matrimonium contraxerunt, parentes quoqua eorum, & patriam, testes etiam matrimoniu assistentes annotent, ac suo proprio nomine muniant. In altera vero parte defunctorum numina, cum die, mense, anno, & Ecclesia, in qua sepulti sunt, scribant. In tertio denique Libro, eorum, qui sancto Chrismate deliniti sunt, parentum quoque, compatrum, ac confirmantis nomina apponantur. Hi porro Libri ad formam ab Episcopo præscriptam asserventur; quibus, & in eis scriptis, ac Parochi nomine subscriptis, tam in judicio, quam extra fides adhibeatur.

§. XII.

Nullum extraneum matrimonio conjungant, si prius per diligentem inquisitionem non constet, eum nullo legitimo teneri impedimento; ac præterea ab Episcopo contrahendi facultatem in scriptis habeat, juxta Concilii Tridentini [d] Decretum, sub pœna pondu quatuor ad usum fabricæ, & accusatoris, seu accusatore deficiente, Judicis id judicantis.

§. XIII.

Parochi statim, ac fuerint requisiti, Interdicta, & Censuras, prout sibi fuerit a Judicibus Ecclesiasticis injunctum, annuncient, ac promulgent, sub pœna pondo decem ad usus fabricæ, & piorum operum; si autem Parochialis aliquis cum participantibus excommunicatus, vel anathemate perculsus reperiatur; eum Parochi admoneant, ut vel se domi contineat, vel e Civitate, aut Oppido egrediatur, ne colloquio suo alios contaminet. Quod si horum monito parere noluerit, auxilium implorent secularium Magistratuum, quos hæc Synodus exhortatur, ut in re tam justa Ecclesiæ opem ferant, quo excommunicati hujusmodi citius absolutionis remedium perquirant.

§. XIV.

Curent [e] diligenter, ne in Ecclesiis quicquam desit, quod ad earum nitorem, & ornatum, ac Divinum cultum pertineat. Si vero ad id re aliqua opus sit, Episcopum certiorem faciant, ut opportune providere possit.

§. XV.

Quo melius in Sacramentorum administratione dirigantur, Parochi omnes Directorium Confessariorum ab hac Synodo designatum, & approbatum secum habeant, ejusqua regulas servent. Qui vero eo caruerit, pro suæ ratione contumaciæ usque ad officii privationem plectetur.

De solecitudine præstanda, ut peccatis remedium adhibeatur. [f]

§. I.

Inter alia Curatorum præcipua munera, unum illud est, ut peccatis publicis, quibus ira Dei in populum irritatur, remedium afferant, viasque vitiorum omnium intercludant.

§. II.

Quamobrem Parochis præcipiatur, ut in suis Parochiis diligenter sciscitentur, sintne malefici homines, sortilegi, venefici, concubinarii, feminæ impudicæ, lenæ, publici aleatorum susceptores, diversoria, ubi inhonestæ feminæ commorentur, aut alia publica hujusmodi peccata; quibus si aliquos irretitos invenerint, eos benigne moneant, & culpæ emendationem hortentur. Quod si minime resipuerint, eos suis in libellis describant, & Officialibus

[a] Juxta Conc. Aurelian. 1. C. 29. Tom. 2. Conc. Gener. Refertur in Cap. *Rogationes, de consecrat.* Dist. 3. & vide infra Lib. 3. Tit. 21. §. 3. Ex Granat. Tit. *De offic. Rectoris.* [b] Sess. 24. C. 2. *De reform. matrim.* & infra Tit. *De Baptism.* §. 5. [c] Ex Conc. Trid. Sess. 24. C. 2. *De reform. matrim.* & Mex. 1. C. 32. & Milan. 1. Tit. *Quæ pertineat ad Baptismi administrationem*, verbo *Parochus*. Ex Conc. Trid. Sess. 24. C. 1. *De reform. matr.* & Milan. 1. Par. 2. Tit. *Quæ ad Sacramentum matrimonii pertinent*. Granat. Tit. *De officio Rectoris*. n. 24. Milan. 1. 2. P. Tit. *Quæ pertineat ad Sacramenti Confirmationis administrationem*. Syn. de Quiroga Cap. 6. & 2. [d] Sess. 24. C. 7. *De reform. matr.* Vide supra Lib. 1. Tit. *De officio Judicis ordinarii*, §. 23. Ex Granat. ubi supra in princip. hujus Tit. [e] Granat. ubi supra. [f] Gran. *De offic. Rect.* n. 9.

libus denuncient, ut pœnis, & aliis convenientioribus remediis coerceantur; si vero ea his peccata aliqua adeo publica non sint, contra quæ de Jure procedi non possit, immo magis Episcopi hortatu corrigi posse videantur; ea Episcopo clam nota faciant, ut salutare his malis applicet medicamentum.

§. I I I.

Sciscitentur [a] itidem in regionibus sibi subditis, an aliqui mercatorum prætextu ab uxoribus separati vagentur, & in adulterio vivant; inquirant quoque inter muliones, veredarios, & alios hujusmodi vectores, an aliqui hujus generis sint, quos cum repererint, ab adulterio, si in eo sunt, revocati, ad vitam conjugalem compellantur. Quod si aliquos binas exercentes nuptias invenerint, Episcopo nuncient, ut quemadmodum oportet, graviter eos puniat.

§. I V.

Eleemosynas [b] in suis Parochiis, & regionibus ab his peti ne patiantur, qui extranei sunt, sine Episcopi licentia in scriptis. Id tamen de Religiosis personis Mendicantium Ordinum, Superiorum permissu, eleemosynas ad victum Monasteriorum quæritantibus ne intelligatur, nec de ægrotis, quorum inopia manifesta est, dummodo schedam ostendant, qua constet, præterita Quadragesima, peccata fuisse confessos, aut intra tres dies ea confiteantur; virum autem, & mulierem simul mendicare non permittant, nisi se conjuges esse sufficienti probent testimonio.

De his, quæ ad Parochos Indorum attinent [c].

§. I.

Cupiens hæc Synodus, ne Ministri Ecclesiæ Indos exactionibus exerent, neve Indi litibus, quas ipsi movere solent, Ministros exagitent; statuit, ac præcipit, ut Parochi nihil quicquam stipendii, vel victus ab Indis petant, neve amplius accipiant, quam quod sibi fuerit constitutum. Quando vero id acceperint, in Libro cum die, mense, & anno describant, ipsique, ac Procuratores loci, seu Oppidi subscribant, ut hujus rei monumentum extet, falsisque testimoniis, & calumniis aditus intercludatur. Cum autem ad Oppidum aliquod visitandum diverterint, ibique ei cibus suppeditabitur, ab Oppido ubi resident, victus nomine nihil accipiant, nec quum in duobus locis Missas celebraverint, ab utroque ad victum stipendium petant.

§. I I.

Non solum ab omni cupiditate, & avaritia, sed, juxta Apostoli præceptum, ab omni malorum specie Ecclesiasticos Viros abhorrere oportet. Quapropter seculares, & regulares Indorum ministri Festi alicujus celebrandi gratia, loca jurisdictionis suæ ne adeant, nisi infra octavam Festi; commemorationem vero omnium fidelium defunctorum celebritatem ultra decimum quintum diem mensis Decembris ne protrahant. Porro a feria quarta cinerum [d] usque ad Dominicam primam Quadragesimæ tantum, hominum capita cinere spargant, locum ad id deligentes, in quem omnes suarum regionum homines commode hujus rei gratia convenire possint.

§. I I I.

Nihil Indis sibi subditis, per se, aut interpositam personam ad Ecclesiarum ornatum, & cultus Divini usum vendant. Si vero secus fecerint, rei venditæ jacturam faciant, & Episcopi arbitratu puniantur.

§. I V.

In suis regionibus duos tantummodo equos habeant [e], ne si plures habuerint, Indis onerosi sint, & sumptibus ad alendum equos molesti; nisi pro ratione regionis Episcopus aliter judicaverit; tunc enim de ejus licentia plures quam duos habere poterunt. Canes ad venandum ne alant, neque eum ab uno Oppido in aliud visitandi gratia venando perambulent, sed ea gravitate, quæ Patres spirituales in eo officio exercendo decet, incedant.

§. V.

Vagos homines [f], aleatores, & eos, quorum suspecta fama est, hospitio ne recipiant; hi enim Indis perniciosi sunt, & eis offendiculum parant. Sin minus fecerint, graviter usque ad officii privationem plectantur. Hoc tamen Decreto non prohibetur, ne hospitales sint erga viatores, sine Indorum incommodo iter agentes.

§. V I.

Quia Indi timidi sunt, & pusillanimes [g], oportet Parochos cum eis mansuete, ac benigne agere, nec eos minis deterrere. Sic enim fit, ut languescentes animo peccata sua confiteri non audeant, ac salutari pœnitentiæ remedio destituantur.

§. V I I.

Quamobrem præcipit hæc Synodus, ne Parochi per se in Indos animadvertant [h]; sed per fiscales, & justitiæ ministros ad id deputatos; in quibus corrigendis modus adhibeatur, nec correctionis forma ab Episcopo præscripta excedatur.

§. V I I I.

Indos [i] cum periculo mortis ægrotantes, peccata confitendi, & Eucharistiam sumendi caussa, ad Ecclesias seu Monasteria deferri nullatenus permittant, ut est Titulo, *De sacra unctione*, sancitum.

§. I X.

Quo facilius [k] ac promptius subditis in tribulatione positis Parochi succurrant, & subditi ad ea, de quibus opus habent, Parochos inveniant; ii prope Ecclesias commorentur. Si vero domus habitationis Parochi intra Ecclesiam contineatur, ad cultum domus pro honestate, & reverentia loci mulieres ne adhibeat, eademque de caussa, nec confessiones domi audiat, nec matrimonia discutiat; sed tantum in Ecclesia, sub pœna pondo sex, quoties contra fecerit, accusatori, & sumptibus justitiæ distribuendorum. Cum vero alicujus rei gratia, quæ ad

[a] Mex. 3. C. 71. [b] Gran. *De offic. Rectoris*. n. 14. [c] Mex. 1. C. 59. [d] Conc. Mil. 1. Tit. *Quæ ad Sacramenta*, & C. verbo *sacror. cinerum*. [e] Mex. 1. C. 56. §. 1. [f] Mex. 1. C. 59. §. 4. [g] Lim. 3. Act. 3. C. 3. ad finem. [h] Mex. 1. C. 63. §. 1. & Guadix. Tit. 5. Const. 11. & Lim. 3. Act. 4. C. 8. [i] Supra Lib. 1. Tit. 6. [k] Mex. 1. C. 59. §. 2. & Mex. 2. C. 6. Syn. de Quiroga Const. 39. ad finem, & Milan. 5. Tit. *De Parochis*, verbo, *Si quis Parochus*.

ad officium pertineat, Indorum domus intraverit; eos sibi comitas adjungat, a quibus omnis pravæ suspicionis occasio omnino aliena sit.

§. X.

Devotionem subditorum augere strenue procurant; [a] diebus quoque singulis, quibus Missam audire præceptum non est, eam mane celebrent, & campanæ sono Indi vocentur eo tempore, quo sine impedimento negotiorum, aut operarum Missam audire possint. In diebus vero, in quibus ex præcepto Missa audienda est, si subditi longe absunt a loco, ubi celebratur, eamque in viciniori Ecclesia audire possunt; ne prohibeantur in aliena Parochia Sacrum audire, in Oppido eis ab Episcopo designato.

§. XI.

Indos carcere inclusos singula quaque hebdomada semel visitant [b], eosque in tribulatione afflictos consolentur, & impeditos quominus doctrinæ Christianæ documenta audire possint, paterno zelo eadem doceant, Judicesque adeant, eosque pro causæ expeditione, & libertate detentorum hujusmodi deprecentur.

§. XII.

Experientia comprobatur, eam esse Indorum naturam, ut facile quæ docti sunt, obliviscantur, si eis instituendis assidua diligentia non adhibeatur. Ideo Parochis præcipitur, [c] ut bis saltem in anno Parochias, & districtus suos visitent, quo Christianam doctrinam Indos doceant; & quos doctrinæ Christianæ ignaros repererint, annotent, & scribant, eosque ad capessendam juvent. Quod ut præstant, Indos aliquos bene instructos, quorum fides spectata sit, adhibeant; iique coram Beneficiato, cui hæc cura incumbit, Christianam doctrinam alios edoceant, & de illa ab eis rationem quærant. Idemque faciat Minister, seu Beneficiatus hujusmodi, ne si Sacerdos huic rei operam non navat, eaque cura Indis committitur, contemnatur hoc ministerium.

§. XIII.

Ne vero hæc, quæ hoc Titulo decreta sunt, difficultate aliqua involuta sint; declarat hæc Synodus, nomine Curatorum Regularium Indorum Oppidis comprehendi Priorem, Guardianum, Vicarium, aut Præfectum Monasteriorum, quibus Indi subditi sunt. In Civitatibus vero, aut Oppidis Hispanorum, Religiosam personam, cui a Superioribus administrationis Indorum cura demandata est. Itidem exponit, [d] in omnibus, quæ præcipiuntur Curatis per Decreta hujus Synodi, comprehendi Curatos Regulares, qui non ex voto charitatis, sed ex officio hoc munus exercere debent, si illud in se susceperint. Quo ad pœnas vero designatas aliter non comprehenduntur, quam ut Titulo, *De pœnis*, expressum est.

LIBRI TERTII TITULUS III.

De Beneficiatis Cathedralium, & Parochialium, & eorum officiis.

De assistentia Beneficiatorum officiis debita.

§. I.

Populi Christiani devotio, ea re maxime conservatur, quod mirabilis ordo in cultu Divino cernitur, ob varietatem officiorum, & ministeriorum, ex quibus militantis Ecclesiæ ornatæ varietate pulchritudo mirifica cernitur. Quod eam ob causam diligenter curandum est, ne divina hæc harmonia ullatenus dissonet; immo Præbendati, & Beneficiati omnes plane id totum adimpleant, quod sibi incumbit ex officio, cujus ratione Beneficium confertur.

§. II.

Quod ut fiat, hæc Synodus imprimis præcipit [e] Dignitatibus, Canonicis, Præbendatis, Beneficiatis, & Ministris omnibus Ecclesiarum Cathedralium, ut in omnibus, & per omnia institutiones Dignitatum, Canonicatuum, & Beneficiorum hujusmodi observent; Rituale quoque, Statuta, Decretaque hujus Synodi, sub pœnis in eis contentis, adimpleant.

§. III.

Quando Episcopus [f] Præbendatum aliquam in carcerem conjecerit, eumdemve suspenderit, excomunicaverit, aut distributionibus privaverit; ne muitæ hujusmodi frustrentur, Præbendati cæteri, huic remittere non poterunt, quod ex absentia, vel condemnatione amiserit, nec tantumdem quantum perdiderit, aut aliquam partem in compensationem, aut alias eidem condonare. Quod si secus fecerint, actus, & contractus hujusmodi irriti sint, tantumque id quod remiserunt, in foro conscientiæ solvere teneantur fabricæ Cathedralis Ecclesiæ.

§. IV.

Ad Divini cultus augmentum, sanctum Concilium Tridentinum [g] interdixit, ne ullus duo Beneficia obtineret; cujus auctoritatem sequuta hæc Synodus decernit, ut Cappellæ in Cathedralibus Ecclesiis, seu Parochialibus institutæ, si a primæva sua institutione Dignitati alicui, Canonicatui, seu Beneficio annexæ non sint; nequaquam Capitulari alicui, seu Beneficiato conferantur, sed Clericis aliis, qui eis inserviant; sicque fiet, ut Ministrorum numerus, & Ecclesiarum cultus accrescat.

§. V.

Præbendati [h] omnes, cujuscumque conditionis sint, sermonibus, qui ad populum inter Missarum solennia habentur, præsentes adsint in Cathedrali Ecclesia, aut ubi Decanus, & Capitulum in forma Capituli intervenerit, sub pœna amittendi distributiones eo die percipiendas ratione Missæ Conventualis, & Processionis. Ne autem Divinis Officiis, & prædi-

cationi

[a] Mex. 1. C. 8. & 9. [b] Mex. 1. C. 68. Syn. de Quiroga Const. 47. [c] Mex. 1. C. 65. [d] Laical. cedula de Barcelona por Junio año de 1585. infra Lib. 5. Tit. 9. [e] Conc. Mil. 4. Tit. *Quæ pertinent ad Capitula Cathedralium*. [f] Tolet. Act. 3. C. 10. [g] Sess. 24. C. 17. Real cedula, y es general en las Indias, & concordat Conc. Lim. 1. Act. 3. C. 30. [h] Tolet. Act. 3. C. 4. & Compost. Act. 1. C. 12. & Prov. de Quiroga Act. 3. Decr. 15. & Milan. 2. Tit. Decr. 27.

cationi verbi Dei intersint, ob quamcumque Ecclesiæ rerum administrationem sibi iniunctam, nullatenus escusentur.

§. VI.

Itidem [a] Prebendati, Beneficiati, & ministri omnes Chathedralis Ecclesiæ, etiamsi Sacerdotes sint, Feria quinta in Cœna Domini in ipsa Missa Conventuali communicent; si vero quis secus fecerit, distributiones illius hebdomadæ ammittat. Quo vero debitus cultus, & reverentia Cruci adhibeatur, in qua Christus crucifixus nostræ salutis mysterium operatus est, præcipitur Præbendatis omnibus, Beneficiatis, & Curatis Cathedralis, & cæterarum Ecclesiarum, ut in Processionibus publicis, seu in humandis defunctis, Crucem comitentur ab exitu ejus Ecclesiæ, a qua profecti sunt, usque ad reditum in eandem, in forma Processionis; ne populus Sacerdotibus avaritiæ notam inurat, si deposito funere Crucem postea non comitentur; immo potius ea in Crucem reverentia, & devotio eluceat in Ecclesiasticis, ut ædificationi potius sint, quam scandalo. Quod si quis in hoc deliquerit, distributiones, & obventiones ex Processione, aut ex tumulando mortuo sibi provenientes amittat; in quo exequendo, ejus, qui in Choro præsidet, conscientia oneratur; sin minus, contra eum severe, ut oportuerit, procedatur.

LIBRI TERTII TITULUS IV.

De officio Sacristæ.

§. I.

Templorum ornatus, & exterior cultus, ac Divinorum Officiorum celebratio, ea cura, & diligentia, quam Sacristæ majores, & minores officio suo impendunt, non mediocriter dependet. Quare eis injungitur, ut Omnipotentis illius Domini Majestatem, cujus domui inserviunt, contemplantes, & sententiam Hieremiæ Prophetæ, [b] qua maledictum illum appellat, qui opus Dei negligenter facit, ob oculos sibi ponentes, toto pectore incumbant, ut Ecclesiæ cum nitore, & ornatu teneantur, & indumenta sacra, & alia quæque ornamenta conserventur. Missis etiam, & Divinis Officiis celebrandis totum id quod opus fuerit, tribuatur. In quibus, & in aliis similibus, quod in Rituali, & Decretis hujus Synodi Sacristis injunctum est, inviolabiliter observent. Hostias [c] ipsi per se conficiant; aut saltem in his conficiendis præsentes adsint; nec patiantur, ut Indi, ipsis non videntibus, eas conficiant, nec in suis domibus venales habeant. Quod si secus fecerint, pro sua negligentia in re tanti momenti, & quæ ad sanctum Missæ Sacrificium spectat, graviter puniantur.

§. II.

Quando fuerint requisiti, vel ob Notarii defectum, vel quod is impediatur, Ecclesiastica Edicta partibus nunciabunt, & Censuras publicabunt, denunciationesque, & publicationes, quas fecerint, in dorso Edictorum hujusmodi, cum die, mense, anno, & testibus describant, ut ea de re publicum extet monumentum.

§. III.

Punctatorum etiam officium exerceant [d], annotentque Beneficiatos, & Cappellanos, qui Missas, quas debent, non celebraverint, aut qui Anniversariis, & Festis Cappellarum, ubi Ecclesiis suis inservire debent, non interfuerint; Episcopumque, aut Visitatorem Sacristiæ hujus rei certiorem faciant, ut punitis negligentiis, voluntas eorum, qui Cappellas fundarunt, integra adimpleatur.

LIBRI TERTII TITULUS V.

De vita, & honestate Clericorum.

De Clericorum habitu, & cultu externo. [e]

§. I.

Quoniam Clerici, aliis omnibus tamquam exemplum propositi sunt ad imitandum, adeo ut illa Domini sententia, qua Discipulos suos lucem mundi appellavit, de eis non incongrue intelligatur; oportet maxime, ut non solum interius se componant, sed ut exteriori habitu honestatem, & modestiam præferant, ne hominibus de externis solum judicantibus scandalo sint, eorumque status, & ministerium in contemptum veniant. Idcirco in executionem Concilii Tridentini hæc Synodus statuit, ac præcipit, ut exterior habitus Clericorum omnium Sacro Ordine Initiatorum virtutem, honestatem, morumque gravitatem ostendat, prout decet Clericalem statum, quod ut melius fiat, sequentes Regulas observabunt.

§. II.

[f] Imprimis Clericali Tonsura insigniti sint ad eam formam, quam ratio uniuscujusque Ordinis postulabit; comam non nutriant, barbam novacula radant, vel ita recidant, ut nihil sæculare remaneat, quod populo ludibrio esse possit. Habitum honestum deferant, tunicas clausas, aut alterius generis, cum pallio, quod *mantellum* vocant, ad talos usque dimittant, & in omni vestitu non alium, quam nigrum colorem adhibeant. Verumtamen si iter faciendum sit, contractiori habitu, & ad iter accommodato, nigri tamen coloris, & parum infra genu demisso, eis uti liceat; ut ex habitu Clericos, & Ecclesiasticos Ministros esse, ubique appareat.

§. III.

Holoserico vestimento, unduiatove, subserico, aut opere * gorvarano ex Castella, aut

er

[a] Compostel. Act. 2. C. 25. & facis Tol. Act. 3. C. 6. & Milan. 3. fol. 695. verbo: *Feria quinta.* Comp. Act. 2. C. 26. & Milan. 5. P. 2. Tit. *De procession. & supplic.* & Milan. 4. Tit. *De Processionibus* in princ. & Concil. Diœcesanum de Osma Tit. 2. Const. 5. §. 26. [b] *Hiere.* C. 48. Gran. Tit. *De offic. Sacrist.* & Syn. de Quiroga Const. 55. & 56. & Mil. 4. Tit. *De Sacristia.* [c] Gran. *De officio Sacrist.* n. 5. & Syn. de Quiroga Const. 25. & Mil. 4. fol. 649. verbo *Clericus*, vers. *Hostias.* [d] Syn. de Quiroga Const. 56. [e] Mex. 1. C. 48. & Mex. 2. C. 28. Gnadix. Tit. 5. Tarrac. Conc. Tit. *De vita, & honest. Cleric.* Mil. 1. P. 2. Tit. *De Cler. vestitu*, & Gran. *De vita, & honest. Cleric.* & Syoodal. de Quiroga Const. 36. 37. & 38. & Prov. ejusdem Quiroga Act. 3. C. 35. & Lim. Act. 3. C. 15. & 16. & Mil. 4. 3. P. Tit. *De vita, & hon. Cler.* Conc. Trid. Sess. 14. C. 6. *De reform.* Gran. dicto Tit. *De vita, & honest. Cleric.* n. 2. Prov. de Quiroga Act. 3. C. 15. & Mil. 5. Tit. *Quæ ad Cleric. honest. attinent.* Gran. Tit. *De vita, honest. Cleric.* n. 2. & Syn. de Quiroga Const. 36.

ex China allato, ne utantur; Præbendati tamen, aut Licentiati in Theologia, val Decretis per probatam Universitatem togas subserici tafetaneo opare, aut gorvarani intartetati domi gestare poterunt; foris vero sine pallio, mantallo nuncupato, na incedant. Manicas serici rasi, calceos, aut erepidas holoserici villosi, caligas sericas turgidas, & dissectas ne deferant, vestitu simbriato, clavis sericis, Phrygiisve, aut segmentis ornato, ne utantur; sed segmanta rasi serici, aut tafetani, *a* quæ duorum, aut trium digitorum latitudinam non excedant, in extremitate pallii, seu mantalli gestare poterunt. Galerum *b* acuminatum, seu id genus pilei, quod Hispani *montera*, aut *gorra* appallant, aut sericum pileum, ne defarant; sed tantum laneo galero, & ea forma confecto utantur, qua gravitatem sui status profiteantur.

§. I V.

Camisias ad collum, *c* & ad manum crispas, vel artificio alaboratas, in Sacro Ordine constituti rejiciant. Zonas sericas auro, vel argento cælatas, cothurnos albos argenteo, aliove colore elaboratos ne deferant. Chirotheeas odoribus conditas, aut dissectas, colore aliquo tinctas ne ferant. Annulos non induant, *d* nisi quibus propter officii munus, aut honoris gradum, sint jure concessi. Qui vero secus fecerint, annulos amittant, eorumque pretium in usum piorum operum erogetur. Cujus rei exsecutio Judicibus, & Ministris Ecclesiasticis injungitur.

§. V.

Quoniam vero alii in alio extremo versantes, Clericali statui dedecori sunt, qui nimis abjectis vestibus, sordidis, & pannosis utuntur; præcipit hæc Synodus, ut si quando Officiales vestibus hujusmodi indutum quemquam compererint, eum in publicum prodire ne patiantur, donec decenti habitu, si potest, ipse se induat, aut ei, si pauper sit, vestitus provideatur.

§. V I.

Lugubres vestes Clericis interdicuntur, nisi pro morte patris, aut matris, quas tunc ad modum sæcularium ne gellent, nec aperto capite incedant, aut barbam hujus rei caussa relaxent, neque his vestibus amplius, quam per duos menses utantur.

§. V I I.

Superpellicea rete, aliove eleganti artificio elaborata, aut adeo contracta, ut infra genu non dimittantur, ne induant.

§. V I I I.

Equo ne vehantur, nisi iter fecerint; si vero mulis vehuntur, eas ne ornent, neque ornatum * gualdrapium eis adhibeant, nisi Præbendati sint, aut Licentiati, vel Doctores in Theologia, vel Decretis, qui hoc ornatu (laneo tamen) uti poterunt, sericis vero aliis ornamentis, frænis, stapyis, aut calcaribus deauratis *e*, aut arganto laboratis nequaquam utantur.

§. I X.

Omnes hujus Provinciæ Clerici Sacris initiati, cujusque status, & conditionis sint, quod hoc Decreto eis jubetur, diliganter observent, rebusque in eo prohibitis ne utantur; quod si secus fecerint, & in habitu sæculari incesserint, vestes amittant, earumque pretium executori justitiæ, aut accusatori, & Judici, a quo sententia lata fuerit, æquis partibus distribuatur. Qui vero rebus aliis hoc Decreto sancitis contravenerint, quoties id commiserint, pœnam pondo octo incurrant, quæ piis operibus, & Judici ex officio contra eos sententiam ferenti, si accusator non adsit, æque applicentur. Cavetur autem, ut vestibus, quas ante hoc Decratum ferre licebat, per octo menses, & non amplius, uti liceat.

§. X.

Qui vero hoc Decreto prohibita attentaverit, aut quæ de cætaro Episcopus, quoad Clericalem habitum publico Edicto vetuerit, præter pœnas contra eos hic statutas juxta formam Concilii Tridentini *f* gravioribus aliis pœnis punientur, usque ad suspensionem, & officii, ac Beneficii privationem, si id eorum contumacia postulaverit; ne quis de eorum exteriori habitu observare contemnat, quod ad populi Christiani ædificationem, & bonæ vitæ exemplum non mediocriter confert.

De evitandis spectaculis vanis, & actionibus profanis.

§. I.

Ut multorum interitus, vulnara, aliaque damna, quæ ex taurorum spectaculis proveniebant, vitarentur, felicis recordationis Pius Papa V. Motu proprio *g*, Principibus, Rebuspublicisque sub pœna excommunicationis latæ sententiæ præcipit, ne taurorum spectacula fieri in suis Jurisdictionibus consentirent. Interdixit itidem, na Clerici Regulares, & sæculares Sacro Ordine initiati, val Ecclesiasticum Beneficium obtinentes, spectaculis hujusmodi, sub pœna excommunicationis assisterent. Postea vero felicis recordat. Gregorius Papa XIII. suo Apostolico *h* Brevi concessit taurorum spectacula, his tamen conditionibus, si ex festo die ne fiant, si Gubernatores, aut Magistratus, quantum fieri poterit, diligenter caveant, ne ob hanc

a Prov. de Quiroga, & Lim. ubi supra. *b* Prov. de Quiroga Act. 3. C. 35. *c* Lim. 3. Act. 3. C. 16.
d Gran. ubi supra n. 3. Mex. 1. C. 48. §. 1. in fine, Guadix. Tit. 5. Const. 2. Mil. 1. P. 2. Tit. *De Clericorum vestitu, & reliqua vitæ moderatione*, verbo, *Annulum*, & Gran. *de vita, & honest. Cler.* n. 3. Prov. de Quiroga Act. 3 C. 35. Mil. 4. 3. P. Tit. *De vita, & honest. Cleric.* fol. 66[?]. verbo: *Nulli Sacerdoti*. Gran. ubi supra n. 8. Gran. ubi supra n. 9. Syn. de Quiroga Const. 36. Mil. Conc. 5. fol. 766 verbo: *Cler. qui amictu*. Prov. de Quiroga Act. 3. C. 35. * Hoc est, *luteras*. *e* Gran. ubi supra n. 4 Syn. de Quiroga Const. 36.
f Sess. 14. C. 6. & Sess. 24. C. 12. verbo: *Vestitum insuper*, & Sess. 22 C. 1. *de reform.* Sunt alia Concilia, quæ refert Joannes Trullo in expos. regulæ Canonicorum Regularium, Lib. 2 C. 10. a n. 4. *g* Motus proprius Pii V. in Bullario Apostolico. Mex. 1. C. 48. §. 3. Guadix. Tit. 5. Const. 14. Gran. *De vita, & honest. clericor.* n. 18. Tolet. Act. 3. C. 26. & Syn. de Quiroga Const. 37. in fine, & sunt alia Conc. Prov. quæ refert Joannes García Gallego Tractatu, *De expensis, & meliorationibus*, C. 21. n. 29. *h* Greg. XIII. in 2. P. Bullarii Apostolici. Tex. in C. unico *De vita, & honest. Clericor.* Lib. 6. Mex. 1. C. 48. §. 1. Gran. ubi supra n. 13. & Tolet. Act. 2. C. 21. in fine, & Limense 3. Act. 3. C. 20.

hanc caussam alicujus mors eveniat. Necnon Censuras, & poenas, quoad saeculares personas, & Militarium Ordinum Milites in Sacro Ordine minime constitutos suspendit. Quare juxta hanc Constitutionem Pontificis, quorundam Clericorum licentiam haec Synodus animadvertens, statuit, ac praecipit, ne ullus Clericus in Sacro Ordine constitutus, aut Beneficiatus, taurorum spectaculis intersit, sub poena in Apostolicis Literis statuta, ac gravioribus aliis, quibus, ut huic malo occurratur, contra eos procedetur.

§. II.

Interdicit etiam haec Synodus, ne Clericus ullus sacro Ordine initiatus, personatus, aut larvatus incedat, neque in comoediis personam agat, etiam in Festo Corporis Christi, neque cum thorace, aut caligis, quantumvis permissis, sine tunica talari per vias, & plateas deambulet, neque aliis utatur varii coloris profanis ornamentis, sub poena pondo viginti, si semel id commiserit; si bis, duplum persolvat; idque in sumptus justitiae, accusatorem, & pia opera conferatur. Si vero ter, eum Episcopus per duos menses ab officio, & Beneficio suspendat.

§. III.

Ne cantiunculas [a] inhonestas, aut profanas cantent, neve in novis Missis, nuptiis, aut aliis Festis saltent, scurrilia verba ne proferant, aut citharoedos referant, neque jocose in hominum congressu praedicent, sub eadem poena. Indorum etiam ministri, ad domus eorum, qui inter Indos Proceres sunt, aut aliorum Indorum, convivandi gratia ne accedant; sed ad hospitium Clericis designatum. Evenire enim solet, ut ex nimia cum eis familiaritate Indi ministris reverentiam non exhibeant, doctrinaeque interesse, & ea obire, quae suarum saluti animarum maxime sunt necessaria, audacter contemnant.

§. IV.

Quia Sacrorum Canonum Constitutionibus prohibitum est Clericis, ne vili, & ignobili aliqua arte utantur, interdicit quoque haec Synodus, ne ullus Clericus veterinarii [*] artem exerceat, nec mularum [b] aut equorum domitor sit. Quod si secus fecerit, graviter punietur. In hoc vero Ordinarii conscientia maxime injungitur, ut tam infimam, tamque indecoram artem ab Ecclesiasticis Viris procul arceat.

§. V.

Nullus Clericus, propter imminens periculum, servum, famulum, aliamve personam per se corrigiendo puniat; nisi moderata sit punitio, & qua magis proximi correctio procuretur, quam de eo sumatur vindicta, quae ab his longe abesse debet, qui morbis medentur animarum.

§. VI.

Ne Clerici arma [c] cujusvis generis, ad offensionem, vel defensionem, die, aut nocte, in Civitate, aut Oppido ferant, neve in habitu saeculari cum musicis instrumentis noctu incedant, nec suspectas domos ingrediantur, sin minus poena amittendi arma, instrumenta musica, & habitum indecentem, necnon solvendi pondo decem incurrant, quae in piorum operum, & exsecutoris justitiae usum aeque erogentur. Si vero exsecutori justitiae, aut Fiscali violenter restiterint, in carcerem conjiciantur, arbitrioque Episcopi severius puniantur.

§. VII.

Archabusio [d], etiam dum iter faciunt, aut in venationibus, vel in aliis actionibus, ne utantur. Sin minus, archabusium amittant, & pondo decem accusatori, vel si is non adsit, Judici, piis operibus, & justitiae sumptibus aeque persolvant. Illi tamen, qui per Regiones, ubi bellum geritur, iter faciunt, aut ob aliam justam caussam, archabusio, aliisve armis uti poterunt, scripto impetrata venia ab Episcopo, cujus conscientiae haec Synodus injungit, ut id re bene explorata, caussisque urgentibus, solum permittat.

§. VIII.

Indignum est, [e] & Ecclesiasticae honori valde indecorum, ut Clerici, qui in sortem Domini vocati sunt, & Divino cultui addicti, praecursores, sive asseclae, Oeconomi, aut famuli sint saecularium personarum, praesertim mulierum. Quare, ut haec macula a Clero procsus deleatur, mandat haec Synodus, ne ullus Sacro Ordine initiatus, cujuscumque dignitatis, & qualitatis, praecursor, aut assecla feminarum, etiam matris, & sororis, ullatenus sit, sub poena excommunicationis, quam Clericus, & femina, cui is obsequium hujusmodi praestitit, incurrant. Interdicit etiam, ne ullus Clericus in Sacris constitutus, famulus, Procurator, Oeconomusve sit alicujus personae saecularis, aut ejus negotia, vel facultates tractet, sub eadem poena. Non tamen prohibetur, ne (Clericalis status decore servato) liberos personarum saecularium erudiendos Clerici suscipiant, eorumque sint Magistri, & Praeceptores. Nullus praeterea [f] Clericus Indam feminam, aut ancillam suam dorso equi, aut mulae vehat. Ministri quoque Indorum cum ex uno Oppido in aliud, aut ex uno districtu in alium diverterint, Indam aliquam feminam secum ne deferant, eo praetextu, quod sibi inservire debeat; sin minus, Episcopi arbitratu severe puniantur.

§. IX.

Perpendens haec Synodus, quantum a Sacerdote, qui sacrum frequentans hospitium Chri-

[a] Mex. 1. C. 48. §. 5. & in princ. Guad. Tit. 5. Const. 16. & Gran. ibi n. 13. Syn. de Quiroga Const. 7. & Conc. Milan 4. 3. P. Tit. *De vita, & honest. Clericor.* fol. 668. verbo: *In omni*, item vers. *Quamobrem*.

[*] *Albeiteria*. [b] Juvat Tex. in C. unico, *De vita, & honest. Clericor.* Lib. 6. & Tex. in Clement. 1. ver. *Adversus vero alios*, eodem Tit. *De vita, & honest. Clericor.* [c] Mex. 1. C. 60. §. 1. & Guadix. Tit. 5. Const. 21. & Lim. 3. Act. 4. C. 8. [d] Mex. 1. 55. & Guadix. Tit. 5. Const. 12. & Mil. 1. 2. P. Tit. *De armis, ludis, spectaculis, & ejusmodi a Clerico vitandis*, & Gran. *De vita, & honest. Clericor.* n. 10. & Syn. de Quiroga Const. 36. & Lim. 3. Act. 3. C. 16. [e] Mex. 1. C. 55. §. 1. & Mil. 1. ubi supra. & Syn. de Quiroga Const. 36. [f] Mex. 1. C. 55. & Guadix. Tit. 5. Const. 27. Mil. 1. 2. P. Tit. *De negotiis saecularibus a Clerico fugiendis*, vers. *Neve praecursor.* & Tolet. Act. 2. C. 22. & Act. 5. C. 19. Gran. Tit. *De vita, & honest. Clericor.* n. 19. [g] Syn. de Quiroga Const. 36. in fine, & Prov. de Quiroga Act. 3. C. 36. & Lim. 3. Act. 3. C. 13. & Mil. 5. fol. 787. verbo. *Quae in Conc.* & Syn. de Osma Tit. 8. Const. 1. §. 8.

Christo Domino præbet, abhorrere debeat ebrietas [a], qua rationis usus amittitur, sensusque, & corporeas facultates debilitatæ languescunt, tam fuerit sui oblitus, tamque intemperatus, ut vino inebrietur. Si is Beneficium obtinuerit, ab administratione Sacramentorum pro prima vice per quatuor menses suspendatur; pro secunda per annum, pro tertia Beneficio privetur, & inhabilis ad aliud obtinendum efficiatur. Si vero Beneficium non obtineat, & semel hoc crimen commiserit, ad inclusionem carceris per duos menses damnetur; si bis in id inciderit, per quatuor menses detineatur; si ter, a Diœcesi tamdiu relegetur, quamdiu videbitur Episcopo.

De ludis Clericis prohibitis. [b]

§. I.

Cujusvis generis ludus hominibus maximo nocumento est, Clericis præsertim, quibus ratione Clericalis officii, in sancte, & laudabiliter agendo tempus terendum esset, ab eisque redditus Ecclesiastici piis operibus essent impendendi. Eam ob caussam hæc Synodus decernit, ac jubet, ne ullus Sacro Ordine initiatus, aut Beneficiatus hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ, clam, aut publice, per se, vel interpositam personam ludum prohibitum exerceat, veluti aleæ, tesserarum, ac talorum, quæ ludorum genera Regiis [c] Sanctionibus, prohibentur, nec in ludo pecuniæ, gemmæ, aut alia, quæ pecunia æstimari possunt, intercedant, sub pœna restituendi totum id, quod ludendo lucrati fuerint; & pro prima vice pœnam pondo triginta, in usus fabricæ Cathedralis, aut Parochialis ejus Civitatis, vel Oppidi, ubi id evenerit, & in usus accusatoris; pro secunda vice pœna duplicetur; pro tertia ultra dictam pœnam aliis gravioribus, arbitratu Episcopi, puniantur. Nec solum ludere Clerici interdicuntur, sed ne spectatores ludorum sint, hæc Synodus statuit. In domibus itidem suis Clerici ludum ne permittant, neo aleas porrigant, nec pro aleis pretium extorqueant, nec mutuo pecunias ad ludendum dent, aut pro quoquam in ludo spondeant. Sin minus, contra Clericos hujusmodi aleatorum susceptores procedatur; & ita coerceantur, ut populus ædificetur, & tam turpis corruptela, ac Ministris Dei prorsus indigna, funditus extirpetur. In quo hæc Synodus Episcoporum, & Judicum conscientias vehementer onerat; ac præterea Clerici, hujusmodi partibus, si petierint, intra novem dies solvere compellantur totum id damnum, quod in ludo intercessit. Quod si partes dissimulaverint, Fiscalis, aut Executor justitiæ Ecclesiasticus, intra duos menses petere possit, idque in accusatoris, piorum operum, & Judicis usum æquis partibus erogetur. Si autem Fiscales hujusmodi rei conscii in accusando negligentes sint, pro sua contumacia, & negligentia, etiam usque ad officii privationem, arbitratu Ordinariorum, puniantur.

§. II.

Præterea ut omnem gravitatem, & modestiam (prout decet Clericalem statum) Clerici profiteantur, ais publice pila ludere prohibetur [d], & privatim quoque cum sæcularibus, vel coram sæcularibus personis, globos ligneos publice ludendo ne impellant, sub pœnis statutis; præter quas, amittant etiam vestes, quibus ad globorum ludum exercendum exuti fuerint; hæ vero vestes per tertias partes applicentur, ut constitutum est.

§. III.

Sachia [*] itidem, aut aliis ludis permissis ne ludant in locis publicis, aut in domibus, quo ad id multitudo hominum convenit, veluti in domibus aromatariorum, aut tonsorum. Si autem in occulto ludos licitos hujusmodi exercuerint, numerosa pecunia in eis non intercedat; aliter enim pro qualitate excessus corrigentur.

§. IV.

Ut autem incommoda, & scandala, quæ quotidie in his partibus audiuntur, evitentur, nequaquam publice, aut privatim Clerici cum mulieribus, etiam consanguineis, ludant; si vero secus fiat, Episcoporum conscientiis hæc Synodus injungit, quatenus adeo gravibus pœnis delinquentes coerceant, ut depravata hæc consuetudo, & in omnes partes perniciose resecetur.

§. V.

His vero non obstantibus, quæ hoc Decreto constituta, & decreta sunt, declarat hæc Synodus [e], ut recreandi animi caussa, extra tempus Adventus, & Quadragesimæ, ludi liciti Clericis permittantur, summa duorum pondo tantum intercedente, dummodo id raro, sine scandalo, & cum personis honestis fiat. Qui vero summam pecuniæ hujusmodi excesserint, in foro conscientiæ restituere tenebuntur quicquid amplius fuerint lucrati, quia hoc Decreto majoris pecuniæ lucrum interdicitur. Pecunia vero, quæ præscriptam summam in ludo excesserit, fabricæ Cathedralis Ecclesiæ, aut Parochialis ejus Civitatis, vel Oppidi, ubi id contigerit, applicetur; si is, cui periarit, libere de ea pecuniæ summa disponere possit, restitutio ei fiat, ad quem vere pertinet.

De usu frequenti Eucharistiæ.

§. I.

Ut Diaconi, & Subdiaconi eo magis ad digne celebrandum se præparent, quo magis ad Sacrum

[a] Mex. 1. C. 42. §. 2. in fine, & Gran. *de vita, & honest. Clericor.* n. 14. [b] Tex. in C. *Clerici. De vita, & honest. Cleric.* & Tex. in C. *Inter dilectos.* 2. P. *De excessibus Prælatorum.* Conc. Trid. Sess. 22. C. 2. *De refor.*

[c] Est Tit. 7. Lib. 8. recopil. & Lex 13. Tit 7. eodem Lib. 8. recopil. Mex. 1. C. 50. & Guadix. Tit. 5. Const. 5. & Mil. 1. 2. P. d. Tit. *de armis. ludis &c.* & Gran. *de vita, & honest. Clericor.* n. 13. & Syn. de Quiroga Const. 37. & Lim. 3. Act. 3. C. 17. [d] Mex. 1. C. 50. §. 1. Guad. Tit. 5. Const. 5. & Gran. *de vita, & honest. Clericor.* n. 11. & Syn. de Quiroga Const. 37. [*] *Axedrez.* Ex supra notatis laudatur. *Scacchis.*

[e] Ex Lege Regia 10. 11. Tit. 7. L. 8. recopil. Mex. 1. C. 50. & Guad. Tit. 5. Const. 5. & Mil. 1. 2. P. Tit. *De armis, & ludis*, & Gran. Tit. *De vita, & honest. Clericor.* n. 51. & Lim. 3. Act. 3. C. 17. & facit Reg. Ordinis Militaris S. Jacobi Tit. 22. C. 10. *y en los establecimientos* ejusdem Ordinis S. Jacobi Tit. 8. Cap. 3.

ſacrum Presbyteratus Ordinem accedunt, ſacroſanctum Concilium Tridentinum [a] maxime decere conſtituit, ut ſaltem hi, diebus Dominicis, & ſolemnibus cum Altari miniſtraverint, ſacram communionem percipiant. Cujus auctoritatem ſequuta hæc Synodus, Diaconis, & Subdiaconis hujus Provinciæ in virtute ſanctæ obedientiæ præcipit, ut in diebus Nativitatis Domini, Reſurrectionis, Pentecoſtes, Feſti Corporis Chriſti, Aſſumptionis Beatæ Mariæ, Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & Feſti omnium Sanctorum, in prima quoque Dominica Adventus & Quadrageſimæ peccata ſua confeſſi in Miſſa ſolenni communicent, quo populus hoc exemplo, & continuatione ædificetur. Ut vero his temporibus peccata confiteantur, in facultate eorum ſit eligere Confeſſarium, quem maluerint, ex approbatis per Ordinarium; qui Confeſſarius eos abſolvere poſſit ab omnibus peccatis, etiam Ordinario reſervatis.

§. II.

Quia majori vinculo tenentur Presbyteri, tum ad propriam, tum ad Eccleſiæ ſpiritualem utilitatem, frequenter Sacrum celebrare; Concilii Tridentini [b] auctoritate innixa hæc Synodus præcipit, ut hi Dominicis diebus, & Feſtis ſolennibus, die Commemorationis defunctorum, & quotidie in Quadrageſima Miſſas celebrent; qui, ut ea animi puritate, & devotione, quibus opus eſt, ad tantum Sacrificium accedant; eis injungitur, ut etiamſi alicujus peccati mortalis conſcii non ſint, ſingulis octo diebus, ut crebrius, ad confeſſionem ſe præparent, eligantque ſibi Confeſſarium ex idoneis, & ab Ordinario facultatem habentibus.

LIBRI TERTII TITULVS VI.

De Clericis non reſidentibus.

§. I.

Quia non poteſt non magno eſſe ſubditis detrimento, eorum abſentia, quibus animarum cura incumbit; hæc Synodus in executionem Concilii Tridentini [c] præcipit, ne ullus Vicarius, Curatus, aut Beneficiatus ex ſua Parochia, juriſdictione, & deſtrictu, alio divertat ſine facultate Epiſcopi, cauſſa expreſſa, & approbata, & pro eo tempore, quod in facultate hujuſmodi fuerit præfinitum, ſub pœna pondo viginti [d], quæ in uſus Eccleſiæ, cujus curam gerit, accuſatoris, aut, eo deficiente, Judicis pronunciantis æque erogentur. Quando vero hac facultate obtenta, ad Civitatem, ubi Sedes Epiſcopalis reſidet, pervenerint; intra viginti quatuor horarum ſpatium, coram Epiſcopo, aut ejus Officiali præſentes ſe conſtituant; ſi vero impediti fuerint, de adventu ſuo per interpoſitam perſonam intra præfixum terminum rationem reddent; ſin minus, pondo decem accuſatoris, & juſtitiæ ſumptibus æque diſtribuendorum, pœnam incurrant.

§. II.

Tametſi juxta erectiones hujus Archiepiſcopatus, & Provinciæ, nullum tempus Præbendatis ad requiem conſtitutum eſt, cum tota maſſa ex quotidianis diſtributionibus pendeat; nihilominus perpendens hæc Synodus, uſus, & conſuetudines Cathedralium Eccleſiarum harum partium variari, quo fit, ut nulla conſuetudo vim Legis habere videatur; cumque aſſiduis laboribus aliquot temporis intervallum ad requiem intermittendum ſit; permittit, ut Præbendati ſexaginta diebus ad requiem potiantur [e], quos etiam ipſi eligere poterunt; quibus diebus a punctatoribus non annotentur illi, quouſque aliter fuerit a Sanctiſſ. Domino noſtro Papa conſtitutum; extra hos autem dies abſentiæ a Divinis Officiis, etiam cum conſenſu habito, ſine juſta ægritudinis cauſſa, & multæ, quas ob hanc cauſam incurrerint, Præbendatis ne remittantur [f]. Quod ſi aliter fiat, qui multas hujuſmodi remiſerint, tantundem fabricæ Cathedralis reſtituere teneantur, quantum remiſerunt.

§. III.

Vt conſtet maniſeſte, qui Præbendati ſacras Horas, & Divina Officia non obierint; ſingulis Cathedralibus Eccleſiis probatæ fidei Sacerdos in punctatorem creetur [g], qui coram Epiſcopo, aut ejus Officiali juret, ſe in officio ſuo obeundo fidem, & diligentiam præſtiturum, & Librum punctationum accurate aſſervaturum, illumque cuiquam minime oſtenſurum neque antea Capitulo redditurum, quam officii ſui rationem reddiderit; deinde Liber punctationum in Archivo Eccleſiæ reponatur. Si vero punctator abſit, alius ſubſtituatur, qui præſtito juramento, altero in Libro omnes notet, qui Divinis officiis non eo interfuerint tempore, quo punctator abfuit. Punctatori varo redeunti hujus rei rationem reddat, ut punctationes in ejus abſentia notatas, in Librum ſuum tranſcribat; officium autem punctatoris nullus niſi Sacerdos exerceat, neque ab eo ſine juſta cauſſa removeatur.

§. IV.

Curati omnes [h], tam Cathedralium, quam Parochialium Eccleſiarum, non per ſubſtitutos, ſad per ſe ipſos officiis fungantur, ſi ægritudine, aut alia legitima cauſſa impediti non ſint. His autem rebus, quæ ſibi ex munere conveniunt, accuratiorem operam præſtent, quam aliis, quæ etiam ſibi bonæ ſint, eos taman impediunt a cura Parochiali, cui ſolicite intentos eſſe oportet [i]. Si vero in ſepeliendis mortuis alius Sacerdos eorum loco officium celebraverit, * ipſi, quæ ſolum funus comittentur, tantundem ſtipendii percipiant, & non am-

[a] Seſſ. 23. C. 13. Mex. 1. C. 52. & Tolet. Act. 3. C. 6. & Gran. Tit. *De celebrat. Miſſ.* n. 28. Mil. 1. P. 2. Tit. *De frequenti Divini Sacrificii oblatione*, & Med. 2. Tit. 2. Decr. 26. [b] Seſſ. 23. C. 14. & Syn. de Quiroga Conſt. 80. [c] Seſſ. 6. C. 2. *De reform.* ſupra Tit. *De offic. Epiſc.* §. 14. [d] Conc. Lim. 3. Act. 2. Cap. 41. Guad. Tit. 3. Conſt. 31. & Tol. Act. 2. C. 25. & 16 & Act. 3. C. 1. & Syn. de Quiroga Conſt. 39. & Mil. 4. Tit. *De Cleric. ad Feſtorum dierum*. Conc. Lim. 2. C. 72. & Conc. 3. Act. 3. C. 26. & 28. [e] Declarationem Card. refert Nicolaus Garcia Tom. 1. *De Beneficiis*, 3. P. C. 2. §. 2. n. 351. & 352. [f] Conc. Lim. 2. C. 66. ad finem. [g] Conc. Comp. Act. 2. C. 27. Conc. Lim. 2. C. 61. & Mil. 3. 2. P. Tit. *De officio punctatoris*, & 4. Mil. 2. P. Tit. *De distributionibus*, verbo: *Quod de punctatorum*. [h] Conc. Trid. Seſſ. 25. C. 12. verbo: *Omnes vero*. [i] Conc. Mil. 4. Tit. *De Parochiis*, verbo: *Uſu compertum eſt*. * *Corruptum locum* legendum arbitror. *ipſique ſolum funus comitentur*.

amplius. Quod si præsentes non interfint, nihil hujus rei caussa percipiant, ideque Judices, & Visitatores ita servari faciant.

§. V.

Statuit etiam ac præcipit hæc Synodus, ut tam in Ecclesiis Cathedralibus, quam Parochialibus, ubi plures quam unus Beneficiatus, aut Parochus, Sacerdotes sunt illi, qui Hebdomadarii officium non exercent, a residenia personali in Divinis officiis non sunt exempti, nequa hinc occasione desumpta, ab eis absint. Quod si secus fecerint, pro rata temporis stipendium, & obventiones Beneficii amittant, quæ fabricæ illius Ecclesiæ applicentur; solum enim ad Hebdomadarium pertinet Missas cantare, & Horas Canonicas inchoare cum strictiori administrationis Sacramentorum cura, quod alios ab obligatione residandi, & assistendi Divinis Officiis liberos non faciant.

§. VI.

Quia ordini, & rationi repugnat, ut qui laboris, & oneris particeps non est, commodum, & utilitatem ferat; jubet hæc Synodus, ut qui præsentes anniversariis, & aliis Festis in hoc Archiepiscopatu, & Provincia fundatis, & dotatis non intersint, obventiones ex eis provenientes ne percipiant, nisi aliter sit in fundatione dispositum, nec Judices Ecclesiastici facultatem concedant. Hoc autem Decreto revocantur, & irritæ fiunt donationes, & pacta omnia, quæ in fraudem hujus rei Clerici, aut Beneficiati fecerint. Itidemqua declaratur, absentes in toto, aut in parte, quacumque ratione obventiones hujusmodi perceperant, teneri in foro conscientiæ eas præsentibus restituere, si non adsit eorum consensus; si vero adsit, fabricæ Ecclesiæ restituant.

LIBRI TERTII TITULUS VII.

De Institutionibus, & Jurepatronatus.

§. I.

Ut bona, quæ Ecclesiastica fiunt, quia Beneficiis, vel Cappellis applicantur, recte administrentur, & perpetuo conserventur, necessarium est, ut fundatione, & institutione superioribus, & Ecclesiastici Prælatis subdita sint, ad quos ex officio pertinet redditibus, & Ecclesiasticis bonis prospicere. Quare justa Concilii Tridentini [a] Decretum præcipitur, ne deinceps, sine expresso Episcopi consensu Cappella aliqua fundetur, ac sine sufficienti bonorum deputatione, quibus redditus ad stipendium Cappellani, justa onera Cappellæ imposita, competentes, firmi, ac securi sint. Cum vero fundator certa aliqua bona non deputaverit, Cappella hujusmodi super omnibus institutoris bonis fundata intelligatur, quorum bonorum ad effectum hujusmodi inventarium conficietur; nullatenus [b] autem in his fundationibus, & institutionibus ea conditio admittatur, ut Cappella hujusmodi ab Ordinario visitari non possit; immo talis conditio ex hoc irrita, & nulla decernitur, qua minime obstante, ad Cappellæ visitationem Ordinarius procedat. Si quis vero Cappellam hac conditione susceperit, sub excommunicationis pœna interdicitur, ne huic in ulla Ecclesia, quæ ad Sacrum peragendum, & ad Cappellæ hujusmodi cultum necessaria sunt, ullatenus tribuantur.

§. II.

Nullus Cappellæ patronus [c], aut alicujus Communicatis membrum, cui competat Jus patronatus, nec persona aliqua cum eo intra tertium gradum conjuncta, nec Cappellani, aut Oeconomi Cappellani, hujusmodi pecunias in amphyteusin accipiant, aut prædia, & bona locabunt, quæ ad dotem Cappellarum ex institutione pertineant. Si vero secus fiat, contractus nulli sint, & irriti, prout Decreto hujusmodi nulli decernuntur, & irritantur. Qui vero in hujusmodi contractibus intervenerint, in pondo viginti condemnentur, piis operibus Episcopi arbitratu applicandis. Præcipitur etiam, ut census super bonis liberis, & magni valoris collocentur, eisque personis dentur, de quibus magna securitas sit; ea in omnibus observando, quæ per Constitutionem felicia recordationis Pii Papæ V. da hoc statuta sunt, ut Cappellæ perpetuo consistant.

§. III.

Præterea ad præscriptum Concilii Tridentini [d] mandat hæc Synodus, ne ullus Beneficii Patronus, cujuscumque conditionis (etiamsi Universitas sit, aut Collegium Clericorum, aut sæcularium) nullatenus se intromittat [e], in perceptione fructuum, proventuum, & obventionum Beneficiorum, etiamsi re ipsa ad Patronatum pertineant ex institutione, aut fundatione, sed fructus, proventus, & obventiones hujusmodi Rectori, aut Beneficiato libere relinquat, nec patronatum per venditionem, aut alium titulum a Jure prohibitum transferre audeat, sub pœna excommunicationis, & interdicti respective; & præterea ipso jure inhabilis sit juris patronatus.

§. IV.

Itidem statuitur, ac præcipitur [f], ut si qui obtinentes pecuniam, aut bona, quæ ad Cappellas pertinant, in emphyteusin non dederint, locaverint, & de eis in utilitatem Cappellarum non disposuerint; post hujus Decreti publicationem intra triginta dies, pecunias, & bona hujusmodi alicui probatæ personæ ad bene placitum Ordinarii, & Cappellanorum in depositum dent, cum redditibus, qui ob eorum negligentiam eo tempore cessarunt, eo quod de bonis, & pecuniis hujusmodi in utilitatem Cappellarum minime disposuerunt, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ.

§. V.

Quia vero justum est, ut pia voluntas, & dispositio eorum, qui Cappellas fundavere, inviolabiliter observetur; precipitur Cappellanis, quatenus Missas, Anniversaria, & Festa, quæ hoc tempore dotata sunt, vel in posterum in hoc Archiepiscopatu, & Provincia dotabun-

a Sess. 25. C. 8. & 9. *De reform.* Gran. Tit. *De instit. & jure patron.* n. 1. & Guad. Tit. 3. Const. 33.
b Guad. Tit. 3. Const. 38. c Guad. Tit. 3. Const. 34. & Gran. *De instit. & jure patron.* n. 4. & 5 d Sess. 25. C. 9. *de refor.* e Guad. Tit. 3. Const. 34. & Gran. Tit. *De rebus Ecclesiæ conservandis* n. 13.
f Gran. de instit. & jura patron. n. 4.

buntur, loco, diebus, & temporibus, cum solennitatibus a fundatore institutis celebrent; quod si aliquod adsit impedimentum legitimum, quominus die statuto Festum non celebretur; id saltem intra octavam fiat.

§. V I.

Sed quia *a* Cappellæ antiquæ in facultatibus, & bonis fundantur, quæ tenuia cum sint, aut temporis injuria decreverint, eos proventus non reddant, quibus ad Missarum numerum, & alia onera Cappellarum opus est, quo fit, ut omnino testatorum voluntas effectum sortiri non possit; ideo Concilii Tridentini *b* auctoritate suffulta hæc Synodus, id negotii Episcopis dat, ut quamprimum fieri poterit, unusquisque in sua Diœcesi de redditibus Cappellarum, & de earum oneribus rationem petat, & in Diœcesana Synodo Constitutione Synodali declarat, quis redditus pro eleemosyna, cuique Missæ celebrandæ respondeat. Quod si redditus minime sufficiat, Missas, & alia onera ad minorem numerum reducat. Illud semper animadvertens, ex redditibus hujusmodi partem aliquam in usus fabricæ Parochiæ deputandam, pro ratione vini, ceræ, & ornamentorum, quibus est Cappellis inserviendum.

LIBRI TERTII TITULUS VIII.

De rebus Ecclesiæ conservandis, alienandis, vel non.

§. I

Fundi, & bona Ecclesiarum Divino Cultui dicata sunt, ideoque eorum usurpatio grave sacrilegii scelus est. Ne vero quisquam hoc flagitii genus committere audeat, ad præscriptum Concilii Tridentini *c* jubetur, ne quisquam Ecclesiasticus, sive secularis, cujuscumque dignitatis, & gradus; per se, seu per interpositum Clericum, aut sæcularem, quavis arte, & colore præsumat, neque audeat occupare, usurpare, aut in suos proprios usus convertere bona, census, jurisdictiones, fructus, emolumenta, seu quascumque obventiones alicujus Ecclesiæ, Beneficii, aut pii loci hujusmodi, quæ in necessitates pauperum converti debent, nec impediat ab his, ad quos vere pertinent, percipi. Quod si secus fecerit, anathemati tamdiu subjaceat, quamdiu jura, bona, fructus, redditus, quos occupaverit, vel qui ad eum quomodocumque, etiam ex donatione suppositæ personæ, pervenerint, Ecclesiæ, ejusque administratori, seu Beneficiato integre restituerit, ac deinde a Romano Pontifice absolutionem obtinuerit. Quod si Patronus ejusdem Ecclesiæ fuerit, etiam jure patronatus, ultra prædictas pœnas eo ipso privatus existat. Clericus vero, qui nefandæ fraudis, & usurpationis hujusmodi fabricator, seu consentiens fuerit, eisdem pœnis subjaceat, necnon quibuscumque Beneficiis privatus sit, & ad alia Beneficia inhabilis efficiatur, & a suorum Ordinum executione, etiam post integram satisfactionem, & absolutionem, Ordinarii arbitrio suspendatur. Declarat etiam hæc Synodus, ut in Oppidis Indorum, ubi aliqua eleemosina ad ædificium, fabricam, aut ornamenta Ecclesiæ erogata sit, eamque Beneficiatus, aut alia quævis persona Ecclesiastica, sive secularis, cujuscumque qualitatis, & conditionis, in proprios usus converterit, eam easdem pœnas incurrere, & ad integram restitutionem teneri. Personis vero hujusmodi præcipitur, ne deinceps talia committant, sub dictis pœnis; hujus denique executio Decreti vehementer Episcoporum curæ commendatur.

§. I I.

Nullum Capitulum *d*, Confraternitas, aut Communitas, Beneficiatus, aut Oeconomus ratione ædificandi in Ecclesiis, vel Eremitoriis, quicquam sumptus faciant Ecclesiarum, vel Eremitoriorum impensa, nec Cappellas in sepulchrum dent, nec res Ecclesiæ alienare possint, nisi expresso Episcopi consensu; quod si secus fecerint, contractus de hac re facti nulli sint, & invalidi; sumptus quoque eadem de caussa impensi in computum ne admittantur, nec possint in usum Cathedralium, seu Parochialium imagines, ornamenta, aliave emere, quæ valorem viginti pondo excedant, nec ad hæc emendum, seu eorum pretium solvendum Indos compellant, nisi de Episcopi licentia, sub pœna restituendi ex bonis propriis quicquid sumptus hac de caussa fecerint. Conceditur tamen facultas ea emendi, quæ ad quotidianum, & ordinarium Ecclesiarum usum necessaria sunt, etiamsi viginti pondo pretium superent. Idem vero hæc Synodus præcipit, a Curatis Regularibus hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ servari, & adimpleri. In visitationibus autem circa hoc commissos excessus corrigendi intenta sit sollicitudo.

§. I I I.

Nullus *e* Præbendatus, Beneficiatusve, aut minister Ecclesiæ Cathedralis accipiat, commodet, aut ab Ecclesia exportet ornamenta, argentum, aliave Ecclesiæ cultui addicta, sine Episcopi permissu, sub pœna arbitrio Episcopi infligenda.

§. I V.

Episcopis in bonis Ecclesiæ tuendis, & conservandis maxima debet esse sollicitudo *f*; esset enim quælibet in hac re admissa negligentia vitio vertenda. Quia vero jura Ecclesiarum hujusmodi, in scripturis, & titulis de iis extantibus continentur; hæc Synodus statuit, ac præcipit, ut in qualibet Diœcesi Archivum unum Episcopale instituatur, in quo Brevia omnia, privilegia summa Pontificia, schedæ quoque, & provisiones Regiæ majestatis, omnesque aliæ scripturæ ad dignitatem, & jurisdictionem Episcopalem pertinentes, una cum Inventario earum accurata confecto ab Episcopo, aut ejus Vicario Generali, & Notario subscripto recondan-

a Gran. de inst. & jure patron. n. 10. *b* Sess. 25. C. 4. *De refor.* Prov. de Quiroga Act. 2. C. 10.
c Sess. 22. C. 11. *De reform.* Gran. *De rebus Ecclesiæ cons.* n. 53. Conc. Mil. 4. 3. P. Tit. *Quæ ad pia loca pertinent*, verbo: *Quæcumque*. *d* Ex jure communi Tex. in C. *In Canonibus*, 16. Q. 1. & in C. *Cum nobis*, in fine, *De electione*, & in C. *Is cui*, eodem Tit. in 6 & in Tex. in C. 2. *De donation.* Mex. 1. 23. §. un co, & Mex. 2. C. 21. & Guad. Tit. 3. Const. 37. & Gran. Tit *De sepulturis*, n. 8. & Syn. de Quiroga Const. 69.
e Gran. Tit. *De rebus Ecclesiæ* 4. *f* Conc. Mil. 1. P. 2. Tit. *Quæ pertinent ad bonorum, & jurium Eccles. conservationem.* Et Tol. Act. 3. C. 1. & Comp. Act. 3. C. 13 & Gran. Tit. *De Beneficiatis*, a n. 4. usque ad 8. & Tit. *De rebus Ecclesiæ*, n. 1. & 5. & Syn. de Quiroga Const. 61. & Prov. ejusdem Quirogæ Act. 2. Dec. 7. & Med. 2. Tit. 5. Decr. 14.

dantur. Neque ab archivo hujusmodi scriptura aliqua desumatur, nisi ob caussam ad utilitatem Episcopi, & Ecclesiæ necessariam, relicto testimonio cum subscriptione ejus, qui scripturam accipit, cum die, mense, anno, & caussa, ob quam scriptura hujusmodi ex archivo deprompta est.

§. V.

Quo vero tutius hoc archivum custodiatur, in aliquo Monasterio Civitatis, ubi Sedes Cathedralis residet, aut in alio ejusdem Diœcesis (prout Episcopo videatur) collocetur, & clavibus occludatur, quæ penes Episcopum sint. Sede vero Episcopali vacante, Vicarius Generalis unam ex clavibus archivi Capitulo Cathedralis Ecclesiæ tradat, aut personæ a Capitulo deputatæ, alteram vero Superiori Monasterii hujusmodi, a quibus juramentum petat, quatenus fideliter claves hujusmodi asservabunt; nec eas personæ alicui tradent, nec Scripturam aliquam inde efferri consentient sine licentia Metropolitani, aut alterius Superioris, a quo possint compelli. Quando vero Episcopus eligetur, ei claves tradant, & rationem reddant scripturarum, quas inde sumpserunt, & penes quem illæ sint, eidem annuncient.

§. VI.

Quando vero Episcopus obierit, Vicarius Generalis penes se accipiat processus omnes [a], & libellos Cameræ, quos Episcopus in scriniis suis reconditos habebat, eosque in dicto Archivo reponat, cui Generali Vicario hæc Synodus ad id facultatem tribuit; & sub pœna excommunicationis majoris latæ sententiæ mandat, ne quisquam cujuscumque qualitatis quominus hoc exsequatur, ei impedimento sit; si vero Capitulum fuerit, aut Communitas, Ecclesiastico subjaceat Interdicto.

§. VII.

In Capitulo etiam cuiuscumque Ecclesiæ Cathedralis Archivum unum sit, in quo asserventur, & in unum redigantur scripturæ omnes publicæ ad Episcopum, Capitulum, fabricam, & hospitales domos pertinentes, cum erectionibus, statutis, & reliquis instrumentis ad hoc spectantibus. In eodem etiam Archivo Liber unus sit, in quo Cappellæ, & fundationes earum, juraque, & prædia ad Ecclesiarum fabricas, & domorum hospitalium totius Diœcesis usum pertinentia descripta sint. Hoc vero Archivum tribus clavibus occludatur, quarum una penes Episcopum sit, altera penes Decanum, aut Decano absente, penes antiquiorem Dignitatem, tertia vero penes Canonicum ab Episcopo deputatum.

§. VIII.

In unaquaque etiam Parochiali Ecclesia Liber unus sit, in quo annotentur Iura omnia, prædia, hæreditatas, & census ad fabricam Ecclesiæ huiusmodi pertinentia, bona quoque quibus Cappallæ, Festa, & comemorationes dotantur [b]; quidque in id præstandum sit, exprimatur; scripturæ etiam, & institutiones Cappellarum. Præterea in singulis Parochiis tabella una in loco publico collocetur, in qua Missæ, Festa, anniversaria in Ecclesia hujusmodi celebranda describantur; hæcque tabella ab Officialibus, seu Visitatoribus, & a Notario subscripta sit. Quandô vero Parochi Festa colenda populo annunciaverint; ei quoque Festum, aut anniversarium ea hebdomada celebrandum notum facient [c]. Id vero omne quod hoc Decreto continetur, hæc Synodus vehementer commendat Episcopis ut adimpleant, & quamprimum exsequantur, cum ex eo non mediocriter pendeant Ecclesiarum, dignitatis Episcopalis, juriumque, & prædiorum conservatio, difficultatumque, & litium remedium; quæ, si hoc negligenter fieret, pullularent.

LIBRI TERTII TITULUS IX.

De testamentis, & ultimis voluntatibus [d].

§. I.

Pietate Christiana adstringimur rebus defunctorum prospicere, qui de fidelitate vivorum confisi, quod ipsi pie, & juste disposuerunt, vivis adimplendum reliquere. Quæ cura Episcopis potissimum incumbit, tamquam pauperum Patribus, & strenuis piorum operum executoribus. Hac igitur de re decernit hæc Synodus [e], ut cum quis condito testamento ex hac vita migraverit, antequam Crux efferatur ad corpus defuncti humandum, Executores testamentarii testamentum coram Parochis exhibeant, aut saltem eas clausulas authenticas, & fidem facientes, quibus de sepulturæ loco, de Missis, & legatis piis relictis testator disposuit. Quæ omnia Parochi, & Beneficiati in Libro, quem ad effectum hujusmodi habere debent, annotent, curentque diligenter de plena eorum exsecutione. Quod si intra fatalem annum hæc adimpleta non fuerint, Episcopo, aut ejus Officiali, seu Visitatori id notum faciant.

§. II.

Exsecutores [f] itidem testamentarii conscientiæ suæ satisfacientes, a testatoribus disposita quamprimum poterunt, exsequantur. Quod si id non effecerint intra terminum, quo de Jure, & expressa testatoris voluntate tenentur, per Censuras, & alia Juris remedia a Judicibus Ecclesiasticis compellantur [g], ut cum effectu testamenta hujusmodi exhibeant, & de his, quæ adimpleta sunt, quæque nondum sunt exsecutioni mandata, rationem reddant. Si vero propter retardationem culpabiles sint, puniantur, hæredesque, & depositarii bonorum coerceantur, ut quamprimum totum id tribuant, quod ad exsecutionem testamenti necessarium est.

§. III.

Quoniam vero Exsecutores testamentorum aliqui dolo malo ab Episcopatu absunt, antequam

[a] Conc. Tolet. Act. 3. C. 1. & Comp. Act. 3. C. 23. [b] Mex. 2. C. 17. [c] Mex. 2. C. 17. §. 1. Guad. Tit. 3. Const. 29. & Gran. Tit. *De Beneficiatis*, n. 18. & Tit. *De sepulturis*, n. 16 & Prov. de Quiroga Act. 3. & 5.
[d] Conc. Trid. Sess. 22. C. 8. *De reform.* [e] Mex. 2. C. 16. 57. & Gran. T. 1. *De testam.* n. 1. [f] Gran. Tit. *De testam.* n. 1. [g] Fundatur paragraphus iste cum seqq. in S. Conc. Trid. Sess. 25. in Decreto, *De Purgatorio*, verbo, *Curent autem Episc.*

quam fatalis annus compleatur, eamque ob caussam, tempore a Jure statuto ab eis ratio peti non potest; sicqua diu retardatur, & differtur eorum executio, quæ testamentis disposita sunt; propterea hæc Synodus interdicit, ne ullus Executor [a] hujusmodi a Diœcesi discedat, quin prius testamentum, quod sibi incumbit, executioni mandaverit, aut cautionem dederit, quatenus anno elapso, sine ulla retardatione præsentem se constituet rationem redditurum, arbitratu Episcoporum ob ejus contumaciam * puniturus, si intra octo dies post elapsum annum ad id non compareat. Quo vero hujus Decreti executio certior sit, Officialibus, & Judicibus testamentorum præcipitur, quatenus Episcopis annuncient, ut de opportuno remedio provideant, ne defunctorum voluntates frustrentur, & quæ ab ipsis disposita sunt, minus adimpleantur.

§. I V.

Curati omnes [b], Beneficiati, Cappellani, & alii Sacerdotes, quibus incumbit Missas celebrare, aut alia pia legata testamento relicta adimplere, id agant, & præstent intra sex menses post obitum testatoris, si ab eo aliter non sit dispositum, sub pœna pondo quatuor in usus piorum operum, necnon eorum impensis Missæ hujusmodi celebrentur, & pia legata adimpleantur, quæ ob eorum negligentiam impleta non sunt.

LIBRI TERTII TITULUS X.

De sepulturis, defunctis, & funeralibus [c].

§. I.

Justum est, ut populus Christianus Fideles defunctos piis precibus, & officiis prosequatur. Eam ob caussam statuit hæc Synodus, ut si condito testamento quisquam obierit, ea, quæ de suis exequiis, Missis, & piis legatis, in utilitatem animæ testator disposuit, statim, prout in testamento continetur, adimpleantur. Si vero sine testamento ex hac vita discessit, & relicta bona sufficiant pro defuncto; Missa, & vigilia de depositione defuncti solenniter celebretur, itidemque in sua Parochia privatarum Missarum novenarium peragatur. Si autem defunctus persona miserabilis sit, nihilque in bonis reliquerit, gratis sepeliatur. Quod si aliquid in eleemosynam erogatum sit, id non in ejus sepulturam, sed in suffragia pro defuncto conferatur. Qua de caussa Curati, & Parochi Cathedralium, & Parochialium Ecclesiarum jubentur, ne eleemosynam hujusmodi in suos proprios usus convertant. Quod si secus fecerint, ad restitutionem in foro conscientiæ teneantur, ac præterea Episcopi severe eosdem puniant.

§. I I.

Ad humandum mortuos, etiam pauperes, unus ex Parochis, & alter ex Beneficiatis cum primum vocati fuerint, accedant [d], sub pœna pondo quatuor in eleemosynam Missarum pro animabus in Purgatorio detentis. In unaquaque vero Parochia, vel ex fabricæ redditibus, vel ex eleemosynis erogatis, Parochi duos cereos sibi comparent ad miserabilium personarum funera, curentque, ut aliqui in comitatu corporis mortui sint, & ut aliquis sepulchrum effodiat.

§. I I I.

Quando Indus [e] aliquis testamento relicto migraverit, suffragia, & pia legata ab eo disposita executioni mandentur; si vero hæredem necessarium habuerit, suffragia, & pia legata hujusmodi quintam bonorum partem non excedant, cum Jure prohibitum sit in majore quantitate disponere. Si vero absque testamento [f] discesserit; quod est præcedenti Decreto sancitum fiat. Caveatur tamen (quocumque modo, vel cum testamento, vel sine eo Indus moriatur) ne Parochus aliquis sæcularis, aut Regularis, ex ejus bonis quicquam accipiat, etiam sub prætextu erogandi quintam eorum partem in suffragia pro defuncto. Quod si Curatus sæcularis secus fecerit, tantumdem solvat fabricæ Ecclesiæ, quantum ex bonis defuncti abstulit; Regularis vero pro ratione culpæ ad præscriptum Concilii Tridentini [g] punietur.

§. I V.

Ut corruptela, quæ in has Indiarum partes grassata est, funditus tollatur, qua Curati Indorum defunctis eorum corporibus humandis non intervenientes, id officii Cantoribus relinquebant; præcipit hæc Synodus Curatis omnibus sæcularibus, & Regularibus, ut ipsi per se sepeliendis Indis intersint, & defunctorum Officium celebrent, Superpelliceoque induti cum Cruce funeri occurrant loco ab Episcopo deputato. Justum enim non est, ut Indi teneri adhuc in Fide, exequias defunctorum a suis Ministris parvipendi conspiciant, quod pusillis hujusmodi scandalo esse posset.

§. V.

Convivia [h], crapulas, & ebrietates ab Indis in die depositionis defuncti admitti solitas, diligenti cura Parochi eliminare contendant; eosque moneant, longe ab eo tempore id alienum esse debere. Si vero moniti non resipiscant, a Parochis corrigantur.

§. V I.

Quo sancti Templi, ubi Divina Officia celebrantur, decor servetur, omneque illud removeatur, quod impedimento esse possit assistentibus in Ecclesia, ut minus attente Divina Officia audiant, justisque aliis de caussis, ad præscriptum Constitutionis felicis recordationis Pii Papæ V. statuit hæc Synodus, ac jubet, ne sepulchro ullius personæ, cujuscumque status illa sit * cenotaphium imponatur, nisi in diebus depositionis, exequiarum, & anniversarii; sepulchra lapidea [i], & lignea in Ecclesiis ne erigantur, quæ earum pavimento immineant; quod si secus fiat, sæculares id committentes, ab Episcopo pro modo culpæ puniantur; Minister vero-

a Facis Guad. Tit. 5. Const. 30. * *Puniendus*. b Gran. Tit. *De test.* n. 2. c Gran. Tit. *De sepult.* n. 7.
d Granat. Tit. *De sepult.* dicto num. 7. e Text. *De Jure Regio.* in Leg. 6. & 10. Tit. 4. Lib. 5. recopil.
f Limense 3. Act. 2. C. 28. g Sess. 25. C. 12. *De reform.* h Text. in Cap. *Nullus*, 44. d.
* *Estrado*, ó *tarima*. Mexic. 2. Cap. 24. i Gran. Tit. *De sepult.* num. 15. Milan. 1. 2. P. Tit. *De sepultur.* & Milan. 4. Tit. *De sepult.*

ro Ecclasiasticus consentiens, pondo decem multetue ad usum fabricæ hujus Ecclesiæ, & ceræ, quæ Sanctissimo Eucharistiæ Sacramanto deservit. Sacellis iisdem, Templorum parietibus panni lugubres ne pendeant, nisi persona Regia defuncta sit. In funeralibus[a] autem eaequiis, & enniversario plures, quam duodecim, feces, aut cerei sepulchris ne incendantur. Quod si plures sint, ed usum luminom Sanctissimo Eucheristiæ Sacramento applicentur.

§. V I I.

Quando defuncti corpus ab aliqua Ecclesia, ubi erat in deposito, removetur, e sepulchro anta ne efferatue[b], quam pro ejus juribus pondo duodecim in eleemosynam arogentue, quorum novem Beneficiatis, trea varo fabriciæ illius Ecclesiæ tribuentue. Si vero proprietatis jure sepultum corpus in Ecclesia aliqua sit, in aliam nullatenus trensferatur, nisi de Episcopi, ejusve Officialis, eut Visitatoris Generalis espressa facultate in scriptis. Qua obteota, hæredes viginti quatuor pondo in aleemosynam conferant, quorum decem, & octu Beneficiatis, ses vero fabricæ Ecclesiæ, a que corpus transfertur, applicentur. His vero juribus funeralia jura non intelliguntur comprehensa, quæ alias es dispositione testatoris Beneficiatis provenire possunt.

§. V I I I.

Quia vero rationi maxime consonum est, ut subditi Superiores amore prosequantur, præcipit hæc Synodus[c], ut defuncto aliquo Episcopo, omnes illius Diœcesis Sacerdotes, intra quatuor dies a die notitiæ, pro eo Missam unam de defuncto Episcopo celebrare teneantur; intra octo vero in singulis Ecclesiis Episcopatus Missa una solennis celabretur cum Responsorio, idque sine pompa, & sine Ecclesiarum sumptibus fiat

LIBRI TERTII TITULUS XI.

De Parochiis.[d]

§. I.

Ut intee Parochos, & Ecclesiarum Ministros nulla sit causæ discordiæ, statuit hæc Synodus, ac præcipit, ne ullus Sacerdos, sæcularis, aut Regularis, Sacramenta administrare audeat in his Oppidis, quæ alterius jurisdictioni subsunt, sine Episcopi consensu, aut Parochi proprii ejus Regionis. Permittitur tamen, ut si iter agentes per aliquod Oppidum transire contigerit, a quo proprius Beneficiatus absit, possint Sacerdotes hujusmodi parvulos, & adultos in casu necessitatis baptizare, baptizatorum nomina descripta relinquentes, ut cum proprius Parochus venerit, ea in suum Librum transcribat; itidemque Confessiones audire possint, si ad id fuerint per Ordinarium approbati.

§. I I.

Mandat hæc Synodus[e], ut Regulares Fontes baptismales non habeant, nisi in his tantum Ecclesiis, ubi assignata est illis cura animarum; ibique nullos prætee Parochiales baptizabunt, nec matrimonio conjungent, aut eis nuptialem benedictionem porrigent, nisi de Episcopi, aut proprii Parochi licentia. Quod si secus fieret, matrimonia irrita erunt, & nulla, ut est sacri Concilii Tridentini[f] Decreto sancitum.

§. I I I.

Quia æquum est, ut unusquisque Fidelium propriam Parochiam, ubi Sancta Sacramenta suscipit, recognoscat; statuitur, & jubetur, ut[g] postquam mulier aliqua peperit, intra mensem propriam Parochiam adeat, ibique Missam audiat, ac pro beneficio accepto omnipotenti Deo gratias agat; si vero sine justa causa id amplius differat, Episcopi arbitratu puniatur.

LIBRI TERTII TITULUS XII.

De decimis, & primitiis.

§. I.

Curatorum, & ministrorum Ecclesiæ sustentatio ad eos Jure Divino spectat, in quorum spirituali utilitate ministri Ecclesiæ sese exercent. Eamque ob caussam Sancta Mater Ecclesia decimas, & primitias Ecclesiæ dari præcipit, quas sanctum Concilium Tridentinum[h] integre persolvi jussit, necnon omnes, singulos Christi fideles hortatum est, ut Parochis, & Superioribus, qui tenuioribus præsunt Ecclesiis, de bonis a Deo sibi collatis, pro charitate Christiana debitoque erga suos Pastores munere large subveniant. Ad cujus Concilii præscriptum[i] hæc Synodus statuit, & mandat, ut[K] omnes homines hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ (Indis exceptis) ad quos decimarum, & primitiarum solutio spectat, eas, quas de Jure, vel consuetudine tenentur, integre persolvant sine dolo, & fraude, sive diminutione, sub pœnis e Jure statutis, & aliis quæ in Brevibus a Sede Apostolica specialiter emanatis continentur. Confessarii vero omnes subditos suos doceant quid de solutione decimarum, & primitiarum sanctum Concilium decreverit, quantumque ad hoc Decretum implendum astricti sint. Quos autem repererint in hac parte muneri suo non satisfecisse, de gravitate commissæ culpæ admoneant, & de pœnis hac de causa incursis; nec eos ab hoc crimine, nisi plena restitutione sequuta, absolvant, cum justissimum sit, ut a quibus spiritualia remedia percipiunt, temporali stipendio juvare non desinant. Quoad Indos vero id servetur, quod schedis[l], & exsecutorialibus Regiæ Majestatis dispositum est.

§. I I.

Concilii Tridentini[m] auctoritatem sequuta hæc Synodus, statuit, ne quisquam, cujuscumque

[a] Lex Regia 2. Tit. 5. Lib. 5. recopil. [b] Gran. Tit. *De sepult.* n. 12. & 22. [c] Granat. Tit. *De celebratione Missar.* n. 52. [d] Mex. 1. C. 62. cum §. 2. late, & pie de hoc Tit. loquitur Conc M. 1. 4. 2. P. Tit. *De Paroch.* [e] Conc. Limen. 3. Act. 4. C. 26. [f] Sess. 24. C. 1. *De reform. matrim.* [g] Guadix. Tit. 2. Const. 12. [h] Sess. 25. C. 12. *De reform.* [i] Et Sess. 21. C. 4. [K] Mexic. 1. C. 90. & Guadix. Tit. 7 Const. 2. & Granat. Tit. *De decimis*, num. 5. & Lim. 3. Act. 4. C. 12. [l] Mexic. 1. C. 26. Y hay real cedula en el Libro, que dicen *de puga*, f. 195. [m] Sess. 25. C. 12. Text. in Clem. *Cupientes*, *De pœnis*; & in Clem. Relig. *De decimis*. Mexic. 2. d. C. 90. §. unico; & Guad. & Granat. ubi supra.

cumque gradus, & conditionis sit, decimarum, & redditiuum Ecclesiasticorum solutionem impedire audeat, subtrahere, aut occupare, directe, vel indirecte, per se, aut interpositam personam, nec impediat exactionem, locationem, augmentum, & beneficium decimarum, & redditiuum hujusmodi, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, & aliis pœnis, & Censuris contra eos a Jure, & Apostolicis Brevibus statutis, quas ipso facto incurrant sine alia sententia, tam qui decimas sibi usurpant, aut earum exactionem impediunt, quam qui id jubent, aut ad id consilium, auxilium, favoremve præstent; Civitates vero, & Oppida tamdiu Ecclesiastico Interdicto subjaceant, quamdiu delinquentes hujusmodi retinuerint, aut consenserint, sine restitutione ab eis plene facta.

§. III.

Attendens præterea hæc Synodus, ad alia persolvenda Ecclesiis, quam ad decimas, & primitias, Fideles non teneri, nisi sponte, & voluntarie ea velint erogare, præcipit hæc Synodus, ne[a] ullus Indorum Minister eos compellat directe, vel indirecte ad oblationes in Missis, funeribus, aut aliis Divinis Officiis, & in Festis titularibus locorum faciendas, nec occupare possit, exigere, aut petere quascumque exactiones (Indi *Suchiles*, aut *Tomalazizli* vocant) nec quacumque alia ratione per Fiscales, aut quos vocant Indi *Topantlacas*, aut alias personas, sub pœna quinquaginta pondo pro prima vice, & dupli pro secunda, in fabricæ ejus Ecclesiæ, cujus fuerit Minister, accusatoris, & piorum operum usus. Ministri tamen hujusmodi accipere poterunt ab Indis, quod ipsi sponte obtulerint, admonentes eos ad id non teneri, nisi ex voluntaria devotione; quo fiet, ut & qui Sacramenta ministrant, ac Doctrinæ Christianæ documenta tradunt, commode sustententur, & eorum subditi nullis extorsionibus, & vexationibus opprimantur.

LIBRI TERTII TITULUS XIII.

De Regularibus, & Monialibus[b].

§. I.

Vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ adeo in Republica Christiana semper magni æstimata sunt, ut a tempore Apostolorum ad nostra usque tempora Ecclesia commendaverit, prædicaverit, & perpetua traditione statuerit ea, quæ ad votorum hujusmodi plenam observationem visa sunt ei necessaria, & opportuna. Nec solum de Religiosis omnibus semper curam habuit, sed præcipue Monialium, & Virginum Deo dicatarum clausuram procuravit. Est enim is Virginum status dæmonibus adeo invisus, ut eas omnibus machinis expugnare, & excogitare contendant, ita ut nullis Constitutionibus vallari posse videantur, & ad impetum inimicorum retundendum muniri, si Episcopi, quibus Monialium cura data est, diligenter non invigilant, ne ulla in hoc admittatur negligentia, quæ in re tanti ponderis, & momenti esset valde culpabilis. Ob id enim præcipue huic Virginum statui Ecclesia clausuram imposuit, quia necessarium, aut saltem convenientissimum remedium esse duxit, ut Virgines hujusmodi nequaquam a proposito suscepto deterreantur. Idcirco cupiens hæc Provincialis Synodus, in omnibus, & per omnia sancti Concilii Tridentini[c] Decreta sequuta, huic accurate prospicere, has pia, rectaque vivendi formulas sequentibus Decretis sancitas observari præcipit.

§. II.

Imprimis curent Episcopi, ut in Monasteriis sibi subjectis id omne observetur, quod de Monialibus sanctum Concilium Tridentinum[d] decrevit, præsertim quod de paupertate, & clausura, tam ab eodem Concilio, quam a felicis recordationis Pontificibus Pio V. & Gregorio XIII. constitutum est, quamprimum executioni mandare studeant. Quia vero his præsidiis labefactatis, atque convulsis, absque ulla dubitatione Religio detrimentum pateretur, & collaberetur, quoad paupertatem præcipitur, ut si quicquam fuerit alicui Monialium dono datum, aut testamento relictum, aut industria, & labore quæsitum, Conventui incorporetur, ideoque ad manus Præfectæ recta deferantur, quæ pro sua prudentia, & humanitate imprimis ex hujusmodi bonis subveniat arbitrio suo necessitatibus illius Monialis, cujus opera, vel contemplatione fuerint parta. Quod vero reliquum fuerit, in communem usum totius Monasterii convertat. Quoad clausuram vero animadvertant Episcopi, aut alii Superiores, se non debere facultatem concedere, ut aliqua Monialis ex septis Monasterii egrediatur; nisi in casibus lepræ, epidemiæ, aut gravis alicujus incendii, prout est Constitutione felicis recordationis Pii Papæ V.[e] dispositum. Nulli autem personæ, nisi rationabilis, & manifesta causa existat, sine Episcopi licentia in scriptis, ingressus, vel accessus ad Monasteria pateat, juxta Constitutionem Bonifacii VIII. quæ incipit: *Periculoso*[f], a sacro Concilio Tridentino[*] renovatam. Superioribus quoque, Vicariis, & Abbatissis, seu Præfectis Monasteriorum præcipitur, ne pueri, parvuli, aut puellæ ullatenus intra Monasteria ducantur. Quod si secus fecerint, Prælatis injungitur in foro conscientiæ, ut in hoc Abbatissæ, aut cujusvis alterius Monialis negligentiam, & excessum corrigant, cum suspensione officii, si opus fuerit.

§. III.

Quandocumque[g] in Monasteriis Monialium Ordinario subjectis, Abbatissæ, Priorissæ, aut cujusvis alterius nominis Præfectæ officium vacaverit, & de novo eligi debuerit; Episco-

[a] Ex Conc. Limen. 3. Act. 2. C. 38. [b] De hoc Tit. Conc. Tolet. Act. 3. C. 25. & Milan. 1. P. 3. Tit. De *Monialibus*, cum seqq. & Milan. 4. 3. P. Tit. *Quæ pertinent ad Regul.* & 5. Conc. Milan. Tit. *Quæ ad Moniales pertinent*. [c] Sess. 25. Tit. *De Regular.* [d] Sess. 25. C. 2. *De Regul.* Tol. Act. 3. C. 25. & Synod. de Quiroga Const. 96. & Provinc. ejusdem Quirogæ Act. 3. C. 43. Pio V. & Gregorio XIII. [e] Pii V.
[f] In Cap. *Periculoso*, *De statu Regul.* Lib. 6. [*] Sess. 25. Cap. 5. *De Reg.*
[g] Provinc. de Quiroga Act. 3. Cap. 44.

pus per se, aut per suum Vicarium, vel alium, quem voluerit ad id depotare, Monastarium, & omnes Moniales visitet, ita ut visitatio electiunem præcadat

§. IV.

Ea Tridentini[a] Concilii jussu major Monialium numerus in Monasterio na recipiatur, quam qui pro modo, & facultate loci, & consuetis eleemosynis, & redditibus commoda valeat sustentari; neque is numerus, nisi facla proportionabili raddituum accessione, augari possit. Præfectis vero in virtute sanctæ obedientiæ præcipitur, ut totum id, quod pro ingressu alicujus Monialis pro eleemosyna perceperunt, in redditibus, & bonis immobilibus Monasterii collocent; si quid vero ex eo sumptuum faciendum aliquo modo sit, id sine consensu Episcopi ne fiat. Præfectæ vero Monialibus subditis ita quæ ad victum necessaria sunt tribuere procurent, ne a parentibus illud moleste petant.

§. V.

Quandu Monialium Monasteria visitantur, initio visitationis Prælatus, aut si impeditua fuerit, Visitator ab ao specialiter deputatus, Monasterium ingrediatur, duobus, aut tribus Viris honastata vitæ, & morum integritate probatis sibi in comites adhibitis, perlustretqua diligenter qualitatem domus, officia, & reliqua ad id necassaria; in fine vero visitationia, quando Capitulum ad corrigendum excessus congregandum est, Visitator eodem modo comitatus Monasterium ingredi poterit. Reliqua vero alia ante cancellorum fenestellam, aut in loco collocutioni deputato peragat. Si varo extra hos casus Visitatorem in Monasterii septa ingredi oporteat, id sine facultate Episcopi in scriptis ne faciat, juxta formam Concilii Tridentini.[b]

§. VI.

Abbatissæ[c], sive Præfectæ Monialibus subditis facile ne concedant, ut cum sæcularibus hominibus loquantur, nisi ii parentes sint, fratresve, aut consanguinei; idque frequenter ne fiat. Nunquam tamen consentiant, ut sine aliqua auscultatione sæculares alii Moniales alloquantur. Quibuscumque etiam personis interdicitur, ne loca in Monasteriia Monialium collucutionibus deputata frequenter adeant. Sin minus persona illa, sive sæcularis, sive Regularis, cujuscumque gradus, & conditionis sit, quæ sæpius cum aliquibus Monialibus colloquatur, aut consuetudinem habaat sine facultate prædicta, graviter puniatur, juxta Constitutionem Alexandri III. quæ incipit, *Monasteria*, & aliis etiam pœnia pro modo culpæ, & scandali, quod inda generabitur, invocato, si opus fuerit, ad id brachii sæcularis auxilio. Nec permittatur, ut Ecclesiasticus, siva sæcularis vir, aut Monasteria adeat, val ea ingrediatur, ratioue instruandi Moniales in cantu, nisi justa aliqua de causa, Superior ad id facultatem concesserit, in qua facultate concedenda Superiuris conscientia maxime oneratur, ut eam non concedat, nisi ob urgentem necessitatem, aut communem utilitatam. Cum vero alicui personæ ad cantum docendum Monasteria adire conceditur, nequaquam intra septa Monasterii ingrediatur, sed id ante cancellorum fenestallam præstet, aliter pœnas incurrat a Concilio Tridentino statutas.

§. VII.

Ut omnis avaritiæ, aut simoniæ labes obvietur, præcipit hæc Synodus, ut quaodo * mixta aliqua femina in Monialem alicujus Monasterii recipiatur (quod nisi de Superioris speciali consansu fieri non potest) pro elaemosyna amplius, quam aliæ, ne det. Nequa ab ea quicquam petatur, eo quod ad Churo inserviendum admittatur, nisi illud tantum, quod solent dare aliæ, quæ ad hujusmodi effectum recipiuntur. Si enim secus fiat, simoniæ scrupulo non caret.

§. VIII.

Ambitio dissensionis, & invidiæ origo omnino est a Monasteriia, tanquam teterrima pestis, propulsanda. Quam ob causam statuitur, ac jubetur, na ulla Monialis[d] ambiat, aut ullo quovis modo, sive directe, sive indirecte, per se, aut par aliam interpositam personam, honores, officiave cujusvis generis sui Monasterii quærat, sub hac constituta pœna, ut ea, & quæ sibi in ea re fuerint, per tres sextas Ferias ad pedes singularum Monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem; ipsaque præterea si id officium consecuta erit, eo, cæterisque muneribus privetur, Superioris arbitratu, juxta Constitutionas singulorum Monasteriorum, singulæ Moniales, propria voluntate deposita, & ad obtemperandum paratæ, sibique Dei gloriam, & communem Monasterii utilitatem tantummodo proponentes, ad honores, & officia eas eligent, quas, omni remoto humanitatis affecto, impulsu Spiritus Sancti magis idoneas ad id munus esse judicaverint.

§. IX.

Præfecta, quocumque nomine appelletur, ex Tridentini Concilii[e] Decreto, na minor quadraginta annis eligatur, quæve in vitæ honestate laudabiliter vixerit octo annis postquam professa est. Quod si in eodem Monasterio non ejusmodi reperiatur, juxta Concilium Tridentinum ex alio ejusdem Ordinis eligi possit. Sin autem Superiori, qui electioni præest, hoc etiam incommodum esse videatur, Episcopo, vel alio Superiore consentiente, eligatur ex his quæ in eodam Monasterio triginta annis majores natu sint, quæ annis saltem quinque post professio-

[a] Sess. 25. C. 3. *De Regul.* Concil. Tarracon. C. 26. & 31. Concil. Remense C. 33. Text. in Cap. 1. *De institut.* & in Cap. *Auctoritate*, §. *Sane*, *De statu Reg.* Lib. 6. & Lim. 3. Act. 3. C. 33. & *Juxa*, & Conc. Concordania refert Joan. Trullo in *Expos. Reg. Canon. Regul.* Lib. 2. C. 19. num. 2. Limen. 3. Act. 3. C. 34.

[b] Sess. 25. C. 5. & 7. [c] Milan. 1. P. 3. Tit. *De clausura, & quæ ad eam tuendam aliqua ratione pertinent*, verbo, *Hoc autem Edicto*; & Limen. 3. Act. 3. C. 35. Text. in Cap. *Monasteria*, *De vita, & honest. Clericor.* Milan. 1. P 3. d. Tit. *De clauf.* verbo, *Quicumque*; & Guadix. Tit. 5. Const. 13. & Granat. Tit. *De vita, & honest. Clericor.* n. 16. Synod. de Quiroga Const. 96. in fine, & Synod. de Osma Tit. 8. Const. 1. §. 7. & Provinc. de Burgos Lib. 3. *De vita, & honest. Clericor.* C. 11. ad finem, Limen. 3. Act. 3. Cap. 36.

* *Mestiza*. [d] Milan. 1. P. 3. Tit. *De Præfect. & aliis Ministris Monialium*, verbo, *Nulla Monialis*, & verbo, *Singula*. [e] Sess. 25. C. 7. *De Reg.* Milan. 1. P. 3. T. 1. *De Præfect.* verbo, *Præfecta*.

fessionem recte vixerit. Hujusmodi vero Præfecta, & ejus Vicariæ, Discretæ etiam, quæ alio nomine Matres consilii vocantur; ubi eæ a Capitulo eligi consueverunt, coram Superiore, aut ejus Ministro eligantur, qui extra Monasterium ad cancellos stet, ex Decreto Concilii Tridentini [a].

§. X.

Officia earum, quæ electæ sint in Abbatissam, vel Priorissam, per tempus in Constitutionibus singulorum Ordinum, & Monasteriorum præscriptum durent. Poterit tamen Superior eas ante tempus officio præfinitum inde movere, si id male administrant. Quæ vero canonice electæ fuerint, officia suscipiant, & eorum munere sine recusatione humiliter exsequantur. Quæ aliter fecerint sine justa causa, quæ Superiori probata sit, jure suffragii priventur, ut ne ipsæ alias eligere, neque ab aliis eligi possint, arbitrio Superioris.

§. X I.

Nulla præfecta [b], etiam cum Discretarum, & totius Conventus consensu, bona Monasterii alienare, permutare, locare, aut contrahere ullo modo possit, nisi cum facultate Superioris in scriptis, servatis item cæteris, quæ jure servari debent; aliter contractus irriti, ac nulli sint; neque item ædificare poterit, nisi consentiente Superiore, cujus prudentiæ est providere, ut id quam minimo sumptu commode, & decenter fiat.

§. X I I.

Cum primum puella aliqua ad suscipiendum sacrum habitum offertur, Monialium Præfecta parentes, vel eos, quorum curæ puella commissa est, admoneat de excommunicatione, quæ proposita est a sacro Tridentino [c] Concilio, his, qui virginem aliquam, viduam, aut aliam mulierem invitam cogunt Monasterium ingredi, aut Religionem profiteri; idemque fiat ab eorum Superiore, quo dictus consensus requiretur. Præfecta autem, & Moniales de puella earum suffragiis ad suscipiendam Religionem admittenda, quicquam polliceri, aut Capitulum cogere non audeant, priusquam libero loco, ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id munus delegarit, puella secreto examinata, ac probata, facultatem suscipiendi in eo Monasterio Religionem scripto consequuta fuerit [d].

§. X I I I.

Quoniam ex Concilii Tridentini [e] Decreto, professio ante decimum sextum annum expletum, & ante annum probationis post susceptum habitum facta nulla est, nullamque parit obligationem; curent Episcopi, ne novitia ulla ante illam ætatem, & tempus ad professionem admittatur; novitiæ autem causa ante professionem, ex Decreto Concilii Tridentini [*] nihil Monasterio detur, præter id, quod necessarium ad victum, & vestitum ejus pro tempore, quo fuerint in novitiatu, quod totum æstimari debeat a Superioribus, & ad id repræsentandum, antequam puella Monasterium ingrediatur, omnibus juris remediis iidem Superiores utentur. Nulla autem renunciatio bonorum a novitia fiat, nisi quemadmodum a Concilio Tridentino [f] jussum est.

§. X I V.

Quo multis incommodis occurratur, & omnis tollatur occasio, ne quæ ad Regularem habitum admittuntur, & in eo professionem faciunt, vel vim, vel ignorantiam prætendant; ex Decreto Concilii Tridentini [g] statuit, & decernit hæc Synodus, ut de voluntate ejus, quæ habitum Regularem susceptura est, aut in eo professura, Episcopus per se inquirat, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat. Si vero Episcopus legitime impeditus fuerit, ejus conscientiæ injungitur, ut ad id personas prudentia, & vita probatas deputet, a quibus optime hujus ministerii executio exspectetur. Præfecta autem Monasterii triginta ante diebus Episcopo significet, quo tempore novitia professura sit. Si vero id facere neglexerit, eiusdem Concilii Tridentini [h] Decreto ab ejus officio tamdiu emoveatur, quamdiu Episcopo videbitur.

§. X V.

Ut puriori, & integriori conscientia Moniales in Dei cultu sese exerceant, hæc Synodus Prælatis, ut his, qui eorum nomine virginum Monasteriorum curam gerunt, præcipit, ut Monialibus Confessores præficiant, & ætate provectos, & prudentes, & Deum timentes, qui singulis saltem mensibus peccata Monialium audiant, eisque Sacrosanctam Eucharistiam administrent, quemadmodum sacrum Tridentinum [i] Concilium jubet; ex cujus quoque Decreto jussum est, ut Episcopus, aut alii Superiores, præter ordinarium Confessorem, alium extraordinarium Monialibus offerant, bis, aut ter in anno, qui earum confessiones audire debeat; cujus Decreti exsequendi curam hæc Synodus Prælatis imponit.

§. X V I.

Tametsi hæc Synodus non reprobat, immo potius laudet, & approbat quarundam mulierum statum, quæ extra Monasteria in habitu honesto degentes, voto simplici ad servandam Deo castitatem se astringunt; nihilominus præveniens eadem Synodus, ne sub devotionis specie prædictæ mulieres licentiose huc illucque vagantes discurrant; & ob similitudinem habitus Sanctimonialibus ignominiam inferant, statuit, ac præcipit sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ut nulla prædictarum mulierum, quas *beatas* vocant, habitum alicujus Religionis approbatæ deferat. Declarat tamen hæc Synodus his Decretis ad religiosam gubernationem

a Sess. 25. C. 6. *De Regul.* Mexic. 1. 3. P. Tit. *De Præfectis*, verbo, *Earum officia*, & verbo, *Quæ delectæ fuerint*. b Milan. 1. P. 3. Tit. *De Præfectis*, verbo, *Præfectæ*, & *Moniales*. c Sess. 25. C. 18. *De Regul.* Milan. 1. P. 3. Tit. *De puellis ad Religionem admittendis*. Et verbo, *Præfectæ*, & *Moniales*.

d Sess. 25. C. 17. *De Regul.* e Sess. 25. C. 15. *De Regul.* Milan. 1. P. 3. Tit. *De Novitiis ad professionem recipiendis*, verbo, *Quoniam*, & verbo, *Novitiæ*. * Sess. 25. C. 6. *De Regular.* f Sess. 25. Cap. 6. *De Regular.* g Sess. 25. C. 17. *De Regular.* Milan. 1. 3. P. Tit. *De Novitiis ad professionem recipiend.*, verbo, *Præfecta autem*; & Milan. 5. Tit. *Quæ ad Moniales pertinent*, verbo, *Cum Novitia*. h Sess. 25. Cap. 17. *De Regular.* i Sess. 25. C. 10. *De Regul.* Milan. 1. 3. Tit. *De Concionatoribus*, *Confessoribus*, *Visitatoribus*, & *Cappellanis*, verbo, *Præficiantur*. Conc. Provinc. de Quiroga Act. 3. C. 45.

pertinentibus, aliquam ex Constitutionibus Monialium nolle revocare, nec ei ullatenus præjudicium inferre, nec facultatem a Prælatis auferre, quam ipsi habent, circa ea, quæ Juri non adversantur, mutandi Constitutiones, aut alias de novo adjungere, prout eis visum fuerit, juxta necessitatum, & temporum occasionem. Hæc vero Synodus Magistratus, & justitiæ Ministros Catholicæ Majestatis monet, & hortatur, ut ad executionem horum Decretorum, quæ utplurimum ex Jure communi, ex Concilio Tridentino, & ex Romanorum Pontificum propriis motibus desumpta sunt, favorem, & auxilium opportunum præstent, ut Decreta hæc ad Dei omnipotentis honorem dirigantur.

§. XVII.

Ne vero exemptiones, & privilegia Regularibus a Sede Apostolica concessa, ullius perturbationis caussa sint; necessarium est, ea declarare, quæ ex Decretis Concilii Tridentini *a* Regulares observare tenentur, & in quibus subditi esse debeant Archiepiscopis, & Episcopis. Quare teneri eos declaratur publicis Processionibus interesse, quotiescumque ab Episcopo vocentur; teneri quoque Interdicta, & Censuras ab Ordinario impositas servare, & in suis Monasteriis, & Ecclesiis publicare, quando eis injunctum fuerit.

§. XVIII.

Itidem ad Ordines promoveri, aut alicujus personæ sæcularis (etiamsi Sacerdotes sint) confessionem audire non possint, nisi prius ab Ordinario examinati probentur. Præterea Episcopo non consentiente, aut si prius coram eo cum suorum Superiorum consensu non se constituerint, & ab eo benedictionem acceperint, verbum Dei non prædicent; extra Monasteria vero, nisi examinati, & approbati ab Ordinario, itidem prædicare non possint.

§. XIX.

Juxta id, quod a Concilio Tridentino *b* decretum est, & per schedam Regiæ Majestatis dispositum, Regulares, qui Indorum curam gerunt, ab Ordinariis visitari, eisdemque subditi esse debent, tam quoad doctrinam edocendam, quam quoad Sacramenta administranda. Qui si publice deliquerint, ab Ordinariis ad suos Superiores transmitti debent. Si vero a Superioribus intra terminum ab Ordinariis præfixum non corrigantur, delinquentes hujusmodi Ordinarii ipsi puniant, ut est a sancto Concilio Tridentino *c* dispositum, & supra Titulo, *De Episcoporum officio*, jam dictum.

§. XX.

Regulares *d* ab instituto Religionis suscepto deficientes, Episcopi favoribus prosequi non debent, quia nihil boni ab his sperandum est, qui promissum Deo votum non servant, tum quia si ii protegerentur, aliis daretur occasio, ut eorum nequitiam imitarentur. Eam ob caussam interdicitur, ne Regulares hujusmodi ab ullo Episcopo eligantur, aut deputentur in Vicarios, Beneficiatos, Cappellanos, aut doctrinæ Ministros, ut sic derelicti ii ad institutum Religionis redeant, & alii a suscepto proposito discedere vereantur. Si vero Regularis aliquis (etiam retento habitu) extra Monasterium vagetur, huic facultas non concedatur Sacrum peragendi, nisi prius ejus Literæ testimoniales ab ipsismet Episcopis examinentur.

§. XXI.

Statuitur itidem, ac prohibetur in hoc Archiepiscopatu, & Provincia, ne *e* Eremitæ, aut aliæ personæ permittantur, quæ extraordinarium habitum induentes, alium sibi singularem vivendi modum præscribant, quam eum, quem probatæ Religionis instituta admittant, ut multa incommoda vitentur, quæ, ut experientia compertum est, inde evenire solent.

LIBRI TERTII TITULUS XIV.

De religiosis, & piis domibus.

§. I.

Ecclesiæ, Eremitoria, & alia pia loca, ut, quemadmodum oportet, conserventur, & administrentur, ex Juris dispositione Episcopo debent esse subjecta. Atque adeo in executionem Concilii Tridentini *f* præcipitur, ut de cætero similia loca non erigantur, sine Episcopi, in cujus Diœcesi erigenda sunt, facultate prius obtenta, sub pœna excommunicationis majoris. In facultatibus vero ad id concedendis servent Episcopi quod supra Titulo, *De officio Episcoporum*, statutum est. Advertant tamen, ne in Ecclesiis Indorum sub prætextu Custodum, aut Cantorum, major numerus personarum constituatur, quam qui videbitur necessarius. Qui vero ad Ecclesias hujusmodi admittendi sunt, bonæ vitæ, & morum fama polleant, & Catholicæ Fidei Mysteriis sint bene instructi. Sacrosancti Concilii Tridentini auctoritatem sequuta hæc Synodus statuit, ut quæ Capitulo octavo, & nono, Sessione vicesima secunda Concilii ejusdem decreta sunt, omnino observentur.

§. II.

Ecclesiæ *g* omnes, Monasteria, & Eremitoria, domus, & loca pia, ut eis debita reverentia servetur, & incommodis multis in Dei offensam occurratur, dato signo campanæ ad orationem, quæ fit in Solis occasu, claudantur per totum annum, præsertim vero Feriis sextis, & aliis Quadragesimæ diebus, ab eaque hora usquequo dies illuxerit, nullatenus aperiantur, nec ratione Jubilæi, Festorum, aut Indulgentiarum; aliter qui Ecclesiarum, & locorum

a Sess. 7. C. 12. & 13. Sess. 23. C. 15. Sess. 24. C. 4. Sess. 12. C. 12. Compostel. Act. 3. C. 36. & Milan. 1. P. 2 Tit. *De processionibus, & supplicationibus*, verbo, *Ad hujusmodi*.

b Conc. Trid. Sess. 23. C. 15. *c* Sess. 5. C. 2. Sess. 24. C. 4. Mex. 1. C. 9. & Gran. Tit. *De pœnitentiis, & remissionibus*, n. 4. & 5. Syn. de Quiroga Const. 12. & Prov. ejusdem Quirogæ Act. 3. C. 47. & Lim. 3. Act. 2. C. 14. *d* Conc. Trid. Sess. 25. C. 14. Av cadula Real dada en Barcelona por Junio de 1585. Sess. 25 C. 14. Mex. 1. C. 58. & Syn. de Quiroga Const. 81. & Lim. 3. Act. 3. C. 10. *e* Mex. 2. C. 35. §. 2. *f* Sess. 25. C. 3. *De Regular.* Mex. 1. C. 35. cum §. 1. & Gran. *De Religiosis, & piis domibus*, §. 2. in princ. & Syn. de Quiroga Const. 76. Conc. Mil. 4. Tit. *De Eccl. fabrica*. *g* Mex. 1. C. 75. Gran. ubi supra §. 2. & Syn. de Quiroga Const. 78. Tex. in C. *Decet, De immunitate Eccl.* Lib. 6. Mex. 2. C. 27. §. unico ad finem. & Compost. Act. 2. C. 11. & Mil. 1. P. 2. Tit. *De Ecclesiis, & earum cultu*, verb. *recl.* & Gran. Tit. *De celebrat. Missar.* [illegible] & Tol. Act. 2. C. 20.

eorum piorum hujusmodi curam gerunt, graviter punientur pro modo culpæ, in quo Episcoporum conscientiæ onerantur. Excipiuntur tamen tantum noctes Nativitatis Domini nostri, Feriæ quintæ in Cœna Domini, Feriæ sextæ in Parasceve, Resurrectionis Domini. Ne vero nocturnæ Stationes fiant, Episcopi necessarium adhibeant remedium.

§. I I I.

Episcoporum proprium est (qui Patres indulgentissimi erga pauperes, & egenos esse debent) procurare, ut pia charitatis, eleemosynarumque opera augeantur, & ea his administrandis cura adhibeatur, quo finis, ad quem instituta sunt, compareatur. Eam ob caussam ad præscriptum Concilii Tridentini *a* jubetur, ut in hospitalibus Ordinario subjectis, ad optimam eorum administrationem sequentes Constitutiones observentur.

§. I V.

Ne in hospitalia infirmus aliquis, ut ei medicamenta applicentur, excipiatur, qui suis sumptibus id efficere valet. Si ob justam aliquam caussam admitti debeat, ea conditio ei statuatur, ut quicquid in ægritudine impensæ fecerit, hospitali restituat, & aliquid etiam in eleemosynam eroget, nisi aliter fuerit fundatoris voluntate dispositum.

Pauperes omnes ægroti, qui, ut ab ægritudinibus convalescant, in hospitalia recipiuntur, antequam eis lectus tribuatur, vel intra tres dies post sibi attributum lectum, peccata sua confiteantur. Sin minus, Medicus nec eos visitet, nec eis medicamenta applicentur; Administrator vero, seu Rector, ita adimpleri faciat, sub pœna aurei unius.

In hospitalibus nullus pauper ludat, nec juret; sin minus, foras ejiciatur.

Omnibus diebus Dominicis, Festis solennibus, & aliis diebus, si fieri poterit, in hospitalibus Missa celebretur, curetque Administrator, ut eam omnes integre audiant; in hospitalibus vero, ubi Sacellum est, & plebis multitudo convenit ad Sacrum audiendum, illud Dominicis diebus, & Festis solennibus ne peragatur, dum Missa solennis in Ecclesia Parochiali celebratur. Nulla autem Missa, aut Officium cantetur in hospitalibus, nisi a Beneficiato, vel Beneficiatis Parochiæ, aut de eorum consensu. Singulis noctibus post datum campanæ signum ad orationem, & etiam summo mane, Administrator jubeat, ut aliquis Minister alta voce Christianam doctrinam pauperibus recitet, eique pauperes respondere teneantur. In valetudinariis autem, seu infirmariis, tabella, & item altera in Sacello hospitalium collocetur, quibus doctrina Christiana descripta sit.

Oratorium quoque cum Sanctissimæ Crucis Imagine, aliisve Imaginibus, & aqua benedicta in hospitalibus constituatur, Administratorque pauperes, qui per hospitale deambulant, ibi preces ad Deum effundere faciat, cum in lecto cubaverint, vel ab eo surrexerint.

Hospitalium Præfecti omnem eorum supellectilem nitidam servent, curentque diligenter, ne qui contagiosis morbis ægrotant, aliorum pannis involvantur; dormitoria, ut vocant, virorum, & feminarum divisa sint, & separata.

Administratores hospitalium nullatenus vagos, ebriosve, nebulones, inimicitias gerentes, & ejusmodi nequissimos homines recipiant; inobedientes vero, & delinquentes, cum opus fuerit, corrigant, eosque vinculis coerceant, contumaces vero foras ejiciant.

Iidem Rectores ne patiantur, ut in hospitalibus a pauperibus aliquid extorqueatur, eo prætextu, quod lumen, aut ignis, aliave hujusmodi eis suppeditentur.

Sacramenta quoque pauperibus suorum hospitalium Rectores administrent, si ab Episcopo examinati, ad id facultatem obtinent; pauperes etiam in articulo mortis hortentur, eisque in eo articulo omnia necessaria provideant; nec solos eo tempore ægrotos deserant. Idque omne Curati Parochiarum in his hospitalibus præstabunt, ubi Rectores non sint constituti, sub pœna quatuor pondo. Defunctos etiam pauperes, si in eisdam hospitalibus ii sepeliantur, Beneficiati, & Curatus Parochiæ sepeliant.

Libros habeant Administratores, eisque infirmorum nomina inscribant, quibus lecti attributi sunt, cum die, mense, & anno, quando hospitalia sunt ingressi, patria etiam, ætate, officio, & statu, supellectilique, & pecuniis, quas secum attulerunt. Curent etiam, ut testamenta condant, eisque in memoriam revocent, ut hospitali (si fieri potest) succurrant. Quod si obierint, eos in Libro describant, ita ut hæredibus de eis rationem reddere possint. Si vero convaluerint, quando ex hospitali discesserint, pecunias, & omnem suam supellectilem eis restituant.

Hospitalium Præfecti curent diligenter, ne qui ad videndos ægrotos convalescentes accesserint, eis fructus, aut alia esculenta porrigant, præter id quod Medicus jussit. Si vero compertum sit, secus fuisse factum; Rector, seu Administrator, Præfectum hospitalis suo arbitratu puniat.

Rectores, tempore quo pauperes prandent, & cœnant, valetudinariis, quæ infirmariæ vocantur, intersint, & unicuique id suppeditari curent, quod a Medico constitutum reperietur in tabella, aut Libro, quem ad effectum hujusmodi habere debent.

Ii, quibus incumbit cura emendi ea, quæ ad usum hospitalium sunt necessaria, curent diligenter, ut in eo officio cum omni utilitate, & commoditate hospitalium sese exerceant. Injungit præterea hæc Synodus omnibus hospitalium Ministris, ut accuratissime eorum commodis consulant, reique eorum familiari prospiciant.

Omnes etiam hospitalium Ministri Christiano zelo ardeant, misericordes, benignos, fideles se præbeant, confiteantur peccata sua, Sacramque Eucharistiam percipiant in Quadragesima, Nativitate Domini, in die Resurrectionis, & Pentecostes, aliisque Festis pro eorum devo-

a Seff. 7. C. 15. Seff. 22. C. 8. & 9. Conc. Mil. 4. P. 3. Tit. *Quæ ad pia loca pertinent*, ab hoc §. 3. usque ad finem hujus Tituli, vide Gran. Tit. *De Religiosis, & domibus*, & n. 4. usq. ad 19. & Mil. 4. ubi supra.

devotione. Hujus vero rei Rectores curam gerant, necnon ut pauperes omnes peccata sua confiteantur, saltem in Quadragesima; quem vero secus facere compererint, corrigant, &, si opus sit, ab hospitali expellant.

§. V.

Prætar has Constitutiones, in unoquoque hospitali peculiares quoque Regulæ ab Ordinario, seu ab ejus Officiali, aut Visitatore probatæ, & examinatæ, unicuique officio statuantur. Quas Regulas omnes servare debeant. Aliter, qui secus fecerint, plectantur, usque ad expulsionem. Episcopi vero, quæ magis sibi expedire videbuntur, pro ratione circumstantiarum loci, & caussæ, poterunt statuere.

LIBRI TERTII TITULUS XV.

De celebratione Missarum, & Divinorum Officiorum. [a]

§. I.

Ut Sacratissimum Missæ Sacrificium, in qua illa Deo Patri placens Hostia Jesus Christus in odorem suavitatis offertur, singulari religione, ac pietate, & a Sacerdotibus celebretur, & a populo colatur; hæc Synodus decernit, ac jubet, ut tam in Cathedralibus, quam in Parochialibus Ecclesiis omnibus hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ, Præbendati, Parochi, & Beneficiati, cæterique Sacerdotes, & Ministri, in celebrandis Missis, & Divinis Officiis recitandis omnino sese accommodent ad Missale, & Breviarium ex Concilii Tridantini Decreto edita, & ad institutiones suarum Ecclesiarum, Missali, & Breviario Romano minime contrarias.

§. II.

Quoniam vero, ut rebus permultis consultum esset, quæ expresse in Missali, & Breviario Romano, & in erectionibus, & Constitutionibus Ecclesiarum hujus Provinciæ non continentur; hæc Synodus sacrosancti Concilii Tridentini [b] auctoritate innixa, Rituale, seu Cæremoniale ad usum hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ constituit, & approbavit. Idemque ad cultus Divini decorem, & ornatum plurimum conferre censuit. Iccirco eadem Synodus præcipit, ut Ritualis, seu Cæremonialis hujusmodi forma inviolabiliter observetur, postquam a Sede Apostolica revisum fuerit. Episcopos vero, & Chori Præfectos monet, & hortatur, quatenus illud executioni plene mandari faciant, sub pœnis in Rituali statutis, de cujus observatione in Synodo Provinciali Episcopi rationem reddant.

§. III.

In unaquaque Cathedrali Ecclesia Magister cæremoniarum ab Episcopo, & Capitulo constituatur, qui Sacerdos sit probatis moribus, & in Divinis officiis, & cæremoniis valde exercitatus, cui æquis sumptibus, Capituli, Episcopi, & fabricæ stipendium detur. Magistri autem cæremoniarum officium erit, tam assistentes Choro, quam Altari Ministros officii sui admonere, ut in eo unusquisque cæremoniarum ritum observet. Obedientia vero Magistro hujusmodi cæremoniarum præstanda est; eumque omnes audiant in Divinis officiis cum debitis cæremoniis celebrandis; aliter enim confuse, ac perturbate ageretur. Officium quoque Magistri cæremoniarum erit, Presbyteros recens promotos examinare, & probare, eisque ad primam Missam celebrandam facultatem concedere. Quia vero in cultu exteriori rituum conformatio admirabilis harmoniæ caussa est, & ad devotionis augmentum plurimum confert; hæc Synodus jubet, ut omnes Presbyteri, cujuscumque qualitatis, & conditionis existant, a Magistro cæremoniarum hujusmodi denuo examinentur in cæremoniis, & ritibus Missalis Romani, ex Decreto Concilii Tridentini editi, idque Episcopus quamprimum fieri possit, adimpleri faciat.

§. IV.

Optime in Ecclesia constitutum [c] est, ut Clerici a sæcularibus, sicut dignitate, ita etiam in loco distinguantur. Sic enim Clericalis Ordinis dignitas melius conservatur, & ab attentione, & animi reverentia, quod Clerici Divinis Officiis adhibere debent, minime prohibentur. Quæ tam laudabilis consuetudo, tamque omnium Catholicorum probata consensu, ut observetur, hæc Synodus statuit, ac mandat, ne Ecclesiarum Cathadralium Choros, dum Divina peraguntur Officia, sæculares personæ ullatenus ingrediantur, nec intra Chori cancellos admittantur, exceptis Modulatoribus; sive Cantoribus, qui Choro inserviunt.

§. V.

His itidem temporibus, quibus Clerici, vel ad verbum Dei audiendum, vel ad Divina Officia celebranda in Choro conveniunt, nullatenus permittatur, ut femina aliqua Chorum intret, aut in excelso, vel sublimi Chori loco sedeat, sub pœna excommunicationis. Clerici omnes, etiam illi, qui prima tantum Tonsura insigniti sunt, ad Divina Officia celebranda Superpelliceo induti ingrediantur; secus vero eis intra cancellos Chori ingredi prohibeatur; nisi aliarum Ecclesiarum Cathedralium Præbendati sint.

§. VI.

a Synod. de Quiroga Const. 79. ad finem; hic Conc. Milan. 4. Tit. *Quæ pertinent ad Sanctum Missæ Sacrificium.* b Sess. 24. Cap. 12. Tarracon. Concil. in Cap. *Post Const.* & in Cap. *Quia per cærem. De consecrat.* Guadix. Tit. 3. Const. 2. & Milan. 1. P. 2. Tit. *Communia, De rat. Divinor. Officior.* & Milan. 4 Tit. *De Benefic.* §. 1. ad finem; & Compost. Act. 2. Cap. 11. & Limense 1. Act. 4. Cap 11. Conc. II. Tarracon. ubi supra, & Guadix. Tit. 3. Const. 2. & Compost. Act. 2. Cap. 55. & Milan. 1. P. 2. Tit. *De offic. Mag. Chori, & cærem.* & Milan. 2. Tit. 2 Decreto 12. & Granat. Tit. *De celebratione Missarum*, num. 1. & 19. & 20. & Synodus de Quiroga Const. 79.

c Text. in Cap. *Sacerd. aliorumque Cleric. De consecr.* Dist. 2. & text. in Cap. 1. *De vita, & honest. Clericor.* Mexic. 2. Cap. 21. Tolet. Act. 3. Cap. 15. Compost. Act. 2. Cap. 28. & Granat. *De celebratione Missar.* n. 3. Provinc. de Quiroga Act. 3. Decreto 59. y por Real cedula de 24. Septiemb. de 1570. se manda practicar, y guardar el dicho Cap. 55. de la Action tercera del Conc. Tolet. Mexic. 2. Cap. 21. Milan. 1. Cap. 2. Tit. *Commun. De rat. Divinor. Officior.* verbo, *In Choro*; & Synod. de Quiroga Const. 88. & Limen. 3. Act. 3. Cap. 27. ad finem.

§. VI.

Porro juxta motum proprium felicis recordationis Pii Papæ [a] V. prohibetur, ne persona aliqua Ecclesiastica, sive sæcularis, cujuscumque qualitatis, præeminentiæ, statusve existat, quacumque de causa eleemosynas per Ecclesiam quæritet, dum Missa solennis, aut alia Divina Officia celebrantur, nec dum Missa privata peragitur, ab his, qui eam audiunt, eleemosynas hujusmodi petas inquiate, & tumultuose. Immo si qui eleemosynas hoc modu quærunt, eos Præsidens in Ecclesiæ Cathedralis Choro, & Curatus in Parochiali, ad portas Ecclesiæ petere compellat. Si vero per Ecclesiam eleemosynas peti, tempore ab hoc Decreto prohibito, Præsidens, vel Curatus hujusmodi patiantur, in singulas vices pro sua negligentia pondo quatuor persolvant in usus fabricæ Ecclesiæ.

§. VII.

Omnibus diebus Dominicis, & Festis solennibus (etiamsi sermo habeatur) in Missa solenni Angelicus Hymnus, Symbolum, Præfatio, & Dominica Oratio cantabitur. Sin minus Præsidens in Choro, qui sine sufficienti causa id aliter fieri consenserit, & Sacerdos, qui sine facultate aliquid horum negligenter omiserit, pondo unum fabricæ Ecclesiæ singuli persolvant. Chorus autem si aliquid horum non cantaverit, Missæ distributiones amittat.

§. VIII.

Nullus Missam ante auroram, nec post meridiem (nisi ex privilegio sibi ad id concesso) celebret. Missæ vero, quas Hispanice *de Aguinaldo* vocant, antequam dies illuxerit, ne celebrentur.

§. IX.

Missis celebrandis in diebus colendis is ordo adhibeatur, ut pro populi commoditate plures simul Missæ non celebrentur, sed debito intervallo distribuantur.

§. X.

Ne, ut Sacrosanctum Concilium Tridentinum [b] decernit, superstitioni locus aliquis detur, quæ ex ignorantia, & quorumdam Fidelium nimia facilitate irrepsit, præcipit hæc Synodus in virtute sanctæ obedientiæ, ut nullus Sacerdos, sub pœna excommunicationis, eas Missas celebret, quas vocant Sancti Amatoris, Comitis, aut Sancti Vincentii, aliasve similes, quæ ab aliquibus celebrari petuntur cum certo candelarum numero, certisque in locis candelis hujusmodi collocatis, certis etiam modis, aut coloribus, existimantes, ob superstitiosas hujusmodi cæremonias, se, quod volunt, impetraturos. Missas vero hujusmodi petentes moneant, qui sit, & a quo potissimum proveniat Sanctissimi hujus Sacrificii tam pretiosus, ac cælestis fructus; eos quoque ritus, & cæremonias Missis celebrandis adhibeant, quæ ab Ecclesia probatæ, ac frequenti, & laudabili usu receptæ sunt.

§. XI.

Itidem, quemadmodum a Tridentina [c] Synodo statutum est, nullus Sacerdos in privatis ædibus, & omnino extra Ecclesiam, & Oratoria, quæ Divino tantum cultui dicata, & a locorum Episcopis visitata, & approbata, cum facultate in scriptis, Missam celebret. Aliter Sacerdos hujusmodi per mensem unum a Divinis suspendatur; is vero, qui ei necessaria ad Missam celebrandam tribuerit, argenti marcam, ut dicunt, persolvat, cujus partes duæ ad usum ceræ Sanctissimi Sacramenti, tertia vero accusatori tribuatur; ex nunc vero facultates omnes ad id quovis modo concessæ revocantur, Episcopique admonentur, ut deinceps caute ipsi per se, & ad tempus limitatum eas concedant.

§. XII.

Nullus Sacerdos [d] in die una duas celebret Missas, præterquam Nativitatis Domini, in qua tres tantum Missæ ab uno Sacerdote celebrari possunt. Secunda tamen neutiquam celebretur, si in prima Sacerdos ablutionem, aut aliquid aliud, ob quod non sit jejunus, deglutiverit.

§. XIII.

Ob reverentiam, quæ Eucharistiæ percipiendæ exhibenda est, præcipitur, ne ullus Sacerdos ante Missæ celebrationem, aut quævis alia persona ante Communionem, quicquam Tabaci, Picietive, aut similium, medicamenti causa, per modum fumalis evaporationis, aut alio quovis modo percipiat. Sacerdotes quoque flexis genibus peccata sua confiteantur, antequam vestibus ad Sacrum peragendum se induant, sub pœna pondo decem fabricæ, accusatori, & piis operibus æque applicandorum, quam etiam multam incurrant Sacerdotes, qui aliter, quam hoc Decreto sancitum est, Confessionem audierint. Sacerdotes etiam Missam celebraturi, non in Altari, sed in Sacristia, ut consuetum est, sacras vestes induant.

§. XIV.

Curati omnes, Vicariive Indorum, qui de consensu Episcopi ad Civitatem, ubi Sedes Episcopalis residet, pervenerint, tenebuntur, diebus solennibus Missæ, & Vesperis interesse in ipsa Cathedrali. Clerici vero Cappellas obtinentes, Ecclesias quoque, ubi illæ fundatæ sunt, adeant. Qui autem ex eo, quod ad titulum Patrimonii fuere promoti, peculiaribus quibus-

[a] Pius V. Const. 7. verbo, *Pasp.* fol. 914. In Bulla Apost. & est Lex Regia 16. Tit. 18. Lib. 1. recopil. Clarius in Leg. 26. eod. Tit. & Lib. versic. *Mur decente*. Mex. 1. C. 21. §. 3. Mil. 1. P. Tit. *De Ecclesiis, & earum cultu*, verbo, *Ne mendici*, & Granat. Tit. *De celebrat. Missar.* num. 30. & Synodus de Quiroga Const. 83. Mex. 1. C. 21. §. 2. & Compost. Act. 2. C. 23. & Syn. de Quiroga Const. 24. Vide Conc. adducta supra Tit. *De Relig. & piis domib.* §. 1. Mexic. 1. C. 21. §. 1. & Guadix. Tit. 3. Const. 7.

[b] Sess. 22. in principio. Mexic. 1. C. 22. & Guadix. Tit. 3. Const. 29. & Granat. Tit. *De celebr. Missar.* n. 29.

[c] Sess. 22. in princip. Mex. 1. C. 21. & Guadix. Tit. 3. Const. 8. & Milan. 1. P. Tit. *Quæ pertinent ad celebrat. Missæ*, verbo, *Nullus Sacerdos*; & Milan. 4. *Quæ pertinent ad Sanct. Missæ Sacrif.* verbo, *Episc.* & Synod. de Quiroga Const. 88. & Provinc. ejusdem Quiroga Act. 3. Decreto 48.

[d] Text. in Cap. *Noctе Sancta, De cons.* Dist. 1. & in Cap. *Consuluit, De celebr. Missarum*. Guadix. Tit. 3. Constit. 6. & Granat. Tit. *De celebr. Missar.* n. 24. & 25. Limen. 3. Act. 3. C. 24. Granat. Tit. *De celebr. Miss.* num. 27. Mex. 1. C. 14. §. 2. & Guadix. Tit. 3. Const. 11. 21. & 31. Granat. Tit. *De inst. & Jure patr.* n. 6. & Tit. *De celebr. Miss.* n. 39. & Synod. de Quiroga Const. 54. & 95. & Provinc. ejusdem Quiroga Act. 3. & & Limen. 3. Act. 3. Cap. 25.

quibusdam Ecclesiis addicti sunt, ad Missæ, & Vesperarum Officium eas adeant Ecclesias, quibus fuere adscripti. Episcopi vero admonentur, ut in hoc Decreto exsequendo suam operam collocent, cum ad Divini cultus augmentum plurimum valeat ejus observatio.

§. X V.

Parochiales Ecclesiæ omnes, & Monasteria cum Cathedrali concordent de tempore dandi signum sono campanæ ad salutationem Angelicam, Missam, & Vesperas. Sabbatho autem Sancto, quum *Gloria in excelsis* cantatur, ante signum in Cathedrali datum campanas ne pulsent, ut in Concilio a Lateranensi sub Leone X. jussum est.

§. X V I.

Inde nascitur defunctis, aut illis, qui eleemosynas pro celebratione Missarum erogant, maximum detrimentum, & Sacerdotibus ad victum egentibus maxima incommoditas, quod aliqui Sacerdotes eleemosynas pro celebratione Missarum sine delectu recipiunt, & majorem se Missarum numerum celebraturos promittunt, quam ob temporis brevitatem celebrare possint. Cui malo remedium adhibere volens hæc Synodus, statuit, ut in unaquaque Cathedrali aut Parochiali Ecclesia locorum, ubi Hispani commorantur, collector unus Missarum constituatur, Sacerdos vitæ exemplo probatus, ac timens Deum, qui ab Episcopo deputetur; cujus officium sit, eleemosynam recipere Missarum omnium, quæ ex testamentorum dispositione, aut alio quovis modo celebrari fient. Quam eleemosynam, sic inter Sacerdotes Missas celebraturos distribuant, ut earum celebratio quamprimum fiat, & abusus hactenus introductus funditus tollatur. Quod ut melius fiat, is ordo servetur.

§. X V I I.

Imprimis nullus Sacerdos, ex illis, qui in Civitate, aut Oppido Hispanorum residenr, ubi collector fuerit constitutus, recipiat, aut recipere possit pro Missis aliquibus celebrandis eleemosynam, nisi de consensu collectoris deputati, ad quem eos transmittet, qui Missas celebrari petunt, antequam illis se Missas celebraturum promittat, aut eleemosynam illarum accipiat; aliter pœnam pondo sex incurrat, accusatori, & fabricæ Ecclesiæ æque distribuendorum.

§. X V I I I.

Collector duos habebit Libros, in quorum uno Missas annotet, quæ vel ex testamentis, vel ex devotione petuntur celebrari cum officio, de quo celebrandæ sunt, loco etiam, die, mense, & anno. In altero vero Missas ad celebrandum inter Presbyteros distributas describat cum nominibus Sacerdotum; annoretque Missas jam celebratas, ita ut hujus rei Episcopo, aut Visitatori petenti rationem reddat. In distributione autem Missarum collector diligenter attendat onera Cappellaniarum, aliarumve rerum, quibus singuli Sacerdotes satisfacere debent, eisque plures Missas ne committant, quam quas possint commode celebrare, suis prius oneribus satisfacientes; in distributione vero hujusmodi eos aliis præferat, qui magis indigent, & magis assidue Ecclesiæ cultum frequentant.

§. X I X.

In unaque Cathedrali, seu Parochiali Ecclesia, ubi collector fuerit, arca una sit, duabus clavibus occlusa, quarum una penes collectorem sit, altera penes Curatum Ecclesiæ antiquiorem, in qua arca eleemosyna ad Missarum celebrationem erogata asservabitur. Area autem hujusmodi, nisi singulis quoque octo diebus, præsentibus ibidem collectore, & Curato, ne aperiatur, tuncque inde desumpta pecunia pro ratione Missarum ea hebdomada celebratarum distribuetur. Nulli autem Sacerdoti eleemosyna pro Missa anticipabitur.

§. X X.

Præcipitur quoque omnibus illis, quibus incumbit efficere, ut Missæ celebrentur, veluti, Curatis, Cappellanis, testamentorum Executoribus, Oeconomis Confraternitatum, aut Congregationum, & ipsi collectori, ne Missas extra Diœcesim, in qua resident, celebrari faciant, eoque eleemosynam transmittant, neque etiam in Hispaniam, sub pœna excommunicationis, nisi in aliquo speciali casu, & valde urgenti Episcopus ad id facultatem concesserit, in quo ejus conscientia valde oneratur.

§. X X I.

Publicæ, & generales preces *b* decernuntur, ut omnipotentis Dei iram placemus, ab eoque in nostris tribulationibus remedium consequamur. Quare oportet in hujusmodi precibus, & Processionibus id omne effugere, quod Divinam Majestatem offendere, ejusque in nos iram provocare possit. *c* Ideoque juxta motum proprium felicis recordationis Gregorii Papæ XIII. statuit ac præcipit hæc Synodus, ut Processiones eorum, qui seipsos diverbant, & aliæ quæcumque in hebdomada majori fieri solitæ, aut faciendæ, noctu ne fiant, sed in luce diei; neque mulieres in his Processionibus sese flagellantes permittantur, aut aliæ personæ, eis accensis luminibus præeuntes. Si vero femina aliqua votum sic se flagellandi emiserit, ea nunc illud votum ita commutatur, ut privatim se flagello percutiat.

§. X X I I.

In Processione itidem Corporis Christi, ubi propter Realem Christi Domini in Sacramento

a Conc. Trid. Sess. 23. C. 16. *De refor.* Conc. Later. sub Leone X. Sess. 15. Mex. 5. C. 28. & Guad. x. Tit. 3. Const. 12. Mil. e. P. 2. Tit. com. *De cat. Div. Offic.* verbo, *In Urbib.* & Gran. Tit. *De offic. sac.* n. 9. & Lim. 3. Act. 4. C. 13. Pro hoc §. 16. 17. 18. 19. & 20. loq. Gran. Tit. *De Beref.* n. 4. 5. 6. 7. & 8.

b Gran. Tit. *De Beref.* n. 6. *c* Conc. Elib. C. 35. & Altisiod. C. 5. & Cab. C. 19. & Mex. 1. C. 27. §. unico. Guad. Tit. 6. Const. 19. & 47. & Mil. 1. P. 2. Tit. *De proces. & suppl.* idem Guad. Tit. 6. Const. 20. idem Conc. Mil. 5. P. Tit. *De Eccl. & earum cultu*, verbo, *Rell.* & Tol. Act. 2. C. 20. & Comp. Act. 3. C. 40. Syn. de Quiroga Const. 74. & Lim. 3. Act. 3. C. 43. Facit Tex. in Clem. unica. *De Reliq. & ven. Sanct.* Et Conc. Trid. Sess. 13. C. 5. in doct. *De sac. Euch.* & est Lex Reg. 3. Tit. 15. Lib. 8. recopil. & Lim. 3. Act. 2. C. 23. verbo, *Fen.* hoc est, *Ventana*, & Conc. Mil. 4. Tit. *De process.* verbo, *Quod in multis*. Mex. 1. C. 26. & Guad. Tit. 5. a Const. 4. & Mil. 1. P. 2. Tit. *Quæ pertinent ad bapt. adm.* & Gran. Tit. *De Bapt.* & Syn. de Quiroga Const. 12. 4. & 7. & Mil. 5. Tit. *Quæ ad bapt. pertinent.*

to existentiam, major reverentia servanda est, nulla femina personata incedat, aut ita ut cognosci non possit, nec sic personata, aut incognita, in fenestra, aut alibi publice compareat, sub pœna excommunicationis majoris, quo ea reprimatur audacia, qua ita personatæ, aut velatæ multa inhonalte proferentes indecenter incedunt. Judicibus vero Ecclesiasticis, & sæcularibus injungitur, quatenus curent, ut in omnibus Processionibus viri a feminis separati procedant, ut multis ex hoc nascentibus incommodis occurratur.

LIBRI TERTII TITULUS XVI.

De Baptismo.

§. I.

Scriptura Sacra valde commendat, ut Sancta sancte tractentur, & ut Sacra a profanis distinguantur. Quam ob causam, cum Templa tamquam loca sancta, & consecrata, & deputata sint, ut in eis Sacramenta conferantur; cumque unicuique ad id sua Parochia designata sit, hæc Synodus statuit, & mandat, ut nemini liceat quemquam in privatis ædibus, eremitorio, Monasterio, aut Ecclesia, cujus non fuerit Parochialis, baptizare. Qui vero secus fecerit, quam hoc Decreto constitutum est, ab officio, & Beneficio per mensem unum suspensus sit.

§. II.

Interdicitur præterea, ne Cappellæ, & Fontes Baptismales, sericis thalamis, aut auleis aliove profano apparatu ornentur. Quod si Parochus, & Sacrista id consenserint, viginti pondo multentur, fabricæ, & ceræ, quæ Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento deservit, accusatori etiam æque distribuendis.

§. III.

Parochi [a], & Ministri [b], tam Indorum, quam Hispanorum, parvulos, nisi ob caussam ægritudinis, ante nonum diem baptizari curent. Cum vero extra Ecclesiam parvulum, ob casum necessitatis baptizari contigerit, is Chrismate, aut Oleo ne inungatur, donec eum in Ecclesia sistant, ibique cum reliquis ad Baptismum pertinentibus solemnitatibus fiat, neque ultra quindecim dies differatur, nisi causa ægritudinis urgente. Qui vero parvulos in privatis ædibus baptizatos intra prædictum tempus ad Parochias ferri non curaverint, a Divinis Officiis vitentur, quousque ea adimpleant, quæ hoc Decreto præcipiuntur.

§. IV.

Quoniam adulti [c] prius baptizari non debent, quam in rebus Fidei Catholicæ sufficienter instruantur, ut Titulo, *De Summa Trinitate, & Fide Catholica*, præmissum est; ideo ubi adultorum numerus reperitur, ut accuratius ii erudiri procurent, deque eorum sufficientia melius constare possit; duo solennes Baptismi, juxta consuetudinem primitivæ Ecclesiæ, celebrentur, alter in Resurrectione Domini, alter vero in Pentecoste. Ante Baptismum autem catechumeni examinentur, adhibita diligentia, ut eo intervallo temporis, quod est inter unum, & alium Baptismum, mysteria Fidei ediscant. Heri vero servorum, qui baptizandi sunt, eos mittere compellantur ad locum ab Episcopo deputatum, ut ibi documentis Christianæ Fidei imbuantur.

§. V.

Indorum Parochi, ais in Baptismo antiqua nomina gentilitatis ne imponant, nec ex Testamento veteri desumpta, sed ex Sanctis novi Testamenti, quos summa devotione prosequendos proponant. Parochi vero omnes in eo, quod ad compatres adhibendos spectat, ea observent, quæ Titulo, *De officio Rectoris, & Plebani*, statuta sunt.

LIBRI TERTII TITULUS XVII.

De Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, & ejus custodia. [d]

§. I.

Qui attente consideraт, quod de Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento Catholica Fides nos docet in eo scilicet Christum verum Deum & hominem, vere, realiter, & substantialiter contineri; is facile animadvertet, quo ornatu Tabernaculum esse debeat, in quo Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asservandum sit. Igitur ex Concilii [e] Tridentini Decreto statuit hæc Synodus, ac præcipit, ut in omnibus Cathedralibus, & Parochialibus Ecclesiis hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ, ubi Eucharistia asservari debet, locus constituatur, in eoque Tabernaculum bene ornatum, & clave occlusum, in quo lapis sacratus Corporalibus coopertus sit, ibique custodia aurea, & argentea collocetur, quæ intra se lineis Corporalibus involutum Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum contineat, & asservet, ad id præcipue, ut ad infirmos Eucharistia deferatur, cum hæc consuetudo in Ecclesia Catholica semper viguerit. In custodiis vero hujusmodi duæ formæ magnæ sint, quarum una ad infirmos ducatur, alia vero Tabernaculo asservetur; & præterea parvulæ aliæ formæ erunt, quibus infirmi, & hi, qui bona valetudine consistunt, communicent. Ubicumque autem Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asservabitur, lampas semper incensa colluceat.

§. II.

Ut in quibus Ecclesiis, & locis conveniens sit, Eucharistiam asservari constet, declarat hæc Synodus [f] posse in omnibus Hispanorum locis, Oppidisve asservari, dummodo Oppidum

a Tex. in Clem. unica *De Baptism.* Conc. Mil. 5. Tit. *Quæ ad Baptism. pertinent*, versiculo; *Nec vero*. Vide Conc. supra citata §. 1. b Guad. Tit. 2. Const. 6. c Guad. Tit. 2. Const. 10. Conc. Mil. 4. 2. P. Tit. *Quæ pertinet ad sac. Bap.* verbo, *Curet idem*. d Mil. 1. 2. P. Tit. *Quæ pertinent ad sac. Sanct. Euch.* verbo, *Episcop.* & Gran. Tit. *De sanct. Euch. Sacram.* n. 2. & 3. Syn. de Quiroga Const. 9. & Milan 4. 2. P. Tit. *Quæ ad sanct. Euch. Sacr. pert.* & 5. Mil. Tit. *Quæ ad sanct. Euch. Sacr. pert.* e Sess. 13. C. 6.

f Guad. Tit. 2. Const. 38. & Lim. 3. Act. 2. C. 12. Conc. Val. sub Archiep. D. Joanne de Ribera C. 16. citatum a Jac. Bleda, *in defensione Fidei contra Mariscos* Tract. 2. Confect. 6. fol. 397.

a viginti habitetur vicinis. Poterit etiam asservari alibi, si Episcopo videbitur, quamvis locus a tot non habitetur vicinis, si ibi secure, & decenter custodiri possit. Si tamen Parochus a Pago hujusmodi discesserit, Eucharistiam ibi asservatam sumet. Quoad Oppida vero Indorum, prudentiæ Episcoporum relinquitur, ut locum, in quo possit secure, & decenti ornatu Eucharistia custodiri, prius respiciant, quam ad id facultatem concedant.

§. III.

Atentis reverentia, & devotione, quibus colere, & adorare Sanctissimam Eucharistiam debemus, Leges [a] Regiæ sub certis pœnis statuunt, ut quum hoc Sacramentum ab Ecclesia effertur, & per vias ducitur, sæculares homines, qui præsentes intersint, illud comitentur. Quare multo magis hæc Synodus Ecclesiasticis personis omnibus Altaris cultui dicatis præcipit, [b] ut tempore quo Eucharistia ab Ecclesia ad infirmos ducitur, si ibi intersint, nisi Divinis officiis celebrandis, aut confessionibus audiendis occupentur, ei in comitatu esse teneantur; itidemque illi, quibus in plateis, aut viis occurrerit, donec ad Ecclesiam reducatur, & in Tabernaculo recondatur; quod si quisquam secus fecerit, cujuscumque dignitatis, aut qualitatis existat, in singulas vices pondo octo persolvat, quæ æquis portionibus in accusatoris, piorum operum, & ceræ Sanctissimo Sacramento deservientis usum erogentur. Ne vero qui Divina officia in Ecclesia celebrant, hujus rei caussa distrahentur, jubetur, ut dum Missa solennis peragitur, solum in urgenti casu necessitatis Viaticum ad infirmos deferatur, quo Missa peracta majori cum reverentia omnes Sanctissimam Eucharistiam comitentur.

§. IV.

Cum cælestis iste cibus nostrarum animarum fortitudo sit, præsertim in extremo vitæ certamine, nullatenus permitti debet, ut [c] quisquam sine tanto Viatico ex hac vita discedat. Quare jus antiquuum a felicis recordationis Pio Papa V. [d] suo proprio motu innovatum, & etiam Lege Reg a susceptum decernitur, ac præcipitur, ut omnibus fidelibus ad mortem damnatis ante unum diem, quam pœna mortis executioni mandetur, hujus Sanctissimi Sacramenti Viatico reficiantur, ut eo roborati mortem ad suarum animarum salutem patienter ferant.

§. V.

Quamvis semper, & ubique colere, ac venerari Sanctissimam Eucharistiam debeamus, præcipue tamen ad id astringimur Feria quinta in Domini, quando ejus institutione tam singulare in Ecclesiam suam beneficium Dominus contulit. Quam ob caussam jubet hæc Synodus, ut omnes fideles, præsertim Ecclesiastici, eo die adeant Tabernaculo, ubi Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum repositum est, in commemorationem Domini sepulchri, idque quanta fieri possit reverentia, & devotione præstent. Cavetur tamen, ut aliquibus incommodis, quæ evenire possent, occurratur, ne in Oppidis Indorum sepulcrum constituatur, ut in eo Eucharistia collocetur, nisi ubi peculiaribus de caussis ab Episcopo fuerit concessum.

§. VI.

Quia [e] in ipso institutionis die, Ecclesia Sanctissimi Corporis Christi Sacramenti Festum, ea exteriori lætitia, qua oportet, celebrare non potest, cum tota mortis Christi mysterio sit intenta; post Sanctissimæ Trinitatis Festum Feriam quintam immediate sequentem cum signo spiritualis lætitiæ, & exteriori apparatu celebrandum delegit. Quæ Festivitas, ut eum omni devotionis affectu a populo Christiano celebretur, præcipit hæc Synodus, [f] ut eam in Festo Sanctissimæ Trinitatis Curati, & Prædicatores populo denuncient, eundemque moneant, & exhortentur, quatenus toto animi conatu se præparent ad Eucharistiam in ipso Festo, aut infra octavam percipiendam. Itemque ut in Processione ea reverentia, & animi attentione, & exteriori modestia procedant, quibus ante Divinam Majestatem in ipso Sacramento vere præsentem, & assistentem esse debent.

LIBRI TERTII TITULUS XVIII.

De Reliquiis, & veneratione Sanctorum, & Templorum. [g]

§. I.

Omnis veneratio, quæ Sanctorum Reliquiis, & Imaginibus, sacrisque Ædibus exhibetur, in Dei laudem, & gloriam cedit, qui gloriosus, & admirabilis in Sanctis suis apparet, totiusque sanctitatis est auctor; contra vero si hæc in honore non habeantur, aut quolibet irreverentiæ genere profane, & superstitiose tractentur, gravis in Deum offensa committitur. Oportet autem, ut Episcopi tamquam Pastores gregi invigilent, veramque devotionem inter Fideles propagare studeant, falsasque, & vanas superstitiones penitus ab eis explodant, ita ut glorificetur Deus in Sanctis suis. Quocirca ex Decreto Sacrosancti Concilii [h] Tridentini, ex Constitutione felicis recordationis Pii Papæ [i] V. decernit hæc Synodus, & mandat, ut [K] in Ecclesiis choreæ, saltationes, actiones, & profani cantus prohibeantur, etiam in die Nativitatis Domini, & in Festo Corporis Christi, & aliis similibus. Cum vero sacræ aliquæ historiæ actione referendæ erunt, aliave sancta, & animæ utilia, Hymnive aliqui devoti canendi; hæc omnia per mensem ante ad Episcopum deferantur, ut ab eo examinentur, & pro-

[a] Lex Reg. 2. Tit. 1. Lib. 1. recopil. [b] Conc. Mil. 5. Tit. *Quæ ad sanct. Euch. Sacr.* verbo, *At vero omnes.* [c] Argum. Tex. in C. *Quod in te, De penit. & remission.* & Glosa in Clem. 1. eodem Tit. [d] Motus proprius Pii V. in Leg. 9. Tit. 1. Lib. 1. recopil. & Mil. 3. Act. 2. C. 23. & Mil. 5. Tit. *Quæ ad sanct. Euch. Sacr. pert.* verbo, *Reus.* Cap. *Damn.* Mex. 2. C. 13. & Lim. 3. Act. 2. C. 16. [e] Clem. *Unica*, De *Reliq. & ven. Sanct.* Conc. Trid. Sess. 13. C. 5. & Canon C. 6. [f] Ex dict. Clem. *Unica*, ideoque univer. *De Reliquiis, & ven. Sanct.* [g] De hoc Tit. Satis pie loquitur Conc. Mil. 4. a Tit. *De sacr. Reliq.* cum Tit. seqq. & Mil. 5. Tit. *De indulg. & sacr. reliq.* [h] Sess. 25. in Decr. *De invoc. ven. & rel. Sanct. & sac. Imag.* [i] Motus proprius Pii V. [K] Tex. in C. 2. *De immun. Eccl.* Lib. 6. Conc. Trid. Sess. 22. in Decr. *De observ. & evitan. &c.* Mex. 1. C. 26. Guad. Tit. 4. Const. 6. & Mil. 1. P. 1. Tit. *De act. & repr. sacris*, & Comp. Act. 2. C. 9. & Tol. Act. 2. C. 21. & Gran. Tit. *De cel. Miss.* n. 3. & Tit. *De reliq. & ven. Sanct.* n. 4. & Syn. de Quiroga Const. 70. & Prov. ejusdem Act. 3. C. 38. Gran. Tit. *De Reliq. & ven. Sanct.* n. 6.

& probentur. Qui vero sine Episcopi facultate, & approbatione aliquid horum effecerint, & qui cum illis consenserint, pro modo culpæ graviter puniantur. Dum vero Divina Officia celebrantur, actiones, etiam ab Episcopo concessæ, fieri prohibentur.

§. I I.

Vehementer itidem Judicibus Ecclesiasticis commendatur, ut eum omni cura, & severitate, quibus opus est, quorumdam reprimant audaciam, qui in Ecclesiis cum mulieribus, aut nutibus, aut libere colloquuntur. Magistratus vero Regios, quantum potest, hæc Synodus cohortatur, ut contra delinquentes hujusmodi, ea, quæ Regiis Legibus [a] sunt disposita, exsequantur, & Ecclesiæ Ministris suum quoque auxilium conferant, quo, si opus fuerit, hi ab Ecclesia ejiciantur, ne ab irreverentia hujusmodi minime desistentes, suo exemplo aliis scandalo sint.

§. I I I.

Itidem præcipitur, ne cuiquam in posterum pernoctationes, aut nocturnæ vigiliæ, & epulæ in Ecclesia permittantur, sub pœna excommunicationis. Ecclesiastici vero consentientes graviter puniantur. Sermones de Passione, & Resurrectione, ob incommoda, quæ inde nascuntur, noctu ne habeantur.

In Ecclesiis, aut in illarum Cœmeteriis, congregationes, consultationes, contractusve rerum sæcularium, ludive aliqui, ne fiant. Iter agentes intra Ecclesias se ad hospitium ne recipiant, neque dormiant; aliter sex pondo in usum fabricæ Ecclesiæ, & accusatoris mulctentur, quam mulctam persolvant, tam qui in Ecclesiis dormierint, quam qui consentientes fuerint. Hoc tamen Decreto non prohibetur, ne tempore necessitatis ad Templa confugiant, si ibi cum debita reverentia commorentur.

§. V.

In Cœmeteriis Ecclesiarum taurorum spectacula ne fiant, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, quam incurrant Judices, aut Superiores, quorum jussu id fit; si vero Communitas sit, Ecclesiastico subjaceat interdicto.

§. V I.

Ne levitate animi, Reliquias falsas pro veris Sanctorum Reliquiis venerari contingat, decernit, & jubet hæc Synodus, ut nemini liceat secum Reliquias gestare, aut eas in loco publico venerandas proponere, nisi prius ab Episcopo examinatæ, authenticæ comprobentur, ut Titulo, *De Episcoporum officio*, præmissum est; consuetudo tamen, & pia devotio Agnus Dei deferendi, qui a Pontifice Romano benedicuntur, inter Fideles conservetur, dummodo picturæ, & illuminationes, sicut felicis recordationis Gregorii XIII. [b] motu proprio constitutum est, eis non adhibeantur.

§. V I I.

Quia inter rudes viget abusus levis cujusdam credulitatis, qua existimant, se certa verba scripta, aut certas orationes secum deferentes, aut ad collum suspendentes, igni, & aqua minime perituros, aut bona aliqua, quæ desiderant, eventuros, sub pœna excommunicationis præcipitur, ut quicumque hæc secum gestaverint, vel alia similia, intra mensem post hujus Decreti publicationem Episcopo tradant, eaque ipse comburat; deinceps vero nemo hæc secum habeat, sine examine, & approbatione Ordinarii. Confessarii vero admonentur, ut a superstitiosa venitentia hujusmodi errore sibi confitentes peccata cavere hortentur.

§. V I I I.

Probatæ, & authenticæ Reliquiæ in aliqua Ecclesia existentes, extra Tabernaculum Sanctissimi Sacramenti Eucharistiæ, in loco decenti collocentur. Interim tamen, si locus hujusmodi non est deputatus, in aliqua parte ejusdem Tabernaculi asserventur. Ut autem pia, & laudabilis consuetudo sacras Imagines venerandi in animis Fidelium eum effectum operetur, ad quem illæ institutæ sunt, populusque Sanctorum recolat memoriam, eosque veneretur, & ad eorum imitationem vitam, moresque componat; maxime conveniens est, ut nihil in Imaginibus profanum, aut indecens appareat, quo possit devotio Fidelium impediri. Eam ob causam juxta Concilii Tridentini Decretum prohibetur, ne posthac quisquam Hispanus, inclusve Imagines ad usum alicujus Ecclesiæ hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ depingat, nisi prius ab Episcopo, aut ab ejus Officiali examinentur; aliter operarum, quas in his fabricandis, & depingendis collocavit, stipendium amittet. Visitatoribus vero injungitur, ut quas repererint Imagines, historias apocryphas exprimentes, aut indecentes, sculptas, sive depictas, deleri, seu inde amoveri præcipiant, aliasque in earum loco decentes substituant.

§. I X.

Imagines de cætero construendæ (si fieri possit) pictæ sint, si fingi debent, ita ut sculpantur, ut eas vestibus ornare minime opus sit; quæ vero hoc tempore jam exstant, proprias habeant vestes deputatas. Si vero aliqua persona sæcularis ad ornatum Imaginis vestimenta ali-

a Lex 1. & 2. Tit. 2. Lib. 1. recopil. Conc. Aur. C. 5. & Trid. Sess. 25. in Decr. *De purg.* Tit. *De invoc. ven. & Reliq. SS.* ad finem. Mex. 1. C. 27. §. unico. Guad. Tit. 6. Tit. 19. & 20. & Mil. 1. 2. P. Tit. *De Ecclesiis, & earum cultu*, verbo, *Reff.* & Tol. Act. 2. C. 20. & Comp. Act. 3. C. 40. & Gran. Tit. *De Reliq. & vener SS.* n. 5. & Syn. de Quiroga Const. 74. & Lim. 3. Act. 3. C. 43. Lex Reg. 1. Tit. 2. Lib. 1. recopil. Mex. 1. C. 29. & Mil. 1. P. 2. Tit. *De Eccl. & earum cultu*, & Gran. Tit. *De Reliquiis, & ven. SS.* n. 7. & Syn. de Quiroga Const. 69. & Mil. 4. Tit. *De profano usu a Sacris locis tollendo*. Fundatur in Conc. Trident. Sess. 25. Decr. *De Indul.* Mil. 1. P. 1. Tit. *De Sanct. Reliq. ven.* & Comp. Act. 2. C. 7. & Lim. 3. Act. 4. C. 10.

b Motus proprius Greg. XIII. in Bullar. Apost. Conc. Mil. 3. ver. Sanct. & 5. verbo, *Sanctissimi*. Gran. Tit. *De Reliquiis, & ven. SS.* n. 2. & Comp. Act. 2. C. 6. Sess. 25. in princ. & in 6. *Illud vero*. Mex. 2. C. 34. & Camp. Act. 2. Decr. 5. Syn. de Quiroga Const. 67. & 68. Mil. 1. P. 1. Tit. *Quæ serv. sint in sacr. imag. effing.* & 4. Tit. *De sacr. Reliq.* & Tit. *De ornatu, decore, & nitore Sacr. loc.* verbo, *Quibus in Eccl.* Conc. Lim. 2. C. 53. & Conc. 1. Prov. Bonon. 4. P. Tit. *De imag. sacr.* in Archiep. Bonon. Conc. Diœc. de Cadiz sub D. Garzia de Haro C. 14. & Diœc. de Astorga sub D. Petro de Roxas Const. 14. C. 9. & Diœc. de Burgos sub Archiep. D. Francisco Pacheco de Toledo Lib. 3. Tit. *De Rel. & ven. Sanct.* C. 8.

aliqua commodaverit, & his imago induta fuerit, eo ipso ad ejus cultum applicentur. Imagines autem, quando vestibus, aut alio modo erunt ornandæ, ad effectum hujusmodi extra Ecclesias ne ferantur.

§. X.

Ob reverentiam sanctissimæ Cruci, Sanctorumque Imaginibus debitam, interdicitur, ne in saccaro, buccarove, aut aliis esculentis, nec in sepulchris, aut in ferramentis, quibus pecudes signantur, Crucem, Imaginesve Sanctorum, aut alias res sacras depingere liceat; aliter qui secus fecerit, a Judicibus Ecclesiasticis corrigetur.

§. X I.

Nullus Mercator, aliusve quisquam sacros lapides, Calices, ornamenta sacra, aut benedicta, venalia habeat; seu benedici, & consecrari faciat, ut divendat, sub pœna excommunicationis, ac præterea rei venditæ hujusmodi pretium fabricæ Ecclesiæ applicatur.

§. X I I.

Quia omnes speciali devotione Gloriosissimam Virginem Mariam universalem Patronam, & Advocatam prosequi debemus, statuitur, ac jubetur, ut in omnibus Ecclesiis *a* Cathedralibus hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ Antiphona, *Salve Regina*, cum omni solennitate cantetur singulis Quadragesimæ diebus, usque ad Feriam tertiam majoris hebdomadæ, necnon singulis Sabbathis per annum, cui assistet ad recitandam Orationem Canonicus pro tempore Hebdomadarius, necnon Cappellani, & Cantores omnes intersint, atque cum hoc onere ad officia hujusmodi admitti debeant. Episcopis vero valde commendatur, ut omni sollicitudine piam in Sanctissimam Virginem devotionem hujusmodi augeri procurent, omnemque adhibeant diligentiam, ut pro celebrandis Missis de Beata Maria in Sabbathis, & pro Antiphona, *Salve Regina*, ut præmissum est, solenniter decantanda, aliqua fit dotatio, sive institutio.

§. X I I I.

Quo vero in omnium Fidelium memoria Domini nostri, ac Redemptoris Jesu Christi Passio semper retineatur (aliis ob hanc caussam devotionibus, & laudabilibus populi consuetudinibus minime sublatis) hæc Synodus statuit, ac mandat, ut singulis diebus hora tertia pomeridiana in omnibus Cathedralibus, & Parochialibus Ecclesiis, ad effectum hujusmodi, campana per tres interpolatos ictus pulsetur. Fidelesque hæc Synodus quantum potest in Domino exhortatur, ut hoc signo audito, pro sua quisque devotione, aliquas in memoriam Passionis Domini preces effundat. Quoties vero prædicta hora dato signo id effecerint, quadraginta dierum indulgentiam consequantur.

L I B R I T E R T I I. T I T U L U S XIX.

De Immunitate Ecclesiarum, & Clericorum.

§. I.

Si Imperatorum, & Regum temporalium Palatia, eorumque famuli privilegiis, & immunitatibus jure gaudent, quanto magis Ecclesias, & Ecclesiæ Ministros immunes esse oportet, qui æterno Deo vivo, & vero dicantur? Quare hæc Synodus decernit, ac jubet, ut nemo, cujuscumque qualitatis existat, contra libertatem Ecclesiasticam Leges condat, aut statuta decernat, nec obsideat, invadat, aut occupet Ecclesias, nec liberum earum ingressum, & egressum impediat, nec ab Ecclesiis eos extrahant, qui eo confugerint, & hac immunitate gaudere possunt; nec eos vinculis constringant, aut eis custodes adhibeant in Ecclesiis, vel Cœmeteriis, nec ullo modo Ecclesiis vim inferant, vel earum portas confringentes, aut parietes dejicientes, admotisve scalis ad eas ascendentes. Quod si secus fecerint, privatæ personæ pœnam excommunicationis ipso jure incurrant *b*. Communitates vero Ecclesiastico subjaceant Interdicto, a quibus Censuris non absolvantur, nisi post plenam satisfactionem damni Ecclesiis illati; dum vero Ecclesia obsessa tenebitur, cessatio a Divinis fiat. Quod si Episcopo videbitur, illi, qui vim Templis intulerint, pecuniariis pœnis fabricæ Ecclesiæ applicandis plectentur.

§. I I.

Ne vero quisquam Ecclesiastica immunitate ad perpetranda nova delicta abutatur, mandat hæc Synodus, ut nemo ex his, qui ad Ecclesiam confugerint, extra eam egrediatur ad injuriam alicui irrogandam, aut aliud delictum committendum, neque suspectas mulieres in Ecclesia secum habeat, aut ludos exerceat, nec ad portas Ecclesiæ, aut Cœmeteriorum, lyram, aut alia musica instrumenta pulset. Cum vero Minister aliquis justitiæ per Ecclesiam, aut proximum Ecclesiæ locum transierit, hi, qui ad Ecclesias confugerunt, ab ejus conspectu se abscondant. Quod si secus fecerint, ab Ecclesiarum hujusmodi locis expellantur, & in aliis ne recipiantur, nisi ex hujusmodi expulsione periculum aliquod eis proveniat.

§. I I I.

Tunc enim aliter corrigendi sunt, & vinculis intra Ecclesias coercendi; si vero ii Decretum hujusmodi violaverint, Sacristæ, aut qui Ecclesiarum curam gerunt, Officialibus annuncient, ut, quod fuerit opportunum, provideant.

§. IV.

a Vide Conc. citata supra, suadetur ex Leg. 3. Tit. 1. Lib. 1. recopil. Conc. Mil. 3. ver. *Quod præterea*. Mex. 3. C. 36. & Syn. de Quiroga Const. 66. Guad. Tit. Const. 16. & Gran. Tit. *De celebr. Missar.* n. 16. Syn. de Quiroga Const. 42. & Lim. 3. Act. 3. C. 27. & Conc. Mil. 3. verbo, *Religiosis*. Ex Matthæi C. 27. & Luc. C. 23. & Const. ex Clem. PP. M. Lib. 5. Const. Apost. C. 16. ad finem, & Lib. 8. C. 40. To. 2. Conc Med. 2. Tit. 2. Decr. 10. *De qua orat. vel. & de indulg. concessa a Gregorio XIII.* Vide Carol. Borromæum Arch. Med. in Actibus suæ Ecclesiæ To. 2. P. 7. C. 1. Cæsar Baronius in Annal. Eccl. To. 1. fol. 121. vers. *Is de anno*, & Navar. *De horis canon.* C. 12. n. 43. & Fr. Ant. de Aranda in Lib. *Loores de san. Calv.* C. 30. fol. 242. Durand. in *Rat. Divin. offic.* Lib. 4. C. 1. n. 22. & Ioann. Steph. Duranius Lib. 3. *De rit. Eccl. cath.* C. 10. f. 314. *b* Tex. in C. *Inter alia. De immu. Eccl.* Conc. Trid. Sess. 25. C. 10. *De reform.* Eccl. Mex. 1. C. 30. Guad. Tit. 4. Const. 4. Mil. 2. 2. P. Tit. *De Eccl. & earum cultu*, verbo, *Sicut Eccl.* & eod. P. 2. Tit. *Quæ pert. ad honor. & jurium Eccl. conser.* verbo, *Omnes vero*, & 5. Mil. Tit. *De Eccl. & earum supellect. & fructib.* & Gran. Tit. *De immunit. Eccl.* & Syn. de Quiroga Const. 92.

§. IV.

Quoniam vero æquum non est, ut delinquentes propriam habitationem Ecclesiam sibi constituant, ea negligenter prædantes, quibus tutus sit eis extra Ecclesias egressus, mandat hæc Synodus, ne [a] hi sine speciali Episcopi licentia, ultra novem dies in Ecclesia permittantur. Illi vero qui ad Ecclesiam se receperunt, ne ad exilium condemnati illud adimpleant, ab Ecclesiis ejiciantur, nisi grave aliquod periculum eis immineat, aut aliud valde notabile, si ab Ecclesia expellantur.

§. V.

Ut controversiæ inter sæcularem, & Ecclesiasticam jurisdictionem de puniendis Clericorum prima Tonsura, aut quatuor minoribus initiatorum delictis vitentur; præcipit hæc Synodus, ut Judices Ecclesiastici, quoad hoc Concilii Tridentini [b] Decretum observent, ad cujus executionem priusquam Officialis, aut Judex Ecclesiasticus in favorem alicujus Clerici ex prædictis, inhibitorias Literas concedat, inquirat, & examinet, si titulum legitimum habet, aut si Clericus ille est idem cum eo, qui in titulo continetur. Hoc tamen intelligitur casu, quo Clericus hujusmodi a sæculari Judice captus non detineatur; tunc enim ob periculum, quod ex dilatione imminet, ejus petitio admittenda est, & juxta Juris dispositionem providendum, ut imprimis a sæculari carcere ad Ecclesiasticum transferatur, deinde vero ulterius procedetur.

§. VI.

Quando inhibitoras Literas Judici sæculari directas contigerit, cum debito honore Judici hujusmodi intimentur. Judices vero Ecclesiastici curent diligenter, ne Clericorum hujusmodi ad se transmissorum delicta impunita remaneant, nec a causæ prosecutione desistant usque ad sententiam definitivam, ad idque parte contraria desistente, aut Judice ex officio procedente, causæ vices, & voces Fiscali tradantur; curentque, ut is caussam usque ad conclusionem prosequatur. Si vero delictum grave fuerit, reos captos adhibitis fidejussoribus ne liberent, donec omnino caussa terminetur, & definiatur; ac delinquentes hujusmodi pro gravitate delicti puniantur, ne eis Clericalis status delinquendi licentiæ sit.

LIBRI TERTII TITULUS XX.

Ne Clerici, vel Monachi negotiis sæcularibus se immisceant. [c]

§. I.

Quoniam cupiditas malorum omnium radix, valde hac nostra tempestate Ecclesiasticorum quorundam animos invasit; ideo ne in Domo Dei, quæ Domus orationis est, negotiationes exerceantur, hæc Synodus statuit, ac præcipit omnibus hujus Provinciæ Episcopis, & Clericis Sacro Ordine initiatis, cujuscumque dignitatis, & conditionis existant, ut non solum ab usurariis contractibus, & Jure Divino damnatis abstineant sese; sed etiam ab his, quæ quamvis sæcularibus permittuntur, Clericis ratione sui status a Sacris Canonibus prohibentur. In cujus rei executionem hæc edicuntur. Nemo negotiationes, aut mercaturas exerceat, aut alicujus Procurator, negotiorumve gestor sit, aut alienarum mercium curam suscipiat, easque administret, vel earum pretium transmittat, aut alio quovis modo, in hujusmodi negotiationibus se immisceat. Quod si aliqui hoc Decretum violaverint, si Episcopi sint, ipso facto Ecclesiæ ingressu interdicantur, a quibus Provinciali Synodo hujus rei ratio petetur. Cæteri vero Clerici, cujuscumque conditionis existant, præter pœnas a Jure statutas, quæ in suo robore, & firmitate permanent, ipso facto pœnam excommunicationis majoris incurrant; & si semel id commiserint, ducentum minarum pondo multentur; si iterum, quatuor centum; si tertio, sexcentum; ac præterea suppellectilem [d], & pecunias amittant, quibus negotiationes exercuerint, totumque id, quod ex contractibus prædictis provenerit, cujus tertia una pars Hospitali Domus Cathedralis Ecclesiæ applicetur, tertia vero pars altera justitiæ sumptibus erogetur, alia vero Judici, & accusatori æque tribuatur. Qui vero per interpositam personam negotiabitur, aut ad negotiandum pecunias in societatem dederit, pœnis pecuniariis hoc Decreto statutis mulctabitur; hoc tamen Decreto, quæ Clericis per Canones licent, prohibita non intelligantur.

§. II.

Præcipitur item sub præmissis pœnis pœnis, ne ullus Clericus Indorum curam gerens, in suis regionibus per se, aut per interpositam personam contractus redimendi pisces, aut quod venatione capitur, gossipium, salem, mayzum, & alia hujusmodi, quæ in terris Indorum nascuntur, ut hæc iterum divendat. Neque etiam negotiationis, seu lucri gratia Indos suæ jurisdictionis nere, aut texere, aut alias artes hujusmodi exercere faciat; quo fiat, ut Indi his molestiis non divexentur, & hi qui Indorum curam gerunt, liberius eorum vitia reprehendant, eosque commodius instruant.

§. III.

Prohibetur itidem omnibus Sacro Ordine initiatis, ne [e] per se, aut per interpositam personam, in toto, aut in parte, Ecclesiasticos, aut sæculares redditus locent, aut in se translationes similium reddituum recipiant. Quod si per interpositam personam secus fecerint, pondo centum minarum persolvant; si vero per se ipsos, pondo ducentum; quæ in piorum operum, & fabricæ Cathedralis Ecclesiæ, accusatorisque usus æquis partibus erogentur. Si vero his pœnis cautiores non fiant, gravioribus, juxta qualitatem delicti, punientur.

§. IV.

[a] Tex. in C. *Final. De immun. Eccl.* Mex. 1. C. 31. & Guad. Tit. 4. Const. 4. in fine, & Gran. Tit. *De Reliq. & ven. Sanct.* n. 9. & Syn. de Quiroga Const. 73. Mex. 1. C. 31. § 2. ad finem, & Guad. Tit. 4. Const. 3. & Gran. Tit. *De Reliq. & ven. Sanct.* n. 9. in fine. & Syn. de Quiroga Const. 73.

[b] Sess. 23. C. 6. Mex. 1. C. 85. & Guad. Tit. 2. Const. 45. [c] Late vide jura in praxi Canonica Joan. Bernar. C. 50. Mex. 1. C. 56. & Mex. 2. C. 27. & 28. & Guad. Tit. 5. Const. 6. & 7. & Mil. 1. P. 2. Tit. *De negotiis secular. a Clero fugien.* & Gran. Tit. *Ne Cler. vel Monac.* & Syn. de Quiroga Const. 108. & Lim. 3. Act. 3. C. 4. & 5. [d] Lim. 3. C. 4. & 5. [e] Mex. 1. C. 50. §. 2. & Guad. Tit. 5. Const. 6. & Gran. Tit. *Ne Cler. vel Monac.* & Lim. 3. Act. 3. C. 21.

§. IV.

Nullus Beneficiatus, aut Curatus Indorum, tam sæcularis, quam Regularis, ex auctionibus [a] Regiis, aut ex his, quibus a Rege commendata sunt Oppida in suo districtu, emat mayzum, gossipium, aut gossipinas telas, mel, & alia, quæ ejus Parochiales in tributum dant, per se, neque per interpositam personam; aliter id omne amittant, quod inde exportaverint, aut emerint, & in usum fabricæ Ecclesiæ districtus hujusmodi, accusatoris, & sumptum justitiæ æquis partibus conferantur, ne si Ministri Indorum hujusmodi contractibus implicentur (ut evenit aliquando) eorum ministerium in contemptum venias.

§. V.

Quia vero multi Curati, & Beneficiati Indorum hanc curam suscipiunt, magis lucri cupiditate (ut videlicet Indi sua colant prædia, aut minas effodiant) quam ut ipsi rudium Indorum animas instruant; hæc Synodus præcipit, ut [b] nullus Curatus Indorum, sive sæcularis, sive Regularis, possit intra suam jurisdictionem, nec intra decem leucas in ejus ambitu, prædia (etiamsi patrimonialia, aut Ecclesiæ fuerint) colere, si sint qui ea conducere velint. Quod si conductores minime reperiantur, ea ipsia colere liceat etiam per Indos, quos tamen ad id volentes tantum adhibeant, debitamque eis operum, & laboris mercedem persolvant, benigneque, & comiter se gerant. Si secus fecerint, Episcopus Curatos sæculares Beneficiu privet, Regulares autem a regimine Ecclesiæ amoveat, & voce activa, & passiva perpetuo suspendat.

§. VI.

Eadem etiam obligatione teneri, declarat hæc Synodus Ministros Regulares, qui stipendium a Majestate Regia, vel ab his, quibus a Rege commendata sunt Oppida, recipiunt, unde de suis laboribus possent Indis satisfacere. Non tamen ex hoc intelligitur, Indis cantoribus, & aliis ad usum Divini cultus necessariis, Ministros debere stipendium aliquod persolvere.

LIBRI TERTII TITULUS XXI.

De observatione jejunorum. [c]

§. I.

Inter præcipuas Christianæ vitæ exercitationes ea una est, qua ut Divinæ Legis mandata omni solicitudine observemus, rebellatricis carnis motibus frænos imponimus, eandem spiritui subjugamus. Quam ob causam Sancta Mater Ecclesia, quæ a Spiritu Sancto regitur, & gubernatur, statutos dies instituit ad jejunium, & abstinentiam, quo carnis appetitus maxime domatur, rationique subjicitur. Igitur, ut omnes Christifideles hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ, dies, quibus ad jejunium tenentur, optime intelligant, hæc Synodus tam Indis, quam Hispanis in hac Provincia degentibus, respective sequentes dies ad jejunandum proponit.

Dies, quibus jejunare tenentur omnes hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ, utriusque sexus Fideles, [d] Indis exceptis.

§. II.

Imprimis omnes dies Quadragesimæ, exceptis Dominicis diebus.

MENSE FEBRUARIO.

Vigilia Sancti Mathiæ Apostoli. 23.
Anno vero bissextili. 24.

JUNIO.

Vigilia Nativitatis S. Joannis Baptistæ. 23.
Vigilia Apostolorum Petri & Paulli. 28.

JULIO.

Vigilia Sancti Jacobi Apostoli. 24.

AUGUSTO.

Vigilia Sancti Laurentii. 9.
Vigilia Assumptionis B. Mariæ Virginis. 14.
Vigilia Sancti Bartholomæi Apostoli. 23.

SEPTEMBRI.

Vigilia Sancti Matthæi Apostoli, & Evangelistæ. 20.

OCTOBRI.

Vigilia Sanctorum Apostolorum Simonis & Judæ. 27.
Vigilia Sanctorum omnium. 31.

NOVEMBRI.

Vigilia Sancti Andreæ Apostoli. 29.

DECEMBRI.

Vigilia Sancti Thomæ Apostoli. 20.
Vigilia Nativitatis Domini nostri Jesu Christi. 24.

Itidem tenentur ex consuetudine introducta jejunare in Vigilia Pentecostes.

Ex præcepto quoque jejunare tenentur in diebus Quatuor Temporum, qui quidem dies duodecim sunt.

In hyeme Feria quarta immediata post Festum S. Luciæ, cum Feria sexta, & Sabbatho sequentibus.

In vere Feria quarta, sexta, & Sabbatho post Dominicam primam Quadragesimæ.

In æstate Feria quarta, sexta, & Sabbatho post Pentecosten.

In autumno Feria quarta, sexta, & Sabbatho post Festum Exaltationis Sanctissimæ Crucis.

Dies, quibus Indi jejunare tenentur ex Constitutione felicis recordationis Paulli Papæ III.

Imprimis, omnes sextæ Feriæ Quadragesimæ, Vigilia Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, Sabbathum majoris hebdomadæ.

§. III.

In his omnibus diebus, tam Hispanis, quam Indis assignatis, omnes utriusque sexus Fideles huius Provinciæ, vicesimo primo ætatis anno majores jejunare tenentur sub pœna peccati mortalis, unaque tantum comestione, eaque in meridie, his diebus uti debent, illis exceptis,

[a] Hoc est, *Almonedas Reales*, Lim. 3. Act. 3. C. 5. [b] Lim. 3. Act. 3. C. 5. [c] Mex. 1. C. 37. Mex. 2. C. 25. Guad. Tit. 6. Const. 21. Mil. 1. P. 2. Tit. *De jejunio*, & Gran. *De observat. jejunorum*, Syn. de Quiroga Const. 99. Lim. 3. Act. 3. C. 45. & Mil. 5. verb. *Omnes sacrae.*

ceptis, qui vel ægritudine, vel ſenectute, vel ex magno corporali labore, vel aliis juſtis impedimentis jejunio non obligantur. In jejunio autem ſervando nemo ſuam ſententiam ſequi debet, ſed ſuum Confeſſarium conſulat, ejuſque ſententiæ adhæreat. Exhortatur tamen hæc Synodus omnes quinto decimo ætatis anno majores, & vigeſimo primo minores, ut paullatim jejuniis aſſueſcant, in aliquibuſque diebus a cibis ſe abſtineant, quo facilius, cum tempus jejunandi ex præcepto occurrerit, jejunium obſervent. Monet quoque, & hortatur omnes hujus Provinciæ Fideles, ut *a* laudabilem conſuetudinem jejunandi in Vigiliis Beatæ Mariæ Virginis, & Feſtis Corporis Chriſti, itidemque a cibis carnalibus abſtinendi in diebus Rogationum (quamvis ex præcepto non teneantur) obſervent; conceditque hæc Synodus jejunantibus in his diebus quadraginta dierum indulgentiam pro ſingulo quoque die.

§. IV.

Præcipit quoque hæc Synodus Curatis omnibus ſæcularibus, & Regularibus, ut id ſuis ſubditis annuncient.

§. V.

Declarat præterea hæc Synodus, abſtinendum eſſe omnino in diebus jejunii quadrageſimalibus, a lacte, ovis, caſeo, butyro, aliiſve cibis ex his conditis, niſi ad id Bulla, aut privilegium conceſſum ſit. Declarat etiam, in omnibus jejunii diebus, Feriis ſextis, & Sabbathis per annum, & in Dominicis Quadrageſimæ eſum carnium eſſe prohibitum, niſi alicui de conſilio medici corporalis, & de facultate Epiſcopi, aut ejus Officialis in ſcriptis, eſus carnium licitus ſit. Hæc tamen facultas, examinata cauſa, ad tempus limitatum, & gratis concedetur. In omnibus vero his diebus, quibus ab eſu carnium abſtinendum eſt, carnes publice ne divendantur, niſi ad uſum infirmorum facultatem prædictam obtinentium.

§. VI.

Medicis itidem jubetur, ne prius cuiquam in diebus prohibitis edendi carnes facultatem dent, quam proſpexerint rei neceſſitatem, quæ ſi ſufficiens non ſit, facultas huiuſmodi denegetur. In concedendis vero huiuſmodi facultatibus, ne faciliores ſe erga divites, quam erga pauperes præbeant, præſertim cum divites aliis poſſint uti alimentis ſine detrimento ſalutis, quibus pauperes, & miſerabiles perſonæ ob inopiam uti non poſſunt.

LIBRI QUARTI TITULUS I.

De ſponſalibus, & matrimoniis. [b]

§. I.

Ex eo magna incommoda, & infelices eventus oriuntur, quod matrimonia nec ſincero animo, nec ad ſacrorum Canonum præſcriptum contrahantur. Quare Epiſcopi, & Eccleſiaſtici Judices in exſecutione eorum, quæ de ſacro Matrimonii Sacramento iure diſpoſita ſunt, omnem operam collocare debent. Quod maxime cupiens hæc Synodus, præcipit Curatis omnibus, tam ſæcularibus, quam Regularibus, ut [c] curent diligenter, ne aliqui ex ſibi ſubditis, prius per verba de præſenti Matrimonium contrahant, quam peccata ſua confiteantur, quo ſe ad ſuſcipiendam gratiam præparent, quæ in hoc Sacramento confertur. Hoc enim, & ad vitam coniugalem cum omni pietate, & tranquillitate degendam, & ad prolem educandam, ad Cælorumque patriam dirigendam convenientiſſimum principium erit. Præterea Curati ſubditos doceant, tunc ſe Matrimonii Sacramentum ſuſcipere, quum per verba de præſenti contrahunt.

§. II.

Decreto autem Tridentini [d] Concilii Synodus innixa hortatur, ut conjuges ante ſacerdotalem benedictionem in Templo ſuſcipiendam, in eadem domo non cohabitent; ſtatuitque benedictionem a proprio Parocho fieri, neque a quoquam, niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam, alii Sacerdoti concedi poſſe.

§. III.

Ut multis malis, quæ ex clandeſtinis conjugiis ortum habuere, medicinam afferret Univerſalis Tridentina [e] Synodus, clandeſtina hujuſmodi matrimonia irritavit, nullaque decrevit, ac formam, qua matrimonia debent celebrari, in hunc modum præſcripſit, videlicet, ut matrimonium, præſente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipſius Parochi, vel Ordinarii licentia, & duobus, vel tribus teſtibus, contrahatur. Quod ſi aliqui ſecus contrahere attentabunt, hujuſmodi contractus eadem Synodus irritos, & nullos decrevit. Hujus igitur Concilii auctoritatem ſequuta hæc Synodus, decernit, ac jubet, ne quiſquam per verba de præſenti matrimonium contrahere attentet, niſi ad præſcriptum Concilii Tridentini [f]. Si qui vero ſecus fecerint, ultra pœnas a Jure ſtatutas, etiam excommunicationis pœna proponitur; contrahentes autem in triginta pondo condemnentur; ſinguli vero teſtes in quindecim, quæ in uſum Eccleſiæ, cujus fuerint parochiales, erogentur. Parochus vero, aut Sacerdos per menſem unum carcere incluſus teneatur.

§. IV.

Ex Decreto itidem Concilii Tridentini [g] ſtatuit, ac præcipit hæc Synodus, ut antequam matrimonium contrahatur, ter in Parochia, ſive Parochiis contrahentium, tribus continuis diebus feſtis a proprio Parocho inter Miſſarum ſolennia publice denuncietur, inter quos matrimonium ſit contrahendum, ab eodemque Parocho ſubditi moneantur, ut ſi ad alicujus notitiam legitimum aliquod impedimentum pervenit, quo contrahantes impediantur, illud revelent.

a Conc. Aur. 1. C. 29. refertur in C. *Rogation. de conſecr.* Diſt. 3. *b* Conc. Trid. Seſſ. 24. C. 1. *De ref. matr.*
c Mil. 1. P. 2. Tit. *Quæ ad Sacram. matrim. pertin.* & Guad. Tit. 2. a Conſt. 57. & Gran. Tit. *De ſponſal.* & Syn. de Quiroga a Conſt. 28. *d* Seſſ. 24. C. 1. *De reform. matrim.* Guad. Tit. 2. Conſt. 66.
e Seſſ. 24. C. 1. *De reform. matrim.* *f* Dicta Seſſ. 24. C. 1. ubi ſupra Mex. 2. C. 38. Guad. Tit. 2. Conſt. 57. & Gran. *De ſponſal.* n. 1. & Syn. de Quiroga Conſt. 29. & Lim. 3. Act. 2. C. 34.
f Seſſ. 24. C. 1. *de reform. matrimon.* Lim. 3. Act. 4. C. 34. & Prov. de Quiroga Act. 3. C. 46. & Conc. Mil. 5. Tit. *Quæ ad matrim. pertinent.*

sent. Denunciationes vero hujusmodi nequaquam fieri ommittantur, nisi quando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiose impediri posse, si tot præcesserint denunciationes; tunc enim, vel una tantum denunciatio fiat, vel saltem Parocho, & duobus, vel tribus testibus præsentibus matrimonium celebratur. Episcopis vero injungitur, ut ad id, non per quoslibet suos Officiales, sed ipsi per se, aut per suum Generalem Vicarium ex gravi causa, facultatem concedant. Declarat autem hæc Synodus, in Indorum Oppidis satis esse, si quando Minister visitaverit, tres hujusmodi denunciationes ab eo fiant tribus diebus, etiam non festivis, dummodo eo tempore populus in Ecclesiam conveniat. Aliter enim matrimonia Indorum celebrari non possunt sine magno impedimento doctrinæ Christianæ, qua Indi sunt erudiendi.

§. V.

Justa Decretum Concilii Tridentini [a] prohibet hæc Synodus, ut nullus Sacerdos, sæcularis, sive Regularis, etiamsi Parochus sit, alterius parochiæ sponsis sine Ordinarii, vel eorum Parochi licentia, benedictionem nuptialem conferre audeat, quolibet privilegio, aut consuetudine non obstantibus. Quod si secus fecerit, ipso jure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario ejus Parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu a quo benedictio suscipienda erat, absolvatur.

§. VI.

Præcipit quoque hæc Synodus sæcularibus, & Regularibus Curatis, ut in benedictionibus nuptialibus Indorum naturalium arras benedicant, cum reliquis cæremoniis, quibus in benedictionibus nuptialibus Hispanorum uti solent. Pro hujusmodi autem benedictionibus conferendis, quicquam prorsus ne accipiant, præterquam a sponte dantibus; post præstitam liberam benedictionem; aliter quicquid acceperint, restituere, etiam in foro conscientiæ, tenebuntur, & præterea severe punientur.

§. VII.

Nullus Parochus, aut Sacerdos sæcularis, sive Regularis, quemquam per verba de præsenti matrimonio conjungat, qui non sit ætatis legitimæ a Jure statutæ, cujus ætatis per Librum Baptismi, aut per sufficientem probationem constare debeat, nec sponsalitiis similium personarum, quæ per verba de futuro fiunt, adsistant, nisi de Episcopi licentia. Si quis vero secus fecerit, Ordinarii arbitratu punietur.

§. VIII.

Volens Tridentinum [b] Concilium liberum consensum, qui ad matrimonii contractum requiritur, conservari, præcipit sub anathematis pœna, quæ ipso facto incurretur, ne quisquam ullatenus cogatur, quominus libere matrimonium contrahat; cujus auctoritatem sequuta hæc Synodus, cum his in partibus multi ob suam propriam utilitatem Indos, & servos invitos contrahere matrimonium compellant, ut suis operis uta utur; statuit, ac mandat, ne ullus [c] Hispanus Indum, aut servum cogat ad matrimonium contrahendum, nec per vim eos impediat, ut libere cum quibus libuerit matrimonium contrahant, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ. Idemque præcipitur * proceribus Indorum, ea pœna statuta, si secus fecerint, ut triginta diebus in carcere sint inclusi, ac præterea severe puniantur.

§. IX.

Itidem præcipitur, ut hi, qui servos conjugatos possident, eos vendere possint, nec vendant in partibus adeo distantibus, ut probabile sit, eos cum uxoribus per longum tempus cohabitare non posse. Quod autem sit tempus longum reputandum, arbitrio Ordinarii censendum relinquitur.

§. X.

Ut vero corruptelæ inter hos * indigenas aliquando receptæ, non sine gravi matrimonii injuria occurratur, qua quum quis fœminam aliquam in uxorem ducere volebat, eam a suis parentibus emens, cum eaque multo tempore ante matrimonium cohabitans, sæpe innuptam dimittebat; decernit, ac jubet hæc Synodus, ut Indorum Parochi diligenter in suis districtibus de hoc delicto sciscitentur, ac Episcopum certiorem faciant, ut tantum facinus puniatur, & funditus, ut decet, exstirpetur.

§. XI.

Quorundam dolis, ac fraudibus, quas aliqui machinantur, ut binas nuptias contra indissolubile matrimonii vinculum exerceant, obviare volens hæc Synodus; præcipit, ut [d] nullus ex his, qui in facie Ecclesiæ matrimonium contraxerunt, eo quoad ab altero conjuge absens sit, secundas nuptias contrahere audeat, nisi sufficienter probet ad præsceptum Juris alterius conjugis mortem. Quod si quis secus attentaverit, pœna gravi pro qualitate personæ punietur.

§. XII.

Qui ex [e] Hispania, aut ex aliis partibus distantibus in hanc Provinciam pervenerint, & secum fœminas duxerint uxorum nomine, nisi hujus rei authenticum testimonium exhibeant, ad illud deferendum, si Episcopo videbitur, terminus unius anni cum dimidio præfiniatur. Quod si intra præfixum terminum, de Matrimonio per testimonium, aut per sufficientam probationem non constiterit, ab Ordinario separentur, nec cohabitare permittantur.

§. XIII.

Si quando evenerit [f], ut stante duorum infidelium matrimonio, alter conjugum ad Fidem conversus Baptismum susceperit, altero, vel ullo modo ad Catholicam Fidem convertere se nolente, vel non sine blasphemia Divini nominis, vel eum ut pertrahat ad mortale peccatum, ei cohabitare volente; qui relinquitur, ad secunda, si voluerit, vota transibit. Sed si baptizatus sine detrimento Fidei, & Legis Divinæ, aut cum spe, quod ad Catholicam Fidem

[a] Dicta Sess. 24. C. 1. *De reform. matrim.* [b] Sess. 24. C. 9. *De reform. matr.* [c] Mex. 1. C. 72. §. unico.
* Id est, *Caziques*. * Hoc est *naturales*. [d] Mex. 1. C. 40. Syn. de Quiroga Const. 33.
[e] Mex. 1. C. 39. §. unico. [f] Tex. in C. *Quanto*, & in C. *Gaudemus*, *De divortiis*, Lim. 3. Act. 2. C. 36.

Fidem convertatur, cum infideli cohabitaverit; fidelis alteri matrimonio ne se conjungat, sed cum infideli cohabitet. Si vero infidelis conversionem ad Fidem distulerit, per sex menses ambo cohabitent; quo elapso termino, Episcopus de hac re certior fiat, ut ipse decernat, an terminus prorogandus sit, an fideli concedenda facultas, ut alteri matrimonio se conjungat. Itidemque Episcopo annunciabitur, quando aliquis matrimonium contrahere velit, qui alterum conjugem in locis infidelium reliquit, eui tua infidelitatis tempore cohabitabat, ut Episcopus, caussa examinata, et jungendi se alteri matrimonio facultatem, si sibi visum fuerit, concedat.

§. XIV.

Quos Deus [a] matrimonii vinculo conjunxit, non possunt, nec debent separari. Quare omnino reprobatum est, maritum, & uxorem dato libello separationis coram Judicibus, & Notariis, se ad invicem separare, existimantes, ea illius libelli virtute a vinculo matrimonii esse solutos. Ideoco statuit haec Synodus, ut nullus Ecclesiasticus Judex in libellis hujusmodi auctoritatem suam interponat, sub poena privationis officii, nullusque Notarius eosdem conficiat, aut subscribat. Quod si secus fecerint, praeter poenas Capite, [b] *Cum aeterni tribunali*, statutas, ab officiis sint ipso facto privati, quadragintaque pondo minarum persolvant in usum fabricae, pauperum, & accusatoris aequis partibus eroganda. Qui vero ob praedictas caussas non cohabitantes denuo matrimonium contrahere attentaverint, propter binas nuptias punientur.

§. XV.

Quoniam vero aliqui eo animo lites de divortio movent, ut nunquam minime persequantur, ut libere in suis insordescant vitiis, quo diabolicae eorum fraudi occurratur, statuit, ac praecipit haec Synodus, ut quandocumque lis de divortio mota fuerit, uxor statim in aliqua domo honesta constituatur. Casu vero, quo pars litem non prosequatur, Fiscali detur facultas petendi, ut simul cohabitent. Quod si sententia lata fuerit de divortio quoad torum, uxor in domo honesta, ac minime suspecta pro ratione suae aetatis, & conditionis collocetur, ne ulla in Deum committatur offensa; Fiscalis vero, qui in hoc negligenter egerit, in pondo triginta condemnetur, & juxta caussae qualitatem, usque ad officii suspensionem, puniatur, si Episcopo videbitur.

LIBRI QUARTI TITULUS II.

De cognatione spirituali, & aliis matrimonii impedimentis.

§. I.

Quoniam aliqui, Dei timore posthabito, intra gradus a Jure prohibitos, in quibus matrimonium invalidum est, contrahere praesumunt, unde consequitur, ut in peccato vitam ducant; eam ob caussam ex Decreto Concilii Tridentini [c], interdicit haec Synodus, ne quisquam intra hos gradus matrimonium contrahere audeat, nec Sacerdos ullus in aliquo hujusmodi contractu interveniat. Quod si aliqui scienter intra gradus prohibitos, qui matrimonium dirimunt, contrahere attentaverint; praeter poenam excommunicationis, quam ipso facto incurrant, & alias poenas a Legibus Ecclesiasticis, & a Regiis [d] statutas, centum pondo persolvant. Sacerdos vero, qui hujus rei conscius, hujusmodi matrimonii contractioni interfuit, si Beneficiatus fuerit, fructus, seu redditus unius anni amittat; aut si Beneficiatus non fuerit, centum pondo mulctetur. Quae omnis mulcta fabricae Cathedralis Ecclesiae sumptibus, pauperibus, accusatori, aut si is desit, Judici, aequis partibus applicetur.

§. II.

Quo vero his evitandis accurata diligentia adhibeatur, haec Synodus Sacerdotibus exponit gradus prohibitos cognationis corporalis, & spiritualis hos esse [e].

§. III.

Primus consanguinitas usque ad quartum gradum inclusive. Secundus affinitas ex matrimonio contracta usque ad quartum gradum. Tertius affinitas ex fornicatione contracta usque ad secundum gradum inclusive, prout est a Tridentino [f] Concilio dispositum. Quartus impedimentum publicae honestatis, ubi sponsalia quacumque ratione non fuerunt valida, prorsus tollitur; ubi autem valida fuerunt, primum gradum non excedit.

§. IV.

Cognatio spiritualis in Baptismo contrahitur inter baptizantem, & baptizatum, & illius patrem, & matrem, & inter compatrem, & commatrem baptizati, & inter illius patrem, & matrem tantum. Et Confirmatione vero contracta cognatio confirmantem, & confirmatum, illiusque patrem, & matrem, ac tenentem non egreditur. Advertendum tamen est, in impedimentis hujusmodi felicis recordationis Pium Papam [g] V. suis propriis motibus declarasse, in gradibus ante Concilium Tridentinum prohibitis, & postea ab eodem Concilio sublatis, tamquam matrimonium non impedientibus, non solum intelligi post Concilium Impedimentum esse sublatum iis, qui denuo ad illum gradum pervenerunt; sed etiam iis, qui ante Concilium eo gradu erant conjuncti, dummodo matrimonium, aut contractum sit, aut contrahendum post Tridentinum Concilium.

§. V.

Nefanda inter fratres, & sorores primo gradu conjuncta matrimonia omni Jure [h] prohibentur. Quare praecipitur, ut infideles hujus Provinciae, qui tempore suae infidelitatis in hoc gradu conjuncti erant matrimonio, cum primum Baptismum susceperint, separentur, matrimoniumque hujusmodi irritum, ac nullum decernatur.

a Mex. 1 C. 41. & Syn. de Quiroga Const. 34. b In C. *Cum aeterni, De sent. & re judicata*, Lib. 6.
c Sess. 24. C. 5. *De reform. matrim.* Mex. 5 C. 48. §. unico, & Syn. de Quiroga Const. 30. Tex. in Clem. unica, *De consang. & affinitate*. d Lex Regia 3. Tit. 18. partita 7. & Lex 7. Tit. final. l. 2. *Ordinam.*
e Vide Covarruv. in 4. 2. P. C. 6 §. 2. n. 2. & 3. Ex Syn. de Quiroga Const. 30.
f Sess. 24. C. 4. *De reform. matrim.* Sess. 24. C. 3. *De reform. matrim.* Sess. 24. C. 2. *De reform. matrim.*
g Motus pro p. Pii V. h Tex. in C. final. *De divortiis*.

LIBRI QUINTI TITULUS I.
De visitationibus.

§. I.

Visitationum præcipuus scopus (ut Sanctum Concilium Tridentinum a exponit) est, sanctam, orthodoxamque doctrinam, expulsis hæresibus, inducere, bonos mores tueri, pravos corrigere, populum cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, pacem, innocentiamque accendere; ad quod efficiendum, ultra ea, quæ locus, tempus, & occasio, visitatarumque personarum conditio, Deo, ac Domino inspirante Visitatorem docuerint, is ordo servabitur.

§. II.

Cum primum ad locum, quem visitaturus est, Visitator pervenerit, Ecclesiam adeat, ubi eum populus expectat, ibique preces ad Deum effundet, ac deinde ipse, aut ejus loco alius, concionem habebit, qua summatim visitationis scopum exponat. Præterea generale hujus Synodi Decretum legi efficiet, populumque admonebit de obligatione, qua singuli tenentur denunciandi publica peccata, ut tale remedium adhibeatur, quo omnes in Deum offensæ funditus tollantur b.

§. IV.

Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, sanctum Chrisma, Oleumque, ac Baptismalem Fontem, Manuale etiam Sacramentorum, ac omnia Ecclesiæ ornamenta visitabit, accurateque respiciet, an hæc decenter teneantur.

§. IV.

Libellum præteritarum visitationum requirat, sciscitetur que, an statuta in prædictis visitationibus executioni mandata sint. Si vero aliqua adimplenda desunt, compleri curet, reprehendatque, ac corrigat eos, qui in his adimplendis negligentes se gesserunt.

§. V.

Quoad bona vero Ecclesiæ, inquirat imprimis, an inventarium, Liberve sit, ubi descripti sint tituli possessionum, quas Ecclesia obtinet, exploretque, an aliqua Ecclesiæ bona alienata sint, an ea quisquam usurpaverit, an vero aliqui sumptus in ædificiis, aliisve rebus facti sint, qui eam summam excedant, quæ est ab hac Synodo constituta; aut si Ecclesia jus habet ad aliqua bona nondum ab Ecclesia recuperata. In quibus omnibus id adimpleri efficiat, quod Titulo, *De rebus Ecclesiæ conservandis, alienandis, vel non*, jussum est.

§. VI.

Visitet quoque Ecclesias, & Eremitoria, videatque, an aliqua superflua sint, aut non bene restaurata, & an sine Episcopi licentia fabricata sint, Episcopumque de hac re certiorem faciat, ut de convenienti remedio provideat. Præterea, juxta Concilii Tridentini c Decretum, peculiari cura exquirat, & exploret attente, an Imagines indecenter teneantur; quasque sic repererit, deleri faciat, aliasque in earum loco constitui jubeat, prout est Titulo, *De Reliquiis, & veneratione Sanctorum*, dispositum.

§. VII.

Hospitalia etiam, Eremitoria, Confraternitates, & alia pia opera visitet, dispiciatque, an eorum institutione, & fundatione, Episcopique ordinationibus constituta observentur, idque provideat, quod sibi conveniens videbitur, ut hæc opera conserventur, & augeantur. Missarum, & piorum operum, quæ ex testamento relicta sunt, Libellum petat, utque ea adimpleantur, quod est Titulo, *De testamentis*, decretum, observet.

§. VIII.

Coram Parochis Decreta hujus Synodi, quæ ad eorum officium spectant, legi faciat, & an observentur, diligenter exploret; specialiter vero inquirat, an Parochus Libros habeat, ubi baptizatorum, confirmatorumve, aut eorum, qui matrimonio conjuncti, & mortui sunt, nomina descripta teneat. Si habet Catechismum, Directoriumque Confessorum, Librumque Decretorum hujus Synodi. Si permittit a Clericis peregrinis sine licentia Missam celebrari. Si habet tabulam salariorum, juxta taxam ab Episcopo designatam. Quod siquid reperarit, quod non sit executioni mandatum, diligenter adimpleri curet, excessusque, & negligentias corrigat.

§. IX.

De vita, & honestate Clericorum privatim exquiret, si onera suorum officiorum obierint, & quæ his Decretis jussa sunt, adimpleverint. Aut si in aliqua delicta reinciderint, aut aliqua receperint, quæ a Jure, aut ab hac Synodo eis prohibentur. Exquiret præterea, an Clerici, vel sæculares publica aliqua peccata, aut scandala committant, an aliqui sint concubinarii, blasphemi, susceptores aleatorum, usurarii, & aliis hujusmodi vitiis implicati. In rebus autem occultis inquisitionem in speciali ne faciat, ex qua infamia oriri possit, sed, ut est a Jure communi dispositum d, inquirat.

§. X.

Visitator omnia, quæ animadversione digna repererit, affecerit, aut providerit, dum exercuit visitationem, in suo Libro describat. Cum vero ad Civitatem, ubi Episcopus residat, pervenerit, de his omnibus intra tres dies Episcopo rationem reddat.

§. XI.

Ut vero liberius morum reformationem, quæ Visitatoribus valde commissa est, procuret, nihil quicquam Visitator ullatenus accipiet, quocumque modo ei offeratur, ornamentave,

a Sess. 24. *De reform.* Mex. 1. C. 92. Guad. Tit. 8. & Mil. 1. P. 2. Tit. *De visitatione*, & Tolet. Act. 2. C. 2. & Gran. Tit. *De visitat.* & Syn. de Quiroga a Const. 126. Lim. 3. Act. 4. a C. 1. usque ad 5. late Conc. 4. Mil. Tit. *De visitation.* b Vide Gran. & Syn. de Quiroga ubi supra. c Sess. 25. in princip. Tit. *De invocat. & sacris Imaginibus.* d Tex. in C. *Qualiter, & quando*, & 2. *De accus.* & in C. *Licet Heli, De Simonia.* Vide Conc. citata supra §. 1.

tave, nec pro ratione petenda de Hospitalibus, Confraternitatibus, Oeconomisve Ecclesiarum, aut aliis similibus, utiquantum, quæ ad victum, & hospitium sibi, & his, qui eum comitantur (quorum parvus numerus esse debet) ab Episcopo dari constituta sunt. Quod si secus fecerit, pœnas incurrat a Constitutione Concilii Lugdunensis a, quæ incipit, *Exigit*, statutas, & reliquas a Concilio Tridentino b impositas, ex cujus Decreto decernitur, ut si Visitatores ratione visitandi Baptismales Fontes aliquid acceperint, illud, in foro etiam conscientiæ, restituere teneantur. Hoc tamen Decreto non prohibetur, ne Notarii, & Computatores, quos secum duxerint, id exigere possint, quod ex taxa hujus Synodi eisdem debetur, ratione actorum, & scripturarum, rationumque, seu computorum, in quibus se exercuerint.

§. XII.

Quamvis ex Jure, & ex Decreto Concilii c Tridentini, Ecclesiæ, & Oppida, quæ visitantur, Episcopis, aut eorum Visitatoribus, ratione procurationis, sibi, & his, qui in ejus comitatu sunt, congrua victualia suppeditare debeant, & in hoc etiam Archiepiscopatu, & Provincia consuetum sit, *Tamemes* (bajulos scilicet homines) jumentave, sine ulla mercede tribuere, ut ex uno Oppido in aliud, quæ ad hoc necessaria sunt, exportentur, nihilominus hæc Synodus statuit, ac præcipit, ut posthac Episcopi, sive eorum Visitatores, cum visitaverint, justam mercedem bajulis hujusmodi, aut aliis Indis, pro se, & jumentis, quæ ad hoc adhibuerint, persolvant, pro distantia, quæ est inter unum, & alterum Oppidum, & Terræ consuetudine attenta, ita ut omnes intelligant, vitari id omne, quo Indi vexari, aut molestari videantur, ac præterea ea solum Visitatores proponere, quæ animarum saluti maxime conveniunt.

§. XIII.

Ne Indi, visitationum occasione a * proceribus molestentur, statuitur, ac jubetur, ut Visitatores in scriptis annotatum suis nominibus relinquant quicquid pro suis, & eorum, qui eos comitantur, victualibus, sumptus fecerint, quo possit Oeconomus, si sæcularis fuerit, Regiis Magistratibus, si ab eisdem petatur, rationem reddere; alitter pro modo culpæ graviter puniatur.

LIBRI QUINTI TITULUS II.

De calumniatoribus. d

§. I.

Gravissima injuria Tribunalibus irrogatur, quæ Deus in Ecclesia sua pro administranda justitia constituit, dum his nonnulli ad suas vindictas, & flagitia abutentes, dolo malo innocentes criminantur. Cui malo remedium afferre volens hæc Synodus, præcipit, ut si aliquis articulos dederit, aut calumniosam accusationem, per se, vel interpositam personam, contra aliquem Clericum obtulerit; in casibus, quibus juxta Juris dispositionem calumniosa talis accusatio reputabitur, iisdem pœnis criminator plectatur, quibus puniendus esset accusatus, vel denunciatus, si contra eum probaretur. Ac præterea in omnibus expensis, & damnis condemnetur, quæ accusato, vel denunciato inde provenerint, & in pondo quinquaginta, quorum medietas ei, qui calumniam passus est, tribuatur.

§. II.

Si quis accusaverit, aut denunciaverit, sive Clericus sit, sive sæcularis, & injuriam suam non fuerit prosequutus; ab eo articuli ne admittantur, nec accusatio pro sua recipiatur, sed Fiscali tradetur, qui ad ejus prosecutionem tenebitur, in his casibus, & eo modo, quo Titulo, *De officio Procuratoris Fiscalis*, continetur, & non aliter: Ultra ea tamen, quæ ibidem disposita sunt, sæcularis Clericum fidejussorem ad id præbeat, qui sæcularis si in probatione defecerit, expensas, & pœnam prædictam se soluturum promittat, aliter ejus accusatio nequaquam admittatur.

§. III.

Quamvis is, qui calumniose fuerit accusatus, calumniatorem non accusaverit, possint Judices (si casus id postulat, eisque videatur) contra calumniosum criminatorem ex officio procedere, eumque pro merito culpæ condemnare.

§. IV.

Quoniam vero sæpe Indi nomine Communitatis, aut particulatim, articulos contra nonnullos Clericos dare solent; decernitur, ac jubetur, ut attento, quod cum Indis Decretum de fidejussoribus exhibendis, & pœnis supra nominatis, in rigore exsequendum non est, Fiscalis caussam suscipiat, eamque prosequatur, etiamsi Indi ab ea desistant, ita ut Fiscalis, ac jure eorum se protectorem ostendat, ea tamen conditione statuta, ut Indis desistentibus, hujusmodi prosecutio, nec fieri, nec inchoari, nec inchoata deseri a Fiscali possit, nisi prius sententia, & consensus Episcopi præcesserit, cujus paternæ prudentiæ hæc Synodus relinquit, ut quid hac in re magis ad honorem, & indigenarum protectionem, excessuumque coercitionem conveniat, attente consideret.

LIBRI QUINTI TITULUS III.

De simonia. e

§. I.

Etsi ab ipso renascentis Ecclesiæ initio, semper simoniæ vitium abominabile, & exsecrabile fuerit, ac sacris Canonibus prohibitum, gravibusque pœnis punitum; tamen ea fuit hominum malitia, ut diversis fraudibus, & fallaciis sua simoniaca pacta occultare, & pallia-

a Tex. in C. *Exigit*, *De censib.* Lib. 6. b Sess. 24. C. 3. *De reform.* Tol. Act. 2. C. 7. & Lim. 3. Act. 4.
c Sess. 24. C. 3. *De reform.* * Caciques y Tequitlatos. d De hoc Tit. Gran. Tit. *De calumn.* n. 1. 2. & 3. quo refor. Conc. Mex. 1. in C. 79. Lex Reg. 4. Tit. 27. Lib. 8. recopil. e Mil. 1. P. 2. Tit. *Quæ pertin. ad coll. Benef. cler.* vers. *Ut omnis*, & Gran. Tit. *De simonia*, n. 4.

re procurent. Quod malum in hunc Archiepiscopatum, & Provinciam adeo grassatum est (tam ad præsentationes, quæ in partibus fiunt, obtinendas, quam ad eas in Curia Catholicæ Majestatis procurandas) ut conveniens remedium, & opportunum sibi afferri postulet. De quo providere volens hæc Synodus, præcipit, ne[a] quisquam Ecclesiasticus, sive sæcularis, cujuscumque dignitatis, conditionisve existat, pacta, conventionesve faciat, aut pecunias promittat, aliave, strenarum nomine, si Præbenda obtineatur, aut mercedis prætaxu, pro sollicitudine, aut ad obtinendum favorem quorumcumque aulicorum, sollicitatorumve, aut Procuratorum, seu aliarum personarum eis propinquarum, qui præsentationes hujusmodi conferre debant, nec scripturas nomine debitorum aliis de caussis contractorum concedat, aut alios concedere faciat, quibus eos, qui se obligaverint, indemnes servaturum promittat, ratione ejus summæ, quam persolverint, nec aliter quovis modo de similibus paciscatur per se, nec per interpositam personam. Quos omnes hæc Synodus simoniacos declarat; & qui hæc commiserit, pœnas a Jure statutas, & a felicis recordationis Pio Papa[b] V. motu proprio confirmatas incurrere decernit; quæ quidem pœnæ hæ sunt; videlicet ipso jure privatos esse Beneficio, aut Præbenda hac ratione ab eis obtenta, ac præterea inhabiles reddi ad alia quæcumque Beneficia obtinenda, necnon ad restitutionem fructuum omnium, atque reddituum ab eis receptorum teneri. Itidem ipso facto incurrunt excommunicationem majorem[c], a qua, nisi in articulo mortis, ab alio, quam a Summo Pontifice, absolvi non possint.

§. II.

Declarat præterea hæc Synodus, hos qui præsentationem obtinent per illicita hujusmodi media impetratam, non fore admittendos ad similia Beneficia, sive Præbendas, quas obtinuerint. Hæc Synodus admonet, easdemque pœnas a felicis recordationis Pio Papa V. innovatas, notas facit, eorumque conscientias graviter onerat, quatenus animadvertant, teneri se ad resignandum Beneficia, & fructus male perceptos restituendum; necnon eosdem exhortatur, ut ab hoc nequissimo vitæ stato resipiscant, ad illudque acerrimum, ac tremendum Dei judicium mentis oculos convertant.

§. III.

Episcopis vero, quo omnis simoniæ cesset occasio, monet hæc Synodus, ut e familiaribus suis, ratione officiorum, quæ exercent, certam mercedem constituant, ne illi hoc subsidio destituti, Beneficia Ecclesiastica, tamquam suæ operæ, & laboris pretium præcipue sibi proponant. Frustrari tamen Ecclesias non vult hæc Synodus probatorum hominum ministerio, si qui sunt in Episcoporum familia, quibus ob suam doctrinam, & pietatem utiliter Beneficia, sive Præbendæ conferri possunt[d]. Qua in re Episcopis vehementer commendatur, ut familiarium merita, & doctrinam examinent, ita ut bene meriti non graventur, si eis familiares Episcoporum præferantur. Cum in Ecclesiarum damnum, & tertiæ personæ incommodum familiaribus satisfaciendum non sit. Quando sacros lapides, Calicesve, aut ornementa benedicta, vas aureum, aut argenteum, quod intus Sanctorum Reliquias contineat, vendi contigerit; præcipitur, ut ratione consecrationis, benedictionisve, aut Reliquiarum, nihil quicquam pretii exigatur, nec majori pretio hæc divendantur, quam eo, quo materia, aut opus æstimabitur, sub pœnis contra simoniacos statutis.

§. IV.

Qui Beneficia, seu Parochias, multis, & ambitiosis precibus, donis, promissionibus, favoribusve ad Episcoporum Gubernatores, aut Examinatores allatis petierint, pro illa vice reddantur inhabiles ad tale beneficium, seu Præbendam obtinendam, in quo eorum conscientias respective hæc Synodus valde onerat.

LIBRI QUINTI TITULUS IV.

De hæreticis.

§. I.

Perpendens hæc Synodus, quam grave peccatum sit, eos a Fide Catholica deficere, qui Divina favente misericordia, e tenebris idololatriæ, & gentilitatis ad lucem Evangelii eruti, Fidem Christianam in sacro Baptismate professi sunt; quæ a Fide defectio, in his præsertim gravior culpa est, qui aliorum duces, & magistri cum sint, eos pervertunt, & a veri Dei cultu ad idola adoranda, & dæmones colendos seducunt; graviter, molesteque ferens, & eam, quæ nostræ Fidei irrogatur, injuriam, & tot animarum jacturam, necnon intimis visceribus cupiens, * nativis India, tamquam novellis in Ecclesia plantis, ut in Fide roborentur, afferre remedium. Attendens præterea nimiam Episcoporum indulgentiam, qui paterna pietate Canonum rigorem temperantes, hactenus blanditiis potius, quam severitate, ad viam salutis trahendos Indos existimarunt, non solum Indis utilem fuisse, immo eis occasionem præbuisse, ut projecta quadam audacia ad suos errores, & antiquas superstitiones (quod plerisque in partibus hujus Provinciæ experientia docet) redirent. Timens denique, quam grave damnum conversioni, & conservationi Indorum in Fide Christiana proveniret, si hæc pœnis impositis non reprimeretur audacia; statuit, ac præcipit Prælatis omnibus Provinciæ, ut diligentissime inquirant, ac sciscitentur de hujusmodi idololatris, præsertim dogmatistis, & errores inter alios disseminantibus. Quod si postquam eos pie monuerint, & corripuerint, nihilominus in suis perseverare erroribus comperiantur; rigide contra eos procedant, easque pœnas applicant, quas magis convenire judicaverint, & ad horum emendationem, & aliorum remedium. Paternæ autem Episcoporum providentiæ hæc Synodus committit arbitrium qua-

a Tex. in C. *Nobis fuit*, *De simonia*, & in extrav. 1. *De sent. excom. inter communes*, confirmata per Greg XIII. in Bul. cujus titulus est, *De datis, & promissis*, quam ad lit. refert, & eleg. legit Navarrus in Tract. *De datis, & promissis*, Tex. in extrav. 2. *De simon. inter communes*. b Motu prop. Pii V. c Mil. 1. ubi supra. d Con. c. Trid. Sess. 24. C. 18. *De reform.* cum motu proprio Pii V. * *Naturales Indios*.

qualitatis pœnarum, monens eos, ne pœnas pecuniarias imponant, quæ nec gravitati delicti, nec Indorum paupertati respondant, sed eos corporalibus pœnis coerceant, quibus solum eorum saluti consultum videatur. Necnon vehementer Episcopis eorum cura commendatur, cum in die tremendi judicii, de animabus sibi commissis, Omnipotenti Deo rationem sint redditturi.

LIBRI QUINTI TITULUS V.

De usuris.

§. I.

Qui volunt divites fieri, ait Apostolus, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa, & nociva, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Hinc est, quod multi his Indiarum partibus appulere insatiabili * quoad divitiarum siti, & cupiditate excæcati, qui facile se his contractibus implicant, unde majus lucrum reportari posse sperant, nihil curantes justi ne an injusti contractus illi sint. Quo fit, ut constitutionis vinculo, non sine magno animarum periculo obligentur, ob nimiam difficultatem, qua aliena quæ retinent bona, veris eorum dominis restituant. Quare hæc Synodus ardenti salutis animarum, quarum cura Episcopis commissa est, desiderio flagrans, a virisque prudentia, & experientia probatis intelligens, tricas varias, variasque fraudes lucri cupiditate in his partibus inventas, quibus injustitia, quæ dolo malo in proximum exercetur, occultari, ac palliari possit; quantum valet, omnes hujus Pronvinciæ fideles in Domino exhortatur, ut rationem quam Deo in die tremendo judicii reddituri sunt, certamque animarum suarum demnationem, si injuste aliena bona usurpant, ob oculos ponentes, viros doctrina, & vita probatos consulant, eisque modum, quem in negotiando, & contrahendo tenent, aperiant, atque eos solum contractus exerceant ad securitatem conscientiæ, quos Jurisperiti hujusmodi licitos probaverint. Sed ne posthac injusti contractus sub justorum specie lateant, ac de eis ignorantia præsumatur; hæc Synodus quid de aliquibus contractibus, quorum frequentior est in hac Provincia usus, ac de quibus permultæ difficultates propositæ occurrunt, justa Juris dispositionem, faciendum sit, exponit, atque declarat. Aliorum vero contractuum discussionem ad Directorium Confessorum, ab ea probatum, refert, ut tam Confessarii quam pœnitentes, in his omnibus dirigantur.

§. II.

Quia a is contractus in hac Provincia frequens est, vendendi, scilicet, aut credendi argentum ad certum tempus, ut æstimato justa Legem b Regni pretio, sexaginta tominorum pro unaquaque argenti marca, venditi, aut crediti, argenti pretium in moneta regalium præfinito tempore solvatur. Hæc Synodus illegitimum tunc esse contractum hujusmodi declarat, quando argentum valorem a Lege constitutum non attingit, scilicet denariorum undecim, & granorum quatuor. Quia ad dilatam solutionem argentum minoris valoris, eodem pretio vendere, quo argentum pretiosius, & valorem a Lege æstimatum pertingens divenditur, contractus illegitimus est, & usurarius. Majori enim pretio in eo argentum venditur, ratione dilatæ solutionis, quam a Lege præscribitur, & pecunia numerata vendi potest. Hoc igitur genus contrahendi Synodus damnat, illicitumque, & usurarium decernit, idemque tale judicari, & reputari mandat. Reos vero, & in hoc contrahendo delinquentes, Ecclesiastici Judices corrigant, omnique Juris rigore puniant, in eosque, & in eorum bona, pœnas omnes exequantur, quas contra usurarios, & fœnatores statutas invenerint. A Confessariis vero minime absolvantur, nisi post plene factam restitutionem eorum, quæ ex illicito, & usurario contractu perceperunt, & acquisierunt, ab hujus generis contractu omnino abstineant.

§. III.

Aliquando c vero argentum undecim denariorum, & quatuor granorum valorem attingens, in pecunia numerata justo Legis pretio vendi non potest, dilata vero solutione justo Legis pretio venditur. Cujus contractus justitiam, vel injustitiam perpendens hæc Synodus, ea varietate circumstantiarum, aliorumque plurium, posse variari, quo fit, ut de eo certa definitio dari non possit; volensque fideles hujus Provinciæ ad rectam justitiam dirigere, & conscientiæ detrimenta, ac proximi damna vitare; statuit ac jubet, ut tam in contractibus hujus generis factis, quam in his, qui in posterum fient, ante omnia contrahentes consulere debeant, & consulant viros vita, & scientia, conscientiaque probatos, Theologos, aut Jurisperitos, quibus circumstantias, motiones, & caussas contractuum hujusmodi aperiant, eorumque sententiam, & consilium sequantur, ut de contractus hujusmodi justitia tuti in conscientia sint. Quod si secus fecerint, valde eorum conscientiæ ab hac Synodo onerantur.

§. IV.

Porro, quia etiam huic Synodo denunciatum est, ob pecuniæ penuriam, & urgentem necessitatem, permultos, præsertim eo tempore, quo classis in Hispaniam proficiscitur, mutuo pecunias non invenientes, ut suis creditoribus satisfaciant, solere ad id permutationes facere, merces ad dilatam solutionem ementes, quas in pecunia numerata minori pretio divendunt; sæpeque nullis mercibus intervenientibus, quæ re ipsa emptioni, aut venditioni subjiciantur, ficte conveniunt, & contrahunt, ad certum terminum solvere se obligantes summum pretium, quo falso præsupponitur, merces emptas fuisse, cum re vera in pecunia numerata aliquam tantummodo summam recipiant, & ad certum majorem tempus summam reddituros, obligatione se devinciant. Qui quidem contractus, sive merces fingantur intervenire, & vendi, cum nec interveniant, nec divendantur, sive argentum sit, quod emi confingitur

justa

* *Concervandarum.* a Primus casus. b Tex. in Leg. Rep. 5. Tit. 21. Lib. 5. & Lex. 1. 2. Tit. 24. Lib. 5. recopil. *Quando este decreto se ordenò, no se avia asentado el ensayo de la plata, como lo està ahora por orden de su Magestad.* c Secundus casus.

justa pretium Legis, viliusque vendi ratione numeratæ pecuniæ; ab hac Synodo declaratur illicitus, & usurarius, quia in eo minor summa pecuniæ mutuo datur, cum obligatione reddendi majorem. Reliquæ vero conventiones, in quibus, ut dictum est, vera emptio, & venditio non intervenit, fraudulentæ, & solum ad palliandas usuras inventæ decernuntur. Quare hæc Synodus præcipit, ut qui contractibus hujusmodi se implicaverint, & * proxenitæ, qui in eis intervenerint, pœnis contra usurarios statutis puniantur. Judices autem Ecclesiastici diligentissime inquirant de hujusmodi delinquentibus, ut rei tam perniciosæ, & quæ sic palliata, & velata facile committitur, remedium adhibeatur.

§. V.

Præterea, quoniam permulti homines illicitum esse intelligentes vendere aliquid ad dilatam solutionem majori pretio, quam in pecunia numerata in venditione mercium, pretium, quod summum appellatur, ratione dilatæ solutionis ad aliquod tempus excedendo, qui contractus usurarius est, ut illum committant, varios quærunt colores, & fallacias, purpuram cacaum, & similes alias merces majori pretio ad dilatam solutionem divendentes, quam pecunia numerata æstimantur, & fortasse majori, quo eas ad dilatam solutionem crediderunt; idcirco hæc Synodus juxta Juris præscriptum decernit, ac declarat, in his, & aliis mercibus, in quibus divendendis multi sese exercent, easque nulla necessitate compulsi pecunia numerata divendunt, unde verum pretium, quo in pecunia numerata æstimantur, liquido constare potest usuram committi ab illo, qui eas ad dilatam solutionem majori pretio vendiderit, quam summo, & eo, quo in pecunia numerata venduntur. Necnon causa non obstante, qua se communiter excusant, eo quod nullum pretium in pecunia numerata constitutum sit, delinquentes hæc Synodus puniri mandat pœnis contra usurarios impositis. Itidemque fiat cum illis, qui ad dilatam solutionem magnam quantitatem cacai, alteriusve generis mercium collective majori pretio vendunt, quam in pecunia numerata collectæ in unum merces hujusmodi divenduntur. Hoc enim est justum pretium illiusmodi mercium, non autem illud, quod si minutatim divenderentur, pro eis reperiretur. Pretium siquidem mercium, quæ minute divenduntur, ob laborem, periculum, & industriam, majus est, quam earum, quæ collectim emuntur. Quapropter sic contrahentes, hac excusatione non obstante, eadem pœna plectendi sunt, qua illi, qui carius ob dilatam solutionem, quam pecunia numerata merces extrudunt.

§. VI.

Quoniam vero casus alii permulti, qui in his partibus passim inter negotiandum occurrunt, quique specialem circumstantiarum indaginem requirunt, ut probentur, vel condemnentur, huic Synodo propositi sunt; eos ad Directorium, & examen Confessariorum refert. Idque negotii Confessoribus datur, ut Directorio Synodi hujus auctoritate probato, in discussione illorum casuum utantur.

LIBRI QUINTI TITULUS VI.

De sortilegis a.

§. I.

Magna in Deum verum committitur offensa, in quo totius nostræ miseriæ consistit remedium, quique Omnipotens est, & summe sapiens, si sortilegi, malefici, ariolive consuluntur, ab eisque futuri inquiruntur eventus. Quæ res acerrime in Sacra Scriptura reprehenditur, & Divina Lege prohibetur. Eam ob caussam hæc Synodus interdicit, ne quisquam, cujuscumque conditionis existat, auguriis, sortibusve utatur, circulis, aut incantationibus, ad futuros rerum eventus prænoscendos; nec cuiquam philtra, aut veneficia * propinet, ut ad amorem, vel odium incitetur; aliterque qui secus fecerint, flagellabuntur, mitraque capiti imposita in publicæ ignominiæ signo punientur; aut juxta qualitatem delinquentium pœna pecuniaria plectentur, ita ut Episcopi arbitrio gravitati culpæ pœna respondeat.

§. II.

Nemo b etiam sortilegos, veneficos, incantatoresve hujusmodi adeat, ut eorum maleficiis, seu veneficiis utatur; aliter solemnem aget pœnitentiam die Festivo, dum Missa Conventualis in sua Parochia celebratur, ubi detecto capite, sine pallio, & nudis pedibus, fune præcinctus, candelamque incensam in manibus tenens, stet, ibique publice sententia in eum lata legatur; & præterea, si Hispanus fuerit, duas argenti marcas persolvat, fabricæ Ecclesiæ, accusatori, & piis operibus applicandas. Poterunt tamen Judices cum illis misericorditer agentes pœnas hujusmodi moderari, qui sponte sua, sine cujusquam accusatore ad eos confugerint, delictum a se commissum accusantes, necnon in eodem casu pro qualitate personæ, corporalem pœnam in aliam commutare poterunt.

§. III.

Nemo c itidem in posterum eorum officium exerceat, qui per verba, aut per benedictiones mederi morbis dicuntur, Hispanice *saludadores*, *ensalmadores*, a *santiguadores* nuncupati, nec preces, aut orationes publice, in plateis, & in Ecclesiis recitet; nisi prius ab Episcopo examinatus facultatem obtineat; aliter juxta Juris formam punietur, ut permultæ superstitiones exterminentur, quæ ab hujusmodi hominum genere in his exercendis permisceri solent.

LI-

* *Corredores*. * *Proxeneta*. a Mex. 1. C. 5. Guad. Tit. 5. Const. 20. & Tit. 6. Const. 44. Mil. 1. P. 2. Tit. *De magicis artibus*, & Gran. Tit. *De fort.* n. 5. * *Bebedizos*. b Mil. 1. & Gran. ubi supra.
c Guad. Tit. Const. 23. & Gran. Tit. *De fortil.* n. 2.

LIBRI QUINTI TITULUS VII.
De maledicis.

§. I.

Ut corruptela, qua in Dei offensam multi inaniter jurant, funditus tollatur, maxime oportet, ut Ecclesiastici viri vitam suam quoad hoc emendent, mores reforment, bonumque vitæ exemplum aliis præbeant. Quare Clericis omnibus hujus Provinciæ hæc Synodus mandat, ut a habita Dei, ac Domini nostri, ejusque Sanctorum nomini reverentia, in vanum, & absque necessitate ne jurent; immo quos sive jurare audierint, ipsi moneant, & exhortentur, quatenus juramentis abstineant. Quod si Clericus aliquis jurare consueverit absque necessitate, ut dictum est, arbitrio Episcopi puniatur.

§. II.

Grave admodum est, & severo supplicio dignum, ut ii, qui Dei honori, & cultui addicti sunt, in illud perditionis barathrum prolabantur, ut in Divinam Maiestatem, eiusque Sanctos furiose passim blasphement. Quare cum sacris Canonibus, & Regiis Legibus b in sæculares blasphemantes, graves pœnæ institutæ sint; æquius multo erit, ut contra Ecclesiasticos blasphemos pœnæ itidem decernantur. Itaque hæc Synodus statuit, ac præcipit, ut c si aliquis Clericus tantum scelus commiserit, severe his pœnis puniatur, quæ in Concilio Lateranensi sub Leone X. Constitutione, quæ incipit. *Statuimus*, statutæ sunt, & a felicis recordationis Pio Papa d V. in speciali sua Constitutione innovatæ; eæ autem sunt, quæ sequuntur.

§. III.

Clerici Deum, & Dominum nostrum blasphemantes, si Beneficiati sint, & hoc delicto convicti, pro prima, & secunda vice, Beneficiorum fructibus unius anni multentur; pro tertia vero, ipso facto suspensi sint, & Beneficiis privati, ac præterea temdiu in exsilium relegentur, quamdiu Episcopo videbitur. Si vero Beneficiati non sint, & hoc scelus primo admiserint, pecuniaria, aut corporali pœna Episcopi arbitrio punientur; si secundo, carcere includentur; si tertio, degradentur, & in triremes conjiciantur.

§. IV.

Si vero in Sanctos blasphemaverint, pœna arbitrio Episcopi relinquitur, pro qualitate blasphemiæ, & circumstantiarum.

LIBRI QUINTI TITULUS VIII.
De injuriis, & damno dato.

§. I.

Ne ita e rerum ordo perturbetur, ut ab illis iniuriæ irrogentur, qui deberent innocentes, & miserabiles personas tueri, atque defendere, cum experientia comprobatum sit, ex bellis, & irruptionibus, quæ in regiones infidelium fiunt, gravissima damna oriri; statuit, ac præcipit hæc Synodus, ne ullus Clericus in hujusmodi irruptionibus milites comitetur sine expressa Episcopi facultate, sub pœna excommunicationis maioris latæ sententiæ, ac præterea arbitrio Ordinarii aliis pœnis puniatur. Idemque observari a Religiosis monet, cum tanti ponderis negotium sit. Si sæcularis Clericum percusserit, aut in eum manus violentes iniecerit, præter excommunicationis sententiam, a Canone, f *Si quis suadente*, inflictam, & satisfactionem, quam parti sa cere debet, triginta pondo mulctetur, in sumptus iustitiæ, fabricæ Cathedralis Ecclesiæ, & hospitalis usus, æquis partibus erogandis. Quod si Clericus suam iniuriam non accusaverit, id Fiscalis efficiat, ob iniuriam libertati Ecclesiasticæ illatam. Si vero Clericus sæcularem percusserit, in eum Episcopus iuxta modum culpæ arbitratu suo animadvertat. Cui hæc Synodus vehementer commendat, ut eo supplicio delinquentem huiusmodi afficiat, ex quo populus intelligat, dignas suis excessibus pœnas ab huiusmodi reis deri.

§. II.

Nihil magis g eorum curæ a Deo commissum esse, Episcopi, & Gubernatores harum Provinciarum, & Regnorum existimare deberent, quam ut Indos recens in Fide natos, intimo animi affectu, visceribusque paternis protegerent, atque defenderent, corporalibus, & spiritualibus eorum commodis consulentes. Indorum enim innata mansuetudo, summissio, & assiduus labor, quibus Hispanorum utilitati deserviunt, cujuscumque efferatæ gentis animos inducerent, ut eorum potius defensionem susciperent, & miseriis compaterentur, quam ut eos molestiis, injuriis, violentiisque illatis, quibus quotidie ab omni hominum genere diu vexantur, afficerent. Quod perpendens hæc Synodus, dolensque vehementer, in his pietatem, & humanitatem non esse, in quibus maxima esse deberet; quantum potest in Domino cohortatur h Gubernatores, & Magistratus Regios hujus Provinciæ, ut cum miserabilibus Indis pie benigneque agant, ministrorum suorum, & eorum, a quibus Indi molestiis, & graveminibus afficiuntur, insolentiam reprimant, ut ab his Indi non servi, sed liberi existimentur. Quoniam vero ad hujus Synodi notitiam varia graveminum genera pervenerunt, quibus Indi tam in bonis, quam in propriis personis afficiuntur; hæc declarantur, & epponuntur in Directorio Confessorum ab hac Synodo approbato, eademque nota fiunt tam Magistratibus, ut in polte-

a Mex. 1. C. 49. & Mil. 2. 1. P. Tit. De *blasphem.*
b Lex Reg. 1. 2. & 7. Tit. 17. Lib. 8. recopil. c Conc. Later. sub Leone X. Tomo 5. Conc. General.
d Motus proprius Pii V. §. *Ad abolendam*, Mil. 1. P. 1. Tit. *De blasph.* & Syn. de Quiroga Const. 107.
e Conc. Lim. 3. Act. 2. C. 7. f Tex. in C. *Si quis suadente* 17. Q. 4. Grat. Tit. *De injuriis*, n. 1. & 2.
g Lim. 2. C. 126. & 3. Act 3. C. 3. Tex. in C. 1. cum tribus seqq. 87. d. in C. *Administ.* 23. Q. 5. tecis Text. in authentico, *Ut differentes Iudi*, §. final. Coll. 9.
h Tex. in Extravag. 2. *De Judæis.* Joannis 22. & in Extrav. comm. late de multis prærogat. & privileg. concessis neophytis, & noviter ad fidem conversis. Est Const. 29. Paulli III. Bulla Paulli Papæ III. lata Romæ nonis Junii 1537. & vide Josephum de Acosta Lib. 3. *De procuranda Indorum salute.* C. 17. Conc. Lim. 2. C. 122. 123. & 125. & 128.

posterum emendantur, & viros doctos consulant, ab eisque de restitutione, & satisfactione ob damna hactenus illata Indis in foro conscientiæ facienda, sciscitentur; quam Confessariis, ut quos contumaces invenerint, seque emendare nolentes, nec satisfactionem, ut decet, facere, minime absolvant, observantes ea quæ de damnis, & molestiis Indis illatis, Directorium hujusmodi docet. In quibus omnibus adimplendis hæc Synodus conscientias onerat, prævaricatoribusque hujusmodi iram omnipotentis Dei in die tremendi judicii minatur.

LIBRI QUINTI TITULUS IX.

De pœnis. [a]

§. I.

Pœnæ ad coercendas culpas Legibus statutæ sunt. Ideoque personis, de quibus Leges loquuntur, accommodari debent. Quare hæc Synodus, paupertate, & pusillanimitate Indorum attenta, juxta id, quod per Regiam Majestatem statutum est, præcipit, ne Indis pœnæ pecuniariæ ob quodcumque delictum imponantur, nec pœcuniariis pœnis his Decretis Indi comprehendi intelligantur. Quod si in casu aliquo Judici videretur pœnam hujusmodi, omni alia ad excessus sui remedium alicui conveniantiorem esse, eam ne imponat sine Episcopi facultate, & eum maximo moderamine, Ecclesiæque, cujus Indus Parochialis est, tantummodo, & non alteri multa hujusmodi applicetur; sin minus, Judex tantundem fabricæ ejus Ecclesiæ persolvat, cui pœna erat applicanda.

§. II.

Quando [b] Episcopus, aut alius Judex, in pœnam delicti Clericum in aliqua parte distributionum quotidianarum condemnaverit, ne hujusmodi condemnatio frustratoria sit, præcipitur, ut alii Præbendati delinquenti remittere non possint, nec ei condonare quod ratione sententiæ contra eum latæ amisit, ut Titulo, *De Beneficiatis, & eorum officio*, habetur.

§. III.

Porro declaratur, & exponitur, ut quandocumque in Decretis hujus Concilii de Curatis secularibus, & Regularibus mentio fit, & pœna aliqua imponitur, eam tantummodo incurrere seculares Curati intelligantur. Nam Curati Regulares ex Decreto Concilii Tridentini [c], cujus exsecutio valde Episcopis commendatur, corrigi debent.

LIBRI QUINTI TITULUS X.

De concubinatu, & pœnis concubinariorum, & lenonum. [d]

§. I.

Grave eorum scelus est, qui cum scandalo populi publice in concubinatu vivunt; gravissimum vero eorum, qui cum conjuncti sint matrimonio, Sacramento injuriam irrogantes, fidemque violantes, quam conjuges invicem servare debent, in hoc nequissimo vitio versantur. Eamque ob caussam Sacrosanctum Tridentinum [e] Concilium severe contra hos procedendum, jussit. In cujus exsecutionem statuit, ac mandat hæc Synodus, ut Judices Ecclesiastici diligentissime inquirant, an aliqui publice in hoc statu vivant, contra eosque pœnas a Jure [f] statutas exsequantur, eosdem aggravantes ratione contumaciæ, reincidentiæ, & gravitatis culpæ, & reorum, ita ut a pessimo hujusmodi statu desistant, & a periculo animarum, in quo sunt constituti, recedant. Quod si femina [g], quæ in hoc statu vivit, conjugata sit, & postquam ter fuerit admonita, non obedierit; graviter pro ratione culpæ puniatur, ab eoque Oppido, aut Diœcesi, si Episcopo visum fuerit, invocato ad id (si opus fuerit) brachio seculari, ut et a Concilio Tridentino [h] dispositum. Quod si ii, qui in concubinatu degunt, ambo soluti sint, ultra pœnas a Jure statutas, aliis, arbitratu Episcopi, coerceantur.

§. II.

Præcipitur quoque, ut [i] si aliquis in concubinatu cum consanguinea intra quartum gradum, aut cum infideli versetur, pœnam excommunicationis latæ sententiæ incurrat, & ab Episcopo pro qualitate delicti puniatur.

§. III.

Declaratur quoque [K] non solum illum, qui in eadem domo cum concubina cohabitaverit, pœna in concubinarios statuta comprehendi, sed etiam quemcumque in peccato hujusmodi constitutum, si delictum juxta formam Juris probari possit, in quo Episcopi, & Ecclesiastici Judices omni Christiana prudentia se gerant, prout rei ratio postulat.

§. IV.

Diligenter cavendum est, ut a populo Christiano, tamquam a messe zizania, lenonum, & lenarum [l] pestis exstirpetur, qui tamquam laquei quidam diaboli hominum animas illaqueant in interitum. Iccirco jubetur, ut [l] si quisquam in hoc pernicioso delicto fuerit primo deprehensus, publicam pœnitentiam faciat, & in feria ad portam Ecclesiæ mitra in ignominiam capiti imposita, tamdiu, quamdiu Episcopo videbitur, stet; si secundo, publice verberibus percutiatur, mitramque in signum publicæ ignominiæ gerat, Episcopique arbitratu in exsilium mittatur.

§. V.

Perpendens hæc Synodus gravius, turpius, & perniciosius esse, tam in Ecclesiasticis, quam in secularibus, incontinentiæ vitium, cupiensque, ut ii non solum ab omni vitæ inhonestate abhorreant, sed ab omni periculo, & suspicione impudicitiæ alieni, ad eam, quæ decet, continentiam, ac vitæ integritatem revocentur, ex Decreto Concilii Tridentini [m] statuit,

[a] Mex. 3. C. 92. §. 1. & Lim. 3. Act. 4. C. 7. [b] Tol. Act. 3. C. 20. [c] Sess. 25. C. 11. de Regular.
[d] Mex. 1. C. 43. & Guad. Tit. 5. Const. 19. & 20. [e] Sess. 24. C. 8. [f] Lex Reg. 1. n. 3. & 8. Tit. *De los amancebados*, Lib. recopil. [g] Mex. 1. C. 21. [h] Sess. 24. C. 8. [i] Mex. 1. C. 43. Juvat Text. in Cap. *Cum secundum leges, De hæreticis*, Lib. 6. & Lex 7. Tit. 20. C. 8. recopil.
[K] Guad. Tit. 5. Const. 19. [l] Gran. *De fortil.* n. 4. [m] Sess. 25. C. 14.

tuit, ac præcipit, ne [a] ullus Clericus Sacro Ordine initiatus, cujuscumque qualitatis existat, in domo, aut extra domum, concubinam tenere audeat, nec similium mulierum domos frequentet, aut cum ipsis consuetudinem habeat. Quod si aliqui primo a Superioribus moniti, ab his non abstinuerint, si Beneficia Ecclesiastica obtinent, fructuum, & proventuum Beneficiorum suorum tertia parte ipso facto privati sint, qui fructus fabricæ Ecclesiæ, aut alii pio loco, arbitratu Episcopi applicentur. Si vero secundo admoniti, in eodem delicto, vel cum eadem, vel cum alia femina perseverantes, adhuc non paruerint, non tantum fructus, & obventiones suorum Beneficiorum amittant, qui prædictis locis applicentur, sed etiam a Beneficiorum ipsorum administratione (quoad Ordinarius etiam uti Sedis Apostolicæ delegatus, arbitrabitur) suspendantur. Quod si ita suspensi nihilominus eas non expellant, aut cum iis etiam versentur, tunc Beneficiis, aut officiis, & pensionibus quibuscumque, honoribus, & dignitatibus Ecclesiasticis perpetuo priventur, atque inhabiles, ac indigni his, & quibuscumque in posterum reddantur, donec post manifestam vitæ emendationem ab eorum Superioribus cum iis ex caussa fuerit dispensandum. Sed si postquam eas semel dimiserint, intermissum consortium repetere, aut alias hujusmodi scandalosas mulieres sibi adjungere ausi fuerint, præter prædictas pœnas, excommunicationis gladio plectantur. Nec quævis [b] appellatio, aut exemptio hujus Decreti executionem impediat, aut suspendat. Nomine vero Beneficiorum, de quibus Decretum hoc mentionem facit, quamcumque Indorum administrationem a Clericis obtentam comprehendi hæc Synodus declarat.

§. VI.

Clerici vero hoc peccato delinquentes, qui Beneficia Ecclesiastica, aut pensionem non habent, juxta delicti, & contumaciæ perseverantiam, & qualitatem, ab ipso Episcopo carceris pœna, suspensione ab Ordine, ac inhabilitate ad Beneficia obtinenda, aliisve modis, iuxta sacros Canones, puniantur.

§. VII.

Quoniam vero aliqui cum mulieribus conjugatis in concubinatu versantur, ut liberius in suo nefario scelere perseverent, existimantes, contra se minime procedendum, ne similium feminarum adulterium in apertum proferatur, hæc Synodus statuit, ac præcipit, ut quando maritus ejus, quæ in concubinatu cum Clerico versatur, conscius delicti fuerit, ad punitionem delicti, sicut in aliis concubinatibus fit, procedatur. Quando vero crimen uxoris ad mariti notitiam minime venisse comperiatur, juxta Concilii Tridentini [c] Decretum, jubetur, ut si delictum publicum sit, & delinquentes ter admoniti ea de re non se emendaverint, ad puniendum delictum procedatur, ea tamen adhibita cautela, ne nomen conjugatæ mulieris in processu evulgetur ad evitandum damnum, quod inde ortum habere posset. In modo autem procedendi in casibus similibus, is ordo servabitur, qui Ordinarii arbitratu magis expedire videbitur. Ejus enim prudentiæ erit remedio coercere, & ita de remedio in delictis providere, ut nullum inde nascatur incommodum.

§. VIII.

Porro si [d] Clericus (quod absit) incontinenter vixisse cum sua serva comperiatur, eum ipso facto amisisse dominium ejus servæ, hæc Synodus declarat; de cujus servæ pretio Episcopus disponat in usus piorum operum. Ac præterea jubetur Clericus puniri justa Juris rigorem. Si vero ex ea filios procreaverit, ipso facto ab omni servitute liberi sint.

§. IX.

Ut aliquorum Clericorum malitiæ occurratur, qui cum famulabus incontinenter cum vixerint, eas suis famulis, aut aliis in uxores dant, qui in eodem delicto easdem versari patiantur, hisque fallaciis sua flagitia occultare contendunt; præcipit hæc Synodus, ne [e] Clerici in suis domibus famulas prædictas tenere possint; aliter ducentum pondo pœnam incurrant, piis operibus, accusatoris, & justitiæ sumptibus æque applicandorum. Si vero in contumacia delicti perseveraverint, privatione Beneficiorum, & inhabilitate ad ea obtinendum, necnon exsilio ad arbitrium Episcopi plectantur. Quo vero Clerici omnem incontinentiæ suspicionem effugiant, interdicit hæc Synodus, ne [f] Clerici, maxime illi, qui in Oppidis Indorum commorantur, feminam aliquam suspectæ ætatis in famulatum adhibeant, ne per diuturnum tempus, nec per menses, nec per hebdomadas; sed ad id, vel viri alicuius servitute, vel feminæ in ea ætate constitutæ utantur, de qua nulla possit haberi suspicio. Clerici itidem, qui ex suis Regionibus, aut aliunde pro gerendis negotiis ad Civitatem diverterint, honestas domos, & minime suspectas sibi in hospitium quærant, in eisque commorentur, aliter ab Ordinario punientur, cujus rei executio eidem valde commendatur.

§. X.

Ut omnis a populo auferatur occasio, omneque in eo vestigium deleatur, quibus Sacerdotum fama ullatenus maculari possit; statuit hæc Synodus, ac præcipit, ne [g] ullus Clericus, cujuscumque status, aut conditionis existat, præsens intersit, Baptismo, nuptiis, Missæ novæ, aut exequiis sui filii, vel filiæ, aut sui nepotis, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, nec educare, aut in suis domibus eos, nec etiam suos generos tenere possit, neque eos sibi in comitatu adhibere. Præsertim vero in Ecclesia, ubi Beneficia, seu Præbendam obtinet, eos minime teneat in grave aliorum scandalum. Quotiescumque vero secus fecerit, triginta pondo persolvat, eaque sumptibus justitiæ, accusatori, & Judici, si accusator desit,

[a] Mex. 1. C. 51. §. 1. 2. & 4. & Guad. Tit. 5. Const. 18. Syn. de Quiroga Const. 38. & Lim. 3. Act. 3. C. 19.
[b] Lim. 5. Act. 3. C. 19. ad finem. [c] Sess. 24. C. 8. Mex. 3. C. 21. vide supra §. 3. [d] Mex. 1. C. 54. §. 3.
[e] Lex Reg. 3. Tit. 19. Lib. 8. recopil. [f] Mex. 3. C. 51. cum §. 3. & Lim. 3. Act. 3. C. 19. ad finem.
[g] Conc. Lat. sub Leone X. Sess. 11. Mex. 1. C. 51. §. 5. & Guad. Tit. 5. Const. 22. & Tol. Act. 3. C. 19. ad finem, & Gran. Tit. *De filiis Presbyter.* & Syn. de Osma Tit. 2. Const. 5. §. 9.

æquis partibus applicentur. Episcopis vero, & Judicibus Ecclesiasticis valde commendatur, omnia adimplere, quæ contra filios Clericorum Concilium Tridentinum [a] decrevit.

LIBRI QUINTI TITULUS XI.

De sententia excommunicationis.

§. I.

Cum excommunicationis sententia pœna valde gravis sit, & gladius salutaris, quo Ecclesia utitur, ut Fideles in officio contineantur, & a vitiis revocentur, levi de caussa exercendus non est, ne magis contemnî, quam formidari videatur. Quapropter ex Decreto Concilii Tridentini [b] præcipit hæc Synodus, ne excommunicationes pro rebus furto subtractis decernantur, si res illæ ablatæ quinquaginta pondo valorem non attingant, de quo valore per informationem, aut juramentum partium constet, necnon aliis adhibitis diligentiis, arbitratu Episcopi sufficientibus, quibus non obstantibus, res hujusmodi recuperari minime potuerunt, & non aliter. Excommunicationes etiam ad effectum manifestandi rem aliquam occultam, nisi in re gravi, & magni momenti, quæ præstitis omnibus diligentiis aliter revelari non potest, minime concedantur. Quod si excommunicationes hujusmodi petantur lite aliqua inchoata, vel ad testes, vel ad alicujus rei ad litem spectantis declarationem, nisi citata parte, minime concedantur, quibus illi solummodo ligentur, qui in favorem eius, ad cujus instaoriam excommunicatio decreta est, aliquid noverint; præterea pro rebus in facto consistentibus, & permanentibus, veluti pro limitibus, finibus, aut metis, pro jure pascendi, scindendi, aut venandi, aliisve rebus similibus, quæ aliter de Jure decerni possunt, ne concedantur.

§. II.

Porro statuitur, ac jubetur, ne excommunicationes hujusmodi pro rebus furtivis, vel ad effectum revelationis, ab alio, quam ab Episcopo, ut Concilio Tridentino [c] constitutum est, decernantur; & tunc non alias, quam caussa diligenter, & mature per Episcopom examinata, sub pœna pondo triginta fabricæ Ecclesiæ, accusatori, & piis operibus applicandorum. Quam pœnam incurrat Judex Ecclesiasticus, qui id propria auctoritate effecerit, non obstante quacumque in contrarium consuetudine. Nullatenus autem Censuræ hujusmodi, aut aliæ, citationesve in albo expediantur, ut fraudes, & falsitates, quæ inde ortum habere possunt, omnino vitentur.

§. III.

Ut excommunicati ab aliis Fidelibus evitentur, & hoc modo incitati, quamprimum sibi remedium quærant, & a pessimo statu, in quo versantur, liberari procurent, statuit, ac mandat hæc Synodus, ut in unaquaque Parochia, in loco publico, ubi legi possit, tabella una collocetur, quæ nomina scripta contineat eorum, qui in tali Parochia excommunicati sunt. Parochi vero, aut Sacristæ, singulis Dominicis diebus infra Missarum solennia, tempore Offertorii, excommunicatos hujusmodi denuncient; aliter quoties in hoc negligentes egerint, pondo dimidium fabricæ Ecclesiæ persolvant. In reliquis vero Ecclesiis, & Monasteriis hoc item annunciari curent, ut ubique noti fiant, & a Divinis Officiis arceantur.

§. IV.

Quia vero nonnulli adeo obstinato animo sunt, ut spirituale detrimentum contemnentes, per multum tempus in excommunicatione, aut in aliis Ecclesiasticis Censuris insordescant; statuit, ac præcipit hæc Synodus, ut [d] si aliquis Clericus per decem dies excommunicatus, aut suspensus permanserit, pondo duo persolvat; si per viginti dies, pondo quatuor; si per mensem, pondo sex; sicque cum tempore contumaciæ pœna etiam accrescat. Quæ quidem multa fabricæ Ecclesiæ, & exsecutori æqua applicetur. Hoc tamen declaratur, ne scilicet per totum tempus prædictum excommunicatus Clericus hujusmodi fructus, & obventiones Beneficii ab eo obtenti lucretur. Si vero per annum Censura innodatus perseveraverit, carcere includetur, & contra eum, usque ad Beneficii privationem, procedetur, & aliis etiam pœnis plectetur, quas Episcopus judicaverit.

§. V.

Si vero aliquis sæcularis in excommunicatione per mensem, aut per majus temporis spatium, postquam ei fuerit notificata, insorduerit; pœnas a Jure statutas [e] incurrat; si vero per annum in dicta excommunicatione perseveraverit; in eum tamquam de hæresi suspectum, ex Decreto Concilii * procedetur.

§. VI.

Cupiens [f] hæc Synodus, ut nullus in excommunicationis statu perseveret; vidensque ex eo aliquos in eo permanere, quod ad Civitatem, seu Oppidum, ubi Judex habitat (quod valde distare solet) accedere debeant absolutionem recepturi; aut ex eo, quod ratione absolutionis ab excommunicatione aliqua recipiant salaria, aut recipi patiantur; facultatem quoque Curatis dat absolvendi quascumque personas ab excommunicationibus pro rebus furtivis decretis, si eis constituerit de satisfactione partium, tam quoad sortem principalem, quam quoad expensas. Absolutionem autem, si notoria sit excommunicatio, aut excommunicatus denunciatus fuerit, conferent coram Notario, & testibus. Idemque intelligatur ab eis posse fieri ad instantiam partis, absolvendo eos, quos pars absolvi consenserit in totum, vel ad reincidentiam.

§. VII.

Ne ministri Ecclesiæ, aut aliæ quæcumque personæ, ob ignorantiam efficiant quod tempore-

a Sess. 25. C. 15. *b* Sess. 25. C 3. *De reform.* Mex. 1. C. 14. Syn. de Quiroga Const. 21. & Conc. Mil. 4. 30 P. Tit. *De foro Episc.* Gran. Tit. *De sent. commun.* n. 6. 7. & 8. *c* Sess. 25. C. 3. Mil. 4. 3. P. Tit. *De for. Episc.* verbo, *Cum vero*, vers. ibi, *Neque vero ejus Vicarie etiam Generali*, & Syn. de Osma Tit. 3. Const. 1 §. 23. & Prov. de Quiroga Act. 3. C. 4. Gran. Tit. *De sent. excommun.* n. 5. & Syn. de Quiroga Const. 18.
d Gran. Tit. *De sent. excom.* n. 5. & Syn. de Quiroga Const. 19. *e* Lex Reg. 1. Tit. 5. Lib. 8. recopil. & Syn. de Quiroga Const. 19. ad finem. * Sess. 25. C. 3. *De reform.* *f* Mex. C. 13. Syn. de Quiroga Const. 20.

pore Interdicti, aut cessationis a Divinis Jure prohibitum est, hæc Synodus juxta contenta in Capitulo, [a] *Alma Mater*, declarat ab eis sequentes regulas observari.

Tempore Apostolici, seu Ordinarii Interdicti, Missa, & alia Divina officia celebrentur clausis januis, & ab Ecclesia interdictis, & excommunicatis exclusis; tantummodoque Clericis, non conjugatis, admissis.

Ea Sacramentis vero hæc administrentur, videlicet Baptismus parvulis, & adultis conferatur; Confirmatio omnibus; Pœnitentia sanis, & ægrotis; Eucharistia ægrotis tantummodo cum eadem solemnitate, quæ servatur in tempore, quando non est Interdictum; Matrimonii quoque Sacramentum per verba de præsenti; benedictio tamen nuptialis eo tempore conferri non potest. Extrema-unctio nulli potest tunc ministrari; sepultura vero in loco sacro solum Clericis, non conjugatis, qui non fuerint violatores Interdicti, concedatur.

In die [b] Nativitatis Domini, Resurrectionis, & Pentecostes, & in Festo Corporis Christi cum octava, & in die Assumptionis Beatæ Mariæ, sicut in Literis Apostolicis Eugenii IV. & Martini V. continetur, Interdictum tollatur. Dies autem prædicti cum omni solemnitate celebrentur, a primis usque ad secundas Vesperas.

Tempus cessationis a Divinis.

Tempore cessationis a Divinis hæc observentur.

Primo, [c] cessatione a Divinis stante, eo in loco Divina Officia celebrari non possint in ulla Ecclesia, sed omnino cessent.

Secundo, ad sacram Eucharistiam renovandam, singulis octo diebus, Sacerdos (uno adhibito Ministro secreto) poterit Missam celebrare.

Tertio, quoad Horas recitandas, eas singuli solum recitent, non autem bini, privilegiatis exceptis.

Quarto, quoad Baptismum, tam parvulis, quam adultis, cum omni solemnitate necessaria conferatur, ac si non esset Interdictum, nec cessatio a Divinis; itidemque fiat de Sacramento Confirmationis.

Quinto, quoad Sacramentum Pœnitentiæ, tam ægrotis, quam sanis ministretur.

Sexto, Eucharistia ad infirmos solenniter, & pulsato cymbalo, etiam si Divina Officia non recitentur, deferri poterit.

Septimo, Extrema-unctio nulli possit parsonæ conferri.

Octavo, Ecclesiastica sepultura Presbyteris concedi poterit in Cœmeterio, non intra Ecclesiam.

Nono, Matrimonium per verba de præsenti contrahi poterit, benedictiones tamen nuptiales nequaquam dentur,

Decimo & ultimo, quoad Literas Apostolicas, & Privilegia aliquibus concessa, ut his temporibus Missam audire possint, illi, qui ea obtinent, si tantum sibi ad tempus Interdicti concessa sunt, tempore cessationis a Divinis, Literis, & Privilegiis hujusmodi ne utantur; & vice versa, obtinentibus tamen Literas, & Privilegia hujusmodi valde commendatur, ut antequam eis utantur, Viros doctos consulant, & de Literis, & Privilegiis hujusmodi inquirant, ad quæ se extendant, & per Bullam Cruciatæ, vel aliter sint revocata, ne formam in eis præscriptam excedant, & eis, ut decet, sine aliquo conscientiæ scrupulo utantur. Item in his locis, ubi in privatis domibus Sacrum peragi consuevit, una solum Missa singulis diebus celebrari possit.

LIBRI QUINTI TITULUS XII.

De pœnitentiis, & remissionibus.

§. I.

Magni ponderis [d], & momenti in Ecclesia est, toto conatu ad id incumbere, ut homines, qui in statu innocentiæ minime perseverantes, ab eo ceciderε, sancti Pœnitentiæ Sacramenti beneficio restituantur, & revocentur. Quia vero in hoc ministerio versari non minus difficile, quam salutare est; hæc Synodus Confessarios omnes exhortatur, & monet, ut sui officii memores, æternam animarum salutem, quæ sibi commissa est, omni Christiano zelo procurent, talesque se gerere contendant, ut aliis beatitudinis januam aperientes, ipsi ab ea non excludantur. Quo vero in hoc officio exercendo malius dirigantur, hæc Decreta proponuntur.

§. II.

Nullus Sacerdos, sive sæcularis, sive Regularis, et quocumque privilegio, aut consuetudine, sæcularium personarum, etiam Sacerdotum, Confessiones audire potest, nec idoneus ad id reputari, nisi aut Parochiale Beneficium, aut ab Episcopo per examen, si illi videbitur esse necessarium, aut alias idoneus judicetur, & approbationem obtineat, juxta præscriptum Concilii Tridentini [e], cuius auctoritatem sequuta hæc Synodus, omnibus hujus Provinciæ Sacerdotibus, tam sæcularibus, quam Regularibus, jubet, ut sine approbatione, & facultate Diœcesani, Sacramentum Pœnitentiæ ne administrent, aliter Confessiones factas irritas declarat, & pœnitentes a peccatis non esse absolutos; ac præterea hi, qui secus, ut di-

a Tex. in C. *Alma Mater, De sent. excomm* Lib. 6. b Guad. Tit. Conf. 23. & 24. c Guad. dicto Tit 3. Const. 23 & 24. De hac mat. consule Bart. de Medina in Summa C. 11. §. 14. & Hieronym. Curiel Tract *De cessatione a Divinis*, pag. 164. & Joannem Gutt. in QQ. *Canonicis*. C. 10. Anton. Gomez late in *Exposit. Bullæ Cruciatæ*, clausula 5. & 6. a n. 20. fol. 59. colum. 2. & post clausulam 21. ibi fol. 121.

d Conc. Trid. Sess. 14. C. 1. & 6. *De Sac. Poenit.* Mex. 1. C. 2. Guad. Tit. 2. a Const. 19. cum seq. Mil. 5. P. 2. *Quæ pertinent ad Sacramenti Poenitentiæ administr.* Gran. Tit. *De poen. & remiss.* Syn. de Quiroga Const. 11. Conc. Mil. 4. P. 2. Tit. *Quæ pertin. ad Sacram. Poenit.* Idem Mil. 5. Tit. *Quæ ad Poenit. Sacram. pertinent* & S. Carolus Borrom. in Tract. de hoc Tit. edito, quem refert Antonius Possevinus Lib. 3. suæ *Biblioth. selectæ*, C. 23 fol. 286. e Sess. 23. C. 15. Mex. 2. C. 9. & Gran. Tit. *De poenit. & remission.* n. 4. & 5. & Syn. de Quiroga Const. 12. & Prov. ejusdem Act. 3. C. 47. & Lim. 3. Act. 2. C. 14.

dictum est, confessiones audierint, pro qualitate delicti, & sacrilegii hac in re commissi punientur. Itidem declarat hæc Synodus, illos Confessarios, quibus Episcopus limitatam facultatem ad certos personarum status concesserit, reputari idoneos, non debere ad aliarum personarum confessiones audiendas. Nec per Bullam Cruciatæ eligi possunt in Confessarios ab aliis, quam ab hujusmodi personis. Confessiones vero, si quas audierint, facultatem, & approbationem suam excedentes, irritæ sunt, & nullæ.

§. III.

Ad tollendas difficultates, quæ oriri possunt, declarat hæc Synodus, Confessarios omnes ex licentia Episcopi expositos, si is obierit in eadem facultate, & auctoritate remanere, donec a Sede vacante, aut ab Episcopo successore facultas hujusmodi revocetur, aut limitetur.

§. IV.

Quo vero libere, & integre Confessarius convenientem medicinam culparum morbis afferre possit, nulloque affectu, quominus id præstet, impediatur; præcipit hæc Synodus, & interdicit, ne ullus [a] Confessarius quicquam a pœnitente accipiat, quum is ad sua peccata confitendum accedit, vel statim postquam ea confessus est, ita ut ejus rei caussa dari intelligatur, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ. Ac præterea teneatur in foro conscientiæ restituere id, quod hac de caussa accepit, fabricæ ejus Ecclesiæ, in qua confessiones audit. Si vero primo de hoc delicto convictus fuerit, ab hujusmodi officio per annum suspendetur; si secundo, per duos annos; si tertio, ad audiendas confessiones in perpetuum inhabilis reddetur, & a Beneficio, si illud obtinet, privabitur; si vero non, tamdiu easul erit, quamdiu Episcopo videbitur.

§. V.

Quoniam vero multi Curati, & Confessarii Indorum, vel ob imperitiam linguæ pœnitentium, vel ob alias caussas aliquod, vel aliqua peccata tantummodo audiunt, ut inde materia ad absolvendum sibi suppeditetur, confessionem dimidiantes, graveque delictum contra integritatem hujusmodi confessionis committentes; hæc Synodus statuit, ac præcipit, ne in posterum, præterquam in mortis articulo, ullus Sacerdos ante quemquam absolvat, quam integre a pœnitente audierit, & intellexerit omne id, quod opus est, ut integre confiteatur. Quod si aliquid ad Pœnitentiæ substantiam necessarium a pœnitente intelligere non possit, eum ad alium Sacerdotem in ea lingua peritiorem remittat [b]. Si vero secus fecerit, pro gravitate delicti punietur.

§. VI.

Æquum est [c], ut hoc Sacramentum, quæ medicina peccatorum est, ita decenter administretur, ut omnis ab eo peccandi occasio abhorreat. Quare præcipit hæc Synodus, ut in Ecclesiis sedes constituantur ad mulierum confessiones audiendas, ita ut inter confitentem, & Confessorem tabella interjecta sit cum foraminibus, seu clathris, per quos confessiones audiantur. Sedesque hujusmodi ad confitendum ita pateant, ut tam pœnitens, quam Confessor, conspiciantur. In Hospitalibus vero, aut Eremitoriis, mulierum confessiones ne audiantur, nisi in sede, ut præmissum est, constituta, id fiat, nec sine caussa necessaria in privatis ædibus confessiones audiantur.

§. VII.

Sæpe evenit ea eo quod infirmus ægritudinis suæ periculi non admonetur, nec ad confitendum peccata incitatur, dum sibi constans est, eundem postea ægritudine urgente, absque peccatorum confessione mori, & æterno forsan supplicio damnari. Quare, juxta motum [d] proprium felicis recordationis Pii Papæ V. hæc Synodus statuit ac præcipit [e] omnibus medicis, qui ad curandum infirmum jam in lecto jacentem fuerint vocati, ut eum primum admoneant, quatenus peccata sua confiteatur, quibus, si per schedam Confessarii non constiterit ab Infirmo id præstitum esse, amplius quam tres dies infirmum ne visitent. Quod si secus fecerint, pœnas in motu proprio prædicto contentas incurrant, videlicet perpetuam infamiam, privationem gradus, quem in medicinæ facultate obtinent, exclusionem a Congregatione Doctorum, & eorum qui in Universitatibus honoris gradu insigniti sunt. Ac præterea decem pondo persolvant fabricæ ejus Ecclesiæ, in qua infirmus commoratur. Idem etiam Chirurgis injungitur, & eorum, conscientiæ imponitur, ne saluti corporis prospicientes, aliquid contra salutem animæ consulant, aut præcipiant. Ne vero eorum, quæ in motu proprio hujusmodi præcipiuntur, ignorantia præsumatur; jubet hæc Synodus, ut in omnibus Cathedralibus Ecclesiis hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ quotannis initio Quadragesimæ is publicetur.

§. VIII.

Quoniam vero hæc Synodus, ut sufficienti doctrina Confessarios instrueret, & eorum, quæ ad suum officium pertinent, admoneret (præsertim vero in casibus, & difficultatibus quibusdam specialibus in hoc Archiepiscopatu, & Provincia occurrentibus) cupiensque Fidelium pœnitentium necessitati occurrere; Directorium Confessorum, & pœnitentium constituit, & appro-

[a] Adversus Sacerdotes, tum sæculares, tum Regulares, in hoc sacrilegii delicto incidentes, excomm. pœnam infligit Conc. 4. Milan. P. 2. Tit. *Quæ pertinent ad Sacram. Poenit.* verb. *Excomm.* Prov. de Quiroga Act. 3. C. 27. juvat Guad. Tit. 2. Const. 3. & Gran. Tit. *De pœnit. & remission.* n. 12. Conc. Mil. 3. fol. 591. verb. *Si poenitent.* & 4. Tit. *Quæ pertinent ad Sacram. Poenit.* verbo, *Demonstret.* & Synod. de Osma Tit. 3. Const. 5. §. 8. [b] Conc. Trid. Sess. 14. C. 5. *De confess.*

[c] Ita sanxisse Greg. XIII. notat Zenedo ad sextum Lib. *Decretalium*, Collect. 11. n. 5. Guad. 2. Const. 30. Mil. 5. P. 2. Tit. *Quæ pertinent ad Sacram. Pœnit. administrationem*, verbo, *Sacerd.* Gran. Tit. De *pœnit. & remission.* n. 18. & Syn. de Quiroga Const. 15. & Prov. ejusdem Act. 3. C. 28. & Lim. 3. Act. 2. C. 18. & Syn. de Osma Tit. 3. Const. 2. §. 6.

[d] Motus prop. Pii V. Const. 5. & Greg. XIII. Const. 71. fol. 33. in Bull. Apost. de quo Consule Possevinum in *Bibliotheca selecta*, Lib. 14. C. 4. fol. 153. & Zenedo ad Decretal. Coll. 107. & Coll. 163.

[e] Mex. 1. C. 59. §. 2. & Mex. 2. C. 8. & Gran. Tit. *De poenit. & remiss.* n. 27.

approbavit. Eam ob caussam statuit, ac jubet, ut [a] Curati omnes hujus Provinciæ, tam sæculares, quam Regulares, & quicumque Sacerdotes, qui confessiones sunt audituri, Directorium hujusmodi secum habere teneantur, ejusque formam observent; aliter qui illud non habuerit, & ad aliquod Beneficium concurrat, ab eo concursu excludatur, donec Directorium habeat. Beneficiati vero illud non habentes, a suis beneficiis suspendantur, quousque hujusmodi Directorium sibi comparent, & perlegant. Nemo autem ad majores Ordines admittatur, nisi prius constiterit, revera penes se habere Directorium hujusmodi, ad cujus præscriptum examinari debeat. Examinatoribus vero præcipitur, & eorum conscientiæ injungitur, ut sine ulla exceptione, omni humano affectu posthabito, Decretum hujusmodi observent, & executioni mandent, tam quoad examen ad Ordines, facultatem celebrandi, & confessiones audiendi, quam quoad concursum Beneficiorum.

§. IX.

Semper in Ecclesia Catholica viguit consuetudo, qua atrociora quædam, & graviora crimina Episcopis reserventur, ut difficultate absolutionis ea subditi perpetrare formident. Quam ob caussam sanctum Tridentinum [b] Concilium decernit, hanc casuum reservationem maxime convenire, & Episcopos in sua Diœcesi posse casus reservare. Cujus auctoritatem sequuta hæc Synodus, declarat, in hoc Archiepiscopatu, & Provincia hos esse casus Episcopis reservatos, a quibus nullus absolvat, nisi ei ab Episcopo facultas permissa sit.

Casus Episcopis reservati.

1. Imprimis homicidium voluntarium, aut abortum cum effectu procurare
2. Qui circulis dæmones coercent, ut cum eis loquantur.
3. Qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones, & alia hujus generis, Eucharistia, Oleo Sancto, Lapidibus, aut Altaribus, sacrisve rebus abutuntur.
4. Qui sacrilegium commiserit, aut Ecclesiam violaverit.
5. Qui in damnum proximi pejeraverit.
6. Qui excommunicationem ab Episcopo, Superiorive, aut Judicibus Ecclesiasticis decretam incurrerint, excepta excommunicatione pro rebus furtivis, quam incurrentes post satisfactionem parti factam, a Curatis, & Rectoribus absolvi poterunt.
7. Qui matrimonio conjuncti, altero conjuge in Hispania relicto, in his partibus quinque annis amplius commorantur.
8. Qui matrimonium clandestinum contrahere attentabunt, & tam sæculares, quam Regulares, qui in eo intervenerint.
9. Qui solutionem decimarum, aut primitiarum, verbo, consilio, aut opere, prohibuerint.
10. Qui publice blasphemaverint.
11. Qui incestum matrimonium dirimens admiserint.
12. Sodomiam, aut bestialitatem committentes.
13. Qui scripturas in præjudicium proximi depravaverint.
14. Incendiarii, qui scienter, & prudenter incendium admittunt, si adhuc publicati non fuerint; quandoquidem post publicationem absolutio reservata est Sanctissimo Domino nostro Papæ.

Excommunicationes quoque latæ sententiæ ab hac Synodo statutæ, quarum absolutio Episcopo reservatur, sunt hæ.

1. Qui jubent, aut consentiunt taurorum cursus in Cœmeteriis.
2. Qui Ecclesias obsident, earum januas claudunt, & ingressum impediunt.
3. Qui pro Reliquiis Sanctorum pretium recipiunt.
4. Hispani, qui liberum Indorum, & servorum consensum ad matrimonium impediunt.
5. Qui in concubinatu cum consanguinea intra quartum gradum, aut cum infideli vivunt.
6. Examinatores, qui suffragium, quod secreto tulerunt, revelant.
7. Qui Clericis peregrinis testimonium non deferentibus necessaria ad Missam celebrandam tribuunt; Judices etiam, qui eis licentiam concedunt, testimoniis prædictis minime recognitis.
8. Clericus, qui ex sua regione sine facultate discesserit.
9. Qui aliqua Christianæ doctrinæ documenta in linguam suam conversa, Indis, sine Ordinarii facultate, dederint.
10. Qui Libros sine licentia imprimunt.
11. Qui decimarum exactionem impediunt.
12. Qui bona alicujus Cappellæ, absque eo quod locentur, aut aliter in utilitatem Cappellæ exerceantur, in depositum dant.
13. Sæculares, qui, dum Divina celebrantur Officia, intra Chori cancellos ingrediuntur, contra id, quod Titulo, *De celebratione Missarum*, prohibetur.
14. Qui matrimonium per verba de præsenti contrahere attentant, sine Parocho, & testibus, & qui in hujusmodi contractu intervenerint.

Hæc;

[a] Cum dictis motibus propriis Pii V. & Greg. XIII. loquitur Lex Reg. 3. Tit. 16. Lib. 3. recopil. Mex. 1. C. 10. Mil. 1. P. 8. Tit. *Quæ pertinent ad Sacram. Pœnit. administrationem*, verbo, *Jubemus*. Sin. de Quiroga Const. 17. & Lim. 3. Act. 3. C. 35. & Conc. Mil. 2. Tit. Decreto 17. & Mil. 3. fol. 592. verb. *Gravissima*, & Mil. 4. Tit. *Quæ pertinent ad Sacram. Pœnit.* verbo, *Medici quicumque*. & Syn. de Osma Tit. 3. Const. 1. 6. & Syn. Burgen. Tit. *De pœnit. & remiss.* C. 9. E stâ este directorio aprobado por su Santidad conforme â este Decreto. y en los demas Decretos donde se habla del.

[b] Sess. 14. C. 7. & Can. 21. Mex. 1. C. 91. Mil. 1. P. 8. Tit. *Quæ pertinent ad Sacram. Pœnit. administrat.* verbo, *Ad eorum etiam criminum*, & Gran. ubi supra, & Syn. de Quiroga Const. 23.

Hæc, quæ Libris quinque certis Titulis distincta, statuta, decreta, atque sancita continentur, Provincialis Mexicana Synodus, ut publicum ad perpetuum monumentum existet, subscribi, & sigillo in forma communiri mandavit. Mexici die decima sexta Octobris, anno Incarnationis Dominicæ 1585.

P. Archiepiscopus Mexicanus.
Fr. Garcia Episcopus Guatemalensis.
Fr. Joannes Episcopus Mechoacanensis.
D. Episcopus Tlaxcalensis.
Fr. Gregorius Episcopus Yucatanensis.
Fr. Dominicus novæ Galleciæ Episcopus.
Fr. B. Episcopus Antequerensis.

In veritatis testimonium meum nomen subscripsi.

Doctor Joannes de Salzeda Secretarius.

Nos Antonius, Tituli SS. Joannis & Paulli Presbyter Cardinalis Carrafa, fidem facimus & attestamur, Synodum Provincialem a Reverendissimo D. Archiepiscopo Mexicano cum suis Provincialibus Episcopis anno Domini 1585. celebratam, a Sacra Congregatione Cardinalium Concilio Tridentino interpretando auctoritate Sanctissimi Domini nostri præpositorum, emendatam, atque aptatam fuisse. Ejusque Synodi originale apud ipsam Congregationem remansisse, cum quo præsens Synodus hoc Libro chartarum centum viginti septem, quarum prima incipit: *In nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; ultima vero desinit: *Doctor Joannes de Salzedo Secretarius*, descripta, & collata, in omnibus, & per omnia concordat. In quorum fidem his propria manu subscripsimus, & ab infrascripto Secretario item subscribi, sigillumque nostrum, quo in Congregationis prædictæ literis, & scripturis obsignandis utimur, apponi mandavimus. Romæ die vicesimo septimo Octobris 1589. Ita est: A. Card. Carrafa. Laurentius Frizollus Sacræ Congregationis antedictæ Secretarius de mandato.

Et est signatum sigillo Illustrissimi D. Cardinalis Carrafæ.

Loco ✠ sigilli illustris. Card. Carrafæ.

STATUTA ORDINATA
A SANCTO CONCILIO PROVINCIALI MEXICANO III.
ANNO DOMINI MDLXXXV.

Ex præscripto Sacrosancti Concilii Tridentini Decreto, Sess. 24. Cap. 12. *De reformat.* verbo, *Cætera.*

Revisa a Catholica Majestate, & a Sacrosancta Sede Apostolica confirmata anno Domini MDLXXXIX.

SAncta Synodus Provincialis in Civitate Mexicana, quæ Provinciæ novæ Hispaniæ Caput, & Metropolis est, legitime congregata, præsidente in ea Illustrissimo, & Reverendissimo D. D. Petro Moya de Contreras, eiusdem Civitatis, & Diœcesis Archiepiscopo, per cujus indictionem, & convocatorias Literas eadem Synodus hoc anno Domini 1585. inibi celebrata fuit, prout celebratur de præsenti: *Illustrissimo Domino Archiepiscopo Metropolitano, & Reverendissimis Dominis Episcopis Suffraganeis, Cathedraliumque hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ Ecclesiarum Decanis, & Capitulis, omnibusque Beneficiatis, Vicariis, Parochis, Cappellanis, & Clericis, cujuscumque ordinis, qualitatis, & præeminentiæ honore fulgentibus, ac quibusvis ejusdem Provinciæ Notariis, Scribis, & Officialibus, quos hic contenta concernunt, aut concernere possunt, in Christo Jesu Domino nostro, qui vera salus est, salutem &c.*

Quamvis nobis Christiana Religio non ostenderet, quantum sacrarum cæremoniarum ritus, & observantia conferat, ut animas ad Divinum cultum, & veræ Religionis custodiam elevetur; juvat tamen plurimum communis omnium Nationum consensus, in quibus nulla umquam fuit adeo barbara, quæ licet suos falsos Deos, tamquam veros colendo erraverit, primo tamen humanorum bonorum principio, & caussæ, nempe Deo, adorationem, ac reverentiam non tribuat. Sic enim cæremoniarum ritum necessarium esse gentes existimabant, *a* ut in earum debita observantia spes suas collocarent, incuriæ autem, ac negligentiæ in eis commissæ adversos eventus imputarent, eosque præ cæteris religiosiores, & magis pios judicantes, qui se in earum ritu diligentiores ostendissent. Quin etim tam Divina Fide, quam communi experientia constat, exteriori cæremoniarum cultu ad Divinarum rerum contemplationem spiritum summopere excitari, ac suavissime ferri. Unde videmus tot in Lege scripta cæremonias a Deo præscriptas, illarum quidem figuras, quibus Redemptor noster, ejusque sacri Discipuli usi fuerunt, quasque Mater, ac Magistra nostra Catholica Romana Ecclesia, vel per traditionem Apostolicam, vel sancto zelo, ac Divina providentia, ad piorum, & obedientium Catholicorum ædificationem, superborumque, & arrogantium hæreticorum, ac infidelium confusionem introductas recepit; quarum quædam universales, ac toti Ecclesiæ communes, ut in sanctorum Sacramentorum, aliorumque cælestium mysteriorum administratione; quædam vero pro cujusque Provinciæ, & Ecclesiæ instituto peculiares existunt. Ut igitur non solum sancta hæc Metropolitana Ecclesia Mexicana, sed etiam reliquæ ejusdem Archiepiscopatus, & Provinciæ Cathedrales Ecclesiæ, tam in Divini cultus, & Divinorum Officiorum cæremoniis, quam in Legibus, & statutis per earum Prælatos, Capitula, ac Ministros custodiendis, & observandis, omnimodam (ut par est) conformitatem habeant, atque adeo diversitatem (quæ plurium sæpe absurdorum caussa esse dignoscitur) quoad fieri possit, fugiant; idcirco hæc eadem sancta Provincialis Synodus, collata sibi a sacrosancto Concilio Tridentino *b*, ad præmissa omnia, & sin-

a D. August. Lib. 10. *De Civitate Dei*, C. 4. & D. Thomas Lib. 3. *Contra gentes*, C. 120.

b Sess. 24. C. 12. verbo, *Cætera*, *De reform.* ad finem Capituli. Juvant Divina verba S. Greg. quæ refert Card. Anton. Carrafa ex ejusdem Sanctissimi Pontificis Epistolar. To. 2. in respons. ad 3. interrog. D. August. prim. Anglorum. Epis. fol. 531.

singula auctoritate fungens, in ejusdem sancti Concilii obedientiam, & exsecutionem, ac eorum, quæ tam in Missali, & Breviario Sanctissimi Patris nostri felicis recordationis Pii Papæ V. jussu editis, quam'in hujus Metropolis, ad quam cæteræ ejusdem Provinciæ Cathedrales Ecclesiæ conformari, & reguiari debent, erectione disponuntur, & ordinantur, & observantiam, statuit, decernit, & mandat, Ceremoniale, & statuta infrascripta, in omnibus ejusdem Archiepiscopatus, & Provinciæ, Cathedralibus Ecclesiis hujusmodi inviolabiliter observari, practicari, ac exsecutioni mandari. Pro cujus rei fundamento præcipit ejusdem Metropolitanæ Ecclesiæ erectionem poni, tenoris videlicet sequentis.

ERECTIO ECCLESIÆ MEXICANÆ,
QUÆ EADEM EST
Cum cæteris ejusdem Provinciæ.

Joannes de Cummarraga, Dei, & Apostolicæ Sedis munere Episcopus, & Servus Ecclesiæ Mexicanensis, cujus sub Christi Dei Evangelio æterno militanti, gratia, & pax a Deo Patre, & ejus consubstantiali Unigenito Filio, pacis auctore, qui sui Divini Corporis essuso Sanguine donavit nobis omnia delicta, delens quod adversus nos erat chirographum Decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud Cruci, pacificans per Sanguinem Crucis ejus, sive quæ in terris, sive quæ in cælis sunt. Placuit Divinæ bonitati Hispaniarum Regnis adeo celebres præficere heros, qui ne dum barbaricos enses, ac mores, qui illorum victoriam sequuntur, e medio effugarent; verum sui patrimonii, ac vitæ prodigi facti, remotissimas, & incognitas penetrarent regiones, ac idololatriæ monstro inde sublato, Evangelium vitæ, Crucis vexillo hinc inde triumphante, Christianorum magna stipante caterva, plaudente Religione Christiana, magnis auspiciis, late diffuseque plantarent. Sic sunt Serenissima Regina Joanna, ac illius genitus invictissimus Carolus maximus, Imperator semper Augustus, rei sæcularis, ex Dei electione, solus, & indubitatus Monarcha. Quorum cura, circa hoc potissimum versatur, ut omnes gentes eandem orthodoxam profiteantur Fidem, & universus orbis ad unius veri Dei cultum redigatur, fiatque unum ovile, & unus Pastor, atque juxta beatissimi Paulli oraculum, unum Corpus, unus Spiritus, una spes, unus Dominus, una Fides, unum Baptisma, unus Deus, & Pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis, a cunctis proclametur uniformiter. Ob hoc innumeras quippe rates, carinas, atque triremes, Scyllæ, Charybdi, ac aliis compluribus cærulei maris angustiis, exposuere. Ob hoc sane ineffabiles suorum Regnorum thesauros, quasi manu undequaque perfossa, per abruptas, & incultas oras, etiam nec assem mundani lucri inde sperantes, Herculeo illo suo animo, sæpissima, & affatim projecerunt, attentantes iter vel euntibus vel redeuntibus, multis nominibus insaustum, nullo tamen infelicius, quam quod pluries Christiani nominis augmentum non contingebat, ac pene duplicabat molestiam, quod gentem illam omnino adversam, & inductilem, cujus utilitati potissimum tantum laboris desudabatur. Ob hoc res utique lucidissima est, selectos viros quamplurimos, ne dum in arte militari, verum etiam in omnigena eruditione, ac pietate, ad barbaros, & fere bestialiter viventes homines, destinarunt. Alteros quidem, qui illo suo regali sceptro submitterent, alteros vero, qui sacra Dei Templa ædificarent, & ad sinceram Fidei veritatem radiis veræ Theologiæ illuminatos illos redigerent, & immaculatam quam ædificarent Ecclesiam (a forte diabolico instinctu misceretur) a fæde barbarica appellatione vendicarent. Perspiciebat nimirum Regia prudentia id quod verissimum est, non mediocriter ad Christianæ Religionis ornamentum facere, ne quid omnino canatur, aut legatur in Templis, quod non gravissimo, ac doctissimo cuique placere possit, hoc est, quod non ex Divinis Libris haustum sit, aut certe a viris eximiis profectum. Demum tanta solertia, tam ingenti cura, & angusta opera hujus res studio infatigabili Christiani nominis sumpta Provincia annis non paucis insudarunt, ut illis in locis, in quibus ab incognitis sæculis Astaroth, Bel, Baal, Dagon, & reliquæ * baraticæ ferinæ, spurcitiæ colebantur, jam nominis Divinum Nomen sacri Hymni, hypostaticæ laudes, virginei cantus, Divorum panegyrici, Martyrum sanguis, Virginum puritas, Ecclesiæ dogmata, & Pontificia jure hinc inde resonent, atque tripudient. Loquantur ipsa opera, testentur rem quondam profanæ blasphemiæ, & dæmonum nominibus plenæ Regiones, nunc vero Insulæ Christianæ, & Oppida felicissima Christo, ac gloriosæ Militiæ dicata. Hujus felicitatis participes sunt Cumana, Persarum flumen, Venetia minor, Sancta Martha, Nomen-Dei, Diatenum, Panama, Nicaragua, Indica Carthago, Profunda-loca, Perutum, Yucatanum, Cocumellum, Flumen palmarum, Hispanica Insula, Fernandina, Margarita, Jamayca, & Sancti Joannis, ac alia quamplurima loca, quædam a fluminibus, quædam vero a Ducum illa conquistantium genealogiis nomina trahentia, quæ adeo Divini cultus schemate fulgent, exuberantissimis Templis, ac Monachorum Cœnobiis hinc inde constructis, ut vere de illis respectu nostri, Divinum judicium jam verificetur: *Erunt novissima &c.* Hoc vero ingens Divini amoris incendium, pientissimorum horum Regum studio actum est, quibus taliter favit Divina clementia, ut non solum Regali sceptro cunctos nostri ævi Reges antecedant; verum pietate præcipua Fidem Christianam præ cunctis ampliaverint. Quapropter mihi magis interea libet, illis mentem istam Regibus dignam, quam fortunam quamlibet amplam gratulari. O felicem Christi populum, si passim contingat, tales esse participes, quibus Christi gloria nihil sit antiquius, qui totum Regium ornatum moribus, & vita refrænant, quibus etiamsi sceptrum detrahas, tamen Reges Christianos agnoscas, In quibus sane fortuna, quam antiquitas cæcam faciebat, oculata videtur, qui generis sui longe clarissima schemata, morum suorum ornamentis illustrant, Regiam dignitatem vitæ integritate conduplicant, imperiali Aquilæ, nescio quid majestatis additum videtur; postquam hi similes non habentes Principes

* *Baratrica.*

cipes totius Orbis monarchiam tenent. Quid superest, nisi ut Christum Optimum, Maximumque comprecemur, ut istam mentem illis, illos vero nobis quam diutissime servet incolumes? Ad tantam itaque exuberantiam (ut ad rem breviter veniamus) horum Principum devenit clementia, quod Mexicanam Provinciam, inter omnes Regiæ ditioni submissas præcipuam, in Terra firma, quam *Novam Hispaniam* nuncupamus, situatam, non solum a barbarie illo cultu, Christi Fide undequaque evangelizata, mundaverint; verum & Ordo hierarchicus, quem Romana tenet Ecclesia, in illa observetur. Apostolico super hoc implorato consensu, Episcopale Cathedrale Templum, ac Parochiales, & Ecclesiasticas Dignitates, Canonicatus, Præbendas, Beneficia, & cætera hujusmodi, in ipsa erigere, construere, ædificare, & fundare omnino (Regio super hoc habito consilio) decreverint; atque, ut rem effectui commendarent, me inutilem, & omnino ad tantæ rei executionem inhabilem, cum apud illos plurimi non deessent, qui mea sententia, cumulate valerent suis sanctissimis votis satisfacere, ex angulo mei Franciscani Instituti semisepultum extraxerunt, & in primum Mexicanensem nominaverunt, & elegerunt Episcopum. Quorum piæ petitioni, & electioni Sanctissimus D. N. Papa Clemens, hujus nominis Septimus, paternali affectu, ut par est, condescendens, Apostolicas Literas per manus Regias nobis suppeditandas solerti cura destinavit; quas quidem Literas in membramine, more Romano, conscriptas, Apostolico plumbo in filis sericeis rubei, croceique coloris pendente, sanas, integras, non vitiatas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio, & suspicione carentes, is, qui Regium agebat negotium, coram magno cœtu, in præcipuo Templi sacro loco, Sancti Spiritus invocato favore, nobis præsentavit. Quas quidem ea, qua decuit, reverentia, & submissione suscepimus, & legimus. Series vero earum de verbo ad verbum est, quæ sequitur.

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacri Apostolatus ministerio, meritis licet insufficientibus, superna dispositione præsidentes, universi Orbis Provincias, & loca, ea præsertim, quæ omnipotentis Dei misericordia Christianæ veritatis lucem nostris potissime temporibus inceperunt agnoscere, frequenti meditatione intendimus, ut in illis orthodoxæ Fidei cultus augeatur, & Christiana Religio propagetur, ac eorum incolæ, & habitatores, venerabilium Præsulum doctrina, & auctoritate suffulti, in eadem Fide semper proficiant, ipsaque loca, maxime insignia, dignioribus titulis attollantur, & majoribus honoribus decorentur; præsertim cum id Catholicorum Regum, & etiam Cæsareæ Majestatis pia vota exposcant, & cognoscimus in Domino salubriter expedire. Sane cum Oppidum Mexicanense in Indiis maris Tyrrheni Indici nuncupati, olim auspiciis claræ memoriæ Ferdinandi Aragoniæ Regis, & Elisabethæ Reginæ Castellæ, & Legionis Regnorum, per dilectum filium nobilem Virum Petrum Arias militem Segobiensem, eorum gentium armorum ad easdem Indias destinatorum exercitus Generalem Capitaneum noviter repertis, & e manibus infidelium illas tunc occupantium ereptis, ac ad ditionem, & dominium eorum, & pro tempore existentium Regum eorundem Regnorum redactis, illisque in temporalibus subjectis, quæ eisdem Regibus, dum vixerunt, & deinde charissimo in Christo filio nostro Carolo Romanorum Imperatori semper Augusto, dictorum Regnorum nedum hæredi, & successori, verum etiam in desiderio orthodoxam Fidem ubique exaltandi imitatori, ac sub eorum obedientia, & dominio, ratione dictorum Regnorum, ea tunc successive eodem Petro Capitaneo Gubernatore permanentibus, consistens, admodum insigne existat, longumque, & latissimum, & distinctum territorium circum circa habeat; adeoque in eo ultra viginti millia viciniorum, vel incolarum, quorum plures fideles, tam noviter conversi, quam etiam alii forenses, & de diversis Mundi partibus ad illud habitandum confluentes, commorentur, & resideant; ac in eo inter alias Ecclesias, Monasteria, pia loca, ex devotione Regum Majestatis, & Capitanei prædictorum inibi constructa, una Parochialis Ecclesia sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis, cum structuris, & ædificiis convenientibus, ad quam omnes ipsi Fideles pro Missis, & Divinis Officiis audiendis, ac Ecclesiasticis Sacramentis suscipiendis, tamquam ad eorum Parochialem Ecclesiam recurrunt, etiam consistit; ac idem Carolus Imperator summopere cupiat, eandem Parochialem Ecclesiam in Cathedralem, ipsumque Oppidum in Civitatem Mexicanensem erigi, & institui. Nos habita super his, cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus matura deliberatione, eodem Carolo Imperatore nobis super hoc humiliter supplicante, ad laudem, & gloriam Omnipotentis Dei, & ejusdem Beatæ Mariæ cælestis, necnon ipsius Fidei exaltationem, Apostolica auctoritate tenore præsentium, supplicationibus Caroli Imperatoris hujusmodi inclinati, de eorundem Fratrum consilio pariter, & assensu, Oppidum Mexicanense, ac Parochialem Ecclesiam Beatæ Mariæ hujusmodi in Cathedralem Mexicanensem, sub invocatione ejusdem Beatæ Mariæ nuncupandam, pro uno Episcopo Mexicanensi, qui inibi, & in illius Civitate, & Diœcesi verbum Dei prædicet, & infideles ad eandem Fidem convertat, ac tam illos sic conversos, quam alios prædictos Fideles, in eadem Fide expertius instruat, doceat, & confirmet, ac Sacramenta Ecclesiastica eis ministret, & ministrari, ac prædictam erectam Ecclesiam, illiusque ædificia ad formam Cathedralis Ecclesiæ redigi faciat; ac in Civitate, & Diœcesi prædictis, Collegiatas, & Parochiales, ac alias Ecclesias, Monasteria, Cappellas, Hospitalia, Oratoria, & alia loca pia; ac in illis respective in numero, & cum dotibus, ac qualitatibus decentibus per eum assignandis, specificandis; majores, principales, Abbatiales, Conventuales, & alias Dignitates, Personatus, administrationes, & officia, etiam curata, & ele-

& electiva; necnon Canonicatus, & Præbendas, integras, & dimidias Portiones, Cappellanias, Vicarias, & alia Beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura, ac Capitula, necnon Capitulares, Abbatiales, Conventuales, & alias mensas erigat, & instituat respective; ac alia temporalia, spiritualia, Jurisdictionalia, & Pontificalia officia, omniaque, & singula alia, quæ alii Episcopi Regnorum eorundem facere, & exercere consueverunt, & quæ pro Divini cultus augmento, & Fidei hujusmodi exaltatione, ipsorumque fidelium animarum salute expedire cognoverint, faciat, & exerceat; ac omnibus, & singulis aliis privilegiis, prærogativis, præeminentiis, & gratiis, quibus alii Episcopi prædicti de Jure, & consuetudine, ac alias utuntur, potiuntur, & gaudent; ac uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet, in futurum utatur, potiatur, & gaudeat, ac uti, potiri, & gaudere libere, & licite valeat. Necnon in eadem Ecclesia Mexicanensi Capitulum Canonicorum, & personarum, Episcopali, & Capitulari mensis, ac sigillo, & aliis insigniis, Jurisdictionibus, privilegiis, & præeminentiis Episcopalibus, & Capitularibus, erigimus, & instituimus, ac incolas, & habitatores dictæ Civitatis eum nomine decoramus; necnon eidem erectæ Ecclesiæ pro illius Civitate, Civitatem erectam, & pro Diœcesi Terras, Insulas, Loca, & Oppida, quæ idem Carolus Imperator, vel eius Consilium Indiarum nuncupatum, positis limitibus, & confinibus necessariis, statui, & assignari jusserit; ac pro Clero, & populo illorum incolas, & habitatores hujusmodi, respective, ac pro dote, & etiam Pontificalis dignitatis, & pro tempore existentis Episcopi, illius decentiori sustentationi decimas, primitias, & alia Jura Episcopalia, spiritualia, & temporalia, de bonis, rebus, & fructibus, de quibus Carolus Imperator, vel Consilium hujusmodi specificaverint, & ordinaverint. Itaque idem Episcopus Mexicanensis in Civitate, & Diœcesi prædictis Episcopalem jurisdictionem, auctoritatem, & potestatem exercere, ac decimas, & primitias, & jura hujusmodi percipere, & levare, ad instar Episcoporum prædictorum, libere, & licite valeat, applicamus, & appropriamus. Necnon Jus patronatus, & infra annum, propter loci distantiam, per se, vel alium, seu alios, ad id, etiam ante vacationes deputandos Procuratores, præsentandi personas idoneas, tam hac prima vice, quam quoties illa pro tempore vacaverint, ad Ecclesiam videlicet Mexicanensem, nobis, & pro tempore existenti Romano Pontifici, per nos, & illum respective, in ejusdem Ecclesiæ Episcopum, & Pastorem præficiendum. At vero omnes, & singulas alias Dignitates, Personatus, administrationes, officia, Canonicatus, & Præbendas, Portiones, Cappellanias, Vicarias, Monasteria, Prioratus, & alia Beneficia hujusmodi, eidem tempore existenti Episcopo Mexicanensi, ac ejus Vicario, seu Officiali per eum instituendis, ad easdem præsentationes Carolo Imperatori prædicto, ratione Regnorum Castellæ, & Legionis hujusmodi, ac pro tempore existenti illorum Regi, vel Reginæ, de similibus consilio, & assensu reservamus, concedimus, & assignamus; non obstantibus Constitutionibus, Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ erectionis, institutionis, decorationis, applicationis, appropriationis, reservationis, concessionis, & assignationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Paulli Apostolorum se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1534. nono Septembris, Pontificatus nostri anno septimo.

Post quarum quidem Literarum Apostolicarum præsentationem, & receptionem, nobis, & per nos, ut præmittitur, factas, fuimus pro parte Serenissimæ Dominæ Joannæ, & Caroli semper Augusti, ejusdem filii, Hispaniarum Regum, debite requisiti, ut ad complementum Literarum Apostolicarum, & contentorum in eisdem procedendum, in prædicta nostra Cathedrali Ecclesia, ad honorem Gloriosissimæ Virginis Mariæ Assumptionis dedicata, & in dicta nova Hispania fabricata, Dignitates, Canonicatus, & Præbendas, ac Portiones, aliaque Beneficia, & officia Ecclesiastica, quotquot, & prout melius expedire videremus, tam in Civitate, quam per totam Diœcesim, erigeremus, & institueremus. Nos igitur Frater Joannes de Cumarraga Episcopus, & Commissarius Apostolicus præfatus, attendentes, petitionem, & requisitionem hujusmodi justas fore, & rationi consonas; cupientesque, ut verus, & obediens Filius Apostolica jussa nobis directa reverenter exsequi, ut tenemur; commissionem præacceptavimus, & eadem auctoritate Apostolica, qua fungimur in hac parte, præfata Majestate instante, & petente, in prædicta Cathedrali Ecclesia Mexicanensi Civitatis in prædicta nova Hispania, ad honorem Dei, & Domini nostri Jesu Christi, ac Beatissimæ Mariæ Virginis Matris ejus, in cujus, ac sub cujus Titulo per præfatum Sanctissimum Dominum nostrum Cathedralis Ecclesia est erecta, tenore præsentium erigimus, creamus, & instituimus.

§. I.

Decanatum, quæ Dignitas prima post Pontificalem in eadem Ecclesia existat, qui curet, & provideat, quod Officium Divinum, & omnia alia, quæ ad cultum Dei pertinent, tam in Choro, quam in Altari, quam etiam in Processionibus, in Ecclesia, & extra, in Capitulo, ubicumque Conventus Ecclesiæ, seu Capituli ad illud exsolvendum congregabuntur, cum silentio, & ea, qua decet honestate, ac modestia, rite, & recte perficiantur; ad quem etiam pertinebit, iis quibus a Choro ex causa discedere convenit, expressa causa, & non alias, licentiam concedere.

§. II.

Archidiaconatum ejusdem Civitatis, ad quem Clericorum ordinandorum examinatio, Prælato solemniter celebrante, ministratio Civitatis, & Diœcesis; si sibi a Prælato injunga-

tur, visitatio, & alia, quæ de Jure communi competunt, exercere pertinebit, qui in altero tamen Jurium, vel in Theologia ad minus Bacealaureus exiftat, in Univerfitate graduatus.

§. III.

Cantoriam, ad quam nullus poffit præfentari, nifi in mufica, faltem in cantu plano, doctus, & peritus exiftat, cujus in facistolio cantare, & fervitores Ecclefiæ cantare docere, & quæ ad cantum pertinent, & fpectant, ordinare, corrigere, & emendare, in Choro, & ubicumque per fe, & non per alium, officium erit.

§. IV.

Scholafteriam, ad quam etiam nullus nifi in altero Jurium, aut in Artibus, Baccalaureus, in aliqua generali Univerfitate graduatus exiftat, præfentetur, qui Grammaticam Clericos, & Ecclefiæ fervitores, ac omnes diœcefanos audire volentes, per fe, vel alium docere tenebitur.

§. V.

Thefaurariam, ad quam Ecclefiam claudere, & aperire, campanas pulfare facere, omnia utenfilia Ecclefiæ cuftodire, lampades, & luminaria curare, de incenfo, luminibus, pane, & vino, ac reliquis ad celebrandum neceffariis, de redditibus fabricæ Ecclefiæ exponendis ad votum Capituli, providere pertinebit.

§. VI.

Necnon decem Canonicatus, & Præbendas, quas a dictis Dignitatibus omnino feparatas effe decernimus, nec unquam unam fimul cum Dignitate aliqua obtineri poffe ordinamus. Ad quos etiam Canonicatus, & Præbendas nullus præfentari poffit, nifi ad facrum Presbyteratus Ordinem jam fit promotus. Ad quos quidem Canonicatus quotidie (præterquam in primæ, & fecundæ Dignitatis Feftivitatibus, in quibus Prælatus, vel eo impedito aliqua de Dignitatibus celebrabit) Miffam celebrare pertinebit.

§. VII.

Inftituimus infuper fex integras, & totidem dimidias Portiones, & qui ad dictas integras Portiones præfentandi fuerint, ad facrum Diaconatus Ordinem fint promoti. In quo quidem Ordine teneantur in Altari quotidie defervire, necnon Paffiones decantare. Qui vero ad dimidias, ad facrum Subdiaconatus; qui quidem Epiftolas in Altari, & in Choro, & Prophetias, Lamentationes, & Lectiones teneantur decantare.

§. VIII.

Volumus infuper, & ftatuimus, quod ad Dignitates, Canonicatus, Portiones integras, & dimidias fupradictas, vel ad aliquod aliud Beneficium totius noftræ Diœcefis, nullus præfentari valeat, qui cujufvis ordinis, privilegii, aut officii occafione a jurifdictione noftra ordinaria fit exemptus. Et fi forte contigerit, exemptum aliquem præfentari, vel inftitui, talis præfentatio, vel inftitutio fit ipfo jure nulla.

§. IX.

Et quia non eft parvi momenti Rectores nominare, ordinamus quod tot Rectores poffimus eligere, quot fervitio noftræ Cathedralis Ecclefiæ neceffe fuerint; qui ad nutum noftrum, noftrorumque pro tempore fucceflorum, provideri, & quando libuerit, amoveri poffint, qui exerceant in dicta Cathedrali Ecclefia noftra officium, recte, & rite, Miffas celebrando, confeffiones audiendo, aliaque Sacramenta caute, & folicite miniftrando.

§. X.

Ac fex Acolytos, qui Acolytatus officium in Altaris minifterio quotidie per ordinem exercebunt. Ordinamus Cappellanos infuper fex, quorum quilibet, tam in Nocturnis Horis quam in Diurnis, ac etiam Miffis, ad faciftolium perfonaliter intereffe, & in unoquoque menfe Miffas viginti, nifi jufta infirmitate, vel impedimento fuerit impeditus, celebrare teneatur.

§. XI.

Præfentationem autem dictarum Dignitatum, Canonicatuum, Portionum integrarum, ac dimidiarum, aliarumque Dignitatum, Canonicatuum, & Portionum fimilium futurarum, in prædicta noftra Cathedrali Ecclefia creandarum, præfatis Catholicis Hifpaniarum Regibus, ac eorum fucceffloribus, prout de jure eis competit, & auctoritate Apoftolica, refervamus eadem auctoritate.

§. XII.

Acolytorum, & Cappellanorum prædictorum electionem, feu provifionem, ad nos, & fucceffores noftros, una cum noftro Capitulo, pertinere decernimus. Volumus autem, quod dicti Cappellani, qui pro tempore fuerint eligendi, non fint familiares Epifcopi, nec alicujus perfonæ dicti Capituli, nec fuerint tempore vacationis.

§. XIII.

Officium vero Sacriftæ, qui ea, quæ ad officium Thefaurarii fpectant, ipfo præfente, & de ejus commiffione, & in ejus abfentia, ad votum Capituli exercere tenebitur.

§. XIV.

Officium Organiftæ, qui organa in diebus Feftivis, & aliis temporibus, ad votum Prælati, vel Capituli, pulfare teneatur.

§. XV.

Officium Perticarii, cujus in Proceffionibus ordinare, Prælato, Presbytero, Diacono, Subdiacono, & reliquis Altari miniftrantibus, de Choro ad Sacriftiam, vel Altare, & Altari ad Sacriftiam, in Chorum euntibus, vel redeuntibus, anteire, officium erit.

§. XVI.

Officium Oeconomi, five Procuratoris Ecclefiæ fabricæ, & Hofpitalis, qui architectis, muratoribus, necnon fabris lignariis, & aliis officialibus ædificandis Ecclefiis operam dantibus

tibus præerit; quique per se, vel alios, redditus, & proventus annuos, & quæcumque emolumenta, & obventiones, ad dictam fabricam, & Hospitale, quovis modo pertinentia, colligere, & expendere habebit; redditurus annuatim rationem de receptis, & consumptis, Episcopo, & Capitulo, vel Officialibus, ab eisdem ad hoc specialiter deputatis. Necnon ad eorum nutum eligendus, vel removendus, præbita prius per eum idonea satisdatione, quam ad administrationem admittatur.

§. XVII.

Officium insuper Cancellarii, sive Notarii Ecclesiæ, & Capituli, qui quoscumque contractus inter Ecclesiam, Episcopum, & Capitulum, & quoscumque alios, in protocollo, & notis suis recipere, actus Capitulares scribere, donationes, possessiones, census, feudos, precaria per eosdem Episcopum, & Capitulum, & Ecclesiam, vel eisdem factas, vel in posterum faciendas, annotet, & scribat, & instrumenta custodiat; partes redditumn Beneficiatis distribuat, necnon rationes reddat, & recipiat.

§. XVIII.

Officium insuper Canicularii, qui canes ab Ecclesia ejiciat. In omnibus Sabbathis, & quorumcumque Festorum vigilias habentium, vigiliis, & aliis, ubi, & quando per Thesaurarium sibi fuerit injunctum, Ecclesiam purgabit.

§. XIX.

De quibus omnibus, videlicet, quinque Dignitatibus, decem Canonicatibus, sex integris, & totidem dimidiis Portionibus, & sex Cappellanis, & sex Acolytis, & officiis prædictis, quia de præsenti fructus, redditus, & proventus decimarum non suppetunt, thesaurariam ex Dignitatibus, quinque vero Canonicatus, & omnes integras, & dimidias Portiones, ad præsens in dicta erectione volumus suspendere. Quod si præfatis quatuor Dignitatibus, & quinque Canonicis redditus memoratæ quartæ partis ad præsens (quod non credimus) non suppetant, quod defuerit, inter eos dividatur, secundum valorem Præbendarum, & non numerum personarum; donec ad majorem quantitatem fructus pervenerint, restituendi ad Præbendas præfatas, per nos, & nostros successores, ordine nobis considerando, ad potiorem Ecclesiæ nostræ utilitatem; ita tamen ut, cum Deo duce, ad pinguiorem fortunam fructus, & redditus nostræ prædictæ Ecclesiæ pervenerint, quamprimum ad dictam thesaurariæ suspensæ applicatam desuper crescentibus fructibus auctum fuerit, thesaurariam eandem, ex nunc erectam, & creatam esse decernimus, absque alia nova creatione, & erectione, personæ per eandem Catholicam Majestatem nominandæ, conferendam. Et consequenter dum fructus, redditus, & proventus ulterius augmentum receperint, tres integræ Portiones provideantur, & successive cum excreverint fructus, dictorum Canonicorum numerus usque ad denarium numerum successive augeatur; quo expleto, tunc reliquæ tres integræ Portiones, & dimidiæ successive suo ordine admittantur. Et damum de redditibus superexcrescentibus, sex Acolytatus, pro sex Clericulis, qui in quatuor minoribus sint constituti, & Acolytorum officium in Altaris ministerio exerceant, & sex Cappellaniæ simplices, pro sex prædictis Cappellanis, similiter provideantur. Postmodum vero officium Organistæ, & Perticarii, & Oeconomi, Notarii, & Canicularii prædictorum, dicto numero successive, juxta ordinem literaliter præmissum, absque aliquo intervallo augeatur.

§. XX.

Et quia secundum Apostolum, qui Altari servit, de Altari vivere debet, omnibus, & singulis Dignitatibus, personis, & Canonicis, & Præbendatis, & integris, & dimidiis Portionariis, Cappellanis, Clericulis, sive Acolythis, cæterisque officiis, & eorum officialibus, juxta numerum supradictum expressis, omnes, & singulos fructus, redditus, & proventus, tam ex regia donatione, quam ex jure decimarum, aut alio quovis modo, ad eos de præsenti, aut in futurum pertinentes; videlicet ordine literario, Decano, Archidiacono Cantori, Scholastico, Thesaurario, & Canonicis, nec non Portionibus integris, & dimidiis, & omnibus aliis supra notatis, & nominatis, modo sequenti.

§. XXI.

Decano scilicet centum, & quinquaginta libras (*Pesos* vulgariter in illis partibus nuncupatos) quarum librarum quælibet unum Castellanum aureum quadringentos octoginta quinque morapetinos monetæ usitatæ Hispaniæ constituens; Archidiacono centum, & triginta valoris ejusdem *Pesos*, seu Castellanos, & cuilibet de Dignitatibus totidem, & cuilibet de Canonicis centum, Portionariorum cuilibet septuaginta, dimidiis triginta quinque, Cappellanis quidem viginti, Acolytis singulis duodecim, Organistæ sexdecim, & Notario totidem, Perticario totidem, Oeconomo vero quinquaginta, Caniculario quidem duodecim libras auri similes, totidem Castellanos, & morapetinos constituentes, ex nunc pro tunc, ordine literario, prout exprimitur, servato, cum fructus, redditus, & proventus superexcreverint, applicamus, & assignamus.

§. XXII.

Et quia, ut dictum est, propter officium datur Beneficium; volumus, & in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandamus, quod prædicta stipendia sint quotidianæ distributionis assignata, distribuatur quotidie interessentibus singulis Horis, nocturnis pariter & diurnis exercitiis dictorum officiorum. Itaque a Decano usque ad Acolytum inclusive, is, qui alicui Horæ non interfuerit in Choro, stipendio, sive illius Horæ distributione careat; & Officialis, qui sui officii exercitio, vel executioni deerit, mulctetur similiter singulis vicibus pro rata salarii. Tales vero distributiones, quibus absentes privantur, aliis interessentibus accrescant.

§. XXIII.

Item volumus, & eadem auctoritate ordinamus, ut omnes, & singulæ Dignitates, Canonici, & Portionarii dictæ nostræ Ecclesiæ Cathedralis, teneantur residere, & servire in prædicta nostra Ecclesia per octo menses, continuos, aut interpolatos; alioquin nos, vel successores nostri, qui pro tempore fuerint, aut Capitulum, Sede vacante, teneantur, eo prius vocato, & audito, si suitam, & rationabilem caussam absentiæ non habuerit, & allegaverit, Personatum, vel Canonicatum, sive Portionem, vacantem pronunciare, & de illo, vel illa idoneis, ad præsentationem tamen præfatæ Catholicæ Majestatis, & eorum in Regnis Hispaniæ successorum, providere. Justam autem absentiæ caussam hoc loco diffinimus ægritudinem, dum tamen Beneficiatus infirmus in Civitate maneat, aut in Suburbiis ejusdem Civitatis. Aut si eam incurrerit stans extra Civitatem, cum redierit, aut redire paraverit ad eam, dum tamen hoc probationibus legitimis constet. Vel cum de mandato Episcopi, vel Capituli simul, & pro caussa, & utilitate Ecclesiæ, absens fuerit. Itaque illa tria concurrant in hac sua absentia.

§. XXIV.

Volumus insuper, & de consensu, & beneplacito Serenissimæ Majestatis, & eadem auctoritate Apostolica statuimus, decernimus, & mandamus, quod omnium decimarum, tam Cathedralis, quam aliarum Ecclesiarum dictæ Civitatis, & Diœcesis, fructus, redditus, & proventus, in quatuor æquales dividantur partes, quarum unam nos, & successores nostri Episcopi perpetuis futurisque temporibus, pro onere Pontificialis habitus sustentando, & ut decentius, & justa Pontificialis officii exigentiam, statum nostrum sustentare valeamus, absque aliqua diminutione pro nostra speciali Mensa habeamus. Decanus vero, & Capitulum & reliqui Ministri Ecclesiæ, quos supra assignavimus, aliam quartam partem, modo præmisso inter eos dividendam, habeant; a quibus partibus, licet ex commissione Apostolica, & longævo temporis usu, moribus, & consuetudine approbatis, eadem Catholica Majestas tertiam partem (*Tertias* in Hispania vulgariter nuncupatas) habere, & cecipere inteligralitec consuevit, volens ecga nos suæ liberalitatis dextram extendere, prout extendit circa alias partes, & circa qualitates infra expressas, nos & Episcupos successores, ac Capitulum prædictos, ut magis debitoras, tanto munere refectos, efficeret; & ut pro eadem, & regiis ejusdem Majestatis successoribus preces effundere teneremur; in nostræ, & dictæ Ecclesiæ nostræ, & Capituli, in sua quarta decimarum parte liberos, & exemptos esse voluit. Reliquæ vero duæ quartæ partes iterum in novem dividenda partes decernimus, duas, quarum eidem Majestati Serenissimæ, in signum superioritatis, & Jurispatronatus, ac ratione acquisitionis prædictæ Terræ, futuris perpetuis temporibus percipiendas, & levandas, applicamus.

§. XXV.

De Reliquis vero septam partibus bifariam duximus esse faciendam divisionem. Quarum quatuor de dictis septam omnium decimarum Parochiæ nostræ Cathedralis Ecclesiæ, applicamus Mensæ Capitulari, ut melius Ecclesia valeat administrari. Ex quibus quatuor partibus nos, & successores nostri, cuilibet vestrorum assignamus sexaginta *Pesos* vulgariter nuncupatos, Sacristæ vero quadraginta. Qui quidam Rectores habeant omnes primitias, præter octavam partem, quam applicamus Sacristæ, qui etiam Rectores quotidie in Choro, Missæ majori, ac vespertinis Horis, Superpelliceis induti residere teneantur, ut commodius animarum saluti Sacramenta exercere valeant, ne eorum absensia, seu incuria, quis absque aliquo Sanctæ Matris Ecclesiæ Sacramento incaute discedat. Et donec fructus excreverint, ex prædictis etiam quatuor partibus, conferatur Accolytis, Organistæ, & Perticario, quod supra dictum est; & quod superfuerit, habeat prædicta Mensa Capitularis.

§. XXVI.

In singulis vero Parochialibus Ecclesiis, tam dictæ Civitatis, quam totius nostræ Diœcesis, quatuor prædicta de dictis septem partibus simul cum primitiis, Beneficiis in unaquaque dictarum Ecclesiarum erigendis, & creandis applicamus; declarantes etiam simili modo, octavam partem dictarum quatuor partium, atque primitiarum, sic dictis Beneficiis applicatarum, Sacristæ cujusque Parochialis Ecclesiæ dictæ Civitatis, & Diœcesis nostræ esse tribuendam.

§. XXVII.

Volumus autem, & ordinamus, quod omnibus dictæ Civitatis, & Diœcesis nostræ Ecclesiis Parochialibus (excepta nostra Ecclesia Cathedrali) tot Beneficia simplicia erentur, & ordinentur, quot ea quantitate redditruum dictarum quatuor partium, sic eisdem Beneficiis applicatarum, creari, & ordinari poterunt. Assignata tamen congrua, & honesta sustentatione Clericis, quibus Beneficia illa conferri debent. Itaque nullus sit determinatus dictorum Beneficiorum numerus, sed superescrescensibus fructibus, erescat etiam Ministrorum copia in eisdem Ecclesiis. Quæ quidem prædicta Beneficia simplicia servitoria, quæ pro tempore in dictis Ecclesiis creari contigeris, ut dictum est, quotiescumque contigerit vacare, quovis modo, providere volumus, & statuimus filiis dumtaxat patrimonialibus, descendentibus ab incolis, qui ex Hispania dictam Provinciam transmearunt, aut ad eam inhabitandam in futurum transire contingat, donec in posterum visa, & cognita per nos, vel successores nostros Christianitate, & capacitate Indorum, ad instantiam, & petionem supradicti Patroni, nunc vel pro tempore existentis, visum fuerit Indis etiam naturalibus dicta Beneficia providenda (præmisso prius examine, & oppositione, justa formam, & laudabilam consuetudinem in Episcopatu Palentino hactenus observatam) inter filios patrimoniales; dum tamen dicti filii patrimoniales, quibus sic de dictis Beneficiis provisum fuecit, infra annum, & dimidium a die sibi factæ provisionis, teneantur præsentare, & ostendere coram dictæ Provinciæ appella-

pellationum Judicibus, aut Gubernatore, pro tempore ibidem existentibus, ratihabitationem dictarum Catholicarum Majestatum, vel pro tempore successorum suorum, in Hispaniæ Regnis collationem, & provisionem, hic sibi prædicta forma factam; alioquin prædicta Beneficia eo ipso vacare censeantur. Prætatique Catholici Reges, sive illorum successores, personas alias possint ad dicta Beneficia, juxta prædictam formam qualificatas, præsentare.

§. XXVIII.

Volumus autem, quod donec existant filii patrimoniales, qui juxta præfatam consuetudinem Palentinam, possint eligi ad dicta Beneficia, provisio dictorum Beneficiorum fiat ad præsentationem dictarum Catholicarum Majestatum Patronorum, & non alias.

§. XXIX.

Sed quia animarum cura dictæ Civitatis, ac totius nostræ Diœcesis, ad nos, & futuros successores nostros principaliter, & præcipue spectat, tamquam qui juxta Apostoli sententiam, de illis in die judicii rationem reddituri sumus; accedente ad hoc consensu, ac voluntate eacundem Catholicarum Majestatum, Patronorum prædictorum, & sua instante petitione, ac auctoritate, & tenore prædictis, volumus, & ordinamus, quod in nostra Cathedrali Ecclesia, & in omnibus dictæ Civitatis, ac nostræ Diœcesis Ecclesiis Parochialibus, nos, & Prælati, qui pro tempore fuerint, commendemus, & injungamus animarum curam pro nostræ voluntatis arbitrio, cui viderimus ipsarum Ecclesiarum Beneficiato, seu Beneficiatis, seu cuicumque alii Sacerdoti, etiam non Beneficiato, pro eo tempore, ac sub illa forma, quibus nobis visum fuerit dictarum animarum saluti magis expedire. Sub Divini obtestatione judicii futuros omnes, & nostros successores exhortantes, & relinquentes, quod in hac commissione animarum nulla sit apud eos personarum acceptatio, sed solum sibi a Deo commissarum ovium utilitati consulant, & saluti. Et ut qui præfatæ animarum curæ a nobis, vel illis præpositi fuerint, congruentius valeant sustentari, & pro ipsarum animarum sollicitudine æquam recipiant temporalem retributionem; applicamus eorum cuilibet primitias omnes Parochiæ illius, in qua sic curam animarum gesserit, relicta parte Sacristiæ superius designata.

§. XXX.

Volumus insuper, & ordinamus, quod institutio, & destitutio Sacristarum omnium Ecclesiarum nostræ Diœcesis fiat semper ad nutum, & dispositionem nostram, & nostrorum pro tempore successorum, cum moderatione salarii, si forsan prædicta pars, quæ sibi (ut præmissum est) solvi debet, in magnam excreverit quantitatem. Ita tamen, quod quicquid ex octava eadem parte illis per nos, vel successores nostros ademptum fuerit, in ipsius Ecclesiæ fabricam, vel aliquod Divini cultus augmentum ejusdem Ecclesiæ, & non alios usus, consumi debeat.

§. XXXI.

Similiter tres partes restantes de septem partibus supradictis, in duas iterum partes æqualiter dividantur; quarum unam, scilicet medietatem trium dictarum partium, cuilibet dictorum Oppidorum Ecclesiæ fabricæ libere applicamus; reliquam vero partem, videlicet medietatem trium dictarum partium, Hospitalibus cujuslibet Oppidi consignamus; de qua quidem medietate, sive parte eisdem Hospitalibus applicata, dicta Hospitalia teneantur Hospitali principali, ubi Cathedralis fuerit Ecclesia, decimam solvere. Applicamus etiam eadem auctoritate in perpetuum fabricæ nostræ Diœcesis dictæ Sanctissimæ Mariæ, omnes, & singulas decimas unius Parochiani ejusdem Ecclesiæ, & omnium aliarum Ecclesiarum totius Civitatis, & Diœcesis; dum tamen talis Parochianus non sit primus, seu major, vel ditior nostræ dictæ Ecclesiæ Cathedralis, & aliarum Ecclesiarum nostræ dictæ Diœcesis, sed secundus post primum.

§. XXXII.

Officium vero Divinum, Diurnum pariter, & Nocturnum, tam in Missis, quam in Horis, fiat semper, & dicatur secundum consuetudinem Ecclesiæ Hispalensis, donec, & quousque Synodus celebretur.

§. XXXIII.

Volumus insuper, & de ejus Celsitudinis instantia, & petitione ordinamus, quod Portionarii ipsi vocem habeant in Capitulo, una cum Dignitatibus, & Canonicis, tam in spiritualibus, quam in corporalibus, præterquam in electionibus, & aliis a Jure prohibitis casibus, qui solis Dignitatibus, & Canonicis pertinent.

§. XXXIV.

Et insuper volumus, & de ejus Serenitatis instantia, & petione ordinamus, quod in dicta nostra Cathedrali Ecclesia, (preter quam in diebus festivis, in quibus una tantum Missa solemnis celebrabitur, Hora Tertiarum) duæ quotidie Missæ celebrentur, quarum una primis diebus Veneris cujuslibet mensis, de anniversario fiat pro Hispaniæ Regibus præteritis, præsentibus, & futuris. Diebus vero Sabbathi, Missa prædicta in Virginis Gloriosæ honorem, pro præfatorum Regum incolumitate, & salute respective celebretur. Cujuslibet autem mensis prima die lunæ eadem Missa pro animabus in Purgatorio existentibus solenniter dicatur. Reliquis vero diebus prædicta Missa de Prima possit celebrari ad voluntatem, & dispositionem cujuslibet personæ valentis ipsam dotare. Dictique Episcopus & Capitulum possint quamcumque dotem recipere, & a quibusvis personis sibi oblatam pro ejusdem Missæ celebratione. Secunda vero Missa de Festo, vel de Feria occurrenti, secundum ritum Hispalensis Ecclesiæ, vel alias, Hora Tertiarum celebrabitur; & quicumque majorem Missam celebraverit, ultra communem distributionem omnibus illi Missæ interessentibus assignatam, vel assignandam, stipendium lucretur triplum, quam ad quamcumque diei Horam; Diaconus vero duplum, & Subdiaconus simplum. Et quicumque majori Missæ non interfuerit, Tertiam, & Sextam illius diei non lucretur, nisi

ex

ex rationabili, & justa caussa, & Decani licentia, vel alterius in Choro pro tempore præsidentis, absens fuerit; super quo petentis licentiam, & concedentis conscientiam oneramus. Et quicumque similiter Matutinis, & Laudibus interfuerint, triplum lucretur, quam ad quamcumque diei Horam, & insuper stipendium Primæ, quamvis illi non interfuerint.

§. XXXV.

Volumus insuper, & de ejusdem Majestatis instantia, & petitione ordinamus, quod bis in qualibet hebdomada Capitulum teneatur, Feria videlicet sexta, & tertia; & quod Feria tertia tractetur ibidem de negotiis occurrentibus; Feria autem sexta de nulla alia re, nisi de morum correctione, & emendatione tractetur, & de iis, quæ ad Divinum cultum debite celebrandum, & ad Clericalem honestatem in omnibus, & per omnia, tam in Ecclesia, quam extra, conservandam, spectent. Et qualibet alia dies ad Capitulum celebrandum sit interdicta; nisi novi casus, qui emerserint, aliud exegerint. Per hoc autem nolumus, jurisdictioni nostræ Episcopali, aut successorum nostrorum, circa correctionem, & punitionem dictorum Canonicorum, aliarumque personarum nostræ Cathedralis Ecclesiæ, aliquatenus derogari. Quam omnimodam correctionem, punitionem, & jurisdictionem in dictas personas, nobis, & dictis successoribus reservamus, ad instantiam, & petitionem præfatarum Majestatum Patronorum, & de eorum consensu. Item eadem auctoritate, & de ejusdem Catholicæ Majestatis beneplacito, statuimus, & ordinamus, quod quilibet dictæ nostræ Ecclesiæ, & Diœcesis Clericulus primæ Tonsuræ, ad hoc ut possit privilegio gaudere, Clericalem deferat Tonsuram unius regalis argentei magnitudine, monetæ usualis Hispaniæ; & per duos digitos infra aures tantum, a tergo prosequenter, scissura capillos tondeat; vestibusque honestis induatur, chlamyde videlicet, vel mantello, seu pallio, quod vulgariter *loba* nuncupatur, o *manteo*, clauso, vel aperto, ad terram protensis, non rubei, croceique coloris, sed alterius honesti coloris, quibus tam in vestibus superioribus, quam inferioribus, utatur.

§. XXXVI.

Item, eadem Apostolica auctoritate, necnon de ejusdem Celsitudinis, & Catholicæ Majestatis consensu deliberato (quia in ipsa, *de Mexico* in nova Hispania vulgariter nuncupata, Civitate Mexicanensi, & sub invocatione Beatissimæ Mariæ Virginis Assumptionis, Cathedralem Ecclesiam in honorem ejusdem Virginis Assumptionis, Apostolica auctoritate perpetuo erigimus) domos, habitatores, incolas, & vicinos, tam intra Civitatem, quam in Suburbiis ejusdem Civitatis, de præsenti, vel in futurum habitantes, & commorantes, in dictæ Ecclesiæ Virginis Mariæ Assumptionis Parochianos deputamus, & assignamus, donec in dicta Civitate commoda per nos, & nostros successores fiat divisio Parochiarum; cui etiam jura Parochialis Ecclesiæ solvere teneantur, decimas, primitias, & oblationes offerre; & a Rectoribus ejusdem Ecclesiæ Confessionis, Eucharistiæ, & alia Sacramenta recipere, necnon eisdem Rectoribus Sacramenta hujusmodi conferre, & administrare, & Parochianis accipiendi licentiam concedimus pariter, & facultatem.

§. XXXVII.

Item volumus, statuimus, & odinamus, quod consuetudines, constitutiones, ritus, & mores legitimos, & approbatos, tam officiorum, quam insigniarum, & habitus anniversariorum, officiorum, Missarum, aliarumque omnium cæremoniarum approbatarum Ecclesiæ Hispalensis, necnon aliarum cujusvis Ecclesiæ, seu Ecclesiarum, ad nostram Cathedralem decorandam, & regendam necessario reducere, ac transplantare, libre valeamus.

§. XXXVIII.

Et quia quæ de novo emergunt, novo indigent auxilio, igitur Literarum supra dictarum virtute, nobis, & successoribus nostris plenissimam emendandi, ampliandi, & ea, quæ oportuerit, statuendi, & ordinandi, in posterum potestatem reservamus, ut possimus id facere de consensu, petitione, & instantia Regiæ Majestatis; tam circa quæstionem, & taxationem dotis perpetuam, vel temporalem, & limitum nostri Episcopatus, & omnium Beneficiorum; quam circa retentionem decimarum, vel divisionem earundem, secundum tenorem Bullæ Alexandri, per quam ipsis Regibus Hispaniæ fuit facta donatio decimarum. (*licet ad præsens, per eandem Regiam Majestatem ad alimenta nobis sint, cum bis tamen qualitatibus donata.*) Quæ omnia, & singula, instantibus, & petentibus prædictis Dominis meis Regina ac Regibus, dicta Apostolica auctoritate, qua fungimur in hac parte, & melioribus, modo, via, atque forma, quibus melius possumus, & de Jure debemus, erigimus, instituimus, creamus, facimus, disponimus, & ordinamus, cum omnibus, ac singulis ad id necessariis, & opportunis, non obstantibus contrariis quibuscumque, & illis præcipue, quæ Sanctissimus Dominus noster præfatus, in suis præinsertis Literis Apostolicis voluit non obstare; & ea omnia, & singula, omnibus, & singulis, præsentibus, & futuris, cujuscumque status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis fuerint, intimamus, insinuamus, & ad omnium notitiam deducimus, & deduci volumus; per præsentes mandamus prædicta auctoritate, & sanctæ obedientiæ virtute, omnibus, & singulis supradictis, & ea omnia, & singula, quemadmodum a nobis instituta sunt, observent, & observari faciant. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præmissorum, præsentes Literas, sive præsens publicum Instrumentum, exinde fieri, & per Notarium publicum infra scriptum scribi, & publicari, nostrique sigilli jussimus, & fecimus appensione communiri. Datum Toleti sub anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto.

STA-

STATUTORUM
PARS PRIMA
CAPUT I.

Imprimis hæc sancta Synodus statuit, & præcipit, ut quando aliquis in Prælatum hujus Metropolis, seu Provinciæ electus, ad capiendum suæ Sedis possessionem personaliter, seu per Procuratorem, venerit, ante omnia Bullas, seu Literas Apostolicas super præsentatione, per Regiam Majestatem desuper facta expeditas, Decano, & Capitulo præsentet. Qui postquam eas viderint, ac legitimas esse reperenint, Capitulares omnes, vocem, & suffragium in electionibus, juxta præfatam erectionem habentes, ad Capitulum sequenti die habendum, citari, & vocari faciant; ubi de electi hujusmodi receptione debita cum solannitate facienda deliberent. Et in ea postquam decreta fuerit, procedant sub hac forma.

§. I.

Præbendati omnes, qui Capitulo, ut præfertur, congregando interfuerint, ab Aula Capitulari ad Ecclesiæ corpus exeant, ibique electum personaliter accedentem accipiant; electo autem hujusmodi per Procuratorem accedenti, Præbendati quatuor ex antiquioribus, per ejusdem Capituli præsidentem nominandi, ad ipsius Aulæ Capitularis januam obviam procadant. Sedes vero in Capitulo diversimode, juxta venientis hujusmodi personæ qualitatem, præparetur. Electo enim personaliter accedenti, Faldistorium cum pulvinaribus, ac cæteris eum actum concernentibus, disponatur. Procuratori autem tapetum, sella, & pulvinar ad pedes collocetur. Electo præterea in eodem Faldistorio Missale statuatur, ut præstandum ab eo juramentum præstet, & sob forma sequenti.

§. II.

Nos P. Archiepiscopus de Mexico juramus per Deum, & hæc Sancta Dei Evangelia, quod erectionem hujus Sanctæ Ecclesiæ Mexicanæ observabimus, & observari faciemus; consuetudines bonas, & approbatas ejusdem Ecclesiæ, in quantum non contrariantur prædictæ erectioni, sacris Canonibus, & Sancti Concilii Tridentini Decretis, & Provinciali Synodi Mexicanæ editis constitutionibus, manu tenebimus, juraque nostræ dignitatis, & Ecclesiæ sponsæ nostræ, in nullo infringere, pro viribus conabimur. Semper præ oculis habentes verum Dei obsequium, & animarum profectum, prout ex debito nostræ pastoralis solicitudinis tenemur. Ita nos Deus adjuvet; & hæc sancta Dei Evangelia.

§. III.

Cujusmodi juramentum Procurator, & qui possessionem electi nomine capturus accesserit, præstare teneatur. Quo præstito, Capitulares omnes, nemine dampto, Processionis ordine Hymnum, *Te Deum laudamus*, solenniter decantantes, præcedentibus, tam ejusdem Ecclesiæ Cathedralis Cruce, quam Parochialium, Monasticarum, Eremiticarumque Ecclesiarum Crucibus, una cum ipsarum Vicariis, Parochis, Ministris, ac universo Clero, qui ad hoc præveniri debent, electum ipsum, sub umbraculo, seu baldachino, per Dignitates & in eorum defectum, per Præbendatos hujusmodi seniores, ferendo, ad Chorum usque comitentur. Quo cum per ventum fuerit, Crucibus, Clero, & Monachis prædictis, ad Chori fores detentis, Capitulares omnes electum adhuc sub baldachino procedentem, eodem ordine comitantes, Chorum ingrediantur; eum denique electum, in Sede Episcopali, in signum possessionis, per duos ex Dignitatibus antiquiores Beneficiatos collocent. Procuratorem vero, duo per præsidentem deputandi Capitulares. (solennitate, ac Processione hujusmodi prætermissis) faciaque in ipso actu demonstratione, quæ personam propriam a substituta distinguat, in eadem Archiepiscopali Sede constituat. Quibus peractis ordine, Processione, ac forma præmissis, ad locum Capituli iidem Capitulares revertantur; ibique electum in Archiepiscopali ejusdem Capituli Sede modo præscripto collocent; ac tunc Decanus, vel qui in ejus absentia præsiderit, surgens a loco suo, & ad Sedem eandem magna cum observantia, & reverentia accedens, flexis genibus, electo, ut præfertur, sedanti, manum deosculatur, eoque signo ipsum in Dominum, Prælatum, & Pastorem recipiat; ac eidem, ut tali, debitam præstet obedientiam; idemque ipsum modo, & forma prædictis, reliqui Capitulares, servato antiquitatis ordine, faciant. Quibus affectis, aperta ejusdem loci Capitularis janua, omnes Beneficiati, Parochi, Rectores, Vicarii, Cappellani, atque servientes, reliquus denique Clerus ibi repertus, similiter intrent, idemque recognitionis, & obedientiæ signum Prælato exibeant.

§. IV.

Procuratorem vero, qui possessionem prædictam electi nomine capturus venerit, Decanus, & Capitulum, Hymnum, *Te Deum laudamus*, similiter canentes, prætermisso baldachino, a loco Capituli ad Chorum deducant, ipsumque primo in Sede Chori, ac deinde in Sede Capituli Archiapiscopalibus sedere faciant; ibique in obedientiæ debitæ Prælato; cujus ille personam, & jurisdictionem gerit, recognitionem, iidem Capitulares ordine suo, cum decenti submissionis, & reverentiæ demonstratione, ejusdem Procuratoris, ut præfertur, sedentis, manum, sua quisque manu dextera porrecta, contingant, porrectamque manum ad se volventea deosculentur, & hoc ipsum reliqui Beneficiati, & Parochi cum Clero faciant.

§. V.

Ut Prælatus, capta per procuratorem possessione, debita cum solennitate recipiatur, Civitatem ingrediens, sequens forma servatur.

§. VI.

Imprimis Decanus, & Capitulum, omnes, & singulos Præbendatos, & Parochialium Ecclesiarum Rectores, ac Beneficiatos, Priores quoque, & Conventus Religiosorum ejusdem Civi-

Civitatis, ut die, & hora ingressus prædicti cum suis Crucibus de more conveniant, præmoneri, citari, & vocari faciant; ac Processionis ordine, una cum ipsius Cathedralis Ecclesiæ Cruce, Ingredienti Prælato obviam procedant.

§. VII.

Prius tamen iidem Decanus, & Capitulum, & omnes Clerici, qui ad hoc congregari potuerint, suis mulis sedentes, præcedente ejusdem Capituli Sceptrifero, sceptrumque suum manu gerente debita ejus actus conformitate, & ordinatione servata, extra Civitatem, ad mediam leucam, vel eo minus, ad præsidentis arbitrium, progrediantur; & ipsi Prælato, cum ad eum pervenerint, eodem, quo procedunt, ordine, singuli, & reverentiam exhibeant, & illius manus deosculentur. Quo facto, omnes ad Ecclesiam, decentibus ad Processionem vestibus præparandi, sine mora redeant. Processionis autem hujusmodi initium omnes, tam ejusdem Cathedralis Ecclesiæ, quam reliquarum Parochialium, Monasticarum, & Eremiticarum Ecclesiarum, Hospitaliumque, cymbala hilari sonitu præounciant; & quamdiu eadem Processio duraverit, similiter pulsentur.

§. VIII.

Postquam ad Ecclesiam omnes pervenerint, Decanus, vel qui præsidens fuerit, Pluviali indutus, una cum duobus ministris, Diaconi, & Subdiaconi habitum, & insignia gerentibus; reliqui vero Præbendati pretiosioribus Ecclesiæ Pluvialibus pariter ornati, Processionis ordine, prævia ejusdem Cathedralis Ecclesiæ Cruce, præcipuam ipsius Ecclesiæ januam, qua Prælato datur ingressus, egrediantur; sicque procedant, quousque Crux eadem ad certum suri locum, pretioso Faldistorio decenter ornatum, pervenerit. Quo loco accedens Prælatus, genibus flexus, eandem Crucem sibi per præsidentem, ut præfertur, ornatum, porrigendam, deosculetur. Ad vitandum vero confusionem, antequam Prælatus mula descendat, eadem Processio ad Ecclesiam redeat, Præbendatis cum Choro musicorum retro manentibus, qui Antiphonam, *Sacerdos, & Pontifex &c.* in Ordinario præscrip tam concinant; & illa cum reliquis necessariis pronunciata, Hymnum, *Te Deum laudamus*, alternatis versibus canentes, eodem Processionis ordine ad Ecclesiam regrediantur. In cujus ingressu idem præsidens, ut supra ornatus, aquæ benedictæ aspersorium Prælato, qui se, & circumstantes aspergat, illius manum deosculatus, offerat; deinde ad Altare majus similiter ordinati procedant, ubi Prælatus super pavimentum Faldistorio coopertum, dum Antiphona in Ordinario descripta cum versibus dicitur, genua flectat; quibus dictis, Prælatus inde surgat, & eisdem Capitularibus comitantibus, Altare majus ascendat, ibique omnibus astantibus Episcopalem benedictionem impendat, & inde solennitate, Cruce, & Processione hujusmodi prætermissis, domum suam, eisdem comitantibus, adeat.

CAPUT II.

De loco Capitularium.

§. I.

Quoniam juxta constitutiones, & ordinationes in hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ erectione conditas, quinque Dignitates, Decanus videlicet, Archidiaconus, Cantor, Scholasticus, & Thesaurarius; decem quoque Canonici, sex etiam integri, ac totidem dimidii, Portinarii, esse debent; ideo hæc sancta Synodus decernit, & mandat, ut hi omnes in capitularibus ipsorum congregationibus ordine infra scripto sedeant. Imprimis quidem Decanus ad Sedis Prælato destinatæ latus dextrum, & penes Decanum Cantor, ac tertio loco Thesaurarius; quinque deinde Canonici, tres denique dimidii Portinarii, unus post alium, juxta traditæ cuique possessionis prioritatem, consideant. Ad sinistrum autem ejusdem Sedis Archiepiscopalis latus, primam Archidiaconus, secundam Scholasticus, quinque subinde Canonici, sex demum integri, & dimidii Portionarii sequentes successive, sedes, servato ejusdem antiquitatis ordine, teneant.

§. II.

Statuit præterea eadem sancta Synodus, ut Dignitates, Canonici, integri, ac dimidii Portinarii prædicti, in quibuscumque officiorum, tam Divinum cultum, & Horarum Canicarum celebrationem, quam reliqua per Capitulares agenda negotia concernentium, distributionibus, ac deputationibus, ordine superius descripto, juxta cujusque antiquitatem, nulla prorsus habita ratione, quo quisque Chori latere, dextro videlicet, aut sinistro, locum teneat, inter se præferantur.

§. III.

In Processionibus autem, Presbyter celebraturus, medius inter utrumque chorum incedat; ita ut Decanum quidem dextrorsum, Diaconum vero paratum sinistrorsum habeat. Quod si Decanus abfuerit, dextrum Diacono, sinistrum vero Archidiacono latus præbeat.

§. IV.

Quæ tamen procedere non intelligantur, quoties Capitularibus actibus, & Processionibus hujusmodi Prælatus intervenerit. Nam juxta supremæ Dignitatis, & potestatis ejus exigentiam (Sacrosancto Tridentino *a* disponente Concilio) primum in Choro, Processionibus & quibusvis aliis actibus, locum, seu quam ipse capere, & eligere voluerit, sedem habere debet.

CAPUT III.

De Decano, & ejus præeminentiis

§. I.

Cujusvis Cathedralis Ecclesiæ hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ Decanus sacro Presbyteratus ordine insignitus existat; sin minus, ad eam minime dignitatem recipiatur. Quamvis enim in præinserta erectione, hæc a Decano qualitas non requiratur, eadem tamen sancta Synodus Pro-

a Sess. 25. C. 6. verb. *Episc. De reform.*

Provincialis Prælatos omnes, ut ibi quando, & quomodo fieri potuerit, sancti Concilii Tridentini[a] exhortationem opere compleant; imprimis admonet, omnibusque sibi ab hujusmodi erectione collati facultatibus, nulla excepta, fungens declarat, quod quoties officia seu ministeria, per Capitulares, tam in Choro, quam ad Altare, ordine in tabula designando, peragenda, aliquibus Præbendatis committi contigerit, qui, vel ea acceptare noluerint, vel semel acceptata, suis locis, & tempore præstare negligenter omiserint; tunc Decanus, non solum rebelles, & negligentes mulctare; sed etiam officia, vel ministeria per eos omissa, aliis committere (habita officii, seu ministerii hujusmodi, ac Præbendati, cui commissum fuerat, defectusque, & negligentiæ ratione) possit, ac debeat.

§. I I.

Insuper ad Decanum[b], quamdiu in Civitate fuerit, & non ad aliquem alium Capitularem, eosdem Capitulares ad extraordinarium Capitulum (quod non nisi in gravibus negotiis, quæ ordinarium Capituli diem expectare non possint, fiat) sub justa, & rationabili pœna citare, & convocare pertineat. Quoties autem similia occurrerint, Decanus brevem negotii, seu negotiorum tractandorum rationem Sceptrigero, qui eandem Capitularibus exponat, in scriptis tribuat. Quod si negotia hujusmodi talia fuerint, quæ, ut præfertur, explicari non debeant; tunc Capitulares ad gravia negotia vocari, dixisse sufficiat. Id quoq; hæc sancta Synodus ipsius Decani, vel ejus, qui absente eo, præsidentiæ munus obierit, prudentiæ committit, juxta hujus sanctæ Synodi Decreta, in sacrosancti Generalis Concilii Tridentini[c] obedientiam, & conformitatem edita.

§. I I I.

Ad eundem similiter Decanum negotia in Capitulo tractanda proponere spectet. Illo vero negotium quodvis sibi per aliquem ex Capitularibus insinuatum, proponere nolente, vel differente, illud ipsum, hac decernente Synodo, quicumque Capitularis, petita prius a Capitulo licentia, proponere possit; id vero Decano, vel præsidente hujusmodi impedire conante, datis ibi sine ulla scandali nota suffragiis, quod pars Capituli major deliberaverit, hoc fiat, & observetur.

§. I V.

Ut autem debitus in Choro, & actibus Capitolaribus ordo teneatur, sitque semper, qui absente Decano præsideat, & regat; eadem statuente Synodo, declaratur, ut absente Decano, Archidiaconus; hoc vero deficiente, Cantor; in hujus autem absentia, Scholasticus; in cujus defectum, Thesaurarius, in præsidentia succedat; absentibusque Dignitatibus, Canonicus, vel Præbendatus antiquior ubique præsideat.

§. V.

Statuit tamen, & ordinat eadem sancta Synodus, ut nullus ex Capitularibus, quamvis absente Decano, præsidere valeat, nisi quamdiu in Sede sua eminenti sederit præsidentiæ munere fungatur. Declarat nihilominus, hoc statuto Decanum, cui juxta præmissæ erectionis tenorem præsidendi in Choro Dignitas, & præeminentia competit, non comprehendi; sed ipsum in quovis Chori loco existentem, præsidere posse, extra Chorum tamen hujusmodi, quamvis in Ecclesia existat, non præsidere. Decani autem defectus, vel excessus, si quos ille in suo officio commiserit, per Capitulares plene congregatos, habita loci ac dignitatis ejus debita ratione, in Capitulo advertantur, & corrigantur.

CAPUT IV.

De Archidiacono.

Quilibet, tam Metropolitanæ, quam cujusvis in hac Provincia constitutæ Cathedralis Ecclesiæ, Archidiaconus (qui, vel in altero Jurium, vel in Theologia saltem Baccalaureus graduatus esse debet) quæcumque sibi per supra insertam erectionem concessa, & declarata sunt, præstare, & exercere potest. Prælatus tamen eum potuerit, sancti Concilii Tridentini[d] exhortationem opere compleri faciat.

CAPUT V.

De Cantoris officio, ac dignitate.

§. I.

Cantori vero præterea[e], quæ in præfata erectione præcipiuntur, & injunguntur, cujuslibet hebdomadæ tabulam, seu matriculam, ab omnibus observandam præscribere, seu præscribi facere, & quæ quibusque hebdomadæ diebus recitanda, celebranda, seu dicenda sint, animadvertere, tam Dignitatibus, & Canonicis Missas, quam integris, ac dimidiis Portionariis Evangelia, Passiones, Epistolas, Lectiones, ac Lamentationes, quam etiam Capparum gestationem, servato antiquitatis ordine, & habitu, officiorum hujusmodi alternatione, committere, per novam hujus sanctæ Synodi declarationem deinceps incumbat.

§. I I.

Ad cujus etiam, vel ejus locum tenentis, Succentoris officium Introitorum Versus, *Allelaja*, Responsoria, Antiphonas, Prophetias, ac Cerei Paschalis benedictionem, per præfixum in matricula, seu tabula hujusmodi distributionis ordinem commendare, Cappellanos præterea servientes, & Chori Ministros; qui tamen omnes eidem reverenter obedire tenentur, circa debitam Divino cultui, ac sacris Officiis decentiam, & compositionem, deficientes, aut negligentes corrigere pertineat. Cantori autem in præmissis deficienti, vel excedenti, justam pro culpæ modo, attenta ejus dignitate, correctionem in Capitulo, vel extra illud, Decanus adhibeat.

a Sess. 24. C. 12. verbo, *Hortatur etiam*. b Constitutio Hispal. fol. 50. c Sess. 25. C. 6.
d Sess. 24. C. 12. verb. *Arch. de reform.* e Constit. Hispal. fol. 53.

CAPUT VI.
De Scholastici Dignitate.

§. I.

Quamvis juxta præcisam præscriptæ erectionis formam, Scholasticum, vel in altero Jurium, vel in Artibus Baccalaureum esse sufficiat, hæc tamen sancta Synodus Provincialis, sacrosancti Tridentini [a] Concilii, cui se conformat, dispositionem exacte in posterum præcipit observari, eidemque Scholastico imprimis injungit, ut quoties illi a Capitulo commissum fuerit, quascumque ejusdem Capituli nomine Literas, seu Epistolas notet, scribat, easque solito Capitulari sigillo in capsa sub tribus clavibus (quarum una penes Decanum, vel ejus loco præsidentem, altera penes eundem Scholasticum, ac tertia penes ipsius Capituli Secretarium existat) servando sigillet. Quibus eadem sancta Synodus etiam mandat, ut nonnisi indubitatas, ac totius, vel majoris, saniorisque partis Capituli fide, ac testimonio probatas Literas, ex quibus nullum Prælato, seu Capitulo damnum, vel præjudicium obvenire posse credatur, sigillare præsumant, aut sigillent. Hujus autem mandati transgressores debitæ punitionis rigori subjaceant.

CAPUT VII.
De Thesaurario.

§. I.

Thesaurarius, cui tam quæ in prædicta erectione, quam quæ in hujus sanctæ Synodi Cæremoniali, & Decretis ordinata reperiuntur, incumbunt, ea pariter cum sequentibus observet, ac præstet. Pro candelarum benedictione die Purificationis Beatæ Mariæ facienda, ceræ quantitatem, ac distributionis formam, a Prælato simul cum Decano, & Capitulo, præscribendas teneat. Quæcumque Reliquiaria, Reliquias, ornamenta, aurum, argentum, aliaque Ecclesia bona, quæ pro tempore empta, restaurata, & constituta fuerint, sub expresso rei cujusque pondere, valore, dispositione, & qualitate, sibi per inventarium consignanda recipiat. Coadjutores quoque suos Sacristas, idoneam pro iis, quæ receperint cautionem, ad eorundem Prælati, & Capituli beneplacitum præstare faciat.

CAPUT VIII.
De Canonicis.

§. I.

Cujuscumque sub hoc Archiepiscopatu, & Provincia constitutæ Cathedralis Ecclesiæ Canonici, qualitates in supra memorata erectione præscriptas habeant; curent tamen diligenter Prælati, ut ubi, & quando commode fieri potuerit, juxta sancti Concilii Tridentini [b] dispositionem, saltem dimidia eorum pars, vel in sacra Pagina, vel in Jure Canonico Doctores, aut Magistri, aut Licentiati existant; quibus Missas conventuales, exceptis iis, quæ ad Dignitates pertinent, secundum Breviarii, & Missalis, ex ejusdem Concilii Tridentini Decreto editorum, formam; tabellæ quoque desuper ordinandæ, ac Cæremonialis per hujusmodi sanctam Synodum Provincialem Constituti, ab omnibus quos illud concernet, respective observandi, dispositionem, & ordinem dicere incumbat.

CAPUT IX.
De integris, ac dimidiis Portionariis.

§. I.

Integri, ac dimidii Portionarii qualitatibus in præmissa erectione memoratis ornentur, & injunctis ab eadem muneribus singuli diligenter incumbant. Circa suffragia vero per eos, in quibusvis actibus, & congregationibus Capitularibus ferenda, tam præfatæ erectionis, quam literarum executoriarum in contradictorio judicio desuper expeditarum, ordo, & forma servetur.

§. II.

Qui omnes Dignitates, Canonici, integri, ac dimidii Portionarii, Capitulares supra relati, Præbendas suas per quotidianas distributiones, juxta ejusdem erectionis dispositionem, pro parte singulis eorum assignata, tam in fructuum decimarum redditibus, quam in anniversariorum, funerum, & aliorum manualium, & obventionum emolumentis lucrentur.

CAPUT X.
De decimarum partibus ad Prælatum, Capitulum, fabricam, Hospitale, & servientes pertinentibus.

§. I.

Ad tollendum omne dubium, litesque, ac dissensiones, quæ in redditituum divisione, ac distributione oriri possent, hæc sancta Synodus ordinat, declarat, & mandat, ut tam da quarta Prælatum tangente, quam de aliis partibus ad Capitulum, fabricam, Hospitale, Regiam Majestatem, servientes, & Officiales spectantibus, id omnino fiat, quod præfatæ erectionis ordinationes, & statuta disponunt. Quæ fundamentalis quidem, & quasi primaria Lex esse debet, qua omnes, & singulæ hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ Cathedrales Ecclesiæ, absque ullius rei defectu, vel excessu regantur, & gubernentur.

CAPUT XI.
De forma in admittendis ad possessionem Præbendatis habenda.

§. I.

Quando aliquis, Dignitas, Canonicus, vel Portionarius, qui Regiæ Majestatis præsentationem, & Ordinarii collationem, ac factæ per eum juxta Sancti Concilii [c] Tridentini formam, Fidei professionis certificationem habeat, noviter admittendus accesserit; Decanus, si in

[a] Sess. 23. C. 18. verb. *De cætero, De reform.* Ex Constit. Hispal. fol. 56. [b] Sess. 24. C. 12. verbo, *Hortatur, De reformat.* [c] Sess. 24. Cap. 12. *De reformat.* & motus Pii IV.

si in Civitate fuerit; sin minus, Chori præsidens, ed tradendum personæ sic accedenti, ejusquam petit Præbendæ possessionem, Capitulares ad Capitulum per diem ante vocari præcipiat.

§. I I.

Deinde Capitularas *a* omnes, per eorum Sreptrigerum (qui qualitar eos, qui in Civitata fuerunt, vocaverit, fidem faciat) convocati, & in Capitulo, prous de usu, & consuetudioa habeot, congregati, Præbendandum hujusmodi ad locum Capituli ingredi jubeant; qui stans in medio Aulæ Capitularis, nudo capite omnibua interim Dominis Capitularibus sedentibus, & copertis capitibus, hæc, val similia verba proferat.

§. I I I.

Regia Majestas me ad talem Præbendam, hujus Sanctæ Errlesiæ, per promotionem, aut obitum talis N. ultimi illius possessoris vaeantem, dignata est præsentare, eujus rollationem, seu Canonicam institutionem mihi Illustrissimus Dominus N. vel ejus Vicarius fecit. Dominationi vestræ supplico, ut me ad illius possessionem admittat; nam quantum in me fuerit, huia Sanctæ Ecclesiæ, & in ea Dominationi vestræ servire curabo.

§. I V.

Hæc loquutus, jurium suorum Literas, & documenta penas Secretarium Capituli præsentet, ac locum Capitularem egrediatur. Capitularas vero postquam præsentationem, institutionem, seu collationem, reliquasque Literas, & documenta hujusmodi (prævia desuper opportuna consultatione) viderint, & examinaverint, an tradenda sit illi possessio, necne, sola suffragia ferant; ac de possessionis traditione deliberaso, duo Commissarii, Dignitas videlicet, & Canonicus, nominentur, par quos ipse accedens, a Secretario Capituli admonendus, Superpelliceo, & justa temporis infra dicandi exigentiam, Cappa Chori indutus, ad capiendum sedis suæ possessionem in Choro deducatur; qua ibi capta, ad Capitulum reducatur, similem in eo Fidei professionem sub juramento facturus, quam coram Prælato, vel ejus Vicario fecerit, quum Canonicam ejus Præbendæ institutionem sibi ab eo fieri obtinuit. Ac proinde coram Decano, val in ejus locum præsidente, flexis genibus, manibusque super Missali positis, constituatur, & juxta Sancti Concilii Tridentini *b* dispositionem, ar Motus proprii felicis recordationis Pii Papæ *c* IV. tenorem juret, & profiteatur, in forma sequenti.

§. V.

Ego N. firma fide crado, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo Sancta Romana Errlesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem Cæli, & Terræ, visibilium omnium, & invisibilium, & in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei Unigenitum, & ex Patre natum anta omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; Genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Celis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgina; & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis; sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum Scripturas. Et ascendit in Cælum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos, & mortuos. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas. Et unam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confitaor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et exspecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiæ observationes, & constitutiones, firmissime admitto, & amplector.

Item Sacram Scripturam, juxta consensum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Ecclesia cujus est judicare de vero sensu, & interpretatione Sacrarum Scripturarum, admitto. Nec eam unquam, nisi juxta unanimem consensum Patrum, accipiam, & interpretabor. Profitaor quoque septem esse vere, & propria Sacramenta novæ Legis a Jesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria; scilicet, Baptismum, Confirmationam, Eucharistiam, Pœnitantiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium. Illaque gratiam conferre; & ex his Baptismum, Confirmationem & Ordinam sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in supradictorum Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto.

Omnia, & singula, quæ de peccato originali, & de justificatione, in Sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio.

Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium pro vivis, & defunctis; atque in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse vera, realiter, & substantialiter Corpus, & Sanguinem, una cum humanitate, & Divinitate Domini nostri Jesu Christi, atque conversionem totius substantiæ vini in Sanguinem, quam conversionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi.

Constanter teneo, Purgatorium esse, animasque ibi detentas Fidelium suffragiis juvari. Similiter & Sanctos una cum Christo regnantes, venerandos, atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre; atque eorum Reliquias esse venerandas, firmiter assero. Imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse; ac eis debitum honorem, & venerationem impartiendam. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo ma-

a Ex consueta Granat. *b* Sess. 24. C. 12. *c* Motus proprius Pii IV.

maxime salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem, & Magistram agnosco. Romanoque Pontifici, Beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Jesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac juro.

Item omnia a sacris Canonibus, & Oecumenicis Conciliis, & precipue a Sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor. Simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab Ecclesia damnatas, & rejectas, & anathematizatas, ego pariter damno, rejicio, & anathematizo.

Hanc veram Catholicam Fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & immaculatam usque ad extremum vitæ spiritum constantissime, Deo adjuvante, retinere, & confiteri, atque a meis subditis, seu illis, quorum cura ad me in meo munere spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum. Ego idem N. spondeo, voveo, ac juro. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

§. VI.

Qui præterea Præbendatus, ad Præbendæ hujusmodi possessionem admissus, singulari se jurejurando astringere teneatur, in forma sequenti.

Ego N. hujus almæ Ecclesiæ, juro per hæc sancta Dei Evangelia, quod ab hac hora inantea obediens ero omnibus Constitutionibus, statutis, & consuetudinibus laudabilibus prædictæ Sanctæ Ecclesiæ, easque in omnibus, & per omnia observabo. Contra eas, & Jura dictæ Ecclesiæ, directe, vel indirecte, scienter non me opponam. Juramenta, & secreta Capituli nemini pandam. Veram obedientiam, & reverentiam juredebitam Illustrissimo, & Reverendissimo Domino hujus Sanctæ Ecclesiæ Præsuli exhibebo. Honorem, & utilitatem dictæ Ecclesiæ in omnibus, & per omnia procurabo. Conspirationes, * monipodia, & conventicula, tum contra Reverendissimum Dominum Antistitem existentem, & futuros successores ejus Canonice intrantes, tum contra Capitulares, & Beneficiatos Fratres meos, & eorum aliquem, non procurabo. Et quod in assecutione hujus Præbendæ non interveniet fraus, dolus, aut illicita pactio, vel simoniæ labes directe, vel indirecte. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

§. VIII.

His peractis, ambo Domini Capitulares Commissarii, ut præfertur nominandi, si Præbendatum hujusmodi ad Chorum non deduxerunt, deducant, eundemque in ipsa Dignitatis, Canonicatus, vel Portionis, in qua successerit, sede, in signum possessionis collocent, ibique in Libro legere, servatis omnibus solemnitatibus necessariis, & opportunis, faciant. Quem deinde ad idem Capitulum redeuntem similiter comitentur, & in Capitulari sede illi debita constituant. Ipsumque denique Capitulares omnes in signum fraternitatis, ad amplexum, & pacis osculum accipiant, eique de omnibus, & singulis fructibus, redditibus, proventibus, & emolumentis ad eam Præbendam pertinentibus, integre respondere mandent, & publicum de præmissis omnibus instrumentum petenti, confici, ac dari decernant.

CAPUT XII.

De modo, ad hoc ut Præbendati noviter recepti sciant cæremonias, servando.

§. I.

Expedit plurimum *a*, ut Præbendati, in iis maxime, quæ sibi circa Divini cultus ministerium, & Præbendarum suarum servitium agenda sunt, optime instructi existant. Idcirco, eadem Synodo statuente, decernitur, & ordinatur, ut quilibet Præbendatus, cum primum receptus fuerit, non solum Ordinum suorum cæremonias in Missali, ex Decreto Sancti Concilii Tridentini edito præscriptas; sed eas, quæ Officii Divini recitationem, Chori quoque cantum, & ordinem concernunt, frequenti harum Statutorum, & Cæremonialis nostri lectione addiscat, & calleat. Ad quod etiam per cæremoniarum Magistrum (ex hujus Sanctæ Synodi Provincialis simili Decreto deputandum) in Titulo, *De celebratione Missarum*, examinetur. Nec prius in eis, ac debito Præbendæ suæ officio sufficienter instructus esse credatur, quam ejusdem cæremoniarum Magistri fide, ac testimonio probetur. Quod si sex mensibus a die captæ per eum possessionis elapsis, cæremonias, ac debitum Præbendæ suæ ministerium ignoraverit, & negligens in addiscendo fuerit, ad id a Prælato, cujus in hoc conscientia oneratur, per rigorem opportunum, usque ad Beneficii suspensionem, & fructuum privationem, compelli possit, & debeat.

CAPUT XIII.

De iis, quæ Præbendati, & alii Ministri in Divini cultus ministerio, ac Beneficiorum, officiorumque suorum exercitio agere debent. b

§. I.

Quoniam opportunus Præbendarum, & Beneficiorum, in Cathedralibus, ac Parochialibus Ecclesiis existentium usus in eo consistit, ut Præbendati, ac Beneficiati hujusmodi, juxta Breviarii, Missalisque Romani dispositionem, sacras cæremonias cum decentia, honestate, ornatu, eaque, quæ Dei Ministros decet, conformitate observent, ac teneant; statuit propterea, & præcipit hæc Sancta Synodus, ut omnes hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ Prælati, Cathedraliumque, & Parochialium Ecclesiarum Capitula, Parochi, Vicarii, Beneficiati, & Ministri, quæcumque ad hunc finem in Cæremoniali, ac præsentibus statutis ex ejusdem Sanctæ Synodi Provincialis Decreto editis, ordinata, statuta, & decreta sunt, sub pœna in eis contentia, inviolabiliter custodiant, & exsequantur.

* *Monopolia.* *a* Const. Hispal. C. 11. fol. 78.
b Circa Offic. in Choro exercendum pie sanxit Conc. Milan. 5. Tit. *Quæ ad Divina Officia pertinent.*

CAPUT XIV.

Qualiter omnes Cathedralium Ecclesiarum Præbendati certis anni temporibus Cappas Chori gestare debent.

§. I.

Cum in Cathedralibus Hispaniæ [a] Ecclesiis per sanctas Constitutiones receptum, & observatum reperiatur, ut omnes illarum Præbendati, certis anni diebus Superpelliceis induti, Cappas nigri coloris ad Chorum destinatas superinduantur; idemque in hoc Archiepiscopatu, & Provincia laudabili semper consuetudine invaluerit; & quæ in Metropolitanis, præcipuisque Regnorum Castellæ Ecclesiis usu, & observantia vigent, maxime decet in his etiam partibus immutabili Constitutione servari; ideirco hæc Sancta Synodus omnibus, & singulis Præbendatis hujusmodi ordinat, ac præcipit, ut ad Horas Canonicas, Missas, Processiones, Divinum Officium, & quotiescumque prævia sublimi Cruce Capitulariter processerint, Superpelliceis ornati, prædictas Chori Cappas gestare teneantur, diebus omnium, & forma sequentibus.

§. II.

Imprimis, ad Vesperas Commemorationis defunctorum, Capitulares omnes Christiana (quæ ipsos decet) majestate, atque modestia compositi, Processionis ordine Chorum exeuntes, præcedente eorum Sceptrigero, ad Sacristiam, ut ibi sua quisque Cappa induatur, accedant; ac deinde Cappis hujusmodi induti, simili Processionis ordine ad Chorum redeant; in eoque Vesperas Defunctorum exordiantur; a quo die usque ad Sabbathum Sanctum exclusive eisdem Cappis utantur, præterquam ad primas Vesperas, & per totum diem cujuslibet infrascriptarum Festivitatum eo tempore occurrentium, quæ sunt.

§. III.

Nativitas Domini, incipiendo ab ejus Vigilia, cum duobus sequentibus diebus, SS. Stephani Protomartyris, & Joannis Evangel.

Circumcisio) Domini.
Epiphania)

Purificatio)
Assumptio)
Conceptio) B. Mariæ.
Præsentatio)
Exspectatio Partus)

Festa Sanctorum Apostolorum) Andreæ.) Thomæ.) Matthiæ.

Translatio Corporis S. Jacobi Apostoli Patroni Hispaniarum.

Festum S. Josephi Patroni novæ Hispaniæ cum die octava.

Festum S. Thomæ Aquinatis.

Dominica Palmarum ad Processionem tantum.

§. IV.

Cappæ vero per Præbendatos, ut præfertur, gestandæ, ex lanæ stamine subtili, quod vulgo *anafaste*, seu *burato*, dicitur, aut quavis alia non inhonesta tela nigri coloris efficiatur, prætermissis curiositatibus, & fulcimentis, *aforror* nuncupatis, præterquam in cucullo, & oris anterioribus, quæ, aut muris est, aut raso, aut bombycino sericeo fulciri possint; quibus etiam cauda honestæ longitudinis accedat, quæ nisi in Processionibus, comitatibus, & actibus publicis, in quibus demitti, & extendi solet, plicata semper feratur. Capitularis autem, qui præsignatis diebus in assistentia Divini Officii Cappa hujusmodi usus non fuerit, Processionis, & actus, in quo sic defecerit, emolumenta, & fructuum distributionem, quam alias lucraturus erat, amittat; ac si contumacia creverit, multatio quoque convenienter crescat, super quo præsidentis in Choro conscientia oneratur.

CAPUT XV.

De respectu, & obedientia debita præsidenti; ac de ejus officio.

§. I.

Si dum Divina peraguntur officia, præsidenti, cui in rebus tunc occurrentibus necessaria, & opportuna providere incumbit, debita non deferatur obedientia; omnis proculdubio Celebrationis ordo, non sine magno Christiani populi scandalo confundetur. Quapropter hæc sancta Synodus statuit, & mandat, ut [b] omnes Beneficiati, Cappellani, Cantores, & Chori Ministri cujusvis status, aut conditionis existant, præsidenti, in his quæ circa Divina officia mandaverit, absque ulla prorsus excusatione, aut repugnantia pareant. Si quis autem (quod absit) verbo, aut alio quovis modo præsidenti non obtemperaverit; arbitrio Capituli, habita inobedientiæ, & scandali ratione, ab eodem præsidente multetur. Cui tamen eadem sancta Synodus in primis injungit, ut quæcumque agenda sint, modestis, & ab injuria alienis verbis mature discernat, atque præcipiat. Quod si hac in parte idem præsidens nimis excesserit, res ad Prælatum, ut de opportuna emendatione, ac remedio provideat, deferatur.

§. II.

Præsidens matutino tempore, priusquam ad Primam pulsari finiatur, ad Ecclesiam veniat, ejusque munditiam, tum in Altaribus, tum in Choro, qui quotidie verri, ac æstivo tempore etiam rigari debet, tum quoque in sedibus, per ejusdem Chori pueros in tabula designandos etiam quotidie tergendis, diligenter inspiciat. Deinde Chorum primus omnium ingressus, antequam incipiantur officia, ad aliorum exemplum, juxta sedem suam genua flectat, & punctatorem ad primam Chori sedem genibus flexum existere, ac omnes cum silentio intrare, genua flectere, ac suprascriptis cæremoniis uti procuret. Galerum, aut ligneos calceos, aut quemvis alium indecentem habitum gerentes Choro prohibeat. Neminem, nisi Superpelliceo indu-

[a] Const. Hispal. Const. 12. fol. 80. Santiago C. 3. Consuet. de Granat. Conc. Limen. 2. anni 1567. C. 61. i. 16. 2. pag. *De origine, & fundamento earum Capparum, quæ vulgo vocantur* Capa de Choro, *loquitur Joannes Trullo* in Reg. Canon. cor. Regul. Lib. 1. C. 12. n. 6. & 7. [b] Ex Consuet. Granatensi C. 27. & 28.

indutum, aut Chorum ingredi, aut inter Chorum, & Altare majus, dum Divina officia celebrantur, transire permittat; & in universum suum quemque munus, & officium, tam in Choro, quam in Ecclesia, quam etiam ubicumque Capitulum convenerit, præstare, prout æquum est, faciat. Silentium denique, a quo dacens, vel indecens Chori ministratio pendet, ab omnibus servari; loquentes monendo, ac in ipso rationum tempore Horarum emolumenta iis, quos propter defectus hujusmodi multaverit, deduci videndo super omnia intendat. Ac proinde suam quemque tenere sedem, vetita unius loci in alium migratione, præcipiat, ita ut quantum Chori capacitas permiserit, singulis Beneficiatis singulæ sedes hinc inde vacent, quo silentii fiat observatio facilior, & Chori plenitudo major appareat. Quemcumque ab alio discedere, utpote colloquentem, aut alia ex caussa jusserit, eundem non obtemperantem unius Horæ multet emolumentis. Ad Hymnum; *Te Deum laudamus*, psallentes Choro contineat, ne ipsum solum ibi manere contingat. Duo quoque scamna tapetibus strata, pro sacris concionibus audiendis, antequam incipiatur Prima; unum vero simili tapete ornatum ante horam Vesperarum, quoties in eis futuri sunt Cappigeri, afferri, & opportuno tempore apponi faciat. Parentes Ecclesiæ Fontes singulis diebus Dominicis mundari, & aquam benedictam (quæ eisdem singulis Dominicis diebus benedicatur) semper continere provideat, ac suis omnes officiis, quando, & quomodo oporteat incumbere, accurate præcipiat. Egrediendi deoique Chorum iis dumtaxat, qui juxta præscriptæ erectionis tenorem urgenti aliqua necessitate laboraverint, licentiam concedat.

CAPUT XVI.

De iis, quæ cæremoniarum Magister erga ingredientes Chorum præstare tenetur.

§. I.

Cæremoniarum Magistro [a], personis, tam secularibus, quam aliarum Cathedralium Ecclesiarum Capitularibus, quibus ex sanctæ hujus Synodi permissione Chorum ingredi licet, obviam exire, easque ad locum, ubi sessuræ sint, qua decet modestia, urbanitate, ac reverentia comitari, & in earum sedibus collocare, incumbat. Difficultatem vero, seu dubitationem (si qua in hoc rerum genere orta fuerit) idem cæremoniarum Magister cum Prælato, & in ejus absentia, cum præsidente pro tempore existenti conferat, ut quid potissimum agendum sit, decernatur, decretumque Magister hujusmodi sine aliquo defectu perficiat.

§. II.

Qui tamen, si vel in loci assignatione, vel in cujusvis alterius rei exsecutione, arbitrio suo quidvis aliud egerit, vel in aliquo defecerit, ejusdem præsidentis judicio mulietur. Cum autem, nisi cæremoniarum Magistro in ejus officio ab omni pareatur, convenientem divini cultur ordinem confundi oporteat; iccirco hæc Sancta Synodus quoscumque hujus, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum novæ Hispaniæ Prælatos, nunc, & pro tempore existentes, hortatur in Domino, ut quotiescumque per cæremoniarum Magistrum de aliqua cæremonia, vel laudabili consuetudine servari debita admoniti fuerint, eundem benigne suscipiant, ac ejus animadversionem opere exsequantur; ut, & ipsi suis decenter officiis respondeant, & suo alio-exemplo ad obediendum eidem cæremoniarum Magistro moveant. Reliquis autem omnibus Beneficiatis, Cappellanis, & ministris Ecclesiasticis iniungit, ac præcipit, ut ipsum cæremoniarum, Magistrum in ejus officio venerentur, eique morem gerant. Qui ex supradictis contrafecerint, primo unius Horæ, secundo integri diei, ac tertio unius hebdomadæ emolumentis multentur.

CAPUT XVII.

De ordine per Capitulum capitulariter egrediens servando.

§. I.

Quando Prælatus [b], & Capitulum aliquam Ecclesiam, vel Monasterium, vel Eremitorium Processionis ordine adiverint, solenniter exire, & procedere, ac Divinis Officiis ordine, atque silentio servatis assistere debent, ut & sacrorum rituum, quibus utuntur, decentiæ satisfaciant, & quo magis totius populi oculis exponuntur, eo majora Ecclesiasticæ honestatis documenta perhibeant. Proinde hac sancta Synodo decernente statuitur, & ordinatur, ut quoties Capitulares ab Ecclesia Processionis ordine, sive voti, sive funeris gratia, quomodolibet exierint; Superpelliceis ornati, ac pro temporis per hæc statuta superius designati exigentia, Cappis etiam superinduti, Cappellanis similiter, & Ministris Superpellicea gerentibus, incedant. Quod si celebrandi alibi caussa, Capitularis Processio fiat; pretiosioribus ornamentis ex conveniente eidem Festivitati colore, Presbyter quidem Alba, & Pluviali indutus, solitoque birrato contectus, usque ad celebrationis hujusmodi locum, ubi Planetam accipiat; Ministri vero Albis, Dalmaticisque præparati procedant. Si vero post meridiem hujusmodi Processionis ordo sit futurus, Presbyter, ac Ministri præscripta forma decorati progrediantur. Cantores quoque, ac Tibicines semper, ut solent (nisi aliud Processio postulaverit) intersint. Omnes autem ordine suo euntes, ac Divinis Officiis assistentes, & debitis cæremoniis, & opportuno silentio utantur. Qui vero, vel cum collateralibus colloquutus fuerit, vel nutibus, ac signis luserit, aut alias quomodolibet contra præmissa fecerit, præsidentis arbitrio multetur.

§. II.

Et quoniam ratio postulat, ut Capitulum competentem locum, ac sedem habeat, ubi Divinis Officiis assistere possit; eadem sancta Synodus cæremoniarum Magistro decentem hujusmodi locum prævidendi, ac majori Sacristæ, ut scamna, & tapeta, ubi Capitulum ordine

a Ex Ecclesia Compost. a Cap. 17. usque ad Cap. 25. b Ex Ecclesia Compost. C. 28. c Ex Ecclesia Compost. a 24. & ex consueta Granat. Cap. 31.

dine suo sedeat, & Divinis Officiis intersit (ita ut neque in his, neque in aliis sedibus, die Corporis Christi, & illius Octavis apponi solitis, aliquæ sæculares, vel etiam Ecclesiasticæ personæ sedere præsumant) deterri faciat, præcipiendi curam imprimis injungit.

CAPUT XVIII.

De Magistri Cappellæ officio, & Cantoribus.

§. I.

Experientia quotidiana satis constat, quantum oporteat Chori Ministros, & Cantores a Cappellæ Magistro sufficienter instrui; & quæ quoque die cantu figurato canenda sunt, ordinato ad id Facistorio prævideri, ut Divinorum Officiorum solennitas digno semper honore celebretur. Quapropter necesse est, ut idem Cappellæ Magister, tam præmissis, quam aliis infrascriptis ad eius officium ex huius sanctæ Synodi Decreto spectantibus, operam suam diligenter impendat.

§. II.

Imprimis, ut singulis non feriatis diebus, statim post Primam, quousque pulsari finatur ad Missam, in loco intra Ecclesiam ad id specialiter designando, Scholam ad omnes, tam Beneficiatos, quam reliquos Cantores, & Ecclesiæ Ministros, atque servientes eo accessuros, in cantu figurato, & contrapunto docendum, & instruendum, tempore, quo alia cantus firmi lectio per Succentorem habenda non impediatur, habere debeat. Quoties autem, nisi ex caussa infirmitatis, vel absentiæ a Civitate, de Prælati, & Capituli licentia factæ, defecerit, juxta culpæ modum præsidentis arbitrio multetur. Quamdiu vero abfuerit, vel ægrotaverit, aliquem ex Cantoribus, judicio præsidentis magis idoneum, qui in ejus locum præfatæ lectioni sine defectu praesit, substituat. Cui etiam eadem sancta Synodus injungit, ut quæ diebus Festivis, præcipue solennioribus, ac majoris Hebdomadæ Officiis, Nativitatis quoque Domini die, ad Matutinum figurato cantu celebrandis, canenda sunt, opportune a Cantoribus prævideri maxime curet; ne dum Officium in Choro peragitur, defectus aliquis præsentis populi aures offendat. Quod si ob hujus diligentiæ omissionem, notabilis cantus dissonantia in Choro contigerit; idem Cappellæ Magister, ejus Horæ in qua sic defecerit, salario multetur. Quia vero ad eundem Cappellæ Magistrum spectat, Missas, ac reliqua figurato cantu hujusmodi decantanda eligere, ac designare; ita ut illa, & non alia cantari debeant; eidem propterea injungitur, ut quemadmodum quæ ipse composuerit, cantari, prout æquum est, faciet; ita etiam quæ ab aliis insignibus musicis composita reperit, similiter cani faciat. Cum in hac celebri Ecclesia, ad quam undecumque concurritur omne musicarum genus, a diversis auctoribus adinventum, cantari deceat, quo Cantores in cujusvis generis musica exercitentur, atque adeo assuescant, & peritiores evadant.

§. III.

Oportet etiam, ut a Cantoribus, Tibicinibus, & Chori Ministris, eidem Cappellæ Magistro in ejus officio reverenter pareatur. Et ideo eadem sancta Synodus præcipit, & mandat, ut quod idem Cappellæ Magister Cantoribus, & Chori Ministris decantandum, Tibicinibus vero, & Organistæ sonandum commiserit, ac quibuslibet illorum quippiam, vel ad Chori Facistorium dicere, vel super cantu firmo contrapunctum facere, vel ad organi sonitum concinere; vel denique in reliquis ad ejusdem Magistri officium pertinentibus injunxerit; id ipsum ab omnibus, & singulis supradictis, sine aliqua excusatione, aut mora perficiatur. Qui vero ejusdem Magistri commissa, & injuncta hujusmodi non egerit, præsidentis arbitrio multetur.

§. IV.

Præcipit similiter eadem sancta Synodus, ut singulis Dominicis, & aliis observari solitis Festivis diebus, in quibus ad organi sonitum canendum fuerit; idem Cappellæ Magister, & Cantores, initio Tertiæ, & Vesperarum, videlicet ad, *Deus in adjutorium meum &c.* Chorum ingrediantur, ut tam ad Antiphonam, *Asperges*, quam ad psalmodiam, quam etiam ad contrapunctum, super eisdem Psalmis intonandum prompti, & parati existant. Quod si vel Cappellæ Magister, vel Cantores hujusmodi prædicto tempore ingressi non fuerint, attento parvo eorum salario, moderate multentur.

§. V.

Ut autem Cantores dexteriores evadant, ordinat eadem sancta Synodus, ut ii, quos Cappellæ Magister instructione egere dixerit, lectioni musicæ, de qua superius fit mentio, interesse teneantur. Qui vero ex supradictis lectioni hujusmodi, nisi ob adversam valetudinem, vel absentiam ab hac Civitate de legitima licentia factam, defuerit, præsidentis arbitrio etiam moderate multetur.

§. VI.

Et quoniam sæpe contingit, unico absente Cantore, Chorum musicorum imperfectum manere, ac proinde decentem solennitatibus ornatum, & splendorem desiderari; & experientia docet, ex aliquorum Præbendatorum (qui etiam Cantores sunt) absentia, notabiles intervenisse defectus; idcirco Sancta hæc Mexicana Synodus decernit, & mandat, ut nulli Præbendato Cantoris munus habenti, vel ad Vesperas, vel per totum cujuslibet Festivitatis musicam requirentis diem, capere requiem liceat; sed Præbendati hujusmodi, qui Cantorum salario fruuntur, ea ipsa, ad quæ alii Cantores non Præbendati tenerentur, nisi hebdomadarii fuerint; ac propterea, in aliquo ejus hebdomadæ ministerio occupati existant, servare similiter debeant. Qui autem contra hanc ordinationem fecerint, multæ subjaceant.

§. VII.

Insuper idem Magister, & Cantores, in omnibus Dominicis Paschalium Festivitatum diebus, ad primas, & secundas Vesperas Domini Sabaoth, in reliquis etiam Dominicis, & Beatæ Mariæ Festivitatibus observari solitis, ad primas Vesperas, primum, tertium, & quintum

tum Psalmum; ad Matutinum vero, Canticum *Benedictus*, alternis cum organo versibus, ea musicæ differentia, quæ *faborden* dicitur; Hymnum tamen, & Canticum *Magnificat*, tam ad easdem primas, quam ad secundas Vesperas, totam, quoque Missam, non solum in præmissis Festivitatibus, sed etiam in aliis duplicibus majoribus similiter observari solitis, cantu figurato canare teneantur.

§. VIII.

Præterea, a prima die Sabbathi Quadragesimalis usque ad Feriam tertiam majoris Hebdomadæ inclusive, Antiphonam *Salve Regina*; & tam in Nativitatis, & Epiphaniæ Domini diebus, quam in Assumptionis, ac Nativitatis Beatæ Mariæ, & aliis pro tempore occurrendis Festivitatibus, cantilenas rythmicas, devotas quidem, & honestas, ac per Prælatum approbatas, ac in Dominica Palmarum Passionem Domini, & in majori hebdomada primas ad Matutinum Lamentationes, aliaque officia eisdem in tabula committenda, cantare debeant.

STATUTORUM

PARS SECUNDA

CAPUT I.

De Capitulis in Ecclesia habendis, illorumque tempore, & assistentiæ modo.

§. I.

Duobus [a] cujuslibet hebdomadæ diebus, per Ecclesiarum hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ erectionem designatis, Capitulares ad Capitulum congregari debent; quacumque videlicet tertia Feria, ut de temporalibus ad mensæ Capitularis, & fabricæ bona spectantibus negotiis agant; qualibet quoque sexta Feria, ut de spiritualibus rebus, ad Divini cultus reformationem pertinentibus, disserant. Ad illud [b] vero non nisi post Horarum Canonicarum officium, nempe post Primam, quousque Tertia, vel Sexta dicenda sit, vel post Missæ majoris celebrationem accedant. Ita ut tam ad Præbendarum, Beneficiorumque suorum obligationem, & scopum (qui Divinus est ritus) quam ad Congregationis Capitulares, quæ, vel præscripto, vel vespertino, post Horarum recitationem, tempore haberi possunt, potius attendant.

§. II.

Cumprimum locum Capituli ingressi fuerint, ad sacram ibi propositam Imaginem singuli preces fundant, ac servato antiquitatis ordine, suo quisque loco sedeat. Post hæc Præsidens se signo Sanctæ Crucis signet, ac intelligibili voce dicat: *Sancti Spiritus adsit nobis gratia &c.* Et: *Adjutorium nostrum &c.* Orationem Sancti Spiritus: *Domine &c.* Et: *Actiones nostras &c.*

§. III.

Sextis [c] Feriis, de competenti Altaris, & Chori ministerio, ut defectus, si qui fuerint, emendentur, & in futurum caveantur, ac inobedientes pro culpæ modo multentur, potissimum agant. Ita ut Præsidens ad decentiam, honestatem, silentium, attentionem, ac devotionem, & id genus alia, Deo ministrantibus necessaria, Capitulares publice adhortetur, ipsosque iis præcipue virtutibus incumbere, quibus Chori decentiæ, & injuncto sibi muneri satisfaciant, ut hoc laudabili exemplo reliqui Ecclesiæ Ministri ad similem Divini cultus observantiam excitentur, identidem moneat; & si opus fuerit, Succentorem, Punctatorem, cæramoniarum Magistrum, ac cæteros Officiales vocari faciat, animadvertat, & corrigat, quatenus Dei Optimi Maximi obsequio, ejusque cultui felicioribus augmentis incumbant.

§. IV.

Tertiis vero Feriis, de temporalibus, tam mensæ Capitularis bona, quam quævis alia negotia concernentibus rebus deliberent. Ita ut nonnisi Præsidens, aut de illius, & Capituli licentia quivis, Capitularibus omnibus interea tacentibus, & attente auscultantibus, occurrentia negotia proponat.

§. V.

Hic vero in suffragiis ferendis servetur modus, ut prius res proposita ab omnibus, non solum bene audiatur, sed etiam si ardua fuerit, per convenientem sine clamoribus collocutionem discutiatur. Ac si adhuc talis fuerit, quæ maturiori consultatione indigeat, de majoris partis ejusdem Capituli sententia ad alium diem * deferatur; sin minus, illico resolvatur. Tuncque ante omnes Præsidens brevi, ac compendioso loquendi modo (quo etiam reliqui utantur) suffragium ferat; deinde singuli, servato antiquitatis ordine, suam similiter sententiam dicant; ita ut nullus aliorum, vel sermonem intercipiat, vel sententiam resumat, vel etiam reprehendat; sed quilibet quicquid, inspirante Domino, senserit, nemine id ægre ferente, aut aliquo modo impediente, libere ibi pronunciet. Sui quisque sermonis initio, ac fine, aliquam nudato capite inclinationem Capitulo, versus Præsidentem, cui etiam sermo dirigendus est, faciat. Prælato autem ibi præsidante Capitularis locuturus, postquam nudo similiter capite se erexerit, ac iterum sedans cooperto capite suam sententiam protulerit, rursus detracto pileo surgat, ac inclinato corpore eidem Prælato reverentiam præstet. Sic igitur omnes [d] suffragia ferant, & primi novissimos, sicut ab eis auditi sunt, patienter audiant. Qui autem alterius suffragium interruperit, quatuor regalium primo, octo vero secundo, ac si perseveraverit, multiplicata eorundem regalium pœna, quæ in quadranti irremissibiliter exsequenda signetur, juxta hujus Synodi Provincialis Decreta puniatur.

§. VI.

Omnium deinde suffragia, quantumvis fuerint inter se contraria, Præsidens resumat, & col-

[a] Ex Eccles. Compost. C. 95. 96. 97. 98. & 99. Const. Granat. C. 60. Tit. *Del Cabildo*. [b] Conc. Milan. 3. Tit. *De his, quæ ad capit. pertinent*. Conc. Comp. Act. 2. D. 7. & Conc. Tolet. Act. 3. C. 12. Statutum Ecclesiæ Compost. C. 93. & Lim. 2. C. 74. Mil. 1. P. 2. Tit. *De his, qui Dignit. Personatus, aut Canonicatus habent verb. Canonici*. Juvat Conc. Mil. 3. Tit. *De his, quæ ad capit. pertinent*. [c] Conc. Compostel. Act. 3. statut. Compost. C. 99. * Differatur. [d] Lib. 3. Tit. *De Beneficiatis Cathed. Eccles.* §. 2.

& colligat, & quod eorum pars major deliberaverit, hoc tamquam potissimum tenendum fore declaret. Idque per Secretarium Capituli, nihil propterea dolentibus iis, qui contrarium senserint, faciat in actis annotari. Si quis autem se ab ea Capituli deliberatione sic annotata gravari protestatus fuerit; protestationem hujusmodi idem Præsidens apud acta Capitularia scribi, illaque cum opportuna actorum insertione, in forma fidem faciente conscriptam, eidem protestanti, ut si voluerit, ad competentem Judicem recurrat, ab eodem Secretario gratis dari præcipiat. Ea autem negotia, quæ justitiam concernent, non ea Capituli suffragiis, sed ipsius, Advocatorum sententia, prout justitia popofcerit, explicentur. Quoties vero similes casus contigerint, Jurisperiti ab omni affectione immunes, & quoad fieri possit, non Capitulares, consulantur. Et quoniam in actibus capitularibus hujusmodi nonnullæ sæpe discordiæ, inimicitiæ, ac discussiones exoriri solent; ideo hæc sancta Synodus omnes in Christo monet, ut modestis, ac temperatis verbis, & quibus nemo lædi possit, utantur. Quod si quis adversus alium inhoneste, aut injuriose locutus fuerit; statim ea dierum emolumentis, & graviori, si opus fuerit, pœna, per majorem Capituli partem, juxta excessus, & scandali qualitatem moderanda, multetur. Cujus quidem pœnæ executio, omni prorsus appellatione postposita, fiat, ut sic damnis majoribus, quæ evenire possent, occuratur; paxque, & unitas Ecclesiasticis personis digna servetur, ac ejus generis culpæ, quæ Prælatum, & ejus Vicarium latere possunt, aliqua punitione corrigantur. Locum Capituli nullus nisi Superpelliceo, ac tempore exigente, etiam Cappa indutus, sub amissionis suffragii pœna ingrediatur; ut sic omnes hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ Ecclesiæ laudabilem consuetudinem, ac traditionem, quam in hoc tenuerunt, teneant.

* Forte, minus regalis.

§. V I I.

Nullus Capitularis Dei Domini nostri, aut gloriosæ Matris ejus, aut cujusvis Sanctorum nomen juret. Qui vero semel per Præsidentem monitus adhuc juraverit, unius mineralis * pondo Ecclesiæ fabricæ applicandi, & in quadrant ad hunc effectum signandi pœna multetur. Idque non solum in Capitulo, sed etiam in Choro, & qualibet Ecclesiæ parte servetur. Ita ut quilibet Capitularis fratrem suum jurantem monere, eundemque, si contumax fuerit, Præsidenti, qui ipsum præscripta pœna corripiat, denunciare curet.

§. V I I I.

Capitularium in Capitulo existentium nullus ad aliquid loquendum, nisi in forma superius expressa surgat a loco suo, ubi quiete, quousque Capitulum finiatur, sedere debet; nec inde, nisi de Præsidentis licentia, sub emolumentorum unius Horæ illius diei multa, egrediatur.

§. I X.

Si aliqua ex caussa quispiam ex Capitularibus ensem, aut mucronem, aut aliud talium in Ecclesia, vel Choro attulerit, pro delicti personæ, & loci qualitate, arbitrio Ordinarii plectatur.

§. X.

Quoties alicujus negotii tractati secretum Capitularibus ex eorundem pro majori parte sententia indicendum fuerit, sub pœna præstiti juramenti indicatur; aut si eidem Capitulo videbitur, novum de secreto servando juramentum ab omnibus præstetur; & qui jurare noluerit, unius, aut (si videbitur) plurium dierum emolumentis multatur, ac suffragio privatus extra Capitulum fiat.

§. X I.

Capitularis autem, de cujus, aut fratris, aut propinqui negotio agitur, & qui, vel a Capitulari offensus esse, vel Capitularem offendisse prætenditur, Capitulo, quamdiu super hujusmodi rebus consultabitur, non intersit.

§. X I I.

Capitulares autem ad Capitulum convocare, Decano in Ecclesia existenti; sin minus, Dignitati, aut Canonico seniori; extra Ecclesiam vero, similiter Decano in Civitate degenti, & eo absente, Dignitati, vel Canonico hujusmodi seniori, incumbat. At si aliquando tale negotium occurrerit, quod solitum Capituli diem exspectare non possit, ac Decanus, vel eo absente, Præsidens per aliquos Capitulares requisitus, Capitulum congregare noluerit; duo, vel tres Capitulares, ne hujusmodi negotium pereat, aut deterius fiat, Capitulum intimari faciant; quo casu cessante, nemo sub gravi, quam subeat, pœna, Capitulares ad Capitulum vocare præsumat.

§. X I I I.

Negotiorum omnium occurrentium Decanus, aut Capituli Præsidens rationem habeat, ut illa omni mora postposita, prout oportuerit, expediantur. Itaque non de pluribus simul agi permittat; sed quod primo propositum fuerit, ante reliqua omnia definiatur, & concludatur. Negotium vero semel definitum, quantumvis aliquis Capitularis, qui definitioni hujusmodi defuerit, de novo ingrediatur, nisi de totius Capituli mandato, iterum consultari, aut per suffragia diffiniri non possit, cum absentes Capitulares, de sic deliberatis, ac diffinitis, postea informari valeant.

§. X I V.

Tam Literæ transmittendæ, quam singula solutionum, & expensarum jussu Capituli faciendarum mandata, necnon procurationum, obligationum, ac provisionum capitularium instrumenta, ejus Capituli nomine, subscribenda per quatuor Capitulares, (nempe Dignitatem, Canonicum, integrum, ac dimidium Portionarium, alternatim singulis quibusque mensibus, incipiendo ab antiquioribus) deputandos, quamvis ipsi in præmissorum deliberatione contrarium senserint, sub pœna ipsius Capituli arbitrio infligenda, subscribantur duo, quolibet anno, ex Capitularibus ad id magis idoneis, procedendo a Dignitatibus. Calculatores nominentur, qui simul cum Secretario Capituli, & Computatore totius massæ, inspecta punctatoris Chori relatione, calculos, ac distributiones mensæ Capitularis, omnibus Benefi-

ciatis, Officialibus, & Chori ministris, juxta quotam cujuslibet illorum partem, ac salarium competentes, faciant.

§. X V.

Quotiescumque aliqua perpetui, vel redimibilis census translatio, juxta Motus proprii felicis recordationis Pii Papæ V. formam, aut quævis alia similis scriptura contractus facienda sit, Capitulares omnes per diem ante, ut moris est, convocentur, quatenus, an pro eodem precio censum hujusmodi accipere, illumque alicui Beneficiato, nonnisi sub severissima cautione (super quo hæc sancta Snodus eisdem Capitularibus conscientias onerat) locare velint, mature deliberent.

§. X V I.

Omnes vero Regiæ provisiones, ac literæ, quæ pro tempore Capitulo transmittentur, in eodem Capitulo per ejus Secretarium legantur; ac si alicujus momenti fuerint, notatis datæ, ac receptionis ipsarum diebus, statim in Præsidentis (cui hoc in primis injungitur) præsentia per eundem Secretarium sub fideli archivi custodia reponantur.

§. X V I I

Incumbit autem Capitulo, aliquem Capitularem Divini cultus zelo, ac diligentia ferventem a Prælato approbandum deputare, qui sacrorum custodias, Bibliothecas, resque omnes Ecclesiæ videndi, & quid reparatione, aut mutatione indigeat, advertandi, sepulturas quoque signandi, ac distinguendi curam suscipiat.

§. X V I I I.

Computator totius massæ per Prælatum, & Capitulum nominandus, calculos distinguere, ac rationes ab omnibus reddituum decimalium pro tempore existentibus Oeconomis simul, vel divisim exigere, quæcumque item pecuniarum jussu Capituli solvendarum mandata considerare, & in aliquo ad hoc specialiter habendo, ac sub archivi [a] (quod ex Decreto hujus sanctæ Synodi erigi debet) custodia servando Libro annotare teneatur.

§. X I X.

Præmissa vero omnia, & singula, sicut præfertur, ordinata, & statuta, primus omnium Decanus, seu Præsidens, quicumque pro tempore fuerit, tam in Choro, quam in Capitulo servet, & opere compleat. Quod si non fecerit, non solum in iis, quibus ipse alios multare potest; sed si visum fuerit, etiam in pluribus in Capitulo multetur. Nihil autem præter hujusmodi ordinationes, vel propria auctoritate, vel sine expressa Capituli deliberatione, ac sententia faciat, nec aliquibus magis quam aliis favorem, vel opem præstet; sed erga omnes Capitulares, & Beneficiatos, ac in universum quascumqua personas Ecclesiasticas, modeste, & urbane se garat. Qui etiam e converso ab omnibus honoretur, ac veneretur. Ita ut quando excellerit, aut defecerit, non publice, sed in Capitulo, vel separatim reprehendatur.

C A P U T I I.

Quomodo, & quando convocanda sint Capitula ante diem.

§ I.

Quando [b] grave aliquid negotium ex jam consideratis, ad quod omnes congregandi sunt, occurerit, vel de novo successerit, quamvis in ordinariis Capituli diebus tractandum veniat, Præsidens Sceptrigero, ut Capitulares omnes ad Capitulum vocet, præcipiat, ad casus videlicet sequentes.

Ad assignandum [c] pro officio alicui committendo salarium, & ad aliquid Capitulo proprium sine ullo eorum, quæ sancta hæc Synodus super hoc decreverit præjudicio aliis coodonandum.

Ad nominandum etiam Punctatorem, Calculatores, Oeconomos, cæremoniarum Magistrum, Ecclesiæ Cappellanos, ministros, & famulos, aliosque quoscumque, tam mensæ Capitularis, quam aliarum rerum officiales, Capitulo deputandos, eosque salva in omnibus præcipua Prælati potestate, juxta Juris dispositionem, ac sacri Concilii Tridentini [d], hujusque sanctæ Provincialis Synodi Decreta removendum.

Præterea, ad respondendum quibusvis alicujus momenti Regiæ, vel Romanæ Curiæ Literis, vel Procuratores constituendum, vel Capitulum ad aliquid obligandum, vel etiam lites, & caussas movendum, aut motas prosequendum.

Insuper, ad possessionem alicui Capitulari noviter admittendo tradendum.

Ad quodvis etiam legatum Capitulo relictum acceptandum.

Necnon ad nuncios, tam ex Beneficiatis, quam ex aliis non Beneficiatis, quocumque opus fuerit mittendum.

Ad quæcumque item Ecclesiæ, aut mensæ Capitularis bona stabilia permutandum, vel alienandum, vel transferendum.

Ad quamlibet quoque rem, Ecclesiæ statum concernentem, mutandum, & ordinandum.

Denique ad ea, quæ semel deliberata, & definita fuerint a Capitulo, revocandum, & annullandum.

§. I I.

Ad præmissa igitur omnia, & singula, & ex noviter occurrentibus quæcumque Capitulo bene visa, quamvis ordinariis diebus, tertiis videlicet, ac festis Feriis, tractanda sint, Capitulares omnes in Civitate pro tempore existentes, per Sceptrigerum, qui Capitulum ad nulla negotia specialem convocationem requirentia, congregari singulis illorum denunciet, ante diem vocentur.

§. I I I.

Si autem aliis non ordinariis Capituli diebus, negotia hujusmodi de novo occurrerint, dum Capitulares omnes tunc in Civitate degentes in Ecclesia reperiuntur; ibi etiam ad Capitulum

a Lib. 3. Tit. *De rebus Eccles. conservan.* §. 6. & 7. b Ex stylo, & consuet. Gran. C. 60. Tit. *Del Cabildo* §. 5. comienza: *Quando algun negocio huviere.* c Lib. 3. Tit. *De rebus Eccles.* §. 2. d Sess. 25. C. 6. Lib. 1. Tit. *De majoritate, & obed.* §. 1.

lum statim habendum congregentur. Adveniente vero solita Capituli hora, quicumque illi intervenerint, tam præmissa, ad quæ specialiter vocati fuerint, quam quæcumque alia præterea occurrentia, reliquis, vel non venientibus, vel si, ut præfertur, legitime occupati exsistant, suffragium non mittentibus, deliberent, ac diffiniant.

CAPUT III.

De Capitulo in Choro non nisi de levibus rebus habendo.

§. I.

Volens præterea hæc sancta Synodus, pluribus absurdis ex habito in Choro Capitulo hactenus exortis occasionem tollere; Capitularibus omnibus pro tempore existentibus, ne [a] deinceps in Choro, aut alibi, quam in loco ad id specialiter deputato capitulariter convenire, aut de negotiis semel in Capitulo diffinitis, vel diffiniri cœptis, aut alias gravibus, deducibiles hinc inde rationes habentibus, agere possint, in futurum prohibet. Et nihilominus, ut quoties necessitas, quæ congregationem in loco solito habendam expectare non debeat, fuerit aliqua levia ad felicius, & ornatius Ecclesiæ ministerium, & non aliter dirigenda negotia deliberare, & providere valeant, permittit.

CAPUT IV.

De generali Capitulo, binis quibusque mensibus habendo.

§. I.

Insuper, ut singulæ huius Provinciæ Ecclesiæ auctiori spiritualium, temporaliumque bonorum cumulo, ac splendidiori, Beneficiatorumque, atque servientium ministerio semper vigeant; eadem Sancta Synodus statuit, ut [b] præter ordinaria singulis hebdomadis modo præmisso habenda Capitula, unum generale extraordinarium binis quibusque mensibus, die a Præsidente per expressum Prælati mandatum designando, Capitulum habeatur, ad quod Capitulares omnes per Sceptrigerum quatuor ante diebus vocentur, ut ibi tam de litium, caussarumque pro Capitulo, aut contra ipsum pendentium statu, diligentiis factis, vel omissis, utilitate, vel damno, reparatione quoque, vel directione; quam de completa, vel incompleta decimarum exactione, & quacumque Oeconomorum, tum pro mensa, tum pro fabrica deputatorum, si qua fuerit, in exigendo negligentia, vel collusione, exactarumque rerum, ac pecuniarum partibilium quantitate, diligenter ab omnibus consulatur; ac de necessario & opportuno remedio in omnibus, maximeque in rebus Divini cultus decentiam, Officiorumque celebrationem concernentibus, provideatur.

CAPUT V.

De negotiis gratiam, vel justitiam concernentibus.

Ad tollendum vero omne dubium, & dissensionum, quæ sæpe in Communitatibus ex ignorantia procedunt, materiam; hæc Sancta Synodus declarat [c], illa gratiæ negotia vocari, quæ in mera ejusmodi gratiam facientis voluntate consistunt, nullamque petenti actionem juridicam tribuunt; quæ si majori Capituli parti visum fuerit, secretis suffragiis Capitularium libertati, & paci magis opportunis diffiniantur. Quæ autem petenti jus, & actionem in judicio competentem præbent, ea justitiæ negotia nuncupari; quæ tamquam talia, sive publicis, sive de majoris partis Capituli sententia secretis hujusmodi suffragiis, omni mora postposita, consulantur, ac deliberentur. Ita ut quæ similibus justitiam concernentibus rebus, a Capitulo pro majori parte definita fuerint, si cætera de Jure necessaria concurrant, exsecutioni mandantur.

§. II.

Ordinat præterea eadem Synodus, ut quoties aliquod gratiæ negotium Capitulo propositum negari, Decretumque Capitulare desuper factum semel publicare contigerit; illud per suffragia iterum deliberari nullatenus possit; nec aliquis Capitularis contra præstitum de secreto servando iuramentum, vel adversus alium Capitularem quippiam manifestare, dicere, aut insinuare directe, vel indirecte præsumat. Pro cuius ordinationis observantia, eadem Sancta Synodus Præsidentis conscientiam onerat. Capitulo pariter iniungens, ut quoties Præsidentem in præmissis excessisse repererit, eundem duorum dierum emolumentis mulctatum corripiat; cuilibet denique Præbendato in sanctæ obedientiæ virtute præcipiens, ut si Capitulum hac in parte negligens esse cognoverit, Prælato, qui multam hujusmodi, ut par est, decernat, & exsequatur, prædictum Præsidentis excessum fideliter exponat.

CAPUT VI.

De modo, quo gratiæ in Capitulo factæ contradici potest.

§. I.

Cum sæpius evenire soleat, ut quamvis legitima Capitularium convocatio per Sceptrigerum ante diem facta fuerit, aliquis tamen Præbendatus, vel propter ægritudinem, vel aliam justam absentiæ caussam, vel certe propter ejusdem Sceptrigeri incuriam, Capitulo, in quo gratiæ negotium deliberatum fuit, interesse non potuerit, factamque hujusmodi gratiam fieri non debuisse judicaverit; ideo hac perpetua Synodali Constitutione decernitur, ut idem Capitularis, qui ab eo Capitulo absens, interim tamen præsens in Civitate fuerit, possit infra triduum, tam in Capitulo, quam coram Capituli Secretario, gratiæ, ut præfertur, factæ, contradicere, protestatus in forma se eidem gratiæ in proxima habendo Capitulo expresse contradicturum. Si vero Præbendatus ut supra contradicens, prædictæ convocationis tempore extra Civitatem degerit, eandem gratiam, modo, & forma præmissis, infra octo dierum spatium impugnare valeat. Qua facta contradictione, gratia hujusmodi suspendatur, quousque

a Ex Const. Hisp. C. 16. fol. 29. b Ex Const. Hisp. C. 73. fol. 174. & conducit Eccl. Compost. in suis statutis. C. 94. c Ex Const. Hisp. C. 95. & 96. & in statutis Compost. a C. 108. usque ad C. 111. & ex consueta Granat. C. 60.

que Præbendato, qui, ut præfertur, contradixerit, interveniente, iterum secretis suffragiis, calculis videlicet albis, ac nigris suffragantium libertati accomodatis deliberetur.

C A P U T VII.

Quomodo negotium per suffragia conclusum, iterum tractari non possit, & quando possit.

§. I.

Ne Capitularia Decreta, quavis ex causa, vel ad cujusvis personæ instantiam quotidie revocentur; hæc Sancta Mexicana Synodus firma in posterum ordinatione decernit, & mandat, ut quicquid semel in Capitulo deliberatum fuerit, sive gratiam, sive justitiam concernat, nisi justa, & urgens causa supervenerit, iterum tractari minime possit; tunc vero Capitulares omnes, exposita per Sceptrigerum sufficienti ejus negotii ratione, ante diem vocentur, ita ut quotquot illud negotium aliquando decreverant, ejusdem consultationi rursus intersint, & qui absentes fuerint, sub competenti desuper assignando termino exspectentur. Quod si loci, in quo absentes reperiuntur, distantia tanta fuerit, ut ex adventus ipsorum exspectatione grave aliquod discrimen, vel inconveniens suboriri posse credatur, quod datis suffragiis, major Capitularium pars deliberaverit, id ipsum, & nihil aliud exsecutioni mandetur, super quo eadem Synodus conscientiam Præsidentis graviter onerat; & nibilominus præcipit, ut illius vel incuria, vel malitia, per quemlibet Capitularem Prælato, qui de opportuno remedio provideat, exponatur.

C A P U T VIII.

De horum statutorum lectione, ac repetitione.

§. I.

Ad occurrendum excusationibus ex affectata rerum ignorantia suboriri solitis, hæc Sancta Synodus inviolabili Sanctione constituit, & mandat, ut hæc ipsa Statuta simul cum Cæremoniali per eandem Synodum in eis decreto, & ordinato, quolibet secundo, post cujusvis anni principium futuro Capitulo publice legantur, idque Præsidens sub pœna quatuor pondo monetæ harum partium (quæ statim, si negligens fuerit, fabricæ solvat) accurate perficiat; reliqui vero Capitulares, quamcumque in præmissis notaverint Præsidentis incuriam, Prælato, qui de necessario remedio provideat, indicare teneantur.

C A P V T IX.

Quomodo multæ per Capitulares invicem remitti non debeant.

§. I.

Vt quæcumque Prælati [a] sententiæ, provisiones, & mandata debitam exsecutionem habeant, ac suprema ejus jurisdictio, & (qua velut Ecclesiæ Sponsus ornatur) auctoritas optatum sortiatur effectum; ordinat propterea, & mandat Sancta hæc Mexicana Synodus, ea in pœnarum, condemnationumque, atque multarum remissionibus observari, quæ per eandem Synodum in Titulo, *De Beneficiatis*, Cathedralium Ecclesiarum, & eorum officio decreta, & provisa sunt.

C A P V T X.

De Secretarii Capitularis officio, & obligatione.

§. I.

Ad necessariam, & opportunam Capitularium negotiorum expeditionem, hac ordinante Synodo statuitur, ut [b] Secretarius Capituli omnibus capitularibus actibus interesse, atque adeo extraordinariis quidem Capituli diebus, velut Capitularis quisque vocatus. Ordinariis autem, etiam non vocatus, ad Capitulum venire, locumque capitularem primus omnium ingredi, & in aliquo ibi sub fideli capsæ custodia servando Libro, quo res capitulares contineantur, omnium cuique Capitulo intervenientium Præbendatorum nomina præmittere, & quæcumque in ejusmodi Capitulo deliberata fuerint scribere, impositas quoque multas punctis adnotare teneatur. Quoties autem Capitulo defuerit, unius diei emolumento pro salarii rata multetur.

§. II.

Tam admissionis tempore, quam quoties jussus fuerit, solitum de servando actuum Capitularium secreto juramentum, sicut quivis Præbendatus præstare, idque pro negotiorum exigentia inviolabiliter observare debeat.

§. III.

Qui non solum actus omnes capitulares, sed etiam quæcumque ad Capitulum spectantia instrumenta condat, omnesque ejusdem Capituli nomine mittendas Literas, sine ulla præter assignatum illi salarium mercede, componat, & scribat.

§. IV.

Omnibus item calculis, ac partitionibus a Capitulo per Calculatores ad id deputatos, quandocumque faciendis, interveniat, illosque, & illas sub capsæ capitularis prædictæ custodia reponendos, ac reponendas registret, & quæcumque necessaria transumpta ex illis accipiat.

§. V.

Omnia insuper, & singula, sive a Capitulo, sive a fabricæ, Hospitalisve administratoribus deliberata, quæ ad Oeconomum dirigentur, pecuniarum mandata, faciat, & in eisdem actibus capitularibus similiter referat, ut debita illorum ratio habeatur.

§. VI.

Quemlibet quoque actum pro Capituli parte quibuscumque personis notificandum, idem ipse notificet. Si secus fecerit, ejusdem Capituli arbitrio imponendæ multæ subjaceat.

§. VII.

a Ex Eccles. Compostel. in suis statutis Cap. 212. Lib. 3. *De Beneficiatis* Cathed. Eccles. §. 1. & infra. vide 4. P. Cap. 20. b Ex consueta Granat. 61. Cap. 61.

§. VII.

Si Capituli Secretarius, redditaum quoque decimalium Notarius exiſtat, quicquid ex eorundem redditaum Libro ad mensam capitularem pertinere repererit, extrahat; exactorumque, tam in fructibus, quam in pecuniis redditaum hujusmodi partitionas, ut ab Oeconomo singulis Capitularibus persolvantur, absque ulla pro his recipienda mercede, tribuat.

CAPUT XI.

De sigillo Capitali.

§. I.

Hæc præterea sancta Synodus Mexicana abusus hactenus introductos de medio tollere, & ne similes introducantur in futurum providere desiderans; hac perpetuo permansura constitutione decernit, ut Capituli sigillum in capsa sub tribus clavibus, una quidem penes Decanum, vel ejus loco præsidentem, altera penes doctoralis præbendæ Canonicum, vel eo non existente, Capitularem a majori parte Capituli nominandum, tertia vero penes Secretarium servandis, custodiatur; eisdem nihilominus prædictis clavium custodibus debitæ officiom fidelitatis injungens, ut nullas cujusvis generis literas, præter illas, quæ a pleno Capitulo deliberatæ fuerint, eodem sigillo sigillari permittant.

§. II.

Et ut dilucida rerum capitularium ratio suo tempore, & quoties quæsita fuerit, commodius reddatur, præcipit eadem Synodus, ut [a] præter alios Libros Capitulo pro tempore necessarios, certus aliquis (ad annotandum commissiones, legationes, deputationesque omnes, ab eodem Capitulo factas) Liber habeatur, qui Secretario custodiendus, una cum reliquis scripturis, & actis, per inventarium consignetur, ut illum, & illa, quoties requisitus fuerit, exhibeat.

STATUTORUM

PARS TERTIA

CAPUT I.

De iis, quæ redditaum decimalium administratores agere debent.

§ I.

Cupiens alias summopere hæc sancta Synodus felici redditaum Ecclesiasticorum administrationi, utilitati, & incremento prospicere, & laudabilem Hispanicarum Ecclesiarum consuetudinem Cathedralibus hujus Provinciæ Ecclesiis, in hoc potissimum sequendam proponere; statuit, & mandat, ut [b] duo Præbendati (Dignitas videlicet, & Canonicus) vel alii duo Capitulares huic ministerio aptiores, a Capitulo, assignata congrua juxta redditaum quantitatem mercede, deputentur, qui una cum eo, quem Prælatus negotiis quidem idoneum, & in promovendis redditibus exercitatum ad id nominaverit, decimales hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ redditus annis singulis auctionentur, ita ut admittendis auctionum sponsionibus, ac deliberandis eorundem redditaum locationibus intersint, necessariasque, ac sufficientes cautiones recipiant.

§. II.

Eidem etiam Capitulo hæc ipsa Synodus injungit, ut viros aliquot deligat, qui Ecclesiæ fundos, prædia, domos, redditus, & quæcumque alia bona stabilia quotannis visitent, illorumque omnium ilarum, dispositionem, discrimen, & indigentiam eidem Capitulo fideliter exponant. Quibus eadem Synodus conscientiam graviter onerat, nisi quibusvis amore, odio, ac humano lucro postpositis, Ecclesiæ utilitati, ac debito suæ visitationis muneri responderint.

CAPUT II.

De Oeconomis.

§. I.

Ut autem Ecclesiasticorum bonorum securitati, & indemnitati consulat hæc sancta Mexicana Synodus, ordinat, & mandat, ut [c] Oeconomi a Prælato, & Capitulo nominandi sint, in Christiana Religione, & conscientiæ rectitudine laudabiles, legales, sinceri, & communiter approbati; nec prius admittantur, quam idoneas, attenta bonorum eis consignandorum quantitate, cautiones præstiterint, ac una cum fidejussoribus hujusmodi se in cujuslibet anni fine, si præscriptum solutionum, reddituumque, ac fundorum tempus id permiserit, vel ad summum secundo anno peracto, dum tamen interim ipsorum œconomia durat, integram de dispensatis rationem, & satisfactiooem reddituros, sub obligatione promiseriot.

CAPUT III.

De fabrica bonis.

§. I.

Quia stabilium bonorom permanentia frequenti, & opportuna visitatione maxime indiget, ea hujus Mexicanæ Synodi Decreto ordinatur, atque præcipitur, ut deinceps fabricæ [d] Oeconomus sufficientem exigendorum, exactorumque bonorum, & expensarum rationum petenti Capitulo reddat. Domus quoque, ac fundi ejusdem fabricæ diligenter inspiciantur, ac de illarum, illorumque augmento, & conditionum in eorundem locationibus appositarum impletione, censuum quoque, & emphyteusium duratione De ipsius, denique fabricæ utilitate, & proventu perquiratur; & quæcumque super præmissis scripturæ, acta, & instrumenta fuerint, apud archivum, eadem statuente Synodo, deputandum, sub numero, & specificatione reponantur.

CA-

[a] De consueta Granat. C. 61. [b] Ex statutis Comp. C. 79. & 80. & ex consueta Granat. C. 60. in §. *Hanze-las rentas decimales*, & §. *Las possessiones*. [c] Ex statutis Comp. C. 80. & 81. [d] Ex statutis Comp. C. 78.
[e] Lib. 3. Tit. *De rebus Eccles.* &c. §. 6.

CAPUT IV.

De anniversariis, & commemorationibus.

§. I.

Ut defunctorum [a] legata, commemorationes videlicet, & anniversaria, ultimarumque voluntatum dispositiones in Cathedralibus Ecclesiis fundata, & in futurum fundanda debitam exsecutionem, & conservationem habeant; hæc Synodus in præmissis omnibus, & eorum singulis illa servare, & exsecutioni mandare constituit, [b] quæ eadem decernente Synodo, in Titulo, *De testamentis, institutionibus, jure patronatus, sepulturis &c.* statuta, & ordinata sunt; pro quorum complemento, is cui Chori tabulam qualibet hebdomada ordinare incumbit, anniversaria, & Missarum officia hujusmodi, per Capituli Secretarium, quoties celebrari debent, referenda, in eadem tabula notare teneatur, quatenus omnes incumbentia sibi munera noscant, & exsequantur.

CAPUT V.

De scripturis Ecclesiæ, & earum custodia.

§ I.

Prælatorum, Capitulorumque curæ incumbit, universa Ecclesiæ bona, illorumque jura, scripturas, & instrumenta servare. Ideo hæc Mexicana Synodus omnibus Capitulis injungit, & mandat, ut [c] ea in scripturarum sub inventario exprimendarum custodia, & archivi, a quo nihil sine Prælati licentia extrahatur, deputatione, & clausura observent, & exsequantur, quæ, eadem Synodo ordinante, in Titulo, *De rebus Ecclesiæ conservandis, vel non alienandis*, sub pœnis in eis contentis decreta reperiuntur. Quando autem [d] Prælatus, & Capitulum, quibus in hoc conscientia oneratur, aliquorum hujusmodi bonorum alienationem, in evidentem fabricæ utilitatem cedere judicaverint; tunc nisi cætera omnia necessaria, & requisita, tam per Jus commune, quam per Apostolicas Literas disposita, & ordinata præcesserint, nihil innovetur. Si quid vero aliter factum fuerit, nullitatis vitio subjaceat.

CAPUT VI.

De candelis in die Purificationis Beatæ Mariæ distribuendis.

§. I.

In candelarum distributione [e] die Purificationis Beatæ Mariæ facienda, prohibet eadem Synodus, vanos, ac superfluos cereorum sumptus in posterum fieri. Præcipiens nihilominus honestam ceræ quantitatem Prælato, Capitularibus, & omnibus Ecclesiæ Ministris, atque servientibus necessariam provideri, eamque ipsius Ecclesiæ Thesaurario, cui simul cum Præsidente eiusdem ceræ partitio incumbit, consignari. Omnes quoque solenni eiusdem Festivitatis Processioni interventuros, quibus in hoc conscientiam onerat, hortatur in Domino, ut singuli cereis accensis, cum devotionis fervore, & spiritus elevatione, qua & ipsorum statum, & illum actum deceat, procedant.

CAPUT VII.

De requie, ejusque usu, ac tempore.

§. I.

Quamvis præmissæ [f] erectionis forma Cathedralium huius Archiepiscopatus, & Provinciæ Ecclesiarum Capitularibus, qui præter quotidianas distributiones, nullos omnino fructus habent, aliquod pro requie tempus non assignet; & Sancta Synodus Tridentina [g] dum quibusvis Ecclesiarum huiusmodi Præbendatis ultra tres menses, ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse prohibet, earum Ecclesiarum Constitutiones, quæ longius servitii tempus requirunt, intactas relinquat. Hoc tamen sanctum Provinciale [h] Concilium humanæ infirmitati aliquo, ut par est, indulgentiæ præsidio subvenire volens, quo suavior, atque ferventior Divinorum Officiorum celebratio fiat; singulis [i] omnium Cathedralium Ecclesiarum huius Provinciæ Præbendatis septuaginta dierum requiem quolibet anno concedit; quemadmodum in Titulo, *De Clericis non residentibus*, inviolabiliter observanda sanctione decrevit. Ad decidendum vero quascumque super huius Decreti, & concessionis usu dubitationes pro tempore occurrentes, quæ Judicis ministerio indiguerint, idem Provinciale Concilium plenam cuilibet in sua Diœcesi Prælato facultatem, & auctoritatem tribuit, ut attentis temporis, personarum, negotiorumque circumstantiis, & habita tenuitatis redditiuum, ac debitæ Divinis Officiis frequentiæ ratione, quæ Dei, ac Domini nostri obsequio, Divinique cultus augmento potissimum convenire iudicaverit; ea deliberet, ordinet, atque provideat, prout Pastorali eius prudentiæ, & solicitudini idem Concilium committit, & conscientiæ relinquit.

§. II.

Declarat tamen eadem Mexicana Synodus, neminem præmissi Decreti, & indulti vigore a sua Ecclesia abesse posse in aliquo ex infrascriptis diebus, qui sunt:

Tres priores Paschales dies.

Nativitatis.)		
Resurrectionis.)		
Pentecostes.)	Domini.	
Circumcisio.)		
Epiphania.)		
Ascensio.)		
Conceptio.)		
Nativitas.)		
Annunciatio.)	B. Mariæ.	
Purificatio.)		
Assumptio.)		
Festum	(Sanctissimæ Trinitatis.	
	(Corporis Christi.	

Fe-

a Dict. Tit. *De rebus Eccl.* §. 3. b Lib. 3. Tit. 7. 9. & 10. c Conc. Mil. 3. verbo, *Quæcumque cum seqq.*
d Lib. 3. Tit. 8. n. 6. & 7. e Conc. Mil. 3. verbo, *Quod pietatis*, & 5. Tit. *Quæ ad Sacramentalia, & Sacramenta generatim pertinent.* f Ex consueta Gran. C. 55. g Sess. 24. C. 12. verb. *Præterea obtinentib.*
h Lib. 3. Tit. *De Clericis non residentibus*, §. 2. i Ubi supra d. §. 2.

Feria quarta, quinta, & sesta.	Omnium Sanctorum.
Sabbathum majoris hebdomadæ.	Festum (Commemoratio Defunctorum, (usque ad finem Missæ.
S. Josephi.	
S. Joannis Baptistæ.	Patroni generalis.
SS. Petri, & Pauli.	Patroni Titularis Ecclesiæ.

Omnes item Dominicæ Adventus, & cujusvis mensis tertiæ, quamdiu Sanctissimæ Eucharistiæ Processio duraverit. Omnes item dies Quadragesimæ.

§. III.

Similiter hæc Synodus neminem septuaginta horum dierum de requie, nisi pro rata temporis, quo eidem Ecclesiæ inservierit, gaudere posse declarat. Si quis vero dum actuali unius Præbendæ residentiæ integre inservit, ad aliam in eadem Ecclesia promoveatur, ut par est, integre gaudeat.

§. IV.

Insuper eadem Mexicana Synodus declarando subjungit, ut ad Matutinum præcipuarum Festivitatum superius expressarum, ne dum præter Adventus, Quadragesimæ, ac tertias cujusque mensis Dominicas Præbendati omnes interesse teneantur. Qui vero nisi ex veræ ægritudinis impedimento defuerit, præter illius Horæ distributionem, sex etiam dierum statim in quadranti annotandorum, emolumentis irremissibiliter multetur; ita ut qui hanc pœnam quovis modo remiserit, eandem emolumentorum quantitatem fabricæ, ipso iure, absque ulla alia declaratione, in conscientia restituere debeat, iuxta alias factam ab hac Sancta [a] Synodo dispositionem.

CAPVT VIII.

De iis, quæ amittit, qui prædicta requie utitur.

§. I.

Rationi consentaneum est, ut propriæ voluptatis, quietisque corporææ, oblitis, malus lucrum respondeat, quam eis, qui recreationi vacant. Idcirco hæc Sancta Synodus Mexicana plurium dubitationum, absurdorumque caussas succidere cupiens; decernit, & mandat, ut quamdiu aliquis Præbendatus prædicta requie usus fuerit, interessentiis, obventionibus, funeribus, anniversariis, & manualibus, quæ nonnisi vere, & corporaliter præsentibus, & residentibus dentur, absentiumque multis careat. Itaque dum in quadranti signum hoc R. requiem denotans habuerit, Præbendæ suæ acervo, seu grossa dumtaxat fruatur. Ut autem quisque Capitularis certum remanentium sibi de hujusmodi requie dierum numerum facile teneat, ex ejusdem Synodi mandato Punctator in quadrantis margine, quos quisque de hujusmodi requie dies perceperit, adnotare tenentur.

CAPUT IX.

De iis quæ lucrari possunt Præbendati, qui Prælatis occupantur.

§. I.

Cum quilibet Prælatus duos Præbendatos in curæ suæ pastoralis subsidium diligere, & occupare Pontificio [b] jure possit; hac Mexicana declarante Synodo statuitur, & ordinatur, duos Capitulares hujusmodi a Prælato ad effectum prædictum nominandos, annuis suarum Præbendarum emolumentis (præterqam obventionibus, & manualibus, quæ nonnisi vere, & realiter assistentibus, ut præfertur, dantur) integre gaudere posse. Ita ut in celebrioribus [c] Festivitatibus præmissis, ad Matitunum, & alias Horas, nisi tunc justo actualis occupationis impedimento caruerint, super quo eorum conscientia oneratur, interesse non debeant.

§. II.

Quicumque præterea Præbendati [d], qui Prælato alicubi extra suam Ecclesiam pontificaliter celebranti ministraverint, vel quos idem Prælatus a Chori ingressu, vel ab eodem Choro, etiam ante Missæ, vel alterius Horæ finem, ad se vocaverit, perinde ac si vere, & realiter Divinis interessent, universa emolumenta lucrentur. Qui etiam ipso Prælato mandante concionem in eadem Cathedrali Ecclesia habiturus fuerit, tribus ante concionem diebus (si tamen in illis ad Missam, & Vesperas interfuerit) eorundem trium dierum obventionibus, & manualibus, sicut alii vere præsentes, gaudeat. Si autem alibi sine expressa ipsius Prælati jussione verbum Dei predicare voluerit, nullis hujusmodi interessentiis, sed concessis pro requie diebus, si quos habuerit, fruatur.

§. III.

Ne autem cuiquam egrediendi Chorum simulata suffragetur occasio, sed omnes coram Deo in sinceritate cordis ambulare studeant; hæc sancta Synodus illorum, qui per fraudem aliquid lucrati fuerint, conscientias ad illud ipsum restituendum ipso jure teneri declarat.

STATUTORUM

PARS QUARTA.

CAPUT I.

De patitur, Præbendatis ægrotantibus concesso. [e]

§. I.

Præbendatos adversa valatudine laborantes favore per sacros Canones [f] concesso prosequi volens hæc sancta Synodus; decernit, & mandat, ut quoties aliquis Ecclesiarum hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ Præbendatus ægrotaverit, ad Chorum venire non teneatur. Et nihilominus universis Præbendæ suæ emolumentis, & obventionibus, anniversariis, & manualibus, quæ non nisi ab actualiter assistentibus percipuntur, perinde, ac si Divinis officiis interesset, gaudeat. Et quia levissima ex caussa plures dum recte valeant, ægritudinem simu-

[a] Ubi supra, Lib. 3. Tit. *De Clericis non residentibus*, §. 2. [b] In Cap. *De catero*, in Cap. *Ad audientiam*. *De Clericis non residentibus*. [c] Conc. Trid. Sess. 24. C. 12. *De reform.* verb. *Omnes vero*. [d] Conc. M.l.. 4. verb. *Episcopo*. [e] Ex consueta Gian. C. 56. [f] In Cap. *Unico*. *De Clericis non residentibus*, L.b. 6.

simulant, ut hoc prætextu Choro se subtrahant; quotquot hujusmodi fuerint, hæc sancta Synodus, & propriæ conscientiæ onus, & scrutantis renes, & corda Dei judicium attendere commonet, ut omni prorsus cavillatione postposita, ad interveniendum Choro, ibique perpetuas Deo pro tot in nos collatis bonis laudes persolvendum a, se ipsos excitent, & quæcumque simulatæ ægritudinis caussa bona perceperint, tamquam mala fide, & contra Dei Legem parta, restituant.

§. II.

Quoties autem quis ab ægritudine in pristinam Deo juvante salutem restitutus fuerit, cum primum domo sua exierit, nonnisi Superpelliceo indutus, recta via ad Ecclesiam, ejusque Chorum, debitas pro receptis viribus eidem Domino gratias acturus, tendat. Sed si tunc temporis ab Horis Canonicis vacetur, aliquos præfati sui adventus testes adhibeat, Chorumque cum voluerit exat. Quod si quis, ut præfertur, convalescens, alio prius quam ad Ecclesiam se contulerit, præter omnes Horarum, quibus ægritudinis titulo defuerit, distributiones, totidem alia emolumenta ammitat; ita ut si duobus ægritudinis caussa diebus absens a Choro fuerit, dierum quatuor emolumentis multetur.

§. III.

Cappellani b quoque, & Acolyti, quoties manifesta ægritudine præditi fuerint, simili absentiæ beneficio gaudeant. Verum quia sæpe numero plures illorum bene valentes se ægrotare affirmant, ut otio vacent; ideo prætensas ipsorum ægritudines, eorum maxime, qui sina patenti caussa frequenter absunt, videndi, & examinandi cura præcipua Punctatori incumbat.

CAPUT II.

De patitur *Præbendatis extra Civitatem concesso.*

§. I.

Quotiescumque Capitularis, qui requiem accepit, extra Civitatem profectus fuerit, ibique in verum, atque patentem morbum, qui fide digna Judicis, vel Sacerdotis, vel Notarii attestatione, addita juramenti solemnitate, probetur, inciderit; requie interim minime computata, ægrotantium jure fruatur. Si tamen inde progrediatur ulterius, cessante hujusmodi ægrotantium favore, præmissa requie iterum gaudeat; qui nihilominus ad Civitatem rediens, si ipsum vere ægrotare constiterit, idem *patitur*, ut præfertur, habeat. Si vero de ipsius ægritudine non satis constiterit, primo dictam requiem recipiat.

§. II.

Insuper ordinatur, & statuitur, ut qui eodem ægrotantium beneficio, quod *patitur* dici solet, extra Civitatem gaudere voluerit, illud in Capitulo per se, vel per alium petere debeat; non ut a suffragiorum eventu pendeat, sed ut illius absentia omnibus innotescat. Quod tamen nemini extra Episcopatum morari volenti, nisi ille salutiferum balneum, seu calidæ, frigidæve regionis temperiem de duorum medicorum id expedire jurantium consilio, se adire velle juraverit, nec sine præmissis limitationibus concedatur.

§. III.

Ut autem quoad fieri possit, dubia cessent, eadem Synodo providente, declaratur, ut si quis Capitularis personaliter in Choro, vel alibi existens, sibi pro vespertino tempore, vel sequenti die hoc signum *patitur* apponi a Punctatore petierit, illud non obtineat. Quod si obtinuerit, totidem dierum, aut horarum, quibus tale *patitur* habuerit, emolumentis mandato Præsidantis multetur. Si tamen aliquis Ecclesiæ actualiter præsens adverso aliquo accidenti, vel indubitato morbo correptus fuerit, idque Punctator insinuaverit, ejusdem *patitur* signo in quadranti valide notetur.

CAPUT III.

De iis, quæ cum Præbendatis ægrotantibus in mortis periculo constitutis agenda sunt.

§. I.

Siquidem satis constat gravibus morbis homines utplurimum ad interitum duci, in eoque rigidissimo conflictu vires humanas debilitari, & memoriam deficere, adeo ut sic laborantes, ad recolendum mente Deum, seque ab æternæ mortis faucibus eripiendum aliorum prudentium hominum præsidio, ac ministerio maxime indigeant; ea propter statuit, ac præcipit hæc sancta Synodus, ut c quovis Capitulari lethaliter ægrotante, duo Beneficiati ad id magis idonei a Capitulo deputentur, qui Capitularem prædictum ejusdem Capituli nomine visitent, ac eum in corporalibus fraterna solicitudine adiuvent, tum Ecclesiasticis, quamprimum Sacramentis reficiant, prout probum decet Christianum. Quibuscumque animæ suæ debitis pie condito testamento satisfacere faciant; eidem quoque sanctum Extremæ-unctionis Oleum, tempore, quo illud ab eo cognoscatur, conferri imprimis curent; ipsumque ambo simul, vel alternatim singuli, prout eius necessitati expedire viderint, usque ad ultimum vitæ halitum diligentissime comitentur. Piis denique, ex sacra potissimum Pagina, verbis, & exhortationibus, sanctisque in Ordinario descriptis precationibus, terribili huiusmodi mortis articulo, contra communis hostis insidias, necessariis, & opportunis ad bene in Domino moriendum corroborent, & suaviter exhortentur.

CAPUT IV.

Quomodo ægrotanti Prælato Ecclesiastica Sacramenta sint ministranda.

§. I.

Præcipit etiam, & mandat hæc Sancta Synodus, ut d Prælato ægrotanti, ac Sanctissimæ Eucharistiæ, & Unctionis extremæ Sacramenta petenti, Capituli Præsidens Pluviali aureo orna-

a Late Navarrus, *De Horis Canonicis*, in C. 1. *Quando conset.* Dist. 1. C. 5. n. 10. b Ex doctrina Covarruviæ, Lib. 3. *Variar. resolut.* C. 13. n. 8. ver. 5. Consueta Granat. C. 56. c Ex statutis Hisp. C. 229. d Ex statutis Hisp. C. 128.

ornatus, Præbendatis omnibus, nemine excepto, una cum Parochis, Cappellanis, & Ecclesiæ Ministris, reliquisque Sacerdotibus, qui congregari possint, Superpelliceis indutis, Processionis ordine comitantibus, Cruce quoque cum luminaribus ditioribus præcedente, eandem Sanctissimam Eucharistiam, qua decet, devotione, ac reverentia, ministret; Præbendatisque singulis huic actui deficientibus emolumenta singulorum mensium per eos emerita, inter alios, qui interfuerint, distribuenda, detrahi iubeat.

CAPUT V.

Quomodo Præbendatis ægrotantibus eadem Sacramenta ministrari debeant.

§. I.

Quando Sanctissimæ Eucharistiæ, & Extremæ unctionis Sacramenta alicui Præbendato ægrotanti ministranda fuerint, per Parochum, sub cujus ille Parochia degerit, serico Pluviali ornatum, accensis cereis, deputandisque a Præsidente Ministris comitantibus, eidem ægrotanti, cui duo Capitulares superius nominati in reliquis necessariis adsint, ministrentur.

CAPUT VI.

De campanarum pulsatione defuncto Prælato facienda.

§. I.

Ut deferenda Prælato reverentia in omnibus resplendeat, eidemque morienti nihil debiti honoris deficiat, eadem decernente Synodo, statuitur, & ordinatur, ut [a] quoties Prælatum obire contigerit, statim campana major sexagies admodum paullatim pulsetur, omnes deinde majores, minoresque campanæ funebri sonitu ter solemnissime tinniant, tumque Parochiæ, Monasteria, Eremitoria, ac Hospitalia simili campanarum pulsatione, ac solemnitate respondeant. Idque per totum novendium quotidie, semel quidem post meridiem, ac iterum post Solis occasum, necnon tempore funeris spatio dimidiæ horæ durante similiter faciant, quatenus frequens omnibus precandi Deum recordatio subeat, ut & defuncto Prælato æternam felicitatem, & convenientem sancto ejus obsequio successorem populo concedat.

§. II.

Similiter [c] quoties aliquem Capitularem obire contigerit, si Dignitas fuerit, quadragies, si Canonicus, terdecies; si integer, vicies; si vero dimidius Portionarius, decies primo dicta campana major etiam paullatim pulsetur; statimque, ac funeris, & exequiarum tempore reliquæ omnes campanæ funebri sonitu solenniter quatiantur.

CAPUT VII.

De modo sepeliendi Prælatum defunctum.

§. I.

Quum Prælatus [d] diem clauserit extremum, Pontificali ornatu vestibus violacei coloris, juxta dignitatis ejus exigentiam, induatur, & sic indutus super aliquem in amplo cubiculo ubi decentia ad celebrandum Altaria esse possint, construendum, ac sericeis paramentis sternendum lectum, collocetur. Post hæc Capitulares omnes, nemine dempto, sub pœna Præsidentis arbitrio imponenda, Superpelliceis, ac suo tempore etiam Chori Cappis supervestiti, una cum Clero ad eum locum, sublimi præcedente Cruce, Processionis ordine accedant, ac Prælati, ut præfertur, defuncti, animam juxta descriptum in Ordinario tenorem Deo commendent, triaque defunctorum Nocturna dicant. Manentibus interim, ex ejusdem Præsidentis ordinatione, competentibus in Ecclesia Ministris, qui currentis Officii Horas absque aliquo defectu recitent. Provisis deinde, atque dispositis cæteris rebus funeri necessariis, Ministri de more parati, ac sex Præbendati Pluvialibus induti sceptra gerentes, simulque omnes Monachorum Conventus, ac reliquus ordo Clericorum, a Cathedrali Ecclesia, ubi juxta præviam vocationem congregati fuerint, ad supradictum cadaveris locum ordine servato procedant. Ibique dicto Responsorio, & Oratione, defuncti corpus detecta quidem facie, ut præfertur, indutum feretro decenter ornato imponant, illudque seniores Dignitates, cæterique Capitulares, & Monachorum ordines, Psalmos interea, aut alia secundum Manuale Romanum, vel laudabilem ejus Ecclesiæ consuetudinem dicenda, decantantes, usque ad Ecclesiam, ubi sepeliendus fuerit, humeris vicissim efferant. Ubi per statutum ad celebrandum tempus licuerit, solenne Missæ Sacrificium, addita ad ædificationem populi digna funerali concione, paragant. Ad denique corpore sepulturæ tradito, Prælati hujusmodi propinquos, vel famulos, usque ad eandem unde exierint domum sine prævia Cruce comitentur.

§. II.

Item ordinatur, & statuitur, ut præmisso exequiarum novendio durante, quotidie, tam post Missam, quam post Vesperas, Minister Pluviali indutus, coram sublimi Cruce, ac luminaribus, Responsorium pro eodem defuncto dicat. Ipso vero exequiarum die Decanus, & Capitulum, eisdem Monachorum Conventibus cum reliquo Clero intervenientibus, Vigiliam cantet, & Missæ Sacrificium, juxta Breviarii Romani formam, habita simili funerali concione perficiant. Ita ut in omnibus se Christianos, ac pios, suoque Prælato, ejus Ecclesiæ sponso, vere subditos ostendant. Atque adeo, quæcumque alia hic non expressa, quæ ad hujus funeris, exequiarumque decus, & ornamentum, proba, & integra ipsorum conscientia dictante, desiderari judicaverint, ipsi diligenter provideant.

[a] Ex Const. Hisp. C. 127. & 128. [b] Ex Const. Hisp. C. 130. Conc. Mil. 1. 2. P. Tit. *De funere Episc.* & Mil. 4. Tit. *De funeribus, & exequiis.* [c] Ex Const. Hisp. C. 131. [d] Quæ apposita sunt ex Const. Hisp. & Conc. Mediol. supra C. 6.

CAPUT VIII.

De modo sepeliendi Præbendatos defunctos.

§. I.

Quoties aliquis [a] Præbendatus ex hac vita migraverit, Sacerdotalibus, quas ipse habuerit, aut emerit, vel si adeo pauper fuerit, ut eas emere nequeat, ab Ecclesia providendis vestibus induatur, eiusque anima per aliquos Capitulares, & Clericos a Præsidente nominandos Deo commendetur. Quibus peractis, & adveniente funeris hora, Decanus, & Capitulum, simulque Ministri de more parati, Cruce cum luminaribus præcedente, Ecclesiam exeant, ac defuncti corpus ad Ecclesiam, ubi sepeliri debuerit, efferant; & post Vigiliæ recitationem, ac si per tempus licuerit, Missæ Sacrificium, illud sepulturæ tradant. Pro quo similiter exequias agere, & Missæ Sacrificia infra dicenda celebrare; quæcumque demum defuncto fratri, ad animæ salutem, & corporis honorem necessaria, & opportuna providere teneantur.

§. II.

Cum vero Cappellanus, vel Minister Ecclesiæ ex hac vita similiter migraverit, comitantibus omnibus ejusdem Ecclesiæ Cappellanis, atque Ministris, cum demonstratione, quæ talis Ecclesiæ Ministrum deceat, per Parochos sepeliatur.

CAPUT IX.

De iis, quæ quilibet Capitularis agere tenetur in Prælati, vel alicujus Capitularis obitu.

§. I.

Fides Catholica docet, quam sancta, & salubris cogitatio est pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur. Unde hæc Mexicana Synodus decernit, & mandat, ut quilibet ejusdem Ecclesiæ Capitularis pro demortui Prælati anima sex, pro quovis vero Præbendato similiter vita functo tres; Prælatus autem pro quolibet ejusdem Ecclesiæ Capitulari ex eadem vita migrante sex etiam Missas infra novendium a die obitus computandum dicere teneatur, & absentes, ut eisdem satisfaciant, certiores reddantur. [b]

CAPUT X.

De injuriis verbo, aut facto illatis.

§. I.

Si Viri Ecclesiastici (qui propter status eminentiam reliquo populo Christiano præ oculis habentur, quique verbis, moribus, & actionibus solidæ virtutis exemplum præbere debent) seipsos, ut par est, a vitiis omnibus corrigerent, plurimis profecto ad hoc necessario conditis Legibus, mandatisque opus non esset. Quare hæc Sancta Mexicana Synodus inviolabili ordinatione decernit, & mandat, ut [c] quoties aliquos Præbendatos jurgari, aut tam verbo, quam facto rixari quavis ex causa occurrerit, eos Præsidens arbitrio suo juxta cujusque culpam multare, & ad mutuam amicitiam, quamprimum restituere possit, debeat. Quandoquidem tot spiritualia, ac temporalia bona ex concordi fraternitate, & pace, tot vero damna, & incommoda ex odiis, ac dissensionibus oriuntur. Si quis autem, quod absit, pacem, & amicitiam respuerit, a Prælato, qui statim de hoc certior fiat, tamquam a patre, efficaciori remedio corrigatur.

§. II.

Declarat nihilominus eadem Sancta Synodus, non esse suæ intentionis per hoc Decretum cuiquam jus aliquod tollere, sed quavis reconciliatione, & amicitia interveniente, offensum contra offendentem conqueri, ac litem prosequi in judicio posse; affectu tamen paterno per viscera misericordiæ Dei nostri offensos hujusmodi hortatur, & monet, ut quid ejusdem Domini Ministros, ac veræ charitatis, quæ patiens, & benigna est, sectatores deceat, ad pusillorum exemplum, & ædificationem attendant; atque adeo quaslibet sibi ipsis illatas injurias in ejus, qui pro totius generis humani culpis satisfecit, quique nobis ipsum quotidie offendentibus clementissime parcit, amorem, & gratiam aliis remittant. Pro quorum, aliorumque in præmissis necessariorum dispositione, & effectu, eadam Synodus Præsidenti, & Capitulo conscientias onerat, ut sublatis omnino dissensionibus, & scandalis, quæ ad Dei obsequium, & Divini cultus augmentum expedire judicaverint, provideant. Idemque Præsidens, tam in Capitulo, quam alibi, Præbendatos a durioribus verbis, & manuum motibus, unde plura ex præmissis absurda nascuntur, abstinere jubeat, ac pertinaces, si opus fuerit, multari faciat.

§. III.

Quæ omnia, & singula, ut præfertur, statuta, hæc Sancta Provincialis Mexicana Synodus, ab omnibus Cathedralibus hujus Archiepiscopatus, & Provinciæ Præbendatis observari, illaque, & multas in eis contentas, a Præsidentibus, & Capitulis debitæ executioni mandari, ac Cæremoniale similiter ordinatum, & eisdem statutis insertum recipi, & exercitari præcipit, injungit, & mandat. In quorum fidem has literas assistentium eidem Synodo Patrum nominibus munitas sigillari fecit Mexici in Aula Synodali, decimo septimo Kalendas Novembris. Anno Domini 1585.

P. * *Archiepiscopus Mexicanus.*
Fr. * *Garcia Episcopus Guatemalensis.*
Fr. Joannes Episcopus Mechoacanensis.
D. * *Episcopus Tlaxcalensis.*
Fr. Gregorius Episcopus Tucatanensis.

Fr. D. * *novæ Gallaeciæ Episcopus.*
Fr. B. * *Episcopus Antequerensis.*
In testimonium veritatis præmissis meum nomen subscripsi.
Doctor Joannes de Salzedo Secretarius.

Nos Antonius Tituli SS. Joannis & Paulli Presbyter Cardinalis Carrafa fidem facimus, & attestamur, statuta facta a Reverendissimo Domino Archipiscopo Mexicano in Sy-

n-do

a Ex Const. Hisp. C. 133. Conc. Mil. 2. Tit. 2. *De cætero*, 3. b Conc. Mil. 2. dicto Tit. 2. d. 14.
c Ex Const. Hisp. C. 116. & 117. Conc. Mil. 3. verbo, *Si rixa*, & *contumelia*. * Petrus. * Gomez. * Didacus.
* Dominicus. * Bartholomæus.

nodo Provinciali anno MDLXXXV. celebrata, unaque cum Synodo prædicta ad Sanctissimum Dominum N. missa, a Sacra Congregatione Cardinalium Concilio Tridentino interpretando Sanctitatis suæ auctoritate praepositorum, emendata, atque aptata fuisse, eorumdemque statutorum originale apud ipsam Congregationem remansisse, cum quo hujusmodi statuta hoc libro chartarum LXXIX. quarum prima incipit: Sancta Synodus Provincialis in Civitate Mexicana; *ultima vero:* Augmentum expedire; *& definit:* Doctor Joannes Sanzedo; *descripta, & collata, in omnibus, & per omnia concordant. In quorum fidem hi propria manu subscripsimus, & ab infrascripto Secretario item subscribi, sigillumque nostrum, quo in Congregationis prædictæ literis, & scripturis obsignandis utimur, apponi mandavimus Romæ die 27. Octobris 1589. Ita est.*

A. Card. Carrafa.

Laurentius Frizolius Sacræ Congregationis antedictæ Secretarius de mandato.

Et est signatum sigillo Illustrissimi Cardinalis Carrafa.

Loco ✠ sigilli Illustriss. Card. Carrafæ.

CARDINALIS DE AGUIRRE

CATHOLICO AC PIO LECTORI.

Postquam exibuimus Acta hujus Concilii, visum fuit hoc loci proferre Catalogum Archipræsulum Ecclesiæ Mexicanæ, redacta in synopsim historia ipsorum, exstante apud Ægidium Gonzalez Davila, Catholicæ Majestatis PHILIPPI IV. Chronographum. Tomo. I. Theatri Ecclesiastici Indiarum, Matriti edito anno MDCXLIX. Inde vero libabimus solum & breviter indicabimus, quæ ille fusius scripsit, & majoris momenti sunt. Porro dum narrat ea, quæ spectant ad Archiepiscopum D. Joannem Perez de la Serna cujus sumptibus fuit primo typis editum hoc Concilium anno MDCXXII. divertit aliquanto latius ad narrandas res admirandi illius hominis Dei GREGORII LOPEZ, cujus venerandum corpus ipsius tempore e sepulchro veteri in aliud decentius ejusdem Metropolitanæ Ecclesiæ fuit translatum. Hac occasione placuit nonnihil indicare de Vita illius incomparabilis. Certe dum viveret, & post fata, non solum a gravissimis Episcopis, & Theologis, præsertim spirituali vitæ, & mysticæ doctrinæ deditis, sed etiam ab omnibus fere, reputatus fuit, & censetur adhuc, veluti phœnix, aut gigas inter eos, qui spirituales, immo & perfecti audiunt. Vita ipsius a multis Scriptoribus piis, ac fide dignissimis Hispanico sermone sæpius edita, tot admiratores, quot lectores habet. Vel hoc unum stupori sufficeret, quod saltem triginta tribus annis ante obitum singularissima Dei gratia adjutus, & privilegio rarissimo concesso, nunquam intermiserit ferventes, & puros Divini amoris actus, idque assiduis incrementis, etiam inter occurrentia, aut necessaria humanæ vitæ officia, & crebrum usum quarumlibet excellentissimarum virtutum, præsertim mortificationis perfectæ, æquanimitatis summæ, & patientiæ invictæ.

CATALOGUS PRÆSULUM ECCLESIÆ MEXICANÆ

Ubi nonnulla obiter de Venerandis, ac perfectissimis Viris Gregorio Lopez, & D. Joann. Palafox, in eadem Ecclesia, & tota nova Hispania celeberrimis.

Præses hujus Concilii primo loco subscribit D. Petrus Moya de Contreras Archiepiscopus Mexicanus. Sed antequam aliquid de eo speciatim dicamus, oportet nonnulla in antecessum præmittere de aliis Archiepiscopis illius decessoribus, ac postea aliquid libare de successoribus; ut uno fere aspectu lectores habeant Catalogum omnium Præsulum, qui usque modo nobilissimam Ecclesiam Mexicanam gubernarunt.

Primus omnium fuit D. Fr. Joannes De Zumaraga, natione Hispanus, ortu Cantaber, instituto Franciscanus, & professus in Conventu Deiparæ de Aranzazu. Vir sanctitate morum, doctrina, & zelo salutis animarum clarissimus, propterea ab invictissimo Imperatore Carolo V. nominatus in Episcopum Mexicanum, quem honorem diu constanter recusavit, nec nisi imperio Superiorum compulsus admisit anno 1527. Postea anno 1547. Archiepiscopali titulo sibi, & successoribus dato a Paullo III. majorem in dies virtutum sublimium splendorem proferens, & animas innumeras Gentilium, ac barbarorum hominum Christi jugo subjiciens, tandem placida morte octogenarius obiit die ipso Corporis Christi anno 1548. magno sui desiderio relicto, præsertim pauperibus, erga quos insigniter misericors fuit. *Vide Ægidium Gonzalez Tomo I. Theatri Ecclesiast. Indiarum pag. 19. & seqq.*

II. Archiepiscopus numeratur D. Fr. Alphonsus De Montufar, natus Logiæ in Hispania, professus Religionem S. Dominici in Cœnobio S. Crucis Granatensis; ob pietatem, & doctrinam electus ad eam Ecclesiam regendam anno 1553. in qua magno cum animarum fructu, & admiranda erga egenos misericordia, præfuit usque ad annum 1569. vitæ octogesimum, in quo post longam infirmitatem spiritum Deo reddidit. Jacet Mexici, sicut & ipsius prædecessor. *Lege Auctorem mox citatum pag. 31. & seqq.*

III. Fuit D. Petrus Moya De Contreras, quo præside Concilium hoc Mexicanum doctissimum sane, celebratum est. Natus Cordubæ ex nobilibus parentibus, postea Salmanticæ studuit, & progressus fecit in doctrina sacrorum Canonum. Inde per varios Ecclesiæ gradus viam sibi aperuit ad Cathedram Ecclesiæ Mexicanæ, quam conscendit anno 1573. & admini-

ſtravit rite verbo, & exemplo, domi, ac foris, viginti circiter annis, viſitans ampliſſimam Diœceſim miro ſubditorum ſolatio, ac fructu. Concilium hoc Mexici ab ipſo celebratum anno 1585. dicitur ſecundum ejus Metropolis. Primum mihi legere, aut invenire nondum contigit. Hoc autem ſecundum confirmatum fuit paullo poſtea a Xyſto V. anno 1589. ut ſupra vidimus. Porro Petrus noſter, inter alia pietatis, ac religionis ſuæ decora, impenſe coluit cæleſtium ordinum Ducem, & glorioſiſſimum Militiæ illius ſublimis archiſtrategum, Michaelem Archangelum, ejuſque profeſto die in pane, & aqua jejunabat. Præterea plurimum dilexit, & veneratus fuit magnum illum, & incomparabilem Virum Gregorium Lopez ob gigantæam ſanctitatem, potius admirandam, quam imitandam. Sed de hoc infra opportunius. Rediit in Hiſpaniam ad reddendam rationem non ſolum viſitationis Fiſci Regii, ſed & ſupremi regiminis novæ Hiſpaniæ, quod biennio circiter eum laude obiverat. Summi Indiarum Senatus Præſes electus, paucis poſt menſibus Matriti diem clauſit extremum, anno circiter 1592. In ſtemmate ipſius gentilitio hæc epigraphe erat: CAPUT ARTIS EST, SCIRE QUOD DOCEAS. *Ex eodem Scriptore pag. 37. & ſeqq.*

IV. Archipræſul fuit D. Alphonſus Fernandez de Bonilla, pariter Cordubenſis, & Mexicanæ Eccleſiæ Decanus, atque Inquiſitor Fidei, nominatus in Archiepiſcopum anno 1592. a magno illo, & prudentiſſimo Rege Philippo Secundo. Qui inter alias ſublimes, & vere auguſtas dotes, religioſiſſime ſcrutabatur, & eligebat ad quaslibet præfecturas, ſpeciatim vero ad regendas Eccleſias, Viros optimos, & præſtantiſſimos; illos maxime, qui ab omni ambitione alieni, totum ſuum ſtudium impendebant pietati, doctrinæ, & utilitati publicæ, immemores exaltationis propriæ, & gratiæ apud Principes captandæ. Cum vero Alphonſus conſecratus fuiſſet apud Limam Peruviæ Metropolim, ab Viſitatoris Regii Ærarii munus obibat; contigit ut ad pacificandos Urbis Quitenſis in eodem Regno tumultus populares mitteretur, neque inde facile ſe extricare poſſet. Unde impenſo circiter in iis curis quadriennio (a quibus fortaſſis melius fuiſſet ſe expedire, ut gregem ſibi commiſſum paſceret) tandem, nondum viſa Eccleſia Mexicana, deceſſit intra Peruviam, anno, ut conjicio, 1598. & Limæ in Eccleſia Cathedrali ſepultus eſt. *Ex eodem Scriptore pag. 40. & 41.*

V. D. Fr. Garcia a S. Maria, patria Complutenſis, ex nobili proſapia, profeſſione Hieronymianus Monachus, ſui Ordinis Generalis, & Prior S. Laurentii in Scoriali. Nominatus fuit a Philippo III. anno ſæculari 1600. ad Eccleſiam Mexicanam, quam ſtrenue rexit ſex circiter annis. Ingentes labores in reformando Clero, & populo ſubiit, non abſque magno fructu; tum præterea in tuenda auctoritate Sedis ſuæ adverſus Miniſtros Regios. In Archiepiſcopatu priſcam vivendi conſuetudinem, modeſtiam religioſam, & frugalitatem retinuit; parcus ſibi, largus erga alios, vere pater pauperum, ac miſerabilium Indorum; neque impar primis illis Epiſcopis, qui Apoſtolico ſpiritu ex Hiſpania vetere ad novam tranſierunt. Obiit anno 1606. & in ſua Cathedrali Eccleſia ſepultus eſt. *Ex eodem Scriptore pag. 41. &c.*

VI. D. Fr. Garcia de Encuerra, natus Fromeſtæ in Vacceo Hiſpaniæ tractu, inſtituto Dominicanus, in ſacra Theologia Magiſter Provinciæ, ut vocant; nominatus a Philippo III. Archipræſul, ſimul & inſtitutus Prorex Mexicanus, anno circiter 1607. Utriuſque muneris partes recte, ac feliciter explevit uſque ad annum 1612. quo obiit ex caſu quodam, ſeu præcipitio, ob contractam inde jecoris, & unius coſtæ læſionem, cui ſanandæ impar fuit omne remedium a medicis adhibitum. Defuncto juſta duplicia impenſa ſunt, ut Proregi, & Archiepiſcopo ſimul. *Ibid. pagina 44.*

VII. D. Joannes Perez de la Serna, natus Corberæ in Epiſcopatu Conchenſi, ſtudio Theologus, togatus in Collegio majori S. Crucis apud Valliſoletum, & in ejus Urbis Academia Cathedræ Durandi regendæ præfectus. Nominatus anno 1613. a Philippo III. in Archiepiſcopum Mexicanum, boni Paſtoris nomen adeptus eſt. Concilium prælaudatum, olim a D. Petro Moya anteceſſore ſuo celebratum, typis commiſit, & publicæ luci dedit propriis ſumptibus in ipſa Urbe Mexico anno 1622. *Ipſius tempore* (inquit laudatus Chronographus pag. 46.) *tranſlatum fuit Corpus Sancti Viri Gregorii Lopez, mille titulis venerandi, & digniſſimi ob excellentiam ſanctiſſimæ vitæ, ut ab Eccleſia, ejuſque Summo Paſtore inter Sanctos ſolenni ritu referatur, juxta meritorum ſuorum magnitudinem.* Deinde Vitam admirandi ejus Viri ſummatim perſtringit, & lectores remittit ad ea, quæ fuſius ſcripſerunt de ipſo piiſſimi duo Auctores Franciſcus Loſa, aſſiduus fere illius Convictor, & Lud. Muños in ejus Vita jam diu edita. Ego certe illam ſæpius legi cum ingenti admiratione tam raræ ſanctitatis, & perfectionis adeo ſublimis, ut ab obitu Apoſtolorum uſque modo via aliquid ſuperius in Hiſtoria Eccleſiaſtica inveniatur. Hoc idem fere cenſuerunt graviſſimi Epiſcopi, Prælati, ac Doctores, qui Virum Dei de viſu, & eloquio noverunt; inſuper & quotquot ejus res geſtas, & ſcripta lectitarunt, ſapientiam quodammodo Divinam, & ſupremum perfectionis apicem ſpirantia. Unde, quemadmodum ille vivens exemplo, ac monitis ſuis plurimos traxit ad quoddam cæleſte vitæ genus, ita & poſt obitum. Vide paullo infra in ſequenti Archiepiſcopo. Porro D. Joannes prædictus viſitavit Diœceſim, & in pauperes largus fuit, præſertim propria manu. Ajebat enim, plurimum conferre ad miſericordiam rite exercendam, quod Epiſcopus non tam alienis oculis, quam propriis, indigentiam miſerorum attendat. Evocatus inde a Philippo IV. & grato animo exceptus, Eccleſiæ Zamorenſi Præſul datus eſt, & in ea deceſſit, ac ſepultus fuit anno 1631.

VIII. Archiepiſcopus fuit D. Franciſcus Manſo de Zuniga, nobili proſapia natus apud Oppidum Cañas in Rivogia, Diœceſeos Calagurritanæ; poſtea ſodalis in Collegio majori S. Crucis apud Valliſoletum, & veſpertinus in ea Academia Juris Pontificii Profeſſor, ac deinde Conſiliarius Regius in ſupremo Indiarum Senatu. Philippus IV. anno 1629. illum deſtinavit

navit Archiepiscopatui Mexicano, ubi multa laude digna gessit. Anno 1636. aperiri jussit arcam, in qua decenter servabatur venerandum Corpus fidelissimi Servi Dei Gregorii Lopez, ejusque ossa numeravit, & invenit adhuc spirantia cælestem illam fragrantiam, ac suavitatem, quam a tempore obitus diffuderunt. Postea rediens in Hispaniam secum attulit, loco inæstimabilis thesauri, integram ejus tibiam, & servavit usque ad obitum in Ecclesia Metropolitana Burgensi, ad quam translatus fuit. Post ejus mortem, quæ contigit anno circiter 1654. (sinistra sui opinione relicta ob ingentes divitias, quas congessit, ac retinuit usque ad diem extremum) tibiam ipsam, seu hæreditate, seu industria, habuit D. Petrus Mauso de Zuñiga, ejus ex fratre nepos, Jacubæus Eques, mihi notissimus; qui dimidiam illius partem dono dedit Magistro D. Ambrosio Gomez de Salazar, Abbati Regii, & antiquissimi Monasterii S. Æmiliani, in quo ego Benedictinæ Religioni nomen dedi. Abbas ipse valde eruditus, & scriptis suis satis in Hispania notus, venerandum illud os, quod reconditiori loco scrinii sui, veluti inæstimabilem margaritam servabat, mihi ostendit anno 1653. Percepi in eo (ita attestor) odorem illum, seu fragrantiam, quæ nihil mortale, aut caducum spirare videtur, sed quippiam cæleste. Nec dubito, sacrum id pignus servari adhuc in eodem Monasterio, ubi fortasse tandem aliquando eum cultum accipiet, quem Catholici Hispaniæ Reges Philippus III. & IV. ac Carolus II. immo omnia fere ipsorum Regna, & dominia, quam longe, & late patent, studuerunt, & student impetrare ab Apostolica Sede. Causa Beatificationis illius lente admodum suscepta, nondum est conclusa. Spero autem in Domino brevi feliciter finiendam, & solennem tanti Viri apotheosin toti Orbi Christiano saluberrimum fructus allaturam. Quisquis voluerit cum ingenti utilitate spirituali nosse illius res gestas, adeat Scriptores paullo ante indicatos.

IX. D. Franciscus Verdugo, natus Carmonæ, non longe ab Hispalensi Urbe, & in ejus Academia Juris Canonici antecessor, dein Inquisitor Limensis, & Episcopus Guamangæ, ubi numeros omnes boni Pastoris cum insigni pietatis opinione implevisse dicitur. Ecclesiam illam sibi in spirituale conjugium datam relinquere noluit, licet Philippus IV. plures ipsi Episcopatus in Hispania offerret; utpote ob oculos habens sacros Canones, præsertim Sardicenses, & tot veterum Pontificum Decreta, quibus prohibentur transitiones ab una in aliam Sedem, immo & translationes, nisi ubi utilitas, & necessitas publica Ecclesiæ aliter suadet. Cum vero hac interveniente, nominatus fuisset ad Metropolim Mexicanam regendam, antequam Bullæ Pontificiæ expedirentur, fato concessit anno ætatis octogesimo, Christi vero 1636. & sepultus fuit in eadem Guamangensi Ecclesia. Nullum condidit testamentum, quia in vita omnia donaverat, & per manus pauperum, ac miserabilium Indorum ad Cælum transmiserat. Unde ii catervatim ad obitum confluentes, ingenti ejulatu, & copiosis lacrymis, eidem, veluti communi ipsorum refugio, & Pastori optimo, parentarunt. *Ægidius supra*.

X. Numeratur D. Felicianus de la Vega, Limæ (quæ & Urbs Regum Peruviæ audit) ortus, ab ipsa pueritia ingenii præstantia, & studio sacrorum Canonum excelluit, atque octodecim annos natus, e suggesto Academiæ illius celeberrimæ (quam alteram earum vastissimarum Regionum Salmanticam appellare fas sit) publice docere cœpit. Emenso temporis statuti curriculo, in primaria Juris Pontificii Cathedra emeritus, a Prorege, & eadem Academia exoratus fuit, ut prælectiones in communem auditorum utilitatem prosequeretur; quod & fecit, ingenti omnium plausu. Limensis Metropolitanæ Ecclesiæ per plures annos Vicarius Generalis, tum præterea Gubernator fuit, eumque quatuor millies circa lites, & negotia occurrentia jus dixisse legatur, nunquam contigit, ut vel una ipsius sententia revocaretur. Electus anno 1628. Episcopus Popayanus, ad eam Ecclesiam quadringentis inde leucis dissitantem se contulit, ac Diœcesim visitavit, penetrans usque ad inaccessa Chichimecorum loca, quo nullus prædecessorum accesserat. Nonnullos eorum ad Fidem convertit, plurimis opem tulit, Ecclesias pauperes ornamentis sacris instruxit; sumptu in eo itinere ex proprio peculio ascendente ad triginta circiter millia unciarum argenti. Deinde ornavit Ecclesiam Cathedralem Altaribus elegantis structuræ, instituit, & dotavit Festivitates quasdam, ac pia opera. Fundavit præterea in Academia Limana propriis sumptibus duas Cathedras, alteram tradendæ Grammaticæ, alteram Theologiæ. Edidit eruditum Librum, cui epigraphe: *Relationes Canonicæ*, satis celebrem in iis Regionibus. Electus Archipræsul Mexicanus anno 1639. cum appulisset Acapulcum, novæ Hispaniæ portum, accelerata morte finem vivendi fecit, exeunte anno 1640. Non fuit locus ut Sacramenta reciperet, & multo minus ut disponeret quippiam de opulentissimo thesauro, partim hæreditario, partim tot studiis, & officiis publicis acquisito, usque ad octingenta milliaunciarum argenti, quæ secum deferebat. Nisi enim constaret, tantam pecuniæ summam fuisse aggregatam aliunde, quam ex redditibus Ecclesiasticis, sinistram sui opinionem reliquisset; cum plerumque nihil turpius appareat, ac plerumque suspicionem æternæ damnationis in Episcopo exciter apud omnes, quam mori divitem. Creditum autem est, ipsum detulisse secum tantam argenti quantitatem expendendam in aliquot præclara opera. Postea Venerabilis D. Joannes de Palafox, cujus memoria in benedictione est, Episcopus Angelopolitanus, & novæ Hispaniæ Prorex, justa insignem pietatem suam corpus Archiepiscopi prædicti Acapulco Mexicum asportari fecit, & intra Metropolitanam Ecclesiam decenti pompa sepelivit, plurimaque Sacrificia, & suffragia pro illius anima obtulit. *Ex Egidio ubi supra pag. 63. & seqq.*

Observandum obiter, eundem D. Joannem de Palafox nominatum postea fuisse a Philippo IV. virtutum ejus heroicarum conscio, ad Archiepiscopatum vacantem post obitum prædicti Feliciani. Verum ille uti sacrorum Canonum peritissimus, & Apostolico vitæ generi

for-

ma , atque esemplar Sacerdotum factus , constenter recusevit eam esaltationem . Æterno Dei Decreto sancitum erat, ut aliquot annis postea Angelopoli pro tuendis Ecclesiæ, ac dignitatis suæ juribus gravissimas persecutiones pateretur , & longum martyrium , licet incruentum, instar Chrysostomi , cui vita , doctrina , zelo salutis animarum , eloquentia , & scriptorum copia simillimus fuit ; itaque , Palafoxio recusante , electus fuit .

XI. Archipræsul D. Joannes De Manozga & Zamora , Marquinæ in Viscaja , seu Cantabria veteri Hispanorum ortus , & Mexici educatus . Inde rediens , Salmanticæ majoribus studiis operam dedit , & inter sodales majoris Collegii D. Bartolomæo sacri antonomastice Veteris , numeratus , in Jure Pontificio doctus evasit . Post varios honorum gredus anno 1640. electus fuit Matriti Consiliarius supremi Fidei Senatus , & anno 1642. Præses Regiæ Cancellariæ Granatensis. Inde in Archiepiscopatum Mexicanum evectus, eo accessit anno 1645. & initio sequentis Metropolim visitare cœpit . Cum die 13. Aprilis invisiret Oppidum Melmalco dictum , octava noctis hora tam ingens terræmotus accidit , ut omnes turrium campanæ per longum temporis spatium semel , secundo , & tertio cierentur , ac sonum ederent . In eo itinere plusquam septuaginte duo milia fidelium Sacro Chrismate cofirmasse legitur .

Huc usque es Ægidii Theatro in epitomen contractu. De reliquo autem nequeo esactam sequentium omnium Archipræsulum notitiam eshibere , quoniam Romæ nemo ed menum mihi est , e quo illam mutuari possim . Es iis autem quos audivi , aut novi postea in ea Ecclesia sedisse , occurrusit nonnulli , de quibus pauca libabo .

XII. D . . . . Bugueiro Gallæcia ortus professione Theologus, & inter sodales Collegii majoris S. Crucis apud Vallisoletum adscriptus per plures annos (quem me sæpe vidisse memini cum puer duodenis in ea Urbe , & Accedemia sacris Canonibus , & Juris prudentiæ civili operam darem sub præstantissimis Magistris , præsertim Joanne de Bonilla , & Alphonso Olea , postea Consiliariis Regis) Electus fuit Archiepiscopus Mesicanus circa annum 1654. Ob litigia accerima cum Duce Alburquerquio Prorege Mesicano, redierunt ambo in Hispaniam anno 1661. ad caussam dicendam , esportatis inde immodicis opibus , non absque minori utriusque decore . Omnes enim lævum aliquid suspicantur de Proregibus , & Præsulibus , quoties opulenti admodum redeunt es regionibus longe positis , ec præsertim es novo orbe; & communi fere esprimento innotescit divitias inde allatas brevi evanescere, ac vis unquam ad nepotes pervenire , justa illud Poetæ ; *De male quæsitis non gaudet tertius hæres* . Visum fuit autem Hpilippo IV. conveniens , ut intra Hispaniam sisteret gradum ; ac propterea illum præsentavit ad Episcopatum Carthaginensem , ubi tandem post nonullos annos diem obiit inglorius , utpote de quo nihil magnum , aut escellens me audisse, aut legisse memini .

XIII. D. Fr. Peyus De Ribera , Ducis de Alcala Neapolitani Proregis filius in Religione Augustiniana professus, Theologiam Compluti multis annis e suggesto tradidit ; non vulgari opinione gravitatis morum , & doctrinæ , ob ques dotes primo ed Episcopatum Mechoacanensem , ni fallor , in nove Hispenia promotus , deinde vero anno circiter 1670. translatus fuit ad Ecclesiam Mesicanam . In ea omnes boni Pastooris numeros esplevisse dicitur , justitiæ tenax , disciplinæ zelator , vitiorum corrector , profusus in pauperes , & liber a philergyriæ nævo , qui in orbe illo novo quasi epidemia animorum esse solet . Proregis insuper munus nonnullis annis egregie gessit , abstinens , sive sponte cedens amplissimis redditibus nostrorum Regum lege constitutis . Deponere volens utramque sarcinam , ut liberior , & esoneratior esset ad mortem alacriter subeundam , impetravit facultetem redeundi in Hispaniam anno circiter 1681. Vis regresso fuit, oblatus Episcopatus Conchensis; verum constanter id onus recusavit, & es Gaditeno portu, quo appuleret , absque ullo fere comitatu , declineta urbium frequentia &c. recta via , ac satis longa , se contulit ad Sanctuarium Deiperæ dictum del Risco, Ordinis sui Augustiniani , non procul ab urbe Abulensi . Ibidem ab omni rerum caducarum cura liber, absque ullo festu, aut apparatu familiæ, perinde fere ac unus e Fratribus , piis esercitationibus , atque orationi , & silentio reliquum vitæ dedit , ac morte accelerata , non tamen improvise , circa annum 1685. spiritum Creatori tradidit . Quicquid fere pecuniæ ex Mesico attularat in subsidium necessitatum , expendit in ornatum ejus Sanctuarii , ubi & sepultus fuit , megna virtutum suarum apud omnes æstimatione relicta.

Ultimus denique Archiepiscopus omnium , qui hactenus Ecclesiam Mesicanam gubernarunt , est D. Franciscus de Aguiar Seisas Ulloa , natus in Gallæcia , & post plures progressus in pietate , disciplina Ecclesiastica , ac studio literarum , togatus in Collegio majori Conchensi apud Selmanticensem Accademiam, ubi domi ac foris omnibus esemplar morum se præbuit . Eandem vivendi rationem servavit in Ecclesia Composteliana dum esset Canonicus , ea misericordie , immo & profusione in pauperes , ut nequidem necessaria sibi servaret , & interdum seminudus domum rediret , data interiori veste pauperibus miseris ad ipsum confluentibus . Quapropter opus fuit Prælatis tantæ beneficentiæ modum imponere , & deputare Oeconomum, qui es redditibus Ecclesiasticis ipsius reservarent aliquid pro necessario victu , ac vestitu. Tantæ virtutis fame ad piissimum Regem nostrum Carolum II. perveniente, nominatus fuit primum ad Episcopatum Mechoacanensem in nova Hispania , & post aliquot annos ad Ecclesiam Mesicanam , cui modo præest . Utrobique piscæ illius morum innocentiæ , ac pietatis , & zeli disciplinæ Ecclesiasticæ , omniumque virtutum illustriora signa protulit , & profert in dies ; parcus sibi , profusus aliis , & uti bonus Pastor , non querens , quæ sua sunt , sed quæ Christi , & gregis sibi commissi . Immortales Deo gratias agere debemus , quod adeo calamitosis temporibus , & in miserrimo alioqui rerum statu , Catholici Reges tam in Hispenie , quam apud novum Orbem , designaverint semper , & nunc speciatim , viros præstantissimos

vi-

vita, & doctrina, omniumque virtutum nitore, ad Ecclesias regendas. Possem quammultos nunc viventes nominare absque adulationis periculo. Sed abstineo; tum quia id non spectat ad hujus Operis argumentum, tum præcipue ad servandum illud cæleste monitum: Lauda post mortem, mag ... post consummationem.

DE SUBSCRIPTIONIBUS HUJUS CONCILII

Primus subscribit D. Petrus Moya De Contreras, Archiepiscopus Mexicanus, & Præses Concilii, de quo nos in Catalogo Prælatorum Mexicanorum.

II. D. Fr. Gomez (non autem Garcia, ut quædam exemplaria habent) Fernandez de Corduba, genere nobilissimus, & nepos D. Gundisalvi Fernandez de Corduba, dicti antonomastice Magni Ducis. Professus in Religione S. Hieronymi apud Granatam, post aliquot Prælaturas cum laude gestas, electus fuit Episcopus Guatemalensis, anno 1574. eundem vitæ austeritatis, jejuniorum, & aliarum virtutum tenorem, quem servaverat intra Religionem, constanter retinuit in Episcopatu. Cilicium, ac jejunium illi frequens fuit, & disciplinæ, seu flagellationes assiduæ. Tota ejus familia videbatur Monasterium optime institutum. Reformavit Clerum, & nimium in cultu, & habitu ornatum severe coercuit. Erga pauperes valde misericors fuit, præsertim honestiores, quibus probro esset ostiatim mendicare. Pressus gravi ætate, precatus fuit Philippum II. ut sibi daretur certus quidam coadjutor valde dignus, ac benemeritus. Verum prudentissimus Rex abnuit, ne forte id postea traheretur in exemplum ut quispiam Episcopus sibi nominet successorem. Denique optimus Præsul anno 1598. mense Julio prope Eremitorium Deiparæ de Lo. Remedios a se fundatum ægrotans, lectulo circumfuso multitudine Indorum lamentantium piissimi Pastoris obitum, decessit, & in Dominicanorum Cœnobio sepultus fuit.

III. D. Fr. Joannes De Medina Rincon, cujus virtutes, & præclara gesta sunt longe ampliora, quam ut hoc loco referri, immo & satis indicari possint. Sufficiat dicere, fuisse patria Segoviensem, institutο Augustinianum, pietate insignem, zelo observantiæ regularis, & disciplinæ Ecclesiasticæ præstantissimum. Nemo fere ambitiosorum tam ardenter deperiit Prælaturas intra aut extra Religionem, quam ille recusavit. Coactus admisit Episcopatum Mechoacanensem a Philippo II. oblatum anno 1572. Solebat dicere, *immanem esse superbiam eorum, qui Prælaturam appetunt; utpote præsumentium se posse multos regere, cum tamen unus Angelus nonnisi unius hominis curam gerat.* Versabat quoque mente illud tritum S. Gregorii Magni: *Virtutibus pollens, coactus ad regimen veniat. Virtutibus vacuus, ne coactus quidem accedat.* Hinc veluti electus a Deo innumeros salutis æternæ fructus tulit in Hispanis, & Indis suæ curæ commissis. Subditos quosque a via recta aberrantes summa dexteritate, qua monitis, qua increpationibus, qua suppliciis gravibus, ad salutis iter revocavit. Cum in hoc Concilio cautum esset, ne quis Clericorum vestibus sericis uteretur, & quidam Canonicus valde dives nollet illas dimittere; Episcopus illas vi coram omnibus ipsum spoliavit pallio serico, & aliud laneum recipere coegit. Utinam Præsules quique modo se ita gererent. Sane Canonici magnæ Ecclesiæ Toletanæ tot titulis conspicui, quamvis multi illorum sint filii magnorum Principum, laneis vestibus utuntur, etiam tempore æstivo, & sub climate nimium calori obnoxio. Cur non & alii quilibet Ecclesiastici idipsum assequantur? Prædictus porro Episcopus, omni virtutum splendore refulgens, parcus sibi, largus in alios, ac profusus in pauperes, præsertim in miserabiles Indos, quos peramanter admonebat, consolabaturque, immortali nomine sibi comparato, diem obiit anno 1588. & sepultus fuit in sua Ecclesia Cathedrali.

IV. Subscribit D. Didacus Episcopus Tlascalensis, de quo nulla mihi prorsus notitia peculiaris est.

V. D. Fr. Gregorius de Montalvo, Caucæ in Diœcesi Segobiensi natus, & anno 1550. in Conventu observantissimo S. Stephani Salmanticæ institutum S. Dominici professus, post triginta exactos intra Religionem annos electus fuit Episcopus Yucatanensis anno 1580. Quinquennio post adfuit huic Concilio; ac deinde translatus ad Ecclesiam Cuzquensem in Peruvia, in ea celebravit Synodum, pluraque decrevit utilia, præsertim circa administrationem Sacramentorum, & conversionem multorum ex Indis, qui, ejurata Fide Christiana, ad cultum inanem idolorum redierant. Obiit ibidem anno 1593. non absque subditorum luctu, ut Remesalius scribit.

De reliquis duobus Episcopis subscribentibus nihil invenio. CARD. DE AGUIRRE.

SYNODUS III. DIOECESANA LIMENSIS

Celebrata in Oppido Sancti Dominici de Yungay die 17. Julii anno 1585.

Nos D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, Dei, & sanctæ Sedis Apostolicæ Romanæ gratia Archiepiscopus Regum, Regiæ Majestatis Consiliarius, &c. Obligationi, quam nobis imposuit sacrum Concilium Tridentinum [a]*, celebrandi singulis annis Synodum Diœcesanam satisfacere volentes; convocavimus admodum RR. DD nobis dilectos Decanum, & Capitulum nostræ Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Regum, & Vicarios, & Parochos hujus nostri Archiepiscopatus, ad quos de jure vocari pertinent; cujus Synodi convocatio fuit ad diem Sanctissimæ Trinitatis proxime præteritum, hujus præsentis anni 1585. in qua eadem Synodo ordinavimus, & statuimus Constitutiones sequentes, quas volumus, & præcipimus observari, & opere adimpleri, secundum quod, & ea modo, quo in eisdem continetur, sub pœnis in eisdem contentis, & aliis arbitrio nostro imponendis.*

CA-

a Sess. 24. C. 2. *De reform. matrim.*

CAPUT I.

De matriculis Confessionum, & Communionum.

Parochi omnes, tam Hispanorum quam Indorum, in conficiendis matriculis observent Constitutiones per nos in Synodo Diœcesana [a] anno 1584. editas, dasignando diem, mensem, & annum, quibus eas inchoaverint, & absolverint, & ita confectas, ac suis ipsorum nominibus subscriptas, ad nos, vel nostrum Provisorem, aut Vicarios mittent intra quindecim dies a completo termino Confessionum, & Communionum per ejusdem dictæ Synodi Constitutiones declarato. Et mittent pariter veridicam relationem personarum, quas confessas, & communicatas non fuisse noverint; tenebunturque iidem Parochi referre testimoniales schedas acceptæ matriculæ, a nobis, vel nostro Provisore, aut Vicariis, quibus eam tradiderint, subscriptas. Quod totum sic servent, & compleant sub pœna centum pesorum currentia monetæ, juxta nostram dispositionem applicandorum, & sub aliis pœnis nobis arbitrariis.

CAPUT II.

Indorum Parochi diebus Dominicis petant elemosynas pro pauperibus.

Nostri Archiepiscopatus [b] Indorum Parochi singulis diebus Dominicis posthac petent eleemosynas pro pauperibus Indis suæ curæ pastoralis, & collectam ejusmodi eleemosynam eisdem distribuent. Habeant etiam Libros, in quibus eædem eleemosynæ, earumque distributio, designatis die, mense, & anno describantur; ipsæque distributiones fiant coram dictis nostris Parochis, & Indorum Dynastis, vulgo *Caciques*, & primoribus viris. Itemque præcipimus, ut Hispanorum quoque Parochi singulis diebus sabbathinis, & in Vesperis Paschalibus, in suis Parochiis petant pro pauperibus verecundis. Et in locis in quibus fuerint Vicarii, simul cum Parochis petent; ubi vero non fuerint Vicarii, ipsi Parochi assument sibi alium socium; & omnes habeant computa, & rationes descripta in Libro, in quo describantur eleemosynæ quæ provenient, & qualiter distribuantur, sub pœna quod contra transgressores procedetur.

CAPUT III.

De cantando Salve *in Vesperis Sabbathi.*

Quandoquidem sabbathinus cantus *Salve*, fidelium Christianorum, tam Hispanorum quam Indorum devotionem plurimum promoveat; ordinamus, & præcipimus [c], quod in posterum omnes utriusque nationis nostri Archiepiscopatus Parochi eam cantari curent singulis diebus Sabbathi, exhortando suos Parochianos, ut illi devote intersint.

CAPUT IV.

Hispanorum Parochi recitent doctrinam Christianam.

Omnes [d] Hispanorum Parochi doctrinam suæ curæ pastoralis populum, singulis ad minimum totius anni Dominicis diebus, & festive colendis docebunt, eundemque populum per proprias suas personas in Fidei rudimentis instruent, juxta Catechismum factum in Concilio Provinciali anni 1583. eisdam inculcando obedientiam, quam Deo, & parentibus suis debent; trium pesorum pœnam singulis vicibus quibus id omiserint luituri; & ad hunc effectum curabunt pulsari campanam finito prandio. Id ipsum facient etiam Indorum Parochi diebus Mercurii, & Veneris cujusque septimanæ, prout fieri consuevit; & eosdem Indos, tam ipsorum vernacula lingua, quam Hispanica docebunt.

CAPUT V.

Vicarii procurent sacrum Oleum, & Chrisma pro toto suo districtu.

Quoniam expedit, ut in locis ubi sunt Vicarii, habeatur modus providendi Parochis illius districtus Oleum, & Chrisma, nec ut opus sit semper mittere ad Civitatem Regum, tam procul plerumque distantem, deficientibus etiam fidis nunciis, qui mittantur; propterea statuimus [e], quod Vicarii habeant Oleum, & Chrisma in tribus magnis vasis, ut inde providere possint Clericis sui districtus. Et Clerici qui acceperint, teneantur dati testimonium a Vicariis referre, adnotatis die, mense, & anno, ut ab eisdem datum fuisse constet. Quod ita facient, ut alioquin severe castigandi sint.

CAPUT VI.

De custodiendis, & renovandis sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, & Sacramentalibus.

Quicumque [f] in posterum ex nostris Vicariis, vel Parochis fuerit hebdomadarius, ultima die septimanæ debebit relinquere renovatum Sanctissimum Sacramentum in sacrario, consecrando duas hostias majores, & sex particulas, aut plures, prout infirmorum usui in totam septimanam opus fore judicaverit. Et singulis bimestribus [g] visitabunt vasa Chrismatis, & ampullas Olei infirmorum; & cum usus postulaverit, sic eas nutriant, ut non plus infundatur olei communis, quam fuerit quantitatis Olei sancti præcedentis in eisdam vasis Chrismalibus. Renovabunt etiam fontem baptismalem, & aquam benedictam, idque totum cum magna decentia, & reverentia, sub pœna duorum pesorum a contrafaciente ad nostram dispositionem in pia opera pendendorum, toties quoties in hoc deliquerint.

CAPUT VII.

Indorum Parochi instituant Processiones temporibus Litaniarum.

Indorum [h] Parochi hinc deinceps temporibus majorum minorumque Litaniarum instituant Processiones, eo modo quo in Hispanorum locis fieri consuevit, sub pœna quinquaginta pesorum pro nostra dispositione solvenda, & aliis nobis arbitrariis.

CA-

[a] Synodo præcedenti C. 1. [b] Conc. Mediol. IV. Tit. *Quæ ad pia loca pertinent*. [c] Conc. Prov. an. 1583. Act. 3. C. 27. & in Reg. consuet. C. 17. Conc. Mediol. III. Tit. *De Divin. Officio*. [d] Conc. Mediol. 2. Par. 1. *De Fidei initiis a Parocho tradendis*. [e] Conc. Mediol 3. Tit. *Quæ ad Sacramentalia*.
[f] Conc. Mediol. 4. Tit. *Quod ad SS. Eucharist. Sacram.* [g] Conc. Med. III. Tit. *Quæ ad Sacramentalia*.
[h] Conc. Prov. 1. Act. 2. C. 23. & Act. 4. C. 11.

CAPUT VIII.

Candelæ, quæ apponuntur Altari ad Missas nuptiales, relinquantur Ecclesiæ.

Quoniam a sponsi, qui matrimonio junguntur, & velantur, solent adferre candelas apponendas Altari ad Missam nuptialem, & ex inadvertentia illas tollunt sibi Parochi; ordinamus ut in posterum ejusmodi candelæ relinquantur Ecclesiæ, & habeatur ipsarum ratio.

CAPUT IX.

Collector nominatus habeat curam eleemosynarum, & Missarum, & pitantiarum per pia testamenta relictarum.

Statuimus, & omnibus nostris Vicariis, Parochis, & Clericis nostri Archiepiscopatus præcipimus, ut collectori per nos nominando in unaquaque Civitate, Oppido, vel loco ejusdem committant, & committi faciant omnes eleemosynas Missarum, quæ dabuntur, tam votivas, quam testamentarias, sive per vivos, seu per defunctos. Eisdemque collectoribus præcipimus, ut librum habeant, in quo per ordinem descripta servabunt omnia anniversaria, Missas, Cappellanias, oblationes votivas, ac testamentarias, & pitantiales, & omnibus ex antecioritatis ordine satisfieri curet. Clericis b autem, qui anniversariis, & Cappellaniis obstricti sunt, illa die nullam pitantiam, vel testamentariam eleemosynam dabit, sed Missas quæ reliquæ fuerint, distribuet Clericis non obstrictis, & iis qui melius inservierint Ecclesiæ. Et omnium computa, & rationes habeat ipse collector, eaque ad nos in fine cujusque anni transmittet, ut cognoscamus quod anniversariis, Cappellanis, testamentis, & pitantiis ejusmodi satisfactum sit.

CAPUT X.

Indorum Parochis non famulentur mulieres.

Ad occurrendum incommodis, quæ nascuntur, & nasci solent ex eo quod Indorum Parochi mulieres famulas adhibeant, & malis exemplis, quæ inter ipsos Indos inde oriri possunt; statuimus, & præcipimus, c ut in posterum nullus Indorum Parochus habeat in suo famulatu, societate, vel domo, ullam mulierem, cujuscumque qualitatis sit, juvenis, aut vetula, sub pœna centum pesorum, qui pro nostra dispositione applicabuntur, & sub aliis pœnis arbitrio nostro imponendis.

CAPUT XI.

Nullus Clericus majorum, vel minorum Ordinum ullo modo ludat.

Ut multis, magnisque incommodis, & malis exemplis, quæ ex Clericorum ludis nasci consueverunt, obviemus, remedium applicare volentes; districte statuimus, & in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, d ut posthac nullus Clericus in sacris Ordinibus constitutus ullum ludum, et illis etiam, quos jura permittunt, ludat pro majori quantitate, quam duorum pesorum currentium, singulorum valoris novem regalium, idque pro jentaculo, cœnula, vel prandio, & semel tantum intra viginti quatuor horas. Quod si plures Clerici, vel cum ipsis etiam laici ludant, non licebit singulis dictos duos pesos ludo exponere, sed hæc ipsa quantitas inter omnes divisa perdendo lucrandoque servetur; ita ut inter omnes non amplius ludatur, quam pro dictis duobus pesis, & ad præmissum effectum collationis, sub pœna perdendi quicquid sic lucrando, perdendove luserint, & revincantibus duplum ludendi, & præterea centum pesorum, vulgo *ensayados*, & aliis pœnis ad nostrum arbitrium infligendis, quorum distributionem nostræ dispositioni reservamus. Eosdemque, prout exhortamur, exhortando, ut recolant censuras per proximum Concilium Provinciale e præteritum anni 1583. sibi impositas. Et idipsum præcipimus, ut servent, & compleant Clerici minorum Ordinum, aliquod Beneficium habentes, sub iisdem præmissis pœnis. Et Vicarii, & Judices, qui in earundem pœnarum executione negligentes fuerint, easdem in duplum incurrent. Et tam ipsi, quam dicti Clerici easdem luent, quantumcumque longum tempus post ludum transierit.

CAPUT XII.

Indorum doctrinales Parochi nihil omnino ludant chartis.

Quia plurimum refert, quod Parochi, qui in Indorum Oppidis resident, in id solum intendant, ut bonæ suæ sejunctæque vitæ exemplis animas curæ suæ commissas ædificent, & in Fidei mysteriis instruant; cui rei cum plurimum obsistat ludus chartarum, maxime si exorbitans sit; nos volentes peculiare, & exactum remedium adhibere, ordinamus, & in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, f quod nemo deinceps Indorum Parochus ullam omnino rem, seu magnæ, seu parvæ quantitatis, ludat chartis, nec pro ullius generis collatione. Quod observent, & compleant etiam in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna perdendi in duplum quicquid ejusmodi chartarum ludo lucrando, perdendo, vel revincendo luserint; & præterea pesos (vulgo *ensayados*) ducentos ad nostram dispositionem, & sub aliis pœnis arbitrio nostro imponendis. Eosdemque hortamur, ut recolant pariter censuras in Concilio Provinciali anni 1583. ut dictum est impositas. Et Vicarii, qui in harum pœnarum executione negligentes fuerint, easdem ipsi duplicatas persolvant. Easdemque incurrent post quodcumque spatium temporis transactum, ab ejusmodi talium Clericorum lusu.

CAPUT XIII.

Indorum Parochi in administratione Sanctissimi Sacramenti Eucharistiæ servent convenientem decentiam.

Indorum Parochi g in administrando Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento ad infirmorum viaticum, maximopere curent, ut præcedat Crux, & cerei accensi, & ut locus in quo ministran.

a Conc. 1. Mediolan. Tit. *De funerib. & exequiis.* b Concil. Mediol. IV. Par. 2. Tit. *Quæ pertinent ad Missæ Sacrific.* & Synod. præced. Cap. 2. c Cap. *Oportet*, Dist. 81. & pluribus seq. d Cap. *Clerici officia*, *De vita, & honest. Cleric.* Lib. 3. & Cap. *Inter dilectos*. Lib. 5. *De excessibus Prælat.* Gloss. ibidem, verb. *Voluptuosos*. e Act. 3. Cap. 17. f Conc. Provinc. 1. Act. 3. Cap. 17. g Concil. Prov. 1. Act. 2. Cap. 19.

ſtrandum fuerit Sacramentum, ſit mundus, & honeſte compoſitus; habeantque cuſtodiam argenteam, in qua ſupra corporale ipſi induti muzeta ferant Sanctiſſimum Sacramentum.

CAPUT XIV.

In locis, in quibus fuerint duo Sacerdotes, vel concurſus Hiſpanorum, poterit conſervari Sanctiſſimum Sacramentum.

Quoniam in quibuſdam Indorum oppidis noſtri Archiepiſcopatus ſunt duo, vel plures Parochi, & in aliis in quibus unus ſolus eſt, ſolent eſſe Hiſpani, & ipſorum concurſus; ſtatuimus a, quod in Indorum locis, in quibus erunt duo, vel plures Sacerdotes Parochi, poſſit conſervari Sanctiſſimum Sacramentum, modo Eccleſiæ habeant bonas portas, ſeras, & claves, cum reliquis neceſſariis. Itemqua in locis unius tantum Sacerdotis Parochi, in quibus fuerit concurſus Hiſpanorum reſidentium, ac domicilium ibidem habentium, poſſit pariter conſervari Sanctiſſimum Sacramentum cum conditionibus portarum, ſerarum, & clavium, aliiſque neceſſariis rebus, ut ſupra.

CAPUT XV.

Quando in Oppidis Indorum poſſit includi Sanctiſſimum Sacramentum, & in Proceſſione portari die Jovis ſancta, & in Feſto Corporis Chriſti.

In Oppidis Indorum, in quibus, ut dictum eſt, fuerint duo Parochi, Sanctiſſimum Sacramentum poterit includi die Jovis ſancto, & portari in Proceſſione in Feſto Corporis Chriſti. Idemque pariter fieri poterit in Oppidis unius Parochi, in quibus fuerit concurſus Hiſpanorum ibidem reſidentium, qui illis diebus præſentes ſint.

CAPUT XVI.

In Divinis officiis non adhibeantur candelæ ſebaceæ.

Quoniam inaudivimus, quod Indorum Oppidis in monumento ſeptimanæ Sanctæ, & in tenebrarum, aliiſque officiis Divinis apponi ſolent candelæ ſebaceæ, quod valde indecens eſt, & cauſat magnam irreverentiam; ſtatuimus, & præcipimus, quod Parochi non permittant, ut dicta officia Divina celebrentur cum candelis ſebaceis, vel butyraceis inſtrumentis, nec ut apponantur ad monumentum, vel ſepulturas, vel alias partes, ſub pœna, quod Parochus permittens ſolvat quinquaginta peſos, & quod illi qui appoſuerint, per Judices, & Viſitatores caſtigentur.

CAPUT XVII.

Indorum Parochi habeant duos magnos libros, in quorum uno ſcribent baptizatos, confirmatos, & matrimonio copulatos, & in altero bona Eccleſiæ.

Propter multa, & gravia incommoda, quæ oriri ſolent ex incuria habendi libros Eccleſiaſticos, ſeu matriculas Baptiſmi, Confirmationis, & Matrimonii; unde ſit, ut non habeantur illorum nomina, qui baptizantur, confirmantur, & matrimonio junguntur, quæ res plurimi refert, maxime inter Indos adeo rudes, ut aliquando dicant ſe non eſſe baptizatos; ita ut ad ſciendam veritatem neceſſe ſit ad ejuſmodi libros recurrere; ut tam gravi incommodo remedium apponamus, ſtatuimus, & præcipimus, b ut in poſterum omnes Indorum Parochi habeant duos magnos libros chartæ bene compactos, & charta pergamena, vel corio tectos, in quorum altero conſcribant omnes baptizatos, confirmatos, & nuptos, deſignando baptizatorum nomina, cognomina, parentes, patrinos, & miniſtrum, per quem baptizati, vel matrimonio juncti fuerint; & regionem, vulgo *parcialidad*, & Oppidum, diemque menſis, & annum, & Eccleſiam, in quibus baptizatus, vel matrimonio junctus quiſque fuerit, ac teſtes tunc præſentes Sacramento, qui debent eſſe viri, & numero duo, vel tres; & an baptizati, vel nupti ſint legitime nati. Et quia nobis conſtat, quod ſoleant in libro matrimoniorum exprimi patrini N. & N. ſed non teſtes tunc præſentes, ideo præcipimus, quod hinc deinceps exprimant, & expreſſe ſcribant in libro: Teſtibus N. & N. Habeant etiam alium librum, in quo deſcribant bona, & facultates Eccleſiæ; quos libros Parochi ſemper teneant in arcta cuſtodia ſub clave, quam ipſi Parochi ſervabunt, nec ipſam confidant Indis, vel alii cuicumque. Quod totum obſervent, & compleant, & habeant ejuſmodi libros factos intra duos menſes poſt primam publicationem hujus Synodi, ſub pœna centum peſorum currentium, pro noſtra diſpoſitione applicandorum.

CAPUT XVIII.

Nullus Hiſpanorum itineretur diebus Dominicis, aut feſtivis.

Uſque adeo in Oppidis Indorum progreſſa eſt Hiſpanorum licentia non obſervandi dies Dominicos, & feſtivos, ut ex eiſdem ante ſummum Sacrum itineretur. Quæ res tantum ſcandalum cauſſavit, & cauſſat Indigenis, ut nos ad remedium applicandum obſtrinxerint. Statuimus igitur, & præcipimus, c quod poſthac nullus Hiſpanus, vel alius, cujuſcumque qualitatis fuerit, diebus Dominicis, vel feſtivis obſervandis arripiat, vel proſequatur iter ſine cauſſa urgentiſſima, ac tum quidem poſt ſummum Sacrum, & concionem. Et contra tranſgreſſores fiet informatio ad Vicarium remittenda. Et Parochi populum hujus conſtitutionis admoneant, eamque declarent Indorum Præfectis, ne ante id tempus concedant bajulos Indos iter acturis.

CAPUT XIX.

Indorum Parochi non exerceant prædia, vel mercimonia.

Indorum ædificationi plurimum obeſt, quod ipſorum Parochi habeant contractos, mercimonia, & exercitia prædiorum inter ipſos; quia præterquam quod tot Juribus, Conciliis, & Conſtitutionibus negotiatio Clericis interdicta ſit, eſt etiam maximum detrimentum doctrinæ,

a Conc. Prov. 1. Act. 2. Cap. 14. b Conc. Mediol. 1. Par. 2. Tit. *De Sacr. Bapt.* & Tit. *De conſerv. bonorum Eccleſiæ.* c Concil. Mediol. III. Tit. *De feſtorum dierum cultu.* Conc. Prov. 1. Act. 3. Cap. 40.

næ, & prædicationis, quæ tanto studio, desiderioque prætenduntur. Proinde statuimus, & præcipimus, *a* ut nemo Clericorum inter Indos animarum curæ præfectus exerceat ullum genus negotiationis, aut contractionis, vel alat, aut habeat pecora, vel jumenta vecturaria quæcumque, vel sationes, aut agriculturam; non vineas, nec molendina, non machinas, vulgo *Ingenia*, vel alia instrumenta conficiendi facchari, vel mineralis, aut ullius modi rei rusticæ labores, aut operas habeat, aut exerceat per se, vel per interpositas personas, sub pœna perdendi omnia cum fructibus, & principali lucro; eosdem hortantes, prout exhortamur, ut attendant ad censuras ipsis intarminatas per Concilium Provinciale, maxime præteritum anni 1583.

C A P U T XX.

Nullus Indorum Parochus absque licentia extrahat, vel transferat corpora, vel ossa defunctorum ab una Ecclesia, ad aliam.

Statuimus item, & præcipimos, *b* quod nullus posthac Indorum, vel Hispanorum Parochus, Visitator, vel Vicarius possit extrahere, vel extrahat corpora defunctorum ex Ecclesiis, vel claris, ut illa transferant ad novas Ecclesias, sine expressa licentia ad petitionem partium in scriptis obtenta. Et quando cum ejusmodi licentia transferentur, tunc Visitatores, & qui ea transferent, illa ducent in processione, in qua elevata Cruce pueri Scholares recitabunt doctrinam Christianam. Et singularem adhibeant curam, ne ligna, vel alias res ollæ veteris Ecclesiæ transeant in usus profanos, sed omnia applicentur Ecclesiis novis, vel Xenodochiis, & locus veteris Ecclesiæ occludatur saxis, vel vallo, itaut greges, vel bestiæ in eum ingredi non possint, vel loca ipsa ullo modo profanari, & intus erigatur alta Crux, ut cognoscatur fuisse Ecclesiam. Casu vero, quo non extrahantur corpora, claudatur Ecclesia, & Crux ad portam elevetur, sub pœna, quod adversus contravenientes cum omni rigore procedatur. Dictisque nostris Vicariis præcipimus, quod si aliqui in eisdem veteribus Ecclesiis lanam, victualia, vel alias res incluserint, ipsi eas statim sine mora ulla ejici faciant, in quo ipsorum conscientias oneramus.

C A P U T XXI.

Indorum Parochis nil detur pro administratione Sacramentorum.

Quoniam Indorum Parochis pro ipsorum sustentatione stipendium sufficiens assignatum est, non expedit, ut Indi pro ullius Sacramenti administratione quicquam ipsis tribuant. Ordinamus ergo, & præcipimus, *c* quod in posterum dicti Indorum Parochi pro Sacramentorum administratione ab eisdem Indis nulla jura percipiant, vel percipere possint, nec pro quibuscumque sepulturis, quamvis iidem gratis dent, vel consuetudo ferat contrarium; sed in his observentur Decreta ultimi Concilii Provincialis *d* præteriti anni 1583. Cum illis autem Indis, qui habitationem, & domicilium habent in Oppidis Hispanorum, qui plerumque sunt magis instructi in Fide, & quibus placet morem Hispanorum sequi, in sepulturis, & reliquis observetur laudabilis consuetudo loci. Quæ dicti Indorum Parochi observent, & adimpleant, sub pœna perdendi quicquid sic ab Indis, seu petitum, seu gratis datum acceperint, ut dimum est, cum quadruplo tanto, & aliis pœnis nostro arbitrio infligendis.

C A P U T XXII.

Indorum Parochi curent construi Xenodochia.

Cum Hospitalium cura in Indorum Oppidis ad colligandos, & fovendos infirmos necessaria, parum agatur; statuimus, & præcipimus, quod Indicorum Oppidorum Parochi deinceps curam gerant peculiarem, *e* ut in locis, in quibus Hospitalia non fuerint, in eisdem construantur, ita ut quantum fieri possit, ubique habeantur. Et ubi fuerint, sint medicinis, & reliquis necessariis instructa, bene ornata, & munda, ut in illis Sanctissima Sacramenta indigentibus decenter administrari possint; & locorum Præfecti per pecunias ad Hospitalia spectantes assistere debeant.

C A P U T XXIII.

Parochi, qui in casibus permissis alienos Parochianos matrimonio junxerint, vel baptizaverint, mittant rei testimonia ad proprios ipsorum Parochos.

Omnes *f* posthac, tam Hispanorum, quam Indorum Parochi, qui permissu juris, vel commissione alienæ Parochiæ quempiam baptizaverint, vel matrimonio junxerint, curam adhibebunt mittendi rei gestæ testimonium ad proprium baptizatorum, vel copulatorum Parochum, ut illos in suo Libro notet. Et hic vicissim eos ita notet, & scribat in suis Libris cum ejusmodi testimonium acceperit. Quod uterque præstabit, & perficiet sub pœna centum pesorum currentium pro singulis vicibus omissionis; admonentes, quod contra omittentes cum omni rigore procedetur. Idemque sub iisdem pœnis præcipimus Parochis, in quorum Parochia aliquis alienæ Parochiæ confirmabitur.

C A P U T XXIV.

Indorum Parochi doceant Catechismum factum in Concilio Provinciali.

Omnes *g* totius nostri Archiepiscopatus Indorum Parochos exhortamur, eisdemque in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ut magna cura, ac diligentia doceant suos Parochianos Catechismum, ac doctrinam factam in Concilio Provinciali anni 1583. secundum quod, & quemadmodum per idem Concilium ordinatum est; id ex animo faciendo tamquam rem, quæ obsequii Dei Domini nostri, & profectus doctrinarum plurimum refert, occupando se in

a Conc. Provincial. Act. 3. C. 4. & 5. *b* Conc. Mediolan. IV. Tit. *De funeribus, & exequiis* *c* Con. Provincial. I. Act. 2. Cap. 38. *d* Act. 2. Cap. 32 *e* Conc. Nicæn. Alph. Pisan. l. 3. Can. 70. *f* In hac Synodo supra Cap. 47. *g* Conc. Prov. I. Act. 2. C. 3. & 4.

in illo, & relinquendo omnes negotiationes sæculares, & lusus, prout servos Dei, & sanctæ ejus Legis, & Evangelii Prædicatores decet.

CAPUT XXV.

Indorum Parochi doceant pueros scholares legere per Catechismum.

Indorum [a] Parochi magnam deinceps curam adhibebunt, ut pueri scholares suæ doctrinæ, & earæ Pastoralis legant, & discant ex Catechismis, & libellis per sacrum Concilium Provinciale confectis; & quod puerorum quisque, quantum fieri possit, habeat suum, adsintque Magistri, qui ipsos doceant; ipsique Parochi se, quantum possint, in eosdem instruendo occupent, obsequium in hoc facturi Deo. Et cum locorum Rectoribus agant, ut jubeant ex Bonis Communitatis solvi stipendia Magistrorum, qui docebunt; cum hoc sit bonum commune. Itemque de Catechismis, & libellis provideant iidem Rectores pauperibus pueris, qui eos procurare sibi non poterunt.

CAPUT XXVI.

Parochi designent personam, quæ gerat curam, ut Indi frequentent Missas, & doctrinam.

Ut Indi posthac Missas, vel doctrinam non ommittant, & ut sciri possit, qui in eo seduli, quique negligentes futuri sint; expedit omnino [b], ut Indorum Parochi habeant personas designatas, ac diligentes ex ipsis Indis, quæ absentiæ rationem notent, assignato cuique certo numero, vel parte populi, prout expedire videbitur. Proinde eosdem Parochos hortamur, eisque præcipimus, ut hujusmodi personas, ut dictum est, designent, quarum cuique assignatæ sibi partis rationem habeat, & eisdem Parochis reddant, ut in omnibus serviatur Deo, nec sit in ejus obsequio defectus.

CAPUT XXVII.

Parochi de Ecclesiarum, & Hospitalium statu moneant Antistitem.

Statuimus, & præcipimus, ut Indorum Parochi posthac peculiarem curam gerant instruendi nos de necessitatibus Ecclesiarum, & Hospitalium, ut congruum remedium singulis apponere possimus.

CAPUT XXVIII.

Indorum Parochi moneant suos Parochianos de impedimentis matrimonii.

Indorum [c] Parochi specialem deinceps curam gerent docendi suos subditos impedimenta matrimonii, ex ipsis declarando in Ecclesia, dum copulari cupientes instruunt. Deinde sic bene instructos, & regionum *Caziques*, seu præfectos, singulariter examinabunt, an jungendi habeant aliquod hujusmodi impedimentum. Et admonitiones in posterum publice fient sub Missa majori per tres dies continuos festive servandos. Et ad abundantiorem cautelam fient aliæ tres admonitiones particulares intra septimanam temporibus Catechismi, propter Indorum ruditatem, illæque tres admonitiones, quæ diebus festivis faciendæ sint, fiant, tum in Oppido, in quo resederit Parochus, tum etiam in quo conjugendi domicilium habuerint, in omnibus observando Decretum Sacri Concilii Tridentini [d] Quod facient, & implebunt, sub pœna quinquaginta pesorum negligentibus toties quoties imponenda.

CAPUT XXIX.

Ne Clerici filios domi habeant.

Cum indecorum sit, & mali exempli seminarium, jure Sacris Constitutionibus adeo prohibitum, ut Clerici filios domi habeant; nos volentes ovviare incommodis, quæ inde nasci possent, statuimus, & præcipimus [e], ne ullus in posterum Clericus possit suæ domi filium suum, vel ejus matrem retinere, sub pœna quinquaginta pesorum; quod si nihilominus pertinaces extiterint, procedetur contra ipsos usque ad suspensionem, & privationem Beneficii.

CAPUT XXX.

In Indorum locis ad collectionem decimarum Parochi præsentes assistant.

Quoniam, ut accipimus, ii qui decimas in Indorum locis colliguot, eosdem Indos variis gravaminibus, & extorsionibus vexant, plus exigendo quam illi reddere tenentur, eum minus capaces, & miserabiles sint; nos opportunum remedium tanti momenti malo providere volentes, statuimus, & præcipimus, ut posthac, dum in Indorum locis decimæ colliguntur, loci Parochus præsens assistat; eique injungimus, ut magnopere curet, ne Indi graventur, vel ullam patiantur molestiam.

CAPUT XXXI.

Parochi colligant tres novenas.

Omnes Indorum Parochi diligenter colligant tres novenas [f] quæ ex ipsarum institutione per Concilium Provinciale [g] anni 1583. Ecclesiis, & Hospitalibus appplicatæ sunt, adhibendo in ea collectione omnem diligentiam, quæ in casu conveniat.

CAPUT XXXII.

Nullus Sacerdos habeat plures equos quam duos.

Quoniam pluralitas equorum Sacerdotis plura damna, & labores Indis adferre solet, statuimus quod in posterum nullus Indorum Parochus alat plures equos quam duos, quemadmodum per constitutiones hujus Archiepiscopatus ipsis ordinatum est, sub pœna reliquos quos habuerint, perdendi. Et duo qui condemnatis relinquendi fuerint, designabuntur ad arbitrium Judicis proferentis sententiam ex omnibus quos habuerit.

CAPUT XXXIII.

Parochi non deserant residentiam sine licentia

Propter [h] multa incommoda, quæ ex Parochorum absentia inter Indos accidere solent, cum horum

[a] Conc. Provinc. I. Act. 2. C. 43. [b] Conc. Provinc. I. Act. 2. C. 3. & 5. [c] Conc Provinc. I. Act. 2. C. 34. [d] Sess. 24. Can. 2. & C. *De Sacram matrim.* [e] Dist. 92. C. *Propofuisti* in glos. 2. [f] Act. 3 C. 15. [g] De his novenis infra Sinod. xv. Cap. 29. [h] Conc. Trid. sess. 6. C. 2. *De reform.*

horum plures interim sine Sacramentis, & aliis necessariis moriantur, magno Parochianorum detrimento; nos districtum remedium adhibere volentes, ordinamus, & præcipimus, quod nullus deinceps Clericus Hispanorum, vel Indorum animarum curæ, vel doctrinæ præfectus, se ad ullam partem ab illa absentet sine expressa licentia Antistitis in scriptis obtenta, sub pœna quatuor pesorum, vulgo *ensayados*, & amissionis stipendii, quod lucraretur ex doctrina pro singulis diebus, quibus abfuerit ab eadem doctrina. Vicarii vero, qui in harum pœnarum executione negligentes deprehensi fuerint, easdem ipsi duplicatas incurrent; & perdent pariter stipendium, quod lucrarentur tempore absentiæ, si adessent, etiamsi alium sui loco relinquant. Et in has dictas pœnas incidunt propter inobservantiam eorum, quæ tam serio illis injunguntur, ne a suis doctrinis discedant absque licentia in scriptis habita. Nec nostri Vicarii possint hujusmodi licentiam concedere. Quoad absentiam autem, quæ fit causa confitendi sua peccata, observetur Decretum Concilii Provincialis anni 1567. Ipsisque injungimus, quod quando sic abfuerint, id fiat absque detrimento doctrinæ, & Parochianorum.

CAPUT XXXIV.

Doctrinarum Parochi inde non recedant ad exigendum salarium.

Incommodis Capite præcedente relatis, aliisque provenientibus ex eo quod doctrinarum Parochi ab Ecclesiis discedant ad æraria, vulgo *raxas*, & ad congressus, intuitu exigendi sua salaria; remedium adhibere volentes; & quoniam ex hujusmodi congressibus non solum sequuntur Parrochianorum jam relata damna, sed quod, ut percepimus, in illis se occupent in lusu, & contractationibus, & aliis rebus ipsorum officium, & statum minime decentibus; statuimus ac districte præcipimus, ut dehinc nullus Indorum Parochus recedat a sua doctrina ullo modo ad exigendum salarium, sub pœna quatuor pesorum (vulgo *ensayados*) supradictorum pro singulis diebus absentiæ, ac præterea centum pesorum (vulgo *ensayados*) pro singulis vicibus, quibus abierint ad ejusmodi æraria, pro nostra dispositione applicandorum. Et Vicarii, qui in dictis pœnis exsequendis remissi fuerint, in easdem duplicatas incurrent. Quandoquidem illi Parochi salaria sua recuperare possint, mittendo mandatum, & procuratoriam potestatem, cum aliquo alio ad ea exigenda, ad Sacerdotem doctrinæ loci, in quo ærarium consistit, vel ad alium, quem voluerint.

CAPUT XXXV.

Vicarii, & Judices Ecclesiastici non permittant, ut Clerici, vel alii Judices sæculares sumant informationes de debitis, & absentiis Parochorum Indicorum.

Quoniam, ut percipimus, Indicorum Oppidorum Præfecti, seu Correctores contra omne jus instituunt probationes æris alieni, quod Indorum Parochi debent eisdem Indis, atque ipsis ea solvant, Parochorumque salariis tantundem subtrahant; Idemque circa eorundem Parochorum absentias faciunt, subtrahendo pariter ipsorum salario stipendia temporis, quo abesse deprehenduntur, adeo præter justitiam, & rationem, ut jam in consuetudinem id introductum videatur; proinde, ut nos tanto præjudicio libertatis Ecclesiasticæ remedium apponamus; statuimus, & præcipimus omnibus nostris Vicariis, & Judicibus Ecclesiasticis, ut [a] nullo modo permittant, quod dicti Correctores, vel alii Judices sæculares instituant ejusmodi probationes, aut informationes; nec propter Parochorum absentias salaria sua, vel Synodos ipsis retineant; cum omnium dictarum causarum, & applicationum, & defectus doctrinæ cognitio ad nos pertineat, & ad nostros Judices Ecclesiasticos, & ut contra ipsos eum omni juris rigore procedant. Quod ut perficiant, & adimpleant, præcipimus, commonendo quod contra ipsos alioquin rigide procedetur. Eosdemque Judices sæculares, uti hortamur, exhortantes, ut meminerint censuras transgressoribus hujusmodi in jure impositas. Potestatemque facimus, & committimus Parochis doctrinarum, in quibus erunt æraria Communitatum, ex quibus penduntur ipsorum salaria, ut cognoscant debita, quæ Sacerdotes doctrinæ suæ Indis debuerint, & faciant ea solvi. Et ad omnia hæc, & reliqua illis annexa, vel ab eis dependentia, nostras vices illis committimus, in quantum possumus, & jura permittunt, & ut ad ejusmodi cognitiones possint creare, & nominare Notarios, & reliquos necessarios ministros, non permittendo, ut ullus Sacerdos ad dicta æraria ad litigandum accedat; sed tantummodo mittat potestatem alicui personæ; quam facultatem, & commissionem nos damus etiam ipsis Sacerdotibus, qui resident in locis ærariorum, ad hoc ut clare compertis absentiis, & quod alii Sacerdotes propter dictas absentias amiserint stipendia, quæ vocant defectus, eosdem Sacerdotes in tanto condamnent, juxta dispositionem Juris, & sacri Concilii Trident. & constitutionum hujus Archiepiscopatus, & voluntatem Regiæ Majestatis, applicando stipendia sic propter residentiæ defectum amissa, vel fabricis ipsarum doctrinarum, vel pauperibus Indis earundem; ordinando ut ad hunc effectum in eisdem ærariis remaneant, prout a sua Majestate jam ordinatum est, dictamque applicationem, ac distributionem statim exsecutioni mandando; ita ut illa pecunia in pœnam subtracta statim expendatur. Nos prius, & Antistitem certiores reddendo de quantitate assistentis pecuniæ, ac de necessitate Ecclesiæ, & ipsorum, ut provideant de modo, quo expendenda sit.

CAPUT XXXVI.

Vicarii singulis annis informent nos, vel nostrum Provisorem, de vita, doctrina, & moribus Clericorum sui districtus.

Justissimum est, ut Sacerdotes, & Clericos honeste, & laudabiliter conversantes, ac literis sufficientes, juxta ipsorum bonam vitam, & merita, remunerandi ratio habeatur, & ut ipsorum notitia ad hunc effectum apud nos existat. Hinc statuimus, & Archiepiscopatus nostri Vicariis præcipimus, ut singulis annis mittant relationem ejusmodi Clericorum bonæ vitæ,

[a] Conc. Later. Sess. 10. in Bulla; *Regimini universalis*.

vitæ, famæ, & literaturæ, ut dictum est, idqua tam secrete, ut nullum scendalum, vel infamia resultet Clericis, qui aliter vivunt, ut ipsorum statui, actui, ac dignitati convenit, & justum est; eosdem Vicarios monentes, quod si in hoc præstando negligentes fuerint, contra ipsos rigide procedant. Similemque rationem secretissime mittent de concubinariis, lusoribus, & aliis personis, quæ publice male vivunt, & Christianæ Reipublicæ scandalum præbent, ut nos provideamus quod conscientiæ nostræ puritati, & ipsorum animarum saluti congruere videbitur.

CAPUT XXXVII.

Nominantur Testes Synodales.

Juxta Decretum proxime præteriti Concilii [a] Provincialis anni 1583. nominamus Testes Synodales in Civitate Regum nostrum Provisorem, & Doctorem D. Stephanum Vomediano Cantorem, Canonicum Medel, & Doctorem Balboa, & Doctorem Roca; & in reliquis Civitatibus, Oppidis, & locis Provinciæ, nostros Vicarios. Qui debeant diligenter, ac discrete inquirere res dignas correctione, & reformatione, sine strepitu judiciali, sed solumodo res ejusmodi remedio dignas notando, simul cum testibus, qui eas noverint, a quibus non sument juramentum; & specialiter noste, & inquirere debeant, qualiter observentur sacrum Concilium Tridentinum, Concilia Provincialia, & reliquæ Constitutiones hujus Archiepiscopatus. Ipsisque Testes Synodales debeant præstare juramentum in forma juris, & officium suum bene, fideliter, & perfecte adimplere, postposito quocumque affectu humano. Et quicquid sic fecerint, ferent ad nos pro prima Synodo, quam celebrabimus, & ad primum futurum Concilium Provinciale.

CAPUT XXXVIII.

Examinatores Beneficiorum.

Sacri Concilii Tridentini [b] præcepto parentes, quod in Synodis Diœcesanis nominentur Examinatores Beneficiorum, & curæ animarum; eos novinavimus, qui sufficientes nobis visi sunt, eosdem, qui nominati sunt in præterita Synodo anni 1584. debentque præstare juramenmentum officiu suo bena, & fideliter fungendi, iusta Decreta ejusdem Concilii Tridentini.

CAPUT XXXIX.

Hispanorum, Indorumque Parochi, & Judices Ecclesiastici habeant Catechismum, & Concilia Provincialia, ac Synodos hujus Archiepiscopatus.

Quoniam ut Parochi, & Vicarii, & Judices Ecclesiastici, tam Indorum, quam Hispanorum, non possint prætendere ignorantiam, & ut melius sciant quid ipsos facere oporteat; plurimum interest apud se habere Synodos, tam Provinciales, quam Diœcesanas. Propterea statuimus, & præcipimus, quod [c] omnes deinceps dicti Vicarii, Judices, & Paruchi habeant eadem Concilia, & Synodos, quantum ad ipsos pertinebit. Iidemque Parochi habeant Catechismum, sermones, & Confessonarium jussu Concilii Provincialis proxime præteriti anni 1583. composita, & impressa, ac jussa, ut in usum inducerentur, ac iis, vel alio Catehismo, vel Confessionario manuscriptis utantur, vel alios uti permittant, propter errores, qui transcribendo irrepere possunt; idemque in sermonibus observetur, postquam impressi fuerint. Quod sic faciant, & impleant in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna centum pesorum, vulgo *ensayados* nostra dispositione applicatorum. Eosdemque monemus, quod contra delinquentes cum magna demonstratione ad exemplarem castigationem procedetur. Illaque Concilia, & Synodos habeant iidem Parochi, Vicarii, & Judices Ecclesiastici intra duos menses a prima publicatione præsentis Synodi sub pœna centum pesorum, vulgo *ensayados*, ad nostram dispositionem, & sub aliis pœnis nostro arbitrio imponendis. Et Parochi pariter Catechismum, & Confessionarium jam impressa, & sermones intra duos menses postquam impressi fuarint, sub iisdem pœnis habeant.

CAPUT XL.

Præfecti Oppidorum non cognoscant caussas idolatriæ.

Quoniam [d] sæcularibus Judicibus prohibita est cognitio idolatriæ, cæremoniarum, & superstitionum; ordinamus, & præcipimus, ut in pollerum nostri Vicarii, & Judices Ecclesiastici non permittant, quod ejusmodi sæculares cognoscant id genus caussas, vel alias mere Ecclasiasticas, cum id sit ipsis tot censuris interdictum. Quod si ea neglexerint, cum omni rigore contra eos procedatur.

CAPUT XLI.

Clerici visitent Moniales absque expressa licentia,

Constitutione Synodi [e] hujus Archiepiscopatus jam llatutum est, ut nullus Clericus in sacris Ordinibus constitutus, vel etiam in minoribus Beneficium habens, visitet Moniales, propter incommoda, & detrimenta, quæ inde nascuntur, perdendo tempus, quod non parum refert eorum, qui id melius impendere tenentur. Et quoniam instructi sumus, quod non solum non observentur illæ constitutiones, sed, quod nimium etiam in adversum excedatur; volentes huic malo necessarium remedium opponere; præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna quinquaginta pesorum, dispositione nostra applicandorum, & alis pœnis arbitraris, toties quoties luendis, quod nullus ejusmodi Clericus visitet ullam Monialem sine expressa licentia nostra, vel nostri Provisoris in scriptis obtenta. Eisdemque Monialibus in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, quod nulli tali Clerico loquantur, nisi prius visa, & cognita tali scripla licentia. Nec Præfectæ, vel Abbatissæ id permittant; quibus etiam injungimus, ne facile concedant licentiam, ut sæculares eum ipsarum Monialibus col-lo-

[a] Act. 4. Cap. 21. [b] Sess. 24. Cap. 18. Conc. I. Prov. I. Act. 3. C. 57. [c] Conc. Prov. I. Act. 4. C. 14. & Act. 5. C. 2. & 3. [d] Ial. III. Constit. 2. *Licet in diversis* 1551. [e] Conc Prov. I. Act. 3. C. 35. Synod. 1. Diœcesana Cap. 17.

loquantur, præter ipsarum proprios genitores, & germanos fratres, nec hos etiam crebro, nec eas absque ascultatrice ad crates dimittant, in quo ipsarum conscientias oneramus, ut in hoc observando seriam diligentiam, & sedulam curam adhibeant, cum ex adverso Dei offensio, temporis perditio, & conscientiarum distractio dictis Monialibus oriri possint.

CAPUT XLII.

Clerici diebus Dominicis, & Festivis frequentent Ecclesias Cathedrales.

Hujus Archiepiscopatus Synodo [a] constitutum est, ut Clerici, quamvis sola prima Tonsura initiati, ordinati, ordinarie frequentent Ecclesiam Cathedralem, & Parochialem, Superpelliceis induti, ad primas, & secundas Vesperas dominicales, & festivas, etiamsi nullam in eis Præbendam habeant. Et cum ejusmodi Constitutio ea, qua oportet, cura non observetur; nos districtius remedium adhibentes, ordinamus, & præcipimus, quod omnes posthac Clerici, etiam vel sola prima Tonsura initiati, intra Civitatem Regum ad primas, & secundas Vesperas, & ad Tertiam, & summum Sacrum diebus Dominicis, & aliis festive colendis accedant cum suis Superpelliceis Ecclesiam Cathedralem ejusdem; nec illis horis absque nostra, vel nostri Provisoris licentia in scriptis ullatenus absint, sub pœna unius pesi pro nostra dispositione applicandi, aliisque arbitrariis, toties quoties absfuerint. In aliis autem partibus extra dictam Civitatem eisdem diebus, & horis sub iisdem pœnis accedent Ecclesiam Parochialem loci. Et juxta Decreta Sacri Concili Tridentini, Clericos per nos ordinatos, & qui in posterum ordinati fuerint, adscribimus dictæ Ecclesiæ Cathedrali Regum, & in aliis partibus Ecclesiæ Parochiali loci, ut in eisdem exerceant Ordines, quibus initiati fuerint.

CAPUT XLIII.

Provisores, Vicarii, & Parochi faciant, ut Clerici minorum Ordinum eosdem exerceant in Ecclesiis Cathedralibus, & Parochialibus.

Hortamur, & præcipimus nostro Provisori, Vicariis, & Parochis, ut [b] posthac provideant, quod Clerici minoribus Ordinibus initiati, eorumque quilibet, eum Ordinem, quem habet, & non alius, qui eundem non habet, exerceant in Ecclesiis Cathedralibus, & Parochialibus, quibus adscripti sunt, assignando illis ex fabrica juxta facultates Ecclesiæ, stipendium aliquod sui ministerii, in omnibus observando, & executioni mandando, quod sacri Concili Tridentini Decreto constitutum est.

CAPUT XLIV.

Hispanorum, Indorumque Parochi prædicent diebus Dominicis, & festivis solemnibus.

Statuimus item, & præcipimus, ut [c] omnes in posterum, tam Indorum, quam Hispanorum Parochi, prædicent suis Parochianis, diebus ad minus Dominicis, & aliis solennibus per annum, atque in Quadragesima, & Adventu, tribus saltem in hebdomada, & aliis, quibus id expedire videbitur, sub pœna sex pesorum singulis vicibus luenda, quibus in dictis diebus Dominicis, & festis solennibus, ac tribus septimanæ id omiserint, aliisque pœnis pro arbitrio nostro; præterquam, quod adversus negligentes per censuras, & alias pœnas procedendum sit. Quod si iidem Parochi legitime impediti fuerint, hujusmodi prædicationis officium ab aliis ad idoneis fieri sub iisdem pœnis faciant. Quæ prædicatio, & dicendis, & auditorum capacitati accommodari debet, docendo res ipsorum saluti necessarias, & cum brevitate, & facilitate verborum, declarando vitia, quæ vitare, & virtutes, quas amplecti debeant, ut se ab æterna pœna liberent, & gloriam consequi possint. Moneantque Parochi suos Parochianos, quod sermonem in sua Parochia audire teneantur. Hortenturque, ut easdem debito affectu prosequantur, & ad Missas in eis audiendas frequentent.

CAPUT XLV.

Indi non alant animalia, vulgo Cuyes.

Quoniam, ut inaudivimus, Indi quum animalia, vulgo *Cuyes*, alunt, certos ritus, & cæremonias cum eis exerceant; & ut incommodis, quæ inde nasci possunt, omnino occurramus; statuimus, & præcipimus, ut Indorum Parochi deinceps jubeant, & omni possibili modo procurent, ne Indi in suis ædibus, vel extra, hæc animalia vulgo *Cuyes* alant. In quo diligentem curam adhibeant, eosdem Indos exhortando, & charitative monendo, ut sic faciant, & adimpleant.

CAPUT XLVI.

Non fiat potus, vulgo Azua *ex* Sora, *vel* Yuca.

Statuimus item, & præcipimus, quod post hac nemo, vel Hispanus, vel Indus, cujuscumque qualitatis existat, faciat *Azua* ex *Sora* cum mistura *Yucæ*; quoniam non solum sanitati nociva est, sed, ut percipimus, etiam perni ciosas quæ nimirum Indis ebrietatem, & mortem aliquibus afferre solet, ad magnam Divinæ bonitatis offensionem, sub pœna perdendi quicquid dictæ *Azuæ* sic fecerint, & ea ntharos, aliaque instrumenta, quibus eam conficiant. Eosque monemus, quod contra ipsos rigide procedetur; nostrum Provisorem, cæterosque Judices Ecclesiasticos hortantes, ut contra transgressores ita procedant, congruas pœnas illis imponentes; & ministros sæculares enixe rogamus, ut circa hæc observantes sint.

CAPUT XLVII.

Nemo Indis, cum doctrina intersint, molestus sit.

Ad hoc ut Indi fideles promptius assistant Christianæ doctrinæ iis diebus, quibus interesse tenentur, Mercurii nimirum, & Veneris; statuimus, & præcipimus, quod [d] nemo deinceps Hispanus, Indus, aut niger, vel etiam persona quæcumque, sub specie dictos Indos ad

[a] Conc. Prov. 1. Act. 3. C. 25. [b] Conc. Mil. v. *De initiandis*. [c] Trid. Sess. 24. C. 4. *De refor.* iv. de Eccl. fabrica. [d] Const. Paulli III. To. 8. Annal. Min. an. 1532.

ad suos rusticos labores conducendi, ullum impedimentum illis ponant, quamdiu in doctrina versantur, vel eos inde extrahant, aut ullo modo pertubent.

CAPUT XLVIII.

De Preparatione, & erectione Ecclesiarum.

Vicarii [a] Oppidorum, & Provinciarum in quibus fuerint Ecclesiæ reparatione indigentes, posthac jubebunt, ut reparentur, & cum opus fuerit, ut alicubi de novo erigantur, nos, vel Provisorem nostrum celeriter monebunt, ut necessitati provideatur, & Ecclesiæ construi jubeantur.

CAPUT XLIX.

Ut publicentur aliqua Capita Concilii Tridentini.

Juxta Decreta Sacri Concilii Tridentini Sess. 23. Cap. 1. *De refor.* & in Sess. 6. ubi agitur, *De residentia Prælatorum*; ordinamus, quod dicta Capita in Conciliis, & Synodis nostris publicentur; & præcipimus in præsenti hac Synodo publicari.

CAPUT L.

Parochi habeant tabulas Festorum.

Tum Indorum, tum Hispanorum Parochi, habeant tabulas Festorum de præcepto per annum colendorum, & jejuniorum, ad quæ Indi tenentur; quas tabulas habere debant intra duos menses a publicatione hujus Synodi.

CAPUT LI.

Parochi non permittant Indis cæremonias, vel Indos, quos Teques *vocant.*

Indorum Parochi peculiarem curam adhibeant, quod in Festo Corporis Christi, vel ejus Octava, aut alio quovis tempore, non permittant Indis cæremonias, cantica, clamores, vel instrumenta rituum suæ gentilitatis. Quod si iidem Indi saltatationes aliquas, vel cantica instituere voluerint, eas prius examinent Parochi. Et si constitarit, Indorum quempiam aliquid præmissorum exercuisse, fiat informatio desuper, & ad nos, vel nostrum Provisorem remittatur.

CAPUT LII.

Nemo compellat Indos laborare diebus festivis, quibus ipsi noluerint.

Nemo compellat Indos ad laborandum diebus festivis, quos ipsi colere voluerint, cum ad id non sint obligati; & Parochi contra transgressores instituant informationem ad Vicarium remittendam, qui justitiam severe prosequatur.

CAPUT LIII.

Hispani, qui inter Indos habitant, exibeant Parochis schedam suæ Confessionis.

Hispani qui in Indorum Oppidis habitaverint, teneantur deferre ad Paruchos Confessionis, & Comunionis suæ schedas; & ipsi Parochi contra non deferentes procedant per informationem remittendam ad Vicarium Provinciæ.

CAPUT LIV.

Indi accedant Ecclesias ad doctrinam iis diebus, quibus intra septimanam tenentur.

Quoniam intelleximus, quod Indi quarundam operarum non frequentent doctrinam diebus, quibus intra septimanam eos interesse consuevit, indeque offendatur Deus, & ipsi Indi ignorent Christianam doctrinam, & Catechismum a sacro Concilio institutum, proinde statuimus, & præcipimus, quod Indi, qui in dictis operis laboraverint, in posterum teneantur ad doctrinam accedere Ecclesiam Oppidi, in quo ejusmodi labores exercentur, illis diebus septimanæ, quibus adesse debeant, nisi dominus laboritii habeat Sacerdotem, qui iisdem diebus in ipso laboritio doctrinam illis declaret; qualem si non habuerit, Pastor Oppidi eos accedere compellat. Ubi vero laboritium tam proeul aberit, ut dictis diebus ad Oppidum accedere non possint; providatur ipsis de Sacerdote eum competenti salario, juxta Constitutionem Concilii [b] Provincialis anni 1583. ut Indi commodius ad operas egredi possint, præcipimus ipsorum Parochis, ut summo mane doctrinam illis recitent, quemadmodum per Constitutionem [c] hujus Archiepiscopatus ordinatum est; eosdemque monemus, quod si mane ad hoc tempestive non surrexerint, severe castigabuntur. Ubi vero duo Sacerdotes adstitarint doctrinæ, alter eorum ad eam declarandum accedat ipsum locum laboritii, ut operæ commodius exerceantur.

CAPUT LV.

Clerici inter se humaniter colloquantur, nec alant inimicitias.

Nostris Vicariis, & Judicibus Ecclesiasticis constituimus, & præcipimus, ut [d] si aliqui Clerici in ipsorum districtibus ita inter se foveant inimicitias, ut nec inter se communicent, nec mutuo loquantur, ad minus quoad communes salutationes; contra eos procedant, eosque severe castigent.

CAPUT LVI.

Adpellationes, quas pars non prosequitur, pro desertis habeantur.

Quoniam edocti sumus, quod multi Ecclesiastici, & sæculares, appellando a sententiis contra ipsos latis, & pronunciatis, suas appellationes non prosequuntur, adeoque caussæ indecisæ, delictaque impunita manent; statuimus [e], & Judicibus nostris Ecclesiasticis præcipimus, quod cum aliquem a sententia appellare contigerit, assignent terminum competentem ad prosequendum easdem appellationes; & reliquas diligentias Legis dispositioni convenientes adhibeant. Et si assignato termino, pars, quæ appellaverit, non adhibuerit debitum studium caussam suam prosequendi, vel intra terminum juris, eum nullus a Judice assignatus fuerit, tunc Judex ipse talem appellationem pro deserta dando, secundum jus procedet, perducendo sententias ad debitam exsecutionem, & effectum, ut delicta punita sint, & debitum Deo præstetur obsequium.

CA-

[a] Conc. Mediol. [b] Act. 3. C. 12. [c] Act. 2. C. 3. 4. 5. & 6. [d] Conc. Mediol. IV. in monitionibus versus charitatem. [e] Conc. Later. III. in Append. Par. 7. C. 19. & Par. 50. C. 16.

CAPUT LVII.

Torneamenta diebus festivis non fiant, nec illis spectandis Clerici ullo tempore intersint.

Quoniam bulla, & Motu proprio Sanctissimi Patris nostri Gregorii XIII. sub dato Romæ 25. Augusti 1575. prohibita est agitatio taurorum in diebus festivis, & nobis relatum est id non integre per omnes Archiepiscopatus nostri partes observari; quamquam adeo obliget, ac tantopere observetur in Civitate Regum reliquarum partium capite; nos volentes opportunum remedium providere, & Sanctitatis suæ mandatis obedire, justa eundem Motum proprium, & alium pariter Pii V. & quia justum est, ut festi dies religiose colantur, & fideles Christiani Deo, & Domino nostro laudando, & honorando, ut, & pietatis, & misericordiæ operibus, ac jugi orationi in eisdem insistant; præcipimus, quod in posterum nullo festo die fiant torneamenta, vel agitationes taurorum. Quod ita observent, compleant, & exsequantur in virtute sanctæ obedientiæ. Et monemus, quod contra transgressores, & eos qui favorem, auxilium, vel auctoritatem suam interposuerint, eum omni rigore procedatur, usque ad declarationem excommunicationis, & incursus censurarum per dictos Motus proprios impositarum. Cunctosque justitiæ, & sæculares Ministros, Senatus, seu Communitates, & regimina, aliasque personas omnes, ad quos pertinebit, enixe rogamus, & exhortamur in Domino, & propter honorem, & reverentiam sanctissimi nominis ipsius, ut copiosissimum præmium, & gratiam ejusdem propter opus tam bonum expectantes, huic malo remedium apponant, & hujusmodi taurorum agitationes prohibeant, & Apostolici mandatis parentes, peculiarem diligentiam adhibeant, ut non dissimulent, vel ullo modo permittant ejusmodi ludos diebus festivis, ut dictum est. Provisori quoque nostro, Vicariis, & Judicibus Ecclesiasticis præcipimus, ut præmissa prohibeant per pœnas, ac censuras, quas ipsi expedire judicaverint. Ita ut, quod sua Sanctitas præcepit, & providit, observantiam, implementum, & effectum obtineat. Prohibemus [a] insuper, & præcipimus, quod nullus Clericus, cujuscumque qualitatis, dignitatis, vel conditionis existat, in Sacris Ordinibus constitutus, præsens intersit hujusmodi taurorum agitationibus spectandis, cum talibus spectaculis assistere indecorum sit, & Ecclesiasticum statum non deceat. Quod sic faciant, & impleant in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna quinquaginta pesorum toties luenda, quoties hujusmodi taurorum ludis adfuerint, & sub aliis pœnis arbitrio nostro imponendis. Eosdem exhortantes, ut advertant talem assistentiam Clericorum ejusmodi ludis, sub pœna excommunicationis per summum Pontificem Gregorium XIII. prohibitam esse. Cæterasque personas, quarum intererit præmissis remedium apponere, serio exhortamur, & eo quod res postulat studio, & exaggeratione rogamus, & serio instantes petimus, ut circa supradicta, ac declarata, jubeant, & provideant, quod quo tempore agitabuntur tauri, nullius mors, vel damnum sequatur, specialem in hoc habentes curam Indorum, qui aliis plus habent periculi; taurorum cornua caute ligando, vel bursam illis imponendo, cæteramque diligentiam adhibendo, ne dicta damna sequantur, & ut in omnibus serviatur Deo.

CAPUT LVIII.

Festa servanda in Civitatibus, Oppidis, & Pagis, observentur etiam in agris.

Cum intellexerimus, quod in aliquibus partibus Festa, quæ servantur in Oppidis, non observantur in campo; ordinamus, & præcipimus, ut posthac omnia Festa in Civitatibus, Oppidis, & locis totius hujus nostri Archiepiscopatus observanda, eadem integre observentur etiam in agris, non obstante quacumque præterita, vel præsenti consuetudine contraria. Et nostri Judices Ecclesiastici contra transgressores severe procedant.

CAPUT LIX.

In doctrina vacante constituatur Sacerdos, & audientia Regia intra quadraginta dies certior fiat.

Justa schedulam Regiæ Majestatis, qua disponitur, & edicitur, ut habita monitione quod aliqua doctrina vacet, intra quadraginta dies, & expensis ejusdem doctrinæ solvatur stipendium Sacerdoti, qui interea justo Antistitis illi inservierit, quamvis non habeat præsentationem; præcipimus [b], ut nostri Vicarii, & Judices Ecclesiastici sedulam curam gerant Regiam audientiam monendi intra id tempus quadraginta dierum, vel alium, cui incubuerit gubernium, & is dicto Sacerdoti pro præstito ministerio persolvat. Atque circa hoc magnam curam, ac diligentiam habebunt.

CAPUT LX.

Indis tollatur consuetudo concubinarum ante matrimonium.

Quoniam ad nostram per venit notitiam, quod in quibusdam partibus, & doctrinis nostri Archiepiscopatus, Indis in perniciosa more sit, ut antequam contrahant matrimonium se feminis conjungant, nec eas ducere volunt, asserentes se non esse coniunctos, vel eas cognovisse, id in malam partem intelligendo; proinde statuimus, & præcipimus, quod nostri Parochi solicita cura incumbant hujusmodi pernicioso abusui illis tollendo, eos exacte hortando, & in Ecclesiis monendo de malo statu, in quo versantur, & gravis offensæ, quam inferunt Deo, contraque eos, qui in hoc deliquerint, instituant informationem, eamque ad Vicarios remittant, ut ipsos severe puniant.

CAPUT LXI.

Indorum Parochi compellant Hispanos inter Indos viventes ad audiendam Missam, & ad colenda Festa.

Studium etiam adhibeant Indorum Parochi, quod Hispani, qui in ipsorum Parochiis, vivunt, audiant Missam, & non laborent in diebus festivis; & contra culpabiles procedant,

a Constantinop. Syn. 6. Can. 24. Conc. Med. 1. Tit. *De armis, & ludis*. b Trid. Sess. 24. C. 18. *De refor.*

exigendo in pœnam duas liberas ceræ pro uſu Eccleſiæ, toties quoties in hoc deliquerint. Quod ſi id ſæpius contingat, informationem deſuper inſtituant, eamque ad Vicarium remittant. Et ſi dicti Hiſpani commiſerint alia delicta, vel offenſas Dei ad forum noſtrum pertinentia, eoſdem puniant, & informationes, ut dictum eſt, inſtituant, & ad Vicarios remittant.

CAPUT LXII.

Parochi miniſtrent Indis Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & eoſdem circa id inſtruant.

In Sacro Concilio [a] Provinciali in Civitate Regum ultimo celebrato, & jure Parochis jubetur, ut diligenter inſtruant, & doceant ſuos Parochianos altiſſima Myſteria Sanctiſſimi Sacramenti Euchariſtiæ, & Viatici, & Extremæ-unctionis, declarando ipſis eorum arcana Myſteria, & effectus, ipſaque Sacramenta juxta cujuſque capacitatem illis adminiſtrando. Et non obſtante, quod tam ſancte proviſum ſit, reperimus tamen id non obſervari, cum ſit res tanti momenti, & quæ tantopere conferat ſaluti animarum. Quapropter jam neceſſariis rebus providere volentes, ordinamus, & præcipimus, quod Indorum Parochi deinceps obſervent, & adimpleant ſtatutum, & ordinationem Sacri Concilii, Conſtitutione decima nona, & viceſima, & viceſima octava Actionis ſecundæ, juxta, & ſecundum quod in iiſdem continetur. Eoſdem admonentes, quod ſi id omiſerint, contra ipſos ſevere procedetur uſque ad privationem doctrinarum, & alias pœnas pro noſtro arbitrio.

DAPUT LXIII.

Indorum Parochi ab eiſdem exigant ſcripta teſtimonia Miſſæ in aliis locis auditæ.

Hortamur, & monemus noſtros Indorum Parochos, ut diligenter curent, quod Indi ſui Parochiani, qui alio profecti fuerint, regreſſi ferant ſchedulas teſtimoniales, quod diebus Dominicis, & feſtivis audierint Miſſam, quas ſchedulas ipſis dabunt Parochi locorum, in quibus Miſſas audierunt. Eiſdemque Parochis injungimus, ut eas ſchedulas Indis petentibus amanter concedant, ut per omnia ſerviatur Deo, & cognoſcatur, qualiter iidem Indi impleverint præceptum Eccleſiæ.

CAPUT LXIV.

Correctores Oppidorum Sacerdotibus Indorum non detineant ſuos Synodos.

Quoniam [b] detinendo Sacerdotibus Synodos, & ſtipendia, quæ ipſis ex doctrinis, & Beneficiis debentur, cum eis tempeſtive non dantur, coguntur multa pati, propter quæ non poſſunt ſuis muneribus convenienter fungi, per quod Dei offenſa incurritur, ea ipſis contra ipſorum voluntatem denegando; hortamur, monemus, & quantum opus eſt, etiam præcipimus in virtute ſanctæ obedientiæ omnibus, & quibuſcumque perſonis, tam Eccleſiaſticis, quam ſæcularibus, quibus incubuerit eorundem Sacerdotum, ſive in Indorum doctrinis, ſeu in Hiſpanorum Parochiis reſidentium, ſalaria ſolvere, ut ea completo tempore, quo ſolvi debent, nulla interpoſita excuſatione perſolvant; ſolerterque curent, ut ejuſmodi ſolutionum temporibus præſentes aſſiſtant ærariis, vel aliis partibus, & locis, in quibus iſtæ ſolutiones fieri ſolent. Noſtris etiam Judicibus, & Vicariis præcipimus, ut ſolvi faciant Sacerdotibus, qui petierint ſalaria ſua, & ita in caſu ſecundum juſtitiam provideant, ut hæc Conſtitutio ſortiatur effectum, & Sacerdotes obtineant ſua ſalaria.

CAPUT LXV.

Nullus Miniſter juſtitiæ, nec alia perſona impediat Eccleſiaſticos in emendo, vendendo, aut molendo res ſuæ ſuſtentationi neceſſarias.

Ad hoc [c] ut Sacerdotes doctrinarum Indorum, vel Hiſpanorum officiis ſuis abſque neceſſariarum rerum penuria convenienter fungi poſſint, ac Deo per cuncta ſerviatur; ſtatuimus, quod nemo directe, vel indirecte, impediat, quominus Indi, vel alii vendant ipſis neceſſaria ſuæ ſuſtentationi, ut triticum, panem, carnes, ligna, herbas, & reliquas res ipſis, aut ipſorum domibus neceſſarias, nec opera molinaria, vel Indorum ſervitia illis interturbent. Quod totum ordinamus, & præcipimus, ut ſic fiat, cum interminatione, quod contra tranſgreſſores ex rigore Juris procedetur; eoſdem exhortantes, ut advertant ad cenſuras per Jura impoſitas illis, qui præmiſſa impedierint, ad quas debet ſummopere adverti, ne innodentur excommunicatione latæ ſententiæ, quam Jura talibus imponunt, cum res ſit contra libertatem Eccleſiaſticam. Iiſdemque Sacerdotibus præcipimus, ut quicquid ſic emerint, vel acceperint ab Indis, pretium ejus abſque dilatione perſolvant; & Indis item, quorum obſequiis uſi fuerint, laboris ſtipendia pendant; noſtrique Judices, & Vicarii procedant contra non ſic ſolventes, cogendo illos ad ſolvendum dictis Indis quicquid ipſis debuerint. Iidemque Vicarii, & Judices Eccleſiaſtici procedant etiam contra Rectores, aliaſque perſonas, quæ præmiſſa tranſgreſſi fuerint.

CAPVT LXVI.

De juribus funeralibus

Quod ad [d] jura funeralium attinet, obſervabuntur laudabiles conſuetudines, quæ de jure fuerint. Et quoad Indos ſervabitur Decretum Concilii Provincialis anni 1583. Act. 2. Cap. 38. & noſtra Conſtitutio Synodalis.

CAPVT LXVII.

Puellæ doctrinarum non famulentur Sacerdotibus.

Quoniam indecens eſt, quod puellæ doctrinarum Sacerdotum eorundem domos ad verrendum, vel rigandum frequentent, vel *mixam*, vel alias res in eiſdem domibus faciant; ordina-

[a] Conc. Prov. 1. Act. 2. C. 19. 20. & 28. [b] Conc. Cabilon. C. 5. [c] Conc. Auguſt. an. 1548. C. 19. verſ. *Item cum ſacris Canonibus*. Trid. Seſſ. 25. C. 20. *De reform.* [d] Conc. Mediol. IV. Tit. *De funeribus, & exequiis.*

dinamus, & præcipimus, quòd a dicti doctrinarum Parochi inposterum non permittant, ut dictæ doctrinarum puellæ ipsorum ædes ingrediantur ad ullum dictorum effectum, ipsos monentes, quod si contrarium fecerint, contra illos rigorose procedetur.

CAPUT LXVIII.

Puellæ duodecim majores, cum doctrinam ante didicerint, non cogantur ei interesse.

Quoniam in Indorum doctrinis solent ella feminæ liberæ ætate majores annorum duodecim; ordinamus, & præcipimus, quod Indæ duodennes, vel majoris ætatis, quæ callant doctrinam Christianam, non compellantur ei interesse ultra dies usuales Mercurii, Veneris, & Dominicos, aliosque festivos, ut reliquo tempore parentes suos in laboribus juvare possint, & aliis rebus incumbere; cum per hoc etiam evitentur alia multa incommoda, quæ sequi possunt ex eo, quod singulis diebus detineantur in doctrinis. Et ubi consuetudo est pueros mane, & vesperi doctrinam frequentare; Parochi diligenter curabunt, ut ad solis occasum ad suas domos revertantur, nec eos ultra detineant.

CAPUT LXIX.

Inter Indos non fiat disciplina, seu flagellatio in Processionibus, nisi eodem tempore, quo fit ab Hispanis.

Cum perceperimus, quod in aliquibus Indorum Oppidis iidem Indi instituant disciplinam extraordinariam, seu publicam flagellationem in forma confraternitatis extra ea tempora, quibus ex ea consuetudine utuntur Hispani; statuimus, & præcipimus, ut Indorum Parochi non permittant fieri hujusmodi confraternitates iis temporibus, sed ut per omnia se conforment consuetudini, & usui Ecclesiæ, prout faciunt Hispani, ac temporibus consuetis, eosdem Parochos monentes, quod aliter faciendo, contra ipsos severe procedetur.

CAPUT LXX.

Indorum Parochi funeralia cum Superpelliceo, Cruce, & Stola devote celebrent.

Iidem b Indorum Parochi, quum defunctorum corpora ad sepulturam ducunt, id magna devotione faciant Superpelliceis, & Stolis induti, Cruce ad mortui domum præcedente, litaniasque cantantes; & corpus ad Ecclesiam ducant comitantibus pueris doctrinæ, & ipsam doctrinam interea recitantibus; quod ita observent, & adimpleant sub pœna rigidæ castigationis.

CAPUT LXXI.

Indi pastores, & alii foris habitantes, ad Missas accedere compellantur.

Indorum c Parochi diligenter etiam incumbant, ut omnes Indi, tam Oppidani, quam qui in rusticis tuguriis, vel gregum custodia alibi morantur, ad Missam accedant in diebus obligationis, & etiam ad doctrinam diebus consuetis, nisi præcisa necessitate de jure fuerint impediti, ita ut qui ejusmodi necessitate detenti non sint, ad accedendum compellantur; ordinando etiam, ut in iisdem tuguriis, vel gregum custodiis non se occupent in rebus non necessariis, nec talia ibi sint, in quibus se occupent, extra præcisam necessitatem. Provideant pariter, ut ejusmodi Indi, qui doctrinam non didicerunt, seu juvenes, seu senes, qui adstiterint in partibus jam expressis, compellantur interesse doctrinæ, donec ipsam bene percalleant. Monemusque eosdem Sacerdotes, quod si in præmissis negligentes fuerint, contra ipsos cum rigore procedetur; exhortantes cum omni possibili exaggeratione, ut tam bono officio ad indigenarum utilitatem, ac Dei obsequium gnaviter incumbant.

CAPUT LXXII.

Matrimonio jungendi ad Confessionem, & Communionem exhortandi sunt.

Parochi exhortentur illos, qui matrimonio jungi voluerint, ut antequam copulentur, vel tribus ad minus diebus priusquam matrimonium consumment, peccata sua diligenter confiteantur, & Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suscipiant. Hortamur pariter eosdem Parochos, ut subditis suis publicent, ac declarent Decretum Reformationis matrimonii ex Sess. 24. Conc Trident. Cap. 1. idque faciant in locis, in quibus usque modo publicatum non fuit. Et in reliquis locis, ubi jam publicatum est, publicetur etiam toties quoties expedire videbitur; quod Decretum tractat de modo, quo debet contrahi matrimonium, & de studio, quod in id ponendum est. Quæ res cum tanti momenti sit, nullam in ea negligentiam admittant.

CAPUT LXXIII.

Ordo castigandi Indos.

Quoniam per Constitutiones d Synodales provisum, & mandatum est, quod nullus Indorum Parochus possit suæ curæ Indos castigare sine sui Antistitis commissione, cum ordine quem in eo observare, & pœnis quas imponere debent; none huic rei providere volentes, convenimus fieri Constitutiones, quarum superius mentio facta est, & per easdem commisimus nostris Parochis, ut cognoscere possint, & cognoscant omnes caussas in eisdem Constitutionibus contentas, & reliquas, ut supra, in quibus facultas ipsis conceditur necessariæ informationes super contentis in eis instituendi; secundum quod, & eo modo, quo in iisdem Constitutionibus continetur. Commissionem pariter, & facultatem dedimus, ut circa reliquas caussas, & negotia præter contenta in his Constitutionibus, & in eis non expressa, tam adversus Indos, quam Hispanos, possint sumere informationes, & fulminare processus usque ad sententiam inclusive, illosque ad Provinciæ Vicarium remittere, ut rem decidat; & in casibus in quibus ipsis expedire videretur, ut non se intromittant in aliquarum caussarum cognitione, sive ad Indos, sive ad Hispanos pertineant, tune possint earum cognitionem, & processus, quos desuper confecerint, ad Vicarium remittere. Et ut easdem causas cognoscant, ut etiam pos-

a Conc. Salisburg. sub Everardo, Conc. Nanneten. C. 3. b Conc. Mediol. IV. Tit. *De funer. & exequiis*. c Conc. Coloniens. ann. 1536. Par. 7. C. 16. Vide infra C. 84. hujus Synodi. d Conc. Prov. I. Act. 4. C. 7. & 8. & infra Syn. 4. C. 8.

possint creare, & nominare Fiscalem, Notarium, & reliquos Ministros necessarios; pro quibus omnibus, eorumque annexis, indeque dependentibus, nostras vices illis commissimus, quantum de jure potuimus. Eisdemque Parochis præcipimus, ut corporales castigationes, quæ in Indos exercendæ essent, fierent per manus Ministrorum sæcularium, & non aliter. Imprimis si quis Indus deprehensus fuerit revertisse ad sacrificandum in suorum defunctorum sepulchris, vulgo *guacas*, vel adoratorio, vel recurrisse ad veneficos, ut ipsius nomine adorent, sacrificent, vel veneficia faciant; tunc Parochus informationem desuper instituat, eamque ad nos, nostrumve Provisorem, vel Generalem Vicarium mittat. Et si per eandem informationem culpa deprehensa fuerit, & sufficiens sit, delinquens interim capiatur, & in custodia detineatur.

CAPUT LXXIV.

Indi filiorum capita non forment typis.

Cupientes penitus exstirpare abusum, & superstitionem, quibus Indi passim infantium capita formis imprimunt, quos ipsi vocant *caito*, *uma*, *opalta*, & certos modos componendi crines, eosque ex una in alteram formam abradendi; seu unctionibus evellendi, quæ sunt superstitiones dignæ remedio; proinde statuimus, & præcipimus, quod Indus, qui talia fecerit, si fuerit satrapa, vulgo *cacique*, seu primarius, pro prima vice serviat per decem dies Ecclesiæ suo Oppido viciniori; pro secunda, per viginti; & pro tertia vice, instituatur informatio, & remittatur ad Vicarium Provinciæ. Quod si plebejus fuerit, pro prima vice sustinebit plagas viginti, pro secunda duplicatas, & pro tertia fiat informatio, & remittatur eidem Vicario. Et si fuerit mulier, frequentabit doctrinam per continuos decem dies mane, & vesperi pro prima culpa, pro secunda vero per viginti, & pro tertia fiat informatio, & remittatur, ut dictum est.

CAPUT LXXV.

Indi aures non inaurent.

Ad tollendam superstitionem, qua Indi inaurant aures, cum intellexerimus, quod nunquam fiat absque præcedentibus ritibus, & adorationibus gentilitiis; statuimus, quod quando id evenerit, tunc Indorum Parochi instituant informationem, eamque ad nos, vel nostrum Provisorem remittant; & si culpa ad id sufficiat, captivi delinquentes interim detineantur.

CAPUT LXXVI.

Tempore sementis, vel aliis temporibus, non exerceant ludos, vulgo taquies, *vel compotationes.*

Est etiam *a* inter Indos communis abusus, magnæ olim superstitionis apud ipsorum majores, instituendi inebriationes, & ludos, quos *taquies* vocant, & offerendi sacrificia ad honorem dæmonum temporibus sementis, & messis, vel quando moliuntur aliquod negotium, quod ipsis videtur majoris momenti. Nos his, cæterisque superstitionibus, & cæremoniis, & diabolicis ritibus, quos innumerabiles habent, maxime pro negotiorum auguriis, remedium apponere volentes; statuimus, & præcipimus, quod quando ejusmodi quippiam contigerit, tunc iidem Indorum Parochi sumant informationes, & sumptas ad nos, vel nostrum Provisorem remittant, contra quamcumque personam, vel personas, quæ prædicta, vel eorum quippiam commiserint. Et cum culpa per informationem digna reperta fuerit, tune delinquentes facti captivi bene custodiantur interim donec provideatur in casu.

CAPUT LXXVII.

De pœna eorum, qui se inebriaverint.

Ad magna, multaque incommoda præcavanda, quæ ex eo sequuntur, quod Indi se in publicis plateis, vel alibi inebriant; constituimus *b* quod satrapa, seu principalis Indus, qui se eo modo inebriaverit, vel instrumentum, seu caussa fuerit, ut alii se sic inebrient, pro prima vice per decem dies inserviat Ecclesiæ proximi Oppidi, pro secunda per viginti, & pro tertia Parochi sument informationes, & remittent Vicario Provinciæ, in qua casus contigerit, ut exemplarem pœnam inde sumat. Et si femina fuerit, pro prima vice frequentabit doctrinam mane, & vesperi decem continuos dies, pro secunda per viginti, & pro tertia remittatur informatio ut supra. Si vero fuerit alius qualiscumque Indus, pro prima vice vapulabit plagis viginti, pro secunda quadraginta, & pro tertia committatur Vicario, ut dictum est. Quod si hujusmodi inebriationes noctu fiant, pœna præscripto jam ordine duplicabitur. Si autem ejusmodi compotationes fiant cum tripudiis, vulgo *taquies*, vel aliis cæremoniis, cum sint infidelitatis indicia, Parochi faciant informationes, & mittant nobis, aut nostro Provisori, & interim cum culpa id merebitur, delinquentes captivus detineatur, servato ordine supradicto.

CAPUT LXXVIII.

Pœnæ non rite sepelientium, vel e sepulchro extrahentium corpora defunctorum.

Si quis posthac Indus alterius Indi in Ecclesia sepulti corpus eruerit, vel talem, si Christianus fuerit, fecerit sepeliri extra Ecclesiam, aut cum vestimentis, cibo, aut potu sepelierit; ubi constiterit, id ex ordine, & mandato ipsius defuncti factum esse, tunc Parochus Oppidi videat, quæ circa hæc ordinata, & præcepta sunt in Concilio Provinciali anni 1567. Sess. 2. Cap. 102. ubi decernitur, quod defunctus privetur sepultura Ecclesiastica, & tradatur brachio sæculari; & qui in eo culpabiles inventi fuerint, castigabuntur juxta dispositionem Juris Canonici; quam castigationem nobis, vel nostro Provisori reservamus; & præcipimus Parochis, ut informationes desuper confectas ad nos, ut dictum est, remittant. Et cum caussæ

a Simile, quid est in 4. Synodo Constantia. Can. 45. *b* Eutychianus Papa Decr. 8. Conc. Turon. 3. C. 48. Conc. Mogunt. sub Leone III. C. 46.

causæ merita postulaverint, servetur ordo præscriptus in incarceratione aliorum delinquentium.

CAPUT LXXIX.

Contra reiterantes Sacramenta.

Cum aliqui Indi soleant bis, vel sæpius suscipere Sacramenta non iteranda, ut sunt Baptismus, Confirmatio, & Matrimonium, & videatur quod ea malitia peccent, & male sentiant de Sacramentis; statuimus, & præcipimus, *a* quod Parochi informationes contra tales conficiant, & factas ad nos, vel nostrum Provisorem remittant. Et cum res requisiverit, servetur ordo jam præmissus in incarceratione delinquentium.

CAPUT LXXX.

De punitione concubinariorum.

Indi concubinarii *b* pro prima vice moneantur, ut se separent a peccato, & concubinam deserant, sub pœna, si fuerint *caciques*, seu viri primarii, quod serviant in Ecclesia Oppidi proxima per decem dies, & pro secunda vice viginti, & pro tertia vice, cum nova admonitione triplicatur pœna. Quod si his non obstantibus repetierint ejusmodi peccatum, tunc Parochus conficiet informationem, in qua exprimet tres admonitiones, quas præmisit, eamque remittet ad Vicarium Provinciæ, ut exemplarem pœnam exigat. Feminæ quoque eædem tres admonitiones eodem ordine fiant, ut prima vice per continuos decem dies doctrinam cum pueris mane, & vesperi frequentet, pro secunda viginti, & pro tertia triginta dies. Quod si in publico concubinatu perseveraverit, exsilio mulcetur ab Oppido, in quo casus acciderit, si ita expedire videbitur. Si autem delinquens fuerit plebejus, fiant etiam ipsi tres admonitiones eodem ordine; & pro prima vice infligentur ei viginti plagæ, monendo, ut se abstineat a peccato; quod si non fecerit, duplicabitur pœna, & pro tertia triplicabitur. Quod si adhuc perseveraverit, fiat informatio, & mittatur ad Vicarium. Si denique concubina fuerit uxor alterius viri, caveant Parochi, & Judices, ut secretissime procedant, ne aliquid detrimenti in sua persona patiatur a marito, vel parentibus.

CAPUT LXXXI.

Seipsos occidentibus non concedatur sepultura.

Quia non solum contra naturam, sed etiam contra omnem inclinationem naturæ est, ut quisquam seipsum occidat; ideo statuimus *c*, & præcipimus, quod Indus, qui seipsum occidisse repertus fuerit, careat Ecclesiastica sepultura.

CAPUT LXXXII.

Pœna non observantium Festa, & non accedentium ad Missas.

Si quis *d* Indorum die Dominico, vel festo ipsis præcepto non accesserit ad Missam, nisi legitima necessitate impeditus, qua de jure excusetur, vel in eisdem diebus festivis laboraverit, si fuerit *cacique*, seu primarius Indus, puniatur in servitio Ecclesiæ alicujus Oppidi pro prima vice per quatuor dies, & interea cum pueris mane, & vesperi assistet doctrinæ; pro secunda vice duplicabitur pœna; & si deinde continuabit culpam, fiet informatio, & mittetur ad Vicarium Provinciæ, ut jam dictum est. Alius autem quicumque Indus, portabit pro prima culpa plagas viginti, pro secunda duplicentur, & pro tertia remittatur informatio, ut supra. Quod si femina Missis audiendis defuerit, vel jam dictis diebus laboraverit; pro prima vice per continuos quatuor dies mane, & vesperi cum pueris assistet doctrinæ, pro secunda duplicabitur pœna, & si culpam protraxerit, fiet informatio, & mittetur ad Vicarium.

CAPUT LXXXIII.

Pœna non frequentantium doctrinam.

Cacique, seu primarius Indus, qui diebus Dominicis, & festivis, & intra septimanam diebus Mercurii, & Veneris, prout fieri consuevit, non adstiterit doctrinæ, serviet per duos dies Ecclesiæ, & interim vesperi, & mane frequentabit puerorum doctrinam toties quoties deliquerit. Quod si frequenter abfuerit, remittatur cum informatione, ut supra. Plebejus autem pro singulis absentiis portabit duodecim plagas, & sæpius recidivus remittetur, ut dictum est. Femina vero, quoties deliquerit, toties per duos dies mane, & vesperi intersit puerorum doctrinæ.

CAPUT LXXXIV.

Pœna non adducentium filios ad Baptismum.

Ad præcavenda incommoda, quæ inter Indos accidere solent ex dilatione Baptismi infantium; statuimus, & præcipimus, *e* quod in posterum Indus Christianus, in cujus Parochia fuerit Sacerdos, filium, seu alium infantem suæ curæ, intra octo dies post natum non ferena ad Baptismum, vel etiam prius, cum necesse fuerit, si sit *cacique*, seu vir primarius, debet pro singulis vicibus per decem dies inservire Ecclesiæ proximi Sacerdotis; & si sæpius deliquerit, Parochus informet, & caussam remittat ad Vicarium Provinciæ. Plebejus autem Indus, qui in hoc deliquerit, punietur viginti plagis pro singulis vicibus, & adhuc pertinax remittetur ad Vicarium. Femina vero per sex dies frequentabit mane, & vesperi Catechismum puerorum.

CAPUT LXXXV.

Pœna scientium, & tacentium impedimenta matrimonii.

Cum inaudierimus, quod non obstantibus monitionibus, ac declaratione impedimentorum matrimonii, quas Indorum Parochi, ex Constitutione, & præcepto nostro, in Eccle-

sia

a Conc. Cabilon. 2. C. 37. Trid. Sess. 7. Can. 9. & Sess. 24. C. 27. *De reform. matrim.* & Can. 2. *De matrim.*
b Conc. Trid. Sess. 24. C. 8. *De reform. matrim.* *c* Conc. Bracar. 1. C. 34. & 23. Q. 5.
d Conc. Prov. 1. Act. 3. C. 40. *e* Conc. Med. 1. P. 2. Tit. *Quæ pertinent ad Bapt. administrationem.*

fia publice faciunt, . dicti tamen Indi hujusmodi impedimenta malitiose celant, ex quo multa resultant gravia incommoda, dum consanguinei, etiam in secundo gradu, & cum aliis impedimentis quandoque copulantur; ut tantis malis prospiciamus, statuimus, & præcipimus, quod si factis monitionibus juxta Sacri Concilii Tridentini, & hujus nostri Archiepiscopatus Constitutiones, Indus aliquis, vel Inda reperti fuerint noville, & non manifestatale Sacerdoti hujusmodi aliquod impedimentum; si fuerit *casiquz*, seu primarius Indus, puniatur serviendo per decem dies in Ecclesia proximæ doctrinæ. Et si culpam iteraverit, cum informatione ad Vicarium remittatur, ut pro gravitate casus castigetur. Mulier autem cujusuis qualitatis in hoc delinquens, per decem dies mane, & vesperi assistet puerorum doctrinæ pro singulis vibus; & si sæpius deliquerit, cum informatione pariter ad Vicarium remittatur. Indus autem plebejus toties quoties reportabit plagas triginta; & si sæpius recidat, informatio ad Vicarium remittatur, & etiam de iis, qui cum impedimentis copulati reperti fuerint, ne hujusmodi errores tam libere committantur.

C A P U T LXXXVI.

Ne uxores maritis auferantur, propterea quod sint alterius loci indigenæ.

Quoniam [a] turpis, & remediu tollendus inter Indos abusus invalsit, ut uxores maritis auferantur, sub colore quod sint alterius loci indigenæ; statuimus, & præcipimus, quod ejusmodi uxor marito suo restituatur, & contra sic auferentem instituatur informatio ad Provinciæ Vicarium remittenda, in cujus districtu casus contigerit, qui exemplarem pœnam a delinquentibus exigat.

C A P U T LXXXVII.

Contra non accedentes ad Confessionem, cum ætatem habuerit.

Utriusque [b] sexus Indi Christiani, qui in ætate, & tempore ipsis præscripto ad Confessionis Sacramentum non accesserint, si fuerint *caciques*, seu primores Indi, serviant Ecclesiæ proximæ doctrinæ, & ad Confessionem compellantur; & pro secunda vice informatio caussæ per Parochum sumenda remittatur ad Vicarium; femina vero per continuum mensem vesperi, & mane quotidie frequentabit doctrinam, & confiteri cogatur, de recidiva autem instituatur informatio, & ad Vicarium remittatur. Plebejo Indo pro prima vice infligantur plagæ triginta, ac de recidivo remittatur informatio, ut supra.

C A P U T LXXXVIII.

Pœna Indorum, qui diebus vetitis comedunt carnes.

Indus qui [c] tempore Quadragesimæ, quatuor temporibus, aut diebus Veneris, aut vigiliarum, quibus Indi obstricti sunt, carnes comedisse deprehendetur, si fuerit *casiquz*, seu vir primarius, punietur per dies decem in servitio Ecclesiæ proximæ doctrinæ, singulis vicibus quibus in hoc deliquerit; & si frequenter peccaverit, caussæ processus ad Vicarium, ut supra, remittatur. Mulier autem per sex doctrinæ continuos dies, modo superius præscripto, puniatur; & contra recidivam remittatur processus, ut dictum est. Popularis autem Indus vapulabit plagis triginta, quæ si ad emendationem non sufficerint, remittetur informatio, ut sæpe dictum est.

C A P U T LXXXIX.

Parochi tribus diebus festivis has Constitutiones Indis in Ecclesia congregatis exponant.

Ne caciques, vel alii nostri districtus Indi præmissarum Constitutionum ignorantiam prætendere possint, doctrinarum Parochis præcipimus, ut tribus vicibus per tres dies festivos, quibus iidem Indi congregati fuerint, eas illis coram Notario, ac testibus exponant, eosdem commonentes pœnarum, quas inobservantes incurrant. Et vos dicti nostri Parochi, & Vicarii nequaquam in earum observatione remissi sitis; quos proinde monemus, quod alioquin per viam juris contra vos procedendum sit. Vosque serio hortamur, eaque exaggeratione, quam res tanta requirit, ut conformitatem, & bonam correspondentiam cum Regiis Ministris conservare studeatis, ut doctrina fiat, sicut oportet. Et pro parte nostra ab eisdem Ministris petimus, ut justitiam indigenis administrent, eorum curam habentes, eandemque conformitatem, & correspondentiam cum Sacerdotibus colant, ipsos juvando, & animando ad munus suum rite persolvendum, justa provisa in Regiæ Majestatis schedulis, quæ de his rebus loquuntur; cum omnes Ministri, tam Ecclesiastici, quam sæculares in unum eundemque finem tendant, ut doctrina convenienter procedat ad indigenarum profectum, Deique, & Domini nostri obsequium.

C A P U T XC.

Nemo impediat præmissarum Constitutionum executionem.

Ut prædicta omnia integrum, & completum sortiantur effectum, hortamur, monemus, & quantum opus sit, etiam in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus omnibus, & quibuscumque personis Ecclesiasticis, & sæcularibus, cujuscumque qualitatis, aut conditionis existant, ut dictis Parochis nullum apponant impedimentum in exsecutione, & libero exercitio prædictorum. Et casu quo ulla prædictarum personarum his, vel eorum alicui contraveniat, vel impedimentum ponat, quo minus doctrina Christiana bene, & convenienter exerceatur, vel quicquid ad Sacramentorum administrationem, vel ad officium Sacerdotum pertinet; nos facultatem dictis Parochis impertimur, ut informationem desuper conficiant, & factam, ad Provinciæ Vicarium remittant, ut ea visa, faciat quod obsequio Divino consentaneum fuerit, & justitiam in casu ministret.

CA-

[a] Videndus Sanchez *De matrim.* To. 1. Lib. 1. D. 40. [b] Conc. Trident. Sess. 14. C. 5. *De Sacram. Pœnit.* [c] Conc. Trid. Sess. 25. in Decreto *De delectu ciborum*. Conc. Prov. 3. Act. 3. C. 41.

CAPUT XCI.

Distributio pœnarum in Constitutionibus impositarum nostræ dispositioni relinquatur.

Distributio, & partitio pœnarum in hac, & præcedentibus nostris Diœcesanis Synodis impositarum nostræ dispositioni remaneat, prout eam sic reservamus, præter eas, quæ in hac Synodo, quam nunc celebramus, peculiariter applicatæ fuerint.

CAPUT XCII.

Declaratio dubiorum, quæ in hac, & antecedentibus nostris Synodis occurrerint, reservetur Illustriss. Archiepiscopo.

Quoniam accidere possit, quod in aliqua Constitutionum, & ordinationum per nos in præsenti, vel aliis nostris Synodis sanciitarum offeratur dubium aliquod, vel interpretationis locus; ordinamus, & præcipimus, quod ejusmodi dubii, vel dubiorum, quæ quovis modo occurrerint, daclaratio, & interpretatio, nobis, prout melius nobis videbitur, reservata sit, quemadmodum per hanc Constitutionem dictam declarationem, ut dictum est, amodo nobis reservamus.

CAPUT XCIII.

Parochi, cæterique, ad quos pertinebit, accedant ad Synodum Diœcesanam.

Sacri Concilii Tridentini Decretis, & hujus nostri Archiepiscopatus Constitutionibus inhærentes, ordinamus, & præcipimus, ut omnes, tam Indorum, quam Hispanorum Parochi, quicumque sint, cæterique omnes, qui de jure, vel consuetudine tenentur Diœcesanæ Synodo interesse, ad eam personaliter accedant. Cum autem justo impedimento detenti fuerint, & ejusmodi Parochi non habuerint aliam personam liberam, vel Sacerdotem, quem sui loco in doctrina, vel animarum cura relinquant, tum mittent aliquem cum potestate, & scripturis ad Synodum, vel eandem potestatem remittant alicui, qui sciat, & possit ipsorum loco, & nomine Synodo assistere, & quæ expediunt, in ea tractare. Quod ut commodius facere valeant, cum ejusmodi impedimenta personaliter accedendi occurrerint, tunc ex singulis Vicariis unum qui nomine omnium ejusdem Vicariæ, seu districtus sic impeditorum cum Literis Procuratoriis, & aliis scripturis ad Synodum, ipsorum omnium communibus expensis accedat, cui jubebimus justam laboris mercedem solvi, taxando per nos, quod eum mereri judicaverimus. Quod sic faciant, & adimpleant in virtute sanctæ obedientiæ, trina Canonica monitione præmissa, & sub pœna centum pesorum, vulgo *ensayador*, pro nostra dispositione applicanda; in quam pœnam ipsos es nunc condemnamus, & citamus, ut declarentur in eam incidisse; eosque monemus, quod contra ipsos cum omni rigore procedemus ad majorem demonstrationem; & alias pœnas nobis arbitrarias, tamquam contra inobedientes præcepto sui Antistitis, ac Decretis Sacri Concilii Tridentini, quibus hæc tam serio commendantur. In doctrinis autem, in quibus fuerint duo, vel plures Sacerdotes, unus saltem accedat, si alius locum ejus supplere poterit pro tempore, quo ipse in Synodo occupatus fuerit, absque detrimento doctrinæ, & suæ curæ Parochianorum.

Literæ convocatoriæ Synodi proxime celebrandæ.

D. Toribius Alphonsus Mogrovesus, Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ gratia Archiepiscopus Regum, Regiæ Majestatis Consiliarius, &c. Quia per Sacrum Concilium Tridentinum ordinatum est, ut singulis annis fiat Synodus Diœcesana pro necessariarum rerum reformatione; nos huic obligationi satisfacere volentes, decrevimus, favente Deo, celebrare dictam Synodum in Civitate Regum, vel alia parte, seu loco hujus nostri Archiepiscopatus, in quo tunc erimus, pro die B. Apostoli Jacobi futuri anni 1586. pro quo die, tempore, & loco, citamus, & convocamus Charissimos Fratres nostros Decanum, & Capitulum Sanctæ Ecclesiæ Regum, omnibusque, tam Hispanorum, quam Indorum Parochis, cæterisque personis Ecclesiasticis, ac secularibus, quæ de jure, vel consuetudine eidem Synodo interesse tenentur, præcipimus, ut pro dicto tempore accedant ad dictam Civitatem Regum, vel ad aliam partem, aut locum nostri Archiepiscopatus, in quo nos fuerimus; & cum justum habuerint impedimentum, quo de jure excusentur, tunc mittant suam potestatem ad personam, quæ ipsorum nomine assistat Synodo cum opportunis scripturis. Et Parochi doctrinarum, & Beneficiorum cum cura animarum, habentes personam in alia doctrina, vel cura animarum non occupatam, quæ ipsorum loco residere possit in ipsorum doctrinis, vel Beneficiis, veniant, & personaliter compareant in dicta Synodo. Et non habentes ejusmodi personam, quæ pro ipsis residere possit, cum suis scripturis mittant Literas Procuratorias ad aliquem, qui pro ipsis assistat; quod facile fieri poterit, si ex singulis Vicariis accedat unus Clericus alias non occupatus, nomine omnium occupatorum, ut dictum est. Quod sic faciant, & adimpleant iidem Parochi, cæteræque personæ, quæ Synodo interesse de jure, vel consuetudine tenentur, sub pœna decem pesorum argenti, vulgo *ensayados*, ad nostram dispositionem applicandorum, ultra quod contra ipsos procedemus ad alias pœnas, illisque, & aliis personis non comparentibus parabitur detrimentum, ac si præsentes forent. Et ut hæc ad omnium notitiam perveniant, præcipimus, ut publicentur in nostra Sancta Ecclesia Regum, & Vicariis nostri Archiepiscopatus, & quod Vicarii dent notitiam Sacerdotibus, & cæteris personis sui districtus. Dat. in Oppido Sancti Dominici de Yungay 17. die mensis Julii anni 1585.

Proinde hortamur, requirimus, & mandamus omnibus, & quibusvis personis Ecclesiasticis, & secularibus, existentibus, & habitantibus in hoc nostro Archiepiscopatu, quod a die publicationis hujus Synodi, ac deinceps, has Constitutiones apud se habeant, teneant, & observent, ac exsequantur tamquam Constitutiones Synodales hujus nostri Archiepiscopatus in omnibus, & per omnia, secundum, & in forma, quæ in illis, & in ipsarum qualibet continetur. Et tamquam res etiam per viam visitationis factas, & pertinentes ad correctionem, & reformationem morum, nec earum tenorem, aut formam ullatenus excedant, sub pœnis in eis-

eisdem contentis, & aliis nobis arbitrariis. Et omnes, qui illia, aut earum alicui rebelles fuerint, aut ullo modo contrave nerit, monemus, quod contra ejusmodi ad earum exsecutionem rigide procedemus. Ac præcipimus, ut dictæ Constitutiones legantur, & publicentur in Ecclesia hujus Oppidi S. Dominici de Yungay, & in nostra Sancta Ecclesia Cathedrali Regum, & habeant vim, & vigorem Constitutionum Synodalium, quam nos illis damus, quantum ad ipsorum validitatem requiritur.

Absolutæ sunt illæ Constitutiones Synodales ad gloriam, & honorem Dei Domini nostri, in Oppido S. Dominici de Yungay Provinciæ de Guaylas, die decima septima mensis Julii, anni 1585.

Toribus Archiepiscopus Regum.
De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis.
Joannes Rodriguez Secretorius,
Bernardinus de Almanza Notar. publicus Secr.

SYNODUS IV. DIOECESANA LIMENSIS

Celebrata in Oppido Sancti Jacobi de Yauraf-bamba, die 7. Septembris anno MDLXXXVI.

Nos D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ gratia Archiepiscopus Regum, Regiæ Majestati a consiliis &c. Volentes satisfacere obligationi, quam nobis imponit Sacrum Concilium Tridentinum, celebrandi singulis annis Synodum Diœcesanam, convocavimus admodum RR. DD. nobis dilectos Decanum, & Capitulum nostræ Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Regum, nostrosque Parochos, & Vicarios, ac reliquos personas Ecclesiasticas, quæ de jure, vel consuetudine tenentur accedere, & assistere dictæ Synodo nostri Archiepiscopatus, quæ de jure vocandæ sunt. Cujus Synodi convocatio fuit pro die Sancti Jacobi proxime præterito præsentis anni 1586. in qua dicta Synodo ordinavimus, & statuimus Constitutiones sequentes, quas præcipimus, & volumus observari, & adimpleri, quemadmodum, & secundum, quod in illis continetur, sub pœnis in eisdem contentis, & aliis nobis arbitrariis.

CAPUT I.

Indorum Parochi diligenter legant Libros conjugatorum, baptizatorum, & confirmatorum.

Omnes in posterum Indorum Parochi solicitam curam gerant, ut semel singulis annis coram congregatis Indis legant Libros baptizatorum, confirmatorum, & matrimonio junctorum, ne dicti Indi prætendendo ignorantiam, Baptismum, Confirmationem, vel Matrimonium, vivente priori conjuge, iterato sumant. Quod ita diligenter compleant iidem Parochi, ut eos moneamus, quod contra negligentes procedemus.

CAPUT II.

Vicarii sue, & subditorum sibi Clericorum nomine, mittant vasa Chrismalia ad locum, in quo consecrabitur sacrum Oleum.

Vicarii omnes deinceps nomine suo, & aliorum Vicariorum, & Clericorum suæ Provinciæ sibi subditorum, pro die Jovis Sancto mittant vasa Chrismalia ad locum, in quo fiet consecratio sancti Olei, retinendo penes se alia vasa interimdum Oleum novum adferatur, ita ut dicta die vasa omnia sint in eo loco, in quo consecrabitur sanctum Oleum, cum testimonio nostri Provisoris, aut Parochi illius Ecclesiæ, in qua fiet consecratio; in quo testimonio notabuntur dies, mensis, & annus, quibus accesserunt, & tradiderunt vasa, & Oleum, quod ipsis traditum fuit. Quod totum sic faciant, & compleant sub pœna quadraginta pesorum, & aliis ad nostram dispositionem; distribuendo sumptus, qui in acquirendo Oleo fient, pro ut ad quemlibet sua pars pertinebit, & ut expedierit. Curabunt [a] etiam eadem vasa sancti Olei nutrire, sicut ipsis prius ordinatum est. Sed semper cavendo, ut minor sit quantitas Olei, quod præerat. Porro Parochi, qui viciniores fuerint loco, in quo fiet consecratio Olei, curabunt id illico, & celerrime obtinere, sine magna mora duorum mensium, vel unius, ut ab aliquibus fieri cognovimus.

CAPUT III.

Omnes Parochi habeant matriculam, tam Hispanorum, quam Indorum subditorum, quam etiam advenarum, ut morientium rationem reddere possint.

Habeant [b] omnes Parochi Indorum, & Hispanorum unum Librum compactum, in quo matriculam Indorum Christianorum, & Hispanorum suæ doctrinæ, nemine dempto, describant; & in eodem Libro conscribent omnes defunctos, tam proprios Parochianos, quam advenas, celeriter, & districte; scribendo advenas in parte Libri a propriis distincta, notando diem, mensem, & annum, quibus decesserint, & cujus loci, seu patriæ, ac parentum, cujusque erant Parochiani, si liberi, vel conjugati, & cujus uxoris, vel mariti, cum nominibus parentum uxoris, & mariti, qui supervivent, cum indice alphabetico; mittantque qua potarunt celeritate ad partes, unde ejusmodi advenæ fuerunt, testimonium mortis eorum, cum die, mense, & anno, ut ibidem constet, & ipsorum animabus benefieri possit; & ut si conjuges fuerint, qui superfuerit maritus, vel uxor, possit de se disponere, & scire quid in cæteris facere debeat. De quibus omnibus hic contentis, tanquam de re tanti momenti, peculiarem coram gerent omnes Parochi; in quo ipsorum conscientias oneramus, cos-

[a] Syn. 3. præcedenti C. 6. [b] Syn. Diœcesana Augusten. anni 1548.

eosdemque monemus, quod contra transgressores cum magno rigore procedetur, imponendo ipsis pœnas ad nostrum arbitrium.

CAPUT IV.

Indorum Parochi habeant matriculas, ex quibus eosdem Indos ad Missam vocent.

Ut posthac habeatur bonus ordo, & ratio, & exoneretur conscientia, omnes Indorum Parochi habeant Librum, & catalogum omnium Indorum suæ Parochiæ, ipsosque ex eo vocent ad Missam illis diebus, quibus adesse tenentur; & aliquos in ipso catalogo designabunt, quorum unusquisque curam gerat eorum eorundem Indorum numerum sibi assignatum ad Missas convocandi, eorumque reddas Parocho. Ipseque Parochus tempestive aderit ad portam Templi, vocando per ordinem ex ipso catalogo primum eos, quos præfecerat, ac deinde nominatim singulos horum, unicuique cummendatos; & absentium rationes a præfectis exigat. Constituet deinde Fiscales, qui neminem ex Ecclesia ante Missam finitam exire permittant. Eundem modum servabunt Parochi in convocando pupulum diebus doctrinæ, utendo eodem catalogo iisdemque præfectis, & Fiscalibus. Puerorum autem, qui quotidie solent interesse Catechismo, separatam habebunt Parochi matriculam, in qua omnes descriptos per classes, seu calles ordinabit; unum ex eisdem cuique classi, vel calli præficiendo, qui reliquorum sibi commissorum convocandi curam agat, eorumque rationem reddat Sacerdoti; & Parochus hujusmodi præfectos in ipso catalogo, seu matricula notanter signabit, & rationes ab eis exiget, ne quisquam desit; singulos etiam Indos quarto quoque mense examinabit, ut scientes se sic examinandos esse, non obliviscantur doctrinæ, ac diligentius eam frequentent illis diebus, quibus tenenser adesse.

CAPUT V.

Singuli Parochi habeant ferreos forcipes ad coquendas hostias, & Rectores bonorum fabricæ solvant eorum pretium.

Quoniam in visitatione, quam fecimus, & nunc facimus, comperimus multos Clericos omisisse Missas defectu hostiarum, & ferri, quo conficiantur, multaque fuit nobis de hac re oblata querela; singuli deinceps nostri Archiepiscopatus, tam Indorum, quam Hispanorum Sacerdotes, habebunt ferra, quibus conficiantur hostiæ, quisque in sua doctrina, vel Parochia, ne opus habeant hostias, vel ferrum aliunde petere. Et Rectores regionum pecuniam ad ea emenda ex bonis fabricæ Ecclesiarum Sacerdotibus tribuant; cumque hi noluerint ea emendi curam suscipere, jubemus ut ipsi Rectores id faciant, & cum celeritate adimpleant, in virtute sanctæ obedientiæ. Totius rei exsecutionem, & complementum remittentes, prout remittimus, Vicariis Provinciarum, in quibus ejusmodi Rectores fuerint, ut eos faciant efficere, quod jubetur, terminum illis assignando, ne sequantur hic superius relata detrimenta Missarum.

CAPUT VI.

Ut Parochi plurium populorum suos Parochianos moneant festorum, & jejuniorum, quæ servare tenentur.

Hujus [a] nostri Archiepiscopatus Parochi omnes, quibus plurium populorum cura incumbit, Parochianos suos omnes peculiari cura, & vigilantia præmonebunt festorum dierum, & jejuniorum, quæ servare tenentur. Et ne ullam prætendant ignorantiam, & ut Deo digne serviatur, mittent personam, quæ singulos populos præmoneat, vel alicui fido in ipsis populis committat, relinquendo ei catalogum festorum, & jejuniorum, ut ea populis declaret, eum Sacerdos ipse non potuerit accedere.

CAPUT VII.

Parochi diligenter conscribant baptizatos, & matrimonio junctos.

Cum Parochi [b] describent baptizatos, & conjugatos ad singulos apponent subscriptiones testium præsentium, & patrinorum, quamtumvis eadem die plures baptizentur, & copulentur, ad evitandos errores, & confusionem, quæ in ea re consingere possunt.

CAPUT VIII.

Parochi castigent Indos, & pœnas imponendas illis declarent.

Cuncti Indorum Parochi hujus Archiepiscopatus, quibus potestatem dedimus, & commisimus eos corrigendi, & castigandi ipsorum delicta, declarando eis pœnas imponendas, cæteraque faciendi, quæ per nostras Constitutiones [c] Synodi proxime præteriti anni 1585. ipsis ordinata sunt, peculiarem curam, ac diligentiam adhibeant, observantissimique sint præscriptorum, specialiter procedendo contra iterato suscipientes Baptismum, vel Confirmationem, vel Matrimonium ineuntes vivente priori conjuge, instituendo informationes, easque ad nos, vel nostrum Provisorem remittendo, prout, & secundum, quod in eadem Synodo eisdem Parochis Capite 73. præceptum est; quantum autem ad id, quod dispositum est de illis, qui contrahunt duplex Matrimonium, declaramus debere intelligi juxta præsensem Constitutionem. Quod si Parochorum quisquam incurius fuerit in rebus sibi per easdem Constitutiones commissis, Parochus, vel Parochi reliquarum doctrinarum id scienses, monebunt omni meliori modo Vicarium Provinciæ, ut remedium adhibeat, & procedat contra negligentes, & remissos in administratione justitiæ.

CAPUT IX.

Hispanorum, Indorumque Parochi sua nomina matriculis in principio, & fine inscribant.

Cum fient matriculæ, omnes, tam Hispanorum, quam Indorum Parochi, suis nominibus in principio signabunt quando illas inceperint, & in fine quando absolverint excipere Confessiones suorum Parochianorum; idque totum designando diem, mensem, & annum, cum

[a] Conc. Ravennat. 15. sub Clemen. V. [b] Syn. Diœc. Mogunt. 1548. [c] Syn. 115. C. 73. Conc. Provin. 1. Act. 4. C. 7. & 8.

eum omni distinctione, & claritate. Quod ita faciant, & adimpleant, sub pœnis contentis in Synodo proxime præterita anni 1585.

CAPUT X.

Ubi fuerint Indorum Parochi non periti linguæ, assistant vicini ad prædicandum, & excipiendas Confessiones.

Quia propter defectum Sacerdotum, qui Indorum linguas probe calleant, ut eorum Confessiones excipere, vel verbum Dei eisdem prædicare possint, non raro in aliquibus doctrinis constituuntur Parochi minus periti linguarum; & quoniam necessitati Confessionum, & prædicationis expedit adhibere remedium; nos ejusmodi necessitatibus providentes, statuimus, ut [a] omnes nostri Vicarii vigilantem curam agant, quod quisque in suo districtu, & regione, in qua ejusmodi imperiti Sacerdotes fuerint, illos juvent per alios vicinos Sacerdotes linguæ peritos, qui suis temporibus Confessiones audiant, & prædicent, assignando illis partem stipendii imperitorum, & procurando, ut hujusmodi adjutores tales sint, quibus non incumbat cura alterius doctrinæ; quod si sic vacantes reperiri non possint, curabunt, ut Parochus, quam maxime fieri poterit, vicinus, ex iis qui linguam calent, hoc officio fungatur, alio quopiam interim, vel saltem eodem, cui tunc sufficitur, in ejus loco, & Parochia remanente, dum ipse hujus populum sacra Confessione, & verbi Dei sermonibus imbuit; ita ut nec uni, nec alteri Parochiæ desit Sacerdos, & ut per omnia serviatur Deo. Illi autem qui imperiti Sacerdotis defectum suppleverit, interim dum in ejus populo erudiendo, & absolvendo occupatus fuerit, prædicti nostri Vicarii honestum, & moderatum assignabunt stipendium, idque ei persolvi curabunt impendio illius, cujus defectum suppleverit. Iidem Vicarii ex charitate, & potestatis rigore hortabuntur Presbyteros imperitos, ut linguas diligenti cura perdiscant, & contra negligentes procedant juxta Constitutiones hujus Archiepiscopatus, imponendo illis pro primo anno pœnam privationis tertiæ partis salarii, eamque juxta culpæ meritum, secundo, tertioque anno augendo. Eandemque pœnam exigendi solertem curam habebunt nostri Visitatores. Et si Vicatiorum quisquam animarum curam inter Indos habens non possit ex defectu linguæ, doctrinæ prædicationem, vel Pœnitentiæ Sacramentum eisdem rite ministrare; tunc Parochus tali Vicario proxime vicinus, & linguæ peritus, ibit ejus populo prædicatum, & ministratum Sacramentum, relicto in suo loco alio Sacerdote non alibi occupato, vel ipso Vicario, si alius occupatione liber non suppetat; ita ut nullibi desit Sacerdos. Neque dicti Vicarii resistant, vel contradicant Sacerdoti, qui ipsorum defectum supplet, & providet necessitatibus populi. Sed potius observantissimi sint, & bonum exemplum aliis præbere studeant, se in hoc submittendo, ut justum est, quod faciant. Eosdemque monamus, quod cum percaperimus aos contrarium facere, cum magna demonstratione contra eos procedemus. Providebitque ejusmodi Sacerdoti, qui ipsius defectum sic suppleverit, portionem stipendii, & eleamosynam, quæ juste ad eum pertinebit pro tempore, quo sic occupatus fuerit, absque eo quod opus sit recurrere ad Superiorem, qui tamen in casu efficiat, ut persolvatur. Utque præmissa omnia debitum sortiantur effectum, potestatem, & facultatem facimus cuicumque Clerico districtus talis Vicarii, & cuicumque pariter alteri Vicario ejusdem Provinciæ, vel confinium ad hoc ejusque annexa, ac dependentia, nostras vices illis committendo, prout eorum unicuique in solidum committimus, ut illi Sacerdoti solvi faciant dictam eleemosynam, & stipendium, ut dictum est, pro ratione temporis, quo sic occupatus fuerit, & laboris, quem in eandem occupationem insumpserit, prout secundum justitiam judicaverint. Et ut ut pariter solvi faciant Vicario, vel Clerico, qui remanet in loco Sacerdotis, Vicarii, vel alterius imperiti Sacerdotis defectum supplentis in prædicando, & Confessiones excipiendo, potestatem id faciendi concedimus, & ut possint administrara reliqua Sacramenta interim dum ibidem occupati fuerint, quantum de jure possumus.

CAPUT XI.

Quod Clerici nec prose, nec aliorum nomine ludant, nec alii pro ipsis.

Quoniam Clericis prohibuimus, ne ludant, secundum quod, & prout in nostris Constitutionibus [b] continetur; ad præveniendas calumnias, fictiones, & fraudes, quæ inde nasci possunt, dum ut liberentur a pœnis, allegant, se non pro se, sed pro aliis lusisse, prout ex visitatione quam fecimus, nobis constitit; iccirco declaramus, dictas Constitutiones, & ordinationes intelligi debere, sive Clerici pro se, sive alterius nomine, vel alius pro ipsis, vel eorum nomine ludat; ita ut iidem Clerici non possint pro se, vel pro aliis, vel alii pro ipsis, aut ipsorum nomine ludere, sub pœnis pecuniariis per nos impositis in Synodo Diœcesana [c] anni 1585. in Oppido Yungay celebrata, advertentes interim ad censuras per Concilium Provinciale anni 1583. hujusmodi lusoribus impositas.

CAPUT XII.

Clerici nullo ludo jure prohibito ludant.

Nullus Clericus Indorum Parochus ludet chartis, quemadmodum in Synodo [d] Diœcesana anni 1585. constitutum est, ut nec aleis, nec alio genere ludorum, qui de jure prohibentur, pro parva, vel magna quantitate, sive pro collatione, seu alio fine, sub pœnis pecuniariis in eadem Synodo contentis, & aliis nobis arbitrariis. Similique modo hujusmodi ludos, aleam, & alios in jure vetitos, prohibemus reliquis Clericis cujuscumque qualitatis sub iisdem pœnis pecuniariis in eadem Synodo contentis, & Clericis non Parochis Indorum impositis, & aliis pœnis ad nostrum arbitrium; eosque exhortantes, ut attendant ad censuras sibi impositas in Concilio Provinciali anni 1583. si transgrediantur,

CA-

[a] Conc. Med. I. Tit. *De prædic. verbi Dei.* Conc. Trid. Sess. 5. C. 2. *De refor.* [b] Conc. Prov. 1. Act. 3. C. 17.
[c] Syn. Diœc. 1. C. 3. & Syn. 3. C. 11. & 12. [d] Iisdem locis proxime citatis.

CAPUT XIII.

Sacerdotibus Cappellanias obtinentibus non detur vinum, vel cera expensis Ecclesiæ.

Clericis [a] in aliqua Ecclesia habentibus Cappellanias non detur vinum, vel cera expensis ejusdem Ecclesiæ, etiam in fundatione Cappellaniæ, nisi casu quo ipsi Ecclesiæ relicta sit aliqua sufficiens eleemosyna, cum onere ministrandi Sacellanis ejusmodi vinum, & ceram.

CAPUT XIV.

Oeconomi ceram per ordinem subministrent, & consummatæ rationes a Sacristis exigant.

Ecclesiarum [b] Oeconomi ceram Sacristis ordine, & ratione subministrent, nec recentem daturi plures candelas dent, quam ad numerum receperint, remanentes crematarum particulas, id quod nobis constat, ut statuimus, maxima Ecclesiarum utilitati fore, & contrarium non minori detrimento.

CAPUT XV.

Vicarii colligi faciant veteres Ecclesiarum Libros, eosque Parochis ad usum servandos tradi.

Quoniam [c] ex visitatione, quam nunc prosequimur, nobis constat multos veteres baptismatum, & matrimoniorum Libros in alienis manibus absque debita custodia male haberi; cuncti posthac, tum Indorum tum Hispanorum Parochi, omnes hujusmodi Libros, vel doctrinam spectantes, colligi, consui, compingi, & magno studio custodiri diligenter curabunt; eos nullius fidei permittentes, ut si cujvis dubii circa matrimonia, vel baptismata casus contingant, ad eos pro veritatis notitia recurri possit. Et nostri Archiepiscopatus Vicarii hujus rei executioni invigilabunt, ordinando quicquid ad hoc maxime conduxerit, efficiendoque ut per suos districtus omnia ejusmodi baptismatum, & matrimoniorum protocolla solerter colligantur, ac Parocho Ecclesiæ, ad quam pertinent, consignentur; nobis enim constat, multos ejusmodi Libros in potestate Clericorum inveniri, qui non sunt propri Parochi locorum, ad quos Libri pertinent.

CAPUT XVI.

Quomodo domisticorum baptismatum defectus in Ecclesia supplendi sint.

Quando contigerit, parvulum aliquem ex necessitate domi, vel alibi baptizari, & postea, ut ungatur, ad Ecclesiam deferri; Parochus ipsum baptizans, vel ungens, diligenter curabit, ut in Libro notetur, qui fuerint ejus patrini, quando baptizatus, unctus, & exorcizatus fuerit.

CAPUT XVII.

Visitantes, quibus victus necessaria suppeditantur, non accipiant jura, quæ pilæ vocant.

Quoniam nobis innotuit, quod Visitatores aliqui dum visitant, quamvis iis exceepti, ut nihil victus, vel rerum necessarium ipsis desit, ulterius ab Ecclesiis exigant aliquos pesos, quos *jura pilæ* vocant; cum hoc sit contra Decreta Sacri Concilii Tridentini [d], & Constitutiones hujus Archiepiscopatus; statuimus, ut Visitatores in posterum ab ejusmodi excessibus abstineant, & consueto victu contenti sint, attendantque ad rigidas pœnas, quas jura, & Sacri Concilii Tridentini, hujusque Archiepiscopatus Constitutiones transgressoribus imponunt, eosdem commonentes, quod contra eos cum rigore, & exemplari demonstratione procedetur.

CAPUT XVIII.

Provisor, & Judices Ecclesiastici, itemque Notarii habeant protocolla caussarum.

Provisor noster, cæterique Judices Ecclesiastici habebunt Librum, in quo describent omnes condonationes, quas facturi sunt, omnesque appellationes desuper interpositas, cum notis diei, mensis, & anni, adnotando pariter, an denegatæ ipsis fuerint eædem appellationes, vel concessæ, & ad quam terminum, vel an sententias exsecuti fuerint, & penes quem exstant condonationes. Notarii quoque Librum separatum habeant, in quo describant processus tam absolutos, quam pendentes. Quod totum magna claritate, & rerum distinctione exsequatur, cum Indice alphabetico in principio Libri.

CAPUT XIX.

Judices saeculares non cognoscant caussas idololatriæ, vel alias mere Ecclesiasticas.

Locorum Correctores, & Judices sæculares non se interponant cognitioni caussarum idololatriæ, vel gentilium rituum, seu cæterarum cæremoniarum Indorum, vel aliarum caussarum mere Ecclesiasticarum, nec in limitando, vel præscribendo tempus, quo debeant doctrinarum Parochi in illarum Oppidis esse, cum hoc ipsis toties prohibitum sit. Quod ita adimpleant, attendendo ad pœnas contra transgressores interminatas, & ad Constitutionem nostram in Synodo [e] proxima præteriti anni 1585. Et quod circa hoc ibi ordinatum est, declaramus intelligi debere juxta formam hujus præsentis Constitutionis.

CAPUT XX.

Judices, & Notarii non accipiant ab Indis actorum jura.

Judices, & Notarii [f] non accipiant ab Indis jura pro ulla re, quam pro ipsis expedient, sive provisiones sint, sive Fiscalium tituli, sive aliud quodcumque, sub pœna dupli eisdem Indis applicata, a quibus ejusmodi jura exacta fuerint, & sub aliis pœnis nobis arbitrariis.

CAPUT XXI.

Judices, & Notari jura, quæ perceperint, suis expeditionibus adnotent.

Judices, & Notarii [g] ad omnes processus, scripturas, licentias, titulos, & alias expeditio-

[a] Conc. Mediol. IV. Tit. *De Cappellis, & Altaribus*. [b] Regula consueta, C. 29. & 31. [c] De Ecclesiasticarum scripturarum custodia, & cura, Conc. Med. I. Tit. *Quæ pertinent ad bonorum &c.* & Med. III. Tit. *De iis, quæ ad Capitulum pertinent*. [d] Conc. Trid. Sess. 24. C. 3. *De reform.* Conc. Limense anni 1583. Act. 4 C. 4. & alia ibi citata. [e] Sin. Diœc. 3. supra C. 35. & 40. & locis ibi in margine citatis. Conc. Prov. anni 1583. Act. 3. C. 7. [f] Conc. Lim. anni 1583. Act. 2. C. 38. & 39. & Act. 3. C. 6.
[g] Edict. generale 1. §. 4. vers. *Pro charta citationis*, & §. 8. in fine, & Syn. Diœc. 2. C. 3.

ditiones adnotabunt jura, quæ perceperint, & in fine processuum summam omnium jurium, sub pœna dupli piis operibus applicata. Et si præscripta sibi jura accipiendo excesserint, restituent quadruplum ipsis partibus, a quibus justo plus acceperunt, & reliquum ad opera pia. Nec iidem Judices, aut Notarii debita sibi jura dimittant in manu, vel arbitrio illorum, qui ea dare debent; sed clare dicent, ac declarent partibus jura, quæ debent, & assignata sunt. Et quando aliquid ex gratia remiserint, notent, scribant, ac declarent, se id præter jus facere.

CAPUT XXII.

Notarii pro titulis ordinationum nihil accipiant ultra præscriptum Concilii Tridentini.

Cum Notarii videantur excedere accipiendo duos pesos pro titulo Ordinum, moti forsitan occasione cujusdam taxæ, in qua per errorem tale stipendium scriptum esse oportet, quale in reliquis taxis per Concilium Provinciale constitutis non exstat, stante Decreto Sacri Concilii Tridentini *a*, quod non accipiatur ultra decimam partem unius aurei; moniti sint dicti Notarii, ut posthac in omnibus, & per omnia servent Sacri Concilii Tridentini Decretum, justa, & eo modo, quo in eo continetur, ejus ordinationem nullatenus excedendo, attentis pœnis, & rigore, quo per ipsum Concilium contra transgressores imponuntur.

CAPVT XXIII.

Vicarii faciant observari Constitutiones hujus Archiepiscopatus.

Nostri Vicarii vigilanter incumbent, ut Clerici doctrinarum sui districtus observent Provinciales, & Diœcesanas Constitutiones hujus Archiepiscopatus, & ut easdem, ac pariter etiam Catechismos, Confessionaria, & conciones per Concilium præteritum Provinciale anni 1583. ordinata apud se habeant, ne possint prætendere ignorantiam, aut ne in aliquos defectus, aut errores incidant; & ut cum decenti recollectione, & honestate vivant, bonum exemplum Indis præbendo. Nec permittant, ut cujuscumque qualitatis mulierum famulatu, vel ministerlis utantur, nec ut filios domi alant, quod illis prohibitum est, exsequendo pœnam centum pesorum, per Constitutiones huius Archiepiscopatus impositam, quam nunc denuo imponimus in eos, qui filios domi aluerint, & alias ad nostrum arbitrium, si aliud fecerint, quam quod ipsis ordinatum, & præscriptum est.

CAPUT XXIV.

Ut declaratio Constitutionum reservetur Illustrissimo Archiepiscopo.

Si dubium aliquod circa hujus Synodi Constitutiones contigerit, eius declarationem reservamus nobis.

CAPUT XXV.

Multarum distributio servetur eidem Archiepiscopo.

Distributiones multarum in his Constitutionibus indictarum, tum quæ particulatim exprimuntur, tum quæ nostro arbitrio imponendæ sunt, nostræ quoque dispositioni, & arbitrio reservatæ sunto.

CAPVT XXVI.

Vicarii, & Parochi has Constitutiones penes se habeant.

Cuncti nostri Hispanorum, Indorumque Vicarii, & Parochi Synodales has Constitutiones, quoad ipsos attinet, intra quatuor menses a prima præsentis Synodi publicatione penes se habeant, alioquin luituri pœnam in Synodo Diœcesana præcedentis anni 1585. in Oppido Yungay celebrata inflictam illis, qui Concilia Provincialia, & Synodos Diœcesanas non habent, & alias pœnas nostro arbitrio imponendas, & contra transgressores procedendo exigendas.

CAPUT XXVII.

Constitutiones Provinciales, ac Diœcesanæ observentur, etiamsi non sint in usu.

Quoniam in Provincialibus, ac Diœcesanis Archiepiscopatus nostri Constitutionibus, multa, eaque salubria decreta sunt; & quidam earum minus observantes, in sui defensionem caussantur, eas in usu non esse; declaramus, & volumus, ut observentur justa quod, & eo modo, quo in ipsis continetur, excludendo omnes excusationes, & allegationes frivolas, easdem Constitutiones, & ordinationes reducendo, uti, quantum opus est, reducimus, in usum, & consuetudinem, secundum quod, & eo modo, & in quantum juris locus permitit, juxta Decretum Sacri Concilii Tridentini, & Constitutiones hujus nostri Arcepiscopatus.

CAPUT XXVIII

Quomodo disponendæ sint Indorum decimæ.

Quamquam per Constitutiones hujus Archiepiscopatus *b* sancitum, & serio ordinatum est, ut Ecclesiis, & Xenodochiis Indorum provideatur per tres novenas, quæ ad ipsas dimidiatæ pertinent, & Parochis item per quatuor novenas, juxta erectionem hujus Archiepiscopatus, eisdem Parochis subtrahendo tantundem salarii, quod ab Indis percipiant, quantum valent dictæ quatuor novenæ; quoniam tamen omnes decimæ locentur simul, & ex eis fit una massa indeque nascitur, ut percipi non possit, vel recte discerni pars, quæ pertinet ad dictas Ecclesias, & Xenodochia Indorum, vel ad Parochos, neque quantum eos concernat ratione novenæ, & mediæ, quæ Ecclesiis debetur, & alterius novenæ, & mediæ, quæ debetur Xenodochiis, neque quatuor novenarum, quæ ad Parochos pertinent; unde fit, ut defraudatæ sint, ac defraudentur eadem Hospitalia, Ecclesiæ, & Parochi, ac etiam Indi, dum interea salaria Sacerdotibus, & simul quatuor novenas persolvunt, nihilo detracto salerio, intuito dictarum quatuor novenarum, quas in decimis dant, & quæ Sacerdotibus debentur, uti nobis constat ex visitatione, quam modo prosequimur; volentes igitur tanto detrimento remedium adhibere, & ejusmodi malis occurrere; per viam visitationis, & reformationis, & per Constitutiones Synodales, omni meliori forma, & modo hortamur, & in Domino petimus a dilectissimis Fra-

a Trid. Sess. 21. C. 1. De refor. *b* Conc. Limanum anni 1583. Act. 3. C. 13. & Syn. Diœc. 3. C. 31.

Fratribus Decano, & Capitulo nostræ Sacræ Cathedralis Ecclesiæ Civitatis Regum, & cæteris personis, quibus incumbit hujus Archiepiscopatus decimas locare, ut non consentiant, vel permittant, quod decimæ doctrinarum Indorum in posterum locentur, sed ut absque locatione recuperentur, id committendo Vicariis cujusque regionis, ut jubeant, quod unusquisque Sacerdus in sua doctrina faciat illas colligi, unam, vel duas personas ad hoc nominando expensis ipsarum decimarum; quoniam hac ratione parvo labore, & solicitudine fieri poterit, ut Ecclesiæ, Xenodochia, & Parochi habeant, & integre recuperent, quod ipsis debetur; idque cum ampliori proventu, fructu, & utilitate ipsius Decani, & Capituli, cæterorumque, ad quos decimæ pertinebunt, majorique commodo Indorum, & Parochorum, quando decimis in unoquoque Oppido venditis, poterunt utrique sibi moderatiori pretio necessaria providere. Monemus quoque quod si contrarium fecerint, vel decimas una massa locaverint, & non ut ut dictum est, tum dictæ tres novenæ Ecclesiarum, & Xenodochiorum; & quatuor novenæ Parochorum integre exigentur, detrahendo iisdem Parochis tantum salarii pro ipsis Indis, quantum illæ quatuor novenæ valebunt, non secus quam si decimæ locatæ non fuissent, non permittendo, ut conductores gaudeant illis tribus, & quatuor novenis, & Ecclesiæ, Hospitalia, & Parochi iisdem fraudentur; omnibusque hujus Archiepiscopatus doctrinarum Clericis mandatum, & facultatem damus, ut retineri faciant, & in sua quisque doctrina retineat, dictas tres, & alias quatuor novenas; nullatenus permittendo, ut decimarum conductores eas exigant, vel obtineant; quod ita faciant dicti nostri Parochi, tres illas, & quatuor novenas integre, & absque ulla remissione recuperando, ac si decimæ locatæ non fuissent, salario sibi ab Indis assignato tandundem pro iisdem Indis detrahendo, quantum valent dictæ quatuor novenæ. Eosdemque Parochos monemus, quod si per hoc Decretum ipsis ordinata, & præcepta non adimpleverint, tantum debebunt de propria substantia solvere. Et ut hæc omnia debitum sortiantur effectum, nostras vices ad id ipsis commitimus, & ad omnia illi annexa, vel inde dependentia, in quantum de jure possumus. Hortamur etiam, & monemus decimarum conductores, ne doctrinarum Indorum decimas conducant, advertendo, quod si fecerint, dictæ tres, & quatuor novenæ Ecclesiarum, Hospitalium, & Parochorum ita ab illis exigentur, ac si nulla facta fuisset conductio, vel locatio.

Porro ne vel doctrinarum Parochi, vel decimarum conductores ignorantiam ullam, vel excusationem prætendere possint; nostri Vicarii jubebunt, ut quam cito fieri poterit, ista Constitutio in omnibus districtus sui doctrinis publicetur, & in principali loco, & parta, in qua fuerint ipsi Vicarii; advertendo, quod si id omiserint, vel non habuerint sufficentia testimonia, quod sic publicaverint, & notificaverint, tunc adversus ipsos cum omni rigore, & opportuna demonstratione procedetur. Doctrinarum item Parochos monemus, quod si non restituerint Indis tantundem salarii, & stipendii, quod ex tributis, & tasis Indorum perceperunt, & ipsis assignatum est, quantum, & quomodo valent, & ascendunt quatuor novenæ, quas per hanc Constitutionem ordinatur, ut accipiant; tunc illis præcipietur, ut reddant, & restituant, contra ipsus procedendo cum omni rigore, & aliis pœnis nobis arbitrariis; cum justum non sit, ut Indi Sacerdotibus solvant integrum salarium, quod ipsis ea doctrina tamquam sufficiens assignatur; & præterea quatuor novenas decimarum; attento quod per Constitutiones hujus Archiepiscopatus ordinatum sit, quod quatuor novenæ decimarum Parochis tribuantur, & tantundem salarii, quod ex doctrina merentur, ipsis subducatur.

CAPUT XXIX.

Distributio decimarum, quæ ex Hispanorum Villis; & aliis eorundem locis proveniunt.

Cum ex visitatione per nos facta, & quam nunc prosequimur, nobis innotuerit, quod per simultaneam, & summariam locationem decimarum defraudentur Ecclesiæ, Hospitalia, & Parochi multorum locorum, villarum, & aliarum partium, mansionum, gregum, laboriaiorum, & machinarum gentis Hispanicæ, in quibus resident Sacerdotes, ultra mediam partem eorum, quæ ad ipsos pertinent, præsertim vero Ecclesiæ, Hospitalia, & Parochi Villarum Sanctæ, Chancay, Cañetæ, Ycæ, & Machinæ Nascensis, & mansiunis de bombor, ac vallis Patibilcæ, propter summariam illam locationem decimarum; & quia quælibet res in particulari non locatur per se, nec sciri, nec certo deprehendi, nec intelligi potest, quid ad dictas Ecclesias pertinet ex novena, & media, vel ad Hospitalia ex altera novena, & media, vel ad Parochos ex quatuor novenis, quæ per erectionem hujus Archiepiscoparus illis attributæ sunt; de quibus ex aliquibus partibus multas in hac visitatione querelas accepimus, & petitiones justitiæ, & remedii hujusmodi gravaminum; nos illis providere volentes, per viam visitationis, & reformationis, & per Constitutiones Synodales, & omni meliori forma, & modo hortamur, & requirimus in Domino, & cum efficacia, quam res ipsa postulat, petimus ad charissimis nobis, ac dilectis Fratribus Decano, & Capitulo, & reliquis omnibus personis, quibus posthac incubuerit locare decimas, ne locent, vel locari consentiant, aut permittant, ut decimæ omnes simul una massa locentur; sed ordinent, & jubeant, ut villarum, & partium prædictarum decimæ particulariter, & per se locentur, ut unusqisque clare ac distincte accipiat, quod suum est, nec possit contingere fraus, vel error in ulla re, Deoque per cuncta serviatur, & cessent querelæ, quæ hactenus deferebantur; advertentes, & monentes, ut facimus, quod si decimæ in particulari, & modo jam dicto locatæ non fuerint, tunc dictæ tres novenæ ad Ecclesias, & Hospitalia, & aliæ quatuor novenæ ad Parochos pertinentes, ita integre exigantur, & recupabuntur, ac si dictæ decimæ locatæ non fuissent; dando, prout damus, facultatem, & potestatem omnibus prædictarum villarum, & partium Parochis, ut retineri faciant, & unusquisque retineat, quod ad dictas Ecclesias, & Hospitalia pertinet ex dictis tribus novenis, & quod ad ipsosmet ex quatuor aliis nove-

nis

nis pariter pertinet; non permittentes, ut decimarii, virtute generalis, & summariæ locationis decimarum, eas usurpent, vel sibi retineant. Quod ita faciant, & adimpleant dicti nostri Parochi integre, & absque ulla remissione, recuperando dictas tres novenas, & alias quatuor, quæ ad ipsos pertinent, ac si locatæ non fuissent decimæ dictarum Ecclesiarum, & Hospitalium. Eosque monemus, quod si non adimpleverint, quæ hic ordinata sunt, tunc debebunt ex propria sua ipsorum substantia totum persolvere. Et ut prædicta omnia debitum sortiantur effectum, nos dictis Parochis commissionem, & facultatem damus ad hoc, & ad omnia illi annexa, vel ab eo dependentia, vices nostras, quantum possumus, & jura permittunt, ipsis committentes. Conductores vero decimarum hortamur, & requirimus, ne ejusmodi conductiones aliter faciant, quam per partes, secundum quod, & eo modo, quo in hac Constitutione ordinatum est; eosdemque monemus, quod si aliter fecerint, tunc dictæ tres, & quatuor novenæ ab ipsis integre exigentur pro Ecclesiis, Hospitalibus, & Parochiis, non secus quam si nullæ factæ fuissent conductiones ejusmodi. Et quilibet Vicarius in suo districtu jubebit, ut Constitutiones Synodales omnes, tam Provinciales, quam Diœcesanæ, publicentur, & præsertim istæ, quæ ad decimas pertinent, in singulis doctrinis; ita ut Parochis omnibus innotescant sumendo etiam testimonia hujusmodi publicationum, quæ factæ fuerint. Eosdemque dictos Vicarios commonemus, quod contra ipsos severe cum demonstratione procedetur, tamquam auctores ignorantiarum, & errorum, quæ successerint. In quo ipsorum conscientias oneramus, ut sic faciant, & adimpleant.

Et ut Indorum, Hispanorumque Parochi intelligant, qualis, & cujus quantitatis sint quatuor novanæ, & tres novenæ, & qualis fiat decimarum distributio, & ut non prætendant ignorantiam ejus, quod facere debent; declaramus, & advertimus, quod decimæ cujuscumque Beneficii, vel doctrinæ, partis, vel loci, in quibus decimæ solvuntur, dividuntur in quatuor portiones, juxta erectionem hujus Archiepiscopatus; quarum una portio spectat ad nos, & alia ad Præbendarios, & reliquos ministros nostræ Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, & ex reliquis duabus fiunt novem partes, quarum duas (quas duas novenas appellamus) accipit sua Regia Majestas, quæ ad ipsum pertinent; aliæ quatuor partes (quas quatuor novenas vocant) spectant ad Rectores doctrinarum, & reliquorum Beneficiorum, dempta octava earum parte, quam percipit Sacrista; reliquæ tres partes, quæ remanent ex novem primæ divisionis, dividuntur iterum in duas, quarum una (quæ novena, & media dicitur) spectat ad Ecclesiam dicti Rectoris, tam Hispanorum, quam Indorum; & altera medietas, quæ est alia novena, & media, pertinet, ac dabetur Xenodochiis tam Hispanorum, quam Indorum, juxta quod, & eo modo, quo in dicta erectione hujus Archiepiscopatus continetur. Quod advertant dicti Parochi, seu Beneficiorum Rectores, ut intelligant, quid in dicta distributione, ac partitione decimarum eos facere oporteat, & qualiter dictas novenas exigere, & recuperare debeant.

CAPUT XXX.

Nominantur Testes Synodales, & examinatores Beneficiorum.

Juxta Decreta Sacri Concilii Tridentini, & Concilii Provincialis anni 1583. proxime præteriti, examinatores doctrinarum, & Beneficiorum nominamus personas jam nominatas in superiori Synodo anno 1584. Et juxta idem Sacrum Concilium Tridentinum, Testes Synodales easdem personas, quæ in proxime præterita Synodo anni 1585. nominatæ, & assignatæ fuerunt; qui omnes ita nominati debent præstare solenne juramentum, officio suo bene, & fideliter fungendi, juxta quod, & eo modo, quo in Synodo Diœcesana anni 1585. ordinatum est.

Futuræ Synodi convocatio.

D. Toribius Alphonsus Mogroveaus, Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ gratia Archiepiscopus Regum, ac D. N. Regi a consiliis. Quemadmodum a Sacro Concilio Tridentino statutum est, ut singulis annis fiat Synodus Diœcesana, & Episcopalis, ac nuper per Breve, & privilegium particulare Summi Pontificis Gregorii XIII. felicis recordationis sub dato Romæ 12. Julii 1584. Pontificatus ipsius anno decimo tertio, nobis peculiari gratia, & beneficio concessum est, ut nostro tempore dictam Synodum de secundo in secundum annum celebremus, nos volendo satisfacere dictæ obligationi, & uti Brevi, & gratia suæ Sanctitatis; determinavimus Deo favente dictam Synodum convocare ad Civitatem Regum, vel ad alium locum hujus nostri Archiepiscopatus, in quo inventi fuerimus in Vigilia Nativitatis Dominæ nostræ die 7. Septembris futuri anni 1588. Pro quo dicto die, tempore, & loco citamus, & convocamus charissimos nostros Decanum, & Capitulum Sanctæ Ecclesiæ Regum, & præcipimus cunctis Indorum, Hispanorumque Parochis, cæterisque personis Ecclesiasticis, & sæcularibus, qui de jure, vel consuetudine tenentur assistere dictæ Synodo, ut pro eo tempore se conferant ad dictam Civitatem Regum, vel aliam partem, aut locum hujus nostri Archiepiscopatus, in quo tunc inveniemur. Et interveniente justo impedimento, quo de jure excusentur, mittent suam potestatem ad personas, quæ ipsorum nomine Synodo assistant cum scripturis, quas illis commiserint. Et Parochi doctrinarum, & Beneficiorum cum cura animarum, si habuerint personam a doctrina, & Beneficio liberam, quam sui loco relinquant, veniant, & in dicta Synodo compareant personaliter; si vero non habuerint hujusmodi personas, quas in Beneficiis relinquant, cum suis scripturis mittent Procuratoriam facultatem, vel personam, quæ pro ipsis assistant; quod facile fieri poterit, si ex unaquaque Vicaria accedat unus Clericus non occupatus, nomine omnium occupatorum, ut dictum est. Quod etiam adimpleri faciant dicti Parochi, cæteræque personæ, quæ, ut dictum est, de jure, vel consuetudine assistere tenentur, sub pœna centum pesorum argenti (vulgo *ensayados*) pro nostra dispositione applicandorum; ultra quam contra ipsos ad alias pœnas procedemus, & præ-

præjudicium præbitur ipsis, ac reliquis personis, quæ non comparuerint, ac si essent præsentes. Et ut hæc omnibus innotescant, præcipimus, ut publicentur in Sancta nostra Ecclesia Regum, & in reliquis Vicariis nostri Archiepiscopatus, & quod dicti Vicarii id sine ulla remissione Sacerdotibus, & aliis sui districtus personis notificent, singulis capitatim, & accipiant testimonia talis notificationis; & singuli Vicarii ejus rei testimonium ad nos mittent, ne possit prætendi ignorantia. Dictosque Vicarios præmonemus, quod nisi sic fecerint, contra ipsos eum omni rigore procedetur, tamquam caussas ignorantiarum, quas prætendent ipsorum districtuum Sacerdotes circa prædicta.

Quapropter exhortamur, requirimus, & mandamus omnibus, & singulis personis Ecclesiasticis, & sæcularibus existentibus, & habitantibus in hoc nostro Archiepiscopatu, quod a die primæ publicationis hujus Synodi, ac deinceps, has ejus ordinationes habeant, teneant, observent, ac exsequantur, tamquam ejusmodi Constitutiones Synodales hujus nostri Archiepiscopatus, in omnibus, & per omnia, secundum quod, & in forma, quæ in illis, & earum qualibet continetur, & tamquam res etiam per viam visitationis factas, & spectantes ad correctionem, & reformationem morum; nec earum tenorem, & formam ullatenus excedant, sub pœnis in eisdem contentis; monentes, quod contra transgressores severe procedemus, pœnas pecuniarias, & alias ad nostrum arbitrium ipsis imponendo. Et præcipimus, ut eædem Constitutiones legantur, & publicentur in Ecclesia hujus Oppidi S. Jacobi de Yauraf-bamba, Provinciæ de Pacallas, & in nostra Sancta Ecclesia Cathedrali Regum, & ut habeant vim, & vigorem Constitutionum Synodalium, quam nos illis damus, quantum ad eorum validitatem requiritur.

Absolutæ sunt istæ Constitutiones Synodales ad honorem, & gloriam Domini nostri Dei, in Oppido S. Jacobi de Yauraf-bamba Provinciæ Pacallarum septima die mensis Septembris anni 1586.

Toribius Archiepiscopus Regum.
De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis.
Ludovicus Perez Secretarius.

Ego Ludovicus Perez Clericus Diaconus, Secretarius Illustrissimi Domini Archiepiscopi Regum, Domini mei, fidem facio, & verum testimonium adhibeo omnibus præsentibus visuris, qualiter in Oppido S. Jacobi de Tauraf-bamba Provinciæ Pacallarum, termini, & jurisdictionis Chachapoyæ, die Dominica, septima Septembris, sub Vesperis Nativitatis Dominæ nostræ, hujus præsentis anni datæ hujus testimonii, in Ecclesia hujus Oppidi, congregatis in ea multis, tam Hispanis, quam Indis, legi, & publicavi alta, & intelligibili voce istam Synodum Diœcesanam, & Constitutiones in ea contentas, omnia de verbo ad verbum, ut in illa continetur.

Toribius Archiepiscopus Regum.
De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis.
Bernardinus de Almança Notarius publicus, Secretarius.

SYNODUS V. DIOECESANA LIMENSIS

Celebrata in Oppido Sancti Christophori de Guañec, die 22. Septembris anno 1588.

Nos D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, miseratione Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archiepiscopus Regum, D. N. Regi a consiliis &c. Volentes nostræ satisfacere obligationi celebrandi, juxta Sacrum Concilium Tridentinum, singulis annis Synodum Diœcesanam, & juxta Breve Summi Pontificis Gregorii XIII. fel. record. nobis concessum, ut peculiari gratia, & beneficio sua pro tempore, quo fuerimus, possimus satisfacere celebrando dictam Synodum de secundo in secundum annum, convocavimus charos Fratres nostros Decanum, & Capitulum nostræ Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Civitatis Regum, nostrosque Parochos, & Vicarios, & reliquas omnes personas Ecclesiasticas, & sæculares, quæ de jure, vel consuetudine tenentur accedere, & assistere Synodo nostri Archiepiscopatus, quæque de jure vocari debeant; cujus Synodi convocatio fuit ad diem septimam præsentis mensis Septembris currentis anni 1588. in qua dicta Synodo ordinavimus, & statuimus Constitutiones sequentes, quas servari, & adimpleri præcipimus, & volumus, juxta quod, & eo modo, quo in ipsis continetur, sub pœnis in eisdem pariter contentis, & aliis ad nostrum arbitrium.

CAPUT I.

Quod nec Provisor noster, nec ullus alius Judex possit pro quacumque caussa eximere ullum Clericum a sua doctrina, vel Beneficio, non remanente in ejus loco alio Sacerdote.

Imprimis, respiciendo damna spiritualia, quæ sequi possunt ex absentia Sacerdotis in doctrina, vel Beneficio, ordinamus, & præcipimus, quod [a] noster Provisor, aut Vicarius, vel alius quicumque Judex noster, pro delicto, vel alia quacumque caussa, non convocent, evocent, vel extrahant Clericum ullum a sua doctrina, vel Beneficio, etiamsi Prælati ordinem ad id habeant, nisi relicto in ejus loco alio Sacerdote, omni alia doctrina, & Beneficio curæ animarum libero, antequam dictus Sacerdos discedat a dicta sua doctrina, vel Beneficio.

[a] Conc. Trid. Sess. 23. C. 1. *De reform.* Conc. Lim. ann. 1583. Act. 2. C. 41.

ficio. Et iidam Parochi sic faciant, & impleant, assistendo suis curis animarum, sub pœnis per nostras Constitutiones impositis, & aliis nobis arbitrariis.

CAPUT II.

Nullus Clericus doctrinæ, vel Beneficii Curati ab eis discedat per commissionem cujuscumque Judicis, non relicto alio Sacerdote, qui suppleat ejus vices.

Nemo *a* Hispanorum, vel Indorum Parochus, per commissionem cujuscumque Judicis, etiam Antistitis ordinationem ad id habentis, discedat, vel discedere possit e loco suæ curæ pastoralis ad sumendas informationes, vel ad aliam ullam caussam, non relicto prius, quam ipse discedat, alio Sacerdote non occupato in alia doctrina, vel Beneficio curato, qui ejus curam interim, dum ipse abest, exerceat; & monemus, quod contra transgressores procedetur ad executionem pœnarum per Constitutionas hujus Archiepiscopatus impositarum, & aliarum pro nostro arbitrio.

CAPUT III.

Clerici non resignent suas doctrinas, vel Beneficia coram Judice sæculari.

Secundum juris dispositionem obviantes excessibus, quos usque modo vidimus, & intelleximus; statuimus, & præcipimus, quod *b* nullus Clericus possit facere renunciationem sui Beneficii coram ullo Judice sæculari. Cujus non observantes subsint pœnis arbitrio nostro imponendis

CAPUT IV.

Clerici in suis doctrinis, & Beneficiis decentem habitum gestent

Ad hoc ut Indi, cæterique Parochiani ædificentur ad debitam observantiam erga Sacerdotes, statuimus, & ordinamus, ut *c* deinceps Clerici omnes, tam doctrinarum, quam aliarum partium, gestent suam vestem talarem, & biretum; neque super togam talarem gerant penulam, sed pallium etiam talare, & vestes longas; & quod omnes vestes sint nigræ, & non alterius cujuscumque coloris.

CAPUT V.

Qui ministrant Sacramenta, eorum virtutem, & usum populis declarent.

Sacri Concilii *d* Tridentini sanctionibus inhærentes, secundum easdem ordinamus, quod quando Clerici ministrant Sancta Sacramenta, eorum vim, & usum declarent juxta Catechismum Pii V. quem ad hunc finem omnes Parochi penes se habeant, quando Sacramenta populis administrant.

CAPUT VI.

Quod circa ludum observentur Constitutiones hujus Archiepiscopatus absque ulla excusatione.

Quoniam in visitatione per nos facta intelleximus, quosdam Clericos prætendere excusationes pœnarum per Constitutiones hujus Archiepiscopatus lusoribus impositarum, frivolas rationes allegando, præsertim quod joco ludant, & quod ideo se in hoc occupent, ut alii qui ludant puniantur, & ipsi sint testes contra eos; nos volentes huic fraudi occurrere, *e* præcipimus, ut observentur Constitutiones Synodales, & fiat executio pœnarum pecuniariarum in eis impositarum, secundum quod, & eo modo, quo in illis continetur contra transgressores, absque ulla excusatione, vel respectu ad illas rationas, vel alias quascumque impeditivas provisionis factæ in dictis Constitutionibus, toties quoties luserint contraveniendo eisdem Constitutionibus, quamvis nunquam ante propter ejusmodi ludos damnati fuerint.

CAPUT VII.

Indi non omittant Missas propter tactionem campanarum.

Quoniam intelleximus, quod valde ordinarie multi Indi a principio Missæ manant extra Ecclesiam in loco, ubi pendent campanæ, vel in earum turribus, ut pulsent campanas ad *Sanctus*, & ad elevationem Sanctissimi Sacramenti, hinc Indorum Parochi peculiarem curam adhibeant, ut non omittant Missas occasione hujusmodi pulsationis. Sed jubeant, & provideant iidem Parochi, quod ubi campanæ fuerint in loco, in quo qui eas trahit, non possit audire Missam, in tali casu non pulsentur illæ campanæ; sed solummodo campanula Altaris, in quo eorundem Parochorum conscientias oneramus.

CAPUT VIII.

Qui impediti, ne accedant ad Synodum, mittunt Literas Procuratorias, habeant sufficientem illius rei probationem.

Ut in visitationibus percipiatur, quinam miserint suam facultatem ad Synodum Diœcesanam, non potentes personaliter accedere, prout ipsis per Constitutiones hujus Archiepiscopatus ordinatum est; ideo Parochi, & aliæ personæ, quæ per se ipsas accedere tenentur, vel mittere ad Synodum, debent habere testimonium Notarii Synodalis, vel etiam probationem pro sua excusatione. Eosque monemus, quod alioquin contra ipsos procedetur ad executionem pœnarum per easdem Constitutiones impositarum.

CAPUT IX.

Monialium Visitatores absque urgenti caussa non intrent clausuram ad visitandum.

Juxta Decretum Sacri Concili Tridentini, *f* & Motus proprios Romani Pontificis, ac delarationem Cardinalium Interpretum ejusdem Concilii Tridentini; ordinamus, quod Visitatores Monasteriorum Monialium ad exercendam visitationem, non ingrediantur interiora Mo-

a Trid. & Lim. ut supra. *b* Conc. Later. sub Alex. III. in Appen. Tit. *De deposit. Cler. &c.* C. 8. Et sub Callisto II. C. 4. Et sub Leone X. Sess. 10. in Bulla Regim. Univer. *c* Conc. Lim. anni 1583. Act. 3. C. 16.
d Trid. Sess. 24. C. 7. *De refor. matr.* Conc. Colonien. ann. 1536. Par. 7. C. 2. Syn. August. ann. 1548. C. 15.
e Conc. Lim. ann. 1583. Act. 3. C. 17. Syn. 1. C. 3. Syn. 3. C. 11. & 12. Syn. 4. C. 11. & 12. *f* Rescriptum S. Congr. ad 59. interrog. Turribii in nostro *Sole novi mundi*, Lib. 3. p.282. Conc.Trid. Sess.24. C.5. *De refor.*

Monasterii nisi in casu urgentis necessitatis, qui forsitan resultet ex visitatione ejusdem Monasterii ad crates.

CAPUT X.

In Monialium Cœnobiis non sint æthiopissæ, nec personæ sæculares aliæ ad serviendum.

In [a] Monasteriis Monialium non erit famulitium nigrarum, vel aliarum mulierum sæcularium, quæ morentur, & habitent intra dicta Monasteria. Quod ut ita observent, districte præcipimus, cum nullum sit Breve Pontificium, vel privilegium aliter faciendi concessum ab ullo potestatem concedendi habente. Quod attendent Cœnobiorum Visitatores in suis visitationibus, hanc Constitutionem executioni mandando, & non permittendo, ut contraveniatur Decreto Sacri Concilii Tridentini, nec Motibus propriis summi Pontificis, juxta declarationem Cardinalium interpretum ejusmodi Sacri Concilii Tridentini desuper editam, quam in nostris manibus habemus cum Epistola, per eosdem ad nos directa, in qua ordinatur, ut sic observent, & adimpleant.

CAPUT XI.

Res, quæ absque ingressu Monasterii Monialibus ministrari possunt, non aliter ministrent.

Monasteria [b] Monialium non ingrediensur ullæ personæ, ad reponendum farinam, triticum, aquam, ligna, victualia, nec ad occidendum verveces, vel alia animalia, vel res ellas inferendas, agendasve, quæ exterius, absque necessitate ingrediendi Monasteria, fieri, dari, vel ministrari possint. Quod Moniales ipsæ sic observabunt, non operando in contrarium, cum dictis ipsarum necessitatibus ab extra satisfieri possit absque ingressu Monasterii. In cujus executione Cœnobiorum Visitatores solicitam curam gerent, attendentes ad declarationem Cardinalium Sacri Concilii Tridentini interpretum, qui desuper sic disponunt. Circa quæ prædicta, & personas, quæ intraturæ sunt, observentur Decreta Concilii Tridentini, & Motus proprii Summi Pontificis, quæ prohibent Monasteriorum ingressum absque urganti casu necessitatis, & licentia eorundem Superiorum.

CAPUT XII.

Visitatores Ecclesiastici non accipiant sumptus visitationis usque ad sententiam, & determinationem caussarum.

Quoniam expedit, ut sumptus, qui faciendi fuerint in processionibus Visitationum, taxentur per Judicem, qui eos terminaturus sit, & contingere possit, quod visitatus etiam sine sumptibus liberetur, sicut aliquoties fecimus; proinde in posterum non exigentur, nec accipientur sumptus ulli processuum, qui per Visitatores fulminabuntur, donec determinentur, sententientur, & taxentur ab illo, cujus intererit.

CAPVT XIII.

Qud in non accipiendo jura ob Indis observetur dispositio Constitutionum hujus Archiepiscopatus.

Quia [c] nobis relatum est, quod non observatur provisio Constitutionum hujus Archiepiscopatus in non accipiendo ab Indis jura, & sumptus caussarum, & expedit, ut remedium adhibeamus; præcipimus, quod in omnibus, & per omnia, absque ulla excusatione servetur Decretum dictarum Constitutionum, prout in eisdem continetur, sub pœnis in eisdem contentis; ad quas, & alias arbitrii nostri, sine ulla remissione, vel personarum acceptatione, procedetur contra transgressores, etiam usque ad privationem officiorum. In qua re Visitatores multam adhibebunt diligentiam, ne silentio tegatur, & ut possit ad earundem pœnarum impositionem procedi.

CAPUT XIV

Indorum Parochi possint administrare Sacramenta personis alienæ doctrinæ quamvis non in mortis periculo constitutis.

Quia sæpe contingit, quod Indorum Parochi, vel a suis doctrinis absentes, vel infirmi, seu alias impediti non possint suo muneri satisfacere; ideo licentiam concedimus, durante nostro tempore, & interea dum aliud in contrarium non disposuerimus, omnibus Indorum Parochis nostri districtus, præsentibus, & futuris, ut deinceps, absque præjudicio proprii Parochi, possint administrare Sacramenta Indis infirmis doctrinarum aliorum Parochorum nostri districtus, quamvis ejusmodi infirmi non sint in periculo mortis, quum proprii ipsorum Parochi absentes sunt, vel alio legitimo impedimento detenti, quominus dictis necessitatibus succurrere possint, excepto Sacramento matrimonii, quod solus proprius Parochus illis celebrabit.

CAPUT XV.

Indorum Parochi ministrent Sacramenta alienis Parochianis, qui in ipsorum doctrinis exstiterint.

In doctrinis Indorum ordinarie reperitur non parvus numerus Indorum alterius Parochiæ, qui in variis operibus, laboritiis, & exercitiis occupati per longum tempus a sua propria Parochia distantes, & separati, neque commode potentes ad illas accedere, & nonunquam infirmantur. Nos cupientes, ut ipsis provisum sit, licentiam concedimus, ut interim, dum aliud in contrarium non statuemus, alii præsentes, & futuri Indorum Parochi nostri districtus possint ejusmodi Indis tam sanis, quam infirmis ministrare Sacramenta absque præjudicio proprii ipsorum Parochi, præter Sacramentum matrimonii, quod administrabit dictus proprius Parochus, dantes eisdem Indis schedulas testimoniales, quod Sacramenta sic illis administraverint, ut propriis ipsorum Parochis id satis constare possit.

[a] Ibidem ad 24. interrog. [b] Ibidem ad eandem. [c] Cap. 20. Syn. præc. ibid. in margine.

CAPUT XVI.

Sacramenta cum debita cura, & diligentia ladis administrentur.

Quoniam per Visitationem a nobis factam constat, quod in administratione Sacramentorum, minori cura, quam prius attendatur, & quod expediat, ut in hoc serio agatur; nos juxta Decreta Concilii Provincialis a anni 1583. Indorum Parochis præcipimus, ut in Sacramentorum administratione observantissimi sint, dicti Concilii Provincialis sanctiones in omnibus & per omnia servando, secundum quod, & eo modo, quo in eodem continetur. Et a Religionum Prælatis cum omni sinceritate, & studio, quo possumus, in Domino petimus, ut suis Religiosis doctrinarum Rectoribus jubeant, & severe injungant, ut quisque muneri suo absque remissione insistat in administratione Sacramentorum, ita ut Domino nostro per omnia serviatur. Neque, quantum ad nos pertinet, defuturi sumus, ut omni officio, quantum poterimus, cum iisdem Religiosis correspondeamus, ut in dictis doctrinis munere suo recte fungantur, quatenus possimus nos invicem alteri alteros hac ratione juvare, & utraque conscientiæ consonentur.

CAPUT XVII.

Ubi non fuerit Sacrarium, & Custodia Sanctissimi Sacramenti, non feratur ad Viaticum infirmorum, nisi una sola Particula.

Quando ministrandum est Sanctissimum Sacramentum pro Viatico infirmorum, in locis, in quibus non est Custodia, & Sacrarium, idem Sacramentum cum convenienti decentia feratur post absolutam Missam, & non prius, Missam ipsam interrumpendo. Nec nisi una particula consecrata deferatur, præterquam in casu, quo alius Sacerdos celebraturus sit, qui reliquas consummet; & in tali casu, quo duæ deferantur, Sacerdos cum altera revertatur ad Ecclesiam cum processione, & eodem apparatu, quo inde discessit.

CAPUT XVIII.

Ubi non fuerit Sacrarium, Sanctissimum Sacramentum non deferatur in Processione in Festo Corporis Christi.

In Solennitate Festi Corporis Christi, ubi non fuerit Sacrarium, seu Tabernaculum, & Custodia Sanctissimi Sacramenti, non deferatur Sacramentum in processione, nisi alius Sacerdos post absolutam Processionem celebraturus sit, qui Hostiam in processione delatam consummat. Quæ Processio cum Sanctissimo fiet post absolutam priorem Missam, & non ante, Missam ipsam, ut dictum est, interrumpendo.

CAPUT XIX.

Dum celebrantur Officia Divina, nulli Clerici loquantur, vel discurrant in Ecclesia, vel in Sacristia ad celebrandum induti.

Quoniam interim dum Divina celebrantur officia, indecens est Clericos colloquiis in Ecclesia vacare, & in Sacristia vestitos ad celebrandum Sacra, & ab omni statu, præsertim Ecclesiastico, longe alienum; ordinamus, & præcipimus, ut b nullus Clericus, cujuscumque qualitatis, vel conditionis sit, dum Divina officia, vel Missæ celebrantur, vel ad Missam dicendam paratus est, cum alio in Ecclesia, vel Sacristia colloquatur, sub pœna duorum pesorum valoris cujusque novem regalium, toties quoties contrarium fecerit, & aliis ad arbitrium Judicis, qui caussam diffinierit.

CAPUT XX.

Doctrinarum Sacerdotes in eisdem per sex ad minus annos permaneant, & perpetuo resideant.

Cum ex Visitatione per nos facta perceperimus, quod ea crebra mutatione Sacerdotum doctrinalium, & aliorum substitutiona, perdatur fructus per prædecessorem relatus, & esset occasio, quod, & Indi, & alii, qui scire tenentur, nesciunt Christianam doctrinam, & per aliquot annos non confiteantur, & quod possint inde sequi alia incommoda, ac Domini nostri Dei offensiones; proinde volentes huic malo providere, cum omni, quo possumus, studio præcipimus, quod noster Provisor, & Vicarius Generalis exsecutioni mandent quod constitutum est in Concilio Provinciali celebrato in Civitate Regum anno 1567. Sess. 3. Cap. 4. in quo agitur de Indis; nullo modo permittendo, juxta quod, & eo modo, quo ibi continetur, ut mutentur doctrinarum Rectores ab illis, quas possident, ad alias, si per sex ad minus annos continuos in eis non permanserint, nisi gravis caussa fuerit, vel necessarium fuerit, ut per ejusmodi mutationes occurratur alicui gravi scandolo. Et quia possumus instantia petimus, & hortamur in Domino Religionum Superiores, ut juxta hæc etiam incumbant, ne Religiosos doctrinarum Rectores tam crebro mutent, ut hactenus fieri vidimus, & per Visitationem a nobis factam intelleximus; sed per omnia observetur quod provisum est per dictum Concilium Provinciale; unde Domino nostro multum inservietur, & sequentur boni effectus in ædificatione, & conversione horum indigenarum. Nec pariter permittant iidem Religionum Superiores, ut Religiosi, qui in doctrinis resident, inde se absentent, eundo ad Capitula, quæ celebrantur, vel ad alias partes, absque eo quod Religiosum alteri doctrinæ non adstrictum, sui loco relinquant; cum alioquin tanta mala resultare possint animabus, si Indi interim absque Sacramentis moriantur; quæ res magnam exigit considerationem.

CAPUT XXI.

In procedendo contra Indos observentur Constitutiones hujus Archiepiscopatus.

Ex c Visitatione, quam fecimus, instructi sumus, quod Constitutiones hujus Archiepiscopatus

a Act. 2. C. 19. & 28. b Conc. Med. 1. Par. 2. Tit. De Ecclesiis, & earum cultu. Conc. Mogunt. ann. 1549. C. 73. c Conc. Liman. an. 1583. Act. 4. C. 7. & 8. Syn. Diœc. 3. C. 73 & seqq. Syn. 4. C. 8.

tus non observantur a Parochis in procedendo contra Indos, & alias personas, quæ delinquunt; ac proinde omnes, tam præsentes, quam futuri hujus nostri Archiepiscopatus Parochi, posthac prædictorum observantissimi sunto. Quibus dictis Parochis, tam sæcularibus, quam Regularibus, præsentibus, & futuris, facultatem ad præmissa de novo concedimus, & potestatem vices nostras, quantum de jure possumus, illis committentes, ad hoc, & omnia illi annexa, vel inde dependentia, & ut procedant contra impeditores, & perturbatores, & possint creare Fiscales, & Notarios, & reliquos necessarios Ministros.

CAPUT XXII.

Adversus concubinarios, tam Ecclesiasticos, quam sæculares, serventur Decreta Concilii Tridentini.

Juxta Motum proprium Pii V. statuimus, & præcipimus, quod omnes nostri Judices Ecclesiastici nunc præsentes, & posthac futuri, in procedendo contra concubinarios Ecclesiasticos, & sæculares, Sacri Concilii Tridentini [a] statuta, & Decreta districte, absque ulla remissione, observant. Eosque monemus, quod si in eo negligentes fuerint, rationem Deo reddituri sint, & nos contra ipsos procedemus.

CAPUT XXIII.

De ordine standi, sedendi, & genuflectendi in Missa.

Quoad standum, sedendum, surgendum, & genuflectendum attinet, ad *Gloria*, *Credo*, vel alias partes Missæ, observabuntur Rubricæ novi Missalis Romani, & laudabiles consuetudines, quæ circa hæc invaluerint, juxta declarationem Cardinalium interpretum, qui sic interpretantur, & ordinant, ut fiat.

CAPUT XXIV.

Parochi curent noctu pulsari pro animabus purgatorii.

Indorum [b] Parochi diligenter curabunt, ut pueri doctrinales alta voce per plateas recitent preces pro animabus purgatorii, ut omnes eos audiant, & simul orent; & ad hunc effectum pulsabitur campana, nec in hoc remissi sint. Nostrique Visitatores in visitationibus, quas fecerint, solerter inquirant, qualiter hæc per dictos Parochos observentur.

CAPUT XXV.

Indorum Parochis commendatur, ut singulis diebus recitent Litanias pro suis Parochianis

Omnes nostros Indorum Parochos hortamur, & monemus in Domino, ut singulis diebus devote recitent Litanias pro Indis pastorali suæ curæ commissis, ut Dominus noster eos protegat, & illuminet, & ut confirmentur in Fide, præmium ab eodem Domino nostro Deo exspectantes.

CAPUT XXV.

Doctrinarum Rectores moneant Pro-reges, & Gubernatores, ubi opus fuerit, sternare vias, construere pontes, & instituere reductiones, ut doctrina convenienter exerceatur.

Quoniam [c] ex defectu viarum, & pontium, & reductionum, non raro sequuntur Indorum mortes absque Sacramentis, & quod præcipitentur Sacerdotes, & multi submergantur, aliaque incommoda, quibus districtuum Correctores remedium facillime adhibere possent, ut in Visitatione nobis constitit; proinde Rectores Indicarum doctrinarum diligenti cura Pro-reges, vel alios in regimine constitutos, dictæ necessitatis monebunt, ut eam percipiant, & remedium apponant, attendendo semper ad bonum spirituale, & corporale Indorum; nos quoque, nostrumque Vicarium Generalem instruant, ut pro parte nostra possimus instare.

CAPUT XXVII.

Nominantur Testes Synodales, & examinatores Beneficiorum.

Juxta Decreta [d] Sacri Concilii Tridentini, & Concilii Provincialis [e] anni 1583. nominamus examinatores doctrinarum, & Beneficiorum personas a nobis nominatas in Synodo anni 1584. & juxta eadem Decreta nominamus Testes Synodales easdem personas nominatas in Synodo proxime præteriti anni 1585. qui omnes sic nominati debent præstare solenne juramentum officio suo bene, & fideliter fungendi, juxta quod, & eodem modo, quo ordinatum est in dicta Synodo anni 1585.

CAPUT XXVIII.

Vicarii, & Parochi penes se habeant istas Constitutiones Synodales.

Omnes Hispanorum, & Indorum Vicarii, & Parochi habeant istas Constitutiones Synodales (quoad ipsos pertinent) infra quatuor menses post primam publicationem hujus Synodi, sub pœna procedendi contra transgressores ad executionem pœnæ assignatæ in Synodo superiori, [f] celebrata in Oppido Yungay anno 1585. contra eos, qui non habent Concilia Provincialia, & Synodos, aliisque nobis arbitrariis.

CAPUT XXIX.

Augmentum, ac diminutio pœnarum sit penes arbitrium, & dispositionem Archiepiscopi.

Quoniam in præsenti Synodo, & aliis per nos celebratis, pœnæ aliquæ impositæ sunt, & nonnunquam expedire possit, ut augeantur, vel diminuantur, reservamus nobis augmentationem, & diminutionem pœnarum in his Constitutionibus impositarum, prout nobis videbitur, & facora placuerit.

CAPUT XXX.

Declaratio Constitutionum sit penes Archiepiscopum.

Quando circa Constitutiones hujus Synodi dubium aliquod orietur, declarationem observamus nobis.

[a] Conc. Trid. Sess. 24. C. 8. *De refor. matr.* [b] Regula consueta C. 1. n. 8. [c] Conc. Lim. anni 1583. A. 5. C. 4. [d] Conc. Later. C. 6. *Sunt olim*. Trid. Sess. 24. C. 18. Tolet. Act. 2. C. 24. & Act. 3. C. 28. [e] Lim. anni 1583. Act. 4. C. 17. & 23. [f] Conc. Lim. anni 1583. Act. 4. C. 24. [g] Syn. 3. C. 89. & 90.

Quapropter exhortamur, requirimus, & mandamus &c. *Ut supra in fine praecedentis Synodi, excepta mutatione loci, & temporis, ut sequitur.*

Absolutæ sunt istæ Constitutiones Synodales ad honorem, & gloriam Domini nostri Dei in Oppido Sancti Christophori de Guañce Provinciæ de los Yauyos, die 20. mensis Septembris anni 1588.

Toribius Archiepiscopus Regum.
De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis,
Franciscus Nuñez Cedano.

Litera convocatoria futuræ Synodi.

D. Toribius Alphonsus Mogrovexus, gratia Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archiepiscopus Regum &c.

Est ejusdem omnino tenoris cum convocatoria praecedentis Synodi, praeterquam quod futura Synodus hic indicta convocatur ad Civitatem Regum, & ad Vigiliam, seu Vesperas S. Matthaei anni 1590. Dat. in Oppido S. Christophori de Guañce Provinciæ de los Yauyos die vicesima mensis Septembris anni 1588.

Toribius Archiepiscopus Regum.
De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis.
Franciscus Nuñez Cedano.

In Oppido Sancti Christophori de Guañec Provinciæ de los Yauyos, die 20. Septembris 1588. Ego Franciscus Nuñez Cedano, Notarius Apostolicus, Secretarius Illustrissimi D. D. Toribii Alphonsi Mogrovexi Archiepiscopi Regum, Domini nostri Regis Consiliarii, fidem facio, qualiter hodie dicto die existens in Ecclesia ejusdem Oppidi, post celebratum Sacrum congregata ibidem majori parte Indorum ipsius Oppidi, & Hispanorum, qui in eo fuerunt, alta, & intelligibili voce, praesente Archiepiscopo meo Domino, legi, & publicavi hanc Synodum, ejusque Constitutiones, & convocatoriam, omnia de verbo ad verbum, sicut in illis continetur, testibus dictæ publicationi praesentibus multis Indis; & praesertim P. Fr. Laurentio de Saravia Ord. S. Dominici, hujus dicti Oppidi Parocho, & P. Melchiore de Figueroa, & Roderico Mexia, & aliis Hispanis; & in fidem hic apposui hoc meum signum ✠, in testimonium veritatis.

Franciscus Nuñez Cedano Apost. Not. Secretarius.

In Civitate Regum die Dominica, 16. mensis Octobris anni 1588. existens in Sanctæ Ecclesiæ Cathedrali ejusdem Civitatis, sub Missa majori, quam celebravit D. Petrus de Villaverchi Magister Scholarum, & officiabant Decanus, & Capitulum dictæ Sanctæ Ecclesiæ, Licentiatus Bartholomæus Menacho Clericus Presbyter, & Oeconomus ejusdem Ecclesiæ, legit, & publicavit alta, & intellecta voce hanc Synodum, Capitula, & Constitutiones in ea contentas, audientibus multis personis Ecclesiasticis, & saecularibus. Testibus Doctore Alonso Criado de Castilla, Auditore hujus Audientiæ Regiæ, & Licentiato Alvaro Nuñez a Solis ejusdem Advocato, & Antonio Alvarez Ramirez. Et subscripsit Licentiatus Menacho, coram me Hieronymo Garon Notario publico Apostolico.

Toribius Archiepiscopus Regum.
De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis,
Bernardinus de Almanza Notar. publicus. Secr.

SYNODUS VI. DIOECESANA LIMENSIS

Celebrata in Civitate Regum, die 11. mensis Octobris anno MDXC.

NOS D. *Toribius Alphonsus Mogrovexus, miseratione Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archiepiscopus Regum, D. N. Regi a consiliis &c.* Ut in principio Synodi praecedentis.

CAPUT I.

Quod Clerici non spatientur in equis.

Attendentes [a] imprimis, rem indecentem esse, quod Sacerdotes, & Clerici in sacris Ordinibus constituti circumeant spatiatum in equis, vel equabus; praecipimus, ut ab hoc se in posterum abstineant. Eosdem monentes, quod alioquin contra ipsos severe procedetur.

CAPUT II.

Clerici mulos non adornent panno.

Ad [b] refrænandum excessivum ornatum, prohibemus, ne ullos deinceps Clericus mulos panno adornet, exceptis nostro Provisore, Vicario Generali, Præbendariis hujus Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, vel aliis, quibus id faciendi licentia per nos concedetur.

CAPUT III.

Vicarii, & Parochi Civitatum, quando mittent pro sacris Oleis, non accipiant ab aliis Clericis partem sumptus, quem in eis adferendis insumpserint.

Quoniam [c] excessus aliquis committi posset in partitione sumptuum, qui impenduntur in personam, quæ adfert sacra Olea ex loco, in quo consecrata fuerunt; nos cupientes remedium illis apponere, praecipimus, quod Vicarii, & Parochi posthac procurent Oleum, & Chrisma omni meliori commoditate, & minimis, quibus poterunt, sumptibus adferri; nec ullatenus

[a] Conc. Lim. anni 1583. Act. 3. C. 35. & Trid. ibid. in margine. [b] Ibid. Act. 3. C. 16. [c] Supra Syn. 5. C. 2

nos permittant, ut repartitiones hujusmodi sumptuum fiant inter Clericos, qui venient ad ea ab ipsis accipienda, vel quibus ea dederint; quoniam cum Oleum pro se, uti tenentur, accipiunt, id facillime poterunt aliis concedere, & singulis distribuere.

CAPUT IV.

Partitionis mitarum, seu tributi, vel aliarum rerum, ob Indis non fiant in Ecclesiis.

Diligenter invigilent Parochi, ne permittant, ut Indi in Templis, quæ sunt domus orationis, faciant partitiones mitarum, seu tributorum, vel rerum rusticarum, & contra transgressores procedant.

CAPUT V.

Ne Indæ in Ecclesiis ulles labores exerceant.

Parochi non permittant, ut Indæ feminæ in Ecclesiis neant, pannos * lævigent, vel alios labores exerceant, sed studeant extirpare malam consuetudinem circa hoc introductam.

CAPUT VI.

Non pulseatur campana ad honorificam Correctorum susceptionem.

In Indorum *a* Correctoribus suscipiendis non consentiant, vel permittant Parochi, ut pulsentur campanæ; nec in hujus Constitutionis exsecutione remissi sint.

CAPUT VII.

Correctores non assignent Parochis tempus, quo in doctrinarum pagis permaneant.

Vicarii *b* nostri peculiarem curam gerant procedendi adversus Correctores, qui se intromiserint in assignando Indorum Parochis tempus, per quod in singulis doctrinæ suæ pagis permanent, cum sit res ab eorum jurisdictione aliena, se in similibus immiscere.

CAPUT VIII.

Correctores non colloquantur cum Indis in Templis, vel eorum Cœmeteriis.

Cum *c* indecens sit, ut Correctores Indorum cum illis in Ecclesiis conferant sermones, vel etiam in earum Cœmeteriis, de negotiis ad ipsorum officium spectantibus, vel aliis; id amplius utriobique ipsis inhibitum esto; neque Parochi ullo modo permittant ejusmodi colloquia in dictis locis.

CAPUT IX.

Infidelium Indorum sepulchra excludantur.

Quoniam *d* infidelium Indorum sepulchra, si in propatulo sint, occasionem præbere possunt, ut Indi vivi recordentur idololatriæ, & superstitionum suæ gentilitatis; ideo Indorum Parochi solerter curabunt, ut sepulcra, in quibus jacuerint infidelium cadavera, occludantur; præsertim si in ipsis Oppidis, vel prope illa sint; in quo observantissimi esse debent.

CAPUT X.

Indorum Parochi procedant contra excedentes in collectione decimarum.

Indorum gravaminibus, & excessibus, quos decimarum collectores in eos committunt, ut instructi sumus, tollendo quod non debetur, & plusquam ad eos pertinet, remedium apponere cupientes; ordinamus, quod Parochi, juxta Constitutiones hujus Archiepiscopatus procedant contra collectores decimarum, qui plus exigunt quam illis debetur. Et cum ipsis expedire videbitur, informationem desuper ab ipsis confectam, ad nos, nostrumve Provisoviforem remittent, ut visis eorum exorbitantiis provideatur de remediis, & contra eos procedatur.

CAPUT XI.

De Judicibus, qui nominantur ad caussas per Sedem Apostolicam ad has partes commissas.

Secundum Decreta Sacri Concilii Tridentini, pro decisione caussarum Apostolicarum, quæ ad has partes committuntur, assignamus in hac Synodo Judices caussarum Apostolicarum, quæ ad has partes committentur, P. Fr. Dominicum de Valderama Priorem Conventus Sancti Dominici hujus Civitatis, & P. Fr. Joannem de la Vega Guardianum Conventus Sancti Francisci, & P. Fr. Ludovicum Lopez Priorem Conventus S. Augustini ejusdem Civitatis Regum, & P. Fr. Joannem Garces, Commendatorem Domus Dominæ nostræ de Mercede, & P. Joannem Sebastianum Rectorem Societatis Jesu hujus Civitatis; & Priores, Guardianos, Commendatores, & Rectores, qui in eisdem officiis succedant in hac Civitate, & Doctorem D. Stephanum Fernandez Vozmedianum, Cantorem hujus Sanctæ Ecclesiæ, ac D. Petrum de Villaverchi Magistrum Scholarum hujus Sanctæ Ecclesiæ, ac D. Christophorum Medel Thesaurarium ejusdem Sanctæ Ecclesiæ, & eos, qui in eisdem Dignitatibus, Cantoris, Magistri Scholarum, ac Thesaurarii successerint, ac Decanum, & Archidiaconum, qui creabuntur, & successerint loco eorum, qui hactenus fuerint, ac Doctorem Joannem Balboa Cathedraticum, & examinatorem linguarum Indicarum, ac Doctorem Antonium de Molina Canonicum, ac Doctorem Joannem Diez Canonicum hujus Sanctæ Ecclesiæ.

CAPUT XII.

De examinatoribus Beneficiorum, & doctrinarum.

Sacri Concilii Tridentini Decretis, & ordinationibus inherendo, nominamus examinatores Beneficiorum, & doctrinarum Doctorem D. Stephanum Fernandez Vozmedianum, Cantorem hujus Sanctæ Ecclesiæ, & Doctorem Antonium de Molina, & Doctorem Joannem Diez, Canonicos hujus Sanctæ Ecclesiæ, & Doctorem Joannem do Roca, & Baccalaureum Christophorum Sanchez, Parochos hujus Sanctæ Ecclesiæ; qui debent præstare juramentum juxta Sacrum Concilium Tridentinum.

CA-

* Vulgo *desmotar*. est, nodos, & lappas pannis auferre. *a* Conc. Lim. anni 1583. Act. 3. C. 41. *b* Syn. 3. sup. C. 35. 40. 59. 64. 65. *c* Conc. Mediol. 1. Tit. *De Ecclesiis, & earum cultu*. *d* De extirpandis reliquiis idololatriæ. Conc. Tolet. 16. & alia apud Binium in Notis ad C. 2. ejusdem.

CAPUT XIII.

De Testibus Synodalibus.

Ratio ob quam Sancti Patres juste, & sancte instituerunt, ut Synodi singulis annis fierent, erat, ut in eis tractetur correctio, & emendatio malorum morum, atque bonorum reformatio, & ut in eis constituatur, quod expedit ad bonum regimen animarum, & de rebus ad Episcopatus pertinentibus. Et ut quod ordinaretur, & fieret in eisdem Synodis, cum majori efficacia adimpleretur, ac desideratum sortiretur effectum; statuerunt, ut singulis Episcopatibus constituerentur, & nominarentur Testes Synodales, personæ idoneæ, & bonæ, quæ per totum Archiepiscopatum, quisque in districtu sibi assignato, magna diligentia inquirant, qualiter servetur, & adimpleatur, quod in Synodis constitutum, & præceptum est. Et nos hanc sanctam institutionem in effectum ducentes, designamus in hac Synodo Parochos Ecclesiarum Parochialium hujus Civitatis, præsentes, & futuros, & Visitatores præsentes pariter, futuros hujus Archiepiscopatus, ut quod dictum est, per nostrum Archiepiscopatum inquirant. Idque absque Scriba, Notario, vel strepitu judiciali, sed simpliciter, ac de plano præstare debebunt, quia jurisdictionem non habent, nec eam illis damus. Et quod sic secreto perquisierint, signando, & memorando testes, qui rem sciant, ac deponant, tam de defectibus, & culpis Vicariorum, & Clericorum, quam etiam laicorum, non sumendo juramentum a testibus, sed solummodo per viam informationis, id secum deferent ad Synodos, & Concilia Provincialia, quæ celebrabuntur, ipsumque nobis secreto tradent, ut eo per nos viso, provideamus remedium, uti Domino nostro placuerit. Et debebunt præstare juramentum officio suo bene, & fideliter fungendi.

CAPUT XIV.

Vicarii, & Parochi penes se habeant has Constitutiones.

Omnes nostri, tam Indorum, quam Hispanorum Vicarii, & Parochi, habeant istas Constitutiones Synodales, quantum ad ipsos pertinent, intra quatuor menses post primam publicationem hujus Synodi, sub pœna quod contra transgressores procedatur ad executionem pœnæ impositæ in præterita Synodo anni 1585. celebrata in Oppido Yungay, illis qui non habent Concilia Provincialia, & Synodos Diœcesanas, aliarumque pœnarum arbitrio nostro infligendarum.

Quapropter exhortamur, requirimus, & mandamus omnibus, & quibuscumque &c. *Ut in fine IV. Synodi anni* 1586.

Absolutæ sunt istæ Constitutiones ad honorem, & gloriam Domini nostri Dei in Civitate Regum undecima die Octobris anni 1590.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis.

Bernardinus de Almança Notarius publicus, Secretarius.

SYNODUS DIOECESANA VALENTINA

CELEBRATA PRÆSIDE ILL. AC REV. D. JOANNE RIBERA PATRIARCHA ANTIOCHENO, ET ARCHIEPISCOPO VALENTINO

Anno MDXC.

Joannes Ribera Patriarcha Antiochenus, & Archiepiscopus Valentinus omnibus suæ Diœcesis Parochis salutem in Domino.

NE diutius, quam par erat, Synodi Diœcesanæ celebratio differetur, eam aggredi, ac mature peragere decrevimus; in qua communi vestrum omnium consilio, de his conferre possemus, quæ Ecclesiis nostris utilitatem aliquam essent allatura. Illud enim nostri muneris esse intelligimus, more prudentis agricolæ sentes primum, ac spinas, siquæ in agris obortæ fuerint, avellere; post vero sedulo, ac diligenter agros excolere, ut nihil intuentium oculos offendat; sed splendidæ floreant undique arbores, frugiferi etiam inserti surculi pulchre assurgant, & grata aspectui, atque odorifera fruteta prorsus oblectent; ex quibus tandem frugum oriatur ubertas, quæ nutrimentum omnibus offerat salutare. Cujusmodi corporum nutrimenta quanti fiant novimus omnes; quanti ergo spiritualia alimenta æstimanda erunt, quibus ad spiritalem salutem nutrimur, & ad æternam gloriam educamur. Ego certe nihil tanti facio, quam quum video nostrarum Ecclesiarum Parochos ita in suum munus incumbere, ut exemplo vitæ, & rerum agendarum solicitudine suos quisque pascat, & nihil desiderari possit; ut scilicet Sacerdotes, & alii natu majores, velut provectæ jam arbores, virtutum omnium fructus ex se ferant saluberrimos; ipsi quoque ætate minores velut fertiles surculi, ad majora tendant bonorum incrementa. Demum cum ipsas conspicio Ecclesias velut florida quædam fruteta suavissimum undique ex se odorem emittere, quo omnes alliciantur, & Ecclesiasticorum omnium exemplo ad optima quæque provocentur. Certe hanc nunc vobis tertiam Diœcesanam Synodum peractam jam, atque decretam damus. Vestrum erit totis viribus curare, ut ex ipsa rerum cognitione major in vobis accrescat ad virtutem affectus; ac proinde meliora semper meditemini, & sequamini; quod vos facturos esse maxime confido; ut simul omnes Divinis rebus pro nostro munere intentis

tenti; *illum tandem finem consequamur, quem fuis Deus paratum habet, in quem nostra omnia sunt a nobis referenda.* Quæ enim feminaverit homo, *dicebat Beatus Apostolus*, hæc & metet. *Quoniam, qui seminat in carne sua, de carne metet corruptionem; qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam; quam pro sua benignitate concedere nobis dignetur Dominus omnipotens. Valentiæ e Domo nostra Archiepiscopali 6. Kal. Junii* 1590.

DECRETUM I.

Quod nihiles a Collectoribus dati intra sex menses recuperentur.

Solent redd ituum Ecclesiasticorum Collectores in exsecutionibus, quæ contra debitores funt, statim atque ipsi debitores mandato Judicis sese rationibus positis opponunt, ab ipsa debiti exsecutione cessare, quasi nihil jam debitum illud æstimari debeat. Hinc fit, ut redditus illi minima recuperentur, ipsumque debitum paucis annis, vel oblivione, vel negligentia estinguatur. Quamobrem Visitatoribus nostris præcipimus, mandeot ipsi Clero, ut altero electo Collectore, vel certe per ipsum Cleri Syndicum intra sex menses debitum illud recuperet, vel justam ipsi Visitatori caussam Clerus exponat, ob quam recuperari non potuerit; alioqui Clerus ipse debitum illud solvere teneatur, & ad ipsum solvendum ipso facto condemnatus assistat.

DECRETUM II.

Rectorum substituti diebus festis bis celebrare possunt.

Jure permissum est Rectoribus, qui præcipuis suis Ecclesiis annexa loca habent, posse diebus Dominicis, & festis bis Missam celebrare; in præcipua scilicet ipsa Ecclesia, & in aliquo ex annexis locis. Declaramus posse ipsos, si infirmi, aut legitime impediti fuerint, Sacerdotem substituere, qui duas illas Missas prædictis diebus, & locis celebrare possit.

DECRETUM III.

Sacris initiati ne galerum gestent.

Debent Ecclesiæ Ministri honesto, ac decenti corporis vestitu honestos etiam animi sui mores ostendere. Cumque multus nostro tempore in galeris, ac pileis gestandis abusus in Vitiu Ecclesiasticis invaluerit, dum illorum deformitate sæcularem usum imitantur; debuit nostra hæc Synodus huic malo obviam ire. Statuit igitur, ne ullus Clericus in Sacris constitutus, publice, & utplurimum absque necessitate, galerum gestet; quem si in Ecclesia propris gestaverit, illum amittat. Utantur autem Sacris initiati pileis; hi enim proprius sunt illorum habitus, & insigne Clericale; qui tamen ad mediocrem, & honestam formam sint confecti, qua Sacerdotes uti solent.

DECRETUM IV.

Pauperes ad fores Templi consistant.

In Provinciali Valentino Concilio Sess. 5. Cap. 6. alias etiam Apostolicis Constitutionibus cautum provide fuit, ne in Ecclesiis quies eorum, qui Sacra audiunt, vario tumultu perturbetur. Cujusmodi quietis impedimenta a mendicis pauperibus, & ab his, qui eleemosynarias patinas circumferunt, excitari solent. Quamobrem superiora Decreta innovantes, præcipimus, ne pauper aliquis, aut cæcus orationes recitans, dum Officia sacra celebrantur, in Ecclesiam petendi gratia ingrediatur. Sed foris ad Templi januam petendo consistant, possitque electus ad id Minister eos ab Ecclesiis expellere, & renitentes, in Archiepiscopalem carcerem etiam mittere.

DECRETUM V.

Quomodo licentiæ petendi concedi debeant.

Non facile est effrænatam illorum cupiditatem, & varias artes comprimere, qui nostris, aut Officialis nostri suffulti licentiis, per Archiepiscopatus loca eleemosynas petunt; qui quamvis se minime quæstores appellant, sunt tamen vere quæstores, ad mercaturam nostris licentiis abutantes, ac simplices nimis vario persuasionum genere gravantes. Quare mandamus, ne in posterum licentiæ ad populorum conventus faciendos concedantur, aut ad pulsandam campanam, aut ad patinas eleemosynarias apponendas, aut ad erigendas confraternitates, neque ut candelæ dentur, aut imagines, aut similia, neque ut eos Rector comitetur, aut ut hujusmodi alia ostentent; sed ad id tantum licentiæ dari possint, ut eleemosynas simpliciter petant. Neque liceat Parochis, quæ in ipsa continebuntur licentia, ad alia estandere, ac dilatare, impusita eis, si aliter egerint, trium librarum pœna, quas fabricæ applicamus.

DECRETUM VI.

Cæremoniæ Missalis serventur.

In Breviario, & Missali Romano, quæ felicis recordationis Pius V. Pont. Max. in universali Ecclesia admitti mandavit, cæremoniæ omnes, quæ tam in Sacrificio Missæ, quam in quocumque Divino Officio, cantu, vel simpliciter celebrando, observandæ sunt, abunde traduntur. Quæ quamvis in nostro Archiepiscopatu, quantum in nobis fuit, servatæ hactenus fuerint; quia tamen id non ubiqua fieri intelleximus, cunctis Parochis, Chorique Vicariis præcipimus, ut prædictas in Breviario, & Missali Romano contentas cæremonias ad unguem servari faciant. In quibus tamen dubium aliquod occurrerit, ad Metropolitanam Ecclesiam recurrant; ubi quid ab eis agendum erit, facile intelligent.

DECRETUM VII.

De ritu canendi in Ecclesiis.

Ne in nostro Archiepiscopatu in celebrandis Officiis aliqua fit in cantu varietas, ut qui simili sunt animo, simili etiam voce, & cantu Divinas laudes efferant; statuimus, & mandamus, Chori Libros, in quibus ad cantus formam Officia sacra disponuntur, si quidem fuerint posthac describendi, ad eam cantus normam describi debere, quæ in nostræ Metropoli-

politanæ Ecclesiæ libris, non autem in aliis, continetur. Qui vero libri sunt jam hactenus scripti, ad librorum originalium ejusdem Metropolitanæ Ecclesiæ formam corrigantur, & emendentur. Illud etiam præcipimus, ut librum, quem *Intonarium* vocant, in suis Parochialibus Ecclesiis Parochi omnes, & Beneficiati, qui Choro assistunt, habeant; quem prope diem typis excudi mandabimus. In quo libro notatum canendi modum in concinendo officio sequantur omnes, dum Benedictiones, Lectiones, Prophetias, Orationes, Epistolas, Evangelia, Antiphonas, Responsoria, Hymnos, & quicquid aliud in Ecclesia decantandum erit, tono offerent; ut pari similique modo ab omnibus officia concinantur.

DECRETUM VIII.

De censuris proprio Motu impositis.

Convenit maxime, non solum Parochis, sed ipsis etiam Presbyteris, qui audiendis confessionibus dant operam, cognitionem habere peculiarem earum censurarum, quæ novissime a S. Sede Apostolica in ipsis Motibus propriis sunt impositæ; ut hoc modo illis, ipsique plebi sit probe consultum. Quare mandamus, summam quandam omnium propriorum Motuum, qui a felicis recordationis Pio V. Pont. Max. hactenus prodierunt, in quibus censuræ promulgatæ sunt, colligi; quæ una cum hac Synodo typis mandentur.

DECRETUM IX.

Acta censuum administrationum, a quibus Notariis recipi debeant.

In nostra Diœcesana Synodo anno Domini 1578. celebrata statutum fuit ad censuum Ecclesiasticorum firmitatem, ne eorum censuum, qui ad Ecclesiasticum bona pertinent, acta ab ullo alio, quam Notario illius Ecclesiæ, cujus bona illa fuerint, Syndico recipiantur; & quia ex eo Decreto non parum utilitatis ipsis Ecclesiis accrevisse intelleximus, mandamus etiam præsenti hoc nostro statuto, ut quoties ex quibuscumque administrationibus, quæ ad ipsam Ecclesiam pertinebunt, census creabuntur, eorum etiam acta ille idem Notarius Ecclesiæ Syndicus, & non alius, recipiat; quoties vero ex quibuscumque administrationibus operariorum Ecclesiæ, eorum etiam, qui pauperum dicuntur operarii, census creabuntur, idem ille Cleri, vel certe ipsius Parochiæ Syndicus, & non alius, acta recipiat.

DCRETUM X.

Colloquia virorum, & mulierum in Templis vitanda.

Domum tuam decet sanctitudo Domine, dicebat egregius Propheta David Psal. 92. Debet itaque a Templis Deo consecratis quicquid scandali, & offensionis occasionem præbere potest, procul abesse. Hujusmodi sunt virorum cum mulieribus in Templis colloquia, tempore, & locis non decentibus; quem abusum alias etiam prohibitum, nondum tamen sublatum esse videmus. Quamobrem Rectoribus, & eorum Vicariis hoc nostro Decreto præcipimus, ut sedulo, diligenterque curent, ne viri cum mulieribus soli in Ecclesiis colloquantur, illosque severe foras exire compellant; alioqui sex librarum pœna, quas fabricæ jam nunc applicamus, eos multandos esse statuimus.

DECRETUM XI.

Dies festus B. Lodovici Episcopi colatur.

Divino certe beneficio Diœcesi nostræ Valentinæ concessum esse intelligimus, ut B. Ludovici Episcopi, & Confessoris corpus in Metropolitana hac Ecclesia reconditum habeamus. Cui beneficio Diœcesanos nostros gratos esse maxime cupimus. Quapropter consilio, & votis hujus Synodi mandamus, ut B. Lodovici Festum, quod die 19. mensis Augusti agitur, inter Festa colenda in hac nostra Diœcesi posthac habeatur, non aliter atque in eadem Diœcesi cætera colenda Festa haberi solent.

DECRETVM XII.

Ætas patrinorum in Baptismo.

In sacri Baptismi administratione non admittantur patrini minores annis quatuordecim; neque compatres minores duodecim annis, ut intelligere possint, quæ se obligatione astringant, erudiendi scilicet in doctrina Christiana eum, vel eam, quem, vel quam in Baptismo tenuerint.

DECRETVM XIII.

Quo in loco sunt relinquendi pauperes infirmi.

Cum infirmi pauperes e loco uno in alterum deportantur, statutis Synodalibus decretum jam fuit, ne eos iter aggredi sinant, nisi prius Ecclesiæ Sacramenta receperint. Nunc etiam mandamus, ne populi ipsos in locum aliquem deportari sinant, aut in aliquo consistere permittant, in quo non sit aliquis Sacerdos; ne si mortis articulus ingruat, spiritale eis subsidium deesse possit.

DECRETUM XIV.

Ne fiant repræsentationes in Templis, etiam honestæ.

Quamvis fuerit jam antea decretum, nihil actionibus personarum repræsentari in Templis debere, quod non fuerit prius ab Ordinario approbatum; quia tamen ea est improborum hominum iniquitas, ut hoc etiam modo multæ oriantur peccandi in Templis occasiones; mandamus, ne ullæ in Templis repræsentationes fiant, de rebus etiam honestis, & ad devotionem moventibus. Rectores vero, Vicarii, aut Clerus, aliæve Communitates, qui eas repræsentationes permiserint, duabus libris mulctentur.

DECRETUM XV.

De observantia Festorum.

Præceptum, quo Festa sanctificari jubentur, multis, variisque modis (quod dolenter referimus) in hac nostra Diœcesi a multis violari intelleximus; etiamsi tam in Provinciali Concilio, quam in Diœcesanis Synodis, fuerit hoc ipsum præceptum omnibus maxime commen-

mendatum. Quæ ipsa Concilii, & Synodorum Decreta innovantes, Rectoribus, eorumque Vicariis mandamus, ut quantum in ipsis fuerit, hoc præceptum ab omnibus observari curent; nostri etiam Ministri idem sua ex parte exsequantur, eos qui aliter egerint, ad pœnas, quæ transgredientibus sunt impositæ, solvenda adigendo.

DECRETUM XVI.

Baptismi testimonium Rectores in Libro propria manu scribant.

Rectores, eorumque Vicarii, qui Baptismi Sacramentum in suis Ecclesiis conferunt, teneantur propria sua manu in Baptismi Libro illorum nomina, qui baptizantur, describere, patris etiam, & matris, ac ipsorum etiam patrinorum, imposita illis viginti solidorum pœna, si aliena manu describi illa fecerint. Qui Baptismi, & Confirmationum Libri, cum absoluti, & completi fuerint, in Sacrario, vel Archivo ipsius Ecclesiæ sedulo custodiantur, non autem in Rectoris domo.

DECRETUM XVII.

Unaquaque Ecclesia sigillum habeat.

Statuimus, & mandamus, in omnibus nostri Archiepiscopatus Ecclesiis sigillum haberi, cum peculiari illius Ecclesiæ signo, aut cum ipsa Sancti, cui consecrata est Ecclesia, imagine, quo signentur acta, quæ in testimonium Baptismi, Confirmationis, Matrimonii, aut alia quæcumque alicui danda fuerint; quod quidem sigillum apud Rectorem custodiatur. Qui quum hujusmodi testimonium impresso prædicto sigillo alicui dabit, non possit plusquam solidum unum ab eo accipere.

DECRETUM XVIII.

De tertia Parochia in funere convocanda.

Si jusserit aliquis sepeliri se extra Parochialem suam Ecclesiam in Monasterio aliquo, tertiamque convocari Parochialem Ecclesiam voluerit; mandamus, ne Parochialis illa Ecclesia, intra cujus ambitum Monasterium illud situm fuerit, cum paucioribus Clericis ad funus illud comitandum eat, quam tertia illa Ecclesia detulerit.

DECRETUM XIX.

Rectores noviter conversorum præsentes habentur in aliis Ecclesiis ubi resident.

Quando nostri Archiepiscopatus aliquis noviter conversorum Rector, vel ejus Vicarius, in alia Ecclesia extra Recturatus sui Ecclesiam, ut Beneficiatus, vel substitutus resederit, ieritque ad Rectoratus sui Ecclesiam, ad suum Rectoris, vel Vicarii peragendum Officium, volumus, ne ejus absentiæ caussas ad eos actus in Ecclesia, in qua Beneficium obtinet, vel substitutus est, punctum amittat, quibus alioqui præsens in illa fuisset.

DECRETUM XX.

De extravaganti Parochia in funere convocanda.

Si defunctus aliquis dum vitam ageret, Sacramenta, vel Sacramentum aliquod ex alia Parochiali Ecclesia, quam ea sua, in illa ægritudine, quam mors secuta fuit, recepisset; volueritque præter Parochialem suam Ecclesiam, & eas quæ ex Decretis Synodalibus funus comitari debent, aliam etiam convocari; illa convocetur, ex qua aliquod ea Sacramentis illi administratum fuerit. Idem de his Clericis intelligatur, qui cum in Parochiali aliqua Ecclesia resideant, domicilium tamen in altera habent.

DECRETUM XXI.

De funerali quarta exigenda.

Merito Sancti Patres antiquis Canonibus sanxerunt, atque applicarunt, quantum homines Parochialibus suis Ecclesiis debeant, a quibus Divina Sacramenta, ipsasque doctrinæ Christianæ spiritualia alimenta receperunt; ut majore etiam obligatione Ecclesiis illis judicentur esse obstricti, quam ipsis matribus, a quibus secundum carnem sunt geniti. Quod ut significarent, tantique momenti beneficii unusquisque gratus esset; instituerunt, ex legatis piis, sumptibusque funeraris, quos defuncti in in suis testamentis, dispositionibus, aut codicillis reliquissent, quartam partem propriæ Parochiali Ecclesiæ jure esse dandam. Quam partem justa Ecclesiarum consuetudinem, portionem vocant Canonicam. Cumque in hoc nostro Archiepiscopatu nulla sit de quarta, aut Canonicæ portionis exactiona certa regula, quod in præteritis Synodis nulla sit ea de re forma stabilita, unde variæ oriuntur controversiæ; ideo eum diligenter quid hac de re Sacri Canones, Clementina potissimum, *De sepulturis*, statuerint, animadverterimus; antiquam etiam consuetudinem, quæ servata fuit, & servari etiam in Diœcesi hac Valentina debet, consideravarimus, præsenti hoc nostro Decreto approbandæ Synodo, declaramus, quod de legatis, sive in testamento, seu alias a defuncto factis Sedi, vel alicui Parochiarum Valentiæ, non debet dari quarta portio Parochiæ, cujus fuerit defunctus; nisi talia legata fuerint dimissa pro expensis exequiarum ipsius defuncti, pro obligationibus scilicet in sepultura faciendis, pro duobus cereis, cujuscumque formæ fuerint, eorum Cruce portandis; quia de omnibus istis pars quarta debetur Parochiæ, ultra duos cereos, qui virtute sententiæ Regis Jacobi, Cruci Parochiæ defuncti debentur. Et si forte defunctus omnes cereos, qui in suis exequiis deservient, legaverit Ecclesiæ, seu Monasterio, ubi sepelietur; tali casu de omnibus illis, cujuscumque formæ fuerint, sive plures, sive pauci, pars quarta debetur Parochiæ defuncti.

Si defunctus dimiserit alicui Ecclesiæ, seu Monasterio vexilla, tapeta serica, vel aurea, Calices, Cruces, aut alia quæcumque ornamenta, quæ solum in honorem, & cultum Dei, & Ecclesiæ deserviunt, vel quantitatem aliquam ad ea facienda, de istis non debetur portio quarta Parochiæ dicti defuncti; sed si talia fuerint dimissa, ut post obitum ipsius convertantur in usum, vel utilitatem propriam Sacerdotum, vel Fratrum Ecclesiæ, seu Monasterii, ubi fuerit sepultus, si talis dimissio sortitur suum effectum, tunc de his debetur portio quarta.

Si defunctus dimiserit pecuniam, vel Missas alicui Ecclesiæ, seu Monasterio; & etiam dimiserit suæ Parochiæ, in qua sepultus fuerit, aliquot de prædictis legatis, tunc non debetur portio quarte dictæ Ecclesiæ de legatis aliarum Ecclesiarum. Si vero non fecerit mentionem de Parochia sua, in qua sepultus est, tunc de melioribus legatis eiis Ecclesiis relictis, primo debetur sibi unum, quia mater defuncti fuit, ubi Ecclesiastica Sacramenta ei fuerunt ministrata.

Si defunctus elegerit sepulturam in aliquo Monasterio, seu Ecclesia, quæ non fuerint Sedes Valentina, nec aliqua Parochiarum ejusdem; & dimiserit illi Monasterio, seu Ecclesiæ ratione sepulturæ ibi electæ centum, & suæ Parochiæ dimiserit decem, pro Canonica portione ei debita; tunc de illis centum debent superaddi Parochiæ quindecim pro complemento viginti quinque, quæ dictæ Parochiæ debentur pro quarta portione dictorum centum. Si autem talis absolute legaverit dictæ Parochiæ decem, non intentione solvendi dictam quartam portionem, tunc integre percipiat dictos decem, & ultre hoc viginti quinque pro sua quarta portione. Et hoc fuit inductum in compensam damnorum, quæ Sedes, & Parochiæ prædictæ sustinent propter licentiam, seu privilegium, quod habent audiendi Confessiones, & recipiendi ad sepulturam Parochienos dictarum Ecclesierum Parochialium.

Si quis elegerit sepulturam in aliena Diœcesi, etiamsi de jure non sit solvenda portio quarta Parochiæ defuncti; tamen quoniam talis est consuetudo in Valentina Diœcesi, si evenerit casus, quarta portio debet solvi Parochiæ dicti defuncti.

Si quis dimiserit Rectori, vel Curato Ecclesiæ, ubi sepelietur, Missas; Rector, vel Curatus suæ Parochiæ de jure debet habere quartam partem ipsarum, sic tamen quod ipsæ Missæ celebrentur per Sacerdotes residentes in dictis Ecclesiis; sed si legaverit dictas Misses alicui Beneficiato, seu Presbytero Ecclesiæ, ubi sepelietur; tunc de illis non debetur quarta pars Rectori, vel Curato dictæ suæ Parochiæ. Nam dimittens uni Sacerdoti, ut est una particularis persone, & non est caput Ecclesiæ, non sic intelligitur dimittere, quod totus Clerus dictæ Ecclesiæ habeat utilitatem ipsarum, nisi in dicta Ecclesia sit consuetudo, quod Missæ relictæ uni particulari, sint communes omnibus; quia tunc portio quarta debetur dictæ Parochiæ suæ.

Quæ omnia, sicut præfertur, statuimus, & decernimus, servanda in hac nostra Diœcesi Valentina, circa solutionem quartæ portionis propriæ Parochiali Ecclesiæ faciendam. Declarantes, per hanc nostram Constitutionem privilegiis veris, expressis, & confirmatis, ac in viridi observatione existentibus, Mendicantium Ordinibus, seu aliis personis e Sancta Sede Apostolica hactenus concessis, in nullo aliquo derogari, vel præjudicium inferri.

DECRETUM XXII.

De Missarum reductione.

Quamvis superioribus hujus Diœcesis Synodis circa Missarum, quæ ex variis defunctorum relictis supersunt, reductionem, quæ in Ecclesiis celebrari non potuerint, sancitum, & per nos statutum fuerit; quie temen sæpe eadem necessitas ob penuriam Sacerdotum, & charitatis Missæ tenuitatem contingit, sicuti in præsenti videmus; ne piæ testatorum voluntates depereant, & ut illorum conscientiæ, quibus hoc negotium incumbit, consulatur; Sacri Tridentini Concilii Decretum sequuti, quod incipit, *Contingit sæpe*, (ubi potestas detur Episcopis, ut in Diœcesana Synodo hac de re statuere ea possint, quæ ed Dei honorem, & cultum, atque Ecclesiarum utilitatem judicaverint expedire) in hunc modum statuimus: In omnibus, tam Collegiatis, quam Parochialibus hujus Diœcesis Ecclesiis, in quibus declaramus sequentem Missarum reductionem necessariam esse, Missæ omnes ee variis defunctorum relictis impositæ, quæ hactenus celebrari minime potuerunt, sed neque nunc possunt, reducantur, sicuti præsenti hoc Decreto illas reducimus, in anniversaria perpetua, aut in distributiones quotidianas, quæ ad Horas in Choro inter præsentes distribuantur, aut in alia opera pia, nostra voluntate, & arbitrio exprimenda, ut pro qualitate, & necessitate cujusque Ecclesiæ illi convenire judicahimus. Ita tamen, ut qui hæc commoda senserint, intelligant se adstrictos esse ad orandum, & commemorationem pro illis faciendam, qui legata illa pro animarum suarum salute reliquerunt, & ad ea etiam præstanda, quæ a nobis ad hanc rem illis imponentur. Ut autem perpetua hæc anniversaria celebrari possint, & distributiones quotidianæ in Choro persolvi, & alia pia opera perfici; eas omnes eleemosynas, quæ ad prædictas Missas celebrandas in Ecclesiis congestæ sunt, ea nunc ad dictos effectus applicamus. Ea qua pecuniarum summa in tutis, ac securis locis census nostro tamen assensu, & Decreto, constituantur.

DECRETUM XXIII.

Examini vacaturis Ecclesiis Parochialibus præsentis Diœcesis præficiandorum, sequentes Sacræ Theologiæ Doctores, Synodo approbante, deputamus, videlicet:

D. Iacobum Ferruzium.
D. Gasparem Aldena.
D. Antonium Galant.
D. Dionysium Oromir.
D. Bartholomæum Pasqual.
M. Michaelem Ægidium.
D. Petrum Joannem Ascensium.

Ad caussas vero Ecclesiasticas in partibus a Sancta Sede Apostolica, vel ejus Nunciis, seu Legatis committendas, sequentes in hac Diœcesi Valentina Judices Synodales, eadem approbante Synodo, nominantur, videlicet.

D. Joannes Frigola Præcentor, & Canonicus Valentinus.

Doctor Petrus Catala Canonicus.

Doctor Honoratus Figuerola Canonicus, Commendator S. Antonii Civitatis Valentiæ.

Ca-

Casus, in quibus per modernas Constitutiones felicis recordationis Pio Papa V. & ejus successoribus Romanis Pontificibus hucusque editas, incurritur ipso facto aliqua Ecclesiastica censura.

Contra mulieres Monasteria Regularium ingredientes, & Regulares illas admittentes.

Mulieres Domos, seu Monasteria Carthusiana, & aliorum quorumcumque Regularium Ordinum, etiam Mendicantium, ingredientes, sententiam excommunicationis eo ipso incurrunt, a qua absolutionis beneficium a solo Romano Pontifice obtinebunt. Ipsi vero Religiosi, sive Superiores sint, sive subditi, qui mulieres ad hujusmodi Monasteria, vel Domos admiserint, vel introducere ausi fuerint, sententia suspensionis a Divinis ipso facto alligantur. Ex Constitutione Pii V. quæ incipit: *Regularium personarum.* Dat. Romæ 23. Octobris 1566.

Sed per hanc Constitutionem non est præclusus aditus mulieribus, adeundi hujusmodi Monasteria, nec locum habet Constitutio prædicta in casibus subsequentibus, videlicet quando in hujusmodi Domibus, aut Monasteriis, Missæ, & alia Divina Officia celebrantur, ac quando Processiones fiunt, & quando Christifidelium cadavera ibi sepeliuntur, pro eisque suffragia fiunt, ac etiam quando propter verbi Divini concionem, aut aliam caussam, tantus est concursus populi, quod commode ingradi non possunt, & egredi per principalem portam Ecclesiæ, sed una cum aliis sæcularibus per portam claustri recto tramite ad portam, qua exitur e Monasterio, accedunt. Ex ejusdem Constitutionis declaratione per eundem Pontificem facta die 27. Januarii 1568.

Contra collatores, electos, patronos, & alias admittentes resignationes, & permutationes Beneficiorum, & eligentes, ac præsentantes ad illa præter formam hujus Constitutionis.

Episcopi, & alii facultatem habentes, itemque electores, præsentatores, patroni, confirmatores, & institutores, sive Clerici, sive laici, qui admiserint Beneficiorum resignationes, aut permutationes, vel ad illa elegerint, præsentaverint, confirmaverint, vel instituerint, præter, aut contra formam a Pio V. præscriptam in Constitututione, quæ incipit: *Quanta Ecclesia Dei.* Dat. Romæ Kalend. Aprilis 1568. Ubi etiam cautum est, ne verbo, nutu, aut signo, futuri successores in Beneficiis ab ipsis resignantibus, aut aliis eorum, significatione, vel hortatu designentur, & ne de iis assumendis inter eos promissio, vel etiam intentio qualiscumque intercedat, ac denique ne collatores suis, aut dimittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, de Beneficiis resignandis audeant providere. A Beneficiorum collatione, electione, præsentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competierit, suspenduntur. Et qui talia Beneficia acceperint, eidem subjacent pœnæ. Ac nihilominus qui sic suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, aut instituere ausi fuerint, excommunicationis quoad personas, quo vero ad Capitula, & Conventus, a Divinis suspensionis sententiis eo ipso incurrunt, quibus solus Romanus Pontifex absolutionem poterit impertiri. Ex eadem Constitutione.

Contra Regulares Sacros Ordines suscipientes, non servata forma Concilii Tridentini Sess. 21. *Cap.* 2. De reformatione.

Decretum Concilii Tridentini Sessione 21. Cap. 2. ubi statuitur Clericis sæcularibus forma, per quam ad Sacros Ordines promoveri debeant, de Clericis sæcularibus ad Clericos cujuscumque Ordinis Regulares, seu Religiosos non professos, & sæculares more Religiosorum in communi viventes, ita extensum, & ampliatum est, ut quicumque Religiosi hujusmodi, qui, non servata dicti Decreti forma, Sacros Ordines susceperint, ab Ordinum sic susceptorum exercitio eo ipso suspensi existant; & si ministraverint, irregularitatis pœnam, per solum Romanum Pontificem, seclusis eorum privilegiis, relaxandam, ipso facto incurrant. Ordinatores quoque ipsorum a talium Ordinum præstatione, suspensione per annum stringuntur. Ex Constitutione Pii V. quæ incipit: *Romanus Pontifex.* Dat. Romæ pridie Octobris 1568.

Contra Moniales e clausura egredientes, & licentiam illis concedentes, comitantes, receptantes.

Moniales a suis Monasteriis, seu clausura, nisi in casu magni incendii, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemiæ egredientes, & Superiores licentiam exeundi concedentes, necnon comitantes, & receptantes, etiam si illarum consanguinei sint, excommunicationem eo ipso incurrunt; a qua nisi a solo Romano Pontifice absolvi nequibunt. Ex Constitutione Pii V. quæ incipit: *Decori, & honestati.* Dat. Romæ Kalend. Februari, 1569.

Contra impedientes, & offendentes personas, ac diripientes bona, & frangentes carceres officii Inquisitionis.

Qui aliquem ex Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, aut ministris Sacri officii Inquisitionis, vel Episcopi id munus in sua Diœcesi obeuntis; seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in caussa Fidei productum, vel evocatum, occiderit, verberaverit, dejecerit, seu perterrefecerit; quive Ecclesias, ædes, aliasve res, sive publicas, sive privatas, officii, aut ministrorum hujusmodi expugnaverit, invaserit, incenderit, seu expoliaverit; aut libros, instrumenta, vel scripturas combusserit, diripuerit, intraverterit, seu aliquo modo exportaverit; quique carcerem effregerit, vinctum extraxerit, expiendum prohibuerit, captumve eripuerit, receperit, vel occultaverit, aut res, vel personas servari, defendive prohibuerit, seu alias auxilium, consilium, aut favorem in aliquo prædictorum scienter præstiterit, licet nemo occisus, nemo verberatus, nemo extractus, aut ereptus, nihilque prædictorum secutum sit; anathematis vinculo eo ipso alligatus est. Ex Constitutione Pii V. quæ incipit: *Si de protegendis.* Dat. Romæ Kalendis Aprilis 1569.

Contra recipientes Beneficia, fructus, aut pensiones, & confidentias.

Qui Beneficia Ecclesiastica, quæcumque illa sint, aut illorum fructus, pensiones, aliasve res, intercedente vitio confidentiæ, admiserint, excommunicationis sententia ipso facto innodantur; cujus sententiæ absolutio Romano Pontifici reservatur. Ex Constiutione Pii V. quæ incipit: *Intolerabilis*. Dat. Romæ Kalendis Aprilis 1569.

Contra petentes aliquid in provisionibus Beneficiorum.

Privilegia, statuta, & consuetudines Ecclesiarum, quorum vigore observari solebat, quod in provisionibus Beneficiorum, vel admissione ad possessionem, & distributiones quotidianas, certæ conditiones illicitæ interponebantur, ac etiam, quod vacantibus Beneficiis, fructus, aut distributiones quotidianæ ex eis primo ab ipsa vacatione anno, aut longiori, vel breviori tempore proventuri, mensæ capitulari, aut alias integre, vel partim applicarentur. Nec non, quod nullus etiam auctoritate Apostolica provisus recipiatur, nisi prius de observandis hujusmodi privilegiis, statutis, & consuetudinibus juramentum præstitisset; seu dulciaria, aut quid aliud tribuisset; revocata, cassata, & annullata fuerunt, salvo jure fabricæ, & Sacristiæ. Qui igitur contra hujusmodi revocationem, cassationem, seu annullationem, quicquam commiserint, censuris Ecclesiasticis ipso facto astringantur; ita tamen, quod si Episcopi fuerint, tamdiu a Pontificalis officii exercitio suspendantur, donec per Sedem Apostolicam suspensio relaxetur; Capitula, & Collegia Ecclesiæ Interdicto subjiciennur; singulares vero personæ sententia excommunicationis vincientur, a qua nisi a Romano Pontifice absolutionis beneficium nequibunt obtinere. Ex Constitutione Pii V. quæ incipit: *Durum nimis*. Dat. Romæ pridie Kalen. Junii 1570.

Contra prædicantes, & scribentes de alterutra parte controversiæ Conceptionis Sanctissimæ Virginis Mariæ.

Concionatores, vel Prædicatores, sive Regulares, sive sæculares fuerint, qui in popularibus concionibus, vel ubicumque promiscua virorum, & mulierum multitudo convenire solet, de controversia Conceptionis Sanctissimæ Virginis Mariæ pro alterutra parte disputare, rationibus, vel Doctorum auctoritate asserendo propriam sententiam, & contrariam refellendo, aut de eadem quæstione vulgari sermone scribere, aut dictare præsumpserint; si modo in Sacris extitant, suspensionis a Divinis sententiam ipso facto incurrunt. Ex Constitutione Pii V. quæ incipit: *Super speculam*. Dat. Romæ pridie Kalendas Decembris 1570.

Contra redigentes in servitutem Christianos apud Turcas repertos.

Qui Christianos apud Turcas repertos in servitutem redegerint, bonis, ac fortunis spoliaverint, sive minibus alligaverint, aut illis taliam imposuerint, quinimmo fraterne, & amicabiliter (ut Christianam pietatem decet) non tractaverint, ac libere cum liberis suis, conjugibus, & bonis abire non permiserint, anathematis mucrone ipso facto feriuntur. Ex constitutione Pii V. quæ incipit: *Licet omnibus notissimum sit*; quæ in Bullario Romano non reperitur Kalendata; nec expedita fuit, sed ejus solam signaturam sufficere voluit idem Pontifex.

Contra depingentes & vendentes formas Agnus Dei *dictas.*

Qui formas illas *Agnus Dei* dictas, per Romanum Pontificem benedictas, depinxerit, infecerit, miniaverit, ooraverit, vel aurum, vel aolorem aliquem illis imposuerit, aut quicquam aliud superinduxerit, aut depingi, vel miniari fecerit, vel illos venales propofuerit, aut tenuerit; eo ipso sententia excommunicationis inficitur. Ex Constitutione felicis recordationis Gregorii XIII. quæ incipit: *Omni certe studio*, edita sub Dat. Romæ octavo Kalendas Junii 1572.

Contra Dominos temporales, & Civitatem, ac locorum Rectores, permittentes taurorum spectacula, & agitationes.

Civitatum, & locorum Domini, aut Rectores, permittentes in suis Civitatibus, Terris, Oppidis, & locis, fieri in Foro, vel Circo taurorum, & aliarum ferarum spectacula, sententiæ excommunicationis ipso facto subjiciuntur. Ex constitutione Pii V. quæ incipit: *De salute gregis*. Dat. Romæ kalendis Novembris 1567. Sed hanc Constitutionem postmodum Gregorius XIII. ad dies tantum Dominicos, & festivos restrinxit, & limitavit. Sed personas Ecclesiasticas in Sacris constitutas talibus spectacolis interessentes, eadam sententia excommunicationis ipso facto devinxit.

Contra Prælatos, & Superiores Monasteriorum Monialium, qui ad illa non comitati, & citra causas necessarias ingrediuntur.

Prælati, & Superiores Monasteriorum Monialium, qui ex Decreto Concilii Tridentini alterius licentia ingrediendi ad illa non indigent, si id faciant, præter quam in casibus necessariis, & tunc aliter, quam probis, eisque senioribus, ac Religiosis personis, comitati, censuris Ecclesiasticis alligantur; nimirum, si Episcopi fuerint, pro prima vice ingressu Ecclesiæ interdicuntur; pro secunda, a munere Pontificali, & a Divinis suspenduntur; ac deinceps excommunicati existunt. Regulares vero excommunicationis sententiam eo ipso incurrunt, ex Constitutione Gregorii XIII. quæ incipit: *Dubiis*. Dat. Romæ die 23. Decembris 1581.

Contra Dominos temporales locum ad duellum privatum concedentes.

Domini temporales locum ad monomachiam, & duellorum pugnam concedentes, quibus a Concilio Tridentino Sessione 25. Cap. 19. *De reformatione*, imposita est, eo ipso sententia excommunicationis, perinda illam incurrunt, ubi nullis patrinis, nullisque sociis convocatis, ac nullis præcedentibus provocatoriis literis, ex condicto, statuto tempore, singulare duellum initum est, ac si publico illo, & consueto abusu duellum commissum fuisset. Ex Constitutione Gregorii XIII. quæ incipit: *Ad tollendum*. Dat Romæ nonis Decembris anno 1582.

Con-

Contra extorquentes juramenta illicita a Prælatis, & laicarum Rectoribus, & Officialibus in illorum admissione.

Qui juramenta illicita, & impossibilia, damnosa, vel etiam Ecclesiasticæ libertati, vel Decretis Concilii Tridentini obvientia, a Prælatis, cum ad Ecclesias primo accedunt, vel Canonicis, cum agitur de illis recipiendis, & inter laicos a Potestatibus, Civitatumque, Castrorum, ac Terrarum Rectoribus, vel Officialibus, cum de illorum assumptione, vel admissione tractatur, exigunt, aut extorquent, aut illos jurejurandi religione ad quædam statuta illicita, impossibilia, damnosa, vel Ecclesiasticæ libertati, aut Decretis dicti Concilii obviantia astringunt, censuris Ecclesiasticis ipso facto afficiuntur; Episcopi videlicet a Divinis suspenduntur; Capitula vero, & Conventus, eorumque Ecclesiæ, & loca omnia Interdicto supponuntur; ac singulares personæ excommunicationis sententia innodantur. Ex Constitutione Gregori XIII. quæ incipit: *Inter Apostolicas*. Dat. Romæ Nonis Septembris 1584.

Contra Regulares admittentes ad habitum, & professionem ex sacrilegio, aut incestu natos.

Superiores Ordinum quorumcumque, qui ex sacrilegio, aut ex incestu genitos, quorum scilicet parentes consanguinitate, vel affinitate intra tertium gradum invicem conjuncti sunt, vel quorum alteruter parens castitatem devoverit, ad habitum receperint, vel ad professionem admiserint, sententiam excommunicationis ipso facto incurrunt, cujus absolutio Romano Pontifici dumtaxat reservatur. Ex Constitutione Sanctissimi D. N. Xysti V. quæ incipit: *Cum de omnibus*. Dat. Romæ sexto Kalen. Octobris 1587.

Contra Clericos male promotos, & illorum ordinatores.

Si quis Episcopus, vel Abbas ad primam Tonsuram, minoresque Ordines subditis suis conferendos facultatem habens, quemcumque sæcularem, vel cujusvis Ordinis, aut Militiæ Regularem, præter Juris communis, & Concilii Tridentini dispositionem, aut alias, male Clericali charactere insignierit, aut ad Ordines minores, vel Sacros promoverit; a collatione quorumcumque Ordinum, atque ipsius Tonsuræ, & ab exsecutione omnium munerum Pontificalium eo ipso suspensus, & ab ingressu Ecclesiæ interdictus existit. Cujus Interdicti, suspensionisque relaxatio Romano Pontifici reservatur. Et nihilominus Clerici, qui sic male promoti fuerint, ab exsecutione, ministerio, & exercitio Ordinum susceptorum, omnique spe, & facultate ascendendi ad alios superiores, perpetuo suspenduntur. Et si in eis ministrare præsumpserint, illos sic effectos irregulares solus Romanus Pontifex ex hujusmodi censuris potest solvere, & liberare. Ex Constitutione Sanctissimi D. nostri Xysti V. quæ incipit: *Sanctum, & salutare*. Dat. Romæ Nonis Januarii 1588.

Contra habentes licentias ingrediendi, seu permanendi in Monasteriis Monialium.

Omnes licentiæ ingrediendi Monasteria Monialium, quibuscumque personis, cujusvis sexus, status, & conditionis, sub quibuslibet formis, & tenoribus concessæ, revocatæ fuerunt per Gregorium XIII. in Constitutione, quæ incipit: *Ubi gratiæ*. Dat. Romæ idibus Junii 1575. Et pari modo omnes licentiæ ad hujusmodi Monasteria, seu loca ingrediendi, & inibi permanendi mulieribus concessæ, revocatæ fuut per Constitutionem Sanctissimi D. N. Xysti V. quæ incipit: *Sanctimonialium*. Dat. Romæ die quinto Januarii 1589. Qui igitur in Monasteria, seu loca Monialium ingredi, aut inibi permanere vigore alicujus prætensæ licentiæ ausus fuerit, in pœnam incidit excommunicationis latæ sententiæ, cujus absolutio Romano Pontifici dumtaxat reservatur, ex duabus supradictis Constitutionibus. Eum vero qui ob ingressum Monasterii Monialium excommunicatur ex Decreto Concilii Tridentini Sess. 25. Cap. 5. *De regularibus*, Confessarius potest absolvere, quia non est reservata absolutio.

SYNODUS DIOECESANA VALENTINA

Celebrata die 25. mensis Octobris anno MDXC.

PRÆSIDE EODEM ILL. AC REV. D. JOANNE RIBERA PATRIARCHA ANTIOCHENO, ET ARCHIEPISCOPO VALENTINO

Joannes Ribera Patriarcha Antiochenus, & Archiepiscopus Valentinus omnibus suæ Diœcesis Parochis salutem.

Videbimur fortasse nimis propere post Synodum Diœcesanam hoc eodem anno postremo celebratam, & nunc hanc alteram congregasse. Non certe multiplicandi Leges studium, quibus in nostra Diœcesi Ecclesiastica disciplina abundat; aut temporis otium depellendi, quod pastoralis cura non patitur, laborem iterasse compulit. Ambiguus rerum eventus, & difficilis negotiorum progressus effecerunt, ut quod antea superiori Synodo statuere cogitabamus, in opportunius tempus distulissemus. Cogebat Presbyterorum paupertas eleemosynam pro Missarum celebratione augere. Sed exhausti populi querimonias timebamus. Appulerunt interim Domini nostri Philippi Regis Catholici Literæ, status Clericorum inopia laborantium misertì, quibus, & nos ad eam sublevandam in Diœcesana Synodo statim congregandu exhortabatur obnixe, & Civitatis Consules ea de re admonebat. Quo factum est, ut præcocem hanc Congregationem habuerimus, cujus etsi brevis materia est, grandis tamen, & necessaria pro Ecclesiasticorum, & Divini cultus reparatione. Vestrum igitur erit quæ

in

in ea sancita sunt, ad unguem exsequi; ut ad laudem omnipotentis Dei obsequii vestri fructus accrescat. Dat. Valentiæ die 26. mensis Octobris anni 1590.

DECRETUM I.

Quod pro eleemosyna Missarum dentur tres solidi.

Non possumus non ægre, ac dolenter ferre, cum communes humanarum miseriarum casus, tum maxime hujus nostri Archiepiscopatus Sacerdotum inopiam, qua non solum in comparandis, quæ ad convenientem illorum statui vestitum, sed & in his etiam acquirendis, quæ ad communem victum sunt necessaria, plurimum laborent. Adeo enim hæc duo nostro hoc tempore difficilia esse experimur, ut vix alteri tantum sufficere possint. Quapropter coguntur illorum multi ejusmodi negotiis tractandis se immiscere, quæ dignitatem Sacerdotalem minime minime decent, ut ipsam in Sacerdotalem habitum animi propensionem, ac devotionem in viris ipsis fæcularibus imminui quodammodo videamus. Quapropter his malis pro nostro munere aliqua saltem ratione occurrendum fuit; qua etiamsi non omnino hæc incommoda vitari possint, quæ tamen prorsus depellere æquum, & Divi Paulli Apostoli doctrinæ consonum est; is tamen modus saltem adhibeatur, qui his, quæ naturæ sunt, necessaria, possit mediocriter sufficere. Cum igitur videamus, eleemosynas, quæ Missis celebrandis hoc nostro tempore sunt assignatæ, tenuiores esse, quam ut tentæ Sacerdotum egestati subvenire possint; quodque si vendibilium rerum pretia illius temporis, in quo hæc præscriptæ sunt eleemosynæ, cum tanta nostri temporis rerum omnium charitate conferantur, possent nunc quidem juste a nobis hæc Sacerdotum emolumenta magis adhuc augeri; nihilominus hunc in modum statuendum esse duximus, & Synodo approbante statuimus, ut scilicet Missarum, quæ votivæ dicuntur, eleemosyna trium sit solidorum; Missarum vero perpetuarum, tam Beneficiorum, quam alterius cujuscumque modi, quatuor sit solidorum; si quæ vero Missæ reperiantur, quarum eleemosyna hujus, vel majoris sit valoris, in eodem illæ statu relinquantur; neque tamen de illis hoc nostro Decreto aliquid innovatum esse volumus.

DECRETUM II.

Sepulturæ pauperum a Rationali scribantur.

Mandamus, in singulis nostri Archiepiscopatus Ecclesiis, omnium pauperum, qui gratis sepeliuntur, tam virorum, quam mulierum, tam infantium, quam adultorum, sepulturas a Rationali ipsius Ecclesiæ in Libro describi, perinde atque divitum sepulturæ describuntur. Hujus enim rei incuria factum est, ut multæ sequerentur incommode; edde, quod æquum sit, ea in re pauperum, etiamsi mendicantes fuerint, rationem haberi, ut ipsorum habetur divitum.

DECRETUM III.

De cæremoniis in solenni Missa Officio observandis.

Quamvis in Ecclesiis perspicuum esse oporteat, quibus cæremoniis, & quam appositis la Missarum celebratione Presbyteri uti debeant; quæ eis propriæ illæ quidem, & accommodatæ in Romani Missalis regulis, & in felicis recordationis Pii V. proprio Motu traduntur; nos tamen de his cæremoniis exsequendis, quæ in Missæ cantu celebranda, & in Officio solenni observandæ sunt, nihil hactenus in hac nostra Ecclesia, & aliis hujus Diœcesis, ob difficultates aliquot, quæ sese offerebant, statuimus; in privatis enim Missis nihil de cæremoniarum usu statuendum fuit, cum in eis propriæ illæ, ac veræ cæremoniæ ad unguem in tota Diœcesi observentur, sublatis jam omnibus, quæ contra illas introducte esse videri poterant. Quia tamen in solenni Officio, & in Missis, quæ cantu efferuntur, videmus nonnullas in hac nostra Diœcesi cæremonias servari, quæ prædictis Romani Missalis regulis repugnent; alias vero, quæ quamvis contrariæ illis non sint, ipsorum tamen dumtaxat ministrorum, & populi privata devotione nituntur; visum nobis fuit, illas omnes ad prædictas Romani Missalis regulas revocare; has vero, in quibus pie id fieri poterit, aliquo etiam modo conservare. Quamobrem electis ab admodum Reverendo Metropolitanæ Ecclesiæ nostræ Capitulo Canonicis aliquot, qui ad eam rem pertractandam nobis assiderent, regulas quasdam, & observationes circa eas tantum cæremonias, quæ in hac Ecclesia, & Diœcesi necessario erant reformandæ, & stabiliendæ, præscripsimus, & in ordinem redegimus; reliquas vero ad supradicti Missalis regulas, in quibus de cæremoniarum modo fusissime agitur, revocantes, ac remittentes, illas una cum præsenti Synodo typis mandari præcipimus. Quare hoc nostro Decreto statuimus, atque jubemus, ut in posterum, tam in nostra Metropolitana Ecclesia, quam in reliquis hujus Diœcesis Collegiatis, & Parochialibus Ecclesiis, prædictæ cæremoniæ diligenter, ac perpetuo, juxta regulas, & observationes a nobis in ordinem digestas, custodiantur, & observentur; quas mandamus scriptas, & tabellæ effixas, & appendentes in Sacristiis a Rectoribus, & Vicariis reponi, & collocari, ut Sacerdotes, ac reliqui Ecclesiarum ministri per illas discere possint, quid ipsis in his, quæ ad Missæ cæremonias spectant, sit agendum.

REGULÆ

Pro Missæ solennis cæremonis.

De Missa principali pro defunctis.

Missam principalem, quæ prima die cujuscumque mensis (extra tempus Paschale) non impedito Officio duplici, & semiduplici, generaliter pro defunctis Sacerdotibus, benefactoribus, & aliis, juxta rubricas generales Missalis Romani jussu felicis mem. Pii Papæ V. nuper aditi, dicende est, in Archiepiscopatu Valentino hactenus prætermissam invenimus. Eam igitur de cætero (ut regulas Missalis exequamur) in Altari majori, loco Missæ Conventualis, in Metropolitana, & Collegiatis Ecclesiis celebrandam fore decernimus; in quibus (ne quicquam ad Officii integritatem omittatur) etiam altera de Festo simplici si occurrat, vel de

Fe-

Feria, si propriam habeat, aut de præcedenti Dominica, resumanda sit, decantetur. Sed in Ecclesiis non Collegiatis una tantum Missa de die, cum commemoratione generaliter pro defunctis dicatur.

De oratione in Missa.

In Festis duplicibus, in quibus Ecclesia unicam, eamque insignem solennitatem celebrat, unica tantum in Missa, & Officio recitatur Oratio; nisi commemoratio de Dominica, Feria, octava, aut de altero Festo fieri debeat; nec tunc addatur illa collecta, *& famulos tuos*, quæ pro Ecclesia, & Regum statu recitari solet. In reliquis autem diebus in Missa Conventuali, & in officio dicatur.

Quando duæ Missæ decantari debent.

In Feriis Quadragesimæ, quatuor temporum, Rogationum, & Vigiliarum, in quibus Festum duplex, vel semiduplex, aut octava occurrit, Ecclesia in Metropolitana, & Collegiatæ nostræ Diœcesis duas debent decantare Missas; unam de Festo ejus diei post Tertiam, alteram de Feria post Nonam. Quod si in Rogationibus processionaliter ad aliam Ecclesiam, vel Monasterium Statio facienda sit, secunda Missa de Feria in ea Statione cantetur.

De fonte ad abluendas manus.

Ut tota cæremonialis Sacræ Missæ undique splendeat disciplina, & in Rubricis Romani Missalis servetur ordo dispositus; præcipimus, tam in Metropolitanæ, quam Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum Sacristiis, fontem ad abluendas Sacerdorum manus, qui se ad Missam celebrandam accingunt, præparari; qui, vel parieti infixus, vel pensilis aquam præbeat cum linostina palla ad extergendum; in Cappellis, aut principalibus Ecclesiarum, ubi peculiares Sacristiæ existunt, idem fervatur, & in eisdem Sacristiis Sacerdotes in proximioribus Cappellis, vel Altaribus celebraturi sese induant, indeque egrediantur induti; ne super eis, apud quæ celebrant Altaria, vestiantur, quod fieri omnino prohibemus, cujus rei executio pro locorum, & Ecclesiarum dispositione ad nostros pertineat Visitatores.

De Missæ privatæ ministro.

Ne Presbyteri celebrantes idoneo destituantur ministro, in Metropolitana Ecclesia Valentina sex pueros talari veste violacei coloris, & Rocheto indutos, qui juxta Altarium stationes divisas adstantes Missis privatas celebrantibus inserviant, cum salario competenti deputandos esse censemus; in reliquis autem Ecclesiis, quoad commode fieri potarit, per Capitula in Collegiatis, & nostros Visitatores, & Rectores in Parochialibus, Sacro Missæ privatæ ministerio prospiciatur.

Quando Sacerdos, & ministri de Sacristia exeunt.

Dum induit Sacerdos vestimenta in Sacristia, silentium, & attentationem diligenter custodiat, easque orationes, quæ in Missali continentur, ad singula paramenta devote recitet; quibus indutus, ex Sacristia ad Altare, oculis demissis, incessu gravi, erecto corpore, & coperto capite birreto, incedat; ad Altare majus caput inclinet, & ad locum Sacramenti genuflectat, si eo contigerit transire; si alicubi Sacramentum elevatur, detecto capite genuflectat, neminem vero obvium salutet; Diaconus, & Subdiaconus, si solenniter celebrandum sit, idem omnino observent. Sed neque Sacerdos cum ministris alicui personæ, præterquam Prælato in sua Diœcesi, vel loco jurisdictionis, caput inclinet, aut reverentiam faciat, Jubemus tamen, ut dum ad Altare proceditur, Sacerdos una cum Ministris recitet voce summissa, Psalmum, *Deus misereatur nostri*, vel alium Psalmum, juxta consuetudinem Ecclesiæ Valentinæ.

De cussino, & gradu infimo Altaris.

Licet in Rubricis Librum Missale, super cussino aperiri debere dicatur; non prohibemus tamen illud super atrili collocari.

Celebrans coram Prælato.

Si aliquis Presbyter coram Cardinale, Patriarcha, Archiepiscopo, vel Episcopo, in eorum residentiis, vel loco jurisdictionis solenniter celebraverit; stans a sinistris Prælati (si in eadem Cappella commodus, & Altari vicinus assistat) cum eo simul stante faciet Confessionem, cæteris ministris interim respondentibus, & genuflexis.

Si vero coram eisdem private celebraverit, stans ad infimum gradum Altaris, non in medio, sed ad latus lævum Epistolæ inclinatus expectet, & dato signo a Prælato, in eodem loco persistens, versus ad Altare faciet Confessionem, qua finita inclinans se Prælato, veniet ad medium Altaris, & facta humiliatione prosequetur, *Aufer a nobis, quæsumus Domine &c.*

Quando Hebdomadarius de Choro ad Sacristiam vadit.

In nostra Metropolitana Ecclesia Valentina pro more antiquo servatum est in Choro, quod Hebdomadarius celebraturus, cœpta Hora, quæ proxime ante Missam Conventualem cantatur, descendit ad medium Chori prope Altare Crucifixi, ibique cum ministris hinc inde, versus Altare majus reverentiam facit, incipiensque Hymnum, *Veni creator Spiritus &c.* submissa voce alternatim ad Sacristam procedit; quem morem de cætero etiam in aliis Ecclesiis, ubi commode fieri poterit, volumus observari.

De forma incensandi Altare.

Ut in omnibus Ecclesiis nostræ Diœcesis eadem incensandi forma servetur, & eodem more ab omnibus peragatur, statuimus juxta ritum, & morem Pontificalis, ut ubi primum facta Confessione celebrans ascendat cum ministris ad Altare, statim illud osculetur. Deinde benedicat incensum oblatum in cochleari, ministrante Diacono navicula, & thuriferario thuribulum, & cochleare exhibente; producat deinde signum Crucis, dicens, *Ab illo benedicaris, in cujus honore cremaberis.* Postea Diaconus reddita navicula thuriferario, accipit ab eo thuribu-

bulum, & dabit celebranti, osculata prius ejus manu; celebrans vero facta Cruci, vel Imagini in medio Altaris positæ reverentia, ipsam Crucem, vel Imaginem incensabit, ter illi thuribulum ducens; tum facta inclinatione, Imaginem, aut Reliquias a dextris illius, si fortasse ibi positæ fuerint, bis ante illas thuribulum ducet, & facta iterum Cruci, vel Imagini reverentia, incensebit eodem modo Imaginem, aut Reliquias ad sinistram positas, & facta iterum reverentia, prosequitur ad cornu Epistolæ incensans Imagines, vel earum loco candelabra, semel singulis thuribulum ducens. Deinde manus inclinans, seu demittens, incensabit posterius cornu Epistolæ, bis idem thuribulum, ducens; tum elevans paullulum thuribulum, revertetur versus cornu Euangelii, incensando continue superiorem partem Altaris, scilicet tabulam, seu superficiem Altaris; & procedens ante Crucem, facta ei reverentia, incensabit eodem modo alias Imagines seu candelabra in cornu Euangelii, & illius postremam partem Altaris inferiorem, & superiorem tabulæ. Deinde totam anteriorem usque ad extremum Altaris, videlicet usque ad cornu Epistolæ, facta primum Cruci reverentia, quum ante eam transit, ubi in cornu scilicet Epistolæ reddito thuribulo Diacono ministranti, & fimbriam vestium deferenti, ab eo ipse solus incensatur; interim dum Sacerdos incensat Altare, dicet Psalmum, *Dirigatur Domine Oratio mea*, usque in finem, cum *Gloria Patri &c.* Sed quum ipse incensatur, dicat versiculum: *Non nobis Domine, non nobis &c.*

Quando incesantur oblata, ad benedictionem incensi dicat celebrans, *Per intercessionem Beati Michaelis Archangeli, stantis a dextris Altaris incensi, & omnium electorum, dignetur Dominus incensum istud benedicere, ut cum odore suavitatis ascendat: In nomine Patris &c.* Deinde accepto thuribulo incensat oblata, ter ducens thuribulum super Calicem, & Hostiam simul, in modum Crucis, & ter circum Calicem, & Hostiam, scilicet bis a dextera ad sinistram, & semel a sinistra ad dexteram, dispensas verba in qualibet incensatione hoc modo; in prima; *Incensum istud*. In secunda; *A te benedictum*. In tertia; *Ascendat ad te Domine*. In quarta; *Et descendat super nos.* In quinta, & sexta; *Misericordia tua*. Deinde incensat Altare, ut supra, dicens; *Dirigatur oratio mea Domine*, usque in finem Psalmi.

De Missa defunctorum coram Prælato.

Quando Missa solenniter celebratur pro defunctis coram Cardinalo, Patriarchâ, Archiepiscopo, vel Episcopo, in locis suæ cujusque residentiæ, vel jurisdictionis, cantato Evangelio, Liber Euangeliorum deferatur deosculandus Prælato.

De osculo Missalis post Evangelium.

Celebrans non incipiat *Credo*, nisi prius deosculato Libro Euangeliorum, contraria consuetudine Ecclesiæ Valentinæ non obstante; & statim post decantatum Evangelium concio habeatur, si prædicandum sit; post concionem vero statim dicatur, *Credo*.

Officium Diaconi.

In Missa solenni finito a Choro, *Et homo factus est*, Diaconus accedat ad abacum, seu credentiam prope Altare, pro loci commoditate dispositam, & inde accipiat Corporale cum bursa, quam deferat elevatam, & ambabus manibus usque ad oculos erectam, & facta Altari reverentia, super illud eam collocet, extrahat, & explicet Corporalia.

Officium Subdiaconi

Dicto a celebrante *Oremus*, dum legitur Offertorium, Subdiaconus accedet ad abacum, seu credentiam, & accipiet Calicem cum Patena, & Hostia, & Palla, quem cooperint velo ab humero pendenti, & sic ad Altare procedat, cui primum in medio reverentia facta, accedat ad cornu Epistolæ, & ibi tradat illum Diacono, qui Calicem amovebit, deteget, dabitque Patenam cum Hostia celebranti; Subdiaconus vero exterget Calicem Purificatorio, & Diaconus imponet vinum, Subdiaconus interim ampullam aquæ ostendet celebranti, & ab eo benedictionem postulabit.

De Patena.

Dicto per celebrantem, *Offerimus tibi Domine Calicem &c.* expleroque Offertorio, Diaconus det Patenam Subdiacono in dextra manu, quam cooperiet extremitate veli ab ejus humero pendentis; qui vadet post celebrantem ante medium Altaris, & ibi stabit in loco convenienti.

De incensatione Chori.

Post incensata oblata, & Altare, eo more, quo supra dictum est, Diaconus cum duobus Acoluthis, & duobus Chori Thuriferariis, qui cappis induuntur (si solennitas diei exigat) se comitantibus, descendat ad Chorum, ibique incenset Chori Rectores facistorio adstantes, deinde tradens thuribulum alteri ex Acoluthis, eisdem Acolothis sociatus redeat ad Altare, ibique accepto thuribulo, Subdiaconum incenset stantem, & tenentem Patenam. Et ipse Diaconus, tradito thuribulo alteri ex Thoriferariis, ab eo incensetur, & ad suum locum juxta celebrantem revertatur; Thuriferarius vero stans ad portam Cappellæ majoris in medio versus populum, inde populum incenset, ter super eum ducens thuribulum, scilicet ad dextram, sinistram, & medium. Interim vero statim post discessum Diaconi a Choro, illi Chori Thuriferarii cappis induti, ad incensandum totum Chorum procedant, prout moris est, in quo dum incensantur, stare debent omnes. Qui ritus incensandi Chorum, & populum, in omnibus Ecclesiis Valentinæ Diœcesis, quoad fieri poterit, pro cujusque dispositione, & convenientia, servetur.

Diaconus sine Cruce procedat ad petendam benedictionem a Prælato.

Quando Missa solenniter celebratur præsente in Choro in Cappella Archiepiscopo Valentino, Diaconus cantaturus Euangelium, Librum defotens Euangeliorum hora competenti, cum Acoluthis, & virgario dumtaxat præcedentibus, accedet ad Pontificem, ut ab eo accipiat benedictionem; reversus autem ad Altare, stans ante gradus Altaris, & facta ei reverentia

ex-

spectabit Subdiaconum, qui sumpta Cruce de Altari, eam manibus complectens, & velo a collo pendente, cum Cero ferariis, & luminaribus accensis præcedantibus, descendet de Altari, & subsequente Diacuno, omnes ad pulpitum procedant, ubi Diaconus dicto, *Dominus vobiscum*, incensat Librum Evangelii, & deinde Crucem, quam Subdiaconus manibus tenet.

De osculo Evangelii per Pontificem.

Dicto Evangelio, Diaconus, & Subdiaconus cum Cruce, & luminaribus ad gradus Altaris consistent, tunc Subdiaconus ad Celebrantem ascendat, eique Crucem osculandam offerat; qui dum osculatur, dicat: *Adoramus te Christe, & bened. &c.* eamque in Altari raponet. Diaconus autem cum Acoluthis, & virgario, & Libro Evangeliorum aparto supra pectus, facta prius Altari reverentia, veniet ad Pontificem, & stans coram eo claudet Librum brachiis complectens, & ita faciet reverentiam. Qua facta, Librum aperiet, offeretque Pontifici osculandum Euangelium, qui stans illud osculatur, stante similiter Diacono. Deinde Diaconus claudet Librum, & genuflectet, manumque Pontificis osculabitur, & facta reverentia Pontifici, aperiet iterum Librum, & revertetur ad Altare, Celebrantiqua osculandum offeret.

Intortitia ad elevationem Sacramenti.

Ad elavationem Corporis, & Sanguinis Domini nostri Jesu Christi, dum solennitar eelebratur Missa Conventualis in Ecclasia Metopolitana Valentina, duo ex pueris deputatis qui eandelabra deferre solent, cum Superpelliceis exeant de Sacristia, duo intortitia alba accensa deferentes, qui ante gradus Altaris hinc inde genuflexi, assistant, dum elevatur Sacramentum. Qua alevatione finita, facta profunda reverentia Sacramento, discedant.

Qui incensare debet Sacramentum.

In alevatione Sacramenti unus ex Acoluthis, aut in Eeelesia Metropolitana alter ex Cappellanis camerariis, incensat Sacramentum genuflexus a cornu Epistolæ, & ipsemer incensum ponat in thuribulo.

Beneficia destinanda ad servitium Altaris.

Ut Ministrorum ad Officia, & obsequia Altaris major suppetat copia, & certæ sint personæ ad hæc munera destinatæ, aliqua Beneficia simplicia in Sede Valentina instituta juris patronatus Ecclesiasticorum Archiepiscopi, vel Capituli videntur designari, & deputari. Ea propter Beneficia hujusmodi primo vacatura, de nostri Capituli consensu, ad officia in Altari majori explenda, exereendaque destinamus, videlicet ad deferenda intortitia accensa in elevatione Sacramenti, aliaque munera, quæ magis ad Altaris Divini cultum, & ornatum censebuntur opportuna; interim vero dum hæc debitæ exsecutioni mandantur, Constitutio, seu Caput, quod incipit, *Ad elevationem*, observetur.

Diaconi Officium.

Dum dicitur in Missa solenni, *Pater noster*, circa finem orationis, Subdiaconus revertitur, seu accedit ad Altare, & genuflexus in uno gradu Altaris, offert Patenam Diacono, qui eam discooperit, & dat Celebranti, osculans ejus manum, purificata prius Patena Purificatorio.

De osculo pacis.

Diaconus accepta pace a Celebrante, & Sacramento in Altari adorato, vertit se ad Subdiaconum retro post Celebrantem, qui similiter a Diacono accepta pace, facta prius Altari genuflexione, comitatus Acoluthis, & virgario, vadit ad Pontificem, si præsens sit Pontifex in Choro, portans imaginem dextra manu alevatam, palia etiam ad collum circumamictus, qui stans coram Pontifice, recondat imaginam ad pectus, operiens eam summitate paliæ, & sic faciat Pontifici revarentiam; tunc discooperiat imaginem, & elavatam offerat Pontifici osculandam, qua osculata, Subdiaconus iterum recondat imaginem, & genuflectat, & parumper recedat, faciatque reverentiam Pontifici; postea detecta imagine, & elevata, ad Altare revartatur; Acoluthi autem a Subdiacono pace accepta, dent omnibus in Choro existentibus per ordinem. Si vero non adsit Prælatus, Diaconus porrigit paeem Subdiacono, Sudiaconus autem tradit eam Acoluthis, qui deferant eam ad Chorum.

Post Communionem quid agendum.

Sumptis ablutionibus, Diaconus deferat Missale ad cornu Epistolæ; Subdiaconus vero vadit ad cornu Euangelii, & purificat Calicem, plicat Corporalia; & omnia deferr ad credentiam, sicut ex ea ad Altare asportaverat.

Finita Missa, Celebrans redit ad Sacristiam cum Ministris eooperto capite, sicut venerat, dicendo, *Trium puerorum cantemus Hymnum.*

In Missa solenni defunctorum absolutio.

Finita Missa defunctorum, prout in Regulis Missalis habetur, si facienda sit absolutio, Celebrans retrahit se ad cornu Epistolæ, exuitur Casula, & deposito Manipulo, accipit Pluviale nigrum, qui vero defert Crucem medius inter duos Acoluthos candelabra accensa portantes, procedit præcedentibus duobus aliis Acoluthis, uno cum thuribulo, & navicula, altero cum aqua benedicta, & aspersorio, & sequitur Celebrans, & Diaconus a sinistris. Crux vero sistitur in loco parato ad caput contra Altare, Celebrans vero ex alia parta versus Altare, & a sinistris Diaconus, & alii duo Acoluthi deferentes vas aquæ benedictæ, & thuribulum, interim cantatur Responsorium. Cum dicitur, *Kyrie eleison*, Celebrans ponit incensum in thuribulum, ministrante Diacono naviculam; cœpto *Pater noster*, accipit aspersorium de manu Diaconi, & facta Altari reverentia, comitante Diacono a dextris, & tanente fimbriam anteriorem Pluvialis, aspergit circumiens locum paratum; quum transit,

Crucem, profunde inclinat, Diaconus vero genuflectit, & rediens ad pristinum locum, de manu ejusdem Diaconi accipit thuribulum, & eodem modo, quo aspersesat, incensat. Postremo, Diacono tenente Librum, orat junctis manibus dicens: *Et ne nos inducas in tentationem &c.* cum aliis, & Orationem: *Absolve quæsumus Domine*, ut in Ordinario; & postea dicens: *Requiem æternam &c.* facit Crucem manu dextera super locum paratum; & dicto par Cantores: *Requiescant in pace*, præcedente Cruce, redit cum aliis ad Sacristiam.

De hora celebrandi Missam.

Missa Conventualis, & solennis, in Festis duplicibus, & semiduplicibus, in Dominicis, & infra octavas, cantetur dicta in Choro Hora Tertia.

In Festis simplicibus, & Feriis per annum, cantetur dicta in Choro Hora Sexta.

In Adventu, Quadragesima, quatuor Temporibus, & Vigiliis, quæ jejunantur, cantetur dicta in Choro Hora Nona.

Missa defunctorum solennis, quæ dicitur in anniversario, cantetur finita in Choro Hora Prima immediate.

De ordine sedendi, standi, & genuflectendi in Missa solemni.

Celebrans medius inter Diaconum, & Subdiaconum sedere possit a cornu Epistolæ juxta Altare, quum cantatur *Kyrie eleison*, *Gloria in excelsis Deo*, & *Credo*. Alio tempore stet ad Altare, & genuflectat quando oportet, ut in Regulis Missalis. Item genuflectit quando legitur Evangelium: *In principio erat Verbum*, ad illa verba; *& Verbum caro factum est.* Et Evangelium: *Cum natus esset Jesus*, ad illa verba: *& procidentes adoraverunt eum.* Item Evangelium Feriæ quartæ post Dominicam quartam Quadragesimæ, ad illa verba in fine; *& procidens adoravit eum.* Et quum Diaconus cantat illa verba, ipse versus Librum, Celebrans, & circumstantes versus Altare, genuflectant, Acoluthi candelabra tenentes non genuflectant. In Missis autem privatis circumstantes semper genuflexi debent assistere, præterquam ad Evangelium; reliqua, ut in Missali, observentur.

De coloribus, & qualitate paramentorum.

Cum Ecclesia Romana quinque dumtaxat coloribus utatur in paramentis Altaris, Celebrantis, & Ministrorum, in Officio Missæ, juxta differentiam Festorum, quæ celebrantur; videlicet albo, rubro, viridi, violaceo, & nigro. In Regulis in Missali Romano dispositis cuique celebrandorum Festorum quis color adhibendus sit, erit videre; quæ omnino observentur, & in appensa tabella in Sacristiis conspicienda omnibus scribantur.

Nigro colore utitur.

Feria sexta in Parasceve, & in Missa defunctorum.

De vestimentis Celebrantis, & Ministrorum.

In Officio Missæ Celebrans semper utitur Planeta super Albam. Si autem sit Episcopus, & solenniter celebrat, super Dalmaticam, & Tunicellam.

Pluviali utitur in Processionibus, & Benedictionibus, quæ fiunt in Altari. Item in Officio Laudum, & Vesperorum, quando solenniter dicuntur; eodem utitur assistens Celebranti in Missa Pontificali. Item quando Celebrans post Missam defunctorum facit in fine Absolutionem.

Quum Celebrans utitur Pluviali, semper deponit Manipulum, & ubi Pluviale haberi non potest, in Benedictionibus, quæ fiunt in Altari, Celebrant stat sine Planeta cum Alba, & Stola.

Dalmatica, & Tunicella utuntur Diaconus, & Subdiaconus in Missa solenni, & Processionibus, & Benedictionibus, quandocumque Sacerdoti ministrant.

In diebus vero jejuniorum (præterquam in Vigiliis Sanctorum) & in Dominicis, & Feriis Adventus, & Quadragesimæ, ac in Vigilia Pentecostes, ante Missam (exceptis Dominica *Gaudete*, etiamsi ejus Missa infra hebdomadam repetatur, & Dominica *Lætare*, Vigilia Nativitatis, Sabbatho Sancto in Benedictione Cerei, & in Missa, ac quatuor Temporibus Pentecostes) in Cathedralibus, & præcipuis Ecclesiis utuntur Planetis plicatis ante pectus, quam Planetam Diaconus dimittit cum lecturus est Evangelium, & tunc super sinistrum humerum super Stolam complicatur, aut ponitur aliud genus Stolæ latioris in modum Planetæ plicatæ, & facta communione resumit Planetam, ut prius. Similiter Subdiaconus dimittit eam, quum lecturus est Epistolam, quam legit in Alba, & postea illam resumit, ut prius. In minoribus autem Ecclesiis, prædictis diebus jejuniorum Alba tantum amicti ministrent, Subdiaconus cum Manipulo, Diaconus etiam cum Stola humero sinistro pendente sub dextrum.

De ordine standi, sedendi, & genuflectendi in Choro.

Dignitates, Canonici, Beneficiati, & reliqui omnes, qui Choro intersunt, dum Divina Officia decantantur, magna animi devotione, decoroque corporis situ, compositione, & modestia adesse debent, tanquam triumphantis Ecclesiæ Beatorum Spirituum imitatores. qui coram Deo, & Agno in Throno sedente sua spiritualia ministeria jugiter exhibent. Itaque ut certa forma in Choro versandi præscribatur, statuimus, ut dum decantatur Missæ Introitus, omnes pariter sedeant, & dum dicitur *Gloria Patri*, assurgant. Dum autem Sacerdos facit Confessionem, omnes in suo loco genuflectant, & Confessionem alternatim faciant. Tempore vero Paschali stantes faciant Confessionem paululum inclinati. Dum cantatur *Kyrie eleison*, Chorus sedeat, in Missis autem defunctorum stet. Sed Chori Rectores, cæterique facistorio assistentes Cantores, dum cantant, stare debebunt.

Quum a Celebrante incipitur *Gloria in excelsis Deo*, totus Chorus assurgat, & stans, submissa voce totum Hymnum absolvat, quo finito, sedeat, dum Cantores prosequuntur.

Quando Celebrans dicit, *Dominus vobiscum*, ante Orationem Chorus assurgat, & stet

ftet usque ad finem Orationum, si dicendæ sunt plures. In Missis autem de Feria, in Adventu, Quadragesima, & in Feriis quatuor Temporum, & Vigiliarum, quæ jejunantur, in Missis etiam defunctorum, dicit Celebrans: *Oremus*, omnes genuflectant, & ad finem usque Orationum genuflexi persistant, exceptis Vigiliis Resurrectionis, Pentecostes, & Nativitatis Domini.

Dum decantantur Epistola, Graduales, & *Alleluja*, Chorus sedeat.

Cum Diaconus cœperit Evangelium decantare, Chorus assurgere, & usque in finem Evangelii stare debet.

Quando Celebrans incipit Fidei Symbolum, omnes assurgant, & stantes totum symbolum submissa voce percurrant; quo finito sedeant, & interim dum alta voce in Choro decantatur, *& incarnatus est*, genuflectant omnes.

Cum Celebrans versus ad populum dicit, *Dominus vobiscum*, & *Oremus*, ante Offertorium, Chorus stet, & omnes caput inclinent; dicto vero *Oremus*, sedeat dum cantatur Offertorium.

Post dictas orationes secretas, quum intonat Celebrans, *Per omnia sæcula sæculorum*, totus Chorus assurgat; sed dum cantatur Præfatio, *Sanctus &c.* quæ in Missa peraguntur, usque ad signum tintinnabuli ante elevationem Corporis Domini nostri Jesu Christi, omnes stare debent. Quo signo dato, dum elevatur Corpus, & Sanguis, omnes genuflectant, & adorent, & statim consurgant, & stent usque ad Communionem Sacramenti.

In Missis autem, quæ dicuntur de Feriis Adventus, Quadragesimæ, quatuor Temporum, & Vigiliarum, quæ jejunantur, & in Missis defunctorum, finita Præfatione a Celebrante, quum cantatur, *Sanctus*; omnes genuflectant usquequo Sacerdos dicat, *Pax Domini sit semper vobiscum*; quo dicto, Chorus consurgat, & stet dum cantatur, *Agnus Dei*, quoad usque Celebrans Sanguinem sumpserit. Exceptis vigiliis Resurrectionis, Pentecostes, & Nativitatis Domini nostri, in quibus omnes stant, sicut in aliis Missis dictum est.

A die sancto Paschæ Resurrectionis usque ad octavam Pentecostes inclusive, vetustus ritus est in Ecclesia Valentina, ut cum Celebrans inchoaverit in tono, *Præceptis salutaribus moniti &c.* ante *Pater noster*, Chorus assurgat; id omnino Decreto servetur, omnesque sic usque ad Communionem consistant.

Dum incensatur unusquisque in Choro, stare debet, neque Acoluthus alios thurificans, quemquam sedentem, aut genuflexum incenset.

Quum datur pax, similiter stando, facta Imagini debita reverentia, per osculum Imaginis, & non aliter, recipiatur.

Dum cantatur Postcommunio, Chorus sedeat. Ad orationes autem stet, postquam Celebrans intonaverit, *Dominus vobiscum*, quoad usque detur Benedictio.

In Missis, quæ dicuntur de Feriis Adventus, Quadragesimæ, quatuor Temporum, & Vigiliarum, quæ jejunantur, & in Missis defunctorum, dicto *Oremus*, omnes genuflectunt dum Orationes dicuntur, ut supra dictum est.

Genuflectit etiam Chorus in Evangelio: *In principio erat Verbum*, ad illa verba, *& Verbum caro factum est*.

In Vesperis.

In principio, dum Hebdomadarius, dato signo, dicit secreto *Pater noster*, totus Chorus expectans, & stans, sic persistere debet quousque dictum sit: *Deus in adjutorium &c.* & Antiphona prima cantata; qua finita, vel inchoata, si non sit Festum duplex, ea pars Chori ubi est Chorus, & Hebdomadarius facit officium, adhuc stet, altera vero pars sedeat, dum cantatur alternatim primus Psalmus, & ad *Gloria Patri &c.* omnes assurgant, paululumque detecta capita inclinent, & stent dum repetitur Antiphona, & secunda Antiphona cantatur, vel inchoatur. Incepto vero secundo Psalmo, illa pars Chori, quæ antea steterat, sedeat, altera stante; & hic modus in decantandis Psalmis, & Antiphonis alternativa statione, & sessione in omnibus Horis diurnis, & nocturnis servetur.

Dum dicitur Capitulum, & cantatur Hymnus, & reliqua, quæ in Vesperis cantantur, usque in finem Chorus semper stare debet.

In reliquis omnibus Horis, videlicet Completorio, Matutinis, & Laudibus, Prima, Tertia, Sexta, & Nona, semper Chorus stare debet; præterquam dum Psalmi alternis vicibus cantantur, ut supra dictum est in Vesperis, & dum dicuntur Lectiones, & Responsoria in Matutinis.

Officium minoritatis Beatæ Mariæ dum dicitur in Choro, semper Chorus stet.

Officium defunctorum dum dicitur in Choro, semper Chorus sedeat, præterquam dum dicitur *Pater noster*, in fine Nocturni, & dum cantatur *Benedictus*, & Psalmus *Miserere mei*, & Oratio dicitur in Laudibus.

Septem Psalmi Pœnitentiales cum Litaniis dum dicuntur in Choro, semper genuflexi assistant omnes.

Psalmi Graduales quum dicuntur in Choro, Chorus stare debet; preces vero, & Orationes post decimum Psalmum dicuntur flexis genibus.

Quandocumque in Choro ad Horas dicuntur preces feriales in Adventu, Quadragesima, quatuor Temporibus, & Vigiliis, quæ jejunantur, vel Litaniæ extra Horas, genibus flexis dicuntur.

Quandocumque in Choro cantatur Psalmus, *Miserere mei Deus, secundum magnam &c.* totus Chorus stare debet, præterquam quum dicitur ad preces; tunc enim dicitur genibus flexis.

Quandocumque ad Laudes dicitur Psalmus, *Laudate Dominum omnes gentes*, Chorus assurgat.

In omnibus Festis principalibus Domini nostri Jesu Christi, & in Festis Beatissimæ Virginis Mariæ, ad Missam, & omnes Horas semper Chorus in nostra Ecclesia Metropolitana Valentina stare consuevit.

CONCILIUM PROVINC. TARRACONENSE

ANNI MDXCI.

SIVE COLLECTIO CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM TARRACONENSIUM,

Ab anno circiter MCCC. usque ad MDXCI.

Libris quinque digesta primum ab Antonio Augustino, postea a Joannes de Teres, Archiepiscopis Tarraconensibus.

Præfatio Antonii Augustini Archiepiscopi Tarraconensis.

Tarraconem Urbem jam inde a veterum Scipionum temporibus claram fuisse, cum populus Romanus cum Carthaginensibus de imperio totius Hispaniæ contendit, Polybii Græcis, & Titi Livii Latinis historiis constat. Et cum Hispania in citeriorem, & ulteriorem esset divisa, citerior, Tarraconensis Provincia; ulterior Lusitania, & Bætica, a Romanis sunt appellatæ. Sed multo major Tarraconensis fuit, quam cæteræ. Ipsa quoque in septem Conventus sub Augusto fuerat divisa; Tarraconensem, Cæsaraugustanum, Carthaginensem, Cluniensem, Asturum, Lucensem, & Bracarensem. Quæ Urbes, atque Oppida quæque Coloniæ, & populi in singulis disceptarent, diserte a C. Plinio traditum invenimus. Eadem quoque ratione cum a Beatorum Apostolorum Discipulis, & successoribus Hispani Religionem Christianam suscepissent, quasi quibusdam conventibus, sive regionibus, quæ etiam Provinciæ postea appellatæ sunt, Episcopi sunt divisi. Ita invenimus primas olim Sedes habuisse Tarraconensem, Carthaginensem, Emeritensem, Bracarensem, & Hispalensem Antistites; quod præesse dicerentur Tarraconensi, Carthaginensi, & Lusitaniæ Provinciis, & Bæticæ, & Gallaciæ. Postea sub Gothis Regibus Carthagine nova diruta, Toletanus est suffectus Carthaginensi. Longo postea intervallo, Callisto minori, ut audio, Pont. Max. Emeritensis ditio in Compostellanam migravit. Hujus divisionis, atque ordinis varia exstant exempla; & ut omittam, quæ sub Constantino Imperatore, & sub Vuamba Rege gesta esse dicuntur, Conciliorum Liber mihi magis idoneus est testis, in quo singulorum Conciliorum Hispaniæ Acta commemorantur. Ex his quædam generalia totius Hispaniæ sunt, in quibus plures Metropolitani Episcopi subscripserunt; alia sunt singularum Urbium, in quibus pauci Episcopi cum uno Archiepiscopo subscribunt. In pluribus Toletanis invenies Metropolitanos illarum Provinciarum, quas diximus, cum subjectis Episcopis, item Narbonensis Provinciæ, quæ Gothorum Regibus parebat. Conciliis vero Tarraconensi, Gerundensi, Ilerdensi, Oscensi, Cæsaraugustanis, & Barcinonensibus paucos Episcopos subscripsisse scimus, eosque ex hac sola Provincia, sive Conventu. Quæ Decreta, sive Canones statuta fuerint in hac Provincia ante cladem illam insignem totius Hispaniæ, qua Saracenorum servitus inducta est, omnia fere in Conciliorum voluminibus editis continentur. Ejusmodi vero, paucis exceptis, sunt; ut propter eorum æquitatem, antiquitatem, & prudentiam, toto Orbe Christiano recepta sint, ac jus commune effecerint. De his alio tempore agemus. Quæ vero postea quam se in libertatem citerior Hispania vindicasset, instaurata Ecclesia Tarraconensi, & cæteris Ecclesiis Urbium subditarum, sive ipsi Archiepiscopi in Conciliis Provincialibus, sive Apostolicæ Sedis Legati in similibus Conciliis, ab Innocentii III. & Honorii III. Pontificum temporibus sanxerunt, hoc volumine continentur. Sunt etiam nonnulla Romanorum Pontificum Rescripta hic relata, quibus aut confirmantur Provincialia Concilia, aut aliqua jubentur ad Provinciæ statum, & mores pertinentia. Primus Joannes Aragonius, tam genere, quam sanctitate morum illustris, temporum ordine servato, veterum Antistitum in Conciliis Decreta collegit, quorum initium fuit ab Asparagi Archiepiscopi, & Joannis Sabinensis Episcopi, Legati Apostolici, sanctionibus. Sequutæ sunt aliæ in Conciliis editæ Constitiones, tum ab eodem Joanne, tum ab aliis Antistitibus, quibus non defuerunt Juris Interpretum Commentaria. Sed quia sine Titulis, & imperfectæ Constitutiones hujusmodi legebantur; alius Liber editus est a Hieronymi Auriæ Cardinalis Vicariis, in quo omnes Constitutiones ad certos Titulos Juris Pontificii referebantur. His nos addi jussimus quæ postea Constitutiones editæ sunt, & sub suis Titulis collocari curavimus. Variæ quoque lectiones editæ sunt, & quædam mutata, quæ mendosa legebantur. His autem omnibus Constitutionibus nullam nos auctoritatem impertimur, ut quasi a nobis constituta servari velimus; sed solum testamur, nos eas in nostris Libris ita scriptas invenisse, debereque omnes huic Libro integram fidem adhibere. Tarracone, anno 1580.

JOAN-

JOANNES TERES

Miseratione Divina Archiepiscopus Tarraconensis.

Reverendissimis Episcopis nostræ Provinciæ, Abbatibus, Prioribus, & universo ejusdem Clero, & populo salutem in Domino.

Salvator noster Jesus Christus, antequam ad Patrem ascenderet, Ecclesiam proprio Sanguine plantatam, & pro summo erga illam amore, probatis seminibus repletam, septem Sacramentis, & salutaribus præceptis institutam, Petro, ac ejus successoribus custodiendam, & regendam commendavit. At inimicus homo, hostis scilicet humani generis diabolus, tantam hominis felicitatem non ferens, jam inde ab exordio nascentis Ecclesiæ zizania, idest perniciosas hæreses, ac errores pestiferas, blandis interdum vitiorum illecebris, quasi malis herbis permistis, improbe disseminavit. Illis Petri navicula agitata sæpe, & afflicta est, nunquam tamen, juxta promissum Christi, submersa; quin potius Apostoli, & eorum successores, in unum convenientes, Spiritu Sancto afflati, sanctissimis sanctionibus eam nobis, ab omni hæresi, & spurcitia liberam, & integram conservarunt. Quod diserte, & sacræ Scripturæ, & sacrorum Conciliorum testimonio comprobarunt. Fuerunt enim & tempore Apostolorum Hierosolymis, & postea tam in Oriente, quam in Occidente, sive pro erroribus, qui subinde oriebantur, exstirpandis, sive rebus decernendis, sive litibus dirimendis, ac Legibus sanciendis Conventus, & Concilia habita. Atque ex his quædam fuerunt Oecumenica, & Generalia, totius Orbis Episcopis convocatis, in quibus Summi Pontifices, aut eorum Legati præsederunt; alia Nationalia, in quibus plures Metropolitani subscripserunt, qualia fuerunt multa Africana, & Toletana in Hispania tempore Gothorum Regum celebrata; alia tandem Provincialia, quibus interfuerunt Metropolitani, & Coepiscopi ejusdem Provinciæ. Hujusmodi fuerunt Tarraconense, Gerundense, Ilerdense, Oscense, Cæsaraugustana, & Barcinonensia ante cladem illam insignem totius Hispaniæ, qua Sarracenorum servitus inducta est, celebrata; & ea quæ habita sunt in hac Provincia postea quam citerior Hispania se in libertatem vindicavit, Ecclesia Tarraconensi, & cæteris Urbium subditarum instauratis. Sed Decreta, & Sanctiones priorum Conciliorum propter eorum æquitatem, & antiquitatem toto Orbe recepta sunt, & Jus commune effecerunt, & Conciliorum voluminibus editis continentur. Posteriorum vero, quæ ab Archiepiscopis prædecessoribus nostris, aut ab Apostolicæ Sedis Legatis habita sunt, statuta, obscure, confuse, & sine ordine legebantur, & in Archivo nostræ mensæ Archiepiscopalis ferme neglecta, & perpaucis cognita servabantur. Quod animadvertens Joannes Aragonius, Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus prædecessor noster, tam genere, quam morum sanctitate illustris, primus, ut audio, temporum ordine servato, veterum Antistitum Decreta, sumpto initio a Joanne Cardinale, Episcopo Sabinensi, Honorii III. Legato, & ab Asparago Archiepiscopo (nullæ enim eorum, qui Asparagum præcesserunt, reperiuntur Sanctiones) in unum volumen collegit. Postea secuta sunt alia Decreta ab eodem Joanne, & aliis Antistitibus, & Sedis Apostolicæ Legatis sancita; quæ cum sine Titulis, & absque ordine legerentur; Vicarii Hieronymi Auriæ Cardinalis, & Archiepiscopi ad certos Titulos Juris Pontificii, non sine magno consilio, & legentium utilitate referenda, & typis excudenda, Sacri Provincialis Concilii approbatione curarunt. Tandem Antonius Augustinus, etiam prædecessor noster, Juris Pontificii peritissimus, & rerum antiquarum studiosissimus, cum multa in eo Codice a Vicariis Auriæ edito paullo aliter legeret, quam in Codicibus manuscriptis in nostro Archivo asservatis reperisset; aliam recentem nobis dedit editionem, in qua, & quæ editæ fuerant a Ferdinando Loazes, & Gaspare Cervantes Cardinale, prædecessoribus nostris, Constitutiones addendas curavit, quæ mendosæ legebantur, emendatis, & variis lectionibus in manuscriptis inventis ad marginem appositis. Quibus Constitutionibus a se editis nullam prorsus impertitus est auctoritatem, id modo in præfatione testatus, eas se ita in Libris editis, & manuscriptis reperisse. Quod jure optimo fecisse visus est, cum multa ibi decreta, definitaque essent, tam ab Apostolicæ Sedis Legatis, quam Archiepiscopis, quæ pro varietate temporum in desuetudinem abierunt, & nostro isto sæculo, aut non possunt, aut certe non debent observari. Quæ cum promiscue legerentur; incertum erat, quæ retineri, quæve rejici oporteret. Unde conquerebantur multi, quod in una, eademque Provincia, non eadem esset apud omnes decernendi ratio; sed quisque suo judicio niteretur, & eas dumtaxat observaret Constitutiones, quæ suo magis congruerent instituto, reliquas vero tanquam inutiles exploderet, ac rejiceret. Id quod mihi, jam cum aliis præessem Ecclesiis, apprime consideranti, & de opportuno remedio cogitanti, majorem in modum solicitudinem auxit, cum singulari Dei beneficio, meritis licet imparibus, & nihil sane minus cogitans, Archiepiscopus sum renunciatus. Quamobrem Urbem nostram Tarraconem ingressus, Deumque assidue precatus, meas ut cogitationes in suam gloriam, majoremque hujus Provinciæ utilitatem dirigeret, nihil antiquius duxi, quam occurrere illis incommodis, re primum cum Reverendissimis Coepiscopis, & aliis Viris doctrina, morum sanctitate, & rerum experientia illustribus communicata. Cum primum igitur mihi licuit, secundum Concilium Provinciale (nam in prima, anno 1587. celebrato, quod multæ Ecclesiæ Cathedrales, & omnes fere Abbatiæ Pastorum essent solatio destitutæ, nequicquam de Constitutionibus antiquis agendum putavimus)

mus) in nostra Metropolitana Tarraconensi 13. Kal. Novembris 1591. inchoandam, & sequentibus diebus celebrandum, & finiendum indiximus; quod fuit postea justis, & necessariis caussis Barcinonem prorogandum, & transferendum. In Conventu Tarracone, de antiquis Constitutionibus, cum ejus rei caussa potissimum fuisset indictum Concilium, agi cœptum est; res fuit controversa, & multis ultro citroque sententiis agitata, eotamen ab omnibus tandem deventum est, ut selectio fieret antiquarum Constitutionum, & quæ ab omnibus observandæ essent, in unum volumen redigerentur; quæ vero, aut propter mutatam temporum conditionem, aut aliis de caussis superfluæ inutilesque viderentur, seorsum excuderentur, ne si omnino eas obliteratum iri cuperemus, iniqui in venerandam illam antiquitatem videremur. Selectio Tarracone incepta, Barcinone, Sacro approbante Concilio, perfecta absolutaque fuit, simulque nobis ab eodem Concilio cura commissa, ut in unum volumen collectas emendatasque, quoad fieri posset, & typis fidelibus excudendas curaremus. Nonnulla etiam Coepiscoporum nostrorum, Abbatum, & eorum, qui Conciliis Provincialibus interesse consueverunt, approbatione statuimus, quæ, & perturbatam Cleri, ac reliquorum vitæ, & officii disciplinam restituere, vacillantem confirmare, conservatam propagare posse viderentur. Synodo ergo dimissa, nihil mihi majori curæ fuit, quam ut, & Decreta a nobis sancita, & antiquarum Constitutionum selectionem, Provinciæ, ut spero, salutarem, primo quoque tempore pervulgarem. Quam in cogitationem toto animo incumbentem me, & non satis constans valetudo, & quæ in nostra Civitate Tarraconensi, & aliis Oppidis ditionis nostræ mox subsequuta est pestis (quamvis non a studio in lucem illa proferendi, tametsi gravissimis curis distinerer, spiritualibus, & temporalibus necessitatibus occurrendi nostræ amantissimæ Civitatis, & aliorum Oppidorum, in quibus pestis misere grassabatur) ab editione tamen nimium retardarunt. Ideo singulari Dei benignitate mihi, Civitati nostræ, & reliquis Oppidis firma restituta valetudine, statim animum ad edendas Constitutiones appuli. Damus igitur vobis selectionem earum Constitutionum, quæ a majoribus nostris ad mores componendos, corrigendos excessus, retinendam Ecclesiasticam disciplinam, decreta & sancitæ sunt, typis, quoad fieri potuit, fidelibus excussas, servata meliori, veriorique semper lectione, reliquis e margine, quod parum id pro rei argumento, aut nihil interesset, detractis; item illas, quæ ab Antonio Augustino, & a nobis editæ sunt, omnes sub congruis Titulis collocatas, nonnullas etiam Apostolicas Constitutiones, & Rescripta, quibus aut Constitutiones Provinciales confirmantur, aut certe ad earum cognitionem magnum afferunt splendorem. Quas quidem omnes (inutiles tantum, & superfluas in finem relegatas excipio) Libris quinque hujus voluminis comprehensas, ab omnibus in tota nostra Provincia Sacri approbatione Concilii observari volumus, & præcipimus. Vosque Reverendissimos Coepiscopos, ac reliquos locorum Ordinarios in Domino hortamur, & per viscera misericordiæ Dei rogamus omnes, & singulos, ut volumen Legis hujus habeatis, non modo ante oculos, Pharisæorum more, sed in animo penitus insitum. Leges in eo conscriptas quanto maximo possitis amore, & pietate complectamini, legatis, sequamini. Si enim, ut par est, honori nostro, & saluti consulere, & utilitati Ecclesiæ nobis commissæ prospicere, si dignitati etiam nostræ ornamento, & cæteris, qui in nos oculos habent conjectos; exempla esse velimus, in hujus voluminis Decreta amplectanda, tuenda, & exsequenda omni studio incumbamus, ut quod coram Deo, & magna lectissimorum Virorum frequentia solemnibus verbis promisimus, id ultro, & sponte, omni studio, cura, labore, & diligentia, reipsa cumulatissime expleamus. Vos autem, qui estis oves Domini, populus Dei electus, si quid in vobis Christianum (redolet autem, Christo gratias, plurimum) illud quoque suscipite; & quantum distant oves ab hircis, lupis, & leonibus, tantum efficite, ne ulla cupiditatis, malevolentiæ, & arrogantiæ in animis vestris macula resideat; vos, inquam, quorum est Legem Dei de labiis Sacerdotis requirere, volumen etiam hoc Legis accipite, & nolite extinguere Spiritum Domini; sed ut estis oves, ita humilitate, & obedientia mitem, & innocentem ovium naturam, quoad fieri poterit, imitamini, ut vestra morum mutatione, vel innocentia, ac pietatis perseverantia, vicinis nationibus exemplo esse possitis. Nobis enim ut in his Decretis, ac selectione Constitutionum veterum Antistitum nihil propositum fuit, nisi Dei gloria, & vestra salus; sic nihil optatius esse potest, quam ut ita serventur, ut pœnis, quæ delinquentibus propositæ sunt, nullus omnino locus relinquatur. Fiet enim ita, ut & compensetur labor, gloria Dei augeatur, vetus illa veterum disciplina conservetur, & tandem omnes, licet servi inutiles fuerimus, a Domino pro summa illius erga homines charitate, & immensa bonitate, gloriam sempiternam, cujus caussa conditi, procreatique sumus, singulari ejus beneficio consequamur.

ARCHIEPISCOPORUM TARRACONENSIUM NOMINA

Ante Arabum, & Maurorum in Hispaniam adventum.

AUCTORE ANTONIO AUGUSTINO.

I.

Beatus Fructuosus Christi Martyr, qui cum Augurio, & Eulogio Diaconis sub Gallieno Imperatore 12. Kalendas Februarii, anno plus minus Christi 265. occisus est. Exstat Hymnus elegans Prudentii, cujus initium est: *Felix Tarraco Fructuose vestris.*

II.

Himerius sub Damaso, & Siricio Pontificibus. Exstat Siricii ad eundem Epistola in primo volumine Conciliorum, data 3. Idus Februarii, Arcadio Augusto & Bautone Consulibus, anno Christi 385. Ex eadem multa capita retulit Gratianus in Decretis. Hunc Eumerium appellat Isidorus in Libro, *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, & vetus Canonum Liber.

III.

Ascanius sub Hilario Romano Pontifice fuit, qui ad eum, & ad Concilium Provinciale scripsit Epistolam datam 3. Kalendas Januarii, Basilisco & Herminerico Consulibus, anno Christi 465. Duæ item Epistolæ ejusdem Ascanii, & Concilii Tarraconensis leguntur in Concilio Romæ habito ab Hilario 15. Kalendas Decembris eisdem Coss. Ex eisdem tribus Epistolis constat, jam tum Barcinonensem, & Calagurritanum, & Cæsaraugustanum Episcopos sub Tarraconensi Metropolitano fuisse. Sed & alia ejusdem Hilarii ad Ascanium solum Epistola extat in Conciliis, cujus initium est: *Divinæ circa nos.* Et Gratianus multa capita sumpsit ex his Literis, & ex dicto Concilio Romano.

IV.

Joannes, qui Concilium Tarraconense quod extat anno sexto Theoderici Regis habuisse dicitur, sed aliis est Era Cæsaris Augusti 554. Christi annus 516. Petro Consule, 8. idus Novembris. Subscribunt eidem Concilio Torrasonensis, qui est Emporitanus in veteribus Libris, Gerundensis, Barcinonensis, Illiberitanus, Cæsaraugustanus, Dertusanus, Ausonensis, & Egarensis Episcopi, item Carthaginensis Metropolitanus. Anno proximo Gerundense Concilium habitum est 7. idus Junias, Agapeto Consule, cujus collega fuit Anastasius Augustus in quarto Consulatu. Iidem fere Episcopi subscripserunt Urbium nominibus omissis. Utriusque Concilii Canones refert Gratianus in Decretis. Ad hunc ipsum Joannem creditur esse Hormisdæ Pontificis Maximi Epistola tertia, qua de adventu ejus in Italiam gratulatur, & ei vices suas in Hispaniis committit, servatis privilegiis Metropolitanorum; quod etiam Gratianus refert Causa 25. Quæst. 2. Cap. 6. Datæ Literæ sunt 4. Nonas Aprilis, eodem Agapeto Viro clarissimo Consule. Sequuntur mox ejusdem Literæ, quæ ad Episcopos Hispaniæ scriptæ eodem die sunt. In veteri tamen Canonum Libro hic Joannes Illicitanæ Ecclesiæ Episcopus appilatur.

V.

Sergius putatur is fuisse, qui in Concilio Ilerdensi subscripsit tacito Urbis nomine 8. Idus Augusti, anno decimoquinto Theodarici, vel potius Theudæ, sive Theudis Regis, ut aliis videtur; est enim in vetaribus Libris Era Cæsaris 584. is est Christi annus 546. Ilerdensis Concilii Canones refert Gratianus multis in locis. In Concilio Barcinonensi nondum edito invenio interfuisse Sergium Metropolitanum, & Episcopos Barcinonensem, Emporitanum, Ilerdensem, Gerundensem, Cæsaraugustanum, & Dertosanum.

VI.

Euphemius interfuit Concilio Toletano III. In quo Reccaredus Rex Arianam hæresim ex Hispania extorrem fecit 8. idus Maji, anno quarto ejus Regni, Era 627. Christi anno 589. ut est in editis Conciliis; quinque annos addit Rodericus Toletanus Antistes, quatuor Alphonsus Castellæ Rex. In Conciliis tamen editis Euphemius Toletanæ Ecclesiæ Episcopus dicitur, Stephanus Tarraconensis; apud Alphonsum Eupolemius Tarraconensis Archiepiscopus appellatur, apud Rodericum Euphemius, & Helladius Toletanus. In veteribus Conciliorum Libris Stephanus Turiasonensis est, Euphemius Toletanus. Beati Gregorii temporibus hæc gesta sunt, cujus extat in Regesto gratulatio ad Reccaredum Vvisigotthorum Regem, & ad Leandrum Hispalensem Antistitem.

VII.

Artemius subscripsit Cæsaraugustano Concilio nondum edito, anno septimo ejusdem Reccaredi Regis, Era Cæsaris 630. anno Christi 592. Quod vero Cæsaraugustanum post Gerundense, de quo supra scripsimus, editum est, habitum 4. nonas Octobris ab Episcopis Siradio, Delphino, & cæteris; sunt qui putent, multo antiquius esse, circa annum Christi 330. cum Severus Sulpicius mentionem fecerit cujusdam Cæsaraugustani Concilii adversus Priscillianistas. Id nobis incertum est. Tertium, sive quartum Cæsaraugustanum Concilium habitum accepimus Kalendis Novembris Era 729. Christi 691. anno quarto Regis Egizani, sive Egicanis, ex veteribus Libris. *Egica is Rex in nummis dicitur.*

VIII.

Asiatici mentio extat in quodam Barcinonensi Concilio nondum edito, quod habitum est Kalendis Novembris, anno 14. Reccaredi Regis, anno Christi 599. Subscripserunt Episcopi Barcinonensis, Orgellitanus, Ausonensis, Dertosanus, Calagurritanus, Emporitanus, Gerundensis, Cæsaraugustanus, Illerdensis, & Egarensis.

IX.

Eusebium invenio subscripsisse in quodam Toletano Concilio, habito Gundemari Regis anno primo, Era 648. Christi anno 610. cui Concilio Isidorus Hispalensis Archiepiscopus subscripsit. Ejus mortis mentio fit in Epistola Braulionis Cæsaraugustani Episcopi ad eundem Isidorum, & in Epistola Isidori ad Braulionem, quæ leguntur ante Libros viginti Etymologiarum Isidori. Sed & in Concilio Egarensi nondum edito subscripsit Eusebius anno tertio Sisebuti Regis idibus Januarii, Era 652. Christi anno 614.

X.

Audax subscripsit Toletano IV. Concilio, quod habitum est Nonis Decembris, anno tertio Sisenandi Regis, Era Cæsaris 671. ut est in veteribus Libris, is est annus Christi 633. quatuor annos addit Alphonsus Rex, quindecim Rodericus Toletanus.

XI.

Silva interfuit Toletano V. Concilio, anno primo Chintilani, sive Chintilæ Regis, Era 674. Christi 636. ut est in duobus veteribus Libris. His quinque annos addit Alphonsus, quindecim Rodericus. In Conciliis editis Silvæ nomen desideratur.

XII.

XII.

Protasius fuit in VI. Toletano, quod habitum est 6. idus Jannarii, anno secundo ejusdem Regis, ut testamur Rodericus, & Alphonsus suprascripti. In Conciliis editis mendose appellatur Episcopus Placentinus. Idem etiam interfuit VII. Tolatano Concilio, quod habitum all anno sexto, vel, ut in veteribus Libris elt, anno quinto Chindasvinthi Regis. 5. val 15. Kalend. Novambris, Era 684. anno Christi 654. Nomen Protasii non est in editis Conciliis, exstat in historiis Roderici, & Alphonsi Regis.

XIII.

Cyprianus Vicarium suum Spallandum ad Concilium Toletanum 13. misit, ut ex Actis ejusdem Concilii nondum editis constat; quod habitum est anno Ervigii Regis quarto, Era 721. anno Christi 683. pridie Nonas Novembris. Spallandus Abbas a Roderico Toletano appellatur, Speraindeo ab Alphonso Rege. Idem Rodericus testatur, Vitalianum Presbyterum interfuisse Cypriani Vicarium in Concilio Toletano 14. idque Actis ejusdem Concilii non aditis confirmatur; & additur Argebadu Abbas collega. Ea Synodus habita est anno quinto ejusdem Regis, 12 Kal. Decembres. Itidem Toletana Synodus 15. nondum edita, subscripta est a Sesuldo Archipresbytero, & Abbate, agente vicem ejusdem Cypriani, 5. Idus Maji, Era 726. anno Christi 688. Egicani, siva Egicæ, sive Egicanis Regis anno primo. Sisuldum vocat Rodericus, Sisundum Alphonsus. Hujus Antistitis sepulchrum exstat Tarraeone his verbis inscriptum;

Hic requiescit Vir Sanctissimus Cyprianus, primæ Sedis Tarraconensis Civitatis Episcopus. Positus est in hunc Tumulum viij. Kalendas Majas. In pace.

Appellabantur autem illis temporibus Archiepiscopi, & Metropolitani, primæ Sedis Episcopi, ut ex multis Africæ Conciliis constat.

XIV.

Vera interfuit 16. & 17. Concilio Tolatano, ut Rodericus Antistes refert, quem Alphonsus Rex Verum appallat. In Actis autem eorum Conciliorum Vera nuncupatur. 16. Concilium habitum est 6. Nonas Majas, anno sexto Egicæ Regis, anno Christi 693. Mox anno proximo 17. Concilium 5. Idus Novembres. Subscriptiones in Actis, quæ vidimus, desiderantur.

Horum Archiepiscoporum nomina certa retulimus; plures fuisse non dubitamus, in quibus exstat mentio Georgii Episcopi, cujus incerta sunt tempora. Etenim Altaris cujusdam diruti hanc inscriptionem legimus.

Stephanus Alexandrinus, in honore Dei, & omnium Sanctorum die 8. Idus Aprilis, anno tertio Ordinationis ejus cum fuit, sub Pontificatu Gregorii Episcopi Sigillum hic esto.

Omisimus Prudentium, Æmilianum, Paternum, Idacium, Phalvacem, & Agnellum, ut incertos, licet eorum nomina in Ecclesiæ Tarraconansis Libris legantur. Agnelli quidem certa nomen in Registro B. Gregorii est, unda sumitur Caput secundum, *De immunitate Ecclesiarum*; sed eum Terracinensem Episcopum fuisse constat; qui cum prius Fundanam Ecclesiam obtinuisset, Terracinensis vacans Pastore, & ob cladem aversa, eidem commendata est; ut apud Gratianum retartur Causa 21. Quæst. 1. Cap. 5. & 6. videndus Gregorius Lib. 2. Epist 13. & Lib. 7 Cap. 20. Registri.

TARRACONENSIUM EPISCOPORUM NOMINA

Post Arabum vastationem, ob quam Tarraco Antistite annos quadringintos caruit.

Ex Literis Joannis 15. Pont. Max. quæ scriptæ sunt mense Januario, indictione 14. (is est annus Christi 986. Pontificatus ejusdem annus secundus) constat Borellum Comitam Romam venisse, & impetrasse a Pontifice, ut Tarraconensis Ecclesia diu Pastore carens, Ausonensi Ecclesiæ uniratur; eisque Atto, sive Azzo præficeretur, & accepto Pallio, Suffraganeis Episcopis, ut Archiepiscopi olim, præesset. Et aliis Literis Guifado Urgellensi, Petro Barcinonensi, & Somario Helenensi Episcopis jubetur, ut eidem Attoni obediant, ut olim solebant veteres Episcopi suis Archiepiscopis obedire, & ut ab eo ordinentur, & consecrentur. Posteri quoque Ausonenses Episcopi diu hoc munere functi esse dicuntur.

I.

Berengarius Rosanas, quem Ausonensem Archiepiscopum vocat Urbanus secundus, Romam veniens, Literas ab eodem Pontifice accepit ad Berengarium Barcinonensem Comitem. & Marchionem, & ad Hermengaudum Urgellensem, & Barnardum Visundunansem Comitem & alios Viros nobiles, ut summopere niterentur Tarraconem Urbem, & Ecclesiam restaurare, multis spiritualibus indulgentiis eisdem concessis. Datæ hæ Literæ sunt Kal. Julii anno secundo Pontificatus ejusdem, Indictione 12. is est annus Christi 1089. Aliis vero Literis datis Capuæ Kal. Julii, indict. 14. anno Christi 1091. Pontificatus anno quarto, mentionem facit cujusdam donationis dicti Comitis Berengarii Ecclesiæ Romanæ factæ, & censui quinque librarum argenti quotannis persolvendi; & Pallio dato eidem Berengario Episcopo, ipsi, & successoribus idem Urbanus Tarraconem Urbem perpetuo possidendam concessit. Mortuum Berengarium Antistitem ferunt 15. Kalen. Aprilis, anno Christi 1093. Sunt qui longius vitam producant, in annum 1096. Quæ vero de Bernardo Toletano Tarraeone gesta a quibusdam narrantur, nostrorum Librorum monumentis falsa esse convincuntur.

II.

Oldegarius natione Gallus, Prior olim Monasterii Sancti Hadriani Canonicorum S. Rufi, mox Episcopus Barcinonensis, post Berengarium a Gelasio II. Ecclesiæ Tarraconensi præfectus est; cujus Rescriptum datum est Cajetæ 12. kal. Aprilis, indictione 11. anno ab Incarnatione Domini 1118. Pontificatus anno primo. Eisdem Literis Dertosa, cum recepta fuerit a Mauris, ut

ut Parochia subdita conceditur. Huic, & successoribus Urbs Tarraconensis cum amplo territorio a Raymundo Berengario Comite Barcinonensi Kal. Februarii data est, & ab eodem Pontifice confirmatur. Sed Oldegarius decimo Pontificatus sui anno Robertum Aquilonem, sive Bordetum Principem Urbis constituit pridie Idus Martii, anno Incarnationis Domini 1128. & Barcionem reversus, octo annos sanctissime vixit, ad pridie Nonas Martias anni Christi 1136. quo mortuum fuisse accepimus. Sedisse ferunt annos 18. menses 11 dies 17. quae suspicor ad Barcinonensem Ecclesiam esse referenda.

III.

Gregorius soli Tarraconensi praefuit Ecclesiae, a Lucio II. Pallio accepto, cujus Literae datae sunt apud Lateranum 9. Kalen. Aprilis, indictione 7. anno Incarnationis Domini 1143. Pontificatus anno primo. Est autem is annus a Natali Christi 1144. In his mentio fit ab Urbano fuisse Berengario Ausonensi Episcopo, & a Gelasio Oldegario Barcinonensi Pallium datum, Confirmantur eadem quae de donatione Raymundi Comitis, & de Urbe Dertosa dicta sunt, & de officio, & potestate Metropolitani.

IV.

Bernardus Tortus Gallus origine, Canonicus S. Ruffi, post Gregorium ab Eugenio III. praefectus est Viterbii 6. Kal. Junii, indictione 9. anno Christi 1146. Pontificatus anno secundo. In ejus Literis eadem confirmantur, quae a Lucio sunt enumerata. Plenior confirmatio est impetrata ab Anastasio IV. cui omnes Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinales subscripserunt, data apud Lateran. 8. Kal. Aprilis, indictione 2. anno Incarnationis Domini 1154. Pontificatus anno primo. In his Literis enumerantur subditae Urbes, & Parochiae, Gerunda, Barcino, Urgellum, Ausona, Ilerda, Dertosa, Caesaraugusta, Osca, Pampilo, Turiaso, & Calagurris, & si quae aliae antiquis temporibus subditae fuerunt. Hujus aedificium fuisse ferunt turrim Archiepiscopalem, ubi cum Canonicis suis Regularibus vivebat. Roberto vero Principi confirmaverat ab Oldegario factam donationem, quibusdam exceptis, 5. Idus Februarii, anno Incarnationis Domini 1148. Sed & Raymundo Barcinonensi Comiti, & Principi Aragoniae, aliam donationem fecisse dicitur, Eugenio, ut fertur, confirmante, multis exceptis, mense Augusto, anno Christi 1151. Convenerat autem, ut tertia pars Roberto relinqueretur. Ex his donationibus multae quaestiones ortae sunt Bernardo, & successoribus. Mortis ejus dies fuisse dicitur 4. Kalen. Julii, anno Christi 1163. Sedisse ajunt annos 17. menses 3. dies 21. Initium fortasse sumunt a Gregorii morte, ut alibi factum novimus.

V.

Hugo Cervellio Catalanus, dum contendit cum Guillelmo Roberti, & Agnetis filio, qui Urbis partem obtinebant, 15. Kal. Maji, anno Christi 1171. occisus est, postquam sedisset annos 7. menses 9. dies 20. Graviter, & acerbe tulit hoc Alexander III. cujus extstant varia Rescripta data Anagniae 5. Idus Junii, & Tusculi 8. Kalen. Februarii, & 13. Kalen. Julii. Titulus sepulchri hic est.

Obiit R. P. D. N. Hugo de Cervilione q. Archi episcopus S. E. Tarraconen. 15. Kal. Madii, anno Domini 1171. cujus ossa sunt in hac tumba posita; & quem Robertus Princeps Tarracon. ejus Ecclesiae vassallus interfecit. Propterquod ipse, & Berengarius ejus frater, mater quoque ipsorum, in ejus morte una cum filiis fuerunt machinati, de toto Regno cum tota sua pregenie per Edictum Regium expulsi, sed & bonis suis priveti. Hugo magis voluit, quam jura perire.

VI.

Guilielmus, sive Vuillelmus, cognomento Turris-Rubra, ab eodem Alexandro III. ab Urbe Barcinonense translatus, mortem Hugonis ultus est, & eum Alphonso Rege Raymundi Principis filio transfegit 9. Julii, & 15. Kal. Augusti, & 8. Idus Novembris, anno Christi 1173. Exstant Alexandri Literae datae Tusculi 7. Kal. Februarii, quibus confirmatur Raymundi Comitis donatio Urbis, & ampli territorii, & hominum homagia, & decimae, & primitiae, & dominicaturae de stagno, de vite, de Francolino, de Constantino, de Castro Redus, & aliis tunc possessis. In aliis Literis datis Anagniae 7. idus Junii appellatur Guilielmus Apostolicae Sedis Legatus. Mortis dies fertur Nonis Martii, anno 1174. Sedisse putant annos 3. menses 9. dies 21. Quae nobis incerta sunt.

VII.

Berengarius Villamulius Catalanus, Abbas S. Felicis Gerundensis, electus est a Canonicis, electionem Alexander III. confirmavit Ferentini 13. Kal. Julii, anno Christi 1174. Castrum Albiolum in Carbonario monte a Rege Alphonso Narbone obtinuit Majo mense, anno Christi 1177. Occisus est a Gulielmo Raymundo Moncada, qui filiam fratris, vel sororis ejus duxerat, 14. Kal. Martias, anno Incarnationis Christi 1193. Exstant ea de re Caelestini III. Literae datae apud Lateranum Idibus Maji, & alia 15. Kal. Julii, Pontificatus anno 4. Sedisse fertur annis 19. menses 11. dies 9. A Guilielmi morte initium sumitur.

VIII.

Raymundus ex Castro Tertiolo Catalanus, ab eodem Caelestino confirmatus, Pallium accepit 15. Kal. Decembris, Pontificatus anno 4v. Aliis Literis confirmantur ea, quae variis donationibus Regum, & Comitum obtinebat; item suffraganeae, & propriae Ecclesiae, 3. Kal. Decembris, Indictione 13. anno Christi 1194. Pontificatus anno 4. Mortuum esse ferunt pridie Nonas Novembris, anno Christi 1198. sedisse annos 4. menses 8. dies 17.

IX.

Raymundus Rocabertinus Catalanus suffectus est. Ad hunc Innocentius III. Literas misit, ut cum Abbata Populeti, & Archidiacono Barcinonensi, de quibusdam criminibus Episcopi

scopi Vicensis cognosceret; ut constat ex Cap. 19. *De accusationib.* incip. *Cum oporteat.* Dies mortis fuit S. Idus Januarii, anno Incarnationis Domini 1214. cum sedisset annos 16. menses 2. dies 2. a morte altarius Raymundi.

X.

Sparagus, sive Asparagus, cognomento Barca-Gallus (quem avunculum suum vocat Jacobus Rex) prius Pampilonensis Episcopus fuerat. Hujus temporibus Joannes Sabinensis Episcopus, Apostolicæ Sedis Legatus sub Honorio III. plures Constitutiones in Concilio Ilerdensi edidit 4. kal. Aprilis, anno Christi 1219. subscripserunt Episcopi præter Metropolitanum, Barcinonensis, Gerundensis, Vicensis, Urgellensis, Ilerdensis, Dertusensis, & Oscensis. Mox anno proximo Tarracone Sparagus Concilium habuit kal. Maji. Hoc initium est Constitutionum, quæ in hoc Libro continentur. Mortuum esse constat 5. Nonas Martii, anno a Natali Christi 1233. Sedisse fertur annos 18. mens. 1. dies 22. a morte Raymundi posterioris initio accepto.

X I.

Guillelmus Mongrius Catalanus, tantum electus fuit, cum esset Gerundensis Sacrista, nomine Ecclesiæ Tarraconensis, & Regis, Ebusum Insulam, & Frumentariam, sive Colubrariam acquisivit, Ducibus Patro Portugallensi, & Nunnio Sanctio, Regis Jacobi consobrino, postrid. Nonas Augusti, anno Christi 1235. Postea electioni renunciavit, fructibus insulæ, & Constantinæ Villæ retentis, ut apparet ex Literis Gregorii IX. datis Viterbii 3. Idus Aprilis, Pontificatus anno 11. & aliis datis apud Lateranum 6. Idus Januarii, Pontificatus anno 12. is est annus Christi 1239. Testamentum ejus scriptum est 14. kal. Julii, anno 1247. & codicilli scripti 18. kal. Februarii, anno 1248. diem mortis fuisse accepi 11. kal. Julii, anno 1273.

X I I.

Petrus Albalatius, interea Theologus, Episcopus Ilerdensis, suffectus est, qui Regi Jacobo in expugnatione Valentiæ præsto fuit. Patrimonium Archiepiscopale quibusdam prædiis auxit, & Episcopo subdito Valentino. Plura Concilia habuit, quæ hoc volumine continentur, ab anno Christi 1239. ad annum 1248. subscribentibus Episcopis, aut eorum Procuratoribus, Barcinonensi, Dertusensi, Gerundensi, Urgellensi, Ausonensi, sive Vicensi, Oscensi, Ilerdensi, Cæsaraugustano, Valentino, Tyrasonensi, Pampilonensi, & Calagurritano; & Magistris Militiarum Hospitalis Hierosolymitani, & Templi. Mortuum esse ferunt Populeti 6 Non. Julii, anno Christi 1251. eum sedisset annos 19. menses 3. dies 29. a morte Sparagi. Hic Provinciam suam sæpe lustrabat, extantque visitationis ejus volumina, quibus omnes fere Diœceses constat correxisse.

X I I I.

Benedictus Rocabertinus Catalanus, Camerarius Tarraconensis, electus est ab Innocentio IV. confirmatus Pallium accepit, cujus Literæ extant datæ Perusiæ 5. kal. Februarii, Indictione 11. anno Incarnationis Domini 1252. Pontificatus anno 10. Hujus Constitutiones leguntur in Conciliis habitis anno Christi 1253. & 1256. & 1266. Mortuus esse dicitur Oscæ 4. Nonas Majas anno 1268. & sedisse annos 16. menses 10. dies duos, post Petri mortem.

X I V.

Bernardus Olivella Catalanus, ex Episcopo Dertusensi, partem majoris Templi, & portas extruxit. Constitutiones quoque eddit in Conciliis habitis anno Christi 1273. & 1277. & 1282. obiit 4. Kal. Novembris, anno 1287. Sedisse creditur ann. 14. mens. 4. dies 7.

X V.

Rodericus Tellius Bæticus suffectus, Provincialia Concilia habuit ab anno Christi 1291. ad annum 1305. Mortis dies in sepulchro ejus inscriptum est 17. kal. Januarii, anno 1308. Sedisse fertur annos 21. mens. 1. dies 19. a Bernardi morte.

X V I.

Guillelmus Rocabertinus Catalanus; post eum Constitutiones etiam edidit in Concilio Tarraconensi anno Christi 139. & pro caussa Templariorum 3. Idus Augusti an. 1312. Emit idem Oppida quædam sibi, & successoribus. Obiit 5. kal Martii, anoo 1315. cum sedisset annos 6. menses 2. dies 12.

X V I I.

Eximinus, sive Ximenus Luna Aragonus, olim Cæsaraugust. Episcopus. Concilia itidem habuit anno Christi 1318. & 1323. Sub hoc Cæsaraugustanus Episcopus Metropolitani jus accepit a Joanne 12. pridie Idus Julii, anno Christi 1318. Cui subditi sunt Oscensis, & Iaccensis, & Turiasonensis, & Pampilonensis, & Calagurritanus, & Calciatensis Episcopi, qui Tarraconensis Provinciæ fuerant; item Albarracinensis, cujus subjectio litigiosa fuit. Sub eodem brachium Beatæ Virginis Theclæ Tarraconem allatum est ex Armenia anno 1323. Ipse Antistes Toletum translatus fuit kal. Septembris, anno 1327.

V V I I I.

Joannes Jacobi minoris Regis filius, prius electus Archiepiscopus Toletanus, postea Patriarcha Alexandrinus, & Ecclesiæ Tarraconensis Administrator. Hic Ecclesiam Metropolitanam consecravit mense Junio anno nobis incerto. Volumen Constitutionum superiorum Antistitum edidit in primo Concilio Tarraconensi, 4. kal. Martias, anno 1329. alias adjecit anno 1331. & 34. In ejus sepulchro hæc inscriptio legitur.

Hic quiescit Corpus sanctæ memoriæ Domini Joannis, filii Domini Jacobi Regis Aragonum, qui 17. anno ætatis suæ factus Archiepiscopus Toletanus, sic dono scientiæ infusæ Divinitus, & gratia prædicationis floruit, quod nullus ejusdem ætatis in hoc ei similis crederetur; carnem suam jejuniis, & ciliciis macerans, in 28. anno ætatis suæ factus Patriarcha Alexandrinus, & Addministrator Ecclesiæ Tarracon. ordinato per eum inter multa alia

alia bona opera novo Monasterio Scalæ-Dei Diœcesis Tarracon. ut per ipsam scalam ad Cælum ascenderet; reddidit spiritum Creatori 14. Kal. Septembris, anno Domini 1334. anno vero ætatis suæ 33. Pro quo Deus tam in vita, quam post mortem ejusdem, est multa miracula operatus.

X I X.

Arnaldus Cescomes Catalanus, ex Canonico Barcinonensi Episcopus Ilerdensis, inde translatus, Constitutiones edidit ab anno Christi 1336. ad 41. Valilium, & Alforgiæ arces Archiepiscopales restauravit, & Ecclesiæ patrimonium Tamsariti Oppido auxit. Mortis dies fuisse dicitur 5. idus Septembris, anno Christi 1346. Sedisse feruntur annos 14. dies 22. a morte Joannis.

X X.

Sanctius Lupius Aierbius Aragonensis, Ordinis S. Francisci, ex Episcopo Turiasonensi. Concilia habuit anno Christi 1354. & 57. quo anno mortuus esse dicitur 12. Kal. Septembris.

X X I.

Petrus Clasquerinus Catalanus, prius Oscensis, mox Majoricensis Episcopus, inde translatus Idibus Februarii, anno 1358. Patriarcha quoque Antiochenus fuit. Concilia habuit anno 1364. & 67. & 69. a Rege Petro, & civibus Tarraconensibus diu vexatus est, usque eo, ut in Galliam profugerit; illic mortuus est in Urbe Agathensi 5. Idus Januarii, anno 1380. translatæ reliquiæ sunt 14. Kal. Majas, anno 88. Sedisse fertur annos 21. menses 10. dies 26. Vacat Ecclesia propter schismata totius Europæ annos septem.

X X I I.

Ennecus Valtarra Valentinus, ex Episcopo Gerundensi Segorbicensis, ingressus Tarraconem dicitur 7. Idus Februarii, anno 1387. Hic cum Rege Joanne de jurisdictione transegit. Constitutiones edidit in Conciliis anno 1391. & 95. & 1406. Sub hoc Petrus Luna Diaconus Cardinalis Legatus Apostolicus Clementis 7. in schismate Concilium Gerundæ habuit 8. Kalendas Novembris, anno 1402. Is postea Benedictus XIII. appellatus est. Segorbicæ mortuus est 12. Kal. Martias, anno 1407. Sedisse dicitur an. 20. menses fere 5.

X X I I I.

Petrus Sagarriga Catalanus, ex Ilerdensi Episcopo. Hic unus fuit ex novem Viris, qui Ferdinandum Regem appellaverunt, cujus postea Cancellarius fuit. Agerense Castrum, & agrum sibi, & successoribus comparavit. Fimbriæ partem vestis Domini ex Urbe Roma attulit, magnaque celebritate coli jussit. Constitutiones edidit in Concilio Tarracone habito anno 1414. Mortis ejus dies fuisse dicitur pridie Kal. Januarii, anno Christi 1418. Sunt qui dicant Nonis Januarii, anno 19. & sedisse annos 11. menses 4.

X X I V.

Dalmatius Murius Catalanus, ex antiqua, & nobili familia, de Muro Dominorum del Albi, ex Gerundensi Episcopo translatus 6. Kal. Augusti, anno 1419. Constitutiones edidit in Concilio Tarraconensi anno 1424. Sub hoc Petrus Fusensis Presbyter Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, a Martino V. missus, Concilium habuit Dertusæ Nonis Novembris anno 29. Mox an. 31. supra 1400. die 17. Kalend. Novembr. Cæsaraugustam translatus est. Sedit annos 12. mensem 1. dies 16. a die possessionis, ut suspicor.

X X V.

Gendisalvus de Issr Aragonensis, suffectus est 18. Kalen. Novembr. anno Christi 1431. sed infelici casu, dum venatur, extra Urbem moritur 5. idus Novembr. anno 33. Sedit annos 2. dies 25. Vacat sedes menses 8. dies 21.

X X V I.

Dominicus Ramus Aragonensis, Oscensis olim Episcopus, cum Petro Tarraconensi Ferdinandum Regem appellavit, mox Ilerdensis Antistes fuit, & Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, 8. kalen. Septembris, anno 1434. Gundisalvo suffectus est. Romæ Portuensis Episcopus; moritur 6. Kalen. Majas, anno 1445. Sedit annos 9. mens. 8. dies 27. quod incertum est.

X X V I I.

Petrus Urrea Aragonensis, 8. Kal. Julii ejusdem anni 45. sufficitur. Chorum ornavit sedibus. Joannis Regis partes in civilibus bellis est sequutus. Obiit 5. Idus Septembris, anno 1489. cum sedisset annos 44. mens. 1. dies 12. a die possessionis.

X X V I I I.

Gundisalvus Ferdinandes Heredia Aragonensis, ex Episcopo Barcinonensi ab Innocentio VIII. translatus Idibus Junii, anno Christi 1490. Romæ Præfectus Urbis fuit post mortem Alexandri VI. Dies mortis fuit 11. Kalend. Decembris, anno 1511. Sepulcrum Laurentius Episcopus Nicopolitanus alumnus fecit.

X X I X.

Alphonsus Aragonius, vel de Aragon, Alphonsi Ducis Villæ-formosæ filius, Joannis Regis nepos, ex Dertusensi Episcopo translatus Nonis Julii, anno Christi 1513. iniit. 8. Kal. Septembris mortuus est.

X X X.

Petrus Cardona Catalanus, ex antiqua, & nobili Folcorum familia, olim Episcopus Urgellitanus, 10. Kalendas Aprilis, anno 1515. iniit. Constitutiones fecit in Concilio Barcinonensi anno 17. & in Tarraconensi anno 29. Prædiis quibusdam successores auxit. Jacobo Cardonæ Cardinali patruo, & Timbori amitæ sepulcrum, & sibi insigne paravit. Mortuus est Alcobarii tertio idus Aprilis 1530. sedit annos 15. mensem 1. dies 8.

X X X I.

Ludovicus Cardona Petri fratris filius, ex Episcopo Barcinonensi Urbem ingressus est 4. Idus Maji, anno 1533. mortuus est anno 32. Idibus Novembris.

XXXII.

Hieronimus Auria Genuensis, Diaconus Cardinalis, Helenensis olim Episcopus, absens iniit pridie Nonas Julias, anno 1533. Constitutiones fecit ab anno 43. ad 56. sub cujus nomine volumen Constitutionum in certos Titulos, & Libros digestum est. Mortuus esse dicitur Genuæ 9. Kal. Aprilis, anno Christi 1558.

XXXIII.

Ferdinandus Loazes Oriolensis hæreticæ pravitatis Inquisitor Barcinone, mox Helenensis Episcopus, deinde Ilerdensis, & postea Dertusensis. Inde translatus, absens iniit Nonis Augusti, anno 1560. Patriarcha Antiochenus a Pio V. creatus est. Constitutiones edidit Barcinone anno 64. Valentiam translatus est 4. kal. Majas, anno Christi 1567.

XXXIV.

Bartholomæus Sebastianus Aragonensis, hæreticorum etiam Inquisitor, & Episcopus Pactensis; postquam Decembri mense iniisset, eodem anno 67. moritur repentino 14. kalendas Maji anno 1568.

XXXV.

Gaspar Cervantes de Gete Castellanus, ex Urbe Truglii, ex Inquisitore Archiepiscopus Messanensis, mox Salernitanus, tandem Tarraconensis, absens iniit Nonis Octobris, anno 1568. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyter Cardinalis a Pio V. creatus 16. kalendas Junias, anno 1570. Civitatem Tarraconensem Universitate, & aliis piis operibus mirum in modum decoravit. Aliquot edidit Constitutiones anno 1572. Mortuus est 16. kalendas Novembris, anno Christi 1575. tota parentem optimum lugente Civitate.

XXXVI.

Antonius Augustinus Cæsaraugustanus, Juris Pontificii peritissimus, Sacri Palatii Apostolici Auditor, & Episcopus Alifanus, mox Ilerdensis, a Gregorio XIII. translatus est 16. kalendas Januarii, anno Christi 1576. per Procuratores iniit 4 kalendas Martias. Urbem ingressus est 6. Idus Martias. Cathedralem Ecclesiam insigni Sacello illustravit. Volumen Constitutionum secundo edendum curavit. Mortuus est pridie kal. junias, anno 1586.

XXXVII.

Joannes Teres Catalanus, ex Oppido Cerdù, Theologus, ex Canonico Pœnitentiario Ecclesiæ Tarraconensis, Episcopus Marrochitanus, mox Helenensis, postea Dertusensis, inde translatus a Xysto V. decimo kalendas Junias, anno Christi 1587. per Procuratorem iniit. Constitutiones nonnullas edidit anno 1587. Tarracone in primo Concilio, & in secundo, anno 1591. in quo selectionem antiquarum Constitutionum faciendam curavit. Volumen hoc tertio edidit, etiamnum Divina miseratione superstes.

CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM LIBER PRIMUS

TIT. I. DE SUMMA TRINITATE, ET FIDE CATHOLICA.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Legatus Apostolicus, in Concilio Dertusæ celebrato anno 1429.

CAPUT I.

Compendium breve rudimentorum Fidei Christianæ fieri præcipitur, & a diœcesanis, ac Curatis populo explanari. De Fide Catholica disputare laicis interdicitur.

Saluti animarum plurimum dignoscitur opportunum, ut unusquisque fidelis cognoscat, & sciat quid credere debeat, scilicet articulos Fidei; quid petere, scilicet quæ in oratione Dominica Christus nos docuit postulare; quæ servare, videlicet decem præcepta Legis; quæ vitare, scilicet septem peccata mortalia; quid optare, gloriam Paradisi, & sperare; quid timere, pœnas infernis quæ a multis popularibus, ut percipimus, ignoratur. Quod Christianæ doctrinæ breve, & utile epilogium esse censetur. Hac igitur Constitutione diœcesanis omnibus, & aliis Prælatis Ecclesiasticis super his juridictionem Ecclesiasticam habentibus districte præcipiendo mandamus, ut per viros literatos; providos dictari, & scribi faciant aliquod breve compendium, in quo prædicta omnia, quantum a populo necesse est sciri, distincte comprehendantur, & clare. Quod compendium sic commode dividatur in partes, ut per sex, vel septem lectiones possit declarari. Quod sic per totius anni discursum repetitis vicibus per Curatos diebus Dominicis populo faciant explanari, ut e acussis ignorantiæ tenebris, populum acceptabilem Deo valeant exhibere. Interdicimus tamen laicis omnem materiam de Fide Catholica disputandi; Diœcesanis, aliisque Judicibus ordinariis Ecclesiasticis sub interminatione Divini judicii strictius injungentes, ut contra laicos de Fide Catholica disputare attentantes taliter insurgant, ut jura communia per censuram Ecclesiasticam tenaciter observentur.

Joannes Teres Archiepiscopus in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Moneantur Episcopi, ut prædicationi intendant, & idem a Parochis suæ Diœcesis fieri procurent.

Quia prædicatio verbi Dei, quæ proprium, & præcipuum Episcopi munus est, magni est in Ecclesia ponderis, & momenti; nec sine evidenti totius populi Christiani incommodo prætermitti potest; omnes nostræ Provinciæ Episcopos in Domino hortamur, ut sui officii memores, gregis sibi commissi curam gerant, ac diligenter ministerium suum impleant, & in omnibus, ut præcipit Apostolus, summa solicitudine laborent; præcipue prædicationi Evangelii intendant, & plebes sibi commissas in Ecclesia verbo Dei pascant; quod si fuerint legitime impediti, non alios quam idoneos assumant ad hujusmodi prædicationis officium salubriter exsequendum. Idipsum ut quisque Parochus in sua Ecclesia, pro sua, & audientium capacitate exsequatur, summo studio procurent.

idem

Idem in eodem.

CAPUT III.

Præcipitur Parochis totius Provinciæ, ut rudimenta Fidei populum doceant.

Ut Fides Catholica, sine qua impossibile est placere Deo, fidelium animis insideat, ea debet esse Parochi sollicitudo, ut subditos suos in his, quæ ad Fidem pertinent, instruat; ut iis armati, tela ignea, & insidias antiqui hostis facile propellere possint. Quocirca Constitutionem Provincialem Petri de Fuxo Cardinalis, Legati Apostolici, *Saluti animarum*, innovantes, & ampliantes, statuimus, & ordinamus, Sacro approbante Concilio, ut Parochi omnes, per se ipsos, aut si impediti fuerint, per alios idoneos, ab Ordinario approbatos, omnibus diebus Dominicis, & festis populum inter Missarum solemnia; & post prandium pueros, & puellas, aliosque rudes, & ignaros Fidei rudimenta lingua vernacula, & materna doceant. In expositione vero rudimentorum Fidei, & doctrinæ Christianæ Catechismo Romano utantur, & aliquo brevi compendio eorum, quæ lingua vulgari, & materna circumferuntur. Curabunt etiam Parochi, ut populi sibi commissi, quanta sit vis Sacramentorum, quantumque referat Sacræ Eucharistiæ, & Pœnitentiæ Sacramenta sæpius frequentari, intelligant. Quod si in præmissis negligentes fuerint, gravissime puniatur.

Idem in eodem.

CAPUT IV.

Moneatur Episcopi ne alia lingua, quam materna audientium, ubi aliena non intelligitur, prædicare patiantur.

Ad nostrum pervenit auditum, & nos etiam sæpe in his, quibus præfuimus Ecclesiis, auribus nostris audivimus, (quod dolenter ferimus) multos verbi Dei Prædicatores, sui officii immemores, & linguam, ut ait Apostolus, concessam esse nobis ad interpretandum, ac propterea Spiritum Sanctum variis linguis Apostolis datum, popularem auram, & quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi, idest audientium utilitatem, quærentes, aliena lingua eloqui, naturalem, & maternam populi, cui concionantur, prætermittentes, quæ ab auditoribus vix, ac ne vix quidem, intelligitur. Quo fit, ut miseri (quod dolendum est) jejuni, ac sine ullo fructu ex concione domum revertantur. Cui morbo salutare remedium adhibere cupientes, Sacro approbante Concilio, omnes hujus nostræ Provinciæ Episcopos, & alios jurisdictionem ordinariam habentes in Domino hortamur, ut postposita omni affectione, utilitatis solius gregis sibi a Christo commissi curam habentes, nullo modo in Ecclesiis suæ Diœcesis, in quibus probabile est solum idioma maternum, & naturale intelligi, aliena lingua Evangelium explicari patiantur. Qua in re si negligentes fuerint, sciant se coram Deo strictam reddituros esse rationem.

TIT. II. DE CONSTITUTIONIBUS.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Si ad indictum Concilium non convenerint Episcopi, iis ab Archiepiscopo citatis Tarraconem veniendum; unde non liceat eis absque ejus licentia discedere.

Item quia ad Provinciale Concilium non veniunt, ut deberent, excusationes frivolas prætendentes, ex quo disciplina Ecclesiastica enervatur, & sacri Canones contemnuntur; statuimus, ut inposterum omnes Episcopi sine ullo diffugio ad Provinciale Concilium veniant, prout decet, nisi caussa necessaria, & urgentissima excusentur. Et quicumque Episcopus contra hanc Constitutionem duxerit faciendum, ab Archiepiscopo evocatus, Civitatem adeat Tarraconensem, ibi tamdiu moraturus, quoad ab Archiepiscopo recedendi licentiam obtinuerit specialem.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Curati vocati ab Episcopo ad Diœcesanam Synodum venire teneantur.

Eodem modo statuimus, ut omnes Clerici curam animarum habentes, ad Synodum veniant Cathedralis Ecclesiæ, in cujus Diœcesi commorantur; occasione, vel consuetudine quavis non obstante. Eandem pœnam, si hujus Constitutionis transgressores fuerint, in suis Civitatibus incurrant.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Episcopi ad Concilium vocati, Abbates, & alios Prælatos, ut in Concilium etiam veniant, cogere jubentur.

Item cum aliqui Abbates, Priores, & alii Prælati Collegiatarum Ecclesiarum nostræ Provinciæ Tarraconensis non venerint ad præsens Concilium, licet per Literas nostras mandatum fuerit Venerabilibus Fratribus Episcopis Suffraganeis nostris, ut prædictis Abbatibus, Prioribus, & Prælatis præciperent, ut ad Concilium præsens venirent, iccirco præcipimus præfatis Episcopis in virtute sanctæ obedientiæ, quatenus de cætero prædictos Abbates, Priores, & Prælatos in suis Diœcesibus constitutos compellant venire ad alia Concilia, quæ per nos, vel successores nostros celebranda fuerint, Domino annuente. Illos vero, qui ad prædicta Concilia non venerint, juvari nolumus Constitutionibus, quæ prædictis Conciliis fuerint celebratæ, nisi, quominus venire possint, impedimentis Canonicis fuerint impediti; vel justas caussas ostenderint, quibus ad dicta Concilia venire minime teneantur.

Joan-

Joannes ob Aragonia Patriarcha Alexandrinus, Archiepiscopus, in Concilio primo Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Synodalia Concilia quotannis celebranda.

Ad memoriam reducentes statuta Patrum, in quibus praecipitur, ut semel in anno per Episcopos Synodalia Concilia celebrentur, & super hoc reperimus aliquos Episcopos nostrae Provinciae negligentes; sacro approbante Concilio statuimus, & in virtute sanctae obedientiae Suffraganeis nostris praecipimus, ut singulis annis per se, vel per idoneos viros, si ea caussa necessaria fuerint praepediti, dicta Synodalia Concilia habeant celebrare.

Idem in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT V.

Episcopi legitime impediti probos, & sapientes viros Procuratores mittant, alios ab iis, qui a Capitulis lecti fuerint, & contra, Abbates Procuratorem sui Ordinis.

Quia interdum contingit, quod Episcopi, qui ad Provincialia Concilia venire personaliter sunt astricti, nisi praepeditione Canonica fuerint praepaditi, illos Procuratores constituunt, qui ad ipsa Concilia Procuratores per eorum Capitula mittuntur. Abbates etiam praedictos, vel alios saeculares Clericos Procuratores constituunt ad praedicta, & ex hoc honos Tarraconensis Ecclesiae, & Concilii minuitur, & salubritas Concilii, quae in multis consistit potius, quam in paucis, etiam subtrahitur circa ea, quae in ipsis Conciliis imminent facienda; iccirco sub virtute sanctae obedientiae praedictis injungimus, ut cum ipsi Episcopi venire ad ipsa Concilia personaliter fuerint legitime impediti, Procuratores constituant viros providos, & discretos, alios ab illis, qui per eorum Capitula fuerint constituti, & Capitula alios ab illis, qui per eorum Episcopos. Abbates etiam, in dicto casu Religiosos sui Ordinis, vita, & honestate probatos, qui salubre sciant dare consilium in agendis, si Dei, & nostram vitare voluerint ultionem. Et qui contrarium fecerint, ad arbitrium Archiepiscopi de inobedientia puniatur.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VI.

Praelati, qui vocati ad Concilium venire recusaverint, aut Procuratores non miserint, commodo Constitutionum Provincialium priventur.

Quia parum prodesset Jura, & Constitutiones condere, nisi conditae diligentius observentur, teneantur, & executioni debitae demandentur; iccirco Constitutionem editam per bonae memoriae Dominum Rudericum Archiepiscopum Ecclesiae Tarraconensis approbantes, quae incipit, *Item cum aliqui Abbates*, eidem Constitutioni adjicimus, sacro Concilio approbante, quod si Abbates, Priores, & alii Praelati Collegiatarum Ecclesiarum Provinciae Tarraconensis citati ad Provincialia Concilia non venerint, legitimo impedimento cessante, vel in illo casu impedimenti Procuratores sufficientes non miserint, omni prorsus commodo, & auxilio Constitutionum Sacrorum Conciliorum Tarraconensium, tam per praedecessores nostros aditarum, quam per nos, & successores nostros de caetero edendarum, ipso facto habeantur extorres, donec personaliter Tarraconem venerint, & de contumacia, & inobedientis ad nostri Archiepiscopi, vel nobis absentibus, nostri Vicarii, vel Officia is arbitrium satisfecerint competenter; praecipientes in virtute sanctae obedientiae Venerabilibus Suffraganeis nostris, & eorum Vicariis, & Officialibus, ne ad requisitionem praedictorum, neve ex suo officio, vigore dictarum Constitutionum, procedant, si praefati, vel eorum aliquis venire, vel, ut praefertur, mittere neglexerit ad Concilia celebranda.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VII.

Poena statuitur iis, qui ad Concilium venire recusaverint, fabricae Ecclesiae Tarraconensis, & sumptibus Concilii applicanda.

Quamvis per praedecessores nostros provisum fuerit, & statutum, ut Episcopi, & Praelati Provinciae Tarraconensis vocati, venire ad Provinciale Concilium teneantur, sub certis poenis in antiquis Constitutionibus jam contentis; quia tamen eorum aliqui excusationem frivolam allegantes, in veniendo sunt desides, ac remissi; sacro approbante Concilio ordinamus, ut quicumque Episcopus ad Concilium auctoritate ordinaria evocatus non venerit, nisi talem excusationem habuerit, quae adverata, medio juramento per Procuratorem per eum missum, & ad hoc legitime constitutum, per Concilium legitima fuerit reputata, ultra alia statuta contra tales, quae volumus in suo robore permanere, poenam centum florenorum incurrat; quorum quinquaginta fabricae Tarraconensis Ecclesiae, alii vero quinquaginta communibus expensis Concilii irremissibiliter applicentur. Inferiores vero Praelati, qui in talibus fuerint remissi, & Capitula, in poenam incidant quinquaginta, qui in duas partes divisi modo simili applicentur.

Idem in Concilio secundo Tarracone celebrato.

CAPUT VIII.

Nullus ut Procurator alterius in Concilia admittatur, nisi fuerit in Ordine Sacro constitutus, aut Religionem professus.

Cum nullus in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, saecularibus, vel Regularibus, vocem habeat in Capitulo, etiam si hoc ab aliis libere concedatur, nisi saltem in Subdiaconatus Ordine fuerit constitutus, de consensu sacri Concilii duximus statuendum, ut nullus de caetero admittatur ad Provinciale Concilium, ut Procurator Capituli, vel alterius personae, qui

qui in dicto Concilio habeat interesse, nisi in Sacris Ordinibus constitutus, vel Ordinem Regularem fuerit expresse professus.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT IX.

Nullus in sacro Concilio Provinciali admittatur, quin fuerit aut in Sacris constitutus, aut Religionem professus.

Ecclesiasticæ dignitatis decori non convenit, ut qui semel sacro Provinciali Concilio subscripserint, iterum ad sæculum redeuntes, laicam vitam sequantur. Quamobrem Constitutionem Enneci prædecessoris nostri, *Cum nullus*, sacro aprobante Concilio, innovantes, & ampliantes, statuimus, & ordinamus, ut de cætero nullus, sive Titularis, aut Commendatarius, sive alterius Procurator ad sacrum Provinciale Concilium admittatur, nisi fuerit in Ordine Sacro constitutus, aut aliquam Religionem professus.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT X.

Quales Procuratores mittendi sint ab Episcopis, quando fuerint legitime impediti.

Antiquam Constitutionem declarando, hac nova Constitutione sancimus, ut nullus Episcopus nostræ Provinciæ de cætero, cum ad hoc sacrum Concilium convocatus fuerit, & legitimum impedimentum habuerit, propter quod venire personaliter nequiverit, nullos alios constituat Procuratores, præterquam Officiales, seu Vicarios Generales suos, aut aliquem ex Canonicis suæ Ecclesiæ, vel in eadem, seu Diœcesi sua Dignitatem habentes, seu Doctores in utroque, seu altero Jurium, aut in sacra Theologia Magistrum, qui ad minus unum Beneficium in illa Diœcesi obtineat. Quodque nullum ex Capitulis Ecclesiarum nostræ Provinciæ, Syndicum, seu Procuratorem constituere possit, nisi unum ex Canonicis illius Capituli, qui de Corpore, & Collegio eorum existat, cum quisque melius scire possit, quæ in suis Capitulis contingere dignoscuntur. In cæteris vero Constitutionem prædictam illæsam remanere volumus.

Idem in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XI.

Sede vacante, Capitulum Canonicum ad Concilium mittat, qui nomine Sedis vacantis Concilio intersit; cui æqua merces decernenda.

Felicis recordationis Joannes Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopatus Tarraconensis Administrator perpetuus, sapienter admodum, & salubriter statuit, Decreto Concilii illius, quod is secundum celebravit, cujus quidem initium est: *Quia interdum*, ut cum ab Episcopis Suffraganeis nostris Procuratores mitti ad Provinciale Concilium res cogeret, alii ab iis, qui pro Capituli negotiis missi essent, legerentur; ne quid Concilio Tarraconensis Ecclesiæ detraheretur auctoritatis, neve ejus quippiam amitteretur in deliberando prudentiæ, quam verisimile est multorum potius, quam paucorum sententiis contineri. Ac ne minus quidem salubriter decrevit Petrus Archiepiscopus in Constitutione, cujus initium est: *Insuper*, ut Canonicis, tum Cathedralium Ecclesiarum, tum etiam Collegiatarum, ad Concilium Provinciale missis, Regiasve Curias ad Episcoporum, aut Capitulorum negotia gerenda ite jussis, quo tempore iis districti essent, non minus integræ portiones Canonicæ darentur, quam si in suis Ecclesiis cultui Divino interessent. Sapiens videlicet utriusque Decretum, & quod ad retinendam sacri Concilii Tarraconensis auctoritatem pertinere videatur; sed in quo non satis diserte iis cautum fuerit, qui Sede vacante pro Episcopis ad Concilia Provincialia, aut Regias Curias mittuntur; quippe cum plerique eorum sua fraudati mercede adhuc fuerint. His igitur rebus adducti, & aliis non nullis communi Ecclesiæ, & Clericorum utilitati congruentibus; statuimus, ut quoties vacare Sedem contigerit, quempiam de Canonicis Capitulum illius designare teneatur, qui Sedis vacantis nomine Provincialibus Conciliis, Regiisve Curiis, cæterisque hujusmodi congregationibus intersit; ei autem, qui missus fuerit, vel ex hoc tempore de fructibus, & redditibus Archiepiscopatus, ac etiam mensæ Episcopalis, mercedis tantundem decernimus, quantum iis constitui solet, qui gerendis Capitulorum negotiis ad Provincialia Concilia, aliosve conventus mittuntur.

Idem in Concilio quinto Tarracone celebrato.

CAPUT XII.

Declaratur, transgressores Constitutionum Provincialium non obligari ad culpam mortalem, ultra pœnam in eis contentam, nisi in casibus hic expressis.

Ne permultos peccati laqueis irretiamus, declaramus, eos qui contra Constitutiones peccaverint, pœnæ tantum in eis constitutæ, non etiam peccato mortali obnoxios esse; nisi si, vel eas contemptu violarint, vel peccandi consuetudine irritas fecerint; vel certe admissa crimina adeo gravia extiterint, ut in peccatis mortalibus, vel Divina Lex, vel Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Decreta habenda censuerint. Quibus vero delictis nulla certa pœna constituitur, ea Judicis arbitrio plectenda sunt; permittimusque Prælatis, ut ubicumque excommunicationis pœna infligitur, eam, si visum fuerit, in aliam quampiam commutent. Malumus enim in iis, quorum nostra est animadversio, paullo remissiores videri, quam dum Legum severitate delicta vindicare studemus, maximam animarum multitudinem æternæ damnationis pecriculo objicere, Deum imitati, qui *non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat.*

TIT.

TIT. III. DE CONSUETUDINE.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in secundo Concilio Ilerdæ celebrato.

C A P U T I.

Neque prandia, neque aliud quicquam exigendum ab his, qui decimas ferunt.

Scriptura sacra, Patrumque Decreta sanserunt, a cunctis fidelibus Deo, & ejus Ministris decimas integre, & libere esse persolvendas. Habet tamen quorundam abusus, quorum Deus venter est, ut quum decimas ad granarium Ecclesiæ deferunt, sicut debent, comestiones, seu prandia exigant hac de caussa; & quod semel, seu una die possent ad granarium Ecclesiæ apportare, per multas vices, multosque dies decimas minutatim deferant; ut singulis vicibus reficiantur a Rectoribus, & cibentur. Cumque hoc in detrimentum, & deminutionem jurium decimalium non sit dubium redundare; ideo nos Rodericus, permissione Divina Sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, approbante sacro Concilio, hoc fieri prohibemus, consuetudine quavis contraria non obstante. Si quis vero contra prohibitionem nostram hujusmodi comestiones, & prandia ex hac caussa exigerit, seu propter hoc partem decimæ subtraxerit, & retinuerit, vel retineri fecerit; & monitus per Rectorem, infra decem dies non satisfecerit, auctoritate præsentis Constitutionis excommunicationis pœna compellatur.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T II.

Præcipitur, ut præter Librum, qui vulgo Consueta *dicitur, alius quo officiorum, juxta usum cujusque Ecclesiæ, contineatur descriptio, in Choro catena alligatus habeatur.*

Quia per cæremonias, quas per anni circulum ad Dei laudem, & cultus Divini augmentum in Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatis, & aliis, ubi est ultra numerum duodecim officiantium, observare debent Ecclesiasticæ personæ, cum in scriptis non appareant, quæ quisque in qualibet Ecclesia facere teneatur, officii Divini turbatio, & frequenter scandala oriuntur; præcipimus, in qualibet dictarum Ecclesiarum infra biennium fieri unum Librum, qui stet in Choro Ecclesiæ cum catena, ubi omnia pertinentia ad Divinum officium, secundum usum Ecclesiæ, infra annum, & quis illa facere debeat, exacte conscribatur.

TIT. IV. DE ELECTIONE.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

C A P U T I.

Forma faciendi processus, & inquisitiones super promovendis ad regimina Ecclesiarum Cathedralium, seu Monasteriorum, atque cæteras Dignitates, de quibus in Consistorio providetur, ex Decreto felicis recordationis Gregorii Papæ XIV.

Statuit Sancta Tridentina Synodus eam formam examinis, inquisitionis, aut instructionis in Concilio Provinciali faciendam de qualitatibus eorum, qui ad Cathedrales Ecclesias promovendi sunt, in unaquaque Provincia præscribendam esse, quæ magis opportuna, & utilis esse videatur. Cum vero hanc formam Gregorius Papa XIV. felicis recordationis sua Constitutione præscripserit; & ad examen etiam eorum, qui ad Monasteria, & alias Dignitates, de quibus in Consistorio providetur, extenderit; eam hoc loco inseri jubemus, & in tota nostra Provincia, sacro approbante Concilio, observari præcipimus.

G R E G O R I U S E P I S C O P U S

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Onus Apostolicæ servitutis, ad quod nuper nos dignatio Divina provexit, assidue admonet, in eam potissimum curam nobis esse pastorali solicitudine incumbendum, ut quæ a sacris Oecumenicisque Conciliis pro communi totius Christiani populi salute pie prudenterque statuta sunt, nulla aut temeritate violentur, aut negligentia deserantur; ea præsertim, quæ ad bonos idoneosque Pastores Cathedralibus, ac superioribus Ecclesiis gubernandis præficiendos pertinent. Nam si in quibusvis Ecclesiæ gradibus, & ministris curandum est tales elegi, qui religione, & sanctitate fideles ædificent, multo certe magis elaborandum est, ne in ejus electione erretur, qui supra omnes gradus constituitur, cui tamquam servo fideli, & prudenti totius familiæ cura traditur, qui ad omnem virtutem, & mandatorum Dei observantiam, aliorum forma esse debet; cum certum sit, gregis salutem magnopere pendere ex boni Pastoris præstanti vita, & doctrina. Sane Venerabiles Patres, qui ex toto terrarum orbe ad sacrum Generale Tridentinum Concilium a summis Pontificibus prædecessoribus nostris evocati magna frequentia convenerant, cum aliis rebus multis præclarum studium ad corrigendos depravatos mores, & collapsam Ecclesiasticam disciplinam restituendam ostenderunt, tum in eo potissimum insigni zelo magnoque cum laude laborarunt, ut rationem invenirent, qua viri doctrina, pietate, prudentiaque excellentes, & in Ecclesiasticis functionibus diu multumque versati, Ecclesiis Cathedralibus præficerentur. Nos igitur qui cum in minoribus constituti, Cremonensem Ecclesiam regeremus, in eodem Concilio cum Sanctis, & egregiis illis Patribus interfuimus, & Concilio absoluto, ad Ecclesiam nostram reversi, magno semper desiderio flagravimus, ut tam salubria Generalis Concilii Decreta executioni debitæ mandarentur, atque, ut id fieret, pro virili parte curavimus, multo nunc magis, quum, disponente Domino, omnium Ecclesiarum cura, & solicitudo nos premit, summo desiderio tenemur, ut Pastores ii præficiantur Ecclesiis, qui opus suum, & ministerium impleant, & de ovium salute nos in Domino lætificent. Illud autem in hoc saluberrimo, & pernecessario negotio, quod est de Episcopis eligendis, & præficiendis, videtur esse præcipuum, ut instructio, examen, & inquisitio

de

de fide, vita, moribus, doctrina, & prudentia promovendorum tam accurate, fideliter, ac serio instituatur, ut omni fallaciæ fuco semoto, certo confidere valeamus, tales a nobis Christi gregi pascendo esse præpositos, quales tantum onus, Angelicis videlicet humeris formidandum, exigit, & quales ille expetit, qui pro iisdem ovibus redimendis propriæ vitæ, ac sanguini non pepercit. Et quidem in hoc parte providentia dicti Concilii Tridentini minime defuit, cum statuerit, ac mandaverit, ut in Provinciali Synodo per Metropolitanum habenda præscriberetur quibusque locis, & Provinciis, propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma, Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis utilis, atque opportuna esse videretur. Verum neque id hactenus, nisi a paucissimis, factum est, neque spes est, nisi longissimo temporis spatio, ut ab omnibus fiat, atque interim, dum certa examinis, sive inquisitionis ratio a Provincialibus Conciliis expectatur, perit uber ille fructus, qui ex tam utilibus Concilii Generalis Decretis sperari posse videatur; & experientia ipsa docuit per tot annos a publicatione Concilii prædicti elapsos, quid in unaquaque Provincia opus sit, quidve possit fieri. Habita igitur cum Venerabilibus Fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus matura deliberatione, ac de eorum unanimi consilio, & assensu, præsenti nostra perpetuo valitura Constitutione decernimus, ut quum extra Romanam Curiam examen, instructio, sive inquisitio facienda erit, nemo omnino, cujuscumque status, gradus, conditionis sive fuerit, inquisitionem prædictam sibi arrogare præsumat, sed integrum hoc negotium iis, qui a prædicto Tridentino Concilio designantur, Apostolicæ videlicet Sedis Legatis, seu Nunciis Provinciarum, aut ejus, de quo inquisitio fit, Ordinario, eoque deficiente, Ordinariis vicinioribus relinquatur, nisi justis de caussis nobis, aut pro tempore existenti Romano Pontifici, per speciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoque committendum esse visum fuerit. Quod si forte aliquis prædictorum consanguinitate, aut affinitate usque ad tertium gradum inclusive promovendum contingeret, ut omnis suspicio carnalis affectus a tam sancto negotio repellatur, ille quidem eo casu censeatur exclusus, atque ad eum, qui proxime sequitur, hoc est, si Legatus excludendus erit, ad Nuncium, si Nuncius, ad Ordinarium, si Ordinarius, ad viciniorem Ordinarium, inquisitionis officium deferatur. In Curia vero hæc functio spectet, vel ad eos Cardinales, qui a nobis, vel pro tempore existente Romano Pontifice deligentur, vel ad Cardinales earum Provinciarum, seu Regnorum apud nos, & Sedem Apostolicam Protectores, in quibus Ecclesiæ ipsæ consistunt, si tamen ad ipsos hujusmodi vacantium Ecclesiarum relatio pertinebit. Quod si de Episcopo, vel Metropolitano extra Romanam Curiam degente, ab una Ecclesia ad aliam ex aliqua gravi, & justa caussa transferendo agetur, hoc munus, deficientibus Legato, vel Nuncio Apostolico ejus Provinciæ, aut Regni, ubi Ecclesia ipsa, a qua transfertur, sita erit, ad Metropolitanum, si Episcopus; ad Suffraganeum vero antiquiorem residentem, si Metropolitanus transferendus erit, pertinere declaramus. Deinde, quia Sacrum Tridentinum Concilium, non sine magna ratione, eminentes personas, & quæ negotii magnitudinem probe intelligerent, ad hoc officium nominavit; declaramus, & statuimus, tam Legatos, sive Nuncios, quam Ordinarios, vel alios ab hac Sancta Sede forte delegandos, non per Auditores, aut Vicarios, aliosve Ministros, sed per se ipsos inquirendi munus exercere debere, quamvis ab hujusmodi personis, aliisque viris peritis adjuvari possint. Et si Prælatus inquirens per se non posset ob locorum distantiam testes examinare circa articulum aliquem, ut legitimos natales, vel ætatem, aut aliquid ejusmodi; licebit ei articulum illum alteri personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ subdelegare, non autem universam inquisitionem. Quod si forte contingat, aliquem supradictorum legitime impediri, ut per se hoc munus præstare non possit, ad alios ea cura transfertur, qui sunt ab eodem Concilio Tridentino ad hoc officium designati, ut supra dictum est, de iis, qui ob consanguinitatem, vel affinitatem ab hoc munere excluduntur. Ad hæc, ut mens ejusdem sacri Concilii recte, ac fideliter debitæ executioni mandetur, & tale sit examen, quale requiritur in negotio tanti ponderis, declaramus, ac statuimus, non esse in vita, ac doctrina promovendi investiganda, eam rationem adhibendam, ut ab ipso promovendo articuli offerantur, ac testes producantur; sed oportere, ut Prælatus, qui munus inquirendi suscepit, articulos conscribat, atque ipse ex officio suo illos testes vocet, atque examinet, quos de rebus inquirendis sincerum, ac fidele testimonium daturos esse existimet. Verum ut inquisitio prædicta facilius, ac plenius perfici, atque expediri queat, utile erit, si Prælatus, qui inquisitionem facturus est, vel a promovendo, vel ab alio aliquo confici curet schedulam, in qua sint ordine descripta, nomen promovendi, cognomen, patria, parentes, ætas, ordo, gradus, professio, functio, si quam is forte exercuit, loca in quibus, aut Theologiæ, vel Juri Canonico operam dederit, aut longo tempore versatus fuerit, denique amici, ac familiares, qui tam ipsum, quam parentes ejus intime norunt. Quod si promovendus documentum aliquod exhibere voluerit, unde ipsius ætas, gradus, dignitas, sacri ordines, functio, officia, muneraque, aut aliquid ejusmodi comprobetur, admittendum, ac processui inserendum erit, modo documentum publicum, seu authenticum fuerit. Illud quoque prohibendum censuimus, ac expresse prohibemus, ne ad testimonium dicendum de Fide Catholica, vita, moribus, doctrina, atque aptitudine ad regendam Ecclesiam, quilibet homines admittantur; sed viri tantum graves, pii, prudentes, docti, qui de qualitatibus promovendorum rectum judicium ferre valeant, ac, ut supra diximus, sincerum, ac fidele testimonium dare velint. Proinde tam cognati, ac nimium familiares, quam inimici, atque æmuli, excludendi erunt. Porro testes ejusmodi, Prælatus, qui examen, seu inquisitionem habiturus erit, seorsum, ac sigillatim examinabit, &, si quando judicaverit

expedire , eis ad memoriam reducet , tum juramenti vim , tum perjurii gravitatem ; eosdem etiam serio , & graviter admonebit , ipsos reos futuros apud Omnipotentem Deum eorum omnium , quorum vel committendo , vel omittendo rei erunt , qui promovebuntur , si vel falsa narrando , vel reticendo vera , in caussa erunt , ut homines indigni , vel minus idonei ejusmodi Ecclesiis præficiantur . Diligenter etiam testium qualitates cognoscere studebit , ac potissimum , quam sint ad promovendos affecti , ut inde conjiciat , utrum ex affectu , an ex veritate testimonium dicant . Denique quum testes de qualitatibus promovendi interrogabit , dabit operam , ut quoad ejus fieri poterit , omnia , & singula , quæ ad prædictam inquisitionem facere videbuntur , per ipsos exprimantur . Quamvis autem qualitates omnes promovendorum , quæ in Generalium Synodorum Decretis , aliisque Canonicis sanctionibus continentur , probe cognitæ esse debeant , iis quibus inquisitionis officium demandatum est , quales sunt , natum esse ex legitimo matrimonio , atque ex parentibus Catholicis , annum tricesimum jam explevisse , sacris Ordinibus , saltem ante sex menses , initiatum esse , gradum Doctoratus , aut licentiæ in Theologia , vel Jure Canonico , aut certe publicum alicujus Academiæ testimonium obtinuisse , quo ad alios docendos idoneus esse declaretur ; ad hæc in Ecclesiasticis functionibus diu esse versatum ; item fidei puritate , innocentia vitæ , prudentia , usu rerum , integra fama , doctrina denique præditum esse . Tamen quia circa doctrinam plures fraudes committi solent , & sæpe contingit , ut nonnulli scientia vacui , de solo Doctoris titulo , aut privilegio glorientur , volumus , ut de eorum etiam doctrina diligenter inquiratur , qui , vel Doctoratus , aut licentiæ titulis , & privilegiis gaudent , vel etiam a publicis Academiis testimonium habuerunt , quod idonei essent ad alios docendos ; nisi forte aliquorum insignis doctrina ex publica ipsorum functione notoria esset . Ita vero inquisitio facienda erit , ut quibus in locis , quanto tempore , & quo fructu Theologiæ , vel Juri Canonico promovendus operam dederit , cognoscatur . Et quoniam in quibusdam Provinciis nulla sunt studia generalia , neque ullæ publicæ Scholæ , neque usus habet , ut qui studiis operam navant , ullis Doctoratus , aut licentiæ insignibus decorentur ; declaramus in ejusmodi locis sufficere , si testimonio Virorum gravium , & Sacræ Theologiæ , vel Juris Canonici peritorum constet , promovendos , ea scientia Theologiæ , vel Canonum vere pollere , ut idonei sint ad ea docenda , quæ populum Christianum scire oportet , ac muneris sibi injungendi necessitati valeant satisfacere . Testes præterea deponant , se de scientia promovendorum certos redditos esse ex eo , quod prædictos promovendos specimen suæ doctrinæ publice , vel privatim dedisse cognoverint . Quod autem ad Regulares pertinet , cum ad Ecclesias Cathedrales promovendi fuerint , ne fraus ulla subrepere possit , in eo quod idem Tridentinum Concilium statuit , ut Regulares a suis Superioribus sufficientis doctrinæ testimonium habeant ; declaramus nomine Superiorum eos dumtaxat intelligendos esse , qui nullum sui Ordinis Superiorem agnoscunt , sive ii cujusvis Ordinis Abbates , Magistri , aut Ministri , aut Præpositi Generales , aut quorumlibet Congregationum Præsidentes , sive Definitores , aut Visitatores Capitulum Generale repræsentantes , sive alii quocumque vocabulo nominentur , & in eorum absentia ipsorum Vicarii , seu Commissarii Generales , vel in Romana Curia Procuratores Ordinum , aut Congregationum Generales in hac parte succedant . Et nihilominus præter Superiorum testimonium , qui fidem facient , ejusmodi Regulares ad alios docendos idoneos esse , volumus ea servari , quæ de iis diximus , qui publicum suæ doctrinæ ab aliqua Academia testimonium habent ; ut videlicet serio inquiratur , an Regulares ad Cathedrales Ecclesias promovendi , eos progressus in studiis fecerint , qui in futuro Antistite requiruntur . Post inquisitionem vero de fide , vita , moribus , doctrina , & prudentia promovendi , necnon informationem de statu Ecclesiæ , aliisque necessariis rebus , quæ pariter coram superius expressis Prælatis , juxta ejusdem Concilii Decreta , fieri debet , professio Fidei Catholicæ a promovendo facienda erit , quam quidem ab eo dumtaxat recipiendam esse declaramus , ad quem inquisitio pertinebit ; nisi forte , qui professionem emissurus est , a Prælato inquirente longe distet ; tunc enim is Prælatus ex subdelegatione inquirentis professionem admittere debebit , cui promovendus vicinior erit ; quod idem intelligatur de informatione de statu Ecclesiæ accipienda ; si quando contingeret , ut in alia Provincia , sive Regno esset Ecclesia , in alio promovendus . Recipiet autem Prælatus professionem promovendi præsente Notario publico , ac testibus , atque eam a se admissam , ac receptam propriæ manus subscriptione testabitur . Is quoque , qui professionem ejusmodi fecerit , in eo loco , ubi proprium nomen profitentis exprimi solet , nomen suum manu propria adscribet . Denique his peractis , Notarius publico instrumento fidem faciet de professione prædicta , adhibitis testibus , ut præfertur . Ubi vero totum examen , seu inquisitio de persona promovenda perfecta fuerit , ea in instrumentum publicum redacta , cum toto testimonio , ac professione Fidei emissa ad hanc Sanctam Sedem , ut Concilium statuit , quamprimum clausa , & obsignata in forma authentica transmittenda erit . In qua re observari volumus , ut professio Fidei iisdem omnino verbis descripta sit , quæ in ea forma continentur , quam felicis recordationis Pius Papa IV. prædecessor noster statuit observandam , & ut Prælatus , qui instructionem , examen , & inquisitionem fecit , vel per Literas separatas , simul tamen cum processu mittendas , vel per subscriptionem dicti processus significet , quanta fides testibus examinatis , eorumque dictis , & scripturis productis suo judicio habenda sit ; simul etiam quid de promovendo ipse sentiat . Processus autem sic formati , & ad Curiam transmissi , a Cardinale , cui proponendi munus incumbet , & a tribus prioribus Ordinum Cardinalibus , ut moris est , juxta formam Concilii prædicti , subscribentur , & expedientur . Volumus autem , ut Cardinalis relator moneat promovendum , si præsens in Curia fuerit , ut juxta

Con-

Concilium Lateranense novissime celebratum, omnes Cardinales, sive majorem partem Collegii adeat, antequam Ecclesiam proponat; ut quæ a referente collega sint audituri, omni lota fide, quantum ad personam promovendi attinet, cognoscere possint. Hæc porro omnia, quæ de promovendis ad Ecclesias Cathedrales dicta sunt, ad eos etiam pertinere, atque in eorum promotione servanda esse declaramus, & decernimus, qui nominati, præsentati, aut electi fuerint, ad Dignitates Abbatiales, ac Prioratus, seu Præpositatus, Monasteriorum regimina, aut alias Regularium cujusvis Ordinis, aut etiam sæcularium Præfecturas, de quibus Consistorialiter providere contigerit, atque eos præsertim, quibus præter curam, & regimen Monachorum, aut Canonicorum, Clericorumque Regularium, vel sæcularium, annexa est in populum jurisdictio spiritualis, vel temporalis, excepta tamen ætate, circa quam nihil innovamus. Quo vero ad doctrinam, cum Generalia Concilia non statuant, ut personæ promovendæ ad Regulares Dignitates, Doctoratus, sive licentiæ gradum suscipere, vel publicum testimonium ab Academia aliqua habere teneantur; & tamen æquum sit, ut ea doctrina polleant, qua onus sibi imponendum sustinere valeant, declaramus, & statuimus, ut Prælati, qui inquirendi munus suscepturi sunt, studiose, ac diligenter inquirant super doctrina ejusmodi personarum, juxta modum, & formam superius præscriptam, ut nos, & pro tempore futuri Romani Pontifices, habita de illis vera informatione per processum, qui ab inquirente transmittetur, certo statuere, ac judicare possimus, an persona promovenda vere sit talis, qualem Dignitas illa, ad quam provehenda est, exigit, & requirit. Hortamur vero in Visceribus Domini nostri Jesu Christi, ac paterna charitate monemus eos omnes, qui ab hac Sancta Sede nominandi, præsentandi, vel etiam eligendi futuros Episcopos, vel Abbates jus habent, ut serio apud se cogitent, quanti sit hoc negotium, ex quo salus animarum, tranquillitas Reipublicæ, incolumitas Religionis, propagatio Fidei, aliaque permulta, & maxima bona dependent. Illud etiam sæpe, & sæpius ad mentem revocent, quod Sancta Tridentina Synodus admonet, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium cupiditatibus; sed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curaverint. De nominandis vero, præsentandis, vel eligendis ad Regulares Dignitates, præter ea, quæ superius observanda esse declaravimus, illud quoque paternis his nostris hortationibus, & monitionibus adjiciendum censuimus, ut nominationis, præsentationis, vel electionis jus habentes eos deligere studeant, atque omnino caveantur, qui non modo eundem Ordinem sint ante professi; sed in eodem etiam satis diu laudabiliter versati. Neque enim decet, ut Magistri aliorum esse incipiant, qui non fuerint ante discipuli, & subditis imperare præsumant, qui prius non didicerint Superioribus obedire. Eos denique qui vel examinando, & inquirendo, vel testimonium ferendo, operam suam in hac re præstebant, serio admonemus, ut ea fide, ac diligentia in negotio tanti momenti versentur, ut a Deo, & a nobis laudem pro bono opere exspectare valeant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ prohibitionis, voluntatis, declarationis, decreti, statuti, hortationis, & monitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Paulli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romæ, in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicæ 1591. Idibus Maji, Pontificatus nostri anno primo.

TIT. V. DE AUCTORITATE, & USU PALLII.

INNOCENTIUS PAPA IV.

CAPUT I.

Conceditur facultas Archiepiscopo Tarraconensi, ut per totam suam Provinciam possit ante se Gcucem facere deferci.

Innocentius Episcopis servus servorum Dei, Venerabili Fratri Archiepiscopo Tarraconensi salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum pro Christo legatione fungaris, natus pro patribus inter alios filios gratiæ, filius adoptivus, ac divinorum ministeriorum dispensator fidelis, ut illius sigilli signeris signaculo, qui te dispensatorem, ex injuncta tibi officii cura, constituit verbi sui, & per sigillum appensum, & suspensum legatio pateat manifesta; quæ sic Crucifixi nuncium prebet exterius ad decorem, ut intus ipsius tibi memoriam imprimens ad timorem, ad portanda Crucifixi stigmata in tuo corpore te inducat, ut dum judicatum subsequeris, ab auditione mala, quam proferet contra malos, judicantem non timeat, tuæ Fraternitatis meritis merito provocati, ut Ecclesia tua in te recipiat munus gratiæ amplioris; & fructus palmæ tibi ascendenti in palmam, fiat gutturi tuo dulcis, externo decore internum multipliciter ampliante; quod per totam Tarraconensem Provinciam Metropolitica tibi jure subjectam, liceat tibi tuisque successoribus in perpetuum, vivificæ Crucis vexillum facere anteferri, auctoritate vobis præsentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Dat. Lugduni 15. Kal. Decembres, Pontificatus nostri anno tertio.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in secundo Concilio Valentiæ celebrato.

CAPUT II.

Probibetur Archiepiscopus Toletanus Crucem jubere sibi præferri, Palliove uti, aut indulgentias concedere in Provincia Tarraconensi.

Item sacro approbante Concilio statuimus, quod si Toletanus Archiepiscopus per Tarraconensem Provinciam transitum faciens, Crucem ante se portare fecerit, vel Pallio usus fuerit, vel indulgentias dederit in nostra Provincia, quæ sicut dicitur, fuerunt per eundem temere alicubi attentata, loca, ad quæ ipse taliter venerit, & in quibus prædicta attentaverit, quamdiu ibidem fuerit, cessent penitus a Divinis. Et ne ejus præsumptio remaneat impunita, si supradicta in Provincia nostra de cætero commiserit, auctoritate nostra, & sacri Concilii ipsum ex nunc quasi ex tunc excommunicationis sententiæ decernimus subjacere. Et si aliquis Literis indulgentiæ Archiepiscopi Toletani in nostra Provincia usus fuerit, tamquam falsarius puniatur.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPVT III.

Pœna statuitur Ordinariis Provinciæ Tarraconensis, qui non vetuerint, quominus Archiepiscopus Toletanus, quispiamve alius Crucem sibi præferri jubeat, Palliove utatur, aut indulgentias concedat intra Provinciam.

Item sacro approbante Concilio statuimus, quod si Toletanus Archiepiscopus, vel quicumque alius Archiepiscopus, per Tarraconensem Provinciam transitum faciens Crucem ante se portari fecerit, vel Pallio usus fuerit, vel indulgentias dederit; quæ, sicut dicitur, fuerunt per aliquos temere attentata; si Diœcesanus, in cujus Diœcesi talia committentur, non se opposuerit, & hæc non inhibuerit, ut melius poterit, sit abingressu Ecclesiæ eo ipso suspensus. Et si aliquis Literis indulgentiæ aliquorum Archiepiscoporum in nostra Provincia usus fuerit, tamquam falsarius puniatur.

TIT. VI. DE RENVNCIATIONE.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPVT I.

Quo pacto resignationes Beneficiorum fieri debeant, & quatenus ab Ordinariis sint admittendæ, ex Decreto felicis recordationis Gregorii Papæ XIII.

Quoniam occultæ, & simulatæ Beneficiorum resignationes multa incommoda, & vitium simoniæ sæpe secum afferre solent, felicis recordationis Gregorius Papa XIII. sequentem edidit Constitutionem; quam, sacro approbante Concilio, ut omnibus hujus nostræ Provinciæ Ordinariis nota sit, & quo pacto resignationes Beneficiorum ab illis admittendæ sint, innotescat, hoc loco inserendam esse statuimus, & ordinavimus.

GREGORIVS EPISCOPVS.

Servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Humano vix judicio ita bene quicquam, & providenter sanciri potest, quin usus sæpe aperiat, doceatque id quod salubre fore credebatur, minus experiundo prodesse; quod in illis Constitutionibus, quas ad prohibendas simulatas, occultasve Beneficiorum Ecclesiasticorum resignationes diversi Romani Pontifices multifariam ediderunt, & felicis recordationis Pius Papa V. prædecessor noster novissime promulgavit, cognoscimus accidisse. Nos hoc malum, prout occasio necessitasque postulat, coercere volentes, statuimus, ut posthac omnes, & quæcumque resignationes, etiam caussa permutationis, ac Commendarum, & etiam Literis Apostolicis non confectis, & possessione non habita, necnon litis, & jurium quorumcumque cessiones, ac retrocessiones, quæ deinceps de quibuscumque Beneficiis Ecclesiasticis in nostris, seu Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, ac etiam coram Notario publico, & testibus fient, & a nobis, vel illo, seu nostro, vel illius mandato admittentur; & super eis provisiones, & quæcumque aliæ dispositiones, sive temporales, sive perpetuæ, auc ad hoc mandata Apostolica sub quacumque forma, & quibuscumque etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ac piis locis, quocumque privilegio suffultis, facta, publicari debeant cum Literis Apostolicis desuper confectis intra sex menses, si Beneficium citra montes fuerit, ultra vero intra novem a data concessionis gratiæ, non autem a die præstiti super ea consensus numerandos, etiam si postea concessio gratiæ hujusmodi ex quavis caussa, diversisque subsequentibus datis, ac quotiescumque, & quovis modo reformata, & valida reddita fuerit, pluresque, & quotquot in alium, vel alios cessiones, ac etiam in ipsummet primum resignantem, vel cedentem retrocessiones termino prædicto nondum elapso intercesserint; itaut unicus dumtaxat terminus omnibus his successivis cessionibus, ac retrocessionibus decurrat; ut qui postremus gratiam habuerit, publicationem hujusmodi facere ceteraque omnia hic præscripta intra eundem terminum præstare teneatur. Ipsa autem publicatio in Cathedrali, & in Beneficii Ecclesia, vel Ecclesiis, si in pluribus illud sit, fiet ubique, dum frequens populus ad Missarum solemnia convenerit; palam omnibus Literæ Apostolicæ prædictæ, earumve transumptum authenticum exhibeatur, claraque, & intelligibili voce resignatio, seu cessio hujusmodi, ac Beneficii qualitas, & invocatio, nominaque, & cognomina resignantis, seu cedentis, ac illius, in cujus favorem gratia hujusmodi facta est, pronuncientur; itaut hæc omnia possint ad notitiam omnium ibi existentium verisimiliter pervenire, scriptoque de his omnibus exemplo collato, valvis dictarum Ecclesiarum affixum relinquatur. Si vero Ecclesia Beneficii ruralis sit, aut populo, conventuque careat, nocasa in Parochiali, intra cujus Parochiæ limites Beneficium ipsum consistit, & in

Ca-

Cathedrali Ecclesia, vel si locus bello, seu pesti, aliisve manifestis periculis subjaceat, tunc in proxima Parochiali, ac etiam in Cathedrali Ecclesia, vel si aditus ad illas, aut utramvis minime sit securus, in alia Cathedrali, vel Parochiali viciniori, periculorum immuni publicatio hujusmodi peragatur. Is quoque, in quem disponi, vel mandari de Beneficio etiam litigioso, vel accedente non possessione sub quacumque forma contigerit, possessionem Beneficii intra dictum tempus vigore Literarum Apostolicarum desuper confectarum, nec alias apprehendere debeat, & si propter litem, aut aliud legitimum impedimentum nequiverit, saltem Literas Apostolicas cum earum publicatione, si tunc facta erit, Judici, seu executioni illarum, vel aliis, ad quos pertinet, per se, vel Procuratorem suum legitimum, intra idem tempus præsentare, & apud illum, vel illos pro ipsarum Literarum executione instare, & possessionem hujusmodi instanter petere teneatur. Cæterum modus, & forma hic tradita semper, & ubique debeat observari, nec alius, vel æquipollens ullo modo admitti in omnibus hujusmodi resignationibus, cessionibus, & retrocessionibus, de quibuscumque Ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, tam virorum, quam mulierum, dignitatibus, officiis, & Beneficiis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Militiarum Regularibus, etiam electivis, & manualibus, ac etiam de jure patronatus laicorum illustrium, & aliis quomodocumque existentibus, sive pacificis, sive in petitorio, sive in possessorio litigiosis, etiam de quibus in Consistorio nostro disponi consuevit, seu debet, quæ posthac ex quacumque caussa fient, & per nos, ac prædictos successores, extra tamen dictum Consistorium, admittentur, etiam cum reservationibus nominis, tituli, administrationis, possessionis, fructuum, etiam omnium, ac rerum, & jurium quorumcumque. Ad prædictorum tamen observationem, eum, in quem juris sit cessio Beneficii, quod tempore cessionis hujusmodi, & ante illam, vigore Literarum Apostolicarum, ut supra, si ad id tenebatur, publicatarum, realiter possidebat, nolumus obligari. Quod si quicquam prædictorum omnium omissum fuerit, dictis terminis, ut cuique præscripti sunt, elapsis, omnes dispositiones, & gratiæ resignatorum, & cessorum Beneficiorum, aut jurium hujusmodi, cum omnibus inde secutis, sive de pacificis, sive de litigiosis, fiant irritæ, & inanes; nullaque alia gratia super hujusmodi Beneficia, sive jure cessa, iis quibus concessa fuerit, suffragetur; sed ipsi tales inhabiles, & incapaces sint ad hujusmodi Beneficia sic resignata, & cessa quandocumque obtinenda, illaque, sive jura ab ipsa statim prima resignatione, seu cessione, etiamsi illæ alias nullæ, & invalidæ essent, vacavisse, & vacare censeantur eo ipso, nec resignantibus, seu cedentibus, si postea in sua possessione remanent, Constitutiones de annali, & triennali possessore, nec præsumptæ, aut tacitæ retrocessiones, etiam propter diuturnam continuatæ possessionis hujusmodi tolerantiam, nec omnino aliud jus, vel Beneficium ullo tempore suffragetur, sed ipsa Beneficia, sive jura sic a principio vacantia, a Sede Apostolica prædicta dumtaxat impetrari valeant, ac concedi. Illorum vero impetrationes, vel etiam Motu proprio concessiones, quibuscumque derogationibus suffultas nunquam sub clausulis generalibus, aut vacationum modis conditionalibus, vel impliciti comprehendantur; sed specialiter, & expresse ob non servatam præsentis Constitutionis formam, ac cum declaratione nominum, & cognominum resignantis, seu cedentis, & gratiam habentis dispositive, & non conditionaliter fieri omnino debeant; & quicumque sic impetraverit, aut gratiam etiam Motu simili habens præfinitum cuique casui tempus prædictum a data concessionis gratiæ sibi factæ hujusmodi, ea omnia, quæ cadens a jure prædicto debebat, præstare teneatur; & si pluribus gratiam hujusmodi fieri contigerit, is præ omnibus obtineat, qui primus publicationem suæ impetrationis fecerit, & possessionem adeptus fuerit, aut petierit, omniaque requisita prædicta adimpleverit, quamvis in data sit postremus, & possessio ab alio in publicando negligentiore prius apprehensa fuerit, vel petita. Reservationibus omnibus nominis, administrationis fructuum etiam omnium, ac pensionum, & aliarum rerum quarumcumque, necnon facultatibus, indultis, & aliis concessionibus, tam ipsis resignantibus, seu cedentibus, qui tamen possessionem ab initio re ipsa dimiserint, quam aliis ex hujusmodi resignationibus, seu cessionibus a Sede Apostolica factis nihilominus validis, plenumque effectum sortituris. Sed ne in Beneficiis super possessione, vel proprietate litigiosis litis prosecutio turbari valeat, vel differri in caussis hujusmodi contra cedentem ad ulteriora, etiam ad sententiam diffinitivam, & rem judicatam, ac illius executionem, quousque ille, qui gratiam ex resignatione, seu cessione, aut ex omissa forma publicationis hujusmodi obtinuit, ad caussam per se, vel Procuratorem legitimum accesserit, litemque hujusmodi susceperit, eodem modo, & ordine procedi possit, quo potuisset legitime, si cessio hujusmodi facta non fuisset, ac quicquid interim sic procedendo decretum, & expeditum fuerit, sive cum cedente, sive contra eum, etiam postquam ipse, vel quivis alius, incumbentia sibi secundum prædicta præstiterit, non solum circa fructus, sed etiam circa possessionem, & ipsum jus, quod cessum est, valeat omnino, & vim obtineat, illumque ipsum, cui gratia facta est, non minus afficiat, quam si ipso legitime citato, contra eum decretum, & expeditum fuisset, nec ipse adversus hæc, prætextu non acceptæ gratiæ, vel etiam illius ignorantiæ, aut citationis, vel intimationis executioni contra ipsum minime demandatæ, aliave ratione valeat excusari. Possit tamen ipse, etiam si in lite, & caussa hujusmodi subrogatus non sit, quandocumque ad illius prosecutionem, & terminationem venire, & a Judice, coram quo caussam ipsam, etiam ex delegatione pendere contigerit, in illis ipsis statu, & terminis, in quibus tunc eam esse repererit, etiam absque Rescripto speciali admitti. De Beneficiis autem, quæ deinceps in manibus Ordinariorum collatorum, etiam Cardinalium, etiam indulta, & facultates ad hoc ab Apsto-

lica

lica Sede habentium, ac Legatorum etiam de latere, & delegatorum etiam specialium ejusdem Sedis extra Romanam Curiam resignari, etiam ex caussa permutationis contigerit, ipsi intra mensem a egitium universum admissionis, vel rejectionis resignationis hujusmodi, & si per eos facienda erit, provisionis resignati Beneficii juxta Apolicas, & alias Canonicas sanctiones omnino absolvant. Et qui sic provisus fuerit intra tres menses a die sibi factæ provisionis illam publicet, & possessionem Beneficii capiat modo, & forma supradictis, alioquin illis elapsis nulla sit ejus provisio, & Beneficium vacare censeatur eo ipso. Ordinariique, & alii prædicti qui hæc, uti est præscribuntur, non perfecerint, eo casu potestate disponendi de ipsis Beneficiis sint ea vice privati, eorumque dispositio eo ipso ad Sedem Apostolicam devoluta existat, aut aliis idoneis ab ipsa Sede dumtaxat, modo, & forma prædictis concedantur. Decernentes sic per quoscumque judicari debere, necnon irritum, & inane quicquid secus super his per quoscumque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicti Pii V. & aliis omnibus aliorum prædecessorum nostrum Constitutionibus de publicandis resignationibus hujusmodi hactenus editis, & reformatis, quas omnes omnino abrogamus. Ita tamen quod in publicandis illis resignationibus, & cessionibus, quæ in manibus nostris hucusque factæ, & a nobis admissæ sunt, & tempus ad eas publicandas, juxta dicti Pii prædecessoris Constitutionem, nondum effluxit, Constitutio ipsa, quoad eas dumtaxat, integre observetur. Necnon resignantium, sive cedentium voluntatibus, conditionibus, protestationibus, & clausulis, in ipsismet resignationibus, & cessionibus, seu Procuratorum Constitutionibus, & mandatis, ac alias etiam ad præservationem suorum jurium, & significationem, quod non aliter, nec alio modo resignant, seu cedunt, appositis, & quacumque verborum vi, formula, & multiplicatione expressis, necnon indultis, privilegiis, & gratiis Apostolicis, etiam prædictis Cardinalibus, ac eorum, & nostris familiaribus continuis commensalibus, necnon Literarum Apostolicarum Scriptoribus, Abbreviatoribus, cæterisque Romanæ Curiæ Officialibus, & ex quibusvis caussis quomodocumque concessis, & confirmatis; quæ omnia etiam tollimus, & annullamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Ut autem præsentes amplius innotescant, volumus, ut earum exemplis etiam impressis, Notarii publici manu subscriptis, & sigillo personis in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides ubique in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Mandamusque illas in Librum Quinternum *appellatum, Cancellariæ Apostolicæ ad perpetuam rei memoriam de more referri. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1583. Nonis Januarii, Pontificatus nostri anno duodecimo.*

TIT. VII. DE ÆTATE, QUALITATE, ET ORDINE PRÆFICIENDORUM.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Quibus sit conferenda prima Tonsura.

Prima Tonsura nemini conferatur, de quo non sit verisimile, quod intendat ad Sacros Ordines promoveri. Episcopi vero, & eorum Officiales taliter punire studeant Clericos criminosos, ne aliquis prætextu impunitati allegei privilegium Clericale.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Præcipitur Canonicis Cathedralium, ut infra annum ad Subdiaconatus Ordinem promoveantur.

Cum nuper in sacro Concilio, quod continuando celebramus, ordinaverimus, quod quicumque in Canonicum Ecclesiæ Cathedralis assumptus fuerit, infra annum a die pacificæ possessionis computandum, postquam ad ætatem legitimam pervenerit, ad Ordinem Subdiaconatus saltem, legitimo impedimento cessante, se faciat promoveri; alias Canonia, quam adeptus fuerit, sit privatus ipso facto, alii per illos, ad quos collatio pertinet, libere conferenda; cumque ante dictam Constitutionem nonnulli fuerint, & sint Canonici Cathedralium Ecclesiarum, & in ipsorum Canonicatuum pacifica possessione, qui saltem ad Ordinem Subdiaconatus, cessante legitimo impedimento, non se fecerunt promoveri; ideo, eodem Concilio approbante, prædictam Constitutionem ad illos extendentes, sancimus, ut præfati Canonici, & Presbyteri de Capitulo, qui ætatem legitimam habent, infra annum a die præsentis Constitutionis publicatæ, quam etiam volumus in Ecclesiis Cathedralibus publicari, cum ætatem legitimam habuerint, ex tunc infra annum immediate computandum se faciant, cessante legitimo impedimento, promoveri, saltem ad Ordinem Subdiaconatus; alioqui eo ipso Canonicatibus, & Præbendis, quas obtinent, & beneficiis etiam, quæ obtinent in dictis Ecclesiis, & quæ obtinere non possent, nisi essent Canonici præbendati, sint privati; quæ aliis conferantur per illos, ad quos pertinet collatio eorundem.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT III.

De examine eorum, qui promovendi sunt ad sacros Ordines.

Nihil est, quod Ecclesiæ Dei magis officiat, quam indecens promotio indignorum. Nam quum indignis ad sacros Ordines patet ascensus, inordinata crescit ambitio, & proficiendi in scientia cura, & studium amputatur, & Ecclesiastici ordinis dignitas deducitur in contemptum. Universos igitur Episcopos sub obtestatione Divini judicii commonemus, ut ut unusquisque tamquam servus fidelis, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, sic fideliter, & prudenter attendat, cui Divina Sacramenta committat; ne, si ultra debitam meo-

mensuram alicui credat; aut infidelitatis, si scienter, aut imprudentiæ, si ignoranter, in districtu judicio veleet culpe noteri. Sed promovendi ad sacros Ordines, de ætete, qualitate, moribus, & scientia debito subjiciantur exemini; & circe eos, quæ e sacris Canonibus, Constitutione Domini Sebinensis, & Constitutionibus Provincialibus, & Synodalibus, & nostra etiam ileiute sunt, teneciter observentur; nec sub spe futuri profectus eliquis ordinetur, nisi actualiter tempore promotionis reperietur idoneus. Sene quie eliqui proprii Prælati notitiam fugiendo, vel aliis exquisitis coloribus, & modis, minus idonei, immo penitus illitereti, Sacerdotale officium ambierunt; omnibus Ecclesiarum Prælatis injungimus, eorum conscientiæ onerendo, ut si de aliquorum insufficientia eorum eures notabilis fama pulsaverit, tales exeminationi subjicient; & si eos sic insufficientes reperient, ab officii Sacerdotalis executione suspendant, usquequo per studii exercitium debitem sufficientiam fuerint assequuti. Cæterum ut addiscendi, & proficiendi in scientia opportunites talis conferatur, Ecclesiarum Prælatos, & Capitula propensius exhortamur, ut circe reformendas, & conservendas Scholes Artium solerter, ac diligenter intendant, ut tales in Scholis Clerici nutriantur, qui merito idonei fieri veleent Sacerdotes.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Præscribitur modus in Ordinibus conferendis, & dimissoriis concedendis servandus.

Si quæ e Sancte Tridentine Synodo de his, qui Ordines, vel conferunt, vel suscipiunt, accurate sancteque definita sunt, ea ab omnibus diligenter, exacteque fuissent observata; jam nunc Ecclesies nostræ Provinciæ pluribus doctis, & probatæ vitæ Sacerdotibus, & eliis Ecclesiesticis viris, ee quorum exemplo totius populi Christiani reformatio pendet, magis decorates heberemus. Sed cum compertum habeemus, eliquos (quod vehementer dolendum est) neque doctrinæ, aut moribus commendatos, neque justo titulo, neque a proprio Episcopo, sed aut ad titulum Beneficii sæcularis, parvi, aut nullius valoris, aut regularis, cujus nulli sunt fructus, aut patrimonii sæpe ficti, neque ab Episcopo approbati, aut denique e Capitulis Sede vacente intra ennum, vel etiem ab eliquibus Abbatibus Literas, ut a quocumque ordineri possint sæculares Clerici obtinentes, ali aliis, etiam Gallis, & ignotis Episcopis, non exspectatis temporum interstitiis, aut publicatis edictis, ad sacros Ordines fuisse promotos, & quotidie promoveri. Quibus incommodis ut occurrere possimus, Sacri Concilii Tridentini Decretis inhærentes, hujus nostri Provincialis Concilii approbatione decernimus, ut Episcopi temporibus a jure statutis, & servetis omnibus, quæ sunt ab eadem Sancte Tridentina Synodo definita, sub ditos dumtaxat suos; quos diligenti examine habiles, Ecclesiæ utiles, & Beneficium, de quo honeste vivere possint, pacifice possidere repererint, per seipsos ordinere curent. Quod si ægritudine fuerint impediti, non eis, ut a quocumque ordinentur, concedant, sed ipsi, ed quem hujus Provinciæ meluerint Episcopum, eos ordinandos mittant. Alterius vero subditum, qui a proprio Episcopo missus non sit, aut Beneficium, de quo vivere commode possit, in ipsorum Ecclesiis non obtineat, cui adscribi, & suis muneribus fungi in animo non habeat, nullo modo Sacris initient. Beneficia nullius valoris omnino abolenda, parvi cum aliis unienda curent, neque his titulis ebuti permittent.

Ad titulum pensionis, vel patrimonii nemo, præterquam e proprio Episcopo, ordinetur; qui qualie illa bona sint, fictene, an vera, & ed vitam sustentandam sufficientia, ec qui ad telem titulum pro necessitate, & commoditate Ecclesiarum assumendi fuerint, ipse solus judicare possit. Capitula Ecclesiarum, Sede vacante, elapso enno, præter erctatos, iis tantum, qui Beneficium in ee Diœcesi obtineant, quod ad commode vivendum sufficiens sit, quique diligenti examine, & edictis publicatis, habiles scientiæ, ætate, & moribus reperti fuerint, Literes dimissories concedant; non ut e quocumque, sed ab hujus dumtaxat Provinciæ Episcopo, servatis temporum interstitiis, promoveri possint; dispensere eutem in temporum interstitiis, eut in pluralitate Beneficiorum nequaquam sibi licere arbitrentur. Abbatibus quibuscumque, etiam si nullius Diœcesis sint, districte præcipimus, ne posthac (ut e Sancta Tridentina Synodo vetitum est) Clericis sæcularibus, etiem in ipsorum Ecclesiis Beneficia obtinentibus, dimissorias Literes ad quoscumque Episcopos concedere; neve Episcopos, in quorum Diœcesi sint, quominus proprio nomine in ipsorum Ecclesiis edicte, quibus de ætate, genere, & vita ordinandorum inquiritur, publicent, impedire ullo modo præsumant. Regulares quoque, eut regularia Beneficia obtinentes, nisi prius professionis votum emiserint, & diligenti Episcopi examine, literis, & moribus ornati, & in legitima ætate constituti reperti fuerint, ed sacros Ordines ascendere non permittantur.

Quæ vero Sancta Tridentine Synodo, non sine megna causse, de servandis temporum interstitiis, in conferendis minoribus, & mejoribus Ordinibus decreta sunt, ea ab omnibus Episcopis summopere observeri oportet; nisi quum personæ qualitas, aut Ecclesiæ utilitas, vel necessitas aliud postularet. Edicta vero trie pot minores Ordines publicenda sunt, per mensem ante singulos sacros Ordines singule; unde illorum pravam consuetudinem reprobamus, qui uno die minores, & altero Subdiaconatum conferunt, sine ullo edicto, aut uno pro tribus ebutentes, nullis temporum legitimis interstitiis observatis. Id enim est, quod vehementer improbandum est, si quis cito, & temere contra Apostoli præceptum manus imponat.

TIT.

TIT VIII. DE FILIIS PRESBYTERORUM.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Bona ex Beneficiis parta, & filiis illegitimis collata, quibus, ab ipsis ablata, debeant applicari.

Quia bona, quæ eb Ecclesiasticis Beneficiis habentur, per Rectores, seu Administratores Beneficiorum debent in utilitatem eorundem Beneficiorum, & non profanis usibus applicari, & iis quamplurimi abutuntur; ideo sacro approbante Concilio, statuimus, ut de cætero nulla persona Ecclesiastica beneficiata, cujuscumque status, dignitatis, gradus, Ordinis, Religionis, vel conditionis existat, habens prolem illegitimam, eidem proli terras, possessiones, honores, seu alia jura suorum Beneficiorum audeat stabilire, seu in emphyteusin concedere; nec eidem proli aliquid in vita, vel in morte, seu testamento, de pecunia, seu de aliis bonis, quæ a dictis suis Beneficiis acquisivit, per se, vel interpositam personam, vel alio quæsito colore, donare, concedere, seu legare, dari, seu legari faciat. Alias quicquid tali proli fuerit, ut præfertur, in vita, vel in morte datum, seu relictum, medietas in ornamenta Ecclesiæ, in qua est Beneficium ipsius donantis, seu relinquentis, erogetur, & reliqua medietas ejus Ordinario applicetur.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Non licere Presbyteris, & aliis Beneficia Ecclesiastica obtinentibus, filios illegitimos domi alere; neque in Ecclesia in Sacris eorum uti ministerio.

Sess. 25. de ref. C. 15.

Quamvis in Sacra Oecumenica Tridentina Synodo sancte diffinitum sit, non licere filiis Clericorum, qui ex illegitimo sunt matrimonio procreati, Beneficium aliquod in Ecclesiis, ubi eorum patres idem, vel aliud consimile habuerunt, obtinere, aut in illis ministrare; nihilominus (non sine gravi dolore, quod loqui veremur, & tacere non expedit) ad aures nostras deductum est, nonnullos Clericos sui status, & dignitatis oblitos, proprios illegitimos filios magno cum populi Christiani scandalo, & animarum jactura domi secum retinere, alere, & nutrire, simulque cum illis cohabitare, eosdemque in illis Ecclesiis, in quibus patres sunt beneficiati, ipsis, & aliis, dum Missas, vel alia Divina officia celebrant, ministrare. Ideo ut parentum, quos maxime puritas, & sanctitas decet, incontinentia a locis Deo consecratis longissime absit, & ab hominum memoria penitus aboleatur, & extirpetur; his quæ tam pie ab illis Sanctis Patribus tradita, & diffinita sunt, adhærentes, & Constitutionem Arnaldi prædecessoris nostri (*Presbyter cum proprio filio spurio Missam non audeat celebrare*) innovantes, & amplientes, Sacro approbante Concilio, statuimus, & ordinamus, ne filii illegitimi in illis Ecclesiis, in quibus patres Beneficium obtinent, vel obtinuerunt, audeant, vel præsumant aliquo modo eisdem patribus, vel aliis Presbiteris in aliquo officio ministrare, aut inservire, vel etiam simul in domibus parentum cum eisdem vivere, & cohabitare. Quod si filius contraierit, aut pater illum domi habuerit, aut Ecclesiæ, in qua ipse residet, filium deservire permiserit, pœna centum ducatorum ille, quem Ordinarius elegerit, piis operibus arbitrio ejusdem applicandorum, puniatur.

TIT. IX. DE CLERICIS PEREGRINIS.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio quinto Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Clericos peregrinos sine Literis dimissoriis ad publica Ecclesiastica munera admittendos non esse.

Clerici alienæ Diœcesis, & præsertim alienæ nationis, non sunt recipiendi, nec admittendi ad Missarum solennia publice celebranda, nec ad curæ animarum regimen, vel aliquod Sacerdotale officium, sine Literis suorum Ordinum, & etiam Literis testimonialibus sui Prælati, perhibentibus testimonium vitæ, famæ, & conversationis honestæ. Et si fieri possit, testes adhibendi, qui de notione hominis, & qualitatibus prædictis testimonium perhibeant veritati. Ad Missas vero privatas, & secretas, cum solitis Literis suorum Ordinariorum admitti poterunt, prævio in omnibus legitimo examine.

TIT. X. DE OFFICIO VICARII, ET SALARIIS OFFICIALIUM, ET JURE SIGILLI.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Vicarii, & Officiales principales, & Foranei non creentur, nisi de Regnis Aragonum, Valentiæ, Balearium insularum, & Principatu Cathaloniæ, nisi fuerint Canonici alicujus Ecclesiæ præfatorum Regnorum; Foraneos vero sat fuerit beneficiatos esse.

Archiepiscopalis apicis nos cura invigilare impellit, ut quæ in Ecclesiis nostræ Provinciæ, non absque ministrorum dispendio, & Divini Cultus detrimento, & omissione justitiæ, quæ summum bonum est in rebus, fieri viderimus, appositione opportuni remedii, quantum cum Deo poterimus, succurramus. Cum itaque a longis citra temporibus ad nostrum auditum multorum perduxerit relatio fide digna, quod nonnulli Vicarii, seu Officiales Venerabilium Suffraganeorum nostrorum absentium extraneæ nationis plura damna Ecclesiis inferant, crimina impunita relinquant; quinimmo passim recepta pecunia, absolutiones facinorosis hominibus faciant, qui essent suis demeritis exigendis corporali perpetua, vel temporali pœna plectendi, defunctorum pias voluntates ultimas infringant, destituendo Beneficia ab ipsis defunctis, pro animarum suarum salute, de bonis a Deo sibi collatis maximis laboribus instituta, dictorum defunctorum bona, quæ ex ipsorum pia largitione deberent personis Religiosis, mendicantibus,

bus, vel aliis Christi pauperibus erogari, imbursare conentur, recepta pecunia, absolutiones, & quitationes faciant executoribus eorundem, ut de aliis taceamus; quærentes, quæ sua sunt potius, quam Christi. Ex quibus primum perit justitia, propter quod Deus offenditur, jus partium læditur, delinquendi præparatur occasio, cum facilitas veniæ incentivum tribuat delinquendi, Divinus cultus minuitur, propter Beneficia sic contra conscientiam destituta. Alii, qui forsan Beneficia instituere cupiebant, ab institutionis hujusmodi retrahuntur, quæ quidem destituentes, ad gehennam ædificant, & defunctorum animæ, qui propter Beneficia instituta sperabant per Missas, & orationes, seu Sacrificia Sacerdotum, quos in Beneficiis instituerant, per Dei clementiam a pœnis Purgatorii eripi, impediuntur (quod dolentes referimus) ad cæleste patriam convolare. Nos igitur Archiepiscopus prælibatus, tot, & tam oefandis malis, ac periculis obviare volentes, hac in perpetuum valitura Constitutione sancimus, Sacro Concilio approbante, quod de cætero, nec nos, nec Venerabiles Fratres nostri Episcopi Provinciæ Tarraconensis, qui nunc sunt, & qui pro tempore fuerint, Vicarios, vel in spiritualibus, vel temporalibus, Officialesve principales, vel Foraneos teneamus, nec teneant in Diœcesibus nobis, & eis creditis extraneæ nationis, sed de Regnis Aragonum, Valentiæ, Majoricarum, vel de Principatu Cathaloniæ dumtaxat, nisi extranei constituti Vicarii, vel Officiales principales essent Canonici realiter Præbendati, vel de Capitulo Ecclesiarum Cathedralium Principatus, & Regnorum prædictorum, & Officiales Foranei essent Beneficiati in eisdem. Quod si secus factum fuerit, seu attentatum, subditi non teneantur talibus Vicariis, seu Officialibus in aliquo obedire; immo si de facto dicti Vicarii, seu Officiales procederent contra quemquam, seu jurisdictione aliqua uterentur, sententiæ, & processus per eos facti, sint ipso facto invalidi, irriti, & inanes.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in Concilio secundo Tarracone celebrato.

C A P U T II.

Judices Ecclesiastici, qui gratis jus dicere tenentur, nisi aliud ex consuetudine legitime præscripta inductum sit, in fraudem caussas committere, vel patrocinari vetantur.

Fraudes commissas hactenus de medio eslipare, ac committendas in posterum præscindere, quantum cum Deo auctore poterimus, satagentes, præsenti Constitutione perpetuo valitura statuimus, ut nulli Vicarii Generales, Officiales principales nostri, vel Venerabilium Suffraganeorum nostrorum caussas, quas jure ordinario, & gratis, sine ullo salario tenentur decidere, in fraudem partium, vel aliorum, quorum interest, delegent. Quod si fecus egerint, ipso facto excommunicationis se noverint sententiam incurrisse. Prohibemus insuper, ne in caussis prædictis, posito, quod juste possent eas committere, pro neutra partium officium advocationis assumant. Quod si fecerint, officio, cui tunc præsidebunt, eum infamia, ultra juris pœnas contra tales editas, perpetuo sint privati, & effecti inhabiles ad alia officia similia obtinenda.

Joannes Teres Archiepiscopus, in primo Concilio Taracone celebrato.

C A P U T III.

Episcopi, & Ordinarii nequaquam concedant munus Decani, & Officialis Foranei, & Procuratoris Fiscalis iis, qui non fuerint in aliquo Ordine Sacro constituti. Si contrarium fecerint, in Provinciali Concilio strictam reddere rationem cogentur.

Conqueruntur multi in nostra Provincia, quod cum non deceat res Ecclesiasticas a personis laicis pertractari (quemadmodum fuit a nostris prædecessoribus diffinitum) nihilominus reperiri multos Ordinarios, qui munus Decanorum, seu Officialium Foraneorum, & Procuratorum Fiscalium Curiæ Ecclesiasticæ personis mere laicis committant; quod statum Ecclesiasticum non parum dehonestat. Cui incommodo remedium aliquod adhibere cupientes, & vestigiis prædecessorum nostrorum inhærentes, sacri approbatione Concilii præcipimus omnibus nostræ Provinciæ Episcopis, & Ordinariis, ut de cætero nullum Decanum, seu Officialem Foraneum, nec Procuratorem Fiscalem eligant, qui non sit in aliquo Sacro Ordine constitutus. Quod si contrarium fecerint, sciant se non solum apud Deum, sed etiam in Concilio Provinciali, strictam reddituros rationem.

Idem in eodem.

C A P U T IV.

Vicarii, & Officiales Generales sint in aliquo Sacro Ordine constituti, atque in alter utro saltim Jure graduati.

Sæpe contingit, ut is, qui munus Vicarii, aut Officialis Generalis in Curia Ecclesiastica exercuit, ad sæculum rediens uxorem ducat; aut is Officialis Generalis, ad quem decidere caussas Ecclesiasticas spectat, eligatur, qui Juris Canonici sit omnino ignarus; quo fit, ut Assessore in Jure perito indigeat, quem sæpe mere laicum esse constat; quod quam indecorum sit, nemo est qui non videat. Quamobrem, sacri approbatione Concilii, omnibus nostræ Provinciæ Episcopis, & locorum Ordinariis præcipimus, ut deinceps eos dumtaxat Vicarios Generales, & Officiales eligant, qui sint in aliquo Sacro ordine constituti; nec eos eligant ad decidendas caussas Ecclesiasticas, qui non fuerint, aut in utroque Jure, aut in altero saltem graduati.

TIT. XI. DE OFFICIO, ET POTESTATE JUDICIS DELEGATI.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolici Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

C A P U T I.

Delegati Apostolici jubentur primæ citationi delegationis tenorem integrum inserere, potestatisque suæ limites minime transilire.

Et si Apostolicæ Sedis providentia circumspecta salubriter studuit providere, ut talibus per-

personis Conservatoris, & Delegati officio committerentur, de quibus verisimiliter sperari posset, quod sic injuncti sibi officii vires expedirant, ut potestatis sibi traditæ limites non excederent, experientia temen, rerum magistra, docente comperimus, ex multorum telium ebusibus sæpe grendia illeta discrimine; censuræ Ecclesiasticæ injuste ligando, ac denunciendo ipsius censuræ sententia innodatos, plureque enormia parpetrando in perniciem Ecclesiarum, & scendalum plurimorum. Nolentes igitur Sedis Apostolicæ auctoritatem per actus indiferetos, & improbos quorundam Conservatorum, vel Delegatorum ipsorum executorum, vel subexecutorum, quasi tenebrosi fumi caligine obfuscari, sed eorum ausus temerarios reprimere cupientes; præsentis tenore, in virtute sanctæ obedientiæ, auctoritate que fungimur, districte præcipiendo mendamus eisdem, ne ultra limites traditæ potestatis aliquid facere, seu attentare præsumant; cum enucleati juris existat, potestatem eis concessam excedentes velut privatos debere, & quidem merito, reputeri; & sit justum contra non servantes traditem eiformam, Jura, & ipsorum Ministros taliter insurgere, ut effranata audacia debita justitia compescetur. Et ut omnis fraudis, & figmenti materia penitus evitetur, in primis literis, quæ eb aliquo Conservatore, vel Judice delegato, executore, vel eb eis gerentibus vices in caussa aliqua emenaverint, tenor suæ commissionis integraliter inferatur.

TIT. XII. DE OFFICIO ORDINARII.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Præcipitur, ut Ordinarii gratis jus dicant; Notarii moderata mercede contenti sint.

Præcipimus, ut Episcupi, vel Officiales eorum, & elii Clerici ordineriam jurisdictionem habantes, gretis caussas examinent, & sententias proferant, nullem inde pecuniam recipientes, salvo eo, quod pro justitie, ratione dominationis debetur. Noterii autem pretium recipieni pro labore scripturæ temperatum.

Sencius de Ayerbe Archiepisceous, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Qui admisso aliquo delicto, ut sibi impune sit, alio profugerint, a suo Judice revocati, & ad pœnam expetiti, remitti debent, nisi si nomine malevolentiæ fuerit suspectus Judex.

Bonus, & gravis Præses curare debet, ut pecata, atque quieta Provincie sit, quem regit. Quod non difficile obtinebit, si solicite egat, ut mali hominibus Provincia careat, eosque conquiret, & prout quisque deliquerit, in eum animadvertere fategat. Quod ut frequenter accidit, non potest de facili obtineri. Commisso enim per aliquem maleficio in una Diœcesi, seu territorio, ad aliam se trensferr, ne pro suis demeritis puoietur. Et cum per suum Ordinerium, vel alium, in cujus jurisdictione, vel territorio crimen commisit, de delinquente, seu delato petitur, seu requiritur ad locum delicti fieri remissio; per eum, e quo petitur, modis vatiis impeditur, & consequenter ju titie; & inde mela melis, & facinora facinoribus cumulantur. Nos igitur Archiepiscopus sæpe dictus, approbante Secro Concilio, ordinamus, quod per nos, & Venerabiles Fratres nostros Episcopos, & per alios jurisdictionem ob tinentes, cujuscumque conditionis, vel status existant, etiem si exempti, vel de Ordine militeri fuerint, ed Judices Ecclesiasticos nostræ Provinciæ fiant remissiones ad invicem de omnibus Clericis criminosis, cum unus per alterum fuerit requisitus; nisi forsan ille, de quo peteretur, ut fiet remissio, contra Judicem remissionem petentem, justam caussam allegeverit, & eam probaverit corem Judice, a quo hujusmodi remissio fieri petitur, vel Judex, a quo fuerit petita remissio, eam fecere minime teneretur. Si vero aliquis præmissorum, ut prædicitur, requisitus, remissionem criminosi, seu delati non fecerit; commodo, & auxilio Constitutionum Sacrorum Conciliorum Terraconensium contra invasores, reptores, & deprædatores rerum Ecclesiasticarum, hominum, Ecclesiarum, & locorum Religiosorum editarum, se noverit eo ipso privatum. Prædictam vero Constitutionem per omnes superius nominatos in virtute sanctæ obedientiæ, cessante omni fraude, & dolo, præcipimus inviolabiliter observari.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Quis ordo servandus in visitatione.

Cogit nos temporum corruptela, ut quæ de visitendi munere, tantopere neccesserio, a nostris prædecessoribus, & a Sanctis Patribus, potissimum in Sacro Tridentino Concilio, statute definiteque sunt, sæpius in memoriam revocemus. Quemobrem omnes hujus nostræ Provinciæ Episcopos, Sacro approbente Concilio, in Domino hortamur, ut meminerint se in sortem Domini, & ed gubernandam ejus Ecclesiam vocatos, omniumque animarum suæ curæ commissarum rationem reddendem esse, & in munere essumpto ita vigilendum, & laborandum, ut nunquam eos de tanto munere suscepto pœniteat, neque subditos tales Pastores hebuisse. Curent igitur diligenter, ut singulis annis Diœcesin, vel saltem biennio, juxte Diœcesis amplitudinem, per se ipsos visitent, esperaque loce, quantum fieri possit, præsertim in ce parte, quæ Galliæ affinis est, escendant, aliquos homines Ecclesiasticos, doctos, & pios, quorum apud omnes probate vita sit, secum in ea visitendi cura adhibeant, modesto tamen equitatu, & comitatu in Conciliis definito, ne subditis graves, onerosive sint. Antequam munus visitendi assument, in Synodo Diœcesena, aut alibi optionem Parochis præbeant, si malint solvere jus procurationis, quod erat eb ipsis antea solvi consuetum; an vero victualia subministrere. Caveant temen Visitatores, ne utrumque recipiant, neque munere per se, neque per suos familiares, etiam sponte oblete. Quod si quisquam (quod non credimus) contrarium fecerit, is præter dupli restitutionem, in prima Synodo Provinciali celebrenda, juxta Sanctorum Patrum, & Sacrorum Conciliorum Decreta, sine ulla spe veniæ mulctabitur.

Quum

Quum vero hoc Visitationis munus exsequentur, diligentiam adhibeant non modo in Cleri, & populi moribus cognoscendis, iisdemque depravatis corrigendis; sed etiam in Ecclesiarum cultu, & ornamentu tuendo, & augendo. Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum decenter, & cum debito honore custodiendum curent. Corporalia singulis mensibus, Purificatoria octavo quoque die, lavanda, & mutanda præcipiant, & reliqua Altaris, & totius Ecclesiæ ornamento. Quæ ad Chorum spectant, an pie, & sancte, ut decet, tractentur, observent. Vnam ab omnibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ cæremoniam in Choro, & in Divino Missæ Sacrificio ab omnibus observari faciant; & quos ad id exequendum repererint inhabiles, aut negligentes, coerceant, & coarguant. Omnes Clericos vestitu honesto, ut decet statum Clericalem, juxta Sanctorum Patrum Decreta incedere cogant. Parochos diligenter visitent, & qua diligentia Sacramenta administrent, populum ad pietatem instruant, & num singulis diebus Dominicis inter Missarum solennia, aut postea, pueros vulgari lingua salutaria doceant, intelligant; negligentes in his omnibus corrigant, & emendandos curent. Hospitalia, Confraternitates, & omnia pia opera, oneraque cujusque Beneficii diligenter prospiciant, & ea fundatoris, ac institutionis præscripto, & voluntate exsequenda districte præcipiant. Domos Parochialis Ecclesiæ, & Beneficiorum omnium dirutas instaurare, ruinam minantes reficiendas procurent. Colloquia Monialium, & Clericorum omnino prohibeant; mulieres, quæ ætate provectæ non fuerint, de quibus suspicio apud populum, & scandalum oriri possit, cum Clericis cohabitare non permittant. Peccata publica, tum Cleri, tum populi, severe puniant, & omnino evellant. Officiales Foraneos, quo pacto in administratione jurisdictionis sibi commissæ se exercuerint, diligenter intelligant; & quos in suo munere negligentes repererint, aut jurisdictione abutentes, amoveant, amotos corrigant, & castigent; & tales ei muneri præficiant, qui prudentes sint, & populo exemplo esse possint. Et denique nihil Episcopi prætermittant, quod ad salutarem, & piam populi instructionem, & correctionem pertinere videatur. Si vero Episcopi legitime impediti fuerint; visitandi munus solis Vicariis Generalibus committant, aut aliis doctis, & piis hominibus hujus rei usu peritis, & idoneis; qui visitationis Officium sedulo, ut par est, præscripto modo, & forma exsequantur, quibus præcipient, ne aliis remotorum locorum visitationem committant, neve ius procurationis solvi consuetum, ab eis Ecclesiis, quas non visitaverint, recipiant, ut in quibusdam aliquando Diœcesibus (quod non sine dolore referimus) hoc ipsum, ut credimus, ignorantibus Episcopis, aliquorum relatione audivimus accidisse. Hanc Constitutionem ad Abbates, Archidiaconos, Capitula, & alios inferiores, qui hactenus visitationem exercere legitime consueverunt, extendi volumus.

TIT. XIII. DE MAJORITATE ET OBEDIENTIA.

CAPUT I.

Monentur Prælati, & Clerici universi, Archiepiscopo Tarraconensi pro Ecclesiasticæ immunitatis defensione adesse, eidemque parere, & dicto esse audientes.

CLEMENS PAPA V.

Clemens Episcopus servus servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Suffraganeis Ecclesiæ Tarraconensis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Præpositis, Archipresbyteris, ac aliis Ecclesiarum Prælatis, necnon & Clericis universis per Tarraconensem Provinciam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Si debitum exsolvere officii, ad quod estis obligati, ac discrimina evitare propria, sicut viros decet constantes, & providos, affectatis; nequaquam opus videtur, ut super eo, quod in præsentiarum scribimus, Apostolicis vos Literis excitemus; qui ad illud prompti animi, ac studiis efficacibus promovendum motu tenemini exsurgere proprio, & debetis, non requisiti aliquatenus, vel rogati; cum specialiter de re vestra dubium non sit agi, quæ absque universali vestro periculo nequit negligi, vel postponi. Licet igitur de sinceritatis vestræ prudentiæ fiduciam habeamus, quod ad libertatem libenter intendat Ecclesiasticam observandam, pro qua vestra interest murum defensionis ex adverso ascendentibus opponere pro viribus, ne valeat conculcari; quia tamen nil nocet ad bona voluntarios inductionibus animare congruis, ac solicitis vigilantiam suadere; super hoc Apostolicis commonitionibus vos eo propensiori cura decrevimus invitandos, quod diebus istis, quibus, prout non sine cordis dolore accepimus, libertas ipsa in partibus istis impugnatur; graviter, ac enormiter derogatur eidem; vestraque in hac parte præsidia opportuna, magna, & necessaria reputantur. Ideoque universitatem vestram rogamus attentius, & hortamur, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus Venerabili Fratri nostro Tarraconensi Archiepiscopo Metropolitano, in libertatis tuitione ipsius, circa quam laborare debet, studiosius pro nostra, & Apostolicæ Sedis reverentia sic efficaciter assistatis, ac ei alias in iis, quæ ad Archiepiscopalis ministerium dignitatis pertinent, sic intendatis devote, ac humiliter pareatis, ut libertatis prædictæ fervidi zelatores, ac obedientiæ filii operibus comprobemini ex effectu; & propterea vestra devotio ex hoc apud nos reddatur commendabilis; ac propterea favorem Apostolicum digne mereatur uberius cum actionibus gratiarum. Datum Perusii 8. idus Aprilis, Pontificatus nostri anno secundo.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barchinone celebrato.

CAPUT II.

Quæ cæremoniæ observandæ in quaque Ecclesia Cathedrali, & quis locus Episcopos tribuendus in omnibus actionibus Ecclesiasticis.

Cum non deceat Episcopos, Apostolorum successores, diverso ritu, in eadem præsertim Provincia consistentes, sacra mysteria peragere, aut alia Pontificalia munera exercere; Sacro approbante Concilio statuimus, & ordinamus, ut circa cæremonias Pontificales pera-

gendas idem modus, & ordo in omnibus, & singulis Ecclesiis hujus nostræ Provinciæ uniformiter observetur, atque impleatur, qui nobiscum in nostra Metropolitana Ecclesia observatur. Necnon, eodem Sacro approbante Concilio, decernimus, & præcipimus, Decretum sextum Sessionis 25. quod incipit: *Statuit Sancta Synodus*, & omnia alia Sacri Tridentini Concilii Decreta debitum Episcopis honorem, & auctoritatem tribui præcipientia, ab omnibus inviolabiliter observari.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT III.

In Pontificalibus cæremoniæ, juxta Pontificale Romanum, uniformiter in tota Provincia eædem observentur.

Cum Romana Ecclesia norma sit, & regula omnium Ecclesiarum, æquum est, ut in cæremoniis observandis, quantum fieri potest, cum ea conformemur; sitque in omnibus hujus nostræ Provinciæ eadem, præsertim in Pontificalibus, cæremoniarum ratio. Quocirca, Sacro approbante Concilio, Constitutionem bonæ memoriæ Ferdinandi de Loazes: *Cum non deceat*, renovantes, & ampliantes, sancimus, & ordinamus, ut singulis hujus nostræ Provinciæ Ecclesiis in Pontificalibus eædem cæremoniæ, quemadmodum in Pontificali Romano præscriptæ sunt, uniformiter observentur.

Idem in eodem.

CAPUT IV.

Quæ quibusque temporibus Cappæ, & Almuciæ pro cujusque dignitate in Ecclesiis gestari debeant.

Clericos decet ubique vestes ordini congruentes deferre, præcipue vero in Ecclesia, & in Choro, dum Divina celebrantur officia; ut in Domo Dei, quam decet sanctitudo, major honestate habitus interioris, devotionis effectus ostendatur. Et quamvis a prædecessoribus nostris de honestate vestium in Ecclesia, & Choro deferendarum multæ editæ sint Constitutiones; aliquæ tamen ex illis temporum injuria in desuetudinem abierunt, aliquæ moderatione, & declaratione videntur indigere. Quamobrem, ut certa sit in Ecclesia, & Choro habitus ratio, Sacro approbante Concilio, ac nostra Constitutione sancimus, & ordinamus, ut constituti in dignitate, & Canonici Ecclesiæ Cathedralis, a Festo omnium Sanctorum usque ad diem Paschæ Resurrectionis, Cappas deferant pellibus griseis coopertas, Commensales vero, & Portionarii pellibus nigris. Reliquo autem anni tempore Dignitates, & Canonici Almucias ex satino carmesino forratas, Commensales, & Portionarii violacei coloris deferant. Quod si secus fecerint, distributiones illius Horæ ammittant, qua contrarium fecerint, ipso jure.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Quis habitus, & locus Doctoribus, & Licentiatis in Theologia, aut Jure Canonico, in Choro, & Processionibus tribuatur.

Ut virtuti debitum detur testimonium, & complures virtutis studio incitentur, Sacro approbante Concilio, statuimus & ordinamus, ut Doctores, vel Licentiati in Theologia, vel Jure Canonico, Commensales, aut Beneficiati, primum, & immediatum ante Commensales, seu Portionarios, tam in Choro, quam Processionibus, obtineant locum, servata cujusque in præcedentia, Doctoratus antiquitate. Habitum vero deferant in unaquaque Ecclesia Cathedrali, quem Commensales, seu Portionarii deferre consueverunt. In Ecclesiis etiam Collegiatis, & aliis Parochialibus, præfati Doctores, & Licentiati, si in illis fuerint Beneficiati, easdem vestes deferant, & immediatum post Canonicos, & Rectores locum obtineant. Rectores vero, etiam si graduati non fuerint, in sua Ecclesia Almucias setino violaceo forratas deferant.

TIT XIV. DE PACTIS ET COLLEGIIS ILLICITIS.

Petrus Albatius Archiepiscopus, in quinto Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Qui illicitam societatem cum aliquibus coierint excommunicantur

Conspiratorum genus odibile cupientes a perversitate hujusmodi coercere, Sacro approbante Concilio, excommunicamus omnes conspiratores, & colligationes illicitas facientes in Clero, & contra constitutos in Clero. Sententiam autem hujusmodi ad præterita duximus extendendam, nisi infra mensem, a tempore scientiæ, conspirationem, colligationemque hujusmodi pro posse duxerint revocandam.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Illicita Collegia jus Collegiarum non habentia, excommunicatione coerceantur.

Inter curas innumeras, quas Pastoralis officii debitum humeris nostris imposuit, illas præcipue amplectimur, & solvere cupimus, per quas status, & jurisdictio Ecclesiastica illibata permaneat, & subditi ab illicitis actibus compescantur. Ad auditum igitur nostrum veridica relatione deductum est, quod nonnulli Cathedralium Ecclesiarum Beneficiati, & Clerici sæculares Collegium non habentes, ac Parochialium Ecclesiarum Rectores, & Beneficiati Provinciæ nostræ, ordinariæ disciplinæ jugum abjicere satagentes, sub figmento offuscatæ devotionis, & utilitatis personarum, & Beneficiorum suorum, quæsito colore, Collegia illicita, & Congregationes a Jure reprobatas per se facere, & procurare non formidant, contra jurisdictionem Prælatorum, in eorum, & Capitulorum, & Ecclesiarum Cathedralium præeminentias calcanaum erigere non verentes. Præmissis igitur tanto fortius detestantes, quan-

quanto ipsa perniciosius exemplum pariunt, vel a Juris æquitate sunt aliena, ac volentes prædictorum temerariam, & effrænatam voluntatem justo retinaculo prohibere, omnes, & singulos talia attentantes, vel fieri procurantes, ipso facto, approbante Sacro Concilio, excommunicationis sententiæ decernimus subiacere. Et si moniti, intra decem dies ab hujusmodi illicitis actibus non destiterint cum effectu, ipsos, eisdem lapsis, eorum Beneficiis, administrationibus, vel officiis, quæ tunc temporis obtinebunt, decernimus hoc Edicto consultissimo perpetuo esse privatos, per eos, quibus ipsorum Beneficiorum, administrationum, vel officiorum collatio spectet, aliis idoneis conferendis; alis pœnis contra talia peragentes in suo robore permansuris.

CAPUT III.

Superior Constitutio Apostolica approbatione confirmatur.

BENEDICTUS PAPA XIII.

Benedictus Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Romani Pontificis providentia circumspecta, his, quæ pro Ecclesiarum, Prælatorum, ac aliarum personarum Ecclesiasticarum utilitate provide facta sunt, ut illibata consistant, libenter adjicit Apostolici muniminis firmitatem. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte Venerabilis Fratris Joannis Episcopi, & dilectorum filiorum Capituli Barcinonensis petitio continebat, quod olim pro correctione morum subditorum, Clericorum, & personarum Ecclesiasticarum, ac honestatis disciplina, & pro jurisdictione Ecclesiastica conservanda, in Concilio Tarraconensi Constitutio Canonice edita exstitit tenoris subsequentis. Inter curas innumeras, quas Pastoralis officii debitum humeris nostris imposuit, illas præcipue amplectimur, & solvere cupimus, per quas status, & jurisdictio Ecclesiastica illibata permaneat, & subditi ab illicitis actibus compescantur. Ad auditum igitur nostrum veridica relatione deductum est, quod nonnulli Cathedralium Ecclesiarum Beneficiati, & Clerici sæculares, Collegium non habentes, ac Parochialium Ecclesiarum Rectores, & Beneficiati Provinciæ nostræ, ordinariæ disciplinæ jugum abjicere satagentes, sub figmento offuscatæ devotionis, & utilitatis personarum, & bonorum suorum, quæsito colore Collegia illicita, & Congregationes a Jure reprobatas per se facere, & procurare non formidant, contra jurisdictionem Prælatorum suorum, & Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium præeminentias calcaneum erigere non verentes. Præmissa igitur tanto fortius detestantes, quanto ipsa perniciosius exemplum pariunt, vel a Juris æquitate sunt aliena; ac volentes prædictorum temerariam, & effrænatam voluntatem justo retinaculo prohibere; omnes, & singulos talia attentantes, vel fieri procurantes, ipso facto, approbante sacro Concilio, excommunicationis sententiæ decernimus subiacere; & si moniti infra decem dies ab hujusmodi illicitis actibus non destiterint cum effectu, ipsos, eisdem lapsis, eorum Beneficiis, administrationibus, vel officiis, quæ tunc temporis obtinebunt, decernimus hoc Edicto consultissimo perpetuo esse privatos; per eos, quibus ipsorum Beneficiorum, officiorum, vel administrationum collatio spectet, aliis idoneis conferendis, aliis pœnis contra talia peragentes in suo robore permansuris. Datum in sacro Concilio Provinciali celebrato in Castro Archiepiscopali Tarraconensi per Dominum Ennecum Archiepiscopum die Jovis 15. mensis Martii, anno Domini 1406. Quæ supradicta Constitutio, quæ tunc in eodem Concilio, nemine discrepante, edita exstitit, cum postmodum in Ecclesia Barcinonensi, quæ de Provincia Tarraconensi existit, publicata fuisset; nonnulli Beneficiati in eadem Ecclesia falso prætendentes ex Constitutione prædicta se fore gravatos, tam pro se, quam suis huic parti adhærentibus, ad Sanctam Sedem Apostolicam appellarunt; nosque caussam appellationis hujusmodi dilecto Filio Aymerico Abbati Monasterii S. Saturnini Tolosani, Ordinis sancti Augustini, in Romana Curia commoranti, ad instantiam dictorum Episcopi, & Capituli audiendam commisimus, & fine debito terminandam, non obstante quod caussa ipsa de sui natura ad Romonam Curiam legitime devoluta, in ea tractanda, & finienda non esset, & cum potestate citandi præfotos Beneficiatos, & adhærentes, extra Romanam Curiam, & ad partes, quoties opus esset. Idemque Abbas, ad instantiam Magistri Francisci Pineda Canonici Barcinonensis, Procuratoris dictorum Episcopi, & Capituli, coram eo in judicio comparentis, præfatos Beneficiatos per suas literas citari mandavit ad partes, ut coram eo certo termino peremptorio competenti tunc expresso, cum omnibus juribus, & munimentis suis caussam hujusmodi tangentibus comparerent; processuri in caussa ipsa ad singulos actus necessarios usque ad definitivam sententiam, prout existeret juris, & rationis. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, Constitutio supradicta pro conservatione jurisdictionis Ecclesiasticæ, & morum subditorum correctione fuerit, ut præmittitur, Canonice edita; pro parte ipsorum Episcopi, & Capituli nobis fuit humiliter supplicatum, ut non obstantibus appellatione prædicta, & processu caussæ hujusmodi, Constitutioni prædictæ robur confirmationis adjicere, ac defectus, si qui intervenerint, in eadem supplere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur statum caussæ hujusmodi habentes, præsentibus pro expresso hujusmodi supplicationibus inclinati, prædictam Constitutionem, non obstantibus appellatione, & lite hujusmodi, ac Constitutionibus Apostolicis contrariis quibuscumque, ex certa scientia, auctoritate Apostolica confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes defectus, si qui forsan intervenerint in eadem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, & suppletionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Massiliæ apud Sanctum Victorem 15. Kal. Martii, Pontificatus nostri anno decimo tertio.

TIT.

a Fuit is pseudopontifex Petrus de Luna.

TIT XV. DE POSTULANDO.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in secundo Concilio Valentiæ celebrato.

CAPUT I.

Cavetur, ne quis Clericus Provinciæ Tarraconensis cuiquam contra Tarraconensem Ecclesiam patrocinetur.

Sacro approbante Concilio statuimus, quod si aliquis Clericus Tarraconensis Provinciæ contra Tarraconensem Ecclesiam, advocationis officium, non petita a nobis licentia, & obtenta, præstiterit, nisi pro sua Ecclesia, scilicet nostræ Provinciæ, in qua intitulatus fuerit, vel pro Episcopo nostræ Provinciæ, in cujus Diœcesi Beneficium obtinuerit; vel nisi suam causam, vel suorum prosequatur, Beneficio, quod habuerit in Tarraconensi Provincia, auctoritate hujus Constitutionis noverit se privatum.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Ne Clericus contra Episcopum suum possit esse Advocatus.

Item statuimus, quod aliquis Clericus contra Episcopum suum non advocet, nisi pro Episcopo, a quo majus Beneficium obtinuerit, quam a suo, vel nisi suam, vel suorum injuriam prosequatur.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Interdicitur Clericis laicorum patrocinium contra Clericos pro suis Beneficiis litigantes, præterquam in certis casibus.

Cum Ecclesia una sit, unum Deum prædicet, atque colat, & omnia, quæ ipsa Ecclesia habet, unum sit patrimonium Crucifixi, & quilibet Clericus Beneficiatus, qui de ipso patrimonio vivit, ipsam Ecclesiam non impugnare, immo defendere teneatur; & aliqui Clerici Beneficiati de patrimonio supradicto, contra eam in caussis non dubitent laicis patrocinium impartiri; idcirco præsenti Constitutione statuimus perpetuo valitura, quod nullus Beneficiatus in aliqua caussa, quam Clericus aliquis contra aliquem laicum ratione sui Beneficii habeat, agendo, vel defendendo in judicio Ecclesiastico, seu etiam sæculari laico, contra Clericum, nisi in casibus, in quibus permissum est Clerico coram sæculari Judice postulare, impendat patrocinium in judicio, vel extra, publice, vel occulte, Advocati, seu Procuratoris officium exercendo; in facientes contrarium excommunicationis sententiam proferentes.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Superior Constitutio ad Religiosos etiam decernitur pertinere.

Constitutionem olim editam in Provinciali Concilio Tarraconensi per bonæ memoriæ Dominum Joannem Patriarcham Alexandrinum, & Administratorem Ecclesiæ Tarraconensis, qua cavetur, ne Clericus Beneficiatus pro laicis contra Clericos Advocatus, vel Procurator existat, ad Religiosos quoscumque, ita quod non recipiant Advocationis, seu Procurationis officium contra Clericos, vel alios Religiosos, seu personas quascumque Ecclesiasticas, vel Beneficiati Clerici contra eos, duximus extendendam.

Petrus quartus de Cardona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT V.

Decem ducatis primum multantur Clerici, qui Advocatum, aut Procuratorem pro aliquo egerint, nisi quatenus a Jure permittitur; graviore pœna, qui id facere perrexerint.

Nullus Clericus in Sacris Ordinibus constitutus, aut Religiosus, audeat postulare, seu advocare, vel etiam procurare in Curia Ecclesiastica, vel sæculari, nisi in casibus a Jure permissis, sub pœna 10. ducatorum pro prima vice; si vero deinde culpabilis fuerit repertus, graviori pœna per Ordinarios puniatur.

TIT. XVI. DE PROCURATORIBUS.

Petrus tertius Archiepiscopus, in Concilio.

CAPUT I.

Statuitur, ut in singulis Diœcesibus Advocatus, & Procurator constituatur, qui pauperum caussas diligenter defendat, quos pauperes esse Episcopus, aut ejus Officialis censuerit. Et merces de mensa Episcopali decernitur, ne quid a pauperibus ulla ratione exigatur.

Super egenum, & pauperem intendentes, cum pleræque viduæ, & pupilli, & aliæ miserabiles personæ propter indigentiam, & paupertatem, nequeant agendo, vel defendendo ducere caussas, & sic eorum jura pereant indefensa; ea propter cupientes, sicut tenemur, in digentibus aperire viscera charitatis, statuimus, & ordinamus, Sacro approbante Concilio, quod nos, & quilibet Suffraganeorum nostrorum in Curiis nostris, & eorum, Advocatum, & Procuratorem pauperum constituere, ordinare, & continue habere teneamur; quibus de mensa nostra, & ipsorum Suffraganeorum, in suis Diœcesibus, de competenti salario satisfiat. Qui quidem Advocatus, & Procurator pauperum teneatur advocare, & procurare in dictis Curiis solerter, & diligenter caussas dictorum pauperum, viduarum, pauperum, & personarum illarum, scilicet, quæ ab Episcopo, Vicariis, vel Officialibus suis vere pauperes fuerint inventæ, summaria informatione recepta, & eisdem Advocato, & Procuratori expresse, quod pauperes sint, nota facta; nihilque ab eis, quovis colore, vel modo, inde recipientes; sed constituto per nos, & dictos Suffraganeos nostros in dictis Diœcesibus salario sint contenti; ultra, quod labores eorum cum multiplicato fructu retribuet infallibiliter eis ille, qui bonorum retributor est omnium, & pauperum fidejussor.

CON-

CONSTITVTIONUM PROUINCIALIUM LIBER SECUNDUS

TIT. I. DE JUDICIIS.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdensi.

C A P U T I.

Clericum in crimine fragrante, si quis minister Judicis laici comprehenderit, ut Ecclesiastico Judici reddat, omni pœna liberatur; modo ut ne comprehensum tractet durius. Sin id fecerit crimine minime fragrante, sine Ecclesiastici Judicis mandato, culpæ affinis censetur.

Cum justitia sæcularis, licet flagrante maleficio, in furto, rapina, vel homicidio, vel rapto mulierum, vel cudendo falsam monetam Clericum comprehendit, non ut vindictam in ipsum exerceat, sed ut eundem reddat Ecclesiastico Judici; & cum eum ita captum reddiderit Ecclesiastico Judici, nisi manifeste excesserit, contractando captum enormiter, nullam in hoc pœnam incurrat; & qui sic fuerit deprehensus, Canonice puniatur. Maleficio autem non fragrante, si justitiæ sæcularis minister Clericum ceperit absque mandato Ecclesiastici Judicis, reus habeatur.

TIT. II. DE FORO COMPETENTI.

C A P U T I.

Archiepiscopo Tarraconensi mandatur, ut quæstionem de iis habeat, qui Ecclesiasticis Judicibus spretis, ad sæculares profugiunt.

URBANUS PAPA IV.

Urbanus Episcopus servus servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, & aliis Ecclesiarum Prælatis, Capitulis, & Clericis universis, exemptis & non exemptis, per Tarraconensem Ecclesiam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Quamvis sit grave nimis, & Divini plenum animadversionis judicii, quod aliqui laici falcem in messem Domini sacrilegis ausibus ingerentes, personas Ecclesiasticas suis subjiciendo judiciis, in periculum Fidei Ecclesiasticam moliuntur subvertere libertatem; hoc tamen ardentius zelum commonet ultionis, quod idem laici sui fomentum erroris dicuntur in Clero aliquoties invenire, dum Clerici a Clericis, & quod est gravius, Religiosi non solum inviti, sed interdum voluntarii, spretis Ecclesiasticis tribunalibus, ad publica judicia pertrahuntur. Ad aures namque Apostolatus nostri pervenit, quod nonnulli vestrum, spreto foro Ecclesiastico, super his, quæ ad illud pertinent, se mutuo protrahunt ad judicium sæculare; aliqui vero judicium Ecclesiasticum retardare, vel totaliter impedire volentes, regias prohibitiones contra alios impetrare præsumunt; aliquoties rem litigiosam per Regem ipsum, & alias sæculares personas occupari temere procurando. Quia igitur illud indignum est, & Divini judicii animadversione dignissimum, & ideo minime tolerandum; universitati vestræ districtius inhibemus, ne aliquis vestrum, in contemptum publici beneficii, quod Clericorum Collegiis inviolabiliter est indultum, ut eo privatis aliquorum pactis, vel consensibus nequeat derogari, suo relicto Judice, ad publica trahere judicia prætextu consuetudinis, qua quidem se super hoc, ut dicitur, munire contendunt; quamvis in talibus aliqua consuetudo convalescere nequeat, vel impetratæ prohibitionis, aut occupationem procurare hujusmodi non præsumat. Nos enim timentes, ne vos, nisi hæc corrigatis; & nos, si ea neglexerimus incorrecta, indignationem æterni Judicis incurramus; Venerabili Fratri nostro Archiepiscopo Tarraconensi per nostras damus Literas in mandatis, ut contra omnes, quos circa prædicta culpabiles invenerit, auctoritate nostra procedat juxta Canonicas sanctiones; contradictores auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo. Datum apud Urbem veterem, pridie idus Junii, Pontificatus nostri anno secundo.

Rodericus Archiepiscopus, in secundo Concilio Ilerdæ celebrato.

C A P U T II.

Qui Clericum ad Judices sæculares citarit, sive Clericus extiterit, sive laicus, excommunicatur, & jus agendi amittit; lataque in ejusmodi judicio sententia invalida habentur.

Habet tam de Iure Canonico, quam Civili, libertas Ecclesiastica privilegium, ut Clericus in caussa civili, & criminali, volens etiam, & consentiens, nequaquam valeat coram sæculari Iudice conveniri; præsumunt tamen alicubi in Provincia Tarraconensi Clerici, & laici, Clericos super violentiis, & injuriis, & quod est absurdius, super decimis, ad sæculare judicium trahere, ac temere evocare. Iudices etiam sæculares falcem in alienam segetem mittentes, de caussis hujusmodi inter Clericos cognoscentes, captis pignoribus, ac multa indicta, cogunt Clericos sic conventos, & per ipsos sententialiter condemnatos satisfacere, fori exceptione declinatoria proposita, non admissa. Unde eum prædicta in præjudicium vergant non modicum Ecclesiasticæ libertatis; Icirco nos Rodericus miseratione Divina Sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, approbante sacro Concilio, statuimus, & sancimus, ut Clericus, aut laicus, qui in criminalibus, aut civilibus, temporalibus, aut spiritualibus, Clericum vocaverit coram Iudice sæculari, eo ipso sententiam excommunicationis incurrat. Ac nihilominus Clericus actionem sic temere intentatam amittat. Sententias vero prædictas, tamquam a non suo competenti Iudice latas, decernimus viribus penitus vacuatas; consuetudine quavis, quæ corruptela debet veracius nuncupari, in contrarium non obstante.

TIT.

TIT. III. DE FERIIS.

Petrus primus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Qui per anni circulum festi dies habendi.

Item cum otium, & desidia fomentum pariant vitiorum, Festivitatum multitudinem ducimus temperandam; cum in illis, in ao quod non laborant pauperes, agraventur, & otiosi, & desidiosi ad illicita provocentur. Quare Festivitates colendas necessario subnotavimus; quas qui contempserint colere, per suum Presbyterum compellantur; Festum scilicet Circumcisionis Domini, Epiphaniæ, Sancti Vincentii, Purificationis Sanctæ Mariæ, Mathiæ Apostoli, Annunciationis Beatæ Mariæ, duorum dierum octavarum Paschæ, Sancti Marci Evangelistæ, Philippi, & Jacobi, Inventionis sanctæ Crucis, Ascensionis Domini, feriæ secundæ octavarum Pentecostes, Joannis Baptistæ, Petri, & Paulli, & Sanctæ Mariæ Magdalenæ, Jacobi Apostoli, & Sancti Laurentii, Assumptionis Beatæ Mariæ, Sancti Bartholomæi, Nativitatis Virginis Mariæ, Mathæi Apostoli, Sancti Michaelis, Lucæ Evangelistæ, Simonis, & Judæ, omnium Sanctorum, Sancti Martini, Sancti Andreæ, Sancti Nicolai, Sancti Thomæ, Nativitatis Domini, Sancti Stephani, Sancti Joannis Apostoli, & Evangelistæ. Et qualibet Parochia observet Festivitatem illius Sancti, in cujus honore constituta est major ejus Ecclesia. Officia vero harum Solemnitatum, & omnium aliarum, sive sint novem, sive trium lectionum, prout hactenus consuevit fieri a Clericis, & in Ecclesiis, & in Portionibus observentur; & ad audiendum officia laici nihilominus moneantur.

Bernardus Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Vicesimus tertius dies Septembris jubetur esse sacer, & Festus Divæ Theclæ Virgini, & Martyri; eoque a servilibus operibus abstinendum.

Ceterum quia Ecclesia Tarraconensis, quæ caput, & mater et istis totius Provinciæ Tarraconensis, sub invocatione, & titulo Beatissimæ Theclæ Virginis, & Martyris est constructa, propter quod ad invocationem, & venerationem ejusdem omnes, & singuli de prædicta Provincia specialiter astringuntur; Constitutiones prædecessorum nostrorum super hoc editas innovantes, volumus, ac universis, & singulis Suffraganeis nostris in virtute sanctæ obedientiæ firmiter dicimus, & mandamus, quatenus observent Constitutiones editas in sacro Concilio Taraconensi, super observatione Festivitatis Beatæ Theclæ Virginis supradictæ, videlicet, ut Festum Beatæ Theclæ Virginis, & Martyris nono Kalend. Octobris per suas Civitates, & Diœceses in abstinentia cujuslibet servilis operis faciant celebrari.

Ferdinandus, in Concilio Barcinonensi.

CAPUT III.

De feriis, & jejuniis.

Quia propter frequentiam dierum festorum, ac jejuniorum in multis locis hujus Provinciæ, atque alibi, ea minus recte observantur; placuit, Sacro approbante Concilio, eos dies hic enumerare, quos volumus ob omnibus districte custodiri, & in singulis Parochiis sæpius publicari. Dies itaque festi, præter Dominicos dies, quos oportet omnes Christianos colere, & in eis, cessante legitima caussa, Missam audire, & ab opere servili abstinere, hi sunt. Circumcisionis Domini, Epiphaniæ, Purificationis Beatæ Mariæ, Mathiæ Apostoli, Annunciationis Beatæ Mariæ, Marci Evangelistæ, Philippi, & Jacobi Apostolorum, Inventionis sanctæ Crucis, Joannis Baptistæ, Petri, & Paulli Apostolorum, Jacobi Apostoli, Laurentii Martyris, Assumptionis Beatæ Mariæ, Bartholomæi Apostoli, Nativitatis Virginis Mariæ, Matthæi Apostoli, Theclæ Virginis, Michaelis Archangeli, Lucæ Evangelistæ, Simonis, & Judæ Apostolorum, omnium Sanctorum, Andreæ Apostoli, Conceptionis Beatæ Mariæ, Thomæ Apostoli, Nativitatis Domini nostri, Stephani protomartyris, Joannis Apostoli. Necnon duo dies post diem Sanctum Dominicum Paschæ, & duo etiam dies post Dominicum diem Pentecostes, & dies Ascensionis Dominicæ, atque Corporis Dominici eadem celebritate colendi sunt. At alii festi dies sunt, quos solum matutino tempore coli non præcipimus, sed hortamur, in quibus, post Missarum præsertim celebrationem, permittimus servilibus operibus, præsertim rusticis, operari. Sunt autem hi. Gregorii Papæ, Benedicti Abbatis, Ambrosii Episcopi, Georgii Martyris, Barnabæ Apostoli, Mariæ Magdalenæ, Visitationis Beatæ Mariæ, Annæ Matris ejusdem Mariæ Virginis, Dominici Confessoris, Augustini Episcopi, Hieronymi Presbyteri, Francisci Confessoris, Catharinæ Virginis, Sanctorum Innocentium. Eos quoque dies celebrari in singulis Parochiis convenit, quibus Festivitas ejus Sancti incidit, cui Ecclesia Parochialis dedicata est. Ab omnibus autem coli mandamus ejus Sancti diem festum, sub cujus nomine Cathedralis Ecclesia est consecrata; necnon Patroni singularum Ecclesiarum Cathedralium, vel Oppidorum. Jejuniorum vero dies hi sunt. A feria quarta Cinerum, usque ad Sabbatum Sanctum, quod diem sacrum Paschatis præcedit, exceptis Dominicis diebus. Quatuor anni temporum terni dies, hoc est feriæ quartæ, feriæ sextæ, & sabbatha. Vigiliæ Sanctorum Apostolorum, Mathiæ, Petri & Paulli, Jacobi, Bartholomæi, Matthæi, Simonis & Judæ, Andreæ, & Thomæ, omnium Sanctorum, Joannis Baptistæ, & Laurentii Martyris, Vigilia Assumptionis Beatæ Mariæ, Vigilia Nativitatis Domini, & Pentecostes. Necnon illi dies, quibus in singulis Diœcesibus Episcopi ex aliqua rationabili caussa jejunia indixerint. Cumque scriptum est: *Vovete, & reddite Domino Deo vestro*; vota quæcumque jejuniorum, aut dierum festorum, a populo, aut a singularibus personis emissa, ab eisdem observari jubemus; melius est enim non vovere, quam post votum non reddere promissa.

Hanc

Hanc igitur tam festorum dierum, quam jejuniorum enumerationem eb omnibus observari, dicti Concilii approbatione præcipimus, prædecessorum nostrorum Constitutionibus, & consuetudinibus quibuscumque non obstantibus. In transgressores autem hujus nostræ Constitutionis, tam omnes Ecclesiastici Judices, quam Parochialium Ecclesiarum Rectores, eorumque Vicarii, atque alii Superiores favere procedant; ne sanguinam ovium Christi ipse Dominus ab eisdem raquirat.

Idem in eodem.

C A P U T III.

In Processionibus simulatos Reges, Vates, pueros, aut puellas, nuditate corporis Angelos seu Virgines repræsentantes, & bruta animalia admitti non debere.

Multis antiquorum Patrum Constitutionibus prohibitum est, Clericos arma portara, aut comam, vel barbam nutrire, aut etiam sæcularibus vestibus indui, ut qui in sortem Domini, ut pars ejus hæreditatis, vocati sunt, ab aliis vita, & moribus separatos se esse ostendant, eudent tamen aliqui, se sub prætextu, & clypeo sacrarum Litaniarum, siva Processionum, in celebrationa Sacratissimi Corporis Domini nostri Jesu Christi, eut aliis temporibus, publice sanctos Reges, aut Prophetas, aut sacros milites Christi, non modestia, & continentia religiosa imitari, sed profane Reges, aut Vates, aut superbos milites æmulari. Pueros quoque, vel puellas nuditate corporis, aut fucata facie, sive in Angelorum, siva in sanctarum Virginum, aut virtutum repræsentationem, aut viros, qui beatum Sebastianum, vel Laurentium, aut alios sactos Martyres aguot, nuditate, aut alia turpi, aut indecora corporis, val habitus gesticulatione prodire in publicum illis, aut aliis diebus, nefas esse nemo negabit. Multo etiam magis, si equus, aur bos, aut alia quæcumque bruta animalia Templa sacra ingredi, aut inter Clericorum canentium Choros versari in Processionibus permittantur. Hæc igitur omnia, sacro approbante Concilio, sub excommunicationis pœna, monitione præmissa indigenda, fieri omnino prohibemus. Sancta enim Sanctos decent, & per quæ placare Deum cupimus, gravius offendere non debemus.

TIT. IV. DE TESTIBUS.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone calebrato.

C A P U T I.

A Procuratore Fiscali testes iquisitionis raicipi non debere.

Testimonia, quæ recipi debent, antequam contra delatum offerantur capitula, vel alias molestetur, nisi timeatur de fuga, vel fragrante crimine, capiatur, non per Procuratores Fiscales, sed per Officiales, sub excummunicationis pœna recipi præcipimus, cum officium sit Judicis, & non partis.

TIT. V. DE FIDE INSTRUMENTORVM.

Petrus Clasquerinus in Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I.

Notariis, qui obtinent Scribanias Ecclesiasticas, non esse contractionibus, aut abbreviationibus dictionum utendum.

Desidiæ, quæ hactanus in Notariis, seu Tabellionibus Ecclesiarum, Civitatum, Diœcesium, & Provinciæ Tarraconensis inolevit, necnon litigiis, & damnis, quæ interdum contrahentibus ad invicem inferuntur propter abbreviaturas, quas Rectores, Vicarii perpetui, & aliæ personæ Ecclesiasticæ, & sæcularas Provinciæ supradictæ habentea, seu tenentes, & regentes Scribanias, seu Notarias Ecclesiæ ponunt in instrumentis, quæ recipiunt ad instantiam contrahentium prædictorum, per varbum &c. vel simile, occurrere cupientes, sacro approbante Concilio, statuimus, quod quicumque Rector, Vicarius perpetuus, seu quævis alia persona Ecclesiastica, vel sæcularis, aut quicumque alius Notarius, seu Scriptor, habens, seu tenens, aut regens Scribaniam, seu Notariam Ecclesiæ, seu Ecclesiasticæ personæ intra Provinciam Tarraconensem, qui formam alicujus instrumenti recipiat, scribat, seu scribi faciat in suis capibreviis, vel librit notularum, notam dicti instrumenti largo modo, & per continentiam literarum dictatam, sic quod in ipsa nota non sit aliqua abbreviatura, quæ per verbum &c. vel simile, prout hactenus consuevit fieri, quam quidem notam scribere, seu scribi facere tenestur infra duos menses, post firmas omnium contrahantium, & aliorum, qui ipsum instrumentum firmare habent, interpositas computandos; ipsis tamen contrahentibus dictis Notariis asolventibus medietatem ipsius salarii, de, & pro ipso instrumento eis pertinentis. Si vero dictum instrumentum, aut contractus, super quo ipsum instrumentum recipiatur, ad cognitionem sapientis, vel alterius personæ dictari habeat, eo casu, tempus dictorum duorum mensium, postquam ipsa cognitio interposita fuerit, incipiet currere, & non ante; & illud idem in testamentis volumus observari. Terminus tamen duorum mansium post publicationem testamentorum, quæ post mortem testantium coram suis amicis solet fieri, vel post mortem testatoris lo locis, ubi dicta publicatio non est solita fieri curam amicis, ut præfertur, incipiat currere, & non ante. Et si forsan testator in vita sua requirat testamentum suum in notulam, eut capibrevium notularum redigi, seu scribi, illud Notarius infra duos menses a tempore ipsius requisitionis immediate sequentes, facere teneatur; ipso tamen testatore medietatem salarii ipsius testamenti eidam Notario persolvente. In locis tamen, ubi jam ordinatum existit, quod Notarii habeant testamenta in notas capibreviorum redigere, servetur id quod jam in ipsis locis extitit ordinatum. Et si prædicta, aut prædictorum aliquod, Rector, Vicarius, aut Notarius, aut Scriptor aliquis habens, regens, seu tenens Notariam, seu Scribaniam Ecclesiæ in Civitate, Diœcesi, & Provincia prædictis, repertus fuerit non servare; pœnam viginti solidorum pro quolibet instrumento, vel testamento, quod repertum fuerit,

breviter notatum, seu in quo dicta abbreviatura par verbum &c. vel simile facta fuerit, incurrere volumus ipso facto, in ornamenta, vel alias necessitates Ecclesiæ, in cujus Scribania hoc repertum fuerit, per Ordinarium convertendam. Et nihilominus teneatur restituere omnia damna, & interesse, quæ ratione ipsius abbreviaturæ secuta fuerint, contrahentibus, vel alteri eorundem, quæ damna, & interesse solvere teneantur, facta prius taxatione de ipsis damnis, & interesse per Archiepiscopum, Episcopum, vel Vicarium, aut Officialem, seu Rectorem, vel Vicarium prædictorum.

Idem in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Rectores, Vicarii, ac Notarii, quique Notariorum vices gerunt, prohibentur extra fines Rectoriæ, aut loci, cujus Scribanias tenent, quamcumque scripturam publicam exportare.

Sacro approbante Concilio statuimus, ut nullus Rector, seu Vicarius, seu quivis alius Notarius, seu locum tenens Rectoris, Vicarii, seu Notarii cujuscumque Ecclesiæ, loci, seu Parochiæ nostræ Diœcesis, & Provinciæ Tarraconensis, aut alia quæcumque persona Ecclesiastica, vel etiam sæcularis, notulam, seu notulas, aut protocollum, seu protocolla notularum ipsius Ecclesiæ, loci, seu Parochiæ instrumentum, seu instrumenta, aut quamcumque aliam scripturam publicam, quam idem Notarius, vel locum-tenens Notarii tenere debet, extra fines, aut terminos loci, seu Parochiæ, aut Notariæ ipsius extrahat, seu extrahi faciat quovis modo, absque nostra, vel Venerabilium Fratrum nostrorum, aut Vicariorum, seu Officialium nostrorum, vel eorum, aut aliorum Dominorum Prælatorum Dominorum Scribaniarum, speciali licentia, & permissu. Quicumque autem hujusmodi prohibitionis, seu statuti temerarius extiterit violator, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat, a qua absolvi nequeat, nisi prius Ecclesiæ loci, seu Parochiæ ipsi, ac passis inde injuriam, sive damna integre satisfecerit arbitrio nostro, vel dictorum Suffraganeorum nostrorum, aut Vicariorum, seu Officialium nostrorum, vel eorum, de transgressione hujusmodi nihilominus puniendus.

Idem in eodem.

CAPUT III.

Domini temporales invadere prohibentur, in scripturas, contractus, atque instrumenta, quæ a personis Ecclesiarum scribi jus est.

Item quia nonnulli Domini temporales, Bajuli, seu Officiales suis in locis, in quibus Scribaniæ sunt, & fuerunt hactenus Ecclesiarum, ab aliquibus citra temporibus, postquam jurisdictionem dictorum locorum, civilem, vel criminalem, iidem Domini temporales emerunt, jura ad dictas Ecclesias, Scribanias, vel Rectores ipsarum, vel ad alias personas Ecclesiasticas ratione instrumentorum, & aliarum scripturarum pertinentia, in fraudem, & detrimentum prædictorum Rectorum, & Ecclesiarum, vel aliarum personarum Ecclesiasticarum usurpari permittunt, seu usurpare nituntur; faciendo in registris suis, vel suorum Officialium scribi inventaria, contractus, & alia, de quibus erant per dictos Rectores, seu eorum Vicarios, seu alias personas Ecclesiasticas instrumenta publica facienda; propterquod evidenter deminuti fuerunt, & deminuuntur redditus, proventus, & emolumenta ad dictos Rectores, & Ecclesias, ac Ecclesiasticas personas alias pertinentes, talia deinceps sub excommunicationis anathemate, quam contrarium facientes ipso facto incurrant, fieri prohibemus; a qua absolvi nequeant, donec de damnis, Ecclesiis, & Rectoribus eisdem ad arbitrium Diœcesani, hujusmodi usurpantis Vicarii Generalis, vel Officialis principalis ipsius, fuerit plenarie satisfactum. Sciantque præfati Domini temporales, Bajuli, vel Officiales prædicti, se ad restitutionem damnorum per eos jam illatorum, eisdem Ecclesiis, & Rectoribus teneri, si Divinam cupiunt evitare ultionem.

Idem in eodem.

CAPUT IV.

Notarii, qui facultate non impetrata, instrumenta acceperint in iis locis, in quibus Scribaniæ ad Prælatos, Ecclesias, ac Rectores pertinent, excommunicantur.

Cum nullus in alienam segetem ponere debeat falcem suam, approbatione hujus Sacri Concilii, quoscumque Notarios, vel Scribas publicos, qui in locis, in quibus Notariæ, seu Scribaniæ ad Prælatos, Abbates, Ecclesias, vel Rectores earundem, aut alias personas Ecclesiasticas pertinent, instrumenta, vel testamenta, vel quoscumque alios contractus acceperint, deinceps excommunicationis vinculo innodamus, nisi ea fecerint de expressa licentia, de qua appareat, eorundem; instrumentaque, & alia sic confecta careant roboris firmitate. Nostræ tamen intentionis existit, quod Notarii nostri Archiepiscopi, & Venerabilium Suffraganeorum nostrorum, & Capitulorum Ecclesiarum, etiam Cathedralium, in locis prædictis utantur, prout hactenus est fieri assuetum.

Idem in eodem.

CAPUT IV.

Contrahentes, qui Notarium induxerint, ut in alia Parochia actus recipiat, quam in qua recipi jus fuerit, excommunicantur.

Quia fraus, & dolus nemini debent patrocinium impertiri, statuimus, quod contrahentes alicujus Parochiæ, seu Abbatum, seu aliarum personarum Ecclesiasticarum, quibus competit publica conficere instrumenta, vel alios quoscumque contractus, seu obligationes recipere; ad conficiendum instrumenta per Rectorem, vel alium quemcumque Notarium, ut in alia Parochia prædicta instrumenta recipiat, ne inducant, excommunicationis sententiam ipso facto, si secus actum fuerit, incursuri, a qua nullatenus absolvantur, nisi Ecclesiæ, Rectori,

ctori, aut damnum passo de salario, quod erat eidem debitum, si instrumenta, vel contractus hujusmodi recepitlet, fuarit plenarie satisfactum.

Idem in eodem.

CAPUT VI.

Æstimatio mercedis Notariorum, quæ vulgo taxa dicitur, Ordinariorum relinquitur arbitrio.

Denique, quia in Concilio per nos celebrato anno a Nativitate Domini 1364. in Constitutione, quæ incipit, *Desidiæ &c.* fuerat ordinatum, quod Rectores, & alii Notarii, ad quos pertinet in protocollis seu schedulis contractus scribere, largo modo teneantur sine *&c.* & quod eis instrumentorum salaria taxentur, taxationem præfatam remittimus ad Ordinarios in suis Diœcesibus per se, vel Vicarios, vel Officiales suos debite faciendam.

Hyeronimus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VII.

Cum neutra pars litigantium in expensis damnata fuerit, tantum ab unaquaque exigendum, quantum instruendæ liti expenderit.

Cum nil magis æquitati, & rationi conveniat, quam in collitigantium controversiis negotium æqua libra pertractari, & hactenus in aliquibus hujus Provinciæ Curiis compertum sit, inter litigantes per Notarios, & Curiæ Scribas abusive salaria processuum æqualiter exigi, nulla habita consideratione expensarum eorum, quæ pro qualibet parte fuerunt producta, deducta, & exhibita; ideo, Sacro approbante Concilio, statuimus, de cætero pro eo solum a quocumque litigante ante sententiam, vel ea lata, & neutra parte in expensis condemnata, exigendum esse, quod pro sua parte judicialiter in processu productum, deductum, ac exhibitum fuerit; & quod Notarii, & Curiarum Scribæ in quolibet intermedio debitum, ex dicto processu a litigantibus exigere valeant.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barrinone celebrato.

CAPUT VIII.

Rectores, & Notarii notulas, aut protocollum, extra fines, aut terminos Parochiæ, aut Notariæ non extrahant; librum aprisiarum habeant; & si locum, seu Parochiam mutaverint, nullo modo instrumenta secum afferant.

Cum maxime intersit Reipublicæ, ut instrumenta, & aliæ scripturæ authenticæ conserventur, ut ab iis quorum interest, absque difficultate haberi possint; proinde per bonæ memoriæ Petrum de Clasquerino, Patriarcham Antiochenum in Archiepiscopatu Tarraconensi prædecessorem nostrum, in secundo Provinciali Concilio per eum celebrato statutum fuit, ut nullus Rector, seu Vicarius, vel quivis alius Notarius, vel locum tenens Rectoris, Vicarii, sive Notarii cujuscumque Ecclesiæ, loci, seu Parochiæ nostræ Provinciæ Tarraconensis, aut alia quæcumque persona Ecclesiastica, vel etiam sæcularis, notulam, seu notulas, aut protocollum, seu protocolla notularum ipsius Ecclesiæ, loci, seu Parochiæ instrumentum, seu instrumenta, aut quamcumque aliam scripturam publicam, quam idem Notarius, vel locumtenens Notarii tenere, debeat extra fines, aut terminos loci, seu Parochiæ, aut Notariæ ipsius, extrahat, seu extrahi faciat quovis modo sine Metropolitani, aut Comprovincialium Episcoporum, vel Vicariorum, seu Officialium eorundem, aut aliorum Prælatorum Dominorum Scribaniarum speciali licentia, & permissu, sub excommunicationis sententia ipso facto per contrafacientes incurrenda; a qua absolvi nequeant, nisi psius Ecclesiæ loci, seu Parochiæ ipsi, ac passis inde injuriam, sive damna, sati fecerint, ut in dicta Provinciali Constitutione latius continetur. Verum quia plures parum Deum, & censuras Ecclesiasticas timentes, contra Constitutionem prædictam, dum ab aliqua Parochia, in qua tanquam Rectores, Vicarii, aut Notarii fecerunt residentiam, recedunt; protocolla, seu librum manuale nuncupatum, aut alias scripturas publicas secum asportant, in grave partium præjudicium, & jacturam; alii vero dicta instrumenta, seu illorum aprisias in papyro volanti scribunt, nec illas in libro aliquo, sicut convenit, redigere curant, sicque de facili amittuntur; nos volentes hujusmodi abusibus, & partium indemnitati providere, dictam Constitutionem innovando, & ei addendo, sacro approbante Concilio, statuimus, ac singulis Rectoribus, Vicariis, seu eorum loca-tenentibus, Notariis hujus nostræ Tarraconensis Provinciæ præcipimus, & mandamus, ut quilibet eorum habeat, & habere debeat librum, in quo per singulos annos omnes aprisiæ, sive protocolla instrumentorum, tam ultimarum voluntatum, quam aliarum dispositionum, inter vivos, & aliarum scripturarum, cujuscumque generis sint, & quovis nomine nuncupentur, de quibus eos rogari contigerit, scribere, & continuare teneantur, ipsamque aprisiam, sive matricem scripturæ infra duos menses in instrumentis, quibus id commode fieri poterit, extendere, & in alio libro notularum notam dicti instrumenti largo modo, & per continentiam literarum dictatam, sic quod in ipsa nota non sit aliqua abbreviatura per verbum *&c.* scribere teneantur, ut per eundem Petrum de Clasquerino in alia Constitutione Provinciali, quæ incipit: *Desidia*, quæ hactenus in Notariis statutum fuit, & ut fraudibus, quæ dictis Constitutionibus fieri possent, obvietur; præcipimus, & mandamus, quod in qualibet Parochiali Ecclesia, seu illius Sacristia, aut Sarrario, aut alio loco ad custodiam dictarum scripturarum convenienti, fiat expensis Rectoris, seu Vicarii perpetui, seu alterius, ad quem Scribania dictæ Parochiæ pertinet, unum armarium, in quo recondantur omnes libri dictarum aprisiarum, ac notularum, & si contigerit, Rectorem, seu Vicarium mutari ad alium locum, seu alio modo regimen Scribaniæ dimittere; teneatur suo successori per inventarium omnes libros, & scripturas prædictas dimittere. Et quilibet novus successor in suo novo ingressu teneatur etiam dictos libros, & scripturas in Inventario ponere; In cujus confectione Bajulus, aut duo Jurati illius loci, seu Parochiæ assistere debeant; exhortantes omnes, & singulos Epi-

scopos Comprovincialas nostros, & alios Ordinarios, ad quos visitatio pertinet, ut in visitatione dictarum Ecclesiarum, etiam dictum armarium instrumentorum, & aliarum scripturarum visitent, & dictus libros recognoscant, & ipsos Rectores, aut Vicarios de eorum culpis savere calligent.

TIT VI. DE JURE-JURANDO.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Conciliu Provinciali.

CAPVT I.

Clerici perjuri juxta sanctiones Canonicas puniantur.

Ægra ferimus, quod ad nostrum pervenit auditum, ommirum aliquos Clericos in nostra Provincia ita esse propriæ famæ, & sui status oblitos, ut intra judicium juramenta per eos præstita in magnum animarum suarum, & justitiæ præjudicium violare præsumant. Nos huic pestifero morbo, quantum possumus, obviare cupientes, sacro approbante Concilio, sancimus, ut si quis Clericus in nostra Provincia juramenti religionem spreverit, & contra juramentum per eum præstitum venerit, aut de perjurio coram suo Judice convictus fuerit, quinquaginta ducatorum pœnam, piis operibus ab Ordinario applicandorum ipso facto, absque remissione incurrat, ut quem Dei timor a delicto non revocavit, temporalis saltem coerceat severitas disciplinæ. Quod si solvendo non fuerit, sic alias ejus transgressio puniatur, quod ejus pœna cæteris auferat audaciam similiter delinquendi, salvis tamen omnibus aliis pœnis canonicis contra perjuros editis, quibus nolumus per Constitutionem præsentem in aliquo derogari.

TIT. VII. DE APPELLATIONIBUS.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Triginta dies, qui ad concedendum apostolos dantur, incipere declaratur a die appellationis emissæ.

Insuper quia ab aliquibus citra tempuribus quidam inolevit abusus per Judices, & Officiales Ecclesiasticos, a quibus in vocem appellationis prorumpitur, introductos, quem diversorum Doctorum, seu Glossatorum opinio antea præparavit, disceptantium, an triginta dias, qui dantur a Judicibus, a quibus vor appellatum, seu provocationis emittitur ad tradendum apostolos appellanti, currant a die latæ sententiæ, vel illati gravaminis, quum extra judicium provocatur, vel appellationis emissæ; nonnullis asserentibus, quod a die latæ sententiæ, aliis quod a die appellationis emissæ debent currere; propter quod est in Judicis optione, utram maluerit prædictarum opinionum eligere, & certum juris terminum præfigere appellanti, ex quibus appellantes laboribus, ac sumptibus fatigantur; cum sæpe habeant coram appellato, seu provocato Judice comparere; quinimmo interdum jus appellantium posset ex caussis præmissis facile deperire, cum appellationes ex hoc reperiantur desertæ; affectantes disceptionem prædictam de Tarraconensi Provincia radicitus extirpare, & subtuto, & certo ponere appellantes; & ideo sacri approbatione Concilii, præsenti irrefragabili Constitutione durimus ordinandum, quod dicti triginta dies currant a die appellationis emissæ, sive a sententia definitiva, sive interlocutoria; vel extra judicium ab illato, vel inferendo gravamine appelletur. Adjicentes, quod cum a nobis, & Suffraganeis nostris, vel quibusvis Judicibus Ecclesiasticis nostræ Provinciæ fuerit appellatum, nos, & ipsi nostri Suffraganei, & nostri, & eorum Judices, certum diem dictorum triginta dierum, & certum Kalendarium continentem teneamur, & teneantur præfigere appellanti ad recipiendum apostolos; & eadem die, & non ulterius appellans coram appellato habeat, seu provocato Judice comparere apostolos recepturus.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Apostolos, sive literas dimissorias nimis prolixas esse non debere.

Abusum, qui in aliquibus locis Tarraconensis Provinciæ inolevit, per quem fuerat introductum, quod Ecclesiastici Judices in appellationibus ab eis emissis nimis prolixos apostolos, seu literas dimissorias in gravamen, & detrimentum appellantium concedebant, penitus detestantes, talia de cætero fieri per Prælatos, Officiales, vel Judices, ad quos præmissa concedere pertinet, sub obtestatione Divini judicii, & in virtute sanctæ obedientiæ fieri prohibemus.

CONSTITUTIONUM PROUINCIALIUM LIBER TERTIUS.

TIT. I. DE VITA ET HONESTATE CLERICORUM.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Instruuntur vita, habitus, & mores Clericorum.

A crapula, & ebrietate omnes Clerici diligenter abstineant; officia, vel commercia sæcularia non exerceant, maxime inhonesta; joculatoribus, mimis, & histrionibus non intendant; tabernas prorsus evitent, nisi forte necessitatis caussa in itinere constituti; aleis, vel taxillis non ludant; nec hujusmodi ludis intersint; coronam, & tonsuram competentem habeant; clausa desuper deferant indumenta, nimia brevitate, vel longitudine non noranda; pannis rubeis, vel fendatis, seu viridibus, seu virgatis tunicis, vel superturicis sic apertis, ut ostendant latera, sed astrictis, ut femolaria non demostrent; necnon manicis, nec sotularibus consuticiis, vel rostratis, aurifricis, pictis pallis, serico superornatis, fibulis, aut corrigiis auri, vel argenti ornatum habentibus, cincturis sericis, sellis quoque deauratis, vel deargentatis,

vel

vel coloris varii, frænis, pectoralibus, calcaribus deauratis, vel aliam superfluitatem gerentibus non utantur. Nullus in Sacerdotio, vel Personato constitutus Cappam manicatam gerat, nisi justi timoris caussa exegerit habitum transformari. Ad Divinum officium intra Ecclesiam Cappam manicatam nullus deferat, & infra. In Ecclesiis, Civitatibus, villis, vel aldeis, Clerici cultellos acutos, vel arma portare non præsumant; nisi forte ad defensionem proprii corporis, justi caussa timoris. Si quis autem contra nostram hanc Constitutionem venire præsumpserit, si Beneficiatus sit, suspendatur ab omnibus Beneficiis; & cum ad emendationem venerit, tanto tempore postmodum eorum perceptione Beneficiorum careat, quanto in sua contumacia permanere præsumpserit. Si vero Beneficiatus non fuerit, ab introitu Ecclesiæ suspendatur.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

C A P V T I I.

Moderatio præcedentis Constitutionis.

Constitutionem bonæ memoriæ Joannis Cardinalis, Sabinensis Episcopi, Apostolicæ Sedis Legati, *A crapula*, Sacro approbante Concilio, renovantes, & moderantes, statuimus, & ordinamus, ut is, qui in aliquo eorum, quæ in illa continentur, deliquerit, juxta sanctiones Canonicas, & Constitutiones Provinciales alias editas, ut magis videbitur expedire, pro qualitate personæ ab Ordinario puniatur.

Antonius Augustinus Archiepiscopus in tertio Concilio Taracone celebrato.

C A P V T I I I.

Clericorum vestitus præscribitur, quibus præcipitur, ne cum Superpellicea, aut Roqueto per plateas, & vicos vagentur, & ne barbam nutriant.

Non possumus non graviter dolere, audientes, aliquos Clericos hujus nostræ Provinciæ in Sacris Ordinibus constitutos, & Beneficiatos, qui populo exemplo ad bene, pie, honesteque vivendum esse deberent, in itinere, in Civitatibus, & Oppidis, tali vestitu incedere, ut sine ullo discrimine tamquam laici reputentur, & habeantur; quod statum Clericalem non leviter dehonestat. Quamobram huic malo de salutari remedio providere cupientes, Sacri Tridentini Concilii Decretis inhærendo, & prædecessorum nostrorum Constitutiones de hac re disponentes, Sacri approbatione Concilii renovantes, ac declarantes; quæ sequuntur in tota nostra Provincia observanda, præsenti Constitutione sancimus, & ordinamus. Principio, ut posthac nullus Clericus, cujuscumque gradus, vel conditionis esillat., in aliquo ex Sacris Ordinibus constitutus, vel Beneficiatus, subuculam collari, & manicis rugatis, seu laboratis deferat; nec vestes virides, rubeas, vel croceas, aut quovis alio inhonesto colore infectas induatur; nec vestes sericas, etiamsi fuerit in dignitate aliqua constitutus, aut Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, sed nec mulas ornamentis aureis, argenteis, aut sericis ornari patiatur. Quilibet vero Sacerdos, aut Sacris initiatus, vel Beneficiatus caligas honestas, sotanam, vel tunicam satis oblongam cum mantello, aut toga ex panno nigro, vel propter paupertatem, sosei coloris, vestiatur; pileumque statui Clericali decentem deferat; infirmitatis tamen caussa, vel in itinere galerum, tabardum, aut tunicam brevem deferre poterit. Deinde in Ecclesia, & Choro, ac in sepulturis, & novenis, seu in aliis, quibusvis exequiis, & Divinis officiis, quæ tam pro vivis, quam pro defunctis dicentur, sotanam, vel tunicam talarem, Superpelliceum mundum, seu Roquetum pro tempore congruens, & pileum Clericalem induatur; coronam, & barbam, præsertim in superiori labro, sæpius radat; & caveant omnes, cujuscumque status, & conditionis fuerint, ne cum Superpelliceo, aut Roqueto per plateas, per Civitatem, & Oppida deambulantes vagentur; neve carnes, pilces, aut alia victualia sic vestiti emant, aut secum asportent. Qui vero rebus hac Constitutione prohibitis contraierit; amissione vestium, & pœna decem librarum, aut alia, arbitrio Superiorum punietur. Simili quoque pœna, Sacro approbante Concilio, eos mulctari volumus, qui chirothecas odoratas, & annullos aureos, vel argenteos deferunt; illis exceptis, qui ratione dignitatis, doctoratus, vel alterius privilegii annulum deferre possunt. Hortamur autem omnes nostræ Provinciæ Episcopos, & quoscumque alios Ordinarios, ut in conferendis Beneficiis caveant, ne illis Beneficia conferant, de quibus probabilis conjectura non sit, eos non sæcularis judicii fugiendi fraude; sed, ut Deo, & Ecclesiæ fidelem cultum præstent, velle Ecclesiasticum Beneficium recipere; & eosdem moneant diligenter, ut præsentem observent Constitutionem. Quod si non fecerint, sciant se, juxta Decretum sacri Concilii Tridentini, Beneficiis privandos esse.

Idem in eodem.

C A P U T I V.

Ludus alearum, & chartularum Beneficiatis, & Sacerdotibus interdicitur.

Cum ex ludi vitio multiplicia mala oriri compertum sit, videlicet perjuria, blasphemias, risas, seditiones, homicidia, furta, quamplurimaque alia nefanda crimina; idque vitium omnes Christianos, & maxime Clericos dedeceat; omnino interdicimus omnibus in Sacris Ordinibus constitutis, seu Beneficia Ecclesiastica cujuscumque qualitatis obtinentibus, aleam semper, & ludos chartularum, & pilæ; nisi intra parietes privatos, & cum Sacerdotibus, seu Beneficiatis, recreationis caussa. Ita tamen ut neque frequenter, neque cum scandalo id fiat; hortantes eos potius literis, seu musicæ vacare, aliisque honestis occupationibus, quam in hoc turpi, & inhonesto vivendi genere tempus conterere; memores se de verbis otiosis, nedum de factis turpibus, strictam rationem in supremo judicio reddituros. Volumus tamen, ut quum musicæ vacabunt, non noctu vagantes, aut laicorum recreandorum gratia id peragant. Contrarium vero facientes, vel partem aliquam cum ludentibus habentes, pœnam quinque librarum incurrant.

Be-

Benedictus Rocabertinus Archiepiscopus, In tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT V.

Prælati moneantur curare, dum cibum capiunt, aliquid sacri ut legatur.

Item ne solum fauces sumant cibum, sed & aures audiant, & percipiant verbum Dei, & cessent vaniloquia, & tumultus; statuimus, quod singuli Episcopi in Palatiis suis, dum comedunt, ad mensam faciant legi sibi. Idem volumus, & statuimus de Abbatibus, Prioribus, & Præpositis in suis Conventibus, dum in Refectorio comedunt, observari.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VI.

Prælatorum mensis nonnisi duo fercula apponi debere.

Statuimus, quod nos, vel aliquis Episcopus, seu Prælatus, aut quicumque alius Clericus, non donet in uno prandio, seu comestione, nisi duo fercula; in quorum altero possint esse duo genera carnium, in altero de una dumtaxat; in quibus tamen carnes salsæ minime computentur. In diebus vero jejunii possint dari tria fercula, & non ultra.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT VII.

Clericis Beneficiatis, vel in Sacris Ordinibus constitutis lancea, scutum, & ballista interdicitur.

Cum usus armorum Clericis sit prohibitus, & maxime, qui gestum, & habitum Clericalem deturpat; propterea, Sacro approbante Concilio, statuimus, quod nullus Beneficiatus, seu Clericus in Sacris Ordinibus constitutus, amodo absque justa, & rationabili caussa, equitando, vel peditando portet lanceam, & scutum, vel ballistam cum sagittis; nec ad sonum de *viafos*, seu rixam, quæ aliquando in Civitatibus, villis, seu Castellis, seu locis fieri contigunt, exeant cum armaturis prædictis; cum non sit licitum Clericis aliquem offendere, nec inter offendentes existere, nisi caussa defensionis sui, vel rerum suarum. Qui vero contrarium fecerit, nisi ex justa, vel rationabili caussa, ut præfertur, & nisi de licentia sui Superioris hoc fecerit, pœnam viginti solidorum incurrat pro qualibet vice, qua culpabilis inventus fuerit in præmissis, applicandam suo Prælato.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VIII.

Armorum usus certo modo Clericis interdicitur.

Armorum usum, Sacrorum Conciliorum, & Sanctorum Patrum Decretis prohibitum esse, certum est; nihilominus multorum relatione, intelleximus, aliquos hujus nostræ Provinciæ Clericos in Sacris constitutos, suæ honestatis, & dignitatis immemores, arma deferre offensiva, & jure prohibita. Quamobrem Constitutionem Provincialem, *Cum usus armorum*, & Constitutionem, *Approbando*, de vita, & honestate Clericorum, Sacro approbante Concilio, renovantes, & ampliantes, statuimus, atque ordinamus, ut posthac nullus Clericus, cujuscumque dignitatis, & conditionis fuerit, vel Beneficiatus, arma deferre audeat. Si quis autem ex prædictis ballistam, lanceam, pugionem, vel sicam, vel tormentum quodvis manuarium, idest, scopetam, vel similia portaverit, & eum ipsis fuerit repertus, præterquam in itinere, in quo ensem deferre poterit, decem ducatorum pœnam æquis portionibus pauperibus illius loci, in quo deprehensus fuerit, & reparationi domus Episcopalis, aut illius Ordinarii, ad quem Clericum deprehensum punire spectat, dividendam incurrat, & eadem ipsa arma prohibita amittat. Poterit tamen Episcopus, vel Ordinarius, si ita expedire judicaverit, facultatem aliquando præbere Clericis, ut eos talia arma deferentes comitentur, necessitate ita exigente.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT IX.

Tormenta manuaria, vulgo pedrenyals curts *appellata, Clericis interdicuntur.*

Pie, sancte que fuit a prædecessoribus nostris armorum usus Clericis interdictus; oportet enim Sacris Mysteriis addictos orationibus potius, quam militum more armis se suaque tueri. Nihilominus tamen in nostra Provincia adesse intelleximus Beneficiatos, & Sacerdotes, qui Deum, & mulctam pecuniariam parum timentes, ea deferunt, quæ Constitutionibus Provincialibus sunt prohibita, quæ sine vitæ discrimine, qualia sunt tormenta manuaria, quæ vulgo *pedrenyals curts* appellantur, a laicis deferri non possunt. Quamobrem Constitutiones bonæ memoriæ Petri Clasquerini, *Cum usus armorum*; & Antonii Augustini, *Armorum usum*, prædecessorum nostrorum, Sacro approbante Concilio, renovantes, & ampliantes, sancimus, & ordinamus, ut si quis Beneficiatus, aut Sacris initiatus, cujuscumque dignitatis, & conditionis, fuerit, tormentum hujusmodi, *pedrenyal curt*, vulgo dictum detulisse convictus fuerit, severe, & sine remissione, arbitrio Ordinarii puniatur. Non enim decet eum, qui laicis exemplum esse debet, ea arma deferre, quæ tamquam proditoria etiam jure patrio sunt interdicta.

Ferdinandus Loaces Archiepiscopus in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT V.

Clericis in Sacris Ordinibus constitutis famulatus laicorum prohibetur.

Nemo militans Deo, ut ait Beatus Apostolus, implicat se negotiis sæcularibus. Quamobrem multis ac variis Sacrorum Conciliorum, & Romanorum Pontificum, ac nostrorum prædecessorum Constitutionibus statutum est, ut Clerici, vel Monachi sæcularibus negotiis non se immisceant. Ministros itaque, & famulos laicarum personarum esse Clericos in Sacris Ordinibus constitutos, aut mensæ laicorum ministrare, Sacri approbatione Concilii prohibemus;

nec-

necnon feminas quascumque eisdem Clericis inniti, & manibus, vel brachiis eorum adhærere, seadem mula, equo, vel jumento vehi, sub excommunicationis pœna prohibemus.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XI.

Præcipitur in Sacris Ordinibus constitutis, ne laicis famulentur, neve mulieres deducere, & reducere audeant.

Et si sublimis, atque admirabilis sit Sacerdotum dignitas, magnamque auctoritatem, & sanctimoniam Sacris Ordinibus insignitus habere debeat; permulti tamen Sacerdotes sui status, & dignitatis immemores, illam deturpare non verentur; dum inhonesto laicorum ministerio seipsos subjiciunt, in mensa ministrantes, vel uxores, ac filias eorum tamquam famuli deducentes, ac reducentes, aliaque hujusmodi exercentes. Unde qui tamquam optimi, verique Dei ministri extolli ac venerari debuerant, ab omnibus despiciuntur, & contemnuntur. Horum igitur dignitatem, atque auctoritatem conservare cupientes, Constitutionem Provincialem, *Nemo militans Deo*, Sacro approbante Concilio, renovantes, & declarantes, hac nostra Constitutione sancimus, & sub excommunicationis pena præcipimus, atque mandamus, ut posthac nullus Clericus in Sacris Ordinibus constitutus, cujuscumque gradus, vel conditionis exsistat, laicis in rebus supradictis famuletur, nec mulieres aliquas, præter aviam, matrem, sororem, amitam, vel materteram, pedester, vel equester, publice deducere, vel reducere audeat. Poterit tamen Sacris initiatus personis Ecclesiasticis inservire, præterquam in rebus vilibus, & inhonestis.

TIT. II. DE COHABITATIONE CLERICORUM ET MULIERUM.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Prælati in concubinarios publicos, & Rectores in suis Ecclesiis non residentes, in visitationibus annuis jubentur procedere.

Quoniam, teste Scriptura, mundos, & sedulos esse convenit, qui Domini vasa ferunt; ideo, Sacro approbante Concilio, ordinamus, ut contra Clericos concubinarios, præsertim publicos, eorumque concubinas; & Rectores Ecclesiarum in suis non residentes Ecclesiis, Episcopi in visitationibus (quas semel in anno fieri præcipimus) seu alias, sic procedant juxta Canonica, seu Synodalia statuta, ne peccatum eorum proprium facere videantur.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Concubinari os, qui ad vomitum redierint, hac Constitutio jubet retrudi quopiam, non pecunia multari.

Et Clericos concubinarios publicos Beneficiatos, vel in Sacris Ordinibus constitutos, qui post primam, & secundam correctionem reperti fuerint dicto vitio laborare, ad peragendam pœnitentiam ad tempus, prout eis videbitur expedire, in aliquem locum detrudant, pecuniam ab eis ea su præmissu nullatenus recepturi.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracona celebrato.

CAPUT III.

Vetentur Episcopi in concubinatu manifesto bis deprehensos pecuniarie punire, & Beneficiu conferre concubinario publico.

Quamvis ad decorem Domus Dei circa vitam, & honestatem, & continentiam Clericorum in Dei conspectu Divina ministrantium Sacramenta, per sanctiones Canonicas, & per Provinciales Constitutiones alias sit provisum; quia tamen nonnulli punitiones pecuniarias ipsarum non formidantes, correctiones ipsorum criminum deduerunt penitus in contemptum; nos debitum nostri officii exolvere cupientes, Sacro approbante Concilio, statuimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districta præcipimus, ne aliquis Episcopus, per se, vel per alium, Clericos concubinarios Beneficiatos, vel in Sacris Ordinibus constitutos, qui in domo propria, vel aliena teneant publice concubinam, quorum concubinatus non possit per aliquam tergiversationem celari, ex quo bis eos, vel eorum alterum in concubinatu invenerit, & punierit, ne possit in pecunia, vel in bonis aliquo modo punire; sed tales concubinarios, & eorum quemlibet, teneatur in persona, seu eorum Beneficiorum privatione, seu ad tempus suspensione, aut ab eorum Ordinum exsecutione punire, ejus conscientiam onerantes; proviso tamen, quod fructus Beneficiorum advenientes durante tempore dictæ suspensionis, si forte fieri contingat occasione prædicta, convertantur in utilitatem ipsorum Beneficiorum. Cæterum cum ea ingenio calliditatis humanæ naturæ protervitas criminum protelatur, convenit super hoc de speciali remedio providere. Idcirco, eodem approbante Concilio, providemus, ne de cætero alicui Clerico in crimine concubinatus publice, ut prædicitur, constituto, cujuscumque status, seu conditionis exsistat, Beneficium Ecclesiasticum, quocumque nomine censeatur, conferri possit ullo modo; & si collatum fuerit, collatio hujusmodi sit nulla ipso jure. Et si talis Clericus concubinarius, Prælatus, seu Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ fuerit, ad communes tractatus Capituli, vel ad Curias generales, vel Concilia minime admittatur; nec possit tenere officium aliquod honoris alicujus Episcopi, seu Prælati.

Petrus de Luna Cardinalis, Sedis Apostolicæ Legatus, in Concilio Gerundæ celebrato.

CAPUT IV.

Concumbinarii, quamdiu in concubinatu vixerint, & post duos menses, quam a concubinatu se abstinuerint, inhabiles jubentur esse ad quodvis Beneficium obtinendum, & Ordines recipiendos, & exsequendos; & tunc facta illis collatio, ipso jure nulla declaratur.

Speciosus forma præ filiis hominum, & plenus gratia, fons virtutum, gloriosus spon-

sus

sus Ecclesiæ Jesus Christus, inter alia Sanctitatis insignia, quibus Sponsam suam inclytam insignivit, gloriosam constituit castitatem; ut in illa, sine qua nullum bonum opus existit, Sponsæ ipsius, & ministri ejus, eidem Sponso Virgini, nato de Virgina, vitæ puritate fulgentes, devotione supplici deservirent. Sed nonnulli Clericorum, & Religiosorum famæ suæ, & salutis immemores, cum concubinis publice vitam ducunt enormiter dissolutam. Super quo bonæ memoriæ Joannes Episcopus Sabinensis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, in partibus Hispaniæ Apostolicæ Sedis Legatus, cupiens salubriter providere; quandam Constitutionem provide edidit, quæ antiqui hostis procurante versutia, usquequaque non extitit observata. Propter quod nos adversus hujusmodi vitium providere de salubri remedio cupientes, monemus omnes, & singulos Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, & Clericos Beneficiatos, ac etiam Religiosos cujuscumque dignitatis, status, gradus, & conditionis, atque ordinis existant, ne concubinas in domo propria, aut aliena publice audeant detinere. Contrarium facientes sint inhabiles, dum, sicut præmittitur, tenuerint publice concubinas, & per duos menses sequentes, postquam etiam easdem dimiserint realiter, & cum effectu, ad quodcumque Beneficium Ecclesiasticum obtinendum; etiamsi Beneficium patrimoniale existat, vel Cappellania fuerit temporalis. Sit etiam eis per idem tempus ad recipiendum sacros Ordines aditus interdictus; ut sic ab exsecutione Ordinum infra idem tempus receptorum suspensi maneant, donec cum eisdem fuerit dispensatum sufficienter; & collatio Beneficiorum eis facta infra ipsum tempus, vacua, irrita sit, & nulla ipso jure; si ipsas concubinas tempore receptionis dictorum Ordinum, aut collationis Beneficii, seu Beneficiorum eis factæ, vel infra terminum duorum mensium ante publice tenuerint, ut præfertur. Et ut de prædictis certius constet, & nullum dubium in posterum oriatur, volumus, quod Beneficiorum collatores in literis per eos concedendis super collationibus hujusmodi Beneficiorum, apponi faciant clausulam sequentem. Nostræ tamen intentionis existit, quod si tempore collationis per nos de hujusmodi Beneficio tibi factæ, aut a duobus mensibus proxime lapsis citra, publicus concubinarius fueris, præsens nostra collatio nullius sit roboris, vel momenti. Adjicientes etiam, & insuper statuentes, prout Joannes Episcopus Sabinensis præfatus statuit, quod quicumque Clerici, aut Religiosi, qui post duos menses a publicatione Constitutionis, & monitionis, in Ecclesia Cathedrali cujusque Diœcesis facienda, numerandos, concubinam, seu concubinas modo prædicto retinuerint, vel dimissam, seu dimissas, aut aliam, seu alias admiserint, si Beneficiati existunt, tertiam partem fructuum omnium Beneficiorum, quæ pro illo tempore obtineant, sint privati ipso facto. Si vero per alios duos menses prædictos, duos immediate sequentes in eodem crimine continuaverint vitam fœdam, alia tertia parte. Et, si forsan, Dei timore contempto, per alios duos menses prædictos, quatuor immediate sequentes in peccato permanserint memorato, reliqua tertia parte dictorum Beneficiorum fructuum omnino privati existant; præcipientes eisdem, quod ad aliquam partem fructuum prædictorum, postquam ipsa, vel ipsis, ut prædicitur, privati fuerint, manus temerarias aliquatenus non extendant. Et si forsan contrarium attentaverint, sub obtestatione extremi judicii Prælatis eorum, sive sint diœcesani, sive alii, districte præcipimus, quod ad restituendum quicquid de prædictis tertiis fructuum, seu ipsarum aliqua parte, postquam modo prædicto privati existent, occupaverint, seu detinuerint, vel consumpserint, per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia ipsos compellere non ommittant. Quod si forte prædicti Clerici, vel Religiosi concubinarii adhuc ad cor non redierint, sed nostrum contemnentes mandatum, se ostenderint tam exsecrandæ turpitudinis amatores, Prælatis suis prædictis, & eorum cuilibet, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub animarum suarum periculo districte præcipimus, & mandamus; quatenus si infra quatuor menses post supradictos sex menses continue numerandos, transgressores prædicti concubinas præfatas omnino non dimiserint; easdem, vel alias ulterius admiserint, eos priveni Beneficiis suis; ipsosque in limo peccatorum tam fisos, donec se correxerint, & postea per duos menses, inhabiles esse denuncient ad quæcumque Beneficia Ecclesiastica obtinenda; eisque decernant per idem tempus ad suscipiendum Sacros Ordines aditum interdictum. Volumus etiam, quod si quis de prædictis, postquam Beneficio, seu Beneficiis privatus fuerit modo prædicto, manus rapaces extenderit ad dictorum Beneficiorum fructus, seu ad aliquam eorum partem, incurrat excommunicationis sententiam ipso facto; a qua non possit absolvi, nisi de sic occupatis restitutionem integram, & Beneficii, seu Beneficiorum, quibus privatus fuerit, ut prædicitur, dimissionem plenariam prius fecerit. De fructibus vero Beneficiorum, quibus concubinarii hujusmodi privati decernuntur, ut præmittitur, dimissione plenaria duæ partes assignentur pro servitio Beneficii, vel Ecclesiæ, cui concubinarius ipse deserviebat, faciendo; tertia vero pars Ordinario Diœcesis, vel alteri ipsius concubinarii Prælato hujusmodi nostram Constitutionem exsequenti; alias pro dicto servitio remaneat applicata. Et ut tanto major in eosdem concubinarios exerceatur pœna, quanto gravior in ipsis fuerit culpa reperta, præfatæ ordinationi adjicimus statuentes, quod præfati Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & Clerici Beneficiati, ac Religiosi, qui tempore sui obitus, vel infra duos menses tunc immediate lapsos in crimine concubinatus hujusmodi reperti fuerint publice permansisse, sint intestabiles; & bona ipsorum, tam mobilia, quam immobilia, locis, & personis, ac negotiis infrascriptis remaneant confiscata. Et nihilominus tam ipsi concubinarii, quam eorum concubinæ Ecclesiastica careant sepultura; nisi per duos menses ante sui obitum, fraude cessante, ab invicem fuerint separati. Qui vero ipsorum aliquem in cœmiterio sepelire, aut eorum sepulturæ interesse præsumpserint, excommunicationis sententiam incurrant ipso facto; & cœmeterium, ubi hoc factum fuerit, seu præsumptum, interdictum remaneat, donec corpora concubinariorum, seu concubinarum hujusmodi sic sepulta,

pulta, ab inde projecta fuerint in signum damnationis eorum. Bona vero dictorum concubinariorum, sic decedentium, tam mobilia, quam immobilia, in tres partes dividantur; quarum una pars fabricis Ecclesiarum, ubi Beneficiati fuerint, reliqua ipsius concubinarii Prælato, sive diœcesano, seu alteri hujusmodi nostram Constitutionem quoad hoc exsequenti; tertia vero pars redemptioni captivorum remaneat, & sit applicata. Quam tertiam partem redemptioni captivorum deputatam, Prælatus Diœcesis concubinarii ipsius per Fratres de Mercede, vel de Trinitate Ordinum, quos ad hoc magis promptos, & utiles noverit, exigi faciat, & levari; & per ipsos in dictam redemptionem captivorum fideliter dispensari. De quibus diœcesanis ipsis, de his, quæ in eorum Diœcesibus prædicta de causa receperint, teneantur reddere rationem; in quo si culpabiles reperti fuerint, vel remissi, per diœcesanos ipsos subtrahatur eis portio, quam illi de similibus petere, seu levare debuerint. Per hanc autem ordinationem Ecclesiis, vel personis, aut locis, quibus jus aliquod in dictis bonis concubinariorum decedentium pertinet, præjudicare non intendimus, neque volumus quoquo modo. Dictis autem Prælatis districte præcipiendo mandamus, quatenus in exigendis pœnis prædictis diligentiam adhibeant, & per duos viros idoneos, per eos infra limites Diœcesium, seu jurisdictionum suarum deputandos, recolligi faciant, distribuendas juxta formam superius ordinatam. Volumus insuper, & mandamus, quod Prælati in Civitatibus, & Diœcesibus suis Testes deputent Synodales, qui per eorum Diœceses veritatem perquirant super omnibus supradictis; & ea quæ reperierint, quam citissime potuerint, suis Prælatis in Synodis, quas annuatim propterea celebrari jubemus, vel ipsis in remotis agentibus, eorum Vicariis, semel anno quolibet teneantur nunciare; ne iidem Prælati excusationem prætendere, seu ignorantiam aliquam valeant allegare.

Petrus a Sagarriga Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT V.

Declaratur, Constitutionem, cujus initium est, Quamvis ad decorem, ad quoscumque Prælatos, etiam inferiores, pertinere.

Constitutionem per bonæ memoriæ Dominum Petrum prædecessorem nostrum editam super modo correctionis concubinariorum, incipientem, *Quamvis ad decorem*, quia nonnulli caussam editionis ejusdem non quærentes, Episcopos Suffraganeos nostros dumtaxat, & non alios Prælatos, & eorum inferiores, ligari curiose interpretantur; quoscumque Prælatos, Vicarios, & Officiales principales, & quoscumque alios inferiores comprehendi intelligunt præsenti irrefragabili statuto, approbante sacro Concilio, & ad eos omnes duximus extendendam; præcipientes in virtute sanctæ obedientiæ, de cetero debere illam ab omnibus observari. Si qui vero ex prædictis contra formam dicti statuti concubinarios ultra secundam vicem duxerit pecuniarie puniendos, punitionis illius debitores effecti, ad restitutionem, tamquam de re penitus aliena, se noverint obligatos; aliis etiam pœnis super his appositis, in suo robore permansuris, & duraturis. Adjicimus etiam, quod Vicarii, & Officiales, Procuratores, & alii inferiores Episcopi scienter contrarium facientes, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant.

Petrus a Cardona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT VI.

Mandatur Prælatis, ut circa animadversionem concubinariorum diligenter, & severe se gerant.

Quamvis tam a Jure, quam per plurimas Constitutiones Legatorum Apostolicæ Sedis, & Provinciales sit rigide, ac salubriter provisum contra Clericos concubinarios; tamen Prælati, quod dolentes, & cum gravi cordis dolore referimus, in eis exsequendis adeo negligentes sunt, ac si sanguis delinquentium de eorum manibus non esset requirendus; nec cernunt gravia scandala, & alia quamplurima perniciosa mala, quæ inde sequuntur. Quare cupientes, quantum in nobis est, huic tam pernicioso morbo providere, exhortamur eniae Ordinarios, &, sacro approbante Concilio, in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, quatenus unusquisque in suos subditos summam adhibeant diligentiam, & rigidam exsecutionem, juxta formam, & tenorem Constitutionum super hoc editarum; certificantes eos, quod si in præmissis negligentes fuerint, nos tam contra eos, quam etiam contra eorum subditos concubinarios districtius procedemus; ne in die judicii de eorum negligentiis, maxima statum Ecclesiasticum tam enormiter diffamantibus, rationem reddere teneamur.

TIT. III. DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Priores ad Sacerdotalem Ordinem ascendere cogendi, & ut Ecclesiis deserviant. Idem de Curatis, & Portinariis.

Adjicimus quoque, ut Priores per subtractionem Beneficiorum ad Ordinem Sacerdotalem ascendere, & in suis Ecclesiis deservire cogantur; hoc adhibito moderamine, ut qui ex dispensatione Sedis Apostolicæ plures curas retinere noscuntur, in eisdem vicissim resideant, secundum numerum curarum residentiæ tempore dividendo. Clerici quoque, qui in Ecclesiis Parochialibus Portionarii existunt, nec portiones quotidianas, nec præstimonia de eisdem Ecclesiis percipiant, nisi in ipsis Ecclesiis curaverint personaliter deservire.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Qui ob irregularitatem Ecclesiæ deservire non possunt, fructibus privandi.

Quoniam Ecclesiasticis personis propter servitia Divini cultus assignata sunt Beneficia, & propter multorum irregularitates, multæ Ecclesiæ Divinorum Officiorum patiuntur detrimentum; statuimus, ut qui propter irregularitatem, quam non sine culpa sua incurrerunt, in Ecclesiis propriis sua explere non possunt officia, a perceptione Beneficiorum suorum priventur, quamdiu tali impedimento durante, suis Ecclesiis non poterunt deservire, nisi, super hoc eum ipsis a Sede Apostolica fuerit dispensatum.

Idem in eodem.

CAPUT III.

Qui in Templo, vel claustris tempore Processionis inambulant, Canonica portione per tres dies priventur.

Cum Canonicos, & alios Clericos Conventualium Ecclesiarum servitiis deputatos, omnino non deceat, quod aliis Divinis inservientibus officiis, ipsi per Ecclesias, vel claustra, Processionis tempore, deambulent in habitu sæculari; ne id fiat de cætero, districtius inhibemus, statuentes pœnam trangressoribus, ut per tres dies Canonica portione priventur.

Antonius Augustinus Archiepiscopus in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Qui habitus in Ecclesia deferendus, dum Divina officia celebrantur, & nullo modo esse per Ecclesiam deambulandum.

Quia honestatem ubivis, & præcipue in Ecclesiis, dum Divina celebrantur officia, Clerici servare debent; sacro approbante Concilio, statuimus, & ordinamus, ut cumprimum Clerici Ecclesiam intraverint, Superpelliceis mundis, sive Roquetis, ac minime laceratis, vestibus inferioribus talaribus nigris, aut alio honesto colore infectis, sine sericis flosculis, seu alamaribus, ut dicunt, cum Cappis, & Almuciis pro tempore congruentibus, induantur. Item in Processionibus, & Choro silentium, & gravitatem servent; nec literas, aut scripturas aliquas legant, nec confabulentur, sed nec privatum officium dicant; quin potius Horis Canonicis intendant, psallant, & cantent, non festinanter, sed lente, ac pedetentim; contrarium vero facientes, distributione illius Horæ priventur. Clericos, dum Divina celebrantur officia, e Choro exeuntes, & per Ecclesiam vagantes, si semel moniti non destiterint, per mensem distributionibus quotidianis privandos esse sancimus; & nostræ Provinciæ Prælatos in Domino hortamur, ut laicos, juxta Motum proprium Pii V. felicis recordationis, per Ecclesiam vagari, quum Divina celebrantur officia, non permittant; multo minus feminas Chorum, aut Choro proximos cancellos, etiam ea parte superiori contiguos, aut vicinos, sub anathematis pœna ingredi; & viros laicos, ubi aliter fieri non potest propter angustiam loci, a Clericis non secerni, ac separari, majore parte Chori Clericis relicta. Qua in re si non paruerint laici, in sententiam excommunicationis illos incidere declarent.

CAPUT V.

Constitutio Pii V. de his, qui, quum celebrantur Divina Officia, per Ecclesiam deambulant.

PIUS EPISCOPUS.

Servus servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Cum primum Apostolatus Officium, Divina nobis dispositione commissum, suscepimus, statim omnem curam, & cogitationem nostram in Dominici gregis fidei nostræ crediti salute defiximus, & Christifideles, Deo juvante, ita dirigere statuimus, ut a vitiis, & peccatis abstinentes, iter, quod ad vitam æternam ducit, insistant. Cum autem ad omnia, quæ Divinam Majestatem aliquo modo possent offendere, amovenda, mentis nostræ aciem intenderimus, ea primum, & sine mora emendare decrevimus, quæ Deo præter cætera displicere, & iram ejus provocare, cum Divinæ docent Scripturæ, tum gravissima exempla declarant; nempe Divini cultus neglectum, simoniæ labem, blasphemiæ crimen, & libidinis naturæ contrariæ vitium exsecrandum, propter quæ populi, & nationes, bellorum, famis, & pestilentiæ calamitatibus, justa Dei ultione sæpe plectuntur. Etsi autem contra eos, qui tam gravia crimina admiserint, multæ prædecessoribus nostris Constitutiones editæ fuerunt, tamen quia parum est Leges edere, nisi sint qui eas debitis temporibus exsequantur; idcirco, ne qui forsan ex tolerantia sperare impunitatem audeant, scientes plerosque pœnarum gravitate magis quam Dei timore arceri solere a voluntate peccandi, omnes, & singulas sententias, censuras, & pœnas contra eos, qui talia deliquerint, latas confirmamus, & Apostolica auctoritate innovamus, nec de earum rigore quicquam relaxamus; admonemusque eos, qui talia perpetrare veriti non fuerint, non solum subituros eas pœnas, quæ sacris sunt Canonibus constitutæ, sed eas etiam, quas Leges Civiles comminantur, & nostri quoque arbitrii discretio pro personarum qualitate constituet. Mandantes Civitatum, & locorum statui nostri Ecclesiastici pro tempore Ordinariis, & Gubernatoribus, illis quidem sub pœna suspensionis a Divinis, his vero sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ut quos debitum Deo cultum in Ecclesiis non tribuere, aliisque nefandis criminibus pollutos esse compererint, comprehendi curent, pœnis afficiendos competentibus. Sciturus etiam ipsis Judicibus, quod si post hanc nostram Constitutionem in castigandis hujusmodi delictis negligentes fuerint, primum quidem Dei Omnipotentis judicio obnoxii erunt, deinde nostram quoque incurrent indignationem. Ut autem pœnarum certitudo cunctis facilius innotescat, nonnullas hic duximus exprimendas.

das, aliisu ibilominus contra hujusmodi criminum reos a Jure statutis in suo robore manentibus.

Ut igitur Deo Optimo Maximo gloriosæ Virgini, & Sanctis omnibus debitus honos deferatur, Gregorii X prædecessoris nostri Constitutionem innovantes, ac statuta in Tridentino Concilio observari volentes, statuimus, & ordinamus, ut ad Ecclesias sit humilis, & devotus ingressus, quieta conversatio, devotis Orationibus insistant, & omnes genibus flexis Sanctissimum Sacramentum adorent, ad Nomen Jesu Christi Domini nostri cum exhibitione reverentiæ caput inclinent; nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat, tumultum excitet, clamores moveat, impetumve committat; cessent vana, fœda, & profana colloquia, risus immoderati, & strepitus omnes judiciorum, & alia quæcumque, quæ Divinum Officium perturbare possunt. Nullus intra Ecclesias deambulare audeat, sive præsumat, dum celebrantur sacra Missarum Mysteria, & alia Divina Officia. Qui vero prædicta petulanti animo contempserint, præter Divinæ ultionis acrimoniam, nostri quoque arbitrii pœnas incurrent, quæ omnio locorum quoque Ordinarii in suis Ecclesiis faciant observari. Quicumque vero in Ecclesiis, dum ibi Sacrificium Missæ, & Divina celebrantur Officia, aut verbum Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verso terga ad Sanctissimum Sacramentum, irreverenter sedere, aut aliquid quod scandalum generet, aut Divina perturbet officia, facere præsumpserit, pœnam viginti quinque ducatorum incurret, præter alias arbitrio nostro imponendas, & moderandas pœnas; & qui non habebit in ære, luet in corpore, aut exsilio multabitur. Qui vero in Ecclesiis cum mulieribus impudicis, sive etiam honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, viginti quinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesiis, ut supra, obscœnis, & inhonestis verbis, aut signis usus fuerit, aut alia fœda colloquia cum personis quibuscumque habuerit, decem aureorum pœna multetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus, & singulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum Capitulis, Rectoribus, Vicariis, Sacristis, Ostiariis, & aliis ipsarum Custodibus, quatenus præfatos omnes in Ecclesiis delinquentes admoneant, & ut in eis vetita fieri non permittant, vel saltem ipsis Ordinariis, vel Officialibus nostris puniendos deferant; quod si facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes, seu eleemosynas petentes, per Ecclesias tempore Missarum, prædicationum, aliorumque Divinorum Officiorum, ire non sinant, sed eos ad valvas Ecclesiarum stare faciant, sub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, nisi eos ejici curaverint, & Parochis dimidii auri. Religiosis etiam claustralibus, sive Regularibus præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, ut in Ecclesiis suis deputent aliquem, qui tales ejiciat. & si negligentes fuerint, gravissime ab Ordinario corripiantur; quod si illi parere recusaverint, gravissimas pœnas incurrent, & pro qualitate personarum etiam corporaliter punientur arbitrio nostro, sive Superiorum.

Et ut in Ecclesiis nihil indecens reliquatur, iidem provideant, ut capsæ omnes, & deposita, seu alia cadaverum conditoria super terram existentia, omnino amoveantur, prout alias statutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur.

Cum vero dierum festorum observatio ad Dei cultum maxime pertineat, & in Lege Divina præcipiatur; cupientes abusus pravos, qui ex eorum inobservantia invaluerunt, omnino corrigere; & antiquorum Canonum statuta renovantes, mandamus, ut omnes dies Dominici, & præcipue honorem Dei, B. Mariæ Virginis, Sanctorum Apostolorum sacrati, cum omni veneratione observentur, & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, Divinis Officiis devote intendant, ab omni illicito, & servili opere abstineant, mercatus non fiant profanæ negotiationes, & judiciorum strepitus conquiescant. Qui vero in diebus præfatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, præter Divinam ultionem, & amissionem animalium, quibus ad vecturam utetur, etiam graves pœnas incurret arbitrio nostro, seu Vicarii nostri in Urbe; in aliis autem locis, arbitrio Ordinariorum, vel aliorum Magistratuum, ita ut præventioni locus sit. Quibus omnibus districte præcipimus, ut hæc diligenter observari procurent; illas etiam Festivitates, quæ juxta consuetudinem locorum solenniter celebrari consueverunt, juxta laudabilem consuetudinem, debita cum reverentia observari faciant, sub pœnis arbitrio ipsorum imponendis, & moderandis.

Et ut simoniacæ pravitatis crimen, & labes prorsus aboleatur, Constitutiones antecessorum nostrorum contra simoniacos editas, & præsertim Paulli II. inviolabiliter observari mandamus; & delinquentes, tam in Sacrorum Ordinum receptione, quam in Beneficiorum assecutione, statutis etiam inferius pœnis nostra auctoritate affici volumus. Quicumque igitur detestabile crimen simoniacæ pravitatis commisisse convictus fuerit in consequendis Ordinibus, eo ipso sit ab illorum executione per decennium sine spe dispensationis suspensus, & per annum carceribus mancipetur. Qui Dignitates Ecclesiasticas simoniace acquisiverit, illis sit ipso jure privatus, & in futurum inhabilis ad eas, & quascumque alias obtinendas. Qui Beneficium, aut Officium Ecclesiasticum simoniace adeptus fuerit, illis similiter sit ipso jure privatus; & ad fructuum omnium, quos perceperit, restitutionem teneatur, & perpetuo sit inhabilis ad ea, & quæcumque alia Beneficia Ecclesiastica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commisisse convictus fuerit, præter supradictas pœnas, etiam corporaliter puniatur, & ab Ordinibus Ecclesiasticis degradatus, a fidelium consortio ejiciatur. Qui vero Ordines, & Beneficia simoniace contulerint, pœnis a Jure statutis puniantur, cujuscumque gradus, conditionis, & dignitatis, etiamsi Episcopi, Archiepiscopi, vel majores fuerint. Caveant præterea quicumque, ne in Sacramentorum exhibitione simulacrum aliquid sa-

faciant, alioquin gravissime puniantur per locorum Ordinarios; qui hujusmodi criminis reos cum maxima severitate coercere procurent, juxta Concilii Tridentini statuta.

Ad abolendum vero nefarium, & exsecrabile blasphemiæ scelus, quod in antiqua Lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque Legibus receptum est, nunc autem propter nimiam Judicum in puniendo segnitiem, vel potius desuetudinem, supra modum invaluit, Leonis X. prædecessoris nostri in novissimo Lateranensi Concilio statuta innovantes, decernimus, ut quicumque laicus Deum, & Dominum nostrum Jesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam ejus Genitricem expresse blasphemaverit, pro prima vice pœnam viginti quinque ducatorum incurrat, pro secunda, pœna duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos solvet, & ignominia notatus exsilio multabitur. Qui vero plebejus fuerit, nec erit solvendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis, ante fores Ecclesiæ constituetur per diem integrum, pro secunda fustigabitur per Urbem, pro tertia lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicumque Clericus in hoc blasphemiæ crimen incurrerit, pro prima vice fructibus unius anni omnium, & quorumcumque Beneficiorum suorum, pro secunda Beneficiis ipsis privetur, pro tertia omnibus etiam Dignitatibus exutus deponatur, & in exsilium mittatur. Quod si Clericus nullum obtinuerit Beneficium, pœna pecuniaria, vel corporali pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos Sanctos blasphemaverit, pro qualitate blasphemiæ, atque personæ, arbitrio Judicis puniatur.

Si quis crimen nefandum contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ, perpetraverit, Curiæ sæculari puniendus tradatur; & si Clericus fuerit, omnibus Ordinibus degradatus, simili pœnæ subjiciatur. Monemus præterea omnes locorum Ordinarios, & in virtute sanctæ obedientiæ eis præcipimus, ut statuta Tridentini Concilii contra concubinarios, tam Clericos, quam laicos, edita, districte faciant observari, reddituri Deo, ac nobis, si id omiserint, rationem.

Et ut præmissorum delictorum simoniæ, blasphemiæ, ac stupri nefandi notitia facilius habeatur, volumus, quod in singulis casibus non solum per accusationem, & inquisitionem, sed etiam ad simplicem, & secretam denunciationem procedatur per quoscumque Judices, alios tamen de Jure competentes, tam ratione delicti, quam personarum, ita quod inter eos locus sit præventioni.

Monemus præterea omnes, & singulos, ut solum Dei timorem præ oculis habentes, & non alia animi prava affectione ducti, culpabiles tantum deferant, innocentes non vexent. Quod si aliqui ex calumnia aliquos denunciasse comperti fuerint, eos ad pœnam talionis teneri volumus, & mandamus.

Multæ autem pecuniariæ applicabuntur pro duabus partibus locis piis arbitrio nostro in Urbe, extra vero, Ordinariorum, pro tertia accusatori, qui delinquentes detulerit. Mandamus autem Principibus, Comitibus, & Baronibus omnibus, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Feudatariis, sub pœna privationis Feudorum, quæ ab ipsa Ecclesia Romana obtinent; reliquos vero Principes Christianos, & terrarum Dominos hortamur in Domino, & in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, ut pro Divini Nominis reverentia, & honore, præmissa omnia in suis Dominiis, ac Terris exactissime servari faciant, uberrimam ab ipso Deo mercedem tam boni operis recepturi.

Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac exemptionibus, privilegiis, indultis, facultatibus, & Literis Apostolicis, quibusvis Capitulis, Conventibus, Militibus, Ordinibus, & personis cujuscumque qualitatis, & conditionis existentibus, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis Decretis in genere, vel in specie, etiam motu proprio alias quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis, quibus illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus autem, quod præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Prælati munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ innovationis, relaxationis, admonitionis, confirmationis, mandati, statuti, decreti, ordinationis, præcepti, monitionis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1566 Kalend. Aprilis, Pontificatus nostri anno primo.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Taracone celebrato

CAPUT VI.

In Choro convenientes quo pacto suo muneri satisfaciant, & quo tempore in Chorum ingredi debeant, ut suam faciant distributionem.

Cum illi, qui in Choro conveniunt, canendi, seu psallendi, & non confabulandi, seu dormiendi gratia convenire debeant, ut ita decenti Clericorum numero, majorique solennitate, & reverentia Divina officia peragantur, pariterque ab omnibus in Psalmis, & Canticis, devote, ac reverenter Nomen Domini laudetur, & ut bursarius, sive is qui ejus officio fungitur, ex cujus diligentia fere totam Chori disciplinam, ejusque regimen pendere compertum est, certo sciat, quibus distributiones quotidianas, juxta sacramentum ab eo præstitum in introitu sui officii, tuta conscientia solvere, & exhibere possit, & debeat; hac nostra Constitu-

ftitutione ftatuimus, & ordinamus, ut qui in Matutinis ante finem Pfalmi, *Venite exultemus*; in aliis Horis ante finem primi Pfalmi; in Miffa vero Conventuali, vel anniverfarii ante ultimum *Kyrie eleifon* dictum non venerit, & ufque in finem Divino officio non interfuerit, & in majori faltem parte Miffæ, vel cujufcumque Horæ Canonicæ confabulationibus, vel deambulationibus, vel fomno operam dederit, illius Horæ diftributione privetur. Et fi dicta diftributio a dicto burfario fcienter pro illa Hora, qua id egerit, ei dabitur, ad reftitutionem illius in foro confcientiæ teneatur, nifi pro celebranda Miffa, vel alia urgente neceffitate, permiffu, & licentia Præfidis, e Choro exierit, aut propter negotia Ecclefiæ, aut ex infirmitate evidente præfens in Choro cenfeatur, abufum illarum Ecclefiarum, in quibus fola facta, ut dicunt, *intrata*, five introitu in Chorum, diftributiones recipere confueverunt, Conftitutionem Provincialem, *Cum propter evidentem*, renovantes, falvis etiam laudabilibus Ecclefiarum Conftitutionibus, ordinationibus, vel confuetudinibus, quæ arctius de his rebus difponunt; ne inftituta per nos ad cultus Divini augmentum, deminutionem ejus operentur. Quod etiam ad alias partes harum Conftitutionum referendum cenfemus.

Rodericus Tellius Archiepifcopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VII.

Clerici Beneficiati, aut in Sacris conftituti, lites in Curia fæculari continue fequi prohibentur.

Et ut malitiis obvietur, & Ecclefiæ debitis fervitiis non fraudentur, ac vagandi, & diffolutionis materia fubtrahatur, ftatuimus, ne aliqua prædictarum perfonarum Ecclefiafticarum, quæ in Sacris Ordinibus fit, vel fuerit, conftituta, vel Beneficium Ecclefiafticum obtinens, vel Religiofa, præfumat fequi continue, vel quafi continue aliquam Curiam fæcularem, fic quod fit de familia fua, vel victum, feu ftipendium recipit ab eadem, nifi fui Prælati, vel Superioris confilio, & affenfu fui Capituli, feu Conventus, vel majoris partis ejufdem licentia prius habita, & obtenta. Si quis vero horum temerarius violator extiterit, excommunicationis fententiam incurrat ipfo facto. Epifcopum vero propter prærogativam Pontificalis officii ligari nolumus hac fententia lata. Sed nihilominus a nobis Archiepifcopo, vel fucceffforibus noftris fuper his petere licentiam teneantur.

Arnaldus Cefcomes Archiepifcopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VIII.

Cogendi Rectores, & Beneficiati, ut in fuis Ecclefiis refideant.

Et ut prædicta de Divino Officio in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclefiis per Canonicos, & alios quofcumque Beneficiatos in dictis Ecclefiis horis debitis, fine murmure, & aliis confabulationibus folenniter, & devote fiant, compellant Epifcopi Rectores Ecclefiarum, & alios Beneficiatos, præfertim habentes Beneficia requirentia ex fpeciali ftatuto, vel ordinatione refidentiam perfonalem, in fuis Ecclefiis, & Beneficiis refidere; non obftantibus licentiis per eos de non refidendo quibufcumque, nifi ftudiorum caufa perfonis docibilibus, vel alia rationabili caufa conceffis.

CAPUT IX.

Conftitutio Pii V. de refidentia Rectorum.

PIUS EPISCOPUS

Servus fervorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Cupientes pro noftri paftoralis officii munere Chriftifidelium animarum faluti, quantum cum Deo poffumus, falubriter confulere, & Parochialibus Ecclefiis ab earum Parochis, prout tenentur, in Divinis debite, & laudabiliter defervire, inhærendo etiam Decretis facri Concilii Tridentini, motu proprio, & ex mera deliberatione, certaque fcientia noftra, ac de Apoftolicæ poteftatis plenitudine hac noftra perpetuo valitura Conftitutione omnes, & fingulos Rectores Parochialium Ecclefiarum, cujufcumque dignitatis, ftatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ fuerint, in quibufcumque Regnis, Provinciis, Civitatibus, Diœcefibus, ac aliis Chriftiani Orbis partibus confiftentes, qui Parochialem Ecclefiam, ac Canonicatum, aut Dignitatem, etiam poft Pontificalem majorem, feu principalem in quibufvis Patriarchalibus, aut Metropolitanis, vel Cathedralibus, feu Collegiatis Ecclefiis, feu aliud quodcumque Beneficium Ecclefiafticum, etiam quarumcumque difpenfationum, a Romanis Pontificibus prædeceffloribus noftris, feu etiam a nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac Literarum Apoftolicarum defuper expeditarum titulo, quas omnes hac præfenti Conftitutione abolemus, & revocamus, feu quocumque alio prætextu obtinent, tum prima, & præcipua debeat effe cura animarum, eos ad refidendum in Ecclefia Parochiali, & ibi in Divinis defferviendum, debitoque eorum officio fungendum omnino teneri, & obligatos effe, ac ad id per Epifcopos, & aliorum locorum Ordinarios, etiam tamquam Apoftolicæ Sedis delegatos, fub fententiis, & cenfuris Ecclefiafticis, ac pecuniariis, arbitrio eorum declarandis, ac etiam privationis dictarum Parochialium, & aliorum quorumcumque Beneficiorum pœnis, quacumque appellatione remota, cogi, & compelli poffe, & debere, auctoritate Apoftolica, tenore præfentium, ftatuimus, præcipimus, & ordinamus. Eos tamen fi refidentes in Ecclefiis Parochialibus omnes, & fingulos fructus, redditus, & proventus, etiam Canonicatus fui, vel Dignitatis, feu alterius cujufcumque Beneficii, exceptis dumtaxat quotidianis diftributionibus, & aliis, quæ ex jufta caufa abfentes percipere non folent, lucrari volumus. Sicque per quofcumque Judices, & commiffarios, etiam caufarum Palatii Apoftolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclefiæ Cardinales, fublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi fa-

cul-

cultate , interpretari , judicari , & definiri debere . Necnon irritum , & inane quicquid secus super his a quoquam , quavis auctoritate , scienter , vel ignoranter attentatum forsan est hactenus , vel in posterum contigerit attentari , decernimus , & declaramus . Non obstantibus præmissis , ac quibusvis dispensationibus , & exemptionibus , Literisque Apostolicis desuper confectis , necnon Apostolicis in Provincialibusque , & synodalibus Conciliis editis , generalibus , vel specialibus Constitutionibus , & ordinationibus , & etiam juramento , confirmatione Apostolica , vel quavis firmitate alia roboratis statutis , & consuetudinibus , privilegiis quoque , indultis , & Literis Apostolicis quibusvis personis in genere , vel in specie , & alias quomodolibet concessis , & approbatis , in posterumque concedendis , & approbandis , quibus omnibus , etiamsi de illis , eorumque totis tenoribus specialis , specifica , & individua , non autem per clausulas generales idem importantes mentio , seu quævis alia expressio habenda , aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret , eorum tenores , ac si de verbo ad verbum insererentur , præsentibus pro sufficienter expressis habentes , illis alias in suo robore permansuris , hac vice dumtaxat ad effectum præsentium specialiter , & expresse derogamus , cæterisque contrariis quibuscumque . Volumus autem , quod harum Literarum transumptis , etiam impressis , manu Notarii publici subscriptis , ac sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis , eadem prorsus fides , tam in judicio , quam extra , adhibeatur , quæ præsentibus adhiberetur , si forent exhibitæ , vel ostensæ . Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis , revocationis , statuti , præcepti , ordinationis , decreti , declarationis , derogationis , & voluntatis infringere , vel ei ausu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare præsumpserit , indignationem omnipotentis Dei , ac Beatorum Petri , & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum . Datum Romæ , apud Sanctum Petrum , anno Incarnationis Dominicæ 1568. octava idus Julii , Pontificatus nostri anno tertio .

Joannes Teres Archiepiscopus , in secundo Concilio Provinciali .

C A P V T X.

Beneficiati , & Divinis Officiis intersint , & in Missa Conventuali per hebdomadas vicissim Evangelium , & Epistolam ea cantent .

Omnia Beneficia fuisse instituta , ut Divinus cultus augeatur , & Divina Officia majori solennitate celebrentur , certum est . Nihilominus conqueruntur Rectores nostræ Provinciæ , & alii Ecclesiarum Curati , quod Beneficiati diebus Dominicis , & aliis Festis in Missa Conventuali , & aliis Divinis Officiis Beneficiati aut discedant ab Ecclesia , aut eos in Missa Conventuali iuvare recusent , ex quo , & Divinus cultus minuitur , & grave in populo generatur scandalum . Huic abusui remedium adhibere cupientes , Sacri approbatione Concilii sancimus , & ordinamus , ut de cætero cunctis diebus Dominicis , & aliis Festis , quibus Missam cum Diacono , & Subdiacono celebrari solitum est , vel expedit , quilibet Beneficiatus in Ecclesia Parochiali , in qua Beneficium obtinet , Divinis Officiis , præcipue Missis Conventualibus , quæ in eadem celebrabuntur Ecclesia , intersit , & ordine servato , Beneficiati , unus Evangelium per hebdomadas , & alter Epistolam decantet , & ita unusquisque proprium Curatum adjuvet . Quod si Rector socium , seu Vicarium habuerit , partem laboris in sua hebdomada Vicarius sustineat . Qui autem prædictis Dominicis , atque solennibus Festis Divinis Officiis non interfuerint , & suam hebdomadam adimplere recusaverint , emolumentis illius hebdomadæ priventur , & etiam arbitrio Ordinarii , tamquam negligentes in suo Officio , malumque populo exemplum dantes puniantur . Ubi vero certa Beneficia ad decantandum Evangelium , & Epistolam sunt instituta , vel deinceps instituentur , quod in Ecclesiis Cathedralibus contingere solet , hanc Constitutionem locum habere nolumus .

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus , in secundo Concilio Tarracone celebrato .

C A P U T XI

Canonici Episcopo , vel Capitulo missi , Canonicam recipiant portionem .

Canonicus , seu Clericus de Capitulo Ecclesiæ Cathedralis , quandocumque per Episcopum , & Capitulum , seu per ipsum Capitulum pro negotiis ipsius Ecclesiæ missus fuerit , recipiat , ac si præsens esset , Canonicam portionem .

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus , in secundo Concilio Tarracone celebrato .

C A P U T XII.

Extenditur superior Constitutio ad Canonicos , & Presbyteros Collegiatarum Ecclesiarum ad communia negotia missos .

Insuper , quia per Dominum Arnaldum bonæ memoriæ Archiepiscopum sanctæ Ecclesiæ Tarraconensis , prædecessorem nostrum , fuit provide institutum in Constitutione , quæ incipit , *Canonicus , seu Clericus &c.* quod Canonicus , qui ab Ecclesia Cathedrali pro ipsius Ecclesiæ negotiis missus esset , reciperet , in absentia portionem , præfatam Constitutionem ad Canonicos , & Præbendarios de Capitulo Cathedralium , & Collegiatarum Ecclesiarum , qui a dictis Ecclesiis , pro earundem Ecclesiarum Cathedralium , vel Collegiatarum negotiis missi fuerint , ducimus extendendam . Et quod Præbendatus , qui in pluribus Ecclesiis Cathedralibus , vel Collegiatis missus fuerit per alterum ex ipsis ad tractandum negotia , quæ communiter tangunt ipsas Eclesias , ut sunt negotia Concilii Provincialis , vel Curiarum Domini Regis generalium , habeat portionem suam , quam reciperet , si personaliter adesset in ipsis Ecclesiis ; quam etiam extendi volumus ad illos , qui ad præsens Concilium convenerunt .

Dal-

Dalmatius de Mur Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT XIII.

Missi ob Episcopo, vel Capitulo divisim, vel conjunctim, præsentes censeantur.

Licet per Constitutiones prædecessorum nostrorum, scilicet Dominorum Arnaldi, incipientem, *Canonicus*, & Petri Clasquerini memoriæ celebris, incipientem, *Insuper quia*, &c. sufficienter, ut congruit, sit provisum, quod Canonici, seu Presbyteri de Capitulo per Episcopum, & Capitulum ad Concilium Provinciale missi, seu ad Curias, vel ad alia Parlamenta, fructus suarum Præbendarum, & Beneficiorum recipiant integre ac complete, ac si in dictis eorum Beneficiis exsistent residentes; aliqui tamen curiositate nituntur in dubium deducere, an hoc solum de Syndicis per Episcopum, & Capitulum, vel per Capitulum tantum missis intelligi deberet. Nos itaque hujusmodi dubii materiam, quantum possumus, amputare volentes, Sacro approbante Concilio, ducimus declarandum, quod Constitutiones superius expressæ non solum Syndicos, vel Procuratores Episcopi, & Capituli, vel Capituli tantum, sed etiam Procuratores ipsius Episcopi merito amplectuntur, & ad omnes coniunctim, & divisim indubie extenduntur; volentes, quod præsenti Constitutione, seu declaratione, non solum futuri, sed etiam, qui in præsenti sunt Concilio, gaudere valeant cum effectu.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT XII.

Venientes ad Concilium Provinciale omnes fructus, distributiones, anniversaria, & alia emolumenta lucrantur.

Cum propter evidentem Ecclesiarum utilitatem absentes licite ex Constitutione Bonifacii VIII. quæ incipit, *Consuetudinem*, pro præsentibus, & Divinis Officiis interessentibus habeantur; ita ut non solum ceteros fructus, atque proventus, sed etiam quotidianas distributiones, & defunctorum anniversaria consequantur, Sacri approbatione Concilii decernimus, ac declaramus, omnes Episcopos, Abbates, Priores, & alios quoscumque, Dignitates, Canonicatus, vel Præbendas, aut quæcumque alia Beneficia, vel officia, tam in nostra Metropolitana, quam in aliis Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis, aut etiam aliis Ecclesiis, vel Monasteriis obtinentes, qui vel generaliter, vel specialiter ad hoc Sacrum Concilium, aut alia, quæ, juvante Deo, nostris, aut futuris temporibus, quandocumque celebrari contigerit, vocati sunt, vel fuerint, aut ex rationabili caussa ad ea missi fuerint, vel in eis interfuerint; in singulis eorum Ecclesiis, vel Monasteriis, ubi Beneficia prædicta obtinent, omnes fructus, redditus, & proventus, atque etiam distributiones quotidianas, & anniversaria, & alia emolumenta, quæ, dum in Ecclesia residebant, soliti erant percipere, a die arrepti itineris, usque ad diem reversionis sine ulla fraudatione lucratos fuisse, & ad eos pertinere, eisque restitui debere, si distributi fuerint, aut si non fuerint, eisdem reservari oportere mandamus; contradictores vero, & contumaces Canonicis pœnis, atque censuris coercendos esse, & compellendos declarantes.

TIT. IV. DE PRÆBENDIS, ET DIGNITATIBUS.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Procedendum in eos, qui post Generale Concilium Lateranense Secundum plura receperint Beneficia, quæ simul nequeunt obtineri.

Quoniam propter hominum malitiam sacræ Constitutiones steriles sunt penitus, & inanes, nisi eas exsecutionis diligentia fecerit fructuosas; districte præcipimus, ut contra illos, qui sine dispensatione Domini Papæ post Generale Concilium plura receperunt Beneficia habentia curam animarum, vel unum simile ei, quod ante Concilium haberent; & contra illos, qui sine Apostolica dispensatione plures Dignitates, vel Personatus post Concilium Generale receperunt, vel unum, cum ante Concilium alium Personatum, vel Dignitatem fuisset adepti; necnon contra illos, qui in conferendo primo Beneficio, Personatu, vel Dignitate, recepto secundo, negligentes exstiterint, secundum statuta Generalis Concilii procedatur. Et quoniam qui taliter adeptus est Beneficia, quibus cura animarum est annexa, seu Personatus, vel Dignitates, ipso jure privatus est primo; & non sine culpa sacrilegii, quod suum non est, spirituale Beneficium, de facto retinere præsumit, si postquam monitus fuerit, vel ad ipsum hujus Constitutionis notitia pervenerit, spontaneus eidem non cesserit sine mora, & eandem cessionem non declaraverit, excommunicationis vinculo sit astrictus. Adjicimus quoque, ut juxta statutum Generalis Concilii, si quis Parochialem haber Ecclesiam, in ipsa personaliter deserviat in officio, quod requirit ipsa Ecclesia; aut eadem sit ipso jure privatus secundum Constitutionem Generalis Concilii; & præcipimus, quod alii conferatur, nisi fuerit Præbendæ, vel Dignitati annexa, & tunc præcipimus, quod in ea perpetuus Vicarius statuatur. Et qui constituti sunt in Personatibus, vel Dignitatibus, ad Ordinem, quem ipsa requirit Dignitas, per ipsarum subtractionem ascendere compellantur.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Non habentes sufficiens Beneficium, ad Ordines Sacros non sunt promovendi, neque indigni ad Ordines, & Beneficia admittendi.

Præcipimus, nequis promoveatur in Subdiaconum, Diaconum, vel Presbyterum, nisi habeat sufficiens Beneficium Ecclesiasticum, vel saltem sufficiens patrimonium, ad cujus quasi titulum ordinetur. Et qui aliter ordinaverit, sufficienter provideat in necessariis ordinato, vel a præsentatore ipsius ordinato faciat provideri, donec ei competens Beneficium fuerit assignatum. Constitutiones quoque de indignis nequaquam promovendis ad Ordines, sive ad Beneficia

ficia sub interminatione damnationis æternæ præcipimus arctius districtius observari, per pœnam super hoc in Generali Concilio constitutam; adjicientes, ut ii qui illegitimi Personatus, aut Dignitates hactenus receperunt, vel recipere præsumpserint in futurum, dispensatione Canonica non obtenta, eisdem sint ipso jure privati.

Petrus Glasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Statuitur, ut Archiepiscopus, & Episcopi Cappellam trecentos florenos valentem conficiant.

Cum ex officio charitatis illis teneamur obnoxii, a quibus nos recognoscimus beneficia suscepisse; hoc eodem aprobante Concilio ordinamus, quod quicumque de cætero præficietur in Episcopum alicujus Cathedralis Ecclesiæ Provinciæ Tarraconensis, teneatur facere, & assignare Ecclesiæ Cathedrali, in qua assumptus fuerit, intra triennium Cappellam integram de panno serico, vel de auro cum necessariis frisaturis, valentem ad minus trecentos florenos auri; alias ex tunc quod non sit ausus recipere ornamenta Ecclesiæ pro servitio ejusdem extra ipsam; nec teneantur Præpositi, seu alii, qui ad hoc tenentur, eidem dare Canonicam portionem, si forsan ex consuetudine, statuto, vel alio jure recipiat in eadem, donec dictam Cappellam fecerit, & assignaverit dictæ Ecclesiæ, ut prædicitur, cum effectu. Et si prædicti Prælati infra dictum tempus dictam Cappellam fecerint, prout tenebantur per Constitutionem Tarraconensem, quæ incipit, *Cum ad honorem Dei*, ad aliam Cappellam faciendam, non teneantur post obitum suum, nec eorum bona remaneant obligata. Sed si forte infra prædictum tempus non fecerint, postea, vel post obitum suum dictam Cappellam de dicto valore florenorum trecentorum facere teneantur; & eorum bona ad hoc remaneant obligata. Verum si infra dictum triennium mortui fuerint, vel translati, antequam dictam Cappellam fecerint, ad illam nihilominus teneantur faciendam, & eorum bona remaneant obligata.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Archiepiscopus, & Episcopi jubentur Cappellam, & ornamenta conficere.

Licet per alias Constitutiones, & Ecclesiastica Decreta, sit sancte dispositum, per Prælatos, & alias Ecclesiasticas personas, in Cathedralibus, & aliis Ecclesiis debere fieri Cappellam, Cappas, aliaque ornamenta Ecclesiæ, concessa eisdem facultate trium annorum ad illa faciendum; & cum docente experientia, intra illud tempus morte, vel alio legitimo impedimento præventi Prælati dictum onus non adimplaverint, & consequenter Ecclesiæ dictis ornamentis privatæ sint, attenta difficili exactione in bonis eorum; ideo de congruo super his, ac salubri remedio providere cupientes, statuimus, de cætero, quod dicti Prælati, ac Ecclesiasticæ personæ in continenti in adeptionibus possessionum dictarum Dignitatum dictas Cappellas, Cappas, & ornamenta, ad quæ tenentur, persolvant, atque pro traditione earum in posse Capituli Ecclesiæ pignora aurea, vel argentea quantitatem ornamentorum valentia, realiter, & cum effectu deponant; eaque, antequam illa, quæ facere tenentur, adimpleverint, minime restituantur; facultate dicto Capitulo concessa, quod si intra annum non fuerit adimpletum, vendito pignore, per dictum Capitulum adimpleatur; dictis Constitutionibus alias in suo robore permanentibus.

TIT. V. DE INSTITUTIONIBUS.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT I.

Sine auctoritate Ordinarii, ad quem pertinet, nullum Beneficium Ecclesiasticum ordinandum.

Quæ magna sunt, & veneratione condigna, si passim pro quorumlibet voluntatibus exerceentur, sua numerositate vilescunt, absorbetque regendi ordinem incomposita multitudo. Hæc sedula meditatione pensantes, quod quæ pertinent ad decus Ecclesiæ, & vituperari, vel infirmari possent, providere; sicque Ecclesiastica Beneficia constitui super stabili fundamento, in opprobrium Ecclesiæ facile deferantur, & ruant; barum serie duximus statuendum, quod nullum de cætero Beneficium Ecclesiasticum, sine auctoritate Ordinarii, ad quem pertinet, in aliqua Ecclesia, seu Cappella quomodolibet ordinetur. Qui quidem Ordinarius non aliter fundationi, vel ordinationi talis Beneficii auctoritatem præbeat, aut consensum, nisi prius dos sufficiens ad sustentationem vitæ Presbyteri assignata fuerit in loco idoneo, & securo; quodque in sua auctorizatione clausulam adjiciat subsequentem: Salvis Canonicis statutis, & auctoritate providæ dispensationis. Quam clausulam, etiam si omissa fuerit, haberi volumus pro inserta; & contra facientes potestatem Prælatis omnibus abdicamus.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in quinto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Legenda Beneficiorum onera, quibus ea fuerint conferenda; & ipsis conferentibus observandæ fundationes, & Beneficiandorum qualitates.

Quia valde periculosum est, tam conferentibus Beneficia, quam ipsa acceptantibus, juramentum de adimplendis oneribus beneficiatis injunctis præstare, vel recipere; si talia onera non manifestentur, ut sciatur si talia sint, quæ adimpleri possunt per beneficiandum; et si non possint adimpleri collationes, & institutiones, denegentur, providemus, quod ante collationem, seu institutionem faciendam, si id commoda fieri possit, legantur onera injuncta per fundatores, vel quæ a Jure injunguntur, explicentur ipsis beneficiandis, ut ipsis visis, & intellectis, sciant ad quæ tenentur, & ignorantiam prætendere non possint; ne sub generalitate de observandis, & adimplendis oneribus, ipsorum animæ illaqueentur. Et ut fundatorum Beneficio-

rum

rum voluntates adimpleantur, mandamus quibuscumque facultatem præsentandi, conferendi, seu instituendi habentibus, ut antequam ad prædicta, seu aliquod ipsorum deveniant, curent fundationes, & institutiones Beneficiorum videre; & qualitates præficiendorum advertere.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

C A P U T III.

Non esse recipiendas institutiones Missarum, vel anniversariorum, nisi dote sufficienti recepta, quæ perpetuo utilis futura sit.

Sæpe contingit, ut paucorum hominum, vel negligentia, vel cupiditas, multis perpetuum afferat detrimentum. Quocirca, ne nocere possit Ecclesiis, aut eis, qui in eisdem Beneficia obtinent, aliave emolumenta Ecclesiastica percipiunt (quod fieri accepimus in aliquibus locis hujus Provinciæ, ut pecuniæ, inter præsentes dividantur, & successores oneribus graventur) hac Constitutione, Sacro approbante Concilio, vetamus, ne perpetua onera utpote Missarum, vel anniversariorum, tam in Ecclesiis Cathedralibus, quam in aliis Collegiatis, vel Parochialibus, aut aliis quibuscumque, aut etiam a quibusvis Ecclesiasticis Collegiis, Confraternitatibus, sive personis imponi patiantur, ut se, & successores suos perpetuo obligent, nisi dote sufficienti recepta, quæ perpetuo utilis futura sit. Idque si factum fuerit, ab omnibus Ordinariis, & aliis Superioribus, tam in visitatione, quam extra eam, severe coerceantur. Quæ vero a viginti annis citra imposita fuisse constiterit sine dote sufficienti, aut si dos inter præsentes, & consentientes consumpta fuerit; non obligare successores declaramus, nisi ex ea pecunia redditus perpetui, æquipollentes oneri comparari possint; quod quamprimum fieri jubemus eisdem male perceptis pecuniis restitutis per Ecclesiasticam districtionem. Qua in re Ordinarii, & Superiores prædicti visitando, aut alias, debitam moderationem adhibebunt.

Idem in eodem.

C A P U T IV.

Nullus Cappellanias, Personatus, vel alia Officia, aut servitia sine auctoritate Ordinarii instituat, quod si in testamento id fecerit, Episcopus sit moderator, & exsecutor, juxta Canonicas sanctiones.

Bonæ memoriæ Petri de Fuxo Cardinalis, Sedis Apostolicæ Legati, Constitutioni, quæ incipit, *Quæ magna sunt*, fraudem fieri a multis accepimus. Cum enim in ea statuatur, neminem Beneficium Ecclesiasticum sine auctoritate Ordinarii, ad quem pertinet, in aliqua Ecclesia, seu Cappella quomodolibet ordinare debere, neque ipsum Ordinarium aliter fundationi, vel ordinationi ejus Beneficii auctoritatem, aut consensum præbere, nisi prius dos ad sustentationem vitæ Presbyteri in loco idoneo, & securo fuerit assignata; multi Cappellanias, Personatus, vel alia Officia, aut servitia, tam in vita, quam in ultima voluntate instituunt, quæ nolunt Beneficia appellari, neque auctoritatem alicujus Ordinarii interponi, neque collationem, institutionem, aut confirmationem fieri; neque quenquam Episcopum, aut ejus Vicarium Generalem, aut Officialem, aut Visitatorem, neque Sedis Apostolicæ Legatum, aut aliam Ecclesiasticam personam, in eorum dispositione, sive contractu, aut pia voluntate, aut circa personam illius Capellani, aut servientis, aut circa dotem, vel bona, et relicta, vel applicata quoquo modo sese immiscere. Cum Jure quoque Civili statutum sit, neminem posse efficere, quin Leges in sua dispositione locum habeant. Sunt etiam ex his aliqui, qui non dotem certam reliquunt; & alii, qui eam dotem non Clerico servienti assignari permittant, sed omnia fidei hæredum, aut aliarum personarum committant. Quæ omnia corrigere cupientes, Sacro approbante Concilio, statuimus, decernimus, & declaramus, ut Episcopi, qui juxta Sacri Concilii Tridentini Decreta omnium piarum dispositionum, tam in ultima voluntate, quam inter vivos, sunt exsecutores, omnium prædictarum dispositionum, non obstantibus quibuscumque verbis dictorum contrahentium, vel disponentium, sint moderatores, & exsecutores; ita ut, quæ juxta Canonicas sanctiones, in laudem Dei, & utilitatem Ecclesiarum relicta, vel disposita fuisse constiterit, habitis pro non scriptis, vel cancellatis, & abolitis conditionibus illis, vel pactis minus rationi consentaneis, cætera confirment; & si opus fuerit, Beneficia erigant, aut pia ipsa relicta, vel disposita in tutioribus locis collocent; super quibus eorum conscientias oneramus. Quod si non talia fuisse repererint, aut modicæ, vel nullius utilitatis, aut si ais videatur, ea in alia pia opera commutent, aut nulla, & irrita esse declarent; nec deinceps tales contractus, vel dispositiones cum eisdem, vel similibus clausulis fieri sub excommunicationis pœna in Notarium, & testes, & ipsos contrahentes, vel disponentes ferenda, ullo umquam tempore permittimus. Nec Rectores, aut alii Clerici quemquam ad Missarum, vel Divinorum Officiorum celebrationem admittant, sine Episcopi, vel ejus Vicarii Generalis licentia in scriptis obtenta. Quod si fecerint, arbitrio eorundem Ordinariorum puniantur.

Idem in eodem.

C A P U T V.

Qua pacto Beneficia personalia instituenda sint, ut omni simoniaca labe careant.

Licet Personatus, sive personalia Beneficia ideo nuncupata sint, quod non ut in perpetuum Beneficia remanerent, ad vitam aliquarum personarum Ecclesiasticarum dumtaxat instituerentur, & postea eorum redditus in alios pios usus applicarentur, & ab immemorabili tempore in hac nostra Tarraconensi Provincia erigi, & institui consueverint; cum ea in Divini cultus augmentum tendant, ac Christifidelium pias voluntates ampliari, non autem restringi conveniat; Institutiones eorundem adjuvari oportere censuimus. Verum cum nonnumquam in dictorum Personatuum, seu personalium Beneficiorum fundatione plurimæ fraudes, & sæpe non sine simoniaca labe (quod vehementer dolemus) commissæ fuerint; ut hujusmodi fraudi-

bua, quantum a nobis fieri possit, occurratur, Sacri approbatione Concilii statuimus, ut nullus Personatus, seu personale Beneficium, sine auctoritate, & Decreto Episcopi, seu ejus Vicarii Generalis, erigatur; qui Decretum, & auctoritatem suam in fundatione interponere non possint, nisi dos assignata in censualibus, vel aliis reditibus perpetuis consistat. Ea vero dos, sive ii redditus non super bonis dotansis, vel ejus, qui patronus efficitur, ex censuali, vel alio novo contractu fundensur; sed alii veri redditus in locis tutis, & firmis consistentes, ab eisdem Ordinariis antea approbandi; ita ut prius pecuniæ recta collocatæ fint, quam Decretum interponatur; nec dos in sola pecunia numerata consistat, aut in prædiis, vel domibus inusilibus, aliisve rebus mobilibus, vel immobilibus, aut animalibus, nisi ea perpetuo fructuosa esse verisimiliter possint. Quod si permittatur, in fundatione, ut in alia opera pia redditus supradicti collocentur, post primæ, vel secundæ vel ulterioris personæ obitum, quæ Beneficium obtinebit (nolumus enim, ut post earundem resignationem, aut aliam vacationem id fieri permittatur) in ipsa erectiona, seu fundatione declarentur species piorum operum; & cum casus evenerit, in ea pia opera illi reddisus distribuantur. Et ut horum omnium, & singulorum nihil umquam possit calari, in libro speciali, tam Parsonatuum erectiones; & dutationes, quam collationes, & institutiones, necnon in libro piarum caussarum, val operum piorum, ea pia opera in dictos aventus instituta describantur. Maximam quoque curam prædicti Ordinarii adhibebunt, na quis dolus, vel fraus, aut aliqua simoniaca pactio in erectiona, aut fundatione, vel in collatione, aut institutione, aut etiam in permutatione dictorum Personatuum, sive personalium Beneficiorum interveniat; eaque prohibere, ac punire severitate Canonica procurent, quod non solum in futura, sed etiam in præterita crimina Jure communi prohibita locum habere declaramus.

TIT. VI. DE ECCLESIIS, & CAPPELLIS.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

C A P U T I.

Sine auctoritate Ordinarii non licere Ecclesias, & Cappellas ædificare.

Cum Eccelesias hujus nostri Archiepiscopatus, & Episcopatuum Helenensis, & Dertosani, quibus Divina dispositiona, meritis licat imparibus, præsuimus, visitaremus; quamplurimas Cappellas vidimus ob negligentiam fundatorum funditus destructas, & solo æquatas, nonnullas etiam receptacula pecudum factas; ex quibus Deus offenditur, & Christianorum devotio valde minuitur; quod & in tota nostra Provincia eodem modo se habere accepimus. Ne igitur tantam posthac rerum sacrarum nostris oculis jacturam, & contemptum contemplamur; hac Constitutione, sacro approbante Concilio, sancimus, & ordinamus, ut nullus in posterum, sine Episcopi, seu Ordinarii, vel sui Vicarii Generalis facultata, Cappellas fundara, aus ædificare audeat; neque Rectores, seu Curati in suis Parochiis, sub pœna decem librarum, illas fieri, seu construi permittant. Præcipimus autem Episcopis, & aliis Ordinariis, ne talem facultatem cuiquam concedant, nisi sufficientem dotem pro reparatione, & conservatione dictarum Cappellarum, & ornamentorum earundem præbuerint; idem intelligendum dicimus de restaurasione jam destructarum Cappellarum.

TIT. VII. DE RATIONE DIVIDENDI FRUCTUS ANNUI VALORIS CUJUSCUMQUE BENEFICII.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarraconensi celebrato.

C A P U T I.

Quo pacto dividendi sint fructus cujuscumque Beneficii inter hæredes defuncti Beneficiati, & successorem.

Et quia utplurimum successor Prælati defuncti, qui condidit testamentum, petit de bonis defuncti provisionem usque ad nuvos fructus, ex quo sæpe sequuntur litigia, & dicta bona in litigiorum amfractus impenduntur; nos volentes hoc evitara, decernimus, quod si successor Archiepiscopi, vel Episcopi, aus cujuslibet Prælati Collegiatæ Ecclesiæ, vel Rectoris, seu Vicarii perpetui Ecclesiæ Parochialis, fructibus post mortem sui prædecessoris collectis, & postea colligendis, contentus esse noluerit, sed provisionam de bonis sui prædecessoris petieris, computentur fideliter omnes fructus, redditus, & proventus dictæ Dignitatis, vel Parrochialis Ecclesiæ totius anni, quo vacavit; qui annus incipiat a Kalandis Majis; & dividantur inter defunctum, & successorem, pro rata temporis illius anni, quo quilibat præfuis dictæ Dignitati, vel Ecclesiæ, & ipsius onera supportavit. Hoc autem extandi nolumus ad alia Beneficia; cum eadem obtinentes non habeant tot onera supportare, sed servesur in eis quod est de Jure, statuto, vel consuetudine approbatum. Hujusmodi vero provisionem ad Rectores, vel Vicarios perpetuos Ecclesiarum Parochialium extendi non intendimus in Diœcesi, ubi aliud de statuto, val rationabili consuetudine est obtentum.

TIT. VIII. DE HIS QUÆ FIUNT A MAJORI PARTE CAPITULI.

Ferdinandus Loazas Archiepiscopus, in Concilio Barcinona celebrato.

C A P U T I.

Ne Capitulum habeatur, dum Missa Conventualis celebratur.

Cum deceat Canonicos Cathedralium, atque aliarum Ecclesiarum, primum quærere Regnum Dei, hoc est, sacro Missæ Sacrificio (quam Conventualem Missam vocant) peracto, de aliis rebus, atque negotiis in Capitulis suis tractare, atque agere; ut sperare possint quod apud Matthæum Dominus pollicetur, ut cætera eis adjiciantur; sacri approbatione Concilii statuimus, ut dum eadem Missa Conventualis celebratur, Capitulum non habeatur; nec aa de caussa alio, quam solito tempore Missa celebretur; contrarium facientes, prætar irritatio-

tationem actus, duorum dierum distributionibus quotidianis ipso jure privati sint, pauperibus eisdem statim erogandis. In omnibus vero Capituli actionibus conscribendis omnium Canonicorum nomina scribantur, quamvis aliqui ex eis contradixerint iis, quæ majori parti placuerunt. Nec quod semel decretum fuerit, a minori numero Canonicorum rescindatur, cum varietas, & illusio sit maxime in Clericis detestanda; ne captata occasione absentiæ, vel occupationis, aliorum alii recte gesta rescindant. Quæ omnia tam in ordinariis, quam in extraordinariis Capitulis locum habeant.

TIT. IX. DE REBUS ECCLESIÆ ALIENANDIS, VEL NON.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Statuitur, ne sublato communi convictu a Prælatis, aut Clericis Ecclesiæ, bona viritim dividantur, nisi Diœcesani consensu.

Cum in plerisque locis Ecclesiarum Priores, seu Prælati Clericis suis communiter viventibus ministrare victualia teneantur; & circa eosdem, nec non & laicos Parochiarum suarum in cura animarum debeant intendere diligenter; quidam Priores, seu Prælati, ut liberius evagari valeant, aut ut suæ satisfaciant avaritiæ; quidam quoque Clerici, ut ad Divini cultus assiduitatem non compellantur a Prioribus, ut eorum effugiant disciplinam, possessiones, & bona Ecclesiæ inter se divisione perpetua partiuntur. Quare præsentis auctoritate Concilii duximus statuendum, ut nulla de cætero talis partitio fiat; & si qua facta est absque auctoritate, & consensu Diœcesani, vel Superioris, eam decernimus non tenere. Quod si forsan alicujus Ecclesiæ Prior, & Clerici contra istam Constitutionem venire præsumpserint; per Diœcesanum loci, vel ejus vices gerentem ipsos ab eisdem Ecclesiis præcipimus in perpetuum amoveri. In illis autem Ecclesiis, in quibus factæ sunt partitiones hujusmodi de assensu Diœcesani, vel Superioris, id præcipimus observandum, ut Clerici sub obedientia, & correctione sui Prioris, seu Prælati consistant, & simul comedant in uno refectorio, sicut ante partitionem facere consueverunt; nec Ecclesiæ proventus aliquo modo inter se dividant, sed magis in una mensa communicent; ut qui Divinis officiis interesse neglexerint, subtractione eorum portionis secundum suam negligentiam puniantur a Priore. Provideat quoque Prior, ne Clerici sui, vel eorum dispensatores, Ecclesiæ bona dispensent taliter, aut expendant, quod cessantibus quotidianis distributionibus, Divini sequatur officii detrimentum; & hoc ita fieri nequaquam permittat. Inhibemus quoque, ne Prior sine Clericis, aut Clerici sine Priore aliquam de possessionibus Ecclesiæ impignorare valeant; nec sine Diœcesani consensu aliquam possessionem vendere, aut quomodocumque alienare præsumant. Clerici quoque inter se terras, & vineas Ecclesiæ non dividant, sed communiter eas possideant, si cum communibus debent usibus deservire.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Capitula generalia, & regularia quo pacto fieri debeant.

Quoniam Monasteria multiplici correctione, & reformatione indigent, præcipimus, justa formam Generalis Concilii, ut tam Monachorum, quam Canonicorum Regularium generalia Capitula, fiant ipsius Constitutionis tenore in omnibus observato; qui talis est, adjicientes præsenti auctoritate Concilii, ne viri Religiosi sine consensu sui Diœcesani Episcopi possessiones Monasteriorum vendant, vel incharteant, seu concedant ad vitam hominis, aut permutent, aut infeudent, aut quocumque modo alienent. Quod qui facere præsumpserint, ab administratione, qua funguntur, per suum Episcopum amoveantur in perpetuum; & qui sic obtinent, careant sic obtentis.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Jubentur Prælati, cæterique Ecclesiastici, tempore quo possessionem adipiscuntur, eorum quæ repererint suorum Beneficiorum inventaria facere.

Quia rei evidentia docuit, plura censualia, & redditus Beneficiorum Ecclesiasticorum in toto, aut in parte fuisse perdita, & alienata, redditus diminutos, & jura alia defraudata propter residentium in suis Beneficiis incuriam, seu per mortem; ideo, sacro approbante Concilio, statuimus, & ordinamus, quod omnes Prælati, & aliæ personæ Ecclesiasticæ tempore adipiscendæ possessionis suorum Beneficiorum faciant inventarium de omnibus inventis, seu repertis in hospitiis, castris, seu aliis locis suarum Dignitatum, officiorum, seu Beneficiorum, sive sint instrumenta, libri, capibrevia, aut alia eorum Dignitati, officio, seu Beneficio pertinentia. Et etiam nova capibrevia facere teneantur infra sex menses a tempore pacificæ possessionis adeptæ. Ac obtinentes nunc ipsa Beneficia, infra annum a præsenti die in antea computandum habeant capibreviare; in quibus quidem capibreviis ponantur, seu designentur specifice eorum redditus, censualia, & jura alia universa, nomina facientium censualia, & confrontationes proprietatum, quæ sunt dictis Dignitatibus, & Beneficiis obligata. Et dicta inventaria, capibrevia, & aliæ scripturæ publicæ ponantur, & conserventur infra alium mensem immediate sequentem in aliquo certo loco, & securo, per eorum Diœcesanum Episcopum deputando. Quod si contra prædicta, & eorum aliquod actum fuerit per aliquem, seu omissum, ad sui Superioris arbitrium puniatur.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

in qua vis Ecclesia librum conscribi debere, in quo instrumenta jurium omnium Dignitatum, & Beneficiorum authentice contineantur.

Cupientes Ecclesiarum statui prospero providere, sacro approbante Concilio, ordinamus, quod fiat in qualibet Ecclesia Cathedrali, Collegiata, & Parochiali, vel simplici nostræ Provinciæ unus liber, in quo instrumenta jurium, tam Dignitatis principalis, quam aliorum Beneficiorum ipsarum Ecclesiarum, & eorum onera in forma authentica ad expensas cujuslibet Beneficiati, & ampla serie conscribantur, qui infra quinquennium in Sacristia, vel Sacrario cujuslibet Ecclesiæ, ad quam pertineat, reponatur; Constitutione de capibreviis faciendis per quemlibet Beneficiatum, incipiente, *Quia res evidentia docuit*, in suo robore permansura.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Quoties Feudatorii innoventur, recognoscenda feuda, & potestates de quinquennio in quinquennium requirendæ.

Feuda, vel potestates habentes in Castris, locis, seu proprietatibus quibuscumque, ut Feudatariis contradicendi materia auferatur, præcipimus, per Prælatos, & Beneficiatos quoscumque, ratione Dignitatum, vel Beneficiorum, ut ea recognosci faciant; quatenus Feudatarii innoventur, & de quinquennio in quinquennium potestates requirere teneantur.

Idem in eodem.

CAPUT VI.

Scribaniæ, bajuliæ, fagioniæ, carcellariæ, castellaniæ prohibentur a Dignitatibus, & Beneficiis, quorum sunt, separari.

Cedit quidem in magnum Ecclesiæ detrimentum, quod scribaniæ, vicariæ, bajuliæ, fagioniæ, carcellariæ, castellaniæ, alcaidiæ, & earum fructus, emolumenta, & officia, quocumque nuncupentur nomine consueta etiam per laicos gubernari, quasi a mensis Dignitatum, & a Beneficiis, a quibus dependent, separata concedantur in perpetuum alicui, vel ad vitam; cum ex concessionibus hujusmodi sequatur, quod a pluribus impetrantur invitis Prælatis, & aliis Beneficiatis, ad quos talium officiorum dispositio pertinet, & spectat, & per ingratos, & damnosos Ecclesiæ multoties talia officia gubernantur. Nos indemnitati Ecclesiæ providentes, ut via ambitioni improbæ præcludatur, & ne concessiones hujusmodi in perpetuum fiant amodo, vel ad vitam, ipsas scribanias, vicarias, bajulias, carcellarias, fagionias, castellanias, alcaidias, & hujusmodi officia, quovis vocentur nomine, quas esse damnosas Ecclesiæ multoties comperimus, cum per tales talia officia gubernantur; prohibemus ea, & emolumenta illorum ab eis separari Dignitatibus, vel Beneficiis, quibus talium officiorum dispositio noscitur pertinere; quinimmo, sacro approbante Concilio, eisdem annectimus, & unimus.

Idem in eodem.

CAPUT VII.

Cavetur, ne cuiquam scribaniæ emolumenta, redditus, proprietates, & proventus ultra triennium attribuantur.

Hoc consultissimo prohibemus Edicto, ne scribaniæ, emolumenta, redditus, proventus, proprietates, seu jura quovis nomine nuncupentur, ad mensas Dignitatum, Monasteriorum, Capitula, Collegia, Conventus, vel ad Beneficia quæcumque annexa, vel pertinentia quoquo modo, a nobis Archiepiscopis, Suffraganeis nostris, inferioribus Prælatis, Capitulis, Conventibus, vel Dignitates, & Beneficia habentibus infra Provinciam Tarraconensem, etiam intervenientibus nostri, seu Suffraganeorum, Capitulorum, & inferiorum Prælatorum, Conventuum consilio, & assensu, etiam jure compensationis servitiorum Ecclesiæ impensorum, vel ubi utilitatem Ecclesiæ concernere videantur, alicui concedantur in perpetuum, vel ad vitam, sive etiam ad beneplacitum, vel ultra triennium dari, vel concedi valeant ullo modo. Neque etiam vicarias, bajulias, alcaidias, castellanias, carcellarias, fagionias, vel alia officia, quocumque nomine censeantur, nos, seu nostri Suffraganei, aliique inferiores Prælati, seu habentes Dignitates, officia, vel Beneficia, Capitula, Collegia, vel Conventus, ad quas, seu quæ dare pertineat officia ante dicta, alicui, vel aliquibus, etiam consilio, & assensu intervenientibus supradictis, in perpetuum, vel ad vitam, nec ultra trennium, assignare, vel committere valeamus; nec sic commissa volumus post committentis obitum perdurare. Et si forsan per ignorantiam, per inadvertentiam, vel alias per nos, aut successores nostros, Suffraganeos, vel alios inferiores Prælatos, seu habentes Dignitates, vel Beneficia de facto contrarium fuerit attentatum, sacro approbante Concilio, tales concessiones, donationes, vel assignationes irritas decernimus, & inanes, nulliusque efficaciæ, roboris, vel momenti.

Idem in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT VIII.

Excommunicentur, qui de bonis, & juribus, conjunctim, & indivisim ad ordinationem Tarraconensis Provinciæ pertinentibus, alicui quicquam concedunt.

Exactiones calliditate quadam conceptas, quæ interdum subtili ingenio Ecclesiis, & Ecclesiastici personis, & earum statui damnum afferunt, & Reipublicæ tribuunt nocumentum, quantum possumus, amputare volentes; nos Ennecus miseratione Divina Sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Provinciale Concilium celebrantes, omnes, & singulas personas Ecclesiasticas nostræ Provinciæ, etiam Pontificali dignitate præditas quicquam de bonis, vel juribus Ecclesiis, vel Ecclesiasticis personis, aut earum hominibus, conjunctim, & insimul pertinentibus,

tibus, ordinationi totius Provinciæ, dantes, & concedentes, promittentes, vel assignantes, aut spem concedendi, vel assignandi promittentes, vel dantes alicui, vel aliquibus ullo modo, casu, vel etiam ratione quantumcumque ardua, particulariter tamen, videlicet extra Curias, & Concilia Generalia, excommunicationis sententiæ, approbante sacro Concilio, ipso facto decernimus subjacere. Capitula vero, Collegia, & Conventus Cathedralium, & aliarum Ecclesiarum, & Monasteriorum, quibus præsunt, si in præmissis culpabiles fuerint, suspendimus a Divinis, quorum absolutionem, & suspensionis relaxationem nobis, vel successoribus nostris in Provinciali Concilio, & non alias faciendam reservamus.

CAPUT IX.

Constitutio Pii V. de rebus Ecclesiæ, & Beneficiorum non alienandis.

PIUS EPISCOPUS.

Servus servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Etsi de singulis pastoralis Officii cura nos admonet esse solicitos, fabricam tamen Sancti Petri, quam speciali quadam cura nobis cognoscimus esse commissam, speciali intensionis favore prosequimur, eamque gratiis attollimus opportunis. Accepimus siue nuper, quod diversæ personæ, tum Ecclesiasticæ, quam sæculares, quamplura bona, possessiones, & terras ad Ecclesias, etiam Metropolitanas, Monasteria, & Beneficia, domos, & alia regularia, ac alia pia loca, necnon hospitalia, pertinentia, & spectantia, prætextu diversarum alienationum eis contra tenorem Literarum felicis recordationis Symmachi, & Paulli II. ac aliorum Romanorum Pontificum, prædecessorum nostrorum, aut sine Apostolicæ Sedis licentia, seu illarum forma non servata, aut alias, in evidens damnum, & præjudicium Ecclesiarum, Monasteriorum, Beneficiorum, & piorum locorum hujusmodi factorum occupaverunt, & detinuerunt, ac de præsenti occupent, & detineant. Nos præmissa conniventibus oculis pertransire nequeuntes, utpote, quæ in Divinæ Majestatis offensam, ac Ecclesiarum, & Ordinis Clericalis detrimentum tendant; atque fabricæ præfatæ maximis necessitatibus succurramus, dilectos filios, Collegium, & deputatos fabricæ præfatæ, eorumque pro tempore Auditores, & ministros, ac eorum singulos, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, motu proprio, non ad ipsorum deputatorum, & Collegii, ac Auditorum, & ministrorum præfatorum, vel alicujus eorum, aut pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam; sed ex certa scientia, ac de mera nostra liberalitate, & Apostolicæ potestatis plenitudine, eisdem Collegio, & deputatis, eorumque pro tempore Auditoribus, & ministris præfatis, ut omnes, & singulas alienationes in emphiteusim, seu censum perpetuum, aut tertiam, vel aliam generationem, seu hominum vitam, aut aliud tempus ultra triennium locationes, vel concessiones, seu permutationes, aut occupationes, de quibusvis terris, possessionibus, aut aliis bonis immobilibus, seu rebus, & juribus, tam spiritualibus, quam temporalibus, Ecclesiarum, Monasteriorum, domorum, Beneficiorum, hospitalium, & aliorum piorum locorum quorumlibet sine Sedis Apostolicæ licentia, aut illius forma non servata, in damnum Ecclesiarum, seu solemnitatibus jure requisitis, aut Constitutionibus ipsorum Monasteriorum, seu domorum minime servatis, aut alias nulliter hactenus factas revidere, & constito sibi, quantum sufficere videbitur de præmissis, illas, & contractus superinde sub quibusvis formis, & verborum expressionibus habitas, & celebratos, etiamsi juramento vallati existunt, eorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, pro expressis habentes, auctoritate Apostolica, ad solius præfatæ fabricæ Procuratoris instantium, etiam parte invita, & contradicente, facto sibi prius intimatione per tres menses, tenore præsentium, rescindere, irritare, cassare, & annullare, ipsosque detentores, & occupatores, ad terras, possessiones, & bona, res, & jura præfata, ut præfertur, detenta, & occupata relaxandum, & de fructibus tam hactenus perceptis, & qui percipi potuerunt, quam in posterum percipiendis, realiter satisfaciendum cogere, & compellere, bonorumque, & fructuum recuperandorum hujusmodi tertiam portem ipsi fabricæ, reliquis duabus partibus Ecclesiis, Monasteriis, Beneficiis, domibus, hospitalibus, & piis locis, ad quæ bona ipsa spectabunt, cum effectu consignatis, vendicare, & applicare, possint, & valeant, facultatem, & auctoritatem concedimus. & impartimur. Ita ut eisdem Collegio, deputotis, eorumque Auditoribus, & ministris, liceat dictæ tertiæ partis hujusmodi bonorum præfatæ fabricæ, & ut præmittitur, applicatorum corporalem possessionem propria auctoritate libere apprehendere, illamque in dictæ fabricæ usus, & utilitatem, absque alia Sedis Apostolicæ, & Superiorum Ecclesiarum, Monasteriorum, domorum, Beneficiorum, hospitalium, & aliorum piorum locorum, ad quæ bona ipsa, & fructus spectabunt, licentia, alienare, vendere, & convertere, Diœcesani loci, vel cujusvis alterius licentia desuper minime requisita; decernentes, præsentes Literas nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, aut invalidari, etiam ex eo capite, quod interesse habentes vocati non fuerint, aut ad juris terminos reduci, minusque in controversiam vocari posse, sed semper validas, & efficaces existere, suosque plenarios effectus sortiri, minusque sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, & derogationibus comprehendi ullatenus posse, sed ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas esse, & censeri; sicque per quoscumque Judices, & Commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici Au-

ditores, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi facultate, judicari debere, irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis Apostolicis, necnon in Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusvis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis, quibusvis personis, in genere, vel in specie, quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & expressa mentio habenda, seu aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod præsentium transumptis, etiam impressis, manu Secretarii, & sigillo Collegii dictæ fabricæ subscriptis, & munitis, eadem prorsus in judicio, & extra fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, concessionis, impartitionis Decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1569. Kal. Januarii, Pontificatus nostri anno quarto.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT X.

Quotiescumque censuales, sive alii redditus Beneficii Ecclesiastici redimuntur, pecunia in Sacrario, vel Ærario Ecclesiæ Cathedralis, vel in locis ab Episcopis designandis consignetur, & in Sacrarii, vel Ærarii Libro conscribatur.

Qood frequenter evenit, ut dotes, atque alii redditus quorumcumque Beneficiorum in censualibus constituti, vel ad minorem summam redigantur, vel in totum pereant, aut etiam redimantur, collusione nonnumquam, vel fraude Beneficia obtinentium, aut aliarum rerum Ecclesiasticarum administratorum, aut patronorum, sacri approbatione Concilii decernimus, & declaramus, ut quotiescumque redimantur censuales, sive alii redditus cujuscumque Beneficii Ecclesiastici, etiamsi Personatus, vel personale Beneficium, vel officium, aut servitium, aut Cappellania sit, aut alio quocumque nomine appelletur, & ad tempus, vel in perpetuum fuerit institutum, non alibi, quam in Sacrario, vel Ærario Ecclesiæ Cathedralis, vel in locis ab Episcopis designandis in unoquoque Officialatu, intra quem Ecclesia illa consistit, aut in qua Beneficia hujusmodi sunt instituta, aut in Civitate Barcinonensi in tabula cambii, sive depositorum ejusdem Civitatis pro iis, qui in eadem Civitate Beneficia prædicta obtinent, depositum illarum pecuniarum coram publicis, & authenticis personis consignetur, & in Libro ejusdem Sacrarii, vel Ærarii, vel aliorum locorum, omnia conscribantur. Ea vero pecunia inde non amoveatur, nisi ad emendos alios redditus censuales, vel alios perpetuos dictorum Beneficiorum, & cum Decreto Episcopi, si intra Provinciam fuerit, aut si abierit, ejus Vicarii, sive Officialis Generalis. Ejus vero Decreti interpositio in dicto Libro conscribatur. Illud præcipue animadvertendum est, ut si ipse qui Beneficium obtinet, aut ejus consanguineus, vel affinis intra secundum gradum, aut etiam patronus, vel patroni consanguineus, vel affinis intra eundem gradum, petierint eam pecuniam sibi consignari, ut ipsi deinceps, vel aliquis prædictorum redditus prædictos solvere se obligent, per se, vel interpositam personam, id fieri, Episcopi, sive Vicarii, vel Officiales non patiantur. Qui vero contra hujus Constitutionis tenorem aliquid agere tentaverint; & quod egerint, irritum habeatur, & de suo damnum quarumcumque personarum læsarum, vel Ecclesiarum, sive Beneficiorum resarcire teneantur.

Per hanc autem Constitutionem nihil detrahimus aliis Constitutionibus Provincialibus, vel Synodalibus, quæ majorem diligentiam adhibent, vel alienationibus rerum Ecclesiasticarum, vel depositis faciendis, aut aliis solennitatibus in supradictis requirendis de jure, vel consuetudine. In regularibus vero Beneficiis, aut in sæcularibus, regularibus tantum personis subjectis, eorum Superiores depositorum loca designabunt, & Decreta, sive auctoritatem interponent.

TIT. X. DE EMPTIONE, ET VENDITIONE.

CAPUT I.

Declaratio Apostolica, quo statuitur, venditiones censualium juxta morem patriæ licere.

NICOLAUS PAPA V.

Nicolaus Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Sollicitudo pastoralis officii fores nostræ providentiæ pulsare non desinit, ut indemnitati, ac statui prospero fidelis populi curæ nostræ cælitus commissi, Juris moderando rigorem, per opportuna provisionis remedia, quantum ex alto nobis permittitur, salubriter consulamus. Sane, sicut fide dignorum relatione didicimus, in Regno Siciliæ, ac ceteris aliis Dominiis, & terris charissimi in Christo filii nostri Alphonsi Aragonum, & utriusque Siciliæ Regis illustris, avaritiæ cæcitas, & damnandæ ambitionis improbitas quorumdam oculos adeo excæcavit, usurariaque pravitas illis in partibus in tantum excrevit, quod incolæ, & habitatores pereorum illarum pecuniis indigentes, eas vix aliter, quam fœneratorum opera, quasi inauditum fœnus exercentium, consequi possint; & cum eas acceperint, si in tempore perceptas non restituant, brevi eorum bona insatiabili usurarum voragine miserabiliter consumuntur; & quod in dominiis, & terris ipsius Regis ultra montes constitutis, videlicet Regnis Aragonum,

num , Valentiæ , Majoricarum , & Principatu Cataloniæ , & Comitatibus Rossillionis , & Ceritaniæ universitates , & singulares personæ , tam Ecclesiasticæ , quam sæculares , hujusmodi pecuniis indigentes , ut cum minori incommodo eas habere possint , per venditiones annualium censualium , quæ mortua nuncupantur , super domibus , possessionibus , & proprietatibus specialiter , vel etiam generaliter super omnibus bonis , redditibus , emolumentis , juribus , & rebus eorum , mediante tamen instrumenti gratiæ redimendi onera eorum , sibi ut plurimum prospicere , & consulere consueverunt. Quod in prædictis ejusdem Regis partibus & Regnis ultra montes constitutis non solum in longam consuetudinem , de cujus contrario hominum memoria non existit , more utentium deductum est , sed etiam per municipalia hujusmodi Regnorum , & partium jura , per Regem ipsum , seu ejus prædecessores cum consensu trium brachiorum , Ecclesiastici videlicet , militaris , & regalis , promulgata simpliciter confirmatum . Cum itaque multis incolis , & habitatoribus partium , & Dominiorum ejusdem Regis citra montes constitutorum indigentibus , per hujusmodi censualium venditiones subveniri , ipsique a fœneratorum usuris eximi possent ; sed quia in hoc pecuniis abundantes dubitant usurariam pravitatem committere , & sic eisdem indigentibus more præmisso succurrere formidant , & indigentium detrimentum , & fœneratorum eorundem evideus incrementum , pro parte ejusdem Regis , asserentis ex subditis Serenitatis suæ quamplures gravium usurarum voraginibus magnis hactenus penuriis exhaustas existere ; alios quoque in dies pecuniis egentes fœnore magis ac magis opprimi , & vexari ; nobis fuit humiliter supplicatum , ut ei paterno compatientes affectu , in præmissis de opportunæ provisionis ope succurrere ; præfatasque censualium venditiones cum clausulis , & cautionibus ad earum validitatem inter venditores , & emptores mutuo consensu inendis absque læsione conscientiæ in Regnis Siciliæ , citra , & ultra Pharum fieri posse debere decernere , & declarare de benignitate Apostolica dignaremur . Nos igitur pro debito ministerii pastoralis nobis Divinitus injuncti , super his salubriter providere , ac statui , & indemnitatibus incolarum , & habitatorum Regnorum , & Terrarum dicti Regis citra montes constitutorum , præsentium , & futurorum , quantum cum Deo possumus , subvenire cupientes ; & attendentes , quod Clero Terrarum , & Dominiorum ipsius Regis ultra montes constitutorum , in suis olim indigentiis per venditiones prædictorum censualium auctoritate Apostolica pluries consultum , & provisum fuerit , præfati Regis in hac parte supplicationibus inclinati , tam eidem Regi , quam hujusmodi Regnorum Siciliæ citra & ultra Pharum , cum omnibus , & singulis incolis , & habitatoribus , ac locorum , Civitatum , & Terrarum universitatibus , præsentibus , & futuris hujusmodi censualia super rebus , & proprietatibus suis , ac facultatibus , & emolumentis earundem , instrumento gratiæ pro consimili pretio illas redimendi mediante , dummodo annualis census hujusmodi censualium decimam partem principalis receptæ , seu pretii eorundem non excedat , inter se contrahendi , vendendi , & emendi , cum opportuna contrahentium securitate , tuitione , & indemnitate , ac cum potestate vendentes personas , earumque proprietates , redditus , jura , jurisdictiones , census , & omnia , & singula , mobilia , & immobilia bona obligandi , & obligari faciendi ; ac etiam quascumque alias obligationes , & submissiones , cuicumque foro , necnon renunciationes , promissiones , & stipulationes pœnis , juramentis , & aliis cautionibus vallatas , & alia quæcumque , de quibus inter ementes , & vendentes hujusmodi censualia , conventum , & in pactum deductum fuerit , plenam licentiam , & liberam auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus facultatem ; decernentes , & declarantes , eosdem incolas , & habitatores , ac locorum , Civitatum , & Terrarum universitates censualia hujusmodi modo præmisso in Regnis ipsis Siciliæ , citra , & ultra Pharum inter se libere , & licite contrahere , ac vendere , & emere posse , neque propterea usurariam pravitatem committere ; dummodo ne alias , quam , ut præmittitur , quodlibet annuum censuale decimam partem principalis receptæ , seu pretii venditionis ipsius non excedat , & pensionibus , seu annualitatibus illarum in sortem non computatis pro totali redemptione præter principalem summam nihil ultra percipiatur ab emptore , vel exhibeatur a venditore ; non obstantibus Constitutionibus , & ordinationibus , privilegiis Apostolicis , necnon statutis , etiam municipalibus , vel regalibus , & consuetudinibus , Civitatum , & Terrarum Regnorum prædictorum Siciliæ citra , & ultra Pharum , etiam juramento , confirmatione Apostolica , vel quacumque firmitate alia roboratis , etiamsi de eis facienda esset mentio specialis , quæ haberi volumus , & habemus pro sufficienter expressis , cæterisque contrariis quibuscumque . Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis , Constitutionis , & declarationis infringere , vel ei ausu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare præsumpserit , indignationem Omnipotentis Dei , & Beatorum Petri , & Pauli se noverit incursurum . Datum Romæ apud Sanctum Petrum , anno Incarnationis Dominicæ 1452. Pridie Kalendas Octobris . Pontificatus nostri anno sexto .

TIT. XI. DE LOCATO , & CONDUCTO.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Aleandrinus , Archiepiscopus , in quarto Concilio Tarracone celebrato .

C A P U T I.

Non licere familiaribus Ecclesiasticorum post illorum mortem mercedem petere , nisi probaverint promissam fuisse .

Statuimus , quod ii , qui cum Prælatis , vel personis Ecclesiasticis pro domesticis , & familiaribus morantur , vel morabuntur , post mortem Dominorum suorum non possint petere salarium , seu solidatam , nisi probaverint , quod eis promissum fuerit salarium , vel solida-

ta ,

ta, seu super remuneratione habenda pro servitio Dominos viventes convenerint in judicio, saltem citatione lecuta.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I I.

Qui contra immunitates Ecclesiasticas domos Ecclesiasticorum hospites per vim intromittunt, excommunicantur.

Præsumptia temeritas nonnullorum abstinere nescientes a vetitis, nec debito modo gaudere permissis, digne compellit officium Præsidentis, ut ea quæ frequenter a pluribus Officialibus temporalibus in personarum Ecclesiasticarum præjudicium attentantur, censura Ecclesiastica compescantur. Sane licet privilegiis Principum, & aliis, hospitia Prælatorum, Canonicorum, & aliorum Beneficiatorum a servitutibus hospitum sæcularium Dominorum immunia existant, tamen nonnulli Regii Officiales, seu aliorum Dominorum temporalium Posadetii, per vim, & violentiam compellunt personas Ecclesiasticas ad recolligendum Curiales, vel alios venientes ad Curiam, seu loca, ubi tales Officiales jurisdictionem exercent, ad nullas sæcularium personarum pro libito voluntatis. Nos volentes huic morbo decenti remedio providere, sacro suadente Concilio ordinamus, tales Officiales, vel eorum vices gerentes, & hospites, invitis dictis personis, domos prædictas intrantes, si moniti verbo, vel scriptis, protinus dicta hospitia non exiverint, per loci Ordinarium excommunicationis sententia innodari, & excommunicatos in Ecclesiis diebus continuis publicari, processus competentibus terminis aggravando, donec dicta hospitia indemnia ab immissis hospitibus absque redeundi animo fuerint relaxata, vel satisfecerint illi, cujus est hospitium, vel moram traseriot in eodem, ad ordinationem sui Superioris de damno, interesse, & injuria, ut decebit.

TIT. XII. DE PIGNORIBUS, & ALIIS CAUTIONIBUS.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

C A P U T I.

Obligationem, qua quis Dignitatem, quam obtinet, obligarit, non tenere.

In Ecclesiis Cathedralibus, & Regularibus districtius inhibemus, ne aliquis Personatum, seu Dignitatem suam, sicut de Jure non potest, ita nec de facto pro aliqua summa pecuniæ præsumat aliquatenus obligare; decernentes ipsam obligationem penitus non tenere; hanc etiam pœnam transgressoribus infligentes, ut quicumque contra hanc Constitutionem venire præsumpserit, ipso facto ab omni officio, & Beneficio, donec ab Apostolica Sede veniam impetraverit, sit suspensus.

TIT XIII. DE FIDEJUSSORIBUS.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I.

Ecclesiasticos a Dominis temporalibus compelli non posse ad obligationes fidejussorias.

Compellunt Domini temporales homines Ecclesiæ in suorum territoriorum limitibus populatos, pro violariis, & censualibus obligare; ex quo Ecclesiis damna plurima subsequuntur. Mandamus, tales obligationes, sive principales, sive fidejussorias, per Officiales Ecclesiasticos amodo non admitti, nisi prius suorum consensus interveniat Dominorum.

TIT. XIV. DE TESTAMENTIS.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I.

Archiepiscopum, & Episcopos ex officio visitationis officium exercentes, & alias, absque strepitu, & figura judicii, super exsecutionibus testamentorum, & relictis, ad pias caussas posse inquirere, & procedere.

Periculosæ negligentiæ, perversæque malitiæ hæredum defunctorum, & eorundem ultimarum voluntatum exsecutorum occurrere cupientes, & ut piæ voluntates defunctorum effectum debitum sortiantur; nos Rodericus Divina miseratione Sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, sacro approbante Concilio, statuimus, ut tam nos, & successores nostri, quam Venerabiles Fratres nostri Episcopi Provinciæ Tarraconensis, & eorum successores visitationis officium exercentes, & alias, quandocumque nobis, & eis videbitur expedire, possimus maxime super exsecutionibus testamentorum, potissimum circa relicta ad pias caussas, inquirere, & procedere ex mero, & puro officio, absque libelli oblatione, & litis contestatione, & absque strepitu, & figura judicii, simpliciter, & de plano, ipsaque negotia, veritate cognita, decidentes, voluntates ultimas defunctorum exsecutioni debitæ demandare; cum nihil tam hominibus debeatur, quam ut extremæ voluntatis liber sit stylus, & liberum, quod pollea non redit, arbitrium; eademque forma possit servari super usurarum restitutionibus faciendis. Et cum hæc fuissent jam a Jure permissa, volumus quod præsens statutum non tantum futura negotia, sed & præterita, & adhuc pendentia amplectatur.

Guillermus Rocabertinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I.

Curandum Episcopis, ut quæ Fratribus Minoribus legata sunt, quæ ipsi accipere prohibentur, in anniversaria, & Missas conferantur consilio hæredum.

Cum in omnibus piis voluntatibus defunctorum sit per Episcopos providendum, præcipimus universis Episcopis Provinciæ Tarraconensis, quod quilibet in suis Civitatibus, & Diœcesibus donata, & assignata, seu legata Fratribus Minoribus, seu eorum Ordini pro anniversariis faciendis, seu Missis celebrandis, vel alias, quæ ipsis Fratribus, secundum eorum Ordinem, Regulam, & professionem non licebit percipere, vel habere; & quæ ipsi Fratres ex Su-

Superioris præcepto extra manum suam posuerunt, vel ponere debuerunt, a quibuscumque, & per quoscumque detineantur, convertere studeant, cum hæredum defunctorum, qui prædicta dederunt, assignaverunt, vel legaverunt, consilio, in anniversariis in aliis locis faciendis, vel Missis celebrandis, vel aliis operibus pietatis, voluntates ipsorum defunctorum, in quibus observari commode poterunt, observando.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPVT III.

Quando illi, ad quos spectat, legata pia noluerint recipere, possit Ordinarius ea aliis piis operibus applicare.

Constitutionem bonæ memoriæ Guillermi Rocabertini, prædecessoris nostri, *Cum in omnibus*, saeri approbatione Concilii renovantes, & ampliantes, statuimus, & ordinamus, ut posthac quotiescumque quis pia legata, quocumque nomine censeantur, alicui Ecclesiæ, aut piæ caussæ testamento reliquerit, si illi, ad quos spectaverit, ea noluerint recipere, possit Ordinarius consilio hæredum, aut manumissorum defunctorum, qui legavere, aliis Ecclesiis, aut piis operibus applicare; ita tamen ut, quoad fieri possit, voluntates defunctorum observentur.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPVT IV.

Administratori Sedis vacantis non impedienda exsecutio testamenti Archiepiscopi, vel Episcoporum, si facultatem testandi a Sede Apostolica obtinuerint.

Sane quia frequenter Archiepiscopus, & Episcopi ex privilegio Sedis Apostolicæ testantur etiam de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, vel aliter, quantum eis a Jure permittitur, de bonis suis ordinant, vel disponunt; caveant Administrator, & Capitulum, Sede vacante, quod exsecutionem testamenti, vel ordinationem, seu dispositionem factam canonice non impediant, vel pertubent; nec aliquid scienter, malitiose, vel dolose occupent, vel occupari faciant de bonis defuncti Prælati; sed ea libere permittant exsecutoribus testamenti Prælati defuncti; alioquin si qua de bonis ipsius Prælati defuncti, ut prædicitur, præsumpserint occupare, vel hactenus præsumpserunt, & infra mensem, ex quo fuerunt requisiti, etiam plenarie non restituerint exsecutoribus supradictis, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPVT V.

Excommunicatione prohibetur Vicariis Generalibus, & Officialibus Episcoporum, ne bona defunctorum in pios usus expendenda, in usus proprios convertant.

Cum nil sit tam naturale, quam voluntates ultimas defunctorum exsequi juxta votum eorundem, & nonnulli Vicarii Generales, Officiales principales, & Decani, vel Officiales Foranei Episcoporum, vel aliorum Prælatorum, seu Priorum, & Commissariorum eorundem, ad quos competit prælata exsecutio de Jure, vel approbata consuetudine, aut alias, aliquotiens in proprios usus convertere non expaveant; cum converti, aut inter pauperes dividi deberent juxta ordinationem testatorum; nosque huic abusui volentes occurrere, præsato approbante Concilio ordinamus, ne aliqui prædictorum pecunias, seu bona defunctorum, quæ in pios usus assitunt, convertenda, aut inter pauperes dividenda, in proprios usus ipsorum convertant; sed ea, deductis expensis, & salariis moderatis, distribuant, & distribui faciant secundum voluntates ultimas defunctorum. Alioquin Vicarios, & alios prænominatos sententiam excommunicationis volumus incurrere ipso facto; a qua non possint absolvi, quousque plenariam satisfactionem fecerint de prædictis, convertendam in pios usus, juxta voluntatem, ut prædicitur, defunctorum. Quam absolutionem possint facere Ordinarii eorum, satisfactione tamen præmissa.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPVT VI.

Religiosorum bona decedentium, quibus a Jure permittitur de bonis testari, a Prælatis occupanda non esse.

Ecclesiarum Prælati bona decedentium Religiosorum, quibus permissum est secundum statuta, vel laudabiles consuetudines de bonis a Deo collatis sibi disponere, nullatenus audeant occupare; si per eosdem Religiosos juxta statuta, seu consuetudines prælibatas de bonis prædictis fuerit ordinatum; dum tamen in eorum dispositionibus suis relinquant Prælatis, quæ debentur eisdem secundum statuta, val consuetudines memoratas. Idem esse censemus de bonis Clericorum sæcularium decedentium, qui juxta Juris formam, & Provincialium, vel Synodalium Constitutionum, sua ordinaverint testamenta, vel ultimas voluntates.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPVT VII.

Decernitur, in quaque Curia auditionis testamentorum, aut Officialatus, aut Vicariatus Librum destinandum, in quo describantur testamenta, omnia nomina testantium, & legata ad pios usus relicta, & nomen Notarii, a quo fuerint recepta.

Quoniam non solum utroque Jure, verum etiam per Constitutiones Provinciales per prædecessores nostros editas recte reperitur dispositum, ad officium Prælati pertinere, voluntates defunctorum in relictis ad pias caussas debitæ exsecutioni demandari; & hactenus, experientia docente, incuria auditorum dictarum piarum caussarum compertum est, non solum in officio suo negligentia adhibita, intra tempus a Jure præfitum per exsecutores, & heredes

non adimplari; verom etiam (quod est deterius) per dictos auditores, antequam adimpleantur, recipi debitum a Jura stipendium, eoque recepto, dictis manumissoribus, & hæredibus definitiones fieri, & ita voluntates defunctorum imperfectas relinqui; ideo huic morbo de congruo volentes remedio providera, cum nil magis congruat pietati, & Religioni, quam relicta defunctorum, & pias potissimum caussas adimpleri; sacro approbante Concilio statuimus, & providemus, quod de cætaro in qualibet Curia auditionis testamentorum, ubi propria illa reperitur, alias in Curia Officialatus, vel Vicariatus, proprius deputetur Liber, in quo per Notarium, & dictæ Curiæ Scribam continuetur principium testamenti, puta nomen testantis in Diœcesi, legata ad pios usus relicta, dies, & anni, & in posta cujus Notarii testamentum, codicillus, vel quælibet ultima voluntas, & dispositio recapta; & quod de exsecutionibus aorum in dicto, seu alio Libro appareat; & antequam dictæ piæ caussæ fuerint debita adimpleræ, nullatenus valeat per auditorem aliqua definitio fieri debentibus adimplere; decernentes, si secus per quemquam auditorem factum fuerit, irritum, & inane; ipsumque nihilominus ad exercendum præfatum officium perpatuo inhabilem, & nunc pro tunc vinculo excommunicationis subjacera.

TIT. XV. DE SUCCESSIONIBUS AB INTESTATO.

Hiaronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Decedentis Prælati ornamenta Ecclesiis obveniunt.

Quoniam ea, quæ semel Deo sacrata sunt, amplius in profanos usus converti non debent, decernimus, ut ornamenta Pontificalia, quæ quilibet Præsulum hujus Provinciæ in proprios destinata usus habuerit, ea omnia, & singula, eis decedentibus, Ecclesiis, quibus præerant, appplicentur.

TIT. XVI. DE SEPULTURIS.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Prohibentur Religiosi, ac Clerici sæculares in præjudicium Parochialium Ecclesiarum pactum facere.

Districtius inhibemus, ne aliqui Regulares, seu Religiosi, vel Clerici sæculares, in præjudicium Parochialium Ecclesiarum aliquod pactum faciant, ita quod alieni Parochiani ipsis solvant decimas, vel apud ipsos eligant sepulturas; statuentes, quod quicquid ratione hujus pacti recipient, Ecclesiæ Parochiali restituere compellantur.

Ferdinandus Loazas Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT II.

In unaquaque Cathedrali anniversarium pro summo Pontifice defuncto, & ab unoquoque Sacerdote Missam privatam, aut saltem collectam, fieri præcipitur; & preces publicas, & privatas pro electione futuri Pontificis.

Pietatis opera, cum ab omnibus, quoad fieri potest, præstanda sunt, tum ab iis præsertim debentur, quos in primis pietatem decere, vel ipsa nominis ratio, quæ sæpe admonet officii, præsefert. Quemadmodum ergo jure, ac merito in Ecclesia Catholica, jam indeusque ab ejus fere primordiis, observatum est, ut summum Romanum Pontificem, communem omnium patrem, totiusque Ecclesiæ caput, & publicis in Ecclesia comprecationibus, & privatis cujusque precibus omnes, ut pii filii, & religiosa membra, in communi illa omnium cura, & solicitudine pie, ac religiose, quoad licet, juvarent; ita etiam sanctum, ac pium est pro illo defuncto omnes itidem officiosissime orare, ut eum a reatu peccatorum Divina indulgentia absolvat. Quamobrem inhærentes Constitutioni Generalis Concilii Lugdunensis sub Gregorio X. quæ incipit, *Ubi periculum*, sacro approbante Concilio statuimus, ut quotiescumque contigerit, Sanctissimum Papam Romanum Antistitem ex hac vita migrare, cum primum ejus obitum Prælati hujus Provinciæ resciverint, & opportunum fuerit; debeat statim unaquæque Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum publice unum anniversarium, & quilibet Sacerdos privatim unam Missam pro anima defuncti Romani Pontificis celebrare; aut saltem in Missa pro anima illius collectam facere; quorum exemplo admoneatur simul, & commoneatur universus populus, ut suarum erit partium, ad debitum pietatis officium defuncto Papæ exsolvendum. Quo pio opere absoluto, alterum, quod non minus pium, ac justum est, instaurandum illico videtur; ut scilicet supplicationes, & preces publicæ, privatimque habeantur; atque ab Ordinariis per Civitates, & Diœceses indicantur, quibus Clerus, populusque bonum a Deo universalem Pastorem, & Christi Vicarium, veleant impetrare. Idque cum a sacro Oecumenico Concilio Tridentino optime præceptum sit, cuiusque particulari Ecclesiæ in propriæ Sedis vacatione faciendum; multo magis in vacatione Sedis Apostolicæ, quæ omnium Ecclesiarum mater est, & magistra, observandum jure censemus.

Idem in eodem.

CAPUT III.

Quando quis in aliena Parochia moritur, quid Rectori illius Parochiæ solvendum sit, & quo pacto distribuendum, quidque pro transitu cujusque corporis defuncti per alienam Parochiam solvi debeat Rectori.

Etsi ab omni specie mali abstinere operæ pretium esse Apostolus nos doceat; aliqua vero potissimum quamlongissime a viris Ecclesiasticis, præcipue vero a Parochis, esse, & quæ illis opposita sunt, in ipsis quammaxime elucera debent; primum scilicet, ut abstineant ab omni avaritia, & non sint turpis lucri cupidi, & quia quantum humana fragilitas patitur,

irre-

irreprehensibiles esse debent; ea omnia, quæ suspicionem avaritiæ inducere possunt, ab ipsis Parochis aliena esse convenit; ut is qui ex adverso est, vereatur nihil habens malum dicere de eis. Sacro igitur approbante Concilio statuimus, & ordinamus, ut de cætero nullus Rector aut Vicarius, seu quivis alius Parochus, prætextu cujuivis consuetudinis, etiam immemorabilis, aut alio quovis quæsito colore, audeat sub numine spolii, aut quocumque alio nomine, sibi vindicare unam ex vestibus, jocalibus, vel aliis bonis mobilibus, vel se moventibus illorum, quos mori contigerit infra limites suæ Parochiæ, qui sit ab ipsa Parochia alienigena, aut peregrinus; sed solum, & dumtaxat ea bona mobilia, aut se moventia, quæ penes defunctum alienigenam, aut peregrinum, per Rectorem, Vicarium, aut alium Parochum loci, in quo decesserit, seu unum ex illis, quod ipse Parochus elegerit, capiantur ad effectum, ut expensæ funerallum, quæ in Ecclesia Parochiali loci, in quo ipse alienigena, aut peregrinus decesserit, celebrabuntur, solvi possint. Et ne super excessivitate ipsarum expensarum possit quæstio fieri, eodem approbante Concilio sancimus, ut expensæ funeralium cujuscumque nobilis, aut militis, sive de militari genere procreati, alienigenæ, seu peregrini, decem libras Barcinonenses; mercatoris vero, aut Notarii, aut similis conditionis, sex libras; aliorum vero inferioris status, quatuor libras Barcinonenses excedere non possint. Licitumque sit Episcopo, vel alii loci Ordinario, juxta qualitatem, & facultates defuncti taxam prædictam minuere; liceat etiam hæredibus, seu marmessoribus, aut aliis consanguineis defuncti, ad quos id unus de jure spectat, si eis videbitur, majorem eleemosynam pro suffragiis ipsius defuncti eidem Parocho libere, & gratis dare. Non enim intentionis nostræ est, pias fidelium largitiones prohibere, sed cupiditatem, quæ radix omnium malorum est, ab universis Ecclesiasticis personis, maxime vero a curam animarum habentibus, amovere. Et quia etiam intelleximus, quod quando aliquod corpus, seu cadaver defuncti, quod in alio loco, quam ubi decessit, est sepeliendum; pro transitu per alias Parochias, per Rectores, Vicarios, seu alios curam animarum habentes, seu forsan alias personas in locis, per quos fit transitus, quandoque fiunt vexationes, ita quod nisi secum de aliqua pecunia solvenda conveniant, cadaver aliquando detinetur; nos, sacro approbante Concilio, prædicta de cætero fieri prohibentes, statuimus, & ordinamus, ut salva quarta, seu alia parte, de jure, vel consuetudine Ecclesiæ, in cujus Parochia quis decessit, debita exolvi consueta, nullus Rector, Vicarius, aut alius curam animarum obtinens, seu quævis alia persona, possit a deferentibus per transitum cadaver alicujus defuncti exigere in qualibet Parochia ultra duo regalia argenti; teneanturque requisiti per eos, qui corpus, seu cadaver deferant, in Ecclesia illud tenere. Qui vero contra aliquod ex præmissis fecerit, aut aliquod exegerit; ad restitutionem dupli ipsi parti, a qua exactum fuerit, & ad omnium damnorum, & expensarum emendam teneatur, & arbitrio Ordinarii puniatur.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Qui nomine alienigenæ, & peregrini comprehendendi sint in superiori Constitutione, Et si ab omni specie mali. *Et ex pecunia taxata posse Rectorem medietatem in propriam utilitatem convertere, tum reliquam medietatem in Missas, & alia Divina suffragia erogare teneatur.*

Æquitati maxime convenit, ut in his, quæ prudenter, ac salubriter constituta sunt, contentionis materia oriatur; opportunum declarationis remedium quamprimum adhibeatur. Constitutionem itaque a bonæ memoriæ Fardinando de Loazes, prædecessore nostro, in Concilio Barcinone celebrato editam, quæ incipit, *Et si ab omni specie mali*, declarantes, sacro approbante Concilio sancimus, ut appellatione alienigenæ, & peregrini, de quibus in ea fit mentio, non comprehendantur homines ejusdem Diœcesis, neque consanguinei, & affines alienæ Diœcesis usque ad tertium gradum exclusive, de Jure Canonico computandum, neque etiam famuli, sive ancillæ eorum, in quorum domibus illos decedere contigerit, neque qui in eisdem Parochiis ultra annum commorati fuerint, etiam si alienæ nationis fuerint, & in eis domicilium non constituerint. Verum quia, ut accepimus, Rectores, Vicarii perpetui, & alii curam animarum exercentes, in quorum Parochiis alienigenæ, & peregrini prædicti decedunt, solent pecunias exactas ex bonis ipsorum decedentium, juxta dictæ Constitutionis dispositionem penes se retinere, in suos proprios usus, & utilitatem convertere, nullis Missarum Sacrificiis, eleemosynis, aut suffragiis, eorum, qui obierunt, animas juvantes; idcirco Constitutionem prædictam apertius declarantes, statuimus, & ordinamus, ut ipsi Rectores, Vicarii, & alii supradicti, pecuniarum, ut præfertur, exactarum medietate penes se libere, & licite retenta, reliquam medietatem in Missas, & alia Divina suffragia pro defunctis personis erogare omnino teneantur; advocatisque ad id suarum, aut vicinarum, si in suis non reperiantur, Ecclesiarum Presbyteris, exequias ejus, qui ita obierit, juxta illius conditionem, & statum, perinde, ac si eorum proprius Parochianus esset, honorifice peragant, atque in Missarum, & aliorum suffragiorum celebrationem, & eleemosynarum largitionem, pro refrigerio animæ ipsius defuncti, integre distribuant, atque elargiantur, quacumque consuetudine non obstante.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT V.

Nomine alienigenæ, & peregrini, illi tantum comprehendantur, qui non sunt Parochiani, aut per annum continuum immediate ante obitum in Parochia commorati.

In tanta rerum, & negotiorum mole, qua Provinciale Concilium dum celebratur, ex omnibus totius Provinciæ partibus premitur, vix vitari potest, ne aliqua interdum decernantur in eo, quibus postea recognitis, necesse sit remedium adhibere. Bonæ itaque memoriæ Antonius

Augustinus, prædecessor noster, auditis querelis hæredum eorum, quos in aliena Parochia decedere contingit, contra Rectores Ecclesiarum Parochialium, Constitutionem Ferdinandi de Loazes, etiam prædecessoris nostri, *Etsi ab omni specie mali*, declarans; appellatione alienigenæ, & peregrini non esse comprehendendos statuit homines ejusdem Diœcesis, nec consanguineos, & affines alienæ Diœcesis, usque ad tertium gradum exclusive, neque famulos, seu ancillas eorum, in quorum domibus illos decedere contigitlet. Cæterum eum hæc declaratio postea nimium gravare visa sit Rectores Ecclesiarum Parochialium, quos expositos esse oportet, & pestis, & aliorum infortuniorum periculo; & æquitati conveniat eos, quum Sacramenta illis, qui non sunt sui Parochiani, conferunt, & alia præstant Ecclesiastica munia, quibus ea officio, & proprio munere non teuebantur, aliquod commodum reportare; sacro approbante Concilio, præfatam Constitutionem ea ex parte revocantes, decernimus, & statuimus, appellatione alienigenæ, & peregrini eos omnes comprehendendos esse, qui non fuerint Parochiani illius Ecclesiæ, in qua eos decedere contigerit, aut in ea per annum continuum immediate ante eorum obitum commorati non fuerint. In reliquis omnibus dictam Constitutionem, *Æquitati*, maxime servari jubemus.

TIT. XVII. DE PAROCHIIS, ET ALIENIS PAROCHIANIS.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Quam pœnam incurrat qui alieno Parochiano sine facultate Rectoris, vel Diœcesani Sacramenta administrat.

Cum Ecclesiastica Sacramenta sint ministranda per proprium Sacerdotem, juxta Canonica statuta; sacri approbatione Concilii duximus providendum, quod nullus Clericus præsumat quodcumque Sacramentum Ecclesiasticum alteri Parochiano aliquatenus ministrare absque licentia proprii Rectoris, seu Diœcesani, vel Officialis ejusdem. Qui vero contrarium temeritate propria, quæ Lege damnatur, præsumpserit attentare, pœnam decem morapetinorum Diœcesano, vel Ordinario, cui subesse dignoscitur, solvere compellatur. Volumus tamen, quod Sacramentum Baptismi, & Pœnitentiæ morientibus, tempore necessitatis eogente, extreme possit conferri, & dispensari a quolibet Sacerdote, memorata pœna in aliquo non obstante.

TIT XVIII. DE DECIMIS, & PRIMITIIS.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Decimas, & oblationes a Judæis, & Sarracenis debitas pro domibus, & possessionibus, quæ fuerunt Christianorum, solvi debere.

Præcipimus, ut tam Judæi, quam Sarraceni, ad solvendum Ecclesiis decimas, & oblationes debitas pro terris, & domibus, & aliis possessionibus, quæ ad ipsos a Christianis quomodocumque devenerint, per districtionem Ecclesiasticam compellantur.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Declaratur, a Sarracenis solvendas decimas fructuum novalium, quæ in possessionibus colunt Christianorum.

Licet in dubium verti non debeat, quod Sacris Canonibus est statutum; quidam tamen captantes ignorantiam affectatam, vertunt in dubium, utrum de fructibus novalium, quæ Sarraceni in mansionibus, aut terris Dominorum Christianorum faciunt, decimas Ecclesiis solvere teneantur. Unde nos Rodericus permissione Divina Sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus dubitationis huiusmodi materiam amputantes, Sacro approbante Concilio, declarando decernimus, Sarracenos quoscumque de prædictis novalibus decimas, & primitias debere Ecclesiæ integre solvere; sicut de fructibus aliarum possessionum, quæ fuerunt Christianorum, & ad culturam eorundem Sarracenorum nollmodum pervenerint, præsertim cum de gregibus, qui in montibus, & terris hujusmdi pascebantur, antequam ad culturam novalium redigerentur, ab ipsis decimæ, & primitiæ Ecclesiis solverentur; cum res eadem propter diversitatem fructuum mon debeat quoad præstationem decimæ diverso jure censeri.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Decimæ, ac primitiæ pecorum, & aliorum animalium, ac fructuum nomine integre sunt persolvendæ, sine expensarum deductione pro eo, ac solvi in quoque loco sunt solitæ.

Cum ad præstationem decimarum, & primitiarum, tam Jure Divino, quam humano, quilibet teneatur; cum decimæ, & primitiæ eibus sint egentium animarum; & quidam decimas, & primitias Ecclesiis, & personis Ecclesiasticis, perversis machinationibus subtrahere moliantur; quidam ex eis semen deducentes, & sumptus, qui fiunt in agricultura, & fructibus colligendis; alii vero decimas persolventes, non ad decimam partem, seu mensuram, sed ad undecimam, duodecimam, aut ad aliam partem ulteriorem, in grave præjudicium Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum, & ipsorum subtrahentium magnum periculum animarum; propterea nos Frater Sanctius miseratione Divina Sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, nolentes pati, ut jura Ecclesiarum, & Clericorum præsumptione aliqua minuantur, ac volentes talium subtrahentium animarum providere saluti; approbante Sacro Concilio statuimus, & ordinamus, quod quicumque ratione prædictorum, pecorum, aut pecudum, vel aliorum animalium, aut quorumlibet fructuum, vel aliarum rerum decimas Ecclesiis, & Clericis exhibere tenentur, eas, prout tenentur, cum integritate persolvant, absque deductione aliqua sumptuum,

vel

vel expensarum; statuentes etiam, Sacro Concilio approbante, quod primitiae in locis, in quibus est eas assuetum solvi, solvantur integre, & complete, nulla expensarum, aut sumptuum subtractione deducta ad partem illam, seu mensuram, aut quotam, ad quam solutae sunt persolvi, omni fraude cessante. Alias qui scienter, vel malitiose contrarium fecerint, excommunicationis sententiae ipso facto volumus subjacere; quorum absolutionem nobis, & Dioecesanis Episcopis, & nostris, eorumque Vicariis, & Officialibus nostris, & suis principalibus, & eorum cuilibet specialiter reservamus. Volentes, & mandantes omnibus, & singulis Episcopis Suffraganeis nostris, & eorum Vicariis, & Officialibus principalibus, quod per Rectores Ecclesiarum, & alios curam animarum tenentes, quater in anno, videlicet in Festis Natalis Domini, Paschae, Pentecostes, & Sanctae Mariae mensis Augusti, praesentem Constitutionem faciant publicari, quando maior populi multitudo in Ecclesias suas convenerit ad Divina. Dat. in Sacro Concilio Tarracone, anno anno Domini 1354. quinto Idus Decembris.

Enneeus Valterra Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T IV.

Excommunicantur, qui personis Ecclesiasticis decimas, seu fructus provenientes ex Beneficiis Ecclesiasticis, & locis eorum jurisdictioni subjectis extrahi non permittunt.

Ex eo, quia non nulli temporale dominium obtinentes, quamquam Constitutione Provinciali, quae incipit, *Licet iniquum &c.* excommunicationem incurrant, qui personis Ecclesiasticis decimas, seu fructus provenientes ex Beneficiis Ecclesiasticis, & locis eorum jurisdictioni subjectis extrahi non permittunt, nec libere uti eis, vendere, vel alienare prohibentes; nec pro eorum utilitatibus, seu necessitatibus, & suorum Beneficiorum permittentes de dictis decimis, seu aliis fructibus facere liberam alienationem, in quos volunt; obstinatione tamen, & aliquali contemptu excommunicationem vilipendentes, praedicta facere non ommittunt. Ideo volentes, ut ex dicta Constitutione fructus aliquis habeatur, Sacro Concilio approbante, confirmantes dictam Constitutionem, ut metu gravioris poenae similia facere pertimescant, adjicimus praedictae Constitutioni, & statuimus, quod quicumque temporale dominium obtinens, per quinque dies animo indurato praefatam excommunicationem sustinuerit; & requisitus, infra spatium decem dierum a dicta requisitione in antea computandorum, a praedictis impedimentis non cessaverit, & destiterit cum effectu; Loca, seu Castra & Terra ipsius eo ipso sint supposita Ecclesiastico Interdicto; a qua sententia excommunicationis nullatenus absolvatur, nec Interdictum relaxetur, donec de iniuria, & damnis propterea irrogatis satisfecerit competentur.

Idem in tertio Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T V.

Constitutio a Sanctio Archiepiscopo super publicatione eorum, qui detinent decimas, aut primitias, jubetur observari.

Licet in Constitutione per bonae memoriae Dominum Fratrem Sanctium Archiepiscopum Tarraconensem praedecessorem nostrum, edita super solutione decimarum, & primitiatum, incipiente, *Cum ad praestationem decimarum, & primitiarum*, salubriter sit provisum, quod Suffraganei nostri, & eorum Vicarii, & Officiales, in quatuor Festis, videlicet Natalis, Paschae Domini, Pentecostes, & Beatae Mariae mensis Augusti, dictam Constitutionem faciant quolibet anno publicari, dum in eorum Ecclesiis major fuerit populi multitudo; quia tamen dicti Suffraganei nostri, & eorum Vicarii Generales, & Officiales in his fuerunt negligentes, ex quo tenor praedictae Constitutionis fere evanuit a mentibus subditorum, in Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum praejudicium, atque damnum; propterea querela ad nos super his deducta, approbatione Sacri Concilii statuimus, quod Rectores, & Curati Ecclesiarum Provinciae Tarraconensis dictam Constitutionem in dictis quatuor Festivitatibus publice, & alta, & intelligibili voce in eorum Ecclesiis, dum in ipsis major populi multitudo ad Divina convenerit, publicent, seu faciant publicari. Negligentes, seu remissos in praedictis poenam decem solidorum, quorum dimidium acquiratur Procuratori Fiscali sui Praelati, dimidium fabricae Sedis ejusdem, pro quolibet defectu incurrere volumus ipso facto; injungentes in virtute sanctae obedientiae Vicariis in spiritualibus Generalibus, & Officialibus principalibus, ac Foraneis, seu Decanis nostris, & dictorum Praelatorum, quatenus occupatores, detentores, & subtractores hujusmodi decimatum, & primitiatum, quum eis constiterit, & inde fuerint requisiti, debeant, & teneantur per eorum Rectores districtius facere nunciari, & vitari publice excommunicatos tamdiu, donec, satisfactione praemissa, absolutionis beneficium meruerint obtinere.

Petrus de Cardona Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T VI.

Si summaria habita informatione, Ordinarius cognoverit, a laico quopiam, aut Clerico decimas, aut primitias retentas, aut defraudatas, quo pacto procedendum sit, praescribitur; & Confessores, qui eos absolverint, excepto mortis articulo, excommunicantur.

Quavis cunctis Christi fidelibus de universis frugibus decimas, atque primitias in signum veri imperii, & universalis dominii ab ipsa Mosaicae Legis traditione a Domino, cujus est plenitudo orbis terrarum, consecratas, & destinatas integre solvi debere, sit de necessitate salutis injunctum, idque Pater Abraham fecit, Jacob autem vovit, Dominica etiam vos per Malachiam, ac Evangelium suum praeceptis fieri oportere jubeat, atque ostendat; nihilominus tamen quorundam perversorum hominum in tantum damnata processit ambitio, ut eas suae salutis imme-

memores, prætensæ consuetudinis, quæ corruptela potius censenda est in hoc casu, nefario quodam, sacrilegoque ausu Sacris Sacerdotibus, quorum eibus esse debent, denegare, occupare, & usurpare, ac penes se pertinaciter detinere, & res Domini violenter rapere, atque invadere, ipsumque Dominum, & Creatorem in suis ministris impudenter offendere minime vereantur, in grave animarum suarum, evidensque discrimen, ac plurimorum scandalum manifestum; quod alias felicis piæque memoriæ Leo Papa X. in suo Sacrosancto moderniori Lateranensi Concilio, quam sit grave cosiderans, & Divini dignum animadversione judicii attendens, animarumque saluti, pissimi patris more consulere volens, Sanctorum Patrum, & prædecessorum suorum vestigiis inhærendo, & Constitutiones Canonicas ab eisdem editas innovando, dictas decimas, & primitias solvi statuit, decrevit, & ordinavit; & novissime temporibus Serenissimus, atque Invictissimus Carolus, Divina favente clementia, Romanorum, & Hispaniarum Rex Catholicus, & Imperator electus, Christiani nominis cultor, & illius Imperii propagator felicissimus, & defensor acerimus, per suam quandam aliam Pragmaticam Sanctionem, nuper per eum editam, motu proprio, & ex ejus certa scientia, dicti Leonis Constitutionem hujusmodi approbavit, illamque sub magnis pœnis districtissime, & inviolabiliter observari voluit, decrevit, atque mandavit, prout in singulis Constitutionibus desuper emanatis plenius continetur. Cum igitur dicti iniquitatis filii decimas, & primitias hujusmodi solvere recusantes, Divo tellante Ambrosio, Deum, & Dominum nostrum abnegare credantur, & veram propterea secundum eum Confessionem facere non possint, cum sacrilegii crimen comittant, æternæ damnationis incurrant judicium; & conveniat hujusmodi pestifero morbo de opportuno providere remedio, cum docente experientia, juste pro peccatis nostris affligamur, dicente Domino, *Quia mihi non reddidistis decimas, atque primitias, iccirco in fame, atque penuria maledicti estis*; & Majores nostri ideo copiis abundabant, quod integre eas Domino persolvebant; modo autem quia earum abscessit usus, fisci successit apprehensio, & Domini indignatio, qui propter male parta juste quæsita nobis auferri præcepit. Quare nos Petrus de Cardona, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Tarraconensis, Sacro nostro approbante Concilio, cupientes hujusmodi obviare peccatis, & Ecclesiarum, & subditorum nostrorum, ut tenemur, idemnitati, ac commoditati consulere, cum ii, qui dictas decimas, atque primitias de omni fructu pertinaciter solvere recusant, aut eas quomodolibet defraudant, in peccato mortali, & mora notoria existant; statuimus propterea, & hoc perpetuo valituro sancimus Edicto, quod si quando alicui Provinciæ nostræ Ordinario, per summariam quacumque informationem, etiam ex ejus Officio extrajudicialiter, & parte etiam minime vocata, habitam constiterit, aliquem laicum, vel etiam Clericum, aut alterius cujusvis Ordinis, status, aut conditionis, dignitatis, aut præminentiæ, dictas decimas, atque primitias Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis, ad quas earum perceptio, & exactio pertinebit, & spectabit, solvere recusare; eos omnes, & singulos, & eorum quemlibet, quotient id constiterit, ut præfertur, statim moneat, atque requirat; quatenus infra tres dies immediate sequentes sub excommunicationis latæ sententiæ pœna (quam nos in eos, & illorum quemlibet defraudantes, ex nunc prout ex tunc, & e contra, in non solutionis eventum ferimus, & promulgamus) dictas decimas, & primitias fulvi debitas, ac defraudtas, rejecta quacumque contraria consuetudine, juxta dicti Lateranensis statuta Concilii, integraliter solvant, & de eis, prout tenentur, satisfaciant; aliit vero dicta tertia die ad videndum se in censuras, & pœnas Sacrorum Conciliorum Tarraconensium de invasoribus, occupatoribus, & detentoribus rerum, seu personarum Ecclesiasticarum declarari incidisse compareant; qui si distulerint, contra eos, & eorum fautores, consultores, auxiliatores, & consensum præstantes quoscumque, uti veros, & notorios bonorum Ecclesiasticorum occupatores, detentores, & raptores, ac Sacrorum Canonum violatores, ad declarationem, & alia necessaria illico tribus diebus elapsis procedant; & in eorum præsentia excommunicatorum a Divinis ubique omnino cesset Officiis juxta aliorum Sacrorum nostræ Provinciæ Conciliorum contra invasores celebratorum tenorem, & formam; inhibentes universis, & singulis dictæ Provinciæ Confessoribus, eisque districtius in virtute sanctæ obedientiæ, & sub similis excommunicationis, etiam latæ sententiæ, pœna mandantes (cum non dimittatur peccatum, nisi prius restituatur ablatum) ne dictos excommunicatos in Confessionibus privatim, aut publice audiant; neque eis, præterquam in mortis articulo, satisfactione præmissa, si eam impendere potuerint, absolutionis beneficium impartiantur. Nos etiam, sublata aliter faciendi, & judicandi facultate quacumque, irritum, prout est, & inane quicquid in contrarium fieri contigerit, decernimus, & declaramus; hujusmodi præsentem Constitutionem in Domini nostri Jesu Christi Nativitate, & ejus Resurrectionis, & Sancti Joannis, & Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis Festivitatibus alias statutis, annis singulis sub eadem pœna, per Ordinarios, & Ecclesiarum Rectore in singulis Diœcesibus, & Ecclesiis publicari mandamus.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

C A P U T VII.

Nullum posse excusari sine speciali privilegio a solutione decimarum, & primitiarum statuitur; & eum qui majori parte territorii recipit decimam, etiam toto territorio habere intentionem fundatam; & in defraudatione decimarum juramentum deferendum esse personæ Ecclesiasticæ, cui fraus commissa est; & Confessores absolventes eos, qui decimas, & primitias defraudarunt, in sententiam excommunicationis incidere; hancque Constitutionem quater in anno publicandam esse.

Conqueritur Dominus per Prophetam Malachiam, homines Deum affligere, quod decimas, & primitias non solvant; & ob id ita irasci, ut cataractas Cæli non aperiat, & maledictionem pro benedictione, sterilitatem pro abundantia tribuat; fructusque propterea corrum-

pan-

pantur, & terra sterilis redigatur. Unde cognoscimus, teste Beato Hieronymo, quod si quando fames, & penuria, & rerum omnium egestas mundum opprimit, hoc est ira Dei descendit, qui se ob non solutionem decimarum fraudari asserit. Quod si fraudentes decimas ita Dominus abhorret, & ejus maledictio eos, & eorum bona perstringit; quanto magis ii detestandi sunt qui omnino se a decimarum solutione eximunt, quasi Divinæ potentiæ minime subjiciantur; cum a solutione tributi, quod in signum universalis domini sibi reservavit, se liberos esse asseverent. Quapropter, ne serpens ille antiquus gregem nobis commissum hoc avaritiæ genere decipiat, providere volentes, sacro approbante Concilio, Sanctorum Patrum, & præsertim Sacrosancti Concilii Tridentini Decretis inhærendo decernimus, & declaramus, nemini sæcularium licere, sine Divinæ maledictionis incursu, se cujusvis possessionis, præscriptionis, seu consuetudinis, etiam immemorabilis, prætextu, a decimarum solutione liberum, aut exemptum asseverare. Qui vero exemptionem a solutione decimarum prætenderit, privilegium, seu alium legitimum titulum verum, & non præsumptum, ac per scripturam authenticam ostendere debeat; non autem prætextu possessionis, aut cujusvis præscriptionis, seu consuetudinis, etiam immemorabilis; Cum ea omnia ex negligentia decimas ipsas percipientium, & usurpatione, ac fraude, & delicto illas solvere recusantium provenire dignoscantur. Et ut omnis ambiguitas in solutione decimarum prorsus tollatur, sacras Canonicas sanctiones insequendo, decernimus, & declaramus, ut si in aliquo districtu, territorio, seu Parochia, aliqua Ecclesia, vel Ecclesiastica persona assistat, quæ, vel omnes decimas, vel majorem partem earum in ipso districtu, termino, vel Parochia percipiat, ea hoc intentionem suam fundatam habere dicatur; ut ei omnes decimæ, in quarum possessione percipiendi alius non reperiretur, de jure competere censeantur: solaque majoris partis decimarum perceptio, seu possessio probata; quoad omnia prædicta, & terras, in quibus alii decimas non percipiunt, acquisita, & probata existimetur. Quod si in aliquo districtu, territorio, seu Parochia, nullus sit, qui generaliter, vel pro majori parte decimas percipiat; tunc Rector, seu quivis alius curam animarum habens in dicta Parochia, districtu, seu termino, & eo deficiente, Episcopus, seu Ecclesia Matrix, & Cathedralis, habeat intentionem suam de jure fundatam; nedum quoad petitorium, sed etiam quoad possessorium judicium, & ad ejus instantiam contra non solventes, & sine deminutione aliqua solvere recusantes, vel quoquo modo defraudantes procedi possit, quovis abusu circa præmissa prorsus semoto. Eaque omnia tam in antiquis prædiis, quam in novalibus locum sibi vindicent.

Insuper, cum decimas Jure Divino, naturali, & humano debitas esse nullus Christianorum dubitare debeat, idque in Lateranensi Concilio sub Innocentio III. celebrato Cap. 54. Incip. *Cum non sit in homine*, declaratum fuerit, Dominum Deum in signum universalis dominii, quasi quodam titulo speciali, sibi decimas reservasse, & in prærogativam dominii generalis ipsi Deo ante quæcumque tributa, & census solvi debere, & ad id per censuras Ecclesiasticas, omnes compelli posse; quo fit, ut quicumque decimas diminuat, aut defraudet, aut illas solvere recuset, seque a solutione decimarum taliter exemptum prætendat, ut illas nulli solvere se obligatum esse asserat; ex hoc solo graviter delinquere, & dolum committere censeatur; multoque furtius li, qui prædia, seu alias possessiones, ex quibus decimas percipi solitum erat, acquisiverunt, & dum ad eorum manus prædia, & possessiones hujusmodi devenerunt, se a solutione decimarum subtrahunt; sicque Ecclesias, sive Ecclesiasticas personas ab ipsarum decimarum perceptione spoliant, in grave animarum suarum periculum, Ecclesiasticarumque personarum præjudicium, & jacturam; sacro approbante Concilio, Constitutionem bonæ memoriæ Petri primi, quæ incipit, *Olim*; & aliam Petri de Cardona incipientem, *Quamvis cunctis Christifidelibus*; & quascumque alias Constitutiones, tam contra fraudantes decimas, & primitias, quam contra invasores personarum, & rerum Ecclesiasticarum, a quibusvis aliis prædecessoribus nostris editas declarantes, & quatenus opus sit, innovantes, & ampliantes, statuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus, quod ex hoc solo, quod quis non solvit decimas, & ab illarum solutione in totum, vel partem se eximere nititur, aut prætendit, vel hujusmodi decimas fraudat, & illas integre, ut tenetur, non solvit, aut solvere recusat; censeatur graviter delinquere, & in dolo esse, ita ut ex hoc tantum contra talem in vim dictarum Constitutionum Provincialium Tarracone contra invasores rerum, seu personarum Ecclesiasticarum editas, procedi possit, nulla modicitate ipsarum decimarum considerata; cum non levis præsumptio sit, quod qui in modico fraudem committit, multo magis in eo majoris æstimationis fraudem committeret; & quia semper interest Ecclesiæ, ne in decimarum solutione, quæ perpetua est, aliquid minuatur, nec modicum dici, quod perpetuum damnum est, debeat. Adjicientes, quod cum una, & eadem res, juxta Sanctorum Patrum traditiones, præcipue circa solutionem decimarum, diverso jure censeri non debeat, si aliquod prædium decimale ad quamcumque culturam redactum fuerit, vel in futurum redigatur, & quivis fructus ibidem colligantur, ex omnibus generaliter decima absque deminutione aliqua solvi debeat; & ex hoc dumtaxat, quod ex fructibus ibidem noviter collectis decimas solvere aliquis recusaverit, Ecclesiam ipsam, sive Ecclesiasticam personam, ad quam, ut præmittitur, pertinet, spoliare, & spolium dolosum committere censeatur; ita ut juxta formam dictarum Constitutionum absque alia doli, seu alterius qualitatis probatione, contra hujusmodi decimas solvere recusantem procedi possit. Idque non solum in antiquis prædiis, sed etiam in novalibus observetur. Et ad reprimendam audaciam dictas decimas fraudantium, seu illas quovis modo solvere recusantium, Juris tam Canonici, quam Civilis, dispositioni inhærentes, statuimus, & ordinamus, quod Judex, coram quo super præmissis agi contigerit, juramentum in litem Rectoris, seu cujusvis alius Ecclesiasticæ personæ, cui decimæ hujusmodi erant solvendæ, deferre pos-

possit; & eo delato, juxta dicti jurantis religiosam assertionem, per dictas censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, ad decimarum integram solutionem taliter recusantes, seu defraudantes compellere possit. Omnia vero, quæ de decimis hac nostra Constitutione statuimus, eadem etiam in primitiis locum habeant, quæ multis in locis hujus Provinciæ sustentationi Rectorum, aut aliorum Sacerdotum specialiter dedicatæ sunt; in aliis vero, aut fabricæ Ecclesiæ, aut aliis piis sumptibus serviunt. Decimas autem intelligimus, quum decima pars fructuum percipitur, nisi legitimo titulo alia quantitas statuta doceatur. Et quoniam peccatum non dimittitur, nisi restituantur ablata, caveant omnes Presbyteri, tam sæculares, quam regulares, ne alicui ex suprascriptis fraudatoribus decimarum, aut primitiarum, absolutionis beneficium, præterquam in mortis articulo, aut satisfactione præmissa, impendant; ne peccatis alienis communicantes, excommunicationis quoque pœnam similem subeant. Hanc vero Constitutionem in omnibus Ecclesiis nostræ Provinciæ vulgari lingua quater quotannis, ut aliæ Constitutiones solent, publicari mandamus.

Gaspar Cervantes Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VIII

Decimam, & primitiam sine seminis, & expensarum deminutione, de omnibus fructibus quocumque nomine censeantur, quos agri arbores cum cultura, aut sine cultura producunt; de animalibus omnibus, & quæ ex illis producuntur; de piscatione, venatione, de nemoribus, melle, & fructibus omnibus persolvi oportere decernitur. Constitutiones prædecessorum de hac re innovantur. Duos tempore Resurrectionis Domini deputandos esse ad manipulos suo tempore decimandos in garba, ut dicunt, præcipitur, expensis eorum, qui decimam persolvunt. Confessores absolventes eos, qui in his fraudem committunt, præterquam in mortis articulo, excommunicantur.

Quoniam Divino, humanoque Jure præstatio decimarum, primitiarumque sancita est; & hæ Ecclesiæ ministris sine aliqua tergiversatione, & deminutione debentur; multorum prædecessorum nostrorum vestigia secuti, sacri approbatione Concilii decernimus, statuimus, & ordinamus, ut in Provincia Tarraconensi, Helnensique Episcopatu decimæ, & primitiæ sine aliqua seminis deminutione, aut deportationis, et pensarumve, quas in colendis agris, colligendisque fructibus fieri contigerit; ærearumve purgationum, quæ vulgo *balexes* appellant, aut alterius cujusvis rei, quocumque id nomine censeatur, integre persolvantur; nulla eos temporis, etiam immemorabilis, suffragante consuetudine, quæ potius dicenda est corruptela, quum sæpius fuerit a prædecessoribus nostris improbata. Solutionem vero omnium fructuum, quos agri tam sponte, quam cum cultura producunt, intelligimus; quamvis aliqua, eorum qui decimas perceperunt, negligentia, aut colonorum fraude, aut quia modica fuerunt, aut alias hactenus persoluta non sint. Nec de frugibus dumtaxat, frumento, hordeo, avena, spelta, milio, Indico tritico, *mabiz* dicto, & cæteris, necnon vino, & oleo, sed de arborum etiam, plantarumque, & stirpium omnium, ac virgultorum fructibus, solvi præcipimus; ut de pyris, pomis, prunis, ficis, avellanis, amygdalis, nucibus, pineis, glandibus, cannis mellis, & quocumque mororum genere, siliquis, sive garrofis, castaneis, reliquisque arborum fructibus, & earum foliis, ramis, ac lignis, quocumque illæ arbores nomine appellentur; necnon de legumibus, & oleribus omnibus, lino, canape, croco, eorumque seminibus, & oryzo, & pratis, & his, quæ in herba, sive fœno ad equorum, & aliorum animalium cibum meti, & depasci, sæpius in anno solent, etiam quæ vulgo *farrugin* aisalfes, daras, & alia id genus appellantur. Eadem quoque ratione ex molendinis quibuscumque, piscatione, venatione, & ex calcis, & cretæ fodinis, & aliis similibus, & ex nemoribus, tam ad ligna, & carbones, quam ad materiam trabium, & aliorum lignorum, decimæ, & primitiæ persolvantur. Item ex quorumcumque animalium, equorum, pecorum, jumentorum, sive armentorum fœtu, lana, butyro, lacte, & caseis, atque ex melle, cera, saccaro, & aliis hujusmodi. Et quoniam certa gravique multorum querela compertum nobis est, fraudem maximam in decimarum, & primitiarum solutione committi, eo quod in area, excussis spicis, species singulæ solvantur, præsertim cum paleæ fructus terræ sint, & de illis non secus, quam de reliquis decimæ, & primitiæ debeantur; statuimus, & ordinamus, ut deinceps quoties id Ecclesiastica persona, cui illæ debebunt, non inutile esse judicaverit, & poposcerit, decimæ, & primitiæ in manipulis, quas *garbas* vocant, solvantur; nullique, qui ad decimarum, & primitiarum solutionem tenetur, liceat fasciculos illos movere ex campis, aut ad aream deducere, nisi prius fasciculis notatis, & separatis, qui pro decimis, & primitiis debebunt. Quod quo facilius, commodiusque fieri possit, statuimus, & ordinamus, ut singulis annis ad petitionem cujuscumque Ecclesiasticæ personæ intra octavam Festi Resurrectionis Domini duo probi, & bonæ famæ viri, alter a Rectore, seu Vicario, aut alia persona Ecclesiastica, cujus intersit, alter a populo eligantur, qui præstito ad Dei sancta Evangelia juramento, se juste, & legitime munus sibi injunctum adimpleturos, manipulos frumenti, hordei, avenæ, canapis, lini, & similium in campis dividant, signentque, qui ad decimas, & qui ad primitias pertineant, certo aliquo signo; & in Libro, quem singulos ad hunc usum habere præcipimus, describant jugera, quæ decimas solverint, necnon possessionum, & agrorum, fasciculorumque omnium numerum, ut ex his post collectos fructus intelligi possit, an legitime decimæ, & primitiæ persolutæ sint. Judicent etiam isti, quæ pars ex singulis vineis, & aliis fructibus pro decimis, & primitiis debeatur, eorumque judicio standum sit. Arbores etiam, tam quibus vites cohærent, quam alias quascumque supradictas, legitime dividant, & signent eas, quæ pro decimis, & primitiis debebunt, omniaque in eundem Librum referant. Et quoniam oriri inter illos duos designatores quæstio super præmissis posset, eligant simul

Re-

Rector, sive alia persona Ecclesiastica, cujus intersit, & populus tertium virum, qui juratus, dissidium, si quod forte inter eos ortum fuerit, sua sententia breviter dirimat, cujus judicio stetur, neque provocare ab ejus sententia alicui liceat. Et cum justum sit, mercedem laborantibus persolvi, præcipimus in singulos dies, quibus huic muneri intenderint, singulis quinque solidos Barcinonenses persolvi, nisi aliter cum illis convenerit; quorum solutio per eos, qui decimas, & primitias colligunt, pro eos contingente portione fiat. Quod si qui, vel aliquid ex decimis, & primitiis detraxerint, vel non ex singulis fructibus, & aliis rebus superius enumeratis, decimas, & primitias integras solverint, aut in eis fraudem aliquam fecerint, aut impedimento fuerint, quominus omnia, & singula suprascripta fiant; tamquam contra dolosos, & fraudatores bonorum Ecclesiæ, quibus Sacerdotes, & pauperes vivere debent, & ipso jure excommunicatus, juxta formam sacrarum Tarraconensium Constitutionum contra similes invasores, & raptores editarum, ac præsertim Constitutionis bonæ memoriæ Ferdinandi de Loazas, quæ incipit, *Conqueritur Dominus per Malachiam Prophetam*, in omnibus, & per omnia procedatur; & simul cum eadem, aliisque similibus Constitutionibus, quotannis quater vulgari lingua publicetur. Interdicentes omnibus, & singulis Curatis, & Vicariis, aliisque quibus audiendi Confessiones facultas permissa est, ne dictos decimarum, & primitiarum fraudatores absolvere possint, nisi satisfactione præmissâ, præterquam in mortis articulo; & tunc cum idonea fidejussione data, & ita declarata quantitate, ut post mortem eorum satisfieri possit; præterquam nisi adeo egeni fuerint, ut nec solvere, nec fidejussores dare possint; quo casu juratoria cautione de solvendo, si supervixerint, quum primum potuerint, contenti sint. Eos autem, qui contra traditam a nobis formam aliquos absolverint, in Canonem latæ sententiæ incidere, juxta Constitutionem Petri III. quæ incipit, *Quamvis cunctis*, decernimus; a qua, nisi restitutione facta ejus, quod ablatum fuerit, absolvi non possint. Quod si Presbyteri hujusmodi, tam sæculares, quam etiam regulares, sæpius scienter, inconsulto Episcopo, defraudatores prædictos absolverint, Constitutionibus hujusmodi contemptis, tamquam contra suspectos de Fide procedi posse declaramus.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IX.

In eos, qui oblationes Rectoribus auferri curant, agendum esse juxta vim Constitutionum Provincialium, De invasoribus.

Quia nonnulli vitiorum laqueis innodati, adeo Rectorum, & aliorum Curatorum monitionibus exasperantur, ut oblationes illis offerri solitas denegent; & quod deterius est, cum aliis diabolica conjuratione, directe, vel indirecte conspirant, ne in posterum Parocho similes oblationes offerant; hac nostra Constitutione tantu morbo medelam adhibere desiderantes, sacro approbante Concilio, sancimus, & sub excommunicationis pœna præcipimus, & mandamus omnibus nostræ Provinciæ fidelibus, ut ab hujusmodi diabolicis conjurationibus se abstineant. Omnes vero Prælatos, & Superiores in Domino hortamur, ut in hac re animadvertenda, & repellenda severe se habeant; ne populus a tam pia, veteri, & debita Christianorum consuetudine sensim, & paulatim retrahatur; & consilio de tanto excessu, ut contra invasores, & usurpatores rerum Ecclesiasticarum, juxta formam Constitutionum nostrorum prædecessorum Apostolica auctoritate confirmatarum procedat.

TIT. XIX. DE REGULARIBUS, ET TRANSEUNTIBUS AD RELIGIONEM, ET EREMITIS.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato,

CAPUT I.

Monachi, & Canonici Regulares, qui habitu relicto ad sæculum redierint, excommunicantur.

Item statuimus, quod Monachi, vel Canonici Regulares, qui relicto habitu ad sæculum redierint, & voto rationabiliter sunt astricti, nisi infra mensem ad claustrum redierint, & votum suum curaverint adimplere, suis Beneficiis sint privati, & ut apostatæ, & tamquam excommunicati, ab omnibus evitentur, & excommunicati nuncientur diebus Dominicis, & Festivis; & moneantur, & excommunicantur tam ipsi, quam conversantes cum eis, & dantes eis consilium, auxilium, vel favorem.

Antonius Augustinus Archiepiscopus in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Nullum Eremitam sine licentia Ordinarii posse aut habitum recipere, aut eremiticam cellulam eligere ad habitandum.

Vitam solitariam in eo, in quo non præcellerint magna, & præclara perfectionis argumenta, periculosam esse, Sancti Patres apertissime tradiderunt; nihilominus tamen ad nostrum auditum pervenit, multos ignaros eremitici instituti, perversæ, atque reprobatæ, & obscuræ vitæ in hac nostra Provincia laborem fugientes, & otio torpentes, ad victum dumtaxat quærendum, hoc vitæ genus elegisse, unde multa mala, & scandala oriri posse credendum est. Quamobrem, sacro approbante Concilio, præcipimus, & sub pœna excommunicationis mandamus, ut posthac nullus habitum hujusmodi, aut locum eligat sine Decreto, & licentia Ordinarii in scriptis; Ordinarios vero monemus, & hortamur, ut in hujusmodi hominibus admittendis caute se habeant, ne aliqui pelle ovina populum incautum decipiant; Parochum vero, seu Curatum, in cujus Parochia Sacellum eremiticum constructum fuerit, si absque Ordinarii licentia Eremitam admiserit, decem librarum pœna puniendum esse sancimus, & ordinamus. Maxime autem tollantur ab eorum commercio, & frequentatione mulierum colloquia, &

puerorum eductio, atque adolescientium nocturni cœtus; solet enim his initiis multis sceleribus janua aperiri.

TIT. XX. DE STATU MONACHORUM, ET CANONICORUM REGULARIUM.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Prohibentur Monachi, & Canonici Regulares, in Ecclesia sæculari curam animarum exercere.

Inhibemus districtius, ne quis Monachus in Ecclesia sæculari curam animarum exercere præsumat. Hoc ipsum pari districtione Canonicis Regularibus inhibemus, nisi ex indulgentia Sedis Apostolicæ demonstrare valeant, hoc sibi fuisse concessum.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Religiosi, qui habitum mutaverint, non posse animarum curam gerere.

Ut penitus vagandi, apostatandique Religiosis omnis tollatur occasio, quor, experientia docente, sub spe curatis Beneficiis deserviendi, de facili in ampliorem regulam habitum mutare, vagarique inde, & apostatare contingit, Sacro approbante Concilio, decernimus, dictis Religiosis sic habitu mutatis per Prælatos, & locorum Ordinarios hujus Provinciæ nullatenus licentia curam animarum regendi concedatur; decernimus irritum, & inane, si secus fuerit factum.

TIT. XXI. DE RELIGIOSIS DOMIBUS, UT EPISCOPO SINT SUBJECTÆ.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinona celebrato.

CAPUT I.

In hospitalibus curam habendam esse, num qui eo convenerint, peccata confessi fuerint. Sine Episcopi licentia, aut ejus Vicarii eleemosynam petendam non esse; curandum etiam, ut Ægyptiaci, sive Bohemiani coerceantur, & pastores instruantur, & peccata sua semel in anno confiteantur.

Sicut peregrinos, & advenas recipere, ac pauperibus subvenire, omnes Christianor oportet, ac præsertim eos, qui bona pauperum, & peregrinorum administranda susceperunt; ita etiam, ne sub colore, ac prætextu peregrinationis, vel mendicitatis multi otiose vagentur, furtis, & rapinis, necnon comessationibus, & ebrietatibus, ac libidinibus inservientes, danda opera est. Quibus igitur locis peregrini recipiuntur, aut pauperes ægri, aut sani diversantur, non minor animarum, quam corporum cura adhibeatur; nec ultra duos dies illic manere permittantur, qui non confessionem peccatorum suorum fecerint, aut statutis a jure temporibus fecisse ostenderint. Nemo quoque eleemosynam, aut stipem quacumque occasione, vel prætextu petat, sine Episcopi, aut ejus Vicarii licentia gratis præstanda. Quorum cura erit testimonio Parochorum, vel aliarum honestarum personarum, providere, ne ea pecunia in malos, vel inutiles usus convertatur. Curandum etiam est, ut publici Magistratus eos coerceant, qui se Ægyptiacos, vel Bohemianos vocant, quos via constat esse Christianos, nisi ex eorum relatione; cum tamen sint mendaces, fures, & deceptores, & aliis sceleribus multi eorum assueti. Pastores quoque plerique in multis locis tamquam sylvestres, & inculti in montibus, & sylvis degunt, qui vix semel atque iterum singulis annis Ecclesias ingrediuntur, & se Christianos esse cognoscunt. Sacri itaque appprobatione Concilii, omnibus Episcopis, ac cæteris pastoribus populorum injungimus, ut quanta maxima fieri poterit diligentia, dent operam, ut hi omnes in Fidei, ac religione instruantur, & diebus Dominicis Missarum solemnis intersint, ac saltem semel in anno peccata sua confiteantur, & alia Sacramenta eis administrentur.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Vigiliæ, quæ in quibusdam Ecclesiis fiunt, prohibentur.

Comperimur, occasione sacrarum vigiliarum, in locis plerumque solitariis, multos nocturno tempore convenire, qui non multum sacris rebus afficiantur, sed magis profanis collocutionibus, & cantilenis studeant, ac sæpe propter virorum, ac mulierum conventum, & nocturnas tenebras, quas qui male agunt, ne manifestentur opere eorum, libenter quærunt, multorum scelerum occasio præbeatur. Quamobrem sacri approbatione Concilii decernimus, ut dent operam, tam Diœcesani Episcopi, quam alii Superiores quicumque, tam regulares, quam sæculares, ut in quibuscumque nocturnis conventibus, sive vigiliarum caussa, sive concionum, sive Divinorum Officiorum, omnis cura, & solicitudo adhibeatur, ne ullius delicti occasio relinquatur. Quod si quis contradicere, vel inobediens esse, aut petulans præsumpserit, si laicus fuerit, excommunicetur, si Clericus, vel Regularis, juxta delicti qualitatem coerceatur.

Jannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Vigiliæ laicis sub pœna excommunicationis interdicuntur. Regulares coerceantur, Curati eos permittentes, decem libris puniantur.

Licet sæculo illo aureo fideles similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando revertatur a nuptiis, Sanctorum vigilias in Ecclesiis pernoctando, & orationibus instando, pie & sancte obsevaverint; videns tamen Sancta Mater Ecclesia tam laudabilem usum in perniciosum abusum, & ignitas illar orationes, cæteraque pietatis opera, in comessationes, & impudicitias mutata, nec ad primam suæ institutionis prefectionem reduci posse, sed in dies pejora

ra fieri, in opprobrium Jesu Christi, & Sanctorum ejus; illas noctis vigilias a Spiritu Sancto edocta in jejunia commutavit. Quoniam autem hujusmodi vigilias per totam nostram Provinciam in aliquorum Sanctorum Festivitatibus adhuc inhoneste observari novimus, non sine magno animarum periculo; huic malo remedium adhibere cupientes, Sanctæ Matris Ecclesiæ vestigiis inhærentes, Sacro approbante Concilio, hujusmodi vigilias in tota nostra Provincia omnino fieri prohibemus. Qui vero huic Constitutioni contraierit, si laicus fuerit, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat, si Regularis, justa pœna coerceatur. Curatus autem, qui hujusmodi vigilias in sua Ecclesia quoquo modo fieri permiserit, decem librarum pœnam incurrat.

TIT. XXII. DE JURE PATRONATUS.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Qui solius auctoritate patroni Episcopo præsentatus, curam exercere animarum præsumpserit, excommunicetur.

Item statuimus, ut Clerici sæculares, vel Regulares, qui per potentiam, vel impressionem cujuscumque sæcularis personæ, se per patronos ad Ecclesiastica beneficia procuraverint præsentari, aut sibi conferri, provideri, vel eligi ad eadem, aut ad hoc literas, nuncium, vel mandatum impetraverint, aut fecerint impetrari, seu tali præsentationi, collationi, provisioni, vel electioni consenserint, aut ratam habuerint, excommunicationis sententiam eo ipso se noverint incurrisse, & inhabiles fiant ad obtinendum dicta Beneficia ea vice.

Dalmatius de Mur Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Superior Constitutio sancte jubetur observari; cui additur, eum excommunicationis pœnam incurrere, qui Beneficium Ecclesiasticum ab alio acceperit, quam ab eo, qui jus habet conferendi.

Item Constitutionem Domini Joannis Patriarchæ prædecessoris nostri bonæ memoriæ incipientem, *Item statuimus, ut Clerici sæculares, vel Regulares*, noviter recensentes, ut juri consonam inviolabiliter præcipimus observari. Et ut quorundam, tam Religiosorum, quam sæcularium Clericorum ambitio, quæ quo semper plus ambit, eo magis insatiabilis redditur, compescatur; eidem salubriter adjungentes statuimus, & hoc Sacro approbante Concilio ordinamus, quod si aliquis amodo Clericus, cujuscumque religionis, ordinis, eminentiæ, vel status existat, aliquod sæculare, vel regulare Ecclesiasticum accipiat Beneficium, quocumque nomine censeatur, per viam arrendamenti, vel in titulum, seu in commendam, aut alias quocumque quæsito colore, nisi per manum illius, cujus est Beneficium, vel illius, ad quem collatio a jure, privilegio, vel de approbata consuetudine pertinere noscatur, seu illius, qui alias in possessione conferendi, vel præsentandi existat; eum excommunicationis sententiam incurrere volumus ipso facto; a qua nisi prius dictum Beneficium sic de facto obtentum in manibus sui Ordinarii resignaverit, vel dimiserit cum effectu, & fructus etiam ex eo qualitercumque receptos, illi ad quem pertineant de jure, restituerit, realiter sine fraude, absolvi nequeat quoquo modo; & ad dicta Beneficia, vel quæcumque alia obtinenda prorsus inhabilis & insufficiens censeatur; & aliis quibuscumque Beneficiis jam obtentis privatus existat sine admonitione aliquali totaliter pari modo. Ad illos autem, qui Beneficia Ecclesiastica, vel eorum fructus receperint temporibus retroactis, aliter quam superius est expressum, nisi infra quatuor menses, in manibus illius Ordinarii, in cujus Diœcesi erunt dicta Beneficia constituta, resignaverint, & fructus restituerint, ut superius est expressum, præsentis constitutionis edictum omnimode extendatur, & pœnis eisdem sine dubio sint ligati. Verum quia ea, quæ in sacro Concilio ordinantur, leguntur, & publicantur, satis in tota videntur Provincia esse nota, prædicti quatuor menses in hac salubri Constitutione contenti, a die, qua dicta Constitutio in præsenti fuerit Concilio publicata, currere volumus illa vice.

TIT. XXIII. DE CENSIBUS.

CAPUT I.

Archiepiscopus, & Episcopi Provinciæ Tarraconensis monentur visitare, ac reformare Monasteria Monachorum, Monialium, & Canonicorum, & sæcularia loca Clericorum, tam in capite, quam in membris.

GREGORIUS PAPA IX.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Tarraconensi, & Suffraganeis ejus salutem, & Apostolicam benedictionem. Egressus a facie Dei Sathan ad fortia manum mittens, de sua calliditate confisus, vitiorum vinculis illaqueare molitur electos in sortem Dominicam evocatos; majores sibi parans ille tortuosus insidiator insidias, ubi graviores prospexit corruptelas. Sane cum frequenter ad nostram audientiam pervenisset, quod Monasteria Tarraconensis Provinciæ in spiritualibus enormiter, & in temporalibus graviter per malitiam, & injuriam in eisdem habitantium sunt collapsa; nos culpas eorum nolentes ulterius sub dissimulatione transire, ne si eas dimiserimus incorrectas, ipsas nostras efficere videamur, Monasteriis illis, quæ ad Romanam Ecclesiam nullo noscuntur medio pertinere, in Provincia constitutis prædicta, Visitatores, Reformatores, & Correctores, tam in capite, quam in membris, deputavimus speciales; plenaria sibi potestate concessa, ut Visitatores eadem Monasteria vice nostra corrigant, & reforment, quæ in ipsis correctionis, & reformationis officio noverint indigere; correctionibus

nibus aliis in Provinciali Capitulo rite factis in suo robore nihilominus duraturis. Licet autem nobis in plenitudinem potestatis assumptis cura cunctorum immineat generalis; quia tamen vos, qui vocati estis in partem sollicitudinis, super grege vobis commisso specialiter decet esse sollicitos, & attentos, ne ovis morbida pereat a pastore neglecta, Fraternitatem vestram monemus, & hortamur, & attente in virtute obedientiæ vobis districte præcipiendo mandamus, quatenus singuli vestram tam in Civitatibus, quam in Diœcesibus vestris, per vos ipsos, aut per viros Religiosos, qui experimento rerum in hujusmodi visitationibus sint instructi, loca Monasteriorum, & Monialium, & Canonicorum Regularium, necnon & sæcularia Clericorum vobis subjecta visitare curetis, tam auctoritate nostra, quam vestra generaliter, universa reformantes, & corrigentes in capite, ut in membris, omni gratia, & timore postpositis, in eisdem quæcumque reformanda noveritis, & etiam corrigenda, salvis his, quæ circa Religiosos in Provinciali Capitula provide sunt statuta, juxta Constitutionem Concilii Generalis. Contradictores si qui fuerint, vel rebelles, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo; præceptum nostrum taliter impleturi, quod Dominus ultionum in illo tremendo judicio, qui unicuique secundum opera sua reddet, de vestris manibus non requirat sanguinem eorundem; & nos ad id limam correctioni Apostolicæ apponere non cogamur. Datum Reate 9. Kalend. Octobris, Pontificatus nostri anno quinto.

Arnaldus Cascomes Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Episcopi, atque his, quorum visitare interest, evigilandum in emendandis Clericorum moribus.

Item mandetur Episcopis, & aliis, ad quos pertineat, quod circa reformationem morum, & correctionem vitiorum, præsertim in Clero, tam in visitationibus, quas nullatenus facere omittant, quam in aliis vigilanter intendant. In quibus quidem visitationibus statuta Canonum diligenter observent; caventes attente, ne in recipiendis procurationibus gravent subditos, ne videantur quærere quæ sunt, non quæ Christi.

Ennecus Valtera Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Qui pro negotiis Provinciæ omnibus expensas factas solvere recusaverit, Constitutionum Provincialium præsidium amittat.

Juris alloquio non est ferendus, qui lucrum amplectitur, onus autem subire recusat. Et cum nonnulli viri Ecclesiastici exempti hujus Provinciæ Tarraconensis, qui præsidio constitutionum Provincialium defenduntur, & in talliis, & contributionibus, quæ fiunt in Conciliis Tarraconensibus pro negotiis communibus Provinciæ, partem suam solvere contradicant; sacro approbante Concilio, statuimus, quod quicumque, exempti, & non exempti, solvere in dictis talliis de cætero contradixerint, præsidio dictarum Constitutionum nullatenus juventur, nec Officiales nostri, vel Suffraganeorum nostrorum ad eorum instantiam processus aliquos dictarum Constitutionum facere teneantur; donec partem per illos contradicentes solvere in ipsis talliis contingentem una cum expensis integraliter solverint, & complete.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

In exactione salarii Notarii, & aliarum Officialium, Decreta sacri Concilii Tridentini, quæ subsequuntur, observenda esse.

Non minus oportet crimina cavere, antequam fiant, quam ea punire, & detestari, postquam fuerint perpetrata. Idcirco hac nostra Constitutione collegimus quædam Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi capita, quibus cavetur, ut gratis accepta munera, gratis etiam conferantur.

Sessionis v. Cap. 11. *De reformatione, fragmentum.*

Regulares vero cujuscumque Ordinis, nisi a suis Superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, prædicare non possint; cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant; in Ecclesiis vero, quæ suorum Ordinum non sunt, ultra licentiam suorum Superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis Ecclesiis non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint: ipsam autem licentiam gratis Episcopi concedant.

Sessione xxi. Cap. 1. *De reformatione.*

Quoniam ab Ecclesiastico ordine omnis avaritiæ suspicio abesse debet, nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis Tonsuræ, nec pro literis dimissoriis, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de caussa, etiam sponte oblatum, Episcopi, & alii Ordinum collatores, aut eorum ministri, quovis prætextu accipiant. Notarii vero in his tantum locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis literis dimissoriis, aut testimonialibus, decimam tantum unius aurei partem accipere possint, dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo, nec Episcopo ex Notarii commodis aliquod emolumentum ex eisdem Ordinum collationibus directe, vel indirecte provenire possit; tunc enim gratis operam suam eos præstare omnino teneri decernit; contrarias taxas, ac statuta, & consuetudines, etiam immemorabiles quorumcumque locorum, quæ potius abusus, & corruptelæ simoniacæ pravitati faventes nuncupari possunt, penitus cassando, & interdicendo; & qui secus fecerint, tam dantes, quam accipientes, ultra Divinam ultionem, pœnas a Jure inflictas, ipso facto incurrant.

Ses-

Sessione xxiii. Cap. i. *De reformatione.*

Cum præcepto Divino mandatum sit omnibus. *Et infra.* Eadem omnino, etiam quoad culpam, & amissionem fructuum pœnas de Curatis inferioribus, & aliis quibuscumque, qui Beneficium aliquod Ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, Sacrosancta Synodus declarat, & decernit, ita tamen, ut quandocumque eos, causa prius per Episcopum cognita, & probata abesse contigerit, Vicarium idoneum ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquant. Discedendi autem licentiam in scriptis, gratisque concedendam, ultra bimestre tempus, nisi ex gravi causa non obtineant. Quod si per edictum citati etiam non personaliter, contumaces fuerint, liberum esse vult Ordinariis, per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaque juris remedia, etiam usque ad privationem, compellere, nec ex secutionem hanc, quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cujuscumque Beneficii, pactione, statuto, etiam juramento, vel quacumque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela censenda est, sive appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana Curia, vel vigore Eugenianæ Constitutionis suspendi posse. Postremo, tam Decretum illod sub Paulio III. quam hoc ipsum in Conciliis Provincialibus, & Episcopalibus publicari, Sancta Synodus præcipit; cupit enim, quæ adeo ex pastorali munere, animarumque salute sunt, frequenter omnium auribus mentibusque infigi, ut in posterum, Deo juvante, nulla temporum injuria, aut hominum oblivione, aut desuetudine aboleantur.

Et Cap. xv. Quamvis Presbyteri in sua ordinatione a peccatis absolvendi potestatem accipiant; decernit tamen sancta Synodus, nullum, etiam Regularem, posse confessiones, sæcularium, etiam Sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale Beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias, idonaus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat; privilegiis, consuetudina quacumque, etiam immemorabili, non obstantibus.

Sessione xxiv. Cap. v. *De reformatione Matrimonii.*

Si quis intra gradus prohibitos sciennter matrimonium contrahere præsumpserit, separetur, & spe dispensationis consequendæ careat; idque in eo multo magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahera, sed etiam consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit, si quidem solennitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eisdem subjiciatur pœnis; non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facile experiatur, cujus salubria præcepta temere contempsit. Si vero solennitatibus adhibitis impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cujus ille probabilem ignorantiam habuit, tunc facilius eum eo, & gratis dispensari poterit. In contrahendis matrimoniis, vel nulla omnino detur dispensatio, vel raro, idque ex causa, & gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam.

Et Cap. vi. *De reformatione simpliciter.*

Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare, & in quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes quoscumque sibi subditos, in Diœcesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientiæ gratis absolvere, imposita pœnitentia salutari. Idem & in hæresis crimine in eodem foro conscientiæ eis tantum, non eorum Vicariis sit permissum.

Sessione xxv. Cap. xviii. *De reformatione.*

Sicuti publice expedit, Legis vinculum quandoque relaxare, ut plenius evenientibus casibus,& necessitatibus pro communi utilitate satisfiat; sic frequentius Legem solvere, exemploque potius, quam certo personarum, rerumque delectu, petentibus indulgere, nihil aliud est, quam unicuique ad Leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter sciant universi, sacratissimos Canones exacte ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indistincte observandos. Quod si urgens, justaque ratio, & major quandoque utilitas postulaverit eum aliquibus dispensandum esse, id causa cognita, ac summa maturitate, atque gratis a quibuscumque, ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum; aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur.

Quæ omnia Decreta ab omnibus hujus nostræ Provinciæ Ordinariis, etiamsi Episcopalia dignitatis fuerint, sacra approbante Synodo Provinciali, districte præcipimus, atque mandamus, in omnibus, & per omnia observari. Ordinarius vero, qui quicquam contrarium his Decretis fieri permiserit, præter Divinam ultionem, & pœnas in dictis Decretis impositas, in proxima Synodo Provinciali celebranda, tamquam fautor avaritiæ, de his omnibus strictam cogetur reddere rationem.

TIT. XXIV. DE CELEBRATIONE MISSARUM, ET SACRAMENTO EUCHARISTIÆ, ET DIVINIS OFFICIIS.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Sacerdotes prohibentur una, & eodem die plures Missas celebrare, nisi in die Natalis Domini; qui statutum hoc transilierint excommunicantur, & Beneficiis privantur.

Item quia aliqui Sacerdotes plures celebrant Missas contra Canonicas sanctiones, inhibemus, quod nisi in die Natalis Domini tres Missas nullus audeat celebrare; quod si fecerit, in excommunicationem incidat ipso facto, & officio, Beneficioque privetur. Duas vero toleramus, sive tolerando permittimus, una, & eadem die, scilicet quando urgens necessitas fuerit, celebrari; quousque Dominum Papam super eodem negotio consulamus. Necessitatem

siqui-

siquidem declaramus, quando unicus Sacerdos habet duas Ecclesias, quarum una depende ab alia, & altera illarum non potest habere proprium Sacerdotem, vel sunt tenues, nec Parochiani propter distantiam locorum, vel aliam rationabilem caussam possunt commode ad alteram convenire, & in aliis casibus a Jure concessis. Quandocumque vero duas Missas celebrare contigerit, Sacerdos caveat, ne post sumptionem Sanguinis in prima Missa, vinum perfusionis accipiat; quod si fecerit, eadem die non poterit Missam aliam celebrare.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT II.

Nemini licere, nisi in casibus a Jure permissis, eodem die duas Missas celebrare; nec licere in domibus privatis, in plateis, aut vicis publicis, aut in agris, Missæ Sacrificium peragere.

Constitutionem Petri Albalatii prædecessoris nostri, quæ incipit, *Item quia*, in eos, qui duas, aut plures eodem die celebrant Missas, excepta sacra Natalis Domini die, & aliis quibusdam casibus Jure communi concessis renovantes, & ampliantes, omnibus Presbyteris, tam sæcularibus quam regularibus, sacro approbante Concilio, sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda ab Ordine Sacerdotali, & ab officii, & Beneficii administratione id facere interdicimus. Quod si id iterum semel puniti agere deprehendantur, perpetuo ab Altaris ministerio arceantur, ac Beneficiis quibuscumque priventur, & ad alia obtinenda inhabiles censeantur. Ad hæc, cum in sacro Occumenico Tridentino Concilio prohibitum sit, ne alibi, quam in Ecclesiis, & ad Divinum tantum cultum dedicatis Oratoriis ab Ordinariis Episcopis designandis, & visitandis, Sanctum Missæ Sacrificium peragatur; in domibus, aut in plateis, aut vicis publicis, aut in agris, vel campis celebrari, hujus sacri approbatione Concilii Provincialis interdicimus.

Guillermus Rocatbertinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Rectores ad Sacerdotium promoti Missam celebrare jubentur; & omnes monentur, quam frequentissime fieri poterit, Missam celebrare.

Plerique Parochialium Ecclesiarum Rectores Provinciæ Tarraconensis, quamvis metu pœnæ, cum alias essent privati eisdem Ecclesiis ipso jure, diu est, quod ad Sacerdotium promoti fuerunt infra tempus a Canonibus institutum, nunquam tamen Missam in ipsis Ecclesiis, vel alibi celebrarunt; nec quod celebrare non possent, impedimentum aliquod allegarunt, fraudem prædictis Canonibus facientes; qui pro celebranda Missa statuerunt principaliter eos debere ad Sacerdotium promoveri; nec attendentes naturæ, & rationi esse congruum, illos non recusare onera, qui rerum commoda amplectuntur; iccireo nos Guillermus miseratione Divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Tarracone Provinciale Concilium celebrantes, statuimus, eodem Concilio approbante, quod omnes prædicti Rectores ad Sacerdotium jam promoti, Missam celebrent infra tres menses proxime subsequentes; & qui de cætero ad Sacerdotium promovebuntur, infra alios tres menses a tempore, quo promoti fuerint, computandos; alioquin a receptione fructuum dictarum Ecclesiarum, qui per Ordinarios in Ecclesiarum ipsarum necessaria convertantur, auctoritate præsentis statuti noverint se suspensos; nisi justo impedimento detenti, quod ex culpa non provenerit eorundem, de quo infra dictos tres menses proprio Diœcesano fidem facere teneantur, & de consilio ejusdem Diœcesani duxerint abstinendum. Et quia Generale Concilium graviter reprehendit minores etiam Clericos, & Prælatos, qui vix celebrant quater in anno, statuimus, quod ipsi Rectores, & omnes alii prædicti, Missas celebrent, quamfrequentissime poterunt, commode, & honeste; ita quod circa Missarum celebrationem, quæ eis incumbit ex officio, non possint notari negligentes, seu nimium delicati.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Missa constituitur pro eorum animabus, qui in die Sacrosancti Corporis Christi illud fuerint comitati.

Non incongruum reputamus, ut nos, qui jam naturali instinctu ad laudem, & honorem Divini Numinis obligamur, per quem omnes vivimus, movemur, & sumus, ac frui sua cælesti sempiterna gloria speramus, ad id donis spiritualibus propensius inducamur. Propter reverentiam, & honorem igitur Sacratissimi Corporis Jesu Christi, quod in plerisque locis minus reverenter portatur, cujus laudes propter bona, tam spiritualia, quam temporalia, quæ humano contulit generi, nec mens cujusquam posset concipere, nec lingua proferre; approbante Sacro Concilio statuimus, ut in nostra Ecclesia Tarraconensi, & in aliis Cathedralibus nostræ Provinciæ, & in omnibus aliis Ecclesiis Diœcesium prædictarum, feata die post Festum Sacratissimi Corporis Christi Missa solenniter, ac honorifice celebretur pro animabus illorum, qui dictum Sacratissimum Corpus Christi, quum ad id infirmos portatur, sociaverint cum cereis, vel aliis, impedendo eidem reverentiam, devotionem pariter, & honorem. Omnes insuper Rectores Ecclesiarum, & Presbyteri ejusdem Provinciæ anno quolibet, incipiendo a dicto Festo, usque ad sequens proximum, pro salute animarum dictorum associantium Corpus Christi, justo tamen impedimento cessante, unam Missam quilibet per se habeat celebrare, vel per alium faciant celebrari; adjicimusque, quod si dictum Festum Corporis Christi in vigilia Sancti Joannis occurrerit celebrandum, præcedenti die jejunium S. Joannis mutetur, & observetur, prout de die sacro Natalis Domini a sacris est Canonibus observatum, & definitum; & die Corporis Christi possint impune comedi carnes.

Pe-

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, In secundo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T V.

Quadraginta dies indulgentiæ Sacrosanctam Eucharistiam comitantibus, & in elevatione Corporis Dominici, quando campana pulsatur, & quum Sacerdos dicit, Gratias agamus &c. *genuflectentibus conceduntur.*

Ad Divinum explendum obsequium, reverentiam tam debitam, quam devotam Sacratissimo Jesu Christi Corpori impendendam, cælestemque iram placandam, ac Dei misericordiam facilius obtinendam, cupientes Clerum, & populum donis spiritualibus propensius animare, universis, & singulis Christi fidelibus in Tarraconensi Provincia constitutis, qui Eucharistiam, quæ ad infirmos pro communicando defertur, associaverint eundo, & ad Ecclesiam redeundo, quadraginta dies de injunctis eis pœnitentiis pro qualibet vice, seu actu hujusmodi prædictorum, & subscriptorum misericorditer in Domino relaxamus. Quam quidem remissionem, & indulgentiam ad illos etiam extendi volumus, qui, cum pulsatur in Ecclesiis squilla pro Sacratissimi Corporis Christi elevatione, flexis humiliter genibus devote oraverint, ac magnificaverint Nomen Dei; necnon ad illos, qui prolatis per Presbyterum in Canone Missæ verbis, *Gratias agamus &c.* flexis genibus verba protulerint humiliter infrascripta: *Domine Jesu Christe fili Dei vivi, meritis tuæ Sacratissimæ Passionis miserere mihi peccatori*; ad præmissas remissionas, & indulgentias concedendas in suis Diœcesibus, Venerabiles Fratres nostros Episcopus in Domino exhortantes. Et ut ad prædicta Clerus, & populus facilius incitentur, & ne ignorantia super ipsis prætendi valeat, præsentem Constitutionem bis in anno, scilicet, in Festo Nativitatis, & Sanctæ Resurrectionis Domini, in Ecclesiis Cathedralibus, & aliis Curatis totius Provinciæ per Rectores, & perpetuos Vicarios, seu loco tenentes earumdem in virtute sanctæ obedientiæ perpetuo præcipimus, cum major multitudo populi ad Divina convenerit, publicari.

Enneclus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T VI.

Cum Canticum, Te Deum laudamus, *accinitur, & versiculus ille*, Te ergo quæsumus, *dicitur, flectentibus genua, & lumen accensum in elvatione Corporis Christi tenentibus, quatraginta dies indulgentiæ conceduntur.*

Redemptionis nostræ memoriam recensentes, in qua mortem nostram recolimus mortuam, nostrumque interitum interisse, ut redemptionis misericordiam sentiamus propitiam, & in tot adversitatibus Clero subveniat pene elapso, sacro approbante Concilio, ordinamus, quod dum dicitur Canticum, *Te Deum laudamus*, in versu, *Te ergo quæsumus*, humili corde genuflexio semper fiat in tota nostra Provincia; ut Dei auxilium devotius postuletur. Et cuilibet genua tunc flectenti, & etiam iis, qui lumen in manu tenuerint, dum Sacratissimum Corpus Christi in Missa, & Calix Sanguinis Domini per Presbyterum elevantur, quadraginta dies de injunctis sibi pœnitentiis in prædictorum quolibet trium actuum in Domino relaxamus; ad præmissas remissiones, & indulgentias concedendas in suis Diœcesibus, Venerabiles Fratres nostros Episcopos in Domino exhortantes.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

C A P V T VII.

Eucharistiæ Sacramentum sanis extra Ecclesiam non conferendum, nec Sacramentum Baptismi in privatis domibus tradendum, nec Missam pro nuptiis celebrandam.

Sicut omnibus unum est, & æqualiter efficax Sacrum Eucharistiæ Sacramentum, sic esse debet modus ministrandi unus omnibus, & conformis cum debita cæremonia, & reverentia singulari. Ea propter, ne ipsum sociare, & venerari volentibus lucrandi meritum, & concessæ indulgentiæ subtrahantur, statuimus, quod nemini sano per domos privatas, vel Capellas Sacramentum Eucharistiæ ministretur, sed ipsum sanis in Ecclesiis, & certis locis ad hoc deputatis, vel etiam specialiter deputandis; ad infirmos vero ab ipsis Ecclesiis deferatur accensis luminibus honorifice, & decenter. Cæterum præsenti salubri sanctione prohibemus, ne in domibus privatis sacrum Baptisma alicui conferatur, sed Clementina super hoc disponens observetur efficaciter, neque etiam Missa pro nuptiis, vel sepulturis, vel novis nuptiis in privatis domibus celebretur.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T VIII

Clericis munditia ornamentorum divino cultui deservientium injungitur.

Ut per corporalem munditiem spiritualis mundities designetur, præcipimus, quod Clerici quibus hoc ex officio competit, Ecclesias, Altaria, vestimenta, & alia Ecclesiastica ornamenta munda teneant, lavent Corporalia, & Hostias faciant per se ipsos, vel per Clericos hæc fieri faciant. Contrarium vero facientes, pœnam viginti solidorum usualis monetæ, convertendam in ornamenta ipsius Ecclesiæ, sine remissione aliqua se noverint incurrisse.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

C A P V T V.

Non posse laicos Calices, & Patenas attingere; linteamina, & reliqua ad peragendum Missæ Sacrificium, munda esse apartere, statuitur.

Antiquorum Patrum Decreta sequentes, qui sacra vasa, ab aliis, quam a Sacratis Dominoque dicatis hominibus contrectari vetuerunt; ne, ut aliquando evenit, Dominus iratus plagas inferat populo suo, & pereat justus cum impio, sacro approbante Concilio, Calices, & Patenas ab Episcopis consecratas, ab aliis quam ab iis, qui in Sacris Ordinibus constituti sunt,

funt, tangi prohibemus, neque a laicis, quantumvis religiosis, tam masculis, quam feminis, aut a Clericis, sive sæcularibus, sive regularibus, Offertorii, vel pacis tempore in sacro Missæ sacrificio, aut post Communionem laicam aliove quocumque tempore attingi. Cum enim ea sacra vasa tantum in administrationem Eucharistiæ Domini nostri Jesu Christi inungantur, sanctificentur, & consecrentur; ut ejusdem Corporis, & Sanguinis quasi novum sepulchrum Sancti Spiritus gratia efficiantur; nefas est alios eis uti, quam Ministros ejusdem Sacrosancti Mysterii. Contrarias igitur consuetudines, ut irreligiosas denunciantes, & declarantes, omnibus abeisdem abstinere præcipimus; contumaces vero, & rebelles censuris, & pœnis arbitrio Ordinariorum imponendis coerceantur. Cumque omnis munditia deceat eos, qui ea vasa, quæ Mysteria contingunt, dicente Domino per Prophetam, *Mundamini, qui fertis vasa Domini*; omnibus Sacerdotibus, tam sæcularibus, quam Regularibus, ejusdem sacri approbatione Concilii interdicimus, ne aliter ad Sacrificium Missæ peragendum accedant, quam si prius, & mundi ipsi sint, tam spiritali conscientiæ, quam corporali manuum ablutione mundati, & mundis vestibus induantur, & Corporalibus, aliisque lineis mappis, & linteaminibus mundis utantur. Ipsa vero vasa sacra tum munda, ac nitida ad Altare afferantur, tum etiam in ipsa sumptione Corporis, & Sanguinis Dominici ita absterganiur, atque tergantur, ut nihil omnino in terram cadat, aut in ipsa mantilia, vel Corporalia effundantur. Quotquot vero ablutiones post sacram Communionem fient, omnes ab ipso Sacerdote sumantur, ne forte aliquid ex Corpore, aut Sanguine Domini relictum sit, quod ita irreligiose, atque impie tractetur. Quamobrem omnes Sacerdotes in Missa mundum habere linteamen quoddam jubemus, quod Purificatorium dicitur, quo, post Communionem susceptam, & post lotionem digitorum, atque post ablutiones peractas, digitos, & os mundare, & Calicem siccare possit. Idque linteamen intra Calicem relinqui debere monemus. Calicem vero ipsum cum Patena, aut ab ipso Sacerdote, aut a Diacono, vel Subdiacono, non vero ab aliis inferioris Ordinis Clericis siccari, tegi, ac velari; post quam vero velata fuerint, ab aliis tangi, aut custodiri non prohibemus. In omnibus autem Ecclesiis, tam Cathedralibus, quam Collegiatis, atque aliis quibuscumque, hæc linteamina, quæ Purificatoria dicuntur, ubi non sint, fieri, & ita lavari a Subdiaconis, ut Corporales Pallæ lavari debent, aquam in piscinam Ecclesiæ effundi; ea vero nitide custodiri præcipimus, & a visitatoribus ea etiam visitari; & qualecumque sordes in iis, quæ retulimus, vasis, aut vestibus sacris, aut in celebratione Missæ, tam ab ipsis visitantibus, quam ab aliis Superioribus puniri.

Idem in eodem.

CAPUT X.

Symbolum Fidei in Missarum solenniis dicendum esse distincte in Choro, absque alicujus organi commistione, per Clericos.

Non sine maxima ratione ex antiquorum Patrum traditionibus accepimus, ut in diebus solennibus in sacrosancto Missæ Sacrificio, post Evangelium decantetur magna voce Symbolum Fidei Catholicæ, ut agnoscat populus Christianus, ei non sufficere, ut corde credat ad justitiam, sed opus esse, ut ore confiteatur ad salutem. Et quamvis organorum usus, utpote in Sancta Romana Ecclesia permissus, nullo modo sit ab Ecclesia excludendus, quinimmo servatis debitis circumstantiis merito sit observandus; tamen ea, quæ ad necessitatem salutis omnino credenda, & confitenda sunt, ore proprio Clericorum, qui in Choro decantantes vice totius populi profiteantur, depromi convenit. Quapropter sacro approbante Concilio statuimus, & ordinamus, ut Symbolum Fidei Catholicæ, quod majus nuncupamus, omnibus diebus, quibus in Missarum solenniis est dicendum, distincte in Choro, absque alicujus organi commistione, per Clericos promatur, & decantetur, ut per vivam eorum vocem populus omnes Fidei articulos in memoriam reducat; & intelligat, non sufficere, ut aliquot illorum credat; sed opus esse, ut omnes per veram Fidem confiteatur; cum certum sit, quod in uno deficiens factus est omnium reus.

Idem in eodem.

CAPUT XI.

Orationem, Et famulos tuos, *in omnibus Missis in fine postremæ Orationis dicendam esse.*

Cum Paullus Apostolus, vas electionis, jubeat fieri obsecrationes, & orationes pro omnibus hominibus, ac præsertim pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate constituti sunt; idque bonum, & acceptum esse testetur coram Salvatore nostro Deo, sacro approbante Concilio, statuimus, ut in singulis conventibus Missis in fine postremæ orationis, aut si unica tantum dicatur, in ejus orationis fine hæc verba addantur: *Et famulos tuos, Summum Pontificem, & Antistitem nostrum, cum Ecclesiastico ordine; necnon Regem, & Reginam, ac Principem nostrum cum prole Regia, & exercitu suo, & cuncto populo Christiano ab omni adversitate custodi; pacem, & salutem nostris concede temporibus, & ab Ecclesia tua cunctam repelle nequitiam.* Quod si aliquis ex supradictis deerit, ejus mentio omittatur. Hæc in omnibus, tam Cathedralibus, quam Collegiatis Ecclesiis, atque aliis, tam sæcularibus, quam regularibus, fieri præcipimus.

Idem in eodem.

CAPUT XII.

Non licere Diacono, sed soli Presbytero Patenam cum Hostia, & Calicem cum vino in Offertorio tenere.

Sacri approbatione Concilii prohibemus, ne juxta aliquarum Ecclesiarum, tam regularium, quam sæcularium, consuetudinem, Diacono soli Calicem cum vino, vel Patenam cum Hostia tenentes offerant in sacro Missæ sacrificio; sed id semper Presbyter faciat, nisi propter se-

nectu-

nectutem, aut manuum infirmitatem, aut debilitatem, adjutore Diacono indigeat; tunc enim poterit a Diacono ita adjuvari, ut Presbyter quoque manus admoveat. Sacerdotum enim ministri Diaconi sunt in his Divinis mysteriis.

Gaspar Cervantes Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XIII.

Officia, & Sacrificium Missae juxta Romanae Ecclesiae usum dicenda esse.

Unam esse Sanctam Ecclesiam Catholicam, & Apostolicam, saepius in omnibus Ecclesiis profitemur; extra quam nulla salus est, neque remissio peccatorum; unus est Deus, una Fides, & unum Baptisma; unus Christus, & unus Pastor Petrus, Christi Vicarius, Romanae Ecclesiae primus Episcopus, quae una est Mater omnium Ecclesiarum, atque Magistra. Cum igitur omnes ejusdem ovilis simus, & eundem habeamus Pastorem; quo magis magisque Ecclesiae Romanae institutiones, & consuetudinem Ecclesiasticam observabimus; eo magis Capiti nostro adhaerebimus, & illi Petrae, in qua Ecclesia fundatur. Sane nuper felicis recordationis Pius Papa V. ex Decreto Oecumenici Concilii Tridentini un.m in Ecclesia Dei orandi modum, unam Sacrificii peragendi formam Breviario, & Missali Romano editis omnes edocuit. Quos Libros nos eum primum potuimus, in Ecclesia Metropolitana nostra, de consilio fratrum nostrum Canonicorum ejusdem Ecclesiae libenter recepimus, & omnibus subditis nostris in singulis Ecclesiis nostrae Dioecesis, juxta eorundem Librorum formam, & Romanae Ecclesiae consuetudinem orandum esse, & Sacra peragenda, hortati sumus, atque praecipimus. Hoc ipsum ut in omnibus nostrae Provinciae Tarraconensis, & Helnensis Dioecesis Ecclesiis, exceptis tantum Regularibus exemptis, fiat, sacri approbatione Concilii, in Domino hortamur, atque praecipimus; ut de nobis dici possit hac in re, quod de primis illis Christi Discipulis, unum cor fuisse, & animam unam; nullasque schismata, quae Tunicam illam Christi inconsutilem scindere possint. Sed quoniam sine Librorum copia non possunt haec executioni mandari, curabunt in singulis Dioecesibus Episcopi, aliive Ordinarii Praepositi, ut terminus praefigatur competens, & cura adhibeatur Libris, vel emendis, vel conscribendis, vel mutandis, & caeremoniis edificendis; adhibitis his, quos ex suis Capitulis, aliisve Ecclesiis viderint huic rei aptiores fore. Hac ultra annum differri nullo modo patiemur, sed omnibus legitimis modis adversus negligentes procedemus. Hanc vero Constitutionem etiam ad ea porrigimus, quae extra dictos duos Libros Sacrosancta Romana Ecclesia observat in quibuscumque Divinis officiis, & Pontificalibus caeremoniis; illis tantum exceptis, quae, vel Summi Pontificis, vel Romanae Ecclesiae singularia sunt, & nulli alii competunt Antistiti, vel Ecclesiae inferiori.

Idem in eodem.

CAPUT XIV.

Duos solidos Barcinonenses conferendos esse Sacerdoti pro singulis Missis, quas celebraverit; & anniversaria relicta juxta sacri Concilii Tridentini Decreta, habita temporum ratione, reducenda esse.

Cum aequum sit os bovis triturantis, ut ait Apostolus, non alligari; temporum mutationem, & omnium rerum charitatem considerantes, quippe cum hodie duplo majores sumptus pro congrua Sacerdotum sustentatione, quam Patrum nostrorum memoria fiant; Sancta Synodo approbante statuimus, ut deinceps nullae vivorum, aut mortuorum fundationes Beneficiorum, aut anniversariorum, aut aliarum piarum voluntatum institutiones, quibus onera Missarum injunguntur, confirmentur; nisi deductis oneribus, Sacerdotibus tales proventus constituantur, ut in singulas Missas saltem bini solidi Barcinonenses solvantur. Laudabilem autem aliquorum locorum consuetudinem approbantes, & eam ad totius Provinciae loca extendi cupientes, ut fidelis populus eleemosynae, sive celarii diurni vice, totidem solidos pro singulis Missis largiatur, magnopere commendamus; neque ultra eam summam avaros Sacerdotes ab invitis extorquere, aut Ordinarios aestimare debere censemus, nisi aut itineris laboris, aut cantus adhibiti ratio esset habenda, aut alia justa caussa urgeat. Sordidum quoque eorum quaestum improbamus, qui mercedes duplices, aut triplices nedum his majores lucrantur, sese pauperes fingentes, & uno eodemque Sacrificio, cum a singulis mercedis loco pecuniam acceperint, ut sacrificarent, satisfacere se sine Superioris auctoritate existiment. Quod vero ad Missas, & anniversaria olim relicta attinet, quorum numerus valde excrevit, Ordinarii locorum juxta sacri Concilii Tridentini Decreta, habita temporum, & locorum ratione, statuent.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XV.

Sacerdotes Missae Sacrificium facturi, quae in Missa legenda sunt, praeveniant; conscientiam diligenter discutiant, nec quoscumque ad audiendas Confessiones Sacerdotum admittant.

Cum omnia, quae in Ecclesia peraguntur Divina officia, summa cum reverentia agi, & tractari debeant, tum vero vel maxime Divinum Missae Sacrificium, cum quo nullum aliud conferri, & comparari potest; quare ut illud a Sacerdotibus rite peragatur, atque a populo religiose colatur, & reliqua Divina officia cum reverentia celebrentur, & omnes abusus, qui in his peragendis accidere solent, auferantur, sacrorum Conciliorum, & praedecessorum nostrorum vestigia persecuti, haec, quae sequuntur, in tota nostra Provincia sacri approbatione Concilii servanda sancimus.

Sacerdotes Missae Sacrificium facturi, ne accedendo ad Altare manibus pollutis, oculis impudicis, ore inverecundo, corde impuro, Christum, quantum in se est, iterum crucifigant, tam alti Mysterii meditationem antea ponderent, & quae in Missa legenda sunt, ma-

ture præveniant, propriam conscientiam diligenter discutiant, nec prius ad tantum Sacramentum accedant, quam Sacramentali Confessione conscientiæ labem, si quam habent gravem, diluerint, & eum semper Confessorem eligant, qui non solum doctrinæ, sed multo etiam magis vitæ morumque dotibus præditus sit. Hortamur autem omnes Episcopos nostræ Provinciæ, & alios quoscumque Ordinarios, ut ad Sacerdotum Confessiones audiendas, eos dumtaxat eligant in unaque Ecclesia, quorum magis sit probata vita; hinc enim tota fere pendet Sacerdotum disciplina.

Idem in eodem.

CAPVT XVI.

Sanctum Missæ Sacrificium sine duabus candelis cereis incensis non esse peragendum, Purificatoria octavo quoque die, Corporalia, & reliqua ornamenta singulis mensibus mundanda.

Constitutionem Provincialem, *Antiquorum Patrum*, sacro approbante Concilio renovantes, omnibus nostræ Provinciæ Sacerdotibus, cujuscumque status, & conditionis fuerint, præcipimus, atque mandamus, ut sanctum Missæ Sacrificium sine duabus candelis cereis incensis, & in utraque Altaris parte positis, non peragant, Purificatoria octavo quoque die, Corporalia, & reliqua Altaris ornamenta semel ad minus singulis mensibus mundanda curent; negligentes vero pœna quinque librarum, aut alia, arbitrio Superioris, puniantur.

Idem in eodem.

CAPVT XVII.

Facultatem celebrandi in domibus privatis non esse concedendam, ubi non fuerit Cappella destinata, idque matura consideratione.

Prohibet etiam sacrum Concilium Tridentinum, in domibus privatis, & aliis locis indecentibus sanctum Missæ Sacrificium celebrari. Nihilominus aliquorum relatione intelleximus, nonnullos Ordinarios importunitate laicorum facile hujusmodi facultatem celebrandi sine visitatione Cappellarum in domibus privatis concedere; quod sine irreverentia tanti Sacrificii fieri non potest. Quamobrem sacro approbante Concilio sancimus, & ordinamus, ut posthac in domibus privatis, ubi Cappellæ constructæ non fuerint, facultas celebrandi nullo modo concedatur; in Sacellis vero Eremiticis, & aliis Ecclesiis, ac in Cappellis domorum privatarum matura consideratione, si decenter ornatæ, & clausæ fuerint, & separatæ a cubiculis, talis facultas celebrandi post visitationem earum concedi poterit. Sacerdos autem, qui ante dictam visitationem, & approbationem, sine licentia Ordinarii in domibus privatis, aut in Cappellis indecenter ornatis celebrare præsumpserit, graviter puniatur.

Idem in eodem.

CAPUT XVIII.

Missam Conventualem semper inter octavam, & nonam inchoandam; intra Ecclesiam larvatos homines, tormenta manuaria, sulfuratæ machinæ, tubæ, tympana, instrumenta bellica, & id genus alia non esse admittenda; nec Sibyllæ carmina, & alias cantilenas, nec aquam rosaceam, cum aqua benedicta esse miscendam.

Solent in quibusdam Ecclesiis nostræ Provinciæ, aut quum Festum Patroni Ecclesiæ celebratur, aut in solennitatibus quarundam Confraternitatum, ac Missis novis, hora undecima, aut circa duodecimam, Missam Conventualem inchoare, unde & Officium brevius, aut longius, quam par est, protrahitur, & populus, qui orationibus, & devotioni eo potissimum tempore vacare debeat, Officio, & concioni attendere nullo pacto post. Quare, sacra approbante Synodo, hunc abusum reprimere cupientes, sancimus, & ordinamus, ut qualibet Ecclesia, & Parochia nostræ Provinciæ, & tempore hyemis, & tempore æstatis, Missa Conventualis inter octavam, & nonam inchoetur; nisi ob justum impedimentum aliter fieri expedierit, Ecclesiis Cathedratibus exceptis; qui vero contrarium fecerit, pœna quinque librarum pro qualibet vice multetur. Intra Ecclesiam, aut Monasteria larvatos homines, aut quoscumque alios, qui Officia sacra perturbant, quales sunt tormenta manuaria portantes, sulfuratis machinis, tubis, tympanis, & aliis instrumentis bellicis, aut ludicris utentes, quibus maxime Officium perturbatur, juxta Constitutionem Provincialem, *Cum scriptum sit*, renovantes, omnino fieri prohibemus; dum vero Missæ Sacrificium, & Vesperarum Officium peraguntur, præter organum, eos dumtaxat musicos admittendos volumus, qui vulgo menestriles appellantur; ita tamen, ut solum Offertorii tempore, aut in Processionibus, sacras cantionas psallant, & decantent. Aquam vero benedictam eum aqua rosacea, aut alia odorifera permisceri, omnino prohibemus. Sibyllæ carmina, & pastorum nugas, aliasque vulgares cantilenas nullo tempore in Ecclesiis cani permittantur, sed lætitia spirituali exultans Clerus, populum doceat risum, levitatis signum, esse fugiendum omnibus Christianis.

TIT. XXV. DE BAPTISMO, ET EJUS EFFECTU.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in festo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Excutiendus, & probandus animus Sarracenorum postulantium Baptismum.

Quia intelleximus, quod aliqui Sarraceni captivi ficte veniunt ad Baptismum, ut possint jugum evadere servitutis; statuimus, ut cum Sarraceni hujusmodi ad Ecclesiam causa Baptizandi confugerint; diebus aliquibus per Rectorem Ecclesiæ conserventur, ut cognoscat, utrum in tenebris ambulent, vel in luce. Et si perseveraverint in proposito baptizandi, eisdem ulterius Baptismus non negetur.

En-

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Infantes, quum baptizantur, tenendos a susceptoribus, dum verba Sacramenti proferuntur.

Evitantes quæ, docente experientia, solent in submergendis infantibus in sacro Fonte Baptismatis sæpius evenire; jubemus, infantes hujusmodi per patrinos, seu suscipientes eosdem teneri; & baptizandos cum aqua, proferendo verba decentia, per Curatos, seu eorum loca tenentes tantummodo tingi.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in quinto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III

Curatis conficiendi duo libri, quorum in altero baptizandorum, parentum, susceptorumque nomina scribantur, in altero morientium

Cum negligentia Curatorum libris baptismorum, & defunctorum carentium in sua Parochia gravia damna simul, & scandala fuerint secuta; sacro Concilio approbante statuimus de cætero, quod quilibet Rector, Vicarius, & curam animarum in Provincia habens, & regens in sua Parochia, duos teneat libros, in quorum altero nomina, & cognomina baptizandorum, parentumque eorum, ac patrinorum, & patrinarum, diemque, & annum, quo fuerint baptizati; in altero vero obitus annum, & alia necessaria integre, & cum effectu scribat. Pœna contrafacienti excommunicationis, & pecuniaria quinquaginta solidorum pro qualibet vice constituitur.

Joanes Teres Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT IV.

Curatis quinque libri conficiendi, in quibus baptizatorum, confirmatorum, matrimonia contrahentium, defunctorum, & eorum, qui peccata sua singulis annis confitentur, nomina describantur.

Dici non potest, quantum referat nòmina baptizatorum, confirmatorum,& illorum parentum, ac eorum, qui eos in Baptismo, & Confirmatione tenuerunt, contrahentium matrimonia, defunctorum, & eorum, qui peccata sua singulis annis confitentur, certo, & definito loco scripta habere, ad evitanda incommoda, quæ, aut ex reiteratione Sacramenti, aut ex negligentia Parochorum, & eorum quorum cura illis commissa est, satis frequenter accidere consueverunt. Quamobrem, ut communi fidelium utilitati prospiciatur, & incommodis obvietur, Collitutionem bonæ memoriæ Hieronymi de Auria, prædecessoris nostri, *Cum negligentia*, sacro approbante Concilio, renovantes,& ampliantes, sancimus,& ordinamus,ut in singulis Ecclesiis hujus nostræ Provinciæ Curati, seu quivis alius animarum curam gerens, sub pœna decem librarum quinque libros habeat; in quorum primo nomina baptizatorum, eorumque parentum, & susceptorum describantur; secundus nomina confirmatorum, & suscipientium complectatur; in tertio nomina scribantur contrahentium matrimonium, ac testium; quartus vero nomina eorum contineat, qui peccata sua eo anno confessi fuerint; in quinto nomina morientium, ac defunctorum collocentur.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT V.

Non licere in Sacris Ordinibus constitutis, nec Beneficiatis, puerum, vel puellam in Baptismo, vel in Confirmatione tenere.

Quoniam in nostra Provincia multæ malæ suspiciones, & scandala ex compaternitate Clericorum, & mulierum oriri intelleximus, sacro approbante Concilio sancimus, & ordinamus, & sub pœna excommunicationis mandamus, ut posthac, tam Regulares quicumque, quam sæculares Presbyteri, & alii in Sacris Ordinibus constituti, & Beneficiati, in Sacramento Baptismi, vel Confirmationis puerum, vel puellam non teneat. Item sub pœna decem librarum omnibus novitiis Sacerdotibus præcipimus,ne cum primam Missam celebrent, nec aliquo alio tempore, choreas ducant, ac saltent, cum debeat illo die Sacerdos de tanto sibi collato beneficio Deo gratias agere, quos etiam sub eadem pœna, & alia arbitrio Ordinarii multari sancimus, si ad primam Missam celebrandam patrinos laicos viros, aut feminas vocaverint. Quod etiam ad Regulares extendimus sub pœna irregularitatis duraturæ arbitrio Ordinarii quoad Sacerdotes, & excommunicationis quoad laicos.

TIT. XXVI. DE CUSTODIA EUCHARISTIÆ, CHRISMATIS, ET ALIORUM SACRAMENTORUM, VASORUM, ET INDUMENTORUM ECCLESIASTICORUM.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Episcopis, & aliis, ad quos de jure spectat, præcipitur, curent diligenter, ut quæ Divino cultui deserviunt, munda serventur; Chrisma, Oleum, Eucharistia, & Altare consecratum caute custodiantur; & Sacramentum Eucharistiæ honorifice deferatur.

Præcipimus, ut Ecclesiæ, & omnia Oratoria, Vasa Divini mysterii, Pallæ Altaris, & Corporalia, & Vestimenta Ministrorum munda, & nitida conserventur; Chrisma, Oleum, & Eucharistia caute serventur, clavibus adhibitis; necnon & Altare consecratum diligenti serventur cautela, ne in aliquod prædictorum manus temeraria se extendat pro aliquibus nefariis exercendis. Sacra quoque Eucharistia ad infirmos cum campana, & lucerna honorifice deportetur, & singulis octo diebus renovetur. Ut autem ea omnia, quæ pro extirpanda Clericorum incontinentia, & pro ipsorum vita, & honestate reformanda, necnon ea, quæ pro munditiis Ecclesiarum, & eorum, quæ ad Divinum cultum pertinent, ea quoque, quæ pro fideli

custodia Chrismatis, Olei, Eucharistiæ, & Altarium, pie, & provide statuta sunt, irrefragabiliter observentur; præcipimus, ut Episcopi, Decani, Archidiaconi, & Archipresbyteri circa eorundem observantiam curam adhibeant diligentem. Nam pro transgressionibus subditorum ab ipsis de cætero culpa requeretur, & pœna, nec se poterunt excusare, dicentes nos monuimus, nos corripuimus, nisi subditorum suorum correctionem possint ostendere, aut pœnam eisdem impositam. Horum autem, scilicet Decani, Archidiaconi, vel Archipresbyteri negligentia si in præmissis inveniatur, sive defectus, ab Episcopo puniatur; ipsius autem Episcopi negligentia, vel defectus, a Metropolitano, vel Provinciali Concilio sic districte puniatur, quod pœnam correctio subsequatur.

TIT. XXVII. DE RELIQUIIS, ET VENERATIONE SANCTORUM.

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Statuitur, ne signum sanctissimæ Crucis, & Reliquiæ Sanctorum in aquam immergantur, aut madefiant, & ne Sacramentum Eucharistiæ ad inundationem aquarum, incendia, rixas, & aerum tempestates deferantur; neve pueri mortui ad aliquam Ecclesiam, ut reviviscant, asporteneur, & ut orationes, quæ curandis mortuis adhibentur, approbentur ab Ordinario.

Cum nemini dubium sit, Sacrosanctam Matrem Ecclesiam omni studio, & vigilantia in aspellendis variis, ac diversis superstitionibus, quas tam Christifideles, quam alii in Reliquiis Sanctorum venerandis, & in malis curandis adhibere solent, usam fuisse; ideo ejus vestigiis inre præsertim tam sancta adhærentes, sacro approbante Concilio, præsenti Constitutione præcipimus, ut Reliquias Sanctorum, & Crucis Sanctissimæ signum piis obsequiis, & Processionibus omnes Christifideles Dominum orantes venerentur, eas vero in aquam immergi, aut madefieri, & Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum ad inundationem aquarum, aut ad incendia, & risas, & aerum tempestates deferri prohibemus; quin potius casu aliquo hujusmodi occurrente, pulsatis campanis, dictam Sanctam Eucharistiam reverentia, & veneratione debitis a Sacrario extrahant, & super Altare illius Ecclesiæ ponant. Ibi una cum Clero, & populo Deum, qui solo verbo omnia sanare, & curare potest, fide sincera, puroque animo, ut hæc mala avertat, pie, & sancte precentur; ad Olla pia, & Reliquias Sanctorum jurare, vel pueros sine baptismate mortuos ad aliquem Ecclesiam deferre, eu prætextu, ut reviviscant, & postea baptizentur, et petendo miraculum sine ulla Divina revelatione præcedente, peccatum cum sit, & superstitionem sapiat, sub pœna excommunicationis prohibemus. Orationes vero in malis curandis, & espellendis, quæ non fuerint ab Ordinario auditæ, & approbatæ, sub excommunicationis pœna rejicendas sancimus, & ordinamus.

TIT XXVIII. DE OBSERUATIONE JEJUNIORUM.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT I.

In jejuniis ab Ecclesia institutis non esse edendas carnes, nisi necessitate cogente, & tunc in abscondito.

Huic morbo congruam cupientes adhibere medelam, sacro approbante Concilio, prohibemus districtius sub pœna excommunicationis, & maledictionis æternæ, ne aliquis, cujuscumque status, seu conditionis existat, in jejuniis per Ecclesiam institutis, & præcipue in Quadragesima, carnes comedat, nisi necessitate cogente, & tunc etiam in abscondito. Confessores autem, Religiosi, vel sæculares, qui præterquam in casu necessitatis urgentis, licentiam alicui dederint carnes in dictis jejuniis comedendi, graviori subjaceant disciplinæ.

Joannes Teres Archiepiscopus, In secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Interdicitur sub pœna excommunicationis esus carnium diebus jejuniorum Veneris, & Sabbathi, & ne, nisi necessitate cogente, his diebus carnes comedantur, statuitur.

Non sine magno consilio Sancta Mater Ecclesia Divinitus inspirata, tempore Quadragesimæ, quatuor Temporum, Feria sesta, Sabbato, & aliis certis, & definitis per anni circulum, esum carnium prohibitum esse voluit. Nihilominus multi in nostra Provincia propriæ conscientiæ obliti, es quavis levi caussa, non sine aliquo pusillorum scandalo, hisce diebus publice carnibus vescuntur. Quem abusum tollere cupientes, Constitutionem bonæ memoriæ Joannis ab Aragonia, prædecessoris nostri, *Huic morbo*, renovantes, & ampliantes, sacro approbante Concilio, præcipimus, & ordinamus, ut posthac nullus, cujuscumque status, & conditionis fuerit, in jejuniis ab Ecclesia institutis, diebusque Veneris, & Sabbathi, aliisque, quibus esus carnium prohibitus est, sub excommunicationis pœna, & maledictionis æternæ, nisi de consilio medici, necessitate cogente, & cum licentia Prælati, aut ejus Vicarii Generalis, vel Parochi, si illi absentes fuerint, & talem facultatem a Parocho non obtinuerint, & tunc in abscondito carnes comedat. Hortamur autem omnes nostros Coepiscopos, curent diligenter medicos admonere, ut in necessitatibus edendi carnes diebus prohibitis caplicandis cautiores sint, ne dum saluti corporis, divitum præsertim, nimium indulgent, damnationem sibi pariant æternam.

TIT. XXIX. DE ECCLESIIS ÆDIFICANDIS, ET DOMIBUS EARUM REPARANDIS.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Ecclesiarum hospitia habitationi commorantium instauranda, & adaptanda.

Hospitia, Dignitatum, & aliorum quorumcumque Beneficiorum, quæ reparatione indigent,

digent, faciant Epiſcopi reparari, & congrue teneri; & in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis hoſpitia non reſidentium, reſidentibus commodari.

Joannes Teres Archiepiſcopus, in ſecundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Hoſpitia, & Domus Archiepiſcopi, Epiſcoporum, Dignitatum, & aliorum Beneficiorum reparanda eſſe, & dum Beneficiatus eſt in poſſeſſione Epiſcopatus, Beneficii, aut Rectoriæ, diligenter videndum eſſe ſtatum præfatarum Domorum.

Reprehendenda merito eſt eorum Beneficiatorum avaritia, vel negligentia, qui Domos ſuorum Beneficiorum, vel in totum, vel aliqua ex parte dirui permittunt, neque reficiendas curant, in grave prædictorum Beneficiorum damnum. Cui nos occurrere cupientes, præcipimus omnibus Beneficiatis, ſive curam animarum habeant, ſive non, ut ſi quas habuerint Domos ad eorum Beneficia pertinentes, eas ſaltem in eo ſtatu conſervent, in quo erant quando Beneficia adierunt. Quod ſi prædeceſſoris negligentia in deteriorem ſtatum Domus redacta fuerit, omnem adhibeat diligentiam ſucceſſor in Beneficia, ut ea prædeceſſoris bonis reficiatur, ſoluturus ex ſuis, ſi negligens fuerit; cujus rei in viſitatione viſitator rationem habeat. Ut vero prædicta melius executioni mandari poſſint, teneatur Beneficiatus, cum Beneficii poſſeſſionem acceperit, peritorum judicio, quos ad id Epiſcopus, vel Capitulum, ubi ad illud ſpectat, deputaverit, adhibitis teſtibus, in Acta publica redigere ſtatum, & conditionem Domus, vel Domorum, ſi plures fuerint, ad Beneficium pertinentium, qua Conſtitutione Canonicos, & Dignitates obtinentes, & Epiſcopos, ac nos comprehendi volumus.

TIT. XXX. DE QUÆSTORIBUS.

Rodericus Tellius Archiepiſcopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Quæſtores, ut recipiantur, Epiſcoporum Literas, ſine quibus non recipiendi, explicare debere, prædicare non item.

De quæſtoribus autem Eccleſiarum, Hoſpitalium, vel pontium, ſeu aliis duximus ſtatuendum, quod ſine noſtris, vel Epiſcoporum Literis non recipiantur; & tunc ad prædicationem non admittantur; ſed ad expoſitionem ipſorum tantum, quæ in Epiſcoporum Literis continentur. Et ſi prædicare præſumpſerint, capiantur.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apoſtolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertuſæ celebrato.

CAPUT II.

Quæſtores excommunicantur, qui ſine Literis Diœceſani quicquam exigere, vel prædicare aggreſſi fuerint;

Quæſtores Eccleſiarum, Hoſpitalium, vel aliorum quomodolibet piorum operum, ſine Literis proprii Diœceſani, in in cujus Diœceſi quæſtum faciunt, non recipi, nec ad prædicandum admitti, jam pluries repetita fuit Conſtitutione prohibitum; ſed nondum potuit ipſorum audax præſumptio efficaciter coerceri. Propterea dignum arbitrari compellimur, audaciam ipſorum pœnarum adjectionibus refrænare. Si quis igitur, ſine Literis proprii Diœceſani, cujus eſt Diœceſis, quæſtum exerceat, aut prædicationis officium, quod nonniſi viros approbatos decet agere, auſus fuerit attentare, ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrat, & a Beneficiis Eccleſiaſticis, ſi quæ obtinet, per triennium ſit ſuſpenſus; & per idem tempus ſit inhabilis ad quodcumque Beneficium Eccleſiaſticum obtinendum; pœnis aliis quibuſcumque, & ſtatutis remediis ſemper ſalvis.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiſcopus, in ſexto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Prohibentur Ordinarii concedere licentias quærendi pro piis operibus, Calicibus, ornamentis, aut aliis neceſſitatibus Eccleſiarum, aut piorum locorum; niſi conſtiterit de neceſſitate, pro qua talis facultas petendi conceditur, & redditis computis redditaum pii loci, aut Eccleſiæ.

Quoniam indignum eſt in Eccleſia Dei quoſdam ſub pietatis, & paupertatis clypeo inebriari, & nimia ſatietate cibos faſtidire, quoſdam vero fame perire, & eleemoſynarum largitionibus non poſſe ſublevari; quod propter multitudinem quæſtorum evenire compertum eſt, dum ſub clypeo paupertatis ſublevandæ, annales quærendi licentias a noſtris Vicariis obtinuerunt, & ſublevata paupertate, ac neceſſitate ceſſante, nihilominus ſubſequentibus annis ſimiles licentias obtinent, & pecunias, quæ pro neceſſitatibus urgentibus Eccleſiarum, & perſonarum eiſdem inſervientium a fidelibus zelo pietatis elargitæ ſunt, epulis, ac laudis conviis, ac aliis inhoneſtis uſibus, tam quærentium nunciorum, quam perſonarum, a quibus miſſi ſunt, expendunt, vel de ipſis theſaurizant, & nihil utilitatis piis locis, pro quibus elargitæ ſunt, obvenit, ſed in alios uſus, etiam pios convertunt, præter, ſeu contra largientium intentionem; & cæteri miſerabiles prædictis eleemoſynis, quæ eiſdem elargirentur, ſi prædictis quæſtoribus non fuiſſent elargitæ, veriſimiliter defraudantur, & intentio largientium ad effectum non deducitur; matura deliberatione prohibemus licentias quærendi concedi pro piis operibus, Calicibus, ornamentis, aut aliis neceſſitatibus Eccleſiarum, Cappellarum, aut aliorum piorum locorum, niſi prius ſummarie conſtiterit noſtris Vicariis de neceſſitate, pro qua conceduntur; & quod neceſſitas tempore conceſſionis duret, & toto anno durare veriſimiliter præſumatur, ſi per conceſſionem licentiæ non ſublevaretur; & quod ante conceſſionem detur fidele computum de pecuniis, ac eleemoſynis, quæſtuatis, & habitis anno proxime effluxo; & reliquis datis adminiſtratoribus locorum, & quod jurent, bene, & legaliter ſe habere, dolo, & fraude ceſſantibus, quod eleemoſynas habendas expendent pro dictis neceſſitatibus, & in profanos,

fanot, aut pios usus, præter eot, pro quibus habitæ sunt, non convertent; salva Sedis Apostolicæ licentia, aut Diœcesani loci; in casu quo licentiam covertendi in alium pium locum concedere potest. Ordinamus insuper, ut in prædicta concessione narrentur nomen, & agnomen quæstoris; & non simpliciter dicatur, lator præsentium; & qualiter computum veridicum reddidit coram loci Diæcesano, seu Vicario ipsius, & juravit firmiter tam dictus lator de bene, & legaliter se habendo, & reliqua solvendo administratori loci pii, quam dictus administrator de expendendo in necessitates, pro quibus concessa est licentia, prout per certificatoria facta per loci Diæcesanum apparuit.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT IV.

Modus præscribitur, quo eleemosynæ pro illis domibus, in quibus vera hospitalitas exercetur, peti debeant.

Etsi Concilium Tridentinum propter pravos elemosynarum quæstorum abusus, eorum nomen, atque usus penitus aboleverit, nec ad officium hujusmodi exercendum ullo modo admitti cos voluerit; attamen in hac Provincia Tarraconensi propter importunam nonnullorum Collectorum suggestionem, sub diversis prætextibus a locorum Ordinariis, seu eorum Vicariis licentiam ad petendum eleemosynas pro diversis Ecclesiis, & Eremitis, etiam cum facultate concionandi, nonumquam contra verba, & mentem dicti sacri Concilii concedi intelleximus. Quocirca huic morbo de salutari remedio providere cupientes, verbisque sacri Concili Tridentini inhærere, & abusum per falsas suggestiones hujusmodi licentias obtinendi funditus, & radicitus tollere desiderantes, sacro approbante Concilio, sancimus, & ordinamus, quod posthac nulli consimilit licentia petendi elemosynas quocumque prætextu concedatur. Nolumus tamen quod hac Constitutione comprehendantur domus illæ, vel Ecclesiæ, in quibus hospitalitas vera cum pietate, & charitate tractatur, & in quibus verisimile est, omnes eleemosynas in usum hospitalitatis converti; quibus licentiam impartiri poterunt Episcopi, vel locorum Ordinarii, si ipsis de hospitalitate constiterit; idque sine facultate prædicandi, cum facultas hujusmodi licentiam concedendi sit per dictum sacrum Concilium Tridentinum prohibita, & interdicta, coercitioque, & animadversio contra dictum Decretum facientium, Episcoporum, & locorum Ordinariorum arbitrio relicta. Adjicientes, & declarantes, quod quotiescumque, sicut præmittitur, licentia colligendi, & petendi eleemosynas dictis Ecclesiis, sive Hospitalibus concedatur; qui mittentur, non quæstorum nomen gerant, sed Collectores elecmosynarum simpliciter vocentur, & nominentur, & tales proponantur, de quibus dubitandum non sit, esse honestæ vitæ, spectatæ Religionis, nec de rapina suspectos, vel participes ipsarum elecmosynarum, judicio Ordinariorum approbandos; quique non publicent indulgentias, neque circumferant sua privilegia, non campanas, aliave similia instrumenta, quæ olim erant quæstorum insignia, deferant, non Reliquias, non Imagines, nec id genus alia ad homines excitandos; nec fideles Christi minis inducant, vel eisdem imprecationibus persuadeant ad eleemosynas elargiendas; non petant tamquam debitum, aut usitatum, nec ulla arte, etiam prætextu dicendi quamcumque orationem, aut alias, extorqueant pecunias; sed simpliciter, pie, & modeste accipiant, quod sibi liberaliter, & sponte offeretur; nec super his eleemosynis ullam quovis nomine conventionem faciant, etiam in utilitatem Hospitalis; quas omnes qualitatet in licentiis, quæ in posterum concedi contigerit, inseri, & ab omnibus Suffraganeis, & Ecclesiæ nostræ Metropolitanæ Vicariis supradicta omnia præcise, & inconcusse observari volumus, & mandamus.

TIT. XXXI. DE IMMVNITATE ECCLESIARVM.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedit Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPVT I.

Qui per Mauros ab Ecclesia Christianos abstraxerint, excommunicati denunciandi.

In figuram Ecclesiasticæ libertatis Dominus in Veteri Testamento Civitates refugii dignoscitur ordinasse. Et quoniam Ecclesiarum immunitatem quidam ausu temerario infringere non verentur, confugientes ad Ecclesias compedibus, aut vinculis in ipsis Ecclesiis astringentes, per subtractionem victus illos ad exeundum compellentes, seu per Mauros, aut per excommunicatos Christianos ab Ecclesiis extrahentes; præsentis auctoritate Concilii ducimus statuendum, ut omnes, qui talia commiserint, excommunicati denuncientur, usque ad satisfactionem condignam. Qui vero per Mauros ab Ecclesia Christianos abstraxerint, & condigne satisfaciant, & sacrilegii pœnam exolvant; & Mauros illos, per quos Ecclesiæ Dei prædictum dederint dedecus, & injuriam intulerint, Ecclesiæ violatæ servituti subjiciant, vel ipsi reddant Ecclesiæ pretium eorundem, si absolutionis beneficium voluerint obtinere.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Nulli ab Ecclesia vi abstrahendi, nec in ea libertate privandi.

Libertatem Ecclesiasticam inviolatam esse oportere, & in Veteri Testamento sub figura Civitatum refugii apertum est, & sanctiones Ecclesiæ, sanctorumque Patrum decreta aperte testantur. At nostro infelici tempore jam eo res redacta est, ut multi diabolica fraude decepti, ita libertatem Ecclesiasticam invideant, eos, qui ad Ecclesiam refugiunt, aut vi inde extrahentes, aut ibi cibo, & potu privantes, vel compedibus, vinculisque alligantes, ut inde magnum lucrum (quod dolendum est) reportare videantur. Cui malo de opportuno remedio providere cupientes, Constitutionem Cardinalis Sabinensis, sanctæ Sedis Apostolicæ Legati, *In figuram*, renovantes, sacri approbatione Concilii sancimus, & ordinmus, ut quicumque eos,

qui

qui ad Ecclesiam confugerint, sine auctoritate Ordinarii vi abstraxerint, aut in ea compedibus, & vinculis constrinxerint, alimenta subtraxerint, aliave commiserint, quibus libertatem ad Ecclesiam confugientibus abstulerint, sint ipso facto excommunicati; & tales quidem denuntientur, quousque injuriæ Ecclesiæ factæ satisfecerint, & talia dederint pœnitentiæ signa, ut veniam mereantur obtinere.

CAPUT III.

In casibus hic expressis delinquentibus immunitatem Ecclesiasticam non suffragari; in quibus etiam licentia Episcopi, vel ejus Officialis, ad extrahendum illos ab Ecclesia requiratur.

GREGORIUS PAPA XIV.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Cum alias nonnulli prædecessores nostri, & præsertim felicis recordationis Xystus Papa V necnon Pius etiam V. sancto zelo ducti diversas facultates, & indulta extrahendi, etiam in casibus quibusdam a Jure non permissis, ex Ecclesiis criminosos, & delinquentes compluribus secularibus Principibus, eorumque Curiis, & Magistratibus sub variis modis, & formis concesserint, prout in illis plenius continetur. Experientia postmodum docuit, tum ob diversitatem, & differentiam hujusmodi indultorum, tum quia plerique eorundem Principum Ministri, ex hoc ipso illa diversimode, etiam latius quam par erat, & ad suum libitum interpretandi occasionem arripuerunt, illisque abuti cœperunt, subortam esse non mediocrem in aliquibus locis libertatis, & immunitatis Ecclesiasticæ perturbationem, & confusionem; alibi vero ne ipsos quidem laicos indultis hujusmodi uti voluisse, aut potuisse, quod populis inveterata erga Ecclesias reverentia devotis, & assuetis, scandali potius quam quietis occasionem præberent. Illud etiam absurdum sæpenumero secutum est, ut infirmæ interdum conditionis laici non modo Juris, sed etiam literarum penitus ignari, & imperiti, dum quasi Potestates, aut Ministri Curiæ secularis in aliquo Castro, aut Oppidulo jurisdictionem exercebant, facultatum, & indultorum hujusmodi limites longe excesserint, eoque sua arbitratu in sensus minus rectos, & ab intentione concedentis omnino alienos detorserint, & illorum prætexta, quicquid sibi in mentem venit, attentare præsumpserint in grave jurisdictionis, & immunitatis Ecclesiasticæ præjudicium, locorum, & personarum divino cultui dicatarum contemptum, ipsius Divinæ Majestatis offensam, & scandalum plurimorum. Quare pro commisso nobis a Domino Pastoralis Officii munere, prædictis absurdis, & scandalis obviare, ac differentias hujusmodi ad uniformem regulam reducere, omnemque dubitandi, ac perperam interpretandi occasionem dilucida declaratione submovere, abusus tollere, & ne Ecclesiastica jura plane conculcentur, & negligantur; opportune providere decrevimus, prout etiam dictus Xystus prædecessor noster iisdem de causis motus statuere decreverat, licet morte præventus hoc adimplere nequiverit; ita tamen, ut quando præsens temporum calamitas, & nimia, quæ jam invaluit, perversorum hominum malitia id exposcit, aliquid etiam ad terrorem delinquentium, & ad coercenda illorum facinora, ultra id, quod prisca illa majorum nostrorum disciplina, & vetus Sacrorum Canonum norma præscripserat, in quibusdam casibus, congrua moderatione adhibita permittamus. Hac itaque nostra perpetuo valitura Constitutione omnia, & quæcumque privilegia, indulta, & gratias, tam per prædictum Xystum, ac Pium V. quam alios quoscumque nostros prædecessores, aut nosmetipsos, Sedemque Apostolicam, ejusve Legatos, super abducendis, vel extrahendis ab Ecclesiis, Monasteriis, Sacellis, Domibus regularibus, & secularibus, locisve sacris, aut Religiosis, aliasque in casibus a Jure permissis hominibus certorum tunc expressorum, vel non expressorum criminum reis, aut fraudulentis decoctoribus, etiam in odium certorum delictorum, & pro bona pace, & quiete publica, & ex causis urgentissimis, ac necessariis, & æquipollentibus casibus in Jure expressis, atque ex paritate, identitate, aut majoritate rationis extensis, perpetuo, vel ad certum nondum elapsum tempus, seu ad vitam alicujus Principis, aut beneplacitum, seu alias quomodolibet concessa, etiam iteratis, aut multiplicatis vicibus, approbata, & innovata, ac usu recepta, Litterasque Apostolicas sub plumbo, aut in forma Brevis, seu alias quomodocumque desuper confectas, quarum tenores hic haberi volumus pro expressis, ac adverbum insertis, sublata penitus omni differentia, ita ad unam tantum formam reducimus, & moderamur, ut laicis ad Ecclesias, locaque sacra, & religiosa prædicta confugientibus si fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidiis aggrediantur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis, earumve Cœmeteriis committere non verentur, aut qui proditorie proximum suum occiderint, aut assassini, vel hæresis, aut læsæ Majestatis in personam ipsiusmet Principis rei, immunitas Ecclesiastica non suffragetur. Sed universis, & singulis Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, cæterisque Ecclesiarum, & Monasteriorum Prælatis, tam secularibus, quam cujusvis Ordinis Regularibus, districte præcipiendo mandamus, & præcipimus, ut laicos in casibus prædictis delinquentes ad eorum Ecclesias, Monasteria, domos, & alia loca supradicta sacra, seu religiosa respective, confugientes, & in eis se recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumve aliquod, judicio suo commisisse videbuntur, quando a Curia seculari fuerint requisiti, & quilibet eorum fuerit requisitus, Ministris, & Officialibus Curiæ secularis absque irregularitatis nota, aut alicujus censuræ Ecclesiasticæ incursu tradi, & consignari curent, & faciant. Ne autem Curiæ secularis prædicti Ministri facultate illos per se, & propria auctoritate extrahendi, & abducendi sibi olim, ut præfertur, attributa, & per præsentes revocata abutantur; volu-

lumus, dictaque auctoritate decernimus, & declaramus, ut Curia sæcularis ejusque Judices, & Officiales, ab Ecclesiis, Monasteriis, locisque sacris prædictis laicum aliquem, ut profertur, delinquentem in nullo ex casibus supradictis, sine expressa licentia Episcopi, vel ejus Officialis, & cum interventu personæ Ecclesiasticæ, ab ea auctoritatem habentis, ad quos solos, & non alios Episcopis inferiores, etiamsi alias Ordinarii sint, aut nullius Diœcesis, aut conservatores, ab hac Sede specialiter, vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat; occurrente autem casu in loco exempto, & nullius Diœcesis, tunc ad Episcopum viciniorem devolvatur hæc cognitio, & non ad alios, capere, extrahere, aut incarcerare non possint, nisi eo casu, quo ipse Episcopus, & dictæ personæ Ecclesiasticæ requisitæ illos in delictis superius expensis culpabiles tradere, aut capturæ, & carcerationi intervenire, & assistere recusaverint; tuncque reverentiæ Ecclesiæ, & locis sacris debitæ memores prædictos delinquentes minori, quo id fieri poteris cum scandalo, & tumultu extrahere curent. Quodque delinquentes laici prædicti, postquam, ut præfertur, ab Ecclesiis, locisve sacris extracti, & capti fuerint, ad carceres Curiæ Ecclesiasticæ reponi, & inibi sub tuto, & firmo carcere, ac opportuna custodia data illis, si opus fuerit, per Curiam sæcularem, detineri debeant, nec inde extrahi, Curiæque sæculari prædictæ consignari, nec tradi possint, nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi vere crimina superius expressa commiserint, tuncque demum de mandato Episcopi per Judicem Ecclesiasticum Curiæ sæculari, quacumque appellatione postposita, consignentur. De crimine vero hæresis, cognitio ad forum Ecclesiasticum tota pertineat, neque in ea Curia sæcularis se quoquomodo intromittat. Sicuti etiam prohibemus, ne contra Ecclesiasticas personas sæculares, aut cujusvis Ordinis, vel Militiæ, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani Regulares, quoquomodo, etiam vigore prædictorum Privilegiorum, indultorum, aut concessionum, quæ omnia ad terminos Juris per præsentes reducimus, procedant, aut se intromittant, illasve ab Ecclesiis, Monasteriis, domibus, locisque sacris, aut religiosis, etiam in casibus in hac Constitutione expressis, extrahere, abducere, capere, carcerare, aut cognoscere de criminibus ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, alias quam de Jure, & per privilegia eisdem Ordinibus, aut Militiis concessa permittitur, quomodolibet præsumant. Quod si quis, quacumque dignitate, & auctoritate præditus, præmissorum, aut alio quovis prætextu, quicquam præter, aut contra hujus nostræ Constitutionis tenorem attentare præsumpserit; declaramus eum ipso facto, censuras, & pœnas easdem incurrere, quæ contra libertatis, Juris, & immunitatis Ecclesiasticæ violatores per sacros Canones, & Conciliorum Generalium, nostrorumque, prædecessorumque Constitutiones sunt promulgatæ. Sicque per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam caussarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, in quavis caussa, & instantia judicari, & definiri debere; necnon irritum decernimus, & inane, si secus super his, per quoscumque, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, tam Xysti, & Pii V. quam aliorum quorumcumque prædecessorum nostrorum Literis Apostolicis, privilegiis, indultis, & facultatibus, quibusvis personis, etiam Imperiali, Regia, Ducali, aut alia quavis dignitate, & auctoritate fulgentibus, aut Rebus Publicis, Dominiis, Regnis, Provinciis, Civitatibus, Terris, & locis, eorumve Curiis, Parlamentis, Senatibus, Consiliis, Communitatibus, Universitatibus, Collegiis, aut Præsidentibus, Proregibus, Gubernatoribus, loca tenentibus, Vicariis, Potestatibus, aliisque Magistratibus, Officialibus, Ministris, aut Consiliariis, ex prædictis, vel aliis etiam gravioribus, & urgentioribus caussis; tam illorum intuitu, & contemplatione, sive ad eorum preces, & instantiam, quam etiam motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ac per modum statuti, & legis perpetuæ, etiam in vim contractus, & Fratrum nostrorum consilio, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusvis præservativis, restitutivis, mentis attestativis, derogatoriarum derogatoriis, aliisque validissimis, efficacissimis, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiamsi inibi caveatur expresse, quod illis, nisi sub certis modis, & formis, & nisi de expresso eorum consensu, ad quorum favorem concessæ fuerint, derogari possint; & aliter factæ derogationes nullius sint roboris, vel momenti, & alias quomodolibet concessis, etiam sæpius approbatis, & innovatis. Quæ omnia, & singula, ac illorum tenores pro expressis habentes, quatenus præmissis in aliquo adversentur, aut plures, quam superius expressos casus contineant, auctoritate, & tenore præmissis omnino, ac perpetuo tollimus, & abrogamus, ac ad terminos præsentis Constitutionis, quoad superius descripta dumtaxat, reducimus; & nolumus cuiquam de cætero suffragari, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel speciali, per quæ præsentibus non expressa, vel ad verbum non inserta effectus earum quomodolibet valeat impediri. Ut autem præsentes Literæ ad omnium notitiam facilius deducantur, mandamus, illas in valvis S. Joannis Lateranensis, & Principis Apostolorum, Basilicarum de Urbe, necnon Cancellariæ Apostolicæ, de more affigi, & publicari; earum exemplis inibi affixis, & dimissis. Ac post publicationem hujusmodi volumus, & decernimus, ut omnes, & singulos, quos concernunt, & concernent in futurum, perinde arctent, & afficiant, ac si earum cuilibet personaliter intimatæ fuissent. Earumdem vero præsentium transumptis, etiam impressis, Notarii publici manu subscriptis, eandem fidem in judicio, & extra illud, ubique gentium, & locorum haberi volumus, quæ eisdem originalibus Literis haberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ moderationis, præcepti, manda-

dato-

datorum, decretorum, reductionum, declarationum, prohibitionis, sublationis, abrogationis, & vol untatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ in Monte Quirinali anno Incarnationis Dominicæ 1591. 9. Kal. Junii, Pontificatus nostri anno primo.

Rudericus Tellius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrando.

CAPUT IV.

Qui inflammaverint Principes, vel sæculares potestates, consilium, vel patrocinium, instrumenta, vel alia documenta dederint contra Ecclesias, excommunicantur, & Beneficiis privantur.

Quorundam oculos ita excæcat ambitio, ut temporalibus commodis inhiantes, plus temporali Majestati, quam æternæ saluti placere studentes, libertatem, & immunitatem Ecclesiasticam, quam ipsi tenentur defendere; lædere, ac minuere moliantur, inflammando Principes, & Potestates sæculares, ac Universitates locorum, seu Rectores eorum, aisdemque impendendo consilium, & patrocinium; necnon Ecclesiarum, a quibus Beneficia recipiunt, exhibendo, & tradendo instrumenta, & alia documenta contra ipsas, & personas Ecclesiasticas, ac ipsarum homines, & bona, ac privilegia, & etiam libertates; & idcirco cupientes, ut Ecclesiæ in plenitudine juris sui, & libertatis integritate lætentur, ac detestabilis malignorum audacia, & insolentium temeritas nefaria propulsetur; sacro approbante Concilio statuimus, ut quicumque Prælati Ecclesiastici, vel personæ religiosæ, vel sæculares quorumcumque Ordinum, conditionis, seu status existant, palam, vel occulte, Principes, vel sæculares Potestates, vel Universitates locorum, aut Rectores eorum inflammaverint, vel eis consilium, vel patrocinium scienter dederint, vel Ecclesiarum, in quibus Beneficia obtinent, absque expresso consensu sui Prælati, & Capituli, vel Conventus exhibuerint, vel alias tradiderint instrumenta, vel alia documenta contra ipsas Ecclesias, Monasteria, vel loca Religiosa, aut Jura, vel bona, aut privilegia, immunitates eorum, vel libertates; in excommunicationis sententiam incidant ipso facto; & nihilominus Beneficiis, quæ habuerint in Ecclesiis, vel locis, quæ sic scienter, vel fraudulenter læserint, perpetuo sint privati.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT V.

Domini temporales, qui ulla ratione prohibuerint, quominus fructus, qui Ecclesiasticis debentur, libere educantur e sua ditione, excommunicantur.

Maret iniquum sit, dispositionem bonorum suorum liberam ingenuos homines non habere, ut testantur caprelle legitimæ sanctiones; quorumdam tamen temporale dominum obtinentium præsumptuosa temeritas sic excrevit, quod fructus, qui ex Beneficiis Ecclesiasticis proveniunt, seu habentur, de locis suo dominio, seu jurisdictioni subjectis extrahi, non permittunt; nec Clerici, seu personæ Ecclesiasticæ eisdem fructibus libere uti possunt; nec pro eorum utilitatibus, seu necessitatibus liberam alienationem facere de eisdem; immo ipsos quandoque in certis locis, & certo pretio prædicti, seu qui ex causa emptionis, seu alias ipsos fructus percipiunt, nomine eorundem haben t inviti videre, nec eosdem possunt de loco ad locum transferre libere; quod cedit in ipsorum Clericorum, ac personarum Ecclesiasticarum, & Ecclesiarum etiam maximum detrimentum. Nonnulli etiam eorundem retrodecimam, seu aliam certam partem de fructibus, quos homines Ecclesiarum, & locorum Ecclesiasticorum colligunt, cum maximis laboribus, & expensis, ab ipsis hominibus invitis indebite exigunt, & extorquent, in suarum grave periculum animarum. Unde cum nostro incumbat officio, prædicta, quæ exemplo perniciosa sunt, ac periculosa, etiam animabus, & contraria libertati Ecclesiasticæ, de Tarraconensi Provincia penitus extirpare; sacro approbante Concilio ea fieri de cætero prohibemus quoscumque, qui aliquid fecerint de præmissis, etiamsi Clerici fuerint, seu Ecclesiasticæ personæ assistant, & dantes ad ea consilium, auxilium, vel favorem, excommunicationis sententia innodamus. Ordinariis nihilominus in virtute sanctæ obedientiæ injungentes, ut cum eis constiterit, aliquos in excommunicationis sententiam incidisse, eosdem excommunicatos faciant publice nunciari; nec eisdem absolutionis beneficium impendant, donec a prædictis destiterint, & de damnis per eosdem prædictorum occasione illatis satisfecerint competenter; præcipientes etiam, quod hoc statutum faciant in Ecclesiis suarum Diœcesium, in quibus eis utile videbitur solenniter publicari.

Idem in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VI.

Domini temporales, qui prohibuerint, quominus Ecclesiasticis, domus, horrea, ac vasa locentur, ut ipsi minimo ab Ecclesiasticis possint fructus emere, excommunicantur.

In nonnullis partibus Provinciæ Tarraconensis locorum Domini Ecclesiasticis utilitatibus invidentes, non permittunt quod personæ Ecclesiasticæ, quæ inibi decimas percipiunt, emant, seu alio titulo acquirant, & habeant domos, seu horrea, vel cellaria, in quibus decimales redditus congregentur; aut etiam conserventur. Prohibent etiam subditis suis, & diversis modis eos retrahunt, ne dictis personis Ecclesiasticis, aut ementibus ab eisdem domos, horrea, aut vasa ad hæc locent, commodent, vel concedant. Quod quidem facere moliuntur, ut personæ prædictæ dictos redditus eisdem dominis vendere minimo compellantur. Nos igitur indamnitati Ecclesiarum providere volentes, & abusum hujusmodi in divinæ Legis offensam præsumptum penitus de ipsa Provincia extirpare; sacro approbante Concilio, locorum Ordinariis districte præcipiendo mandamus, quatenus si locorum domini, & Rectores, post-

quam pro parte personatum Ecclesiasticarum inde requisiti fuerint, in prædictis deliquerint, in aliquo prædictorum, sententiam excommunicationis, quam obsequia hujusmodi subtrahentes incurrere dignoscantur, contra ipsos Dominos, vel Rectores illudeant publicare, ac eorum exigente contumacia, censuram Ecclesiasticam aggravare.

Petrus Clesquerinus Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VII.

Declaratur, præcedentem Constitutionem ad Bajulos, Officiales, vassallos etiam porrigi.

Dudum in Constitutione Provinciali edita per bonæ memoriæ Dominum Patriarcham Alexandrinum, & administratorem Ecclesiæ Tarraconensis, quæ incipit; *In nonnullis partibus Provinciæ Tarraconensis*, fuit salubriter statutum, quod si Domini temporales, & Rectores aliquorum locorum prohiberent personis Ecclesiasticis, quominus ement domos, horrea, aut vasa conducant pro redditibus Ecclesiasticis conservandis in locis suis, sententiam excommunicationis incurrerent; & vasalli, seu homines dictorum Dominorum prædicta, etiam prohibeant interdum de facto personis Ecclesiasticis memoratis; quod cedit in præjudicium Ecclesiasticæ libertatis; idcirco prædictam Constitutionem; *In nonnullis*, & pœnam in eadem contentam ad Bajulos, ad Officiales, & vasallos, & homines prædictorum Dominorum, & alios quoscumque impedientes prædicta fieri, sacro approbante Concilio, duximus extendendam.

Idem in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VIII.

Excommunicantur quicumque compellunt Ecclesiasticos tributa solvere, etiamsi illa debeant, cum per Ecclesiasticum Judicem debeant compelli.

Item cum nonnulli Domini temporales, & Universitates Civitatum, Villarum, Castrorum, & locorum, & Judices, & aliæ personæ sæculares compellant Clericos per emparam, & pignorationes, & venditiones censualium, bonorum, & jurium Beneficiorum, & aliorum bonorum suorum, & alias, ad contribuendum, & solvendum in peytis, quæstiis, talliis, & aliis exactionibus impositis, seu indictis per eosdem; & in casu, quo in illis, vel aliquibus eorum solvere, & contribuere teneantur, non tamen sint de jure per eos compellendi, sed per eorum Judicem Ecclesiasticum competentem; ideo sacro Concilio approbante, statuimus, quod si prædicti Domini, & alii superius nominati compulerint, seu coegerint, directe, vel indirecte, Clericos Beneficiatos, vel in sacris Ordinibus constitutos, aut quoscumque Religiosos, ad contribuendum, & solvendum in peytis, quæstiis, talliis, aut aliis exactionibus supradictis, excommunicationis sententiam incurrant ipso facto. Si autem dictæ Universitates dictam compulsionem fecerint, eo ipso subjaceant interdicto Ecclesiastico; a qua excommunicationis sententia non absolvantur, nec dictum interdictum relaxetur, donec dictam compulsionem amoverint, & damnis satisfecerint plenarie, & expensis.

Petrus de Furo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT IX.

Qui quovis prætextu, aut colore Ecclesiasticos pertrahunt in judicium sæculare, excommunicantur.

Licet contra eos, qui Clericos, vel Ecclesiasticas personas in præjudicium Ecclesiasticæ libertatis trahere nituntur ad judicium sæculare, manifesta sint sacrorum Canonnum statuta; quorundam tamen astuta fraudulentia sub miserabilitatis, aut oppressionis colore ad vetitia peragendum judicia, excogitare nituntur semitas invenire. Talium ergo abusibus pro libertate, ac immunitate Ecclesiasticæ conservationis per statuta jam Juris remedia districte præcipimus obviari; universis Ecclesiarum Prælatis in virtute sanctæ obedientiæ injungentes, quatenus statutum felicis memoriæ Bonifacii VIII. incipiens; *Quoniam intelleximus*, in suis Synodis, & in suarum Diœcesium Ecclesiis faciant publicari; & contra ipsum venientes excommunicatos declarent, & faciant publice nunciari, sacris Canonibus, statutis Provincialibus, ac Synodalibus salvis remanentibus, & illæsis.

Idem in eodem.

Quicumque Ecclesiasticus Dominum sæcularem contra Ecclesiasticum, Ecclesiamve instigaverit, & adjuverit, excommunicatur, & ad triennium fructibus Beneficii suspenditur.

Avaritiæ facibus succensi quorundam animi adeo inardescunt, ut propriæ salutis obliti, omni Divinæ majestatis spreto timore, adversus Ecclesiasticam libertatem, Ecclesiasticasque personas, temporalium Dominorum, Consiliariorum, ac Officialium eorundem, Universitatumve regimini præsidium inflammare animos, & accendere moliantur. Ut igitur tam detestabiliis malignorum audacia compescatur, præsentis nostræ Constitutionis tenore sancimus, ut quæcumque persona Religiosa, sive Ecclesiastica, cujusvis gradus, status, aut conditionis existat, palam, vel occulte Principem, Dominum temporalem, Officialem; sæcularem Judicem, vel Universitatis Rectorem, aut ipsam Universitatem contra jura Ecclesiæ, vel ipsius Ecclesiasticam libertatem inflammaverit, vel consilium, aut patrocinium dederit, vel Ecclesiastica instrumenta in præjudicium Ecclesiæ scienter occultaverit, vel contra ipsam Ecclesiam dolose, seu voluntarie exhibuerit, excommunicationis sententiæ, absque spe veniæ, innodetur; & Beneficiorum suorum fructibus, si Beneficiatus fuerit, per triennium sit suspensus. Si vero non fuerit Beneficiatus, per idem tempus sit inhabilis ad quodcumque Ecclesiasticum Beneficium obtinendum. Universis Prælatis sub obtestatione Divini judicii præcipimus, & mandamus, ut a prædictis se abstineant; aliis pœnis e Jure communi, Constitutionibus Provincialibus, & Synodalibus constitutis in suo robore duraturis.

Per-

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT XI.

Deambulationes per Ecclesiam, quibus Divinum officium impeditur, spectacula fabularum, tantus vulgares, ludicra, quibus risus excitari solent, vani puerorum ludi, compotationes, prandia in Ecclesia prohibentur; & extra illam personati, & larvati, qui Eremitas, Monachos, Episcopos, aut Cardinales imitantur.

Cum scriptum sit; *Domus mea domus orationis vocabitur*, & deceat domum Dei sanctitudo; sacri approbatione Concilii statuimus, ne quis audeat in Ecclesia dum sacrosanctum Missæ Sacrificium, aut publice, aut privatim celebratur, aut dum Divina quæcumque officia peraguntur; aut sacra Eucharistia, vel Baptisma, vel alia Sacramenta administrantur, aut verbum Dei prædicatur, deambulationes vagas, aut confabulationes otiosas, per quas Divinum officium, aut aliud ex supradictis impeditur; aut sæcularium, vel Ecclesiasticorum negotiorum jurgiis obstrepere. Qui vero a quocumque Clerico moniti non destiterint, tamquam inobedientes per Ecclesiasticam censuram coerceantur. Eadem quoque ratione omne genus spectaculorum, & fabularum, necnon vulgarium verborum cantus, exceptis cantibus approbatis ab Ordinariis, ac recitationes, atque alias quascumque similes actiones, vel, ut vocant, repræsentationes, in Ecclesia fieri prohibemus; neve inter Divina profana, etiamsi ad pietatem dicantur conducere, misceantur. Ludicra quoque quæcumque ex quibus risus excitari solent, tam in Ecclesiis, quam in processionibus, necnon ignotorum tormentorum strepitus, aut, ut vocant, radios, aut jaculationes, atque etiam lascivas, aut turpes saltationes, aut choreas ad cantus tibiarum, aut tympanorum, vel cymbalorum, ne in atriis quidem Ecclesiarum, aut cœmeteriis, aliisve locis sacris, aut Religiosis fieri permittimus. Vanos quoque puerorum, vel adolescentium ludos, dum aut Episcopum fingunt, aut Regem, aut alium magistratum Ecclesiasticum, vel sæcularem, coercendos esse censemus. Multoque magis, quod in multis Ecclesiis adversus Apostolica præcepta fieri accepimus, ut non solum a sæcularibus personis, sed etiam ab ipsis Presbyteris compotationes in Ecclesiis, aut in continentibus locis sacris fiant. Ea igitur omnia, sacro approbante Concilio, sub excommunicationis pœna, monitione præcedente, infligenda; tam in nostra Metropolitana, quam in cæteris Cathedralibus, necnon in Collegiatis, ac Parochialibus Ecclesiis, & aliis quibuscumque, tam sæcularibus, quam regularibus, fieri prohibemus. Eosque sumptus, qui, vel in fine Adventus Domini, vel in ipsis diebus Festis Natalis Domini, & aliorum Sanctorum, aut feria quinta in Cœna Domini, & ut vocant, tempore mandati, aut in Paschate Resurrectionis Dominicæ, aut alio quocumque tempore in has compotationes, vel jam dicta ludicra spectacula, aut similia supradictis consumuntur, in Ecclesiis Cathedralibus ab Episcopis, cum consensu Capituli, in aliis in alia pia opera ab Ordinariis convertantur. Similiter prandia quæcumque, & compotationes Confraternitatum prohibemus; nec sumptus in his consumpti in rationes referri possint, sed de suo ipsi administratores fecisse censeantur; nec non exactiones, sive consuetudines prandiorum, seu compotationum, quas a Clericis invitis laici exigunt, quacumque occasione, vetamus. Atque etiam, quæ in primo Sacerdotis cujuslibet Sacrificio, quas *novas Missas* vocant, ebrietates, vel ludicra in Ecclesia aguns; saltationes quoque, & alia quæcumque levitatis, & vanitatis signa, longe ab ipsa Ecclesia, vel aliis locis sacris exulare præcipimus; contrarium vero agentes condignis pœnis a Superioribus coerceebuntur. Nec minus illam detestamur multarum sæcularium personarum intemperantiam, quæ eleemosynas petentes cymbalorum, aut tympanorum strepitu choreas virorum, atque mulierum per tutam Vrbem ducunt, ita ut plerumque eveniat major peccatorum occasio, quam charitatis Christianæ. Personatos quoque, vel larvatos quoscumque, aut Basilicas Dei ingredi, aut Monasteria quæcumque, tam virorum, quam mulierum, sub anathematis pœna inhibemus; nec non eis, qui quoscumque Clericos, vel Monachos, aut sanctimoniales, aut etiam Eremitas imitantur, multoque magis si Episcopos, aut Cardinales, vel si sacris, aut Ecclesiasticis quibuscumque vestibus, vel ornamentis, aut vasis abutantur; similique sententiæ subjaceat Clericus, aut alius earum vestium, vel vasorum custos, vel dominus, qui ea ad eum usum accommodaverit, & graviter a Superiore coerceatur. Clericos quoque in Sacris constitutos, aut Beneficiatos sæculares, aut quoscumque Regulares, qui deprehensi fuerint personati, carceri triduo includi, ibidemque in pane, & aqua jejunare præcipimus, aut alia simili, vel majori pœna, justa delicti, & personæ qualitatem, coerceri. Hæc, quæ nos sacri approbatione Concilii statuimus, quamprimum, tam in nostra Metropolitana, quam in cæteris Cathedralibus Ecclesiis observari, & publicari præcipimus, ut ad omnium notitiam perducantur.

TIT. XXXII. NE CLERICI, VEL MONACHI NEGOTIIS SÆCVLARIBVS SE IMMISCEANT.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Clerici prohibentur sententiam sanguinis; vel dictare, vel proferre, vel executioni interesse; qui contra fecerint, si fuerint Beneficiati, tamdiu Beneficiis suspenduntur, quamdiu in contumacia permanserint; qui non fuerint, Ecclesiæ ingressu interdicuntur, & part Cap. incip. A crapula.

Sententiam saguinis nullus Clericus dictet, aut proferat; nec literas dictet, vel scribat pro vindicta sanguinis destinandas; nec vindictam sanguinis exerceas, vel ubi exerceatur intersit & infra. Si quis autem contra hanc Constitutionem venire præsumpserit, si Beneficiatus sit, suspen-

fuspendatur ab omnibus Beneficiis; & cum ad emendationem venerit, tanto tempore postmodum eorum perceptione Beneficiorum careat, quanto in sua contumacia permanere præsumpserit. Si vero Beneficiatus non fuerit, ab introitu Ecclesiæ suspendatur.

Petrus Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Ecclesiastici, qui curam habent animarum, dignitatemve aliquam, a laicis officiis arceantur, moneanturque perpetuo fuis Beneficiis assidere.

Statuimus etiam, & mandamus, quod Clerici curam animarum habentes, & qui sunt in Personatibus, vel Dignitatibus constituti, publica Officia fæcularia non assumat, nec Vicarias, nec Bajulas teneant laicorum; fed in fuis Ecclesiis personalem, & continuam faciant residentiam, ficut decet.

Petrus fecundus Archiepiscopus; in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Ecclesiastici vetantur plus vini, vel tritici emere, quam ut ex sustentatione familiæ decem onera, vel vini, vel tritici superfint. Si superfuerint, partim Ordinario, partim Ecclesiarum fabricæ applicantur.

Avaritiæ cæcitas, & damnandæ ambitionis imbrobitas, ita animos quorundam excæcat, ut quæ fibi funt prohibita, aliis exquisitis coloribus usurpent. Hinc est, quod nonnulli Clerici Beneficiati, feu in facris Ordinibus constituti, fub colore faciendi fibi, & fuæ familiæ provisionem, granum, & vindemiam, vel vinum in tantam quantitatem emunt, ut retenta provisione, de hoc, quod fuperest, mercimonium publice faciant, ac fi essent laici publici mercatores. Nos attendentes, quod fecundum eloquium facræ Scripturæ Clericos negotiatores ut pestem fugere debemus, eodem approbante Concilio statuimus, ut ne quis Beneficiatus, feu in Sacris Ordinibus constitutus, fit aufus emere bladum, vindemiam, vel vinum, cum in his magis, quam in aliis communiter inducatur charitas, nisi ad fuam, & fuæ propriæ familiæ dumtaxat provisionem. At fi forte deducta præfata provisione aliquid fibi fuperfuerit, & ad decem faumatas bladi, & ad decem faumatas vini non afcenderit, licentiam vendendi concedimus, & facultatem; cum ita limitate provisio fieri non possit. Alias de his, quæ plus præfati Clerici emerint fcienter in fraudem, ut verisimile fit, quod caussa negotiationis emerint, Episcopis, fub quorum jurisdictione fuerint dicti Clerici, & aliis Prælatis jurisdictionem habentibus medietas acquiratur; alia vero medietas fabricæ, vel in ornamenta Ecclesiæ ubi domiciliati fuerint, ipso jure applicetur. Hanc autem Constitutionem ad illos, qui ratione Conventus, Collegii, vel alterius administrationis habent facere provisiones, vel ad illos, qui redditus, aut proventus Ecclesiarum, feu locorum Clericorum emerint, quoad ipsos redditus, & provisiones prædictas extendi nolumus ullo modo.

Petrus de Cardona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT IV.

Clerici, fi mercaturam exercuerint, mercibus multantur Ordinario applicandis.

Clerici, in Sacris Ordinibus constituti, & Religiosi mercaturam exercentes, vel illicite pecunias mutuantes, præterquam in casibus a Jure permissis, mercimonium, & negotiationem, ac pecunias fic mutuatas ammittant, & eorum Ordinariis applicentur.

CONSTITUTIONUM PROUINCIALIUM LIBER QUARTUS.

TIT. I. DE SPONSALIBUS, ET MATRIMONIIS.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Curandum Episcopis, ut per peritos Sacrorum Canonum matrimoniales caussa, & in Civitatibus insignibus, audiantur.

Ut animarum periculum evitetur, statuendo præcipimus in virtute fanctæ obedientiæ universis Episcopis nostræ Provinciæ, ne caussas matrimoniales ad eorum forum spectantes, fub generali, vel fpeciali commissione audiri, vel decidi permittant; nisi per illos, qui statuta Canonum non ignorant, & peritiam habent judicandi; & in Civitatibus, vel locis insignibus ubi haberi possit copia peritorum; alias processus fit irritus, & inanis. Per hoc tamen receptionem teilium extra dicta loca, ubi oportuerit, non intendimus prohibere.

Joannes Teres Archiepiscopus, in fecundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Quomodo puniendi fint, qui ante matrimonium contractum per verba de præfenti, ad sponsas accesserint; & monendos esse contrahentes, ac parentes eorum ne cohabitent, aut cohabitare eos finant.

Matrimonium vere, & proprie unum ex feptem legis Evangelicæ Sacramentorum, a Christo Domino ad fanctificandos conjuges institutum, cum non antea contrahatur, quam præcedentibus monitionibus, & præfente Parocho mutuos contrahentium consensus per verba de præfenti fuerit expressus; fummopere curandum est, ut pie, fancte; & qua decet reverentia, contrahentes ipsi ad fuscipiendum hoc fanctum Sacramentum accedant, ut gratiam, quam confert, ad naturalem amorem perficiendum, & indissolubilem unitatem confirmandam, consequantur. At vero cum in hac Provincia plerique, ut experientia docet, nondum ita contracto matrimonio, fed statim atque fponsalia per verba de futuro præmissa, eui ut capirola, ut vocant matrimonialia jurata, & firmata ab utraque parte funt, in animarum fuarum perniciem & tanti Sacramenti injuriam, ac fi interim impedimentum aliquod fuerit repertum, in magnum nominis ipsorum dedecus, & fcandalum ad hujusmodi fponsas petulanter accedere, cum illis

rur-

turpiter ludere, & habitare procaciter non verentur. Quamobrem his incommodis opportune occurrere cupientes; hac nostra Constitutione perpetuo duratura, approbante Sancta Synodo, hujusmodi sponsis districte præcipimus, ne antequam matrimonium per verba de præsenti sit contractum, ad sponsas accedant, aut cum illis cohabitent, vel commercium aliquod habere præsumant. Quod si secus fecerint, præter labem peccati, in quam incurrunt, certa pecuniæ quantitate, pro personarum qualitate, arbitrio Ordinarii piis locis applicanda, irremissibiliter multabuntur. Parochis autem, & Curatis omnibus in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, ne prius contrahentium nomina in Ecclesia publice denuncient, quam eos diligenter admonuerint, ut peccata confiteantur, & ea accurate servent, quæ hac Constitutione præcipimus. Si vero intellexerint illos contra, quàm præcipimus fecisse, ad Ordinarios, vel eorum Vicarios rem totam deferant, & interim ad celebrationem matrimonii non procedant. Episcopos denique in Domino hortamur, ut quique in suis Diœcesibus, per se, vel concionatores gravibus, & apertis verbis Christi fideles moneant, ut magnum hoc Sacramentum, qua decet reverentia suscipiant, & sancte tractent; & quæ hac Constitutione sancta fient, aperte exponant, ac severe denuncient; quod si contrafecerint, pœnis in ea contentis omnino subjacebunt. Præterea conjuges hortamur, ut ante benedictionem nuptialem id Templo suscipiendam in eadem domo non cohabitent.

TIT II. DE CONSANGUINITATE ET AFFINITATE.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

C A P U T I.

Qui in gradu prohibito contrahunt matrimonium, excommunicantur & separantur

Districte præcipimus, per omnes Ecclesias in præcipuis solemnitatibus excommunicatos publice denunciari omnes illos, qui in gradu prohibito matrimonia contrahere præsumpserint. Illi autem, qui in gradu prohibito non matrimonia, sed contubernia contraxerint, nisi infra annum dispensationem obtinuerint, ex tunc excommunicationis sententia se noverint innodatos. Interim autem e carnali copula eisdem præcipimus abstinere; & donec de legitimitate personarum Ecclesiæ constiterit, ad invicem separentur.

CONSTITUTIONUM PROUINCIALIUM LIBER QUINTUS.

TIT. I. DE ACCUSATIONIBUS.

Enneeus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato

C A P V T I.

Capitula, quæ a Procuratore Fiscali contra Clericum proponuntur, non admittenda nisi juraverit, se credere vera esse.

Cum nonnulli Procuratores Fiscales suo officio potius ad calumniam Clericorum, quam ut corrigantur Clericorum facinora abutentes, Capitula contra Clericos offerant, quæ probari non possunt, super quibus se Clerici defendentes pluries molestantur; jubemus, talia Capitula contra Clericos per Officiales Ecclesiasticos huius Provinciæ nullatenus admitti; nisi in principio sui officii juraverit offerens Procurator, Capitula quæ producet, se credere vera esse, & ea posse probare.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

C A P U T I I.

Moneantur Prælati, in castigandis subditorum flagitiis, evigilare; alisqui futurum, ut a Sede Apostolica puniantur.

Quoniam si gubernaculum disciplinæ contemnitur, instat ut religio naufragetur, & non in modicum religionis scandalum effrænata irreligiositas evehatur, si delinquentium insolentia debitæ correctionis verbere non fuerit castigata; Religionum Ordinum gubernationi, vel regimini præsidentes sub obtestatione Divini judicii, commonemus, ut circa suorum coercendos excessus tanto magis vigilanter attendant, & constanter assurgant; quanto eorum infamia, quorum per status sublimitatem, & regularis vitæ, ac sanctimoniæ puritatem mores, & vita esse debent cæteris in speculum, & exemplum, per actus contrarios cedit in grave scandalum aliorum. Quod si talium delinquentium Notarios excessus Prælati eorum debita castigatione punire neglexerint, ultra Divinam vindictam, a Sede Apostolica absque spe veniæ sperent durissimam ultionem.

TIT. II. DE SIMONIA; ET NE ALIQUID PRO SPIRITUALIBUS EXIGATUR VEL PROMITTATUR.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

C A P U T I.

Clerici officiis suis suspenduntur, qui pro concessione spiritualium quippiam pecuniæ exegerint; laici quoque jubentur hoc statutum observare.

Sicut est in Generali statutum Concilio, præcipimus, ne pro consecratione Episcoporum, benedictionibus Abbatum, vel eorum installationibus, sive pro ordinationibus, Clericorum quisquam quocumque prætextu, sive scripturæ, sive rei alterius aliquid exigere, vel extorquere præsumat. Clerici quoque pro exequiis triennalibus, vel annualibus mortuorum, benedictionibus nubentium, & similibus pecuniam non exigant, vel extorqueant; nec dilationes, aut impedimenta fraudulenter opponant; sed sicut statutum est in Concilio, libere conferant Ecclesiastica Sacramenta; alioquin ab Officio suspendantur. Laici quoque per Episcopum loci compellantur obtentam in talibus piam, & laudabilem consuetudinem observare.

An-

Antonius Augustinus Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Sacramenta administranda esse gratis, nec pro eorum administratione quicquam verbis, vel signis, directe, vel indirecte petendum.

Cum Sacramenta Ecclesiæ non solum sine simoniæ labe, verum etiam sine suspicione præbenda sint; caveant omnes, ne in eorum administratione quicquam exigant, aut etiam verbis vel signis, directe, vel indirecte petant. Qui secus fecerint, & pœnis jure communa statutis & aliis arbitrio Episcopi plectantur; sublata etiam pro jure sepulturæ ea exactione, quæ ratione pacti, vel statuti, aut assertæ consuetudinis cujuscumque Ecclesiæ, simoniæ labem sapiat. Quod eorundem Episcoporum conscientiæ, & arbitio; ut animarum saluti expedire intellexerint, emendandum relinquimus.

TIT. III. NE PRÆLATI VICES SUAS SUB ANNUO CENSU CONCEDANT.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Emolumenta sigilli Prælatorum non posse vendi, aut arrendari.

Quia secundum Apostolum, non solum a malo, sed ab omni specie mali est abstinendum, & non solum fraudes sunt vitandæ, sed etiam via eisdem est pro posse præcludenda; ordinamus, & statuimus, eodem approbante Concilio, quod emolumenta proprii sigilli Episcoporum, seu Prælatorum infra Provinciam consistentium, non possint per quoscumque specialiter vendi, seu etiam arrendari. Et si contrarium factum fuerit, arrendatio, seu venditio ipso facto nulla existat; & arrendatores, seu emptores excommunicationis sententiam incurrant.

TIT. IV. DE MAGISTRIS; ET NE ALIQUID EXIGATUR PRO LICENTIA DOCENDI.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Præcipitur, Scholas Grammaticæ in singulis Archidiaconatibus statui, Magistris vero ab Ecclesia, in qua docebunt, & a vicinis mercedem suppeditari.

Cum in Generali Concilio pia fuerit Constitutione provisum, ut non solum in Cathedralibus Ecclesiis, sed etiam in aliis, in quibus suppetunt facultates, Magistris, qui ibidem laborant in doctrina; provideatur in Beneficio competenti; nos attendentes, quod in partibus Hispaniæ ex defectu studiorum, & literaturæ multa, intolerabilia detrimenta animarum proveniunt non solum in locis statutis prædictam Constitutionem præcipimus observari, verum etiam ad multiplicem ignorantiam extirpandam, eatenus scholas multiplicari statuimus, ut per singulas Diœceses in quolibet Archidiaconatu in certis locis, si ad hæc loca idonea inventa fuerint, per provisionem Episcopi scholæ de Grammatica statuantur, & Magistri collocentur. Quibus de ipsius Episcopi provisione, vel ordinatione, si ipsius, in quo scholæ fuerint, non sufficiat Ecclesia, de aliis Ecclesiis circa positis, secundum singularum facultates, competenter præcipimus provideri; ne ex defectu magistrorum illiterati suam possint ignorantiam excusare.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Sine licentia Ordinarii neminem posse docere facultatem aliquam, nec rationem legendi, & scribendi decernitur.

Ne sub specie pietatis impietas disseminetur, statuit Sancta Synodus Tridentina, neminem ad lectionis officium, tam publice, quam privatim, admittendum esse; qui prius ab Episcopo loci de vita, moribus, & scientia examinatus, & approbatus non fuerit. Cujus Decreti observatio cum maxime in hac Provincia necessaria sit, hac præsenti Constitutione dictum Tridentinum Decretum districte observari præcipimus, etiam cum illis, qui pueros in Grammatica, vel in modo legendi, scribendi instituunt. Rectoribus, & aliis curam animarum habentibus, seu eorum Vicariis sub pœnis arbitrio Ordinarii imponendis mandantes, ne in suis Parochiis aliquem ad id munus obeundum admittant, nisi de licentia ab Ordinario in scriptis obtenta, legitimum exhibeat testimonium.

TIT. V. DE JUDÆIS, SARRACENIS, ET EORUM SERVIS.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Excommunicantur, qui commertium cum Mauris habuerint.

Constitutionem Domini Alexandri, & Innocentii III. ad memoriam reducentes, & causam necessariam habentes, eidem Constitutioni adjiciendo præcipimus; ut singlis diebus Dominicis Sacerdotes excommunicatos denuncient omnes illos, qui mittunt, deferunt, aut deducunt, aut vendunt per se, vel per alios Mauris, vel aliis ex parte Maurorum arma, ferrum, lignamina, navium instrumenta, panem, vinum, equos, bestias, vel animalia ad commedendum, vel ad terras colendum, vel ad equitandum. Et hanc sententiam Sacerdotes districtius observent usque ad satisfactionem condignam. Omnes quoque Christiani, tam milites quam alii, qui se ad Mauros transfulerint ad faciendum guerram Christianis, excommunicati denuncientur, nec sine auctoritate Sedis Apostolicæ aliquatenus absolvantur.

Idem

Idem in eodam.

CAPUT II.

Qui Sarracenis Christianum vendiderit, sit excommunicatus.

Statuimus de cætero, ut quicumque Christianum, vel Christianam vendiderit Sarracenis, ipso facto sit excommunicatus; nec possit absolutionis beneficium obtinere, sine auctoritate Sedis Apostolicæ.

TIT. VI. DE HÆRETICIS.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Qui consulto negarit esse resurrectionem mortuorum, aut vitam æternam, capi jubetur, & si perstiterit, tamquam hæreticus damnari.

Nonnulli a via veritatis aversi, euntes per devia falsitatis, linguis suis latrare non verentur, ut dicere audeant, quod non sit resurrectio mortuorum, nec vita sit alia futura. Quod quidem est hæresis, immo plurimum hæresis fundamentum. Statuimus quod quicumque scienter talia dixerit ex proposito, capiatur; & si perstiterit in eisdem, tamquam hæreticus condemnetur. Quod si jocose dixerit, vel quacumque animi levitate, nihilominus secundum qualitatem culpæ, & personæ conditionem, pœnis legitimis puniatur per Episcopum, & Inquisitores hæreticorum a Sede Apostolica deputatos. Omnes insuper Catholicæ Fidei detractores pœnam subeant quam merentur; ut sciant loqui de Fide Catholica cum reverentia, & timore. Volumus etiam, & mandamus, quod Clerici, Fratres Prædicatores, Inquisitores hæreticorum a Sede Apostolica deputati, qui laborant ad extirpandam hæreticam pravitatem, a Rectoribus Ecclesiarum, vel eorum Vicariis benigne recipiantur; & in casu necessario, & coram Deo accepto Fidei negotio juventur efficaciter per eosdem.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Qui in Fide deliquerit, juxta sanctiones Canonicas puniendus.

Nihil magis est Episcopis, & his, quibus animarum cura est commissa, curandum, quam ne aperta fictave simulatione hæreses in perniciem gregis sibi commissi disseminentur. Quamobrem, sacri approbatione Concilii Constitutionem bonæ memoriæ Roderici prædecessoris nostri; *Cum quidam*, corrigentes, Episcopos nostræ Provinciæ, & reliquos locorum Ordinarios in Domino hortamur, ut totis viribus super gregem sibi commissum invigilent, & hac in re solertem adhibeant diligentiam; & si quos perfidos hæresum disseminatores repererint, eos juxta sanctiones Canonicas severe curent puniendos.

TIT. VII. DE ADULTERIIS.

Petrus de Luna Cardinalis, Sedis Apostolicæ Legatus, in Concilio Gerundæ celebrato.

CAPUT I.

Si conjugati, viri quidem cum concubinis, feminæ autem cum adulteris commercium habuerint, aut etiam soluti, si cum infideli, excommunicantur; & nisi per duos menses ante obitum concubinam dimiserint, Ecclesiastica privantur sepultura.

In paradiso voluptatis, ubi primos parentes plasmaverat creator omnium gloriosus, matrimonium hac lege instituit, ut sic vir per consensum legitimum feminæ jungeretur, quod duobus assistentibus in carne una, aliam personam, quæ unitatem divideret, superaddere non liceret. Hanc unitatem nonnulli conjugati Dei timore postposito deturpantes, sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus, concubinis se commiscere in si arum animarum damnationem publice non verentur. Contra quos præfatus Joannes Episcopus Sabinensis, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, statuit, & ordinavit, ut quicumque conjugatus, qui concubinam tenere publice præsumpserit, & insuper non conjugatus, qui concubinam infidelem præsumerat detinere; tam ipsi, quam ipsæ eo ipso excommunicationis sententiam incurrerent. Nos vero dictam Constitutionem innovantes, tam prædictos, quam conjugatas, quæ cum adulteris publice commiscentur, & ipsos adulteros prædictos, excommunicationis sententiæ decernimus subjacere; volentes insuper quod nisi adulteri, & alii præfati supradictas concubinas, vel conjugatæ dictos adulteros per duos menses ante eorum, vel earum obitum dimiserint, & se ab eisdem sine fraude separaverint, etiam si tempore obitus sui; vel ante fuerint a dicta excommunicationis sententia absoluti, nihilominus tam ipsi, quam ipsæ careant Ecclesiastica sepultura. Datum Gerundæ nono Kal. Novembris; Pontificatus Domini nostri Clementis Papæ VII. anno 12.

TIT. VIII. DE RAPTORIBUS, INCENDIARIIS, ET VIOLATORIBUS ECCLESIARUM.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in primo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Incendiarii, & raptores vitandi tamquam excommunicati.

Item statuimus, quod incendiarii, & raptores publici tamquam excommunicati vitentur, & Ecclesiastica sepultura careant; nisi per se, vel hæredes satisfactionem fecerint, vel emendam.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinonæ celebrato.

CAPUT II.

Qui vi Dignitatis Rectoriæ, Beneficii, Personatusve sine auctoritate Ordinarii possessionem receperit, præter pœnas in Constitutionibus Cathaloniæ insictas, in pœnam Constitutionum De invasoribus incidisse decernitur.

Licet variæ pœnæ, tam per alias Constitutiones Provinciales Tarraconsas, præsertim an-

autem per Constitutionem bonæ memoriæ Petri de Cardona Archiepiscopi, prædecessoris nostri, in Concilio per eum Barcinone celebrato anno Domini 1517. quæ incipit; *Quamvis a prædecessoribus nostris*, quam per Constitutiones Regias in Curiis generalibus hujus principatus editas; novissime autem per Capitulum curiæ quartum in curiis generalibus per invictissimum, & Catholicum Regem nostrum Philippum in eadem Civitate ultimo celebratis editum contra capientes manu armata possessionem Parochialium Ecclesiarum, & aliurum Beneficiorum, & hujusmodi possessionem ita occupatam tenentes, vel consilium, auxilium, vel favorem scienter dantes impulsitæ fuerint, atque etiam Jure communi per Constitutionem felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. quæ incipit; *Eum qui*, dispositum sit, ut violenti, qui auctoritate, vel verius temeritate propria occupare Dignitates, Personatus, aut alia quæcumque Beneficia Ecclesiastica nun verentur; eo ipso jus, si quod in Dignitatibus, Personatibus, & Beneficiis taliter occupatis, vel ad ea ipsis forsan competebat, amittant, & per Sacrosanctam Synodum Tridentinam in Sessione 22. in Decreto *De reformatione*, Cap. 11. incip. *Si quem Clericorum*, decernatur anathemati subjacere omnes occupantes alicujus Ecclesiæ, seu sæcularis, vel Regularis Beneficii bona, fructus, & emolumenta, reservata absolutione Romano Pontifici. Verum, ut magis, etsi non virtutis amore, pœnæ saltem formidine, omnes dicto Capitulo Curiæ per præfatam regiam Majestatem approbantibus, & laudantibus, Ecclesiastico, & aliis brachiis præsentis principatus edito refrænentur; omnesque prædictas Constitutiones, & Capitula Curiæ, & omnia, & singula in eis contenta recipientes, laudantes, approbantes, & innovantes, statuimus, ordinamus, & declaramus, ultra pœnas ibidem inflictas, quas hic pro expressis, & de novo inflictis habere volumus, omnes, & singulos ibidem expressos in pœnas Constitutionum, sacrorum Conciliorum de invasoribus loquentium eo ipso in eisdem, & incidisse, & incidere, & contra eos tamquam contra invasores, servata procedendi forma in dictis Constitutionibus super notorio tradita procedi posse; nullamque aliam solemnitatem, vel formam observari debere; cum satis notorium censeatur si quis capit, vel alias occupatam tenet manu armata possessionem Parochialis Ecclesiæ, vel alterius cujusvis Beneficii; mandantes omnibus, & singulis Ordinariis, ut in eorum Synodis Diœcesanis, ac etiam in quatuor anni solemnitatibus per Constitutionem bonæ memoriæ Sancti Archiepiscopi in tertio Concilio per eum celebrato positam in Tit. *De decimis*, quæ incipit; *Cum ad præstationem decimarum*, pro similium Constitutionum publicatione deputatis dictum Capitulum curiæ, & hanc nostram Constitutionem verbis vulgaribus interpretatam in singulis Cathedralibus, Collegiatis, & Parochialibus Ecclesiis publicari mandent, & faciant inviolabiliter observari.

TIT. IX. DE FURTIS.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Qui instrumenta Tarraconensis Ecclesiæ malitiæ suppresserint, ac non infra quindecim dies reddiderint, excommunicantur.

Quoniam Pontificalem decet solertiam rerum Ecclesiarum ita curam gerere, & subjectorum commoda investigare, ut Ecclesiastica libertas incorrupta persistat, ac singulorum status jugiter servetur illæsus: iccirco nos Rodericus miseratione Divina Sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, in præfata Ecclesia Sacrum Concilium Provinciale celebrantes, & callidis quorundam machinationibus obviantes, qui privilegia, instrumenta, & alia Ecclesiastica munimenta ad nos, & nostram Ecclesiam Tarraconensem pertinentia reddere, & restituere contradicunt; Sacri approbatione Concilii statuimus, quod quæcumque persona Religiosa, vel sæcularis, cujuscumque gradus, vel conditionis existat, de cætero fraudulenter celare, vel supprimere præsumpserit hujusmodi privilegia, instrumenta, vel alia Ecclesiastica munimenta; & infra spatium quindecim dierum, postquam sciverit ea ad nos, & nostram Tarraconensem Ecclesiam pertinere; ea nobis reddere, seu restituere malitiose contempserit: excommunicationis sententiam incurrat ipso facto; a qua absolvi non possit, nisi prius satisfecerit de præmissis.

TIT. X. DE USURIS

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Injungitur Episcopis, ut eos Officiales excommunicatos denuncient, qui vel usuras solvi vel non restitui debere pronunciarint.

Pro animarum salute provisum extitit in Concilio Generali, reprobando usurariam pravitatem, quod Officiales quæcumque, seu Judices, qui ut solverentur usuræ, vel ut solutæ eum repeterentur, non restituerentur, plene ac libere scienter præsumpserint judicare, excommunicationis sententiam incurrent ipso facto. Cum autem aliqui ex eisdem dictam excommunicationis sententiam minime metuentes, immo prædicta in ipso statuta Concilio contemnentes, in suarum grave periculum animarum contra ea facere non formident; & licet ob hoc contra tales ad denunciandum eosdem esset per Ordinarios procedendum; tamen plures ex eis circa hoc se exhibent negligentes; iccirco nos hujusmodi submovere negligentiam cupientes; sacro approbante Concilio, omnibus Ordinariis Tarraconensis Provinciæ in virtute sanctæ obedientiæ, & sub divini obtestatione judicii duximus injungendum, ut cum eis constiterit aliquos Officiales, vel Judices infra eorum jurisdictionem contra prædicta fecisse, quæ in dicto Concilio salubriter sunt statuta; eosdem ut excommunicatos faciant publicari; ut sic prædicti, & a judicandi Officio excludantur, & ad reconcillationis gratiam facilius inducantur.

TIT.

TIT. XI. DE MALEDICIS.

Arnaldus Cassomes Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Decretalis contra blasphemos jubetur observari, ac publicari, monenturque Domini temporales, ut eam curent observari, ac exstirpari blasphemandi, & jurandi consuetudinem.

Ad detestandum detestabile blasphemiæ vitium contra Deum, & Sanctos ejus, Decretalem super hoc editam, quæ incipit, *Statuimus*, Extrav. *De maledicis*, districtè præcipimus observari. Et ne ad excusandas excusationes in peccatis, ignorantiam allegari contingat; mandamus Rectoribus Ecclesiarum, & eorum loca-tenentibus in virtute Sanctæ obedientiæ, quod Decretalem prædictam in Festivitatibus Natalis Domini, Paschæ Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, & Assumptionis Beatæ Mariæ, & principalium aliarum Ecclesiarum suarum annuatim populo publicent, & exponant. Hortamur etiam quoscumque Dominos temporales, & per dictos Rectores, & eorum loca-tenentes in Parochiis suis hortari mandamus, quatenus tamquam honoris Dei, & Sanctorum suorum fervidi zelatores, & ut proinde æternæ beatitudinis præmia consequantur, eandem Decretalem in locis suis faciant observari. Et insuper contra blasphemos hujusmodi, necnon jurantes per caput, ventrem, & alia membra Dei, vel Beatæ Virginis Mariæ Matris ejus, aut aliorum Sanctorum, per statuta pœnalia, citra tamen vindictam sanguinis, sic studeant providere, quod de locis suis dicta vitia exstirpentur. Decet namque, ut qui volunt gloriari in nomine Christiano, non debeant talia patienter, seu sub dissimulatione audire; sed ea ne dicantur, penitus cohibere. Clerici namque, qui culpabiles reperti fuerint in præmissis, sic per suos Ordinarios puniantur, quod eorum pœna sit aliis in exemplum.

TIT. XII. DE EXCESSIBUS PRÆLATORUM.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in primo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Monentur Episcopi animadvertere in Clericos delinquentes. Pars Cap. Fuit.

Item sic curent Episcopi Clericos pro eorum excessibus, vel delictis, quod nullatenus propter impunitatem criminum allegent privilegium Clericale.

Idem in secundo Concilio.

CAPUT II.

Ecclesiastici jurisdictionem temporalem habentes prohibentur malefactores, aut exsules in sua ditione sustinere in casu in ea expresso.

Cum summum bonum sit in terris justitiam colere, cujus cultus ex sustentatione malefactorum, & bannitorum multipliciter impeditur, & datur multis audacia delinquendi; sacro approbante Concilio, statuimus, quod nulla persona Ecclesiastica sustineat malefactores, vel bannitos in locis suis, in quibus jurisdictionem obtinet temporalem, nisi forsan ille, qui tales sibi remitti peteret, in locis suis malefactores, seu bannitos ejusdem personæ Ecclesiasticæ sustineret.

Enneccus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Superioris Constitutionis violatoribus pœna irrogatur.

Quia ex Constitutione incipiente, *Cum summum bonum &c.* contra personas Ecclesiasticas, quæ jurisdictionem exercent temporalem in locis suis, bannitos per Prælatos, & alias personas Ecclesiasticas sustinentes, fructus, qui sequi sperabatur, non fuit subsecutus, eo quod pœna contrarium facienti non est imposita in eadem; idcirco de consensu sacri Concilii statuimus, quod nullus Prælatus, seu alia persona Ecclesiastica, in locis suis sustineat malefactores Ecclesiæ, seu bannitos, sub pœna quinquaginta florenorum; in quam incidat ipso facto, si infra triduum, postquam fuerit requisitus, non remiserit dictos malefactores, seu bannitos, vel a sua jurisdictione expulerit. Cujus pœnæ medietas personæ Ecclesiasticæ requirenti, & alia medietas Superiori immediate sustinentis dictos bannitos, si habuerit in Regno, alias Cameræ Apostolicæ applicetur.

TIT. XIII. DE INJURIIS, ET DAMNO DATO.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in quinto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Excommunicationis pœna plectantur, qui Clerum infamant infamatoriis libellis, aut infamari permittunt. Pars Cap. Conspiratorum.

Simili sententia excommunicationis innodamus omnes illos, qui contra constitutos in Clero libellos famosos composuerint, & qui componi fecerint, & qui compositos inventos non ruperint sine mora.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT II.

Ecclesiastici monentur detractionibus Ecclesiasticorum, ac infamationibus abstinere. Qui cuipiam Prælato detraxerint, excommunicantur.

Cum in Ecclesiæ Corpore omnes, qui sunt veluti membra locati, debeant se invicem confovere; deviat ab ordine rationis, quod quidam propriis commodis nimis avide intendentes, dum quæ sua sunt, non quæ Christi, student attentissima procurare, aliorum juribus, & quod magis est, famæ detrahere moliuntur. Sane querulosa insinuatione nostras pervenit ad aures, quod nonnulli Clerici, seu Religiosi statuta sacrorum Canonum super his edita contemnentes, Prælatorum Ecclesiæ famam detractionum morsibus lacerare, Ecclesiarumque juribus detrahere, & præjudicare conantur. Nos igitur insaniam hanc cupientes ab Ecclesiæ cor-

Corpore totaliter extirpare. quatenus membrorum debitâ invicem conjunctione servata, sub unionis, & charitatis vinculo acceptabilis exhibeatur Altissimo famulatus, hoc pe perpetuo jubemus edicto, ut Clerici, seu Religiosi ab hujusmodi detractionibus linguas suas studeant refrænare, nec Ecclesiasticis detrahant; aut sibi ad invicem prædicando, ne populos detrahant ab Ecclesiarum Parochialium frequentia, vel accessu; sed super sepulturis, decimis, primitiis, & aliis Ecclesiarum juribus sacros studeant Canones inviolabiliter observare. Quod si quisquam prædictorum deinceps Prælati alicujus famæ publice, & injuriose detrahere, aut diffamatorios libellos dictare, scribere, vel in publico loco legere, vel affigere attentaverit, vel procuraverit, excommunicationis sententia ipso facto sentiat se ligatum; a qua nullatenus possit absolvi, nisi prius coæquali publicatione laceratam famam studuerit reparare. Et si ab offenso veniam humiliter postulaverit, districtius injungimus inviolabiliter observari Constitutionem Domini Bonifacii Papæ VIII. quæ incipit, *Animarum saluti &c.* & illam Domini Clementis, quæ incipit, *Religiosi*; Diœcesanis, aliisque locorum Ordinariis esse licitum decernentes, quod postquam eis constiterit, aliquem, seu aliquos de prædictis excommunicationis sententiam occasione præmissorum incurrisse, ipsos excommunicatos faciant publice nunciari, donec de absolutione eis facta fuerit fides; nec non circa prædicationis exercitium, vel audiendi confessiones, vel super juribus sepulturarum Clementinam, quæ incipit, *Super Cathedram*, sub obtestatione Divini judicii præcipimus tenaciter observari.

TIT. XIV. DE PURGATIONE CANONICA.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Delatis clamosa insinuatione indicenda purgatio canonica, si in eos inquiri difficile fuerit.

Constitutio de correctione subditorum edita firmius observetur, & circa subditorum correctionem Prælati diligenter vigilent, & intendant, ne sanguis subditorum de ipsorum manibus a Domino requiratur. Et cum ad ipsos clamosa insinuatio pervenerit, si ad inquisitionem commode descendere non valent, pro eo quod processus ille plerumque plurimum habet laboris, & dispendii, multaque diffugia, saltem purgationem indicant canonicam solenniter faciendam; in qua qui defecerit, canonice puniatur.

TIT. XV. DE POENIS.

Petrus de Luna Cardinalis, Sedis Apostolicæ Legatus, in Concilio Gerundæ celebrato.

CAPUT I.

Judices Ecclesiastici monentur in Clericos severe animadvertere, qui facinora capitali punitione digna admiserint,

In vinea Domini Sabbaoth cultores immerito positi, & custodes, sic in culturæ, ac custodiæ nos debemus ministeriis exercere, ut ad eandem alias in partes solicitudinis evocatos sedulo studio excitemus. Extirpandis igitur vitiorum spinis, & peccatorum tribulis, quæ superficiem ejus obumbrare videntur, ac plantandis virtutum germinibus, in quibus Dominus delectatur, totis affectibus intendentes, monemus, & hortamur omnes Archiepiscopos, & Episcopos, & alios quoscumque jurisdictionem Ecclesiasticam habentes, & exercentes, eorumque Vicarios, Provisores, Officiales, & alios ipsorum loca-tenentes, quocumque nomine censeantur; ut circa correctionem Clericorum conjugatorum, & non conjugatorum, in quibuscumque Ordinibus constitutorum, cujuscumque dignitatis, gradus, vel conditionis existant, qui crimina, vel maleficia commiserint, diligenter observent canonica statuta. Et si crimina commissa fuerint capitalia, vel talia, pro quibus ea perpetrans sit capitaliter puniendus; Officialis, Vicarius, Provisor, aut quivis alius vices gerens Archiepiscopi, Episcopi, vel Prælati, aut etiam is, ad quem ratione sui Beneficii, vel officii hoc expectet, vel ejus locum-tenens, Clericum conjugatum, vel non conjugatum, ordinis, dignitatis, gradus, vel conditionis cujuscumque, talia committentem, absque correctione, & castigatione debita non relaxent, absolvant, vel abire permittant, aut in castigando, corrigendo, vel puniendo remissi, aut negligentes existant; alioquin malitiose deficientes in præmissis, si Beneficiati fuerint, a perceptione fructuum, & redditum Beneficiorum, quæ obtinent, sint suspensi per annum, & per idem tempus efficiantur inhabiles ad quodcumque Beneficium Ecclesiasticum obtinendum. Si vero Beneficiati non fuerint, per idem tempus ad obtinendum Ecclesiasticum Beneficium reddantur inhabiles ipso facto.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Vetantur Officiales graves, & enormes noxas pecunia remittere; & cum iis, qui eas admiserint, dispensare; præsertim si non fuerit parti læsæ satisfactum, & spiritualis pœnitentia peracta.

Considerantes laudabiliter prohibitum fuisse per bonæ memoriæ Petrum de Luna, Officialibus Clericos delatos de maleficiis, propter quæ pœna capitalis esset infligenda, relaxare, aut abire permittere; vel in castigando, corrigendo, vel puniendo remissos, & negligentes existere, perniciosam, & mali exempli, & nutritivam scandali, & rumoris in populis fore in similibus dispensationem; præsertim si pecunia mediante eam fieri intelligatur, & in cæteris delictis non passim, sed in omnibus regulam tenendam; sacro igitur approbante Concilio, prohibemus, remissiones, & dispensationes pro similibus delictis enormibus, præsertim parte non satisfacta, & spirituali pœnitentia non peracta, de pœna infligenda fieri; ne ubi exaggeranda est, ibi fallaci misericordia aboleatur. In levibus vero criminibus, & extraordinariis, in quibus pœna Judicis arbitrio infligenda est, & in quibus a Jure determinata

nata non sit, multæ pecuniariæ locus sit. Si verisimiliter præsumatur de correctione, & emendatione delati, liceat Prælatis cum delatis sponte id supplicantibus, summotis dolis, & aliis incitarivis, ad compositionem venire, & dispensare. Verum si facta compositione cum delinquente, ex eo quod qualitas gravior in accusatione, seu inquisitione fuit forsan omissa; si propter qualitatem debeat corporaliter puniri, possit iterum contra ipsum delatum inquiri, restituta quantitate percepta. Insuper cum caussa moverit ad compositionem deveniri, id attendatur, ut non fiat ante quam de crimine per testes, vel per confessionem apparuerit; ne forsan ii, qui innocentes fuerint, metu carceris se componere cogantur, ut tunc qui se composuerint cum Prælatis, pro confessis habeantur. Quando vero delati se composuerint de crimine, super quo plene non constiterit, nec confessi fuerint, sed taliter, quod quæstionibus, aut purgationi Canonicæ locus sit, & caussa moverit ad compositionem voluntariam faciendam, tam Judicem, quam ipsos delatos, sive culpabiles fuerint, sive non; ex tali compositione, & quantitatis solutione pro confessis non habeantur. Idque semper in animo, & opere geratur a Prælatis, ut peccatur, de quo spes correctionis habetur, vitam præteritam emendet; & antequam cum eo dispensetur, aliquam spiritualem pœnitentiam publicam, vel secretam, arbitrio dispensantium indicendam, videlicet in casu, quando dispensatus, vel compositus habetur pro confesso, in loco designando peragat; & pecunias in piis operibus erogare teneantur, ut potius salutem animarum subditorum, quam pecuniarum incrementum quærere videantur.

TIT. XVI. DE POENITENTIIS, ET REMISSIONIBUS.

C A P U T I.

Incendiarii, & alii, qui pro absolutione consequenda Romanam Ecclesiam adire tenentur; ad Archiepiscopum transmittendi.

C L E M E N S P A P A V.

Clemens Episcopus servus servorum Dei Venerabilibus Fratribus Suffraganeis Tarraconensis Ecclesiæ salutem, & Apostolicam benedictionem. Discretio vestra, sicut credimus, non ignorat, a sanctis Patribus institutum, quod incendiarii, & qui manus injiciunt in Clericos violentas, non ab alio, quam a Romano Pontifice merentur absolvi; ut ex hoc laicorum malitia, qui Clericos, & Ecclesiasticos viros graviter persequuntur, consideratione laboris, & expensarum, quas ad Apostolicam Sedem sustinent venientes, facilius reprimatur. Pervenit ad nos, quod Civitas Tarraconensis cum territorio suo a Sarracenis graviter infestatur, & in æstivo tempore cum tanta multitudine galearum, & aliarum navium ad Civitatem ipsam, & villas maritimas armata manu descendunt, ut tam homines, quam aliam prædam, post destructionem terrarum, secum in miseram captivitatem inducant. Volentes igitur in hac parte memoratæ Civitati, sicut possumus, affectione paterna cavere, Fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus supradictos incendiarios, & alios, qui pro excessibus suis Romanam Ecclesiam adire tenentur, ad Venerabilem Fratrem nostrum memoratæ Civitatis Archiepiscopum transmittatis; firmiter injungentes, ut quod idem Archiepiscopus pro satisfactione illis injunxerit, suscipiant firmiter, & observent. Nos enim ipsi Archiepiscopo dedimus in mandatis, ut ipsos pœnitentes pro defensione Civitatis apud se faciat sub ea temporis diuturnitate manere, quantam facturi essent, si Hierosolymam, vel ad alia pia loca ad obtinendam delictorum, veniam mitterentur. Datum Laterani, decimo Calendas Maji, Pontificatus nostri anno primo.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

C A P U T I I.

Jubentur Rectores publice monere eos, qui ætatem rationis capacem attigerint, obligari semel saltem in anno peccata confiteri, & Eucharistiæ Sacramentum recipere.

Ne circa ea, quæ sunt de necessitate salutis, pericolosa ignorantia allegetur; præcipimus Ecclesiarum Rectoribus, & eorum loca tenentibus, ut ad minus quater in anno exponant Parochianis suis, quatenus juxta statutum Concilii Generalis quilibet, ex quo ad annos discretionis pervenerit, masculus scilicet ad quatuordecim, femina vero ad duodecim pervenerit, tenetur semel saltem in anno omnia sua peccata fideliter confiteri, & recipere ad minus in Festo Paschæ Resurrectionis Eucharistiæ Sacramentum; nisi de licentia Confessoris ad tempus duxerit abstinendum. Aliter vivens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens careat Ecclesiastica sepultura.

Joannes Teres Archiepiscopus, in secundo Concilio Provinciali

C A P U T I I I.

Monentur Parochi, ut diligenter curent, quum nomina eorum describunt, qui peccata debent confiteri, sint ne aliqui ante tempus a Jure præscriptum doli capaces, & eos peccata confiteri procurent.

Multi in nostra Provincia, in locis præsertim montosis, tam hebetes sunt, adeoque propriæ conscientiæ obliti, ut etiamsi ætatem rationis capacem attigerint, peccata sua non confiteantur; alii etsi ante tempus a Jure definitum doli capaces fuerint, & ad rationis judicium pervenerint, putantes se ab Ecclesiæ præcepto de confessione tempore Quadragesimæ facienda immunes, Sacramenta Ecclesiæ non recipiunt. Cui morbo de opportuno remedio providere cupientes, sacro approbante Concilio, præcipimus omnibus animarm curam habentibus, ut initio Quadragesimæ, quando per singulas domos nomina eorum describunt, qui peccata sua confiteri debent, diligenter curent, eorum omnium nomina scribere, qui ætatem rationis capacem attigerunt; & parentes moneant, videant accurate, an filios ha-

beant, aut alios domesticos, qui ad judicium rationis ante tempora Jure definitum pervenerint, & eo peccata confiteri, & Sacramentum Eucharistiæ recipere compellant. Quod si hac re negligentes fuerint Parochi, severe ab Ordinario puniantur.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

C A P U T IV.

Super casibus Episcopalibus non esse quemquam sæcularem Clericum admittendum ad audiendas confessiones sine literis Ordinarii, quæ gratis dari debeant idoneis, & casus exprimi, & populo publicari.

Cæterum, quoniam ubi periculum majus est, solertior debet adhiberi cautela, ne animarum saluti per quemquam Confessoris officio abutentem illudi valeat, aut ipsum officium debite peragentium fama iniquorum morsibus maculetur; statuti hujus tenore sancimus, quod nullus Clericus sæcularis sine Diœcesani, vel Ordinarii Ecclesiastici, ad quem hoc pertineat, vel ipsorum Vicariorum, vel Officialium, ad hoc habentium potestatem, aut proprii Curati licentia, in Ecclesiis Parochialibus ad audiendum confessiones, & super casibus Episcopalibus sine Diœcesani literis admittatur; quas literas ipsi Diœcesani, aut ipsorum Vicarii Generales Clericis, quos ad hoc constabit esse sufficientes, & idoneos, quosque, ut præfertur, duxerint admittendos, eisdem gratis, & spontanea voluntate concedere, & tradere teneantur; in quibus quidem literis casus Episcopales, quos eis concedere voluerint, exprimantur; quos casus caute in genere, aut distincte, per Curatum Ecclesiæ populo, antequam ad audiendum confessiones admittantur, præcipimus intimari; ut pateat in nullis aliis casibus, quam expressis in sua litera, de casibus Episcopalibus absolvendi potestatem aliquam habere.

Idem in eodem.

C A P U T V.

Religiosi Sacramentum Confessionis, & Pœnitentiæ non ministrent, nisi prius Ordinario, præsententur.

Ut Religiosi in Sacramento Pœnitentiæ, & Confessionis reddantur attenti, hoc statuto salubri in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ac prohibemus, ne Religiosi, prius quam juxta Constitutionem Clementinam, *Super Cathedram*, per eorum Superiores electi, præsentati, & per Ordinarios ad Confessiones admissi fuerint, Confessiones sæcularium audire præsumant; nec locorum Ordinarii aliquos ex eis, nisi, ut præfertur, per eorum Superiores ad hoc prius electos, admittant; sicque electi, præsentati, & admissi de casibus ab Episcopis reservatis nullatenus se intromittant; nec super eisdem casibus reservatis quemquam absolvere audeant, nisi literas super absolutione hujusmodi prius a locorum Ordinariis obtinuerint; in quibus quidem literis casus Episcopales, quos eis concedere voluerint, exprimantur; easque literas Curatis Ecclesiarum exhibeant, ut Ecclesiæ populo patefieri valeant, ut est dictum. Idemque Ordinarii gratis, sine solutione aliqua, tales literas eisdem Religiosis, quos ad hoc reputabunt idoneos, tradere teneantur; in Domino exhortantes Prælatos, & Ordinarios Ecclesiasticos, ut circa Religiosos præfatos charitative se habeant, ut tenentur. Per prædicta tamen præjudicare nolumus, quibus de Jure communi, vel Indulto Sedis Apostolicæ aliud competit in præmissis.

Idem in eodem.

C A P U T VI.

Jubentur Medici statutum Generalis Concilii de ægris admonendis, ut salutare Pœnitentiæ Sacramentum recipiant, sub excommunicationis pœna observare; neque ægrum posse plusquam ter invisere, nisi Sacramentum Pœnitentiæ receperit.

Dilectionis debitus ordo pervertitur, si medicinæ corporis prius, & diligentius, quam sanandis animæ vulneribus intendatur. Sane licet in sacro Concilio Generali fuerit districte præceptum, quod Medici corporum, cum eos ad infirmos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, & inducant, ut Medicos advocent animarum; ut postquam fuerit infirmo de spirituali salute provisum, ad corporalis medicinæ remedium salubrius procedatur; ipsum tamen salubre, ac utile statutum, aut oblivione, aut contemptu frustrari cernitur debita observationis effectu. Propterea cupientes, quod pro animarum salute, tam utiliter dignoscitur statutum, debita exsecutione potiri; universis corporum Medicis districte præcipimus, & mandamus, ut ipsum studeant fideliter observare; & ipsis nihilo minus sub excommunicationis pœna, quam incurrere volumus ipso facto; mandantes, ut nullum infirmum ultra tertiam vicem visitare præsumant, de quo non sciant, quod in illa ægritudine salutare Pœnitentiæ receperit Sacramentum. Adjicientes, ut cunctis nota sit præsens Constitutio, quod locorum Ordinarii, saltem quater in anno, videlicet in Festo Natalis Domini, Resurrectionis, Pentecostes, & Assumptionis Virginis Mariæ, teneantur in principalioribus Ecclesiis suæ Diœcesis, vel territorii Constitutionem hanc publicari facere.

C A P U T VII.

Medici quæ teneantur observare in curatione infirmorum.

P I U S P A P A V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Supra gregem Dominicum nostræ vigilantiæ Divinitus creditum, vigilis speculatoris, prout nobis desuper conceditur, exercentes officium, ad ea, per quæ animarum saluti cum Divini Nominis gloria consuli valeat, libenter intendimus; ut Christifideles post Baptismum in peccata lapsi, per Sacramentum Pœnitentiæ Deo reconcilientur. Sane cum infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato proveniat, dicente Domino languido, quem sana-

sanaverat : Vade , noli amplius peccare , ne quid deteriurs tibi contingat ; *ac propterea provide felicis recordationis Innocentius Papa Tertius prædecessor noster , Medicis præceperit, ut cum eos ad ægrotos vocari contigerit , ipsos ante omnia moneant , ut animarum medicos vocent , ne cum eis hoc in extrema ægritudine constitutis suadetur in desperationis articulum incidant . Nos igitur volentes hoc tam salutare præceptum nulla temporis præscriptione aboleri sed semper observari, Constitutionem præfatam auctoritate Apostolica tenore præsentium innovamus; & hac nostra in perpetuum valitura Constitutione statuimus, & decernimus, quod omnes Medici, cum ad infirmos in lecto jacentes vocati fuerint, ipsos ante omnia moneant, ut idoneo Confessori omnia peccata sua, juxta ritum S. R. E. confiteantur , neque tertio die ulterius eos visitent , nisi longius tempus infirmo Confessor ob aliquam rationabilem caussam, super quo ejus conscientiam oneramus , concesserit , & eis per fidem Confessoris in scriptis factam constiterit, quod infirmi, ut præmittitur, peccata sua confessi fuerint. Conjunctos vero , ac omnes familiares , & domestices infirmi in Domino rogamus , & monemus, ut de infirmitate Parochum certiorem faciant , ac tam Parochus , quam conjuncti , & familiares præfati infirmum ad confessionem peccatorum suadeant , & inducant . Quod si qui Medicorum præmissa non observaverint, ultra pœnas in dicta Constitutione contentas , quas incurrare declaramus , perpetuo sint infames , & gradu medicinæ , que insigniti erant, omnino priventur, & a Collegio, seu Universitate Medicorum ejiciantur , ac pæna etiam pecuniaria arbitrio Ordinariorum, ubi deliquerint, mulctentur Et ut hæc omnia inviolabiliter observentur , volumus , & eadem auctoritate præcipimus , & mandamus , ut nullus posthac ubique locorum in medicina doctoretur , aut ei quomodolibet medendi facultas a quovis Collegio , & Universitate concedatur , nisi omnia in præsenti nostra Constitutione contenta, medio eorum juramento coram Notario publica, & testibus observare in eorum manibus, vel Ordinarii juraverint; & de hujusmodi juramento in privilegio, sea licentia medendi specialis mentio fiat. Quod si Collegia, & Universitates præfatæ non recepto a promovendis juramento hujusmodi , eosdem ad gradum prædictum promoverint , aut eisdem medendi licentiam præstiterint , pœnam privationis facultatis alios ulterius doctorandi incurrant . Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus, & singulis Venerabilibus Fratribus Patriarchis , Primatibus , Archiepiscopis , & Episcopis, quatenus in Civitatibus , & Diœcesibus propriis præsentes nostras literas publicari faciant , ac juramentum prædictum a Medicis jam promotis , seu licentiam medendi habentibus , omnibus juris remediis exigant ; neque aliquos ad medendum in Civitatibus , & Diœcesibus prædictis admittant ; nisi eis constiterit eosdem juramantum hujusmadi præstitisse , & contumaces, & jurare, ac juramentum hujusmodi jam præstitum exhibere recusantes, gradu medicinæ, & omnibus privilegiis eisdem Medicis , tam conjunctim , quam divisim, eis, & eorum cuilibet concessis, per quosvis etiam Ramenos Pontifices, privent , ac ab ingressu Ecclesiæ arceant , donec resipuerint . Non obstantibus præmissis , privilegiis , indultis , literis Apostolicis ; quibusvis personis , Collegio , & Universitati, sub quibusvis verborum formis , & tenoribus concessis , quæ omnia , quo ad effectum validitatis Constitutionis nostræ tantum , revocamus , cassamus , & annullamus , & omnes Principes sæculares, ac alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus , requirimus, & obsecramus per viscera misericerdiæ Jesu Christi eisdem in remissionem peccatorum nihilominus injungentes , quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis , Primatibus , Archiepiscopis , & Episcopis assistant , & suum favorem , & auxilium præstent, ac contra facientes pœnis etiam temporalibus afficiant . Volamus autem quod præsentes literæ in Cancellorêa , & acie campi Floræ publicentur , & inter Constitutiones extravagantes perpetuo valituras conscribantur. Et quia difficile foret præsentes ad singula quæque loca deferri , volumus , & etiam declaramus , quod earum transumptis , etiam impressis, manu alicujus Notorii subscriptis, ac sigillo alicujus Prælati munitis, eadem prorsus fides ubicumque adhibeatur , quæ præsentibus adhiberetur , si forent exhibitæ , vel ostensæ . Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 8. Martii 1566. Pontificatus nostri anno primo .*

Hieronymus in Concilio fuato Tarraconensi .

CAPUT VIII.

Exigendæ prætextu eleemosynarum per Ecclesias pecuniæ ad Calices emendos , ornamenta , aliaque , quibus Ecclesiæ egent , comparanda , facultatem Vicarii vetantur dare , nisi his inopia Ecclesiarum constiterit ; ut necessario exigi eleemosynam oporteat toto eo tempore , que ejusmodi facultatem concesserint . Sin credibile fuerit unius anni concessione non satis sublevatam iri Ecclesiam , prius quam denuo facultatem concedant, pecuniæ collectæ superiore anno rationes jubentur exigere , & jurejurando eos astringere , qui sunt exacturi , in eum usum consumptum iri pecuniam , in quem collecta fuerit ; salva Sedis Apostolicæ licentia , & Diœcesani ; qae casu in alium usum ei commutare licet . Jubetur præterea in concessionis literis nomen apponi quæstoris , & ognomen, cæteraque diserte explicari , quæ supra fieri oportere hac in re præceptum est .

Quoniam indignum est in Ecclasia Dei quosdam sub pietatis , & paupertatis clypeo inebriari , & nimia satietate cibos fastidire , quosdam vero fame perire , & eleemosynarum largitionibus non posse sublevari ; quod propter multitudinem quæstorum evenire compertum est, dum sub clypeo paupertatis sublevandæ annales quærendi licentias a nostris Vicariis obtinuerunt , & sublevata paupertate , ac necessitate cessante , nihilominus subsequentibus annis similes licentias obtinent , & pecunias , quæ pro necessitatibus urgentibus Ecclesiarum , & personarum eisdem inservientium a fidelibus zelo pietatis elargitæ sunt , epulis , ac lautis conviviis , ac aliis inhonestis usibus , tam quærentium nunciorum , quam personarum , a quibus missi

missi sunt, expendunt, vel de ipsis thesaurizant, & nihil utilitatis piis locis, pro quibus elargitæ sunt, obvenit; sed in alios usus etiam pios convertunt, præter, seu contra largientium intentionem; & cæteri miserabiles prædictis eleemosynis, quæ eisdem elargirentur, si prædictis quæstoribus non fuissent largitæ, verisimiliter defraudantur, & intentio largientium ad effectum non deducitur; matura deliberatione prohibemus, licentias quærendi concedi pro piis operibus, Calcibus, ornamentis, aut aliis necessitatibus Ecclesiarum, Cappellarum, aut aliorum piorum locorum, nisi prius summarie constiterit nostris Vicariis de necessitate, pro qua concedentur; & quod necessitas tempore quæstationis duret, & toto anno durare verisimiliter præsumatur, si per concessionem licentiæ non sublevaretur; & quod ante concessionem detur fidele computum de pecuniis, ac eleemosynis quæstuatis, & habitis anno proxime effluxo; & reliquis datis administratoribus locorum, & quod jurent, bene, & legaliter se habere, dolo, & fraude cessantibus, quod eleemosynas habendas expendent pro dictis necessitatibus, & in profanos, aut pios usus, præter eos, pro quibus habitæ sunt, non convertent; salva Sedis Apostolicæ licentia, aut Diœcesani loci; in casu, quo licentiam convertendi in alium pium locum concedere poterit. Ordinamus insuper, ut in prædicta concessione narrentur nomen, & agnomen quæstoris; & non simpliciter dicatur, lator præsentium; & qualiter computum veridicum reddidit coram loci Diœcesano, seu Vicario ipsius, & juravit firmiter tam dictus lator de bene, & legaliter se habendo, & reliqua solvendo administratori loci pii, quam dictus administrator de expendendo in necessitates; pro quibus concessa est licentia, prout per certificatorias factas per loci Diœcesanum apparuit.

TIT. XVII. DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS.

CAPUT I.

Confirmatio Apostolica Constitutionum sequentium, quarum initia sunt: *Item cum quidam. Olim excommunicasse. Item sacro. Verum. Item cum Clerici Item quia facientes. Declarando. Statuimus sacro. Quoniam exemplo. Solicitat. Officii nostri. Item cum in quibusdam. Prædecessorum. Ecclesiastico jurisdictio. Cum officiata. Cum in constitutione. Decernimus. Ad reprimendum. Pio consideratione*; ac dubiorum, quæ in eas cadunt, & responsionum.

CLEMENS PAPA VI.

Clemens Episcopus servus servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Honestis petitionibus supplicum gratum nos decet præbere consensum; & eis maxime, quæ Ecclesiarum personarum honorem, & statum, ac favorem libertatis Ecclesiasticæ respicere dignoscuntur. Sane petitio Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctii Archiepiscopi Tarraconensis, & ejus Suffraganeorum nobis nuper exhibita continebat, quod olim bonæ memoriæ Petrus, & Benedictus, ac Bernardus, ac Rodericus, nec non Eximinus, & Arnoldus Archiepiscopi Tarraconenses, ac Joannes Patriarcha Alexandrinus, tunc administrator Ecclesiæ Tarraconensis in spiritualibus, & temporalibus auctoritate Apostolica deputatus, quasdam inter alias Constitutiones diversis successive temporibus ediderunt; idemque Joannes Patriarcha administrator, & Arnaldus Archiepiscopus nonnulla quibusdam ex Constitutionibus ipsis addiderunt, & aliquas ex ipsis etiam declararunt pro bono, & tranquillo statu Cleri Provinciæ Tarraconensis, ac favore Ecclesiasticæ libertatis ipsius. Quarum Constitutionum, & ordinationum, additionum, & declarationum tenores de verbo ad verbum præsentibus fecimus annotari. Quare idem Sanctius Archiepiscopus, & Suffraganei nobis humiliter supplicarunt, ut Constitutionibus, & additionibus, ac declarationibus ipsis, ex quibus, ut asserunt, eis non modicum utilitatis status, & honoris accrevit, Apostolicæ confirmationis robur adjicere de speciali gratia dignaremur. Nos igitur statui, & quieti subditorum, & præsertim personarum ipsorum, quæ velut Dei ministri potiori auxilio dignæ sunt, libenter intendimus, & utilitatem publicam favore prosequimur opportuno, dictorum Sanctii Archiepiscopi, & Suffraganeorum supplicationibus inclinati, Constitutiones, additiones, & declarationes ipsas ratas, & gratas habentes, illas auctoritate Apostolica ex certa scientia confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenores vero prædictarum Constitutionem ejusdem Petri Archiepiscopi tales sunt.

Petrus Archiepiscopus, In sexto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Excommunicantur raptores, deprædatores Ecclesiasticorum, ac rerum Ecclesiasticarum, & locorum Religiosorum, quæ violenter rapuerint, vel invaserint. Fautores item, & receptatores memoratorum malefactorum; in earumque præsentia a Divinis cessandum, nec absolvendi culpæ obnoxii, nisi satisfecerint damnum, & injuriam perpesso. Et si principales malefactores mortui fuerint, eorum cadavera sepultura Ecclesiastica privanda, quousque earum hæredes satisfecerint. Pari ratione excommunicantur, qui prædas scienter, & voluntarie in castris suis receptarint; cessandumque in eis a Divinis, & eorum præsentia. Cum autem per rei evidentiam, vel confessionem reorum constiterit de invasoribus, vel quando in specie denunciati fuerint, cessandum a Divinis. Absolutio autem committitur Episcopo, a quo publicandi, & ii quos ipse, & ii quos alii Episcopi denunciarint.

Item cum quidam in aliorum prædiis propria commoda studeant invenire, sacro approbante Concilio, excommunicamus invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, & Ecclesiasticarum rerum, & locorum Religiosorum; qui bona prædicta rapuerint, vel invaserint violenter; dummodo personæ, de quibus querelam habuerint, paratæ fuerint stare juri, prout debuerint. Eadem etiam excommunicatione ligamus fautores, & receptores

res prædictorum malefactorum; statuentes, ut quamdio principales malefactores in aliqua villa, vel Civitate fuerint, Ecclesiæ cessent penitus a Divinis; & si forte principales malefactores mortui fuerint absque satisfactione condigna, licet in mortis articulo absoluti fuerint, eorum corpora non tradantur Ecclesiasticæ sepulturæ, quousque heredes morientium satisfecerint injuriam passis, & damnum datum fuerit penitus emendatum; nec prædicti in sanitate aliquatenus absolvantur, nisi cum de præmissis omnibus satisfecerint competenter. Simili excommunicationis sententia innodamus omnes illos, qui prædam Clericorum, & locorum Religiosorum, & hominum eorundem receperint scienter, & voluntarie in castris suis, vel emerint; & castra illa, vel villæ, in quibus retenta fuerit præda, cessent penitus a Divinis, quousque damnum datum pro posse studerint emendare. Et licet invasores, & raptores Ecclesiæ in genere sint excommunicati, non tamen evitentur, nisi facti evidentia, vel confessione propria hoc constaret, quousque in specie denunciati fuerint. Et postquam in specie denunciati fuerint, absolutio talium cuilibet Episcopo in sua Diœcesi, auctoritate sacri Concilii est commissa. Item sacro approbante Concilio statuimus, qood quilibet Episcopus in sua Diœcesi denunciet sententias per alium Episcopum latas ad significationem ipsius, & vitet excommunicatos ab eo, & faciat tamquam excommunicatos arctius per suam Diœcesim evitari.

Petrus Archiepiscopus in sexto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Declaratur superior Constitutio, doceturque tantum ad eos pertinere, qui scienter, & sponte cum armis, vel sine armis vim Ecclesiasticis attulerint, aut in res earundem invaserint. Fautores autem, & emptores prædæ, post monitionem legitimam, arbitratu Diœcesani excommunicari debere.

Olim excommunicasse recolimus invasores, raptores, & depredatores hominum Ecclesiarum, rerum Ecclesiasticarum, & locorum Religiosorum, qui bona prædicta rapuerint, vel invaserint violenter; dummodo personæ, de quibus querelam habuerint, paratæ fuerint, prout debuerint, juri stare. Eadem etiam excommunicatione ligavimus fautores, & receptatores prædictorum malefactorum; statuentes, ut quamdiu principales malefactores essent in aliqua villa, vel Civitate, cessarent Ecclesiæ penitus a Divinis. Et si forte principales malefactores absque satisfactione condigna ab hoc sæculo transmigrarent, licet essent in mortis articulo absoluti, eorum corpora non traderentur Ecclesiasticæ sepulturæ, quousque heredes morientium satisfecissent passis injuriam, & damnum datum penitus emendassent; nec prædicti absolvi possent in sanitate, nisi de præmissis omnibus prius satisfecissent passis injuriam competenter. Simili excommunicatione innodavimus omnes illos, qui prædam Clericorum, & locorum Religiosorum, & hominum eorundem scienter receperint, & voluntarie in castris suis, & emptores ab eis; & quod castra, & villæ, in quibus præda esset retenta, cessarent penitus a Divinis, quousque damnum datum studuissent pro posse suo penitus emendare. Verum quidam prædictam Constitutionem perverse intelligentes, eam trahunt ad res modicas, & ad ea, quæ non ex proposito nocendi, sed ex necessitate aliqua, a non credentibus offendere capiuntur. Nos autem perversum intellectum, & dubitationem hojusmodi penitus declarantes, in omnibus supradictis casibus sic duximus declarandam; quod illi tantum intelligantur excommunicati, qui ex proposito, cum armis, vel sine armis violenter invaserint, & destruxerint loca prædicta, & cœperint homines ipsorum, & res eorundem in hoc graviter delinquentes; loca autem in hoc solo casu cessare volumus penitus a Divinis, quamdiu ibi præda fuerit violenter receptata. Fautores autem, & emptores prædæ, post admonitionem legitimam, justa Diœcesani arbitrium excommunicantur. Et si aliquem excommunicatorum prædictorum absque satisfactione condigna mori contigerit, tamdiu careat Ecclesiastica sepultura, quoad usque per heredes ipsius damnum datum per eum sit plenarie passis injuriam, vel eorum heredibus restitutum.

Benedictus, in Concilio primo Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Episcopis facultas permittitur subditos suos absolvendi, qui excommunicati fuerint, vel denunciari per Constitutionem, De invasoribus, & raptoribus &c. Archiepiscopo etiam subditos Suffraganearum, postquam satisfecerint his, quos violarint.

Item, sacro approbante Concilio, plenam concedimus universis nostris Suffraganeis potestatem absolvendi subditos suos, qui excommunicati per ipsos fuerint, vel etiam auctoritate Constitutionis sacri Concilii Tarraconensis contra malefactores, & invasores hominum, & rerum Ecclesiæ promulgatæ; licet dicti excommunicati denunciati fuerint in Concilio Tarraconensi. Item fuit ordinatum, sacro Concilio approbante, quod Dominus Archiepiscopus absolvat subditos Suffraganeorum suorum, qui ad ipsum venerint, excommunicatos ratione Constitutionis sacri Concilii Tarraconensis contra invasores, & raptores, ac malefactores hominum, & rerum Ecclesiæ promulgatæ, præmissa satisfactione, & secundum formam Ecclesiæ; & quod Dominus Archiepiscopus consensum Diœcesani illius, vel illorum excommunicatorum requirat, si sibi visum fuerit expedire.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Presbyteris mutuo se absolvere a minore excommunicatione licere.

Item, sacro approbante Concilio, damus universis nostræ Provinciæ Presbyteris potestatem, quod ad invicem unus alteri possit super minoris excommunicationis sententia absolutionis beneficium impartiri.

Idem

Idem in tertio Concilio Tarracone celebratu.

CAPUT VI.

In locis, in quibus præda vendita, aut alienata fuerit, aut consumpta, cessandum a Divinis, quousque passis injuriam satisfactum fuerit.

Verum cum in Constitutione bonæ memoriæ Domini Petri prædecessoris nostri, quæ incipit, *Olim excommunicasse recolimus*, caveatur, quod loca, ad quæ præda Clericorum, Ecclesiarum, vel personarum Religiosarum, seu hominum eorundem accepta pervenerit, quamdiu ibi fuerit, cessent penitus a Divinis, volentes invasorum, & raptorum excogitatis malitiis, & machinationibus, quantum cum justitia possumus, obviare; declaramus, & constituimus, quod loca, in quibus hujusmodi præda vendita, vel alio modo alienata, seu etiam consumpta fuerit, tamdiu cessent penitus a Divinis, quousque condigna satisfactio damna passis facta fuerit per eosdem.

Idem in eodem.

CAPUT VII.

In locis, ad quæ occisores, & mutilatores Clericorum profugerint, & in quibus violenter detinebuntur Ecclesiastici, cessandum a Divinis, quoad satisfecerint Ecclesiæ arbitrium.

Item cum Clerici, & personæ Ecclesiasticæ majori, quam cæteræ eorundem, debeant privilegio, & immunitate, seu libertate gaudere; sacro approbante Concilio statuimus, quod loca, ad quæ occisores, & mutilatores Clericorum, & personarum Ecclesiasticarum, & capientes eosdem pervenerint, cessent penitus a Divinis, quousque ad judicium Ecclesiæ satisfecerint de commissis. Loca etiam, in quibus Clerici, & personæ Ecclesiasticæ captæ detinebuntur, quamdiu violenter, seu invite detinebuntur ibidem, cessent similiter a Divinis.

Idem in eodem.

CAPUT VIII.

Excommunicantur, qui occisores, & mutilatores Clericorum receptant.

Item, quia facientes, & consentientes, pœna pari sunt damnandi; eodem Concilio approbante, receptatores eorum, qui occidunt, vel mutilant, vel capiunt Clericos, vel personas Ecclesiasticas, excommunicationis sententia innodamus.

Bernardus Archiepiscopus in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IX.

Quibus in locis erunt, qui manus violentas injecerint in Prælatos, ibi cessandum penitus a Divinis, & malefactores nunciandi, & vitandi.

Declarando Constitutiones prædecessorum nostrorum, videlicet Dominorum Petri, & Benedicti bonæ memoriæ; quarum prima incipit, *Olim excommunicasse recolimus*; & secunda, *Cum nos Benedictus*, statuimus, quod quamdiu personæ invasorum, & raptorum rerum Ecclesiæ, & personæ etiam illorum, qui in Prælatos Ecclesiarum Cathedralium, & aliorum locorum Religiosorum Tarraconensis Provinciæ manus injecerint violentas, fuerint in aliqua Civitate, villa, vel Castro Provinciæ supradictæ, aut infra terminos dictorum locorum ejusdem Provinciæ, quod ipsæ Civitates, Castra, villæ, & alia loca cessent, ipsis invasoribus, raptoribus, seu percussoribus præsentibus, penitus a Divinis; & dicti malefactores, percussores, seu raptores, per Rectorem, seu Cappellanum loci illius excommunicati nihilominus nuncientur; & tamquam excommunicati ubique ab omnibus evitentur.

Idem in eodem.

CAPUT X.

Moneantur Episcopi, pariter & Rectores, editas Constitutiones observare; hi sui Diœcesani, illi Concilii Tarraconensis arbitrio, si secus fecerint, de negligentia puniendi.

Statuimus, sacro approbante Concilio, quod quilibet Episcopus Provinciæ Tarraconensis circa observationem præsentis Constitutionis, & omnium Constitutionum a nostris prædecessoribus editarum sit solicitus, & attentus. Rectores autem Ecclesiarum, & Vicarii, seu loca tenentes eorum, Constitutiones easdem ad mandatum sui Diœcesani, vel ejus Officialis inviolabiliter teneant, & observent. Si quis vero de prædictis Rectoribus, Vicariis, Cappellanis, vel eorum loca tenentibus recepto mandato sui Diœcesani, vel ejus Officialis, præsentem, & aliorum prædecessorum nostrorum Constitutiones neglexerit observare, ad sui Episcopi, vel ejus Officialis arbitrium puniatur; & nihilominus teneatur restituere illi, qui petit justitiam, omnes expensas, quas eundo, & redeundo, propter hoc ad Diœcesanum, per juramentum præmissa taxatione Diœcesani, probaverit se fecisse; & ad hoc per Diœcesanum Episcopum compellatur. Diœcesanus vero, qui circa correctionem subditorum suorum, qui super prædictis ejus mandatum, vel Officialis sui neglexerint adimplere, vel circa observationem prædictarum Constitutionum negligens repertus fuerit, vel remissus, iram, & indignationem Omnipotentis Dei, & Beatæ Theclæ incurrat; puniendus nihilominus ad arbitrium Provincialis Concilii, quod in Ecclesia Tarraconensi contigerit in posterum celebrari.

Idem in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XI.

Qui Episcopum quovis modo necaverit, aut violarit, Feudis omnibus, ac Beneficiis Tarraconensis Provinciæ privatur. Ejus vero posteri usque ad quartam progeniem ad Clericatus Ordinem promoveri, aut Ecclesiasticum Beneficium adipisci non possint; quam etiam pœnam Prælatorum inferiorum Officialium & Canonicorum violatores incurrent.

Quoniam exempla præterita cavere nos admonent in futurum; ideirco nos Bernardus miseratione Divina Archiepiscopus Tarraconensis, assistentibus nobis Venerabilibus Fratribus Ac-

Arnaldo Bacinonensi, Roderico Vicensi, Petro Urgellensi, Jacobo Oscensi, Jasperto Valentino, Garcia Tyrasonensi, Roderico Gerundensi, Gulielmo Ilerdensi Episcopis, ac Procuratoribus aliorum Episcopurum absentium; necnon & Capitulorum Cathedralium Ecclesiarum, & Collegiatarum, & quamplurimis aliis presentibus, sacrosancto Tarraconensi approbante Concilio statuimus, ut quicumque instigante diabolo, per se, vel per alium interfecerit, seu vulneraverit, vel ceperit, aut percusserit aliquem Episcopum; omnibus Feudis, ac rebus, & Beneficiis, quæ ab Ecclesiis quibuscumque Tarraconensis Provinciæ tempore sceleris obtinebit, ipso facto perpetuo sit privatus; & pleno jure Ecclesiis, a quibus prædicta obtinuerit, applicentur; nec descendentes ab eodem malefactore usque ad quartam generationem ad gradum aliquem Clericatus promoveantur, nec Beneficium aliquod Ecclesiasticum feudale, vel aliud quolibet in Tarraconensi Provincia assequantur. Et ne minus vindictæ, quam excessus memoria tanti facinoris prorogetur, adjicimus, quod si quis Episcopus, vel alius quicumque Prælatus aliquem de prædictis descendentibus ad aliquem Ordinem promovere, vel aliquod Ecclesiasticum Beneficium, seu quodlibet aliud eidem conferre præsumpserit; a collatione illius Ordinis, quem scienter contulerit, per biennium sit suspensus; & collatio ejusdem Beneficii sit irrita ipso jure, & ea vice per proximum Superiorem de illo Beneficio ordinetur. Si vero aliquem de Prælatis inferioribus Episcopis, vel principalem Officialem Episcopi, vel Canonicum Ecclesiæ Cathedralis ausu temerario quisquam interficere, mutilare, vel capere præsumpserit; ipse, & filii sui incurrant pœnam superius expressam ipso facto. Proviso tamen, quod ipsis Feudis, & possessionibus quibuscumque tantummodo sint privati, quæ ab Ecclesiis, quarum personas sic læserint, modo quolibet obtinebunt; hoc salvo, quod alias super hoc in Canonibus continetur. Et Prælatus, qui tales malefactores, vel filios eorum ad aliquem Ordinem promovere, vel cuiquam tale Beneficium Ecclesiasticum conferre præsumpserit; a collatione illius Ordinis, quem scienter contulerit, per annum noverit se suspensum; & collatio hujusmodi sit irrita ipso jure; & ea vice de Beneficio ipso per Superiorem proximum ordinetur. Quicumque autem ea prædictis malefactoribus, vel filiis suis a quoquam Episcopo scienter, vel ignoranter Ordinem receperit; executionem non habeat suscepti Ordinis, nec Beneficii collatio valeat, ut est dictum; salvis tamen omnibus pœnis Canonicis, quibus per hanc Constitutionem non intendimus in aliquo derogari. Hæc autem statuta salubriter per Diœcesanos Episcopos Tarraconensis Provinciæ singulis annis in suis Synodis, & Diœcesibus præcipimus publicari; & nihilominus hi, qui prædictas pœnas incurrerint, in Synodis nuncientur.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XII.

Episcopus, aut Officialis per Ordinarios requisitus ad quempiam excommunicatum denunciandum, statim, aut infra triduum id facere sub pœna prohibitionis ingressus Ecclesiæ teneatur.

Sollicitat cura suscepti regiminis, ut utilitati subjectorum nunc novarum Constitutionum editione, nunc antiquarum innovatione providere curemus. Sane Constitutiones sacrorum Conciliorum Tarraconensium editæ contra raptores personarum, & rerum Ecclesiasticarum, Religiosorum, & hominum eorundem, ex quibus impiorum audacia coercetur, ac bona Ecclesiastica conservantur, propter quorundam abusum, & negligentiam debitum non sortiuntur effectum. Cum nonnulli trepidantes ubi trepidandum non est, cum requiruntur per locorum Ordinarios, in quorum Diœcesi rapina, vel violentia est commissa, ut prædictas Constitutiones debeant observare; subtiliter causas diffugii nituntur indagare, & inquirere, an præfatæ Constitutiones vendicent sibi locum, in his partes Judicis, cum potius ut meri executores deberent procedere, assumentes. Et idcirco, quia parum est condere jura, nisi sint qui ea tueantur, prædictas Constitutiones approbantes, & confirmantes, sacro approbante Concilio, statuimus, quod quandocumque aliquis Episcopus, vel ejus Officialis, vel vicem gerens, per nos, vel Officialem nostrum, vel per alium Episcopum, vel ejus Officialem, seu etiam vices ejus gerentem nostræ Provinciæ, qui per suas literas significaverit, se servare Constitutiones prædictas contra illum, contra quem petitur ipsas Constitutiones servari, fuerit requisitus, ut denunciet eum excommunicatum juxta memoratas Constitutiones, & eas servet, & faciat observari; & talem in Ecclesia mandet denunciari excommunicatum; ipsas Constitutiones sine aliqua cognitione, & inquisitione statim, vel infra triduum, die qua talis requisitio facta fuerit, minime computata, si in sua Diœcesi requisitus præsens fuerit, vel in loco; ut infra dictum tempus hoc valeat adimplere. Alias quam cito commode fieri poterit, consideratalocorum distantia, observet, & mandet observari, omni appellatione, & exceptione cessantibus. Quod si prædicta contempserit, ut prædicitur, adimplere, tamdiu ingressum Ecclesiæ sibi noverit interdictum, donec ipsas Constitutiones observet, & mandet observari. Ex quo autem dictas Constitutiones fecerit, vel mandaverit observari, ex tunc ipso facto Interdictum absque relaxatione aliqua penitus sit ablatum. Hoc autem proviso, quod propter juris ordinem non servatum processus per Ordinarium, vel ejus Officialem habitus, seu tacta denunciatio nullatenus revocetur; cum multis grassantibus opus sit exemplo, juxta canonicas, & legitimas sanctiones. Item, quia non est ferendus, qui lucrum amplectitur, onus autem subire recusat, sacro approbante Concilio statuimus, omnes personas, cujuscumque status, vel conditionis existant, quæ ex præfatis Constitutionibus commodum recipiunt, subjacere, & esse subjectas ipsis Constitutionibus, si deliquerint in his, quæ in ipsis Constitutionibus continentur, & contra tales personas juxta tenorem ipsarum Constitutionum esse rigide procedendum; salvis Constitutionibus sacrorum Conciliorum Tarraconensium in favorem Episco-

porum factis, quibus cautum est, quod Episcopi hujusmodi Constitutionibus contra raptores, & invasores rerum Ecclesiasticarum editis non ligentur.

Idem in eodem.

CAPUT XIII.

Cessandum a Divinis in illorum praesentia, qui in Cathedralis Ecclesiae Canonicum, aut Collegiata Praelatum, aut vocem in Capitulo habentem, aut Ordinis Militiae Commendatorem, vel Hospitalium S. Joannis Hierosolymitani manus violentas injecerint, aut alio modo laeserint.

Officii nostri debitum circa dispendia, quae per nonnullos Ecclesiis, & personis Ecclesiasticis, & eorum hominibus, & rebus indebite afferuntur, deliberatione provida exigentes salubris remedii appositione, talium temeritatem duximus praescindendam. Et idcirco sacri approbatione Concilii confirmantes omnes Constitutiones per praedecessores nostros editas, & specialiter contra raptores, & invasores personarum, & rerum Ecclesiasticarum, addendo eisdem statuimus, quod quicumque de caetero in Canonicum Ecclesiae Cathedralis, vel Praelatum Ecclesiae Collegiatae, vel Clericum, qui vocem habeat in communibus tractatibus Capituli Ecclesiae Cathedralis, vel in Commendatorem Ordinis Militiae Templi, vel Hospitalis S. Joannis Hierosolymitani manus injecerit temere violentas, vel Terras, vel loca Praelatorum, Ecclesiarum, vel Templariorum, aut Hospitaliorum, vel aliorum locorum Religiosorum cum exercitu invaserit, arbores scindendo, vel talando, aut ignem immittendo, aut grave damnum alias irrogando, praeter sententiam excommunicationis, quam ex tali delicto se noverit incurrisse, & ultra alias poenas contra tales statutas, ubicumque ipse fuerit, cessetur penitus a Divinis. Et quicumque cum exercitu Terras Praelatorum, vel Ecclesiarum, vel locorum Religiosorum invaserint, ut est dictum, & moniti infra mensem non satisfecerint, omnibus Feudis, quae ab Ecclesiis, vel personis, aut locis religiosis tenebunt, quae sic laeserint, perpetuo sint privati; salvis omnibus aliis poenis contra tales statutis, quibus per hanc Constitutionem non intendimus in aliquo derogare.

Idem in eodem.

CAPUT XIV.

Cessatio a Divinis juxta Decretalem: Alma mater, *moderanda.*

Item cum in quibusdam Constitutionibus sacrorum Conciliorum Tarraconensium sit cautum, quod in certis casibus debeat cessari penitus a Divinis, sacro approbante Concilio declaramus praedictam cessationem debere fieri, prout tempore generalis Interdicti per Constitutionem Sanctissimi Patris Domini Bonifacii Papae VIII. quae incipit: *Alma mater*; & per alias Constitutiones Canonicas est statutum.

Erimius de Luna Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XV.

Qui personam Ecclesiasticam quovis modo in vitae, fortunarumve dimicationem ausus fuerit provocare, ipso facto sit excommunicatus; & si Clericus extiterit, Beneficiis sit privatus, aut perpetuo inhabilis, si careat Beneficio.

Praedecessorum nostrorum, qui condemnaverunt abusum execrabilem diffidandi Praelatos, & personas Ecclesiasticas, vestigiis inhaerentes, sacro approbante Concilio statuimus, ut si quis deinceps, cujuscumque status, conditionisve existens, diffidaverit, seu acuidaverit diffidari, seu acuidari fecerit, vel procuraverit publice, vel occulte Archiepiscopum, vel Episcopum, vel eorum Officiales, vel Praelatum, aut Religiosum, vel alium Clericum Beneficiatum, vel alium in sacris Ordinibus constitutum, seu praedictorum occasione homines, & loca eorum administrationi commissa acuidaverit, sive in hoc scienter dederit consilium, auxilium, vel favorem; ipso facto sententiam excommunicationis incurrat, & denuncietur excommunicatus quotidie, dum in excommunicatione persisterit, pulsatis campanis, & candelis extinctis. Et nihilominus Terra, seu loca, aut Castra ipsius, si qua habuerit, eo ipso subjaceant Ecclesiastico Interdicto, a qua sententia nullatenus absolvatur, nec Interdictum ipsum relaxatur, donec de injuria, & damnis propterea irrogatis satisfecerit competenter. Quod si Clericus, cujuscumque status, vel conditionis existens, aut Religiosus in his deliquerit, si Beneficium Ecclesiasticum, vel administrationem obtineat, praeter poenas praedictas, a Beneficiis omnibus, & administratione sit eo ipso privatus; si vero Beneficiatus non fuerit, perpetuo sit inhabilis ad Ecclesiasticum Beneficium obtinendum, donec secum super hoc per Sedem Apostolicam fuerit dispensatum.

Idem in eodem.

CAPUT XVI.

Judices saeculares injuriose compellentes Ecclesiasticos coram se litigare, publice excommunicandi.

Ecclesiastica jurisdictio a saeculari distincta esse dignoscitur, & una per alteram impediri non debet, sed potius adjuvari. Quia vero nonnulli saeculares Judices statuta Canonum circa haec edita contemnentes, Clericos, & alias personas Ecclesiasticas super rebus suis, & caussis injuriose coram se compellunt in judicio litigare, & alias personas recurrentes ad Ecclesiasticum forum super caussis, quae ad idem forum Ecclesiasticum de Jure, vel de antiqua consuetudine pertinere noscuntur, ad desistendum compellant; sacro approbante Concilio statuimus, & universis, & singulis Praelatis in virtute sanctae obedientiae praecipiendo mandamus, quatenus statutum felicis recordationis Bonifacii Papae VIII. quod incipit: *Quoniam ut intelleximus*, in suis Episcopalibus Synodis, ac in Ecclesiis, etiam suarum Dioecesium,

sum, ubi expedire viderint, faciant publicari, prædictosque Judices excommunicatos publice nunciari.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XVII.

Qui Interdictum, vel cessationem a Divinis observari in Cathedrali Ecclesia, vel circumvicinis intellexerit, idipsum in sua Ecclesia, Episcopi mandato non expectato, quamprimum faciat.

Cum affectata ignorantia, maxime in viris Ecclesiasticis, reprobetur, præsenti Constitutione sancimus, quod si Rector aliquis, vel Vicarius Provinciæ Terraconensis in Cathedrali, vel convicinis sibi Ecclesiis ad mandatum sui Episcopi, vel Officialis ejusdem, sciverit contra personas aliquas Constitutiones sacri Concilii Tarraconensis, per quas a Divinis cessatio indicitur, observari, ita quod ipsis personis præsentibus cessetur ibidem a Divinis, in sua Ecclesia, & Parochia eas servet, & ipsis personis præsentibus, non expectato mandato alio, cesset similiter a Divinis. Et, si contrarium fecerit, ipsum in alias pœnas incidere declaramus, in quas incideret, si mandatum hujusmodi habuisset.

Idem in eodem.

CAPUT XVIII.

Excommunicantur qui invasorum, & raptorum Ecclesiarum corpora, donatis per eorum hæredes non restitutis, sepelierint.

Cum in Constitutione Domini Petri, quæ incipit, *Item cum quidam*, caveatur expresse, quod si principales malefactores absque satisfactione in mortis articulo fuerint absoluti, eorum tamen corpora non tradantur Ecclesiasticæ sepulturæ, donec per hæredes morientium damnum passis satisfactum fuerit competenter; ideo attendentes, quod verba intelligenda sunt cum affectu, sacro approbante Concilio excommunicamus omnes, qui de cætero talia corpora, donec satisfactum fuerit, ut prædicitur, scienter tradiderint Ecclesiasticæ sepulturæ; & qui in hoc dederint consilium, aut auxilium, & favorem. Et quia ridiculum quodammodo reputatur, non vitari per Prælatos, & Clericos, eos, qui ob rerum, & Ecclesiarum tutelam per alios vitari mandantur; præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ Prælatis, & Clericis quibuscumque, ne illos, contra quos Constitutio observabitur, ad mensam suam recipere audeant, vel etiam invitare.

Idem in eodem.

CAPUT XIX.

Qui Clericis sua jura tribui quoquomodo impediunt, publice excommunicandi.

Decernimus, temporale dominium, vel juridictionem aliquam obtinentes, vel etiam exercentes, qui voce præconis, vel aliter prohibuerint, ne Clericis, vel personis Ecclesiasticis redditus, vel aliqua, quæ debentur eis, debita exsolvantur, aut justitiam eisdem Clericis, & personis de suis debitoribus, seu malefactoribus facere denegaverint, vel mandaverint denegari; vel eosdam Clericos, seu personas Ecclesiasticas banniverint, seu banniri mandaverint, & dantes super his consilium, auxilium, vel favorem, excommunicationis sententiæ subjacere præcipientes, tales per locorum Episcopos, vel eorum Officiales ordinarios, quousque de injuria, & damnis satisfecerint competenter, excommunicatos publice nunciari.

Idem in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XX.

Hostiliter contra Clericos se gerentes, & Ecclesiasticorum hostibus faventes, in Constitutionem contra eos editam, qui Clericos in dimicationem vitæ, & fortunæ provocant, etiam incurrant.

Ad reprimendam audaciam perversorum Clericos, seu personas Ecclesiasticas diffidantium, seu procurantium diffidari, aut eorum occasione homines, vel loca eorum, fuit dudum in Provinciali Concilio Tarraconensi constitutum, quod facientes talia incurrerent excommunicationis sententiam ipso facto, & Terra eorum esset supposita Ecclesiastico Interdicto. Verum quidam non attendentes mentem ipsius Constitutionis, sed verba, ac pœnas ejusdem astuta calliditate vitare volentes, contra illos, quos dicta Constitutio diffidari prohibet, guerram absque diffidamento faciunt; seu eos, & homines, loca, vel bona eorum per modum guerræ, seu hostiliter, aut aliter cum turba, seu hominibus coadunatis ex proposito damnificant, & invadunt; quamquam contra personas Ecclesiasticas, seu homines, aut bona, aut loca eorum guerra fieri non possit. Nos igitur Joannes miseratione Divina sanctæ Alexandrinæ Sedis Patriarcha, & administrator in spiritualibus, & temporalibus Ecclesiæ Tarraconensis a Sede Apostolica deputatus, sacri approbatione Concilii, attendentes eos, qui talia agunt, non minus, sed plus delinquere, quam simpliciter diffidantes, eam Constitutionem, quæ ad hoc facta exstitit, ne damna Ecclesiis, Clericis, seu personis Ecclesiasticis inferrentur, locum habere decernimus, quantum ad omnia ejus Capitula, ut etiam contra illos, qui absque diffidamento prædicta faciunt, vel aliquid prædictorum, & qui in hoc dederint auxilium, consilium, vel favorem; adjicientes dictam Constitutionem locum habere etiam contra eos, qui prædictos diffidantes, guerrificantes, seu malefactores in locis suis receptaverit, sive defensaverint publice, vel occulte. Quam quidem pœnam etiam locum habere decernimus contra omnes, qui in dictis criminibus, seu delictis persistunt; nisi infra duos menses a tempore hujus Constitutionis continue computandos satisfecerint de eisdem. Statuimus etiam, eodem Concilio approbante, quod præsentem Constitutionem, & alias con-

tra raptores, & invasores personarum Ecclesiasticarum, rerum, & bonorum, & hominum eorundem diffidatores, malefactores, damnificantes, receptatores, ac fautores, & defensores prædictus editas, nos Patriarcha administrator prædictus, & Archiepiscopi Tarraconenses, qui pro tempore fuerint, per quemcumque fuerimus requisiti, & etiam sine requisitione, ex Officio pro nobis, & Ecclesia Tarraconensi, ac Canonicis ejusdem, ac familiaribus nostris potissimus libere per totam Tarraconensem Provinciam observare, facere observari, & secundum earum formam procedere, ac procedi facere super eis; & supar his subditi Suffraganeorum nostrorum teneantur nobis, & dictis Archiepiscopis obedire; non solum pro committendis in futurum contra Constitutiones prædictas; immo pro his, quæ contra eas sunt etiam jam commissa.

Idem in eodem.

CAPUT. XXI.

Excommunicatorum receptatores tribus Dominicis, vel festivis diebus denunciatorum excommunicandi. Quos Prælati, & eorum Officiales, licet absque pecunia, diligenter persequi curabunt.

Pia consideratione Prædecessores nostri excommunicantes Invasores, raptores, & depredatores hominum Ecclesiarum, Ecclesiasticarum rerum, & locorum Religiosorum, ac fautores, & receptatores eorum, provide statuerunt, quamdiu malefactores principales hujusmodi in aliqua Villa, vel Civitate existerent, Ecclesias cessare penitus a Divinis; prohibendo tales ab excommunicatione absolvi, donec de premissis satisfecerint competenter. Consideraverunt namque, quod malefactores principales hujusmodi expulsi a Civitatibus, & Villis, ad quas eos venire contingeret, rubore titulis, ad humilitatis, & debitæ satisfactionis, ac reconciliationis facilius inclinarentur effectum. Sed, prob dolor! quia interdum Constitutiones super his editæ debite non servantur, hujusmodi excommunicatio, quæ contra formam dictarum Constitutionum faciliter relaxatur, in animarum periculum deducitur in contemptum. Nam vix aliquis participationem talium excommunicatorum evitat, nullus etiam de suis Civitatibus, vel Villis eos expellit, & ex hoc sequitur, quod ipsis excommunicatis in Civitatibus, & Villis remanentibus, cum cessent Ecclesiæ a Divinis, participatio Divinorum multis insontibus subtrahitur, divinum Officium intermittitur, ac juri Ecclesiarum in proventibus, & obventionibus debitis detrahitur, & honori; & quod horrendum est dicere, dictis excommunicatis interdum, propter munera eis oblata de Civitatibus, vel Villis ad horam, & tempus modicum exeuntibus, quod in eorum pœnam spiritualem statutum est, in præmium, seu lucrum eorum vertitur temporale, & sic quod ad defensionis præsidium est inventum, ad iniquitatis dispendium retorquetur. Cupientes igitur Constitutiones prædictas debitum sortiri effectum, & prædictam excommunicationem deduci nullatenus in contemptum; hoc statuto perpetuo, sacro approbante Concilio, excommunicamus omnes, qui scienter hujusmodi malefactores excommunicatos, postquam in Ecclesia Parochiali per tres dies Dominicos, vel festivos denuntiati fuerint, publice excommunicati in ipsa Parochia, suis locis ad hospitandum, vel habitandum receperint, vel receptos sustinuerint in domibus, vel hospitiis, aut eos per alios recipi mandaverint, vel fecerint; quos statim ex suo officio, etiam absque requisitione cujuscumque Episcopi, & eorum Officiales principales, & alii pro Episcopis jurisdictione utentes, excommunicatos denuntient usque ad satisfactionem condignam. Præcipimus insuper omnibus Episcopis Provinciæ Tarraconensis, a Vicariis, & Officialibus eorumdem, quod circa observationem illius, & aliarum Constitutionum se exhibeant promptos, favorabiles, & benignos. Et ut libentius ad observationem Constitutionum hujusmodi procedatur, prohibemus Officialibus, & Vicariis Episcoporum principalibus, & aliis pro Episcopis jurisdictione utentibus, ne pro causæ cognitione, vel processu faciendo contra malefactores hujusmodi aliquam pecuniam prætextu salarii, vel laboris exigant, vel etiam recipiant; nec prætextu hujusmodi habendæ pecuniæ, vel eo quia salarium non habebunt, differant scienter procedere, cum fuerit procedendum; alioquin eo ipso suspensi sint ab Officiu, & Divinis. Prohibemus etiam Episcopis, & Vicariis, & Officialibus eorumdem, ne ad cognitionem, vel processum hujusmodi faciendum, aliquem, vel aliquos debeant delegare; cum unus hujusmodi eis incumbere dignoscatur. Postquam autem contra aliquem, vel aliquos ipsas Constitutiones duxerint publicandas, eosque ut excommunicatos fecerint evitari, contra eos exigente contumacia requisiti procedant, quilibet videlicet contra suos subditos, ex suo puro, & mero officio, Censuram Ecclesiasticam aggravando; nec tales malefactores, aut fautores, vel receptores eorum absolvant, donec de damnis, & injuriis propterea irrogatis satisfactum fuerit competenter. Imponant insuper absolutis, sub debito præstiti juramenti, talem pœnitentiam pro commissis, quod pœna docente cognoscant, quantum excesserint cessationi hujusmodi causam dando, seu aliter excommunicatis hujusmodi obsequia exhibendo. Quam pœnitentiam si forte agere contempserint, in pristinam excommunicationem, in quam eos in hoc casu reincidere decernimus, ipsos denuntient recidisse. Qui vero eos aliter duxerint absolvendos, ad interesse illis, qui taliter damnificati fuerint, teneantur, & Divinæ subjaceant ultioni, ac judicio Concilii subsequentis. Nos autem Patriarcha, administrator Ecclesiæ Tarraconensis prædictus, & successores nostri, qui pro tempore fuerint Archiepiscopi Tarraconenses, in nobis, & Officialibus nostris hanc Constitutionem, & alias supradictas per omnia observabimus, & observari etiam faciemus.

Ar-

Arnaldus Cescomas Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXII.

Dubia, & ipsorum responsiones, seu determinationes circa sacri Concilii Tarraconensis Constitutiones de invasoribus ordinata in quinto Concilio per Dominum Arnaldum Archiepiscopum Tarraconae celebrato; quae pro Constitutionibus habentur, seu servari mandantur.

PRIMUM DUBIUM.

In Constitutione, *Item cum quidam*, dicitur, quod invasores, & raptores rerum Ecclesiasticarum sunt excommunicati, & quod ipsis praesentibus cessetur a Divinis; & in Constitutione, *Olim*, declaratoria ipsius, dicitur, quod illi tantum sunt excommunicati, qui ex proposito cum armis, & sine armis violenter invaserint, vel destruxerint loca Ecclesiarum. & ceperint homines ipsorum locorum, & res eorundem, in hoc graviter delinquentes. Nunc vero dubitatur, utrum solum tales sint excommunicati propter verbum exclusivum? & utrum praedicta omnia requirantur? cum copulative ponantur, vel generaliter sint excommunicati omnes malefactores.

Determinatio primi dubii.

Videtur, quod ita interpretata est consuetudo, quod invasores, raptores, & depraedatores Clericorum, hominum Ecclesiarum, Ecclesiasticarum rerum, & locorum Religiosorum sunt excommunicati, & quod verba in Constitutione, *Olim*, posita, intelligi debeant disjunctiva.

SECUNDUM DUBIUM.

Item, in dicta Constitutione, *Item cum quidam*, dicitur, quod receptatores, & fautores talium sint excommunicati, & in dicta Constitutione, *Olim*, dicitur, quod excommunicentur.

Determinatio secundi dubii.

Videtur, quod fautores, & receptatores sint excommunicati per Constitutionem, *Item cum quidam*, & per Constitutionem, *Olim*, quae dicit, excommunicentur, debeant denunciari, ac publicari excommunicati.

TERTIUM DUBIUM.

Item in dicta Constitutione, *Item cum quidam*, dicitur, quod praesentibus praedictis principalibus invasoribus in aliqua Civitate &c. cessetur penitus a Divinis, & in dicta Constitutione, *Olim*, quod solum loca, in quibus praeda violenter accepta fuerit, cessent a Divinis; & si per Constitutionem, quae incipit, *Declarando*, debet cessari praesentibus invasoribus &c. remanet primum dubium, videlicet, qui in hoc casu dicantur esse invasores, & esse excommunicati; cum in dicta Constitutione, *Declarando*, non sint excommunicati.

Determinatio tertii dubii.

Videtur idem respondendum, quod ad primum dubium, quod cessetur ubicumque fuerint principales malefactores, sed in locis, in quibus praeda recepta fuerit, cessetur, quamdiu ibi praeda fuerit, vel ubi fuerit vendita, aut alias alienata, seu etiam consumpta.

QUARTUM DUBIUM.

Item, cum in dicta Constitutione, *Declarando*, dicatur, quod cesset a Divinis, quamdiu praedicti fuerint in locis, vel infra terminos locorum; dubitatur, quomodo intelligantur termini locorum. Et, si dicatur, quod ponuntur ibi pro terminis Parochiarum; quid erit, cum in una Civitate, vel loco sint multae Parochiae?

Determinatio quarti dubii.

Videtur, quod in Ecclesia, vel in Ecclesiis Civitatis, Villae, Castri, vel loci, ubi malefactores praesentes fuerint, vel praeda detenta, aut vendita, vel alienata, vel consumpta fuerit, cessetur a Divinis, & in Suburbiis, & continentibus aedificiis eorundem, aestimandum, ad arbitrium Dioecesani Episcopi, vel ejus Officialis, taliter quod nervus non contemnatur Ecclesiasticae disciplinae. Sed si Ecclesia Parochialis extra Castrum, Villam, vel populationem fuerit, cessetur ibi, quamdiu malefactor in Parochia fuerit; & quod aliter ac nunc non curetur de terminis locorum, vel Parochiarum.

QUINTUM DUBIUM.

Item, cum in dictis Constitutionibus, *Item cum quidam*, &, *Olim*, dicatur, quod loca, in quibus praeda recepta fuerit, cessent a Divinis; utrum intelligatur, scienter, vel ignoranter, & quorum scientia requiratur.

Determinatio quinti dubii,

Videtur, quod scientia hominum loci requiratur, & quod pro scientia habeatur, si publica sit fama in loco, quod praeda est ibi.

SEXTUM DUBIUM.

Item, cum in Constitutione, *Item cum quidam*, dicatur, quod tales non evitentur, nisi facti evidentia, vel confessione propria hoc constaret, dubitatur; si etiam tunc Rector Ecclesiae possit eos vitare, & ipsis praesentibus cessare; & facit ad hoc Constitutio, *Item statuimus*, ubi dicitur, quod Rectores ad mandatum Episcopi, vel ejus Officialis dictas Constitutiones servent.

Determinatio sexti dubii.

Videtur, quod nullus astringatur ad observationem cessationis, donec cessatio per Episcopum, vel ejus Officialem, vel vices gerentem Episcopi sit indicta.

SEPTIMUM DUBIUM.

Item, cum ibi dicatur Officialis, & in constitutionie, *Sollicitus*, dicatur, cum per Epi-

Episcopum, vel ejus Officialem, seu ejus vices gerentes, videtur intelligendum de principali Officiali, præsertim cum in cessationibus requiratur magna solennitas, nec Judex delegatus possit Terram interdicere, nisi sibi specialiter sit commissum.

Determinatio septimi dubii.

Videtur, quod non solum Episcopi, & eorum Officiales principales, sed etiam Foranei, seu Decani, qui habent cognitionem universitatis causarum criminalium, possint processum facere, quem fieri desiderant Constitutiones prædictæ, citra tamen indictionem, quam faciunt Episcopi, vel Vicarii Generales, aut Officiales principales eorum. Pro liberatione vero personarum Ecclesiasticarum, Decani cessationem, cum ei locus fuerit, indicere non vetantur.

OCTAVUM DUBIUM

Item, an Constitutio habeat locum ubi homines Ecclesiæ inter se damnum sibi inferunt.

Determinatio octavi dubii.

Videtur, quod si homines alicujus loci Ecclesiæ inter se guerrificando, vel alias damnum dederint, non sit locus Constitutioni. Si vero homines unius loci Ecclesiæ ex proposito invaserint, rapuerint, vel deprædati fuerint homines alterius loci Ecclesiæ, locus est Constitutioni.

NONUM DUBIUM.

Item, si constat, quod dicta Constitutio habet locum, an possit Episcopus, vel Officialis eam non servare, & de Jure communi procedere, cum pœna Legis non sit in arbitrio judicantis.

Declaratio noni dubii.

Videtur, quod si Episcopus, vel Officialis ejus requiratur servare Constitutionem, cum locus Constitutioni fuerit, teneatur eam servare, & indicere cessationem auctoritate ejusdem, nisi aliud pars requirens duxerit tolerandum. Ubi vero Prælatus ex suo tantum procedat officio, in sua remaneat libera potestate, utrum in totum, vel in partem servet eandem.

DECIMUM DUBIUM.

Item, si facta restitutione debet cessari, donec excommunicatus fuerit absolutus.

Determinatio decimi dubii

Videtur, quod facta restitutione rapinæ, vel liberatione personæ detentæ, debeat tolli cessatio.

UNDECIMUM DUBIUM.

Item, an propter invasorem, seu raptorem captum, sit cessandum, cum recedere non possit.

Determinatio undecimi dubii.

Videtur, quod propter illum, qui captus sine fraude tenetur, non debet cessari.

DUODECIMUM DUBIUM.

Item, cum in Constitutione, *Pia*, dicatur, quod Episcopi, & eorum Officiales, non per delegatos, sed per se ipsos faciant Constitutionis processum, dubitatur, utrum possint delegare aliis testium receptionem producendorum ad instructionem negotii, & utrum talibus delegatis liceat absque pœna dictæ Constitutionis, *Pia*, recipere salarium pro labore.

Determinatio duodecimi dubii.

Videtur, quod absque dubio hujusmodi delegationes fieri possint. Sed caveant ubi Officiales, quod non participent in salario delegatorum, quia alias prædictam pœnam non evitabunt.

CAPUT XXIII

Finis Bullæ præinsertæ Domini Clementis Papæ VI. confirmatoriæ præcedentium Constitutionum, & dubiorum, ac declarationum eorum.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ratificationis, & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem contra hanc paginam attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Avinioni, nono Kalendas Julii, Pontificatus nostri anno decimo.

CAPUT XXIV.

Vetantur Abbatissa, & Conventus Monasterii Vallisdonzellæ, Divina per Sacerdotes curare celebrari, cum in Diœcesi Barcinonensi cessatur a Divinis.

CLEMENS PAPA VII.

Clemens Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Justis petentium votis libenter annuimus, eaque favore prosequimur opportuno. Sanè petitio Venerabilis Fratris nostri Raymundi Episcopi & dilectorum filiorum Capituli Barcinonensis nobis exhibita continebat, quod olim bonæ memoriæ Petrus, Benedictus, ac Bernardus, & Rodericus necnon Eximinus, & Arnaldus Archiepiscopi Tarraconenses, ac Joannes Patriarcha Alexandrinus, tunc administrator Ecclesiæ Tarraconensis in spiritualibus, & temporalibus, auctoritate Apostolica deputatus, in suis Provincialibus Conciliis, eisdem approbantibus Conciliis quasdam Constitutiones pro bono, & tranquillo statu Cleri Provinciæ Tarraconensis, ac favore Ecclesiasticæ libertatis ipsius, diversis temporibus ediderunt; idemque Joannes Patriarcha administrator, & Arnaldus Archiepiscopus, nonnulla quibusdam ex Constitutionibus ipsis addiderunt, & aliquas ex ipsis etiam declararunt; quodque per eas Ecclesiæ Civitatum, Villarum, & locorum dictæ Provinciæ debent in certis casibus expressis in ipsis contra invasores, raptores, deprædatores hominum Ecclesiarum, rerum, & locorum Religiosorum, ac nonnullas alias personas in Constitutionibus expressas eisdem, a Divinis cessare, & quod postmodum felicis recordationis Clemens Papa VI. prædecessor noster, illas ex certa scientia confirmavit; quodque dilectæ in Christo filiæ, Abbatissa, & Conventus Monasterii Vallisdonzellæ extra muros Barcinonenses, Cisterciensis Ordinis, quibus nuper, ut quotiescumque contingeret, Ecclesias, vel Monasteria Civitatis, vel Diœcesis Barcinonensis, vel ipsam Civitatem quovis modo, & casu interdici, liceret eis in dicto

eorum

earum Monasterio Missam, & alia Divina Officia januis apertis, & campanis pulsatis, excommunicatis, & interdictis exclusis, per Presbyteros idoneos alta voce facere celebrare, auctoritate Apostolica per nostras Literas duximus indulgendum, prætextu Literarum ipsarum, in quibus de dictis Constitutionibus, additionibus, & declarationibus nulla fit mentio, tempore, quo contra invasores, raptores, & deprædatores hujusmodi, vel alias vigore prædictarum Constitutionum in Ecclesiis, & Monasteriis Civitatis ipsius, quæ de Provincia prædicta existit, generaliter a Divinis cessatur, hujusmodi Divina alta voce, apertis januis, & pulsatis campanis in dicto ipsarum Monasterio, quod etiam in Provincia ipsa existet, faciunt celebrari; quodque propterea plurima inconvenientia secuta fuerunt, & majora sequi verisimiliter dubitatur; cum invasores, raptores, & deprædatores præfati in Civitate prædicta stare eo liberius permittantur, quod populus Civitatis ipsius, tempore cessationis hujusmodi ad eadem Divina ad idem Monasterium admittitur, sicque satisfactio retardatur, & nervus Ecclesiasticæ contemnitur disciplinæ. Nos igitur attendentes, quod indultum hujusmodi, dum in Ecclesiis, vel Monasteriis, aut Civitate prædictis, vigore Constitutionum ipsarum a Divinis cessatur, locum habere non potest, cum Interdictum Ecclesiasticum, & hujusmodi cessatio a Divinis non medicum differre noscantur, dictorum Episcopi, & Capituli in hac parte supplicationibus inclinati, eisdem Abbatissæ, & Conventui tenore præsentium districtius inhibemus, ne prætextu hujusmodi indulti, tempore, quo in Civitate prædicta, vel ejus Ecclesiis vigore dictarum Constitutionum ab hujusmodi Divinis cessari debebit, ipsa in dicto Monasterio celebrent, aut celebrari faciant, seu permittant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Avinione quarto Nonas Junii, Pontificatus nostri anno decimo.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPVT XXV.

Qui publice denunciatus Clericus absolvi neglexerit, pecunia multandus, & si ultra annum persliterit, officio, & Beneficio suspendendus.

Cum medicinalis sit excommunicatio, non mortalis, disciplinans, non eradicans; dummodo is, in quem lata fuerit, non contemnat; hoc consultissimo statuimus edicto, quod si Clericus in quocumque Ordine constitutus canonice fuerit excommunicationis vinculo innodatus, & publice nunciatus, & negligens in absolutione petenda per sex menses continue in excommunicatione ipsa contumaciter ex certa scientia persliterit; quia nihil obedientia prodesse videtur humilibus, si ejusdem contemptus contumacibus non obesset; si Beneficium Ecclesiasticum habuerit, pœnam viginti morapetinorum incurrat; quod si Beneficiatus non fuerit, pœnam decem morapetinorum præstare cogatur ærario sui Ordinarii applicandam. Si vero propriæ salutis oblitus, per annum continuum in prædicta excommunicationis sententia perduraverit, Pharaonico animo damnabiliter obstinatus; quia crescente contumacia crescere debet & pœna, statuimus, ut 40. aureos suo Ordinario applicandos solvere teneatur; si vero ultra annum in excommunicatione persliterit, tamdiu ab officio, & omnibus Beneficiis, quæ obtinet, sit eo ipso suspensus, donec se absolvi fecerit; & postea nihilominus tanto tempore, quanto post annum, ut præmittitur, in excommunicatione permanserit, nec per Ordinarium aliter possit absolvi, nec pœna prædicta remitti; aliter autem absolutio impensa nullius penitus sit momenti.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXVI.

Religiosi, & non exempti, sicut pro se Constitutiones Tarraconenses admittunt, si in eas alii commiserint, ita contra se admittere teneantur.

Frequens plurimorum clamor nostrum propulsavit auditum, quod nonnulli Religiosi, exempti, & non exempti, etiam de Ordine Militari, potius propriis, quam Reipublicæ nostræ Provinciæ commodis inhiantes, cum eis in personis propriis, locis, hominibus, vel aliis bonis suis injuriæ, damna aliqua, seu violentiæ per quempiam irrogantur, nos, seu Curiam nostram, & Venerabilium Fratrum nostrorum Suffraganeorum adeunt, ut sibi per Constitutiones in Sacris Conciliis Tarraconensibus contra invasores, captores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, rerum Ecclesiasticarum, & locorum Religiosorum factas, & salubriter emendatas succurratur de remedio competenti in dictis Constitutionibus expresso; quod quidem remedium, cum contra ipsos in dictas Constitutiones committentes ad instantiam aliquorum, vel alias ex officio proceditur, non curant admittere, nec eisdem volunt subjici, sed potius liberari; obliti consilii Sapientis, quo cavetur, patere Legem, quam tu ipse tuleris; & Canonicarum, & Imperialium Legum, quæ publice confitetur, quod quisque juris in alterum statuit, ipse debet eo uti; frustra Legis auxilium implorat, qui committit in Legem. Nos igitur præfatus Archiepiscopus, approbatione ejusdem Sacri Concilii statuimus, quod dicti Religiosi, etiam si fuerint de Ordine Militari, sicut pro se dictas Constitutiones admittunt, contra se, si in eas commiserint, admittere teneantur. Quod nisi fecerint, dictarum Constitutionum commodo, & auxilio præsentis sanctionis auctoritate, ipso facto decernimus esse privatos; præcipientes dictis nostris Suffraganeis, Vicariis, & Officialibus eorumdem, ne in eo ausu ad instantiam ipsorum, nec ex Officio dictas Constitutiones observent.

Idem

Idem in eodem.

CAPUT XXVII.

Cessandum esse a Divinis in eorum præsentia, qui exsecutores, seu nuncios Curiarum Ecclesiasticarum, quoquomodo per se, vel per alium læserint.

Procedit a rationis, & juris tramite, quod ubi majus est periculum, ibi proculdubio est plenius, & salubrius providendum. Quam autem grave sit, & omnium dispendiis, & quot, & quantis sit plenum periculis, Ecclesiasticæ jurisdictionis exercitium nostræ Provinciæ, his præsertim temporibus exercere; non solum exacti consideratio temporis docuit, sed considerata etiam prudenter præsentis temporis discrimina indicant; quia nonnulli temporale dominum obtinentes, suis terminis non contenti, falcem suam in alienam segetem imponere non verentur, satagentes jurisdictioni Ecclesiasticæ, quantum possunt, illudere, ac eam etiam exquisitis coloribus usurpare. Exsecutores namque, seu Nuncios nostrum, & Venerabilium Fratrum nostrorum, Vicariorum, aut Officialium literas eis, & subditis suis, seu in dominio ipsorum consistentibus, justitiæ differentes non solum capiunt, sed etiam interimunt, vulnerant, & atrociter verberant, ac præcepta suis subditis faciunt de interimendis eisdem, in Dei offensam notoriam, & ipsorum grande periculum animarum. Quapropter nos Archiepiscopus supradictus, prout decet, & expedit, talia attentantes, qui ipso jure tamquam impedientes jurisdictionem Ecclesiasticam, excommunicati existunt, congruis remediis ab hujusmodi ausibus retrahere, & ad Dei semitam reducere cupientes; sacro approbante Concilio statuimus, quod si talia & tam nefanda crimina, quod absit, per aliquem Ducem, Marchionem, Comitem, Vice comitem, Nobilem, Baronem, Militem, Civem, burgensem, generosum, vel non generosum, & Officiales eorum, Consules, Paciarios, Consiliarios Civitatum, vel Villarum, Castrorum, & Locorum temporale dominium obtinentes, vel aliquem ejus loco in nostra Provincia Tarraconensi commissa de cætero fuerint, omnia Loca, Castra, seu Villæ committentis hujusmodi facinus in Diœcesi, in qua commissum fuerit, constituta, ipso facto sint supposita Ecclesiastico Interdicto. Quod quidem Interdictum in Ecclesiis Cathedralibus, & propinquioribus circumvicinis Ecclesiis, si commode alibi denunciari non poterit, sufficiat publicari, & processus necessarius fieri in eisdem.

Idem in eodem.

CAPUT XXVIII.

Absolutio ad cautelam prohibetur concedi invasoribus excommunicatis, & de facto concessa non valere declaratur.

Naturalis dictat ratio, ac experientia manifestat, quod novis morbis nova convenit antidota præparari. Cum autem ab aliquibus citra temporibus nonnulli excommunicati auctoritate Constitutionum sacrorum Conciliorum Tarraconensium contra invasores, raptores, & deprædatores hujusmodi Ecclesiarum, rerum Ecclesiasticarum, & locorum Religiosorum salubriter promulgatarum munus absolutionis ad cautelam obtinere nitantur, quod numquam, vel raro fieri consuevit, approbatione ejusdem sacri Concilii, hoc fieri prohibemus; statuentes, quod si de facto fuerint absoluti, non valeat absolutio si obtenta.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXIX.

Procedendum in Dominos temporales, qui Clericos privilegium Clericale allegantes, e ditione sua expellunt.

Cæterum, quia fide dignorum relatu percepimus, quod nonnulli dominium temporale obtinentes in Civitatibus, locis, Castris, & Villis infra Provinciam Tarraconensem, illudentes Ecclesiasticæ libertati, Presbiteros, & Clericos simpliciter tonsuratos, vel etiam conjugatos, & personas alias Ecclesiasticas, si coram eisdem Dominis, vel Officialibus allegant Tonsuram, vel cum casus occurrerit, quod gaudere volunt privilegio Clericali; vel si pecunia eis data, vel mutuata non fuerit, quam nituntur a dictis Presbyteris, vel Clericis exigere, vel exquisitis coloribus, & figmentis, vel quod dicunt eos habere suspectos, seu alias pro libito voluntatis de dictis Civitatibus, Castris, Villis, & Locis, & ipsorum dominio de facto expellunt, vel expelli faciunt, bannium, vel banniri faciunt, de voluntate, & assensu sacri Concili ordinamus, ut contra Dominos, Vicarios, Officiales, seu Bajulos dictorum Dominorum, & alios talia facientes, qui in præmissis, vel aliquo præmissorum deliquerint, vel ratum habuerint, procedatur per Constitutiones sacrorum Conciliorum Tarraconensium editas contra invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, rerum Ecclesiasticarum, & locorum Religiosorum per nos, & Suffraganeos nostros Vicarios, & Officiales nostros, & ipsorum, prout in aliis casibus fuit hactenus in Tarraconensi Provincia fieri assuetum; præfatas Constitutiones contra talia impie attentantes, & dantes eis in hoc auxilium, consilium, vel favorem, quos volumus pœnis, & Censuris dictarum Constitutionum ipso facto ligari, penitus extendentes.

Idem in eodem,

CAPUT XXX.

Domini temporales, Bajuli, Officiales, qui suas Ecclesias vacantes per vim stabiliunt, & novos Rectores ingredi non permittunt, excommunicantur, Ecclesiis etiam Interdicto subjectis.

Ad tollendum, & penitus evitandum abusum, qui in quibusdam locis Diœcesis, ac Provinciæ Tarraconensis pullulavit, videlicet, quod Rectoribus, seu Vicariis perpetuis Ecclesiarum Parochialium, rebus exemptis humanis, nonnulli Domini temporales, Bajuli, seu Officiales ipsorum Ecclesias sic vacantes cum armis stabiliunt, vel stabilire permittunt, ponentes

inibi

inibi armatos homines, qui fine licentia Dominorum temporalium novos Rectores ingredi in Ecclesias eis debitas non permittunt; immo, quod est perniciosum exemplum, eos redimi faciunt, recipiendo pecuniam ab eisdem; & bona ipsorum occupant, & distrahunt, antequam possessionem Ecclesiarum valeant adipisci, hoc fieri de cætero prohibemus omnino. Quod si secus actum fuerit, Dominos temporales, Bajulos eorum, vel quoscumque alios, auctoritate præsentis sanctionis ipso facto excommunicationis sententiæ volumus subjacere; & Ecclesias sic stabilitas, & per aliquos occupatas, propter delictum Dominorum, seu Officialium suorum, Ecclesiastico supponimus Interdicto, donec de injuria facta, nobis, vel Diœcesano, in cujus Diœcesi hoc delictum commissum fuerit, & Rectori taliter impedito, ac de expensis, & damnis inde illatis fuerit integre satisfactum.

Idem in eodem.

CAPUT XXXI.

Ubi petentibus præsentari nequeunt literæ sine periculo, pro præsentatis debere haberi, si in duobus vicinis Parochiis a Rectoribus fuerint publicatæ.

Quia malitia delinquentium succrescente, cum per Prælatos, Vicarios, vel Officiales eorum ex officio, vel ad partis instantiam per Constitutiones sacrorum Conciliorum Tarraconensium contra eos proceditur, talis processus per delinquentes, seu invasores hujusmodi, præsertim potentes pluries impeditur; qui exquisitis fraudibus nuncios ad eos portantes literas, ut coram ipsis Prælatis, Vicariis, & Officialibus compareant, vel procedant, interimunt, capiunt, vel alias faciunt, & procurant, quod hujusmodi literæ ad eorum notitiam nequeant pervenire; statuimus quod in dictis casibus, & etiam si sine periculo, vel scandalo verisimili nunciorum easdem deferentium, commode præmissæ literæ illis, contra quos amanaverint, præsentari non possent, literas, quæ talibus delinquentibus, seu invasoribus diriguntur, in duabus Parochiis circumvicinis ipsarum Ecclesiarum Rectoribus sufficiat præsentari. Quibus per dictos Rectores in suis Ecclesiis publice lectis, perinde illi, quibus literæ diriguntur, parere contentis in dictis literis teneantur, ac si eædem literæ essent eisdem delinquentibus, vel invasoribus præsentatæ; & sic consequenter in negotio, seu caussa procedatur.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXXII.

Ordinarios ante satisfactionem reos absolventes, ad satisfactionem pro illis teneri.

Querelis percepimus plurimorum, quod Ordinarii, & eorum Officiales ad partis instantiam excommunicationis sententia ex facto proprio innodatos absolvere non formidant; satisfactione parti, ad cujus instantiam sunt ligati, & eorum assensu minime expectatis. Quod fieri prohibemus, statuentes, Ordinarios, vel Officiales talia attentantes, parti ad interesse omnimodo obligari.

Idem in eodem.

CAPUT XXXIII.

Licere Archiepiscopo contra subditos Suffraganeorum rerum Ecclesiasticarum violatorum, juxta Constitutiones,* De invasoribus &c. *procedere, atque id impedientes excommunicari.

Quoniam aliqui curiosi disceptantes de his, quæ non multum expediunt, & plura sapere, quam oporteat, contra doctrinam Apostoli temere appetentes, in dubitationem sollicitam vertere dignoscuntur, quod a nostris prædecessoribus provide noscitur statutum in Constitutione incipiente, *Ad reprimendam*, versiculo, *Statuentes*, & a Summis Pontificibus confirmatum, an nos, & Officialis noster Tarracone requisiti per totam Provinciam observare, & observari facere valeamus Constitutiones per prædecessores nostros editas contra raptores, invasores personarum Ecclesiasticarum, rerum, ac bonorum, & hominum eorundem diffidatores, damnificatores personarum, ac bonorum Ecclesiæ, fautores, & defensores raptorum, & damnificantium prædictorum; nos, sacro Concilio requirente, & unanimiter approbante, cupientes hæsitationis materiam amputare, declaramus, quascumque Constitutiones a prædecessoribus nostris editas contra dictos raptores, invasores personarum Ecclesiasticarum, rerum, ac bonorum omnium, & hominum eorundem diffidatores, damnificatores, receptatores raptorum, & damnificantium prædictorum, nos, & Officialis noster, qui Tarracone nunc sumus, & qui pro tempore fuerint, per quecumque de Provincia, & quotiescumque fuerimus requisiti contra quoslibet de Provincia, & qui infra eandem dicta crimina commiserint, seu quomodolibet deliquerint, & etiam absque requisitione, & ex officio pro nobis, & Ecclesia Tarraconensi, ac Canonicis ejusdem, nostris, & ipsorum familiaribus quibuscumque, possimus libere per totam Tarraconensem Provinciam observare, & facere observari; & secundum earum formam contra prædictos in qualibet Diœcesi Suffraganeorum nostrorum, & contra ipsorum subditos, & ad eorum requisitionem, & pro dictis delictis ibidem perpetratis procedere, & procedi facere super eis. Et super his nostri Suffraganei, & eorum Officiales, ac ipsorum subditi teneantur nobis, seu Officiali nostro, nostrisque successoribus, & eorum Officialibus obedire; non solum pro committendis in futurum contra Constitutiones prædictas, sed etiam pro his, quæ contra eas sunt jam commissa; Officiales, & subditos dictorum Suffraganeorum, sacro approbante Concilio, si in præmissis impedimentum præstiterint, excommunicationis sententia innodantes; a qua nisi per nos, & Officialem nostrum absolutionis beneficium nequeant obtinere. Nulli ergo liceat, declarationem hujusmodi interpetrari, restringere, vel arctare, si excommunicationis sententiam, approbante Concilio, per nos latam contra hujus antiqui statuti declarationem hæsitantes, in dubium vertentes, seu etiam restringentes, cupiant evitare.

Idem in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXXIV.

Clericos, aut ejus ministros atrociter percutientes excommunicandi; & in eorum præsentia cessandum a Divinis.

Provide attendentes, quod raptores, deprædatores hominum Ecclesiarum, Ecclesiasticarum rerum, locorum Religiosorum, excommunicationis sententia, sacro approbante Concilio, innodantur, & in pœnæ aggravationem, in eorum præsentia cessatur etiam a Divinis; animadvertentes, personas majori, quam res, debere privilegio, & immunitate gaudere; de communi totius Concilii sacri consilio, & assensu, statuendo declaramus, vulnerantes, vel atrociter percutientes Prælatos, vel Vicarios eorum, seu Officiales, vel Decanos, vel Canonicos, Religiosos, vel alios Clericos in Sacris Ordinibus, vel Beneficiatos, aut Procuratores Fiscales dictorum Prælatorum, seu eorum Officialium, dum tamen Clerici soluti existant, subjacere pœnis, & sententiis supradictis; & in eorum præsentia cessari debere penitus a Divinis, juxta modum, & formam, quæ in Constitutionibus, *Item cum quidam*, &, *Olim*, contra invasores edita continentur; aliis pœnis in Jure, & Constitutionibus appositis nullatenus derogantes.

Idem in eodem.

CAPUT XXXV.

In præsentia diffidantium, seu acuidantium Ecclesiasticos cessandum a Divinis.

Quoniam ea pœnis in Constitutione incipiente, *Prædecessorum nostrorum &c.* impositis contra diffidantes, seu acuidantes Prælatos, vel alias personas Ecclesiasticas in dicta Constitutione contentas, propter temporis malitiam, & multorum (proh dolor!) pravitatem, præfato morbo, ut decet, non est usquequaque provisum, quominus Dei timore, & pœnis præfatis postpositis, & pretis, nonnulli diffidare, seu acuidare personas Ecclesiasticas in præfata Constitutione contentas, & dictis diffidantibus dare consilium, auxilium, vel favorem nullatenus vereantur; idcirco, quia crescente malitia, debet crescere ipsa pœna, adjiciendo statuimus, quod si post monitionem factam personaliter, vel publice in Ecclesia, ubi domicilium habuerint, diffidantes, seu acuidantes præfati, per Rectorem, seu ejus locum tenentem, vel per alium loci sui de mandato Prælati ipsius Rectoris, vel Officialis ejusdem, infra decem dierum spatium præfata acuidamenta, seu diffidamenta non revocaverint cum effectu, ex tunc in Ecclesiis Civitatum, Villarum, vel locorum, quamdiu præfati diffidantes, seu acuidantes præsentes fuerint, cessetur penitus a Divinis; ut cessatur, seu cessari debet in præsentia invasorum, raptorum, deprædatorum hominum Ecclesiarum, Ecclesiasticarum rerum, & locorum Religiosorum; aliis pœnis, in præfata Constitutione contentis in suo robore duraturis.

Idem in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT XXXVI.

Qui captum Clericum, vel Monachum, habitum gestantem regularem, requisitus non restituerit, pœnas contra invasores &c constituta incurrat.

Justum quidem decernimus, & necessitate compellimur, nos Eneecus miseratione Divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Provinciale Concilium celebrantes, quod in his, quæ sunt salubriter provisa, si declaratione, vel additione indigeant, prout experientia docuerit, debitum provisionis remedium apponamus. Cum itaque in modo procedendi vigore Constitutionum Provincialium, De invasoribus contra delinquentes, in eis per nos, approbatione sacri Concilii edito, sit provisum, quod contra detinentem notorie Clericum, vel Monachum, Fratrem Minorem, vel hujusmodi similem habitum gestantem regularem, si requisitus eum restituere noluerit, sine aliqua informatione, pœnæ dictarum Constitutionum contra eum declarentur; & de capto non notorie Clerico recipiatur informatio summaria, si est Clericus gaudens privilegio Clericali; & contra detinentem procedatur juxta tenorem Decretalis, *Si judex laicus*, *De sententia excommunicationis*, Libro sexto. Adjicimus sacri approbatione Concilii, & declaramus, quod si per dictam informationem constiterit, dictum talem captum esse Clericum gaudentem privilegio Clericali, contra detentorem ejusdem procedatur ad declarationem dictarum Constitutionum, uti de notorio Clerico est provisum.

Idem in eodem.

CAPUT XXXVII.

Domini temporales malefactores infra certum tempus ejicere teneantur, sub pœna excommunicationis, & cessationis a Divinis in eorum præsentia.

Item, cum in Constitutione per bonæ memoriæ Petrum Archiepiscopum Tarraconensem prædecessorem nostrum edita, incipiente, *Olim communicasse recolimus*, caveatur, quod quamdiu principales malefactores, invasores, & raptores bonorum, & rerum Ecclesiarum, & hominum, ac locorum eorum fuerint in aliqua Civitate, vel Villa, in eorum præsentia cessetur penitus a Divinis; & sæpe accidat, quod quidam Domini Civitatum, & Villarum hujusmodi, & eorum Officiales, eorum, qui deprædati sunt, damna non sentientes, & ipsorum, & Ecclesiæ injurias pro nihilo habentes, malefactores prædictos multo tempore sustinentes, quandoque in odium Ecclesiarum, & damna passorum prædictorum, ea quo delictorum eorundem esse videntur participes, & consortes; dignumque reputemus, quod tales etiam pœnas sentiant eorum, sacri Concilii approbatione adjicimus, & sancimus, quod si Dominis Civitatis, Villæ, Castri, aut loci, in quibus malefactores fuerint receptati vel eorum Officialibus constiterit, tales malefactores fuisse per octo dies receptatos, nisi eosdem

dem e suis Civitatibus, Castris, Villis, vel locis infra dies decem post dies octo dies immediate sequentes requisiti ejecerint eum effectu, ita quod amplius ad ipsas, vel ipse, vel jurisdictiones eorum non redeant, tales Domini, & eorum Officiales simili sint excommunicatione ligati; & in eorum præsentia, ut in fautoribus, & receptatoribus cesseur penitus a Divinis. Ab hac tamen pœne tantum excludimus Dominum Regem, & Dominam Reginam, & eorum primogenitum, & ejus uxorem.

Idem in eodem.

CAPUT XXXVIII

In Officiales Dominorum temporalium, Clericorum conjugatorum reorum bona capientes, & Ecclesiastico Judici non permittentes per excommunicationem, & tamquam in invasores procedendum.

Quidam Officiales sæculares Provinciæ Tarraconensis privilegium Clericis conjugatis a sacris Canonibus indultum, quo pro excessibus, seu delictis per eos commissis, seu de quibus delati fuerint, in personis, & bonis de Ecclesiastici Judicis foro existunt, eis auferre, & Ecclesiasticam jurisdictionem sibi usurpare callida fraude, ut percepimus, cupientes, privilegium prædictum, quoad personam dictorum Clericorum restringunt, bona vero eorundem esse asserunt, licet ficte, de foro sæculari; & his non contenti, multotiens dictos Clericos in odium jurisdictionis Ecclesiasticæ capiunt, & eorum bona occupant, etiam de facto; & quum et his per Ecclesiasticum Judicem proceditur contra eos pro dictorum bonorum restitutione, respondent, & excipiunt contra veritatem, quod dicta bona non ceperunt ratione delicti, sed eo quod esse asserunt Domini temporalis; & quod Dominus temporalis vult, quod ipsa bona capiantur, & occupentur per eosdem. Nos autem huic pernicioso abusui obviare, & Ecclesiasticæ jurisdictioni, ut illibita persistat, providere debito remedio cupientes, approbante Sacro Concilio, excommunicemus quoscumque Officiales, & personas quacumque auctoritate, vel potestate fungantur, talia attentantes; & contra ipsos, & ipsas, ut invasores, & occupatores rerum, & bonorum, ac jurium Ecclesiæ, prout revera existunt, procedi volumus; & pœnas Constitutionum, *De invasoribus*, in eis decernimus locum habere, & esse servandas.

Idem in eodem.

CAPUT XXXIX.

Tempore generalis Interdicti, & cessationis a Divinis, in singulis elevationibus, & Corporis, & Sanguinis Christi majus cymbalum ter pulsandum, & continuanda oratio pro Ecclesiæ unitate.

Redemptoris nostri mortem recensemus, & ipsius misericordiam imploremus, quotiens Eucharistiæ Sacramentum veneremur, eique devotam, & humilem reverentiam exhibemus. Ut igitur ipsius gratiam assequatur devotius populus Christianus, statuimus, sacro Concilio suadente, quod temporibus generalis Interdicti, & cessationis Divinorum, quando Corpus Christi elevatur in qualibet Ecclesiarum Provinciæ nostræ majus cymbalum in Corporis Christi tribus vicibus, & aliis tribus vicibus in Sanguinis ejusdem elevationibus pulsetur; ut sic populus hujusmodi signo admonitus, oret genu flexo, & indulgentias acquirere valeat concessas. Quodque oratio, quæ pro unitate Ecclesiæ fiebat in qualibet Diœcesi, continuetur, & observetur. Si qui vero prædicta facere omiserint, suorum Prælatorum arbitrio puniantur.

CAPUT XL.

Tarraconensi, & Cæsaraugustano Archiepiscopis, cum eorum Suffraganeis, dispensendi conceditur facultas, tantum super irregularitate ex quibusdam Censuris, secum illis Divinorum celebrationi immiscendo, contracta.

MARTINUS PAPA V.

Martinus Episcopus servus servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Tarraconensi, & Cæsaraugustano Archiepiscopis, ac eorum Suffraganeis, necnon Elnensi, ac Majoricensi Episcopis salutem, & Apostolicam benedictionem. Ex Apostolicæ servitutis officio ad ea libenter intendimus, per quæ saluti animarum Christi fidelium consulatur. Cum itaque, sicut ex parte vestra nobis fuit expositum, multotiens contingat, Clericos, & Sacerdotes vestrarum Civitatum, & Diœcesium, tam propter humanam fragilitatem, quam juris ignorantiam, diversis Ecclesiasticis Censuris, tam ab homine, quam Iure promulgatis illigatos, ex ignorantia, seu inadvertentia, vel oblivione se Divinis officiis immiscere, unde irregularitatis laqueo innodantur; nos ipsorum Clericorum, & Presbyterorum saluti, commoditatibusque consulere volentes, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, cuilibet vestrum, cum omnibus, & singulis Clericis, & Sacerdotibus suæ Civitatis, & Diœcesis, tantum super irregularitate, quam Censuris hujusmodi innodati Divina, non tamen in contemptum clavium celebrando, aut se illis immiscendo, contraxerunt, aut contrahent in futurum, dispensandi, omnemque irregularitatis, & infamiæ maculam, sive notam, per eos præmissorum occasione contractam, abolendi, plenam, & liberam concedimus tenore præsentium auctoritate Apostolica facultatem. Dat. apud Sanctos Apostolos, quarto idus Januarii, Pontificatus nostri anno quartadecimo.

Petrus de Cardona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

CAPUT XLI.

Sine ulla admonitione, aut citatione ad declarationem pœnarum de invasoribus, & raptoribus constitutarum in delinquentes procedendum, ultra quas, si tales fuerint Ecclesiastici ipso facto executione Ordinum, & perceptione fructuum erunt privati.

Licet per multas laudabiles Constitutiones fuerit statutum, & provisum sub certis pœnis

& Censuris adversus diffidantes, seu acuidari, seu diffidari facientes, vel procurantas; aut in hoe consilium, auxilium, vel favorem dantes, & guerram absque diffidamento facientes contra Archiepiscopos, vel eorum Officiales, seu Prælatum, aut Religiosum, vel alium Clericum Beneficiatum, aut in Sacris Ordinibus constitutum, vel contra homines, & loca eorundem; & signanter circa hæc inveniatur latius provisum per Constitutionem incipientem: *Prædecessorum nostrorum, qui condemnaverunt*; & per aliam incipientem: *Ad reprimendam perversitatem*; & aliam incipientem: *Quoniam ex peais*; veruntamen attendentes, hominum escrescenta malititia, id experientia edocente, præmissa parum attendi; neque pœnas, & Censuras formidari, sed potius negligi, & parvi pendi. Vt igitur audacia perversorum reprimi valeat, & similia committendi omnis occasio auferatur, præmissas, & alias Constitutiones super hujusmodi disponentes, præsentis auctoritate Concilii approbantes, & ampliantes, statuimus atiam, & ordinamus, ut qui in dictas commiserint Constitutionas, ultra dictas pœnas, & Censuras in ipsis contantas, & in eos inflictas, ipso facto cedent Ecclesiæ penitus a Divinis; & Interdictum, ubicumque dicti malefactoras moram traxerint, obsarvetur juxta mentem, feriem, & tenoram Constitutionum contra invasores, raptores, & malefactores Ecclesiarum, & Clericorum editarum; & constito summarie de eorum malaficio, statim absque aliqua monitione, & citationa procedatur, ac procedi possit ad declarationem dictarum pœnarum excommunicationis, & Interdicti, & ad obsarvationam earundem, non obstante monitiona decem dierum, vel aliis per alias Constitutiones requisitis, & contra tales secundum furmam, & modum procedendi contra invasores, & malafactores Ecclesiarum, & Clericorum, tamquam contra potentes, val a notorio procedi possit ad libitum Ordinariorum ex officio, vel ad instantiam partis. Et si tales malafactores Clerici sæculares fuerint in Sacris Ordinibus constituti, vel Beneficiati, seu Religiosi, ultra incursionem pœnarum, & Censurarum prædictarum, ab exsecutione Sacrorum Ordinum, & perceptione fructuum suorum Beneficiorum existant ao ipso privati; donac absolutionam a suo Superiore meruerint obtinere.

Idem in eodam,

CAPVT XLII.

Vt Constitutionum contra eos procedendam, qui in Clericos, ac Religiosos Sacris initiates quoquo modo violentas manus injecerint.

Cum Jure disponante omnes illi, qui violentas manus injecerint contra Clericos in Sacris Ordinibus constitutos, Beneficiatos, seu Religiosos, ligentur Censuris ipso facto; nec non da Jure Divino sit dispositum, quod prædicti non sunt tangendi præter ipsorum voluntatem; approbantes Constitutiones circa ea disponentes, de novo Sacro Concilio approbante decernimus, ut ramoveatur omne dubium, quod hucusque per aliquos suscitabatur super injuria, seu vulneratione atrociter facta in personis Clericorum, & Beneficiatorum, ac Clericorum, & Religiosorum. Declaramus, quod omnes illi, qui ex proposito violentas manus injecerint quoquo modo in personas ipsorum Clericorum, ac Religiosorum in Sacris Ordinibus constitutorum, seu Beneficiatorum, seu Religiosorum, sint excommunicati; & procedi valeat, & possit contra ipsos per querelam Constitutionum sacri Concilii Tarraconensis editarum, tamquam contra invasores, raptores, juxta mentem seriem, & tenorem ipsarum; & in ipsorum præsentia cessandum a Divinis, prout dictæ Constitutionas decernunt, & modus procedendi se habet.

Idem in eodem.

CAPUT XLIII.

Ecclesias contra Ordinariorum voluntatem detinentes, iis pœnis afficiendi, quæ invasoribus, & raptoribus, & notoriis Clericorum violatoribus sunt constituta.

Quamvis a prædecessoribus nostris fuerit provisum per Constitutiones editas contra laicos, Ecclesias sub colore Juris patronatus, quod in eis habent, & habere se asserunt, vel alias, occupantes; & etiam contra Clericos sæculares, & Regulares, qui per potentiam laicorum Ecclesias, & Beneficia detinent, præter, & contra voluntatam Ordinariorum, sub pœnis, & Censuris; verumtamen, ut experientia docet, quæ magistra omnium rerum existit, dicti laici, non obstantibus dictis Censuris, & Constitutionibus, faciunt, quod pejus est, dictas Ecclasias, & Beneficia detineri per Sarracenos, seu quascumque alias personas, tam Ecclesiasticas, quam sæculares, fructusque ipsarum Ecclesiarum, & Beneficiorum asportari faciunt par prædictos. Et cum non sit dubium, quin tam prædicti, quam mandantes, consentientas, faciantes, & fieri facientes, & in his dantes consilium, auxilium, vel favorem, sint excommunicati; ad reprimendam audaciam, & temeritatem omnium prædictorum adjicimus, & de novo, sacro approbante Concilio, statuimus contra talia faciantes, cujuscumque gradus, præeminentiæ, dignitatis, seu conditionis existant, etiam si sint Domini temporales, & potentes, mandantes, dantes consilium, auxilium, vel favorem, tacite, vel occulte facientes, possit, & valeat procedi per viam Constitutionum sacrorum Conciliorum de invasoribus, & incidant in pœnas contra invasores editas; & in ipsorum præsentia cessari debeat a Divinis, servata procedendi forma in dictis Constitutionibus tradita super notorio; & etiam in loco, Civitate, vel Villa, ubi ipsi infideles, & Sarraceni, aut alii prædicti fuerint, seu præda, cessetur penitus a Divinis, prout dictæ Constitutiones de invasoribus disponunt; & etiam quod Christiani non possint communicari cum ipsis Sarracenis, neque aliquod commercium exercere. Contrarium facientes, ipso jure, & facto, trina Canonica monitione præmissa, sunt excommunicati. In quam excommunicationem declaramos ipsos incidisse, mandantes, eodam sacro Concilio approbante, quod locorum Ordinarii, seu eorum Officiales publicent supradictos Christianos talia faciantes, aggravando ipsos, prout justum fuarit, usqua ad invocatio-

ctionem brachii fæcularis ; & etiam ponere Interdictum generale, seu speciale io loco, & territorio illius dominii, in quo delictum fuerit commissum ; si dictis Ordinariis, seu suis Officialibus visum fuerit, donec debitam satisfactionem fecerint de præmissis. Quod Interdictum non possit relaxari simpliciter, vel ad cautelam, nisi de consensu Ordinariorum, & parte satisfacta, & contenta, cujus intererit, & Prælati Ecclesiarum, Presbyteri, seu Clerici in his dantes consilium, auxilium, vel favorem, seu fieri mandantes, occasione quorum prædicta fuerint perpetrata, seu prædicta rata habentes, ipso jure, & facto, sint privati jure, si quod in ipsis Ecclesiis, vel Benificiis eis competat, ultra Censuras desuper fulminatas, quas ipso facto, & jure incurrant, & in ipsis locum volumus vindicare.

Hieronymus ab Auria Cardinalis, & Archiepiscopus, in quinto Cancilio Tarracone celebrato.

C A P U T XLIV.

Mature, neque pro levibus delictis excommunicationis, aut Interdicti generalis sententiam proferendam; sed particularem interdum irrogandam excommunicationem, aut Interdictum, aut etiam si res tulerit, Censuram proferendam.

Cum in Ecclesia Dei non sit major pœna excommunicationis sententia, caveant Ordinarii, & alii, quibus competit, ne illam passim proferant, nec sint proclives ad Interdicti sententiam proferendam ; cum per eam insontes, ut culpabiles puniantur, & maturius sit intendendum, ubi majus animarum imminet periculum. Et pro delictis levibus, aut aliis, pro quibus ad capturam, & capti detentionem procedi non potest secundum Jura, non est ad Interdicti sententiam, & cessationis generalis a Divinis procedendum ; ne tam gravis sententia, pro levibus delictis prolata, in dies vilescat ; & ne quæ prodesse debent, noceant omnibus. In quibus tamen si videbitur, ad particularem delinquentis excommunicationem, seu excommunicationis declarationem, & ultimo ad Interdictum particulare procedi possit. In aliis vero criminibus, & carcere, & detentione dignis, si fieri possit, ad capturam, & capsi detentionem procedant, vel ad Censuram proferendam ; & nihilominus, quamprimum potetunt, delinquentes capiant, & ab aliis Officialibus assistentiam petant. Quibus captis, pandantur Ecclesiæ, & cymbala, & organa pulsentur, ac si capti absoluti forent ; qui tamen non relaxentur, donec parti læsæ satisfecerint competenter, & absolutionis beneficium meruarint obtinere.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

C A P U T XLV.

Sententias etiam ipso Jure impositas in superioribus Constitutionibus ferendas, non latas interpretari oportere, præterquam in majoribus criminibus, aut alias de Jure communi, Pontificumve Decretis irrogatis.

Ut animarum conscientiis consulatur, ne propter multitudinem Constitutionum, quæ tam a nobis, quam a prædecessoribus nostris editæ sunt, quas nos sacro approbante Concilio in unum volumen colligere, & publicare intendimus, multorum conscientiæ excommunicationis laqueis innodentur; cum in multis casibus ipso Jure imponantur, præter eos, qui Jure communi, aut aliis Constitutionibus Romanorum Pontificium comprehenduntur; ejusdem sacri approbatione Concilii mucronem earundum Censurarum ita temperandum esse censuimus, ut in majoribus tantum criminibus eadem pœna intacta relinquatur; in cæteris vero, sub quibuscumque verborum formulis concepta sint, etiamsi ipso facto, vel ipso Jure in Censuras incurrisse violatores earundem Constitutionum esprelle dicatur ; omnes ferendæ sententiæ, & non latæ interpretari oportere de cætero declaramus. Constitutiones autem, quas intactas relinquimus, propter criminum qualitatem, hæ sunt.

Libro I. Titulo xv. Constitutio s i. Petri primi, quæ incipit, *Conspiratorum*. (nunc Tit. x i v.)

Lib. II. Tit. v. Constitutio tertia ejusdem Petri, incipit, *Quia nonnulli*. (nunc incipit, *Item quia nonnulli*.)

Lib. III. Tit. vi. Constitutio prima Joannis Patriarchæ, incipit, *Ut hi, quibus*, (nunc, *Inter inutiles*.)

Et Tit. vii. Constitutio nona Petri de Luna, incipit, *Exsecrandæ*. (nunc, *In superfluis*. Tit. viii.)

Et Constitutio decima Enneci incipit : *Exactiones*. (nunc Tit. ix.)

Et Tit. xii. Constitutio quinta Petri secundi, incipit, *Cum nil sit*. (nunc Tit. xiv.)

Et Tit. xvi. Constitutio tertia Sanctii, incipit, *Cum ad præstationem*. (nunc Tit. xviii.)

Et Constitutio quinta Petri, incipit, *Quamvis sanctit*.

Et Tit. xxi. Constitutio quarta Joannis Patriarchæ, incipit, *Quia in aliquibus*. (nunc, *Inter inutiles*. Tit. xxii.)

Et Constitutio quinta ejusdem, incipit, *Statuimus*. (nunc, *Item statuimus*, Tit. xxii.

Et Constitutio sexta Dalmatii, incipit, *Constitutionem*. (nunc, *Item Constitutionem*.)

Et Tit. xxiii. Constitutio prima Petri primi, incipit, *Quia aliqui*. (nunc Tit. xxiv. *Item quia aliqui*.)

Et Tit. xxviii. Constitutio secunda Roderici, incipit, *Quorumdam*. (nunc Tit. xxix.)

Et Constitutio tertia Joannis Patriarchæ, incipit, *Licet iniquum*.

Et Constitutio quarta ejusdem, incipit, *In nonnullis*.

Et Constitutio quinta Petri secundi, incipit, *Dudum*.

Et Constitutio octava Petri de Fuxo, incipit, *Avaritiæ*.

Lib. v. Tit. v. Constitutio secunda Joannis Sabinensis, incipit, *Constitutionem*.

Et Constitutio tertia ejusdem, incipit, *Statuimus de cætero*.

Et

Et Constitutio quinta Bernardi, incipit, *Statuimus etiam*.
Et Constitutio sexta Joannis Patriarchæ, incipit, *Quamvis circa*.
Et Constitutio septima ejusdem, incipit, *Abusus*.
Et Tit. xx. Constitutio prima Roderici, incipit, *Quoniam*.
Et Tit. x. Constitutio prima Joannis Patriarchæ, incipit, *Pro animarum*.
Et Tit. xxv. Constitutio prima Petri primi, incipit, *Similis*.
Et Tit. xvii. Constitutio decima Petri de Fuxo, incipit, *Quæstores*.
Et Constitutio undecima ejusdem, incipit, *Cum in Ecclesia*
Et omnes Constitutiones positæ sub Titulo xviii. *De sententia excommunicationis*.
Et Constitutiones in hac sacra Synodo publicatæ.

QUATUOR MODI

Procedendi judicialiter contra invasores, in vim sacrorum Conciliorum Provincialium Tarraconensium, editi in diversis Provincialibus Conciliis.

Primus modus editus per Arnaldum in tertio Provinciali Concilio Tarracone celebrato.

Dubitatur autem, quomodo fiat processus contra invasores, & raptores, & alios supra dictos; & contra quoscumque, contra quos debet procedi per Constitutionem sacri Concilii Tarraconensis. Et de usu, & consuetudine, & observantia debet, & solet procedi contra ipsos per hunc modum. Venit ad judicium damnum passus, & proponit in articulis in scriptis coram Ordinario, vel ejus vices gerente; quod tali, miles, vel alius fecit tale fore factum, ut puta, raubaverit, talem Clericum, vel invaserit talem rem Ecclesiasticam, vel violenter fecerit hoc contra libertatem Ecclesiasticam, & sic de aliis, secundum quod continetur in Constitutionibus sacri Concilii Tarraconensis. Et dictus Judex receptis articulis a dicto conquerente, qui paratus est stare juri cuicumque de illa re, de qua agitur, debet, si inveniri potest, commode, & cito citare dictum malefactorem, & dicere illi, quod reducat talem in suam possessionem pacificam cum omnibus damnis, & expensis, quas, & quæ fecit, & sustinuit pars conquerens; alias quod dictus Judex procedet contra ipsum per Constitutionem sacri Concilii Tarraconensis. Et si ipse malefactor nolit interponere rationes justas, quod hoc sibi licuerit attentare; vel non invenitur, quia furte recessit cum præda; vel commode, & cito citari non potest, & damnum passus, qui spoliatus est, frauderetur, cum de jure, afflicto non sit danda afflictio, si talis malefactor exspectaretur; tunc in eo casu dictus Judex recipere debet summariam informationem super dictis articulis, non data, nec concessa copia dicto malefactori; & si invenerit ita esse, debet dictus Judex facere literas Rectori, vel ejus locumtenenti illius Parochiæ, in qua degit dictus malefactor, & omnibus aliis Clericis, ad quos præsentes pervenerint; quod denuncient talem publice excommunicatum, & quamdiu sit præsens ipse malefactor, seu ejus præda, in eorum Parochiis cessent penitus a Divinis; & inferatur caussa, quare hoc fiat in literis supradictis. Et nunquam absolvatur talis malefactor, donec injuriam, & damnum passo plenarie satisfecerit in prædictis; nec ejus appellatio modo aliquo recipiatur. Et talis processus debet remanere penes Ordinarium, qui aggravare poterit participantes cum eodem malefactore, trina monitione facta in diebus Dominicis, vel festivis, proxime, vel continue subsecutis. Et de tali processu faciendo nihil debet habere, nec recipere dictus Judex, nisi solum expensas, si contingat ipsum extra Civitatem, vel Villam, ubi habitat, exire, & intendere in prædictis. Sed Notarius de scripturis debet habere salarium temperatum, prout hæc, & alia latius in dictis Constitutionibus continentur.

Secundus modus procedendi fuit editus per R. P. D. Petrum Clasqueri Archiepiscopum, traditusque Domino Guillelmo de Tursillis Episcopo Barcinonensi in primo Concilio Provinciali Tarracone celebrato, ordinatus per Venerabilem Bartholomæum Cescaravaces Decretorum Doctorem.

Ordo procedendi usitatus per Constitutiones sacri Concilii Tarraconensis contra invasores, raptores, & depraedatores hominum, bonorum, & rerum Ecclesiasticarum in Curia Tarraconensi.

Proponit quis querimoniam cum articulis, seu capitulis contra aliquem, qui dicitur raptor; in qua querimonia proponens stare se juri offert paratum; & ipsa querimonia cum articulis, seu capitulis oblata coram Officiali principali, idem Officialis, si persona, contra quam petitur procedi, non sit potens, vel de Universitate loci alicujus, quæ partem faciat cum eadem, incontinenti debet mandare citari malefactorem illum, antequam recipiatur informatio super contentis in querimonia; & in literis citatoriis consuevit querimonia cum capitulis inseri. Et si malefactor citatus in termino assignato venit, & copiam quærit de querimonia, articulis, & capitulis, si non habuit, quia literæ citationis non habuit copiam, datur sibi copia, & recipitur informatio super querimonia, & articulis; & audiuntur defensiones citati summarie. Et si defensiones non habet, vel minus justas habet, recepta informatione, nulla tradita copia de attestationibus adversario, qui dicitur malefactor, si constat de assertis in querimonia, declarantur pœnæ Constitutionum contra illum &c. Si autem citatus non venit in termino assignato peremptorie, reputatur contumax, & recipitur informatio, & declarantur pœnæ Constitutionum in illius contumaciam. Si vero persona illa, quæ dicitur raptor, sit potens, ut puta, nobilis, Miles, vel Civis; seu Burgensis potens, vel tenens officium procurationis pro aliquo Domino potenti, Vicariæ, vel Bajuliæ, vel cum eo faciat partem Universitas alicujus loci, in quo forsitan informatio habebit recipi, & illius loci habitatores testificari, ne per talium personarum potentiam, vel factum veritas possit occultari, vel probatio impediri, si scirent per citationem, vel alias, processum Constitutionum fieri, & inchoari; ante aliquam citationem recipitur informatio; qua recepta, si per illam con-

constet de contentis, & assertis in querimonia oblata, citatur Invasor sub tali forma, quia inseritur in literis citationis querimonia cum capitulis; & in conclusione dicit Officialis: Cum constet nobis de prædictis per summariam informationem &c. requirimus, & monemus quatenus infra talem terminum 6 vel 10. dierum, quem peremptorie assignamus, restituatis rapta &c. vel conveniatis amicabiliter &c. vel dicta decima die coram nobis Tarracone, vel Barcinone compareatis, in Curia, justas caussas, si quas habetis, legitime propositurus, & ostensurus, alioquin lapso dicto termino procedemus ad declarationem pœnarum dictarum Constitutionum, & alias &c. Et si dictus raptor, & malefactor sic monitus, & citatus venit in termino assignato, & petit copiam de querimonia prædicta, & articulis, si jam non habebat, ut dixi, in casu præmisso, datur sibi copia solum de querimonia prædicta, & articulis, non autem de attestationibus receptis, & audiuntur defensiones suæ summarie, quas si non habuerit, vel minus justas habuerit, fiat declaratio pœnarum Constitutionum prædictarum, sive præfactarum. Si autem malefactor in termino assignato venire contempserit, vel alias complere contenta in literis præfactis, reputabitur contumax, & in ejus contumacia proceditur ad declarationem pœnarum dictarum Constitutionum. Si autem petatur procedi ad liberationem personæ Ecclesiasticæ, quæ capta detinetur, distinguitur; quia aut est notorium, quod ille, qui captus detinetur, est Clericus gaudens privilegio Clericali, ut Canonicus, vel Archidiaconus, vel notorie Presbyter, vel in sacris Ordinibus constitutus; tunc in præmisso casu, ex quo de captione constat, sine aliqua citatione declarantur pœnæ dictarum Constitutionum; & idem si est persona Ecclesiastica notorie, ut quia est Monachus, Frater Minor, vel Prædicator, vel hujusmodi similis habitum regularem publice deferens. Si autem non sit notorium, captum fore Clericum gaudentem privilegio Clericali, in hoc casu recipitur informatio summaria; si est Clericus gaudens privilegio Clericali, potest procedi attentis serie, & tenore Decretalis, *Si judex laicus*, De sententia excommunicationis, Libro sexto.

Tertius modus procedendi contra invasores &c. editus per dictum Dominum Petrum Clasqueri in tertio Provinciali Concilio Tarracone celebrato.

Pastoralis officii solicitudo nos admonet, & inducit, ut de unitate, & concordia, ac etiam utilitate subjectorum providere curemus. Hinc est, quod, prout de certo didicimus, forma, & modus procedendi vigore Constitutionis sacri Concilii Tarraconensis editæ contra invasores, hucusque in nostra Provincia observatus, dispar sit penitus, & difformis. Et quidam nimium rigorosi circa ejus observantiam fuerunt, quidam etiam nimis lenti; propter quod in subditos nostros sæpissime vidimus scandala generari, & quæstionum materiam suboriri. Volentes igitur, & scandali materiam præscindere, & procedendi modum trahere uniformem, qui alias per plures, & meliores nostræ Provinciæ extitit observatus; hoc sacro approbante Concilio statuimus, & perpetuo ordinamus, quod processus, qui fiet de cætero contra invasores, raptores, & deprædatores, & alios, de quibus habetur in dicta Constitutione sacri Concilii Tarraconensis, & aliis Constitutionibus ad declarationem illius diversis temporalibus emanatis, fiat uniformiter, per formam, sive modum infrascriptum. Quia aut ad partis instantiam, pars quæ affirmaverit se invasam, vel aliquid sibi fuisse factum, propter quod dictæ Constitutioni sit locus; seu Procurator ejusdem, cautione prius data, quod stabit juri, prout debuerit, offerat articulos, sive positiones in scriptis Judici super prædictis invasione, rapina, vel deprædatione illatis, vel aliis in dicta Constitutione contentis; & potest procedi contra talem summarie, breviter, & de plano; prout solitum est procedi justa Constitutionem sacri Concilii Tarraconensis. Quibus articulis per Judicem receptis, mox absque vocatione, vel requisitione partis recipiatur per ipsum Judicem summaria informatione in scriptis, non obstantibus exceptione, vel oppositione cujusquam. Qua recepta, si per eam apparuerit, vel Judici visum fuerit, quod Constitutioni sit locus, mandet Judex per suas literas Vicario, vel Rectori, seu illi, qui curam animarum gerit in Parochia, in qua ille degit, contra quem Constitutio petitur observari, quod moneat invasores, si inveniri poterunt; alias in domo convocatis duobus, vel tribus testibus; vel, ubi de scandalo non timeatur, publicet in Ecclesia Parochiæ suæ, quod infra certos dies ipsius Judicis arbitrio moderando, computandos a die monitionis, satisfaciant damnum passo; alias nunc ut ex tunc, declaret Judex in suis literis, illum sic monitum incidisse in Constitutionem sacri Concilii Tarraconensis. Et si infra dictos dies in literis jam præfixos invasor non restituerit, vel emendavarit, vel satisfecerit damnum passo, vel coram Judice non allegaverit talem caussam, qua probata, constaret Constitutioni locum non esse, observetur Constitutio contra eum. Si dictus invasor dictam caussam allegaverit, tunc Judex det terminum alleganti dictam caussam octo dierum, computandorum a die, quo caussa fuerit allegata, ad probandum, & verificandum caussam per ipsum allegatam. Et si infra illud tempus illam probavarit, & verificaverit, supersedeat Judex a processu Constitutionis, donec receptis omnibus probationibus, & discussis, dictæ Constitutioni apparuerit esse locum. Si vero infra prædictum terminum assignatum caussam per eum allegatam non probaverit; non obstante allegatione alicujus impedimenti, facti, vel juris, vel alia allegatione quacumque, faciat Judex contra eum Constitutionem observari. Si vero Judicis officio procedatur, modus omnino servetur prædictus; excepto quod Judex eum articulis, vel etiam sine articulis per ejus Fiscalem loco partis oblatis, procedere possit. Si autem casus notorius, & scandalosus occurrerit, quod prædictus procedendi modus servari non debeat, vel non possit; quæ omnia Judicis officio relinquantur, quia diversitas factorum exigit certam formam non per omnia observari; procedat Judex, omissa, vel servata forma prædicta, prout sibi juxta qualitatem negotii visum fuerit, quod ejus arbitrio relinquatur. Prædecessorum autem nostro-

trorum vestigiis inhærendo statuimus, quod propter omissiones istius formæ, vel alterius observantiæ ordinis judiciarii, processus non sit irritus, nec etiam irritus faciendus.

Quartus modus, sive ordo usitatus, & copiosus, factus per Dominum Ennecum Archiepiscopum in Concilio celebrato Tarracone.

Veniet ad judicium damnum passus, & scriptis coram Officiali principali, vel in ejus absentia coram vicem gerente suam querelam proponat; in qua continebitur, quod talis, vel tales rapuerunt, vel invaserunt rem Ecclesiæ violenter, vel contra Ecclesiasticam libertatem fecerunt, & sic de aliis, secundum quod continetur in Constitutionibus sacrorum Conciliorum Tarraconensium, *De invasoribus*, dicentibus contra invasorem summarie, breviter, & de plano, & absque litis contestatione procedi. Et in fine ipsius querelæ proponat, seu offerat stare juri cuicumque, obligandoque bona sui principalis, si intervenerit in ipsa causa Procurator. Neque erit necesse dare firmancias, seu facere alias obligationes. Judex autem recepta, & retenta querela, citet illico, vel saltem quando poterit, ipsum malefactorem, & fautores, justa proposita in querela, si sciat ubi moram faciant, seu personaliter existant, ac si citare commode possint; & illis ipsam querelam per sagionem, seu nuncium juratum Curiæ transmittat absque copia ipsius querelæ, sed causa expressa; tamen si veniat, & copiam ipsius querelæ petat, est illi danda; nec est necesse, quod citatio eundem malefactorem personaliter apprehendat, postquam sic fuerit citatus; addendoque in fine querelæ, ac in eisdem literis illi dicat expresse, quod restituat talem rem, si quam recepit, vel de facto occupavit, vel emendet tali, quod in ejus præjudicium facit, vel restituat talem in suam possessionem, vel libertatem Ecclesiasticam, vel hominem talem Ecclesiæ, si captum detineat, vel talia bona, si sunt mobilia, quæ dicitur violenter recepisse, seu occupasse, una cum omnibus damnis, interesse, ac expensis, quas, & quæ fecit, ac sustinuit pars ipsa conquerens; vel tali die compareat coram eodem, justas causas, si quas habet, propositurus, & ostensurus; alias quod dictus Judex procedet contra dictum malefactorem, seu invasorem per Constitutionem sacri Concilii Tarraconensis, juxta, & secundum petita in præfata querela. Et si dictus malefactor veniat, & dicat, ac coram ipso Judice proponat, quod jure facere potuit, vel quod impune poterat hoc alias fieri, audiendus est, & in suis probationibus, tam per testes, quam per alias probationes, admittendus est, quas summatim ipse Judex recipere debeat, & teneatur. Et si intra tempus per ipsum Judicem assignatum non probaverit, se juste fecisse, præsumitur, quod illicite. Quare Judex procedat absque alia juris solennitate, tamquam contra malefactorem, ad declarandum ipsum incidisse in excommunicationis sententiam, aliasque Constitutionum pœnas, juxta etiam petita in querela. Si autem simpliciter neget contenta in dicta querela, tunc Judex recipiat suam ex officio informationem absque alia partis vocatione. Et si sibi constiterit de contentis in ipsa querela, Judex ipse habet declarare sine difficultate quacumque ipsum malefactorem incidisse in excommunicationis sententiam, & in alias pœnas Constitutionum sacri Concilii Tarraconensis, juxta, & secundum in prædicta querela petita. Si autem non vult coram eo in judicio comparere, vel justas caussas, si quas habeat, ad sui defensionem proponere, vel non invenitur, quia forte cum præda recessit, vel est extra Terram, vel commode etiam citari non potest, & damnum passus, qui spoliatus est, fraudaretur; cum afflicto non sit danda afflictio, quod esset, si talis malefactor expectaretur; tunc dictus Judex habeat in continenti, vel saltem quando commode poterit, summariam informationem super dicta querela oblata recipere, etiam parte contraria non vocata. Tamen faciat Judex ipse hoc casu, ut melius assecutus, & sic non requiritur judicarium ordinem observari etiam de Jure communi. Et si invenerit ita fore, debet Judex citare ipsum malefactorem ad suam audiendam declarationem dumtaxat, qui si non veniat, in ejus contumaciam declarationem faciat, declarando eundem excommunicatum, ac incidisse in excommunicationis sententiam, & in alias pœnas, juxta, & secundum formam, & tenorem Constitutionum sacri Concilii Tarraconensis, & illico mandare literas fieri Rectoribus Ecclesiarum &c. specialiter illi Rectori illius Parochiæ, in qua malefactor audire consuevit Divina, ac de cujus est Parochia; ut quamdiu sit præsens ipse malefactor, vel ejus præda in illa Parocchia, cessetur penitus a Divinis, & deinde per totam Provinciam Tarraconensem, & in literis prædictis inseratur caussa, quare hoc facit ipse Judex. Et numquam sit absolvandus ab excommunicationis sententia dictus malefactor, donec plenarie satisfecerit damnum passis de omnibus damnis, injuriis, & interesse, ac expensis. Nec est admittenda ejus appellatio, si talis de facto appellet; immo Judex apostolos negativos tradere teneatur, neque absolvatur etiam ad cautelam; cum in facto dictarum Constitutionum non habeat locum absolutio ad cautelam, & hoc contra minores personas. Si autem persona illa, quæ dicitur raptor, sit potens, ut puta nobilis, vel Baro, vel Dominus illius loci, vel tenens officium Procuratoris pro aliquo Domino temporali potenti, vel Vicariæ, seu Bajuliæ, vel cum eo faciat partem Universitas alicujus Civitatis, Villæ, vel loci, in quo informatio habebit recipi, & illius loci habitatores testificari, ne per talium personarum potentiam facti veritas valeat occultari, vel probatio debita impediri, si scirent per citationem talem processum Constitutionum prædictarum fieri; ante aliquam citationem recipiatur informatio super querela oblata; qua informatione recepta, si per illam constet de contentis, & assertis in eadem, citetur invasor, seu malefactor sub tali forma: Cum constet nobis de prædictis per summariam informationem &c. requirimus, & monemus, quatenus infra talem terminum, sex, vel decem dierum, secundum locorum distantiam, quam peremptorie assignamus, restituatis rapta &c. vel conveniatis amicabiliter &c. vel dicta die coram nobis in judicio comparaatis, caussas justas, si quas habatis, propositurus, & ostensurus; alioquin ipso

pso dicto termino, procedemus ad declarationem excommunicationis sententiæ, ac pœnarum in dictis Constitutionibus sacri Concilii Tarraconensis contentarum, juxta petita in querela. Verumtamen si sine periculo, vel damno verisimili nunciorum easdem literas deferentium commode prædictæ literæ illis personis præsentari non possent, seu potuerint, quæ talibus delinquentibus, seu invasoribus diriguntur, in duabus Parochiis circumvicinis ipsarum Ecclesiarum Rectoribus sufficiat præsentari. Et si dictus malefactor sic citatus, & monitus venerit in termino assignato, & petit copiam de contentis in querela, datur sibi copia de querela, non autem de attestationibus jam receptis; & audiuntur defensiones, ut supra in casu præmisso; quas si non habuerit, vel minus justas, faciat declarationem, ut supra. Si vero malefactor venire in termino assignato contempserit, vel alias adimplere contenta in literis prædictis ipsius Judicis, reputabitur contumax, & in ejus contumacia procedetur ad declarationem &c. Si autem requiratur procedi ad liberationem personæ Ecclesiasticæ, quæ capta detinetur, distinguitur; quia aut est notorium, quod ille, qui captus detinetur, est Clericus gaudens privilegio Clericali, ut quia notorie Canonicus, vel Presbyter, vel in Sacris Ordinibus constitutus, tunc in præmisso casu, ex quo de captione constat, & requisitus restituere noluerit, sine aliqua citatione declarantur pœnæ dictarum Constitutionum &c. Et idem si est persona Ecclesiastica notorie, ut quia est Monachus, Frater Minor, vel hujusmodi similes habitum Regularem publice deferentes. Si autem non sit notorium captum fore Clericum gaudentem privilegio Clericali, in hoc casu recipitur informatio summaria, si est Clericus gaudens privilegio Clericali, & proceditur attentis serie, & tenore Decretalis, *Si Judex laicus*, De sententia excommunicationis, Libro sexto. Et dictus processus debet remanere penes Ordinarium, qui aggravare poterit participantes cum eodem malefactore, trina monitione in ipsa Parochia per tres dies Dominicos, vel festivos publice facta; post quas denunciationes, si qui tales denunciatos excommunicatos in suis domibus, vel hospitiis ad habitandum receperint, vel receptos sustinuerint, tales receptatores, vel sustinentes Judex ipse etiam denunciet, seu denunciari faciat publice in Ecclesiis excommunicatos, cum ipso facto inciderint in excommunicationem contra præmissa faciendo; quos excommunicatos denunciare tenetur Judex etiam ex officio, absque cujusquam requisitione, usque ad satisfactionem congruam, ut hæc, & alia in præfatis Constitutionibus latius continentur. Et de tali processu faciendo nihil debet recipere, vel habere Judex; nisi solum expensas, si contingat ipsum Judicem extra Civitatem, Villam, vel locum, ubi habitat, exire, & circa præmissa intendere, vel vacare. Sed Notarius de scripturis debet, seu potest salarium temperatum habere, ut in dictis Constitutionibus plenius habetur.

CONFIRMATIO APOSTOLICA.

MARTINUS PAPA V.

Martinus Episcopus servus servorum Dei ad futuram rei memoriam. His, quæ pro defensione, ac conservatione Ecclesiasticæ libertatis, statuque Cleri pacifico, provide statuta, & ordinata sunt, ut illibata persistant, libenter adjicimus, ut a nobis petitur, Apostolici muniminis firmitatem. Sane ex parte Venerabilium Fratrum nostrorum Archiepiscopi, & Episcoporum, ac dilectorum filiorum Cleri Provinciæ Tarraconensis nobis exhibita petitio continebat, quod cum quidam, non obstante tam sacrorum Canonum provida dispensatione, quam etiam variis statutis super hoc per Provincialia Concilia editis, Ecclesiasticam libertatem perturbare, & enervare diversimode conarentur; ipsi suorum prædecessorum imitando vestigia, ad obviandum variis cavillationibus, & interpretationibus malignantium, nonnulla, tam statutorum aliorum declarationes, quam additiones, ordinationes, & statuta pro bono statu Cleri ipsius Provinciæ, & Ecclesiasticæ libertatis defensione variis temporibus, prout ipsorum, & negotiorum emergentium qualitas postulabat, de novo in ipsis Conciliis Provincialibus Tarraconensium statuerunt, condiderunt, & etiam ordinaverunt. Quare pro parte Archiepiscopi, Episcoporum, & Cleri nobis fuit humiliter supplicatum, ut declarationibus, additionibus, ordinationibus, & statutis hujusmodi, pro ipsorum subsistentia firmiore, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, declarationes, additiones, ordinationes, & statuta ipsa, quæ diligenter examinari fecimus, cum sint in jure consona, & debeant merito observari, quæque inferius describuntur, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; adjicientes præterea, ac eadem auctoritate decernentes, quod indulta de audiendo Missam, & alia Divina Officia tempore Interdicti laicis concessa, seu in posterum concedenda, ad ea loca, in quibus per dictas Constitutiones contra invasores editas cessationem a Divinis observari contigerit, nullatenus se extendant. Tenor vero declarationum, additionum, ordinationum, & statutorum prædictorum sequitur, & est talis. Frequens plurimorum clamor nostrum propulsavit auditum, quod nonnulli Religiosi exempti, & non exempti, etiam de Ordine militari, potius propriis, quam Reipublicæ nostræ Provinciæ commodis inhiantes, quum eis in personis propriis, locis, hominibus, vel aliis bonis suis injuriæ, damna aliqua, seu violentiæ per quempiam irrogantur, nos, seu Curiam nostram, & Venerabilium Fratrum nostrorum Suffraganeorum adeunt, ut eis per Constitutiones in sacris Conciliis Tarraconensibus contra invasores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, rerum Ecclesiasticarum, & locorum Religiosorum sancte, & salubriter emanatas, succuratur de remedio competenti in dictis Constitutio-

tutionibus expressatis, quod quidem remedium cum contra ipsos in dictas Constitutiones committentes, ad instantiam aliquorum, vel alias ex officio proceditur, non curant admittere, nec eisdem volunt subjici, sed potius liberari, obliti consilii sapientis, quo caveatur patere Legem quam ipse tulerit & Canonicis ac Universalibus Legibus, quæ publice profitentur, quod quisquis juris in alterum statuit, ipse debet uti eo, & frustra Legis auxilium invocat, qui committit in eam. Nos igitur præfatus Archiepiscopus, approbatione ejusdem sacri Concilii statuimus, quod dicti Religiosi, etiam si fuerint de Ordine militari, sicut pro se constitutiones admittunt, contra se, si in eas commiserint, admittere teneantur, quod nisi fecerint, dictarum constitutionum commodo, & auxilio, præsentis sanctionis auctoritate, ipso facto decernimus esse privatos. Præcipientes dictis nostris Suffraganeis, Vicariis, & Officialibus eorundem, ut eo casu ad instantiam ipsorum, nec ex officio dictas constitutiones observent. Procedit a natura, & juris tramite, quod ubi majus est periculum, ibi proculdubio est plenius, & salubrius providendum. Quod, quam grave sit, & quantum dispendiis, & quot, & quantis sit plenum periculis, Ecclesiasticæ jurisdictionis exercitium nostræ Provinciæ, his præsertim temporibus exercere, non solum exacti consideratio temporis docuit, sed considerata prudenter præsentis temporis discrimina indicant, quod nonnulli temporale dominium obtinentes suis terminis non contenti falcem suam in alienam segetem imponere non verentur, satagentes jurisdictioni Ecclesiasticæ, quantum possunt, illudere, ac eam etiam exquisitis coloribus usurpare. Excusatores namque, Nuncios nostros, seu Venerabilium Fratrum nostrorum Vicariorum, aut Officialium literas eis, & subditis suis, seu in dominiis ipsorum consistentibus justitiæ deferentes nedum capiunt, immo interimunt, & atrociter verberant, ac præcepta suis subditis faciunt de interficiendis eisdem, in Dei offensam notoriam, & ipsorum grave periculum animarum. Quapropter nos Archiepiscopus supradictus, prout decet & expedit, talia attentantes, qui ipso jure tamquam impedientes jurisdictionem Ecclesiasticam, excommunicati existunt, congruis remediis ab hujusmodi ausibus retrahere, & ad Dei semitam reducere cupientes, sacro approbante Concilio, statuimus, quod si talia, & tam nefanda crimina, quod absit, per aliquem Judicem, Marchionem, Comitem, Vicecomitem, Nobilem, Baronem, Militem Civem, Burgensem, generosum, & Officiales eorum, Consules, Paciarios, Consiliarios Civitatum, vel Villarum, Castrorum, & locorum temporale dominium obtinentes, vel aliquem ejus loco in nostra Provincia Tarraconense commissa de cætero fuerint, omnia loca, Castra, seu Villæ committentis hujusmodi facinus, in Diœcesi, in qua commissum fuerit, constituta, ipso facto sint supposita Ecclesiastico Interdicto. Quod quidem Interdictum in Ecclesiis Cathedralibus, & propinquioribus circumvicinis Ecclesiis, si comm de allis denunciari non potest, sufficiat publicari, & processus necessarius in eisdem fieri. Naturalis dictat ratio, & experientia manifestat, quod novis morbis nova convenit antidota præparari. Cumque ab aliquibus citra temporibus nonnulli excommunicati auctoritate Constitutionum sacrorum Conciliorum Tarraconensium contra invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiasticorum, & locorum Religiosorum salubriter promulgatarum, munus absolutionis ad cautelam obtinere nituntur, quod numquam, vel raro fieri consuevit, approbatione ejusdem sacri Concilii, hoc fieri prohibemus; statuentes, quod si de facto fierit, non valeat absolutio sic obtenta. Cæterum, quia fide dignorum relatu percepimus, quod nonnulli dominium temporale obtinentes in Civitatibus, locis, Castris, & Villis infra Provinciam Tarraconensem, illudentes Ecclesiasticæ libertati, Presbyteros, & Clericos simpliciter tonsuratos, vel etiam conjugatos, & personas alias Ecclesiasticas, si coram eisdem Dominis, vel Officialibus allegant Tonsuram, vel quod gaudere, cum casus occurrerit, volunt privilegio Clericali, vel si pecunia eis data, vel mutuata non fuerit, quam nituntur a dictis Presbyteris, vel Clericis exigere, vel exquisitis coloribus, & figmentis, vel quia dicunt eos habere suspectos, seu alias pro libito voluntatis, de dictis Civitatibus, Castris, locis, & Villis, & ipsorum dominio de facto expellunt, vel expelli faciunt; banniunt, seu bannire faciunt; de voluntate, & assensu sacri Concilii ordinamus, ut contra Dominos, Vicarios, & Officiales, seu Bajulos dictorum Dominorum, & aliorum talia facientes, qui in præmissis, vel aliquo præmissorum deliquerint, vel ratum habuerint, procedatur per Constitutiones sacrorum Conciliorum Tarracone editas contra invasores, raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, rerum, & locorum Religiosorum per nos, Suffraganeos nostros, Vicarios, & Officiales nostros, & ipsorum, prout fuit hactenus in Tarraconensi Provincia fieri assuetum, præfatas Constitutiones contra talia impie attentantes, & dantes eis in hoc consilium, auxilium, vel favorem, quos volumus pœnis, & Censuris dictarum Constitutionum ipso facto ligari, penitus extendentes. Quia malitia delinquentium succrescente, cum per Prælatos, Vicarios, vel Officiales eorum, ex officio, vel ad partis instantiam per Constitutiones sacrorum Conciliorum Tarraconensium contra eos proceditur, talis processus per delinquentes, seu invasores hujusmodi, præsertim potentes, pluries impeditur, qui exquisitis fraudibus nuncios ad eos portantes literas, ut coram ipsis Prælatis, Vicariis, & Officialibus compareant, vel procedant, interimunt, capiunt, vel alias faciunt, & procurant, quod hujusmodi literæ ad eorum notitiam nequeant pervenire; statuimus, quod in prædictis casibus, & etiam si sine periculo, vel scandalo verisimili nunciorum easdem deferentium, commode præmissæ literæ illis, contra quos emanaverint, præsentari non possent, literas, quæ talibus delinquentibus, seu invasoribus diriguntur, in duabus Parochiis circumvicinis ipsorum Ecclesiarum Rectoribus sufficiat præsentari, quibus per

di-

dictos Rectores in suis Ecclesiis publice lectis, perinde illi, quibus literæ diriguntur, parere contentis in literis teneantur, ac si eadem literæ essent eisdem delinquentibus, vel invasoribus præsentatæ. & sic consequenter in negotio, seu caussa procedatur. Quoniam aliqui curiosi disceptantes de his, quæ non multum expediunt, & plura sapiunt, quam oporteat, contra doctrinam Apostoli temere attentantes, in dubitationem sollicitam vertere dignoscuntur, quod a nostris prædecessoribus provide noscitur statutum in Constitutione incipiente. Ad reprimendam, vers. Statuentes, & a summis Pontificibus confirmatam, an nos, & Officiales nostri Tarracone requisiti per totam Provinciam observare, & observari facere valeamus Constitutiones per prædecessores nostros editas contra raptores, invasores personarum Ecclesiasticarum, rerum, ac bonorum, & hominum eorundem diffidatores, damnificatores personarum, ac bonorum Ecclesiæ, fautores raptorum, & damnificantium prædictorum; nos, sacro Concilio requirente, & unanimiter approbante, cupientes hæsitantis materiam amputare, declaramus, quod quascumque Constitutiones a prædecessoribus nostris editas contra dictos raptores, invasores personarum Ecclesiasticarum, rerum, ac bonorum, & hominum eorundem diffidatores, damnificatores, receptatores raptorum, & damnificantium prædictorum, nos, & Officialis noster, qui Tarracone nunc sumus, & pro tempore fuerint, per quemcumque de Provincia, & quotiescumque fuerimus requisiti contra quoslibet de Provincia, & qui infra eandem dicta crimina commiserunt, seu quomodolibet deliquerunt, & etiam absque requisitione, & ex officio pro nobis, & Ecclesia Tarraconensis, ac Canonicis ejusdem, nostris, & ipsorum familiaribus quibuscumque possimus libere per totam Tarraconsem Provinciam observare, & facere observari, & secundum earum formam contra prædictos in qualibet Diœcesi Suffraganeorum nostrorum, & contra ipsorum subditos, & ad eorum requisitionem, & pro prædictis delictis ibidem perpetratis procedere, & procedi facere super eis. Et super his nostri Suffraganei, & eorum Officiales, ac ipsorum subditi teneantur nobis, seu Officiali nostro, nostrisque successoribus, & eorum Officialibus obedire; nedum pro committendis in futurum contra Constitutiones prædictas, immo pro his, quæ contra eas sunt etiam jam commissa; Officiales, & subditos dictorum Suffraganeorum, sacro approbante Concilio, si in præmissis impedimentum præstiterint, excommunicationis sententia, innodantes, a qua nisi per nos, & Officialem nostrum absolutionis debitum nequeant obtinere. Nulli ergo liceat declarationem hujusmodi interpetrari, restringere, vel arctare, si excommunicationis sententiam, approbante Concilio, per nos latam contra hujus antiqui statuti declarationem hæsitantes, in dubium vertentes, seu etiam restringentes, cupiant evitare. Provide attendentes, quod raptores, & deprædatores hominum Ecclesiarum, Ecclesiasticarum rerum, locorum Religiosorum, excommunicationis sententia, sacro approbante Concilio, innodantur, & in pœnæ aggravationum in eorum præsentia cessatur etiam a Divinis; animadvertentes, personas majori, quam res deberet privilegio, & immunitate gaudere, de communi totius sacri Concilii consilio, & assensu statuendo, declaramus, vulnerantes, vel atrociter percutientes Prælatos, vel Vicarios, seu Officiales, vel Decanos, Canonicos, vel Religiosos, vel alios Clericos in sacris Ordinibus, seu Beneficiatos, aut procuratores Fiscales dictorum Prælatorum, seu eorum Officialium, dum tamen Clerici soluti existant, subjacere pœnis, & sententiis supradictis, & in eorum præsentia cessari debere penitus a Divinis, juxta modum, & formam, qui in Constitutionibus. Item cum quidam, & olim, contra invasores editis expressantur, aliis pœnis in Jure, & Constitutionibus appositis nullas enus derogantes. Quoniam ex pœnis in Constitutione incipiente, Prædecessorum nostrorum &c. impositis contra diffidantes, seu acuidantes Prælatos, vel alias personas Ecclesiasticas in dicta Constitutione contentas, propter temporis malitiam, & multorum (proh dolor!) pravitatem, præfato morbo, ut deceret, non est usquequaque provisum, quo minus Dei timore, & pœnis præfatis postpositis, & spretis, nonnulli diffidare, seu acuidare personas Ecclesiasticos in præfata Constitutione contentas, & diffidantibus dare consilium, auxilium, vel favorem nullatenus vereantur; idcirco, quia crescente contumacia, debet crescere ipsa pœna, adjiciendo statuimus, quod si post monitionem factam personaliter, vel publice in Ecclesia, ubi domicilium habuerint diffidantes præfati, per Rectorem, seu ejus locumtenentem, vel alium loco sui, de mandato Prælati ipsius Rectoris, vel Officialis ejusdem, infra decem dierum spatium præfata acuidamenta, seu diffidamenta non revocaverint cum effectu, ex tunc in Ecclesiis Civitatum, Villarum, vel locorum, quamdiu præfati diffidantes, seu acuidantes præsentes fuerint, cessetur penitus a Divinis, ut cessatur, seu cessari debet in præsentia invasorum, raptorum, & deprædatorum hominum Ecclesiarum, Ecclesiasticarum rerum, & locorum Religiosorum, aliis pœnis in præfata Constitutione contentis in suo robore duraturis. Justum quidem decernimus, & necessitate compellimur, nos Enuecus miseratione Divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Provinciale Concilium celebrantes, quod in his, quæ sunt salubriter provisa, si declaratione, vel additione indigeant, prout experientia docuerit, debita provisionis remedium apponamus. Cum itaque in modo procedendi vigore Constitutionum Provincialium, De invasoribus, contra delinquentes, in eis per nos approbatione sacri Concilii edito, sit provisum, quod contra detinentem notorie Clericum, vel Monachum, Fratrem Minorem, vel hujusmodi similem habitum regularem gestantem, si requisitus eum resistere noluerit, sine aliqua informatione pœnæ dictarum Constitutionum contra eum declarantur, & de capto non notorie Clerico recipiatur informatio summaria, si est Clericus gaudens privilegio Clericali, & contra detinentem procedatur juxta tenorem Decretalis, Si Judex. De senten. excomm.

Libr. 6. Adjicimus, sacri Concilii approbatione, & declaramus, quod si per dictam informationem constiterit, talem captum esse Clericum gaudentem privilegio Clericali, contra detentorem ejusdem procedatur ad declarationem dictarum Constitutionum, uti de notorio Clerico est provisum. Item cum in Constitutione per bonæ memoriæ Petrum Archiepiscopum Tarraconensem prædecessorem nostrum edita, incipiente, Olim excommunicasse recolimus, *caveatur, quod quamdiu principales malefactores, invasores, & raptores rerum, & bonorum Ecclesiasticarum, & hominum, ac locorum eorum fuerint in aliqua Civitate, vel Villa, in eorum præsentia cessetur penitus a Divinis; & sæpe accidere, quod quidam Domini Civitatum, vel Villarum hujusmodi, & eorum Officiales, eorum, qui deprædati sunt, damna non sentientes, & ipsorum, & Ecclesiæ injurias pro nihilo habentes, malefactores prædictos multo tempore sustinuerunt, quandoque in odium Ecclesiarum, & damna passorum prædictorum, ex quo delictorum eorundem esse videntur participes, & consortes; dignumque reputemus, quod tales etiam pœnam sentiant eorum, sacri Concilii approbatione adjicimus, & statuimus, quod si Dominis Civitatis Villæ, Castri, aut loci, in quibus malefactores fuerint receptati, vel eorum Officialibus constiterit, tales malefactores in eis fuisse per octo dies receptatos, nisi eosdem a suis Civitatibus, Castris, Villis, vel locis infra decem dies post dictos octo dies immediate secuturos requisiti ejecerint cum effectu, ita quod amplius ad ipsos, vel ipsa, vel jurisdictiones eorum non redeant, tales Domini, & eorum Officiales simili sint excommunicatione ligati; & in eorum præsentia, ut in fautoribus, & receptatoribus, cessetur penitus a Divinis. Ab hac autem pœna tantum excludimus Dominum Regem, & Dominam Reginam, & eorum primogenitum, & uxorem suam. Quidam Officiales sæculares Provinciæ Tarraconensis privilegium Clericis conjugatis a sacris Canonibus indultum, quo pro excessibus, seu delictis per eos commissis, seu de quibus delati fuerint, in personis, & bonis de Ecclesiastici Judicis foro existunt, eis auferre, & Ecclesiasticam jurisdictionem sibi usurpare callida fraude, ut percepimus, cupientes, privilegium prædictum quoad personas dictorum Clericorum restringunt, bona vero eorundem esse asserunt, licet ficte, & de foro sæculari; & his non contenti, multoties dictos Clericos in odium Ecclesiasticæ jurisdictionis capiunt, & eorum bona occupant, etiam de facto; & cum ex his per Ecclesiasticum Judicem proceditur contra eos pro dictorum bonorum restitutione, respondent, & excipiunt contra veritatem, quod dicta bona non capiunt ratione delicti, sed eo quia asserunt esse Domini temporalis, & quod Dominus temporalis vult, quod ipsa bona capiantur, & occupentur per eosdem. Nos autem huic pernicioso abusui obviare, & Ecclesiasticæ jurisdictioni, ut illibata persistat, providere debito remedio cupientes, approbante sacro Concilio, excommunicamus quoscumque Officiales, & personas quacumque auctoritate, vel potestate fungantur, talia attentantes; & contra ipsos, & ipsas, ut invasores, & occupatores rerum, & bonorum, ac jurium Ecclesiæ, prout re vera existunt, procedi volumus; & pœnas Constitutionum,* De invasoribus, *in eis decernimus locum habere, & esse servandas. Veniet ad judicium damnum passus, & in scriptis coram Officiali principali, vel in ejus absentia coram vices gerente, suam querelam proponet, in qua contineatur, quod talis, vel tales rouharunt, vel invaserunt rem Ecclesiæ violenter, vel contra Ecclesiasticam libertatem fecerunt; & sic de aliis, secundum quod continetur in Constitutionibus sacrarum Conciliorum Tarraconensium,* De invasoribus, *dicentibus contra malefactorem summarie, breviter, & de plano absque litis contestatione procedi. Et in fine ipsius querelæ proponat, seu offerat stare juri cuicumque, obligandoque bona sua, vel sui principalis, si intervenerit in ipsa caussa Procurator, neque erit dare firmancias necesse, seu facere alias obligationes. Judex autem recepta, & retenta querela, citet illico, vel statim, quomodo poterit, ipsum malefactorem, & fautores, juxta proposita in querela, si sciant ubi moram faciant, vel personaliter existant; si citari commode possint, & sibi ipsam querelam per sagionem, seu nuncium juratum Curiæ transmittat; vel absque copia ipsius querelæ, sed caussa expressa; tamen si veniet, & copiam ipsius querelæ petet, est sibi danda; neque est necesse, quod citatio eundem malefactorem personaliter apprehendat, postquam fuerit citatus; addendoque in fine querelæ, ac in eadem litera sibi dicat expresse, quod restituat talem rem, si quam cepit, seu de facto occupavit; vel restituat talem in sua possessione, vel libertate Ecclesiastica, vel hominem Ecclesiæ, si captum detineat; vel talia bona, si sunt mobilia, quæ dicitur violenter recepisse, seu occupasse, una cum omnibus damnis, interesse, ac expensis, quas, & quæ fecit, vel sustinuit pars ipsa conquerens; vel tali die compareat coram eodem, justas caussas, si quas habet, propositurus, vel ostensurus; alias quod dictus Judex procedat contra dictum malefactorem, seu invasorem per Constitutionem sacri Concilii Tarraconensis, juxta, & secundum petita in præfata querela. Et si dictus malefactor veniat, & dicat, ac coram ipso Judice proponat, quod jure facere potuit, vel quod impune poterat alias hoc fieri, audiendus est, & in suis probationibus, tam per testes, quam per alias probationes admittendus; quas summarie ipse Judex recipere debet, ac teneatur. Et si infra tempus per ipsum Judicem assignatum non probaverit se juste fecisse, ergo præsumitur quod injuste. Quare Judex procedat absque alia juris solemnitate, tamquam contra malefactorem ad declarandum ipsum incidisse in excommunicationis sententiam, & in alias pœnas in ipsis Constitutionibus contentas, juxta petita in querela. Si autem simpliciter neget contenta in dicta querela; tunc Judex recipiat suam ex officio informationem absque alia partis vocatione. Et si sibi constiterit de contentis in ipsa querela, Judex ipse habeat declarare sine difficultate quacumque ipsum malefactorem incidisse in excommunicationis sententiam, &*

in

in alias pænas Constitutionum sacri Concilii Tarraconensis, juxta, & secundum in prædicta querela petita. Si autem non vult coram eo in judicio comparere, vel justas rationes, si quas habet, ad sui defensionem proponere; vel non invenitur, quia forte cum præda recessit, vel est extra Terram; vel commode etiam citari non potest; & damnum passus, qui spoliatus est, fraudaretur, cum afflicto non est danda afflictio, si talis malefactor expectaretur, tunc si dictus Judex habeat in continenti, vel statim quando commode poterit, summariam informationem super dicta querela oblata recipere, etiam parte contraria non vocata. Tamen faciat Judex ipse hoc casu ut merus exsecutor, & sic non requiritur judiciarium ordinem observari, etiam de Jure communi. Et si invenerit ita fore, debet Judex citare ipsum malefactorem ad suam audiendam declarationem dumtaxat; qui si non veniat, in ejus contumaciam declarationem faciat; declarando eundem excommunicatum, ac incidisse in excommunicationis sententiam, & in alias pænas, juxta, & secundum formam, ac tenorem Constitutionis sacri Concilii Tarraconensis, & illico mandet literas fieri Rectoribus Ecclesiarum &c. & specialiter illi Rectori illius Parochiæ, in qua dictus malefactor audire consuevit Divina, ac de cujus est Parochia; ut quamdiu sit præsens ipse malefactor, vel ejus præda in illa Parochia, cessetur penitus a Divinis, & deinde per totam Provinciam Tarraconensem, & insera tur caussa, quare hoc facit ipse Judex, in literas, seu literis prædictis. Et numquam est absolvendus ex excommunicationis sententia dictus malefactor, donec plenarie satisfecerit damnum passis de omnibus damnis, injuriis, interesse, ac expensis. Nec est admittenda ejus appellatio, si talis de facto appellet; immo Judex apostolos negativos tradere teneatur, neque absolvatur etiam ad cautelam; cum in facto Constitutionum non habeat locum absolutio ad cautelam, & contra minores personas. Si autem persona illa, quæ dicitur raptor, sit potens, ut puta Nobilis, vel Baro, vel Dominus illius loci, vel Dominus loci tenens officium procurationis pro aliquo Domino temporali potenti, vel Vicariæ, sive Bajuliæ; vel cum eo faciat partem Universitas alicujus Civitatis, Villæ, vel loci, in quo informatio habebit recipi, & illius loci habitatores testificari, ac per talium personarum potentiam facti veritas valeat occultari, vel probatio debita impediri, si scirent per rationes talem processum Constitutionum prædictarum fieri; ante aliquam citationem recipiatur informatio super querela oblata, qua informatione recepta, si per illam constet de contentis, & assertis in eadem, citetur invasor, seu malefactor sub tali forma: Cum constet nobis de prædictis per summariam informationem &c. *requirimus, & monemus, quatenus infra talem terminum* 6. *vel* 10. *dierum, secundum locorum distantiam, quem peremptorie assignamus, restituatis rapta &c. vel conveniatis amicabiliter &c vel dicta tali die coram nobis in judicio compareatis, justas caussas, si quas habetis, propositurus, & ostensurus; alioquin, lapso termino, procedemus ad declarationem excommunicationis sententiæ, ac pænarum in dictis Constitutionibus sacri Concilii Tarraconensis contentarum, juxta in querela petita. Verumtamen si sine periculo, vel damno verisimili nunciorum easdem literas deferentium commode prædictæ literæ illis personis præsentari non possent, seu potuerint, quæ talibus delinquentibus, seu invasoribus diriguntur, in duabus Parochiis circumvicinis ipsarum Ecclesiarum sufficiat præsentari. Et si dictus malefactor citatus, vel monitus venerit in termino assignato, & petit copiam de contentis in querela, datur sibi copia de querela, non autem de attestationibus jam receptis, & audiantur defensiones, ut supra, in casu præmisso; quas si non habuit, vel minus justas, fiat declaratio, ut supra. Si vero malefactor venire in termino assignato contempserit, vel alias adimplere contenta in literis prædictis ipsius Judicis, reputabitur contumax, & in ejus contumacia procedetur ad declarationem &c. Si autem requiratur procedi ad deliberationem personæ Ecclesiasticæ, quæ capta detinetur, distinguitur; quia aut est notorium, quod ille, qui captus detinetur, est Clericus gaudens privilegio Clericali, ut quia notorie Canonicus, vel Presbyter, vel in Sacris Ordinibus constitutus; tunc in præmisso casu, ex quo de captione constat, & requisitus restituere noluerit; sine aliqua citatione declarantur pæna dictarum Constitutionum &c. Et idem si est persona Ecclesiastica notorie, ut quia est Monachus, Frater Minor, vel hujusmodi similes habitum Regularem publice deferentes. Si autem non sit notorium, captum fore Clericum gaudentem privilegio Clericali, in hoc casu recipitur informatio summaria, si est Clericus gaudens privilegio Clericali; & proceditur attentis serie, & tenore Decretalis,* Si Judex, De sent. excom. *Lib. sexto. Et dictus processus debet remanere penes Ordinarium, qui aggravare poterit participantes cum eodem malefactore, trina monitione in ipsa Parochia per tres dies Dominicos, vel Festivos publice facta; post quas denunciationes, si qui tales denunciatos excommunicatos in suis domibus, vel hospitiis ad habitandum receperint, vel receptos sustinuerint, tales receptores, vel sustinentes Judex ipse etiam denunciet, seu denunciari faciat publice in Ecclesiis excommunicatos, cum ipso facto inciderint in excommunicationem contra præmissa faciendo; quos excommunicatos denunciare tenetur Judex etiam ex officio, absque cujuscumque requisitione, usque ad satisfactionem condignam, prout hæc, & alia in præfatis Constitutionibus latius continentur. Et de tali processu faciendo nihil debet recipere, vel habere Judex, nisi solum expensas, si contingat ipsum Judicem extra Civitatem, locum, vel Villam, ubi habitat, exire, & circa præmissa intendere, seu vacare. Sed Notarius de scripturis potest, seu debet salarium temperatum habere, ut in dictis Constitutionibus plenius habetur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, communitionis, additionis, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpse-*

pserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctos Apostolos, quarto idus Januarii, Pontificatus nostri anno quartodecimo.

Nomina eorum, qui huic Provinciali Concilio, in quo antiquarum Constitutionum selectio, & recentiorum adjectio fuit facta, aut Tarracone ubi inchoatum, aut Barcinone, ubi finitum fuit, aut utrobique, interfuerunt.

Joannes Teres miseratione Divina Archiepiscopus Tarraconensis.

Joannes Dimas Lores Episcopus Barcinonensis.

Jacobus Cassador Episcopus Gerundensis.

Petrus Jayme Episcopus Vicentinus.

Andreas Capella Episcopus Urgellensis.

Gaspar Punter Episcopus Dertusensis.

Franciscus Robuster, & Sala Episcopus Elenensis.

Michael Aymerich Abbas Monasterii Beatæ Mariæ de la Vaix, Ordinis Cisterciensis, Ilerdensis Diœcesis.

Franciscus Oliver, & de Boteller Abbas Monasterii B. Mariæ Populeti, Ordinis Cisterciensis, Tarraconensis Diœcesis.

Petrus Fontanella Abbas B. Mariæ Pulchrè podii Avellanarum, Urgellensis Diœcesis.

Petrus Aguilo Prior Monasterii Scalæ-Dei, Ordinis Carthusiensis, Tarraconensis Diœcesis.

Bernardus Torres Prior S. Jacobi de Calaf, Ordinis S. Augustini Canonicorum Regularium, Vicentinæ Diœcesis.

Jacobus Castellar Prior Ecclesiæ, & Monasterii S. Annæ Civitatis Barcinonensis, Ordinis Canonicorum Regularium S. Sepulchri.

Raphael Casanoves Præpositus Minorissæ, Ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini, Vicentinæ Diœcesis.

Paullus Costo Prior S. Joannis de Fontibus, Ordinis S. Benedicti, Gerundensis Diœcesis.

Michael Torrell Vicarius Generalis, & Procurator Reverendissimi Episcopi Barcinonensis in ejus absentia Tarracone.

Antonius Teres DD. Vicarius Generalis, & Procurator Reverendissimi Episcopi Dertusensis Barcinone, in eorum absentia.

Bartholomæus Roca S.T.D. Canonicus, & Syndicus RR. Capitali Ecclesiæ Tarraconensis.

Raphael de Rovirola DD Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Barcinonensis.

Joannes Morgales DD. Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Ilerdensis.

Franciscus Roca S.T.D. Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Urgellensis, & in ejus locum postea Jacobus Bartholamæu DD. Canonicu. & Syndicus ejusdē Capituli

Petrus Cisterer DD. Hospitalarius, Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Dertusensis, postea in ejus locum Matthæus Boteller Camerarius, Canonicus, & Syndicus ejusdem Capituli.

Monserratus Gaillo Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Gerundensis.

Joannes Bosca S. T. D. Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Elenensis.

Jacobus Bergada, Canonicus, Cappellanus major & Syndicus R Capituli Ecclesiæ Vicensis

Blasius Torrens Monachus, & Procurator Reverendi admodum Hieronymi Contijoch Abbatis Monasterii Sanctarum Crucum, Ordinis Cisterciensis, Tarraconensis Diœcesis.

Gaspar Joannes de Valpedrosa S. T. D. Monachus, & Procurator Reverendi admodum Abbatis B. Mariæ Populeti in ejus absentia Tarracone.

Joannes Matos Prior, & Eleemosynarius, & Procurator Reverendi admodum Didaci Suarez Abbatis Domus, & Monasterii Beatæ Mariæ de la O, Ordinis S. Benedictē, Ilerdensis Diœcesis.

Petrus Barberà S. T. Professor, Prior Monasterii, & Conventus B Mariæ de Benifacà, Ordinis Cisterciensis, Procurator admodum Reverendi Michaelis Joannis Gispert Abbatis dicti Monasterii, Dertusensis Diœcesis.

Augustinus Gran DD. Canonicus, & Syndicus Monasterii S Petri Ageren. Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini Abbate carentis.

Franciscus Polujes Præcentor. Vicarius Generalis, & Officialis. Canonicus & Procurator Monasterii B. Mariæ Celsonæ, Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini Urgellensis Diœcesis, Abbate carentis.

Laurentius Isalguer Canonicus, & Senescallus, Vicarius Generalis, & Procurator Monasterii Sancti Joannis de Abbatissis Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustinē, Vicensis Diœcesis, Abbate carentis.

Michael de Peguera Procurator, & Oeconomus Monasterii S Cucufatis Vallensis Ordinis S Benedicti, Barcinonensis Diœcesis, Abbate carentis.

Franciscus Caraps DD. Monachus Eleemosynarius, & Procurator Monasterii B Mariæ de Rivo pullo, Ordinis S. Benedicti, Vicensis Diœcesis. Abbate carentis.

Antonius Malner Prior Claustralis, Sacrista major, Vicarius Generalis, & Procurator Monasterii S Michaelis de Cuxa, Ordinis S Benedicti. Abbate carentis.

Raphael Sapte Monachus, Cellerarius. Procurator, & Oeconomus Monasterii S. Petrè Rodensis Ordinis S. Benedicti. Gerundensis Diœcesis. Abbate carentis.

Bartholomæus Coraella Dispensarius, Monachus, & Procurator Monasterii S. Saturnini de Tabernolis Ordinis S Benedicti Urgellensis Diœcesis, Abbate carentis.

Petrus Lebot Monachus, Sacrista. & Syndicus Monasterii B. Mariæ Gerrensis, Ordinis S. Benedicti, Diœcesis Urgellensis, Abbate carentis.

Si-

Simon Gras Canonicus, Oeconomus, & Syndicus Monasterii S Mariæ de Villabertran, Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini, Gerundensis Diœcesis, Abbate carentis.
Michael Cella Monachus Camerarius, & Prior Monasterii S.Stephani Ordinis S. Benedicti Villæ Banneolarum, Gerundensis Diœcesis, Abbate carentis.
Jacobus Rovira Monachus, Procurator, & Oeconomus Monasterii S. Salvatoris de Breta, Ordinis S. Benedicti, Gerundensis Diœcesis, Abbate carentis.
Antonius Masses Canonicus, & Sacrista, ac Procurator Monasterii B. Mariæ de Stagno, Canonicorum Regularium Ordinis S Augustini, Diœcesis Urgensis, Abbate carentis.
Et ego ✠ Alexander Cendra Regia, ac pro Illustris. ac Reverendissimo D. D. Tarraconensi Archiepiscopo, ejusque auctoritatibus Notorius publicus, Scribaniam publicam, & communem Civitatis Tarraconensis regens, ac sacri Concilii Provincialis Scriba, & Secretarius, quia dictarum Constitutionum selectioni, & novæ ordinationi mandate suæ Illustrissimæ Dominationis interfui, ideo hic me subscribo, & solitum dictæ Provinciæ appono signum.

CONSTITUTIONES

Quæ ex variis Titulis exceptæ, inutiles, ac superfluæ visæ sunt ex Decreto Concilii Provincialis celebrati Anno MDXCII. in quo antiquarum Constitutionum selectio fuit facta.

EX LIBRO PRIMO.

TIT. DE CONSTITUTIONIBUS.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Præcipitur observantia Constitutionum Concilii Generalis.

Animarum languoribus, qui ex sacrarum Constitutionum transgressione, vel omissione trahunt originem, præsentium Petrum approbatione subvenire curantes, statuta sacri Generalis Concilii, quæ pro magna parte non sine gravi periculo sunt neglecta, pleniore diligentia de cætero præcipimus observari, & studiose corrigi ea, quæ contra ipsum Concilium temere sunt præsumpta.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Celebratio Conciliorum Provincialium, & Synodalium non prætermittenda.

Imprimis præcipimus, ut Constitutio de Conciliis Provincialibus, & Episcopalibus Synodis celebrandis pro correctione, & reformatione morum salubriter edita, juxta suum tenorem firmiter observetur; & ut nulla negligentia, vel occasio impediat ipsius observationem.

Idem in eodem.

CAPUT III.

Concilia Provincialia, & Synodalia quotannis celebranda.

Statuimus, ut in Provincia Tarraconensi Provinciale Concilium singulis annis, Dominica, qua cantatur, *Jubilate*, celebretur; & Episcopalis Synodus ad minus celebretur semel in anno, die festo S. Lucæ. Si vero ex caussa necessitatis absens fuerit Episcopus, ut alias rationabilitet fuerit impeditus, provideat per quem, vel per quos Synodus celebretur. Quod si vacaverit Sedes, per Archidiaconos in suis Archidiaconatibus celebrentur particulares Synodi terminis supradictis. Si vero, vacante Sede, penes Priorem, vel Capitulum, vel aliam personam Ecclesiæ resederit jurisdictio, procuret, ut prædicto modo Synodus celebretur. Et hæc omnia serventur sub pœna in Generali Concilio statuta.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus in Concilio Terracone celebrato.

CAPUT IV.

Quales Procuratores mittendi ad Concilium Provinciale, quando Episcopi, & alii Titulares legitime fuerint impediti.

Præsenti quoque adjicimus sanctione, ut nullus ad Provincialia Concilia de cætero admittetur, missus a Venerabilibus Fratribus nostris Episcopis, cum justo fuerint impedimento detenti; vel a Capitulis Ecclesiarum Cathedralium, nisi sit Vicarius, vel principalis Officialis, vel de Capitulo; aut talis persona, quæ ad tractatus Capituli eorundem admitti debeat, vel Doctor, aut Baccalaureus fuerit in Jure Canonico, vel Civili, qui Beneficia obtineat in eisdem; cum melius libertas Ecclesiastica per illos, qui Beneficia, & vitam recipiunt in dictis Ecclesiis defendi verisimiliter præsumatur, & periculum non modicum immineat ad sacra Concilia admitti personas extraneæ nationis. Qui quidem Procurator die ad Concilium celebrandum præfixa, sufficiens Procuratorium deferre habeat, & nobis de eo fidem facere teneatur; in quo sit inserta etiam fides facta per Notarium publicum de impedimento, quo persona citata ad Concilium venire non potest. Quod impedimentum ille, qui ad Concilium citatus fuerit, Notario exprimere habeat, & de ipso in posse ipsius Notarii fidem juramento proprio facere teneatur. Cognitio autem, & decisio, an justum fuerit impedimentum, necne, cognitioni sacri Concilii reservetur; statuimusque, ut Procurator constitutus per quempiam Episcopum, Abbatem Capitulum, Priorem, vel quemcumque alium singularem, qui ad Concilia Provincialia consueverunt admitti, Episcopi, Capituli, Conventus, vel Collegii, nec alterius valeat esse Procurator.

Petrus Sagarriga Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT V.

Venientes ad Concilium ornamenta sua dignitatis deferant.

Ordinamus, sacro approbante Concilio, ut de cætero Episcopi venientes ad Concilium por-

portent Pontificalia sua; & Procuratores Cappas, vel Superpellicea, ut decentius interesse possint. Et ponatur in literis convocationis.

TIT. DE CONSUETUDINE.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in tertio Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Statuitur, ne aliqui prandia, vel cibum a Parocho, vel ab aliquo alio exigant prætextu cujuscumque consuetudinis.

In nonnullis Tarraconensis Provinciæ Diœcesibus, & Ecclesiis sic avida gulositas quorundam laicorum animus excæcavit, ut certis annui temporibus Parochiani dictarum Ecclesiarum ab Abbatibus, Vicariis, seu Rectoribus earundem certa prandia, comestiones, pastus, potiones, seu Beuragia exigere, quasi ex debito, non formident; & ipsos Rectores, Vicarios, seu Abbates ad ea justa abusum hujusmodi exibenda, per subtractionem, & retentionem decimarum, & aliorum jurium Ecclesiasticorum, irriverenter, vel alias inverecunde compellere non vereantur. Aliqui etiam ex laicis supradictis una die cujuslibet septimanæ quasi ex debito volunt comedere cum Rectore, Vicario, seu Abbate; & ultra comestionem habere, & exigere aliquam pecuniam ex eisdem; ita per totum anni circulum continue facientes, quousque omnes Parochiani cum eis comaderint, & certum quid habuerint ab eisdem, postea que inchoant, & repetunt illud idem. Suntque alii laici ex prædictis, qui solennibus diebus Natalis Domini, Paschæ, & Pentecostes immediate post Communionem, & receptionem Sacrati Corporis Jesu Christi, quod cum humilitate, & devotione recipere tenentur, & aliquibus aliis anni temporibus, quasi ex debito exigunt improbe ab Ecclesiis, Abbatibus, Vicariis, seu Rectoribus vinum certum ex abusu hujusmodi, vel etiam justa votum; adeo ut interdum decem, vel quindecim onera in potationibus hujusmodi expendantur; propter quæ ingurgitationes, ebrietates, & comestationes indebitæ committuntur, & multones mortes, & vulnera sunt hactenus subsequuta. Quampiurimi insuper ex laicis etiam antedictis tempore, quo decimarum, & primitiarum granaria dividuntur, non permittunt per illos ad quos dictæ decimæ, & primitiæ bladi pertinent, portari libere dictum bladum suis propriis animalibus, vel etiam alienis; ut pro apportaturis præfati bladi in duplo, vel triplo plus, quam alii portarent, necessarie eis detur. Nonnulli etiam, qui justa laicorum consuetudinem, ad horrea Ecclesiarum bladum decimarum, & primitiarum deferunt; & die, qua portant, cibantur ab Ecclesiis, Vicariis, seu Rectoribus earundem, per multas vices, multosque dies excogitata malitia defarunt minutatim, quas portare poterant uno die; ut singulis diebus, & victibus reficiantur ab ipsis Ecclesiis, & earum Rectoribus, ac cibentur. Constitutione nostra, quæ incipit, *Scriptura Sacra*, hoc prohibente. Alii vero laici, cum subsidia ex certis causis Portionariis, Vicariis, seu Clericis Beneficiatis in Ecclesiis, ipsorum laicorum consanguineis, affinibus, seu amicis, per locorum Ordinarios, vel Nuncios, seu Legatos Sedis Apostolicæ imponuntur; vel cum ipsis Portionariis, vel Vicariis, seu Clericis Beneficiatis in Ecclesiis præstantur per ipsos Rectores, seu Abbates, vel eorum gerentes vices; ex eo quod servitium Ecclesiæ non faciunt, ut tenentur; vel alia causa licita, justa, & honesta interdum ad tempus suorum Beneficiorum fructus forsitan subtrahuntur, ad requisitionem, suasionem, seu nutum hujusmodi Clericorum occulte retinent sibi decimas, & alia jura Ecclesiastica; & Portionariis, seu Clericis memoratis tribuunt; propter quod negligentia dictorum Portionariorum, Clericorum, & aliorum circa Divinum Officium remanet impunita; cum de alieno solvant, quod de suo proprio solvere tenebantur; & dicti laici nihilominus participes sunt furti, allegantes omnes prædicta, & singuli ad excusandas excusationes in peccatis, quod consuetudinem observant, atque usus. Nos igitur volentes ex debito nostri Officii Ecclesiarum indemnitatibus providere, ac malitiis, olurpotionibus, & morbis hujusmodi obviare, sacro approbante Concilio, consuetudines, observationes, atque usus, corruptelas, & abusus penitus reputantes, ac etiam judicantes; prædicta omnia, & singula deinceps omnino fieri prohibemus; cum non sit dubium, ea esse contra bonos mores, & Canonicas sanctiones, & in gravamen jurium Ecclesiarum, & Ecclesiasticæ libertatis. Et nihilominus quia parum prodest jura condere, nisi pœna transgressoribus imponatur, in omnes, & singulos laicos, qui prædicta prandia, comestiones, seu pastus, potationes, seu alia beuragia, & alia prædicta, seu aliqua de eisdem exegerint cum effectu; & qui occasionibus memoratis, vel aliqua earundem de decimis, & primitiis, & aliis juribus Ecclesiasticis aliquid sibi retinuerint scienter, vel per alios procuraverint, seu mandaverint, aut consenserint retineri, excommunicationis sententiam promulgamus. In locis vero, in quibus Universitates in his culpabiles extiterint, cessetur penitus a Divinis, sub pœna excommunicationis. Abbatibus, Rectoribus, Vicariis, & aliis Ecclesiasticis personis interdicendo, & prohibendo expresse, quod dictis laicis, vel eorum alicui, comestiones, & pastus, potationes, & beuragia, vel aliquid aliud ex causis, seu occasionibus supradictis non dent, nec dari faciant, vel permittant, si alias pœnas Canonicas voluerint evitare.

Dalmatius Murius Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Ratio Officiorum describenda in unaquaque Ecclesia, & in Choro apponenda.

Per Constitutionem bonæ memoriæ Domini Enneci prædecessoris nostri, incipientem, *Quia per cæremonies*, fuit salubriter statutum, ut in qualibet Ecclesiarum Cathedralium, Collegiatarum, & aliarum, ubi est ultra numerum duodecim officiantium, fieret unus Liber, qui staret in Choro Ecclesiæ cum catena, ubi omnia pertinentia ad Divinum Officium, secundum usum Ecclesiæ, infra annum; & quis illa facere deberet, exactius scriberentur. Sed quia nulla fuit pœna addita, exsecutione caruit usquequaque. Ut itaque qui desides fue-

rint

rint in eadem exsequenda, pœnæ formidine arctentur, sacro approbante Concilio, illam innovantes, mandamus Episcopis, Capitulis, & aliis, qui Ecclesiis præsident memoratis, in virtute sanctæ obedientiæ, & pœna etiam infrascripta, ut infra tres annos proxime venturos dictæ Constitutionis seriem exsequentes, dictum Librum ultra Librum vocatum, *Consueta*, fieri facere teneantur. Episcopi autem, qui negligentes in hoc reperti fuerint, & Capitula Ecclesiarum Cathedralium 25. librarum, & alii inferiores 10. librarum pœnam ipso facto incurrant, Ecclesiarum fabricis infallibiliter acquirendam.

TIT. DE RENUNCIATIONE.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Statuitur, renuntiationes, & collationes Beneficiorum publicari debere.

Item cum occulta donatio suspicione non careat juxta Canonicas sanctiones, sacro approbante Concilio, donationes occultas de Dignitatibus, Personatibus, Rectoriis, Præbendis, seu Portionibus, & aliis omnibus administrationibus, ministeriis, officiis, & Beneficiis Ecclesiasticis, quocumque nomine censeantur, fieri prohibemus; statuentes, ut tam donator, quam donatarius donationem recipiens factam intra tempus de conferendis Beneficiis a Canonibus definitum, & a vacationis tempore computandum, taliter studeant publicare, ut appareat, cui donaverit, & quo tempore sit donatum. Aliter quidem facta donatio ipso jure non valeat, nec alicui competat actio, vel defensio ex eadem. Sane donator, qui contra hoc statutum venerit, conferendi potestate careat ea vice, & ad alios secundum Lateranensis statuta Concilii hujusmodi collatio devolvatur.

TIT. DE ÆTATE, QUALITATE, ET ORDINE PRÆFICIENDORUM.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Beneficiati inepti ad perdiscendas Literas, fructibus Beneficiorum priventur; nec ad Sacrum Ordinem admittendi, qui Latine loqui nesciant.

Statuimus quoque, ut omnes Beneficiati, & promovendi in Ecclesiis Parochialibus, qui Latinis verbis loqui nesciunt, exceptis illis, de quorum profectu propter ætatem non est sperandum, in studio ab Episcopo, & Archidiacono loci, ubi tale jus consuevit habere Archidiaconus, per subtractionem Beneficiorum, quoad usque Latinis verbis loqui sciant, addiscere compellantur. Illis autem, qui studere in Grammatica, & proficere voluerint, misericorditer indulgemus, ut Beneficia sua integre in Scholis habeant a proximo Festo S. Joannis, usque ad triennium, ac si in suis Ecclesiis deservirent; proviso tamen, ne Ecclesia eorum remaneat debito servitio desolata. Qui vero infra hunc terminum non tantum proficere curaverit, ut Latinis verbis loqui sciat, quia suam juvare, vel vincere neg exerit ignorantiam, donec talem negligentiam per subsequens studium correxerit, Beneficio suspendatur eodem. Et quoniam multi affectant Clericalem characterem, ut libertatem Ecclesiasticam, vel Beneficium assequantur, & tamen addiscere negligunt; præcipimus, ut a talibus tonsurandis caveatur attente; præsertim in illis locis, in quibus obtenta prima Tonsura, ratione natalis soli sibi in Ecclesia vindicant portionem. Ad Sacrum autem gradum nullus Clericus sæcularis promoveatur, qui Latinis verbis loqui nesciat.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Qui Latine loqui nesciunt, ad Ordines non admittendi.

Quoniam illi sunt ad honores Ecclesiasticos promovendi, qui moribus, ætate, scientia pollere noscuntur; statuimus, ac prohibemus, ne ad Sacros Ordines promoveantur, nisi personæ, quæ Grammaticam sciant, seu Latinis verbis loqui valeant competenter. Illi vero, ad quos ratione Dignitatum, vel Personatuum, quos obtinent, competit examinare Clericos, & ad omnes Ordines præsentare, propensius caveant, si hujusmodi cupiunt honore gaudere, ne defectum super hoc patientes, scienter ad Ordines audeant præsentare; potestatem autem dispensandi super his, ex causa, & quatenus a Jure permittitur, per hoc non intendimus Episcopis interdictum.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus, in tertio Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Canonici Ecclesiarum Cathedralium infra annum a die adeptæ pacificæ possessionis, ad Subdiaconatus Ordinem promoveantur.

Grandia damna, & pericula, quæ Ecclesiis, Monasteriis, ac aliis piis locis, Prælatis, & personis Ecclesiasticis obvenerunt hactenus, ac in præsentiarum obveniunt in Provincia Tarraconensi, diabolica instigatione quorundam, qui de Christi patrimonio sublimati, detestantes adscribi Militiæ Clericali, ponentes ad aratrum manum, respicientes retro, vitam alegerunt ducere laicalem, tollere affectantes; sacro approbante Concilio, statuimus, ut quicumque de cetero in Canonicum Cathedralis Ecclesiæ assumptus fuerit, ne a statu retrocedere valeat Clericali, infra annum a die pacificæ possessionis adeptæ computandum, postquam ad legitimam ætatem pervenerit, ad Ordinem Subdiaconatus saltem, legitimo impedimento cessante, se faciat promoveri; alias extunc Canonia, quam adeptus fuerit, sit ipso facto privatus; alii per illos, ad quos collatio pertinuerit, libere conferenda.

Dalmatius Murius Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT IV.

Canonici Cathedralium excommunicantur, qui Constitutiones violaverint de promovendis infra annum Canonicis a die adeptæ possessionis, ad Subdiaconatus Ordinem.

Cum per Constitutiones bonæ memoriæ Domini Petri prædecessoris nostri incipientes, *Gradia*, & *Cum nuper*, salubriter sit provisum, ut Canonici, & Presbyteri de Capitulo Ecclesiarum Cathedralium nostræ Provinciæ Tarraconensis, ne a statu retrocedere valeant Clericali, infra annum a die pacificæ possessionis adeptæ computandum, postquam ad legitimam ætatem pervenerint, ad Ordinem Subdiaconatus saltem, legitimo impedimento cessante, se faciant promoveri; alias ex tunc Canonicatibus, & Beneficiis, quos, vel quæ in eisdem Ecclesiis obtinent, & quæ obtinere non possent, nisi essent Canonici præbendati, sint ipso facto privati; & cum lapso hujusmodi anno, iidem Canonici, & Presbyteri de Capitulo sic privati, in suis Canonicatibus, & Præbendis, ac Beneficiis tolerentur, fructusque suarum Præbendarum, & Beneficiorum eisdem integraliter ministrentur, in eorum grave periculum animarum; iccirco super his providere volentes, præfatas Constitutiones renovando, & exsequendo, eisdem sacri approbatione Concilii adjicimus, quatenus lapso hujusmodi anno, eisdem Canonicis, & Presbyteris de Capitulo, ut præmittitur, non promotis, & sic vigore dictarum Constitutionum ipso jure privatis, dispensatione sufficienti per eosdem super hoc non ostensa, de fructibus, redditibus, & proventibus suarum Præbendarum, & Beneficiorum prædictorum, per illos, ad quos pertinet, & spectat, nullatenus respondeatur, declaratione alia minime exspectata: alioqui contrarium facientes sententiam excommunicationis incurrere volumus ipso facto.

TIT. DE SACRA UNCTIONE.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Sacramentum extremæ-unctionis gratis conferendum; a Cathedralibus Ecclesiis quotannis Olea petenda.

Item Sacramentum extremæ-unctionis petentibus libere, & sine pecunia a Sacerdotibus ministretur; & singulis annis Clerici ampullam deferant, in qua Oleum recipiant infirmorum, quando eis Chrisma, & Catechumenorum Oleum tribuetur; consuetudine quavis non obstante.

TIT. DE FILIIS PRESBYTERORUM.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Soboles Clericorum in bonis paternis prohibetur succedere, & ad primam Tonsuram admitti.

Soboles quoque Clericorum, post hoc Concilium, de concubina suscepta, in bonis paternis jure hereditario, secundum Decretalem Domini Honorii, non succedat, & ad primam Tonsuram velut spuria nullatenus admittatur, quæ omnis Beneficii, & privilegii Clericalis expers existit.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Presbyter cum suo proprio filio spurio Missam non audeat celebrare.

TIT. DE SERVIS NON ORDINANDIS, ET EORUM MANUMISSIONE.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Monentur Episcopi ante promotionem edicere sibi in animo, non esse eos promovere, qui sunt de redemptione.

Cum iuri sit consonum, ut quilibet in suis juribus foveatur, & factum unius alteri nocere non debeat, eodem approbante Concilio, statuimus, & ordinamus, ut quilibet Episcopus, cum Clericales Tonsuras, vel alios Ordines in aliqua Civitate, Villa, vel Castro duxerit conferendas, & conferendos, habeat in principio proponere edictum per se, vel per alium loco sui; quod ipse Episcopus non intendit promovere ad dictam Clericalem Tonsuram, vel alios Ordines; nec admittere aliquem de redemptione, existentem alicujus Domini Ecclesiastici, vel laici temporalis. Et si aliquis de redemptione apparuerit, qui velit dicta Clericali Tonsura, vel aliis Ordinibus insigniri, si sui juris fuerit, vel ejus pater, tutor, vel curator, vel alius pro eo, ante habeat præstare cautionem idoneam, & cum juramento in posse dicti Domini Episcopi, quod conveniet cum Domino suo de jure competenti eidem Domino ratione redemptionis, si, & quando ipsi Domino placuerit. De qua protestatione, & cautione habeat fieri scriptura in Libro, vel Registro Ordinum ipsius Episcopi, in memoriam rei gestæ.

TIT. DE OFFICIO ARCHIPRESBYTERI.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Cum Archipresbyteratus spiritualem jurisdictionem habeat, districte prohibemus, ne Archipresbyteratus sub aliqua pensione ad terminum alicui concedatur.

TIT. DE OFFICIO VICARII, ET SALARIIS OFFICIALIS, ET JURE SIGILLI.

Sanctius ab Ayerbe Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Statuitur pro jure sigilli, decretis, & scripturis non plus posse exigi, quam fuerat superioribus temporibus solutum.

Loqui veremur, & tacere non expedit ea, quæ nostris auribus nunciarunt fidedigni relatus. A tempore enim pestilentiæ, & mortalitatis præteritæ, quo Ecclesiæ plurimæ Cathedrales nostræ Provinciæ fuere pastoris solatio destitutæ, licet ad eas Prælati præfecti fuerint, in quibusdam tamen ejusdem Provinciæ Ecclesiis, de quo dolendum est, Prælati minime residerunt, nec hodie resident; propter quod Ecclesiarum detrahitur commodis, & honori; quæ carentes defensorum auxilio, in juribus suis, & libertatibus multipliciter opprimuntur, animarum cura negligitur, & vitiorum sentibus fomentum periculose præbetur. Vicarii enim, Officiales, Procuratores, & Thesaurarii eorundem emolumenta provententia ex jure sigilli Curiæ eorundem ultra morem solitum diversis exquisitis coloribus augmentarunt; quod in gregum eis creditorum præjudicium, & jacturam, ad ambitionis, & avaritiæ improperium, dictis Prælatis hæc forsitan ignorantibus, nuscitur redundare. Nos igitur prædictus Archiepiscopus, approbatione sacri Concilii, statuimus, quod nos, seu Venerabiles Fratres nostri Episcopi, Vicarii, Officiales, Procuratores, Thesaurarii, aut alii quocumque nomina nuncupentur, pro jure sigilli nostræ Curiæ, seu Curiæ Episcopalis, Vicariorum, seu Officialatus ejusdem, plus non exigant pro jure sigilli, & collationibus Beneficiorum, quam Reverendus Dominus bonæ memoriæ Arnaldus Tarraconensis Archiepiscopus, ultimus prædecessor noster, Venerabiles bonæ memoriæ Fratres nostri Hugo Valentinus, Jacobus Dertusensis, & Ilerdensis, Ferrarius Barcinonensis, Arnaldus Gerundensis, Nicolaus Urgellensis, & Hugo Vicensis Episcopi consueverunt recipere. Quod si secus actum fuerit, nos, & Episcopi illis, a quibus ultra exactum fuerit, restituere teneamur, remissione quacumque nobis, nec ipsis facta ullatenus profutura. Et eundem modum habeant observare Officiales, qui nunc sunt, quem Officiales prædictorum observarunt in recipienda pecunia pro Decretis, & Notarii pro scripturis. Et nisi fecerint, restitutioni prædictæ se noverint subjacere.

Petrus Clasquerinus Archiepiscopus in Concilio secundo Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Decanos Foraneos, & Procuratores Fiscales debere esse in Ordine Sacro constitutos.

Quia non decet caussas Ecclesiasticas per personas laicas petractari, statuimus, ut in Curiis nostris, & Suffraganeorum nostrorum non constituantur, seu ponantur, vel sint de cætero Decani Officiales Foranei, Procuratores Fiscales, nisi Presbyteri, vel saltem simpliciter tonsurati; de quibus verisimiliter præsumatur, quod debeant ad Sacros Ordines promoveri. Quod si secus actum, seu ordinatum extiterit, processus, qui cum prædictis fient, ipso facto, absque exceptionis ope, careant viribus, & effectu.

Petrus Sagarriga Archiepiscopus in Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Vicarios, & Officiales principales in Sacris Ordinibus debere esse constitutos.

Hoc consultissimo prohibemus edicto, sacri approbatione Concilii, præteritis moniti exemplis, quod nequaquam nos, neque Suffraganei nostri, Vicarius, vel Officiales principales, nisi in Sacris fuerint Ordinibus constituti, in nostris Diœcesibus, & suis ullatenus teneamus. Et si contrarium fiat, omnes actus, qui per dictos Vicarios, & Officiales in Sacris, ut prædicitur, non promotos, inde fient, sint ipso jure nulli.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT IV.

Perpetuo ordinamus edicto, Vicarios generales, aut principales Officiales Diœcesanorum, seu Ordinariorum Ecclesiasticorum esse debere in Sacris Ordinibus constitutos; decernentes, omnes actus Vicarii, aut principalis Officialis non constituti in Sacris Ordinibus, si quos contigerit de cætero actitari, nullius esse roboris, ac valoris.

TIT. DE OFFICIO ORDINARII.

Rodericus Vellius Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Ordo præscribitur in ordinandis illis, qui alienæ sunt Diœcesis.

Item cum nonnulli Abbates, & Prælati Provinciæ Tarraconensis usurpando jurisdictionem Episcoporum, Provinciæ Tarraconensis Clericos ordinandos præsentent per suas literas aliis Episcopis, ipsorum Episcoporum, ad quos pertinet dictorum Clericorum ordinatio, licentia minime requisita; cognoscant etiam, vel cognosci faciant de caussis matrimonialibus in Civitatibus, & Diœcesibus prædictorum Episcoporum, & alias usurpent ipsorum Episcoporum jurisdictionem, aliaque faciant, quæ ad Ordinem Pontificalem pertinere noscuntur, mandamus universis Episcopis Suffraganeis nostris, quod ad præsentationem dictorum Abbatum, vel inferiorum Prælatorum nullum Clericum ordinent, donec fidem fecerint, quod ex privilegio Sedis Apostolicæ hoc sibi specialiter sit indultum; & quod sententias excommunicationis per ipsos Episcopos, vel eorum Officiales latas, & ferendas contra impedientes, & usurpantes jurisdictionem Episcoporum ipsorum observent, & faciant inviolabiliter observari.

TIT. DE MAJORITATE ET OBEDIENTIA.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Quæ ornamenta Prælati, & Canonici in Choro deferre debeant.

Statuimus, ut Archiepiscopus, & Episcopi, & alii Prælati, & Canonici Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum, sæcularium, vel Regularium, intra Ecclesias suas, vel Claustra, ad Divina Officia, & Processiones a Festo omnium Sanctorum usque ad Sabbathum Paschæ deferant Cappas nigras; exceptis diebus, quibus Cappis sericis solent uti. Alioquin in superiori Choro, seu majori, non sedeant, nec in Processionibus inter cappatos incedant, sed eos præcedere teneantur.

Dalmatius Murlus Archiepiscopus, in Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Canonici, & Presbyteri Cappis, sive Almuciis ornati Divinis intersint Officiis.

Ut decentius, devotius, & honestius Canonici, ad celebrationem Divini cultus accedant, Constitutionem per bonæ memoriæ Dominum Joannem Patriarcham prædecessorem nostrum editam de Cappis portandis a Festo omnium Sanctorum usque ad Pascha, incipientem, *Statuimus*, renovantes, & ad Presbyteros de Capitulo extendentes, eidem Constitutioni sacri approbatione Concilii adjicimus, quod Canonici, & Presbyteri de Capitulo Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum nostræ Provinciæ Tarraconensis, in Choro ad Horas Divinas Almucias eatenus super spatulas, a Festo Paschæ Domini usque ad Festum omnium Sanctorum portare omnimode teneantur. Quod si secus fecerint, Cappas, seu Almucias suis temporibus, ut præmittitur, non portando, amittant distributiones illa Hora, qua contrarium fecerint, ipso jure.

Petrus de Cordona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone calebrato.

CAPUT III.

Quæ, quibusque temporibus Cappæ, & Almuciæ pro cujusque dignitate, & gradu in Ecclesiis gestari debeant?

Statuimus, sacro approbante Concilio, quod personæ in dignitate constitutæ, & Canonici Cathedralium Ecclesiarum deferant Almucias folratas ex setino carmesino. nisi sint Religiosi, qui eas deferant ex setino nigro, vel colorum a jure permissorum. Canonici vero Collegiatarum Ecclesiarum, tam sæcularium, quam regularium, etiam deferant ex setino nigro. Præpositi vero in Ecclesiis, in quibus habent certum locum in Choro, & Processionibus post Canonicos, eas deferant de setino morato. Beneficiati autem, si sint Canonici Ecclesiarum Cathedralium, aut Nobiles, seu Doctores, Magistri, vel Licentiati, de setino nigro; commensales, Portionarii, Baccalaurei in Jure, vel sacra Theologia, ex tafatano nigro, & Beneficiati. Contrarium vero facientes perdant eas ipso facto, & applicatæ censeantur fabricæ Ecclesiæ, cui deserviunt. Verum si transgressor recusaverit infra tres dies tradere dictæ fabricæ Almuciam, sit privatus distributionibus dictæ Ecclesiæ, donec Almuciam fabricæ tradiderit cum effectu. Prælati, vel Superiores, qui negligentes fuerint in executione prædictorum, teneantur æstimationem dictarum Almuciarum tradere fabricæ dictæ Ecclesiæ. Quod vero ad Cappas Chori portandas tempore hyemis pertinet, servetur consuetudo uniuscujusque Ecclesiæ.

TIT. DE PACTIS, ET COLLEGIIS ILLICITIS

Aspardus Barca Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Beneficiis privantur, qui illicitam societatem cum aliquibus coierint.

Cum aliqui quærentes, quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi, quum Beneficia Ecclesiastica in Ecclesia Dei vacant, socios sibi attrahunt, & pactionibus illicitis eos sibi alligant, ut propter majorem numerum pravitatis, obtinere valeant quod intendunt, ad offensam Dei, & scandalum populi Christiani, ut propriæ ambitioni damnabiliter satisfaciant; ideoque statuimus, Generali Cocilio approbante, quod quicumque de cætero talia præsumpserit attentare, omnino Beneficio careat sic obtento, ita quod numquam in eadem Ecclesia Beneficia valeat adipisci.

EX LIBRO II. CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM.

TIT. DE FERIIS.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in tertio Cocilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Qui per anni circulum festi dies habendi.

Item cum otium, & desidia fomentum pariant vitiorum, Festivitatum multitudinem ducimus temperandam; cum in illis, eo quod non laborant pauperes, aggraventur, & otiosi, & desidiosi ad illicita provocentur. Quare Festivitates colendas necessario subnotavimus; quas qui contempserint colere, per suum Presbyterum compellantur; Festum scilicet Circumcisionis Domini, Epiphaniæ, Sancti Vincentii, Purificationis Sanctæ Mariæ, Mathiæ Apostoli, Annunciationis Beatæ Mariæ, duorum dierum octavarum Paschæ, Sancti Marci Evangelistæ, Philippi & Jacobi, Inventionis Sanctæ Crucis, Ascensionis Domini, Feriæ secundæ octavarium Pentecostes, Joannis Baptistæ, Petri & Paulli, & Sanctæ Mariæ Magdalenæ, Jacobi Apostoli, & Sancti Laurentii, Assumptionis Beatæ Mariæ, S. Bartholomæi, Nativitatis Virginis Mariæ, Matthæi Apostoli, S. Michaelis, Lucæ Evangelistæ, Simonis & Judæ, omnium Sanctorum, Sancti Martini, Sancti Andreæ, Sancti Nicolai, Sancti Thomæ, Nativitatis Domini, Sancti Stephani, Sancti Joannis Apostoli, & Evangelistæ. Et quælibet Parochia obser-

vet

vet Festivitatem illius Sancti, in cujus honore constituta est major ejus Ecclesia. Officia vero harum Solennitatum, & omnium aliarum, sive sint novem, sive trium Lectionum, prout hactenus consuevit fieri a Clericis, & in Ecclesiis, & in portionibus observentur; & ad audiendum Officia laici nihilominus moneantur.

TIT. DE JUREJURANDO.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

De perjurio confessus, aut certè convictus, viginti moropetinis multatur, qui Ordinarie addicuntur. Si solvendo non fuerit, in eum graviter animadverti jubetur, nihilque hoc Constitutione derogatur pœnis contra perjures constitutis.

Item quamvis pia ut consideratione statutum, quod non merentur Ecclesias regere qui sunt perjurii crimine irretiti; nec vivere debent de patrimonio Crucifixi, quem sic irreverenter, & enormiter contempserint; attendentes, quod nonnulli, antiqui hostis invidia procurante, in contumeliam Redemptoris, & non modicum animarum suarum dispendium temere violant præstita a se juramenta; nos huic morbo damnabili, & pestifero, quantum possumus, competentibus remediis obviare volentes, hac edictali Constitutione sancimus, ut si quis Clericus famæ suæ prodigus, & proprii persecutor honoris, juramenti religionem spreverit, nulla cogente necessitate, sed libero arbitrio, voluntate, contra jusjurandum a se præstitum putaverit esse veniendum, & de hoc coram suo Judice sit confessus, vel legitima probatione convictus, vel alias de præmissis constiterit evidenter, pœnam viginti morapetinorum ipso facto se noverit incurrisse, ejus Ordinario, absque remissione aliqua, confiscandam. Dignum est enim, ut quos Dei timor a malo non revocat, temporalis saltem coerceat severitas disciplinæ. Quod si solvendo non fuerint, sic alias reatus talium castigentur, quod pœna ipsorum cæteris auferat audaciam similia præsumendi; salvis tamen omnibus aliis pœnis Canonicis contra tales editis, quibus per Constitutionem præsentem non intendimus in aliquo derogari.

EX LIBRO III. CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM

TIT. DE VITA, ET HONESTATE CLERICORUM.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracona celebrato.

CAPUT I.

Vestitus Clericorum, quo in Templo, & extra Templum utantur, præscribitur.

Nullus Clericus vestes rubeas, aut virides publice deferat, quovis abusu contrario non obstante. Nec aliquis Clericus seipsum, nec nos etiam Archiepiscopus, aut alii Prælati, & personæ Ecclesiasticæ socios nostros induamus de panno, cujus commune pretium ultra vigintiquinque libras; nec alios Clericos, vel scutiferos, & Officiales inferiores, vel scholares de panno, cujus commune pretium ultra duodecim libras; nec alios servitores pedites de panno, cujus commune pretium ultra octo libras monetæ Barcinonensis constet. Nec aliquis Clericus in Sacris Ordinibus constitutus portet pelles varias in mantello. Canonici insuper, & Clerici de Capitulo Cathedralis, vel Collegiatarum Ecclesiarum, & alii in Sacris Ordinibus constituti, manicas supertunicalium rotundas, & largas habeant competenter, nec in circumferentia manicarum, vel gramasiarum, & aliarum vestium portent circumferentias pellium additarum; nec portent sotulares albos, vel cum chorda patenti; nec in galero forraturam alicujus coloris, de quo eos indui non liceret; nec Canonici, nec alii Clerici de Capitulo Cathedralis Ecclesiæ portent in capuciis capparum de Choro, quæ nigræ esse solent, & debent, forraturam, nisi de variis grisis, vel de pellibus nigris, vel de aliquo panno nigro; nec easdem cappas faciant ita longas, quod ultra palmum trahant per terram; pretium vero dictarum capparum, quæ caulla honestatis, & humilitatis fiunt, & porrantur, sic temperent, quod non possit in eis aliquis denotari excessus. Alii vero Clerici in caputiis dictarum capparum non portent aliquam forraturam; nec eas ita longas, quod trahant per terram, sed sufficiat, quod cooperiant pedes suos. Nec aliquis Clericus in Sacris Ordinibus constitutus induat se de nigro, seu de vestibus lugubribus per mortem alicujus, nisi fuerit pater, vel mater, frater, aut soror, aut dominus; quas etiam ultra duos menses portare non possit. Sella vero cujuscumque Clerici sit honesta, nec eum fræno, & pectorali ultra tres libras constare possit. Quicumque in prædictis, seu aliquo prædictorum excesserit, vestes, seu sellas, in quibus excesserit, teneatur dare pauperibus infra mensem. Alioquin ad hoc per suum Episcopum compellatur; vestibus tamen, & sellis jam factis, quæ alias sunt honestæ, quilibet uti possit.

Petrus Sagarriga Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT II.

Pœna statuitur Clericis Beneficiatis, qui indecentes vestes detulerint.

Sacrorum Canonum imitantes statuta, sacro Concilio approbante, statuimus, quod nullus Canonicus, Religiosus, vel sæcularis, in quacumque Dignitate, vel officio constitutus, aut Clericus Beneficiatus, vel in Sacris Ordinibus constitutus, audeat portare vestes superiores ratro, aut in lateribus fissas. Contrarium vero facientes perdant vestes, fabricæ Ecclesiarum, in quibus resederint, vel pauperum usibus ipso facto per Ordinarium applicandas.

Dal-

Dalmatius Murlus Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Multæ Constitutiones ad habitum Clericorum spectantes renovantur.

Pompis, & variis ornatibus vestium Ecclesiasticæ vitæ, & honestati contrariis, quibus nonnulli Clerici nostræ Provinciæ magis ad fastum, & etiam ostentationem, quam necessitatis, & utilitatis gratia, a paucis citra temporibus assuescunt, satagentes se in his laicis conformare, obviare, quantum cum Deo possumus, cupientes; quamquam circa hæc per bonæ memoriæ Domini Sabinensis Episcopi, Apostolicæ Sedis Legati Constitutionem incipientem, *A crapula*, & aliam Domini Arnaldi Archiepiscopi prædecessoris nostri incipientem, *Nullus Clericus*; ultimo per Decretum Constantiense incipiens, *Inter cæteros Prælatorum excessus*, aliqualiter sit provisum; tamen quia in forraturis, & aliis subscriptis etiam inolevit abusus, & novis morbis nova sint antidota præparanda, ut dictorum Clericorum mores, & actus in melius reformentur, sacro approbante Concilio, eisdem Constitutionibus infrascripta addimus, & hac novella Constitutione sancimus, quod de cætero nulli Canonici, vel Clerici, regulares, vel sæculares, in Sacris constituti Ordinibus, seu Beneficiati nostræ Provinciæ Tarraconensis, cujuscumque præeminentiæ, status, gradus, vel conditionis existant, vestes rubeas, vel virides, nec forraturas pellium de martis, de faginis, neque de vebres, aut vulpium in vestibus, neque rivetos duplices in collaribus, in fimbriis, nec in manicis, nec etiam vestes fissas retro, nisi in itinere constituti; neque in lateribus quoquo modo, vel etiam ante ultra tres palmos; neque etiam longas retro ultra quatuor digitos ex transverso, ne caudati more incedant muliebri, manicasque cum forraturis duplicatas, neque etiam diploides, sive *jubons* de serico; neque etiam in caputiis cocullas longas ultra duos palmos, nisi in itinere constituti, quoad ipsas cucullas, neque etiam cooperturas sellarum in equitaturis longas ultra unum palmum prope *lo strep*, deferre aliquatenus, seu portare præsumant; sed se omnes honestos Deo, & hominibus exhibeant vita, moribus, & exemplis, ac in omni decentia habitus, & incessus. Nam & habitus Clericorum ab habitu laicali penitus esse debet distinctus. Qui vero contrarium egerit, vestes illas ipso facto amittat, fabricæ Ecclesiæ Civitatis, Villæ, vel loci, ubi transgressor hujus statuti repertus fuerit, ipso jure irremissibiliter acquirendas. Adjicimus, quod si deferens ab inde vestes rubeas, vel virides, aut forraturas pellium de martis, de faginis, de vebres, aut vulpium, vestesque fissas retro, nisi, ut supra præmittitur, vel in lateribus, diploidesque de serico, vestes, & diploides illas requisitus realiter, & de facto intra tres dies tradere fabricæ jam dictæ recusaverit, sententiam excommunicationis ipso facto incurrat. Statuimus nihilominus dicti approbatione Concilii, quod Episcopus, in cujus Diœcesi proxime dictorum transgressor fuerit adinventus, aut ipso extra locum agente, ejus Vicarii, vel Officiales, infra tres dies, postquam eis prædicta per summariam informationem, in qua non oporteat partem vocare, innotuerint, illum requirire faciant; & si requisitus parere noluerit, excommunicatum publicent, seu publicari faciant sine mora. Quod si in his Episcopus remissus fuerit, ab ingressu Ecclesiæ, donec illum publicaverit, sentiat se suspensum. Vicarii autem, & Officiales in his modo prædicto remissi, excommunicationis sententia sint ligati. Illi vero, qui rivetos duplices in collaribus, in fimbriis, vel manicis; aut vestes ante fissas ultra tres palmos, vel longas retro ultra quatuor digitos, manicasque duplicatas, cum forraturis, aut cocullas in caputiis ultra duos palmos, sive cooperturas sellarum longas ultra unum palmum portaverint, ut prætangitur, quæ omnia perdere debent, juxta præsentis Constitutionis tenorem, ad illas tradendas per Episcopos, vel eorum Vicarios, seu Officiales æqualiter, & sine personarum acceptatione, seu exceptione, per illa juris remedia, quæ elegerint, omnimode cumpellantur. Constitutionem autem hujusmodi post quatuor menses a tempore publicationis in præsenti Concilio faciendæ ligare volumus, & non ante.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT IV.

Hac Constitutione pleraque adjunguntur superioribus de habitu, & vestitu Clericorum.

Decet vitæ Ecclesiasticæ professores tantum præ cæteris honestate pollere, quantum a vulgari populo segregati, Dei sunt in sortem assumpti; ut in Domo Domini familiaribus obsequiis insistentes, morum compositionis, & honestatis cæteris de se præbeant speculum, & exemplum. Hinc est, quod circa Clericorum vitam moribus adornandam, & honestatem gestu, actu, & habitu exhibendam, & ab indecentibus sæcularium rerum negotiis Clericos sequestrandos tam a Jure communi, quam per Constitutiones Legatorum Apostolicæ Sedis, quamque per Provinciales, & Synodales plura fuerunt laudabiliter instituta, quorum multa præsumptuosa transgressorum audacia sauciavit. Universos igitur Ecclesiarum Prælatos propensius exhortamur, ut circa prædicta per actuales executiones rigidas, & distinctas Constitutiones, & Jura prædicta solerter studeant instaurare; & Clericos Beneficiatos, aut in Sacris Ordinibus constitutos, a procurandis, & administrandis bonis, vel negotiis laicarum personarum penitus arceant. Huic insuper addimus sanctioni, quod nullus in Sacro Ordine constitutus, aut Religiosus, vel Clericus, Ecclesiasticum Beneficium obtinens, cujuscumque dignitatis, status, aut conditionis existat, publice vestiri audeat vestibus alterius panni, quam de lana, vel stameno; nec rubei, vel viridis coloris, & brevitate, ac longitudine nimia non notandis; & ad ultimum ultra tres digitos vestium inferiorum longitudo non superet vestimentum superius, neque forraturas deferat pellium de martis, de faginis, de vebres, de ludries, de squirols, aut vulpium; neque etiam retro, præterquam in itinere, itinerandi caussa, constitutus; neque manicas de panno serico. Et quod Prælatis, Doctoribus,

ribus, & Magistris, Licentiatis, & Nobilibus, & Cathedralium Ecclesiarum Canonicis Dignitatemque, vel Personatum obtinentibus dumtaxat exceptis, nullus audeat in vestibus, seu capusili forraturam portare de vais albis, vel de grisis, usu rivetorum quarumcumque pellium in manicis, & cullaribus ab omnibus, & singulis supradictis penitus rejecto. Qui vero contra aliquod superius expressorum præsumpseris facere, vel venire; vestem, quam contra nostram prohibitionem hujusmodi ausu temerario publice portare præsumserit, fabricæ, vel ornamentis Cathedralis, vel Collegiatæ, aut Parochialis Ecclesiæ, vel Monasterii, ubi talis fuerit transgressio attentata, erogare, & tradere teneatur. Ad hæc insuper adjungimus, quod si quisquam præsentis Constitutionis transgressor fuerit, & ad sui Prælati mandatum vestem contra hanc Constitutionem delatum, infra sex dies fabricæ, vel ornamentis, ut prædicitur, recusaverit erogare; per tres annos ipso Jure a Beneficiis, quæ obtinet, sit suspensus. Et non Beneficiatus, per idem tempus efficiatur inhabilis ad Ecclesiasticum Beneficium obtinendum; locorum Ordinarios sub obtestatione Divini Judicii commonentes, quatenus circa hujusmodi observantiam statuti, sic se vigiles exhibeant, & solertes, ne in districto Judicio Deo sanguis subditorum de Prælatorum negligentium manibus requiratur. Quod si negligentes extiterint in præmissis, ad valorem vestis propter eorum negligentiam non traditæ ipsi fabricæ, vel ornamentis, in foro conscientiæ teneantur; aliis Juris communis, Legatorum, & Provincialibus, & Synodalibus statutis circa ea, quæ præsens non complectitur Constitutio, in suo robore permanentibus, & valore. Per hoc tamen non intendimus præjudicare illis, qui super præmissis Apostolicæ Sedis privilegiis, de quibus legitime constare poterit, fuerint muniti.

Petrus a Cardona Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

C A P U T V.

Vestitus Clericorum parum honestus tollitur.

Prohibemus etiam, ne Clerici in Sacris Ordinibus constituti, neve Beneficiati, cujuscumque dignitatis, gradus, seu conditionis existant, deferant camisias vulgo dictas, *Ab listaguta*, neque fronsitas in pugno, nec in eis deferant aliquem colorem, præter album; nec manicas diploidum, nisi strictas in pugno, neque caligas crocei, rubei, viridisque colorum, seu albas; neque braguetas ex aliquo serico, vel panno, nec cum diversis rivetis, seu fidurls, neque fayones scotatos, neque manicas fractas, nec sotulares, sive cothurnos coloris a Jure, vel Constitutione prohibiti; neque sotulares apertos, sive scotatos, nec cum scissuris; nec vestes superiores coloris a Jure, vel consuetudine prohibiti, nec nimia longitudine, vel brevitate notandas, sed talares ante; & retro clausas; neque botonos ex auro, sive ex argento, vel smalto. Prohibemus etiam, quod exceptis Caonicis Cathedralium Ecclesiarum, & Dignitates obtinentibus, Nobilibus, & Doctoribus, nullus Clericus in Sacris Ordinibus constitutus, vel Beneficiatus deferat sericum cujuscumque qualitatis; neque vestes superiores de camelloto, neque sias de tafatano. Contrarium vero facientes, ut supra. Per hoc autem non intendimus derogare Juri, Constitutionibus Provincialibus, vel Legatorum super his editis, præmissis non contrariis, sed eas esse volumus in suo robore permanere.

Idem in eodem.

C A P U T VI.

Pœna statuitur in Sacris Ordinibus constitutis ballistam, vel sclopetum ferentibus

Approbando Constitutiones Provinciales mandantes Clericis, ne arma deferant, statuimus, quod quicumque Clericus in Sacris Ordinibus constitutus, vel Beneficiatus, repertus fueris cum ballista, vel sclopeta, puniatur pœna decem ducatorum; si autem cum ense, gladio, sive punyal, seu dags, pœna duorum ducatorum; si vero cum lancea, vel aliis armis offensivis, præter ensem, & gladium, puniatur pœna quinque ducatorum, & aliis pœnis arbitrio suorum Superiorum Ordinariorum; super quibus eorum conscientias oneramus. Et nihilominus arma amittat, nisi licentiam habuerit a suis Ordinariis, quam ea justa caussa possunt concedere; hortamur tamen eos, ut caute in dando dictam licentiam se habeant; permittimus tamen Clericis itinerantibus deferre ensem.

TIT. DE COHABITATIONE CLERICORUM, & MULIERUM.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

C A P U T I.

Denuntiandos esse suspensos, & excommunicatos Sacerdotes, Diaconos, Subdiaconos, & Beneficiatos, qui domi suæ, vel alienæ concubinas habuerint.

Ad extirpandam Clericorum incontinentiam statuimus, ut quilibet Episcopus in prima Synodo, quam ipsum celebrare contigerit, suspensos denunciet omnes Beneficiatos, qui ex tunc in suis, vel alienis domibus detinere præsumpserint publice concubinas; & illas, quæ de cætero talium fuerint concubinæ, denuntient excommunicationi subjectas, & sepeliendas, si decesserint, asinorum sepultura. Et has sententias Episcopi, & alii Sacerdotes in publicis prædicationibus denuntient. Si quis vero hac de caussa suspensus, præsumpserit celebrare Divina; non solum Ecclesiasticis Beneficiis spolietur, verum etiam pro hac duplici culpa perpetuo deponatur. Et ut statutum hoc melius executioni mandetur, præcipimus, ut Decani Ecclesiarum in suis Capitulis, Archidiaconi, & Archipresbyteri; ubi fuerint in suis Officiis, diligenter inquirant, si quos invenerint post dictam denunciationem in prædicta Synodo factam, incontinentiæ vitio laborantes, & eosdem statim ab Officio, & Benefi-

cio

cio nominatim suspensos denuncient, & eorum incontinentiam Episcopo significent; & Episcopus, percepta veritate, a Beneficiis ipsos perpetuo spoliare non omittat, sicut cautum est in Concilio Generali.

C A P U T II.

Archiepiscopo Tarraconensis, & ejus Suffraganeis conceditur facultas absolvendi concubinarios, & dispensandi ea forma, quæ in Rescripto continetur.

I N N O C E N T I U S P A P A IV.

Innocentius Episcopus servus servorum Dei Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo. Tarraconensi, & Suffraganeis ejusdem salutem, & Apostolicam Benedictionem. Ex parte vestra nobis exstitit humiliter supplicatum, ut cum nonnulli Clerici vestrarum Civitatum, & Diœcesium pro manifesta concubinarum cohabitatione; quidam vero pro detentione illicita plurium Dignitatum, vel Beneficiorum curam haben tium animarum annexam, contra inhibitionem bonæ memoriæ Sabinensis Episcopi, in Hispaniæ partibus Apostolicæ Sedis Legati, suspensionis, & excommunicationis sententias incurrerint; & tam illorum, quam istorum aliqui Sacros susceperunt Ordines, & Divina celebrarunt Officia, sic ligati; saluti eorum consulere cum difficile sit eis pro absolutionis obtinendæ beneficio ad Sedem Apostolicam personaliter laborare paterna sollicitudine curaremus. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, facientes personis vestris specialem gratiam. Fraternitati vestræ præsentium auctoritate concedimus, ut tam prædictos Clericos, quam alios etiam qui deinceps sententias easdem incurrerint, absolvere valeatis juxta formam Ecclesiæ vice nostra; proviso, quod concubinarii, concubinis a se procul abjectis, sufficientem cautionem exhibeant, quod illas, vel alias non resument; & contra hujusmodi detentores procedatis, prout de Jure fuerit procedendum. Dispensandi præterea cum illis, qui facti immemores, vel Juris ignari, Sacros susceperunt Ordines, vel ministrarunt in ipsis, aut suscipienti, vel ministrabunt in posterum, post injunctam eis pœnitentiam competentem, prout eorum saluti expedire videritis, tribuimus vobis liberam facultatem. Si qui vero scienter talia, non tamen in contemptum Clavium, præsumpserunt, vel præsumpserint etiam in futurum, eos per biennium ab executione Ordinum suspendatis, injuncta eis pœnitentia salutari. Qua peracta, si fuerint bonæ conversationis, & vitæ, liceat vobis dispensare cum eis, sicut videritis expedire. Adhæc si aliquis Suffraganeorum tuorum, Frater Archiepiscope, sententias, & irregularitates hujusmodi incurrerit, cum ipsis beneficio eisdem absolutionis impenso juxta formam Ecclesiæ, & sicut tibi videbitur, auctoritate nostra dispensare. Datum Lugduni 13. Kalendas Septembris, Pontificatus nostri anno tertio.

Ægidius Cardinalis Legatus.

C A P U T III.

Prælatis Hispaniæ committitur pœna concubinariis a Cardinali Sabinensi inflicta in aliam commutatio

Venerabilibus in Christo Patribus Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis Prælatis Ecclesiarum per Hispaniam constitutis, Ægidius Divina providentia Sanctorum Cosmæ & Damiani Diaconus Cardinalis salutem in vero salutari. Ad regimen animarum, & curam Sedes Apostolica instituta, pericula, per quæ commissæ sibi animæ cadunt graviter in commissa, cura debet solicita removere, salubrem animabus ipsis adjiciendo medelam. Sane cum recolendæ memoriæ Venerabilis in Christo Pater Dominus Joannes Sabinensis Episcopus in partibus Hispa-
3 niæ legationis Officio fungeretur pro reformandis moribus, & præcipue Clericorum, qui pro vitæ munditia, & conversatione laudabilem formam in moribus dare debent cæteris pura conscientia, fecit, & statuit, omnes Sacerdotes, Diaconos, & Subdiaconos, & omnes Beneficiatos, qui in domibus suis, vel alienis detinere publice præsumerent concubinas, denunciari suspensos, & concubinas talium excommunicationis sententiæ subjacere. Verum quia sæpe, quod providetur ad bonum, antiqui hostis procurante invidia, recidit ad noxam, prædictæ sententiæ, quæ pro animarum procuranda salute fuerant promulgatæ, tamen propter irregularitates, quas Clerici sententiis eisdem Legati multotiens contrahebant, cum propter contagiosæ pœnæ contagium, qua excommunicati per excommunicationem affecti sibi communicantes inficiunt excommunicationis labe, animabus ipsis laqueos æternæ mortis parabant; & quamplurimi sæpissime unius laqueo ligabantur. Huic autem morbo Dominus Papa salutiferam intendens adhibere medelam, nobis viva voce mandavit, ut contra morbum eundem tam pestiferum, tam damnosum, tam in Clerum Hispaniæ infamiam inducentem, conveniens adhibere remedium curaremus; ut animarum vitaretur periculum, & nihilominus delinquentes Canonicam non effugerent ultionem. Nos igitur cum Prælatis, & aliis viris Hispaniæ discretis apud Sedem Apostolicam constitutis, super his deliberatione præhabita, & diu de commutatione pœnæ prædictæ tractatu habito, cum eisdem prospeximus, quod cum per varietatem personarum, & etiam regionum, pœnæ sint proinde variandæ, ne ad instar imperiti medici omnium curare oculos uno collyrio videremus; vobis, qui conditionem personarum, & locorum vestræ Provinciæ melius scire potestis, eadem auctoritate committimus, districte præcipiendo mandantes, quatenus habentes præ oculis solum Deum, cui de animabus vobis commissis reddituri estis in die judicii rationem, pœnas Clericis, & concubinis prædictis per sententias memoratas impositas, in pœnas alias, quas personarum, locorum, & temporum circumstantiis provida circumspectione pensatis, earundem animarum saluti magis expedire videritis, commutetis; eis Legati sententias auctoritate Apostolica postmodum relaxantes. Singuli autem vestrum nihilominus circa suos subditos, qui in dictas sententias in excommunicationis, vel irregularitatis laqueos hactenus inciderunt, per absolutionis, & dispensationis gratiam, pro-

ut

ut merita personarum exegerint, eadem auctoritate, discretione prævia, providere curatis; proviso, ut quod pro correctione morum duxeritis ordinandum, ad iniquum compendium nullatenus convertatis. Dat. Genuæ Kal. Junii, Pontificatus Domini Innocentii Papæ IV. anno octavo, Domini 1251.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT IV.

Prælati, Religiosi, sæcularis, vel Regularis, vitæ, vel etiam Ordinis Militaris, monentur in exstirpanda incontinentiæ maculæ evigilare.

Ad estirpandam incontinentiæ maculam, quæ inter cætera vitia, & Divinam provocat majestatem, & Ecclesiastici status honorem deducit in vilipendium, & contemptum, plura, tam a Sacris Canonibus, quam a Constitutionibus Legatorum Apostolicæ Sedis, Provincialiumque, & Synodalium medicaminum sunt præparata fomenta. Attamen (proh dolor!) penitus eliminari nequivit; propter quod est jugiter insistendum, ne multiplicata invalescat, & Christi militiam valeat devastare. Hinc cogimur vetera pariter, & nova commemorare remedia, & solicita meditatione pensare, quomodo pestem hanc exterminare radicitus valeamus. His omnibus sedula cogitatione digestis, tandem duximus, ut sequitur, providendum, universos & singulos Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, Magistros, Ministros, & alios Ordinarios cujuscumque status, ordinis, vel conditionis existant, sive sæcularis vitæ, sive Regularis, vel etiam Ordinis Militaris, eorumque Vicarios, & Officiales, Testes Synodales, Procuratores fiscales sub obtestatione Divini Judicii strictissime commonemus, ut circa exstirpandum a Claro, Ecclesiasticisque personis Incontinentiæ vitium, prout inferius continetur, solicite ac vigilanter intendant; quatenus omni libidinis fœditate repulsa, puritas fulgeat pulcherrimæ honestatis; quodque si quisquam Clericus, Ecclesiasticave persona reperta fuerit in concubinatu notorio permanere, ab Officio, & Beneficio denuncietur suspensus, & Inhabilis ad obtinendum Beneficium Ecclesiasticum, gradum, vel honoris ascensum; & pro tali in Ecclesia, in qua est beneficiatus, & in Ecclesia, sub qua degit, necnon in Cathedrali Ecclesia publicetur; nec ad ea, a quibus sic suspensus, & inhabilis fuerit nunciatus, umquam restituatur, quousque abjecta, & separata a se penitus concubina, saltem per duos menses in castitate permanserit, & pœnitentiam egerit sui corporis Superioris arbitrio indicendam. Et si postea repertus fuerit eandem admittere, vel aliam concubinam, & notorie in concubinatus crimen relabatur; iterum pro suspenso & inhabili consimiliter publicetur; nec tunc restitui valeat a quocumque, nisi abjecta penitus concubina, saltem per quatuor menses vitam in castitate perduxerit, acta gravi pœnitentia, quam in corpore suo Judicis sui arbitrio decernimus indicendam. Et si deinceps tertio relapsus fuerit in concubinatum notorium, privetur omnibus Beneficiis, & aliis carceribus affligetur, ut sic ferro exusta vulnera, & secata sanentur, quæ fomentis nequiverunt medicinæ sanari; taliumque gravis castigatio exemplo mentes terreat, & incensiva comprimat aliorum. Sane si quisquam Ordinariorum, vel Officialium prædictorum circa hæc corrigenda notabili negligentia fuerit culpabilis repertus, per Superiorem ipsius negligentia suppleatur, & digna punitione mulctetur. Prohibemus insuper, ne ab aliquo fornicario notorio in suo damnato concubinatu permanente aliquam pecuniam in munus, vel donum quisquam Ordinariorum, vel Officialium prædictorum publice, vel occulte recipiat. Quod si secus a quoquam fuerit attentatum, ad erogandum in pios usus id quod receperit, & duplum valoris ejusdem ipso facto, etiam sine Superioris mandato, pœnæ nomine teneatur; Constitutionibus omnibus super hac materia editis, & illa Domini Sabinensis, nisi in eo, quod excommunicationis sententiam adjicit, remanentibus illibatis.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Religiosos Ordinis Militaris concubinarios excommunicationis pœnam incurrere declaratur, & tamdiu denunciari publice debere, quoad meruerint absolvi.

Inter solicitudines nostræ legationis Officio incumbentes, illa præcipua est, virtutes inserere, & vitia eradicare. Licet enim sacris Canonibus strictissime sit injunctum, Religiosus castitatem servare, concubinas vitare, ut debitum Altissimo valeant reddere famulatum; quorundam tamen relatione fidelium nostris auribus est intimatum, quod aliqui Militarium Ordinum Religiosi non solum Creatoris sui offensores, verumetiam famæ suæ prodigi, & proprii persecutores honoris, mulieres ita in suas domos passim admittunt, cum eisque cohabitant, & morantur; quod nisi celeriter adhibeatur remedium, Præceptoriæ, Ecclesiæ, & Conventus, ac eorum membra, & bona ipsorum ad irreparabilis desolationis opprobrium deducentur, prout jam docente experientia, grandem patiuntur ruinam. Attendantes autem pervulgatam infamiam, grava scandalum, & vehementem suspicionem contra ipsos exortam esse, cum inter alia substantialia Regulæ, ossibus Religiosorum annexa sit custodia castitatis, porta, & principium aliarum virtutum, sitque jam nostro salubri statuto provisum super continentia personarum Ecclesiasticarum, quod præcipimus tenaciter observari; peculiarius tamen, prout decet, circa Religiosos in fœditate luxuriæ involutos rigorem dulcedine misericordiæ temperantes, irrefragabili Constitutione sancimus, ut quisque Religiosus ita studiose votum castitatis observet, & concubinatum evitet, ut Deo animam cum fiducia valeat præsentare. Si vero Religiosus militaris, exemptus, vel non exemptus, cujuscumque dignitatis, ordinis, militiæ, vel status existat, de præsenti, vel in posterum concubinarius notorie fuerit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto; districte præcipientes Ordinariis locorum, quod Religiosum Ordinis Militaris sic excommunicatum tamdiu faciant publice nunciari, donec ab hujusmodi sententia meruerit absolutionis beneficium obtinere, a qua absolvi non possit, nisi prius sine frau-

de penitus ebjecer it concubinam ; & per menses quatuor in callitate viserit, ut tenetur ; Quod si ed vomitum redierit, plus, vel alterius concubinæ, absque spe veniæ, Dignitate, Officio, & Beneficiis Ecclesiasticis quibuscumque perpetuo sit privatus, & effectus inhabilis ad Dignitatem, Officium, vel Beneficium Ecclesiasticum obtinendum ; in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna aisdem Religiosis Militaribus injungentes, quod honestis vestibus in panno, colore, forma, & habitu utantur ; prout in fundatione ipsorum Ordinum, & secundum statuta Regulæ portare, & incedere tenentur, & obligati existunt.

TIT. DE PRÆBENDIS, ET DIGNITATIBUS.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebratu.

CAPVT I.

Unus unam obtineat Parochialem Ecclesiam.

Quoniam quælibet Ecclesia Parochialis proprium, & perpetuum debet habere Prælatum, ut oves gregis Dominici non mercenario subjaceent, sed e pastore regantur ; districte præcipimus, ut qualibet Ecclesia Parochialis proprium Prælatum habeet, qui ad curam animarum jure perpetuo sit canonice institutus ; & nullus in duabus Ecclesiis Parochialibus obtineat prælaturam. Hanc autem Constitutionem non referimus ad illes Ecclesias, quæ ite sunt tenues, quod nulla earum competenter sufficiat sustentare proprium Sacerdotem. In quo casu præcipimus, ut tot, & non plures habeat, quam quæ sufficere debeent, eum moderamine debito ed sustentationem Prælati.

Idem in eodem.

CAPVT II.

In unaquaque Ecclesia Parochiali unus Sacerdos tamquam caput præficiatur.

Quoniam scurtum videtur Ecclesia, & quasi pluribus viris expulsæ, in qua plures Clerici pro indiviso curam sibi vindicant animarum, & hoc vitium non sine gravi periculo in partibus Hispaniæ plurimum inolevit, præsentis approbatione Concilii statuimus, ut in illis Ecclesiis, in quibus sunt plures Clerici, unus principaliter euram habeat animarum ; & elii ipsi in Divinis servitiis, & in aliis necessariis cuedjutores existant. Et qui curam habuerint, oblationes confessionum suas habeant ; quatenus majora stipendia percipiant, qui plua noscuntur laborare.

Idem in eodem.

CAPVT III.

Ab ordinandis ut nihil omnino recipiatur, statuitur.

Nullus Episcopus, vel Archidiaconus, vel Archipresbyter, vel quæcumque persona Clericum ad Ordinem repræsentet, ut per se, vel per alium ab ordinandis aliquid exigat, vel recipiat cautionem, vel quemcumque aliam promissionem, quod eb ordinatore, vel repræsentatore non petet ordinatus, & repræsentatus sibi de Ecclesiastico Beneficio provideri.

Petrus Archiepiscopus in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPVT IV.

Nullus simul duos obtineat Canonicatus.

Item statuimus, & mandamus, quod aliquis in eodem Episcopatu, vel in diversis duas Canonies non obtineat, aut habeat ; quæ ea speciali statuto residentiam personalem requirant, sed altera tantum debeat esse contentus.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in secundo Concilio Provincieli.

CAPVT V.

Archiepiscopus, & Episcopi vestes sacras in Ecclesia, cui præerunt, conficere teneantur.

Cum ad honorem Dei, & cultus Divini Ecclesiæ, maxime Cathedrales, pulchris pollere debeant ornamentis ; iccirco, sacro epprobente Concilio, statuimus, quod semper Terraconensis Archiepiscopus, & quilibet Episcopus Provinciæ Tarraconensis, in morte sua unam Cappellam integram de pulchris pannis, & nobilibus Ecclesiæ, cui præfuerit, vel centum florenos euri pro ea emende relinquere teneatur ; & ad hoc sint ejus bona, quæcumque habuerit, dicto tempore obligata.

Enaecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT VI.

Capitula nullo modo remittant Cappellam sacram valoris trecentorum florenorum Archiepiscopo, & Episcopis.

Decet nos, & nostros Suffraganeos, & infra. Injungimus Suffrageneis nostris Episcopis, quatenus infra sequens triennium a die hujusmodi in antea computendum, & eorum successoribus infra triennium, ex quo in Episcopos fint assumpti, eorum quilibet Cappellam prædictam de penno serico, vel de auro saltem valentem trecentos florenos, in Cathedrali Ecclesiæ facere teneantur, vel trecentos florenos deponat; nec Capitulum ei, nisi pro joceli æquivalenti, & oblato, plus Ecclesiæ necessario, remitti valeet quoquo modo; si quis vero in his negligens fuerit, seu remissus, ex quo per Capitulum Ecclesiæ, cui Cappellam facere est eltrictus, verbo, vel scriptis per mensem antea fuerit requisitus, & Ceppallem, saltem dicti pretii, Ecclesiæ infra dictum triennium, vel trecentos florenos non effigneverit, vel modo, quo supra jocale equivalens cum effectu non tradiderit, sit ei ingressus Ecclesiæ interdictus, Qui si per mensem sustinuerit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto. Præpositis, vel administratoribus bonorum mensæ Ecclesiæ Capituli nihilominus injungentes, quod de præbendi, vel aliis juribus sibi ex consuetudine Ecclesiæ debitis non respondeant, donec Ceppellam fieri fecerint,

seu jocale, vel dictos trecentos florenos deposuerint, & assignaverint cum effectu. Alioquin excommunicationis incurrant sententiam ipso facto. Et ad observationem Constitutionis hujusmodi nos, & successores nostros, ordinante sacro Concilio, volumus obligati.

TIT. DE INSTITUTIONIBUS.

Petrus Albelatius Archiepiscopus, in quarto Concilio Tarracone celebrato;

CAPUT I.

Laicis non attribuantur Ecclesiæ Parochiales.

Item cum Ecclesiæ Parochiales, per laicos administrari non debeant, statuimus, quod laicis nullo modo de cætero attribuantur, sed per Clericos, & viros Ecclesiasticos Ecclesiæ gubernentur, secundum Canonicas sanctiones.

Bernardus Olivella Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Canonici Cappellanias, quas ab Episcopo acceperunt aliis non conferant.

Intelleximus in quibusdam aliis partibus dictæ Provinciæ Tarraconensis abusum pravæ consuetudinis subintrasse, quod cum Canonici ex collationibus suorum Episcoporum Cappellanias canonice sunt adepti, ipsi Canonici easdem Cappellanias aliis pro voluntate sua conferunt, & assignant. Cum autem hoc impossibile sit de Jure, statuimus, ut prædictarum Cappellaniarum collationes per dictos Canonicos, qui eas a suis Episcopis canonice haberint, nullatenus de cætero attententur. Quod si contra factum fuerit, id decernimus irritum, & inane.

TIT. NE SEDE VACANTE ALIQUID INNOVETUR. ET QUALITER FRUCTUS ANNUIVALORIS DIVIDANTUR.

Joannes ab Aragonia, Patriarcha Alexandinus, & Archiepiscopus, in secundo Concilio Tarracone celebroto.

CAPUT I.

Quo pacto administrandi sint fructus Archiepiscopatus, vel Episcopatus, Sede vacante; & quod nulla scriptura extrahi possit ab archivo mensæ Archiepiscopalis, sive Episcopalis.

Ut hi, quibus administratio bonorum Archiepiscopalis, vel Episcopalis dignitatis competit Sede vacante ex consuetudine, vel statuto, vel qui ad hoc per Capitulum eliguntur, sciant se solam administrationem, & custodiam dictorum bonorum habere; statuimus ultra redita jam provisa, quod ille, qui administrationem hujusmodi exercebit, ad Palatium, seu hospitium dignitatis prædictæ, nisi de expresso consensu totius Capituli, se non conferat ad morandum; nec de chartulario, seu archivo, vel alio loco, ubi teneantur privilegia, instrumenta, seu registra, libros, seu alias scripturas abstrahent, nisi ipsis pro dicta administratione indiguerit; & tunc de consensu Capituli, & præsentibus duobus, vel tribus Canonicis per ipsum Capitulum deputatis; & statim, cum ipsis non indiguerit, in loco, unde abstracta fuerint, restituat, seu reponat; nec pro suis expensis aliquid de dictis bonis recipiat, vel expendat, nisi ipsum pro negotiis ipsius dignitatis oporteat de consensu Capituli extra suum domicilium proficisci, In quo casu dumtaxat, quamdiu circa expeditionem dictorum negotiorum institerit, possit moderatas expensas recipere, & habere; & teneatur futuro ipsius Ecclesiæ Prælato de tota dicta aministratione, quam citius commode poterit, fidelem reddere rationem. Et quicquid apud ipsum ratione reddita repertum fuerit superesse, necnon privilegia, instrumenta, registra, libros, & scripturas alias, quas, seu quas de chartulario, seu archivo, vel alio loco abstraxerit, vel penes se scienter retinet, aut non habet, infra duos menses dicto Prælato restituat. Alioquin nisi restitutionem hujusmodi fecerit de prædictis, excommunicationis sententiæ se noverit subjacere; statutis, & consuetudinibus contrariis non obstantibus quibuscomque.

TIT. DE REBUS ECCLESIÆ ALIENANDIS, VEL NON.

Ximinus de Luna Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Beneficia non posse obligari sub sigillo Regio.

Volentes Ecclesiarum indemnitatibus providere, statuimus, quod aliquis Prælatus, vel Clericus, cujuscumque status, vel conditionis existat, bona, Dignitates, vel Beneficia sua obligare sub sigillo Regio non præsumat; & qui contra fecerit, eo ipso excommunicationis sententiæ ipsum decernimus subjacere.

Petrus de Luna Cardinalis, Sedis Apostolicæ Legatus, in Concilio Gerundæ celebrato.

CAPUT II.

Commenda ecclesiarum, redditaum, & rerum Ecclesiasticarum, quæ in Regnis Aragonum, & Navarræ fieri sæcularibus solebant, tollantur.

Ex secrandæ alienationis abusum, quo Prælati, & aliæ personæ Ecclesiasticæ, maxima in Regnis, & Terris ditioni Regum Aragonum, & Navarræ subjectis existentes, administrationem Ecclesiarum, & rerum Ecclesiasticarum habentes, loca, vassallos, & grangias, & alias possessiones, decimas, primitias, redditus, proventus, & jura, & bona alia ad Ecclesias, Ordines, & Monasteria, seu alia pia loca, quibus præsunt, spectantia, personis sæcularibus sub colore, & titulo commendæ, per eosdem ab aliorum oppressionibus defendantur, & aliis confictis caussis, propria auctoritate subjiciuntur, & tributaria reddunt in perpetuum, vel ad tempus, cum sit ad Dei offensam, & Ecclesiarum, Ordinum, Monasteriorum, & locorum prædictorum grave damnum introductus, ac sacris Canonibus prohibitum, & interdictum, abhorrentes merito, & reprobantes, universos Archiepiscopos, Episcopos, electos, Abbates, Priores, Magistros Ordinum Militarium, Præceptores, Commendatarios, & quoscumque Ecclesiarum, & rerum Ecclesiasticarum Administratores, maxime

me in Tereis, & Regnis prædictis exiſtentes, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis pœna monemus, & hortamur, ut Conſtitutiones in Lugdunenſi, & Viannenſi Conciliis ſuper hoc editas, in commendis jam factis de rebus ſupra dictis, proſpicue attendant, & diligenter obſervent; quas commendas ſub interminatione anathematis de cætero fieri prohibemus. Nos enim ſi ſecus actum, ſeu attentatum fuerit, id decernimus irritum, & inane.

Dalmatius Murius Archiepiſcopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT III.

Monentur Prælati Tarraconenſis Provinciæ, ut ſecundum Conſtitutiones Provinciales bona Eccleſiaſtica conſervanda curent.

Rerum experientia edocente, plura cenſualia, ac redditus Eccleſiaſticorum Beneficiorum in toto, vel in parte fuerunt deperdita, & alienata, redditus deminuti, & jura alia defraudata propter præſidentium ſuis Beneficiis incuriam, ſeu per mortem; mollaque incommoda, lites, & contentiones accidunt frequenter inter Dominos, & Feudatarios, eum ipſorum feudorum recognitiones, Poteſtates, ſive poteſtas, & alia ſervitia, & onera, quibus feuda ſubjacent, per longa tempora non petuntur. Pereunt ſimiliter de facili jura Dignitatum, & Beneficiorum, ſi inſtrumenta, & capibrevia illorum conſervari negligantur. Hæc animadvertens primo bonæ memoriæ Dominus Petrus prædeceſſor noſter in ſecundo Concilio per eum celebrato, in Conſtitutione incipienti, *Quia rei evidentia*, ſtatuit, & ordinavit, quod omnes Prælati, & aliæ perſonæ Eccleſiaſticæ tempore adipiſcendæ poſſeſſionis, ſuorum Beneficiorum facerent inventarium de omnibus inventis, ſeu repertis in Hoſpitiis, Caſtris, ſeu aliis locis ſuarum Dignitatum, Officiorum, ſeu ſuorum Beneficiorum, ſive eſſent inſtrumenta, libri, capibrevia, aut alia eorum Dignitati, Officio, ſeu Beneficio pertinentia, & etiam nova capibrevia infra ſex menſes a die pacificæ poſſeſſionis adeptæ facere tenerentur, Conſequenter etiam Dominus Ennecus bonæ memoriæ prædeceſſor noſter in primo Concilio, per eum celebrato duas edidit Conſtitutiones, quarum una incipit, *Feuda, vel poteſtates*, perquam providet, quod Prælati, & Beneficiati quicumque ratione ſuarum Dignitatum, vel Beneficiorum feuda habentes, ea recognoſci facerent, quoties Feudatarii innovarentur; & de quinquennio in quinquennium recipi poteſtates; altera incipit, *Cupientes Eccleſiarum*, per quam ſalubriter ordinavit, quod fieret in Eccleſia qualibet Cathedrali, Collegiata, Parochiali, aut ſimplici hujus Provinciæ unus liber, in quo inſtrumenta jurium, tam Dignitatis principalis, quam aliorum Beneficiorum, & eorum onera conſcriberentur; quæ quidem Conſtitutiones ita laudabiles, utiles, & accomodæ Eccleſiis perſonis, & Beneficiis omni exſecutione, & practica uſque nunc vacuæ (quod dolentes referimus) remanſerunt, non ſine illas exſequi omittentium culpa gravi, qui utilitatem Eccleſiarum, & Beneficiorum ſuorum indagare, & procurare multifarie ſunt aſtricti. Quamobrem deſiderantes tantæ culpæ, & deſidiæ providere, hujus ſtatuti vigore, ſacro approbante Concilio, monemus, & hortamur Venerabiles Fratres noſtros Epiſcopos, & Prælatos noſtræ Provinciæ, eiſdem diſtrictius injungentes, quatenus dictas Conſtitutiones ſtudeant totis viribus, quam citiſſime poterunt, exſequi, obſervare, & obſervari facere inconcuſſe, ut de talento eis tradito fideiem, cum requiſiti fuerint, in omnibus reddere valeant rationem.

TIT. DE PIGNORIBUS, & ALIIS CAUTIONIBUS.

Arnaldus Ceſcomes Archiepiſcopus, in Concilio Tarracone celebrato.

Nec ipſe Presbyter, vel alius, Calices, veſtimenta, vel apparamenta alia Divino cultui deputata Judæo vendere, vel impignorare, vel aptanda, ſeu reficienda tradere quacumque ratione præſumat.

TIT. DE TESTAMENTIS.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiſcopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Non licere Prælato, Canonico, aut Clerico de bonis Eccleſiaſticis hæredem inſtituere; aut ſi fecerint, bona relicta pauperibus acquiri.

Statuta, per quæ in Tarraconenſi, & aliis Diœceſibus noſtræ Provinciæ conceditur Clericis, ut de bonis ſuis Eccleſiaſticis, ſeu intuitu Eccleſiæ acquiſitis poſſint condere teſtamentum qualitercumque, & ſub quibuſcumque verbis ipſa ſtatuta fuerint, declarantes, diſtrictius inhibemus, ne alicui Prælato, Canonico, vel alii Clerico, de rebus, vel bonis Eccleſiaſticis, aut Eccleſiarum, vel Beneficiorum ſuorum intuitu acquiſitis liceat de cætero hæredem facere aliquem Clericum, vel laicum extraneum, vel conjunctum. Si vero ſecus per quemquam præſumptum fuerit, ejus teſtamentum, quoad hæredis inſtitutionem, eo ipſo ſit irritum, & inane. Cætera vero relicta, diſpoſita, vel legata per hujuſmodi Clericos ſæculares firma permaneant; dummodo tamen relicta non fuerint perſonis alias prohibitis, vel indignis. Bona autem, quæ ad inſtitutum hæredem potuiſſent ex hæreditate hujuſmodi, ſi non eſſet reprobata inſtitutio, pervenire, ipſo facto applicata, & acquiſita eſſe volumus pauperibus Jeſu Chriſti.

TIT. DE SUCCESSIONIBUS AB INTESTATO.

Petrus Albalatius Archiepiſcopus, in octavo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Prælato mortuo, aut Beneficiato, bona ejus Eccleſiaſtica viris bonis committenda, juxta Eccleſiæ morem.

Cum non ſine gravi peccato, quod ſuum non eſt, poſſit aliquis retinere, antiquum Cano-

nonem, hac Constitutione ad memoriam reducentes, sacro approbante Concilio statuimus, ut post mortem Archiepiscopi, cujuslibet Episcopi, vel alterius Prælati, seu Beneficiati Tarraconensis Provinciæ, bona ejus Ecclesiastica ad manus aliquorum fide dignorum perveniant, secundum quod in Ecclesia defuncti de consuetudine est obtentum, vel si consuetudo cessat, duo eligantur fide digni, si defunctus conventui præerat, aut ab Episcopo Diœcesano, vel ejus locum-tenente, si defunctus conventui non præerat, deputentur, qui bona recipiant supradicta, & infra decem dies tales administratores, seu Procuratores, adhibito tabellione publico, & testibus ad hoc specialiter convocatis, conficiant de omnibus rebus defuncti mobilibus, & immobilibus, & se moventibus inventariam. Et si per negligentiam hoc fuerit omissum, prædicti Procuratores ad duplum teneantur. Si vero prædicti administratores, vel aliquis alius de bonis prædictis aliquid invaserit, vel rapuerit, vel retinuerit fraudulenter, & legitime monitus, bona sic retenta sine diminutione non restituerit successori, auctoritate Concilii se noverit excommunicationis sententia innodatum. Admonemus autem Episcopos, & alios Prælatos Tarraconensis Provinciæ, ut in vita sua, si commode fieri poterit, de rebus prædictis confici faciant inventarium. Hanc autem sententiam, vel illam de invasoribus Ecclesiarum, vel rerum earum per Constitutionem, quæ incipit, *Olim*, ad personas Archiepiscopi, vel Episcoporum extendi nolumus ullo modo.

TIT. DE STATU MONACHORUM, ET CANONICORUM REGULARIUM.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Religiosi moneantur honestis habitibus, & sibi decoris uti.

Quoniam viri Religiosi, sive Monachi ad sæcularia, quæ dimiserint, converti non debent, districtius prohibemus, ne in sellis, frænis, & pectoralibus, aut calcaribus sæcularia deferant ornamenta, sed frænis, & pectoralibus, aut calcaribus utantur simplicibus, non habentibus ornamenta in chorio; sellas autem nigras habeant, & simplices, & absque colore.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Vestimenta non habeant scissa ante, vel retro, & cuniculorum pellibus non utantur, & de uno vestiario vestes, non denarios, secundum Ordinem accipiant; feria quarta carnes non comedant, nisi festivitas solennis occurrerit.

Idem in eodem.

CAPUT III.

Monachis nihil ut proprium habendum.

Cum omnino sit illicitum Regularibus, seu Religiosis habere proprium, districtius Inhibemus, ne quis Religiosus quicquam proprium retineat, nec Ecclesiam, nec hæreditatem, nec præstimonium habeat; nec sub annuo censu quomodolibet arrendationis, vel pignoris genere ad tempus, vel in perpetuum Prioratus, vel Ecclesias, domos, terras, aut vineas, seu quascumque possessiones ab Ecclesia sua, vel aliunde de cætero recipiat, vel jam receptas detinere præsumat. Regulares quoque, qui Personatus habent in Ecclesiis Cathedralibus, sic in suis administrent officiis, quod votum Religionis, & Ordinis statuta non negligant observare. Et si forte in Civitatibus, vel Villis, pro necessitatibus officii sui, domos habeant, & in eis nequaquam relicto Conventu comedant, aut cubent de nocte; sed expletis administrationibus, seu necessitatibus officii, ad fraternam societatem, & Ordinis observantiam revertantur.

TIT. DE RELIGIOSIS DOMIBUS, UT EPISCOPO SINT SUBJECTÆ.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in secundo Concilio Valentiæ celebrato.

CAPUT I.

Interdicitur Clericis alterius Provinciæ Altarium ædificatio, & jurisdictione uti.

Item statuimus, quod si aliquis Clericus de Provincia aliena in nostra Diœcesi, sive Provincia, & specialiter in Regno Valentiæ, Altaria de novo ædificaverit, vel jurisdictionem sibi aliquam usurpaverit, in nostri præjudicium, vel gravamen, ipsum auctoritate nostra, & sacri Concilii ex tunc quasi ex nunc excommunicationis sententiæ decernimus subjacere.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Reddenda ratio coram Episcopo, & Capitulo iis, qui in Ecclesiis Regularibus administrationem habuerint.

Statuimus quoque, quod omnes, qui in Ecclesiis Regularium nostræ Provinciæ administrationis exercent officium, sive ratione dignitatis, sive alio nomine, de receptis, & expensis ex administratione sua bis in anno rationem reddant in Capitulo, præsente Episcopo, & Capitulo, ut fidelitas eorum, qui bene administraverint, merito commendetur, & omnis tollatur suspicio, & malæ dispositionis occasio præscindatur. Et, si quid superfuerit de proventibus dignitatis, sive administrationis, de consensu, & voluntate Episcopi, & Capituli, in bonos usus, & necessarios expendatur.

TIT. DE CAPPELLIS MONACHORUM.

Petrus Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Item præcipimus, & mandamus omnibus Judicibus, & Advocatis literatis, ne conveniant, vel intersint alicui vistæ, quæ fit, vel fiat in Monasteriis, vel Grangiis Religiosorum; & hoc sub pœna excommunicationis præcipimus, & mandamus.

TIT.

TIT. DE JURE PATRONATUS.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Qui a patrono laico non præsentatus Episcopo curam animarum exercuerit, excommunicetur.

De Ecclesiis quoque, in quibus Clericos patronus laicus præsentare contemnit Episcopo ad curam animarum, statuimus, quod si quis Clericus sine auctoritate Episcopi Diœcesani, vel Archidiaconi loci, ubi in talibus jus habet Archidiaconus, in prædictis Ecclesiis curam exercere animarum, & ipsas Ecclesias auctoritate patroni officiare præsumat, monitione præmissa, excommunicetur. Et si prætiterit, a ministerio Ecclesiastico, & Ordine deponatur, sicut ex Constitutionibus tam Lateranensis Concilii, quam Domini Alexandri, noscitur institutum.

Idem in eodem.

CAPUT II.

Districte præcipimus, quatenus in omnibus Ecclesiis Parochialibus, in quibus infra terminum a Jure præfixum, ab illis, ad quos pertinet Diœcesano non fuerit Clericus præsentatus ad curam animarum, ipse Diœcesanus in eadem Ecclesia Clericum perpetuum instituat, nec ulterius ipsam Parochialem Ecclesiam viduam permanere permittat.

Petrus Albalatius Archiepiscopus, in sexto Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Quantumvis quis in Ecclesia Parochiali præsentatus fuerit, non licere ei administrare, nisi ab Episcopo administrationem acceperit.

Statuimus, quod nullus Clericus institutus, vel præsentatus in Parochiali Ecclesia a Clerico, vel laico, in eadem administrare præsumat, quousque a Diœcesano Episcopo curam in eadem Ecclesia receperit animarum, consuetudine contraria non obstante, quæ potius dicitur corruptela. Quicumque autem contra fecerit, ipso facto, jure, quod habet, vel habere credit in Ecclesia, sit privatus ea vice; data potestate Diœcesano removendi institutum, seu etiam præsentatum. Nihilominus statuimus, quod institutus, & confirmatus per Episcopum, nullo casu valeat ab alio, quam a suo Episcopo removeri.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Provinciali.

CAPUT IV.

Moneantur Laici, qui Ecclesias Parochiales occupant, ut eas disponendas Prælatis relinquant.

Quia in aliquibus locis nostræ Provinciæ laici Parochiales Ecclesias occasione juris patronatus, quod in eis se habere asserunt, vel alias, detinent occupatas; monemus hujusmodi laicos, ut infra duos menses dictas Ecclesias omnino dimittant per locorum Ordinarios, seu alios, ad quos pertinet, libere disponendas. Alioquin tam illi qui ounc dictas Ecclesias detinent, quam qui postea præsumpserint detinere, noverint se excommunicationis sententiæ subjacere, non obstante consuetudine aliqua, quæ dicenda est potius corruptela. Per hoc autem nolumus habentibus jus potronatus in jure præsentandi in aliquo derogare.

TIT. DE CENSIBUS.

Joannes ab Aragonia, Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Provinciali.

CAPUT I.

Modus servandus in visitatione, tam a Prælato, quam ab Archidiacono, in receptione censui.

Prælatis, quibus competit ex suo officio visitare, districte præcipimus, ut visitationis officium exercentes, statuta Canonica super hoc edita diligenter observent, & ab Ecclesiis, quarum omnes redditus, & proventus sunt necessarii pro servitio earundem, procurationem non exigant, sed gratis teneantur visitare easdem. Ille insuper, qui pro nobis, vel aliquo Episcopo visitabit, numerum evectionum taxatum Archidiaconis non excedat; & tam ipse, quam Archidiaconus quicumque, cui ex officio competit visitare, si pecuniam pro procuratione sua in casu concesso a Jure recipere voluerit, recipiat quatuor solidos Barcinonenses, vel tres solidos Jacenses pro qualibet evectionum, quas duxerint, & non ultra; & si evectiones ultra prædictum numerum ad expensas Ecclesiarum, quas visitabunt, duxerint, vel ultra prædictam quantitatem pro unaquaque evectionum, & pecuniam receperint, præter alias pœnas a Jure statutas, ab officio visitationis, donec duplum ejus, quod contra præsens statutum expenderint, vel receperint, Ecclesiis sic gravatis restituerint cum effectu, noverint se suspensos; nulla eis danrium remissione liberalitate, seu gratia profutura. Præcipimus etiam Archidiaconis, & aliis visitantibus, ne venentur, nec aves, aut canes venaticos præsumant ducere contra Canonum instituta.

Sanctius de Ayerbe Archiepiscopus, in tertio Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Archidiaconus in visitatione servare debet Constitutionem Papæ Benedicti XII. quæ incipit, Vas electionis.

Item quia in nostro sacro Concilio Provinciali in dubium vertebatur, an Archidiaconi nostræ Provinciæ, quibus competit ex consuetudine, privilegio, vel alias quomodolibet visitare, servare habeant Constitutionem Domini Papæ Benedicti XII. quæ incipit, *Vas electio-*

tiani; vel Constitutionem editam per Dominum Joannem bonæ memoriæ Patriarcham Alexandrinum, & administratorem sanctæ Ecclesiæ Tarraconensis, quæ incipit, *Prælatis*; ideo de consilio, & assensu dicti sacri Concilii declarando constituimus, & ordinamus, quod præfati Archidiaconi Constitutionem prædicti Domini Papæ Benedicti servare teneantur. Quod etsi dicti Archidiaconi tres evectiones, vel minus ducerent, quinque solidos pro qualibet evectione tantum a volentibus pecuniam solvere; si autem quatuor, vel ultra evectionas usque ad septem ducerent, viginti quinque solidos pro omnibus septem, justa tenorem Constitutionis Domini Benedicti, similiter a volentibus valeant recipere. Datum ut supra.

TIT. DE CELEBRATIONE MISSARUM, ET SACRAMENTO EUCHARISTIÆ, ET DIVINIS OFFICIIS.

Joannes ab Aragonia, Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Provinciali,

CAPUT I.

Decies saltem in anno Rectoribus, Dignitates, vel Beneficia obtinentibus cele brandum esse.

Quia nonnulli minus provide attendentes, quod propter officium sunt Beneficia Ecclesiastica instituta; vix, vel nunquam Missas celebrant in Ecclesiis, quas obtinent, seu in quibus instituta sunt Dignitates, & Beneficia, quorum ratione celebrare tenentur; idcirco, sacro approbante Concilio statuentes præcipimus, ut omnes, & singuli Parochialium Ecclesiarum Rectores, & quivis alii Dignitates, vel Beneficia, quocumque censeantur nomine, nunc, vel in posterum obtinentes, quorum ratione Missas celebrare tenentur, in ipsis Ecclesiis, & Altaribus, in quibus sunt hujusmodi Dignitates, vel Beneficia, decies saltem in anno Missas celebrent; nisi absentia, vel alia justa causa ad arbitrium Diœcesani proprii, eos reddat probabiliter excusatos. Quisquis autem hujus salutaris statuti temerarius extiterit violator, a perceptione fructuum, & proventuum Ecclesiæ, vel Dignitatis, vel Beneficii hujusmodi, donec decies, ut prædicitur, celebrando, moram purgaverit, noverit se suspensum; qui per Diœcesanum ipsum in utilitatem ipsius Ecclesiæ, Dignitatis, vel Beneficii penitus convertantur.

Arnaldus Cescomes Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracon: celebrato.

CAPUT II.

Decernitur, Literas ab Archiepiscopo mitti Episcopis oportere, quibus moneantur, ut Constitutiones de libertate Ecclesiæ observent.

Fuit in præsenti Concilio ordinatum, quod mandetur Literis per Dominum Archiepiscopum omnibus Episcopis Provinciæ Tarraconensis, quod Constitutiones olim editas in Concilio Tarraconensi, & specialiter de libertate Ecclesiæ conservanda, observent, & faciant observari; & quod faciant, & fieri faciant Divinum Officium in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Ecclesiis per Canonicos, & alios quoscumque Beneficiatos in dictis Ecclesiis, horis debitis, sine murmure, & aliis confabulationibus, solenniter, & devote; in aliis vero convenienter, ac debite celebrari; compellentes ad hoc dictos Canonicos, & Beneficiatos, prout ad eorum spectat officium.

Petrus Sagarriga Archiepiscopus in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Constitutio, Non incongruum, *jubetur observari; & post Festum Corporis Christi indicitur memorata die Missa celebranda; qui interfuerint quadraginta dies indulgentiæ consequuntur.*

Quia in Constitutione Provinciali per bonæ memoriæ Dominum Fratrem Sanctium prædecessorem nostrum incipiente, *Non incongruum reputamus*, fuit sancte, & devote statutum, ut in nostra Ecclesia Tarraconensi, & in aliis Ecclesiis Cathedralibus nostræ Provinciæ, & in omnibus Ecclesiis Diœcesium prædictarum, festa die post Festum Sacratissimi Corporis Christi Missa solenniter, & honorifice celebraretur pro animabus illorum, qui dictum Sacratissimum Corpus Christi, cum ad infirmos portatur, sociaverint cum cereis, vel alias, impendendo eidem reverentiam, devotionem pariter, & honorem, &c. & dicta Constitutio non servetur, ut percepimus, ut decet, parumque prosit statuta promulgari, & mandata fieri, nisi ad eorum observationem arctentur debite transgressores; idcirco, sacro approbante Concilio, mandamus in virtute sanctæ obedientiæ omnibus, & singulis Suffraganeis nostris, Rectoribus, & Curatis quarumcumque Ecclesiarum Provinciæ nostræ, quatenus dictam Constitutionem omnimode servent, & faciant observari. Adjicientes eidem, quod Rectores, & Curati in die Festi memorati hujusmodi faciendam solennitatem denuncient plebibus suis. Et ut eo devotius ad interessendum in dicta Missa Christifideles inclinentur, quo uberiori dono gratiæ conspexerint se refectos, ob reverentiam dicti Sacratissimi Corporis Christi, omnibus vere pœnitentibus, & confessis, qui dictum Missæ Officium celebrabunt, & in eo interarunt, quadraginta dies de injunctis sibi legitime pœnitentiis in Domino misericorditer relaxamus; ad similes indulgentias concedendas dictos Suffraganeos nostros in eorum Diœcesibus etiam exhortantes. Et quia festa dies in Constitutione præfisa frequenter plerisque de caussis recipit impedimentum; statuimus, approbatione dicti sacri Concilii, quod hujusmodi fiat Officium prima die post Octavas Festi ipsius; quæ si impedita fuerit, ad sequentem non impeditam infallibiliter transferatur.

Dal-

Dalmatius Murius Archiepiscopus, in Concilio Provinciali.

CAPUT IV.

Quoties in anno Prelati, Canonici, & reliqui Beneficiati celebrare teneantur, & quod Breviarium omnes habeant ab Ordinario ordinatum.

Quia inter Divina Officia Missarum celebrationis propter excellentiam, & reverentiam Sacratissimi Corporis, & Sanguinis Jesu Christi, non decet Prælatos, nec alios Presbyteros diutius oblivisci, in cujus Sacramento vitæ suffragium consequimur, & salutis; Constitutionibus bonæ memoriæ prædecessorum nostrorum super his editis inhærentes, sacro approbante Concilio, monemus, & hortamur Venerabiles Fratres nostros Episcupos, Abbates, Priores, & alios Prælatos, quatenus saltem semel in qualibet hebdomada; Canonicos vero, & alios Presbyteros, qui ad majus servitium non tenentur, nec celebrare ratione suorum Beneficiorum obligantur, vel si obligantur, faciunt per alium deserviri; ad minus semel quolibet mense Missas celebrent, quantum poterint honeste pariter, & devote; ceteros vero Canonicos, & Beneficiatos non Presbyteros, quater in anno saltem, videlicet in Nativitate Domini, in Festo Paschæ, Pentecostes, & Assumptione Beatæ Mariæ communicent infallibiliter, & devote, legitimo impedimento cessante; quod ad eorundem Diœcesanorum arbitrium penitus remittatur.

Petrus de Fuso Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT V.

Ne Divinæ servitutis pensum, quod de fructu labiorum suorum offerre tenetur quilibet Clericus, Ecclesiasticum beneficium possidens, vel in Sacris Ordinibus constitutus, dum per occupationes alias conventui Ecclesiæ interesse non valeat, ex defectu Breviarii omittatur; provide duximus statuendum, ut per locorum Ordinarios Beneficiati prædicti, & in Sacris Ordinibus constituti ad habendum propria Breviaria infra tempus ipsorum Ordinariorum arbitrio moderandum coercitione districta cogantur; nullusque de cætero in Subdiaconum ordinetur, qui non habeat Breviarium, & in practica, & peritia Divinum Officium faciendi per examen reperiatur idoneus.

TIT. DE BAPTISMO, ET EJUS EFFECTU.

Petrus de Fuso Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT I.

A Judaismo conversi Censuris cogendi, ut filios suos curent baptizari.

Inaudita crudelitas nostrum pulsavit auditum, quod nonnulli a Judaismo, vel Paganica cæcitate conversi, infantes suos, quos per sacrum Baptismi lavacrum eripere possent, damnabili negligentia, vel incuria fatuede permittunt jugo diabolicæ servitutis. Idcirco locorum Ordinariis districte præcipiendo mandamus, quatenus parentes hujusmodi per Censuram Ecclesiasticam, aliaque Juris remedia, districte compellant, quatenus infra octo dies ab ipsorum infantium nativitate numerandos, sacrum eos percipere faciant Baptismatis Sacramentum, omni prorsus excusatione, & dilatione semotis; in his districte, & rigide procedendo per aggravationem Censuræ Ecclesiasticæ, & etiam, si opus fuerit, invocationem brachii sæcularis. Monemus insuper, & sub interminatione Divini judicii obtestamur omnes Dominos temporales, quatenus Ecclesiasticis Judicibus in præmissis assistentes adjutores, & cooperatores existant auxiliis, & remediis opportunis.

EX LIBRO IV. CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM.

TIT. DE CLANDESTINA DESPONSATIONE.

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Qui clandestina matrimonia contraxerint, excommunicantur; & donec de legitimitate personarum constiterit, separari jubentur. Et est pars Cap. incip. Districte præcipimus.

Qui vero clandestina contraxerint matrimonia, tamquam excommunicati ab omnibus evitentur; & donec de legitimitate personarum Ecclesiæ constiterit, ab invicem separentur.

EX LIBRO V. CONSTITUTIONUM PROVINCIALIUM.

TIT. DE MAGISTRIS, & NE ALIQUID EXIGATUR PRO LICENTIA DOCENDI

Joannes Cardinalis, Sabinensis Episcopus, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Episcopi prædicent in suis Diœcesibus, vel hoc officium aliis committant.

Quam salubre sit, quam utile, prædicatores per singulas Diœceses ordinari, apparet ex dispendio, quod sequitur ex prædicationis defectu. Quare Prælatis omnibus sub animadversione Divinæ ultionis districte præcipimus, quod per se, vel per alios viros ad prædicationis officium idoneos, per suas Diœceses prædicent verbum salutis æternæ. Et quia provide statutum est in Concilio Generali, ut tam in Cathedralibus, quam in aliis Conventualibus Ecclesiis, viri assumantur idonei, quos Episcopi possint habere coadjutores, & cooperatores in faciendis prædicationibus, & in Confessionibus audiendis, & in aliis, quæ ad salutem pertinent animarum; ut tam sacra Constitutio debitum sortiatur effectum, præcipimus, ut in quacumque Ecclesia Cathedrali, ubi tales duo non fuerint, assumantur de novo, & in aliis Conventualibus Ecclesiis tales assumantur. In aliis autem Ecclesiis, in quibus de Capituli consensu Canoniæ conferuntur, si Capitulum, vel aliquis de Capitulo talium vocationi noluerit consentire, Diœcesanus nihilominus hoc faciat præsentis auctoritate Concilii; ne per talem contradictionem communis impediatur utilitas, & sacræ Constitutionis providentia

dentia eludatur. In illis vero Cathedralibus Ecclesiis, in quibus sunt Canonici Regulares, a Diœcesano Priore, & majore Archidiacono successive duo eligantur de conventu, qui magis sint dociles; ut in Theologia studeant, & Præbendas suas integre in scholis habeant. Et quia student, ut Episcopo deserviant, usque ad mediocres expensas, si necesse fuerit, Episcopus superaddat.

Joannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT II.

Duas de quoque Capitulo ad Theologiæ, & Juris Canonici studia mitti ab Episcopo, & Capitulo debere.

Quia viris literatis Ecclesia in suis actibus noscitur indigere, prædecessorum nostrorum sequentes vestigia, provide duximus statuendum, quod de qualibet Ecclesia Cathedrali per Episcopum, & Capitulum duæ personæ docibiles ad Theologiæ, vel Juris Canonici studium transmittantur. Et cum per tempus sufficiens ad mittentium arbitrium studuerint in altera de dictis scientiis, ad Ecclesiam propriam revocentur; & duæ aliæ ad dictum studium destinentur, non obstante contraria consuetudine, vel statuto. Qui si mittere personas prædictas cessaverint per sex menses, ea tunc ea vice potestas eligendi, & mittendi easdem ad nos, & successores nostros Tarraconenses Archiepiscopos devolvatur. Et idem in aliis Conventualibus Ecclesiis nostræ Provinciæ, ubi ad minus sint decem personæ tamquam Collegium, & habeant Prælatum, præcipimus observari, salvis Constitutionibus, seu consuetudinibus Ecclesiarum, in quibus hæc missio ad Episcopum tantum dignoscitur pertinere. Ita tamen, quod si dictus Episcopus infra dictum tempus negligens fuerit, ad nos missio hujusmodi, ut prædicitur, devolvatur; personæ vero prædictæ in dicto studio existentes, omnia ea, quotidianis distributionibus dumtaxat exceptis, percipiant, quæ perciperent, si in eisdem Ecclesiis personaliter residerent.

TIT. DE JUDÆIS, SARRACENIS, ET EORUM SERVIS.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Legatus Apostolicus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Judæis cappis clausis indui non licere.

Cum Judæi signo notabili a Christianis discerni debeant, absurdum est nimis, quod personis Ecclesiasticis in habitu, clausas cappas deferendo, se conformari præsumant. Quocirca districte præcipimus, ipsos a tali præsumptione per districtionem Ecclesiasticam coerceri.

INNOCENTIUS PAPA IV.

CAPUT II.

Innocentius Episcopus servus servorum Dei, Venerabili Fratri Archiepiscopo Tarraconensi salutem, & Apostolicam benedictionem. Ea, quæ ad Regis æterni gloriam, & Christianæ Religionis augmentum terreni Reges, seu Principes ordinant, statuunt, vel disponunt, tanto ferventius, & libentius a quibuslibet sunt fidelibus cujuscumque dignitatis, conditionis, vel ordinis irrefragabiliter observanda, quanto potius Divinæ creduntur placita majestati, & ex eis Christum collaudantium agmina potiora noscuntur suscipere incrementa. Tua sane jucunda nobis series petitio continebat, quod charissimus in Christo filius noster illustris Rex Aragonum a Domino benedictus, toto mentis effectu illi placere desiderans, in cujus manu sunt omnium potestates, & omnium jura Regnorum; & ab illo Dignitatem regiam recognoscens, illique totum quod est, attribuens, & quod habet; qui fecit omnia solo verbo, illiusque menti suæ timorem pariter, & amorem a pueritiæ suæ flore vehementer infigens, ad augmentandum Domino populum, per quem plenius, & perfectius nomen glorificari valeat Crucifixi; deliberatione sancta duxit, & provida statuendum, ut in omni Terra suæ a Domino jurisdictioni subjecta, Sarracenus quilibet, & Judæus de ignorantiæ tenebris ad viam veritatis, quæ Christus est, per sanctæ regenerationis lavacrum se convertens, omnia bona sua, mobilia, & immobilia, quæ ante suam ad Christum conversionem habebat, integre, ac libere, sine impedimento, & contradictione cujusquam retinere possit, auctoritate regia, & perpetuo possidere, statuto, prohibitione, vel pacto prædecessorum Regis ejusdem, seu cujuslibet alterius, aut obtenta super hoc consuetudine non obstante; prout in ejusdem Regis Literis confectis exinde perspeximus plenius contineri. Nos igitur statutum hujusmodi tam sanctum atque laudabile, ratum, & gratum habentes, illud auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenorem autem literarum ipsarum fecimus præsentibus inseri, qui talis est;

Noverint universi, quod nos Jacobus Dei gratia Rex Aragonum, Majoricarum, & Valentiæ, Comes Barcinonis, & Urgelli, & Dominus Montis Pessulani, per nos, & omnes successores nostros, tam in Aragonia, & Cathalonia, Majoricis, Minoricis, Monte Pessulano, quam in Regno Valentiæ, ac universo dominio, ac jurisdictione nostra, quam alicubi nunc habemus, vel in posterum nos, & successores nostri, auxiliante Domino, habituri sumus, pro amore Domini nostri Jesu Christi, & gloriosæ Virginis Matris suæ, & remedio animæ nostræ in perpetuum statuimus, quod quicumque Judæus, vel Sarracenus, Spiritus Sancti gratia Fidem voluerit orthodoxam recipere, ac Baptismi lavacrum salutaris; libere, & absque contradictione ullius possit hoc facere, non obstante prædecessorum nostrorum, vel alicujus statuto, prohibitione, vel pacto, vel etiam super hoc obtenta consuetudine; ita quod propter hoc nihil de bonis suis, mobilibus, & immobilibus,

ne se moventibus, quæ prius habebat, amittat; immo universa secure, ac libere habeat, teneat, & possideat auctoritate nostra, salva legitima filiorum, & jure proximorum conversi; ita videlicet quod de bonis conversi dicti filii, seu proximi nihil ipsi vivente, sed post mortem ejus illud solum, & nihil amplius petere valeant, quam quod, si decedisset in Judaismo, vel paganissimo, petere rationabiliter potuissent. Ut sicut tales Divinam in hoc gratiam promerentur, sic, & nostram, qui Dei voluntatem, & bene placitum imitari debemus, obtinere noscantur. Statuimus insuper in perpetuum, & firmiter sub pœna pecuniaria arbitrio Judicis infligenda prohibemus, ne alicui de Judaismo, vel paganismo ad Fidem nostram nostram Catholicam converso præsumat aliquis, cujuscumque conditionis, improperare conditionem suam, dicendo, vel vocando eum Renegit, *vel* Tornadiz, *vel consimile verbum. Volumus etiam, & statuimus, quod quandocumque Archiepiscopus, Episcopi, vel Fratres Prædicatores, aut Minores, accesserint ad villos, vel loca, ubi Sarraceni, vel Judæi moram fecerint, & verbum Dei dictis Judæis, vel Sarracenis proponere voluerint; ipsi ad vocationem ipsorum conveniant, & patienter audeant prædicationem eorum; & Officiales nostri, si gratis venire noluerint, eos ad hoc omni excusatione postposita compellant. Mandamus itaque Vicariis, Bajulis, Curiis, & nostris subditis, & Officialibus universis præsentibus, & futuris; quatenus omnia supradicta ubique teneri, & observari inviolabiliter faciant, si de nostri confidunt gratia, & amore. Datum Ilerdæ anno a nativitate Domini MCCXLII. quarto idus Martii. Signum Jacobi Dei gratia Regis Aragonum, Majoricarum, & Valentiæ, Comitis Barcinonis, & Urgelli, & Domini Montis Pessulani. Testes sunt G. de Monte catheno, R. de Lizana, P. Comes Urgelli. P. de Monte catheno, Assalitus de Gudal. Signum Guillelmi Scribæ, qui de mandato Domini Regis hoc scribi fecit, loco, die, & anno præfixis. Signum R. Ilerdensis Episcopi, qui hoc translatum sumptum de originali cum sigillo majori Domini Regis nobis legi fecimus de verbo ad verbum, & sigillo nostro corroboravimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentenis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Lugduni 13. Kalendas Septembris, Pontificatus nostri anno tertio.*

Bernardus Olivella Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato;

CAPUT III.

Mulieres prohibentur Judæis cohabitare, & eorum filios alere.

Statuimus etiam, sacro approbante Concilio, quod nulla mulier Christiana alicujus loci Provinciæ Tarraconensis audeat habitare cum Judeis, aut filias, vel filios eorum nutrire, seu lactare; & quæcumque contra hujusmodi inhibitionem nostram, postquam monita fuerit super hoc, præsumpserit facere supradicta, decernimus eam, vel eas ex tunc excommunicationis sententiæ subjacere; ita videlicet, quod cum illud Diœcesano, vel Rectori illius loci, ubi mulieres culpabiles super hoc repertæ fuerint, extiterit nunciatum; per jam dictum Diœcesanum, aut Rectorem ipsæ mulieres excommunicatæ nuncientur, & tamquam excommunicatas faciant ab omnibus evitari. Et ne ipsæ mulieres de facili in excommunicationis laqueum incidere valeant ipso facto, volumus, & mandamus, quod præsens Constitutio per Diœcesanos, aut Rectores locorum, in quibus Judæi morantur, semel annis singulis publicetur.

Juannes ab Aragonia Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Dominis temporalibus injungitur, ut in locis ditionis suæ prohibeant a Sarracenis Machometi nomen publice invocari.

Quamvis circa multa invigilare habeat, & debeat solicitudo Officii pastoralis, ferventiori tamen zelo ipsam ad ea convenit propensius excitari, quæ in Divini nominis opprobrium vergere dignoscuntur. Hinc est, quod cum in Viennesi Generali Concilio provide fuerit ordinatum, & Principibus Christianis sub obtestatione Divini Judicii injunctum, ut a Terris suis abominabilem auferrent abusum, quo Sarraceni eisdem subjecti alta voce invocabant perfidi nomen Machometi; cui sanctæ Constitutioni licet Dominus Rex paruerit, sicut Princeps Catholicus, & fidelis; tamen quidam in nostra Provincia Tarraconensi, quæ sua sunt quærentes, non quæ Jesu Christi, prædictam prohibitionem minime servaverunt; quinimmo adhuc in eorum locis audita fuit sacrilega invocatio, sicut prius, in Divinæ Majestatis offensam, & animarum suarum grave periculum, & jacturam. Quapropter non valentes tantam Dei offensam, & Ecclesiæ tolerare, cum juxta Canonicas sanctiones peccatum paganitatis incurrat, qui se Christianum asserens, Sedi Apostolicæ obedire contemnit, sacro approbante Concilio, prædictos omnes Dominos temporales Saracenorum dominium obtinentes, cujuscumque status, vel conditionis existant, monemus, & eisdem injungimus, ut infra duos menses a publicatione præsentis Constitutionis continue numerandos prohibeant, & prohiberi faciant; ne talis nefanda professio, & proclamatio in locis eorum fiat; alioquin, quia facientis culpam habent, qui dum possunt, manifesto facinori desinunt obviare; excommunicationis sententiæ se noverint subjacere; & eorum Terram, seu loca, quæ in illa habent Diœcesi, in qua fit proclamatio, supposita sint Ecclesiastico Interdicto; a qua sententia nequaquam absolvantur, nec Interdictum relaxetur, donec prædicta fieri prohibuerint cum effectu. Monemus insuper, & hortamur in Domino præfatum Dominum Regem, & quoscumque alios Dominos temporales nostræ Provinciæ, ut ob Divinam reverentiam, & ut ex hoc æternæ beatitudinis præmia consequantur, prohibeant Judæis, & Sarracenis sub eorum dominio simul cum Christianis degentibus, ne

diebus

bus Dominicis & festivis, quibus a servilibus operibus abstinent Christiani, in plateis, vicis, aut aliis locis publicis servilia, seu mechanica opera coram Christianis publice operentur.

Idem in eodem.

CAPUT V.

Prohibentur Christiani nuptiis infidelium, & conviviis eorum interesse.

Abusus quidam abominabilis nomini Christiano in locis aliquibus Tarraconensis Provinciæ inolevit, quod Christiani aliqui, Judæorum, & Sarracenorum nuptiis, circumcisionibus, & sepulturis interesse præsumunt causa honorandi eosdem, & in ipsorum, ac caussis præmissis, cæremoniis eum eisdem comedere non verentur, ac in dictis circumcisionibus compaternitatis vinculum, quod nefas est dicere, contrahere cum eisdem. Nos igitur volentes abusum hujusmodi de nostra Provincia exstirpare, prædicta, & quælibet prædictorum fieri de cætero prohibemus. Si quis vero contra hanc inhibitionem fecerit, excommunicationis sententiæ se noverit subjacere.

Petrus de Luna Cardinalis, Sedis Apostolicæ Legatus, in Concilio Gerundæ celebrato.

CAPUT VI.

Christiani jubentur domicilia separata a Judæis, & Sarracenis habere.

Etsi Christiana Religio Judæos, & Sarracenos ex eo non debeat abjicere, quia nostri conditoris imaginem constat eos habere; quia tamen ex eorum frequenti communione, experientia docente, noverimus damna corporibus, & animabus fidelium, pericula, & scandala plurima provenisse; deliberatione provida statuimus, ut Judæi, & Sarraceni inter Christianos, vel Christiani inter Judæos, & Sarracenos, domos, hospitia, seu alia receptacula, in quibus habitent, nullatenus permittantur habere; sed in Civitatibus, & locis, ubi certæ limitationes sunt eisdem Judæis, & Sarracenis deputatæ, reducantur ad eas, & infra ipsas constituant habitationes suas. Ubi vero Judæi, & Sarraceni prædicti ad habitandum non habuerint hujusmodi habitationes, seu limitationes, vel terminos deputatos, limitentur, & assignentur eisdem partes aliquæ in Civitatibus, & locis prædictis a Christianorum habitationibus separatæ, infra quas se reducant, nec extra dictam limitationem permittantur quomodolibet commorari; nisi forte sint aliqui Judæi, & Sarraceni mercatores, vel alia quæcumque officia, aut opera mechanica exercentes, seu merces vendentes, quos pro hujusmodi operibus exercendis, & mercibus vendendis, in plateis, vel aliis locis publicis Civitatum, & locorum, ubi exstitunt, permittimus habere operatoria, tentoria, tabulas, seu boticas; dum tamen intra loca eis deputata, vel in posterum eis deputanda, domos, seu habitationes principales cum filiis, & uxoribus teneant, ad quas se de nocte reducant. Christiani autem, qui intra limitationem Judæis, vel Sarracenis assignatam, vel assignandam habitare præsumpserint, & infra duos menses a die publicationis præsentium factæ in Ecclesia Cathedrali Civitatis, vel Diœcesis, ubi moram trahunt, se ad commorandum inter Christianos reducere non curaverint, ad id per Censuram Ecclesiasticam compellantur. Judæi vero, & Sarraceni, si infra dictum terminum duorum mensium, ubi limitatio est facta, vel post quam dictæ limitationes de ordinatione, & voluntate Regis, vel cujuscumque alterius Domini Ecclesiastici, vel temporalis Civitatis, vel loci factæ fuerint, se ad easdem reducere noluerint, vel neglexerint, Christianorum communio subtrahatur.

Idem in eodem.

CAPUT VII.

Infideles prohibentur merces vendere diebus, qui festi a Christianis coluntur.

Cedit in opprobrium Religionis Christianæ, quod Judæi, & Sarraceni inter Christicolas habitantes, qui Dominicis, & festivis mercimonia vendere, & artificia, ac mechanica opera exercere publice non verentur. Cum autem hoc in Divinæ Majestatis offensam non sit a Christifidelibus aliquatenus tolerandum, ipsis Judæis, & Sarracenis, ne mercimonia vendere, aut qualiacumque artificia, seu opera mechanica publice exercere præsumant diebus Domenicis, & festivis, qui per Christianos coluntur, districtius inhibemus; & ad id compelli per locorum Ordinarios, aut Judices sæculares, sub quorum jurisdictione Judæi, & Sarraceni vivere dignoscuntur, per subtractionem Communionis fidelium, & alias pœnas temporales, auctoritate nostra, qua fungimur, præcipimus, & mandamus. Quod si sæculares Judices negligentes fuerint in præmissis, ad hoc per Censuram Ecclesiasticam compellantur.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebratd.

CAPUT VIII.

Monentur Domini temporales dare operam, ut Clementina, De Judæis, & Sarracenis, observetur.

Zelus Divini honoris nos commovet, ut quod tam patenter in offensam Divini nominis cedit, & quod est opprobrium Fidei Christianæ, disperdere, & evellere pro viribus enitamur. Zelatorem igitur Principem veræ Fidei, vigilemque cultorem Dominum Aragonum Regem, omnesque ipsius ditionis Prælatos, Barones, Nobiles, & Milites, ac Universitates monemus, & per viscera Divinæ Misericordiæ obsecramus, quatenus ad observantiam Clementinæ, *De Judæis, & Sarracenis*, sic, & prout ad unumquemque pertinet, opem, & operam adhibeant efficacem; eisdem nihilominus injungentes, quod Sacrorum Canonuum Conciliorum Provincialium, & Synodalium statuta ad Dei honorem, & exaltationem Fidei Christianæ contra Judæos, & Sarracenos, & in opprobrium ipsorum edita, inviolabiliter observentur, & ab eorum subditis tenaciter faciant observari; ut plenariæ observationis exsecutione clarescant, & pro tanto servitutis obsequio Divinæ propitiationis munere potiantur, si Divinam, & Sedis Apostolicæ effugere voluerint ultionem.

TIT. DE HÆRETICIS.

Rodericus Tellius Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT I.

Cum quidam, qui se dicunt Apostolos, & Religiosos se fingunt, sint, suis exigentibus meritis, per Sedem Apostolicam excommunicationis vinculo innodati, & postmodum per Orbem vagabundi, in multis malis fuerint deprehensi, sintque periculosi homines circa Fidem; volumus, & etiam ordinamus, ut ubicumque inventi fuerint, capiantur, & de tota Provincia expellantur.

TIT. DE PRIVILEGIIS, ET EXCESSIBUS PRIVILEGIATORUM.

Petrus de Fuxo Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Dertusæ celebrato.

CAPUT I.

Beneficiis privantur, qui Regias Literas falso impetrant, quibus de Regis familia se esse testantur.

Quoniam, ut inquit Gregorius, unius cujusque præsidentis mentem curarum diversitas vastat, cumque animus dividitur ad multa, fit minor ad singula; tantoque ei in una qualibet re subripitur, quanto latius occupatur; mirandum non est, si quandoque contra concedentis intentum quicquam extorquet improbitas importuna. Sane licet jamdudum Serenissimus Aragonum Rex sic æ justificatæ mentis intentum insinuaverit, provisione Regali decernens, quod familiaritatis suæ privilegiis ii tantummodo gaudere deberent, qui, omni fictione cessante, veri familiares existerent; nonnulli tamen, ut excessuum suorum queant debitam correctionem evadere, familiaritatis Regiæ impetrare Literas, & ad elusionem suorum Superiorum eis uti conantur. Volentes igitur morbo huic Ecclesiasticam disciplinam enervanti salubri providere medela; statuimus in omnes, & singulos, qui cum non sint veri familiares, familiaritatis Literas, ut prædicitur, impetrare, ipsisque usi de cætero attentaverint, Beneficiis, quæ obtinent, sint privati ipso facto; & non Beneficiati per triennium, ut sint inhabiles ad Beneficium Ecclesiasticum obtinendum, Juribus, ac Constitutionibus Provincialibus, & Synodalibus circa prædicta salvis remanentibus, & illæsis.

TIT. DE POENIS.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPVT I.

Clerici, qui commiserint abominanda facinora hic expressa, Sacris Ordinibus spoliandi.

Ne Clerici in opprobrium, & odium Ecclesiæ, ea crimina impune committant, pro quibus laici pœnam incurrerent capitalem; præcipimus, ut Clericus, qui in furto, vel crimine falsi, rapina, homicidio, raptu mulierum, incendio, falsa moneta, vel in aliis criminibus, quæ pœnam capitalem merentur, publice fuerit deprehensus, a suis Ordinibus perpetuo degradetur; si Subdiaconus, & infra, ab uno Episcopo; si Diaconus a tribus Episcopis; si Sacerdos, in Concilio Provinciali, vel ante habito numero canonico Episcoporum; quatenus qui Ecclesiastica libertate tam flagitiose abutitur, Clericali privilegio sit privatus.

TIT. DE POENITENTIIS, ET REMISSIONIBUS.

Joannes Cardinalis, Episcopus Sabinensis, Apostolicæ Sedis Legatus, in Concilio Ilerdæ celebrato.

CAPUT I.

Jubentur Sacerdotes populum ad confessionem, & communionem hortari.

Sacerdotes frequenter moneant populum ad Confessionem faciendam; exponentes eis, & districte servantes Constitutionem Concilii Generalis, videlicet quod si quis confiteri ad minus semel in anno, & communionem neglexerit recipere, & vivens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens Ecclesiastica careat sepultura.

Ximinus de Luna Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPVT II.

Canonici, & Clerici Beneficiati non Sacerdotes bis in anno jubentur communicare.

Item cum Clerici exemplum, & forma esse debeant laicorum, statuimus, & sub virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandamus, quatenus omnes Canonici Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum, & alii Clerici Beneficiati, qui Sacerdotes non fuerint, saltem communicent in anno bis, nisi ex caussa de licentia proprii Confessoris ea vice duxerint abstinendum. Rectores vero Ecclesiarum, & alii Sacerdotes ad minus ter celebrent in anno.

Joannes ab Aragonia, Patriarcha Alexandrinus, & Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT III.

Posse Sacerdotes peccata sua cuivis Sacerdoti confiteri.

Ut Missæ cum puritate conscientiæ celebrentur, & ne propter defectum Confessoris eas omitti contingat; indulgemus, quod quilibet Presbyter volens Missam celebrare, si non habet copiam proprii Confessoris, possit cuilibet Presbytero idoneo sua peccata confiteri, & absolutionis beneficium recipere ab eodem.

Ennecus Valterra Archiepiscopus, in primo Concilio Tarracone celebrato.

CAPUT IV.

Licere Sacerdotibus de casibus non reservatis confiteri invicem.

Indultum Presbyteris Missam volentibus cum puritate conscientiæ celebrare, de confitendo invicem, dum non suppetit proprii facultas Sacerdotis, suadente sacro Concilio, ampliantes, etiam ubi Sacerdos prius adfuerit, quoties Presbyter Missam celebrandi propositum

rum habuerit, de casibus minime reservatis confitendi, & da confessis invicem absolvendi plenarium concedimus facultatem.

Idem in tertio Concilio Provinciali.

C A P U T V.

Praecipitur Rectoribus, ne Religiosos mendicantes ad audiendas confessiones admittant sine Literis Dioecesanorum consignatis.

Ut saluti animarum subditorum provideatur, & Religiosi mendicantes sibi potestatem traditam absolvendi in foro poenitentiali extendere non possint, ultra quam eis concessum extitat, sacro approbante Concilio, statuimus, quod de caetero Rectores, vel Curati Dioecesis, vel Provinciae Tarraconensis, nullum Religiosum mendicantem ad audiendum confessiones admittant in Ecclesiis, vel Parochiis ad audiendum confessiones de casibus Pontificali Dignitati reservatis; nisi dictus Religiosus de illis fidem fecerit per patentes Literas Dioecesani, illius sigillo sigillatas, de potestate, quam habeat audiendi, & absolvendi hujusmodi confitentes de casibus supradictis, quos exprimi volumus in Literis ipsorum. Quae Literae Religiosis sufficientibus per ipsorum Superiores praesentatis Praelato, vel ejus Generali Vicario, & non aliis concedantur secundum Clementinam, *Dudum, De sepulturis*. Quodque dicti Rectores, vel Curati potestatem dicti Religiosi populo sibi commisso intiment in Ecclesiis suis priusquam admittatur ad confitendum; subjungentes dicto populo, quod de aliis casibus in ejus Literis non expressis, videlicet de oppressoribus liberorum, sortilegiis, decimas non solventibus, de restitutione male ablatorum, & aliis casibus, nisi de expressis in ejus Literis, nullam habeat potestatem. Si vero Rectores, vel Curati dictos Religiosos admiserint aliter, quam est praemissum, & hanc Constitutionem non servaverint, arbitrio suorum Praelatorum decernimus puniendos.

Dalmatius Murlus Archiepiscopus in Concilio Provinciali.

C A P U T VI.

Rectoribus superiorem Constitutionem negligentibus poena centum solidorum constituitur.

Constitutioni per bonae memoriae Dominum Ennecum praedecessorem nostrum editae, incipienti, *Ut saluti animarum, &c.* prohibenti Rectoribus, & Curatis, quod nullum Religiosum mendicantem ad audiendum confessiones admittant, nisi secundum formam ibi expressam, in qua voluit, non observantes arbitrio suorum Praelatorum puniri, sacro approbante Concilio, adjicimus, quod Curatus dictam Constitutionem non servans, & praeter formam ibi expressam dictos Religiosos admittens, quotiens contra egerit, poenam centum solidorum ipso facto incurrat; cujus medietas fabricae illius Ecclesiae, cujus erit ille Rector, & reliqua medietas Ordinario exsequenti applicetur. Quam quidem Constitutionem quolibet anno in Synodis, seu in Ecclesia Cathedrali volumus infallibiliter publicari.

Ferdinandus Loazes Archiepiscopus, in Concilio Barcinone celebrato.

C A P U T VII.

Episcopus Elnensis elegit post Concilium Metropolim Tarraconensem, ut ejus Concilio Provinciali interesset; postea tamen a Gregorio XIII. Suffraganeus facta fuit.

Cum in sacro Oecumenico Tridentino Concilio Sessione 24. Cap. 2. statutum sit, ut Episcopi, qui nulli Archiepiscopo subjiciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum semel eligant, in cujus Synodo Provinciali cum aliis interesse debeant; & quae ibi ordinata fuerint, observent, atque observari faciant; in reliquis omnibus eorum exemptio, & privilegia salva, atque integra maneant, & cum postea Elnensis Episcopus huic sacrae Synodo interfuerit, & Ecclesia Elnensis Syndicum suum in eadem habuerit; sacro approbante Concilio, declaramus omnes nostras Constitutiones, atque Decreta, caeteraque in hac Synodo statuta, & in posterum quandocumque statuenda, ab omnibus in eadem Dioecesi Elnensi observari debere; exemptionibus, & privilegiis ejusdem Episcopi, & Ecclesiae in caeteris semper salvis.

DE PROOEMIIS ET CONCLUSIONIBUS CONCILIORUM.

Prooemium Constitutionum Joannis Sabinensis Episcopi, Apostolicae Sedis Legati.

Nos Joannes, Dei gratia Sabinensis Episcopus, Apostolicae Sedis Legatus, Provinciale Concilium in praesenti Ilerdensi Civitate celebrantes, praesentibus, & assistentibus nobis Venerabilibus in Christo Patribus, S. Tarraconensi Archiepiscopo, B. Barcinonensi, G. Gerundensi, G. Vicensi, P. Urgellensi, B. Ilerdensi, P. Dertusensi, & G. Oscensi Episcopis, necnon & multis Abbatibus, & aliis Ecclesiarum Praelatis Provinciae Tarraconensis, anno Domini 1219. quarto Kalendas Aprilis, Constitutiones quasdam, sive ordinationes edidimus sequentes, *Animarum &c.*

Factisque, & publicatis Constitutionibus praedictis in Concilio Ilerdensi de consilio Archiepiscopi Tarraconensis, & Suffraganeorum ejusdem, Dominus Legatus executionem earum commisit S. Archiepiscopo Tarraconensi, in hunc modum.

Literae ejusdem Legati ad Sparagum Archiepiscopum Tarraconensem.

Venerabili in Christo Patri S. Dei gratia Tarraconensi Archiepiscopo, I. ejusdem permissione Sabinensis Episcopus, Apostolicae Sedis Legatus, salutem in Domino. Parum est in Civitate jus esse, nisi qui illud tueatur existat; nec prodesset Jura insurgere contra malos, si deesset Jurium executor. Quia ergo complures in vestra Provincia, Divino timore, & Ecclesiastica disciplina a se penitus abdicatis, contra Constitutiones a nobis salubriter promulgatas in Concilio Ilerdensi, fraudulentis occasionibus super obtinendis pluribus Beneficiis curam animarum habentibus; & alii etiam fraudes quamplurimas excogitando venire praesumunt, volentes per sollicitudinem a vobis Ecclesiasticae provisionis susceptam, hujusmodi fraudibus obviari, ac praedictas Constitutiones nostras provida executioni mandari;

dari; vobis, qua fungimur auctoritate, mandamus in virtute obedientiæ, & sub pœna suspensionis, præcipientes firmiter & districte, quatenus Constitutiones per vos ipsas humiliter observantes, easdem in omnibus, & per omnia, qua convenit, districtione, ab aliis faciatis inviolabiliter observari, nulli in hac parte aliquatenus deferendo; ut Z. lum Domini vos demonstretis habere, nec homini deferre videamini contra Deum. Alioquin si in præmissis notabiliter exsequendis extiteritis, quod non credimus, negligentes, pœnam suspensionis expressam superius merito poteritis formidare. Speramus autem in Domino, quod super observantia Constitutionum taliter vestræ circumspectionis providentia se habebit, quod non de negligentia reprehendi, sed potius de diligentia merito debebitis commendari. Datum Tute I. Kal. Maji.

Proœmium Constitutionum ejusdem Sparagi Archiepiscopi.

Pateat universis, quod nos Sparagus, miseratione Divina Tarraconensis Archiepiscopus, de mandato, & auctoritate reverendi Patris, & Domini Joannis Dei gratia Sabinensis Episcopi, quondam Apostolicæ Sedis Legati, in Tarraconensi Ecclesia Generale Concilium celebrantes, anno Dominicæ Incarnationis 1230. Kalendis Maji, intervenientibus Venerabilibus Fratribus, G. Vicensi, P. Dertusensi, G. Oscensi, B. Barcinonensi Episcopis, ac Procuratoribus aliorum Episcoporum Tarraconensis Provinciæ &c. statuta hujusmodi facimus in hunc modum, *Cum diversæ &c. Quoniam nonnulli*, & infra.

Proœmium Constitutionum Petri Albulatii Archiepiscopi in primo Concilio.

Nos Petrus miseratione Divina Tarraconensis Archiepiscopus, congregato Provinciali Concilio Tarracone, anno Domini 1239. decimo quarto Kalendas Maji, præsentibus Venerabilibus Fratribus Barcinonensi, Dertusensi, Gerundensi, Urgellensi, Vicensi, Oscensi, Ilerdensi Episcopis, Constitutiones Venerabilis Patris Joannis Sabinensis Episcopi bonæ memoriæ, Apostolicæ Sedis Legati, ad memoriam reducentes, easdem post earum publicationem præcipimus observari; alias de novo edimus in forma sequenti, *Excommunicantes &c.* & infra, *Statuimus*.

Ego Joannes de Guardia Notarius Domini Archiepiscopi memorati, mandato ipsius, & Suffraganeorum supradictorum hoc scribi feci die, & anno præfixis.

Proœmium Constitutionum ejusdem Petri in secundo Concilio.

Nos Petrus miseratione Divina Tarraconensis Archiepiscopus, præsidentes in Concilio in Civitate Valentiæ congregato, anno Domini 1240. octavo idus Maji, & eodem convenientibus in unum Venerabilibus Fratribus B. Barcinonensi, R. Ilerdensi, P. Dertusensi Episcopis, & V. Cæsaraugustano, & F. Valentino electis, aliisque Episcopis Suffraganeis nostris se per suas Literas, & Nuncios excusantibus, Constitutiones edidimus sequentes.

Ego Joannes de Guardia Notarius Domini Archiepiscopi memorati, mandato ipsius, & Suffraganeorum supradictorum hoc scribi feci die, anno præfixis.

Proœmium Constitutionum ejusdem Petri in tertio Concilio.

Anno Domini 1242. tertio idus Maji, nos Petrus miseratione Divina Tarraconensis Archiepiscopus, una cum Venerabilibus Fratribus, P. Dertusensi, P. Urgellensi, & V. Oscensi Episcopis, & Procuratoribus Episcoporum absentium apud Tarraconem in Provinciali Concilio congregati, deliberatione habita, & tractatu, saluti animarum, & statui universalis Provinciæ prospicere cupientes, quasdam ordinationes, sive Constitutiones edidimus, prout in subjectis Capitulis exprimuntur.

SVBSCRIPTIONES.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, subscribo.
Ego Petrus Dertusensis Episcopus subscribo.
Signum Pontii Urgellensis Episcopi.
Ego Vitalis Oscensis Episcopus subscribo.
Ego R. de Albutiano Gerundensis Archidiaconus subscribo.
B. Barcinonensis Archidiaconus firmo
Ego Michael Belchitensis Archidiaconus subscribo.
Ego Sanctius Petri Episcopi Tyrasonensis Procurator subscribo.
Ego Bernardus Anajanus Ilerdensis Canonicus, Procurator Episcopi Ilerdensis.
Ego R. de Spelunca Canonicus Ilerdensis subscribo.
Ego Michael de Alcoario Subdiaconus hoc scripsi de mandato prædictorum die, & anno quo supra.

Proœmium Constitutionum ejusdem Petri, in quarto Concilio.

Anno Domini 1243. tertio nonas Maji, Nos Petrus miseratione Divina Tarraconensis Archiepiscopus, in Civitate Tarraconensi Concilium celebrantes, præsentibus Venerabilibus Fratribus, P. Dertosensi, B. Vicensi, V. Oscensi, R. Ilerdensi, & U. Cæsaraugustano Episcopis, & præsentibus Procuratoribus quorundam aliorum Suffraganeorum nostrorum, videlicet, B. de Villa granata Archidiacono, pro Ecclesia Barcinonensi Pastore vacante, A. de Miniana, & R. de Avinione Canonicis, pro Episcopo Gerundensi; M. Petri Archidiacono Tyrasonensi, pro suo Episcopo; Magistro Roberto Cappellano Domini Ricardi Cardinalis, pro Episcopo Pampilonensi; & R. Ilerdensi Episcopo supradicto pro Calagurritano Episcopo; præsentibus, inquam, omnibus supradictis Suffraganeis Ecclesiæ Tarraconensis, & aliis quampluribus Viris Religiosis, & Clericis; Valentino Episcopo absente, qui dum accederet ad Concilium, a Sarracenis, ut dicebatur, peccatis exigentibus, fuit captus, habita deliberatione, & tractatu ad reformationem status totius Provinciæ nostræ, communi voto, & consensu quædam Jura, quæ in desuetudinem abierant, ad memoriam reducentes,

quæ-

quædam etiam de novo addentes, quæ necessaria, & utilia videbantur, Constitutiones, sacro approbante Concilio, edidimus in hunc modum; *Statuimus in primis &c.* & infra.
Ego Petrus sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.
Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.
Ego B. Ausonensis, sive Vicensis Episcopus subscribo.
Ego Vitalis Oscensis Episcopus subscribo.
Ego Frater R. Ilerdensis Episcopus subscribo.
Ego Frater Vincentius Cæsaraugustanus Episcopus subscribo.
B. Barcinonensis Archidiaconus tenens locum Episcopi, vocante Sede, firmo.
Signum A. de Miniana Gerundensis Canonici, & Procuratoris Episcopi Gerundensis.
Signum R. de Avinione Gerundensis Canonici, & Procuratoris Episcopi Gerundensis.
Ego M. Petri Tyrasonenensis Archidiaconus, Procurator Episcopi Tyrasonensis subscribo.
Ego Robertus Curiæ Romanæ scriptor, Procurator Domini Pampilonensis Episcopi subscribo.
Signum Ricardi Archidiaconi Urgellensis, Procuratoris Domini Episcopi Urgellensis.
Signum Fratris Hugonis de Fulcolquerio Magistri Hospitalis.
Signum Fratris R. de Serro Magistri Militiæ Templi, qui hæc firmamus.
Ego Joannes de Rubione Notarius Domini Archiepiscopi supradicti, mandato ejusdem hoc scribi feci die, & anno præfixis.
Ego Michael de Alcboorio Subdiaconus, hoc scripsi mandato Joannis de Rubione Notarii supradicti, die, & anno quo supra.

Proœmium Constitutionum ejusdem Petri, in quinto Concilio.

Anno Dominicæ incarnationis 1244. pridie idus Januarii. Cum parum prosit in Civitate jus esse, si desit jurium executor; nos Petrus miseratione Divina Tarraconensis Archiepiscopus, attendentes, quod Constitutiones editæ in Concilio Lateranensi, & Constitutiones Domini Sabinensis, per negligentiam Prælatorum in desuetudinem abierunt, sacro approbante Concilio, mandamus Venerabilibus Fratribus nostris præsentibus in Provinciali Concilio Tarraconensi, P. Dertusensi, G. Gerundensi, V. Oscensi, R. Ilerdensi, V. Cæsaraugustano, P. Pampilonensi, & P. Barcinonensi Episcopis, & aliis Episcopis Suffraganeis nostris, ut diligentem habeant cum suis Capitulis super observatione præmissorum tractatuum, & ea faciant tam in Ecclesiis Cathedralibus, quam in suis Diœcesibus inviolabiliter observari, si debitam voluerint effugere ultionem. Quoniam in sequenti Concilio super hoc inquisitione habita diligenti, transgressores, & negligentes animadversione debita punientur; Nos etiam cum visitationis caussa ad Diœceses descendemus, super his officii nostri debitum exsequamur, *Et quia, &c.*

S V B S C R I P T I O N E S.

Ego Petrus Sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.
Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.
Ego A. Ilerdensis Episcopus subscribo pro me, & pro A. Calagurritano Episcopo, cujus sum Procurator.
Ego Frater Vincentius Cæsaraugustanus Episcopus subscribo.
Ego Petrus Pampilonensis Episcopus pro me, & pro Tyrasonensi Episcopo, cujus sum Procurator, subscribo.
Ego Frater Petrus Barcinonensis Episcopus subscribo.
Ego Geraldus Celsonensis Præpositus, Urgellensis Episcopi Procurator, subscribo.
Signum Fratris Guillelmi de Cardona Magistri Militiæ Templi in Aragonia, & Catalonia, qui hoc laudo, & firmo.
Ego Michael de Alcboario Subdiaconus hoc scripsi mandato omnium prædictorum, die & anno quo supra.

Proœmium Constitutionum ejusdem Petri, in sexto Concilio.

Anno Domini 1246. Kal. Maji, convenientibus in unum Venerabilibus Patribus, P. Dei gratia Tarraconensi Archiepiscopo, P. Dertusensi, R. Ilerdensi, F. Calagurritano, R. Cæsaraugustano, A. Valentino, P. Barcinonensi, & B. Gerundensi Episcopis, & Procuratoribus Oscensis, Tyrasonensis, Vicensis Episcoporum apud Tarraconem in Concilio Provinciali, habita deliberatione, & consilio, ad honorem Dei, ejusque Genitricis, & totius Provinciæ statum salubriter statuerunt ea, quæ inferius innotantur, *Cum Episcopi*, & infra.

S V B S C R I P T I O N E S.

Ego Petrus Sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.
Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.
Ego R. Ilerdensis Episcopus subscribo.
Ebo Frater Petrus Barcinonensis Episcopus subscribo.
Ego Arnaldus Valentinus Episcopus subscribo.
Ego Rodericus Cæsaraugustanus Episcopus subscribo.
Ego Frater B. Gerundensis Episcopus subscribo.
Ego Joannes de Guardia Notarius Domini Archiepiscopi memorati, mandato ipsius, & supradictorum Suffraganeorum hoc scribi feci die, & anno præfixis.

Proœmium Constitutionum ejusdem Petri, in septimo Concilio.

Anno Domini 1247. decimo Kalend. Maji, convenientibus in unum Venerabilibus Patribus nobis Petro Dei gratia Tarraconensi Archiepiscopo, P. Dertusensi, Reymundo Cæsarau-

raugustano, & B. Vicensi Episcopis, Magistro Berengario, & P. de Mesarata Procuratoribus Barcinonensis Episcopi, Magistro Mattheo Ilerden, Procuratore Urgellen, Episcopi, G. Vitali Ilerden, Capituli, M. Archidiacono Valentino pro Episcopo Valentino, R. Archidiacono pro Episcopo Calaguritano, & ejus Procuratore, M. Petri Archidiacono pro Tyrasonensi Episcopo, apud Tarraconem in Provinciali Concilio, cum Petri Navicula, variis tribulationum procellis undique irruentibus, in mari hujus seculi tumultuosius agitetur, & adversus Dei Ecclesiam, in subversionem Fidei, & conculcationem libertatis Ecclesiasticæ, persecutionis ullam succendat humani generis inimicus, nec sit de qualitate meritorum hominum confidendum; sed devotius solito Divinum auxilium in tanto necessitatis articulo implorandum, sacro approbante Concilio, duximus statuendum &c. *Quod in singulis &c.* & infra.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.
Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.
Ego Raymundus Cæsaraugustanus Episcopus subscribo,
Signum B Dei gratia Vicensis Episcopi.
Signum Magistri Berengarii de Curti Procuratoris Episcopi Barcinonensis.
Signum Magistri Matthæi de Ilerda Procuratoris Domini Episcopi Urgellensis.
Signum Magistri M. Archidiaconi Valentini, Procuratoris Domini Episcopi Valentini.
Ego Guil Vitalis subscribo ratione procurationis Ecclesiæ Ilerdensis.
Ego R. Semini Archidiaconus Calaguritanus, & Procurator ejusdem Ecclesiæ subscribo.
Ego M Petri Archidiaconus, Procurator Domini Tyrasonensis Episcopi subscribo.
Signum Petri de Mesarata Procuratoris Episcopi Barcinonensis.
Ego Joannes de Guardia Notarius Domini Archiepiscopi supradicti, mandato ejusdem, & supradictorum Suffraganeorum die, & anno præfinis hæc scribi feci.

Proœmium Constitutionum ejusdem Petri in octavo Concilio.

Anno Domini 1249. idibus Martii, nos Petrus miseratione Divina Tarraconensis Archiepiscopus, in Civitate Tarraconensi Concilium celebrantes, præsentibus Venerabilibus Fratribus Pontio Dertusensi, V. Oscensi, P. Barcinonensi, G. Ilerdensi, & A. Valentino Episcopis, P. Alberti Capituli Barcinonensis, ac Gerundensis Episcopi, B. Burdi, B. Vicensis, B. de Pratis Priore Urgellensi, G. Cæsaraugust. Sacrista Cæsaraugustani, & S. Petri Tyrasonensis Episcoporum, & P. de Lerato Cantore Ilerdensis, S. de Boleia Oscensis Capitulorum Procuratoribus, Fratre T. Rivi pullensi, & Fratre P. Sancti Cucufatis Abbatibus communi approbatione Concilii ordinavimus inferius annotata, & imprimis, *Quod Domino Jacobo Regi &c.* & infra, *Item cum non sine gravi, &c.*

SUBSCRIPTIONES.

Ego Petrus sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus subscribo.
Ego Pontius Dertusensis Episcopus subscribo.
Ego Vitalis Oscensis Episcopus subscrbo.
Ego Frater Petrus Barcinonensis Episcopus.
Ego Frater G. Ilerdensis Episcopus subscribo.
Ego Frater Andreas Valentinus Episcopus subscribo.
Ego Petrus Albertus Barcinonensis Canonicus, Procurator Domini Gerundensis Episcopi subscribo.
Ego Sanctius Petri Canonicus Tyrasonensis, Procurator Domini Tyrasonensis Episcopi subscribo,
Ego Ricardus Archidiaconus Urgellensis, Procurator Domini Episcopi Vicensis subscribo.
Ego Benedictus Urgellensis Sedis Prior, Procurator Domini Urgellensis Episcopi subscripo.
Ego Guillelmus de Alarico Notarius Domini Archiepiscopi supradicti, mandato ejusdem & prædictorum omnium scribi feci die, & anno præfinis.

Proœmium Constitutionum Benedicti Archiepiscopi, in primo Concilio.

Anno Domini 1253. sexto idus Aprilis nos Benedictus Divina providentia Tarraconensis Archiepiscopus, in Civitate Tarraconensi sacrosanctum Concilium celebrantes, præsentibus Venerabilibus Fratribus A. Cæsaraugustano. B. Gerundensi, G. Ilerdensi, & D. Oscensi Episcopis, & præsentibus aliorum Suffraganeorum nostrorum, & eorundem Capitulorum Procuratoribus, ac Venerabilibus, & discretis viris P. de Granyana Castellano Emposte, & Jacobo de Timor tenente locum Magistri Domus Militiæ Templi, consideratione habita diligenti.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Benedictus Divina providentia Tarraconensis Archiepiscopus hoc firmo.
Ego Arnaldus Cæsaraugustanus Episcopus subscribo.
Ego Frater B Gerundensis Episcopus subscribo.
Ego Magister V. Oscensis Episcopus subscribo.
Ego Frater G. Ilerdensis Episcopus subscribo.
Ego P. Petri Prior Oscensis Procurator Capituli subscribo.
Ego B. Anajarii Ilerdensis Archidiaconus Procurator Capitulo subscribo.
Ego P. Guillelmi Tyrasonensis Canonicus, Procurator una cum Sacrista Tyrasonensi Episcopi. & Capituli Tyrasonensis subscribo.
Ego Berengarius de Spiellis Præcentor Barcinonensis, & Procurator Episcopi, & Capituli ejusdem firmo.
Ego Petrus Marsagalli scriptor dicti Domini Archiepiscopi, hoc scripsi mandato omnium prædictorum, die, & anno præfinis.

Præ-

Prœmium Constitutionum ejusdem Benedicti in secundo Concilio.

Anno Domini 1256. decimo septimo Kalendas Junii, nos Benedictus, Dei gratia Tarraconensis Archiepiscopus, in Civitate Tarraconensi Sacrosanctum Concilium celebrantes, præsentibus Venerabilibus Fratribus B. Vicensi, A. Barcinonensi, V. Oscensi, & P. Gerundensi Episcopis, & Episcoporum, & Capitulorum Tyrasonensis, & Cæsaraugustani, ac Capitulorum Pampilonensis, Oscensis, Ilerdensis, Barcinonensis, Gerundensis, & Calagurcitana Ecclesiarum Procuratoribus, & Abbatibus de Bello podio, & de Cardona, & Præposito Celsonensis, & Procuratore Abbatiæ Icaaensis, & discretis viris Fratre Geraldo Amici Hospitalis Hierosolymitani, & Fratre Hugone de Sohi Militiæ Templi Magistro, considerantes, quod Constitutiones de novo editæ periculum animarum plerumque inducunt, dum a subditis non servantur, de novo Constitutiones aliquas edere noluimus; sed firmiter, ac districte mandamus, quod Constitutiones, quæ per Dominum Papam Innocentium III. & IV. & per Dominum Joannem Sabinensem Episcopum, in Hispaniæ partibus olim legationis officio fungentem, & per prædecessores nostros in Conciliis Provincialibus editæ sunt, quas in præsenti Concilio confirmamus, & approbamus, ab omnibus nostræ Provinciæ inviolabiliter observentur.

S U B S C R I P T I O N E S.

Ego Benedictus Dei gratia Tarraconensis Archiepiscopus hoc firmo.
Signum B. Dei gratia Vicensis Episcopi.
Ego V. Oscensis Episcopus subscribo, & hoc signum facio.
Ego P. Dei gratia Gerundensis Episcopus subscribo.
Signum Fratris Joannis Abbatis Belli podii.
Ego B. Cardonensis Abbas.
Ego B. Celsonensis Præpositus subscribo.
Ego Petrus Guillelmi Procurator Cæsaraugustani, & Tyrasonensis Episcoporum, & Capituli Tyrasonensis hoc firmo.
Ego B. Lupi de Luna Archidiaconus Vallis Ossellæ, Procurator, Prioris, & Capituli Pampilonensis, pro me, & comprocuratore meo G. Lupo de Lombieri subscribo.
Ego Petrus Marsugalli Notarius Domini Archiepiscopi supradicti, hoc scripsi mandato omnium prædictorum die, & anno præfixis.

Prœmium Constitutionum ejusdem Benedicti in tertio Concilio.

Anno Domini 1266. Kalendis Septembris Dominus Benedictus, Dei gratia Tarraconensis Archiepiscopus de Romana Curia rediens, in Civitate Gerundensi, ubi Dominus Rex Aragonum erat personaliter constitutus, convocavit Concilium Provinciale, scribens omnibus Suffraganeis suis propter hoc suas literas sub hac forma: Benedictus miseratione Divina Tarraconensis Archiepiscopus, Venerabili, & charissimo in Christo Fratri A. per eandem Cæsaraugustano Episcopo salutem, & sinceram in Domino charitatem. Dei virtus, & Dei sapientia Dominus Jesus Christus, cujus ineffabili subjecta sunt omnia majestati, a fundationis initio splendore virtutum suam illustravit Ecclesiam, & sic insignem reddidit singularis privilegio potestatis, ut per eius ministerium suum justitia consequatur effectum, & sedato bellorum turbine, mundo possit tranquillitas provenire. Hujus autem præeminentiam dignitatis, dum nos, qui regimini Tarraconensis Ecclesiæ, licet immeriti, Divina patientia præsidemus, reversi de Romana Curia reverenter attendimus, reddimur corde solliciti, quod tempestatis horror, quo Tarraconensis Ecclesia, & Provincia conturbantur, & libertas Ecclesiastica læditur, & Religio Christiana concutitur, per nostræ, ac vestræ, & aliorum Prælatorum provisionis auxilium cælesti pietate propitia propulsetur. Hinc est, quod nos, & eandem Ecclesiam, & Provinciam per fidelium salubre consilium, & auxilium fructuosum status debiti possint habere decorem, Ecclesiarum Prælatos, & Capitula nostræ Provinciæ apud Tarraconem pro celebrando ibidem Concilio duximus advocandos. Rogamus itaque Fraternitatem vestram, & hortamur attente, præsentium vobis tenore præcipiendo mandantes, quatenus die Sancti Lucæ Evangelistæ proxime ventura, quam pro dicto celebrando Concilio assignavimus, Tarracone personaliter intersesse, omni prorsus occasione postposita, procuretis, ut nos, qui absentes diutius ab Ecclesia, & Provincia nostra, vos desideramus videre plurimum, & Ecclesia Tarraconensis mater vestra ex vestræ visitationis honore spirituale gaudium, & ex vestra industria percipiamus consilium profuturum. Cæterum volumus, & mandamus, ut Abbatibus, & Prioribus Monasteriorum vestræ Diœcesis, quod eodem termino Tarracone intersint pro dicto celebrando Concilio, & Capitulo vestro, & quod mittant Procuratores suos providos, & fideles, qui vice ipsorum utile nobis consilium largiantur, auctoritate nostra, & vestra præcipere studeatis. Datum Gerundæ, tertio nonas Septembris anno Domini 1266.

Sub eadem forma scripsit P. Gerundensi, R. Vicensi, A. Barcinonensi, G. Ilerdensi, B. Oscensi, V. Calagurritano, F. Tyrasonensi, P. Pampilonensi, A. Valentino, B. Dertusensi, & A. Urgellensi Episcopis.

Item fuit scriptum per literas, & sub alia forma Fratri Guidoni de la Guespa Castellano Emposte, & Fratri P. de Queralto tenenti-locum Magistri Domus Militiæ Templi in Aragonia, & Catalonia.

Initium ejusdem Concilii.

Anno Domini 1266. duodecimo Kalendas Novembris, cum nos Benedictus miseratione Divina Tarraconensis Archiepiscopus essemus in Civitate Tarraconensi personaliter constituti, præsentibus Venerabilibus Fratribus A. Cæsaraugustano, A. Valentino, A. Barcinonensi, P. Gerundensi, B. Dertusensi, G. Ilerdensi, F. Tyrasonensi, & R. Vicensi Episcopis, aliorum

etiam Suffraganeorum nostrorum, & Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium, & aliorum Prælatorum Tarraconensis Provinciæ Procuratoribus, ac Venerabilibus, & discretis viris, Fratre Guidone de la Guespa Castellano Empolliæ, & Fratre P. de Queralto tenente locum Magistri Domus Militiæ Templi in Aragonia, & Catalonia, præsentibus ad honorem Sanctæ, & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, sacrosanctum Concilium celebrantes super tuitione, & conservatione Ecclesiasticæ libertatis, & corrigandis Claricorum excessibus, & moribus in melius reformandis, ac super salubri, & tranquillo statu totius Provinciæ Tarraconensis, cum prædictis tractavimus diligenter, & de assensu prædictorum, &c.

Proœmium Constitutionum Bernardi Archiepiscopi in primo Concilio,

Anno Domini 1273. nono Kalendas Februarii, cum nos Bernardus Divina miseratione Tarraconensis Archiepiscopus essemus in Civitate Tarraconensi personaliter constituti, præsentibus Venerabilibus Fratribus A. Barcinonensi, G. Ilerdensi, F. Tyrasonensi, R. Vicensi, A. Dertusensi, Jacobo Oscensi, Episcopis, & aliis Suffraganeis nostris, S. V. Calagurritano, A. Pampilonensi, P. Cæsaraugustano, A. Valentino, P. Gerundensi, & P. Urgellensi absentibus, & se per Procuratores, & literas excusantibus, & Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium, & aliorum Prælatorum Tarraconensis Provinciæ Procuratoribus, ac Vanerabilibus, & discretis Fratre A. da Castro-nono Magistro Militiæ Templi in partibus Aragoniæ, & Cataloniæ, & Fratre Berengario de Almenaria tenente locum Magistri ultramarini Sancti Joannis Hierosolymitani, & Castellaniæ Empolliæ, similiter præsentibus ad honorem individuæ Sanctæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, sacrosanctum Concilium celebrantes, de assensu omnium prædictorum laudamus, concedimus, approbamus, & per omnia confirmamus omnes Constitutionas factas per prædecessores nostros ad utilitatem, libertatem, & defensionem Ecclesiarum, Clericorum, Religiosorum, Monasteriorum, & rerum omnium prædictarum, sacroque approbante Concilio, statuimus, & infra.

Ego Bernardus Dominicus Notarius Domini Archiepiscopi, hoc scripsi mandato omnium prædictorum loco, die, & anno prænotatis.

Proœmium Constitutionum ejusdem Bernardi, in secundo Concilio.

Anno Domini 1277. quinto nonas Maji, cum nos Bernardus Divina miseratione Tarraconensis Archiepiscopus, essemus in Civitate Tarraconensi personaliter constituti, præsentibus Capitulo nostro Tarraconensi, ac Venerabilibus Fratribus A. Barcinonensi, P. Gerundansi, G. Ilerdensi, R. Vicensi, F. Tyrasonensi, Joanne Oscensi Episcopis, ac Jacobo Petro de Botorago Valentino electo, aliis Episcopis Suffraganais nostris, scilicet A. Pampilonensi, P. Urgellensi, P. Cæsaraugustano, A. Dertusensi, & G. Calagurritano Episcopis absentibus, & se per Procuratores, & literas exsusantibus, & Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium, & aliorum Prælatorum Tarraconensis Provinciæ Procuratoribus, ac Venerabilibus, & discretis Fratre R. de Ripelli Castellano Empostæ, Fratra Dalmatio de Serone Venerabili, & Fratre G. da Abellars de Barberann præceptoribus, procuratoribus Fratris Simonis de Turre, Generalis Domorum Militiæ Templi in Hispania Visitatoris, similiter præsentibus ad honorem Sanctæ individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, sacrosanctum Concilium celebrantes, de assensu omnium prædictorum, laudamus, concedimus, approbamus, & per omnia confirmamus omnes Constitutiones factas per prædecessores nostros, & per nos ad utilitatem, libertatem, & defensionem Ecclesiarum, Clericorum, & Religiosarum personarum, Monasteriorum, & hominum, ac rerum omnium prædictorum; *Quia vero ex pluribus, &c.*

Proœmium Constitutionum ejusdem Bernardi, in tertio Concilio,

Anno Domini 1282. undecimo Kalend. Aprilis. Quoniam exempla præterita cavere nos admonent in futurum; icclreo nos Bernardus Divina permissione Tarracunensis Archiepiscopus, assistentibus nobis Vanerabilibus Fratribus A. Barcinonensi, R. Vicensi, P. Urgellansi, Jacobo Oscensi, Jacobo Petro Valentino, Garcia Tyrasonensi, B. Gerundensi, Guillelmo Ilerdensi Episcopis, ac Procuratoribus aliorum Episcoporum absentium; necnon & Capitulorum Cathedralium Ecclesiarum, & Collegiatarum, & quamplurimis aliis præsentibus, sacrosancto Tarraconensi approbante Concilio, statuimus, & infra.

Proœmium Constitutionum Roderici Archiepiscopi in primo Concilio.

Anno Domini 1291. die Sabbathi, quæ fuit idus Martii, nos Rodericus permissione Divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, in Civitate Tarraconansa personaliter constituti, de mandato speciali litaris nobis facto, & auctoritate Sanctissimi Patris, & Domini, meritisque Beati Domini Nicolai Divina providentia Sacrosanctæ Romanæ Ecclasiæ Summi Pontificis, assistentibus nobis Venerabilibus Fratribus R. Vicensi, P. Urgellensi, A. Dertusensi Fratre Bened. Barcinonensi, Hugone Cæsaraugustano, Fratre Adamario Oscensi, & Geraldo Ilerdensi Episcopis; absentibus Michaele Pampilonensi, Almoravio Calagurritano, & Calciaten. P. Tyrasonensi, R. Valentino, & Ben. Gerundensi, se par Procuratores, & per literas excusantibus; necnon & Nobili, ac Religioso Viro Fratre Berengario de Caedona Domorum Militiæ Templi in partibus Aragonum, & Cataloniæ Magistro, & Procuratore Magistri Sancti Joannis Hierosolymitani, Procuratoribus Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium, ac Collegiatarum, Monasteriorum, aliorumque Prælatorum Tarraconensis Provinciæ præsentialiter constitutis; præsentibus etiam discretis, & Religiosis Viris Abbatibus, Præpositis, Prioribus, Archidiaconis, & Decanis, necnon & pluribus aliis Ecclesiarum Prælatis præfatæ Provinciæ, tam exemptis, quam non exemptis, ad hoc specialiter evocatis; ad honorem sanctæ, & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, apud Civitatem, & Ecclesiam Tarraconensem, sponsam nostram, cui, licet immeriti, Di-

vina

vina clementia Pastoralis officii debito præsidemus, sanctum Provinciale Concilium celebrantes, præfato sacro Concilio approbante, prædecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, laudamus, concedimus, approbamus, & irrefragabiliter per omnia confirmamus Constitutiones factas per prædecessores nostros ad utilitatem, libertatem, & defensionem Ecclesiarum, Clericorum, & Religiosarum personarum, Monasteriorum, hominum, rerum, ac bonorum omnium prædictorum: *Et quoniam pium esse &c.*

Proœmium Constitutionum ejusdem Roderici, in tertio Concilio.

Anno Domini 1294. die Mercurii, quæ fuit tertio idus Augusti, nos Rodericus permissione Divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, in Civitate Ilerdensi personaliter constituti, assidentibus nobis Venerabilibus Fratribus Raymundo Vicensi, A. Dertusensi, Fratre Ben. Barcinonense, P. Tyrasonensi, Hugone Cæsaraugustano, Fratre Adamario Oscensi, Geraldo Ilerdensi, & Benedicto Gerundensi Episcopis; necnon & Galcerando de Vegis Archidiacono Ecclesiæ Urgellensis, ac gerenti vices Capituli ejusdem Ecclesiæ Sede vacante, & Magistro Berengario, Archidiacono Ecclesiæ Valentinæ, gerentique vices Venerabilis Fratris nostri R. Episcopi ejusdem Ecclesiæ Valentinæ, absentibus M. Pampilonensi, Almoravio Calagurritano, & Calciatensi, se per Procuratores, & literatorie excusantibus, Procuratoribus Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium, ac Collegiatarum, Monasteriorum, & aliorum Prælatorum Tarraconensis Provinciæ præsentialiter constitutis; præsentibus etiam discretis, ac Religiosis Viris Abbatibus, Præpositis, Prioribus, Archidiaconis, & Decanis; necnon & pluribus aliis Ecclesiarum Prælatis præfatæ Provinciæ, ad honorem sanctæ, & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, apud Civitatem Ilerdensem prædictum sanctum Provinciale Concilium celebrantes, præfato sacro Concilio approbante, Constitutiones edidimus, quarum series sic se habet &c.

S U B S C R I P T I O N E S.

Ego Martinus Petrus Procurator Domini Calagurritani & Calciatensis Episcopi subscribo

Ego M. de Sclova Thesaurarius Pampilonensis Procurator R. Domini Pampilonensis Episcopi subscribo.

Ego Galcerandus de Vegis Archidiaconus Urgellensis Procurator Episcopi Urgellensis subscribo.

Proœmium Constitutionum Joannis Patriarchæ Alexandrini in primo Concilio.

Anno Domini 1329. quarto Kalend. Martii, Joannes Patriarcha Alexandrinus, ac administrator Ecclesiæ Tarraconensis in spiritualibus, & temporalibus a Sede Apostolica deputatus in primo Concilio Tarraconensi. Ad officium pertinet præsidentis, Constitutiones a se, vel a prædecessoribus suis editas, quas obesse conspicit potius, quam prodesse, resecare simpliciter, vel in melius reformare; & subditos suos certos reddere, quas habeant observare. Recognitis igitur diligenter Constitutionibus prædecessorum nostrorum Archiepiscoporum sanctæ Ecclesiæ Tarraconensis editis in diversis Provincialibus Conciliis, per eos diversis temporibus celebratis; ac quibusdam ex ipsis tanquam periculosis, quibusdam vero tanquam superfluis resecatis, illas, quas utiles, seu necessarias invenimus, simul cum quibusdam, quas de novo edidimus, sacro Concilio approbante, in præsens volumen providimus redigendas; decernentes easdem, & non alias haberi pro Constitutionibus Conciliorum Provincialium Provinciæ Tarraconensis, ac mandantes easdem inviolabiliter observari.

Conclusio ejusdem Concilii.

Præsentes autem Constitutiones a prædecessoribus nostris bonæ memoriæ editæ, ut superius continentur, in præsens volumen redactæ fuerunt, & illæ, quas nos de novo edidimus, publicatæ, sacro Concilio approbante, in Capitulo Ecclesiæ Tarraconensis, præsentibus, & assistentibus Venerabilibus Fratribus nostris Raymundo Valentino, Berengario Dertusensi, Arnaldo Urgellensi, Arnaldo Ilerdensi, & Galcerando Vicensi Episcopis, Suffraganeis nostris, & Venerabilibus, ac Religiosis Fratre Sanctio de Aragonia gerente vices Magistri Hospitalis Sancti Joannis Hierosolymitani in Castellania Emposta, Fratre Pontio Populeti, Fratre Joanne Vallis dignæ, & Geraldo de Bello-podio, & Fratre Raymundo Sancti Felicis Guixellen. Abbatibus, ac aliorum Suffraganeorum nostrorum, videlicet Pontii Barcinonensis, & Gastonis Gerundensis Episcoporum, necnon Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum Provinciæ Tarraconensis Procuratoribus, & quampluribus aliis, die Lunæ intitulata quarto Kal. Martii, anno Domini 1329. præsentibus testibus Bernardo de Ulzinellis Legum Doctore, Raymundo Januarii Procuratore † Valentiæ, Guillelmo de Oculo molendinorum, & Laurentio Martini Canonico Ilerdensi, Francisco de Oliveris de Castillione, & Petro Marza de Gandesia Ecclesiarum Rectoribus Dertusensium, & Berengario Ferrarii de Arcubus Tarraconensis Diœcesis: *Ut Missa &c.*

S U B S C R I P T I O N E S.

Nos Joannes Patriarcha Alexandrinus, & Administrator Ecclesiæ Tarraconensis subscribimus, & sigillum nostrum appendi fecimus.

Ego Raymundus Valentiæ Episcopus subscribo.

Ego Berengarius Dertusensis Episcopus subscribo.

Ego Gasto Gerundensis Episcopus subscribo.

Ego Arnaldus Urgellensis Episcopus subscribo.

Ego Arnaldus Ilerdensis Episcopus subscribo.

Signum Raymundi Ferrarii Notarii publici, & Jurati Reverendi in Christo Patris, & Domini Raymundi, Divina providentia Valentini Episcopi, qui prædictis correctioni, additioni, examinationi, & publicationi Constitutionum prædictarum, tam antiquarum,

rum, quam novarum præsens fui, & de mandato Reverendissimi Domini Patriarchæ prædicti subscripsi die, & anno præfixis.

Signum mei Petri Tost Reverendissimi Patris, & DD. Patriarchæ, & Administratoris præfati Notarii publici, & Jurati; qui correctioni, additioni, examinationi, & publicationi, ac subscriptionibus prædictarum Provincialium Constitutionum in præsenti volumine contentarum, reductarum, ac omnibus, & singulis supradictis, una cum dictis testibus, ut prædicitur, præsens fui, & de mandato ipsius Domini Patriarchæ, & sacri Concilii ipsas Constitutiones, quæ in sexdecim chartis hujus voluminis continentur ex utraque parte scriptis, quarum qualibet est solito signo meo signata sub hac forma publica, propria manu scripsi, cum literis tamen rasis, & emendatis &c.

In fine Constitutionum Sancii in quarto Concilio Tarraconensi.

Quæquidem Constitutiona per ipsum Dominum Archiepiscopum Tarraconensem, præsentibus, & assistentibus sibi Venerabilibus Fratribus suis Hugone Urgellensi, & Virali Valentino Episcopis; ac Venerabilium Berengarii Gerundensis, Michaelis Barcinonensis, Stephani Ilerdensis, ac R. Vicensis Episcoporum Suffraganeorum dictæ Ecclesiæ Tarraconensis absentium, & Capitulorum Cathedralium Procuratoribus, ac Venerabilium, & Religiosorum Fratrum A. Populeti, Fratris G. Sanctarum Crucum, Fratris R. Sancti Joannis de Abbatissis, Fratris Francisci Aggeren. Fratris Petri de scorpio, Monasteriorum Abbatum, necnon Ademari Prioris Monasterii S. Sebastiani, Romæi Præpositi Minorissæ, Pontii S. Mariæ de Muro Præpositi absentium Procuratoribus, aliisque Prælatis, & Procuratoribus Collegiatarum Ecclesiarum Provinciæ editæ extiterunt, sacro Concilio approbante, et lectæ etiam, & publicatæ solenniter. Quæ sunt acta in Capitulo dictæ Ecclesiæ Tarraconense vicesima die mensis Martii, anno a Nativitate Domini 1357. præsentibus testibus Venerabile Viro D. Arnaldo de Castelleiro Decretorum Doctore, Andrea de Ferio Cappellano commensali in dicta Ecclesia Tarraconensi, Arnaldo Tarrage Porterio dicti Domini Archiepiscopi, Arnaldo de Villabetzi Diœcesis Urgellensis, & pluribus aliis ad hæc vocatis, & rogatis.

Proœmium secundi Concilii Tarraconensis Petri secundi idibus Februarii, anno 1367.

Ad muneris Metropolitani nobis desuper injuncti officium, disponente Domino, licet immeriti, evocati; circa curam Ecclesiarum, Monasteriorum, ac piorum locorum solertie reddimur indefessa solliciti, ut juxta debitum ejusdem pastoralia officii ipsorum occuramus dispendiis; & Divina cooperante clementia, animarum profectibus salubriter intendamus. Circa igitur Sanctorum Patrum, ac sacra præcepta Apostolica specialiter nobis facta de præsenti Concilio celebrando, devote, ac humiliter exsequentes, ad laudem Divini Numinis, Cleri, populique profectum, Constitutiones, et ordinationes subscriptas nos Petrus miseratione Divina Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, sacro approbante Concilio, ordinemus imprimis: *Ad Divinum, &c.*

Prologus Constitutionum Enneci in primo Concilio Tarraconensi anno 1412. nona Aprilis.

Animarum nobis ab alto commissarum regimini Divine favente clementie, licet immeriti, præsidentes, curis sollicitamur continuis, vacamus instantius, & studium sollicitudinis impertimur, ut tranquillo statui subditorum occurrere, & eorum animas lucri Domino facere valeamus, ad correctionem morum, proficuumque fidelium, & salutem, in hoc sacro Concilio, quod præsentialiter celebramus, nos Ennecus miseratione Divina Sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus ad futuram rei memoriam infrascriptas Constitutiones edidimus salubria continentes, fructus uberes, Deo propitio, in Domo Domini allaturas; ques prædecessorem nostrorum Constitutionibus adjungi præcipimus, & ipso approbante Concilio, e cunctis nostræ Provinciæ inviolabiliter observari quarum tenores tales describuntur: *Redemptionis, &c.*

In fine tertii Concilii Tarraconensis ejusdem Enneci.

Lectæ, & publicatæ fuerunt dictæ Constitutiones in sacro Provinciali Concilio celebreto in Castro Archiepiscopali Civitatis Tarraconensis per Reverendissimum in Christo Patrem, & D.D. Ennecum miseratione Divina Archiepiscopum sanctæ Ecclesiæ Tarraconensis, præsente toto sacro Concilio, & præsentibus pro testibus Venerebilibus viris Ludovico de Valterra, Legum Doctore, Vicario in spiritualibus, & temporalibus Generali, ac Officiali dicti Domini Archiepiscopi, Arnaldo de Mansione Licentiato, Guillelmo Antolini Baccalaureo in Decre. Canonicis Tarraconen. Fratre Joanne Alanya, Monacho sanctarum Crucum, Petro Ferrarii Presbytero Diœcesis Urgellensis, Francisco Banellull cive Tarraconensi, & Eaimino Daiturni scutifero dicti Domini Archiepiscopi die Lunæ in tertiis, intitulara decime quinta mensis Martii, enno a nativitate Domini 1406. & me Jacobo Roca Clerico Valentinæ Diœcesis ejusdem Domini Archiepiscopi Secretario, & Noterio publico, ec Scriba Concilii memorari.

In fine Concilii primi Tarraconensis Petri Sagarrigæ Archiepiscopi.

Lectæ, & publicatæ fuerunt dictæ Constitutiones in sacro Provinciali Concilio celebrato in Sede Tarraconensi per Reverendissimum in Christo Patrem, & D. D. Petrum miseratione Divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopum, præsente toto sacro Concilio, die Mercurii vicesima prima mensis Martii, anno a Nativitate Domini 1400. per me P. Sabaterii Notarium, & Secretarium dicti Reverendissimi Domini Archiepiscopi. Testes Venerabiles Berengarius de Cestell-galles, Antonius Artau Porterius.

Proœmium Constitutionum Dalmatii Archiepiscopi.

Nos Dalmatius miseratione Divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus, considerentes, quod ineffabilis Divinæ potentiæ celsitudo, cujus viæ sunt investigabiles, cujusque sapientiæ magnitudinem humani non capiunt intellectus, ad regimen sanctæ Tarraconensis

Ec

Ecclesiæ suæ miserationis arbitrio nos erexit, tanto erctius ad susceptæ sollicitudinis exsecutionem nos astringens, quanto nos altius supra mundum de suæ gratiæ largitate discretis gradibus sublimavit, in corde nostro continue pulsamur instantia, ut dictæ solicitudinis debitum, ad quod nos obligat necessitas, prout nobis ex alto conceditur, exsolvamus; & ad bonum statum, utilem, & salubrem dictæ Terraconensis Ecclesiæ, sponsæ nostræ, aliarumque Ecclesiarum nostræ Provinciæ, Divina favente clementia, inter alias solicitudinum curas, quibus animus noster fluctuantis pelagi more continua fatigatur, efficaciter intendimus; Cleri, & populi dispendiis, & profectibus, Altissimo cooperante, salubriter occurrentes. Hac itaque consideratione, & juxta Patrum statuta Sanctorum, & etiam pro necessitate urgente statum Ecclesiæ, & ejus libertatem, atque Clerum nostræ Provinciæ multifarie concernente, Provinciale Concilium duximus in dicta nostra Ecclesia celebrandum; in quo septiformi gratia invocata, statu discusso Provinciæ, & ad Dei laudem, prout negotiorum qualitas exigit, & Dominus duxit inspirandum, propenso judicio reformato, nonnullas, sacri approbatione Concilii, Constitutiones edidimus; quas volumus aliis Constitutionibus Provincialibus Prædecessorum nostrorum adjungi, quarum tenores sequuntur.

In fine Concilii Tarraconensis ejusdem Dalmatii.

Fuerunt publicatæ Constitutiones prædictæ in sacro Concilio die Sabbathi nona Decembris, anno a Nativitate Domini 1424. præsente Petro Olleril Camerario, & Guillelmo Aniolini, Canonicis Ecclesiæ Tarraconensis. Licet primæ, & octavæ Constitutionibus nonnulli contradixerint; tamen eorum contradictiones, nec appellationes non fuerunt admissæ per Dominum Archiepiscopum, nec per Concilium, immmo appellantibus fuerunt dati apostoli negativi.

Præmium Constitutionum Domini Petri de Luna Cardinalis, Sedis Apostolicæ Legati in Concilio Provinciali anno Domini 1402.

Petrus miseratione Divina S. Mariæ in Cosmedin Diaconus Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus Venerabili in Christo Patri Archiepiscopo Tarraconensi, & dilecto in Christo ejus Vicario in Spiritualibus Generali, ac Officiali Terraconensi salutem in Domino. Cum universo Hispaniarum Clero, ac populo, quorum ex injuncto nobis legationis officio curam gerimus, in eo maxime obligemur, ut nostræ solicitudinis studio mores eorum dirigantur salubriter, & actus devii in melius reformentur; ideirco ad hoc nostræ considerationis intuitum convertentes, infrascriptas Constitutiones, quas, & Dei servitio congruas, & proficuas credimus animabus, in Regnis, & Terris ditioni Serenissimorum Principum Regum Aragoniæ, & Naverræ subjectis, in illis videlicet, ad quæ, & ad quas legationis nostræ auctoritas se extendit, duximus promulgandas; quas die datæ præsentium in Ecclesia Cathedrali Gerundensi, in præsentia nonnullorum Episcoporum, & aliarum notabilium personarum fecimus publicari, prout earum alias promulgavimus, & publicavimus in Castella. Et quamvis omnes prædictæ Constitutiones pro subditorum salute essent procul dubio statim exsecutioni mandandæ; ex certis tamen caussis rationabilibus animum nostrum ad hoc moventibus, ipsarum effectum usque ad Concilium Provinciale per vos Patrem Archiepiscopum, cum Suffraganeis vestris primo celebrandum, & per duos menses post ipsius celebrationem immediate sequentes duximus suspendendum, una de ipsis dumtaxat excepta, cujus tenor inferius describitur, quæ est contra Clericos publice concubinarios promulgata, super quorum correctione, cum Jura communia, & aliorum Legatorum Apostolicæ Sedis in eisdam partibus deputatorum Constitutiones editæ jam procedant, & ex eis effectus correctionis debitus non fuerit hactenus subsecutus, dignum reputemus, ut præfata nostra Constitutio, per quam etiam aliarum, ut præmittitur, antea editarum rigori in quibusdem detrahitur, statim contra obstinatos in prælibato crimine debitæ exsecutioni mandetur, ne occasione dilationis cujusque videantur ulterius in jam damnatæ hujus turpitudinis sordibus celari; ideirco ipsam intra duos menses post receptionem præsentium immediate sequentes, per vos in Synodo, quem propterea congregari jubemus, vel saltem in dicta Ecclesia Cathedrali Tarraconensi publicari volumus, & mandemus; & deinde post alios duos menses a tempore publicationis hujusmodi faciendæ numerandos, vos, & omnes personas Ecclesiasticas, ac sæculares, & Religiosas, Civitatis, & Diœcesis Terraconensis, prout de vobis, & ipsis in eadem Constitutione tenetur, auctoritate, qua fungimur, ligare decernimus per præsentes. Tenor vero earundem nostrarum Constitutionum sequitur sub hac forma: *Injuncti*, & quæ sequuntur, &c. Datum Gerundæ octavo Kal. Novembris, Pontificatus Domini nostri Clementis Papæ VII. anno duodecimo.

In fine Constitutionum Petri de Cordona Archiepiscopi.

Lectæ, & publicatæ fuerunt dictæ Provinciales Constitutiones in sacro Provinciali Concilio in Capitulo Sedis Barcinonensis celebrato per illustrem, & Reverendissimum Dominum Petrum de Cardona, Divina providentia sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopum, per me Antonium de Ferraria Notarium, & Secretarium dicti Reverendissimi Domini Archiepiscopi, & præfati sacri Concilii Scribam, die tricesima mensis Julii, anno a Nativitate Domini 1517. præsentibus dicto Provinciali Concilio, & honorabili Micheele Puigsec Notario, Arnaldo de Ulmo Clerico, & Ferrario Ioannis Portario, ejusdem Domini Archiepiscopi familiaribus, pro testibus in his vocatis specialiter, & assumptis.

In fine Constitutionum Hieronymi Cardinalis.

Sacras hactenus editas Provinciales Constitutiones, incuria quasi incognitas, & semisepultas, quas in unum collectas, mendisque mundas, ac typis fidelibus magno labore, & expensis excudendas sacrum Provinciale Concilium curavit, Ecclesiis, Ecclesiasticisque personis, ejusque maxime, quibus animarum cura imminet, ad vitam, moresque populi instituendum

dum apprime necessarias, ut ab omnibus intelligantur, & in posterum observentur, statuit, mandavit, & decrevit, ut omnes, & singuli Abbates, Priores, Parochi, Vicariique perpetui cæterique alii, quibus cura imminet animarum, quoties monitio Commissariorum per dictum Sacrum Provinciale Concilium ad id deputandorum eis innotuerit, unusquisque eorum volumen accipiat, taxatumque pretium persolvat, pœna excommunicationis, ac dupli taxati pretii contumacibus imminente, irremissibiliter ab eis exigenda; necnon ut eundem in propriis Ecclesiis, earumque Sacrariis, aut penes se, id in alios usus, seu aliarum personarum non commutando; ut Ecclesiæ ornamentum perpetuo habeant, & teneant, mandavit, & decrevit sub pœna, arbitrio Diœcesanorum, quorum conscientiam onerari voluit, cum in visitatione exstiterint, vel alias de eorum constiterit contrafactione, seu negligentia, puniendos.

SUBSCRIPTIONES.

Signum Domini Thomæ Cesta Abbatis Sancti Saturnini de Tivernolis, Diœcesis Urgellensis, Canonici, & hospitaliarii Dertusensis, Vicarii Generalis Illustrissimi, & Reverendissimi Tarraconensis Archiepiscopi, præsidentis in Provinciali Concilio, qui hæc firmavit, & laudavit.

Signum Galcerandi Gravelosa Canonici Ecclesiæ Tarraconensis, Procuratoris Reverendissimi Barcinonensis Episcopi.

Signum Augustini Frexa Commensalis Ecclesiæ Tarraconensis, Procuratoris Reverendissimi Ilerdensis Episcopi.

Signum Bartholomæi Jaques Canonici Tarraconensis, Procuratoris Reverendissimi Vicensis Episcopi.

Signum Bartholomæi Forama Canonici Tarraconensis, Procuratoris Reverendissimi Urgellensis Episcopi.

Signum Benedicti Barnobæ Munyz Canonici Ecclesiæ Tarraconensis, Syndici Reverendi Capituli Tarraconensis.

Signum Francisci Solsona Canonici Ecclesiæ Barcinonensis, Syndici Reverendi Capituli Barcinonensis.

Signum Michaelis Maull Canonici Ilerdensis, Syndici Reverendi Capituli Ilerdensis.

Signum Petri Fiques Canonici Urgellensis, Syndici Reverendi Capituli Urgellensis.

Signum Jacobi Cervera Canonici Ecclesiæ Dertusensis, & Archidiaconi de Corbera, Syndici Reverendi Capituli Dertusensis.

Signum Joannis Soler Canonici Vicensis, & Syndici Reverendi Capituli Vicensis.

Signum Fratris Joannis Ruiz Monachi Sanctarum Crucum, Procuratoris Reverendi Abbatis Monasterii Sanctarum Crucum.

Signum Fratris Gabrielis Cenes Monachi Monasterii Populeti, Procuratoris Reverendi Abbatis ejusdem Monasterii.

Signum Domini Francisci Zenedo Monasterii Scalæ Dei, Procuratoris Reverendi Prioris ejusdem Monasterii, Ordinis Cartusiensis.

Ego Hieronymus Montolin Notarius, & sacri Provincialis Concilii Scriba, mandato præfatorum Dominorum Præsidentis, & aliorum, scripsi, & de prædictis fidem facio, die & anno præfixis.

Prœmium Constitutionum Ferdinandi Archiepiscopi, in Concilio Barcinonensi.

Receptio Oecumenici Generalis Concilii Tridentini in Provincia Tarraconensi.

In Nomine Domini amen. Per hoc præsens publicum instrumentum cunctis temporibus perpetuo valiturum, pateat universis, & singulis notum, quod anno a Nativitate Domini 1564 die vero Martis, vicesima quarta mensis Octobris intitulata, congregato Sacro Provinciali Concilio Tarraconensi in Cappella Sacratissimi Corporis Domini nostri Jesu Christi, in Claustro Ecclesiæ Tarraconensis constructa, loco ad hæc per Illustrissimum, & Reverendissimum in Christo Patrem, & D. D. Ferdinandum de Loazes, miseratione Divina Sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopum assignato, & deputato; existentibusque ibidem simul cum prælibato Illustrissimo, & Reverendissimo Domino Archiepiscopo, Reverendiss. Episcopis, & Abbatibus, Prioribus, aliisque Prælatis, Syndicis, & Procuratoribus infrascriptis, provincialiter, ut præfertur, congregatis, Conciliumque Provinciale pro infrascriptis, & aliis negotiis facientibus, & celebrantibus, in mei Damiani Gili Notarii publici Tarraconensis, ac dicti sacri Concilii Provincialis Scribæ, testiumque infrascriptorum ad hæc specialiter vocatorum, rogatorum, & assumptorum præsentia; præfatus Illustrissimus, ac Reverendissimus Dominus Archiepiscopus, ac Reverendissimi Domini Episcopi, & Abbates, Priores, Syndici, & Procuratores infrascripti, insequendo dispositionem Decreti Capite secundo reformationis Sessionis vicesimæ quintæ sacri Oecumenici Generalis Concilii Tridentini incipientis, *Cogit temporum calamitas*, *&c.* omnes unanimes, & conformes, & nemine discrepante, nomine eorum proprio, ac principalium suorum infrascriptorum respective, & totius Tarraconensis Provinciæ, prout inferius latius, & plenius continetur, fecerunt palam, & publice receptionem de omnibus, & singulis a præfata sancta Synodo Tridentina definitis, & statutis; ac etiam omnes simul, & unusquisque eorum veram obedientiam S. D. N. Papæ Pio IV. ejusque successoribus, & ejus Sanctæ Sedi Apostolicæ spoponderunt, & professi fuerunt, ac hæreses omnes detestati fuerunt, & anathematizarunt, prout in quadam scriptura per ipsos mihi dicto Notario, & Scribæ tradita, latius, & plenius continetur; mandaruntque, petierunt, requisiverunt, per me dictum Notarium, & Scribam de his publicum confici instrumentum, & in processu dicti sacri Provincialis Concilii inseri, prout in dicta scriptura latius deducitur, quæ est tenoris hujusmodi.

Deo

Deo optimo maximo gratias agimus, qui temporibus nostris Ecclesiam suam sanctam tot procellis, ac fluctibus agitatam, ita defendit, ac conservavit, ut per Decreta sacri Oecumenici Tridentini Concilii, auctoritate summi Romani Pontificis Felicis recordationis Pauli III. in Spiritu Sancto legitime congregati, atque ejusdem, & piæ memoriæ Julii Papæ III. necnon S. D. N Pii IV consensu, auxilio, & promotione, sub protectione gloriosissimæ memoriæ Caroli V. Imperatoris, & Catholici Regis nostri Philippi continuati, celebrati, ac conclusi, & ab eodem Beatissimo Pio confirmati, hæreses universas, quæ non sine totius Christiani Orbis perturbatione, in pluribus partibus viguerunt, damnaverit, & improbavarit, ac veram Fidem Catholicam Christianis omnibus ita asseruerit, & apertissime declaraverit, ut eisdem sacri Concilii saluberrimis sanctionibus universalis Ecclesia, quam Divna Majestas sponsam immaculatam, & sine ruga sibi assumpsit, in suo splendora perseveret; mores vero corruptos ita severitate disciplinæ ad veterem Patrum institutionem, quantum hæc tempora ferre possunt, correxerit, ac reduxerit, ut nihil aliud, quam ut Divino auxilio juvante, eisdem vestigiis hærere possimus, desiderare queamus. Quapropter.

Nos Ferdinandus de Loazes, miseratione Divina sanctæ Tarraconensis Ecclesiæ Archiepiscopus.

Arias Gallego Gerundensis,

Antonius Augustinus Ilerdensis,

Guillelmus Cazador Barcinonensis.

Martinus de Corduba Dertusensis,

Petrus de Castelietto Urgellensis . . . . . . per eandem miserationem Episcopi.

Joannes de Tormo Abbas Monasterii Sancti Petri Bisuldini, Ordinis Sancti Benedicti, Gerundensis Diœcesis.

Petrus Frigola Abbas Monasterii Sancti Benedicti de Baggiis, Ordinis Sancti Benedicti, Vicensis Diœcesis.

Michael Serrano Abbas Monasterii Sancti Vincentii de Cardona, Canonicorum Regularium Ordinis Sancti Augustini, Urgellensis Diœcesis.

Hieronymus Contijoc Abbas Monasterii Sanctarum Crucum, Ordinis Cisterciensis, Tarraconensis Diœcesis.

Ludovicus de Cervilione Abbas Monasterii Sancti Cucufatis, Ordinis Sancti Benedicti, Barcinonensis Diœcesis.

Cosmas Damianus Ortolla Abbas Monasterii Beatæ Mariæ de Villa bertrando, Ordinis Sancti Augustini, Gerundensis Diœcesis.

Thomas Costa Abbas seu perpetuus Commendatarius Monasterii Sancti Saturnini de Tabernolis, Ordinis Sancti Benedicti, Urgellensis Diœcesis.

Michael de Agulló Abbas, seu perpetuus Commendatarius Monasterii prope Bagamum, Ordinis Sancti Benedicti, Urgellensis Diœcesis.

Paullus Pla Abbas, seu perpetuus Commendatarius Monasterii Sancti Petri de Galli cantu, Ordinis Sancti Benedicti, Gerundensis Diœcesis.

Michael Ferran Prior Monasterii Scalæ Dei, Ordinis Cartusiensis, Tarraconensis Diœcesis.

Jacobus Agramunt Prior Monasterii Sancti Jacobi de Calaf, Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium, Vicensis Diœcesis.

Geraldus Vilana Prior Monasterii Beatæ Mariæ de Campo.

Joannes de Funes Prior Monasterii Sancti Vincentii de Roda.

Raphael Joannes Gili Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Tarraconensis.

Petrus Paullus Zaragoça Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Barcinonensis.

Franciscus Castelbel Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ilerdensis.

Jacobus Cerverò Archidiaconus de Cerbera, Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Dertusensis.

Petrus Traber Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Gerundensis.

Petrus Spi Archidiaconus major, Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Urgellensis.

Raphael Domenec Canonicus, & Syndicus Reverendi Capituli Ecclesiæ Vicensis.

Michael de Homs Abbas, seu perpetuus Commendatarius Monasterii de Arles, Canonicus, & Sacrista, ac Syndicus, & eo nomine Reverendi Capituli Ecclesiæ Elnensis.

Martinus de Marquina Monachus, & Procurator Reverendi Petri Boques Abbatis Monasterii Beatæ Mariæ Populeti, Tarraconensis Diœcesis, Ordinis Cisterciensis.

Franciscus de Tor-delaguna Monachus, & Procurator Reverendi Benedicti de Tocco Abbatis Monasterii Beatæ Mariæ de Monte serrato, Ordinis S. Benedicti, Vicensis Diœcesis.

Laurentius Isalguer Canonicus, & Procurator Reverendi Michaelis Agullana Abbatis seu perpetui Commendatarii Monasterii S. Joannis de Abbatissis, Canonicorum Regularium, Ordinis S. Augustini, Vicensis Diœcesis.

Jacobus Moragues Canonicus Monasterii S. Annæ Barcinonensis Procurator Reverendi Domini Caroli de Cordona Abbatis seu perpetui Commendatarii Monasterii Beatæ Mariæ de stagno, & administratoris dicti Monasterii Sanctæ Annæ Barcinonensis.

Gispertus de Malars Monachus, & Camerarius Monasterii Beatæ Mariæ Rivi-pulli Pro-

cura-

curator Reverendi Bernardi Capellet Abbatis, perpetui Commendatarii Monasterii Beatæ Mariæ de Sarrateix, Ordinis Sancti Benedicti . . . . . Diœcesis.

Joannes Guzman Monachus Syndicus, & Procurator Reverendi Conventus Monasterii S. Victoriani, Ordinis S. . . . . . Ilerdensis Diœcesis, Abbate carentis.

Raymundus Sopena Syndicus, Oeconomus, & Procurator Reverendi Conventus Monasterii de la O, Ordinis Sancti Benedicti, Ilerdensis Diœcesis, Abbate carentis.

In Cappella Sacratissimi Corporis Domini nostri Jesu Christi, in claustro dictæ nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ Tarraconensis constructa, loco ad hæc specialiter per nos dictum Archiepiscopum deputato, provincialiter congregati, Conciliumque Provinciale facientes, ac celebrantes, insequentes dispositionem Decreti Cap. 2. Rafor. 25. dicti Concilii Tridentini incipientis, *Cogit temporum calamitas &c.* omnes unanimes, & conformes, nemine discrepante, ut veri orthodoxi, ac Sanctæ Sedis Apostolicæ filii obedientissimi, tam nominibus nostris propriis, & principalium nostrorum respective, & cujuslibet nostrum, quam eorum, ac omnium, & singulorum subditorum nostrorum, & dictorum principalium respective, ac totius nostræ Tarraconensis Provinciæ, omnia, & singula, quæ a præfata Sancta Synodo Tridentina definita, & statuta sunt, palam, & publice, omni meliori modo, & forma, quibus melius possumus, & debemus, recipimus. Necnon veram obedientiam S. D. N. D. Pio IV. Summo Romano Pontifici, vero, & indubitato Christi Vicario, Beatique Petri Apostolorum Principis successori, ejusque successoribus canonice intrantibus, Sanctæque ejus Apostolicæ Sedis spondemus, & profitemur; simulque hæreses omnes a Sacris Canonibus, & Generalibus Conciliis, præsertimque ab eadem Sancta Synodo Tridentina damnatas publice, & palam detestamur, & anathematizamus, & ut de hac nostra receptione, veraque obedientia, sponsione, simulque detestatione, & anathematizatione, aliisque prædictis omnibus constas, requirimus, & mandamus, per vos Damianum Gili Notarium, & dicti nostri Sacri Concilii Provincialis Notarium, & Scribam, publicum, instrumentum fieri, confici, & in processu dicti nostri Sacri Concilii Provincialis scribi, & inseri; ac nobis, & omnibus illud petentibus, & habere volentibus tradi. Quæ fuerunt acta in dicta Cappella Sacratissimi Corporis D. N. Jesu Christi claustri dictæ Ecclesiæ Tarraconensis die & anno prædictis, præsente, & interveniente me Damiano Gili Notario publico, & Scriba dicti Sacri Provincialis Concilii præ, & infrascripto, & præsentibus etiam Reverendis Dominis Raphaele de Homs Archidiacono majori, Joanne Damiano Miret Succentore secundo, Raphaele Lorens, Antonio Joanne Delgado, Antonio Daroca Canonicis dictæ Ecclesiæ Tarraconensis, Bernardo de Sanct-Clement Rectore Ecclesiæ Villæ de Silva, Augustino Fresa Jurium Doctore commensale, Officiali, & Vicario Generali dicti Reverendissimi Domini Archiepiscopi, Jacobo Giner, etiam commensale, Jacobo Ros, Joannes Figols in Sacra Pagina Magistris, Joanne Rosel Presbyteris, Beneficiatis dictæ Ecclesiæ Tarraconensis, Domino Onofrio de Scriva in Civitate Valantia, & Ludovico Jover Domicellis in præsenti Civitate Tarraconensi domiciliatis, Michaele Joanne Zaporta, Ludovico Pons de Icart, Francisco Osorio, & Michaele Angelo Comalada, Jurium Doctoribus, civibus Tarraconensibus pro testibus ad hæc vocatis specieliter, & assumptis, & pluribus aliis in multitudine copiosa.

E D I C T U M

Contra non residentes in Parochialibus Ecclesiis, aliisque Beneficiis Curatis, editum Barcinone 25. Novembris, anno 1565.

Nos Ferdinandus de Loazes utriusque Juris Doctor, Divina clementia Archiepiscopus sanctæ Ecclesiæ Tarraconensis, attendentes, & considerantes, in Decretis sacri Concilii Tridentini, ac præsertim in 1. & 2. Cap. Sess. 6. & in 1. Sess. 23. fuisse statutum, Decretum, injunctum, atque mandatum omnibus, & singulis Rectoribus, Vicariis perpetuis, & aliis quibusvis Beneficia curata obtinentibus, ut continuam residentiam faciant, & personaliter residcant in suis Rectoriis, & Beneficiis Curatis, atque in perpetuis Vicariis, sub pœnis in dictis Decretis contentis, & expressis; cumque multæ, & variæ personæ sint in hac nostra Provincia, prædictas Rectorias, & Beneficia curata, atque perpetuas Vicarias obtinentes, qui parum timentes Deum, & pœnam in dictis Decretis statutas, & impositas, in grave damnum suarum conscientiarum, & in condemnationem suarum animarum non observarunt, neque adimpleverunt, quod illis Decretis ipsis fuerat injunctum, atque præceptum; dum absunt a dictis suis Rectoriis, ac Beneficiis Curatis, & perpetuis Vicariis, neque in eis residentiam faciunt. Tenore igitur præsentium, sacro approbante Concilio, admonemus, dicimus, atque præcipimus omnibus, & singulis Rectoribus, Vicariis perpetuis, & Beneficia cum cura obtinentibus in hac nostra Provincia, ut intra triginta dies immediate sequentes postquam hæ nostræ literæ fuerint publicatæ, eant, & quilibet eorum eat ad regendum, & gubernandum personaliter præfatas Rectorias, Beneficia curata, & Vicarias perpetuas suas, sub pœnis in dictis Decretis statutis, atque ordinatis, etiam privatis dictarum Rectoriarum, Beneficiorum curatorum, & Vicariarum; ut in eis, & singulis eorum unusquisque Rector, Vicarius, aut Beneficiatus personaliter insistat, & illic suam continuam residentiam faciat, & inde non discedat, sine sui Prælati licensia petita, & obtenta. Exhortantes, injungentes, & præcipientes omnibus, & singulis Episcopis Suffraganeis nostris, ut idem diligenter publicari, & efficaciter observari, atque adimpleri in suis Ecclesiis, atque Diœcesibus faciant. Eadem quoque publicari, adimpleri, & observari mandamus in nostra Sancta Ecclesia Metropolitana, ejusque Diœcesi. Datum Barcinone, 20. Novembris anno 1565.

Prov-

Proœmium Constitutionum Antonii Augustini Archiepiscopi in Concilio Tarracone celebrato anno 1584.

Quæ nuper in tertio Tarraconensi Concilio ad sacri Oecumenici Tridentini exsecutionem, & ad correctionem morum pertinere visæ sunt Constitutiones, edi oportere duximus, quasi appendicem quandam earum, quæ sub congruis Titulis superioribus diebus in vulgus dedimus; in quibus majorum nostrorum pie, & prudenter Decreta in Variis Conciliis hujus Provinciæ, conscripta collegimus. Hæc igitur omnibus, & singulis, quacumque dignitates, & honore fulgentibus, & innotescere, & observari mandamus, & in quibusvis Diœcesibus, ac territoriis suis omnes Episcopi, Abbates, Priores, & ceteri, ad quos spectat, Concilii Provincialis Constitutiones publicare, & exsequi studeant. Parum enim prodest Jura condere, & Concilia celebrare, nisi ea, quæ fuerint statuta, & eundata, quamprimum, & nota sint, & inviolabiliter observentur.

In fine Concilii Tarraconensis ejusdem Antonii Augustini.

Interfuerunt huic Provinciali Concilio Episcopi tres, Abbates sex, Prior unus, Procuratores Episcoporum absentium duo, Dertusani, & Urgellitani, Syndicus Ecclesiæ Metropolitanæ Tarraconensis, & septem Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium; Syndici, & Procuratores Abbatum absentium duo, & Monasteriorum Pastore carentium tres.

EPISCOPORUM NOMINA SUNT HÆC

Joannes Dimas Loris Episcopus Barcinonensis.
Joannes Terès Episcopus Helenensis.
Jacobus Cassador Episcopus Gerundensis.

OBSERVATIO.

Postquam aliqua præmisimus de magno illo Antonio Augustino, qui Hispaniæ Concilia ex parte colligenda curavit, & exigenda ad Codices MSS. visum nonnulla quædam ipsius fragmenta, sive scripta adjicere, quæ ad nos misit eruditissimus, & clarissimus Vir D. Petrus Valero, summus Justitiæ Præfectus, & jam pridem Consiliarius Regius in supremo Aragoniæ Senatu, præter ea, quæ initio fere primi Tomi præmisimus. In iis vero fit mentio quorundam insignium Virorum, qui eodem tempore laborabant in colligendis Conciliis, præsertim Hispaniæ. Quæ omnia instrumenta, ne perirent, consultum voluimus hoc loci. Card. De Aguirre.

CL. VIRI ANT. AUGUSTINI EPISCOPI ILERDENSIS EPISTOLA.

De Libris ad emendationem Gratiani necessariis, ac de nova editione Conciliorum, & Juris Pontificii collectio e facienda.

AD GREGORIUM XIII. PONTIF. MAXIMUM.

Beatissime Pater.

Cum ob Concilii Provincialis negotia abessem, redditæ mihi sunt Sanctitatis V. Literæ, quibus me de Libris ad emendationem Gratiani necessariis interpellabas, quorum indicem mittebat, & præcipue de Ilerdensi Concilio, & Isidori volumine perantiquo, quod Cæsaraugustæ esse dicebatur; huc reversus, nihil antiquius habui, quam ut, quo possem jussa Beatitudinis V. explere, omnem curam, ac diligentiam meam adhiberem.

Ilerda post vetus illud Concilium, quod fuit scilicet Ioannis I. Pontificis temporibus, fexcentos annos a barbaris Sarracenis occupata, nihil præter nomen antiquæ Ilerdæ retinuit. nullos veteres Libros habet, nisi quos mecum attuli, aut quos postea emendos curavi. Ceteri, quos hic vidi, aut ede audivi, annos CC. non excedunt antiquitatis.

Isidori Cæsaraugustæ volumen esse scio perversus Etymologiarum, quod credunt Braulioni Cæsaraugustano Antistiti ab eodem Sanctissimo Viro Isidoro missum. Ejus Libri permulta exempla exstant, quibus multum juvari potest Gratiani emendatio. Conciliorum, & Epistolarum Pontificiarum Collectio ejusdem Isidori magis hanc provinciam adjuvaret, si plura in ea, quam in editis voluminibus, aut minus mendosa exstarent. Nec despero, propediem me aliquid assequuturum.

Ceterum ea Bibliotheca mea aliquot Pontificias Epistulas mitto, quæ fere omnes Isidoti temporibus posteriores sunt, & ejus temporis, cujus non multa exstant monumenta literarum. Sed tamen his existimo nonnulla Gratiani Capita, quasi membra quædam, suo loco avulsa, restitui posse. Ex Græcis voluminibus Jus Pontificium augere possem, & ad fontem, unde permulta manarunt, revocare; sed id quia Gratianus facere non cogitavit, vitio temporum, quibus vixit, & his temporibus, quibus omnis doctrina expolita est, via adhuc Juris Pontificii auditores, hunc sibi laborem addi, Græcæ linguæ addiscendæ patientur, in aliud tempus reservavi.

Concilia tamen, & hæ ipsæ Pontificiæ omnium temporum Epistulæ Decretales, quibus fons, & origo continetur; (quia non Juris, solum nostri, sed & vitæ fuit, morum, ac Religionis Christianæ Regulæ), & Constitutiones, ut utraque lingua quamemendatissime edantur, nunquam desinam omne studium, & cogitationem meam ponere. Cui rei magnam Librorum copiam conquisivi; & quod adhuc privatorum studiorum caussa feci, id ut in publicam utilitatem redeat, operam dabo.

Esse tamen hanc provinciam video tanto, & tam erudito Pontifice dignam, qui facile posset curare, non solum, ut hæc omnia diligentissime emendata edantur, sed ut nova Juris Pontificii collectio fiat, quæ omnibus partibus ceteras collectiones, infelici, ut ita dixerim, sæculo natas, exsuperet. Sed hæc, cum commodum erit, Sanctitas V. cogitabit, & Remp. Christianam, ut solet, omni bonorum genere adjuvabit. De Gratiano quod potero, non desinam operam admovere, & mandatis B. V. omnibus in rebus obtemperare. Cura, Beatissime

Pater, ut valeas, ut omnes possimus oves tuæ meliori nostri parte benevalere. Ilardæ Idibus Aprilis 1573.

Capitulos de IV. cartas de Don Antonio Agustin Obispo de Lerida, en el año 1573. para el Secretario Geronimo Zurita, que estava en Madrid; en orden a recoger varios Libros de Concilios, y de imprimir los de Toledo.

En carta de 28. de Enero, dixo:

Su Santidad me ha mandado que le haya Libros de Concilios de España y Francia, que no esten impressos, y de Isiduro. Querria saber de U. M. d'onde se podran hallar; y exemplares de los Concilios recogidos por Isiduro, y particularmente me pide el Concilio Ilerdense que anda impresso, si en Libros de mano està mas copioso, porque Graciano cita algunos Capitulos que no se hallan; hanme dicho es muerto el Obispo de Placencia, el qual tenia muchos Libros antiguos, y especialmente de Concilios, procore U. M. de verlos, o la lista, y sino son confiscados para el Escurial, vea si me puede havar algunos. Hame pesado mucho, que se nos haya perdido tan gran Prelado, y antes que goçassemos da su govierno. Promete Fulvio * embiar un Libro de Dion, que se ha hallado poco ha delos postreros de su Historico; ello baste ahora. Yo me voy a Tarragona, y de alli a Lerida; U. M. no dexe de continuar el escrivir, y el negocio de los Concilios del Señor Presidente, y asu hermano mande dar sus besamanos. Nuestro Senor guarde a U. M. en Barcelona a 28. di Enero 1573.

En carta del mesmo Señor D. Antonio Agustin para Zurita, escrita en Zaragoza a 12. de Octubre del año 1573.

Aqui he venido sin pensar al cabo de 38. años de ausencia, y me parto mañana. Recivi una de U. M. del primero da este mes con las del Señor Obispo de Cuenca, al qual dara mis besamanos. Huelgeme que el Chronico * està tan adelante. U. M. melo mande embiar como sea acabado, que me servirà mucho para una historia de Concilios, que tengo comenzada.

En carta escrita en Lerida à 10. de Setiembre de 1573.

Antonio Gracian me embia ciertas memorias de Libros de S. Isidoro, que son buenos para lo que es aquel Auctor; querria que acabassen de qualquier manera; y tambian prometan imprimir ciertos Concilios de España nunca vistos; y ojala qua lo haga ello presto. dicen que va à costa de la Iglesia de Toledo, y que pone mano en ello el Doctor Garcia Loaysa, Arcediano de Guadalaxara. Creo que sera cosa de ver; hallando U. M. occasion, no dexe de ayudar à solicitarlos, y querria yo passar los ojos por ellos antes que se impriman.

De mi obra, aunque tengo poca esperanza, no dexo de proporcia como cosa mas heroica, y digna de la grandeza de su Mageslad. Embiole la lista de mis Libros de mano Griegos, por mostrarme mas liberal que pidiguesio, como siempre lo hè sido; podrà ser que aprovache; y sino, yo harè como Hernando Colomb o, que tratarè de valerme de otros Principes sin desnaturalizarme; que no me contenta lo que hazian en las historias de Castilla los Cavalleros.

Del mismo Don Antonio Agustin a Geronimo Zurita, siendo ya Arçobispo de Tarragona, à 14. de Mayo 1577.

Por causa de lo que me embian à consultar de Roma sobre al Decreto de Graciano, U. M. melo embie con persona segura à Zaragoza ò Barcelona, que me harà mucha merced.

ANT. AUGUSTINUS EPISCOPUS ILERDENSIS LAURENTIO SURIO CARTUSIANO SALUTEM.

Interpellatus a Gallis, & Germanis de Conciliis Græcis. & Latinis edendis, respondet; censuram editionis Surianæ facit, & formam optimæ editionis proponit.

Quamvis nos longo terrarum intervallo abesse fecerit natura, charitas tamen Christi, & ajusdem verus amor, atque studium, ut multis prodesse possimus, tenaci nos vinculo adstringit, quasi ejusdem patriæ cælestis cives, in quam tendere undique nos oportet, si recta sapere velimus. Gratissimæ mihi fuerunt literæ tuæ V. Idus Martias datæ, in quibus mihi animi tui desiderium exponis in edandis a Calenio tuo Græcia, & Latinis Conciliis, tam quæ apud me sunt, quam quæ, ut arbitraris, apud Toletanum Antistitem, ut ad te delatum fuerat; in eoque totus es, ut Latinam editionem amico huic tuo deferamus, Græcam Rovillio. Interpellavit me quidem ante aliquot annos Rovillius, ut ei aliquid, quod aptum esset, vel Juris Civilis, vel Juris Pontificii, editioni, quam parabat, mitterem. Respondi quod visum est, moxque eum majora ut cogitaret admonui, eique narravi totum hoc de edendis Græcis Latinisque Conciliis consilium. Me illi subministraturum tot Librorum volumina, ut octo facile ficrent, aut fortasse plura, auxiliumque pecuniarium adjeci, & spem habere, vel Ecclesiam Toletanam, vel Regem nostrum Catholicum, vel Romanum Pontificem tanto, talique auxilio futuros. Rescripsit ille, valde placere argumentum Operis; sed opus esse majori sumptu, quam quod ipse præstare posset; præsertim cum careret Græcis figurarum notis, & ministris idoneis, qui Græca scirent; tamen eum amicia collaturum rem tantam, & mihi responsurum.

Post aliquod tampus iterum scripsit habere, qui Coocilia edere vellant, præsertim Latina; Græca quoque editoros, si haberent prædictos apud se Libros, quos tutò ad eum mittere possem. Respondi, me nolle in periculum certum committere Libros ob incertum editionis; quia tamen multi forent, quis esset plus minusve paginarum Græcarum numerus, ea Latinia perspici postar. Quid enim, inquam, opus est inspicere, Quartam, Quintam, Sextam, & Septimam Synodum Græcam, si totidem verbis Latinè extent, inter quas non erit viginti paginarum differentia. His literis rescripsit, sibi valdè difficilem editionem videri, in qua tot essent Græce edenda.

Ite-

* Ursino. * *Loquitur de Chronico illo Græco ms. quod Surita Messanæ reperit, ac postea Chronicum Alexandrinum est dictum.*

Iterum a Francisco Turriano, qui Romæ habitat, unus ex Societate Nominis Jesu doctus, & pius Vir interpellatus sum, ut Coloniensem illam tuam editionem juvarem. Dixi me libenter, & Libros daturum, & pecuniam erogaturum, & curaturum, ut nobilis quidem, & doctus Vir Garsias Loaisa, Archidiaconus, & Canonicus Toletanus, quem multa ex veteribus Libris Toletanæ Ecclesiæ habere sciebam, quibus hæc fierent auctiora, idem faceret. De Rovillio quoque dixi me cogitare futurum editionis socium; ita enim poteram ex illius literis mihi polliceri.

Hæc ad te fuerunt, ut video aliqua ex parte delata, aliqua minus vere conscripta, cujusmodi sunt, quæ de Toletano Antistite scribis pro Canonico Toletano. Sic etiam de Rovillio habe, me cum illo nihil aliud transegisse, & Calenio posse totum negotium committere. Moleste autem in literis tuis legi, carere vos etiam, illhic Græcis typis, quibus in ea editione esset utendum; quod si sic indigeris, petatis aliunde, sive ex Belgio, sive ex Gallia, sive Venetiis. Occurrendum est in arduis rebus omni difficultati. Quod vero adhortaris me, ut mittam Libros inspiciendos Calenio, idem responsum putes quod supra dixi me Rovillio respondisse, eo etiam magis, cum vos longius absitis quam Rovillius, & hinc Lugdunum multis mercatoribus trita soleret esse via ante hæc Gallorum bella intestina, sive civilia nuper Lutheranorum factionibus orta; at Coloniam, qua mittam Libros, vel quibus dem, non habeo. Venetias tamen cogito, cum de cæteris inter nos conveniet, eos mittere.

De Garsiæ Toletani Libris nihil polliceor, nisi prius ejus animum tentavero. Audio eum exemplum quoddam Romano Pontifici describendum curare. Id perfecerit ne an miserit, an imperfectum reliquerit, mihi incertum est, sed suspicor Opus urgere suum. Fingamus illum consentire nobiscum; nihil ab eo Græcum habebimus, Latina pauca; nunquam edita Concilia Toletana, & Emeritense quoddam, cujus exemplum misit; habebimus etiam verum Isidori Proœmium, cujus exemplum ad me misit ante biennium; nihil habet insumptum ex Epistulis Romanorum Pontificum ante Damasum Pontificem; Damasi autem habet unam, atque alteram Epistulam, nihil post Gregorium Juniorem, cætera dicit se invenisse. Emendatiora in veteribus Libris quam in editis; & quod pace tua, mi Laurenti, dictum sit, Surianam editionem Conciliorum semper fere magis mendosam esse affirmat, quam reliquas. Non dissimilis querela de te Romæ est, deque tua Caleniana editione Conciliorum inter eos, qui Gratianum mendis expurgare conantur, ut ab uno atque altero per literas cognovi. Nos quoque invenimus quædam, quæ in aliis editionibus melius conscripta, fuerant mutata, in ea præsertim collectione, quæ posita est post Lateranense Concilium Alexandri III. quod in Notis ad antiquas Collectiones Decretalium necesse mihi fuit sigillatim enumerare. Hæc tamen me non moverint, quominus te auctore, vel duce, vel comite, Calenio tuo utar.

Sed age, dispiciamus quid primum aggrediamur. Tu nihil mutandum ex editis censes, sed addenda alia, quæ nova sunt. Addis eam rationem, quam non rejicio, ne duplici sumptui cogantur singuli se subjicere. Erit igitur tua editio prius emendanda in singulis verbis, & in singulis literis sæpius morandum, quod si sæpius acciderit, lector deterrebitur, & molestum esse arbitrabitur, nosque pro consiliis Scholia Conciliorum edemus, quod minime desideramus. Quid quod sæpe eveniet, ut ejusdem Capitis veteribus unam atque aliam editionem novam addere velimus? Si omnes in conspectu simul offerantur, adjuvabunt magis; si separentur ut prætermissa a melioribus, sive a vitiosioribus, minus placebunt. Græca autem me auctore in eandem paginam cum Latinis conjuncta doctum lectorem, aut studiosum, mirum in modum juvabunt, rejecta minus utilia erunt, sed in hoc me vinci patiar, & dabo aliquid librariorum commodo.

De his autem singulis, quo in primo volumine, aut edita sunt, aut edi posse mihi videntur, sic habeto. Principio Isidori Prologus videtur esse necessarius, isque duplex; omnes enim veteres Conciliorum Collectiones habent eum Prologum, ejusque mentio fit, atque adeo pars refertur ab Ivone Carnotensi, & a Gratiano in Decretis. Duplicem esse Prologum facile ex ejus lectione apparebit, qui tam in veteribus Toletanæ Bibliothecæ Libris, quam in aliis Regiæ bibliothecæ Philippi Regis Catholici legitur si eum contuleris cum edito in aliis Collectionibus Conciliorum. Nam quamvis initio utriusque ponantur verba Isidori Hispalensis, sumpta ex Libris Etymologiarum, mox sunt aperta contrariæ sententiæ, cum in altero Canones Apostolorum laudentur, in altero reprehendantur. Sic etiam de aliis Nycenæ Synodi Capitibus, præter Græcos Canones viginti, nihil in veteri Prologo est; sunt quædam in edito extrema adjecta, quæ etiam hanc eandem differentiam constituunt. Postremo, quod in veteri nulla mentio est veterum Clementis, Anacleti, & aliorum sanctissimorum Patrum Constitutionum, quarum mentionem fieri videmus in edito Prologo.

Quamobrem illud quoque deprehendi facile potest, duplicem fuisse olim Conciliorum, & Pontificiarum Epistularum collectionem, in quarum altera Apostolorum Canones nulli essent. Omnesque ante Damasum Epistulæ Pontificum desiderarentur, nihilque diceretur de illis Canonibus Nicænis ex Julii Epistula ad Orientis Episcopos; in altero hæc omnia essent conscripta. Caruisse enim plerosque veteres Scriptores illis Epistulis, aperta res est. Huc accedit quod de Corpore Canonum dicitur a Nicolao, & Leone IV. apud Gratianum Distinct. 19. & 20. fuisse enim constat aliquando apud Latinos eum Librum, cujus exemplum Moguntiæ editum est ante annos quinquaginta, sine hoc vero Titulo, *Corporis Canonum*.

Et tamen hæc differentia inter Corpus Canonum, & Collectionem Toletanam Conciliorum, quod in altero sunt Apostolorum Canones L. in altera nulli sunt. Hæc mihi necessaria visa sunt, ut ostenderem, necessariam esse utriusque Prologi mentionem, & rem hanc lectionibus cognitam afferre, ut simul agnoscant has duplices Collectiones conjunctim proponi.

Sequitur historia majorum Conciliorum ex Photio, cujus ego habeo Græca verba, quæ cum edentur, ostendent Latinum interpretem multa ineptissime convertisse. Ego tamen ex aliis Libris Conciliorum omnium historiam, ac tempora collegi, quæ cum edenda putavero, mittam; nec præteribo versiculos illos qualescumque Pselli de Synodis, aliosque non meliores Latinos ex veteribus Libris. Tertio loco de Clementis Apostolicis Constitutionibus agendum est; sed non displicet, ut post utrumque Isidori Prologum collocentur Epistulæ duæ Aurelii Carthaginensis ad Damasum, & Damasi ad Aurelium, quibus mentio fieri videtur alicujus antiquæ Collectionis Conciliorum, & Epistularum Pontificiarum. Quas Epistulas, quando ita reperiantur in Isidori Mercatoris, sive Peccatoris Collectione, non esse omittendas censeo.

Ad Clementis Librum illum redeo, unde fons emanat Canonum Apostolorum, edi Græce oportere existimo, ut cætera omnia, quorum fontes Græci sunt. Editus est Græce Liber opera, & studio Francisci Turriani, qui etiam rogatus dabit versionem Latinam, non minus elegantem, quam ea, quæ edita est a Cerolo Vevio; multaque notavit plura, quæ ad illustrationem ejus operis sunt accommodata. Sed quia Canones Apostolorum illic alia ratione numerantur, quam in Græcis aliis, Latinisque Libris, post Clementis Constitutiones iterum Canones 81 Græci Apostolorum collocentur, ut in Joannis .... editione, quam ego cæteris præfero, addantur Canones L. Latini, quorum interpres Dionysius Exiguus. Ejus verba, sive Præfationem ad Stephanum Episcopum initio collocemus, quam ex Vaticano Libro descripsimus.

Nos etiam Latinum Librum Canonum Romæ habuimus annorum plus minus 800. ejus Libri variam ab editis scripturam notavimus. Græcum item ..... editionis Codicem cum veteri Veneto Libro collatum a docto viro Nicolao Sophiano habemus; ejus etiam varias lectiones mittere possumus.

Accedet locorum Juris Pontificii significatio valde diligens in omnibus Conciliorum voluminibus; sexcentis enim mendis deprehendimus singula volumina esse mendosa, multa desiderari, quæ addemus, multa tollemus male collocata. Ex Burcardo etiam, & Ivone aliqua, quæ neque apud Gratianum sunt, neque in Decretalibus, notabimus.

Redeo ed ea, quæ ordine collocanda censueram post Constitutiones Apostolorum Clementis. Apte autem sequentur ejusdem Clementis Epistulæ, Solet tamen a quibusdam addi de variis Apostolorum Conciliis; id, quia ex sacris Libris tantum sumunt, omittamus censeo; noster enim labor ad ea, quæ post sacros Libros acta sunt, refertur.

Addi etiam solent de Primatu Romanæ Ecclesiæ loci aliquot communes. Id sumitur ex illo Moguntino Corpore Canonum; non quod pars sit ejus Corporis, sed quasi corollarium a Joanne Veldenbrino adjectum est. Joannis autem verba separanda sunt ab aliis ex veteribus Libris accepta; eorum initium est: *Sufficerent quidem ista &c.* Hujus libelli nullam haberem rationem, nisi nostrorum temporum calamitas cogeret nihil omittere hujus argumenti, in quo cardo fere nostrarum controversiarum vertitur; habeo autem antiquum ejusdem libelli exemplum scriptum ante annos 200.

Ante Epistulas Clementis, Damisi Pontificalis Initium scribi placet, & Petri, Lini, Cleti, atque Clementis Vitas lectoribus ostendi; nihil enim Latinis literis certius habemus in Pontificum Historia; hujus etiam Libri habui aliquando vetus exemplum, & cum eo singulas omnium Pontificum Vitas contuli; varias lectiones mittere possum.

De Clementis Epistulis dicendum est eam desiderari quæ a Beato Hieronymo laudatur; eas exstare, quæ a Ruffino, parum fido interprete versæ dicuntur; esse etiam quasdam partes sumptas ex Libris Recognitionum, negare non possumus. Has, & cæteras, quæ sequuntur, inveniri in Collectione Isidori Peccatoris certum est. In his usque ad Cornelii Epistulas pauca notavimus tantum in Vitis Pontificum a Damaso conscriptis. Varias quasdam lectiones in ipsis Epistulis, quæ partes earum referantur a Burchardo, Ivone, & Gratiano, & aliis Scriptoribus. Cornelii Epistulas veras, ac certas, quibus nihil objici possit, habemus ex Cypriani Libris. Alia quædam ab eodem Cypriano mutuari oportet, & lectoribus proponere, ut statum Romanæ Ecclesiæ partim a gentibus, partim a Novato, & aliis schismaticis, atque hereticis divesarum agnoscant.

Illam autem pseudo Synodum Beati Martyris Cypriani, quæ cogit baptizare hæreticos pœnitentes, habeo etiam Græcem; sed ut verum fatear, neque Græcam, neque Latinam usquam extare maluissem. In ea tamen accepi, Novatum, & alios hæreticos damnatos; quæ pars sola obtinuit vim suam.

Fuerunt aliæ Synodi adversus Novatum, item de Paschate, necnon advetsus Paullum, & Simonem Corarium, & alios hæreticos, quas nos in Historia Conciliorum collegimus.

De Antiochena adversus Paullum, certum est quod scriptum invenimus, aliam esse, atque eam, quorum Canones exstant; hæc enim posterior fuit Nicæna Synodo, illa multo antiquior, sub Aureliano, ut opinor, Imp. His adscribenda est Sinuessana Synodus adversus Marcellinum Papam. Sic paullatim pervenimus ad nobiliores Synodos, quæ paullo ante Synodum Nicænam, aut statim post eam fuerunt; quas ita Oriens, Occidensque amplectitur, ut pro Jure Pontificio habeantur. Has edi Græca, & Latina lingua opus est. Habeo utriusque linguæ varias lectiones, & concordiam Juris nostri Pontificii diligentem; habeo etiam alias editiones quorundam Capitum, & totius Concilii Sardicensis, quod Latine editum fuisse ait Dionysius. Sic etiam Chalcedonensis, & Carthaginensis habeo multorum Capitum alias editiones.

Sed & Nicænæ Synodi partem Actorum Græce nunquam editam, in quibus sunt aliquot cum

cum Philosophis disputationes, & constituta quædam. Notare etiam possum varias horum Canonum Latinas editiones; plerasque etiam Canones suisse Julius notat, numerosque addi eorum Canonum. Ego pleraque sumpta esse ex Codicis Theodosiani interprete inveni, ut dixi in Notis. Adriani Epistolam, de qua alibi dicam. Hæc pars Græca Concilii triginta chartas occupabit, totidem postea Latina interpretatio, quam nondum sumus adorti; suspicor vobis non defuturos interpretes cum edentur. Sed prius quam Librum mittam, certior a vobis fieri debeo, nihil omissuros eorum, quæ misero, quin quamprimum adantur. Vereor enim, ne vos tam multa Græca deterreant, ut Rovilium Lugdunensem.

Acta enim octo Synodorum habeo, quæ typis vestris, aut aliorum edi cupio. In his, quæ sunt post tertiam Synodum usque ad octavam Florentinam. Latina exstant, excepta altera octava sub Joanne VIII. Tertia Synodus Latine editur in Gallia, ut a me scriptum est; ego habeo Græcam, quod magnum, atque præclarum volumen est. Si aliena interpretatio placebit, ea utemur; sin minus aliam afferamus, aut quædam tantum mutabimus. Hæc de Græcis. Latinas polliceor me millorum Epistulas multorum Pontificum, ex uno Codice decem Pontificum, Innocentii, Zosymi, Leonis, Simplicii, Gelasii, Simmachi, Hormisdæ, Joannis, Agapeti, Vigilii; aliorum undecim Pontificum ex altero Codice, Honorii, Martini, Eugenii, Agathonis, Nicolai I. Nicolai Junioris, Alexandri II. Gregorii VII. Urbani II. Paschalis II Innocentii item II. Canones octavæ Synodi contra Photium, sub Hadriano II. Anastasio Bibliothecario interprete. Canones Concilii Turonensis sub Alexandro II. Acta Lugdunensis sub Gregorio X. Registrum Nicolai I. Romæ editum. Registrum Innocentii III. Romæ item aditum, in quo anni primi, & secundi literæ continentur. Hæc omnia mille opinor occupabunt chartas.

Quod ad rem nummariam attinet, polliceor, me daturum aureos milla tribus pensibus æquis; primam pensionem mittam cum parte Librorum Græcorum, alteram post primum volumen editum, tertiam cum postremum volumen edi cœperit.

Mitti tamen ad me volo tantam exemplarium quantitatem, quanta ea summa pecuniarum effecerit. Mittentur autem, & pecuniæ, & Libri ad Thomam Zornizam Hispanorum Consulem Venetiis. Eidem Libri editi dabuntor a vobis, aut pars Librorum, quæ dari poterit, Romam vero literas scribam per amicos meos, vos ad Franciscum Turrianum, vel alios ex Societate, eadem mittite. Quæ de Garsia Tolesano habuero, ad vos quamprimum referam. Cura ut valeas. Ilerdæ, nonis Septembris, anno 1575.

Scriptis superioribus, venit in mentem mihi ita posse editionem apte fieri, ut ono volumine, aut summum duobus conscribantur ea omnia, quæ Græca sunt, aut esse debent in Conciliis; idque, si placet, appelletur quintum volumen Conciliorum. At seato, vel alio volumine, comprehendantur quæcumque Latina adduntur aliis voluminibus. Cum Græcis autem conjungentur interpretationes præsertim variæ, quod maxime in Canonum interpretatione accidit. Actorum inter pretationem omittere possumus, si ea racte suo loco edita est.

Cartas de Don Antonio Augustin, Obispo de Lerida, y electo Arçobispo de Tarragana, para el Maestro Juan Bautista Perez, Canonigo que fue de Toleda, y Opispo de Segorve, escritas en Lerida a 13. de Julio 1576.

Los Libros Antiguos de Concilios de Espaňa que he visto, son en Tarragona algunos Concilios Provinciales hechos alli, y muchas Constituciones antiguas y nuevas, y estas sa han impresso debaxo de titulos. No se si tendrà su S. R. aste Libro.

Tambien passe estando alli dos volumenes de un processo qua se hizo el año 1239. en tiempo da Gregorio IX. el que hizo las Decretales, sobre un pleyto que huvo entre el Arzobispo de Toledo, y el da Tarragona, sobre el Obispado de Valencia, que se ganò en aquel tiempo, y para fundar su intencion cada una de las partes de diversos Concilios y Libros de Espaňa, y dicen de que Libro lo sacan, y procuran de averiguar si era verdad, que en aquellos lugares estavan aquellos Libros antiguos, y aquellas palabras en ellos, y si eran Libros antiguos. Paraceme, que son algunos de ellos, que hoy se hallan en la libreria Real de San Lorenzo, y otros son de otras partes, como se verà por el memorial que irà con esta.

Alli està una division de Obispados de Espaňa, con sus mojones, aunque no esta tan entera como en la Historia general del Rey Don Alonso el Sabio, y me parece, que aunqua dice que se hizo en el Concilio de Toledo XI. del tiempo del Rey Bamba, no concuerda con los Actos de aquel Concilio impressos, ni con lo que dice del al Arzobispo Don Rodrigo; antes los que responden à esta division, dizen que es escritura sacada de Moros; y tengo sospecha qua sea de aquel Libro que pone un Portugues, dicho Andres de Resende (en un Libro de antiguallas de Ebora) que dice que compuso Rasis Chronista de un Miramamolin de Marruecos un Libro da cosas de Espaňa, y que le traduxo otro Moro dicho Mahamet en Portugues, juntamente con un Portugues dicho Gil Perez, antes del año 1350. segun se saca da lo que dize de aste Gil Perez, y que alli se trata de esta division de Opispados de tiampo de Constantino; y da la dicha division de Bamba haze mencion el Resende, como de cosa diferente.

Quanto a la merced que me haze su Seň. Reverendiss. de la copia de los Concilios que sa èmbiaron à Roma, yo la recibo por seňalada merced. Entiando que atiende de los cinco Toledanos, y un Emeritanse, ha de haver un Cesaraugustano, que no astà impresso, segun que me escriviò Ambrosio de Morales, y me embio algunas palabras, ò sumario del.

U. M. procure cobrandole el Libro de sacarle, aunque es cosa poca, y tambian al Tratado que U. M. llama *Excerpta Canonum*, que unos dicen ser de Isidoro, y U. M. dize que es de Juliano Toledano; no se si entiende por el que dizen Juliano Pomerio, y fue despues de Isidoro. Da

De aquel Libro de Rasis Moro, si U. M. sabe por otra parte, ò si del mismo Portugues se pudiere haver una copia, U. M. la procura, que por otros Portugueses, que ai habrá, se podrá alcanzar.

Los Concilios, de que se pone alguna parte en aquel processo, son el Toledano III. y el XI. y el XIV. hay tambien algunas copias de diversas Bulias, y de otras escrituras, segun lo que yo saque del.

De los Libros de Concilios, cuya lista embio, querria se hiziesse diligencia particular en el de San Zoilo de Carrion, que aquel solo Libro le nombra con titolo de Isidoro Junior.

Este processo entre Tarragona y Toledo de caçon se havia de hallar en el Archivo de la Iglesia de Toledo, y allà lo podia ver el señor Arcediano Loaisa, para quien se hace esta diligencia, segun yo sospecho.

II. Carta del mismo Arzobispo para el Maestro Perez, en Lerida, à 30. de Agosto 1576.

Con la de U. M. del postrero de Julio holgué mucho, y con los quadernos de los Concilios Toletanos, y Emecitense, y con los dos Cesaraugustanos. En los dos postreros quadernos hay error, que viene el XVII. Toletano partido en dos partes, y la primera donde no hay mas de un Canon, y sobscripciones, se dize ser fin del XVI.

Tras el Emeritense se pona el II. Canon, y otros del XVII. sin suscripciones; no se si està assi en el original. Falta tambien el XIIX. Toletano, aunque el Arzobispo Don Rodrigo dize, que no estava in Corpore Canonum; y me parece, que en el Registro de Innocencio III. se dize, que el Emeritense no era authentico, porque no estava en ningun Libro authentico de Concilios; y por haver en el mala latinidad; y porque era hecho en tiempo que se celebrava el Concilio Toletano XI. que era General, y hace un Canon contra el General Roderico del Primato. Es verdad, que por otra parte se responde, que es authentico, por que està con otros Concilios en el Libro *Corpus Canonum*, al qual Libro el Papa Alexandro en una interlocutoria llama authentico. De esta interlocutoria yo no tengo noticia, aunque de otro Libro dicho *Corpus Canonum*. trato *a* en el Libro de mis antiguas Decretales, y en aquel no hay Concilios Latinos, sino en el Africano, y el Sardicense.

Faltan todos los de España, y Francia, y Italia, y Alemania, y todas las Epistolas de Papas ante Siricio, ò Damaso. En los Libros impressos vemos tambien que faltan estos Españoles, que U. M. me ha hembiado, y otros muchos de otras partes, que citan Gratiano, Ivon, y Burcardo.

Los del tiempo del Concilio I. Cesaraugustano de Seveco Sulpicio tengo por buena consideracion; aunque es mucho mal, que no se halle la condenacion de Prisciliano, ni los nombres de la Diocesis de los Obispos que estuvieron en este Concilio; como tambien faltan los nombres de las Iglesias de los del Ilerdense; del qual ya tenia notada la Era por otros exemplare; mas no sabia lo que U. M. escrive, que por Theoderico se ha de escrivir Theudo, como està en el Libro Lucense.

El Juliano Pomerio, como U. M. dice, diferente es del Arzobispo Juliano, segun la Historia de Don Rodrigo; y assi el dize que fue Obispo, y esto no lo dice Isidoro, no pudo ver mas Concilios, que el; y assi esta tabla ò Libro no pueda ser de Pomerio, ni de Isidoro. Para que sea de Juliano Arçobispo, no veo que U. M. trayga provanza concluyente, sino dezir que fue hombre docto en aquellos tiempos.

En estas Vidas de Isidoro, estan las de un Idacio, y de otro Itacio. Yen la de Idacio solo haze mencion de lo que hizo contra Prisciliano, pero nombra à Ursatio por su compañero, lo qual es contra la opinion de U. M.

En lo que toca à la division de Bamba, U. M. da muchas señales de ser cosa nueva, y fingida, y tanto mas confirmo, que sea de Moros. Procure U. M. llegar al Cavo del Rasis, y si està en la corte el que escriviò ciertos Libros de Africa, que creo *b* se dice Marmol, que parece hombre leido en Libros Arabigos, el podria ser que supiesse donde està este Libro, ò quien le tuviesse, y no seria tan dificil el Maestro Ambrosio de Morales, que no responda à quien le preguntare esto solamente, si Rasis pone la division de Bamba, ò de Constantino, de los Obispados de España.

Ami me embiò *c* una copia de un Concilio Tolatano sub Gundemaro Rege, tomado del Libro del Escurial escrito por Vigila, que comienza: *Licet Regni nostri cura &c.* que trata del Primado de Toledo, y alli se haze mencion de otro Concilio sub Eufemio Episcopo, està firmado del Rey, y de Isidoro Hispalense, y de muchos otros Obispos; y de spues hay otro Concilio que està tambien en el processo de Tarragona, y comienza: *Convenientibus nobis in unum &c.* y hazese mencion de otro Concilio sob Montano Episcopo; pone en la fecha la Era 719. y dice Mora les que està errada en mas de cien años; y en Tarragona dice era 648. anno I. Gundemari Regis; hay firmas de muchos Obispos; despues hay tres libellos, que llaman: *Suggestiones &c.*

Yo creo que V. M. habrà visto estos Concilios y sabrà decir si son falsos ò verdaderos, y de quales Concilios son de los que tenemos. Las varias lecciones sino se pueden ver, no las quiero, ni que V. M. reciba de llo pesadumbre; bien holgara, que V. M. se alargara mas en decir donde estan los Libros de Concilios del Catalogo, que yo embiè, o de los 14. que V.M. dize; y querria tener noticia si alguno de ellos tiene las Epistolas de Clemente, y de los demas Papas antes de Damaso. Alo que yo entiendo hasta ahora quatro hay en la Libreria Real, y dos en la de Toledo, y en niguno hay las dichas Epistolas.

a Et quidem honorifice de Hispanis Juris Canonici authoribus pronunciamus. Nam ad Gregor. XIII. sic præfatur: In primis laudandi sunt Isidori Hispani duo qui & Pontificum Romanorum Epistulas & omnium Conciliorum decreta collegerunt. Has sequuta est brevior Canonum collectio cui titulus inis. *Corpus Canonum*, cujus Nicolaus, & Leo IV. apud Gratianum Dist.19.& 20. mentionem faciunt, eam nuper Moguntiæ editam vidimus. Hos possumus *Fontes Juris Pontificii apud Latinos* appellare. Hæc ibi de sferebat in editione Ilerdensi. At de eodem Libro, & ejus differentia a *Isidoriana collectione* non ancilierum In Epistola ad Laur. Surium plenius disseruit.

b Ludov. Marmol patria Granatensis descriptionem Africæ edidit Granatæ anno 1573 deinde partes edidit aliaque opuscula.

c Carta de Ambr. Morales a Ant. Agustin. Vease lo que el mismo puso en el Lib. 2 Cap. 52. de la Cronica que imprimiò el año siguiente 1577.

HIE-

HYERONIMUS SURITA ANTONIO AUGUSTINO.
ARCHIEPISCOPO TARRACONENSI OPTIMO ANTISTITIS.

Quantum priscæ vetustati ad magnas res conficiendas, justissimis de caussis in omni artium doctrinarumque studio semper detuleris, optime Antistes, summo hujus sæculi beneficio perpetuæ tuæ lucubrationes sine ulla intermissione testantur. Hanc te unam venerari, & eulere supraque oblectationem omnem, & humanarum curarum requiem suspicere novimus, quam semper admirari, & in omnium prospectum, cum maximas Legationes Reipublicæ caussa obieris, producere merito jure concupivisti; cum ejus affluentibus opibus, atque ornamentis locupletatus, ad ea quæ in tantis horum temporum calamitatibus (quibus tot terrores periculaque jam adesse, atque imminere videntur) universæ Christianæ Reipublicæ maxime conducunt, summe profeceris; & adversus impiam hæreticorum contumaciam, qui Ecclesiam Sanctam Catholicam (quam Divina providentia afflictam semper excipit, corruere nunquam sinit) perfidia violare, & reliquas piorum gentes sacrilego scelere contaminare nituntur, in eo officio quod præcipue tuum fuit, eniae ad Dei gloriam provideris, atque cusulueris.

Illud certe majorum vigiliarum munus, quod ad summam virorum doctrina præstantium eastimationem dimanavit, a te gravissimi, & literatissimi viri requirunt, atque efflagitant, quo innumerabilia Sanctorum Patrum, & Summorum Pontificum scita, atque Decreta, & Sacras Synodos oblileratas, in tot Volumina retulisti, ut singulari tua assiduitate, & vigilantia, cum te totum ad Sacrarum Constitutionum seriem, & veritatem illustrandam traduxeris, quam maximus Canonicis Sanctionibus, atque Deretis cumulus accesserit.

In eo præterea te vehementer omnes admirantur, quod in gravissima, & perpetua sacrarum Sanctionum commentatione, doctrinarum omnium studia promovere, & assidua, ac vehementi occupatione omnem conatum in contemplatione rerum, & liberalium disciplinarum scientia collocare soles; & non ludis, & feriis, quod studiosissimi viri assolent, aut quod ajunt, subcisivis horis, sed omne id tempus quo vitam vivimus, & maxime experi, & sustentari consuevit, & communi spiritu fruimur, remissioris literaturæ studiis, tanquam allevamento quodam, & laxamento, tribuere nunquam intermittis. Hinc illæ divitiæ, atque ornamenta ingenii, quorum fructus adeo uberes, & fecundos es consecutus, ut cum ad hæc nostra studia, tanquam in leviorem ludum, & popularem lætitiam, ad animi remissionem descenderis, majores omnis doctrinæ thesauros explices, ac propalam colloces, quam cæteri, qui omne otium, ac tempus in communium literarum, aut politioris humanitatis meditationibus contriverunt.

Sed quoniam neque instituti, aut judicii mei erat, tuas laudes, quæ gravissimorum virorum ingeniis omnium mortalium fama celebrantur, perstringere; tamen hanc me occasionem te gravissimo vetustatis vindice, custode, atque Antistite, non diffitebor arripuisse, ut vetustissimi hi rerum Scriptores, qui Principum Nortmannorum in Italiam adventum, & res abeis in Campania, Apulia, Calabris, & Brutiis, & in insula Sicilia gestas ante quadringentos annos posteris tradiderunt, in tui primum nominis præsidio in lucem exeant, neque inculta eorum, & derelicta oratio, & inops series rerum, & inconditi Gaufredi Monacht versus, quamvis habetes, ac rudes, aut præposteri, perversique numeri, de sententia dimovebunt, quin res ipsæ a nemine Auctorum, quod ego sciam, ad hanc diem traditæ, in publicum proferrentur. Perspicuum enim hoc est, & in vulgari prudentia situm, principem, & primariam esse illam sapientiam, qua majore voluptate afficimur ea rerum ipsarum scientia, vel vilissima compolitione traditarum, quas in animis insitas, & quasi consignatas notiones inhærere oportet, quam ea supervacanea, & diffluenti oratione; cum præsertim eam maxime ea rerum ipsarum traditione efflorescere, & redundare conveniat.

Quamobrem cum tibi in universa rerum sacrarum functione, & Pontificatis auctoritatis, & reliquæ jurisdictioois absolvendæ provincia, atque in tanto officio, tantoque munere, incredibilis cura nunquam defuerit, quin doctrinarum studiosis undique prosis, magna spe ducor (cum tua summa gravitas cum singulari comitate conjuncta sit, & qua es lenitate munitus) minimum hoc munusculum, ac si insignitæ cujusdam notæ esset, te non aspernaturum, aut refutaturum, si cujusvis, vel tenuissimæ utilitatis, & emolumenti fructum præbere, & vetustarum rerum memoriam, quas diligentissimi antiquitatis investigatores omni inquisitione veri indagare nituntur, possit patefacere.

Ut eos tamen Scriptores indicibus rerum ab Aragoniæ Regibus gestarum adjungerem, ea me ratio, & consilium impulit, quod (ut omittam Aragoniæ Reges ab hinc tercentum annis in Nortmannicam stirpem gamina cognatione se inseruisse, ditiones omnes, quæ a Nortmannis, & mox Suevis Principibus tot victoriis quæsitæ, & partæ fuerant, Aragoniis postea Regibus, & hæreditario, & belli jure, & ab Ecclesia publicis consiliis beneficii loco delato munere cælesti Divinaque sorte obtinuere. Ad Divæ Engratiæ ex suburbano Cæsaraugustno A. D. 16 Kal. Maji 1578.

Amplitudinis tuæ observantissimus,

HIER. SURITA.

ELOGIUM ILLUSTRISSIMI VIRI D. ANTONII AUGUSTINI
ARCHIEPISCOPI TARRACONENSIS.
Ex Cl. viro D. Nicolao Antonio in Bibliotht. Hisp. Tom. I. pag 76.

Antonius Augustinus patriam habuit Cæsaraugustam, Aragoniæ Regni metropolim, patrem Antonium Augustinum, ejusdem Regni Pro-cancellarium (quo munere qui censetur, supremo rerum Aragonensium, Catalanarum, Valentinarumque Senatui præest in Re-

Regia Curia) matrem Hildephonsam Albanellam, fratres vero Petrum, & Joannem, & Isabellam. quorum primus Oscensis Ecclesiæ fuit Præsul; Isabella autem Ferdinandi Cardonæ Ducis conjux. Præceptore usus est in Grammaticis Joanne Quadra Bononiensi, aliquando ad S. Clementem Hispanorum sodali. Complutum missus, biennium in hac schola, uti Salmanticæ septennium, deinde insumpsit, Juris studio dans operam. Nec eo contentus Italiam, Bononiensesque clarissimis hujus doctrinæ Præceptoribus ea tempestate plenum gymnasium cogitans, eo se, annuentibus indulgentissimis parentibus, contulit. Ibi, & Patavii Andream Alciatum, Paullum Parisium, Marianum Sozinum, Ludovicum Gozadinum, Augustinum Beroium, Joannem Antonium Alexandrinum se adeptum esse, audivisseque, Juris utriusque professores, in Epistolarum nonnullis, quas penes me habeo manuscriptas, refert; quædam de ingenio istorum, doctrinaque, ac docendi methodo lectu adjiciens non injucunda; in quibus Paullum Parisium cæterorum omnium, qui simul cum eo profiterentur, in docendi hoc methodo agnoscit, ac vocat principem. Interea, & Joannem Fasolum frequentavit, Græcas in Bononiensi eadem Academia literas docentem; quas ad Jura intime cognoscenda omnino esse necessarias, testatum ipse scripto relinquere non dubitavit, animo quasi præsagiens in se ipso magnum quoddam, & fulgentissimum Juris utriusque lumen dispellendis barbaries tenebris, restituendisque nitori suo, tam sacræ, quam profanæ Jurisprudentiæ monumentis per eam studiorum contentionem, atque industriam accendi. Quibus, & humanioribus quibusque literis vacavit, maxime æstivis mensibus, Lazarum Bonamicum, & Romulum Amasæum, claros utriusque linguæ professores, familiariter habens. Interim & sodalibus adscriptus Clementini Hispanorum Collegii, dedit plane huic literarum domui, quo ante alios omnes, quos per tria jam sæcula produxit, viros omni scientiarum genere ornatissimos, dum fuerit literis honos, & pretium suum, gloriabitur. Discurso jam Academico studio, Florentiam venit comite Joanne Metello Sequano, homine eruditissimo, cujus opera usus est in percurrendo Pandectarum Florentinarum volumine accurate olim scripto, ibique ad instar thesauri adservato, cumque Norica, & Haloandri editionibus fidelissime, ac diligentissime conferendo. Unde ei nati sunt Emendationum, & opinionum Juris Civilis, *quibus magna ejus pars ex iisdem Pandectis declaratur, & emendatur, Libri, judicio ingenioque præstantes; quibusque a juvene vix quinque supra viginti annos nato in publicum emissis, Italiam, quanta est, sui nominis implevit fama, hisque libello ingentium quorumcumque monumentorum, etiam a præstantissimis Auctoribus venientium, laudes, & meritum adæquavit. In quo exemplum Andreæ Alciati sequutus, qui a consueta, & injucunda Juris explanandi forma ad variarum, & observationum, & lectionum amœnitates, primus discessisse videtur, exemplo fuit & ipse aliis. Gallorum præcipue, Belgarum, atque Hispanorum doctissimis, Polymathiam, & Philologiam in Juris commentaria, quorum a limine procul esse antea jubebantur, inducendi, veramque, & germanam veterum multiplicis doctrinæ virorum Jurisprudentiam in eum, quem hodie jam tenet, locum, sive fastigium restituendi. Lælium in eadem Urbe Florentia Taurellum, egregium, disertumque ejus ætatis Juris Consultum, cujus & plures ad Augustinum datæ Epistolæ penes me sunt, atque item Petrum Victorium, eruditione satis spectatum, devinxit sibi studiorum similitudine, uti & cives suos Didacum Mendozam, Virum Clarissimum, Regium apud Venetos Legatum, & ab ultimis usque Lusitaniæ finibus Hieronymum Osorium; qui tantum Augustini judicio deferre solebat, ut ab eo monitus de nonnullis, quæ in,* De nobilitate Christiana, *Libris minus sibi placuissent, sine ulla interpellatione se ea mutaturum in editione eorum responderit literis ad nostrum datis, quas cum aliis adservo. Romam tandem adveniens, statim a Paullo III. Pont. Max. ejus sæculi anno 44. inter XII. Viros litium totius Orbis Christiani judicandarum, sive Sacri, & Apostolici Palatii Auditores (in Ludovici Gomezii Pontificio Sarnensi donati locum, uti Guido Paucirola* De claris Legum Interpretibus *Lib. 2. Cap. 188. & Andreas ait Scotus, quod male convenit cum promotione Gomezii ante annos 10. ex* Italiæ Sacræ *monumentis explorate cognita, nisi creatus etiam Episcopus collegio isto non decessit) postulante Cæsare Carolo allectus, implevit omnes numeros integerrimi, & prudentissimi Judicis. Propterea Julius III. intimis eum consiliis adhibitum, in Britanniam quoque destinavit summa auctoritate Legatum, quo tempore inter Mariam Reginam, & Philippum Hispaniæ Principem conjugium pactum fuit. non eo successu, quem Christianorum spes conceperat; cujus muneris Augustino commissi Hieronymus Osorius meminit adversus Gualterum Haddonum Elisabethæ postea Britanniarum Reginæ a secretis scribens, & Latinus Latinius in Epist. ad Andream Masium 4. idus Februarias 1555.* Cum (*inquit*) ut gratias Regi Reginæque Pontificis nomine ageret, quod eorum opera Regnum illud ad receptum Dei cultum, Sedisque Apostolicæ observantiam revocatum est, tunc præsertim, ut in componendis rebus, quæ Sacerdotibus, Sacrorumque ministris dicatæ erant, tamquam Juris Consultus, Legato adesset. *Romæ deinde redditus, Paullo IV. in Ecclesia regnante, Præsul ab eo* Allifanus *renunciatus, in Germaniam ire jussus est anno 1557. ad Ferdinandum Imperatorem. Cumque in Ecclesiam suam ab hac legatione rediisset, a Philippo II bona Pontificis venia, in Siciliam ablegatur lustrandæ huic insulæ; quo munere defuncto, Pius IV Regiæ nominationi, uti juris est, deferens,* Ilerdensis *Urbis Cathedram opportuno illo Ecclesiæ contulit tempore, quo Synodus sanciendæ inter Christianos paci Tridentum ex omnibus illius oris convocabatur. Egregiam ibi noster operam navavit, utpote talium rerum consultissimus, expediendis utiliter sacri conventus negotiis; reversusque in Sedem suam, totos 16. annos pascendo institutis optimis vitæque exemplo gregi, doctissimisque ad-*

ornan

ornandis, atque in publicum emittendis lucubrationibus invigilavit. Quousque tenente jam Patrs Cathedram Gregorio XIII. anno ejus sæculi 74. Præsul Tarraconensis, *Catalonia Metropolitanae renunciaretur, integra adhuc decennio Urbi huic nobilissima, novaque sponsæ Venerabili omni memoria Ecclesia convicturus. Decessit enim fere septuagenarius, anno* 1586 *vir quem nulla digne celebrare unquam poterit eloquentia facultas. Dabo tamen aliqua ex innumeris præcipue elogia, quibus præstantissimi omnium nationum, & professionum homines, judicium de Augustino suum ad posteritatis memoriam consignaverant. Andreas Scotus agmen ducat, qui nondum Societatis Jesu adscriptus sodalibus, in ejus domo per biennium liberaliter, utpote eruditissimus ab eruditissimo habitus vixit. Memoriam itaque ejus pene incredibilem, studiorum contentionem, virtutesque in perfecto viro, & quod plus est, Christiano Antistite, laudandas, integritatem nempe, ac temperantiam, comitatem gravitati conjunctam, animi æquabilitatem, castitatis curam, in pauperes beneficientiam, adeo ut, & vasa sacra pignori dare, & libros etiam quovis sibi thesauro pretiosiores, in rebus arctis, annonæque caritate divendere non gravaretur, multis laudat Scotus, adjungens quæ de studiis maxime ad nos pertinent:* Maxima in illo (*ait*) cognitio antiquitatis, summa scientia Juris antiqui, Legumque Romanarum, & familiarum; multæ in eo, ut Romæ natus videretur, literæ, & elegantia sermonis Latini. Ciceronem etiam senex legebat assidue, ut eloquentiæ Principem. Juris vero tanta in eo accuratio, ut veterum aliquis, præstantissimorumque Prudentum, Paullus, Ulpianus, aut Papinianus ab inferis exstitisse, ac revixisse, vel animam ex Pythagoræ sententia cecepisse illorum videretur. Quanta porro historiarum, antiquarumque rerum Græciæ, & Italiæ explicata cognitio! Jus Pontificium, & Civile ita illustravit, hoc adolescens, senex illud, ut Principem illum Jurisconsultorum, nostrique ævi florem delibatum uno ore gentes omnes prædicent. *Hæc ille. Paullus autem Manutius* in Epistolis *ad eum scriptis, secundo Libro* Epistolarum, *Varronem ab eo emendatum, & ad se missum, gratulatus:* Quantus (*in prima ait*) quantus es, totus labor, totus industria es; *in secunda*, universæ aream antiquitatis *vocat*; *tertia*, in scriniis ejus conditos rerum antiquarum thesauros asservari *ait*; *quarta demum* acerrimi *eum*, ac severissimi judicii, exquisitæque, ac multiplicis omnium pene literarum scientiæ virum *appellat*. *Laurentius Pignorius Epistola* 47. Profanæ atque Ecclesiasticæ antiquitatis peritissimum; *Didacus Covarrubias* 18. Practicarum *Capite*, virum consensu omnium insignis eruditionis, & diligentiæ. *Hieronymus Blancas in Aragonensium rerum commentario*, cui Romanam antiquitatem (*de nostro Augustino ait*) tractanti Italia ipsa cedit, cujus admirabilem quandam, incredibilem, ac pene Divinam in antiquis Legibus interpretandis scientiam, omnium mortalium fama percelebrat; cui incorrupto totius Orbis judicio, ipsorumque doctissimorum virorum inter ipsos consensu tributum est ita, ut eum immensam illius aciem ingenii tantum omnes admirentur, eum in omnibus scriptis, in omni literarum varietate, non modo sibi ipsis, ac iis, qui hodie vivunt, sed iis, qui multis ante sæculis fuerunt, libenter anteponant. Cui denique nullus honos tribui non potest. *Hæc ille, & alia post mortem Augustini, ubi de* Joanne Lanuza 46. Justitiis, *ut vocant*, Aragoniæ *tractat*. *Janus, necnon Gruterus in Præfatione inscriptionum Antonio Augustino obiter laudato, his versibus plaudit.*

Opponit unum quem viris prioribus
Ætas recentis temporis.

Onuphrius Panvinius integerrimum *eundem* atque eruditissimum *vocat in Fastorum Proœmio, ejque primum eorum Librum nuncupat, multa exinde ei accepta referens. Hadrianus Turnebus* 33. *Adversar*. 17. eruditissimum, & optime de literis elegantioribus meritum. *Jacobus Menochius* Recuperandæ possessionis *Remedio* 15. *n.* 5590. Juris verum altecum instauratorem. *Quem imitatus Aubertus Miræus in Bibliotheca Ecclesiastica*, Joris Civilis, & Pontificii instauratorem; *uti Stephanus Pighius in* Notis ad Valerium Maximi *Lib.*2. *Cap.*7. virum suo sæculo summum *appellant*. *Quemadmodum & Cæsar Baronius Tomo XI. anno* 1097. 40. eruditione rerum sacrarum sua ætate in Hispania facile Principem; & *Joannes Leonclavius in Prologo* ad Collectionem Ecclesiasticarum Constitutionum, *quas ipse* Paratitla *vocat*, doctissimum omnium Episcoporum, qui nostro vixere sæculo. *Legitur Opus hoc, & Prologus laudatus vol.* 2. *Biblioth Juris Canon. veteris. Franciscus Bosquetus Narbonensis Episcopus in Notis ad Epist.* 1. *Lib.*1. *Innocentii Papæ III.* virum nunquam satis laudatum *vocat*. *Plura alia sunt* Victorii, Aldorum, Scaligeri, *aliarumque magno numero nonnisi amplissimis concepta verbis præconia. Vide sibi accidisse, quod hominibus etiam doctis, & vigilantibus usuvenire solet, humanum ut aliquid per errorem admittant, persuaderi se facile patietur religiosus juxta atque eruditus, mihique ob egregias animi virtutes admodum charus.* Joannes Bona *Cisterciensium Reformatorum Generalis per Italiam olim Præfectus, cum in* Notitia Auctorum, *qua instruere voluit in vestibula* Harmoniæ *suæ* psallantis Ecclesiæ *Lectores*, *Antonio nostro Augustino sic in omni literarum doctrina, maximeque antiquitatis, & Canonicarum sanctionum a summis utriusque Juris professoribus, Philosophia, ac rerum antiquarum omnis eruditionis principibus celebrato*, non multam in expedenda temporum ratione, & Canonum veritate accurationem *magna injuria attribuit. Nos jam conceptam ex hac amici nostri minus æquo judicio mœstitudinem solari, ac depellere conabimur, subjicientes embaba nostri Augustini, ac Latini Latinii carmina hactenus non edita inter Latinii opera, quæ ante paucos annos sub auspiciis Eminentiss. Cardinalis Francisci Mariæ Brancacii, literarum, literatorumque*

Mecenatis Romæ prodierunt Dominici Macri Canonici Viterbiensis amici nostri eruditissimi atque optimi cura, & studio.

ANTONIUS AUGUSTINUS
Ad Latinum Latinium.

Lucebant olim soles mibi candidiores,
Dede Latine tuis.
*O tavique patris dictis cum pectus onustũ
Sæpe feres variis.
(* Pantagathi nempe.)
Ultima nunc fessum vastis Hispania terris
Sole cadente, tenet.
O Mibi felices (frustra suspiria duco
Præteritosque dies!
Viximus, antiquas cũ Urbis lustrare ruinas
Romulea licuit;
Et Capitolinas pucatis prendere turres
Aurea Templa Jovis.
Ioanmeras illic varia de gente triumphos
Legimus e tabulis;
Censores cum Consulibus, Populique Magistris,
Ordine quemque suo;
Inde forum, sacramque viam, misteria Pyrrbi.
Dicere dulce fuit.
Quid memorem veteres Janos, atque Amphitheatrum,
Bolnea, templa, domos?
Dulce fuit, doctus cum conviva abdita quæque
Pratulit in medium.
Laudamus multos; sed Fulvius, atque Favernus
Omnia ferre negant.
At quid ego? verbosus ætas reddit amicos.
Care Latine tuos.
Vive memor nostri; mibi Flaccus stillat in aurem;
Pulvis, & umbra sumus.

ANTONIO AUGUSTINO
ARCHIEPISCOPO TARRACONENSIS.
Latinus Latinius 7. idus Februarii 1577.

Vix juvat Antoni *sive te monumenta piorũ*
Vel Turriani, *aut Hosii,*
Montanive *tui, vel* Ca tei *scripta* Leonia
Armata dente, & unguibus
Volvere; mirarique sacris e fontibus bausta
Documenta, queis Canilius,
Et veteres ritus, & mystica sacra tuetur
Adversus bæreses novas
Olim cana meos mutarunt tempora sensus,
Urbisque cineres, & virum
Caneelebrata diu magnorum nomina, resque
Gestas inanis otii,
Insuuique laboris opus vere esse putavi.
Suisue busta marmorum
Admiranda, Deus! collapsa theatra, domosque
Mandavit; an Patricias,
Plebjosque notis Cives discernere certis?
O varia mens mortalium!
Scilicet hac tandem Regni Cælestis ad aulam
Fessos reducet exsules.
Viderit hac Pyrrhus, *videat quoque* Fulvius; *at me*
Non Petrus *id* Ciaconius,
Nec mihi jam dudum conjunctus inter Iberos
Thomas Michael *perdocent;*
Quorum lecta piis solers industria acrisque
Ad Gratiani vulnera,
Non sananda modo, sed restituenda niteri
Fructus perennes parturit.
Hos ego censore, vitæ, morumque magistros
Libenter Antoni, *sequor;*
Dum tu sacra Dei peragis mysteria, dum te
Seperba Tarraco patrem
Agnoscit venerans, attentisque auribus audit
Christi docentem dogmata,
Queis sine nemo potest veram sperare salutem.
O te beatum septies,
Qui vanas bominum curas, sterilesque labores,
Quæ cæcus amat amor sui.
Sprevisti docilis primo sub flore juventæ
Christi sequens vestigia!
Te procerum veneranda cohors post funera tandem
Inter sacratos Præsules
Non procul a Domi i sublimi sede locandum
Expectat avida tui. Vale.

Exstant quidem inter Latinii Opera Epistolæ aliquot ad Augustinum volumine altero, quod nuper typis editum fuit.

Librorum ab Augustino confectorum illustratorum seriem ex Andrea Scoto, nonnullis additis, subjungimus.

De Humanitatis studiis hi sunt, atque Historia.

In M. Terentium Varronem de Lingua Latina emendationes, & Notæ. *Romæ* 1557.

In Sext. Pompejum Festum Notæ. *Venetiis, & Parisiis.*

Familia Romanoeum 30. eum Fulvii Vesini familiis. *Romæ* 1557. *in folio. Lugduni apud Franc Fabrum* 1594 *in* 4.

Fragmenta veterum Historicorum, *ab eo, & Fulvio Ursino collecta. Anturpiæ* 1545. 8.

Epistola ad Hieronymum Blancam, De Cæsaraugustanæ patriæ communis Episcopis, atque Conciliis, cum Fa is Aragonensium rerum, *a Blanca edita:*

Hispano etiam sermone.

Los Dialogos de las medallas, inscripciones, y otras antiguedades. *Tarracone apud Philippum Mey,* 1587. *in* 4. *sive etiam prius* 1575 *in* 4. *Qui postea Italice sunt redditi, ac editi, tandemque Latine ab Andrea Scoto, qui* undecimum *addidit* decem *Augustini* Dialogis, De prisca *nempe* Religione, *ac* Diis gentium. *Antuerpiæ typis.*

CON-

CONCILIUM II. PROVINCIALE LIMANUM

BEATI TORIBII CELEBRATUM ANNO MDXCI.

Beatus Toribius Archiepiscopus Limensis Ecclesiæ, accinxit se ad secundum Provinciale Concilium septimo post alterum anno celebrandum, juxta indultum ipsi factum per Apostolicum Breve Gregorii XIII. Pontificis. Nos hujus sacri Concilii Provincialis nulla pararga in Actis reperimus, non literas convocatorias, non alloquium Archiepiscopi præsidentis ad Patres, non Decretum inchoationis, vel promulgationis, non approbationem Apostolicam, non nomina eorum qui interfuerunt, nec alia superiori Concilio adjecta; sed nuda Decreta sequentibus Capitulis distincta, & ipsius Archiepiscopi, atque Fr. Gregorii Cusquensis Episcopi Suffraganei, & duorum ipsius Concilii Secretariorum chirographis, absque loci, vel temporis nota subscripta, sic reperi, sic reddo. D. Ant. Montalvo.

C A P V T I.

De visitandis Regularibus, qui regunt Doctrinas, seu Parochias Indorum extra Cœnobia.

Religiosi exempti, qui in his partibus, & Provinciis non habent Prælatos sui Ordinis, vel aliorum, quibus subjecti sint; itemque Religiosi non exempti, qui habuerint Prælatos in his partibus, quibus fuerint subjecti, & qui dederint literas obedientiales, ut illi maneant, & resideant in Doctrinis, seu Parochiis Indorum, sancta Sacramenta eisdem administrando (sive Doctrinæ in quibus residebunt, sint proximæ, sive separatæ, ac distantes a Cœnobiis, in quibus sint ipsorum Prælati, & Superiores) sint subjecti visitationi, & correctioni Ordinarii, quoad mores, vitam, & administrationem Sacramentorum, juxta Canonicas Sanctiones; sive visitatio fiat per Episcopum, vel Archiepiscopum personaliter; sive ipsis legitime impeditis, per ipsorum Vicarium Generalem, aut Visitatorem, juxta Decretum sacri Concilii Tridentini Sess. 6 Cap. 3. *De reform.* quo sancitur, quod Regulares degentes extra Monasteria, tametsi Religio habeat privilegium, si deliquerint, sint subjecti Ordinario loci, tanquam Sedis Apostolicæ delegato quoad visitationem, punitionem, & correctionem, juxta dictas Canonicas Sanctiones, ac etiam juxta declarationem S. Congregationis Illustrissimorum Cardinalium Interpretum dicti sacri Concilii Tridentini, expeditam ad instantiam Metropolitani harum Provinciarum, cujus autographum penes se habet, in quo dicta Congregatio resolvit, Regulares, qui dictas Doctrinas tenent, vivere extra Monasteria, ad dictum effectum, ut possint castigari. Et ejusdem Concilii Tridentini Sess. 24 Cap. 3. *De reform.* ubi decernit, quod Episcopi, & Archiepiscopi, & alii Superiores visitent per seipsos, aut legitime impediti, per suum Vicarium Generalem, vel Visitatorem; & ut hoc observetur, & compleatur, non obstantibus privilegiis, quæ allegabuntur in contrarium; propterea quod revocata sint in quantum sunt contraria S. Concilio Tridentino, per Sanctitates Pii V. & Gregorii XIII. juxta dictam declarationem prædictorum Dominorum Cardinalium.

C A P U T II.

De visitandis Regularibus, qui viventes, & residentes in Monasteriis administrant Sacramenta, exercentes munia Parochialia.

Religiosi, qui in suis Monasteriis residentes, administrant sancta Sacramenta, exercendo curam Parochialem in Doctrinis, vel Beneficiis existentibus intra ipsa Monasteria, & in Parochialibus, quæ sunt Ecclesiæ ipsorum Monasteriorum, in quibus Officia Divina, & Missæ celebrantur per Religiosos ipsorum Conventuum, visitationi, juridictioni, & correctioni Episcopi loci subsunto in eis, quæ pertinent ad curam animarum, & administrationem Sacramentorum, juxta determinitionem sacri Concilii Tridentini Sess. 25. Cap. 11. *De regularibus.*

C A P U T III.

Religiosi Doctrinis præfecti non possint administrare Sacramenta sine licentia, & examine Ordinarii.

Religiosi Rectores Doctrinarum, quamvis constituti in Doctrinis, & Beneficiis, etiam ad nutum amovibiles, non administrent sancta Sacramenta, sine licentia, consensu, & examine Episcopi, vel ipsius Vicarii; revocatis, ut jam revocata sunt, ipsorum privilegiis Motus proprii, præsertim illo Pii V. fel. mem. impetrati ad instantiam Catholicæ Majestatis Regis Philippi, per Motum proprium Gregorii XIII. in quo revocat privilegia Ordinum, & ea non confirmat, in quantum sont contraria Concilio Tridentino, ut est illud privilegium Pii V. contrarium eidem Concil. Sess. 25. Cap. 11. *De Regular.* juxta declarationem Illustrissimorum Cardinalium Interpetrum ejusdem sacri Concilii, ad petitionem dicti Metropolitani pro decisione, & declaratione præsentis casus editam, & juxta Decretum Concilii Provincialis [a], in his Provinciis celebrati in hac Civitate Regum, anno 1583. & approbati per suam Sanctitatem, in quo sancitur, quod Clerici, & Religiosi non possint administrare sancta Sacramenta absque licentia, & approbatione Ordinarii. Quæ declaratio dictorum DD. Cardinalium est penes eundem Metropolitanum.

C A P V T IV.

Judices, & Gubernatores sæculares non se intromittant in assignado salaria Sacerdotibus in Doctrinis, & Beneficiis.

Ministri sæculares, aut alii Gubernatores, cujuscumque qulitatis sint, non se inter-

[a] Conc. Prov. I. Act. 4. C. 12. & 14.

ponant in assignando salaria Rectoribus Parochiarum Hispanorum, vel Indorum; sed id relinquant Ordinariis Ecclesiasticis, quibus reservatum est, & competit, juxta determinationem sacri Concilii Tridentini [a], & Conciliorum Provincialium [b], hujus Provinciæ. In qua re procedet ur per Judices Ecclesiasticos contra transgressores, & perturbatores, prout expedierit.

C A P V T V.

Salaria Doctrinarum non reducantur, vel diminuantur per Gubernatores, aut Ministros sæculares.

Excessui, & abusui occurrere cupientes, per quos Pro-reges, Gubernatores, & alii Ministri sæculares se interponebant, & interponunt in reducendo, seu diminuendo salaria Rectorum Doctrinalium; cum hoc ipsis Jure sit prohibitum, Ordinarii [c] nullo modo permittant id fieri, sed cum omni rigore procedant adversus eos, qui contra fecerint, vel intentaverint; conenturque hoc ad debitam executionem perducere; id maxime attendentes, quod in his partibus tam tenuia sint stipendia, & salaria, & quod sub gravibus censuris prohibitum sit Clericis omne genus negociationis [d], & villicationis, & quod non potens se sustentare, oportebit eos deserere Doctrinas, & sic Indi carebunt pastu spirituali, & ministerio Sacramentorum, & Prælati cogentur cum ipsis dissimulare circa negotiationes, ut possint se sustentare.

C A P V T VI.

Prætores locales non se interponant in examine absentiæ Clericorum, vel æris alieni, quo gravantur.

Prætores locales, vulgo *Corregidores*, & alii Ministri justitiæ sæculares, non se interponant in examine, vel exploratione, etiam absque juramento, de absentiis Clericorum a suis Doctrinis, vel Beneficiis, vel de debitis, quæ debuerint Indis, aut aliis suis parochianis, nec circa detentionem salarii eorum; sed ea reservent, & relinquant Judicibus [e] Ecclesiasticis, ad quos de Jure pertinent, attendentes ad censuras impositas usurpatoribus Ecclesiasticæ jurisdictionis, & ad pœnas arbitrarias, quæ opportune ipsis infligi possunt.

C A P V T VII.

Pro reges, aut alii Ministri sæculares, non se immisceant visitationibus bonorum Ecclesiarum, vel Hospitalium; nec nominationi, vel depositioni Oeconomorum ejusmodi Ecclesiarum, vel Hospitalium.

Pro reges, Gubernatores, aut alii Ministri sæculares, non se intromittant in distribuendis, expendendis, vel visitandis bonis fabricæ Ecclesiarum, aut Hospitalium, sive illa Indorum, seu Hispanorum fuerint; nec nominent, vel deponant Oeconomos ejusmodi Ecclesiarum, vel Hospitalium; sed totum relinquant Judicibus Ecclesiasticis, ad quos de Jure pertinet, juxta Decretum sacri Concilii Tridentini; [f] & schedulas Suæ Majestatis, quæ de prædictis loquuntur; & in hoc cum omni rigore Juris procedent Ordinarii contra impedientes, & perturbantes

C A P U T VIII.

Clerici, qui interim, dum non habetur Sacerdos proprius, in Doctrinis, & Beneficiis degerint, illis inserviant cum aliquo stipendio.

Interea dum Doctrinis, & Beneficiis de Sacerdote proprio provisum non fuerit, Sacerdos, qui eisdem Doctrinis, & Beneficiis inserviet, juvabitur stipendio, & salario sufficienti. Et Ordinarii peculiarem diligentiam adhibebunt, ut nullo tempore in illis desit Sacerdos; & ut illi perdatur ejusmodi stipendium, & salarium pro ipsius sustentatione, interim, ut dictum est, donec provideatur dictis Doctrinis, compellendo personas, quorum id intererit, ad solvendum juxta Decreta sacri Concilii Tridentini [g] & schedulas Regias.

C A P U T IX

Visitatores sint Sacerdotes.

In visitationibus, quæ in posterum instituendæ sunt, Prælati nominabunt Visitatores in Sacerdotio constitutos, ut ejusmodi visitationes eo majori decentia, majorique conscientiæ timore perficiantur; accipiendo vades ab iisdem Visitatoribus, quod sui muneris rationem reddituri sint, nec se absentabunt, sed stabunt dispositioni Juris, & hoc ubi commode beneque fieri poterit, & Prælato videbitur expedire.

C A P U T X.

Rectores Doctrinarum dent vades reddendi rationem rerum suæ curæ commissarum, ad dictas Doctrinas, & Beneficia, in quibus constituti fuerint, pertinentium.

Ut in omnibus habeatur justa rerum ratio, Ecclesiæque pro debito satisfactum sit, & exonerentur conscientiæ, Ordinarii diligentem curam, & rationem habebunt, ut a Clericis, quos ad Doctrinas, & Beneficia destinaverint, accipiant vades reddendi rationem bonorum Ecclesiasticorum, & aliorum quæ ipsorum curæ committentur; & quod in visitationibus, quæ de ipsis fient, staturi dispositioni Juris; nec se absentabunt, aut fugam capient; & quod quicquid debuerint, solvent, relinquendo totum Prælatis, ut in prædictis provideant, quando commode fieri poterit, & executioni mandari. Quod sic ordinatur, & præcipitur ob amplitudinem Episcopatuum, & tantam libertatem, quod Prælatus non possit adhibere remedium absentiæ Clericorum, ac damnia in hoc Decreto relatia.

CA-

[a] Trid. in Sess. 21. in Decr. *De refor.* [b] Conc. Prov. I. Act. 2. C. 40. Act. 4. C. 5. & 16. [c] Trid. Sess. 22. C. 8. & 9. *De refor.* & Sess. 24. *De refor.* C. 14. [d] Conc. 1. Prov. Act. 3 C. 4. & 5. Synodus Diœces. 1. C. 4. Synod. 3. C. 19. [e] Trid. Sess. 25. C. 20. *De refor.* [f] Trid. Sess. 22. C. 8. *De refor.* & C. 9. [g] Trid. Sess. 21. C. 4. *De refor.*

CAPVT XI.

Obſerventur Rubricæ novi Miſſalis, & ſpecialiter in oſculo Evangelii.

Prælati, cæterique quorum intererit, habebunt peculiarem curam, ut obſerventur Rubricæ Miſſalis, & quod per ſuam Sanctitatem ordinatum eſt; & ſpecialiter quoad oſculum Euangelii; quod non præbeatur Pro-regi, neque Gubernatori, nec Inquiſitoribus, nec aliis perſonis cujuſcumque qualitatis aſſiſterint, ſed ſolis Epiſcopis, qui in ſuis reſidentiis fuerint juxta Rubricas [a] Miſſalis. Rogamuique in Domino Religioſos Ordinum, ut idipſum in ſuis Eccleſiis faciant.

CAPVT XII.

Non detur ſæcularibus pax per Patenam; nec tabella pacis circumferatur per Miniſtros Altaris.

Juxta Rubricas [b] Miſſalis, ac Decreta Conciliorum Provincialium [c] anni 1567. & anni 1583. circa pacem, quæ datur extra Chorum exiſtentibus, Ordinarii jubebunt, & providebunt, quod nec Pro-regibus, neque Gubernatoribus ſæcularibus, nec aliis perſonis ſæcularibus, cujuſcumque qualitatis ſint, detur per Patenam, ſed per tabellam, vulgo, *portapaz*; nec permittatur Diacono, vel Subdiacono, qui ad Altare miniſtrant, ut ferant eandem tabellam; ſed ad Pro-regem, Gubernatorem, Inquiſitores, & Auditores, eam ferat unus Clericus, cum Superpelliceo, & non alia ulla perſona.

CAPUT XIII.

Obſerventur præſcripta novi Miſſalis in diſtributione cinerum, palmarum, & aliarum rerum.

Quoniam cupimus executionem dare ordinationi novi Miſſalis, & ut omnia ſecundum ordinem fiant, ac debita Eccleſiaſticis ſervetur obſervantia, tollanturque abuſus, qui in aliquibus locis irrepſerunt, Ordinarii in hoc ſedulo intendentes, non permittant, quod Feria quarta Cinerum, vel Dominica Palmarum, in earum diſtributione laici præferantur Eccleſiaſticis, nec in aliis rebus, in quibus Miſſale ordinavarit ſic fieri, quamquam laici ſint Proreges, Gubernatores, vel aliæ perſonæ, cujuſcumque ſint qualitatis.

CAPVT XIV.

De ſervanda immunitate Eccleſiarum.

Ut immunitas Eccleſiarum per omnia ſervetur, & ludi cum reliquis ædificientur; utque miniſtri ſæculares nec nimium audeant, nec Eccleſiæ mandatis inobedientes evadant, ſi advertant contra ſe non exerceri rigorem juſtitiæ, & quod cauſſæ maneant indeciſæ, ac ipſi delinquentes impuniti. Hinc in poſterum Ordinarii contra tranſgreſſores, ac violatores dictæ immunitatis Eccleſiaſticæ vigilanter [d] inquirent, fulminando proceſſus, & eoſdem terminando, & ſententias proferendo eum omni brevitate, imponendoque debitas pœnas, nec relinquant cauſas in perpetuo ſilentio. Et quando illos abſolverint a cenſuris, quas incurrerint, obſervetur ordo novi Manualis [e] juſſu Catholicæ Majeſtatis tranſmiſſi, & ſubſcripti per Religioſum Eſcurialis, cui id incumbit.

CAPVT XV.

Executioni mandentur Decreta ſuperioris Concilii Provincialis anni 1583.

Prælati omnes executioni mandabunt Decreta Concilii Provincialis proxime præteriti, celebrati in hac Civitate Regum anno 1583. & per ſuam Sanctitatem approbati, ſecundum quod, & eo modo, quo in illo continetur. Et ut eunctis manifeſta ſint, facient ea publicari in ſuis Eccleſiis Cathedralibus.

CAPVT XVI.

Notarii non accipiant plus quam decimam partem unius aurei pro titulo Ordinum.

Quoniam in aliquibus taxationum, quæ per idem Concilium factæ fuerunt, poſitum, & ordinatum eſt, quod Notarii pro titulis Ordinum accipiant duos peſos, & in aliis taxationibus nihil circa hoc diſpoſitum exiſtit omnibus ex originali deſumptis; & in eodem Concilio Provinciali [f] per ſuam Sanctitatem approbato, præcipitur, ne accipiatur plus, quam decima pars unius aurei, juxta Decretum Sacri Concilii Tridentini [g] Ordinarii non permittent ejuſmodi Notariis, ut accipiant dictos duos peſos; ſed in omnibus obſervetur præſcriptum dictorum Conciliorum Provincialis, ac Tridentini, juxta quod, & eo modo, quo in iiſdem Conciliis continetur, ita ut non excedatur dicta decima pars unius aurei, ubi accipiendo locus fuerit, ut in dicto Concilio Tridentino diſpoſitum eſt; procedentque contra Notarios id non obſervantes. Et ſic taxatio illa facta in eo Concilio Provinciali obſervabitur in quantum fuerit canonica, & ipſius taxæ pariter canonice, & non contrariæ Concilio Tridentino.

CAPVT XVII.

Clerici prius quam accipiant dimiſſorialia, reddant rationem eorum, quæ ipſorum curæ commiſſa fuerunt, & cum ſolis hujuſmodi dimiſſorialibus poſſint recipi in aliis Epiſcopatibus.

Epiſcopi, eorumque Proviſores non dent dimiſſorialia illis Clericis, non prius acceptis ab eis rationibus omnium illorum, quorum curam in Doctrinis, & Beneficiis gerebant; & donec ipſi Proviſores habuerint commiſſionem, juxta Decretum ejuſdem Concilii Provincialis [h] anni 1583. ab ipſorum Epiſcopis ad dandum dicta dimiſſorialia. Clericos autem eum hujuſmodi dimiſſorialibus accedentes, poterunt Archiepiſcopus, Epiſcopi, & reliqui Judices

[a] Ritus celebrandi Miſſam, C. 6. num. 5. [b] Ritus celebr. Miſſ. C. 10. num. 9. [c] Conc. Prov. 1. Act. 4. C. 12. [d] Trid. Seſſ. 25. C. 20. *De refor.* [e] Oratii. Manuale Peruan. p. 24. & 25. & 174. &c. [f] Conc. Prov. 1. Act. 2. C. 32. [g] Trid. Seſſ. 21. C. 1. *De refor.* [h] Conc. 3. Prov. Act. 3. C. 9.

ces Ecclesiastici recipere, quamvis in dictis dimissorialibus non exprimatur. quod ejusmodi Clerici rationes reddiderint rerum suæ curæ commissarum, vel quod Provisores habuerint commissionem dandi talia dimissorialia; & licet ejusmodi Clerici non habeant testimonium sui Prælati, quod Beneficia, vel Doctrinas dimiserint cum licentia suorum Episcopocum, vel Prælatorum, vel quod suis successoribus consignaverint easdem Doctrinas, vel Beneficia, eorumque ornamenta, Libros Baptismales, & matrimoniales, & matriculas, & reliqua sua curæ, sine eo quod dicti Archiepiscopus, vel Episcopus, vel alii Judices incurrant censuras, Interdictum ab ingressu Ecclesiæ, vel suspensionem impositam per Concilium Provinciale celebratum in hac Civitate Regum anno 1567. derogando quoad hæc Capitula dicti Concilii, ipsumque, & censuras, Interdictum, & suspensionem in eo contenta pro nullis habendo; ita ut non obligent, nec vim habeant ullo modo, vel ullo tempore contra Archiepiscopum, Episcopos, vel reliquos Judices Ecclesiasticos, nec ipsorum Diœcesanos, productis illis dimissorialibus; cum in eorum expeditione præsumatur, quod ipsorum Prælati, & Provisores adhibuerint debitas diligentias.

C A P U T X V I I I.

Nominantur Testes Synodales.

Justa Juris [a] dispositionem, in hac Civitate Regum Testes Synodales nominamus Parochos, qui curam animarum habent, vel posthac habebunt in Parochiis ejusdem Civitatis; & pro aliis partibus Archiepiscopatus Visitatores, qui sunt, vel pro tempore fuerint. In Episcopatu vero Cusquensi Parochos Ecclesiæ Cathedralis ejusdem Civitatis, & eos qui pro tempore fuerint Visitatores. Et hoc ipsum observari statuitur in reliquis Episcopatibus Suffraganeis, nominando, prout sacra Synodus nominat, dictos Parochos, & Visitatores, juxta Juris dispositionem; qui dicti Testes Synodales cum prius præstiterint juramentum coram suis Prælatis, debeant inquirere res dignas, & ad corrigendum, emendandum, & reformandum utiles, & necessarias; & hoc absque jurisdictione ulla, quam ad hoc illis non damus; at totum quod se fecerint, & inquisiverint, ad Synodos Diœcesanas, & Provinciales scriptum deferre, illud Episcopis in suis Synodis, & Metropolitano in Concilio Provinciali tradendo, nominando Parochos Cathedralis, & aliarum Ecclesiarum Civitatis, in qua Cathedralis est, & Visitatores Episcopatus.

C A P U T X I X.

Religiosi doctrinales cum cura animarum, non minus quam Clerici sæculares observent, & adimpleant quod spectat ad habendum Constitutiones Synodales, & alia contenta in hoc Capitulo.

Religiosi, qui in Doctrinis gerent curam animarum, habebunt penes se Concilia Provincialia, & Synodos, quas fecerint Metropolitani, & Suffraganei, quisque in suo districtu; itemque Catechismum, & Confessionale, & Sermonarium, facta idiomate indigenarum per præcedens Concilium [b] anni 1583. ad hoc ut unusquisque sciat quid facere debeat, & sibi incumbat, & ad quid sit obligatus. Circa quod procedent Ordinarii, & Visitatores contra transgressores, & non observantes dicta Concilia, vel eorum Decreta non complentes.

C A P U T X X.

Religiosi solvant quartam funeralem, & portionem Canonicam.

Religiosi, qui sunt, vel fuerint in Doctrinis, & Beneficiis, servabunt Constitutiones de solutione quartæ funeralis, quartæ Canonicæ, & quartæ oblationum, propterea quod illas debeant, prout de jure debent, Episcopis, & ut illas persolvant reliqui Clerici, qui funguntur iisdem ministeriis, secundum quod, & quemadmodum etiam constitutum est in Concilio [c] Provinciali anni 1583. per suam Sanctitatem approbato, & quia non possunt prætendere exceptionem per viam ullius Brevis, non habendo, vel unquam habito ullo Brevi, sed tantum pro funeralibus sepulturarum, quæ fuerint in propriis ipsorum Monasteriis.

Placentne vobis Reverendissimi Patres hæc Decreta?

Omnes respondecunt: *Placent.*

Ego T. Archiepiscopus Regum diffiniens subscripsi.

Ego Fr. Gregorius Episcopus Cusquensis diffiniens subscripsi.

In quorum fidem infrascripti Notarii subscripsimus.

Ego Antonius de Valcazar, Doctor, Civitatis Regum Provisor, ac Vicarius Generalis, & sacri Concilii Secret.

Ego Licentiatus Bartholomæus Menacho, sacri Concilii Provincialis Secretarius.

R E G U L A C O N S U E T A

Seu Institutiones consuetudinales Ecclesiæ Metropolitanæ Limensis,

Edita per B. Toribium, ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopum.

Postquam B. Toribius præcedentis Concilii Decreta jam secundo pro universa Provincia constituisset; quia dilexit decorem Domus Domini, cogitavit etiam de disciplina Ecclesiastica, præsertim cultus Divini in Ecclesia sua Metropolitana Limensi, pro cujus decore, ornatu, & pio, devotoque splendore sacri Concilii Tridentini præscriptum ubique secutus, composuit Rituale Ecclesiasticum, seu, ut vocat Consueta, *aut Regulas consuetudinales, ad omnes actiones in Divinis officiis, Templique ornatu, & obsequio rite dirigendas.*

En

[a] Conc. Later. C. 6. *Sicut olim* Conc. Tol. Act. 3. C. 28. [b] Act. 2. C. 5. & 3. Act. 3. C. 24. Act. 5. C. 3. [c] Act. 4. C. 20.

Ex quo procul dubio cupiebat, ut cæteræ Ecclesiæ Cathedrales, si non legem, quæ juxta Tridentinum in Concilio Provinciali statuenda est, saltem exemplum sumerent, quo omnes passim, Ecclesiarum rebus commodius postea constitutis, uti possent, quod ordo temporis huc inserere postulat, & est quod sequitur. D. Antonius Montalvo.

Ego Franciscus Alarcon publicus auctoritate Apostolica Notarius, & Secretarius Decani, & Capituli Sanctæ Ecclesiæ Civitatis Regum, fidem facio, quod quarto die mensis Decembris, anno 1592. Illustris. & Reverendiss. Dominus D. Toribius Alphonsus Mogroveius Archiepiscopus dictæ Civitatis, Domini nostri Regis Consiliarius, & Decanus, & Capitulum dictæ Sanctæ Ecclesiæ, congregati fuerunt in Capitulo more solito, & coram me dicto Secretario tractatum fuit de faciendis Institutionibus consuetudinalibus pro servitio dictæ Sanctæ Ecclesiæ. Et cum id tractassent, & deliberavissent, ut fierent, ad hunc effectum pro sua dominatione nominatus est Licentiatus Bartholomæus Menacho, Canonicus; & pro dicto Decano, & Capitulo nominatus est Doctor Antonius de Molina, Canonicus, ut ex Actis ejusdem Capituli apparet, ad quos me refero. Et ut de eo constet, dedi præsentes. Datum in Civitate Regum tricesima Aprilis anno 1593. & in fidem f[...] scripsi meum nomen.

Franciscus Alarcon Notarius Secretarius.

Nos D. Toribius Alphonsus Mogrovexus Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Civitatis Regum, Domini nostri Regis Consiliarius &c. Cupientes exsecutioni mandare quod pravisum, & ordinatum est per sacrum Concilium Tridentinum in Sess. 24. C. 12. De reform. *quod incipit:* Cum Dignitates; *in quo disponitur sub finem ejusmodi Capitis, quod quæ ad debitum in Divinis officiis regimen spectant, deque congrua in his canendi, seu modulandi, ratione, de certa lege in Choro conveniendi, & permanendi; similque de omnibus Ecclesiæ Ministris, quæ necessaria erunt, & si qua hujusmodi, Synodus Provincialis, pro cujusque Provinciæ utilitate, & moribus, certam cuique formulam præscriberet. Interea vero Episcopus non minus, quam duobus Canonicis, quorum unus ab Episcopo, alter a Capitulo eligitur, in iis quæ expedire videbuntur, poterit providere. In conformitate dicti sacri Concilii Tridentini, cum in his ædibus Archiepiscopalibus unitum, & congregatum fuerit Capitulum nostræ Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, nominatus est pro parte nostra, ut, quod dictum est, exsequatur, D. Licentiatus Bartholomæus Menachus Canonicus hujus Sanctæ Ecclesiæ, & pro parte dicti Capituli D. Doctor Antonius a Molina Canonicus pariter hujus Sanctæ Ecclesiæ, præsente in eodem nominatione, & electione Francisco de Alarcon, Presbytero sæculari, Secretario dicti Capituli. Et postquam nos, & dicti Domini Canonici vidimus, & contulimus, quod ordinare, & providere conveniret in jam relatis; & postquam pariter attente consideravimus bonos, & laudabiles mores, & cæremonias, quæ observantur in aliquibus Ecclesiis Cathedralibus Hispaniæ, & in hac Sancta Ecclesia, resolvimus, consensimus, & determinavimus in dicta conformitate sacri Concilii Tridentini, quod ad gloriam, & honorem Dei Domini nostri debeant observari Capitulo, & ordinationes sequentes.*

CAPUT I.

De campanis.

Quomodo pulsari debeant.

Ministri Sacrarii specialem curam habebunt, ut campanæ, & earum linguæ, & funes bene habeantur, & ut porta, qua in turrim ascenditur, sit clausa, nec eo pateat accessus pueris, vel aliis personis, quæ ad illas suo tempore pulsandas necessariæ non sunt.

Ad Primam sonabunt ordinarie per unam horam.

Ad Tertiam, per unum quadrantem.

Ad Sextam, per quadrantem.

Ad Nonam, quando ante prandium dicitur, per quadrantem; sed post prandium, per integram horam.

Ad Vesperas, quando Nona ante prandium dicitur, per horam.

Quando vero Nona post prandium dicitur, pulsabitur ad Vesperas per quadrantem horæ, postquam per horam sonuerit ad Nonam.

Et quando Vesperæ dicentur ante prandium, ad illas pulsabuntur per unum quadrantem, post factam elevationem in Missa majori, & debent tunc Vesperæ inchoari ad minus hora undecima.

Ad Completorium quando Vesperæ dicuntur ante prandium, pulsabitur per unam horam.

Et quando Vesperæ vesperi dicentur, pulsabitur ad Completorium, per unum quadrantem.

Ad Matutinas pulsabitur per horam.

Quando omnes dictæ horæ una post alteram continuo sine temporis interpolatione dicentur, tunc dabunt duodecim tractus campanæ.

Ad Missam majorem pulsabitur uno quadrante horæ.

Et quando erunt Festa solennia, pulsabitur replicato tractu per integram horam, & tintinnabulo per quadrantem; ita ut sint quinque quadrantes in tota pulsatione.

II.

Quando, & qua hora pulsandæ campanæ.

Ministri Sacrarii, seu Sacristani, omni tempore pulsabunt ad Primam per unam horam, ut dictum est, cum una campana mediocri, quam per medium illius horæ pulsabunt tractim distinctis ductibus, uno post alterum, & per tertium quadrantem tractim quoque, sed festinantius, & distinctis ductibus, sed duplicibus; & ultimo quadrante pulsabitur campanula,

nula , seu tintinnabulum , quod vulgo vocant *Aguijon* ; ita quod tota pulsatio fiat per integram horam .

A primo die Maji , usque ad ultimum Octobris pulsabunt ad Primam , a media septima Matutina , ad medium horæ octavæ ; & a primo Novembris usque ad ultimum Aprilis , ab hora sexta usque ad septimam .

Ad Tertiam , & Missam majorem , a primo Maji usque ad ultimum Octobris pulsabunt ab hora octava , & dimidia , usque ad nonam ; & si dierum qualitas postulet , ut omnes campanæ pulsentur crepitatim , vulgo a *repique* , pulsabunt uno quadrante prius ; ita ut in media hora edantur tres crepitus solemnes cum pausa inter ipsas , & ultimo quadrante , qui restat usque ad horam nonam , pulsetur tintinnabulum , ad hoc ut Præbendarii , & reliqui Ministri conveniant ad Chorum .

A primo Novembris usque ad ultimum Aprilis , pulsabitur ad Tertiam , & Missam majorem ab hora octava usque ad mediam nonæ , uno quadrante per unam, vel duas campanas , juxta qualitatem temporis , & altero quadrante sonabit tintinnabulum .

Si fuerit dies jejunii , pulsabitur semper ab hora nona usque ad mediam decimæ ; & si fuerit Festum duplex , in quo debeat edi crepitus , observabitur quod supra dictum est .

Ad Nonam , quando dicitur post prandium , pulsabitur semper una hora , a secunda pomerediana usque ad tertiam , una campana mediocri , prima media hora tractim per simplices ductus , & uno quadrante tractim celerius per duplices ductus , & ultimo quadrante trahetur tintinnabulum usque ad horam tertiam pomeridianam .

Ad Vesperas , quando post prandium dicuntur , immediate post Nonam pulsabitur ad ipsas per unum quadrantem . Sed cum Nona dicta fuit ante prandium , tunc ad Vesperas post prandium pulsabitur una hora , hoc est a secunda usque ad tertiam , cum una , vel duabus campanis , aut simplici , vel crepitante sonitu , prout temporis , & festivitatis ratio requiret , & audita tertia pulsabitur tintinnabulum per quadrantem horæ .

A primo Sabbatho Quadragesimæ usque ad Sabbathum sanctum pulsabitur ad Vesperas ab elevatione Missæ majoris usque ad finem ejusdem , cum una , vel duabus campanis , vel tractu solenni , juxta rationem festivitatis , exceptis Dominicis , in quibus pulsabitur post meridiem modo superius præscripto .

Ad Completorium in Quadragesima pulsabitur per unam horam , id est , a quarta vespertina usque ad quintam , cum una campana mediocri , quæ pulsabitur prima media hora tractim per simplices ductus , & tertio quadrante celeriter per duplices ductus , & quarto quadrante sonabit tintinnabulum . Quando autem alio tempore dicetur Completorium post Vesperas , observabitur quod in aliis horis ordinatum est , quando dicuntur continue , sine interpulatione temporis.

Sexta dici debet , ut ordinatur in Missali ; ut inferius ordinabitur de reliquis horis.

Ad Matutinum pulsabitur per unam horam , & in nocte Nativitatis fiet crepitus continuus omnium campanarum , ab hora octava noctis usque ad duodecimam cum multa solemnitate ; & eodem modo per easdem horas fiet in nocte Resurrectionis .

Ad Matutinas Tenebrarum , die Mercurii Septimanæ Sanctæ , pulsabitur a media hora post quartam vespertinam, usque ad medium sextæ cum una campana magna , ipsam pulsando tractim ictibus binis & binis . Et die Veneris sancto , postquam signum datum fuit ad Completorium ab hora tertia ad quartam , finito Completorio dabunt signum ad Matutinum Tenebrarum per quadrantem horæ , ita ut incipiant hora quarta cum dimidia , & tali tempore , quod possint illa die exire a Matutinis , cum jam noctescit , seu illa hora, qua alias pulsantur ad Salutationem Angelicam , seu *Ave Maria*

Postquam die Jovis sancto recluditur Sanctissimum Sacramentum , non pulsantur campanæ usque ad Sabbathum sanctum , cum cantatur *Gloria* , excepta pulsatione , quæ fit ad Sermonem , qui habetur , sub Mandatum , seu lotionem pedum ; quæ pulsatio fit cum una campana ex majoribus , & durat ab hora secunda pomeridiana usque ad tertiam , sed loco campanarum interea pulsatur crepitaculum manuale ad omnes horas.

Sabbatho sancto , & sabbatho Pentecostes , ad *Gloriam* , fiet crepitus omnium campanarum totius Civitatis ; & Præfecti Sacrarii curabunt moneri Parochos Parochialium Ecclesiarum , & Religiones , ut exspectent , & attendant , ut Ecclesiæ Cathedrales eos præcedant in pulsando , ut nuper provisum est in Concilio Provinciali in hac Civitate celebrato anno 1583. & a sua Sanctitate approbato.

III.

Quando campanarum contrepatione pulsandum .

In Festis Paschalibus anni , & in omnibus Festis Domini nostri , & Dominæ nostræ , & omnium Apostolorum , & Evangelistarum , & S. Joannis Baptistæ , & S. Laurentii , & omnium Sanctorum , & in omnibus processionibus generalibus , quæ exeunt ex Ecclesia ad alium locum , & quando effertur Sanctissimum Sacramentum ad infirmos , & quando reportatur , fiet crepitus omnium campanarum ; & in his festivitatibus , orta aurora concrepabunt , cum tribus interpolationibus , antequam pulsetur ad Primam . In reliquis autem festivitatibus , si feriandum sit , fiet concertatio duarum campanarum mediocrium ; quia si non sit feriandum non fiet , excepto casu , quo Officium Sancti transferatur in diem, quo non laboratur ; quia in tali casu fiet concertatio campanarum .

Una ex magnis campanis ordinarie pulsabitur ad Præfationem Missæ majoris,dando tres ictus , & in meridie novem , & ad *Ave Maria* alios novem . Et ad convocandum populum, quando Sanctissimum Sacramentum deferandum est ad infirmos , dabuntur quinque ductus .

Ea-

Eadem magna campana pulsabitur ad concionem quoties prædicabit aliquis Episcopus. Et quoties Parochus ministraturus est Sacramentum Extremæ-unctionis alicui infirmo, dabuntur tres ictus ejusdem campanæ.

Ad vocandum Parochum, & Sacristam non pulsabitur magna campana, sed una mediocris. Et pro Parocho dabuntur ictus quatuor, & pro Sacrista tantum duo.

I V.

Ad Interdictum.

Tempore Interdicti pulsabitur pro laudabili consuetudine, quam tenebat, & tenet hæc sancta Ecclesia; ita ut non pulsentur campanæ ad Horas canonicas, vel ad aliud quippiam quod sit Officium Divinum.

V.

Quomodo repetitis ictibus pulsanda campanæ.

Cum inchoantur Vesperæ Defunctorum in die omnium Sanctorum, debet statim incipere duplex sonitus omnium campanarum, quod vulgo vocant *doblar*, & durare usque ad horam octavam noctis, & ab aurora usque dum finiuntur Missa major, & Responsoria pro Defunctis, quibus Officiis Capitulum interesse debet. Quando moritur aliquis, cujus exequiis Capitulum adfuturum sit, si fuerit sæcularis, & vir, fient cum omnibus campanis medioeribus, & simul una magna, tres strepitus; & si fuerit femina, duo strepitus tantum. Sed cum Prælatus, vel aliquis ex Præbendariis obierit, fiet duplex sonitus omnium campanarum simul cum magna mora; atque idipsum observabitur in Missis, & Anniversariis

Quando defunctus cum solis Parochis, atque assistentia Capituli sepeliendus est, pulsabuntur tantum duæ campanæ mediocres, edendo tres strepitus, si fuerit vir; si vero femina, duos tantum; & statim pulsabitur de tractu in tractum, cum vicissitudine campanarum.

Octava hora noctis debet ordinarie pulsari pro animabus Purgatorii, sonitu omnium campanarum, juxta consuetudinem hactenus observatam. Et exinde nulla hora noctis trahantur, vel pulsabuntur campanæ usque ad auroram, præter tractus, qui fiunt pro Prælato, Prorege, vel Præbendario, vel pro alia persona, pro qua pulsetur Prælatus, ut fiant tractus; ita quod pro alia persona præter hic nominatas, non possint trahi campanæ noctu sine expressa licentia Illustrissimi Archiepiscopi, vel eo absenta, sine licentia Capituli.

C A P U T VI.

Quomodo, & quo ordine intrandum, & assistendum ad Horas in Choro.

Tam Beneficiati, quam reliqui Ministri, a Decano usque ad Acoluthum, conveniant ad Horas antequam terminetur primus sonitus tintinnabuli, quod vocant *aguijon*.

Intrabunt Chorum faciendo humiliationem, & flectent genua usque ad terram coram Sanctissimo Sacramento. Et unusquisque perget inde ad suum locum, faciendo reverentiam, & profundam humilitatem versus Præ atum, si adsit capite aperto, ac demissis manicis Superpellicei. Et in ipsius absentia versus Præsidentem qui tunc erit, exhibendo ipsi aliquam reverentiam, deinde in loco in quo debet exsolvere Officium, flectet genua, & præparabit animum. Finito pulsu tintinnabuli, Præsidens faciet signum, & omnes surgent, & versa facie ad Altare dicent in silentio, *Pater noster*, *Ave Maria*, & *Credo*, ad Matutinum, & Primam; ad reliquas autem Horas, *Pater noster*, & *Ave Maria*, tantum. His finitis, Præsidens facit secundum signum, & Hebdomadarius incipit Horam, capite discooperto, demissisque manicis Superpelliccei. Quo modo totus Chorus debet tunc se habere, & finito *Alleluja*, vel *Laus tibi Domine &c.* cooperiunt capita, & elevant manicas, dictoque Invitatorio, & Hymno, dum incipitur primus Psalmus majorum Horarum, omnes sub medium versus sedeant, sine sellarum strepitu, illas paulatim demittendo. Juvenes taman chorales, quamvis Subdiaconi, vel Diaconi sint, non sedebunt, sed toto tempore Officii semper ante odeum in pedibus persistent, in quo loco ad *Magnificat*, & ad *Benedictus*, & *Nunc dimittis*, in Choros hinc inde divisi se mutuo respicient, ita ut semper stent, præterquam ad Martyrologium, & Epistolam, & Lectiones Matutini, & Lectionem Completorii. Finito psalmo, ad medium postremi versus, omnes qui sedent, surgent, & ad *Gloria Patri*, detegent capita, & manicas demittent.

In Choro magnam membrorum, & sensuum disciplinam observabunt, non ad sedes inclinati, neque cubitis ad sedilium divisoria fulti, vel manibus in eadem extensis; & quando sedebunt, elevabunt Superpellicea, ne super illa sedeant; nec illis abstergant sudorem, aut alias res mundent. Nec tempora caloris ventulum sibi per illa, tanquam flabella, facient. Et nemo manicas collo circum volvet, si non patiatur notabilem infirmitatem. Præses curabit, ut omnes illæ cæremoniæ inviolabiliter observentur, & statim puniat rebelles, ipsos illius Horæ distributionibus privando, super quo oneratur ipsius conscentia.

Omnes quotquot non accesserint ad *Gloria Patri* primi Psalmi aliarum Horarum, & qui non intersunt principio versus, *Quadraginta annis &c.* perdent distributiones illius Horæ, cui sic deerunt.

Dum celebratur Officium in Choro, nemo sæcularium illuc intrommittatur, præter Proregem, Gubernatoram, vel Auditores Regios, supremum Judicem Regium, Fiscales, supremos Ministros justitiæ, sacræ Inquisitionis, vel Tribunalis Regii, Dominas titulares, aut horum filios, Prætorem ordinarium hujus Urbis, Commendatores Ordinum Militarium, aut Equites Principales.

Præbendarii perpetuo manebunt in suis sedilibus; nec sua cuiquam cedant, præterquam personis in superiori regula comprehensis. Quod si conveniant Prælati Religionum, dabun-

tur sedilia tantummodo Vicariis Generalibus, Visitatoribus, Commissariis, Provincialibus, & Prioribus, Commendatoribus, & Rectoribus hujus Civitatis, & non alteri personæ Conventuum. Et Præbendarii nullo modo relinquant sedilia sua, eundo ad sedendum ad scamna, vel subsellia Chori. Poterunt tamen in Choro esse laici, qui sunt Cantores, vel alioquin ministeriales.

CAPUT III.

De silentio.

Et quia totus decor cultus Divini consistit in observatione silentii, de re nulla loquentur in dicto Choro, dum dicitur Officium; sed omnes magna attentatione cogitabunt, & advertent ad illa quæ dicuntur. Et Præses magnam adhibebit curam, ut servetur silentium; & hoc super omnia zelare debent. Prima vice qua quis locutus fuerit, postquam ad Horas intraverit in Chorum, fiet ei signum, quo moneatur ut sileat, & secunda vice fiet signum, punctatori Chori, ut illum privet pensio illius Horæ, & hoc irremissibiliter; super quo ipsius conscientiam stricte oneramus.

Item dum dicitur Officium, nulla persona legat, vel subscribat literis, nec scribat in Choro. nec in eo fiant computus, nec distributiones, nec tractetur calamus, excepto punctatoris ad puncta in Libro signanda; & si aliquis laicus sit in Choro, nullus Beneficiarius, vel famulus ipsum a loquendum accedat. Et si Præses aliquem admonuerit, ut abstineat a loquela, si obedire noluerit, puniatur privatione stipendii integræ Horæ.

Item non permittet Præses, ut in Choro sint joci, risus, nutus, vel aliæ res indecentes; nec ut ex uno Choro in alterum mittantur nuncia, nec mutant locum, transeundo de uno in alterum, nec ullus peculiariter oret, vel cum libro, vel absque illo; sed omnes cantent, & attendent aliis cantantibus, quando cantandum erit. Curabit etiam Præses, ut omnes ibi debito modo se gerant, & inobedientes punientur privatione stipendii unius Horæ, vel amplius, juxta rationem demeriti, & qualitatis delicti.

CAPUT IV.

Quando standum in Choro.

Stabunt recti per totum Officium Dominæ nostræ, etiam ad Lectiones ejusdem Officii. Item in principio omnium Horarum post signum a Præsida datum, usque dum absolvetur *Alleluia*, vel, *Laus tibi Domine*, ut ad Invitatorium, & Hymnos, & quando dicitur *Gloria Patri*, usque ad *sæcula sæculorum, Amen*. Et ad Capitula, & Responsoria brevia, & ad Orationes, & Lectionem Evangelii in Matutino. Ad Symbolum *Quicumque vult*. Ad Canticum, *Te Deum laudamus*, & *Magnificat*, & *Benedictus*, & *Nunc dimittis*. Ad preces quotidianas, & quando dicitur *Confiteor Deo*, & *Misereatur vestri*, & *Indulgentiam*, & *Misereatur tui*, debet stare Prælatus, dum dicuntur, & ad *Pretiosa*, & Antiphonas, quando cantantur. Et sic pariter ad primas benedictiones, & ad omnia illa quæ dicenda sunt per Prælatum, quamvis ipse sedeat, & Chorus alioquin genuflectat. Ad Psalmum, *Ecce nunc benedicite Dominum*, & ad *Laudate Dominum*, & ad *Laudate pueri Dominum* usque ad versum, *Sit nomen Domini benedictum*, inclusive, & universaliter quoties cantant cum nota punctata. Quod autem spectat ad cæremonias Missæ, quando debeant stare, sequentur Rubricas novi Missalis, & laudabiles consuetudines hujus sanctæ Ecclesiæ.

CAPUT V

Quando sedendum.

Sedebunt ad omnes Psalmos Horarum majorum, exceptis dictis in Capitulo præcedenti, ad quos debent stare. Debent similiter sedere, quando leguntur Lectiones in Matutinis, & Responsoria, & Versus, qui dicuntur in tono, & ad Versus Responsoriorum, quæ cantantur, & ad Martyrologium, & ad Lectionem Completorii *Fratres sobrii*, & ad absolutionem Capituli Primæ, & ad totum fere Officium Defunctorum, & ad Canticum Graduum, & ad Epistolam, & Prophetias. Et quod ad Missam pertinet, debent sedere juxta Rubricas novi Missalis, & laudabiles consuetudines hujus Ecclesiæ.

CAPUT VI.

Quando genuflectendum.

Quando recitantur Psalmi Graduales debent flectere utrumque genu ad *Kyrie eleison*, & reliqua quæ sequuntur, ut notatur in Rubricis ipsorum Psalmorum Gradualium; & pariter genuflectere debent ad Psalmos Pœnitentiales, & Litanias in Feriis sextis Quadragesimæ, quando fit Officium de Feria, ut notatur in Breviario; quemadmodum in Feriis Adventus, Quadragesimæ, & Quatuor temporum. In Laudibus, & aliis Horis dicuntur preces flexis genibus, si non sit Festum de quo fiat Officium; ad quas preces identidem genuflectis Hebdomadarius usque ad versum, *Dominus vobiscum* ante orationem, & reliqui chorales persistunt in genibus usque ad versum *Benedicamus Domino*, post orationem, ut in Breviario notatum est; ut etiam genuflectent in Officio Defunctorum, juxta præscriptum Breviarii. Item genibus flexis dicent Antiphonas Dominæ nostræ, quæ dicuntur post Horas, nisi tempore Paschali; & ad orationes dictarum Antiphonarum surget Hebdomadarius ad eas dicendas, ut notatur in Breviario. Debent etiam genuflectere ad *Pater noster*, quod dicitur in fine Officii Divini.

Item ad Confessionem Primæ, & Completorii, si Prælatus adest, debet Chorus genuflectere; & Prælatus ipse ad Confessionem dicendam debet se erigere in pedes, ut similiter ad *Indulgentiam*, & *Misereatur vestri*, & *Misereatur tui*, & *Indulgentiam*. Sed quando Prælatus non fuerit præsens, debent omnes ad illa stare.

Debent etiam genuflectere ad Versum, *Te ergo quæsumus*, usqua ad Versum, *Per singulas*

gulat diet, exclusive; & ad integrum Hymnum, *Ave maris stella*, & *Veni Creator Spiritus*, & *O crux ave spes unica*, & ad benedictionem, qu am dat Prælatus in *Magnificat* ad Versum, *Quia respexit humilitatem ancillæ suæ*, & in Completorio, sub illius finem, cum dicetur, *Pater noster*, *Ave Maria*, & *Credo*, & non surgent a genuflexione, donec Prælatus fecerit signum.

Dictæ genuflexiones cessent inter Pascha, & Pentecosten. Et quod ad Missam attinet circa genuflexiones, observabunt Rubricas Missalis, & laudabiles consuetudines, quæ erunt in usu.

CAPUT VII.

Quando se convertunt ad Altare.

Stetur versa facie ad Altare postquam Præses fecit secundum signum, usque dum absolvetur *Alleluja*, vel *Laus tibi Domine*, ad omnes orationes, quæ dicuntur in Officio, & in Missa, & ad Evangelium. Et Hebdomadarius vertit se ad Altare, quando dicit Capitula, & benedictiones Matutini, tam diei, quam Dominæ nostræ.

CAPUT VIII.

Quando deponenda bireta, & manicæ demittenda.

Aperient capita, & manicas demittent, quando Chorum intrant, & exeunt, dum reverentiam faciunt versus Altare majus, & cum dicitur *Pater noster*, & *Gloria Patri*, & ad ultimum versum Hymnorum, & ad orationes Officii majoris, & minoris, & ad *Magnificat*, *Benedictus*, & *Nunc dimittis*, & ad Symbolum Athanasii, *Quicumque vult salvus*. Et ad initium *Gloria in excelsis*, & quoties unusquisque Intonat cantum, vel aliquid solus dicit cum socio. Et dimittent manicas ad *Alleluja* cum suo versu, non tamen inter Pascha, & Pentecosten ad primum *Alleluja*, quia tunc dicitur loco Gradualis. Demittuntur manicæ etiam in Missa majori ad *Pax Domini*, donec Sacerdos communicet.

Illi chorales qui non sunt Sacerdotes, semper assistunt Choro sine biretis, nisi sint Beneficiarii. Poterunt tamen illa in hyeme gestare, & qui notoriam infirmitatem patiuntur, poterunt ad omnes Horas portare bireta. In omnibus Processionibus dimittuntur manicæ.

CAPUT IX.

Quando inclinanda capita.

Inclinant capita versus majus Altare, quoties cum licentia transeunt ab uno Choro ad alterum, & quoties absolvunt versum, vel aliud quippiam in Choro, & quoties pronunciatur sanctum Nomen Dominæ nostræ Virginis Mariæ, vel Sancti, de quo fit Officium, & quando in Invitatorio dicitur, *Venite adoremus*, *& procidamus ante Deum*; & *Suscipe deprecationem nostram*. Et quod ad Missam pertinet, servabuntur Rubricæ Missalis.

CAPUT X.

Quando cantandum Officium, & quando dicendum tono simplici.

Matutina, & Laudes cantantur tota in solemnitatibus Nativitatis, Resurrectionis, & Pentecostes, & Corporis Christi, & in die Ascensionis, & in diebus Nativitatis, & Assumptionis Dominæ nostræ, S. Joannis Evangelistæ, & S. Petri, cantabunt solummodo Invitatorium, Hymnos, Lectiones, & *Te Deum laudamus*, & Capitulum *Benedictus*, & orationem.

Pariter etiam cantari debent Prima, Tertia, Missa major, Vesperæ, & Completorium. Et simplici tono recitari Officium parvum Dominæ nostræ, & Defunctorum, & Psalmi Pœnitentiales, & Graduales temporibus suis, cum juxta Regulas Breviarii dicendi fuerint; ita ut in diebus duplicibus, & semiduplicibus Prima cantetur mane, & Tertia ante Missam majorem etiam cantetur; & post Missam majorem recitetur Sexta in tono, & Nona pariter in tono, post meridiem ante Vesperas, & Vesperæ, & Completorium cum cantu.

In Festis simplicibus dicitur Tertia in tono, & Sexta ante Missam cantetur; & ipsa pariter Missa cantetur post Sextam. Et post Missam Nona dicetur in tono, & Vesperæ, & Completorium a meridie cantantur omni tempore. In diebus Vigiliarum, Quadragesimæ, Adventus, Prima cantetur, & Tertia, & Sexta recitantur; quod intelligitur in Officio feriali Nona vero tunc cantatur ante Missam majorem. Et in Quadragesima Vesperæ cantantur ante meridiem, & Completorium similiter vesperi cantetur. In Dominicis autem, & Festis dicantur ut supra præscriptum est.

CAPUT XI.

Quibus horis Ministri Altaris debent ire ad Missam.

Debent ad Chorum convenire ad Horam, quæ dicitur immediate ante Missam majorem, unde exibunt associati a Presbytero; ante quem e Choro ad Sacristiam debent præcedere Portionarius Diaconus per septimanam designatus, & Subdiaconus, & bedellus cum pertica, & duo Sacristani, & duo Juvenes choralea.

Cum appulerint ad Sacristiam, Sacerdos, & Diaconus, & Subdiaconus lavabunt manus in fonte qui ibi parari debet, tergendo manus in linteo, qui ad eundem effectum sit semper paratus, & Sacristani cum Acoluthis assistent ad induendum Sacerdotem, & Ministros Diaconum, & Subdiaconum, cum magna cura, ut sint bene vestiti, & ornati; & servent altum silentium in Sacristia, cujus rei peculiarem curam geret Sacrista, & quod illuc nullus laicus intret, sed ut observetur silentium, & magna disciplina.

Cum omnes Ministri Altaris majoris fuerint parati, & inchoatus fuerit in Choro Versus Introitus Missæ, tunc egredientur hoc modo; in antecessum ibit bedellus, post hunc Sacrista cum thuribulo, & post eum Acoluthi cum candelabris, quos sequentur Subdiaconus, & post ipsum Portionarius Diaconus, ac demum Presbyter; omnes tres junctis manibus, & capite tecti, etiam Subdiaconus. Nullus super Altare collocet biretum, aut aliud quippiam. Nec ullus Ministrorum ad Altare portet librum ad recitandum, nec votivas preces ullatenus ibi re-

eitent , sed omnes attendent ad illa quæ dicuntur , & aguntur , vel dicenda , & agenda sunt in officio Missæ .

Quod ad Missæ cæremonias pertinet , Prælato ibi præsente , vel non præsente , vel quando Prælatus ipse celebrat , ut serventur Rubricæ Missalis , & Brevia in eo contenta , & Pontificale . Item quando sedendum , surgendum , genuflectendum , & qua hora dicenda sit Missa major , & post qua Horas Canonicas , videatur idem Missale .

Circa *Asperges* , & *Vidi aquam* , servabitur regula Missalis , & Motus proprius Gregorii XIII qui habetur in fine ejusdem Missalis ; & quando aspergendus est Chorus , fiet forma sequenti . Presbyter cum suis Ministris , & bedellus cum Acolythis ibunt ad Chorum ad aspersionem , observando ordinem Missalis . Et quando Prælatus , vel alia persona insignis celebrabit Missam , servabitur in aspersione ordo ejusdem Missalis .

Finita Missa, Presbyterum qui celebravit, alii comitabuntur a Sacristia ad Chorum, eodem ordine , & modo , quo ipsum prius duxerunt a Choro ad Sacristiam .

Organo nunquam inchoantur *Kyrie eleison* , quæ semper cantari debent ; & quando organum adhibetur , debent ipsorum quinque cantari per Chorum , & quatuor tantum organo relinqui . Primus versus *Gloria in excelsis* , debet cantari a Choro , & organum , quando exercetur , vicissim respondere ; & nunquam incipietur ab organo , sed a Choro . Et quando fit cantus organicus , non resumunt organa primum versum , nec ad ipsum pulsantur ad *Deo gratias* , quod dicitur post *Benedicamus Domino* , & post *Ite Missa est*; & ad inchoandum *Credo* , nunquam pulsantur organa .

CAPUT XII.

De Matutinis , & Laudibus .

Finito ultimo sonitu tintinnabuli *agnijon* , cum Hebdomadarius recitavit *Pater noster* , *Ave Maria* , & *Credo* ; stans erectus in sua sedili , versa facie ad Altare , & dimissis manicis Superpelliceí , dicet alta voce *Domine labia mea aperies* , signando sibi os signo Crucis , ac data per Chorum responsio, iterum se signando a fronte usque ad pectus , eodem tono dicet , *Deus in adjutorium* , & illa t bus omnibus respondebit Chorus continuo usque ad *Gloria Patri* , & *Alleluja* , vel , *Laus tibi Domine* , pro ratione temporis .

Invitatorium inchoabunt Pluvialibus induti duo , quatuor , vel sex , si tot fuerint ; vel quatuor , duo , aut sex Præbendarii , pro ratione solennitatis . Si fuerit Festum quatuor Pluvialium , omnes simul incipient Psalmum , *Venite exultemus* , & continuabunt usque ad *præoccupemus faciem ejus* , & deinceps post hanc partem duo tantum ex paratis Pluvialibus dicent reliqua usque ad finem illius Psalmi , Choro Invitatorium repetente .

Omnibus in pedes erectis , illi Pluvialibus induti inchoabunt Hymnum , & Chorus uterque alternatis versibus prosequetur . Finito Hymno , iidem Pluvialibus induti , intonabunt primam Antiphonam Nocturni ; & si fuerit Festum duplex , totam simul cum Choro continuabunt , & ipsi intonabunt primum Psalmum usque ad medium versus . Postea duo ipsorum , qui fuerint ex parte adversa Hebdomadario , commendabunt secundam Antiphonam duobus Præbendariis Chori sui ; qua finita , ipsimet intonabunt secundum Psalmum . Et hoc ordine commendabunt omnes reliquas Antiphonas, & Psalmos trium Nocturnorum Si autem Festum fuerit duorum Pluvialium, eundem ordinem observabunt , præterquam quod tunc unus hinc, & alter inde , in alterutro Choro commendet Antiphonas ad suam partem pertinentes . Præbendarius autem cui commendabitur , intonabit ipsam ; & qui commendavit , intonabit Psalmum usque ad medium versus ; & Præcentor inchoabit Hymnum , & Psalmos .

Finito tertio Psalmo, & ejus Antiphona , parvi Cantores duo , vel unus , juxta rationem solennitatis , dicent versum retro magnum pluteum. Et Hebdomadarius stans in suo sedili statim incipit *Pater noster* , sicut in initio , & versum , *& ne nos* , in tono alto , & absolutionem , & ad quamvis Lectionem , cum eam lecturus petierit per verba , *Jube Domine benedicere* . Et eundem ordinem servabit in reliquis Nocturnis .

Versum primi Responsorii in Festis valde solennibus dicent simul omnes induti Pluvialibus , & versum secundi , tertii , quarti , quinti , sexti , & septimi Responsorii , duo tantum; & versum octavi totus Chorus , & Pluvialibus induti tenendo virgas in manibus ; & si fuerint duo parvi Cantores , dicent secundum versum .

In Festis non adeo solennibus , omnium Responsoriorum versus dicent Præbendarii , singuli singulos pro suo Choro ; & quando nullus erit indutus Pluviali , omnia ista dicent Præbendarii ; & si fuerit aliquis parvus Cantor , dicet secundum versum .

In duplicibus valde solennibus primam Lectionem leget unus Portionarius , secundam unus Canonicus , & tertiam una Dignitas , quartam unus Canonicus , quintam unus Canonicus , & sextam una Dignitas , septimam unus Canonicus , octavam una Dignitas , & nonam Prælatus , vel Hebdomadarius . Et cum Prælatus lecturus sit Nonam , petet benedictionem dicendo , *Jube Domne benedicere* , & nemo respondebit ; sed post breve intervallum Chorus dicet , *Amen* . Et si non fuerit Festum tam solenne , octavam leget unus Canonicus , & nonam Hebdomadarius .

In diebus ferialibus , & Vigiliis , & in Feriis Quadragesimæ , Quatuor Temporum , & Rogationum , primam Lectionem leget Portionarius , secundam Canonicus , & tertiam Dignitas .

Finitis Lectionibus , illi qui erunt induti Pluvialibus incipiunt Hymnum , *Te Deum laudamus* . Et si fuerit Festum simplex , vel Feria , incipiet Præcentor , & prosequetur Chorus , omnes in pedes erecti .

Laudes .

Finito Hymno, Hebdomadarius stans in suo sedili , solutis manicis , & signando se , incipiet , *Deus in adjutorium meum intende* , & respondebit Chorus usque ad finem *Gloria Patri* ,

tri, & Pluvialibus induti, si fuerint, vel si non fuerint, ipsi Præbendarii intonabunt, & dicent primam Antiphonam; & si fuerit duplex, dicent totam, & intonabitur primus Psalmus ordine consueto in hac Sancta Ecclesia.

Dicto quinto Psalmo cum sua Antiphona, Hebdomadarius, quando Matutinæ cantabuntur, eadem corporis compositione, qua cœperat, dicet Capitulum, eoque finito descendet ex Choro, solutis manicis Superpellicei, & plicata ad brachium ibit ad Sacristiam pro Pluviali, cum comitatu in hac Sancta Ecclesia solito, deponendo biretum, & faciendo humiliationem Prælato, si adfuerit in Choro, & si non, versus Præbendarios; & interim dum revertitur ad Chorum, Cantores incipient Hymnum, & continuabitur a Choro, & organo; & in ejus fine duo juvenes chorales, vel duo Cappellani dicent versum; cui cum respondebit Chorus, tunc illi qui Pluvialibus induti fuerint, vel Præcentor intonabit Antiphonam ad *Benedictus*, & Cantores finita Antiphona incipient Canticum *Benedictus*, ad quem omnes ad stabunt; & nunquam inchoabitur per sonitum organi.

Cum intonatur Canticum *Benedictus*, Sacerdos cum solita comitiva exit a Sacristia, & incensabit Altare, ac deinde perget ad Chorum, & incensabit Prælatum, & Chorum, & finita incensatione, & Antiphona, dicit orationem, & terminantur Matutinæ, & Laudes cum Antiphona Dominæ nostræ quæ tempori conveniet, toto Choro illam submissa voce, & Presbytero similiter orationem recitante.

Quod ad Matutinas, & Laudes in nocte Nativitatis attinet, præsente Prælato, observabitur ordo præscriptus in Pontificali.

Organum nunquam inchoabit *Benedictus*, sed Chorus.

CAPUT XIII.

De Prima.

Hebdomadarius ad Horas minores destinatus, observando eundem ordinem, & corporis compositionem, quæ in Matutinis diximus, recitatis *Pater noster*, *Ave Maria*, & *Credo*, incipiet versum, *Deus in adjutorium meum intende*, & continuabit Chorus, ut ante diximus, usque ad Hymnum, quem inchoabit Præcentor, & Chorus alternis versibus prosequetur, & Antiphonam intonabit unus parvus Cantor ad latus plutei, vel si solemnitas exegerit, ut ab uno Beneficiato incipiatur, qui ante præmonebitur ab eo qui habet officium commendandi, ille eam intonabit erectus in pedes, solutis manicis, & facie versa ad Altare, cum libro in manu, quem postea dabit illi qui ei commendavit Antiphonam, & hic eam recipiendo faciet profundam humiliationem.

Primum Psalmum inchoabit Præcentor, & omnes Psalmi per ambos Choros alternis versibus continuabuntur, stantibus singulis in suis locis cum magna disciplina, ac decentia, vel sedentibus, exceptis diebus Dominicis, in quibus dicendum erit, *Quicumque vult*, quod stantibus omnibus dici debet; & finitis Psalmis, totus Chorus dicet integram Antiphonam.

His absolutis, Hebdomadarius illico solutis, ut dictum est, manicis, & versus ad pluteum, quem cum libro juxta suam sedem habebit, pronunciabit Capitulum, & Choro respondente *Deo gratias*, duo parvi Cantores, vel unus, pro ratione solemnitatis diei, dicent Responsorium breve cum suo versu, omnibus in pedes erectis. Et si fuerit Festum duplex, Hebdomadarius dicit orationem eodem loco, eademque compositione corporis, quibus dixit Capitulum.

Tempore Adventus, cum gestabuntur Cappæ, semper quoties Hebdomadarius Capitulum, orationem, vel aliud ad ipsius Officium pertinens solus legerit, debet demittere angulos Cappæ; & cum illa indutus procedit a Sacristia ad Chorum cum Ministris, debet capitium Cappæ in suo capite gestare, & sic etiam reliqui Beneficiarii, observando, ut anguli Cappæ soluti deorsum pendeant quoties intonant Antiphonam, Psalmum, vel dicent aliquem versum; & Canonicus assistens id ipsum faciet, præsente Prælato, quando accedet ad ipsum. Et quando non sunt Cappæ in omnibus his actionibus demittent manicas Superpellicei, cum uno gyro circa brachia.

In diebus precum, qui non sunt feriales, ut sunt illæ quæ dicuntur ad Laudes, debent simul cum Confessione stando recitari, & capita parumper ad Confessionem inclinando; sed quando preces erunt feriales, debent in eis genuflectere usque ad finem orationis, quam recitabit Presbyter erectus in pedes, & ea finita, dicetur Prima Dominæ nostræ, & finita oratione, cum nihil amplius dicendum restat, pronuntiabitur Martyrologium, & statim post incipiet *Pretiosa* cum omnibus suis versibus. Et absoluto tertio dicitur oratio *Dirigere*; qua finita aliquis parvorum Cantorum petet benedictionem pro Lectione brevi, eamque elata voce dabit Presbyter. Post *Tu autem Domine*, dicto *Deo gratias*, Hebdomadarius absolvet Primam.

CAPUT XIV.

De Tertia, Sexta, & Nona.

In tribus parvis Horis observabitur idem ordo, qui in Prima, excepto quod in principio dictis *Pater noster*, & *Ave Maria*, tantummodo Hebdomadarius incipiet, *Deus in adjutorium meum intende*, & Præcentor intonabit Hymnum, quo per Chorum alternatim finito, intonabit Antiphonam ille, ad quem spectabit. Et cum fuerint preces, recitabuntur flexis genibus, ut dictum est, pro ratione temporum.

CAPUT XV.

De Officio Dominæ nostræ.

Officium Dominæ nostræ dicetur diebus consuetis in hac Sancta Ecclesia, & recitabitur totum

totum toto summisso, excepto Hymno *Ave Maris stella*, & Versu *Quia respexit*. Ad quæ omnes debent genuflectere, ut fert consuetudo hujus Sanctæ Ecclesiæ.

Matutinum, & Laudes Dominæ nostræ debent dici ante Matutinum Officii majoris, ut & Vesperæ ante Vesperas majores; reliquæ vero Horæ alternatim, ita quod post quamlibet majorem dicatur una Dominæ nostræ, hoc modo: Prima post Primam, & sic in Tertia, Sexta, & Nona, idem observabitur ordo.

CAPUT XVI.

De Vesperis præsente Prælato.

Quando Prælatus interfuerit Vesperis, tunc sex, quatuor, vel duo, Cappis, seu Pluvialibus induti, venient ordine in hac sancta Ecclesia ufitato, præcedente bedello, & post ipsum duo parvis Cantoribus, cum suis virgis, quot fuerint alii Cappis induti, & in pavimento inter utrumque Chorum facient humiliationem Sanctissimo Sacramento depositis biretis, & cum accesserint ad sua loca, facient humiliationem versus Prælatum, & Hebdomadarius, qui dicturus est Vesperas, cum ea compositione, quam in Matutinis præscripsimus, humiliet se versus Prælatum, in signum, quod petat ejus licentiam; & versa facie ad Altare dicat, *Pater noster*, & *Ave Maria*; ac deinde incipiat, *Deus in adjutorium*. Et respondet Chorus, ut dictum est.

Qui Pluvialibus induuntur, commendabunt Antiphonas, Beneficiariis, Præbendariis, Canonicis, & Dignitatibus; & ipsi sua sceptra in manibus gerentes, stantesque in medio Chori intonabunt primum Psalmum usque ad medium versus. Secundam Antiphonam commendabunt duabus Dignitatibus duo cappati alterius Chori non hebdomadalis. Tertiam item duo cappati alterius vicissim Chori, duobus Canonicis antiquioribus; quartam similiter ex altera parte duobus Portionariis integræ portionis, & quintam duobus mediæ portionis.

Absolutis Psalmis, & Antiphonis, Presbyter demissis manicis eadem compositione corporis, qua incepit, & versa facie ad pluteum, quem ante suam sedem cum libro habebit, leget Capitulum, eoque finito descendet de sua sede, & facta humiliatione adversus Prælatum, procedet ad Sacristiam cum solita comitiva, per ordinem supra ad Laudes dictum.

Chorus interea cantabit Hymnum, & duo parvi Cantores dicent versum retro pluteum ad ejus latus, cum fuerit unus solus; & mox, qui Pluvialibus induti sunt, cum sceptris in manibus intonant Antiphonam ad *Magnificat*. qua finita, si fuerit Festum duplex, iidem pluvialigeri cum Choro simul incipient *Magnificat*, & ibunt versus Prælatum, & ponent se in corona circa subsellium pedum ejus, ante ipsum, & omnes Beneficiati stantes in suis ordinibus componentes se pariter in circulum cum Prælato, versa facie ad ipsum, aliquantum extra sua sedilia, usque dum finiatur totum Canticum, ad quod cantandum ipsum juvent pluvialigeri; nec vadant ad sua loca, nec Beneficiati sint plane in sedilibus suis, donec Prælatus det benedictionem.

Non præsente autem Prælato, dicent Canticum alternis versibus illi, qui gerunt Pluvialia.

Quando Hebdomadarius exit e Choro ad incensandum Altaria ad Magnificat; *& quinam eum comitentur.*

Post dictum Capitulum, præsente Prælato, Hebdomadarius, facta versus ipsum humiliatione, exit e Choro comitatus a pluvialigeris, Sacristanis, bedello, & juvenibus choralibus, & Sacellanis, & Sacerdotibus, qui per Præsidentem ad id fuerint designati, & procedit ad Sacristiam, ubi datur ipsi Pluviale, quo amictus inde cum eodem comitatu perget præcedentibus Acoluthis cum duobus candelabris, & Sacristanis cum duobus thuribulis, & appulsus ad infimum gradum Altaris, facta inclinatione, & humilatione, flexis genibus, surget Presbyter, & accepto thuribulo ex manu unius pluvialigerorum incensabit, faciendo humiliationes juxta præscriptum Missalis; & postquam incensaverit Altare majus, incensabit Altaria collateralia. Quo facto intrabit Chorum, & ex parte sua Chori ascendet primum sedile, ibique cantabit orationem juxta morem hujus Sanctæ Ecclesiæ, ac dicto *Benedicamus Domino*, redit ad Sacristiam cum eadem comitiva, ibique exuti redeunt ad Chorum in suis Superpellice is, ad dicendum completorium.

Ordo incensandi Chorum.

Ad accessum Presbyteri ad Chorum Præsidens descendens de suo sedili accipiet thuribolum, & incensabit Prælatum, & facta ex utraque parte reverentia, ascendit ad suum locum, & thuriferarii incensant prius Presbyterum, & post hunc pluvialigeros, & assistentes, & mox Beneficiatos, ac deinde reliquos, qui ad hanc actionem llabunt; & si quis non surrexerit, non incensetur. Deinde finita Antiphona Presbyter dicat orationem, & commemorationes, si fuerint dicendæ, & absolvent, cum *Benedicamus Domino*, cui semper voce, & non organo respondebitur. Post hæc statim Presbyter faciat suam humiliationem versus Prælatum, & perget ad Sacristiam, cum reliquis pluvialigeris, & comitibus, sicut venit, facta ab omnibus humiliatione versus Prælatum.

Si Prælatus dederit benedictionem, cantetur, & cum non sit cantanda, non pronunciet illam solenniter.

Cum non interfuerit Prælatus, servetur idem fere ordo, exceptis humiliationibus, & circulis; quæ, si non fuerit præsens, non fient. Et Canticum *Magnificat* dicetur alternatis versibus inter pluvialigeros stantes in suis locis; & quando non erunt qui gestent Pluvialia, unus parvus Cantor intonabit Antiphonas, & Præcentor incipiet Psalmos, Hymnos, & *Magnificat*. Et quando dicendæ sunt preces ad Laudes, & Vesperas, debent flexis genibus dici. Et quoties fit incensatio in Vesperis, debet etiam fieri in Missa, ad minus sit dum elevatio.

Quan-

Quando faciet Offi cium Pontificaliter, servetur ordo Pontificaliter, ut etiam quando interierit Vesparibus solennibus.

CAPUT XVI.

De Completorio.

Absolutis Vesperis, ille, cui commendata fuerit lectio brevis, accedet ad pluteum, ac demissis manicis, uti diximus, dicat lectione n Completorii, petita prius benedictione, cui respondebit Hebdomadarius. Finita lectione, & responso per Chorum *Deo gratias*, Hebdomadarius submisso tono dicet *Adjutorium nostrum*; & *Pater noster* dicatur secreto, & Confessio tono submisso, dum non sit præsens Prælatus; nam si fuerit, tunc *Adjutorium*, & Confessio dicuntur alta voce, & *Pater noster* secreto, ad quæ non præsente Prælato omnes stabunt; & præsente genufl ctent, ut dictum est; & Canonicus inchoabit cantu *Converte nos Deus*, & *Deus in adjutorium*, & Chorus ad utrumque respondebit prosequendo unum, & alterum. In tono reliquo servabitur ordo aliarum Horarum, præterquam quod ad quartum Psalmum, & ad Canticum *Nunc dimittis*, Præbendarii debent facere circulum, ut prius dictum est ad *Magnificat* in Vesperis. Cum Hebdomadarius prius intonuerit Antiphonam *Salva nos*, quam in fine Cantici dicet universus Chorus, & si fuerint preces feriales, eas dicent genuflexi, & si Dominicales, erecti in pedes, & Hebdomadarius dicat orationem cum *Dominus vobiscum*, & *Benedicamus Domino*. Et mox genuflexi omnes, vel pro oratione temporis in pedes erecti, dicent unam ex assignatis Antiphonis B. Virginis, & Hebdomadarius dicet orationem, utramque submisso tono, & absolvit dicendo *Divinum auxilium*, & postea *Pater noster*, *Ave Maria*, & *Credo in Deum*.

Salve, quod dicitur diebus sabbathinis, dicitur inferius in Ecclesia ante Imaginem Dominæ nostræ, juxta priscam consuetudinem hujus Sanctæ Ecclesiæ.

Nunc dimittis nunquam incheatur sono organi, sed viva voce Chori, & organum postea alternis versibus respondet.

CAPUT XVIII.

De Officio Defunctorum.

Si Capitulum invitatum fuerit ad celebrandas exequias, poterit ire ad funera principalium personarum. Et qui illos invitatum venerint, præmoniti, & i tructi sint, quod Capitulum de jure, & ex fundatione hujus Sanctæ Ecclesiæ non teneatur egredi ad funera, vel exequias ullius; & quod si velint, ut Capitulum sumat laborem assistendi ipsorum funeribus, vel celebrandi ipsorum exequias, hoc fit ad ipsos honorandos.

Cæterum, quod ad Prælatom, & Præbendarios hujus Sanctæ Ecclesiæ pertinet, servetur, & adimpleatur consuetudo, quæ extat, ipsos gratis tumulandi.

Quando morietur Prælatus, vel Præbendarius hujus Sanctæ Ecclesiæ, Capitulum gratis celebrabit ipsius exequias cum omni possibili solennitate. Et quando morietur talis Prælatus, vel Præbendarius, quilibet aliut ex Præbendariis debet celebrare, vel ab alio celebrari facere tres Missa pro Prælato, & idipsum faciet Prælatus superstes pro singulis Præbendariis, qui morientur; quod intelligi debet de Prælato, & Præbendariis, qui sunt, vel fuerint actualiter, vel eo tempore possessionem inibunt. Et in funere Prælati, & Præbendariorum, & in eorum die anniversario dicentur tres Nocturni, & Missa cantata cum Diacono, & Subdiacono, ac dum dicuntur Nocturni, fit solennis crepitus campanarum vulgu *doble*. Et totum fit gratis, nullo jure, seu emolumento propter hæc exacto. Quoad sepulturam Prælati, & Præbendariorum, observetur laudabilis consuetudo hujus Sanctæ Ecclesiæ, ut nihil omnino accipiatur pro tali sepultura. Et Prælatus poterit eligere quemcumque voluerit locum. Et quando non elegiiet sepulturam, eam ipsi assignabit Capitulum in loco maxime eminenti Sacelli majoris. Præbendarii autem morituris destinabunt sepulturam, quæ ipsis videbitur illis concedenda, interim dum fiet sepultura concamerata sub summo Altari, in qua possint omnes sepeliri.

Aliqua die infra Octavam omnium Sanctorum, Capitulum cantabit unam Missam cum suo Nocturno pro animabus Prælatorum, & Præbendariorum, qui mortui sunt in hac Sancta Ecclesia, nihil omnino propter hoc exigendo.

Et quando Prælatus, vel Præbendarius defunctus, fuerit adeo inops, ut non habeant expensas suorum funeralium in cera, & tumulo, tunc Prælatus, & Præbendarii superstites facient illas expensas de suo proprio cujuslibet.

In omnibus pariter Missis, quas Prælatus, & Præbendarii intra anni decursum celebrabunt, dabebunt in utroque *Memento*, recordari tam Prælatorum, quam Præbendariorum vivorum ac defunctorum hujus Sanctæ Ecclesiæ.

CAPUT XIX.

De Parochis.

Parochi hujus Sanctæ Ecclesiæ ordinarie residebunt in ipsa, & erunt primi, qui intrabunt, & ultimi, qui exibunt ex ea, saltem unus ipsorum, ad hoc, ut si ulit necessarium sit aliquod Sacramentum, facile inveniantur; & quoties non fuerint inventi ad ministrandum Sacramenta, punientur ex arbitrio Præsidentis. Obstricti sunt etiam iidem Parochi, ut hactenus fecerunt, sumere Pluvialia ad Vesperas, in Choro, & Processionibus, cum illis jussum fuerit.

Diebus quoque Dominicis, post Offertorium Missæ majoris, promulgabunt Festa intra septimanam observanda. Et si aliqua charta excommunicationis legenda fuerit, eam leget Sacrista, postquam Parochus promulgaverit Festa.

Parochi dum celebratur Officum in Choro, nullum sepelient, vel faciant ullum Officium cantando, vel aliud quippiam faciendo, quo turbetur Chorus.

Pro-

Providebunt Ecclesiæ Fontibus aquam benedictam, illos singulis diebus Domenicis, & si opus fuerit, sæpius purgando, quam aquam bene lieent die Dominica summo mane, & jubab unt Sacristanis, ut illam statim infundant pilis.

Iidem Parochi Sabbatho Sancto, & vigilia Pentecostes stromatis, & ramis ornate vestient pariter Sacelli Baptismalis; spargendo pavimentum herbis refrigerativis, sitque Sacellum valda mundum, & bene provisum recenti, & munda aqua tantum, & ita mundum, & ornatum servetur Sacellum per integras Octavas Paschæ, & Pentecostes.

In funeralibus observabunt Parochi ordines sibi præscriptos in Constitutionibus Synodalibus circa Jura tunc exigenda.

In omnibus funeralibus majoribus Parochi, & Sacristani interessa tenaantur; in quibus eum de viro fient, in illis non fient plus quam tres functus campanarum, & si de femina, tantum duo. Et si petierint comitivam, Parochus non ducet plure quam sex Sacerdotes, nec ferent ur thuribula; in hoc observando laudabilam, & antiquam consuetudinem, quam hæc sancta Ecclesia habet. Sic etiam ad funeralia, quæ dicti Parochi celebrabunt, non ibit Chorus musicus hujus sanctæ Ecclesiæ. Teneantur etiam ad ea Parochi funeralibus, quibus interfuerit Capitulum; quandoquidem ab illis habent jura sua consueta.

C A P V T XX.

Quando facienda sint Processione cum Pluvialibus.

Debet fieri Processio eum Pluvialibus in die Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, in die Regum, in die Paschæ Resurrectionis, in Ascensione, & in die Pentecostes. In die SS. Petri, & Paulli, in die Dominæ nostræ in Augusto, in die S. Joannis Evangelistæ, & S. Joannis Baptistæ; in quibus Præbendarii tantum, & non alii Pluvialibus induentur. Et in die Palmarum, & in Visitationis Dominæ nostræ, & Corporis Christi, & ad Litanias, & in die Innocentium, & quando fiet Festum Dominæ nostræ de Capacabana. Et quoties fient Processionas generales, Rectores Ecclesiarum Parochialium hujus Civitatis teneantur venire ad Processionem cum suis Crucibus, & facta Processiona redaunt ad suas Ecclesias ad dicendas Missas, & si non accesserint, punientur.

C A P V T XXI.

De Officio Præsidentis.

Præsidens debet primus ad Horas accedere, venit enim mane antequam absolvatur pulsus ad Primam, & cognoscit, an dictæ sint Missæ, quæ ante Primam dicendæ sunt; & si non sint dictæ, statim punit eos, quibus incumbit eas dicere, & prospicit, ut Ecclesia munda sit, præsertim Altaria, & Chorus, qui singulis diebus verri debet, & in æstate rigaris & si sedilia munda sint, quoniam singulis diebus deceti, & purgari debent per Sacristanos Ecclesiæ.

Præses erit genuflexus in suo sedili, ut reliqui exemplum ab illo sumant; & curabit, ut punctator sit genuflexus usque dum inchoetur Officium, & ut omnes intrant Chorum cum silentio. & genuflectant, ac debitas cæremonias observent. Faciet ut nemo sit in Choro absque Superpelliceo, neque eum pileo; & ut nullus induat, vel exuat se Superpelliceo intra Chorum; procurabit ut quisque suum officium pro debito exerceat, tam in Choro quam in tota Ecclesia, & ubicumque Capitulum sua munia exercebit.

Super omnia peculiarem zelum habebit in custodia silentii, hinc enim dependet universum bonum, vel malum servitii Choralis. Quicumque locutus fuerit, primo moneat ipsum ut sileat, & secunda vice qua quis locutus fuerit, faciet signum punctatori, ut ipsum privet fructibus illius Horæ, & cum ducentur rationes, videat an eos privent, ita ut non remittatur ullum punctum ullius defectus quem commiserint.

Et ut observetur silentium, curat ut singuli maneant in suis sedilibus, & ne transeant de uno loco in alterum. Et quantum fieri poterit, dum Chorus non erit plenus, sit semper inter duos quosque unus locus vacuus; sic enim silentium melius observabitur, & Chorus ipse apparebit magis curtus. Et si alicui dixerit, ut se separet, vel quoniam alteri loquitur, vel ob aliam caussam, & non obedierit ei, ille mulctabitur fructu unius Horæ. Magno idemtidem zelo curet, ut quisquam e Choro exeat sub *Te Deum laudamus*.

Faciet etiam ut scamna tempestive collocentur ad audiendum sermones; quæ aptari debent priusquam incipiatur Prima, & ut ad Vesperas, quibus inserviunt pluvialigeri, aptentur scamna cum suis tapetis ante initium Vesperarum. Videat, & provideat, ut in pilis non desit aqua benedicta, & ut singulis diebus Dominicis benedicatur; & universim videat, & provideat, ut singuli suis muneribus debito tempore fungantur.

Non sine magna necessitate concedat, ut aliquis egrediatur e Choro. Videat ut omnes debito habitu, capillis, & corona decenter incedant. Videbit pariter an Parochi in Ecclesia residant cum suis Superpelliceis, & si non sint occupati in suis officiis, faciat ipsos puniri; & similiter quemcumque non observantem supra dicta. Et curabit, ne quisquam celebret in Altari majori, præter Illustrissimum Archiepiscopum, & Dignitates, & Canonicos hujus sanctæ Ecclesiæ.

C A P V T XXII.

De Officio Præcentoris.

Præcentor in Choro semper esto antequam inchoetur Officium. Intonat in omnibus Horis majoribus, & minoribus. In duplicibus majoribus ad Vesperas, & Matutinas intonabit unui cum pluvialigeris, quando ipsi non sunt dexteri. Et quando Matutinæ cantantur, ipse post Completorium providaat quod in eis cantandum fuerit; & pariter post Primam provideat, quod cantandum fuerit in Missa majori, & finita Nona, provideat cantandum ad Vespe-

peras, faciendo ut juvenes chorales adsectant necessarios libros; & hoc antequam inchoetur Officium, quia multum distrahitur Chorus, quando libri inter officia dum adsuerunt; multam curam adhibebit, ut omnes cantent, & quod juvenes chorales cum maximo silentio detectis capitibus semper cantent ante librum; & quod nemo ingrediatur Chorum cum chirothecis, aut galero, quales chirothecas, & galeros ipsis auferre poterit, & de illis pro suo arbitrio disponere. Commendabit Antiphonas, & Lectiones, & reliqua, quae cantari debebant, illis personis, quibus commendanda judicaverit, videatque ut habiles sint. Si juvenes chorales, vel alius Chori Minister ipsi non obedierit, illum deferat Praesidenti, ut per eum castigetur, & puniatur. Nec ullus choralium juvenum in Choro castigabitur verbis, vel tractu crinium. In toto cantu numerum, vulgo *compas*, reget Praecentor juxta Festa, & eorum solannitates; neque quisquam eum mutet, nisi cum Praesidens jusserit, ut velocior tardiorve sit. Quod si alii cuipiam mutandus videatur, is poterit Praecentorem silenter monere. Quicquid intonandum habebit, id intonabit in medio Chori, & neutiquam e suo sedili, nec supra suppeditaneum Sedis Illustrissimi. Quando Praecentor exit e Choro, officium suum commendabit alteri, quem idoneum, & majoris zeli esse judicaverit, ut officium bene praestet. Et ipse quanto minus poterit, & ob caussas tantum necessarias, abesse a Choro conetur; quia totus concentus, & bonitas Chori in Praecentore consistit; & propterea studebit semper adesse. Praecentor habebit curam omnium librorum Chori, & munus illos corrigendi, & emendandi, si id facere sciat. Sin minus, per aliam personam a Capitulo assignandam praestabitur.

CAPUT XXIII.

De Officio Correctoris.

Scholasticus, vulgo *Maestre scuela*, hujus sanctae Ecclesiae, curam habebit, ut Diaconus, & Subdiaconus antequam legant Epistolam, vel Evangelium, illa praevideant coram ipso, ante, vel post dictam Tertiam. Qui pariter Lectiones ad Matutinum lecturi sunt, eas post Completorium coram ipso praevideant, ut & Martyrologium eodem tempore; & universim omnes Lectiones, & Prophetiae, quae in Choro, vel ad majus Altare dicendae sunt, numquam ibi dicentur, nisi prius coram Scholastico, vel eo absente, coram alio, cui ipse id commendaverit, praevideantur. Qui maximam curam geret, ut omnia debito modo dicantur, & pronuncientur.

Et quando quispiam in Lectionibus, vel re alia erraverit, a nemine amendabitur, praeterquam a Scholastico, qui praesens erit, vel eo absente, ab alio cui ipsa id commandaverit.

CAPUT XXIV.

De Officio Cantorum.

Cantores hujus sanctae Ecclesiae obstricti sunt assistere, & organico cantu canere omnibus diebus festis, quae servantur, ad Primas Vesperas, Tertiam, & Missam majorem. Et ad Paschata, & Festa, & diebus Dominicis, & Sabbathis, & ad principales dies Dominae nostrae, S. Joannis Baptistae, SS. Petri, & Paulli, S. Joannis Evangelistae, etiam in secundis Vesperis; & in Matutinis Nativitatis, & Resurrectionis, & in diebus Quadragesimae, in quibus habetur concio, quemadmodum cum dictis Cantoribus ordinatum, & pactum est.

Eodemque modo tenentur, quando erunt funeralia, & sepulturae Praelati, vel cujuslibet Praebendariorum, praesentes esse, & canere cantu organico absque eo quod praeterea quicquam acquirant, vel ipsis detur.

In Ecclesia cantare non poterunt, neque cantent cantu organico in ullis exequiis, vel sepulturis, nisi quando tales exequiae, vel sepulturae celebrabuntur per Capitulum hujus sanctae Ecclesiae. Nec vadant ad cantandum cantu organico ad ullam aliam Ecclesiam, absque petita prius, & obtenta licentia a Capitulo.

CAPUT XXV.

De Officio Organistae.

Qui praeest organis, illa pulsabit omnibus diebus duplicibus, & semiduplicibus, observando consuetudinem, quam tenet haec sancta Ecclesia. Et organum nunquam incipit Hymnos *Magnificat*, *Nunc dimittis*, *Benedictus Dominus Deus Israel*, *Tantum ergo Sacramentum*, nec, *Crux ave spes unica*, nec, *Gloria Patri*, nec, *Kyrie*, quia omnia illa debet incipere Chorus, nec pulsetur ad *Deo gratias*, post *Ite Missa est*, nec post *Benedicamus Domino*; sed Chorus respondebit cantando *Deo gratias*, *Gloria*, & *Credo* non resumet organum; poterunt tamen cantari, & pulsari alternis vicibus, Choro semper inchoante.

CAPUT XXVI.

De juvenibus Chori.

In hac sancta Ecclesia ordinarie haberi debent duodecim juvenes chorales, quocum sex alet Capitulum propriis sumptibus, & alios sex expensis fabricae Ecclesiae. Quibus habenda est lectio cantus, Grammaticae, & aliorum, quae ipsis conveniunt, cum obligatione residendi in Ecclesia toties quoties in ea fiant officia, & debent ante omnes adesse, ad hoc ut tempestive exerceantur in suis muneribus. Toto tempore quo assistunt in Choro, debent in suis pedibus persistere ante pluteum, sine biretis, & demissis manicis Superpelliceì, sine chirotecis, aut pileis in manibus.

Praesidenti, caeterisque Praebendariis, & Officialibus obsequentissimi sunto, valde curiales, & bene morigerati. Praebendarios magna urbanitate, detectisque capitibus, ac demissis manicis alloquentur. Quando Praebendariorum quisquam aliquid ipsis jusserit, id libenter, & prompte facient.

Iidem juvenes cum magna devotione inservient Missis privatis, & ad serviendum pariter sequi debent, quocumque se confert Capitulum; ac dum celebratur Officium, non ibunt ad ullius

ullius exequias, vel funera sine speciali licentia Capituli; quod si iverint, vel negligant officia sua, puniantur ad arbitrium Præsidentis.

Debent ordinibus initiari, ut unusquisque possit servire, & ministerium suum exercere. Grammaticam, & cantieum addiscent, quo poterunt tempore, ante, vel post Horas, & qui ipsos instruit, curere debet, ut continuæ sint Lectiones, altoquin ipsos deferet ad Capitulum, a quo punientur, & compellentur, ut in eis assidui sint.

CAPUT XXVII.

De Officio Bedelli, seu Perticarii.

Bedellus summo mane ad Ecclesiam accedet, & curare tenetur, ne in ea ullus faciat quicquam indebitum, nec sit tumultus, aut inquietudo; & quod nemo cum onere transeat ante Altare majus, eut Chorum. Valde zelare debet, ne in Templo sint colloquia, nec Ecclesiasticorum, vel sæcularium obambulationes, dum celebrantur Horæ. Curam quoque habebit, ne ullus sæcularis ascendat in Presbyterium, & ne quisquam sit inclinatus, vel cubitis innixus Altaribus, nec ullus sedeat verso ad illa dorso.

Quoties Hebdomadarius ad se ornandum pro Vesperis, vel Missa majori procedet a Choro ad Sacristiam, ipsum cum sceptro præcedet. Itemque cum subdiacono ad Epistolam, & cum Diacono ad Evangelium, & quoties Diaconus, vel Subdiaconus eunt ad Chorum præsente Prælato. Præcedet pariter Thuriferarios, quoties eunt eum incenso, & eos qui paeem ad Chorum deferunt, & semper cum omnibus eodem modo redit. Et postquam Hebdmadarius, & Capparii, seu Pluvialigeri, erunt exuti, redeet cum ipsis ad Chorum, & ponet se ante pluteum, ibique exhibeat reverentiam Hebdomadario, itemque semper prope majus Altare, solicite curando, ut omnia servanda serventur.

Bedellus tenetur Ecclesiem accedere omnibus Dominicis, & Festis observandis, ed primes, & secundas Vesperas, Tertiam, & Missam majorem, ad Matutinas item Paschales, & aliorum dierum infra annum, in quibus fit Officium cum solennitate, & omnibus diebus concionum, & omnibus reliquis diebus, in quibus fit Officium solenne.

Debet incedere habitu honesto, mundo, & authoritativo. Convocet Capitulum quoties a Præsidente, vel Capitulo jussus fuerit; & dum hebetur Capitulum, debet assistere extra portam, ne ullus absque licentia ingrediatur, curareque na quisquam auscultet, quæ in Capitulo aguntur, & attendet ibi, ut faciat quicquid Capitulum ei jusserit. Et si officium suum in aliquo neglexerit, punietur ad arbitrium Præsidentis, vel Capituli.

CAPVT XXVIII.

De Sacristanis Ecclesiæ.

Ex fundatione hujus sanctæ Ecclesiæ, ultra Thesaurarium, ad quem secundum eam spectat principalis cura Sacrarii, & rerum ejus, sit etiam Sacristanus, & erunt ordinarie duo, qui in custodia habent res omnes Sacristiæ ipsorum custodiæ commissas, & ordine descriptas; ut ornamenta, supellectilem argenteam, & alias res, quas Ecclesia in suo libro descriptas habet, in quo ipsi suis chirographis eas se recepisse profiteantur, & fidajubeant se omnium rationem cum satisfactione redditurοs.

Sacristani curam habebunt omnium ornamentorum, vasorum, librorum, lampadum, candelabrorum, thuribulorum, situlorum, pilarum, & omnium aliarum rerum. Altaria pro Festorum varietate bene component, eorumque mensas, & pictas tabulas mundas conservent, & singulis septimanis excutiant, & Ecclesiæ Sacella ter ad minus in hebdomada, diebus scilicet Martis, Jovis, & Sabbathi, discutient etiam tapetes, curabunt expurgari ceram, quæ cadit in ornamenta, petendo omnia ed id necessaria ab Oeconomo.

Singulis septimanis apponent mundas, & pallia, & corporalia, & purificatoria ad omnia Altaria, & ad Altare majus bis in septimana, eodemque ordine apponent strophiola, seu mappas ad manus tergendas.

Singulis diebus sabbathinis candelabra omnia, & urceolos diligenter mundabunt.

Omnia ornamenta bene cungesta conservent, & singula in suis locis digesta. Quæ eo die servire debent, tempestive apposita sint in mensa vestiaria, & illa cum servierint, illico reponant. Pro solis Præbendariis ordinarie prompta sint quatuor paramenta pro Missis privatis, quibus nemo alius se paret, nec ponantur in inferioribus mensis, ne alii Sacerdotes illa sibi induant; & advertat quod nemo omnino, ne quidem Decanus, induat se Casula, quæ exponitur pro Missa majori; quia solus ille qui eam celebrat, illa induetur eodem die, nec ullus alius ad Missam privatam.

Die Dominica cujusque septimanæ apponent manutergia munda ad lavatorium, quod in Sacristia fieri jussum est, ut laventur manus.

Curam habebunt pen sendi hosties, & ut sint cendidæ, & subtiles.

Singulis diebus impon ent urceolis tempestive bonum vinum, & aquam recentem.

Lavatorium pro lavandis manibus semper mundum, & bene provisum teneent.

Illis diebus, in quibus erit usus thuribulorum, provideant Sacristani ardentes prunas, quibus incensum infundi possit ed Vesperas, & Missam majorem, videantque ut ipsa thuribula, & naviculæ semper nitida sint, & bono thure trito, & mundo provisa; majores minoresque cereos Altaribus apponent, & monebunt Oeconomum, ut recentes emat

Templum summo mane aperiant antequam pulsetur ad Primam, nec unquam noctu apertum habeant. Chorum item, & Sacella suis temporibus aperiant, & claudant.

Teneant Sacristiam semper mundam, & non incompositam, sed unumquodque in loco suo Et mane pulverem excutiant, antequam dicantur Missæ in Ara majori, vel in aliis Altaribus

Non permittant, ut Sacristi am intrent sæculares, nec ut per eam transeant ad majus

Al-

Altare, nec ut ullus Clericus in ea maneat sine necessitate; sed ut finitis Missis exeant e Sacristia ad hoc ut altum silentium in ea servetur.

Diebus Paschalibus, & aliis Festis principalibus anni, & pro Sepulchro procurabunt peristromata Templi, ad quem effectum Oeconomus dabit ipsis duas personas, quæ eos ad appendenda, & deponenda omnia, quæ apposuerint, juvabunt.

Nullus Sacristanorum, vel alia persona, ponat, vel deponat aliquid in summo Altari, nisi Superpelliceo indutus; atque ipsorum munus erit Calices, & Corporalia apponere, ac deponere in omnibus Altaribus.

Uterque Sacristanus dormiet in Sacristia, in eaque diu noctuque permaneat, ne unquam sui muneris exercitio desit.

Tenetur in Choro residere quoties comitandus sit Presbyter ad Altare, & ab Altari ad Chorum, quem ipsi comitari debent; habebunt etiam curam campanarum, ut funes, & linguæ sint bene dispositæ, & quod pueri non ascendant campanile.

Rerum Ecclesiæ ipsorum curæ commissarum nihil omnino poterunt propria auctoritate cuiquam accommodare, ne quidem rogati, vel mandato ullius, præterquam Illustrissimi Archiepiscopi, sub pœna pro qualibet vice solvendi Ecclesiæ decem pesos, quos exigendi curam habebit Præses, & si hæc pœna non sufficiat, Præses ut expedire judicaverit, eam augebit, ut emendetur defectus, qui hactenus occurrebat in accomodando ornamenta, & alias res Ecclesiæ.

Altarium antipendia in omnibus Festis appendent ante primas Vesperas, justa colores in novo Missali prescriptos, nec ea deponent ante absolutas secundas Vesperas, & Completorium.

Diligenter curabunt Sacristani, ut Ecclesia bis in septimana verratur, & Chorus æstivo tempore singulis diebus, & hyemali de tertia in tertiam diem. Et verri debet ante prandium, ut quum ad Vesperas convenitur, sint exhalati pulveres. Sacristia pariter singulis diebus verratur, & petatur ab Oeconomo stipendium illorum, qui eam rigabunt.

CAPUT XXIX.

De cura, quam Sacristani habeant in usu ceræ Ecclesiæ.

Sacristarum munus erit curare ut semper adsit bona cera alba, & principalibus anni diebus in Altari majori apponent ad Vesperas, Matutinas, & Missam majorem sex candelas, singulas ponderis unius libræ, & diebus Dominicis, ac aliis festivis ad minus quatuor, quamlibet mediæ libræ, & in Aris collateralibus duas item mediæ libræ.

Curabunt similiter ceram in Altaribus arsuram ad Missas privatas, & ad Matutinum in Choro, cum necessaria fuerit.

Curabunt quoque candelas ad usum trianguli pro Matutinis Tenebrarum in Septimana Sancta, curando ut candelæ bonæ sint, & æquales. Habebunt demum curam totius ceræ in Ecclesia consumendæ, eamque tempestive petent ab Oeconomo.

Quando Sacristani ad Officium suscipiuntur, debent competentem cautionem Prælato, & Capitulo, una cum Thesaurario, dare, curandi, & custodiendi res omnes, ornamenta, aurum, argentum, & quicquid reliquum singulis annis in suam curam susceperint, ut ex libro constabit, & solvendi, ac resarciendi quicquid abesse. vel deperditum huic reperietur; ad quem finem in principio cujuslibet anni debet fieri visitatio, & exigi ratio a Thesaurario, & Sacristanis de omnibus, quæ ipsorum curæ committuntur, ut constet, quam curam, & rationem de omnibus gerant, & ut si quid tritum, vel corruptum fuerit, reparetur.

Sacristani debent esse valde urbani, & curiales, valde patientes, & erga Capitulum, & quamlibet ejus personam reverentes, nihil non necessarium illis loquentes, nisi cum interrogati fuerint. Et ejusmodi Sacristanorum officia per suas proprias personas præstare tenebuntur, ac Præbendarios ad Missas induere, & exuere debebunt.

Cumque in officio præstando defecerint, vel in aliis rebus contentis in hoc Capitulo, sic eos puniet Præses, ut cogat ad omnia ipsorum muneris officia servanda.

CAPUT XXX.

De Officio Thesaurarii.

Thesaurarius hujus sanctæ Ecclesiæ ex ejus fundatione tenetur habere rationes paramentorum, & aliarum rerum ejusdem Ecclesiæ; & ideo ipsi injungitur, ut curam habeat monendi, & jubendi Sacristanis, ea quæ in Sacristia facere debent, apponendo, ac deponendo ornamenta, & efficiendo, ut cum diligenti cura, & custodia serventur in omni munditia, addendo quicquid necessarium fuerit providere, & expendere in servitio Ecclesiæ, sive in paramentis, sive in aliis rebus.

CAPUT XXXI.

De Oeconomo Ecclesiæ.

Oeconomus Ecclesiæ, & ejus fabricæ, habet munus exigendi omnes redditus, qui ad eam pertinent, tam de novenis, & mediis, quam de exceptis, vulgo *excusados*, superfluis, & redemptionibus domorum, censibus, sepulturis, eleemosynis, & aliis rebus.

Quando colliguntur vectigalia superfluorum, debet esse præsens, ut ea recte reddantur, & ut excipiat vadimonia. Et si quid fiat in præjudicium Ecclesiæ, debet reclamare, & certiorem reddere Prælatum, & Capitulum.

Singulis diebus assistit in Ecclesia a mane usque ad vesperam, ut occurrentes necessitates videat, illisque provideat tam in reparationibus, quam in expensis, quas fieri oportet ad servitium ejusdem Ecclesiæ.

Optimam comparabit ceram, eamque mercabitur multo prius quam fuerit necessaria; sic enim, & meliori pretio, & commodiori commutatione eam emere poterit, & cera ipsa,

quo melior fuerit, eo tardius consumetur; curabit autem, ut nec in Sacristia, nec in Templo disperdatur cera, nec absque necessitate comparetur.

Ceram Sacristanis dabit in pondere, & mensura, teneanturque toti ipsi reddere relicta capita majorum minorumque candelarum, quot ejus quantitatis dedit candelas integras, easque ipse in candelas novas converti curabit.

Bonum, & purum incensum, nullaque mistura corruptum semper emet.

Optimum vinum pro Missis, optimamque farinam pro hostiis, & bonos carbones pro thuribulorum usu providebit.

Peculiarem, solertemque curam geret, ut omnia ornamenta reparentur, ut nihil in eis dissectum, lacerum, aut incocinnum appareat; & si nova quandoque fieri contigerit, ipse pretium numerabit. Ecce etiam ipsam, & res omnes ad eam spectantes, ubi opus viderit, reparabit, emendo omnia materialia ad id necessaria.

Curam geret, ut pro solennitate Palmarum adferantur olivæ, & palmæ, & junci virides, & rami, ad ornatum Templi in Festis principalibus.

Res denique omnes ad Ecclesiæ usum necessarias comparabit.

Quicquid solverit in expensas, id per mandatum, seu schedam faciet, exceptis communibus, & ordinariis sumptibus, qui dietim, & ordinatim fiunt, ut pro vino, oleo, cera, incenso, & pro cementaria, lignariaque fabrica, vel aliis, pro quibus communiter semel in anno solvitur; in quibus omnibus oportet, ut sit valde circumspectus, diligens, & solers circa bona Ecclesiæ, ut nihil deperdatur, aut insumatur male.

Debet assistere Choro diebus festivis ad primas Vesperas, & Missam majorem, & cum opus fuerit, debet gestare Cappam, seu Pluviale.

CAPUT XXXII.

De iis, quæ ad diem Jovis Sanctum, & Sepulchrum pertinent.

Sacrum Sepulchrum, & omnia ad ipsum, & reliqua officia Septimanæ Sanctæ necessaria videbuntur, apparabit Oeconomus cum Sacristanis, idque sumptibus fabricæ.

Et si tapetes, quæ extant, non suffecerint ad ornatum Ecclesiæ, Sacristanis incumbet alias mutuo quærere.

Ipsorum quoque curæ erit, easdem in Ecclesia apponere, & deponere, & ad suos deinde Dominos reportari facere.

Sepulchrum, & gradus ejus aureis, & phrygii operis, aliisque ditissimis quos habent, exornabunt; ita tamen eos apponent, & reponent, ut nihil male tractent, aut rumpant.

Die Jovis sancto, si Oleum, & Chrisma consecranda fuerint, Prima inchoetur hora septima, tono demisso, & lento, ut & reliquæ omnes Horæ minores.

Dictis jam Horis, si Prælatus sit consecraturus, observantur omnia præscripta in Libro Pontificali. Ad consecrationem autem Chrismatis tabulatum in medio Ecclesiæ paratum esto, & scamna in quibus sedebunt Ministri, omnia peristromatis strata, ac tota cooperta.

Hac die communicabunt omnes Beneficiati, & Ministri Ecclesiæ de manu Prælati, si ipse celebraverit, & singuli accepta Communione manum ejus osculabuntur. Quod si non celebraverit Prælatus, omnes pariter communicabunt in Missa majori, sed non osculabuntur manum Hebdomadarii porrigentis Communionem.

Facta Communione, & consecrato Chrismate, & in Sacrarium, juxta Ordinarii præscriptum, deportato, instituatur Processio ad includendum Sanctissimum Sacramentum; in qua Processione incedent omnes Præbendarii, & Beneficiarii Ecclesiæ, Sacerdotes quidem, Diaconi, & Subdiaconi eodem ornatu, quo in consecratione Olei, & Chrismatis induebantur, & ordinata Processione ascendunt cum Prælato, vel alio Celebrante ad Capsulam, seu locum, in quem includendum est Sacramentum, eoque incluso, obseratur Capsula, & clavis traditur Prælato, si præsens est, sin minus, Decano, & hoc etiam absente, Thesaurario, cui alioquin incumbit ejus custodia. Quod si horum nullus adfuerit, clavem tenebit Præses Chori, vel eo absente, antiquior Dignitas, vel Canonicus, qui aderit, & in toto servetur ordo Pontificalis, & Ordinarii.

Incluso Sacramento, omnes ordinatim pergunt ad denudanda Altaria, & Præbendarii ingrediuntur Chorum, & incipiunt Vesperas in cantu, vel in tono humili; observando in omnibus ritum in Ordinario, & Pontificali præscriptum.

Præsidentis cura erit horariam tabulam præscribere, juxta quam Præbendarii, Sacellani, & reliqui Ecclesiæ Ministri, & alii Clerici Civitatis assistent, comitabuntur, & custodient Sanctissimum Sacramentum; ita ut sex ad minus simul perpetuo sint in custodia, Superpelliceis induti; & poterunt passim submisso tono plano recitare Psalmos Psalterii, omittendo *Gloria Patri &c.*

Ab hora secunda pomeridiana usque ad tertiam pulsabitur una ex majoribus Campanis ad Mandatum. Et si Prælatus Mandatum celebraturus sit, tempestive aderit in Ecclesia, ita ut omnes sint jam induti cum absolvitur pulsus campanæ, & tunc Ministri, qui parati fuerint, procedent ad tabulatum, in quo prius consecratum est Chrisma, ubi juxta dispositionem Prælati, sedebunt duodecim pauperes, sex hinc, & sex inde, mundis jam pedibus, quibus Prælatus induet calceos.

Cum omnes ad tabulatum pervenerint, Diaconus petit benedictionem ad Evangelium, & benedicto incenso pergit ad majus Sacellum, ubi cantandum est Evangelium, comitatus Ministris more solito; observat autem in omnibus supradictis præscripta Ordinarii, & Pontificalia.

Lecto

Lecto Evangelio inchoatur lotio, juxta ordinem Ordinarii, & Pontificalis, & eo finito fit concio.

Finito sermone, statim inchoatur Matutinum, & cantatur eodem modo, quo nocte præcedenti.

In reliquis autem Officiis Hebdomadæ Sanctæ servabuntur ritus Pontificalis, & Missalis novi.

CAPUT XXXIII.

De visitando, & modo visitandi infirmos.

Quia visitatio infirmorum est pium, & sanctissimum opus misericordiæ, præsertim inter Fratres, ideo quando aliqua Dignitas, Canonicus, vel Beneficiarius Ecclesiæ infirmabitur, & morbus transierit tertium diem, tunc Punctator debebit monere Præsidentem, qui rem denunciabit in Capitulo, ibique per vota eligantur duo ex Capitularibus, qui visitent infirmum, eumque salutaribus verbis consolentur, & omnes peculiari studio Deum pro ipso rogabunt; & quo commodius poterunt, ipsum subinde visitabunt, modo morbus non fuerit contagiosus, & illi duo designati, curabunt ab infirmo scrire, si indigeat pecunia, vel alia re ad morbum levandum necessaria, ejusque indigentiam, si quam patitur, denuncient in Capitulo, ibique decernatur, ut necessaria illi provideantur, ne ullam patiatur penuriam.

Et si infirmitas fuerit ad mortem, Capitulum designabit idoneas personas, qui infirmum juvent ad bene moriendum, & ipsi assistant expiranti, & intersint ejus exequiis, funeri, & sepulturæ, & observentur omnia in his regulis circa hæc ordinata.

CAPUT XXXIV.

De Recle, & Patitur.

Præbendarii hujus Sanctæ Ecclesiæ accipient *recle*, & *patitur*, juxta præscriptum Concilii Provincialis anno 1583. in hac Urbe celebrati.

Præbendarius qui petierit, vel acceperit *patitur*, dum infirmus est, & sine licentia domo egressus fuerit ad aliquam aliam partem Civitatis, & non ad Ecclesiam, perdet in pœnam *patitur* totius temporis, per quod non frequentavit Ecclesiam.

Et Præbendarius qui sine causa justæ infirmitatis acceperit *patitur*, ac domi erit, ubi de eo constiterit, ultra amissionem sui *patitur*, prima vice punietur privatione totius summæ, quam lucraretur per quindenam; & si adhuc continuet acceptionem *patitur* sine tali justa causa, aggravetur illi semper pœna.

CAPUT XXXV.

De Portionariis.

Ex fundatione hujus Sanctæ Ecclesiæ Portionarii debent se induere ad cantandum Euangelium, & Passiones, & facient suum officium hebdomadatim per vices; & qui hebdomadæ fervit, debet Presbyterum celebraturum e Choro exeuntem comitari, ante ipsum procedendo, eodemque modo ad Chorum redeuntem conducere.

Habebunt Portionarii sedes in Choro post Dignitates, & Canonicos.

CAPUT XXXVI.

De Capitulo hujus Sanctæ Ecclesiæ.

Ex erectione hujus Sanctæ Ecclesiæ debent Capitulares bis in septimana ad Capitulum convenire, hoc est, diebus Martis ad tractandum de rebus temporalibus ad facultates, & alia negotia Ecclesiæ, & diebus Veneris tantummodo ad negotia spiritualia, & reformationem cultus Divini.

Quoties Capitulum tenendum erit, omnes Capitulares post Primam simul exibunt ex Choro, & inde cum summo silentio recte simul pergent ad locum Capituli, absque eo quod ullus remaneat negotiando, vel deambulando per Ecclesiam; & si quisquam sic in Ecclesia manserit, vel se ab aliis sejunxerit, irremissibiliter privabitur stipendio Horarum unius diei. In quibus etiam plectetur similiter quisquis eorum tunc invenietur in Ecclesia, & quicumque e domo sua veniens, non intrat illico ad Capitulum.

Cum intrant Aulam Capitularem, omnes orant coram Imagine, quæ inibi pendet, sua loca juxta cujusque antiquitatem capientes. Primum quod diebus Veneris tractabunt, sit circa cultum Chori, & Altaris, ut corrigantur, & emendentur defectus in eis jam commissi, & ut omnes cogantur ad officia sua rite præstanda; & qui non præstant, sciant se plectendos esse, & ad plenum, cum opus fuerit, plectantur, & ut cuncti decenti habitu incedant cum omni decore, & honestate, ut constitutum est. Et ut in Choro servent silentium, attentionem, & devotionem debitam. Et ut singuli observent quæ debent, & suis obligationibus correspondeant, ut dictum est. Et signanter singulis his diebus absque ullo accepto fastidio reducatur in memoriam observatio silentii; quia, ut dictum jam est, bonum, vel malum Chori in eo consistit; & si observetur, reliqua recte fiant. Omnes Capitulares favebunt Præsidenti, illique serio commendabunt, ut habeat magnum zelum silentii, tam in Choro, quam in Capitulo, puniendo eos qui id non observant; studeantque in se ipsis ejus observantiæ, ut Ecclesiæ Ministris exemplo sint. Et ad hunc finem, ut videant, & cognoscant omnes defectus, qui in Choro, Sacristia, & Ecclesia committuntur, vel committi possint, ut de remedio decernant, et tempestive applicent, illis diebus Veneris cujusque septimanæ; ad quorum Capitula vocabuntur omnes Ministri, & Officiales Ecclesiæ, quoties aliquid arguendum, vel plectendum commiserint, illos commonendo, ut seriam curam ponant in suis officiis recte fungendo.

Diebus Martis tractatur de rebus temporalibus, & facultatibus Ecclesiæ, in hoc, ut in ca-

cæteris omnibus, proponente Præsida negoria, quæ occurrerint. Et si Capitularium quispiam aliquid dicendum habuerit, petat veniam a toto Capitulo.

Altum silentium servabunt omnes, audientque magna attentione ea, quæ proponuntur, nec loquentem interpellare auserint.

Suffragia eo modo ferent, ut primum audiant quæ proponuntur; & si res ardua fuerit, colloquantur, ac deliberent sine clamoribus, vel altercatione, ut rei merita melius percipiant. Si negotii qualitas exegerit, ut majori consideratione tractetur, vota in alium diem differant ea arbitrio majoris partis Capituli. Si vero vota tunc conferenda sint, primum suffragium proferet Præses breviter, & compendiose, & ita breviter sua etiam ferent reliqui post Præsidem, juxta cujusque antiquitatem. Nec alter alterum interturbent, nec aliorum judicia relumant, vel reprehendant, ut quisque libere proferat quicquid Dominus inspiravit, absque ullo impedimento, correptione, vel alterius altercatione. Quando quisqua loqui cœperit, deponet biretum, & quando absolvit, faciet reverentiam. Si quis Capitularium præsente Prælato dicturus sit, erigat se in pedes, & biretum deponat, & mos sedendo, tegendoque caput, dicat quod videbitur, & absolvens eadem faciet, exhibendo reverentiam Prælato, eoque absente, sermonem ad Præsidantem diriget, & hoc modo ferant suffragia; & priores esdem patientia posteriores auscultabunt, qua ab illis auditi fuerunt. Quisquis alium dicentem interruperit, moderata pœna plectetur.

Collatis suffragiis, Præses quantumvis forsan adversæ sententiæ, omnium tamen vota colligat, ac decernet id quod majoris partis consensu visum fuerit, absque ulla molestia, vel dolore eorum qui aliter judicarunt; quia hoc est tenere pro majori parte. Et Notarius, & Secretarii Capituli constituant id, in quod major pars consenserit.

Post collata suffragia, & rem pro majori eorum parte constitutam, si quis gravatum se duxerit, post decretum consignabunt, quod gravato, vel contrarium sentienti occurrerit, si sic ipsi videbitur, cui etiam de jure debetur. Et Notarius absque ullo suo emolumento debet rei testimonium ipsi exhibere. Sede vacante, si casus ad justitiam spectare videbitur, antequam suffragia desuper ferantur, debet haberi plenaria informatio a Jurisconsultis, modo adsint, nam si adsint, negotium de jura, & non per vota terminari debet; & poterit etiam informatio fieri per Jurisconsultos extra Corpus Capituli, eoque melius, quod illi non movebuntur affectibus, & ideo sic procurari debet, quando ejusmodi res occurrerint.

Quoniam autem in ejusmodi particularibus actis eveniunt non raro differentiæ, passiones, & dissentiones animorum; studebunt omnes, ut urbani sint, & in verbis circumspecti, nihil dicendo, quod alium offendere possit. Quod si quisquam, vel inhonestum, vel injuriosum verbum in alium protulerit, integri mensis stipendio suæ Præbendæ plectetur, vel gravius pro qualitate excessus, ut inter Capitulares habeatur pacis conservandæ modus; & quoniam cum excessus non castigetur, possint majora damna, & scandala ex illis oriri.

Cuncti in Capitulo Superpelliceis induti sint, nec sine illo quisquam intersit.

Ex Capitulo, donec absolvatur, nemo Capitularium exibit sine licentia; nec ad colloquendum, vel quicquam dicendum a suis locis exeant, sed quisque in suo semper maxima quiete persistet. Quod si præter licentiam egressus fuerit, unius Horæ stipendio plectetur.

Si ullo casu quisquam arma in Ecclesia tulerit, vel se illis in Capitulo accinxerit, punietur.

Quando negotium alicujus momenti agendum fuerit, ad quod conventum est, ut convocentur omnes Capitulares, vel de novo successerit, quamvis sit in ordinariis his diebus Capituli, Præses mittet convocatum Capitulares, ut omnes conveniant ad Capitulum; & facta hac diligentia, celebrabit Capitulum cum illis qui accesserint, & in illo statuet quod convenientibus omnibus faciendum foret. Ordinariis diebus Capituli illi Capitulares qui præsentes fuerint, poterunt terminare negotia occurrentia absque eo quod opus sit absentes convocare.

Quando tractandum fuerit peculiare negotium alicujus personæ Capitularis, vel ejus fratris, aut consanguinei, non erit ipse præsens, dum suffragia desuper accipientur. Nec etiam qui gravandus fuerit, vel de alio conquestus sit.

Si Decanus, vel Præses quempiam gravaverit, vel injuste punierit, tunc neque gravatus, neque qui quippiam petendo monstravit se partem.

Capitulum convocabit Decanus, si in Ecclesia præsens fuerit; vel eo absente, Dignitas, vel Canonicus magis antiquus, tum pariter præsens in Ecclesia; extra Ecclesiam autem solus Decanus, si in Urbe fuerit; sin minus, Dignitas, vel Canonicus antiquior.

Si quando accidarit, ut assignari non possit ordinarius dies Capituli, & Decanus, vel quicumque fuerit Præses, nollet intimare, vel convocare Capitulum, requisitus prius per aliquos Capitulares, vel Præses Capituli id celebrare non veliet; ipsi Capitulares, si duo, vel tres fuerint, ipsum intimabunt, ne negotia pereant; extra quem casum nemo sub reatu gravis pœnæ id intimare faciat, nisi ut dictum est.

Decanus, & Præses memoria retineant omnia negotia occurrentia, eaque expediri faciant, respondeant, & provideant illis absque dilatione. Et eodem modo non permittant, ut multa negotia misceantur, vel promiscue tractentur, sed ab eo quod semel propositum est, non transeant ad alia, donec illud diffinitum, conclusumque sit.

Quando scribuntur Epistolæ, vel alia, quibus subscribendum est, & non sunt actus judiciales, subscribent duo tantum Capitulares, hoc est, una Dignitas, & unus Canonicus, vel duo Canonici, singulis mensibus per vices mutandi, incipiendo ab antiquioribus. Et quando Epistolæ, quas recipiunt, fuerint alicujus momenti, semper maneat illorum exemplar in uno libro, quem Capitulum ad hoc destinatum habebit.

Ca-

Capitulares teneantur negotia sibi per Capitulum commendata complere, & solicite perficere sine defectu, alioquin puniantur.

Decanus, vel alius qui præsidebit, diligenter advertet, quæcumque ordinata, & scripta fuerint, ut ea servari, & perfici curet, & ut ipse primus sit qui ea observet; & si non fuerit, in Capitulo plectetur eadem pœna qua ipse alios plectere posset, & etiam maiori, si majorem meruerit. Nihil auctoritate propria facient sine consensu, & auctoritate Capituli, præter id quod ordinatum, & scriptum fuerit.

Debet Decanus erga Capitulares, & Beneficiarios Ecclesiæ valde humanus, & Curialis esse, & universim omnes personas Ecclesiasticas bene tractare, & omnes vicissim ipsum honorare, & venerari; ita ut quando in Capitulo excessisse visus fuerit, per Capitulum redarguatur, & moneatur, ne plus uni quam alteri faveat.

CAPUT XXXVII.

De Notario, & Secretario Capituli.

Notarius, & Secretarius Capituli intererit singulis actibus ejusdem. Diebus ordinariis Capituli non vocatus accedet, & primus omnium intrabit Aulam Capitularem. Ibidemque servabit librum rerum Capitularium in arca identidem intra Capitulum existente, in eoque describet quæcumque in Capitulo decreta fuerint, adnotatis nominibus singulorum, qui singulis Capitulis interfuerunt.

Cum negotii qualitas postulaverit, multo secreto servabit omnes res Capitulares, & juramentum secreti, non minus quam Capitulares ipsi, præstabit Secretarius tum cum primum admissus fuerit, tum etiam quoties singulare secretum commendabitur.

Ad extraordinaria Capitula, ut alius quicumque Capitularis, vocari debebit, & si non venerit, quoties Capitulum, seu ordinarium, seu extraordinarium, celebrandum fuerit, plectetur pœna unius diei, pro rata salarii. Omnes actus Capitulares, & Epistolas omnes, ad quas Capitulum consenserit, scribere debet, & reficere omnes scripturas ad Capitulum spectantes, absque ullo novo suo emolumento, præter ordinarium salarium ipsi assignatum; debet etiam notare litteras missivas, quas Capitulum ipsi commendaverit, & ad acceptas respondere.

Assistere debet omnibus ratiociniis, & distributionibus, quæ per Capitulum fient, omnesque scribere, & calculos ducere simul cum ratiociniatoribus ad id deputatis, ut & omnibus redemptionibus redditum, & emolumentorum Ecclesiæ, eaque omnia postmodum exscribere; ad quem finem registrum in ipsius potestate semper erit, servandum in arca Capitulari.

Conficiet etiam omnes schedas pecuniarum, quæ ab Oeconomo, vel aliis personis expedientur, & omnes alias fabricæ, & Hospitalis, easque describet in libro, ut earum memoria, & ratio exstet.

Quoties ex parte Capituli quicpiam alicui intimandum fuerit, hoc ipse faciet, & si non fecerit, punietur ad arbitrium.

CAPUT XXXVIII.

De observantia dierum festorum ex Cap. 9. Actionis 4. Concilii Pravincialis anni 1583.

Dies festi ab Ecclesia statuti omni deinceps devotione serventur. Quos autem in nostra Provincia Hispanos omnes oportet servare, sunt hi, Nativitas Domini nostri Jesu Christi, Stephani Protomartyris, Joannis Apostoli, & Euangelistæ, Circumcisionis Domini, Epiphaniæ Domini, Purificationis Beatæ Mariæ Virginis, Matthiæ Apostoli, Annuntiationis Beatæ Mariæ, Resurrectionis Domini, cum duobus sequentibus, Marci Euangelistæ, Philippi & Jacobi Apostolorum, Inventionis S. Crucis, Ascensionis Domini, Pentecostes cum sequentibus, Trinitatis, Corporis Christi, Barnabæ Apostoli, Nativitatis S. Joannis Baptistæ, Petri & Paulli Apostolorum, Mariæ Magdalenæ, Jacobi Apostoli, Transfiguratio Domini, Laurentii Martyris, Assumptionis B. Mariæ Virginis, Matthæi Apostoli, Dedicationis S. Michaelis Archangeli, Lucæ Euangelistæ, Simonis & Judæ Apostolorum, omnium Sanctorum, Andreæ Apostoli, Conceptionis Beatæ Mariæ, Thomæ Apostoli. Præter hos etiam siqui sunt ex probata consuetudine, aut ex legitimis privilegiis festi dies introducti, & ipsi religiose in unaquaque regione serventur.

Porro Neophyti, quos Ecclesia per maternam indulgentiam, præceptorum suorum sarcina magna ex parte levandos existimavit, sequentes tantum dies, juxta superioris Synodi Provincialis statutum observare cogantur. Primum dies omnes Dominicos, ut Ecclesia universalis semper observat, deinde diem Nativitatis Domini, diem Resurrectionis primum, diem Pentecostes primum; item Circumcisionis, Epiphaniæ, Ascensionis, Corporis Christi, B. quoque Virginis Mariæ Festa, Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis. Demum Apostolorum Petri & Paulli. Siqui iam Indorum plures alios dies festos nostro more servare voluerint, & in iis ab opere servili vacare, integrum sit ipsis id facere ea devotione, neque ullo modo in iis laborare a quoquam penitus compellantur.

Festi dies observentur, qui per Synodum suæ Illustriss. D. anno 1584. celebratum Cap. 8. servandi præscribuntur his verbis: Justis rationibus, & multis considerationibus moti mandamus, ut sequentes dies festi serventur, S. Sebastiani, & S. Marcelli in hac Urbe, & ejus agro, commemoratio S. Paulli, & dies S. Bernardi, & S. Blasii in hac Urbe.

CAPVT XXXIV.

Ex Synodo Diœcesana anno 1592. in hac Urbe Regum celebrata, quod spectat ad observantiam festorum cum quadam declaratione, ut sequitur.

Quandoquidem in Synodo Diœcesana anno 1585. In Oppido Yungay celebrata, Constit. 58. statutum sit, quod Festa in Civitatibus, Castris, & aliis locis observanda, observentur etiam

In

in agris; & Concilio Provinciali anno 1583. in hac urbe celebrato, & a sua Sanct[ita]te anno 1588. post Constitutionem Synodi Yungayanæ approbato, Actione 4. Cap. 9. satis provisum sit quod observentur Festa ibi memorata & quod si ultra illa Festa fuerint alia, vel approbata consuetudine, vel privilegio legitimo introducta, illa etiam debent in suis locis religiose coli; nobis ad ea, quæ dicta sunt, attendentibus, visum est revocare, uti omni meliori via, quantum possumus, & jura permittunt, revocamus dictam Constitutionem quinquagesimam octavam dictæ Synodi Yungayanæ, anni 1585. relinquendo, prout relinquimus, in sua vi, & vigore id, quod provisum, & constitutum est in Capitulo nono dictæ Act. 4 dicti Concilii Provincialis, ut per omnia compleatur, juxta quod, & eo modo, quo ibi continetur, & provisum est, ut Domino nostro in toto serviatur. Cum etiam pro parte Confratrum Confraternitatis S. Josephi hujus Urbis a nobis petitum fuerit, ut ejusdem Sancti Festum observetur, Nos eare cum Clero, & populo, qui aderat, discussa, & collata, convenimus in casu provideri, mandando, prout mandamus, observari dictum Festum S. Josephi in Urbe, sine obligatione ipsum observandi in agro.

Festa, quæ præter superius expressa ea consuetudine in hac Urbe servantur, sunt SS. Cosmæ & Damiani, visitationis S. Annæ, S. Dominici, S. Augustini, S. Francisci, Expectationis, & SS. Innocentium.

CAPUT XL.

Cum Sacris Canonibus constitutum sit, ut quæ in Provinciali Synodo definita sunt, ea unusquisque Episcoporum in sua Diœcesi denuo publicanda, & ad omnium notitiam deferenda curet; siquidem et Episcopi unius propemodum diligentia universi laboris exacti fructus, & summa pendet; propterea hæc sancta Synodus cupiens laborem suum in Christo non esse inanem, districte præcipit, & æterni judicii obtestatione denunciat Episcopis omnibus, atque eorum Officialibus, ut tum in Cathedrali, tum in præcipuis Parochialibus suarum Diœcesium Ecclesiis Decreta præsentis Synodi, & superioris Limensis solenniter legi, & publicari faciant; ac ne oblivioni per negligentiam tradantur, jubeant omnino, saltem semel quotannis, in Capitulis Cathedralibus, & in frequenti Cleri, & populi conventu recitari, ita ut unusquisque, quod ad se pertinet, possit facile intelligere, ac recolere. Deinde Provisores, Vicarios, Visitatores, cæterosque Judices Ecclesiasticos quoscumque hujus Provinciæ admonet sancta Synodus, ut secundum has Constitutiones judicare, & caussas Ecclesiasticas definire, pœnasque, ac censuras in his appositas, legitimas declarare teneantur. Neque in his, quæ ad reformationem spectant, appellatione cujuscumque legitima executio suspendatur.

CAPUT XLI.

De tabula Concionum.

Sermones, quos declamet Prælatus per se, vel per aliam personam.

In die Cinerum.	Prælatus.	*Festa Januarii.*	
Dominica Palmarum.	Prælat.	In Circumcisione Domini.	S. Dominici.
Die Jovis sancto ad Mandatum.	Prælat.	Epiphania.	S. Francisci.
Purificationis.	Prælat.	*Februarii.*	
Annunciationis.	Prælat.	S. Mathiæ Apostoli.	S. Augustini.
SS. Petri & Pauli.	Prælat.	*Aprilis.*	
Assumptionis.	Prælat.	Ad Processionem S. Marci.	S. Dominici.
S. Jacobi Apostoli.	Prælat.	*Maji.*	
S. Joanni Apostoli & Evangelistæ.	Prælat.	SS. Philippi & Jacobi.	Societatis.
Secunda die Paschæ.	Prælat.	*Junii.*	
Secunda die Pentecostes.	Prælat.	S. Barnabæ Apostoli.	S. Dominici.
Sermones declamandi per Religiones.		S. Joannis Baptistæ	S. Dominici.
Dominica prima Adventus.	S. Dominici.	*Augusti.*	
Dominica secunda Adventus.	S. Francisci.	Transfigurationis.	S. Augustini.
Dominica tertia Adventus.	S. Augustini.	S. Laurentii.	Societatis.
Dominica quarta Adventus.	Societatis.	S. Bartholomæi Apostoli.	S. Dominici.
Dominica Septuagesimæ.	S. Dominici.	*Septembris.*	
Dominica Sexagesimæ.	S. Francisci.	Nativitatis Dominæ nostræ.	S. Francisci.
Dominica Quinquagesimæ.	S. Augustini.	S. Matthæi Apostoli.	S. Augustini.
Dominica 1. Quadragesimæ.	Societatis.	*Octobris.*	
Dominica 2. Quadragesimæ.	S. Dominici.	S. Lucæ Evangelistæ.	Societatis.
Dominica 3. Quadragesimæ.	S. Francisci.	SS. Simonis & Judæ.	S. Dominici.
Dominica 4. Quadragesimæ.	S. Augustini.	*Novembris.*	
Dominica Passionis.	Societatis.	Omnium Sanctorum.	S. Francisci.
Dominica Resurrectionis ad primam Missam. S. Dominici.		S. Andreæ Apostoli.	S. Augustini.
		Decembris.	
Dominica in Albis.	S. Francisci.	Conceptionis Dominæ nostræ.	Societatis.
In Ascensione Domini.	S. Augustini.	S. Thomæ Apostoli.	S. Dominici.
Dominica Pentecostes.	Societatis.	Nativitatis Domini nostri Jesu Christi. Sancti Francisci.	
Dominica SS. Trinitatis.	S. Dominici.		

Feriæ Adventus, & Quadragesimæ.

In Feriis Adventus, & Quadragesimæ Prælatus cum consilio Capituli eliget unum concionatorem, vel plures, ubi videbitur, ad docendum populos doctrinam salutarem.

Re-

Reliqua Dominicæ, & Festa per annum.

Reliquis Dominicis, & Festis per annum præter jam relata, Archiepiscopus ex jam nominatis Religionibus, vel aliunde designabit unum, qui populo prædicet Euangelium. Idemque faciet in Octava Corporis Christi.

In cæteris Ecclesiis Parochialibus totius Archiepiscopatus, Archiepiscopus, vel alius, cui id ab eo commissum fuerit, aliget unum concionatorem, qui ipsi maxime videbitur idoneus, ut in eisdem Parochiis prædicet Dominicis, & Festis prædictis.

Parochi prædicent in suis Parochiis diebus Dominicis, & festivis.

Parochiarum Rectores totius hujus Archiepiscopatus debent per se ipsus prædicare. Quod si impediti, vel ad prædicandum idonei non fuerint, Archiepiscopus providebit ipsorum Rectorum impendio personas doctas, & sufficientes, juxta constitutum in Concilio Provinciali, anno 1567. Sess. 2. Cap. 65. & secundum Synodum Tridentinam Sess. 5. Cap. 2. & Sess. 24. Cap. 4. *De reformatione.*

De Adventu, & Quadragesima.

Parochi in suis Parochiis totius Archiepiscopatus, diebus jejuniorum Quadragesimæ, & Adventus prædicabunt diebus singulis, vel ad minus ter per hebdomadam in dictis Quadragesima, & Adventu juxta Decretum Concilii Tridentini Sess. 23. Cap. 4. *De reform.* & impeditos, vel insufficientes juvabit Archiepiscopus, alios idoneos deputando, sumptibus, ut supra dictum est, ipsorum Parochorum.

Quod Præbendarii, cæterique Clerici assistant concionibus, quisque in sua Parochia.

Omnes Præbendarii in sua Ecclesia Cathedrali, cæterique Clerici in suis Parochiis, vel Templis, intersint, & assistant concionibus, qui in illis habebuntur, juxta statutum Concilii Provincialis anni 1567. Sess. 2. Cap. 28. & Concilii Tridentini Sess. 24. Cap. 4. *De reform.* & Motus proprios, Brevia, & Privilegia suæ Sanctitatis. Ac tempore concionis nemo e Choro discedet, & qui secus fecerit, plectetur ab Episcopo privatione distributionum, & aliis pœnis.

Et hanc tabulam concionum fieri jussit sua Illustrissima Dominatio, & facit ad suum beneplacitum, & usquadum aliter dispofuerit, & sine præjudicio Præbendarii, qui futurus est Canonicus magistralis, suum jus illi liberum relinquendo, interim dum jam non sit præbenda magistralis. Et quod totum provisum sit modo magis convenienti, & quantum potuerit, & Jura concesserint, ita ut per omnia exoneratur conscientia, & serviatur Deo.

CAPVT XLII.

De ordine servando, quando Prælatus, vel Præbendarii ingrediuntur Chorum.

Si dum Præbendarii Divinum Officium in Choro peragunt, Prælatus advenerit, a sedibus suis aliquantum exibunt ad ipsum excipiendum.

Cum in Templum ad Officium convenerint, si Prælatus venturus sit, non intrent in Chorum donec accesserit, & Sedem suam acceperit, & illis diebus, in quibus Choro interesse soiat, curabunt Præbendarii, ut sciant, an venturus sit, ut eum expectent.

Quando ipsorum Præbendariorum aliquis ingreditur Chorum, dum alii Divina persolvunt, nemo illi assurget, vel deponet birretum, nec ullam inclinationem faciet, sed omnes prosequentur Officium, ut omnia decentar, & cum convenienti devotione peragantur.

CAPVT XLIII.

Portiones ad Capitulum spectantes convertantur in distributiones quotidianas.

Ex Sess. 2. Concilii Provincialis anni 1567. & Cap. 26. Act. 3. Concilii Provincialis Limensis anni 1582. ut sequitur.

Quod Episcopus distribuat partes decimarum, & obventionum, quæ spectant ad Capitulum in distributiones quotidianas cum consilio ipsius Capituli, & diebus solenniorībus distributiones augeantur illis, qui interfuerint primis Vesperis, & Matutinis, & Missæ majori. Ita ut in solennitatibus Nativitatis Domini, Resurrectionis, Pentecostes, Corporis Christi, Ascensionis, Transfigurationis, SS. Petri & Paulli, omnium Sanctorum, fexduplicetur portio; & in Festo Assumptionis, Conceptionis, Purificationis, Annunciationis, & Nativitatis Dominæ nostræ quadruplicetur; & in Festo Sancti Titularis Ecclesiæ Cathedralis. Et duplicetur in Festis Apostolorum.

Si quis ab Horis supradictis absfuerit, ipsius portio eodem jure cæteris præsentibus debetur, & sic omni tempore anni servabitur absque eo quod Præbendarii eam possint sibi mutuo remittere, vel unus alteri ejusmodi portionas condonare.

Officio Divino diurno, & nocturno, ac Missarum solenniis intersint omnes in Cathedralibus Ecclesiis Dignitates, atque Canonici, quemadmodum in Tridentino, & Limensi Concilio constitutum est. Qui vero non interfuerint, sine ulla remissione distributiones amittant, quæ cæteris, qui intersunt, eo ipso debeantur; neque vero remissionem, aut condonationem ullam in iis sibi vicissim Capitulares facere possint; si fecerint, nulla sit, sed distributiones ita perceptas teneatur in conscientia restituere qui fraudem fecit. Præterea designetur qui notet defectus absentium fideliter, & secreto, cui etiam tertia pars cedat mulctarum, quavis collusione prorsus exclusa. Portiones vero, tam ex decimis, quam ex obventionibus debitæ, in quotidianas distributiones convertantur, ac dividantur secundum erectionem, & superioris Concilii Canonem, quem innovamus, atque omnino servari mandamus.

Et juxta normam horum Conciliorum Illustriss. Archiepiscopus die decimo Aprilis anno 1593. cum consilio Capituli hujus Sanctæ Ecclesiæ constituit, & præcipit, quod obventiones, tam decimarum, quam aliarum portionum, dividantur in distributiones quotidianas, & statuta dictorum Conciliorum per omnia compleantur, & executioni mandentur, quæ in dictis Ca-

Capitibus continentur. Et ut moneatur Oeconomus hujus Sanctæ Ecclesiæ, ut faciat distributiones, quando faciet solutiones juxta tenorem dictorum Capitum. Quibus eram præsens, & fidem facio.

Bernardinus de Almanza Notarius Publicus, Secret.

CAPUT XLIV.

Quod Clerici in Festis concurrant ad Ecclesias.

Ex Concilio Provinciali anni 1583. Act. 3. Cap. 25. tenoris sequentis.

Clerici omnes, etiam prima Tonsura initiati, diebus Dominicis, & festivis ad Cathedralem Ecclesiam, aut aliquam Parochialem de assensu Ordinarii, ad Vesperas primas, & & secundas, ad Tertiam, & Missam solennem secundum Canones (postposita quavis excusatione) cum Superpelliceis conveniant, etiam si præbendam ibi non habeant. Qui neglexerint, arbitrio Ordinarii puniantur.

CAPUT XLV.

De Matutinis; & quod Clerici accurrant ad Salve Regina.

Ex Concilio Provinciali Act. 3. Cap. 27. tenoris sequentis.

Horæ Canonicæ Matutinæ ante pullum salutationis Angelicæ nequaquam inchoentur; signum vero campanæ ad singulas Canonici Officii Horas detur. Omnibus autem Sabbathis *Salve Regina* canitur in Cathedralibus, & Parochialibus Ecclesiis, cui intersint Præbendati, & alii Clerici omnes cum Superpelliceis, etiam primæ Tonsuræ, alioquin arbitrio Ordinarii plectantur.

CAPUT XLVI.

Ut istæ ordinationes statim publicentur, & diebus Veneris legantur in Capitulo.

Ut semper sit recens memoria constitutorum in his ordinationibus, & unusquisque respondeat suæ obligationi, debent singulis diebus Veneris, quibus tenebitur Capitulum, in eo legi ordinationes, & capita hujus Libri. Et ne quisquam prætendere possit ignorantiam, illico publicentur.

CAPUT XLVII.

Omnes Præbendarii intersint Processionibus.

Et de exsecutione harum ordinationum.

Præbendarii omnes magnopere studeant interesse tam generalibus, quam particularibus Processionibus, in quibus interveniet Capitulum, sive intra, sive extra Ecclesiam, sub pœna quatuor pesorum currentis monetæ contravenienti imponenda, applicandorum prout obsequio Dei magis expedire videbitur.

Conclusio, & exsecutio.

Hæ ordinationes, & capitula retro scripta cum tanta deliberatione, & examine facta, & spectantia ad augmentum cultus Divini, bonum regimen spirituale, & correctionem, perfectionemque status Ecclesiastici, declaramus, cupimus, & est nostra voluntas, ut observentur, & inviolabiliter observari fiant absque alteratione, vel mutatione ullius rei; & ut illis, nec in toto, nec in parte contraveniatur, vel ullo modo excedatur. Et cupienter ut debitam sortiantur exsecutionem, & ne oblivione jaceant, confisi de persona, qui pro tempore fuerit Præses Capituli, & Chori hujus nostræ Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, quod cum diligentia, rectitudine, & cura convenienti transiget Officium, quod illi committuri sumus; in toto tenore supradictorum, solum Deum præ oculis habentes, omni meliori modo, & quantum possumus, juxta normam Juris, Judicem nominamus Præsidentem, qui est, & pro tempore fuerit Capituli, & Chori hujus Sanctæ Ecclesiæ, ad hoc, ut nomine nostro, & sine præjudicio nostræ jurisdictionis, possit procedere; & procedat contra Præbendarios, & reliquas personas, & ministros hujus Sanctæ Ecclesiæ, qui erunt, & contravenerint statutis per dictas ordinationes, & Capitula concernentia ipsorum Officia in Ecclesia. Et contra Clericos, quantumvis sola prima Tonsura initiatos, qui eum suis Superpelliceis non accurrerint ad primas, & secundas Vesperas, Tertiam, & Missam majorem diebus Dominicis, & Festis observandis; & Sabbathinis ad *Salve Regina*; & ad effectum supradictum fulminare processus, & sententias & omnia dicta ad debitam exsecutionem perducere. Et ad omnia supradicta, aliaque ad illa necessaria, vel inde dependentia, possit creare Notarium, & Fiscalem, & reliquos ministros, qui fuerint necessarii, vices nostras illi committimus, reservando nobis, & nostro Provisori, prout per præsentes reservamus, potestatem procedendi in dictis caussis, & negotiis, eaque avocandi, & aliis Judicibus committendi, quoties, & quando nobis placuerit, & expedire videbitur, salva semper, & illæsa nostra jurisdictione; ita ut per omnia fiat, quod expediet, ut exoneretur conscientia, ac Deo serviatur. Datum in Civitate Regum septima die mensis Maji 1593.

Toribius Archiepiscopus Civitatis Regum.
Doctor Molina,
Licentiatus Menacho.
De mandato suæ Illustriss Dominationis.
Bernardinus de Almanza, Notarius, Secretarius.

PAULLUS PAPA QUINTUS.

Ad futuram rei memoriam.

De salute Dominici gregis, curæ nostræ Divinitus commissi, solicite cogitantes, ad ea ipsis fidelibus, præsertim in remotioribus illis partibus constitutis, concedenda, per quæ ipsorum pietas, & devotio, per quæ æterna salus facilius comparatur, augeri posse speramus, paterna charitate intendimus. Cum itaque, sicut accepimus, in Ecclesiis Pa-

ra-

rochialibus in Indiarum partibus existentibus, Christifideles, tam Indi, quam Hispani, singulis diebus Sabbathi post Completorium ad audiendam Antiphonam Beatæ Mariæ Virginis, Salve Regina, *& Litanias in laudem ejusdem Beatæ Mariæ, quas ipsarum Ecclesiarum Parochi maxima cum eorundem Christifidelium devotione decantant, congregari consueverint; nos ut ipsorum Christifidelium erga Beatam Virginem devotio in dies magis augeatur, de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Paulli Apostolorum ejus auctoritate confisi; supplicationibus quoque dilecti filii Ludovici Hieronymi Procuratoris Ecclesiæ Cazquensis nobis super hoc humiliter porrectis, inclinati; omnibus utriusque sexus Christifidelibus, tam Indis, quam Hispanis, qui singulis diebus Sabbathi ipsis laudibus in prædictis Ecclesiis, ut præfertur, decantandis in toto, vel in parte, genibus flexis devote intersuerint; & ibi pro Christianorum concordia, hæresum extirpatione, ac sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, centum quinquaginta dies, iis vero qui supradictis diebus coronam, seu unam partem Rosarii ejusdem Beatæ Mariæ, cum meditatione mysteriorum sacrorum pie recitaverint, utque præfertur, oraverint, tres annos, & totidem quadragenas de injunctis eis, seu alias quomodolibet debitis, pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus. Præsentibus ad quindecim annos dumtaxat valituris. Non obstantibus nostra, de non concedendis indulgentiis ad instar, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Datis Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die secunda Decembris 1605. Pontificatus nostri anno primo.*

M. Vestrius Barbianus.

Porro Litania prædicta apud Peruviam cantari solita, & indicata a Paullo V. sunt sequentes.

Inoipit Litania in laudem Beatissimæ Virginis Mariæ.

Ave Maria.	ora pro nobis.	Pulchra ut luna.	ora.
Ave filia Dei Patris.	ora.	Inter omnes una.	ora.
Ave mater Dei Filii.	ora.	Ut sol electa.	ora.
Ave sponsa Spiritus Sancti.	ora.	Deo dilecta.	ora.
Ave Templum Trinitatis.	ora.	Stella matutina.	ora.
Sancta Maria.	ora.	Ægris medicina.	ora.
Sancta Dei genitrix.	ora.	Cælorum Regina.	ora.
Sancta Virgo virginum.	ora.	Rosa sine spina.	ora.
Sancta Mater Christi.	ora.	Rutilans aurora.	ora.
Quem tu peperisti.	ora.	Valde decora.	ora.
Mater purissima.	ora.	Lux meridiana.	ora.
Mater castissima.	ora.	Flos virginitatis.	ora.
Mater inviolata.	ora.	Lilium castitatis.	ora.
Mater intemerata.	ora.	Rosa puritatis.	ora.
Mater charitatis.	ora.	Vena sanctitatis.	ora.
Mater veritatis.	ora.	Cedrus fragrans.	ora.
Mater amabilis.	ora.	Myrrha conservans.	ora.
Mater admirabilis.	ora.	Balsamum distillans.	ora.
Mater Divinæ gratiæ.	ora.	Terebinthus gloriæ.	ora.
Mater sanctæ spei.	ora.	Palma virens gratiæ.	ora.
Mater dilectionis.	ora.	Virga florens.	ora.
Mater pulchritudinis.	ora.	Gemma refulgens.	ora.
Mater viventium.	ora.	Oliva speciosa.	ora.
Filia patris luminum.	ora.	Columba formosa.	ora.
Virgo fidelis.	ora.	Vitis fructificans.	ora.
Dulcior favo mellis.	ora.	Navis abundans.	ora.
Virgo prudentissima.	ora.	Navis institoris.	ora.
Virgo clementissima.	ora.	Mater Redemptoris.	ora.
Virgo singularis.	ora.	Hortus conclusus.	ora.
Stella maris.	ora.	Rubus incombustus.	ora.
Virgo sancta.	ora.	Gloria sæculi.	ora.
Fructifera planta.	ora.	Nutrix parvuli.	ora.
Virgo speciosa.	ora.	Radix gratiarum.	ora.
Pulchra velut rosa.	ora.	Levamen molestiarum.	ora.
Speculum justitiæ.	ora.	Puteus viventium aquarum.	ora.
Caussa nostræ lætitiæ.	ora.	Mater orphanorum.	ora.
Gloria Hierusalem.	ora.	Auxilium Christianorum.	ora.
Altare thymiamatis.	ora.	Salus infirmorum.	ora.
Civitas Dei.	ora.	Refugium peccatorum.	ora.
Luminare Cœli.	ora.	Consolatrix afflictorum.	ora.
Vas spirituale.	ora.	Mater pia minorum.	ora.
Vas honorabile.	ora.	Regina Angelorum.	ora.
Vas insigne devotionis.	ora.	Regina Seraphim.	ora.
Thronus Salomonis.	ora.	Regina Cherubim.	ora.
Favus Samsonis.	ora.	Regina Patriarcharum.	ora.
Vellus Gedeonis.	ora.	Regina Prophetarum.	ora.

Regina Apostolorum. ora.
Regina Martyrum. ora.
Regina Confessorum. ora.
Regina Virginum. ora.
Regina Sanctorum omnium. ora.
Ab omni malo & peccato. Libera nos Dña.
A cunctis periculis. lib.
Nunc & in hora mortis nostræ. lib.
Per immaculatam Conceptionem tuam. lib.
Per sanctam Nativitatem tuam. lib.
Per Præsentationem tuam. lib.
Per cælestem vitam tuam. lib.
Per admirabilem Annunciationem tuam. lib.
Per Visitationem tuam. lib.
Per felicem partum tuum. lib.
Per Purificationem tuam. lib.
Per dolorem de Christi Passione. lib.
Per gaudium de illius resurrectione. lib.
Per gloriosam Assumptionem tuam. lib.
Per Coronationem tuam. lib.
Peccatores. Te rogamus audi nos.
Ut illos tuos misericordes oculos ad nos convertere digneris. te rog.
Ut veram pœnitentiam nobis impetrare digneris. te rog.
Ut cuncto populo Christiano pacem, & salutem impetrare digneris. te rog.
Ut omnibus fidelibus defunctis requiem æternam impetrare digneris. te rog.
Ut nos exaudire digneris. te rog.
Mater Dei. te rog.
Genitrix Dei. te rog.
Ave de cælis alma. Succurre nobis Domina.
Ave de cælis pia. Fer opem nobis Domina.
Ave de cælis dulcis. Intercede Domina.

Antiphona.

Recordare Virgo Mater, dum steteris in conspectu Filii, ut loquaris pro nobis, & ut avertas indignationem suam a nobis. ℣. *Ora pro nobis Sancta Dei Genetrix.* ℟. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

Oremus.

Preces nostras quæsimus Domine apud tuam sanctissimam clementiam Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ commendet oratio; quam ideirco de præsenti sæculo transtulisti, ut pro peccatis nostris apud te fiducialiter intercedat.

Cordibus nostris, quæsumus Domine, benedictionis tuæ rorem, meritis, & intercessione B. Barbaræ Virginis, & Martyris tuæ benignus infunde, ut qui ejus imploramus auxilium, tuæ propitiationis sentiamus effectum. Per Christum Dominum nostrum &c. Dominus vobiscum &c. Benedicamus Domino, Deo gratias.

SYNODUS VII. DIOECESANA.

Celebrata in Civitate Regum, ultimo die Octobris anno 1592.

Nos D. Toribius Alphonsus Mogrovexus &c. *Ut supra initio Synodi quintæ.*

CAPUT I.

Hispanorum, Indorumque Parochi mittant exemplaria, & monumenta reddituum Ecclesiasticorum.

Quandoquidem in [a] Concilio Provinciali anni 1583. ordinatum sit, ut in archivo Ecclesiæ Cathedralis conserventur omnes scripturæ Ecclesiarum hujus Archiepiscopatus, fundationes Sacellorum, & monumenta, resque reliquæ ibidem contentæ; ut id exsecutionem accipiat, & ut exstet Liber, in quo distincte, & per ordinem describantur; omnes Parochi, & Vicarii hujus Archiepiscopatus, tam Indorum, quam Hispanorum, qua poterunt celeritate mittant ad nos, vel Provisorem nostrum unum exemplar ita authenticum, ut fidem faciat, omnium scripturarum, quas habuerint de Cappellaniis, anniversariis, monumentis, confraternitatibus, domibus, hæreditariis possessionibus, censibus, reliquisque rebus redituum Ecclesiasticorum, & hospitalium, suorum Beneficiorum, & Doctrinarum; itemque monumentum separatum ipsorum propriis nominibus subscriptum, & authenticum, in forma qua fidem faciat, de cunctis fundationibus, Cappellaniis, anniversariis, Confraternitatibus, & aliis memoriis, tam vivorum, quam defunctorum, quæ, vel jam fundata sunt, vel in posterum fundabuntur, minutim, & particulariter designando fundatorem, & patronum, & eum qui in illis inservit. Et Missas, ac earum redditus, cæteraque omnia onera, & res quæ relinquuntur, & fieri jubentur, ac celebrari. Itemque omnium censuum, hæreditatum, possessionem, ac redituum omnium illarum fundationum, & memoriam. Item etiam redituum, quos habent iidem ipsi Parochi, & Beneficiarii, tam Indorum, quam Hispanorum, ex propriis ipsorum Beneficiis, & Doctrinis. Et quot habent cappellanias, & an sint collativæ, vel secus, ut omnia collocentur in archivo hujus Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, & omnia pariter describantur in uno Libro, qui ad effectum habendus sit. Qualem librum debebunt etiam habere dicti Parochi, in quo describent, ac designabunt, quod ad peculiares ipsorum Ecclesias, & hospitalia pertinebit, eadem distinctione, & claritate, ipsumque tenebunt, & fida custodia servabunt.

CAPUT II.

Parochi mittant relationem fidelium Indorum suæ curæ pastoralis.

Satisfacere cupientes Decretis [b] Concilii Provincialis anni 1583. in hac Civitate Regum celebrati, ac per summum Pontificem approbati, quod etiam Domini nostri Regis edicto exsecutioni mandari justum est; & in quo statuitur, ut præficiatur proprius Sacerdos singulis ducentis, vel trecentis Indis, tributariis, & opificiis, ac machinis, cæterisque partibus oti ea-

[a] Conc. Mediol. 1. Tit. *Quæ pertinent ad jurium Ecclesiast. conservationem &c.* Et Conc. Mediol. Tit. *De iis, quæ ad Capitulum pertinent.* Et Synod. Limen. iv. C. 15. [b] Conc. Liman. anni 1583. Act. 2. C. 12. & 18.

expedierit; omnes Indorum Parochi cum omni possibili celeritate mittent notitiam omnium Indorum tributariorum, qui in ipsorum Doctrinis fuerint, & a tributis exemptorum, & eorum qui Confessionibus idonei sunt, & omnium animarum, quæ in unaquaque Doctrina sunt, & quale salarium habent, & pagorum, quos sibi commissos habent, & quot leucis unus ab alio distet, & quot numero personæ in singulis Doctrinæ laboritiis versantur, tam ii qui laborant, quam qui cibus eis ferunt, & ipsis in loco laboris assistunt, & ad quem spectet laboritium, & quantum inde proveniat. Quam relationem, seu notitiam mittent subscriptam nominibus suis, & satraparum Indorum, vulgo *Caciques*, & Scribæ Oppidi, & Correctoris, seu Prætoris, ipsiusque Scribæ, si haberi potest, ita ut fidem faciat. Eosque monemus, quod si in præmissis observantes non fuerint, severe contra eos procedetur, & nostri Visitatores plectent eos, qui in hujus rei exsecutione negligentes fuerint; ipsique ferent, vel mittent relationem prædictorum valde distinctam, & claram, in quo utrorumque conscientias oneramus.

CAPUT III.

Quod Parochi possint diebus Dominicis, & festivis celebrare duas Missas in duabus Ecclesiis diversis, ac dissitis.

Juxta dispositionem Concilii Provincialis celebrati in hac Civitate anno 1567. quantum convenit, & per locum juris possumus, licentiam concedimus omnibus Indorum Hispanorumque Parochis nostri districtus, ut diebus Dominicis, & festivis ex præcepto servandis possint celebrare duas Missas in duabus Ecclesiis tam inter se distantibus, ut qui in loco unius Ecclesiæ assistunt, non possint commode accedere ad audiendam Missam in altera; cum autem habuerint alium Sacerdotem, qui possit celebrare in altera dictarum Ecclesiarum, non poterit Parochus celebrare in utraque, sed unam Missam tantum in una, quandoquidem alter Sacerdos possit satisfacere necessitati alterius populi. Nec item poterit idem Parochus celebrare duas Missas in eodem Oppido, quamvis non sit alius Sacerdos, qui dicat secundam in eodem.

CAPUT IV.

Vicarii singulis annis inspiciant testamenta sui districtus, eaque adimpleri faciant.

Vicarii hujus Archiepiscopatus, quisque in suo districtu, revideat singulis annis tabulas testamentarias, ut pia mandata adimpleantur, curando, ut ad debitam exsecutionem perducantur; ita ut exonerentur conscientiæ, ac Deo per omnia serviatur; in quo ipsorum conscientias oneramus. Et nostri Visitatores, quos negligentes repererint, prement.

CAPUT V.

Observentur Concilia Provincialia annorum 1567. & 1583. in hac Civitate celebrata.

Omnes Parochi,[a] Visitatores, Judices Ecclesiastici, cæterique nostri Archiepiscopatus, ad quos infrascripta pertinebunt, habeant, servent, & inviolabiliter observent, nihilo dempto, vel alterato, quæ constituta sunt per Concilium Provinciale anno 1583. in hac Civitate celebratum, & a D. N. Rege exsecutioni mandari, & observari jussum; peculiariter advertentes ad censuras ipso facto impositas negotiantibus, & mercantibus Clericis, & Rectoribus Doctrinarum, greges, vel armenta ultra suæ sustentationis necessaria habentibus, vel sementem, aliave prædialia lucra; eisque qui chartis, vel alio prohibito ludi genere ludant, plus quam aureos quinquaginta. Illis item qui absque Antistitis venia Doctrinas suas deferent, vel non reddita ratione rerum sibi commissarum; Parochis qui permiserint suscipi Correctores cum Cruce; & Visitatoribus qui concesserint Clericis dimissoriales, cum quibus ex hoc Archiepiscopatu discedant, ultra centum pesos illis impositos, uti apparet, & constat ex instructione Visitatorum edita in Concilio Provinciali, & Visitatoribus pariter, qui obliti timorem Domini occultaverint aliquem processum, vel perversa collusione cum visitatis utendo, ipsorum vitia dissimulant, vel caussas ad Ordinarium non integre remittunt; Clericis quoque, qui contra Indos ad bellum procedunt, vel alios quoscumque aggressus absque Antistitis licentia, & alios etiam, qui contra tenorem dicti Concilii aliquam personam in theatro repræsentarint, & illis, qui præsentiam suam illis præbuerint. Attendentes etiam decretis Concilii Provincialis, per quæ statuitur, quod portas Ecclesiæ nemo relinquat apertas sub pœna excommunicationis; & quod etiam præcipitur, ut contra Hispanorum, Indorumque Parochos, aliosque Judices Ecclesiasticos, qui curare neglexerint describi, & haberi Concilia Provincialia anni 1567. & anni 1583. quantum ad ipsos ullatenus pertinebit, intra duos menses ab eorum publicatione, vel aliud tempus ab Antistite præfigendum, procedatur ad sententiam excommunicationis majoris, & pœnam centum pesorum currentium; hortando, prout in Domino hortamur, Visitatores Archiepiscopatus, ut singulare studium adhibeant visitandi prædictos excessus tractuum, & contractuum, ac lucrorum prædialium Clericorum, tam qui Doctrinas, quam qui alia quævis loca regunt; & inquirendi, an sint factores commendariorum, vel aliorum quorumcumque, eos in his omnibus, & aliis delictis, & excessibus inculpando, juxta schedulam suæ Majestatis Madriti expeditam sub 18 Februarii anno 1588. & ad nos missam, in qua nos rogat, nobisque injungit, ut provideamus, & jubeamus, ne dicti Clerici sint factores commendariorum, vel aliarum personarum, aut in ullo genere matrimonii tractent, vel contractent, sive per se, sive per interpositas personas, transgressores rigide castigando; & quod ad id faciendum ipsius Regia Audientia omnem favorem necessarium, & auxilium præstabit, de quo ad eandem Audientiam scribit, ut pro ipsorum parte multam curam adhibeant, eandem schedulam opere adimplendo.

CA-

[a] Conc. Prov. anni 1583. Act. 2. C. 2.

CAPUT VI.

Vicarii, & Parochi decimarum rationes mittant, & in libro descriptas habeant.

Ut Ecclesiarum, [a] & Xenodochiorum proventus, aliaque res dignosci possint, & ad cæterorum quemque, quorum interest, pertineat, & an diminuantur, aut crescant, & ut earum conservationi, & augmento provideri possit; omnes Hispanicorum Oppidorum Vicarii habebunt librum, in quo per partes distribuent locationes, & conductiones decimarum, designando personas, quibus per conductores iterum locentur, & in qua parte, partitione, & semina sint, cujusque quantitatis, & alia, quæ pernotanda videbuntur. Et horum testimonium suis nominibus subscriptum, & ita authenticatum, ut fidem faciat, singulis annis, ad nos, vel nostrum Provisorem mittent, ut intelligatur quid existet, ac decimarum Ecclesiarum, & Xenodochiorum bono, & augmento provideatur, simul & indemnitati eorum, ad quos pertinebit.

CAPUT VII.

Indorum Parochi instruant Archiepiscopum, qualiter adimpleantur provisa, & providenda in favorem Indorum.

Ut [b] ad spirituale, & corporale bonum Indorum, Regiæ Majestatis voluntas adimpleatur, cupientis, quæ est, quod pauperes indigenæ requie sua quieteque gaudeant, quo melius attendant doctrinæ, & ad Domini nostri cognitionem perveniant, ac mediante sua Divina gratia, & sacri Euangelii prædicatione salvari possint; statuimus, ut omnes Indorum Parochi peculiari cura, & attentione videant, & intelligant, qualiter observentur ea quæ ad Indorum beneficia provisa sunt, ac deinceps providebuntur; ea de re nos etiam instruendo, ut nos D. Pro-regem commonere possimus, & eum opus fuerit, ipsam atiam Regiam Majestatem, ut remedium integrum apponatur; super quæ nostra oneratur conscientia, ut apparet ea schedula Domini nostri Regis espedita Ulysiponæ die 27. Maji anni 1582.

CAPUT VIII.

Indorum Sacerdotes pro Sacramentorum administratione non accipiant ab Indis jura, nec eosdem ad hæc, vel oblationes, aut alia jura cogant.

Indorum [c] Parochi diligenter caveant, in aoqua observantissimi sint, ut ab eisdem Indis non accipiant candelas, vel pecunias, nec alia ulla jura, vel oblationes jurium Matrimonii, velationis, aut Baptismi; ut nec ab eorundem Baptismatum, aut Matrimoniorum patrinis, quamvis propria voluntate eadent, vel offerant; sub pœna quicquid acceperint in quadruplum restituendi. Nec ab illis exigent jura sepulturæ, prout per Provinciales, ac Diœcesanas hujus Archiepiscopatus Constitutionas sancitum est. Nec eosdem Indos compellent, vel ullam vim, aut violentiam eis inferant ad exigenda jura comitivæ defunctorum, vel feratri, nec tactus campanarum, aut eundi ad eos efferendos, vel sonitus campanæ, quem adi sibi volunt a domo defuncti usque ad Ecclesiam, nec incensationis. Nec ullam rem Indorum sibi applicent in testamentis, quæ iidem Parochi in defunctorum nomine conficiunt, quantumvis sit pro Missis, quæ celebrandæ sint, vel ipsarum eleemosynis gaudendo, nec se miscebunt, vel propria auctoritate intromittent in dispositionem bonorum defuncti, ullam eorum partem sibi usurpando, quamvis sub colore quintam partem pro anima applicandi. Sed Indis relinquant integram libertatem de suis bonis disponendi, prout ipsis videbitur. Et si intestati moriantur, hæredes ipsorum ab intestato declarent, & faciant, quod pro anima defuncti fieri debeat. Nec vim, aut violentiam illis inferant, ut relinquant dicendas, vel dici faciant Missas, nec ut alio tempore diebus Dominicis, vel festivis, vel alias intra annum oblationes faciant; cum hæc omnia voluntaria esse debeant. Dictique Parochi custodient, & observabunt quicquid ad favorem, & bonum Indorum per Provincialas, ac Diœcesanas hujus Archiepiscopatus Synodos constitutum est; eosdem Parochos, ut monamus, admonentes, ne locum ullum hujusmodi exactibus, vel introductionibus concedant, & ut observent, & opera compleant ea, quæ circa hæc per schedulas Regias ordinata, & provisa sunt, & in postremo Concilio Provinciali; justa quod, eodemque modo, quo in eodem continetur, quod etiam est pariter conforme schedulæ suæ Majestatis ad nos directæ in commendationam supradictorum, datum in S. Laurentii die decima nona Octobris anni 1591. Et nostris Visitatoribus præcipimus, ut solatiem curam, ac diligentiam adhibeant, ut illos aggravant, quos in prædictis culpabiles repererint, ut secundum culpæ qualitatem severe puniantur.

CAPUT IX.

Servorum, Indorumque Domini, & Parochi diligenter curent, ut illi doctrinam doceantur, Missas, Conciones, & Sacramenta frequentent.

Cupientes, [d] ut exonerentur conscientiæ, nec Deo Domino nostro debitum desit obsequium, hortamur, & rogamus in Domino omnes mancipiorum Dominos, & qui Æthiopes, vel Indos, aliosve in famulitio habuerint, ut familiæ suæ diligenter invigilantes observent, & curant, quod singulis diebus doctrinam sigillatim doceantur, Missas, & Conciones, festivis, ac Dominicis diebus audiant, Confessionem, sacram Communionem, aliaque Sacramenta, juxta cujusque obligationem, suscipiant. Et Parochis præcipimus, ut dictorum Æthiopum, tam servorum, quam manumissorum, & Indorum particulares matriculas habeant, & ex illis eos ad Confessionem, & Communionem vocari faciant. Et in hoc minime negligentes sint, vel eam curam ipsorum Dominis, vel heris relinquant; sed Parochi ipsi in hanc partem diliganter incumbant, & invigilent, ut illæ personæ adimpleant præcepta Ecclesiæ, & alias suas obligationas, si iidem Parochi non malint præceptorum violationem ubi ipsis

[a] Conc. Ravennat. 1. sub Honor. Papa IV. Rubric. 7. Conc. Lim. anni 1583. Act. 4. C. 12. [b] Conc. Lim. anni 1583. Act. 3. C. 3. [c] Conc. Lim. anni 1583. Act. 2. C. 13. 38. [d] Syn. Diœc. 2. C. 19.

ipsis imputari. Eosqua monemus, prout moniti esse debent, quod si in hoc negligentes fuerint, præter castigationem iræ Dei, dabebunt ulterius luera pœnas ipsis impositas, in quo ipsorum consciantias oneramus. Atque in visitationibus particulariter inquiretur, qualiter hæc observentur.

CAPUT X.

Diebus Dominicis, & festivis præcepti, cuncti Missas, & sermones in suis Parochiis audient.

Ne quisquam prætendat festorum anni dierum, val jejuniorum ignorantiam, ut unusquisqua sciat quid se opurteat facere, & observare, Sacri Concilii Tridentini Decratis inhærentas, exhortamur, & in Domino petimus, ut omnes ad Missas, & concionès audiendas, frequentent suas Ecelesias Parochiales, easque speciali affectu complectantur, & amora prosequantur; aosdem admonentes, quod in eodem Concilio [a] Tridentino declaratur, teneri quemlibet ad sermones in Ecclesia sua Parochiali ascultandos. Ipsosque tam Indorum, quam Hispanorum Parochos, eshortamur, ut populis declarent indulgentias, & remissiones, quas per Bullam Sanclæ Crueiatæ lucrantur, & qualiter animas ea Purgatorio liberare possint; idque iis diebus faciant, quibus indulgentias ipsas, & animarum liberationes consequi possint, ut easecutioni mandentur, nec oblivioni tradantur. Celabrabunt identidem iidem Parochi aum magna devotione solennitatem Sanctissimi Sacramenti in die Corporis Christi. Curent, & exhortentur fideles Christianos, ut se in precibus, jejuniis, aliisque sanctis, & bonis operibus aaarceant; exponantque indulgentias, quas in ea die, & Octavis lucrentur, qui Divinis Officils intersunt. Et si ad id opus fuerit, habeant apud se Bullam Cruciatæ ultimæ prædicationis. Populumque hortentur, ut quoties exportatur Sanctissimum Sacramentum, ipsum comitentur omnas; & qui aquis insederint, illos ralinquant, & Sanctissimum Sacramantum pedites sequantur.

CAPUT XI.

Vicarii singulis annis in suis Ecclesiis publicent Concilia Provincialia.

Singulari studio curabunt Vicarii, ut Concilia [b] Provincialia anni 1567. & anni 1583. absque ulla remissione, vel defectu, singulis annis in Ecclesiis ipsorum districtus publicentur, & obsarvent quod circa hoc in eodem Concilio Provinciali anni 1583. constitutum est. Eosque monemus, quod in futuris visitationibus hoc non obsarvantes mulctabuntur.

CAPUT XII.

Visitatores exsequantur Decreta de Clericis non callentibus linguas ad prædicandum, & excipiendas Confessiones.

Quoniam per Concilium Provinciale [c] anni 1567. in hac Civitate celebratom, & a sua Sanctitate approbatum, ac per Constitutiones hujus Archiepiscopatus decretum est, ut Sacerdotibus non callentibus linguas, ad Confessiones excipiendas, & ad prædicandum verbum Dei propriis, ipsorum sumptibus adjungatur, & constituatur alius, qui ministerio fungi possit; & quod si primo anno in addiscendis linguis negligentes fuerint, subtrahatur ipsis tertia pars salarii, & sequenti anno crescat pœna; ac deficiante Sacerdote, qui defectum suppleat, mulcta applicetur Ecclesiæ, & pauperibus Indis; itemque dum aliqua Doctrina Sacerdote vacaverit, ipsius stipendium eisdem Ecclesiæ, & Indis pauperibus tribuatur; proinda Visitatores, & Vicarii diligenter invigilent, ut hæc debitam easecutionem sortiantur, quorum in hoc conscientias oneramus, ultra quod contra negligentes procedetur.

CAPUT XIII.

De Visitatoribus ipsisque Visitatoribus visitandis.

Visitatoras [d] procedant contra Visitatores, qui ipsos præcesserunt, & contra Officiales, & Ministros visitationis in locis, in quibus confecerint informationes, quæ convaniant, easque ad nos, vel nostrum Provisoram remittant. Quoniam ad hoc, eique annexa, indeque dependentia, nostras vices illis committimus omni meliori via, & quantum de jure possumus, ut Deo pro omnibus serviatur. Eosdemque Visitatores, præsentes, & futuros, hortamur in Domino, ut officium suum fideliter easequantur, nec accipiant jura visitationum, quæ pilæ vocentur; sed bene, fideliter, & integre adimpleant ea, quæ per Sacrum Concilium Tridentinum circa procurationem, quam percipere debeant, & tempus, per quod necessario in visitatione morentur, sancita sunt, cæteraqua in eodem Concilio contenta, attendantes ad rigidas pœnas per jura transgressoribus impositas.

CAPUT XIV

Visitatores diligenter inquirant in Parochos inhabiles, & insufficientes ad curam Pastoralem.

Quia [e] contingere possit, quod in aliquibus Doctrinis, & Beneficiis quispiam absqua sufficienti literatura constituatur, & ad Sacramentorum administrationem, & curam pastoralam imperiti sint, & minus docti, Visitatores illis diligentar invigilent, eosque in librorum lectione, & ordinanda celebrandaque Missa esaminent; & eos ad nos deferent, qui minus habiles, vel imperiti reperti fuerint; ut re perspecta providеamus, quod obsequio Divino magis conveniat; coadjutores illis constituendo, quo magis eroneretur conscientia, juxta Decrata Sacri Concilii Tridentini, de illitaratis, & imperitis.

CA-

[a] Trid. Seff. 24. C. 4. *De reform.* & C. 13. *De reform. matrim.* [b] Conc. Limen. ann. 1583. Act. 4. C. 24.
[c] Syn. Diœc. 161. C. 44. & Syn. 4. C. 50. [d] Conc. Trid. Seff. 24. C. 3. *De reform.* [e] Conc. Trid. Seff. 21. C. 6. *De reform.*

CAPUT XV.

Ut Visitatores exigant rationes Ecclesiarum, & Xenodochiorum ex eorum libris, Oeconomis, & bonorum detentoribus, providendo, & ordinando, ut in usus necessarios expendantur.

Cum *a* justo nostro dolore, propter quasdam caussas nondum potuerint Indorum, vel Hispanorum Ecclesiæ, & Xenodochia integre, & convenienter visitari, Visitatores in posterum sollicitam curam gerent, visitando bona Ecclesiarum fabricas concernentia, & Hospitalia Doctrinarum, tam Indorum, quam Hispanorum, eorumque rationes ab Administratoribus, Correctoribus, & Oeconomis, aliisque personis, in quarum potestate fuerint, exigendo; eosdem obstringendo, & providendo, ut ea rebus necessariis impendant, cum omni rigore juris procedendo, ut ita fiat, & adimpleatur, implorando etiam, & invocando, cum opus fuerit, auxilium, & favorem Proregis, & Regiæ Audientiæ, aliorumque Judicum ad eundem effectum, juxta Juris, & Sacri Concilii Tridentini dispositionem, & plures Majestatis Regiæ schedulas.

CAPUT XVI.

Vicarii, & Parochi procedant contra impedientes Ecclesiæ Ministros, ubi de musicis Ecclesiarum instrumentis.

Secundum Decreta Concilii Provincialis *b* anni 1567. & Concilii pariter Provincialis anni 1583. in hac Civitate celebrati, & a sua Sanctitate approbati, & per schedulam Regiæ Majestatis observari, & executioni mandari jussi, quæ in eodem Concilio impresso habetur, & juxta ordinationes D. Francisci a Toleto, horum Regnorum quondam Proregis, in quibus provisum est ad Divini cultus augmentum, & ut Indi ædificentur in rebus Christianæ Religionis, quod habeatur harmonia tibiarum, fistularum, & aliorum instrumentorum musicorum, & Ministri, qui illis ludant, & Sacristani, qui inserviant Missis, & Officiales, qui populum ad doctrinam convocent, & qui Sacerdotes de publicis peccatis admoneant, & de parvulis, qui baptizandi sunt, & alii Indi instructi ad baptizandum, absente Sacerdote, in casu necessitatis, tamquam ad rem tanti momenti, ne quisquam sine Baptismo decedat. Omnes Doctrinarum Parochi in his omnibus observantissimi sint, designando, & habendo Cantores, & personas, qui dictis tibiis, aliisque instrumentis rite utantur, & Fiscales, & Sacristanos, & personas instructas ad baptizandum in dicto casu necessitatis, prout illis præcepto dicti Concilii Provincialis anni 1567. ordinatum est, contra transgressores, & Ministros sæculares, vel alios, qui præmissa impediverint, cum omni Juris rigore procedentes, etiam, cum opus fuerit, per censuras, quarum absolutionem nobis reservamus, committentes, prout committimus, dictis Parochis, & Vicariis Provinciarum, eorumque cuilibet in solidum in cunctis præmissis, aliisque eisdem annexis, & ab eis dependentibus; & creen Notarios, Fiscales, & reliquos necessarios Ministros, nostras vices, quantum ex Juris dispositione possumus, attendentes, prout dictum est, ad sancita dictorum Conciliorum, & præsertim anni 1583. In ejusdem Capite finali quinto, Actionis quintæ, de cura cultus Divini.

CAPUT XVII.

Quod nigri, vel alii misti generis, vel gentis, non vivant inter Indos.

Indorum Parochi omni meliori modo studiose curent, ne nigri, vel ex iis, aut alia mistura nati, vivant inter Indos, sed eos ad Hispanorum Oppida cogant, ut inibi suas Parochias, & Parochos profiteantur, & instruantur, & Sacramenta illis ministrentur. Eisdemque Parochis nostras vices in hac parte committimus, quantum de Jure possumus, juxta schedulam Regiam ad nos expeditam, quæ incipit, *Yo soy informado*. Dat. Valentiæ 27. Januarii 1586.

CAPUT XVIII.

Qui Sacerdotes accusant, deponant eam summam pecuniæ, quæ sufficiat ad prosequendam caussam, & solvenda jura Ministrorum.

Ex eo quod qui Sacerdotes aliquorum capitum accusant, non deponant pecunias ad exsecutionem sententiæ, vel Judicum, & Ministrorum stipendia solvenda necessarias, vel ad pœnam non probantibus luendum, non raro sequitur, quod caussæ maneant indecisæ, & personæ Ecclesiasticæ ex accusatione diffamentur, ac Judices, reliquique Ministri priventur stipendiis, & expensis, quæ illis debantur, & pœna imposita non solvatur; ut provisum sit, ne delicta maneant impunita, aut quisquam tam facile, leviterque audeat personas Ecclesiasticas criminari, vel diffamare Sacerdotes; hinc deinceps nostri Provisores, cæterique Judices Ecclesiastici, non admittent ejusmodi accusationes, nisi prius, & ante omnia deposita sit in manibus æqui, & spectatæ fidei viri ea pecuniæ quantitas, ad quam accusatores se de Jure per fidejussores obligabunt.

CAPUT XIX.

Ne Visitatores, vel eorum Officiales, jura ab Indis accipiant, vel eos mulctent pœnis pecuniariis.

Quoniam *c* per hujus Archiepiscopatus Provinciales, Diœcesanasque Constitutiones sancitum est, quod Judices, & Notarii nulla jura titulorum, provisionum, processuum, vel alia ab Indis percipiant; ac postremo per Concilium Provinciale anno 1583. in hac Civitate celebratum, in instructione pro Visitatoribus facta, præscriptum est, quod iidem Visitatores Indos pecuniis non mulctent, sed cum oportuerit pecuniariam pœnam illis imponere, tunc eam ad Antistitem remittant; ut prædicta plenum effectum, & exsecutionem obtineant, Indorum

a Conc. Trid. Sess. 24. C. 3. *De reform.* *b* Conc. Limen. ann. 1583. Act. 5. C. 5. Canon. Apost. 15. apud Binium. Conc. Trid. Sess. 22. in Dec. *De obser. & evitandis in celebr. Missa*. *c* Syn. IV. supra C. 10. & locis ibi in margine citatis.

dorum Parochi, & Visitatores ea illis exponant, ac declarent, iis præsertim temporibus, quibus visitationes ipsæ exercebuntur, ut percipiant quid in ipsorum favorem constitutum sit. Et peculiare studium adhibebunt Parochi, ut Indi intelligant, & sciant hæc, & alia ad ipsorum commodum sancita, & quod iidem non vexentur, vel molestentur in ulla re. Dictique Visitatores perficient, & adimplebunt, quæ per illas Constitutiones provisa sunt, attendentes ad aliàs per nos constituta in Diœcesana Synodo anno 1586. celebrata; quod, nimirum, qui ulla jura ab Indis perceperit, debeat eadem cum duplo eisdem Indis restituere, a quibus ea perceperit, & alias pœnas arbitrio nostro subire.

C A P U T XX.

Cum vacaverit Doctrina, Vicarius provideat de Ministro Sacramentorum, & interim proximus Parochus poterit in ea exercere Officium pastorale.

Quoniam [a] aliquæ Doctrinæ per obitum, cessionem, vel desertionem vacare possint, nec statim de idoneo Sacerdote provideri, ob defectum notitiæ, vel monitionis; nos conscientiam nostram exonerare cupientes, & remedium opportunum adhibere, facultatem facimus Parocho, qui Doctrinæ sic vacanti proximus fuerit, ut possit Sacramenta in ea ministrare, & pastoralem curam per omnia in eadem exercere, interim dum per nos, aut nostrum Provisorem, vel Provinciæ Vicarium provideatur de novo Sacerdote, ex ordine juris patronatus Regis, monendo nos intra terminum constitutum ad ejusmodi provisionem. Qui observantissimus erit in constituendo cum omni possibili celeritate Parochum non alias occupatum, qui possit ministrare Sacramenta, & curam pastoralem in omnibus exercere. Ad quem effectum in supradictis licentiam concedimus, & quantum de Jure possumus, ad ea, & eis annexa, ac inde dependentia commissionem damus; præcipientes, uti præcipimus, ut Parocho interim inservienti detur salarium ad ipsum spectans, & quod ad suam sustentationem habere debet.

C A P U T XXI.

Concionatores inter prædicandum hortentur populos ad decimas rite solvendos.

Vicarii, Rectoresque Parochiarum diligenter curabunt, ut in sermonibus, quos ad populum in suis Ecclesiis habituri sint, eundem hortentur, ut decimas, quas debuerint, integre sine fraude persolvant; obligationem, quam ad hoc habent, illis proponentes, ac damna spiritualia, corporalia, & temporalia, quæ contrarium facientibus evenire solent. Et ad hunc finem illis prælegant exhortationem hic insertam, & desumptam ex Libro Pontificali, cum suo principio, & fine in forma, qua per nos expedita est, & Decretum sacri Concilii Tridentini Sess. 25. Cap. 12. *De reformat.* & Legem secundam Regni in nova Legum collectione Lib. 1. Tit. 5. *De decimis*, omnia tenoris sequentis.

Nos Don Toribio Alfonso Mogrovejo, por la miseracion Divina, y de la Santa Iglesia de Roma Arzobispo de los Reyes, del consejo del Rey nuestro Señor &c. A vos los Vicarios, curas, y Beneficiados, y capellanes deste nuestro Arzobispado, a quien lo de suso contenido tocare, y atañe tocar, y atañer puede en qualquier manera, salud y gracia. Bien sabeys, y deveys saber, la precissa obligacion, que los fieles Christianos tienen conforme a derecho de pagar los diezmos enteramente; y los trabajos espirituales, corporales, y temporales, que se siguen de lo contrario; y quan justo y santo es animar a los que lo deven, acudan a sus obligaciones en esta parte. Atento a lo qual, nos parecio mandar, sacar, y traducir en nuestra lengua Castellana la recomendacion, y exhortacion, que esta en el libro Pontifical Romano, para que las personas a cuya cargo esta la paga de los dichos diezmos, lo entiendan, y no puedan pretender ignorancia; la qual traducion es del tenor siguiente,

Exhortacion del Pontifical.

Carissimos hermanos, à todos os exhorto y amonesto, pagueys los diezmos, que son paga y tributo devido a Dios, a los Sacerdotes, y Iglesias; los quales diezmos al Señor en señal del dominio y señorio universal, ha guardado para si. Oid à San Agustin, que està clamando, y dice: Los diezmos son una deuda y tributo de las animas necessitadas. Si pagareys el diezmo, no solamente cogareys fruto en abundancia; pero alcanzareys tambien salud corporal. No pide Dios de nosotros, por los bienes que nos da, premio, ni paga, sino honra y reverencia; y esse sumo Señor, que con mano liberal nos dio todos los bienes que possaamos, se digna, y quiera recibir de nosotros el diezmo; y esto no para si, sino paraque essa dar redunde en mayor abundancia y bien nuestro; mas si la tardança en el pagar el diezmo es peccado, quan gran peccado serà el no lo dar de todos los frutos? Has de pagar el diezmo, para que pagandole puedas merecer los bienes celestiales y terrenales; sino es que por ser avariento y escasso, pierdas tan copiosas bendiciones; costumbra justissima del Señor, que no pagando el hombre el diezmo, el mismo hombre sea la paga. Llevarà el soldado perdido y malo lo que no distes al Sacerdote, y lo que à Christo no dieredes, te llevarà al Fisco. Bolveos à mi, dize el Señor por el Propheta, y yo me bolverà à vosotros; y por no acudir con el diezmo, os alcanza una maldicion, que siempre andays necessitados y hambrientos; perdereys la fertilidad de vuestras possessiones, y el abundancia de los frutos; y para que entendays que enojado està de la falta que teneys en pagar los diezmos; se disminuye vuestra hazienda, por no dar lo que es de Dios à Dios. Exhorto y amonesto à todos que con alegre animo pagueys los diezmos, que es tesoro del Templo; para que los Sacerdotes y Levitas, que sirven en el Altar del Señor tengan el devido sustento; y fiad de mi, y vereys como pagando vosotros el diezmo, embia del Cielo un tan abundante rocio, y una bendicion tan copiosa, que os dè cumplida abundancia; però si al contrario hizierades no pa-

[a] Syn. IV. supra C. 10. ac ibid. in margine.

pagando el diezmo, vendrà ſobre voſotros, y vueſtras poſſeſſiones la langoſta, pulgon, peſtilencia, y trabajos, y mil males. Aſſi que es neceſſario evitar eſte indignacion del Señor, y pagar los diezmos, y tributos devidos; y no es juſto, que por un poco de bien temporal ſe pierdan mil bienes, que ſe pueden ſeguir. Eſto eſtè ſiempre en vueſtra memoria, para que entendido, ſe ponga en execucion, y merezcays por eſtos bienes temporales alcanzar y poſſeer los bienes eternos. Y en conformidad de lo ſuſo dicho mandamos la preſente, por la qual vos damos commiſſion en forma tan baſtante, como de derecho ſe requiere, à cada uno de vos in ſolidum, para que en vueſtros diſtrictos, y Doctrines hagays à vueſtros feligreſes pagar el diezmo que devieren, como eſten obligados; de manera que cada uno lleve y baye lo que fuere ſuyo, y juſtamente le perteneciere, y en todo ſe deſcargue la conciencia, e nueſtro Señor ſe ſirva, procediendo contra los tranſgreſſores, impedidores, y conturbadores que pretendieren eſtorvar la paga de los dichos diezmos, por todo rigor de derecho; y ſiendo neceſſario, por cenſures, que para todo ello, y lo dependiente, anexo y concerniente, y para criar Notarios, y los demas Miniſtros neceſſarios, os cometemos nueſtras veces plenariamente, por la via que mas conviene, y podemos, y hà lugar de derecho. En teſtimonio de lo qual mandemos dar, y dimos la preſente firmada de nueſtra mano, y ſellada con nueſtro ſello, y refrendada de nueſtro Secretario.

Capitulo doze, Seſſion veinte y cinco, del Concilio de Trente.

No ſe han de conſentir los que por diverſos modos haziendo agravio à las Igleſias, las procuran quitar los diezmos, o atrevidamente tomando lo que otros pagan, aprovechandoſe dellos, como quiera que la paga de los diezmos ſe deva a Dios, y aſſi los que no lo quiſieren dar, ò impiden que otros no lo den, ſe alzan con la haz enda agena. Manda pues ſegun eſto, el ſanto Concilio à todos, de qualquier grado y condicion que ſean, à quien tocare la paga de los dichos diezmos, que en adelante enteramente paguen lo que de derecho deven y eſtan obligados à la Igleſia Cathedral, o a qualquiera otras igleſias o perſonas, à quien legitimamente ſe deven, y los que ſe quedan con ellos, o impiden que non ſe den, ſean excomulgados; ni de eſte pecado les abſuelvan, haſta tanto, que huvieren plenariamente reſtituido. Y exhorta à todos en general, y à cada uno en particular, que por la caridad Chriſtiana, y por la obligacion, que tienen à ſus Prelados, no les ſea moleſto ayudar con los bienes que nueſtro Señor les diere largamente, à los Obiſpos y curas, que aſſiſten en las Igleſias algo pobres à mayor glorie de Dios, y para conſervacion de la dignidad de ſus Paſtores, que dellos tienen cuydado.

Ley ſegunda; que todos paguen diezmos cumplidamente; y como ſe deven pagar y que diligencias ſobre ello ſe han de hazer.

Porque nueſtro Señor en ſeñal de univerſal ſeñorio retuvo en ſi el diezmo, y no quiſo que ninguno ſe puede eſcuſar de lo dar; y por que los diezmos ſon para ſuſtentamiento de las Igleſias, y Prælados, y miniſtros dellas, y para ornamentos, y para limoſnas de los pobres en tiempo de hambre, y para ſervicio de los Reyes, y pro de ſu tierra, y de sì, quando meneſter es; y quien bien, y de grado lo page, acrecientale Dios lo temporal, y dale grande abundancia de todos los frutos, y ſalud al anima. Porende mandamos y eſtablecemos para ſiempre jamas, en todos los hombres de nueſtro reyno, den ſus diezmos cumplida y derechamente, a nueſtro Señor Dios, de pan, y vino, y ganados, y de todas las otras coſas, que le deven dar derechamente, ſegun lo mande la ſante madre Igleſia; y eſto mandamos tambien per nos como por los que reynaren deſpues de nos, como por los ricos hombres, como por los cavalleros, como por los otros pueblos, que todos demos cada uno el diezmo derechamente de los bienes que Dio nos da, ſegun la ley lo manda. Y qualquiere que contra eſtas dichas coſas fuere, pague el diezmo doblado, la mitad para al Rey, y la otra mitad para el Obiſpo, ſalvas las ſentencias excommunion que dieren los Prælados contra todos aquellos que no dieren derechamente diezmo, o fueren en alguna coſa contra eſta ley. Y queremos quæ las tales ſentencias de excommunion ſean bien guardadas por nos, y por ellos, de manere, que el poder temporal y eſpiritual, que viene todo de Dios, ſe guarden, y acudan en uno, y las ſentencies que los Pralados puſieren ſobre ellas coſas, ſean bien tenidas, haſta que le enmiende ſea hecha.

CAPUT XXII.

Imaginum pallia, & alia Eccleſiarum ornamenta non accomodantur ad alios uſus, quam ad quos deputata ſunt.

Cum intellexerimus, quod ſacrarum Imaginum pallia commodentur ad induendos infantes, qui ad Baptiſmum deferuntur, & quod illis tacti domum referuntur (rem longe alienam ab uſu ad quem illa deputata ſunt) fideles Chriſtianos in Domino monemus, ut ab hoc deinceps abſtineant, nec res Deo dicatas ad profanos uſus adhibeant, nec ſe hujuſmodi inventionibus immiſceant; Oeconomi vero Eccleſiarum, Confraternitatum, & Parochi nullum illis ad ea locum dent, nec Eccleſiarum paramenta ad dictum effectum illis accommodent, ſub pœna viginti peſorum currentium, cuilibet contrarium facienti incurrenda, & applicanda Eccleſiis, in quibus ea culpa committitur. Et noſter Proviſor, cæterique Judices cum omni Juris rigore procedant contra tranſgreſſores, ut hujuſmodi ceſſent exceſſus.

CAPUT XXIII.

Nullæ Imagines, vel Reliquiæ Sanctarum a in auctionibus publicentur.

Ad nos delatum eſt, quod in publicis auctionibus, quæ fiunt, inter alias res emtioni expoſitas, voce præconis publicentur etiam Imagines, Reliquiæ, Cruces, & Agnus Dei in eadem au-

a Vulgo, *Almonedas*.

auctione vendenda, ex quo creata sunt, & accrescunt, scandala, & mala exempla, præsertim inter neophytos Indos. Proinde nemo post hac [a] audebit ejusmodi Imagines, Reliquias, Agnos Dei, vel Cruces in auctionibus, vel alibi venalia exponere; sed omnes observantissimi sint ejus quod hic constitutum est, Deum præ oculis habentes, & eam venerationem, quam sacris rebus debent. Et circa hoc noster Provisor, cæterique Judices cum juris rigore procedant contra præcones, & præconium mandantes, aliosque transgressores eorum, quæ hac nostra constitutione sanciuntur.

C A P U T XXIV.

Ut constituti sint Notarii, seu punctatores Cappellaniarum, memoriarum, & fundationum Ecclesiasticarum.

Ut certa, & sufficienti ratione constet, qualiter satisfiat ultimæ voluntati defunctorum, aliorumque, qui cappellanias, memorias, & fundationes Ecclesiis relinquunt, ut sic exonerentur conscientiæ, constituti sint [b] in posterum Notarii in Ecclesiis, & locis, in quibus ejusmodi memoriæ, cappellaniæ, & fundationes fuerint; qui etiam Missas in libro ad id servando, diligenti cura clare, & districte per singulos dies describent, ut Visitatores ex dicto libro rationes exigant. In eoque eorundem Notariorum conscientias oneramus; & noster Provisor, & Vicarii studiose curabunt, ut omnia hæc exsequantur, & nostri pariter Visitatores, ut inquirant, qualiter hæc eadem observentur, & adimpleantur, Vicarios, & Notarios inobservantes eorum, quæ hic ordinata sunt, inculpando, quatenus exonerentur conscientiæ, ac Deo per omnia serviatur.

C A P U T XXV.

De Judicibus Ecclesiasticis ad cognoscendum caussas ad has partes delegandas.

Juxta Decretum Sacri Concilii Tridentini, Sess. 25. Cap. 10. *De reformat.* nominamus ac designamus in hac Diœcesana Synodo Judices, qui caussas spirituales, & Ecclesiasticas, ad Ecclesiasticum forum spectantes cognoscere possint, cum per Summum Pontificem, aut quemvis Legatum, vel Nuncium ad has partes commissæ fuerint, Doctorem D. Joannem Velasquez Archidiaconum, Doctorem D. Stephanum Hernandez Vozmendianum Cantorem, Doctorem Antonium de Molina, Doctorem Joannem Diaz, & Doctorem Joannem de la Roca, Præbendarios supradictos hujus sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Civitatis Regum, & Priorem S. Dominici, & Priorem S. Augustini, & Commendatorem Dominæ nostræ de Mercada, & Guardianum S. Francisci, qui nunc sunt, vel postbac successerint in dictis Officiis prælaturæ in Monasteriis hujus Civitatis.

C A P U T XXVI.

De examinatoribus Beneficiorum, & Doctrinarum.

Sacri Concilii [c] Tridentini sanctionibus inhærendo, nominamus examinatores Beneficiorum, & Doctrinarum, Doctorem D. Joannem Velasquez Archidiaconum, Doctorem D. Stephanum Hernandez Vozmedianum Cantorem, Doctorem Molinam, Doctorem Joannem a Roca, Præbendarios omnes supradictæ hujus sanctæ Ecclesiæ, & Magistrum Avila Portionarium, & Baccalaureum Christophorum Sanchez Dalrenedo, & Baccalaureum Hernandum Martinez, Parochum hujus sanctæ Ecclesiæ, & Doctorem Centurion de Espendola Parochum Parochiæ S. Sebastiani, & Magistrum Alphonsum de Horta, & P. Fr. Joannem Martinez Ordinis Sancti Augustini Cathedraticum linguæ generalis Indorum, & Baccalaureum Betanzos, & Joannem da Solis, & Joannem Martinum Presbyteros. Qui juxta Sacrum Concilium Tridentinum debent præstare juramentum.

C A P U T XXVII.

De Testibus Synodalibus.

Propterea [d] Sancti Patres juste, & sancte instituerunt, quod Synodi singulis annis fierent, ut in eis tractaretur de correctione, & emendatione malorum morum, & ut boni reformarentur, & ut in illis fieret, & tractaretur, quod conveniret gubernio animarum, & rebus concernentibus Episcopatum. Utque quod per easdem Synodos fieret, & constitueretur, majori efficacia adimpleatur; & constituantur in unoquoque Episcopatu Testes Synodales, viri boni, & idonei, qui per totum Archiepiscopatum, quisque in districtu sibi assignando, studiose, & solerter inquirant, qualiter observetur id quod in Synodis constitutum, & præceptum est. Nos igitur tam sanctum institutum exsequentes designamus eos, qui sunt, vel fuerint Parochiarum hujus Civitatis Rectores, & Visitatores hujus Archiepiscopatus, ut per eundem nostrum Archiepiscopatum inquirant, quod dictum est, & quod facere debent sine Scriba, vel Notario, seu strepitu judiciali, sed solum de plano; quoniam ulteriorem jurisdictionem non habent, nec nos eam illis concedimus. Et quod sic secreto inquisierint pernotando, & consignando memoriæ testes, qui sciunt, ac deponunt, tam defectus, & culpas Vicariorum, & Clericorum, quam etiam laicorum, absque juramento testium, sed tantummodo per viam informationis, id ad Synodos, & Concilia Provincialia ferent, & nobis secreto tradent, ut nos recognita, provideamus remedium, prout melius Deo serviatur. Præstabuntque juramentum officio suo bene, & fideliter fungendi, & quod sic fecerint, coram nobis ad Synodos, & Concilia Provincialia deferendi.

C A P U T XXVIII.

Indorum Parochi uniformem Missarum eleemosynam accipiant.

Quoniam per visitationem hujus Archiepiscopatus per nos factam innotuit, pro Missis,

[a] Conc. Mediol. 3. Tit. *Quæ ad sacramentalia,* & Constit. Gregor. XIII. ib. Conc. Trid. Sess. 24. *De invocat. & rever. &c. vers. In has autem.* [b] Conc. Mediol. 1. Par. 2. Tit. *De pior. locor. administrat.* & Conc. 5. Tit. *De iis, quæ ad bona Ecclesiastica.* [c] Conc. Limen. anni 1583. Act. 4. C. 17. & Trid. ibi in margine. [d] Conc. Lim. anni 1583. Act. 4. C. 23.

quas Indi celebrari curant, eleamosynam longe inæqualem accipi, tam in Confraternitatibus, quam alias; nos uniformitatem absque excessu cupientes, & ut omnia ad majus commodum, & beneficium Indorum fiant, statuimus, quod Indorum Parochi in posterum non accipiant, nec accipere possint majorem eleemosynam, quam duos pesos (singulos novem regalium) pro singulis Missis cantatis, quas celebraverint, sive sint Confraternitatum, sive aliæ votivæ, aut memoriarum devotionis, vel defunctorum, quas fideles pro sua devotione celebrari cupierint; quod si eum Missa celebrentur vigiliæ, accipiant tres pesos, singulos novem regalium; & pro singulis Missis recitatis unum pesum currentem novem regalium. Et si in Doctrinis invaluerit consuetudo, in omnibus supradictis observetur. In locis autem Hispanorum omnibus observetur loci cujusque laudabilis consuetudo. Super quibus dictorum Parochorum conscientias oneramus. Et Visitatores peculiare studium adhibebunt, ut hæc observentur, & plectantur transgressores, ac tempore ipsius visitationis hanc Constitutionem in Indorum Oppidis promulgabunt, ut & reliquas omnes Constitutiones ipsis favorabiles, dum in Doctrina congregati fuerint, tam Caciques, & principales Indi, quam eorum Rectores, & populares, eas illis propria ipsorum lingua declarando. Idemque crebrius faciant Indorum Parochi, ut Indis ipsa innotescat, nec ullus prætendat ignorantiam, in quibus utrorumque conscientias oneramus, ut hac ratione non amplius ipsis tribuatur pro Missis, quam præscriptum est pro ipsorum sustentatione, & ut per omnia Deo serviatur.

CAPUT XXIX.

De Festis, quæ servari debent.

Quoniam in Synodo Diœcesana anno 1585. celebrata in Oppido Yungay Const. 58. decretum est, quod Festa in Civitatibus, Oppidis, & locis habitatis observanda serventur, etiam in agro, & in Concilio Provinciali anno 1583. in hac Civitate celebrata, & anno 1588. post factam illam Yungayanam Constitutionem, per Sedem Apostolicam approbato, Actione 4. Cap. 9. satis provisum est, ut serventur Festa, quæ ibidem peculiariter memorantur; & quod si ultra illa fuerint alia per approbatam consuetudinem, vel privilegium legitimum introducta, in singulis locis, vel Oppidis religiose observentur ipsorum propria. Advertendo ad ea quæ dicta sunt, nobis visum est dictam Constitutionem 58. dictæ Synodi Yungayanæ anni 1585. revocare, prout omni meliori via, & quantum de Jure possumus, revocamus; relinquendo, prout relinquimus, in sua virtute, & vigore Decretum Cap. 9. Act. 4. dicti Concilii Provincialis, ut per omnia observetur eo modo quo ibi contentum, & sancitum est, & ut rite serviatur Deo. Cum autem in hac præsenti Synodo pro parte Confratrum Coofraternitatis S. Josephi hujus Civitatis a nobis petitum sit, ut ejusdem Sancti Festum observetur; nos ea re cum Clero, & populo præsenti collata decrevimus in casu præcipere, prout præcipimus ut dictum Festum S. Josephi in hac Civitate servetur, dempta obligatione ipsum in agro servandi.

CAPUT XXX.

Quod Vicarii, & Parochi habeant has Constitutiones Synodales.

Omnes nostri Hispanorum, Indorumque Vicarii, & Parochi habeant has Constitutiones Synodales, quantum ad ipsos pertinebunt, intra quatuor menses a prima publicatione hujus Synodi, sub pœna quod contra transgressores procedetur ad executionem pœnæ in præcedenti Synodo anno 1585. in Oppido Yunguay celebrata, Constitutione 29. Constitutiones Provinciales, ac Diœcesanas non habentibus imposita, aliisque pro nostro arbitrio.

Hortamur ergo, requirimus, & mandamus omnibus, & quibuscumque personis Ecclesiasticis, & sæcularibus in hoc nostro Archiepiscopatu existentibus, ac degentibus, quod a die primæ publicationis hujus Synodi in posterum ejusdem Constitutiones habeant, teneant, servent, & exsequantur, nec earum tenorem, & formam ullatenus excedant; eosdem commonentes, quod contra transgressores cum omni Juris rigore procedetur, pœnas pecuniarias, & alias ad nostrum arbitrium illis imponendo. Et omnia supradicta sic providimus per viam Constitutionum Synodalium, & reformationis, & omni alia, qua de Jure possumus, & magis conveniat. Et præcipimus, ut legantur, & publicentur in hac sancta Ecclesia hujus Civitatis Regum, & habeant vim, & vigorem Constitutionum Synodalium, quæ nos illis damus, quantum ad ipsarum validationem requiritur.

Absolutæ sunt illæ Constitutiones ad honorem, & gloriam Dei Domini nostri ultimo die Octobris anni 1592. sub Vesperis Festi omnium Sanctorum.

T. Archiepiscopus Regum.

Alphonsus Ramirez Not. publ. Secretarius.

De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis.

Bernardinus de Almanza Not. publ. Secret.

Indictio futuræ Synodi.

D. Toribius Alphonsus Mogrovejus &c. *Eodem tenore cum literis convocatoriis quintæ Synodi in fine Synodi quartæ supra, præterquam quod nunc futura Synodus octava convocetur ad Civitatem Regum, ac diem ultimum Octobri, anni 1594.* Datum in Civitate Regum ultimo die mensis Octobris, anni 1592. ad Vesperas omnium Sanctorum.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimæ dominationis.

Bernardinus de Almanza Not publicus Secr.

Alphonsus Ramirez Not. publ. Secret.

Ego Bernardinus de Almanza Notarius publicus hujus Audientiæ, & Curiæ Archiepiscopalis Secretarius Illustrissimi Archiepiscopi Regum, Domini mei, fidem facio, & verdicum testimonium adhibeo, qualiter Synodus retroscripta celebrata fuit in hac Civitate Regum per suam

suam Illustrissimam Dominationem, & in ea adstiterunt, nomina Decani, & Capituli hujus sanctæ Ecclesiæ, Doctor D. Joannes Velasquez Archidiaconus, & D. Antonius de Molina Canonicus, & alii multi pro seipsis, & cum potestate procuratoria. Et quod ad communicandas quasdam Constitutiones ejusdem Synodi præsentes aderant Ludovicus Rodriquez de Serna, perpetuus Decurio, vulgo *Regidor*, hujus Urbis, & Gonzalvus de Caceres, ejusdem Procurator Generalis, nomine Capituli, & Senatus; & illi supradicti convenerunt, & consenserunt in dictas Constitutiones, quæ absolutæ sunt eo die ultimo Octobris, anni 1592. quo die ego illas legi, & publicavi in hac sancta Ecclesia Cathedrali ex ejus Ambone, præsentibus dictis Archidiacono, & reliquis Præbendariis, aliisque multis; cujus rei fidem facio, & ad ejus firmitatem hic adjunxi meum signum.

In testimonium veritatis.
Bernardinus de Almanca Notarius publicus Secretarius.
Toribius Archiepiscopus Regum.
De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis.
Bernardinus de Almanza Not. publ. Secret.

SYNODUS VIII. DIOECESANA.

Celebrata in Oppido SS. Petri & Paulli *Piscobamba* die 24. mensis Novembris anno 1594.

Nos D. Toribius Alphonsus Mogrovexus &c. *Ut supra initio Synodi quintæ.*

CAPUT I.

Parochi frequenter visitent prædia, tentoria, stationes, aliaque loca, in quibus fuerint ipsorum Parochiani.

Omnes Parochi, quam crebro poterunt, ad minus sexies per singulos annos, diligenter visitant omnes stationes, tuguria, tentoria, aliasque partes, in quibus fuerint, vel altiterint ipsorum Parochiani, sub pœna contenta in Concilio Provinciali anni [a] 1567. attendentes ad spiritualia detrimenta, quæ ex contrario sequi possint; si desit administratio Sacramentorum, vel doctrina, & spiritualis pastus, aut persona quæ refrenat offensas, quas contra Deum Dominum nostrum committant, in quo eorundem Parochorum conscientias oneramus.

CAPUT II.

Parochi non permittant, ut Indi destruant, vel deserant loca suæ reductionis.

Cavebunt [b] Indorum Parochi, ne permittant, ut Indi destruere, vel deserere possint Oppida, ad quæ tanta prudentia, & propria ipsorum utilitate reducti sunt, sed eos potius compellant in eisdem persistere, invocando, solicitando, & serio procurando, cum opus fuerit, etiam auxilium brachii sæcularis. Quoniam ad hoc, & illi annexa, indeque dependentia, & ad procedendum cum toto rigore Juris, & cum necessarium fuerit, etiam per censuras, ut locorum Præfecti ejusmodi auxilium porrigant, committimus illis nostras vicas omni meliori via, & quantum de Jure possumus. Nos etiam, cum expedierit, admoneant, ut per nos eis innotescat D. Proregi, vel alteri horum Regnorum Gubernatori, nec se immisceant arbitrio proferendo ad ejusmodi reductiones jam factas dissolvendas, aut ut Indi ad antiquas suas sedes, vel alias partes redeant, sine nostra, vel nostri Provisoris, & Vicarii Generalis licentia in scriptis obtenta. Per quod cupimus evitare aliquas obliquas intentiones; & quod Parochi ad complacandum Indis, eorumque Curatis, ut ipsos in visitationibus quas subeunt, propitios habeant, vel tales reddere hac ratione procurent, non se præcipitant proferendis iniquis judiciis, contra proprias ipsorum conscientias. De quo in visitationibus specialiter inculpabuntur, juxta Decreta Concilii Provincialis anni 1583. in hac Civitate Regum celebrati, & a summo Pontifice approbati, & per Majestatem Regiam jussi ut executioni mandentur; in quo districte injungitur, ut Indorum ad Oppida reductiones fiant. In qua re dicti Parochi attendere debent, quanta inde corporis, & animæ commoda eisdem Indis proveniant.

CAPUT III.

Indi non degant in granariis, vel inibi habeant res, quæ impediant ipsorum profectum spiritualem.

Cum [c] ex visitatione, quam fecimus, nobis innotuerit, solere Indos degere in granariis tritici, & *maizi*, vulgo *colcas*. vel *pincas*, & aliis nominibus, *troxes*, vel *paneras*, saltem procul distantibus ab Oppidis, in eisque habere domicilium, gallinas, & quos vulgo *cuyes* vocant, ibi habitantes, & majori parte anni cum uxoribus, filiis, & familia moram trahentes, absque Missa, vel doctrina, per quod carent etiam occasione administrationis Sacramentorum, quæ propterea non possunt ipsis commode ministrari; ut spiritualia hæc detrimenta præveniantur, hujus Archiepiscopatus Indorum Parochi non permittent, ut Indi degant in illis granariis, vulgo *colcas*, vel *pincas*, *troxes*, aut *paneras*, etiam ab Oppidis procul dissitis, domos, gallinas, vel *cuyes*, aliasve res retineant; sed eas reducant, ipsique redeant ad Oppida, in eisque vivant, & assistant, nec ordinariam habitationem in illis stationibus habeant, quandoquidem parva custodia, & assistentia, brevique tempore satisfacere possint securitati sui *maizi*, vel aliarum rerum, quas in eis habent, absque omissa assistantia Oppidi;

[a] Conc. Prov. anni 1583. Act. 3. C. 12. Conc. Mediol. IV. Tit. *Monitiones*, vers. *Parochi præterea &c.* Conc. Aquilejen. 1. Tit. *de prædicat. verb. Dei*. vers. *Sapientibus*, & *insipientibus*. [b] Conc. Prov. anni 1583. Act. 5. C. 4. & Synodus Diœc. V. C. 26. [c] Conc. Aquilejen. ad Cap. 1. supracit.

di; & sic faciant, & adimpleant, ad conscientias suas exonerandas, etiam contra tales procedendo.

CAPUT IV.

Indorum portitiones, vulgo repartimientos, *quas Hispani facere solent, fiant in diebus ferialibus.*

Eorum, quæ in visitatione deprehendimus, remedia prosequi cupientes; cum nobis constiterit, quod Dominicis, & festivis diebus inter Indos præceptis, fiant eorundem Indorum distributiones, ad solvenda tributa, & alias res, ante, & post Missam, & quod aliqui Hispani expectent ejusmodi dies, ut illi post Missam emissi, & congregati reperiantur, ad eas distributiones, seu repartitiones faciendas; unde fit, ut Indi, illius rei metu, in ejusmodi diebus fugiant, nec ad Missas, vel doctrinam accedant. Ut igitur, in aliis nostris Civitatibus, Oppidis, & locis hujus Archiepiscopatus fiant hujusmodi distributiones diebus ferialibus intra septimanam, & in festivis fieri non possint, omnes Indorum Parochi, & Vicarii nostri dictis damnis spiritualibus remedium apponent, non permittendo, ut illæ distributiones Indorum fiant in diebus Dominicis, vel aliis festivis, contra transgressores procedendo.

CAPUT V.

Indi, & Æthiopes ignorantes catechismum ad eum addiscendum convenient.

Nostri [a] Archiepiscopatus Æthiopum, Indorumque Parochi conficient matriculam, seu album omnium Nigrorum, & Indorum, qui versantur in laboritiis, machinis, & opificio faccari, hæreditatibus, stationibus, aliisque negotiis detenti, eosque examinabunt in doctrina Christiana; & quos ignorantes invenerint, per sigulos dies ad Ecclesiam instruendos accedere facient in ipsis Oppidis, quique jam ante sufficienter instructi fuerint, frequentabunt tamen doctrinam diebus Mercurii, Veneris, Dominicis, & festivis; & cum nondum baptizatos catechizabunt ad Sacramentum ipsis administrandum, cum omni Juris rigore procedendo contra eos, qui hæc impediverint, etiam cum opus fuerint per censuras; idque tum, cum Domini locorum, & operum non habuerint in illis proprium Sacerdotem, qui præmissa in ipsis locis, & opificiis præstent. Nostrique Visitatores in visitationibus corripient Parochos, quos in his remissus, vel minus observantes deprehenderint.

CAPUT VI.

Utriusque sexus parvuli doctrinam mane, & vesperi frequentent.

Ut parvuli bene instruantur, & percalleant catechismum, in Concilio Provinciali in hac Civitate Regum anno 1583. editum, Parochi per singulos dies, mane, & vesperi ad Templum convocari faciant utriusque sexus parvulos sui Oppidi, in hoc observando laudabilem consuetudinem hujus Archiepiscopatus, jubentes, & providentes, ut tanto tempore mane, & vesperi assistant, quanto opus est, & sufficit, ipsisque liberum erit a necessariis obsequiis, & auxiliis parentibus suis alioquin præstandis.

CAPUT VII.

Parochi Catechismum parvulorum, & Christianam doctrinam in Concilio edita memoriter retineant.

Ut Parochi officio suo perfecte fungantur, inque se laudabilius occupent, & Indos ædificent, atque ad discendum excitent; iique inde diligentiores fiant, quod apprehendant, & percipiant suos Pastores pro ipsis laborare, & recte advertere, an bene intelligant, & studeant eis, quæ docentur, ipsi, tanquam viri a curis temporalibus absoluti, sedulo curabunt, ut Catechismum, & Christianam doctrinam in Concilio [b] Provinciali in hac Civitate Regum anno 1583. edita memoriter calleant, eandem ipsos docentes, eosque catechizantes, & illis prædicantes per suas proprias personas, Superpelliceis induti, quo etiam parcens labori Catechismum, Doctrinam, & sermones legendi ex Libris, in quibus hæc typis edita reperiuntur.

CAPUT VIII.

Parochi in libro scriptam habeant matriculam Indorum tributariorum, & reliquorum suæ curæ pastoralis.

Ut fiat quod sancitum est in [c] Concilio Provinciali celebrato in hac Civitate Regum anno 1583. in quo decernitur, quod singulis ducentis, vel trecentis Indis tributariis constituatur proprius Sacerdos; ut exoneretur nostra conscientia, omnes Indorum Parochi habeant matriculam in libro bene compacto, in quo, adnotato die, mense, & anno, clare, ac distincte describent omnes Indos tributarios, tam conjugatos, quam liberos matrimonio, quam a tributis exemptos, tam pueros, quam puellas, & vetulas præsentes, & absentes, & quot præsentes, quotque absentes sint, & qui ad confessiones idonei, cunctasque suæ Doctrinæ personas parvulas, & majores unicuique ætatem adnotando. Cumque aliquis recens baptizatus illis conscribatur, ætatem ejus indicando, & notando in margine, qui tributis obnoxii, & qui ab eisdem exempti sint, vel alterius conditionis sit unuiquisque prædictorum. Et cum quispiam decesserit, in margine hanc notam, *mortuus*, apponant, & cum aliquis tributo liberabitur, hanc notam, *absolutus a tributo*. Et ad calcem totius matriculæ apponetur summa tributariorum omnium viventium, & exemptorum, & parvulorum doctrinalium utriusque sexus, & vetularum, & confessionibus idoneorum, & integer omnium personarum numerus; & ad partem in eodem libro, & matricula describentur omnes, qui morientur. Et singulis annis prædicto modo summariam relationem ad nos mittent. Eritque cura Visitatorum, eorum documen accipere, cum visitaverint eos Parochos incusando, qui ejusmodi, librum, & matriculam in forma præscripta non habuerint.

CA-

[a] Conc. Limen. anni 1583. Act. 2. C. 5. & Act. 3. C. 15. [b] Conc. Lim. anni 1583. Act. 2. C. 3. 4. 5. & 6. Conc. Mediol. 2. Tit. *de fidei initiis &c.* [c] Act. 3. C. 11. & 12.

CAPUT IX.

In Libris baptismalibus notetur baptizatorum ætas.

Ut *a* innotescat ex Parochi in baptizando temissi fuerint, aut baptizandos ultra tempus per Constitutiones hujus Archiepiscopatus præscriptum detinuerint, an pariter solliciti, vel negligentes, in baptismalibus libris describent ætatem, quam agebant baptizati eum Sacramentum susceperunt; & in hoc negligentes per Visitatores inculpabuntur.

CAPUT X.

Parochis indigentibus adhibeatur alius Sacerdos, qui curam animarum agat.

Quando *b* in aliqua Hispanorum, vel Indorum Parochia per mortem, infirmitatem, vel absentiam Parochi, vel ob aliam quamcumque caussam, vel defectum Juris, aut facti, opus fuerit alio Sacerdote, qui Sacramenta ministret, & animarum curam gerat, tunc poterunt nostri Vicarii, & Judices, nostrique Visitatores, quisque in suo districtu adhibere alium Sacerdotem pastorali cura cæteroqui liberum, qui administret Sacramenta, & in reliquis fungatur officio Parochi, interim dum habeatur proprius Parochus; ipsique nostri Vicarii, Judices, & Visitatores poterunt etiam interea per se id munus obire, dum constituitur alius. Quod si non reperietur alius aliæ occupatione liber, tunc Hispanorum, vel Indorum Parochus, loco proximus, Sacramenta ministrare poterit, & ministret, tam Hispanis, quam Indis. Et cum non fuerit proptius loci Vicarius, Judex, aut Visitator, qui hæc præstare valeat, (quod per mortem, absentiam, aliamve caussam, vel defectum facti, vel Juris contingere possit) erit autem necessitas statim providendi Sacerdotem, qui Sacramenta ministret, tum ipsi Sacerdotes alii, qui in ea Parochia degunt, vel, si nulli sint, proximus Hispanorum Indorumve Parochus illa ministrat, & proximus Vicarius provideat de Sacerdote, qui Parochi etiam officio fungatur. Qui omnes, ut dictum est, poterunt tum Matrimonii, cum reliqua Sacramenta ministrare, & Parochi officium in omnibus exercere; quoniam ad supradicta, & eis annexa, indeque dependentia damus ipsis licentiam, & commissionem, eorumque cuilibet in solidum, omni meliori via, & in quantum de Jure possumus, ut in omnibus fiat quod maxime conveniat, & exoneretur conscientia, Deoque Domino nostro debitum præstetur obsequium, nec ullibi desit, qui animabus curandis incumbat.

CAPUT XI.

Parochi pro rebus, quas ab Indis emerint, justum persolvant pretium.

Quando Indorum Parochi quicquam ab eis ad suam sustentationem emerint, justum pretium eisdem persolvent, juxta rei valorem in eo Oppido currentem, in quo re venditur, secundum quod, & eo modo, quo aliis venditur, & per eos emitur, in hac parte attendentes ad multas querelas, quas e multis Indis remedium postulantibus, in visitatione per nos facta accepimus. Eosque monitos volumus, quod cum omni rigore Juris in eos procedetur, ubi nihil aliud provisum fuerit in contrarium, ut moderatiori pretio quam tanti illis detur, quod cum bona, & sana conscientia, & de Jure fieri potuerit.

CAPUT XII.

Ordinandi audiant, & discant linguam.

Ut Indorum *c* Sacerdotes sciant administrare Sacramenta, ac doctrinam, Catechismum, & verbi Dei prædicationem exercere, officioque suo per omnia fungi, Indorum linguam callentes; Provisor, & Vicarius Generalis noster, juxta Decretum Concilii Provincialis, & schedulam Regiæ Majestatis, Sacerdotes degentes in Civitate Regum, cæterosque ordinandos compellet, ut audiant linguam, quæ inibi, tum in Academia, cum in Ecclesia nostra Cathedrali prælegitur, contra ipsos de rigore Juris procedendo.

CAPUT XIII.

Parochis non detur facultas absentiæ sine limitatione temporis.

Provisor, & Vicarius Generalis noster, cum licentiam Sacerdotibus dederit se a Beneficiis, vel Parochiis absentandi, observabit Decretum sacri Concilii Tridentini *d* desuper editum, & quod ejusmodi licentiæ, cum concedentur, non sint generales, sed cum certe limitatione temporis, per quod absentes esse possint, in earundam licentiarum literis exprimenda, cum ex adverso multa incommoda, & spirituales inconvenientiæ sequi solent, cum dicti Sacerdotes ejusmodi generalibus licentiis utuntur, easque in visitationibus ad suum favorem, & excusationem allegant. Et quæ hactenus datæ sunt, vel in posterum sic generales, & absque certi temporis limitatione dabuntur, nos revocamus, & annullamus.

CAPUT XIV.

Non dentur exemptiones a jurisdictione Judicum, Vicariorum, & Visitatorum.

Advertentes quod ab exemptionibus quæ quibusdam dari solent, multa sequuntur incommoda, & quod delicta incorrecta, & a commeritis castigatione immunia per nostros Judices, Vicarios, & Visitatores transeuntur, nec *e* visitationes ipsæ tempestive fiant; statuimus quod noster Provisor, & Vicarius Generalis ad hæc attendendo, nulli personæ Ecclesiasticæ, vel sæculari exemptiones concedat, quandoquidem non desint alia Juris remedia, per recusationes, & appellationes, cum dictæ personæ se senserint gravatas, vel Judices habuerint suspectos. Et nos quascumque exemptiones, quibuscumque personis Ecclesiasticis, vel sæcularibus, cujuscumque qualitatis, vel conditionis existent, per nos, nostrumve Provisorem, & Vicarium Generalem, vel alios quoscumque Judices nostros hactenus concessas, vel in posterum concedendas, pro nullis, nulliusque valoris damus, & nullam vim obtinere volumus, & ex nunc pro tunc annullamus, & revocamus.

CA-

a Syn. 3. C. 24. *b* Syn. Diœc. 15. C. 20. *c* Conc. Lim. anni 1583. Act. 2. C. 6. *d* Trid. Sess. 23. C. 1. *De refor.* *e* Conc. Trid. Sess. 24. C. 11. *De refor.*

CAPUT XV.

Quod absque casu necessitatis non celebrentur Missæ in Oratoriis.

Noster [a] Provisor, & Vicarius Generalis, aliique nostri Judices Ecclesiastici non dent locum, ut in Oratoriis per ordinarium in quibusdam domibus, juxta sacrum Concilium Tridentinum [b] approbatis, Missæ celebrentur, præterquam in casu necessitatis; & contra Sacerdotes, qui contrarium fecerint, ex officio procedent.

CAPUT XVI.

Indorum Correctores non impendant res unius Ecclesiæ, vel Hospitalis in usus alterius.

Cum nobis constiterit per visitationem, quam prosequimur, quod Correctores Oppidorum unius Ecclesiæ, vel Hospitalis pecuniat in alterius usus expendant, nec eis gaudet Ecclesia, vel domus Hospitalis, ad quam proprie petinebant; & quoniam justum est, ut quælibet Ecclesia, vel Hospitale gaudeat eo quod suum est; statuimus, & præcipimus dictis Correctoribus, ne posthac expendant, vel distribuant in alias id quod ad unam Ecclesiam, vel Hospitale pertinet; sed quod quælibet Ecclesia, & Hospitalis domus habeat quod suum est, & ad eam juste pertinat, eoque gaudeat. Et quod aliter, vel alio modo expenderint, nostri Visitatores non transeant, vel acceptent ad justum computum, sed reddi, & restitui faciant Ecclesiis, & Hospitalibus, ad quæ pertinebit, in visitationibus, rationibus, & calculis, quæ in eisdem cum dictis Correctoribus inierint, juxta schedulam suæ Majestatis.

CAPUT XVII.

Visitatores in ratiociniis Hospitalium non computent quod Correctores dant Chirurgis eo tempore, quo non serviunt.

Quoniam evenire potest, ut Chirurgi Indorum Provinciis assignati non visitent omnia Provinciæ loca, nec Hospitalia, quorum cura ipsis incumbit; & tamen arripiunt integrum salarium ex bonis eorundem Hospitalium, cum sint obligati ad visitandum omnia Oppida Provinciæ, Indorum bono, & utilitati incumbendo; propterea statuimus, & præcipimus Correctoribus, ne dent, vel solvant dictis Chirurgis salarium populorum, quos, vel temporum, quibus eos non visitaverint. Et si contrarium fecerint, nostri Visitatores in suis visitationibus, quod sic datum, vel solutum fuerit, in computum non referent, sed reddi, & restitui facient, & in Communitatis ærarium reponi, in quo reponuntur, & reponentur nummi ad Hospitales domus pertinentes; ita tamen, ut dicti Chirurgi accipiant, & recuperent salaria, quæ ipsis juste debentur.

CAPUT XVIII.

Notarii jura, quæ ex visitationibus ipsis debentur, non accipiant ab Oeconomis Indis.

Quoniam ex eo, quod Notarii jura sibi ex visitationibus debita exigant ab Oeconomis Indis, fit ut iidem Oeconomi pecunias per distributionem ab ipsis Indis colligant, absque eo, quod eas iterum recuperare valeant a Correctoribus, in quorum potestate sunt Ecclesiarum, & Hospitalium bona, de quo multæ ad nos pro parte Indorum querelæ pervenerunt; hinc in posterum dicti Notarii, si aliquid ipsis debitum fuerit ex laboribus, & scripturis, quas fecerint in Ecclesiarum, & Hospitalium rationibus calculandis, id ab ipsis Ecclesiis, & Hospitalibus accipient, & non ex bonis dictorum Oeconomorum. Et quicquid ea ratione hactenus acceperunt, id totum restituent, & reddent Indis eisdem, nisi prius satisfactum, & per ipsos recuperatum sit, quod ita solverint; in quo ipsorum conscientias oneramus, & nostri Visitatores eos restituere facient, & in posterum observare, quod hic constitutum est.

CAPUT XIX.

Visitatores visitent bona Hospitalium, Ecclesiarum, & aliorum piorum operum, quæ administrant Depositarii generales, eorumque rationes exigant.

Nostri Visitatores visitent bona, quæ Ecclesias, Hospitalia, Cappellanias, & alia pia opera concernunt, & sunt, vel erunt in manibus depositariorum generalium, eaque expendi, distribuique facians in loca, & effectus, quibus deputata sunt, juxta sancita sacri Concilii Tridentini [c], & schedulæ Majestatis Regiæ, omnia observando, & exsequendo in eadem schedula contenta, ut sequitur.

El Rey. Por quanto por parte de vos el M. Reverendo en Christo Padre, Arzobispo de la Ciudad de los Reyes, de las Provincias del Peru, de mi Consejo, se me ha hecho relacion, que por quanto visitasteys el districto de vuestro Arzobispado, y averiguasteys, que en poder de los depositarios generales estavan los bienes que los Indios aplican para Capellanias y fabricas de Iglesias y Hospitales, y para suplir tributos de Indios pobres; y que tambien entendisteys, que los dichos depositarios traygan los dichos bienes, y los otros Indios, ocupados en sus tratos y grangerias, sin querer dar cuenta de ellos, y para remedio desto convenia que vos y vuestros visitadores tomassedes cuenta dello a los dichos depositarios, y les compeliessedes a que pagassen los alcances de lo que para al dicho effecto huviesse entrado en su poder, para que todo se gastasse, y sirviesse en aquello, para que estuviesen consignados, y destinados, y se cumpliesse con la obligacion y intencion de los que lo huviessen aplicado sobre ello; por los de mi Consejo de Indias tuve por bien de mandar dar esta mi cedula. Por la qual mando, que de aqui adelante de las caxas de communidades, donde está ordenado se metan por bienes de los Indios, se pague y saque lo que para las dichas Capellanias, y obras pias, y Hospitales huvieren dexado los Indios en dineros, en rentas, y cuentas; y los Prelados que os succedieren podays y puedan tomar la cuenta dello; y hazer que se executen y cumplan; y mando assi mismo a mi Virrey de las dichas provincias, que no se entremeta en lo susodicho, sino que os lo dexe, paraque este y quede a vuestro cargo. Fecha en Burgos a catorze

[a] Conc. Limen. anni 1583. Act. 2. C. 24. [b] Trid. Sess. 22. *De refor. Missæ*. [c] C. 22. Sess. 8. *De reform.*

torze de Septiembre del mil, y quinientos, y noventa y dos años. *Yo el Rey.* Por mandado del Rey nuestro Señor.

Joan Vasquez.

CAPUT XX.

Cleri ut habeant Kalendarium perpetuum novi Breviarii.

Cum ex eo, quod Clerici Kalendarium perpetuum novi Breviarii non habeant, sequatur, & sequi possit, ut unum Officium recitetur pro alio, nec fiant commemorationes debitæ, aut Lectiones, vel Responsoria rite legantur, aliaque multa ignorantiæ mala, in quæ etiam sæpe sine illo Kalendario non raro incidunt; proinde Clerici omnes nostri Archiepiscopatus, omni, qua poterunt, celeritate, curabunt habere, & habeant illud Kalendarium perpetuum, ipsumque emant, cum ejus copia dabitur, & haberi poterit. Nostrique Visitatores plectent Clericos, qui culpabiliter illo caruerint.

CAPUT XXI

Diebus Dominicis distribuatur panis benedictus.

Juxta *a* Decretum Concilii Provincialis anni 1567. celebrati in hac Civitate Regum, omnes Hispanorum, Indorumque Parochi, singulis diebus Dominicis dabunt panem benedictum, secundum ejusdem Concilii Constitutionem; etiam de oratione benedictionis panis, quæ habetur in Missali novo, non obstante consuetudine, qua jam longo tempore dari desivit.

CAPVT XXII.

Hispanorum, Indorumque Parochi hortentur populum ad accipiendam Bullam Cruciatæ.

Suos Parochianos inanimcnt, excitentque Hispanorum, & Indorum Parochi ad accipiendam Bullam sacræ Cruciatæ, & pendendum Deo, & Regi, quod inde debuerint, suas conscientias hac parte exonerantes, quantum fuerint obligati, attendentes ad bona, & effectus spirituales, quæ ipsis inde redundant, & ad magnas necessitates, quas patitur Rex noster Dominus, ut apparet ex schedula suæ Majestatis ad nos expedita ex S. Laurentii 11. Augusti 1593.

CAPUT XXIII.

Ut obtineantur jura Seminarii.

Omnibus Vicariis Civitatum Truxilli, Guanuci, Chachapoyarum, Moyobambæ, & Oppidorum Santæ, Sañæ, Chancayæ, Cañetis, Ycæ, omnibusque Parochis Doctrinarum, in quibus erit arca Communitatis, in qua colliguntur, vel colligenda sunt tributa, & salaria Parochorum, Doctrinarum, & fabricarum Ecclesiarum, & Hospitalium, ut eorum unusquisque in suo districtu, & Doctrina notum faciat Correctoribus, & reliquis personis, quorum cura commissa fuerit pecunia, & ærarium, ut in iisdem ærariis retineant, & servent numeros, qui debentur, vel debebuntur Seminario, ad tres pesos pro centum; secundum quod ut est constitutum in Concilio Provinciali *b* celebrato in hac Civitate Regum anno 1583. contra ipsos procedendo. Sic faciant, & adimpleant cum toto rigore Juris, etiam per censuras, cum id opus fuerit. Nosterque Provisor, & Vicarius Generalis, cæterique nostri Vicarii, & Visitatores habebunt curam recuperandi Seminario quicquid ipsi debebitur, ex decimis, cappellaniis Confraternitatibus, & reliquis redditibus Ecclesiasticis, a personis, quarum intererit ea solvere, aliis quorum erit accipere. Et si contrarium fecerint, vel solvere noluerint, ea exigent ex propriis bonis ipsorum Correctorum, & aliorum, ad quos pertinebit. Ipsosque dictos Vicarios, & Parochos monemus, quod contra ipsos procedetur, ac totum ex propriis ipsorum bonis persolvere cogentur, quicquid per ipsorum incuriam non reparabitur, si supradicta non adimplebunt. Iidemque Vicarii, & Parochi nos, nostrumque Provisorem, & Vicarium Generalem certiores reddent eorum, quæ circa dictas notificationes, & recuperationes faciunt, & jam fecerunt, & quantitatis pecuniæ collectæ, & recuperatæ. Ipsamque pecuniam collectam, & obtentam iidem Vicarii ad nostrum Provisorem mittent, ad hoc ut colligatur, & reponatur in ærario clavium ipsius Seminarii, quod ad hunc effectum deputatum est, studiose curantes, ut pecunia solerter, & cito expediatur. Injungimus autem nostro Provisori ut præmissa exsequatur, ac sedulo desuper invigilet, advertendo, quod inde sustentandi sint pauperes collegæ, qui in dicto Seminario, & Collegio vivent, juxta curam, sollicitudinem, administrationem, & gubernium, quæ nobis competunt, & instantiam, ac formam, quibus ea nobis injunxit Rex noster Dominus in sua Regia schedula tenoris sequentis.

EL REY.

Marques de Cañete. Pariente, mi Virrey, Governador, y Capitan general en las Provincias del Peru. El Arzobispo de la Ciudad de los Reyes me ha escrito, que deseando fundar el Colegio Seminario, que tanto se encargò a los Prelados en el santo Concilio de Trento c, comprò una casa con su propria hazienda. y para el mismo, en el entretanto, que se comprava otra. de los dineros del Seminario, y en aquella su casa metio veynte y nueve muchachos con un Clerigo Rector, que los tuviesse a cargo. y diesse orden, en que fuessen prosiguiendo sus estudios; y que estando en este estado, y la tierra con mucho contentamiento de ver puesto en execucion el dicho Seminario, vos embiasteys a tomar possession en mi nombre del dicho Colegio, en virtud de titulo de mi patronazgo, y pusisteys un mayordomo, el qual luego que el dicho Arzobispo lo supo, hizo hechar de la dicha casa, y contradixo la dicha possession, pidiendo en essa mi Real Audiencia, se diesse por ninguna; y que haviendose tratado sobre ello, en el acuerdo no salio decreto, ni provision; y que haviendo el hecho poner en las dichas casas, quando las comprò, sus armas con un Capelo Arçobispal, embiasteys despues al Governador de vuestra guerdia, y otras muchas perso-

a Conc. Nannetea. Cap. 9. *b* Act. 2. Cap. 44. *c* Sess. 23. Cap. 18.

nas a que se las quitossen, como en efecto lo hizieron, y pusieron las mias; y que aunque procedio por censuras, y Ecclesiastico entredicho, no quisisteys sobreseder en ello, sin embargo que la dicha Audiencia expidio lo hiziessedes, hasta que en ella se determinasse lo que conviniesse, en lo qual havia recibido agravio. Pues quando las dichas casas non fueran suyas, y compradas con su propria dinero, como havia constado por la escritura de venta, que se havia presentado en la dicha Audiencia, sino que se huvieran comprado a costa del dicho Colegio Seminario, le pertenecia su govierno, encargando, como el santo Concilio de Trento encarga, esto a los Prelados, suplicandome os mandasse dexassedes a los de esta partes exercitar su jurisdicion, y en especial en lo que toca a los Colegios Seminarios, sin embarazaros en ello, à titulo de dicho patronazgo, ni en quitar sus armas a los dichos Prelados, que las quisieren poner en ellos. He visto por los de mi Real Consejo de las Indias, porque, como sabeys, en carta de treynta de Octubre del año pasado de noventa y una, os escrivi lo que era mi voluntad se hiziesse en lo que à esto toca; os mando, que dexeys el govierno y administracion del dicho Colegio Seminario a la disposicion del dicho Arçobispo, y tambien el hazer la nominacion de los colegiales, conforme à lo dispuesto por el dicho santo Concilio de Trento y en el que se celebrò en essa Ciudad el año passado de ochenta y tres; y assi mismo que en las casas del dicho Colegio pueda poner sus armas, si quisiere, con que tambien se pongan las mias en el mas preheminente lugar, en reconocimiento del patronazgo universal, que por derecho, y authoridad Apostolica me pertenece, y tengo en todo el Estado de las Indias. Fecha en S. Lorenzo, à veynte de Mayo, de mil y quinientos y dos. Yo el Rey. *Por mandado del Rey nuestro Señor.*

Juan Vasquez.

CAPUT XXIV.

Ut servetur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in Ecclesiis Indorum.

Sanctissima[a] Eucharistia in Ecclesiis servata magnum est præsidium, & admirabile tutamen populi Christiani, magnaque inde provenit commoditas promptis Viatici decedentium infirmorum. Cupiendum proinde, curandumque est, ut Ecclesiæ Parochiales Indorum tanto bono potiantur. Quod nos exsequi volentes, volumus, ut omnes hujus nostri Archiepiscopatus Indorum Parochi sibi injunctum intelligant, quod in omnibus Doctrinarum suarum Ecclesiis repositum habeant, & conservent Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, ordinando, & providendo, ut in ipsis Ecclesiis sit Custodia, seu Tabernaculum, in quo servetur, bonæque portæ, cum suis repagulis, seris, & clavibus; utque Ecclesiæ ipsæ sartæ rectæ sint, earumque fenestræ clavis, & seris obseratæ; & lucerna cum sufficienti oleo in ea semper ardeat, aliaque necessaria ad tanti Sacramenti dignam custodiam, ac debitam observantiam non desint. Quando vero Parochus ab uno Oppido ad aliud suæ curæ discesserit, consumet prius Sacramentum Ecclesiæ, quam relinquit, nec ibi relinquatur donec redierit; ita ut observent ea, quæ circa hæc decreta sunt in Concilio Provinciali[b] anno 1583. in hac Civitate celebrato; & quod magis convenit cultui Divino, in quo ipsorum Parochorum conscientias oneramus. Et Vicarii, in quorum districtu Doctrinæ hujusmodi, seu Ecclesiæ Parochiales extiterint, præmissa omnia solicito studio exsequantur ad majorem gloriam, & honorem Domini nostri Dei.

CAPUT XXV.

Clerici omnes Ecclesiarum committentur Sanctissimum Sacramentum ad infirmos deferendum.

Cum corda contrita, & humiliata Deo sint placita, & creaturarum erga Creatorem devota gratitudo; omnes Clerici Parochialium Ecclesiarum hujus nostri Archiepiscopatus, cum Sanctissimum Sacramentum ad infirmorum Viaticum deferetur, quisque in sua Parochia, vel qui etiam in aliena præsentes fuerint, ipsum Superpelliceis induti reverenter comitabuntur, vel sustentabunt conopeum quo tegitur, nullum stipendium, vel salarium inde accipientes, quamvis ab Oeconomis, vel Ministris Confraternitatum, aut aliis ultro offerantur. Eosque monemus, quod contra transgressores ex Juris severitate procedetur. Nosterque Provisor, & Vicarius Generalis, aliique nostri Judices hujus Archiepiscopatus omnia hæc exsequentur, præbendo se bonos, ac fideles Ministros suæ Divinæ Majestatis, juxta Leg. v. Tit. 1. novæ collectionis.

CAPVT XXVI.

Ecclesiis, & Hospitalibus tribuantur tres novenæ.

Ut effectum sortiatur Decretum Concilii Provincialis[c] in Civitate Regum anno 1583. celebrati Cap. 13. Act. 3. editum; omnes nostri Vicarii, quisque in suo districtu, & Indorum Parochi in suis Doctrinis, diligenter studeant colligendis, & recuperandis tribus novenis, quæ debentur Ecclesiis, & Hospitalibus Doctrinarum. Et quod obtentum fuerit, in earundem Ecclesiarum, & Hospitalium libris describent, rationem nobis, nostroque Provisori, & Visitatoribus inde reddituri; contra detentores cum omni rigore Juris, etiam cum opus fuerit, per censuras procedendo. Eosque monemus, quod si in hoc observantes non fuerint, vel dictas novenas colligere neglexerint, contra ipsos procedetur, & quicquid earum omiserint recuperare, id totum ex propriis ipsorum bonis exigetur. Ad quæ, & omnia illis annexa, ex eisque dependentia, vices nostras ipsis in solidum committimus. Nostrique Visitatores ipsos mulctabunt, & solvere compellent, quicquid colligere, vel exigere neglexerint, ut unusquisque, quod suum est, recte obtineat. Ut vero novenarum quantitas cogno-

[a] Conc. Trid. Sess. 13. C. 6 & Can. 7. Et C. *Sane. De celebr. Missarum.* Conc. Limen. anni 1583. C. 23.
[b] Act. 2. C. 22. [c] Syn. Diœc. 3. C. 31. & Syn. 4. Cap. 28. & 29.

gnoscatur, & qualiter exigi, distribuique debeant, videatur Decretum Synodi Diœcesanæ anni 1585. Cap. 29.

CAPUT XXVII.

Indorum Parochi habeant arrhas, & amictus ad velandos, seu benedicendos sponsos.

Omnes Indorum hujus Archiepiscopatus Parochi, habebunt arrhas, & amictus, quibus omnes suæ Parochiæ sponsi copulandi sint, ne Indi ad nuptias venientes novis semper sumptibus illa conferre cogantur. Nec ab eis petant [a], vel accipiant Parochi, aut sibi approprient. Et nostri Visitatores in suis visitationibus transgressores plectent.

CAPUT XXVIII.

Indi nec directe, nec indirecte ad oblationes compellantur.

Exorbitantias, [b] & exquisita media, quibus Indi ad oblationes coguntur, compescere cupientes; omnes Indorum Parochos commonemus, ut caveant, ne Indos ad offerendum directe, vel indirecte, expresse, vel tacite, per se, vel interpositas personas, compellant, aut vim ullam illis inferant, claudendo portas Ecclesiæ, ne sine oblatione facta egrediantur, auferendo illis, vel auferri jubendo pallia, vel alia pignora, nec mittendo petitum eleemosynam ad ipsorum domos,, per ipsorum *Curacas*, seu Rectores, aut Officiales, vel Ministros; nec dicendo illis, quod quando oblatum accedant, non ferant ova, maizium, vel alias res Parocho minus gratas, sed argentum, & res majoris emolumenti ipsius. Nec oblationes instituant antequam inchoetur Missa, nec postquam absoluta fuerit; sed quando offerendum erit, id fiet sub Offertorio Missæ, juxta sanctos mores, & laudabilem consuetudinem, Ipsos Indos monendo, eisque clare, ac distincte declarando, quod per Concilium Provinciale anni 1583. & per Constitutiones hujus Archiepiscopatus non possint Parochi cogere Indos ad oblationes sibi dandas, sed in ipsorum integra libertate sit offerre, vel omittere. Eosdemque Parochos monemus, contra ipsos procedendum esse cum toto rigore Juris, & ad exemplarem demonstrationem. Nostrique Visitatores circa hæc eos graviter inculpent.

CAPUT XXIX.

Judices Ecclesiastici possunt ministrare omnia Sacramenta, præter Matrimonium.

Nostri Vicarii, & Visitatores, quisque in suo districtu, poterunt ministrare, & ministrent Sacramenta, & in omnibus fungi officio Parochi Hispanorum, & Indorum Parochiæ, absque præjudicio Parochorum, vel jurium Parochialium. Sacramentum vero Matrimonii nec ministrent, nec ministrare possint illis, qui non fuerint ipsorum proprii Parochiani, sine licentia Ordinarii, vel proprii ipsorum Parochi; quantumvis iidem Vicarii, & Visitatores in suis commissionibus, & patentibus habeant sibi concessam cognitionem causarum matrimonialium, non obstantibus quibuscumque commissionibus, quas nostri ad id faciendum habent; quas annullamus, & volumus, ne illis utantur, postquam ista Constitutio ipsis innotescat; sed nostro Provisori, & Vicario Generali jus suum salvum, & illæsum relinquant, ut illo uti possint, & utantur, quod Jus illis permittit.

CAPUT XXX.

Missæ Confraternitatum dicantur diebus ex Missali novo non impeditis.

Missæ [c] Confraternitatum, & votivæ dicantur diebus ex ritu novi Missalis non impeditis. Quando vero celebrandæ sunt in Festis Indorum, tunc Parochi nullam ab eis pro illis Missis eleemosynam accipient, tamquam pro Missis votivis, vel Confraternitatum; quia tunc celebrantur de Festo, & Officio diei, attento quod illis diebus obligati sint ad celebrandum pro suo populo, & benefactoribus.

CAPUT XXXI.

De modestia, ac decentia in Templis servanda.

Ut Indi in rebus Divini cultus ædificentur, eumque pro rei dignitate æstiment, & erga eum afficiantur; exemplum ab Hispanis, & aliis desumentes, qui in ipsorum Ecclesias ingrediuntur; ita in eas intrabunt, in eisque versabuntur, tamquam anima, & corpore bene, & devote dispositi; sie recte vestiti, & non seminudi, vel sine palliis, vel cum ocreis, & calcaribus, tamquam ad iter accincti, vel aliis impertinentibus, ac indecentibus modis, quibus non comparerent in conspectu Regis terreni, nec alterius Potentatus, cui deberent reverentiam, uti decrevit sacrum Concilium Tridentinum [d]. Et nostri Judices contra hujus Constitutionis violatores procedent.

CAPUT XXXII.

Visitatores taxent jure tabellionum.

Nostri [e] Visitatores, Tabellionum, seu Notariorum juribus taxandis intendent, quæ ex actis visitationis eisdem juste proveniant, pro ducendis rationibus, conscribendis inventariis, & visitationibus Ecclesiarum, Hospitalium, Confraternitatum, aliorumque; ita ut in tota una Doctrina, seu Parochia Indorum, non excedant quatuor pesos currentes novem regalium, sive Parochia consistat in uno, sive in pluribus Oppidis; ita ut ex omnibus rationibus, inventariis, & visitationibus Ecclesiæ, Hospitalis, & Confraternitatum, vel alia quacumque re unius Doctrinæ non percipiat ultra dictos quatuor pesos. Et si Ecclesia, Hospitale, vel Confraternitas fuerit pauper, nihil omnino accipiat. Dictique Visitatores, & Notarius describent, & subscribent in libro Ecclesiæ, & visitationis, quantum ex ejusmodi juribus perciperet Notarius, ut non possit illa percipere inscio Visitatore, & ut in omnibus supradictis fiat quod exonerationi conscientiæ, & obsequio Dei maxime conveniat.

[a] Conc. Later. sub Alex. III. C. 7. [b] Conc. Mediol. 4. Tit. *De Parochis, & Parochialibus juribus, & officiis*. [c] Syn. 3. Diœc C. 2. [d] Sess. 22. in Decreto *De celebrat. Missar.* [e] Conc. Prov. anni 1583. Act. 4. C. 2. & 4. & leges ibi in margin. Et edictum general. I.

CAPUT XXXIII.

Quæ pecora possint Parochi habere pro sua sustentatione.

Inhærendo Constitutioni Concilii Provincialis anni 1583. in quo insertatur censura Clericis Doctrinarum, qui plura nutrierint pecora, quam ipsorum sustentationi necessaria sint; nos excessibus occurrere cupientes, ordinamus, quod Parochi Doctrinarum in posterum alere possint verveces duodecim, duodecim capras, & porcos duos, & consumpto hoc grege, vel etiam prius, tantundem emere possint; ita tamen, ut hunc solum numerum semper alere, nec unquam excedere liceat. Quod si minori se sustentare valeant, illum sufficientem, nec majorem habeant, attendentes dictas censuras alioquin sibi imminere.

CAPUT XXXIV.

Caussæ annullandi Matrimonia ad Ordinarium remittantur.

Quia *a* caussæ matrimoniales magni momenti sunt, ideo quoties de Matrimonio solvendo quæstio fuerit, ut cum aliis contrahatur, nostri Vicarii, Judicesque Ecclesiastici, quibus potestas erit de caussis matrimonialibus cognoscere, factis processibus, & caussa finita, & partibus ad sententiam audiendam citatis coram nobis, aut nostro Provisore, & Vicario Generali, dictam caussam ad nos determinandam, & per sententiam definiendam remittant.

CAPUT XXXV.

Decimarum controversiæ ad Ordinarium remittantur.

In decimarum *b* collectione lites, & controversiæ nonnunquam oriuntur, si unum, vel minus ex decem solvendum sit, si ex una re, & ex alia non, propter consuetudines, & præscriptiones, quæ obligare solent. Cumque Juris quæstio sit, quid fieri oporteat, expedit ut determinetur per personam peritam, quæ rem intelligat, & sciat quid factu opus sit, & per Jura sancitum. Nos animadvertentes hoc decimarum negotium ad Antistites pertinere, & ad Præbendarios Ecclesiæ nostræ Cathedralis, ejusque Ministros, & duas novenas ad Dominum nostrum Regem, & ad Ecclesias, & Hospitalia nostri Archiepiscopatus, earumque Parochos, & Beneficiarios; cupientesque, ut res illa comperta sit, & quisque quod suum est accipiat, nemoque defraudetur, nec introducantur consuetudines, vel præscriptiones indebitæ, nec percipientibus, nec scientibus iis, ad quos decimæ pertinent; statuimus, ut omnes nostri Vicarii, & Judices Ecclesiastici, quoties aliqua negotia decimalia se obtulerint, vel coram ipsis supradictis pependerint, tunc fulminatis processibus, eisdemque conclusis ad sententiam definitivam exclusive, & citatis ad sententiam partibus, ad nos, vel nostrum Provisorem, & Vicarium Generalem caussam remittant, ut ea visa, & inita consultatione, justitia in casu fiat. Interim autem dum caussa terminetur, facient solvi decimario unum ex decem, & ille vades dabit, quod judicio, & sententiæ staturus sit, & redditurus siquid ultra justum acceperit; vel si vades non dederit, facient illi solvi juxta consuetudinem, quam ex processu fuisse constabit. Ordinando quod in examine testium declaretur tempus, a quo hactenus consuetudo ipsa, vel præscriptio, quam allegaverint, & a quot annis introducta fuerit, ut ab illo, qui sententiam laturus sit, percipiatur, an habeat conditiones temporis, & annorum, quos Jura requirunt, ut consuetudo, & præscriptio legitima sit.

CAPUT XXXVI.

Vicarii Clericos inhoneste viventes ad Ordinarium cum informationibus remittant.

Juxta Decretum Concilii Provincialis *c* in hac Civitate Regum anno 1583. celebrati, & a Sede Apostolica approbati, in quo statuitur, quod Sacerdos Doctrinæ, qui inhoneste vixerit, illa privetur, nec alia illi conferatur propter malum exemplum, & ædificationem, quæ indigenis inde præbetur. Nostri Vicarii super hoc diligenter invigilent, & eum quispiam hujusmodi repertus fuerit in Doctrinis ipsorum districtus, sumptis informationibus, si sufficientes fuerint, eum coram nobis, nostrove Provisore comparere facient, ipsas informationes clausas, & sigillatas mittendo, relictoque loco misso alio idoneo, & non alias occupato Sacerdote, qui Sacramenta ministret, & officio Parochi per omnia fungatur; cujus faciendi licentiam illi dabunt; & nos ad hæc vices nostras illis committimus; ubi vero talem Sacerdotem non invenient, nos, vel nostrum Provisorem certiores reddent, ut provideamus, quod casui conveniat, & in locum hunc mittendi alium expediamus. Alia quoque delicta castigandi curam gerent iidem Vicarii, non exspectato Visitatorum accessu. Eosque monemus, quod ea non agentes, Visitatoribus ipsis pœnas luent.

CAPUT XXXVII.

Hispani, qui inter Indos indecenter vixerint, ad Hispanorum Oppida per Parochos arcebuntur.

Quia malum exemplum quorundam Hispanorum, qui inter Indos vivunt, possit vergere in destructionem doctrinæ, qua instruuntur, esseque illis occasio, & incitamentum imitandi illorum malos mores; omnes Indorum Parochi ferventer studebunt, ut si Hispanus, quispiam in ipsorum Doctrinis inhoneste vixerit, dando hujusmodi malum exemplum Indis, ipsum remittent ad proprium ipsius Parochum Hispanorum, ut ipsum recognoscat, & Parochus ipse sciat qualiter vivant ipsius Parochiani, eosque ad melius instruat, & spirituali pastu verbi Dei pascat. Et nos iisdem Indorum Parochis commissionem ad hoc, omniaque illi annexa, indeque dependentia in forma damus, & ut procedat cum toto rigore Juris, & cum necessitas, etiam per censuras.

CA-

a Conc. Trid. Sess. 24. C. 20. *De reform.* Conc. Prov. anni 1583. Act. 2. C. 35. *b* Conc. Eoghiikenbeimen C. 19. *c* Act. 3. C. 19.

CAPUT XXXVIII.

Indorum Parochi, qui plura habent Oppida, diebus Dominicis, & festivis dicant duas Missas.

Quoniam per Constitutiones hujus Archiepiscopatus *a* Indorum Parochis concessum est, ut diebus Dominicis, & ex praecepto festivis possint legere duo Sacra, in duabus Ecclesiis adeo distantibus, ut unius populus non possit commode assistere Missae in altera; ideo advertant Parochi, ut suo debito in hac parte satisfaciant, dicendo illas duas Missas, ne privent Sacrificio suos Parochianos iis diebus, quibus ei interesse tenentur, & ipsi Parochi ad id eis celebrandum, ut exoneretur utrorumque conscientia.

CAPUT XXXIX.

Parochi celebrent duas Missas pro suo Antistite, & pro aliis Sacerdotibus decentibus in hoc Archiepiscopatu.

Inhaerendo bonis ordinationibus *b*, & laudabili consuetudini Ecclesiae nostrae Cathedralis, & sacrarum Religionum, Collegiorum, & Congregationum; & ut inter omnes sit uniformitas, & bona correspondentia, serio petimus, & quantum possumus, flagitamus, & exhortamur in Domino, omnes, qui sunt, vel fuerint hujus Archiepiscopatus nostri Sacerdotes, ut quamprimum ipsis innotuerit, obiisse Praelatum, vel alium hujus Archiepiscopatus districtus nostri Sacerdotem, celebrent pro ipso duas Missas, cum Responsoriis. Et noster Provisor, cum aliquis Clericus decesserit in hac nostra Civitate Regum, monebit reliquos Vicarios, & Sacerdotes hujus Archiepiscopatus, & Vicariis vicissim Provisorem, caeterosque Vicarios, & Sacerdotes ejusdem Archiepiscopatus. Quod toto estimamus praestari Deo gratum obsequium, & magnam his Regnis aedificationem. Et quod reliqui Episcopi nobis Suffraganei animabunt ad idem charitatis officium, ad magnam gloriam, & honorem Domini nostri Dei.

CAPUT XL.

Indorum Parochi Praelatum generaliter moneant, cum Parochiani indigebant absolutione reservata.

Quoniam per Gregorii XIII. Diploma datum Romae 1. Novembris 1583. ad instantiam Catholicae Majestatis, & ad has partes missum per Licentiatum D. Thomam de Salazar, Commissarium sanctae Cruciatae, visum in Concilio Provinciali anni 1583. & adjunctum aliis privilegiis concessis Indis, & in eodem Concilio visis; conceditur omnibus Archiepiscopis, & Episcopis Indiarum, & personis ab eisdem in hac parte nominandis, deputandis, ac subdelegandis, ut a crimine haeresis, idololatriae, schismatis, & aliis quibuscumque casibus, & rebus reservatis, tam in conscientiae, quam in exteriori foro, absolvere possint quosrumque Indos, viros, & mulieres, injuncta illis aliqua salutari poenitentia, justa qualitatem culpae; declarante sua Sanctitate, hoc non impedire, quod prius declaratum est, quod per Bullam Cruciatae non conceditur absolutio ab haeresi; quoniam quoad Indos non derogatur dicto privilegio, & facultati absolvendi ab haeresi, & aliis casibus reservatis. Nos cupientes ejusdem Diplomatis contenta esse qui, & ut nativi gaudeant hoc beneficio, ordinamus, ut omnes Parochi hujus Archiepiscopatus, districtus nostri, quando fuerit opus uti dicto Diplomate, & absolvere suos Parochianos a casibus supradictis, in quos inciderint, tunc per viam, quam Jura permiserint, nos generatim certiores faciant, ut de sufficienti remedio provideamus, ad utilitatem, & profectum animarum, ut in toto fiat quod expedit, ad exonerandas conscientias, & ut serviatur Deo.

CAPUT XLI.

Omnes Parochi sint conscriptos habeant, quibus Viatici, & Extremae Unctionis Sacramenta ministraverint.

Ut innotescat quod Indi in rebus Catholicae nostrae Fidei proficiant, & ipsorum Parochi diligentes, & soliciti sint, & observent sancita Concilii Provincialis anni 1583. in Civitate Regum celebrati Act. 2. Cap. 19. & 28. ubi serio praecipitur omnibus Parochis, ne omittant Viaticum dare omnibus Indis, & Aethiopibus, quos in articulo necessitatis, & requisitis dispositionibus constitutos invenerint (quae sunt fides, & poenitudo peccatorum) idque suo modo; cum in extrema illa necessitate, res tam perfectae, & absolutae exigi non debeant, ut sanctorum Patrum sancita docent, quibus sufficit aliqua ostensio fidei, & poenitentiae, & salutaria Sacramenta constituta in ultimo periculo vitae. Et pariter districte praecipitur, ne quorundam Parochorum ignavia interponat frivolas excusationes in administrando Sacramento Extremae Unctionis, quod detur idem Sacramentum juxta Constitutionem Concilii Provincialis in Civitate Regum, anno 1567 celebrati, Sess.3. Cap. 35. omnibus fidelibus Indis, & Aethiopibus, seu Morenis, qui poenitentiae signa suo tempora monstraverint. Et peculiarem curam gerant Parochi, observantissimique sint, ut Indos omnes in libro conscribant, quibus ministrata fuerint Sacramenta Viatici, & Extremae Unctionis, cum nota diei, mensis, & anni. Et in hac parte negligentes, & remissos plectent nostri Visitatores.

CAPUT XLII.

Sacerdotes, & ordinandi discant cantum.

Quia multi Clerici, qui cantare nesciunt, ac proinde eum exercent officium in celebratione Missarum, & ministerio Altaris, magnam causant indecentiam, & populum ad inquietudinem, rumorem, & indevotionem provocant, ac divertunt ab attentione Sacrificio debita, dantque occasionem, ut loquantur, & murmurent de ipsis, & aliis, qui ipsos ad Ordines promovent, & de Judicibus Ecclesiasticis, qui non apponunt remedium. Noster Provisor, & Ge-

a Syn. 7. Diaec. C. 3. *b* Regula consueta C. 18.

Generalis Vicarius, juxta Decretum Concilii Provincialis [a] (in quo statuitur, ut cantus per Cantorem Ecclesiæ nostræ Cathedralis ducatur) id executioni mandantes, statim, ut ratio postulat, & absque ulla dilatione jubebit, & procurabit, ut Sacerdotes, & reliqui ordinandi, qui cantum non satis sciunt, examinentur, ut cognoscatur, qui sint, & quod cantum audiant, ac discant, & instructi, doctique sint, procedendo contra ipsos cum omni rigore Juris.

CAPVT XLIII.

Judices expediti contra Parochos remittant caussas conclusas ad Superiorem pro ferenda sententia.

Ad evitandos quosdam sinistros affectus, expensas, itinera, & vexationes Parochorum, cum Judices adversum ipsos mittuntur ad sumendas informationes, easque ad Superiorem remittendas; si Parochi culpabiles reperiantur, mansuris in eorum loco ipsis Judicibus, & exercituris officium Parochiale, donec terminent caussas, cum spe, & prætentione successionis, & gaudendi salario doctrinæ. Cumque hæc sint incentiva, ne informationes bene, & cum debita rectitudine instituantur, & ut sollicitentur testes ad Sacerdotem e Doctrina ejiciendum, ne in illa permaneat, proinde noster Provisor, & Vicarius Generalis, cæterique Judices dictis malis remedium adhibentes, ubi oportuerit Judicem aliquem adversus Parochum expedire propter aliqua delicta ab eo patrata, curabunt, ut talis sit Judex, in quem harum rerum suspicio cadere non possit, vel qui prætendat, aut procuret in Doctrina remanere, & quod ferat commissionem fulminandi processus usque ad sententiam exclusive, & quod citatis partibus ipsum remittat ad Judicem, qui dictam commissionem dedit, ut illum terminet, & proferat sententiam; relinquendo Parochum in sua Doctrina, ut per Visitatores in suis visitationibus fieri consuevit. Ipse Judex commissarius processum defert ad illum, qui caussam terminaturus sit, nisi in casu tam gravi, & atrocis delicti, ut aliter fieri conveniat.

CAPUT XLIV

Vicarii, Visitatores Doctrinarum, Parochi, cæterique Judices Ecclesiastici, procedant contra sæculares, qui rusticis laboribus impediunt doctrinam, & causant damna spiritualia.

Quoniam [b] ex Visitatione generali, quam prosequimur, satis instructi sumus, & nobis constat, quod ex prædialibus, & rusticis laboribus, quos per indigenas Indos exerceri faciunt ipsorum Correctores in conficiendis pannis, sagis, & quos vulgo *anacos*, & quos *lliquillos* vocant, dando illis gossypium : : : : : : : : & jubendo ut lanam in fila ducant, & caligas faciant, & cannabaceas soleas, (vulgo *alpargates*, & quas *guazgas* appellant), & limitando illis pensi certum tempus, ac distribuendo illis gossypium diebus festivis, eosque ad id exspectando dum egrediantur a Missa, vel Doctrina, ubi congregati reperiuntur; & vendendo illis vinum, eosque mittendo ad alios labores corporales, & alia prædia, ex quibus nascuntur, & nata sunt multa damna spiritualia; nimirum quod dicti Indi, & Indæ ad remotas partes abeant, & se in montibus abscondant dictis diebus Dominicis, & festivis, & per unum, vel alterum annum non accedant ad Missas, vel Doctrinam, aut confessiones, præ timore ejusmodi exactionum, & ibi sine Sacramentis moriuntur; & quod Christianum nomen abhorreant, & parvulos suos odio prosequantur, dicendo ipsis, ut semel moriantur, ne perveniat ad statum tot miseriarum, & laborum, quos ipsi patiuntur; & quod cum Indæ ex infirmitate dicta opera perficere non possint, ac timent, ne puniantur, solvunt Correctori rem valoris septem pesorum, ut eam vendere possit; & quod opus a dictis Indis factum, vel septem, vel octo pataconibus vendant, cum ipsis constiterit tantum tribus; & quod Indi scandalizentur, eo quod Correctores ipsis vendant octo pesis id quod propriæ ipsorum uxores, & filiæ texuerunt, & neverunt; & quod Indæ per sui corporis prostitutionem, in Dei offensam, acquirant pecunias, quibus emant pannum dandum Correctoribus, ne illum cogantur intolerabili labore conficere; emunt autem octo pataconibus, cum Correctores pro eo conficiendo illis non dent plus quam duos; & quod vinum supra justum pretium eis vendant, eosque vi cogant ipsum sic emere; quo inebriantur, & ebrii exercent multas cæremonias antiquas, contra nostram sanctam Legem, itemque incestus, & blasphemias; ita ut appareat, quod si haberent ubi possent se abscondere, relinquerent Legem Dei, & reverterentur ad majorum suorum superstitiones; & quod pueri in prædiis dictorum Correctorum occupati non frequentent Doctrinam, & quod laborent diebus Dominicis, & festivis, ut præfixo tempore possint absolvere, & netam dent lanam, quam acceperunt, & factas caligas, & soleas, & alia supradicta; cum dictis Correctoribus ejusmodi laboritia justis, considerabilibusque caussis districte prohibita sint sub gravibus pœnis, per Instructiones jam olim a Proregibus datas, & iterum nuper per ordinationes factas a D. Garsia Hurtado de Mendoza Marchione Cannetæ, Prorege horum Regnorum die 21. mensis Julii proxime præteriti hujus præsentis anni 1594. Et cum dicti Correctores præstiterint juramentum eas observandi, & sic adimplendi, ordinato etiam per dictum Dominum Proregem Marchionem Cannetæ, quod a Correctoribus, qui in posterum instituentur, exigatur idem juramentum, easdem ordinationes observandi, & adimplendi; nos igitur ad prædicta respicientes, & ad juramentum, quod præstant iidem Correctores, cupientesque remedium adhibere, & ut prædicta mala spiritualia, Deique graves offensæ cessent, omni meliori via, & quantum de Jure possumus, commissionem damus omnibus Vicariis, & Judicibus Ecclesiasticis, & Indorum Parochis hujus nostri Archiepiscopatus, eorumque cuilibet in solidum, ut non permittant dictis Correctoribus, præsentibus,

[a] Conc. Prov. anni 1583. Act. 3. C. 39. [b] Superius in hac Synodo C. 4.

bus, vel futuris, nec aliis personis quibuscumque, quæ fuerint caussa dictorum damnorum spiritualium, vel partis eorum per sua prædialia lucra, ut se in illis intromittant, per se, vel per interpositas personas, ordinantes, & providentes, ut gossypium, & lanam, & alias res, quæ Indis ad effectus supradictos distributæ fuerint, illico suis dominis reddantur; contra transgressores procedendo. Sicque faciant, & impleant cum toto rigore Juris, etiam, cum opus fuerit, per censuras, usque ad declarandum, quod illas incurrerint, ipsosque in tabellam redigendum, donec effectu desistant a dictis laboribus, & lucris prædialibus, Nobis, prout reservamus, reservandu dictarum censurarum absolutionem. Quoniam ad prædicta, & eis annexa, & ex eis dependentia, & ad creandum Notarium, & reliquos Ministros necessarios, & ad fulminandum processus in caussis supradictorum, eosque per sententias terminandum, & ad debitam exsecutionem perducendum, vices nostras illis committimus; ita ut in toto fiat quod conveniat, & exonerentur conscientiæ, ac debitum Deo præstetur obsequium. Exhortando, prout exhortamur, & præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna centum pesorum (vulgo *ensayados*) ad caussas pias applicatorum, & aliis pœnis arbitrariis, usque ad privationem officiorum, & Doctrinarum, dictis Vicariis, Parochis, & Judicibus, ut supradicta exsequantur. Nostrisque Visitatoribus injungimus, & præcipimus, ut peculiarem curam gerant, eos in hoc onerandi.

Attento pariter quod per visitationem, quam fecimus, intellexerimus, ex ejusmodi lucris prædialibus sequi etiam sequentia damna, & gravamina temporalia, & corporalia; videlicet, quod impediatur Indis commercium cum Hispanis, cum non permittatur transire ad acquirenda necessaria sustentationi suæ vitæ; cumque hoc sit incentivum, & instrumentum mendicationis, furtorum, & latrociniorum, dum portæ ipsis occluduntur, & impeduntur, ut non possint se aliter sustentare; cumque ista prædia sint caussa, quod vectigalia Domini nostri Regis impediantur, ac defraudentur, & abscondantur, nemine audente ea a dictis Correctoribus petere, eo quod sint Ministri justitiæ; & quod Provincia redigatur ad extremam penuriam, dum intratæ merces, triticum, & farina, cæteraque extrahantur ad partes remotas; quod Indi male tractentur, nec permittantur libera lucrari tributa per ipsos solvenda, nec exercere suos agros, & possessiones; nec Indæ mulieres parare pannum, quo se, suos filios, aut conjuges vestiant, sed nudæ, & incultæ sint, & sic incompositæ, & laceratæ, ad summam indecentiam, frequentent Ecclesiam, & Doctrinam; dum prætenditur, quod indigenæ non gaudeant requie, quam sua Majestas eis optat; propterea a dictis Correctoribus in Domino postulamus, ut ab hujusmodi tractatibus, & laboribus, lucrisque abstineant, quæ serio, & sedulo ipsis prohibita sunt; eosdemque admonemus, quod si hoc non observaverint, sua Majestas certior fiet omnium horum damnorum spiritualium, temporalium, & corporalium, ejusque Prorea nomine Regis, juxta ipsius suæ Majestatis schedulam. Dat. Ulisypone 17. Maji 1582.

CAPUT XLV.

De Examinatoribus Beneficiorum.

Sacri Generalis Concilii Tridentini [a], & Provincialis nostri anni 1583. in Civitate Regum celebrati, & a Sancta Sede approbati, sanctionibus inhærendo, ut exstet in numerus personarum, ex quibus necessariæ, & alias non occupatæ, & literis, ac linguis idoneæ, & in Parochorum, cæterorumque officiis peritæ eligi possunt ad eos, quibus Beneficia conferuntur, rite examinandum; nos ejusmodi Beneficiorum, & Doctrinarum Examinatores nominamus Doctorem D. Joannem Vasquez Archidiaconum, & Doctorem D. Matthæum Diaz de Paz Scholasticum, & Doctorem D. Stephanum Voamedianum Cantorem, & Doctorem Molinam, & D. Joannem Diaz, & Doctorem Joannem de Roca, & Licentiatum Monacho, & Magistrum Guaman, & Doctorem Andream Diaz de Albrego, Canonicos nostræ Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis, & Baccalaureum Christophorum Sanchez de Renedo, & Baccalaureum Ferdinandum Martinez, Parochum nostræ Sanctæ Ecclesiæ, & Magistrum Huenta, & P. Fr. Joannem Martinez Ordinis Sancti Augustini, Cathedraticum linguæ generalis Indorum, & Baccalaureum Bitanzos; qui juramentum præstabunt ex præscripto sacri Concilii Tridentini.

CAPUT XLVI.

De Judicibus Ecclesiasticis ad cognoscendum caussas per suam Sanctitatem, vel Apostolicos Legatos, aut Nuncios remittendas.

Juxta Decretum sacri Concilii Tridentini Sessione 25 C. 10. *De reform.* nominamus, ac designamus in hac Synodo Judices, qui cognoscere possint, & cognoscant caussas spirituales, & Ecclesiasticas, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes, per suam Sanctitatem, vel quemvis Legatum, aut Nuncium Apostolicum in his partibus committendas, Doctorem D. Petrum Nunnez Decanum, Doctorem D. Joannem Vasquez Archidiaconum. Doctorem D. Matthæum Diaz de Paz Scholasticum, Doctorem D. Stephanum Fernandez Vozmedianum Cantorem, D. Christophorum Medel Thesaurarium, Dignitates nostræ Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Civitatis Regum.

CAPUT XLVII.

De Testibus Synodalibus.

Sancti Patres juste, & sancte instituerunt, quod [b] Synodi singulis annis fierent, ad hoc ut in illis tractaretur de correctione, & emendatione malorum morum, & reformatione bonorum, deque animarum regimine, & reliquis concernentibus Episcopatus. Et ut quod in eis fieret, & constitueretur, efficacius adimpleretur, & sortiretur effectum, decreverunt, ut in singulis Episcopatibus nominarentur, & constituerentur Testes Synodales boni, & idonei, qui

[a] Trid. Sess. 24. C. 18. Conc. Limen. anni 1583. Act. 4. C. 17. [b] Conc. Limen. anni 1583. Act. 4. C. 23.

qui per totum Archiepiscopatum solerter inquirant, quisque in assignato sibi districtu, qualiter serventur, & adimpleantur ea, quæ in Synodis ordinata, & justa fuerint. Nos igitur tam sanctum institutum sequentes, designamus in hac Synodo Parochos præsentes, & futuros Civitatis Regum, nostrosque hujus Archiepiscopatus Visitatores, ut dicta per nostrum Archiepiscopatum inquirant. Quod sine Scriba, Notario, vel strepitu judiciali, sed simpliciter, & de plano facere debent; cum ulteriorem jurisdictionem non habeant, nec nos eam illis damus. Et quod sic inquisiverint, ac testes qui rem noverint secrete notando, & monumentis consignando, tam de defectibus Vicariorum, & Clericorum, quam etiam laicorum, sine testium juramento, sed per viam informationis, ad futuras Synodos, & Concilia Provincialia deferent, & secreto nobis tradent, ut juxta obsequium Deo debitum adhibeamus remedium. Debentque præstare juramentum, officio suo bene, & fideliter persungendi; & quod sic fecerint, coram nobis ad futuras Synodos, & Concilia Provincialia ferendi.

CAPUT XLVIII.

Vicarii, & Parochi habeant apud se has Constitutiones Synodales.

Omnes nostri Vicarii, & Hispanorum, Indorumque Parochi &c. ut supra Cap. 3. Synodi præcedentis, anni 1592.

Absolutæ sunt illæ Constitutiones ad honorem, & gloriam Domini nostri Dei 24. die mensis Novembris anni 1594. In die Sancti Chrysogoni Martyris sub Vesperas S. Catharinæ Virginis, & Martyris.

Toribius Archiepiscopus Regum.
De mandato suæ Illustriss. dominationis.
Bernardinus Ramirez Not. Secr.

Indictio futura Synodi.

Nos D. Toribius &c. *Eodem tenore cum literis convocatoriis Quintæ Synodi in fine Synodi Quartæ supra, præterquam quod nona nunc futura Synodus convocetur ad eundem diem Sancti Chrysogoni 24 Novembris anno* 1596. Datum in Oppido Sancti Petri, & Sancti Paulli Piscubanbæ 24. die mensis Novembris 1594.

Toribius Archiepiscopus Regum.
De mandato Illustrissimæ dominationis.
Bernardinus Ramirez N.t. Secret.

Ego Bernardinus Ramirez, Secretarius Illustrissimi D. Archiepiscopi Regum, &c. Fidem facio, & veritati testimonium adhibeo, quod Synodus retro contenta celebrata fuerit in hoc Oppido SS Petri, & Paulli Piscobamba, per suam Illustrissimam dominationem, assistentibus in ea Visitatore Melchiore de Figueroa, cum potestate quorundam Parochorum hujus Archiepiscopatus, & aliis multis personis cum simili potestate. Et ad conferendum de Constitutionibus ejusdem Synodi venerunt, & præsentes contulerunt illis. Quæ hodie die Jovis 24. mensis Novembris 1594. quo die illas legere, & publicare finivi. cum eas legere incæperim die præcedenti 23. ejusdem præ sentis mensis, & anni in Ecclesia hujus Oppidi Piscobambæ præsentibus dicto Visitatore Melchiore de Figueroa, & Matthæo de Morales Parocho hujus Oppidi, & Didaco Alphonso de Rojas Parocho, & Vicario Tuacæ, & Licentiato Leonardo Cortes, & Joanne Baptista Franco Presbytero, & multis aliis Hispanis, Quibus testimonium adhibeo. Et in fidem subscribo.

Bernardinus Ramirez Secretarius.
Gratis. *Toribius Archiepiscopus Regum.*
De mandato suæ Illustrissimæ dominationis.
Bernardinus Ramirez, Not. publ. Secret.

SYNODUS DIOECESANA VALENTINA

CELEBRATA PRÆSIDE ILL. AC. REV. D. JOANNE A RIBERA

Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino, mense Majo, anno 1594.

Joannes a Ribera Patriarcha Antiochenus, & Archiepiscopus Valentinus, Parochis suæ Diœcesis salutem in Domino.

Video post tot Concilia Generalia, Provincialia, Diœcesalia non multum esse opus novis Legibus, pluribusque Decretis; (quod memini vos a me commonitos, cum huic Synodo jam principium daremus) sed in id potius nervi intendendi sunt, ut quæ salubriter sunt statuta, salubriter exsecutioni mandentur; est nihilominus opus crebris Synodis Diœcesanis, id quod Sancta Tridentina Synodus suadet, immo præcipit, factitandum) primum quidem, ut quæ sunt sancte sancita, sed hominum incuria, & negligentia (non enim dicam perversitate, aut pravitate) in desuetudinem abiere, revocentur in usum; deinde ut si res ita exigat, quædam denuo sanciantur. Utrumque Divina miseratione, in hac brevi Synodo cecidit non infeliciter. Nam paucissimorum dierum dispendio perfecimus, primo quidem, ut multa prudenter sive a præcessoribus nostris, sive a nobis ipsis antea statuta, quæ tenebris obruta videbantur, & extincta, in lucem, & vitam restituerentur; quæ mortua jam erant, reviviscerent.

Se-

Secunde quædam nova partim mihi, partim vobis in mentem venerunt, offulgente haud dubie nobis, etsi immerentibus, Patre luminum; (qui enim duobus, aut tribus in ejus nomine congregatis adest medius, an non certius aderit numeroso cœtui Parochorum suppliciter vocatus?) quæ ut spero succedent feliciter, & ex voto. Ex his quædam digna visa sunt, quæ Decretorum nomine ornata magis se firmarentur, & fulcirentur. Hæc igitur eadem, quæ vobis ipsis probata fuerunt, tunc maximus typis excusa; vos iterum atque iterum monentes, & per viscera misericordiæ Iesu Christi obtestantes, ut Ecclesiasticarum Legum, Synodaliumque Decretorum executioni constanter, & fortiter incumbatis; in hæc enim totius Ecclesiasticæ disciplinæ cardo volvitur. Sic fiet, ut muneri vobis a me injuncto satisfaciatis, nostræ de vobis conceptæ exspectationi respondentis, & tandem (quod caput est omnium) omnipotenti Deo, animarum vestrarum Judici placeatis.

DECRETA DIOECESANÆ SYNODI VALENTINÆ.

DECRETUM I.

Titulares Confraternitatum Imagines in sacris locis deinceps reponuntur.

Graviter ægreque fert tota hæc Synodus, quod Confraternitatum Imagines, pluribus nominibus insignes, & in quas populus propensiori affectu est, in nostra tamen Urbe minus decenter, quam par est, habeantur. Inducuntur enim in cerdonum domos, & in eorum officinis sutrinis nimirum, aut textrinis, collocantur, in quibus artes quæstuariæ, ac sordida opificia exercentur, & merces profanæ venditantur; aliquando etiam in œnopoliis asservantur; & non raro in cubiculis, in quibus stratis lectis noctu cubatur; & alia his similia contingunt, quæ honori, & reverentiæ talibus Imaginibus debitæ parum congruunt. His accedit, quod ad nimiam solitudinem jam redactis Ecclesiis Parochialibus, Sabbatho ad vesperascente ad profanas illas laicorum ædes a tota vicinia concurritur; ibique *Salve Regina*, gaudia, & aliæ precationes a Cantoribus, & citharistis decantantur quasi in sacris ædibus. Immo etiam novemdialea itiones feminarum supplicandi, aut voti exsolvendi causa ad officinas illas, posthabitis Templis itantium, & ventitantium est videre. Decursu vero anno, prædictæ Imagines ad alterius opificis domum traducuntur sub umbella, ve pallio, per vias ornatas quidam tapetibus, & aulæis, sed sine Clero, magna comitante caterva fabrorum, qui in illa pompa Cleri officium usurpant. Quæ omnia oculos eorum, qui pie de rebus Ecclesiasticis sentiunt, vehementer offendunt. Quamobrem nos prædictarum Imaginum venerationi studentes, & Ecclesiarum zelo tacti præcipimus, sub latæ sententiæ excommunicationis pœna (Synodo universa non modo approbante, sed applaudente, & acclamante) ut titulares Confraternitatum Imagines deinceps in locis tantum sacris, quæ Confratres ipsi suo arbitrio delegerint, reponantur; nec in laicorum domos reducantur servandæ. Præpositis vero Confraternitatum, qui prædictas Imagines in suis domibus nunc retinent, sub eadem pœna mandamus, ut intra triduum post hujus Decreti promulgationem in sacra loca transferant. Insuper Confraternitates omnes monemus, & amanter hortamur, ut prædictis suis Imaginibus non minorem deinceps in Ecclesiis honorem deferant, quam antea in suis ipsorum domibus, sed parem, aut etiam ampliorem.

DECRETUM II.

Mulierum operariarum officium tollatur de Ecclesiis.

Accepit hæc Synodus a multis fide dignis, quam magnis sumptibus, atque impensis feminæ in Templis operariæ dictæ, quæ ad Festum Assumptionis B. Mariæ mense Augusto celebrandum eliguntur, munus illud suum tum in musicis, & suffimentis, tum aliis in rebus peragant. Dolet etiam plurimum propter tumultuosum multorum ad hujusmodi Festum concursum, oblata impuris, & parum religiosis occasiones, abusus aliquot in divina Templa irrepsisse. Cupiens itaque Synodus malis hujusmodi mederi, quibus maxime Deus offenditur, & ipsos etiam Parochiarum incolas tot sumptibus liberare; statuit neotericum hoc mulierum munus exterminare ab Urbis Valentiæ Templis. Præcipimus igitur, Synodo suadente, ne in posterum intra Valentiæ Urbis mœnia ad prædictum sacræ Mariæ Festum operariæ hujusmodi eligantur, & quæ anno hoc electæ sunt, ab eo officio desistant. Volumus etiam deinceps, quo magna hæc festivitas antiquum splendorem retineat, Rectorem, aut Rectoris loco Vicarium una cum Clericis aliquot, & cum eo qui patinam Deiparæ Virginis toto anno circumfert, domos totius Parochiæ mature circumire, adventante festivitate prædicta, petituros eleemosynam, a tenuibus quidem tenuem, a ditioribus vero aliquanto pinguiorem. Sed præcipue eas quæ hoc anno delectæ jam erant operariæ, & reliquas, quæ ea conditione sunt, ut sperare debeant se ad hoc munus esse vocandas, hortamur, ut pro immensis sumptibus, qui eas manebant, eleemosynam quotannis largiantur paullo copiosiorem. Cæteros etiam Parochianos, tum viros, tum mulieres monemus, ut alacri animo, & pro innato Valentinæ Genti in Divam Virginem studio, ad solennitatem hanc B. Mariæ, totius anni celeberrimam accurrant, sublatis jam offendiculis, ad quæ antea intra Templa ipsa impingebatur. Admoneatur etiam mature patinifer prædictus, curam hujus magnæ festivitatis ad eum præ ceteris in Parochiis intra Urbis Valentinæ muros posthac spectaturam.

DECRETUM III.

Vicarii ad omnes distributiones admittantur.

In cunctis Ecclesiis nostræ Diœcesis Vicarii, quoniam quasi Prorectores sunt, admittantur ad omnes manuarias distributiones tamquam Beneficiati. Quippe benigna hæc in Vicarios indulgentia jure optimo debetur, frugifero, immo vero necessario ministerio, quo illi in Ecclesia Dei funguntur.

DECRETVM IV.

Missæ a Parochis diebus Dominicis, & festis semper pro populo celebrentur.

Rectores, & Vicarii, qui Missas pro populo celebrare tenentur, ne credant suo muneri, atque obligationi fecisse satis, si diebus Dominicis, & festis Missam dixerint nuptialem, seu pro præsenti corpore; immo vero prædictis diebus, Dominicis, inquam, & festis, debent Missam pro populo ejus commisso celebrare.

DECRETVM V.

De Fossore.

Quoties exportandum est funus in alterum Oppidum, placuit Synodo ob multas caussas, easdemque æquas, exportari comitante etiam Libitinario, seu Effossore ejus Parochiæ, unde funus effertur, ejus enim opera in funebri illo comitatu passim necessaria est. Fossoris diaria merces octo solidi sint.

DECRETVM VI.

De Tabella novo Præfecto operum proponenda.

In Hierophylaciis, seu Sacristiis Tabella suspendatur, aut parieti affigatur, in qua ordine describantur omnia, quæcumque ad Præfectum operum Ecclesiæ illius pertinent officio; atque Rector, seu etiam Vicarius, teneatur novo operum Præfecto illam Tabellam ineunte anno indicare, & totam explanare; quo Præfectus operum annuum munus statim plene edoceatur; nec in via, quam ingressurus est, aberret per inscitiam.

DECRETVM VII.

Scholanorum cœlibatus.

Templorum Ministri illi, quos *Scholanos* vocamus, non modo sacras vestes ex officio contrectant, complicantes, & explicantes, Crucem etiam suæ Ecclesiæ erectam publice deferentes; sed subinde munere funguntur proximo iis, qui sacris Ordinibus sunt initiati. Quare æquum, & cum ratione conjunctum est, ut se mundos corpore exhibeant, tamquam Ecclesiæ quoque Ministros, præstentque se dignos Ecclesiastico illo, quo funguntur, ministerio. Prohibemus igitur deinceps Æditluos, seu Scholanos nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ Valentinæ, atque etiam Collegiatarum Ecclesiarum Setabensis, & Gandianæ, esse conjugatos. Præcipimus etiam in cæteris Ecclesiis nostri Archiepiscopatus, in quibus hoc ipsum possit non incommode observari, curent Rectores, cæterique Curati, Scholanos cœlibes habere.

DECRETUM VIII.

In quarta ceræ, quæ Parochia futura sit secunda.

Ad impediendas controversias, quæ oriri possent, volumus, volente Synodo, quando funus Parochiani defertur extra suam Parochiam, vocatis aliis Parochiis, Parochia illa, ex qua funus effertur, locum occupet digniorem; reliquæ vero Parochiæ procedant pro sua quæque antiquitate. Ad hæc in funerali quarta ceræ primæ partes sint ejus Parochiæ, ex qua funus effertur; secundæ ejus, in quam infertur.

DECRETUM IX.

Missæ, quæ non celebrantur a proprio Beneficiato, describantur in Libro Rationalis.

Missæ quas singuli Beneficiati annis singulis pro Beneficiis debent, quandoquacumque ex caussa non celebrantur ab ejusdem Beneficii Beneficiato, scribantur omnes in Codice Rationalis, atque earum stipendium penes Collectorem ejusdem Ecclesiæ sit, ut utriusque auctoritate, atque voluntate Missæ illæ dispensentur, & celebrentur; nec liceat in posterum prædicto Beneficiato pro suo arbitratu Missas illas cuiquam committere celebrandas.

DECRETUM X.

Excommunicatus ad reincidentiam quando sit denuo publicandus.

Cum excommunicatus, & a Parocho publicatus, prorogationem, & absolutionem obtinuerit ad tempus, Parochus decurso illorum dierum spatio non teneatur amplius illum in pulpito publicare, donec ab ipso Judice, qui dedit prorogationem, jubeatur per novas literas iterum publicare, non obstante superioris Synodi Decreto.

Doctores, qui examini præficiuntur.

Sacri Tridentini Concilii Decreto obtemperantes, eorum examini, qui vacaturis Ecclesiis sunt præficiendi, sequentes sacræ Theologiæ Doctores, approbente Synodo, deputamus, quorum nomina sunt;

Doctor Franciscus Barber Canonicus Valentinus.
Doctor Eugenius Tudela Canonicus Valentinus.
Doctor Jacobus Ferruz Præpositus Ecclesiæ Valentinæ.
Doctor Genesius Casa nova Præpositus Ecclesiæ Valentinæ.
Doctor Antonius Galan Rector Sancti Stephani.
Doctor Petrus Joannes Assensius Rector Sancti Bartholomæi.

Judices, qui caussis Ecclesiasticis præponuntur.

Ad caussas vero Ecclesiasticas, & spirituales, quæ ad forum Ecclesiasticum pertinent in partibus a Sede Apostolica, vel ejus Nunciis, vel Legatis committendas, sequentes in hac Diœcesi Valentina a Synodo nominatur; (declaret autem Synodus, quoties novi Judices caussarum Ecclesiasticarum in Synodis Diœcesanis nominantur, cæteros omnes ipso facto ab eo officio desistere, & cessare)

Don Federicus a Borgia Archidiaconus, & Canonicus Ecclesiæ Valentinæ.
Don Michael Vich Sacrista, & Canonicus Ecclesiæ Valentinæ.
Doctor Ægidius Roda Canonicus Ecclesiæ Valentinæ.
Don Petrus Andres Commendator S. Antonii.

SYNO-

SYNODUS ORIOLANA

CELEBRATA PRÆSIDE ILLUSTRISS. ET REVERENDISSIMO D. JOSEPHO STEPHANO, ORIOLANO ANTISTITE, Anno Domini MDC.

Josephus Stephanus Episcopus Oriolanus Presbyteris, & Clero nostræ Ecclesiæ Cathedralis, totiusque Diœcesis Oriolanæ, salutem in Domino.

Singulari profecto Dei munere factum est, ut post tot laborum, & difficultatum procellas, quas ut densissimas tenebras Sol, sic miseratio Divina dissolvit, demus jam vobis, Filii carissimis, *typis excusa, quæ ex sacrosancti Tridentini Concilii præscripto, ad Ecclesiarum nostrarum cultum, debitumque regimen, vel restituendum, vel propagandum, in Synodo II. Oriolana decrevimus. Habetis ergo quasi publicum horreum bonorum omnium ad publicam utilitatem, & decus, varietate abunde refertum, quæ vobis in Christi visceribus sollicite ministravimus, ne quicquam deesse posset ad Christianæ pietatis officium. Sed quoniam quanto est obedientia officii præceptione præstantior, tanto major est obedientium, quam Legumlatorum commendatio; ideo curate vos omnes, quo maximo potestis, & debetis obsequio, ut non tam nostra in proferendis Decretis paterna erga vos cura, & debita pastoralis, officii functio, quam prompta vestra voluntas, probitas, & Decretorum omnium observantia prædicetur. Vos vero Vicarii omnes, Rectores, Curati, & Presbyteri, curam animarum gerentes*, quos elegit Dominus, ut stetis coram eo, & ministretis illi, colatisque eum, & cremetis ei incensum, *efficite, ut idem subditorum omnium in observandis, & exsequendis Decretis, ac Synodalibus Constitutionibus, pietatis, & obedientiæ studium, par ad virtutem ardor eluceat; ne errata populorum vobis, quorum interest illos in officio continere, attribuantur; sicuti cum horologium perperam horas significat, culpam illi conferimus, cujus curæ & gubernationi commissum est. State igitur accincti lumbos mentis, ac corporis auro purissimo castitatis, nitidi, læti, alacresque ad imperata servanda, agnoscentes, vos non hominibus, sed cordium inspectori Deo viventi ministrare, quem eo animo colere oportet, ut suavitatis incensum vestrarum orationum, ac operum, & vitæ anteactæ labores offeratis, quibus populum ad virtutem erigere, & Christi Domini suavissimos odores efflare possitis. Id hortabatur Judith femina sanctissima, ut populi animos timidos, & a pietatis studio prolapsos accenderet:* Et nunc Fratres, quoniam vos estis Presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorum, ad eloquium vestrum corda eorum erigite. *Quod si verbis corda excitantur, & lubricæ cupiditates majorum vocibus coercentur, quanto magis exemplo, gravitate, constantia? Quæ plane non optamus solum, sed certe pro nostro in vos studio, & paterna pietate a vobis exigimus, qui testes fuistis locupletissimi nostræ curæ, nostræ operæ, nostræ sollicitudinis, quam ad spiritualia hujus Diœcesis commoda, & ornamenta contulimus. Bene valete in Domino, a quo vobis virtutum omnium progressum, & cælestis gratiæ cumulum perpetuo deprecamur.*

SESSIO PRIMA.

Die IV. mensis Octobris habita, & die V. ejusdem in Ecclesia Cathedrali promulgata.

CAPUT I.

De receptione sacri Concilii Tridentini, Pontificalis Romani, & aliarum Literarum Apostolicarum.

In hac secunda Venerabili Synodo Oriolana, non solum Sacrosanctum Tridentinum Concilium, ad hæreses evellendas, & mores informandos institutum, admittimus; sed etiam sanctiones, regulas, ordinationes, Constitutiones, & Decreta omnia a Sancta Sede Apostolica emanata, & publicata, quantum in nobis est, publice, & palam amplectimur. Literas quoque Apostolicas, quæ in Cœna Domini die legi solent, quotannis in nostra Cathedrali Ecclesia, & in aliis hujus Diœcesis locis publicari, & evulgari mandamus.

Pontificale etiam S. D. N. Clementis VIII. jussu emendatum, & editum, a juxta illius seriem, ordinem, & tenorem, in nostra Cathedrali, Collegiata, & in reliquis nostris Ecclesiis recipi, & admitti, ritus omnes, & cæremonias in eo præscriptas, ab omnibus etiam Dignitatibus, & Canonicis nostrarum Cathedralis, & Collegiatæ, aliarumque Ecclesiarum Rectoribus, & Presbyteris, observari, & retineri stricte præcipimus.

Provinciale quoque Concilium Valentinum, ut est a Sede Apostolica emendatum, & primam Synodum Oriolanam a Reverendissimo D. Gregorio Gallo, primo hujus Sedis Episcopo, antecessore nostro, habitam, libenter admittimus, exceptis his Constitutionibus, quæ in hac nostra secunda Synodo, pro temporum varietate corriguntur.

Processionale, & Ordinarium Valentinum, abrogato Carthaginensi, in nostra Diœcesi servandum volumus, donec aliter a nobis diligentius fuerit consultum.

Constitutiones item omnes, statuta, ordinationes, & Decreta, quæ litibus occasionem suppeditare possunt, & sine auctoritate, & approbatione, vel nostra, vel antecessorum nostrorum, huc usque scripta sunt, ut in Cap. 4. primæ Synodi Oriolanæ decretum est, abolemus, cassamus, abrogamus, eaque nulla, cassa, & inania judicamus, ac declaramus.

a Ex Bulla Pontificalis Romani.

Nullus vero, cujuscumque dignitatis extiterit, statuta sibi proposita juret, nisi illis integre visis, lectis, auditis.

Nullus item statuta damnosa, aut Ecclesiæ dignitati contraria, jurare, vel a suo jure decedere, ipsique renunciare, possessionis non assequendæ metu, ab aliis compellatur; alioquin eos, qui ejusmodi juramenta exigere, & extorquere contendent, tamquam felicis recordationis Gregorii XIII. Constitutionis 103. quæ incipit: *Inter Apostolicas*. [a] violatores, gravissime puniendos esse decernimus.

CAPUT II.

De personis, quæ Fidem profiteri tenentur.

Catholicam Fidem amplecti, & ex intimo cordis affectu suscipere, ac edocere debent, non modo verbi Dei Concionatores; sed etiam ii, qui privatis Confessionibus, & monitis pœnitantes instituunt. Qua de caussa jubemus, ne posthac quis, tam Regularium, quam sæcularium, audeat sacras Confessiones audire, aut verbum Dei, etiam in privatis suis domibus, populo proponere, nisi prius ante nos Fidei professionem emiserit. [b] Qui vero ante hanc Synodum electi, & approbati a nobis jam fuerunt, intra duos menses ab hujus statuti publicatione, illam ante nos profiteri teneantur.

Volumus autem, ne Rectores animarum quemquam, tam sæcularium, quam Regularium, ad concionandum, & ad Confessiones audiendas admittant, nisi ipsis per publicas nostras Literas, expresse de Fidei emissæ professione constiterit.

Provisi quoque de Canonicatibus, & Beneficiis curam animarum habentibus, a die possessionis adeptæ intra duos menses, juxta Decretum sacri Concilii Tridentini Sess. 24. Cap. 12. in manibus nostris Fidei professionem spondeant, ac jurent.

Clerici item, ad titulum sui patrimonii, vel Beneficii in posterum ordinandi, antequam Sacris Ordinibus initiantur, & postquam fuerint initiati, in priori futura Synodo Diœcesana, Fidem profiteri teneantur.

Magistri etiam, qui tenaram pueritiam, & rudem juventutem instituunt, initio cujuslibet anni, juxta sacri Concilii Tridentini Decretum, Sess. 25. Cap. 2. ad id præstandum, solanni juramento adstringantur; alioquin si prædicti omnes id facere neglexerint, vel recusaverint, prout juris fuerit, puniantur.

CAPUT III.

Qui Doctrinam Christianam docere, qui memoriter tenere debeant.

Hortamur Parochos, & curam animarum exercentes, juxta Decretum sacri Concilii Tridentini Sess. 24. Cap. 4. ut singulis diebus Dominicis, & festivis, per se ipsos, & non per interpositas personas, horis pomeridianis, pueris distincte Fidei rudimenta vulgari sermone tradant, [c] & Confraternitatem doctrinæ Christianæ, juxta Pii V. Constitutionem 156. quæ incipit; *Ex debito pastorali*, & aliam Gregorii XIII. num 11. quæ incipit: *Illius*, in Parochialibus Ecclesiis jam a nobis institutam, diligentissime promoveant, & ad sonum campanæ pueros, & puellas, præpositis ad id viris ætate, & pietate majoribus, convocent, & præmiis, & munusculis alliciant, Quod si negligentes in hac re tanti momenti se gesserint, pro negligentia sua duobus ducatis mulctabuntur.

Illis vero, qui ad suorum peccatorum Confessionem accedent [d], nisi recte, & expresse Dei mandata memoriter tenuerint, ac Dominicam orationem, & salutationem Angelicam, necnon Symbolum Fidei, & cætera, quæ ad Catechismum spectant, integre recitaverint, absolutionis Sacramentum nulla ratione conferatur.

Curent Confessarii explorare pœnitentium animos, eosque ad rem suæ saluti imprimis necessariam excitare, ut in catechesi perdiscenda sedulam operam impendant.

Morischi præterea, cum innumeris suis erroribus, quos a majoribus imbiberunt, impediantur, quominus studiose, & ex animo nostram Religionem Christianam discant, majori diligentia ad orthodoxam Fidem perducendi erunt. Qua de caussa ut libentibus, & celerius Christianam doctrinam, nuptiarum occasione perdiscant, consultissimum duximus [e] ut quos Parochus futuros sponsos rudimenta Fidei viderit ignorare, inconsultis nobis matrimonio minime conjungat.

CAPUT IV.

Parochi Moriscorum diligentem operam in eorum conversionem impendant.

Qui seminat, rigat, aut plantat, non est aliquid, sed qui incrementum dat Deus, qui fructuum ubertatem in beneplacito suo largitur. Nos igitur licet in hac Diœcesi seminare Dei Evangelium, & frequenti concionum irrigatione, inserere Dei virtutem, atque doctrinam in Morischorum cordibus studuimus; nihil tamen assequuti sumus ex nobis, quasi ex nobis; sed ille perficit, qui vocat ea, quæ non sunt, & omnibus rebus in tempore suo tribuit incrementa virtutum. Cujus quidem pietate factum est, ut jam omnes totius nostræ Diœcesis Morischi a Christianis novis orti, barbaras vestes exuerint, peregrinum ornatum a majoribus acceptum sponte abjecerint, & multi peccata sua, & impios errores Machometanos, in utroque foro, & verbis, & scriptis detestati fuerint, maxima cum lacrymarum profusione. Eorum igitur studium in Domino commendantes, exhortamur Rectores, ut posthac majori studio, & cura contendant, hoc egregium factum, & inceptum ad Dei laudem promovere, orationibus instare, precibus diu, noctuque exorare Dominum, ut radicitus ab illorum cordibus errores evellat, quorum jam animos emollire, & mentes Fidei splendore illustrare cœpit.

[a] Ex Bullario Rom. P. 1. [b] Ex Decreto Concilii Mediolanen. Lib. 1. Tit. 1. Cap. 10. ex declarat. congreg. Concilii Trid. Sess. 24. Cap. 4. *Ex compend. privileg. Fratr. Minorum verb. Professio Fidei.* [c] Conc. Trid. Sess. 22. Cap. 8. *De Sacr. Missæ*, & Sess. 24. Cap. 7. *De reform.* [d] infra Cap. 21 [e] Ex Decret. Concil. Mediolanen. Lib. 4. Tit. *De sponsal.* Cap. 16.

pix. Funguntur igitur nunc strenue suo munere Sacerdotali, pastorali suæ sollicitudini, ne desint, nec molestiis angustientur, nec laboribus defatigentur, aut frangantur, sed charitatis, & pietatis visceribus dilatentur, & patientia, modestia, & mansuetudine profitiant; avaritiam, ambitionem, temporalium sollicitudinem fugiant, soli animarum lucro, & utilitati pervigilent, ut tardos, ac lentos nostrorum subditorum animos urgeamus, atque eos, qui jam semel Ecclesiæ adscripti sunt, in Cælestem patriam inferre possimus.

CAPUT V.

Ne sacrum Baptismi vas sit fictile, aut luteum.

Vas, seu Labrum, sive Baptisterium, in quo sacra aqua Baptismatis continetur, fictile, & ex creta decoctum esse non debet, sed lapideum, tum ob materiæ firmitatem, tum ob mysticam significationem, qua aperte edocemur, spirituales aquas Baptismatis ex petra, quæ Christus est *a*, emanasse, & eas consequente, Christi scilicet permanente, & assistente virtute, ad fidelium regenerationem, & ad remissionem peccatorum, omnes perpetuarum gratiarum effluxisse. Qua propter jubemus, ut a nostris Ecclesiis Parochialibus, intra sex menses, vasa omnia terrea, & fictilia, in quibus nunc sacrum lavacrum continetur, explodantur, & ex duro lapide fiant; quæ sera muniantur firmissima, & exterius mundis linteaminibus, ac lampade accensa decenter ornentur; cum in eo loco per lavacri virtutem Jesu Christo nostræ salutis auctori spiritaliter inseramur.

Vas vero, seu patella, qua baptizatorum capitibus aqua infunditur, lignea, aut terrea, aut cuprea, aut ærea, quæ rubiginem contrahit, nequaquam fiat, sed ex argento conflietur, ad tantæ rei ornatum, & Sacramenti splendorem.

CAPUT VI.

Ad Sacramentum Baptismatis patrini salem, cereos, & alia necessaria adferre debent.

Administratio Sacramentorum Ecclesiæ rite, ac debite peragi debet, nihilque quod ad illorum decorem, cultum, & administrationem pertineat, prætermitti. Quamobrem in Sacramento Baptismatis, quod est janua cæterorum, qui puerum, vel puellam e sacro illo regenerationis Fonte suscepturi sunt, qui communiter *Patrini* dicuntur, illos ornate, & circumspecte vestitos ad Ecclesiam deducere, & salem, ac cereum, reliquaque necessaria ad Baptisma peragendum, adferre curent. Quos, nos etiam ut id exsequantur, pro nostra Pastorali cura, & sollicitudine admonemus.

Cerei vero, & faculæ, quæ ad Ecclesiam afferuntur, accendi debent, *b* & juxta Cap. 51. prioris Synodi Oriolanæ exhibita pro eis pecunia, in domum reduci, aut redimi nequaquam debent, sed in Dei servitio, & cultu, cui jam dicati fuerunt, insumantur.

Cum in Baptismo spiritalis cognatio contrahatur, curet Parochus, ne illi patrini designentur, qui primi, ut plerumque fit, in via occurrunt, aut ex de facie noti sunt, & parentibus pueri baptizandi prorsus ignoti; sed solum eos ad parvulum suscipiendum admittat, qui sint familiariter cogniti parentibus pueri. Hac enim adhibita cura, ea pericula fugientur, quæ solent inter ignotos accidere.

Admoneat præterea illos, juxta sacri Concilii Tridentini Decretum Sess. 24. C. 2. quam cognationem contraxerint, ut nomen pueri, & parentum recordentur, ne ulla posthac ignoratione excusari possint.

Moriscis Patrinos, & susceptores eligant, qui suos filios ex sacro Fonte suscipientes, pietatem, & Religionem illos doceant, ut pium animi affectum, & voluntatem adscribendi filios suos Christianorum numero exhibere videantur.

CAPUT VII.

Ut singulorum, qui confirmentur, singuli sint susceptores.

Hyginus Papa Sanctissimus, Ecclesiæ Romanæ consuetudinem laudans, *c* voluit, ne unus esset omnium confirmandorum susceptor, nisi id necessitas coegisset. Nos vero ejusdem Ecclesiæ Romanæ consuetudinem imitari cupientes, posthac præcipimus, ut singulis pueris singuli in confirmatione susceptores, ac fidejussores designentur, qui pueros pietatem, & Religionem doceant, & ad virtutem exemplo suo, & religiosis moribus inducant.

Pueri, *d* nisi septennio majores, ad Confirmationem minime ducantur; cum deceat eos tanti Sacramenti meminisse.

Nullus audeat Libros, in quibus baptizatorum, confirmatorum, & sponsorum nomina describuntur, ab Archivo Ecclesiæ extrahere, aut alicui commodato dare, ut sine præsentia Parochi evolvantur. Qui secus fecerint, excommunicationis pœnam incurrant; cum ex ejus rei negligentia, vel dolo, gravissimæ in hac Diœcesi lites excitatæ fuerint.

CAPUT VIII.

Ne in privatis Oratoriis Missæ recitentur.

Licentias omnes, quæ ab antecessoribus nostris, vel a nobis concessæ sunt, ut in privatis Oratoriis, vel Sacellis, vel Eremitoriis privatæ Missæ recitentur, omnino revocamus; cum experimento compertum sit, hac occasione sæculares in Dei cultum negligentiores effectos, parum in pietate profecisse; raro suas Parochias frequentasse, ubi verbi Dei conciones haberi solent, quæ maxime ad laicorum utilitatem, & Fidei propagationem conducunt. *e* Quare stricte præcipimus, ut quæ in Cap. 10. primæ Diœcesanæ Synodi Oriolanæ sancita sunt, diligentissime serventur.

CA-

a 1. Corint. 10. Ex Synodo Ilerdensi apud Burchardum Lib. 4. C. 55. *De consecr.* Dist. 4. C. *Omnis Presbyter*. *b* Nazianzenus orat. ad Sanctum Baptisma. Gregor. Turon. Lib. 5. *Histor.* C. 11. *c* *De consecr.* Dist. 4. C. *in Catechesi*. *d* Ex Catechismo Romano. *e* *De consecr.* Dist. 1. C. *Unicuique*. Conc. Parisien. Lib. 3. C. 6. Conc. Trid. Sess. 22. Decret. *De obser. & vitan.* & ibi Congreg. Card. Navarrus C. 25. n. 81.

C A P U T IX.

De iis, qui jurgiorum occasione Altaria nudant, aut Ecclesiastica officia perturbare præsumunt.

Non possumus non graviter juxta Concilii xiii. Tolet. Cap. 7. Decretum, adversus eos Sacerdotes commoveri, qui molestiæ fraternæ contentionis impulsi, aut aliqua litium amaritudine permoti, magno cum totius populi scandalo, Altaria nudant, eaque sacris vestibus exuunt, Cappellas occludunt, luminaria subtrahunt, ornamenta, Libros Chori, & Missalia occultant, & Divini Sacrificii cultum, controversiarum occasione, præpediunt. Quamobrem sub excommunicationis pœna præcipimus, ut de cætero Sacerdotes, quocumque nomine, & dignitate censeantur, & aliæ quævis personæ, se ipsos ab hujusmodi abusibus temperent, neque prohibeant Sacrosanctum Missæ Sacrificium in Altari Majori nostrarum Ecclesiarum, vel in aliis Altaribus offerri, & suffragia eo in loco exiberi, ubi major est Christiani populi frequentia, atque concursus.

Volumus autem, ut in Ecclesiis, dum sacræ orationes e Presbyteris recitantur, aut pro animarum suffragiis publicæ preces funduntur, instantiæ, vel protestationes coram Notario, & testibus, maxime adversus Ecclesiasticas personas, nullatenus fiant; ne jurgiis forensibus sacra officia perturbentur.

Nuncii quoque nostræ Curiæ, Sacerdotes, aut alios quoscumque Sacris Ordinibus initiatos, in Ecclesia non citent, nec, quamdiu in ea extiterint, ad judicium vocent; nec ibi eos capiant; aut ab ea dum sacræ functiones peraguntur, extrahant; cum id Ecclesiasticæ immunitate indignissimum videatur.

C A P U T X.

Pro eleemosyna Missæ tres solidi conferantur; & quo pacto Missæ distribui debeant.

Ex caritate annonæ, quæ singulis diebus ingravescere solet, eo inopiæ, & rerum egestatis deventum est, ut nullus jam Sacerdotum ea, quæ ad tenuem victum, & simplicem vestitum necessaria sunt, absque maximo suæ vitæ incommodo, sumptu comparare possit. Quæ rerum indigentia si illorum tempore accidisset, qui pro celebrandis Missis tam tenues eleemosynas decreverunt, & assignarunt, augendas quidem illas esse existimassent, ne Christi Sacerdotes mendicare, & in victu, & vestitu quærendo, plus operæ quam deceat, ponere cogerentur. His igitur incommodis Metropolitanæ, & aliarum Ecclesiarum, in quibus huic rei mature consultum est, exempla imitati, pro nostra pastorali cura occurrere, & opportune mederi cupientes; hoc præsenti Decreto, pro qualibet Missa privata, trium solidorum; pro Missa vero votiva solenni, vel nuptiali, vel quæ in defunctorum sepulturis decantari solet, peragenda, quatuor solidorum eleemosynam assignamus.

Nullus vero Sacerdos, quocumque dignitatis nomine censeatur, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, audeat, juxta Provinciale Concilium Valentinum Sess. 3. Cap 7. plures [a] eleemosynas pro recitanda una Missa percipere, nec aliis sine nostra licentia conferre; sed si quæ sibi votivæ Missæ commissæ fuerint, statim sub eadem pœna, eas in Libro huic rei destinato describere, & Rationali, vel Capsoverio denunciare teneatur.

Rationalis, vel Capsoverius Missas eo ordine, & distinctione describat, atque distribuat, ut uniuscujusque Presbyteri singulis hebdomadibus Missas votivas computet, cogitetque singulis annis rationem Visitatoribus nostris se esse redditurum [b].

Nullus vero Parochus, Rationalis, vel Capsoverius, aut alius quispiam, cujuscumque dignitatis extiterit, possit eleemosynas Missarum, quæ supersunt, aliis Sacerdotibus tribuere, sine nostra in scriptis expressa licentia. Si secus fecerit, in duplum tot eleemosynas Missarum restituet, quot ipse propria auctoritate contulerit.

Nullus alterius nomine Missas audeat subscribere, nec alterius manum imitari, & effingere, nec omnes simul Missas eadem serie, die, & nota conscribere, ut fraus tollatur; sed unusquisque singulas quas recitaverit, singulis diebus denotet Missas; alioquin eleemosyna earum Missarum, quæ ab ipso aliter peractæ sunt, careat; & si fraudem fecerit, pro ratione delicti graviter plectatur.

C A P U T XI.

De reductione Missarum, & de aliis piis Ecclesiæ obsequiis.

Et quoniam experimento constat, in hac nostra Episcopali ditione, quamplurimas Missas superesse celebrandas, quæ ob Sacerdotum paucitatem, atque penuriam, nec hactenus peractæ sunt, neque nunc peragi possunt; propterea, ne piæ testatorum animæ tot suffragiis destituantur, & conscientiæ illorum, ad quos munus istud spectat, onerentur; Missas omnes, quæ celebrandæ supersunt, hoc præsenti Decreto e sacri Concilii Tridentini auctoritate Sess. 25. Cap. 4. reducimus in anniversaria perpetua, aut distributiones quotidianas, quæ Choro ad Horas Canonicas recitandas interessentibus distribuantur, aut in alia pia opera, nostra voluntate, & arbitrio exponenda, quemadmodum pro qualitate, & necessitate cujuscumque Ecclesiæ, magis expedire judicaverimus. Interim eos omnes, qui ejusmodi commoda, & emolumenta percepturi sunt, obsecratos in Domino, & admonitos volumus, ut intelligant [c] se se devinctos esse ad orandum, & commemorationes pro illis recitandum, qui pia legata pro suarum animarum salute reliquerunt, eaque onera subire debere, quæ a nobis in Visitationes imposita fuerint. Nam eleemosynas omnes collectas, & coacervatas pro Missarum celebratione, quæ peragendæ supersunt, pro Ecclesiæ dignitate designabimus.

Curati, sive Rationales, vel Capsoverii Visitatoribus nostris exponere teneantur singulis annis, juxta Provinciale Concilium Valentinum Sess. 4. Cap. 53. Decretum, quantus Missarum non-

[a] Navarr. C. 25. n. 92. [b] Infra C. 11. [c] Navarr. C. 25. n. 138. Henriquez Lib. 9. C. 22. n. 6.

nondum celebratarum numerus in suis Parochiis supersit; qui non paruerint, trium ducatorum mulctæ fiant subjecti.

Onera vero Beneficiis, & Cappallaniis hactenus imposita, eum plura sint quam a sacris Altaris Ministris suscipi, ac sustineri possint; hoc præsenti Decreto pro reddituum quantitate imminui, & aliqua ex parte amoveri volumus [a], uti hactenus pro redditaum compansatione imminuimus, & amovimus.

Anniversaria omnia, quæ hactenus instituta sunt, cum pro ais celebrandis tenuissima decem solidorum portio in omnes Ecclesiasticos distribuenda, conferatur; ad viginti solidorum rationem reducimus in eis Ecclesiis, ubi est maxima officiorum frequentia. Volumusqua ne posthac anniversaria in nostris Ecclesiis, in quibus est eadem frequentia, instituantur, nisi pro quolibet eorum ad minus iidem viginti solidorum redditus assignentur.

Nulla præterea Beneficia, seu Cappallaniæ de novo in nostris Ecclesiis instituantur, seu erigantur, nisi illorum dos ita sit competens, ut duæ partes in distributiones quotidianas Beneficiatis, seu Cappellaneis, Divinis officiis interessentibus, cedere, & ob illorum absentiam, inter præsentes distribui possint. Hoc enim consilio, & Dei cultus efflorescet, & Beneficiati, seu Cappellanei Ecclesias suas frequentiori residentia exornabunt.

Beneficiati, aut quivis alii Administratores rerum Ecclesiasticarum, nullos possint onerare, vel exonerare Beneficiorum, aut administrationum census, nisi nostro, vel nostri Vicarii Generalis consilio, consensu, & Decreto, interveniente, & approbante auctoritate.

Pecuniæ censuum, qui exonetari, & redimi solent, penes Beneficiatum, aut Patrunum, vel Administratorem non assistant, juxta Constitutionem primæ Synodi Oriolanæ Cap. 60. sed in Archivo, aut Ærario Ecelesiæ, si extiterit; recondantur; aut honestissimo viro, cui cure eredi possint, committantur, quem nos, vel Visitatores nostri, in singulis Oppidis designabimus. Qui secus fecerint, decem ducatorum pœna puniantur.

Benaficiati, si eleemosynas lucrari voluerint, non alibi, sed in propriis Ecclesiis Missas celebrant, quæ ipsis ex proprio suorum Beneficiorum onere incumbunt.

Rationales, & Capsoverii describant, quas singuli Presbyteri ex officio, seu munera, vel ex suorum Beneficiorum institutione Missas recitare debent, ne illis plures votivas supra hunc numerum conferant.

Visitatores diligenter id animadvertant, & si quid negligentiæ, aut fraudis commissum fuerit, severe puniant.

Beneficiati omnes, & Cappellanei, antequam ad distributiones suæ Ecclesiæ, & emolumenta parcipienda admittantur, debent suorum Beneficiorum Ecclesiasticorum, & Cappellaniarum institutiones, collationes, possessiones, annuosque redditus a majoribus acceptos, in Libro ad id compacto describere, vel describi curare. Qui Liber in Archivo, seu Tabulario, quod in omnibus Ecclesiis nostræ Diœcesis existui volumus, atque præcipimus, repositus custodiatur.

Teneantur quoque statim, & decimoquinto quoquo anno, censuum, reddituum, laudimiæ, & aliorum suis Beneficiis persolvendorum rationem conscriptam recognoscere, vel (ut vulgo dicitur) *cabbrevare*; si secus fecarint, tot Beneficiorum redditus, & pecuniæ a Rationali, vel Capsoverio retineantur, quot ad rationes, seu capibrevia conficienda necessarii erant.

Clerici Infirmi, qui lecto decumbunt, vel ægritudinis caussa domo egredi non possunt, si per turnum funus cumitari ad ipsos pertinaat [b], sui loco poterunt alios Clericos dasignara, ut destinatam sibi portionem lucrentur.

Curent Parochi sub decem ducatorum pœna, intra sex mensas anniversaria omnia, & Missas perpetuas omnes in album, mensium ordine servato, referre, & in ao caussas brevitet notare, ut inde rationi diligenti summa, & ordo Missarum subducatur.

C A P U T XII.

Ne una die plures Missæ defunctarum decantentur.

Non decet singulis diebus plures Missas defunctorum decantari in nostris Ecelesiis, cum sæpe brevitate temporis accidat, ut tumultuariis vocibus, & incomposito, ac indistincto cantu omnia perturbentur. Quamobrem jubemus sub pœna duorum ducatorum, ut de cætero solum unica Missa dafunctorum singulis diebus post Primam decantetur, nisi fortasse alicujus præsentis funaris tumulatio, vel depositio acciderit.

In illis Ecclesiis, ubi piorum votis pluras defunctorum Missæ decantandæ, vel pluras duplæ, ut vocant, relictæ sunt; tot illarum loco privatæ Missæ pro animarum suffragiis, vel pro testatoris pia davotiona recitentur, quot necessariæ erunt, ut piorum hominum voluntati satisfiat.

Emolumenta, quæ pro decantatione ejusmodi debebant, cultui Missæ Conventualis, quæ in omnibus Ecclesiis nostræ Diœcesis posthac singulis diebus solenniter haberi debat, adjungimus, & applicamus.

Diebus Dominicis, & festivis, sub eadem pœna, nullæ Missæ defunctorum anniversariæ decanteotur, ut Cap. 31. prioris Synodi Oriolanæ decretum est.

C A P U T XIII.

De Vigiliis B. Mariæ Virginis.

Ea debet esse Christianorum erga Virginem Sanctissimam pietas, ut non modo verbis, sed religionis aliam, & pietatis operibus, illam nostræ salutis tutricem, ac parentem colamus. Quare ut magis ac magis in ejus devotionem propensi simus, more piarum gentium, quæ Virgini

[a] Prov. Valent. Sess. 3. C. 7. [b] S. Greg. Lib. 2. Regesti Epist. 5. & *De Clericis non residentibus*.

gini addictæ sunt, in omnibus illius pervigiliis Festivitatum Purificationis, Visitationis, Dedicationis ad Nives, Nativitatis, Præsentationis, Conceptionis, Expectationis partus Sanctæ Matris Virginis, a carnibus abstinentiam indicimus; cum in Incarnationis, & Assumptionis Festivitatibus jam sit ab Ecclesia Romana, Matre omnium Ecclesiarum, dispositum, ut hoc pio devotionis affectu, ad ejus misericordiam obtinendam paratiores simus.

Hortamur igitur Consules Civitatum, Oppidorum, locorumque nostræ Diœcesis Juratos, & in Domino commonemus, ut pia hac devotione excitati, his nominatis diebus, macella aperta esse, ibique carnes distribui, ac minime vendi permittant.

Parochis vero præcipimus, ut populos ad devotionem inducant, eisque denuncient, quando in honorem Virginis a carnibus abstinere debeant.

Ut vero populus facilius totius anni vigilias dignoscere, & studiosius servare, atque sa ad devotionem, & pietatem præparare, nullusque ignorantiam prætenderre possit; jubemus, ut post pulsatam orationem animarum, in singulis Ecclesiis nostri Episcopatus campana agitetur, cujus peculiaris sonitus subsequentis vigiliæ index, & nuncius esse possit.

Jubemus etiam, ut in omnibus nostris Ecclesiis, sicut albescente die, & cum advesperascit fieri solet; ita meridie, trino campanæ sonitu, signum orationis fideli populo detur.

Et quoniam Quadragesimali tempore, cum ea concessione Bullæ sanctæ Cruciatæ, animæ defunctorum a Purgatorio fidelium orationibus, & summorum Pontificum indulgentiis liberantur; plerumque accidit, ut propter populi ignorationem tot piis suffragiis animæ juvari non possint; [a] proinde in omnibus nostris Ecclesiis tabellas ad valvas appendi jubemus, in quibus scriptum sit, eo die animam in Purgatorio detentam piis orationibus, & suffragiis juvari. Præcipimus quoque, ut eodem die signum campanæ detur, quo populus admoneri, & ad orationes pro animabus Purgatorii fundendas excitari possit.

CAPUT XIV.

Ne Imagines Sanctorum profano cultu ornentur.

Dolendum est, in Ecclesiis, dum Processiones habentur, Sanctorum Imagines, & maxime Beatissimæ Virginis, ita procaci venustate, & sæculari splendore ornari, eoque cultu, & mundo muliebri, sericis vestibus, profanarum feminarum more, componi, ut spectatorum animos non ad pietatem, sed ad lasciviam, & luxuriam inducant. Quapropter ea auctoritate Sacri Concilii Tridentini Sess. 24. *De invocatione, & veneratione Sanctorum*, jubemus, ne posthac hujusmodi Imagines, more aliarum feminarum, turbinato capillo, aut vestibus, a profanis mulieribus commodato acceptis, aut sæculari habitu comptæ, & calamistratæ induantur.

Eas vero, quæ tam in Ecclesiis, sive Regularibus sive Sæcularibus, quam in privatis domibus, profano habitu indutæ repertæ fuerint, omnino amoveri volumus.

Imagunculæ quoque parvæ, fictili opere confectæ, & fucu consignatæ, si vanitatem, & profanitatem præbeant, ad Altare ne admoveantur in posterum [b].

Gestorum item Christi, & integerrimæ Virginis, & Sanctorum repræsentationes, Imaginis fictilibus, mobili quadam agitatione compositis, quas *Tyteres* vulgori sermone appellamus, eisdem in Ecclesiis, aut alibi ne fiant, cum irrisionem potius, & contemptum, quam devotionem excitent.

CAPUT XV.

De concionibus, quæ singulis diebus festivis, & Dominicis haberi debnt.

Cum diebus Dominicis, & festivis solennibus, plebes pascendæ sint verbo Dei, ut earum mentes ad pietatem inducantur; volumus juxta Constitutiones sacri Concilii Tridentini Sess. 5. Cap. 2. & Sess. 24. Cap. 4. ut in nostris Cathedrali, & Collegiata Ecclesiis, & in aliis Parochialibus sacræ conciones habeantur, ut discat populus frequenti exhortatione, imitari virtutes, & detestari peccata [c]. Quod ut facilius fiat, deprecamur in Domino omnes Mendicantium Religionum Provinciales, ut ad hanc Oriolanam Civitatem, quæ nobilium virorum splendore, & plebis multitudine insignis est, & ad Oppidum Civitatis de Alacant, quod omnes Religiosos pie, & libenter amplectitur, reliquaque Oppida hujus Diœcesis populi frequentia celebria, in quibus pro salute fidelium extructa, exædificata sunt Monasteria, concionatores imprimis exercitatos, virtutibus decoros transmittant, ut pro temporalibus commodis, quæ ex his Urbibus, & Oppidis hujus Diœcesis colligunt, spiritalia vicissim semina reponant. Parochiani quoque, qui spiritalia commoda percepturi sunt, studeant diligenter, vel ex fabrica, vel ex collectis viritim eleemosynis solatia concionatoribus verbi Dei prebere, ut ii facilius ad opera spiritalia inducantur.

Cum in Quadragesimali tempore aliquando contingat, ut conciones ante quinquagesimi Psalmi pœnitentiæ decantationem, qui incipit, *Miserere mei*, ad populum fidelem, instante jam vespere habeantur, & occasio inde, ac materies præbeatur, ut ex hominum, & mulierum concursu, & frequentia, gravissimæ noctu Dei offensiones fiant; propterea hortamur in Domino, ne in nostræ Diœcesis Ecclesiis tam Regularium, quam sæcularium, urgente jam vespere, conciones verbi Dei ad populum fiant, sed ab hora tertia pomeridiana usque ad quartam habeantur.

CAPUT XVI.

Adversus eos, qui dies Dominicos, ac colendos, non observaverint.

Dies Dominicos, dies sanctificatos, & Sanctorum Festa solennia, [a] quæ in hac Diœcesi obser-

[a] Decret. Mediol. *De pœnitentiis* Lib. 5. Tit. 6. C. 53. [b] Conc. Prov. Valent. Sess. 5. C. 9. [c] Ivo Carnot. in Decr. 2. Par. C. 129. [d] *De consecr.* Dist. 3. C. *Jejunium*. Prov. Valent. Sess. 5. C. 3.

servari fuerint, quicumque minime conluerit, sed in eis opera fervilia exercuerit, vel officinas apartas habuerit, ut tonsores si eisdam diebus barbas, lucri causa, comant, furnarii si artem furnariam faciant, alii si onera imponant, vel exonerent, vel quodcumque opus manuarium exerceant, pœnis, ut moris est, ad fabricam Ecclesiæ, & ornamenta perficienda mulctentur. Quod si contumaces fuerint, aliis gravioribus pœnis arbitrio nostro reservatis, acerbius a nobis, vel a nostris Vicariis, Generali, & Foraneis, punientur.

Agricolis vero, vel seminandi, vel metendi, & furnariis concoquendi licentia, nisi temporum necessitas, & annonæ inopia, accedente Juratorum testificatione, coegerint, a nobis, & a nostro Vicario Generali, minime concedatur.

C A P U T XVII.

De Missa B. Rochi tempore pestis singulis Feriis tertiis celebranda.

Piam populi propensionem, devotionemque in Domino commendantes, maxime hoc tempore, quo peccatis nostris exigentibus, pestis in hoc Regno Valentino grassatur, & late contagione metuenda serpit, in B. Rochum Confessorem in dies augeri, & accendi magis ac magis cupientes (cujus veneranda Imago coloribus expressa, in Oppido de Callosa nostræ Diœcesis, pluries sudore madida visa ast, ejusque lampas oleo ebullire conspecta, cujus unctione plurimos fidelium a variis ægritudinibus libaratos esse assaritur) volumus, ut durante hac calamitate, quæ nobis imminet, in tertia Feria cujuslibet hebdomadæ, de illo in omnibus nostris Ecclesiis, Missa privata, vel publica de uno Confessore non Pontifice recitetur, & eleemosynæ, quæ intuitu illius Imaginis fidelium largitione donantur, in illius exstruendum, & amplificandum Eremitorium cadant.

Hortamur itaque in Domino omnes nostræ Diœcesis fideles, ut summa animi pietate illius memoriam colant, qui peculiaribus miraculis, & signis nos consolari, & totam nostram Diœcesim illustrare voluit.

C A P U T XVIII.

De Missa matutinali instituenda.

Diuturna experientia comprobatum est, quamplurimos viatorum, necnon eorum, qui annonas ad victum necessarias in vicis, foro, privatisque domibus vendunt, diebus Dominicis, festisque neglectis, ut iter suum aggrediantur, & annonas suas vendant, Missam nequaquam audire. Quem abusum ex hominum animis evellere cupientes, statuimus, atque sancimus, juxta Decretum primæ Synodi Oriolanæ Cap. 31. ut in omnibus nostræ Diœcesis Ecclesiis, Cathedrali, Collegiata, & Parochialibus, in quibus Sacerdotum fuerit copia, Missa matutinalis instituatur, quæ albescente die celebrari debeat; ad quam audiendam viatores, & qui annonam vendunt, sonitu campanæ convocentur. Cui nisi interfuerint prædicti, pœnis nostro arbitrio reservatis mulctentur, vel probare teneantur, se eo die rem sacram audivisse. Si quis tribus Dominicis, aut festivis diebus Missæ non interfuerit, juxta Decretum 31. Synodi sextæ, a fidelium communione sejungatur.

Pauperes quoque, qui ostiatim pecunias colligunt, ad Missas audiendas compellantur, tum & ad confitendum, & sacram Eucharistiam sumendam stato ab Ecclesia tempore cogantur, ne paupertatis occasione, & prætextu pietatem deserant.

Pannosi etiam homines, sordidi, & abjectissimæ conditionis, qui in plateis, & foro jacentes, sese mercedis gratia, ad onera feranda conducunt, a Parochis compellendi sunt, ut diebus Dominicis, festisque colendis, Missæ intersint, & præscripto ab Ecclesia tempore, confiteantur, & Eucharistiam sumant; ne eum videant, se ab hominibus negligi, & pedibus trahi, nullamque ipsorum curam, & rationem haberi, ad gravissima scelera audaciores fiant.

Presbytero Missam matutinalem celebranti, sex amplius pecuniolæ ex patinis eleemosynariis conferantur.

Singulis quoque diebus ultima Missa, pulsata jam hora undecima, recitetur, quæ serie quadam, & quasi per turnum, a Presbyteris cujuscumque Ecclesiæ celebrari debet; quibus eadem eleemosyna tribuatur, quæ pro Missa matutinali confertur.

In his Ecclesiis totius nostri Episcopatus, in quibus Sacerdotum numerus exiguus est, si tres tamen ad minus assistant, jubemus, ut vespertinæ horæ in Sabbatho, vel vigilia alicujus Festivitatis colendæ, decantentur in Choro, & subsequenti die Dominico, vel festivo Tertia, & Missa Conventalis celebretur, & horis pomeridianis Vesperæ consueta hora cantentur; alioquin primo futuro emolumento privatos esse denunciamus.

C A P U T XIX.

De pœnis adversus Presbyteros, tam saeculares, quam Regulares, si feminas in confessione provocaverint, & de ejus delicti remediis.

Impium plane, & inhumanum scelus est, quod prorsus natura abhorret, & animus audire reformidat, parentum cum filiabus concubitus, atque permistio, quam bruta animalia detestari, & bestiæ immanes, omni ratione destitutæ, aversari solent. Scelestissimum quoque flagitium est, nec a prioris sceleris atrocitate dissimile, Presbyteros, qui parentum loco a Domino constituti sunt, cum mulieribus, quæ illis fuerunt confessæ peccata, turpiter commisceri. In quod nefarium, & inhumanum factum gravissimis pœnis animadvertit Symmachus Papa Sanctissimus his verbis: [a] *Omnes quos in pœnitentia suscepimus, ita nostri sunt spirituales filii, ut & ipsi quos, vel nobis suscipientibus, vel trinæ mersionis vocabulo mergentibus, unda sacri Baptismatis regeneravit. Sylvester quoque docens, admonet unumquemque Sacerdotem, ut nullus caussa fornicationis ad suam pœnitentialem accedat. Quia scriptum est: Omnes quos in pœnitentia accipimus, ita filii nostri sunt, ut in Baptismate suscepti.*

[a] Ex Tom. 5. Conc. sa Pœnitent. Rom. Tit. 1. C. 3. & 4.

pti . Quapropter hoc scelus si quis perpetraverit, non solum dignitatis honorem amittat, verum etiam usque ad exitum vitæ suæ jugi pœnitentiæ se subdat . [a] Item Sanctus Cœlestinus Papa primus : *Si quis Sacerdos cum filia spirituali fornicatus fuerit , sciat se grave adulterium commisisse. Idcirco femina si laica est, omnia derelinquat, & res suas pauperibus tradat, & conversa, in Monasterio Deo usque ad mortem serviat.* Idem Sanctus Cœlestinus hoc statuit: *Non debet Presbyter commisceri cum mulieribus, quæ ei sua fuerint confessæ peccata , si forte (quod absit) hoc contigerit , sic pœniteat , quomodo de filia spirituali , duodecim scilicet annis , & deponatur , si tamen in conscientiam populi devenerit.*

Callistus quoque II Pontifex Maximus in Sermone quodam de Beato Jacobo [b] in hujuscemodi Sacerdotes sacrilegos invectus , a Prælatis esterminandus existimavit , his verbis ; *Presbyter libidinosus, qui mulierem pœnitentiæ caussa ad se venientem , provocat ad peccandum secum libidinosis suggestibus suis , vel dictis derisoriis , damnari debet . Nam mulier illa similis est illi , qui cum aquam ad puteum requirit , labitur in eo , & moritur ; similis est illi , qui in deserto tramitem rectam requirens , & ursum in absconditis se devorantem invenit . Sacerdos ille similis est illi , qui in messe retia ad capiendum avem extendit, & dum canit dulce , venit avis mitissima , & cadens in rete decipitur . Hic est puteus labentem in se bibens , ursus devorans agnum , leo transglutiens ovem , latro viatorem perimens , cæcus cæcam ducens . Idcirco Episcopis caute considerandum est , ut talibus Presbyteris potestatem dandi pœnitentiam non tribuant .*

Tot igitur Sanctissimorum Pontificum dictis admoniti , ut eos , qui hujus delicti illecebris labefactati , & corrupti sunt , corrigere possimus , hoc præsensi Decreto ab hujusmodi Sacardotibus , sive sæcularibus, sive Regularibus , tamquam a sacrilegis , & Sacramentorum violatoribus , quamprimum dictis , verbis , vel impudico contactu , tam paullo ante , quam paullo post Confessionem , vel (quod turpissimum est) in ipsomet actu Confessionis , feminas provocaverint , vel ad libidinem illexerint , vel cum suis filiabus spiritualibus quovis tempore rem habuerint ; statim ipso facto facultatem , qua abutuntur , adimimus , ne in posterum feminarum , quas provocaverint , vel cognoverint , confessiones excipiant , & illos licentia administrandi talibus mulieribus Sacramentum pœnitentiæ eo ipso perpetuo privatos esse denunciamus .

Sæculares Sacerdotes [c] , qui paullo ante , vel paullo post Confessionem , vel in ipsomet actu , quicquam , vel inhoneste , vel turpiter egerint , vel verbis , tactuque feminæ pudicitiam attentavarint , aut ad lasciva , & inhonesta patranda suaserint , eisdem pœnis subjicimus . Quod si ad actum turpitudinis daventum fuerit , Beneficiis , & officiis eo ipso suspensos , durante nostro beneplacito , volumus , & declaramus . Ne tamquam filii Heli , [d] dormientes cum feminis , quæ observabunt ad ostium Tabernaculi , nescientes Dominum , neque officium Sacerdotum , populum sibi creditum ad majora patranda crimina traducans , & gravissimis exitiis obvolvant .

Feminæ pestilentissimæ si in confessione , val paullo ante , vel paullo post , Presbyteros luxuriæ blandimentis illexerint , vel impudico , & inverecundo ore , & impuris varbis , ac factis , ad libidinem induxerint ; excommunicatione latæ sentantiæ illico involutæ sint, a qua, nisi a nobis , gravissimis prius pœnis impositis , absolvi non possint .

Mulieres [e] nisi actu sua peccata confiteantur , pœnitentium more compositæ , & genuflexæ , Clericos , val sæcularas , vel Regulares ne alloquantur ; cum alio corporis habitu sacra , alio profana peragi debeant .

Ut vero in re tam gravi Presbyteri sæculares , & Regulares cautiores fiant , volumus , ne in privatis domibus confessiones virorum , aut feminarum , cujuscumque ordinis , & conditionis fuerint , audiant , nisi ægritudinis causa, medicorum jussu , a viris gravibus fuerint vocati ; ita tamen , ut cum mulierum confessiones prædicti Sacerdotes excipians , ostium patens , & apertum sit , ut ab his , qui in vicinis locis assident , conspici possint .

Extra eam necessitatem nullus confessiones mulierum audiat , nec etiam si vel leviter illæ reconciliari voluerint , præterquam in Templo , & sedilibus ad id destinatis ; [f] sed neutrum quidam eo in loco , nisi multo post ortum solis , & longe ante ejus occasum . Constituantur autem non in Cappellis obscuris aut remotis , sed in loco tam patanti , aperto , ac perlucido , ut omni ex parte conspici possint .

Sacerdotes [g] diutius , & morosius in confessionibus ne persistant , nec dulces , blandos , joculares , lepidos , molles , aut ridiculos cum feminis sermones misceant ; cum brevis , gravis , ac rigidus , taste Beato Augustino , sermo cum eis haberi debeat .

Sacerdotes , ut majori pietate hoc munus peragant , & ad majorem pœnitentes devotionem inducans , priusquam ad suos pedes procumbentes eos admittant , si sæculares sint , [h] Superpelliceo , & Orario , seu Stola ; si Regulares , Stola tantum , sine qua non decet sacras functiones obire , decenter ornentur . Quod etiam tunc fiari volumus , cum ægrotantium excipient confessiones , licet id faciant apud eorum domos . His vero , qui huic nostræ monitioni non paruerint , opportunis remediis consulemus .

Regulares , si confessiones sæcularium audire voluerint , a suis Provincialibus recentem licentiam una cum literis testimonialibus de moribus , & vita , deferant ; [i] qui si per annum a nostra absfuerint Diœcesi , novam quoque habere licentiam , & novum examen subire debebunt .

Ca-

[a] Ex Canon. Pœnitent. C. s. 30. Q. 1. C. *Omnis Presbyter* , & ibi Tusteerem. [b] Ex operibus ms. quæ exstant apud me . [c] Ex Conc. Vesonensi Tit. 9. C. 3. [d] 1. Reg. 2. Ivo in Decr. P. 5. C 215. [e] Ex institutione Confessorum Card. Borrom. [f] Ex B. Antonino . Ex Conc. Prov. Valent. Sess 2. C. 57. [g] S. Hieronym. ad Nepotian. [h] S. Thomas opusculo 64. C. 23. Ex Card. Borrom. Ex Archiepiscopali Bonon. p. 113. [i] Ex praxi Episcopali verb. *Confessio* n. 2. Decr. Mediol. Lib. 54. Tit. 6. *De pœnitentia*, C. 41.

Caveant Sacerdotes, ne mulieres quæ communicaturæ ſunt, intra Sacrarium, aut gradus ſuperiores Altaris admittant; *a* ſed in ultimo gradu Cappellæ majoris Euchariſtiam, ſi honeſto, & humili vultu, & operto capite, non comptæ, aut fucatæ fuerint, tribuant.

C A P U T XX.

Confeſſores nullum pecuniam intuitu confeſſionis recipiant.

Cum Divina munera gratis a Deo conceſſa ſint, gratis quoque diſtribui debent, maxime Sacramentum Pœnitantiæ, in quo Domini noſtri Jeſu Chriſti ſumma liberalitas, & immenſa largitio miſaricordiarum conſpicitur. *b* Quamobrem jubemus Confaſſoriis omnibus, ut intar confitendum, nulla munuſcula, quæ animos ſæpe ad blanditiam, & delicias impelluot, nullaſque ad ſua commoda pecunias recipiant, aut admittant; ne infirmis animis ſcandalo ſint, & pecuniarum, & munerum occaſiona abſolutionis Sacramentum pœnitenti contuliſſa videantur.

C A P U T XXI

Confeſſores, niſi conſulto, & maturo conſilio, abſolutionem peccatorum pœnitentibus ne impertiant.

Ea eſt nonnullorum pravitas, atque pervarſitas animi, ut quum ſacro Quadrageſimalis jejonii tempore ad confitandum ſua peccata adiguntur, eos Confeſſores exquirant, qui facilius, atque liberius abſolutionem confitantibus impertiunt; timoratos vero, benequa cordatos, quorum conſcientias Chriſti zelus adurit, fugiant, & averſentur. Cui peſtifero animarum morbo ſalutarem madicinam adhibere cupientas, omnes Confeſſoras noſtræ Diœceſis, tam ſæculares, quam Ragulares, hortamur in Domino, eorum conſciantias onarantas, ut in abſolutione pœnitenti roncedenda, egregie cauti ſint, & circumſcripti, inquirantque diliganter, utrum pœnitentes ad alios Confeſſores prius accaſsarint, & ab eis, ob conſuatudinem daliſtorum, ob ſcelara patrata, & nondum amendata, ob praſantem occaſionam peccandi, & ob alias ſimiles cauſas, ejecti, & excluſi fuerint.

Quod ſi ita conſtiterit, ſtatim illos ad priorem Patrem ſpiritalem remittant, vel tamdiu abſolutionem procraſtinentur, & differaot, quouſque pœnitentas reſipiſcere, & problorem vitam ſequi viderint.

Uſurariis, meratricibus, concubinariis, alearum, taxillorum, chartularum piſtarum, & his ſimilium ludorum à jure prohibitorum, conſuetudinem publice habentibus, vel menſam publicam domi ſuæ permittantibus, aliiſque publica peccata patrantibus, abſolutionem protrahant, & leviter non concadant *c*; quouſque ipſis conſtiterit, illos ſeſe omnino ab ejuſmodi peccatis abdicaſſa.

Qui vero in Quadrageſimali, præſcripto ſcilicet ab Eccleſia tempore, & in Concilio Provinciali Valentino Seſs. 2. Cap. 14. *d* deſignato, peccata ſua confiteri diſtulerint; a nullo, ſive Regulari, ſiva ſæculari, Confeſſore abſolvantur; ſed eorum nominibus ad nos tranſmiſsis, Parochi eos coram nobis, vel noſtro Vicario Genarali, comparara, & perſonaliter conſtitui cogant, ut delinquantium laceratis conſciantiis maturius conſulamus.

Parochi ſtudeant eorum confeſsiones prius audire, qui ſeſe ad agros colendos, aut alia quæcumque opera manuaria conducunt, vel operarii, & mercenarii ſunt, ne procraſtinationa, & dilatione temporis, mercedem; & lucrum diariorum laborum daperdant, quibus ſe, familiamque ſuam alunt.

Parochi paullo antequam inſtet Quadrageſimale jejunium, *e* rura omnia extra Civitatem Oriolanam, alii Sacerdotes pagos, mapalia, & agreſtes paſtorum caſas, quæ ſuæ Parochiæ, & ditioni ſubjecta fuerint, viſitant diligentiſſime, ibique nomina tam agricolarum, quam paſtorum, qui in pagis degunt, ad confeſſionem, & ſacræ Euchariſtiæ ſumptionem deſcribant.

Inquirant præterea, an diebus Dominicis, & feſtivis, Miſſis interſint, an Fidei Chriſtianæ doctrinam memoriter teneant, an vigilias, & jejunia obſervent, an orationem Dominicam recitent, an pietati Chriſtianæ ſtudeant. *f*

C A P V T XXII.

Euchariſtiam ad ægrotos noſtu deferri quando liceat.

Euchariſtia cum omni revarentia, ac religioſi cultus ſtudio, quoad fiari potaſt, afferenda ſit, idque mane fieri debeat; præcipimus *g* ſub unius ducati pœna, ne horis pomaridianis, vel noctu ægrotis afferatur, niſi mortis periculum, Madico par litaras atteſtante, maxima urgeat; idque fiat ea reverantia, & cultu, quem temporis permiſerit neceſſitas.

Nullus vero Euchariſtiam ad ægrotos deferat, ut illam ore contingant, aut oſculo adorent, & venerenentur; cum Sacramentum Euchariſtiæ ſit cibus, & Viatieum, & futuræ æternitatis pignus.

Medici, qui juxta Innocentii III. Conſtitutionem, quæ incipit: *Cum infirmitas*; & Pii V. Decretum, quod incipit: *Super gregem*; quod in manibus Ordinarii jurare dabent, cum ægrotum tartio die ulterius viſitare non poſſint, niſi prius peccata ſua confiteantur, caveant diligentiſſima, ut tempus Euchariſtiæ ſumendæ aptiſſimum ægrotis ita præſcribant, na id noctu, vel intempaſtiva occaſione accidat.

C A P U T XXIII.

Cum Euchariſtia deferenda erit, ſex eam Clerici comitentur.

Cultus, & reverantia in Sacroſancta Euchariſtia ad ægrotos in lecto jacentes deferenda,

a Laodicena Synodus C. 44. *De conſecrat.* Diſt. 2. C. *Pervenit.* *b* Hieronym. ad Nepotianum. Concilium Prov. Valent. Seſſ. 5. C. 18. *c* Ex Decreto Mediol. Lib. 5. Tit. 6. *De pœnitentiis*, C. 3. Syn. Prov. Valent. Seſſ. 3. C. 20. *d* Ex eiſdem Decretis Lib. 5. Tit. 6. C. 5. *e* Ivo in Dect. P. 2. C. 122.
f Supra C. 3. *g* Decr. Mediol. Lib. 3. Tit. 26. C. 23. & 26. Conc. Prov. Valent. Seſs. 2. C. 21.

da, maxima esse debet. *a* Unde in his Ecclesiis, in quibus propter Clericorum copiam fieri poterit, si quando contingat, ut ad ægrotum sacra Eucharistia deferenda sit, unusquisque tot postulet Clericos, quot pro reddituum suorum facultate designare voluerit, dummodo sex, vel ad minus quatuor Clerici, qui per turnum designandi sunt, illam comitentur. Quorum singulis pro eleemosyna intra Urbis, vel Oppidi suburbia, quatuor; extra vero, vel noctu (si quando eveniat) sex; quod si longius adeundum sit, octo nummi conferantur.

Quod si is, ad quem Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum deferendum est, pauper, & egenus fuerit, id Clerici, gratis, & pro Deo facere teneantur.

Clerici a Rationali, vel Capsoverio singulis hebdomadis designati, si Eucharistiam comitari noluerint, primum emolumentum Ecclesiæ, quod per turnum ipsis obvenerit, lucrari non possint. Quod si ista pœna minus profecerit, ad solutionem quatuor solidorum compellantur.

CAPUT XXIV.

In Ecclesiis nihil inhonestum, aut indecens fieri debet.

Dum Domum Dei deceat sanctitudo, & ejus in pace factus sit locus, ejus veneratio debet esse pacifica, nempe humilis, & devotus ingressus, quieta conversatio, tranquillius affectus. *b* Quare ut ea Divinum possunt perturbare Officium, aut oculos divinæ Majestatis offendere, ab Ecclesia arceantur, ne ubi peccatorum est venia postulanda, ibi peccandi detur occasio, in Sanctuario Dei, juxta Constitutionem Innocentii III. *c* quæ incipit, *Cum decorem*, histriones, mimos, comœdiarum repræsentatores, & actores, aut alios, qui insolitis, ridiculis, & monstrosis formis, ac ludibriorum larvis induuntur, sub pœna duorum ducatorum prohibemus. *d* Arcemus quoque cantilenas vulgares, ridiculas, æthiopica, & barbara lingua conscriptas, ab Ecclesiasticis locis, & officiis. Rejicimus etiam cantus omnes vulgares, qui ad lyræ, vel parvæ testudinis sonum, profana modulatione adaptari solent; ne animi hominum in lasciviam, & turpitudinem propensi, hujusmodi vocibus, & cantu frangantur. Debent enim cantus, qui in nostris Cathedrali, Collegiata, Parochialibus, aut aliis quibuscumque Ecclesiis admittuntur, modesta psallendi gravitate, honesta, grataque modulatione ita componi, ut auditorum animi ad devotionem, non ad risum, & cachinnos excitentur.

In Ecclesiis deambulationes, sub excommunicationis pœna, ne fiant, aut aliqua negotia sæcularia tractentur, aut profana, & libidinosa colloquia ne habeantur, juxta sacri Concilii Tridentini Decretum Sess. 25. Cap. *De evitandis in celebratione Missarum*; nec latium dicta a Judicibus sæcularibus excipiantur, aut conventus sæcularium habeantur, in quibus sæpe voces, ac convicia excitari solent. Curent Rectores diligentissime, juxta Pii V. Decretum *e* quod incipit: *Cum primum Apostolatus*; & Provinciali Synodo Valentina Sess. 5. Cap. 7. ut omnia ad decorem Ecclesiarum instituta serventur.

Volumus prætcrea, ut in omnibus Ecclesiis nostræ Diœcesis viri a feminis longo intervallo disjungantur, neque proxime conjuncti, & permisti, Missis, & aliis Officiis Divinis intersint, sed ita sejuncti, ac sepositi sint, ut nec illas manu, vel pede possint contingere.

Nullus præterea audeat in Templis comedere, *f* aut adspectu, risu, oculis, signis, notis, manuum gesticulatione, aut dictis lascivis, amorem mulierum aucupari, aut earum ambire libidinem. Si secus, omni Dei timore postposito, fecerint, excommunicationis pœnam incurrant.

In Processionibus sub eadem pœna jubemus, *g* feminas a viris ita separatas, ac sepositas incedere, ut nec dictis lascivientibus appeti, nec stimulis perurgeri, nec digitorum compressiona, aliqua molestia affici possint.

SESSIO SECUNDA.

Die quinta Octobris habita, & die sexta ejusdem in Cathedrali Ecclesia publicata.

CAPUT XXV.

Clerici ne in Sacristia, & Ecclesia otiosa colloquia, & confabulationes misceant.

Decet omnino Clericos, & Christi Sacerdotes, in quos a rebus sæculi, ut in altiorem sublatos locum, tamquam in limpidissimum speculum cæteri oculos conjiciunt, ita in omnibus suis actionibus compositos esse, & circumspectos, ut nihil agere, vel loqui audeant, maxime in locis Divino ministerio dicatis, quod grave non sit, moderatum, & religione plenum, cunctisque afferens venerationem. Quamobrem adhortamur eos in Domino, ut fugiant in Ecclesia clamores, strepitus, vociferationes, rixas, conventicula; in Sacristia mutua colloquia, otiosas confabulationes, & dicteria rejiciant, quibus sæpe animi acriori sale punguntur; tum quod locus ille Dei servitio addictus sit, & in eo Sacerdotes se ipsos ad Divinorum celebrationem mysteriorum, ut sanctæ Religionis cultus, ac reverentia efflagitat, præparare debeant; tum ne sæcularibus personis exempli sui pravitate occasionem præbeant miscendi vana, atque profana colloquia; sed potius ea silentii, modestiæ, beneque compositæ vitæ exempla omnium oculis ad imitandum objiciant, quæ Domui Dei, & Domui orationis conveniant. Si semel a nobis, vel a nostris Vicariis admoniti, secus fecerint, præter distributionum illius Horæ amissionem, quæ aliis accrescere debent, trium dierum carcere mancipabuntur.

Laici

a Conc. Trid. Sess. 13. C. 6. & C. 7. *b* Ex Conc. Parisien. Lib. 1. C. 12. *c* De vita, & honestate Cleric. *d* Syn. Laodic. C. 59. Hieron. in Comment. ad Ephes. 5. 92. Dist. *Cum cantantes*. Synodus Moguntina sub Carolo C. 48. Joann. 22. Extrav. *Docta*. Valens. Prov. Sess. 3. C. 15. S. Tho. 2. 2. Q. 91. Art. 2. ad 4. Syn. Mediol. habita anno 1565. C. *De musica, & Cantoribus*. *e* In Bullario P. 2. Const. 5. *f* 1. ad Cor. 10. 44. Dist. C. *Comessationes*, ex Const. 5. Pii V. *g* Syn. Africana sub Bonifacio I. C. 27. & infra C. 91.

Laici sub excommunicationis pœna, a Choro, & a Sacristia arceantur; cum hæc loca sacris Ministris destinata sint, nec a sæcularibus occupari debeant.

Clamores, strepitus, & vociferationes, quæ inter mulieres, & pueros in Ecclesiis oriri solent, cum panis benedictus fideli populo distribuitur, exterminare cupientes; jubemus, ne posthac dum sacra officia peraguntur, intra Ecclesiam panis benedicti distributio fiat, sed in foribus Ecclesiarum, post Missæ Conventualis celebrationem, populo dividatur.

Morischi singulis Dominicis diebus, & festivis panem benedictum accipiant, & illum statim pietatis causa edant.

Exponant præterea prædicti Rectores ejus institutionem, vetustatem, virtutem, miracula, ut ad illum verendum facilius accipientur.

C A P V T XXVI.

De eleemosynis ad pauperum verecundorum egestatem sublevandam.

Ut pauperum verecundorum, quos ostiatim stipem colligere pudor prohibet, inopiam, & egestatem, fidelium largitione sublevare possimus; omnes hujus Diœcesis Patres-familias, penes quos rerum, & bonorum suorum fuerit administratio, hortamur in Domino, ut singulis diebus Sabbathi totius anni, ad Urbis Valentiæ exemplar, quæ in hac re pietate cæteris præfulget, saltem ad minus singulas pecuniolas, seu nummulos, vel pro suarum facultatum ratione, elemosynas tribuant, & per familias, ac domos libentissime pauperibus conferant, neque omittant hoc vel minimo subsidii, & solatii genere, pascere viscera Christi. [a] Quod ut commodius fiat, in omnibus Ecclesiis Parochialibus nostræ Diœcesis duos viros probos, & industrios instituimus, ut huic operi invigilent, qui initio cujuslibet anni a tota Parochia, eorum probitate perspecta, designentur; & postquam fuerint designati, eos hortamur pro Christo Domino, ut hoc munus obire non recusent, sed ex animo gerant. Describant itaque fideliter in libro accepti, & expensi eleemosynas, & singulis diebus Sabbathi pie, & studiose per totam Parochiam discurrant, ut ad eleemosynas erogandas omnes verbo [b], & exemplo provocare, & excitare; miseros, afflictosque re, pecunia, vestibus consolari, ac favere possint; a Deo totius consolationis Patre præmium exspectaturi, si fideliter ministraverint; e contra cum Anania, & Saphira scelerum supplicia, & pœnas crudeliter daturi, si fraudem, aut damnum Christi pauperibus fecerint.

Ejusmodi pecunia, ex eleemosynis collecta, Rectore, & Parocho adhibito, pro egentium necessitate dividatur. Nostri vero Visitatores hujus administrationis rationem exigant [c].

C A P U T X X V I I.

De eleemosynarum distributione.

Eleemosynæ omnes, quæ in singulis Ecclesiis nostræ Diœcesis pro animabus Purgatorii, pro ornamentis, pro pauperibus, vel quocumque pietatis, & Confraternitatis intuitu colliguntur, delato prius juramento, a Parocho loci, vel ab iis, qui huic operi inserviunt, singulis diebus, si fieri potest, vel saltem singulis Dominicis, & festivis, describantur in libro huic rei destinato. Parochi vero consilio, & consensu, in opera pia debent distribui; nec aliter expensi ratio a nostris Visitatoribus admittatur.

Si quid post annum reliquum erit pecuniarum, [d] statim administratores intra mensem exsolvant; nec administrationis successor, sub excommunicationis pœna, rationes sui antecessoris admittat, nisi actu, & re vera ab eo pecunias exegerit, quæ in communi arca, duabus clavibus bene munita, recondantur; quarum altera sit penes Rectorem loci, altera penes illius eleemosynæ curatorem.

Nullus vero inter Missarum solennia, quamdiu Evangelium dicitur, & Corporis Domini nostri Sacrificium conficiuntur, eleemosynas exigat, neque in Choro, dum Divina Officia celebrantur, eas petat, ut omnis tumultus, & perturbationis occasio fugiatur.

Illi qui sub Titulo alicujus Confraternitatis, aut alicujus pietatis quæstu, ut ostiatim eleemosynas quæritent, Sanctorum Imagines circumgestantes, per plateas, & vicos vagantur, & sæpe ad caupones, & tabernas divertunt, maxima cum sanctarum Imaginum irreverentia, & contemptione, permitti non debent. Quamobrem posthac nulla ratione ejusmodi homines eleemosynas colligant, si Sanctorum Imagines deferre voluerint; permittimus tamen, ut patinas eleemosynarias gestent, non tamen cum Imaginum gestatione, pecuniolas mendicare possint.

C A P V T XXVIII.

Quæ a Præfectis, vel Administratoribus Hospitalis Oriolanæ Civitatis præstanda sint.

Cum in Concilio Viennensi, in Constitutione quæ incipit: *Quia contigit*; a sacro Concilio Tridentino Sess. 7. Cap. 15. approbata, Episcopis præceptum fuerit, ut curent Hospitalia quæcumque etiam a suis Administratoribus, quocumque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter, ac diligenter gubernari; habeantque Episcopi, juxta Decretum Sacri Concilii Tridentini Sess. 22. Cap. 8. tamquam Sedis Apostolicæ delegati, jus visitandi Hospitalia omnia; proinde ut nostrum munus facilius exsequamur, consultis Patribus Juratis hujus Vrbis, viris sane probatissimis, & perspecta hujus Vrbis voluntate, præcipimus, ne census, redditus, bona mobilia, seu immobilia, ad peregrinorum, pauperum senum, infirmorum, & puerorum usum, & necessitatem sublevandam instituta, & relicta, a Præfectis, seu Administratoribus Hospitalis hujus Vrbis possint vendi, permutari, in emphyteusim dari, mutuo accommodari, onerari, exonerari, seu redimi, aut quovis alio modo alienari, absque consen-

[a] 1. ad Corinth. 16. Tertull. in Apolog. C. 39. Ex Capitibus Conc. Nicæn. Can. 70. [b] Decr. Mediol. Lib. 3. *De decimis, & oblat.* Tit. 18. C. 21. & 25. [c] Conc. Trid. Sess. 22. C. *Episcopi*. [d] Prov. Valent. Sess. 5. C. 7. [e] Ex Const. Pii V. quæ incipit: *Cum primum*. Prov. Valent. Sess. 5. C. 6.

sensu, & approbatione Episcopi, Justitiæ Juratorum, Magistri rationum, Tribuni, sive Syndici, & Advocatorum Civitatis Oriolanæ, Qui contra fecerint, excommunicationis pœnam incurrant.

Præfecti, & administratores Hospitalis, antequam administrationem suscipiant, publico instrumento, Notarii signo munito, quod *inventarium* dicitur, omnes Hospitalis census, & annuos redditus, vectigalia, & bona omnia describenda curent; ut elapso annuali munere, subsequentibus Præfectis accepti, & expensi, cum solutione debiti, si quod fuerit, justam rationem reddant, præsentibus eisdem Episcopo, & Urbis Oriolanæ Magistratibus.

Nullus prædicti Hospitalis gubernationibus præfici possit, nisi prius Hospitalis sub titulo S. Bartholomæi infantium expositorum curam, & administrationem gesserit.

Procurator prædicti Hospitalis singulis annis rationem cum solutione debiti, quodcumque illud fuerit, reddat eisdem Episcopo, & Urbis Magistratibus; & si quid pecuniarum reliquum fuerit, electis administratoribus, publico Notarii instrumento interveniente, tradat.

Idem Episcopus, & hujus Urbis Oriolanæ Magistratus, eligere, & designare debent duodecim viros divites, & pecuniosos, pietatis, & juvandi genus humanum studio, & laude insignes, quorum sex nobiles, aut milites sint; reliqui vero sex præcipui ex Civitate donatis. Ex quibus tantum singulis annis in festo Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, in loco consueto, convocatis quoque ad hanc rem Vicario Generali, & aliquot de Capitulo nostræ Cathedralis Ecclesiæ, sorte eligatur unus, qui prædicti Hospitalis administrationem eo anno suscipiat.

Singulis quoque annis prædicta electio, & designatio nobilium, ac militum, & civium præcipuorum fieri debet; ad quam jam antea nominati, & adscripti admitti debent. Quod si qui prout est labilis humana natura, e vivis excesserint, totidem addendi sunt, ut semper duodenarius numerus integer maneat.

Qui munus integrum exercuerint, nisi elapso biennio, iterum inscribi non possint. Quæ omnia volumus ut diligenter observentur, cum maximum inde pauperes Christi fructum reportaturi sint.

Hortamur vero reliquorum locorum, & Oppidorum nostræ Diœcesis, in quibus Hospitalia exstructa sunt, Patres Juratos, ut eadem ab administratoribus Hospitalium observari curent, ut bona egentium necessitatibus sublevandis destinata, & relicta, fideliter, ut par est, ratioque ipsa præscribit, gubernentur, & expendantur.

C A P V T XXIX.

Qui ad Sacramentum Extremæ-unctionis vocari debeant.

Cum in Extremæ-unctionis Sacramento Presbyteri Ecclesiæ sint, juxta Beati Jacobi Apostoli præceptum [a], adducendi, ut super infirmos orent, eosque Oleo consecrato perungant; volumus, ut posthac soli Presbyteri ad hoc Sacramentum advocentur, cum Sacerdotalis manus, unctio, & oratio, infirmorum corpus alleviet, peccata remittat, lucem, gaudium, & spiritalem hilaritatem ad perferendas ægritudines adferat; & si expedierit, ægroto corporeſem sanitatem tribuat. Si vero alii ad hoc Sacramenti munus accesserint, suæ temeritatis pœnam agnoscent.

Presbyteri cum post unctionem infirmi ad Ecclesiam regressuri sunt, ne per viam colloquia misceant, sed pro infirmo orent; alioquin in eleemosyna sibi debita pro Sacramenti administratione priventur.

C A P V T XXX.

De piis defunctorum voluntatibus exsequendis.

Affligit nos sæpe eorum hominum incuria, vel potius pietatis neglectus, qui tamquam ingrati, & inhumani pias majorum elemosynas, in animarum suffragia relictas, vel fictis rationibus impediunt, vel malis artibus occultant, vel quibus possunt fraudibus, & litibus involvunt, ne officii sui erga parentes rationem persolvant. Vt vero posthac piis testantium votis certius consulamus; Rectoribus, Vicariis, Hebdomadariis, Beneficiatis, penes quos cura animarum existit, & maxime Rationalibus, vel Capsoveriis, quibus hoc munus proprie demandatum est, sub decem ducatorum, & excommunicationis pœna præcipimus, ut in singulis etiam Cathedrali, Collegiata, cæterisque Ecclesiis Parochialibus hujus nostræ Diœcesis, librum ab eliis rebus omnibus distinctum habeant, & illum quidem bene compactum, atque in tuto loco servatum; in quo dies, mensis, & annus, quibus defuncti decesserunt; tum etiam [b] administratorum, & curatorum funeris nomina distincte adnotentur; tum omnes testamentorum clausulæ describantur, non solum quæ ad funus ducendum, & curandum institutæ sunt, sed etiam quæ ad eleemosynas, Missas, & pia opera pertinent; quæ perpetuo, vel ad tempus in pauperes, vel Monasteria, loca Religiosa, & Confraternitates quacumque ratione, vel jure relinquuntur, vel facienda, agendaque demandantur.

Hoc ut studiosius fiat, sub eadem pœna præcipimus, ne posthac Clerici comitentur cadaver, nisi prius in forma authentica, expensis defuncti, hujusmodi clausulæ describantur. In re [c] curatores testamentorum monemus, ut Parochis diligentissime obsequantur. Notarii, si id præstare recusaverint, sciant a nobis, injunctis spiritualibus pœnis, esse cogendos.

Elapso mense, defuncti, & Curatorum nomina, tum piæ illorum voluntatis significationem, Rectores, Curati, Rationales, vel Capsoverii, ad nos transmittant, una eum die, mense, & anno defunctionis; ne longius, quam par est, piæ defunctorum voluntates distrahantur.

Ela-

[a] Jacob 5. Conc. Trid. Sess. 14. *De Sacrament. Extrem. unct.* C. 2. & 3. & Can. 4. Catechism. Rom. Theophylect. in C.6. Marci, Petrus Damian. Serm.1. *De Eccles. Dedication.* [b] Conc. Trid. Sess. 22. C. *Episcopi.*
[c] Decr. Medinl. Lib. 3. Tit. 14. C. 3.

Elapso anno, si testamentorum exsequutores pias voluntates defunctorum non explaverint, Rectores, & curam gerentes animarum, Rationales, vel Capsoverii (quod sub eadem pœna monamus) nos, vel Auditorem, & Judicam nostrum piarum caussarum, quem nunc, huius Decreti firmitata in hac nostra Diœcesi, juxta formam Curiæ Metropolitanæ Valentinæ, instituimus, & erigimus, certiores reddant, ut in negligentes sfavarius aoimadvertatur.

Idem quoque piorum legatorum curatoribus, hæredibus, administratoribus, & aliis quibuscumque piorum legatorum, & ultimarum voluntatum exsequutoribus injungimus, sub excommunicationis pœna, ut posthac intra aonum a morte defuncti Judici nostro piarum caussarum rationam reddant.

Confessoras item omnes hortamur in Domino, [a] eorum conscientias onerantes, na testamentarios curatores sacramentaliter obsolvant, nisi fuerint intra annum pia defunctorum mandata exsequuti.

Ut vero dati, & expansi ratio habeatur, volumus, ut solum Rationales, sau Capsoverii, vel Collectores; aut ubi ipsi non fuerint, Rectores, & Vicarii Ecclasiarum, in quibus fideles defuncti sepeliuntur, & nullus alius prætar ipsos, syngrapham conficiant, in qua confiteantur sa certum quendam elemosynarum numerum ad Missarum celebrationem, vel ad alia pia obsequia recapisse. Si Presbyteri, quovis nomine donentur, onus celebrandi Missas testamentarias, privata auctoritata suscaperint, aut celebraverint, aut eleemosynas ab hæredibus exegerint, in duplum puniantur.

Idam præstare tancantur Procuratores, qui ad id in Monasteriis, Hospitalibus, & Confraternitatibus constituti sunt; expresse declarantes, quot Regulares funus detulerint, quot Misses celebraverint, quæ eleemosynæ ipsis persolutæ fuerint. Syngraphas a priviris Religiosis privato nomine confectas axcludimus, nec ullam ipsis fidem adhiberi volumus.

Si testamentariis curatoribus, & ultimarum voluntatum exsequutoribus, vel hæredibus, aliquot aleemosynæ Missarum, aut aliarum rarum piarum in genera, nullo certo numaro designato, & præfiso, sed ipsorum arbitrio designando, & præfigendo, a defunctis ralinquuntur, ut illorum sponte, & voluntate dispensentur, vel omnas Missæ uni tantum loco pio, omissa Parochiali, relinquantur; tertiam Missarum partem in Parochia defunctorum celebrari volumus, [b] ne axtra Diœcesim, aut nobis inconsultis, illi eas distribuant, atque dispensent; alioquin eos ad duplam rastitutionem compallemus. Cum sæpe experimento constet, eleemosynas, quas alios capere decet, ab ipsismet curatoribus fraude intarceptas fuisse.

Eleemosynæ prætetea, quæ a plarisqua defunctorum in pauperes veracundos Parochialis Ecelesiæ dividendæ relinquuntur, sina Parochi consilio, atque consensu minime dividantur; cum probe noverit Parochus, quinam minori egestate premantur.

Parochus in calebrioribus populis tastamentarius curator eligi potest, una cum alia sæculari parsona; at in populis minime frequentibus, ubi Clericorum copia non ast, nulla ratione id munus suscipiat.

Quod si fortasse (quod absit) aliqua impadimenta ab hæradibus, vel ab aliis opponantur, quo minus defunctorum voluntates fiant, & exsecutioni mandentur; [c] curent Parochi, Rationalas, vel Capsoverii, ut ea intra brevissimum tampus, vel quam citissime ser poterit, ad nos, vel ad Judicem nostrum piarum caussarum daferant, ac denunciant, ut saluti defunctorum opportune consulamur.

Monemus etiam, & hortamur in Domino omnes fideles, ut sine fraude, & fallaciis hæc omnia obsarvent, a Deo Patre præmia exspectaturi, si fidelitar defunctorum voluntati, ut ratio, & æquitas postular, prospexerint.

Hortamur Notarios, ne ad condenda Moriscorum testamenta accadant, nisi prius vocato Rectora, ut ajus consilio quæ ad illorum salutem, & tranquillitatem consciantiæ sunt, disponantur. Volumus ut posthac Morischi sas ad minus Missas pro animarum suarum suffragiis, & alia pia opera testamanto relinquant.

CAPVT XXXI.

Parochi intra limites suæ Parochiæ resideant.

Censuit Sacra Concilii Tridentioi Congregatio, Parochos in domibus suæ Parochiæ, vel intra ajus proximos limites, habitare debere, ut facilius ægrotantium incommodis subvenire possint [d]. Jubemus igitur sub sex ducatorum pœna, ut posthac Rectores, Curati, Hebdomadarii, Beneficiati, penes quos animarum cura existit, ut in domibus Parochialibus, vel in proximioribus, & viciniorlbus ædibus suæ Ecclesiæ, vel saltem intra limitas suæ Parochiæ, juxta Concilium Provinciale Valentinum Sess. s. Cap. 6. rasideant, ut commodius, & Clerius certioras fiant de ægrotis suæ Parochiæ in lecto jacentibus. Quos sæpe in infirmitate invisant, & consolentur; ad confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sumptionem suadeant, & inducant; ad condanda testamenta consilium præbeant; in mortis periculo, & agona assistant; ardentibusqua verbis ad spem Divinæ misericordiæ hortantor, & ad vitæ æternæ dasiderium excitent.

Habdomadarius, cum sui officii tempus incumbit, a Civitate, vel Oppido ne recedat, sub eadem pœna. Si vero urgente necessitata bis campanæ signum fuerit pulsatum, omnes Curati ad Ecclesiam concurrant, ut in ra tam gravi omnes invigilant, & sedulam operam impendant. Qui secus fecerint, duorum ducatorum pœnam exsolvent.

Parochi sexto quoque mense nobis denuncient, quinam in sua Parochia peccandi consuetu-

a Decr. Mediol. Lib. 5. *De pænitentiis*, Tit. 6. C. 13. b C. *Nobis*. Extrav. *De testamentis*. Decr. Mediol. Lib. 3. Tit. 14. C. 6. c C. *Si heredes*, Extrav. *De testamentis*, ibi Covar. n. 4. d Synodus Meldensis C. 36. Burchardus Lib. 2. Decr. C. 107.

tudine, & vitæ depravato exemplo reliquis scandalo sint, & ad scelera patranda impellant.

Curent noviter conversi, quam brevissime ædes Ecclesiis proximas, suis Rectoribus, & Vicariis extruere; ut in ais commode, & qua decet honestate vivere possint; alioquin juxta D. N. Regis regias literas implorato brachii sæcularis auxilio, adversus eos procedemus.

Qui ad Ecclesiam confugiunt, a Parocho admonendi sunt, quam diligentissime, ut in ipsamet Ecclesia minime edant, potent, cacchinentur, ludant, dormiant, & cum mulieribus, aut aliis quibuscumque vana, & profana colloquia permisceant, nec noctu ad ambulandum, & vagandum per Vrbem egrediantur; ne Ecclesiæ immunitate abuti, & impune peccandi licentia, audaciores ad crimina perpetranda fieri videantur.

Quod si Parochi in hac re tanti momenti negligentes extiterint, aut alios Ecclesiæ immunitate abuti parmiserint; præter excommunicationis sententiam, in sex ducatorum pœnam incurrent.

Judices vero sæculares hortamur in Domino, [a] pro pietate, & religione, quam profitentur, ut eos, qui sub utraque jurisdictione detineri solent, summa moderatione custodiri jubeant; ne Ecclesia militum, & custodum multitudine obruatur; aut Divina officia impediantur; aut profanarum ædium more domus orationis, quam decet omnis sanctitudo, ludis, clamoribus, jocis, & dicteriis confundatur.

CAPUT XXXII.

Ne cadavera occisorum noctu, clam, & ex occulto sepelliantur.

Illorum corpora, quæ scelere, & homicidio extinguuntur, sæpe intempesta nocte, clam absque aliqua pompa funebri, in eas Ecclesias inferri, & in illarum sepulturis recondi solent, ubi delictum, & cædes facta facilius latere, & occisi hominis cadaver magis abdi, & occultari possit. [b] Vt vero hoc sacrilegum, & impium factum penitus tollamus, sub excommunicationicationis, & aliis nostro arbitrio reservatis, præcipimus, ne quis audeat occisorum corpora clam, & ex occulto, sine religiosa, & christiana pompa, in Ecclesiis, Eremitoriis, Cœmeteriis, aut aliis quibusvis sacris, & religiosis domibus, tumulari, & sepelire, aut consilium, & auxilium, & favorem ad illa inferenda, & tumulanda quomodolibet præbere.

Quod si huic sceleri Ecclesiastici interfuerint, in eos quacumque dignitate præfulgeant, præter supariores pœnas, tamquam in homicidii suspectos, & reos procedemus.

CAPUT XXXIII.

Ne Clerici, cujuscumque dignitatis sint, sæcularia negotia pertractent.

Qui Deo optimo maximo militantes, Divinis ministeriis addicti sunt, & consecrati, memores ordinis ac dignitatis suæ, curare debent, quam diligentissime, prout hoc nostro Decreto sancimus, [c] & a Concilio Provinciali Valentino Sess. 3. Cap 17. statutum fuit, ut sese a famulatibus laicorum, sacerdotali munere indignis, & a turpibus obsequiis, abstineant. Nullas mulieres, etiam quavis dignitate illustres & insignes, doceant legere, scribere, canere, aut alio cujusvis generis instrumento musico sonare, ac psallere.

Nulli vero coram Judice sæculari, Advocati, aut Procuratoris nomine caussas agant [d], nisi prius ab aliis publicum judicium vocati, suam, vel Ecclesiæ suæ, vel parentum, & fratrum si necessitas urgeat, & miserabilium personarum defensionem, ac patrocinium, concessa prius scripto a nobis facultate susceperint.

In profanis negotiis [e], tabellionatus munus ne exerceant; in negotiationibus, & mercaturis quas fugere, & detestari debent, ne interpretes, aut intermedios sese interponant. vel accepta pecunia mercaturas aliis assecurent; aliena prædia lucri caussa ne conducant, neque per se, aut per interpositas personas mercaturas exerceant, quæ a Divinis obsequiis solent animum abducere.

Ne feminarum [f] præcursores, & asseclas se præbeant, illisve [g] discumbentibus assistant, vel famulentur.

Contrarium vero facientes, præter alias pœnas a Jure, & a Provinciali Concilio Valentino Sess. 3. Cap. 17. & 18. sancitas, decem ducatorum multam exsolvent.

Illi (quod dolenter referimus) qui internuncii, vel perficiendæ libidinis ministri extiterint, vel lenocinium fecerint, sive id verbis, seu scripto, seu quacumque alia ratione, precibus, aut donis, pecuniisque curaverunt, præter gravissimas pœnas nostro arbitrio impendendas, statim latæ sententiæ excommunicationem incurrant; cum indecens, ac impium sit, Dei ministeriis mancipatos fieri libidinum, & impuritatis artifices.

CAPUT XXXIV.

Ne Clerici noctu arma gestent.

Et cum habitus Clericalis togatus esse debeat, pacis nimirum, & tranquillitatis Index; non decet eos, & eos qui pacis ornamento insigniuntur [h] juxta Concilium Provinciale Valentinum Sess. 3. Cap. 4. noctu armatos vagari, vel alio armorum genere, quam orationibus quotidianis, & lacrymis, quæ arma sunt Sacerdotum, muniri; nec profano habitu, coloribus variegato, vestitos incedere [i].

Quod si cum armis a Judicibus sæcularibus, præter cultellos ad quotidianos usus necessarios, deprehensi fuerint; illis, cujuscumque generis sint, spoliati queant Clerici quacumque dignitate insigniantur, nisi de nostra in scriptis licentia constiterit [K].

Hor-

[a] Conc. Prov. Valent. Sess. 5. C. 12. & 13. [b] Syn. 1. Oriol. C. 39. [c] Ex Niceni Concilii Capitulis Can. 4. [d] 14. Q. 2. *Quamquam*, C. *Clerici*, Extrav. *De postulando*. [e] Can. Apost. 44. Laodic. C. 4. Nicæn. C. 17. Bracaren. 2. C. 62. Arelaten. 2. C. 14. 47. Dist. per totam. [f] 14. Q. 5. *Si quis oblitus*, 22. Q. 3. per totam. [g] Eliberinum C. 22. [h] Conc. Melden. C. 37. *De vita, & honest. Cleric.* C. *Clerici*, & ibi Glos. & Abbas 23. Q. 8. *Non pila*. [i] Clerici ter admoniti, si arma deferant, amittant privilegium Clericale, C. *In audientia*. De *sent. excomm. De vita, & honest. Clericor.* ubi Glos. [K] Covar. Lib. 2. Variar. C. 20. Bovadi, Lib. 1. C. 13. n. 87. suæ Politicæ.

Hortamur Judices sæculares, sub conscientiæ reatu, ne dissimulent, aut armorum gestationem permittant.

CAPUT XXXV.

Ne Clerici aleatores sint.

Nullius Clericorum, quacumque dignitate insigniatur, ludum, & mensam alearum, taxillorum, & chartularum pictarum domi habeat; ne in pœnam a Sanctissimis Apostolis constitutam Canone 42. & 43. & in sexta Synodo Canone 50. [a] & a Concilio Provinciali Valentino Sess. 3. Cap. 20. propositam, incurrat; cum facile vitia omnia una cum ludo foveantur, & in Christianam Rempublicam disseminentur. Jubemus igitur, ne Clerici hujus generis ludos a Jure prohibitos, vel publice, vel privatim exerceant, aut præsenti numerata pecunia, aut dato tempora solvenda, neque aliis ludentibus pecunias accommodent,

Fugiant præterea ludorum spectacula, nec ludentibus assistant, nec ut spectatores intersint, nec damni, vel lucri participes evadant [b] sub pœna restitutionis pecuniæ ludo acquisitæ, & sex ducatorum, pro prima vice solvendorum, quam pœnam secunda vice duplam esse volumus; durante vero contumacia, gravioribus mulctis, & suppliciis in eos procedemus.

CAPUT XXXVI.

De habitu Clericorum.

Ecclesiasticum statum, & ordinem maxime decet in corporis cultu, & vestitu summam honestatem præseferre, & Christianam elegantiam, neglecto omni luxu, & turpitudine, in omnibus servare. Quapropter ex sancti Concilii Tridentini Sess. 14. Cap. 6. [c] Decreto jubemus, ut omnes Sacerdotes, aliique in Sacris Ordinibus constituti quocumque nomine, & dignitate donentur, ubique Clericali vestitu induti, & capillo ad raso, ut tonsura conspicua sit omnibus, & detonsa prope cutem barba, juxta Alexandri III. Constitutionem, quæ incipit: *Clericis, De vita, & honestate Clericorum*, incedant; nec tanta temeritate, & Religionis contemptu sint, ut propriam dignitatem parvipendentes, vestes laicales, profanas, variegatas coloribus, noctu, vel ad calcem minime pertingentes, publice deferant.

Volumus itaque sub duorum ducatorum pœna, [d] ut omnes nigra Clericali veste inferius induantur, pileum justæ, ac debitæ magnitudinis gestent; galerum ne deferant, nisi eo tempore, quo imbres e cœlo decidunt; neque Ecclesiam tempore pluviæ cum galero ingrediantur; sed in ipso Templi vestibulo pileum Clericalem assumant.

Personati, & larvis induti, [e] si Clericali habitu ad publicam irrisionem, atque cachinnos vestiantur, in eandem pœnam incurrant.

CAPUT XXXVII.

De habitu sæcularium, qui Choro inserviunt.

Qui ad celebrationem Divinorum Officiorum Choro inserviunt, vestitus honestatem, & habitum loco sacro congruentem, omni lusui sæcularis habitus longe præferre debent. [f] Unde tibicines, & cantores sæculares monemus, ut saltem dum Choro inserviunt, honestis vestibus induantur; additamenta, & lacinias, quæ summis manicis, & collaribus adjunguntur, sinuosas, & suis flexibus, lactucarum instar, complicatas, rejiciant, Clericales admittant, simplices nimirum, modice latas, quæ honeste reclinentur, sicut decet Ministros Ministrorum Dei. Animi etiam honestatem, & morum candorem cunctis præseferant.

In Choro, cum personarum debeat esse distinctio, inter Ecclesiasticos ne sedeant iidem sæculares, ne Ecclesiasticus cultus profano luxu permisceri, & commaculari videatur.

CAPUT XXXVIII.

De concubinariis tollendis.

Felicis recordationis Leo X. Constitutione 14. [g] Prælatis injunxit, ut in suis Synodis Diœcesanis Decretum *De concubinariis* evulgarent, & Presbyteros hujusmodi delicto, & turpitudine involutos, ad suarum concubinarum dimissionem admonerent; filios, filiasque ex sacrilego concubitu susceptos, e parentum domibus ejicerent, ut fœdissimi sacrilegii extingueretur memoria. Nos igitur cum ob nullam aliam labem vulgi oculos gravius, & acerbius offendi, majoremque sæviendi, & murmurandi caussam adversus Ecclesiasticos præberi, quam ob hoc delictum, videamus; consultissimum duximus Leonis X. Decretum in hac nostra Venerabili Synodo denunciare, ut ad illius imitationem, & exemplar, hujusmodi incontinentiæ cœno infectos, & involutos moneremus.

Statuimus, ut quicumque Clericus, cujuscumque conditionis, status, Religionis, dignitatis, etiam si Pontificalis, vel alterius præeminentiæ fuerit, qui post habitam præsentium notitiam (quam habere præsumatur post duos menses) post earundem publicationem in Ecclesiis Cathedralibus factam, quam ipsi Diœcesani facere omnino teneantur; postquam præsentes ad earum notitiam pervenerint, publicus concubinarius a perceptione fructuum omnium Beneficiorum suorum trium mensium spatio sit ipso facto suspensus, quos suus Superior in fabricam, vel aliam evidentem Ecclesiarum utilitatem, ex quibus hi fructus percipiuntur, convertat. Necnon hujusmodi publicum concubinarium, ut primum talem esse noverit, mox suus Superior monere teneatur, ut intra brevissimum tempus concubinam dimittat; & si illam non dimiserit, vel aliam publice resumpserit; jubemus, ut ipsum omnibus suis Beneficiis privet. Et nihilominus hi publici concubinarii usquequo cum eis per suos Superiores, post ipsarum concubinarum dimissionem, manifestamque vitæ emen-

[a] Eliberinum C. 79. *De excessibus Prælator.* C. *Inter dilectos*, Clement. *De vita, & honest. Cleric.* C. 1. & Extrav. eod. Tit. C. *Clerici*. [b] Salzedo in Practica Canon. C. 70. [c] Conc. Trid. Sess. 22. C. 1. Bracarense 2. C. 66. 23. Dist. C. *Prohibens*. [d] *De vita, & honestate Clericorum*. [e] Prov. Valent. Sess. 5. C. 11. [f] Decret. Mediol. *De vita, & honest. Cleric.* Lib. 3. Tit. 1. C. 15. [g] Ex Bullario, & Lateran. Conc. sub Leone X. Sess. 11.

dationem, fuerit dispensatum, ad susceptionem quarumcumque bonorum, dignitatum, Beneficiorumve sint inhabiles. Qui si post dispensationem recidivo vomitu ad hujusmodi publicum concubinatum redierint, sine spe ulteriùs dispensationis, ad prædicta prorsus inhabiles existant. Quòdque si hi, ad quos talium correctio pertinet, eos (ut prædictum est) punire neglexerint; eorum Superiores tam in ipsos de neglectu, quam in illos de concubinatu, modis omnibus digna punitione animadvertant. In Conciliis, & Provincialibus, & Synodalibus, adversus tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per suspensionem a collatione Beneficiorum, vel alia condigna pœna, severiter procedatur. Et si ii, quorum destitutio ad nos, & Sedem prædictam spectat, per Concilia Provincialia, aut suos Superiores propter concubinatum publicum reperiantur privatione digni, statim cum processu inquisitionis ad nos deferantur.

Eadem vero diligentia, & inquisitio in quibuscumque generalibus Capitulis, & Provincialibus, quoad eas servetur, pœnis aliis contra prædictos, & alios non publicos concubinarios a Jure statutis, in suo robore permansuris. Publici autem intelligendi sunt, non solum hi, quorum concubinatus per sententiam, & confessionem in jure factam; sed pro rei evidentia, quæ nulla possit tergiversatione celari, notorius est; sed etiam qui mulierem de incontinentia suspectam, & diffamatam tenent, & per suum Superiorem admoniti, ipsam cum effectu non dimittunt.

Quia vero in quibusdam regionibus nonnulli jurisdictionem Ecclesiasticam habentes, pecuniarios quæstus a concubinariis percipere non erubescunt, patientes eos in tali fœditate sordescere, sub pœna maledictionis æternæ præcipimus, ne deinceps sub pacto, compositione, aut spe alterius quæstus, talia, quovis modo tolerent, aut dissimulent; alioquin ultra præmissam negligentiæ pœnam, duplum ejus, quod propter ea acceperant, restituere, & ad pios usus omnino convertere teneantur, & compellantur.

Ipsas autem concubinas, aut alias suspectas mulieres, Prælati omnibus modis curent a suis subditis, per auxilium, & brachii sæcularis convocationem (si opus fuerit) arcere; qui etiam filios in tali concubinatu procreatos, apud patres suos cohabitare non permittant. Jubemus insuper, quod in prædictis Synodis, & Capitulis præmissa publicentur; & ut quilibet suos subditos ad ipsarum concubinarum dimissionem moneat, diligenter injungimus.

Hujus igitur Constitutionis exemplo, & vocibus excitati, hortamur, & monemus in Domino singulos nostræ Diœcesis Presbyteros, & alios quoscumque in Sacris Ordinibus constitutos (quocumque nomine, & dignitate donentur) ut intra brevissimum tempus, nempe intra quindecim dierum spatium, concubinas, aut alias suspectas personas domo ejiciant, aut aliarum turpem consuetudinem deserant; alioquin si intra hoc breve tempus secus quam decet, fecerint; fructibus trium mensium, vel juxta sacri Concilii Tridentini Sess. 25. Cap. 14. Decretum, tertia parte fructuum, obventionum, ac proventuum Beneficiorum suorum quorumcumque, & pensionum, ipso facto privatos esse denunciamus; crescente vero illorum contumacia, etiam juxta sacri Concilii Tridentini Sess. 25. Cap. 14. in eos procedemus, absque derogatione aliarum pœnarum, quæ huic sceleri a Jure communi impositæ sunt.

Cum vero eadem sit concubinarum, & filiorum ex his susceptorum ratio, cum dixerit, Dominus ad Abraham: [a] *Ejice ancillam, & filium ejus*; propterea jubemus, [b] ne posthac Presbyteri, aut Sacris Ordinibus initiati, quocumque nomine, & dignitate fulgeant, liberos suos ex sacrilego concubitu susceptos, per quos anteactæ vitæ libido, & publicum incontinentiæ crimen ostenditur, domi alant, aut cum eis cohabitent; sed intra mensem a prædictæ nostræ Synodi publicatione, tamquam paternæ incontinentiæ testes, ex suis domibus, & convictu excludant, & expellant, neque cum eis habitent; alioquin elapso dicto termino, primum ab Ecclesiæ ingressu, mox elapso mense, a suis Beneficiis, & officiis, nostro beneplacito durante, suspensos denunciamus. Et insuper si contumaces fuerint, acrioribus, & gravioribus pœnis, hujusmodi scandali auctores, prout justitia postulabit, puniemus. Nullus Presbyterorum permittat, filium suum sibi in Sacrificio Missæ deservire.

Jubemus etiam, [c] ne quis Clericorum domi ad suum famulatum recipiat mulieres, nisi quadragenarias, & a Jure permissas, etiam prætextu affinitatis, vel consanguinitatis, neque eas, de quibus suspicio haberi possit, tum nec illas, quarum occasione aliæ mulieres suspectæ libidinis, Clericorum domos frequentare possint. Si secus fecerint, juxta Canonicas sanctiones sanctione, a nobis punientur.

CAPUT XXXIX.

Ne feminæ, & aliæ sæculares personæ, in Ecclesiis noctu pervigilent, aut integro die, orationis occasione, persistant.

In Concilio Provinciali Valentino Sess. 3. c. 11. & Sess. 4. c. 11. cautum est, [d] ne vigiliæ in Ecclesiis, Monasteriis, Oratoriis, aut Eremitoriis fiant, quæ sæpe scandala, & nocturnos tumultus excitare solent. Ut vero hoc facilius exsequamur, jubemus, ut statim pulsata oratione Angelica, omnes Ecclesiæ nostræ Diœcesis, & maxime S. Joannis, Templum Monialium, quod est in Civitate Oriolana, occludantur; neve audeant sæculares personæ, sub pœnis nostro arbitrio reservatis, nocturnas vigilias agere; & in locis supradictis, vel in agris

ante

[a] Genes. 21. [b] Conc. Tolet. 2. C. 10. 28. Dist. *Prius* 61. Dist. C. *Cenomanensis*, 81. Dist. C. *Maximianus* &c. *Clericus*, 81. Dist. *Proposuisti*, 15. Q. 8. *Cum multi*. Ivo 6. Par. C. 425. [c] Syn. Nicæn. Can. 3. Bracaren. 2. C. 32. & Bracaren. 3. C. 4. Hispalen. 1. C. 3. Tolet. 4. C. 42. Tolet. 8. C. 5. 32. Dist. *Hospitiolum*, Hieronym. ad Nepot. Arelaten. 2. Can. 3. *De cohabitat. Clericor. & mulier.* Agathen. C. 10. [d] Eliberitanum C. 35. Tolet. 3. C. 23. Bracar. 2. C. 80. S. August. Ser. 25. *Ad Fratr. in Eremo*, Durantius, Lib. 6. Rational. C. 7. Bellet. C. 12.

ante fores Eremitoriorum pernoctare, & ibi Choreis, & cantilenis profanis, ad parvas testudines compulsitis, noctes pervigiles ducere. [a]

Id quoque diurno tempore ne fiat, sub excommunicationis pœna præcipimus; cum excubiæ, quæ toto integro die in Ecclesiis agi a feminis solent, vir scandalo careant; & ab Ecclesiis illi abusus, & commessationes arceri debent, quibus Dei Templa [b] quæ ad orationem instituta sunt, feminarum cibis, & cumessationibus confunduntur.

Jubemus etiam sub eadem pœna, ne in Ecclesiis Eremitoriorum lecti sternantur ad dormiendum, jacendum, cubandum; cum gravissimæ inde Dei offensiones oriantur.

Eos vero sæculares, [c] qui ante Ecclesiarum januas stantes, feminarum ingressum impediunt, vel prohibent, atque impudicis, & amatoriis dictis lacessunt, & joculari petulantia, & dicacitate pungunt, & insequuntur, aut injuriis lascivientibus appetunt, excommunicationi subjicimus.

C A P V T XL.

Ne meretrices juxta Ecclesias, aut scholas publicas vivant.

Meretrices, quæ corporis sui quæstum faciunt, vel aliæ suspectæ mulieres, quas tamquam stercus in via ab omnibus conculcari Sapiens clamat, [d] juxta Ecclesias tam Regularium, quam sæcularium, & Monialium, & juxta publicas scholas, ubi adolescentium ætas instituitur, domicilium habere prohibemus; ne earum occasione illi qui virtuti student, ac optimæ disciplinæ, vel Ecclesias frequentant, a disciplina, & pietate abducantur. Ne vero religionis prætextu oscitantes, ac parum providæ decipi possint, sub excommunicationis pœna interdicimus, ne posthac ejusmodi feminæ religiosis habitibus, seu scapulariis ornentur; ne sacræ vestes hujusmodi maculis contaminari videantur.

Ob quam caussam hortamur sæculares Magistratus, & in Domino requirimus, ut in hac re diligentem operam impendant, & pro totius Reipublicæ utilitate, hæc probra, & publica scandala, e publicis locis arceant; maxime hoc tempore, quo in vicinos nostros Dei iracundiam acerbiorem, & severiorem sentimus.

S E S S I O T E R T I A.

Die VI. Octobris habita, & die VII. ejusdem in nostra Cathedrali Ecclesia publicata.

C A P U T XLI.

De ritu canendi in Choro.

Cantus in Choro ille esse debet, quem Romana Ecclesia, mater omnium Ecclesiarum, instituit, & distinctis temporibus servat. [e] Cum enim mœstitiæ, & doloris est plena, ut in Vigiliis, & Quadragesima, vel aliquod latens mysterium exprimit, ut in nonnullis Primæ, & Completorii precibus, summissa voce, quasi gemebunda, lamentatur; & humilitate, & demissione cordis a Virgine Maria in Officio parvo auxilium exposcit. In aliis vero temporibus, & Ecclesiasticis muneribus, semper alta voce Psalmos, & juxta Librorum Chori præscriptum, Antiphonas, & Collectas canit. Hæc igitur Ecclesiæ Romanæ consuetudo, quæ prius in nostra Cathedrali vigebat, cum paucis ab hinc annis, nobis, & antecessoribus nostris inconsultis, neglecta, & intermissa fuerit, propterea tandem restituimus, & in pristinum statum revocamus.

Jubemus ergo ne in nostræ Cathedralis, Collegiatæ, aliarumque Ecclesiarum Choro Canonicæ Horæ, præter illa tempora ab Ecclesia Romana præscripta, aut Sanctorum commemorationes, submissa, & lugubri voce recitentur, sed alta voce, ex Antiphonario, & aliorum Librorum præscripto. Si secus fecerint, præter inobedientiæ reatum, illius Horæ distributionibus se privatos agnoscant.

C A P U T XLII.

De disciplina, & silentio Chori.

In Choro ea disciplina, modestiaque servari debet, quæ loci majestati, & pietati conveniat; nempe ut Ecclesiastici omnes, quacumque dignitate censeantur, fide viva, & charitate non non ficta, pro populo Dei, tamquam veri Jesu Christi Ministri, strenua legatione fungatur. Sit igitur in Choro corpus modestia, & moderatione compositum, manus modestæ ac temperatæ, mens ad orationem intentior, voluntas in studium fervens, memoria ad pietatem erectior, os plenum, ac redundans laudibus, cantus distinctus vocibus, non murmure, aut interrepta dictione confusus.

In Choro nihil sæculare legendum, scribendum, agendum, narrandum, ridendum, jocandum, cachinnandum, risandum, obloquendum, nihil dormiendem, quod mentem a Dei studio, & oratione subducat.

Studeant Ecclesiastici omnes in eo loco, ubi Angelos testes, inspectores, & socios suarum precum habent, ne mens divagetur negotiis, ne animus levibus, & turpibus pascatur, ne repescat neglectu, aut desidia languescat; sed ante orationem præparent animam suam, ut ait Salomon, ne sint quasi homo, qui tentat Deum.

Vt vero quæ ad Dei honorem spectant, pie, ac sancte fiant, Constitutiones nostræ Cathedralis Ecclesiæ ab undecimo Capite usque ad vicesimum tertium, ubi de disciplina Chori agitur, libenter amplectimur, & quibus possumus, studio, & voluntate prosequimur. Cæterum, ut stabiliori studio, & diligentia observentur, jubemus, ut Chori Præfectus ita in oratione, & attentione pervigilet, ut silentium imperare, tardos admonere, & pecuniariis multis oscitantes excitare possit.

[a] Ex Ivone 3. Par. C. 77. ex Moguntin. Syn. 1. C. 48. [b] 1. Corinth. 11. 44. Dist. *Comessationes*. [c] Conc. African. sub Bonifac. I. C. 27. [d] Ex Conc. Prov. Bononien. [e] Joann. Diaconus Lib. 2. de B. Gregorio C. 7. cum seqq. [f] Decret. Mediol. *De vita, & honest. Cleric.* Lib. 3. Tit. 1. C. 14.

Magiſter Cæremoniarum (quem in omnibus noſtris principalioribus Eccleſiis deſignamus) tamquam cenſor modeſtiæ, ac diſciplinæ, omnes, etiam quavis dignitate illuſtres, benigne, & humiliter admoneat ex munere, [a] ne incompoſito, laxo, prono, vel in dexteram, & ſiniſtram fleso, aut reſupino corporis habitu ſtent, ſedeant, genuflectantur; ſed decoro, gravi, & modeſto. Quicumque huic monitioni non paruerit, aut voce, clamore, torvo vultu, & aſpectu ſibi injuriam illatam ſignificaverit, ſi admonitus a Superiore parere noluerit, tamquam indiſciplinatus, & loco indignus expellatur.

Eccleſiaſtici, qui ſunt in inferioribus Chori ſedibus, cum aliis, qui ſuperiores ſedes, ac plutaos occupant, ne commiſceant ſermones, nec dicta conferant, aut rogent; nec ſuperiores ad obloquendum illos provocant, nec per Chorum diſcurrant, nec ſedes mutent, nec a Choro diſcedant, niſi neceſſitate urgeantur.

Unuſquiſque in ea Chori ſede conſiſtat, quæ ſibi poſſeſſionis tempore, vel antiquitatis ratione deſignata fuit; qui ſecus fecerint, diſtributiones illius Horæ, quæ aliis debent accreſcere, amittant.

Caveant Chori Punctatores [b] negligenter, aut oſcitanter ſuum munus exſequi, aut aliquorum reſpectu, & metu, quia ad hoc officium punctandi ab ipſis deſecti ſunt, quicquam prætermittere, quod Eccleſiaſticæ diſciplinæ adverſum ſit. Si quos abſentes, vel in Choro tumultuantes, aut obloquentes viderint, ſtatim deſignent, & notent, ut illius Horæ diſtributione priventur. Si id ſua negligentia fiat, ſciant ſe peccato mortali obnoxios, in excommunicationis ſententiam incurſuros.

Canonici noſtrarum Eccleſiarum eligant Punctatorem virum probum, & induſtrium, & adhibitis ſacramentis obſtringant, ut diligenter, & ſtrenue ſuum munus, poſtpoſita omni affectione, exerceat. Si ſecus in præmiſſis omnibus fecerint; ſciant a nobis, ob ipſorum negligentiam, Punctatorem eſſe eligendum, qui nobis ſingulis menſibus referat, quinam in Choro tardi, quinam ſocordes, quinam deſides fuerint.

C A P V T XLIII.

Quo ordine Proceſſiones fieri debeant.

In Supplicationibus, quæ ſolenni pompa, piis populorum votis, pro Regum ſalute, & Reipublicæ incolumitate indicuntur, vel in aliis Proceſſionibus, quæ pro tumulandis cadaveribus fiunt, [c] curent Canonici noſtrarum Eccleſiarum, qui aliis exemplo prælucere debent, reliquique omnes Eccleſiaſtici noſtræ Diœceſis, ut quanta poterunt animi religione, humili corporis habitu, gravi, & compoſito gradu, oculis modeſtis, & humi defixis, ordine, & moderatione qua decet, bini incedant, nec perturbatione, jocis, dicteriis, clamoribus, per vias cachinnentur, aut corporis, & brachiorum jactatione tumultuentur, fluctuans, aberrent; ut exploſis his abuſibus, Senatus Eccleſiaſticus ad modeſtiam, moderationemque compoſitus cenſeatur.

Præſidentes, ſeu Præfecti ſuo exemplo alios commoveant, & oratione commoneant, ut unuſquiſque ſuo loco, & ordine incedat.

Curent omnes a primo Eccleſiæ egreſſu Pſalmos, Hymnoſque Divinos recitare, ut ſæculares ſuo exemplo ad Deum deprecandum promoveant. Eadem quoque orandi diſciplina ſervetur, quum ad Eccleſiam revertantur. Crucem, tamquam teſſeram Religionis Chriſtianæ, illi ne deferant, qui Beneficiati, vel ei Eccleſiæ fuerint adſcripti. Si vero negligentes in ſingulis præmiſſis fuerint, juxta Decretum 47. primæ Synodi Oriolanæ, a Præfecto, vel Capſoverio portione, quæ Proceſſionem comitanti deſignata eſt, priventur; quæ aliis ſe modeſte gerentibus accreſcat.

C A P U T XLIV.

Ne Capitulum habeatur quo tempore Divina celebrantur Officia.

Canonici, qui præcipue Divino cultui addicti ſunt, & ea de cauſa a Canonicis Horis decantandis honorarium nomen acceperunt, primum Eccleſiaſticam Chori functionem curare debent. [d] Dolenter ſane referimus, in tam exiguo Sacerdotum numero, qui in noſtra Cathedrali Eccleſia reperitur, Divinum cultum ſæpe debito honore deſtitui, ac deſeri, dum illi, quibus hoc ex munere incumbit, quo tempore Sacrificia peraguntur, relicta Chori functione, Capituli negotia pertractant. Sæpe enim non ſine dolore conſpeximus, omnibus fere Canonicis abſentibus, eorum exemplo duos, vel tres tantum Cappellaneos in Choro remanſiſſe, ut ſacro Miſſæ Sacrificio deſervirent. Cui malo ut competens remedium adhibere poſſimus, Concilii Provincialis Valentini auctoritate Seſſ. 3. Cap. 23. jubemus, ne poſt cœptum Miſſæ majoris officium, in Capitulum illi conveniant, nec a Choro recedant, donec Corporis Domini fuerit facta communio. Qui ſecus fecerint, unius ducati pœnam exſolvant, & illius Horæ diſtributionibus careant; quæ nulla conventione, aut donatione, aut colluſione remittantur.

Idem quoque ſub eadem pœna in Veſperis ſervari volumus; crescente vero contumacia, in eos, prout juris fuerit, procedemus.

Nullus Canonicorum a Capitulo excludi poſſit eo prætextu, quod majori parti non ſubſcribat, & aliorum vota non probet; ſed libera poſthac cuilibet ſit dicendi ſententia, & diſſentiendi facultas.

Notarius Capituli, ut recte ſuum munus expleat, vota omnia in ſcriptis referat, & eos qui contrariam ſententiam tulerint, & defenderint, nominet, & numeret, ut libere, & non coacte omnes ſententiam dixiſſe videantur.

Nulla

[a] Card. Borromæus Syn. Prov. 1565. C. *De officio Magiſt. Chori, & Cærem.* Decret. Mediol. Lib. 1. Tit. 40. C. 1. [b] Idem *De officio punctat.* Lib. 1. Tit. 19. per totum. [c] Decret. Mediol. Lib. 4. Tit. 7. per totum. [d] Decret. Mediol. *De Præbend. & Dignitat.* Lib. 7. Tit. 4. C. 5.

Nulla posthac statuta fiant, nisi scriptis consignentur; ne summa fiat in Ecclesiis perturbatio, dum alii hoc statutum factum, alii minime factum fuisse affirment, & contendunt.

Statutum illud: *Ne Canonicus officium Vicarii Generalis exerceat*; [a] tamquam charitati, & Juri communi contrarium, & obsequio, quod Episcopo debetur, repugnans, omnino obolemus, & cassamus.

Non liceat Capitulo literas testimoniales in alicujus approbationem, & favorem, de moribus, & vita, Sede plena, concedere; & cum clausula, *Universis, & singulis personis*, destinatas expedire; si factæ fuerint, tamquam infectas, interdicti pœna revocamus.

CAPUT XLV.

Quo pacto coadjutores approbari debeant.

Solent nonnulli, ut suorum amicorum studio, & votis respondeant, eos, qui coadjutores futuri sunt, licet minus ad id muneris aptos, vel literis, & morum integritate parum conspicuos, & minus ad Ecclesiæ officium necessarios, agnoverint; suorum tamen benevolentiæ allecti, & impulsi, datis ad SS. D. N. literis commendare, & de eorum approbatione conscribere. Cum autem Ecclesiæ intersit viros probos, ac doctos ad functionem Ecclesiasticam designari; propterea hortamur Capitulum nostrarum Cathedralis, & Collegiatæ Ecclesiarum, ne quemquam suis literis probet, ac laudet, nisi prius adhibitis sacramentis, de eorum virtute, doctrina, & meritis plene constiterit, tales coadjutores ob urgentem necessitatem, aut evidentem utilitatem dignos esse ad Ecclesiasticam functionem.

Hujusmodi vero approbatio calculis Canonicorum confirmetur, & scriptis, Notario, ac testibus præsentibus, pleno convocato Capitulo, & omnium exquisitis votis consignentur, ut postea constare possit, Ecclesiæ in designando tali coadjutore fuisse consultum.

CAPUT XLVI.

Quando in funeribus ducendis Nocturna dicenda sint, & stationes permittenda.

Quotiescumque funus aliquod Clerici omnes trium nostrarum Ecclesiarum Parochialium hujus Civitatis Oriolensis comitaturi sunt, ut majori cum decore, & pietatis cæremonia fiat, duæ Cappæ, & duo Sceptra argentea deferri poterunt. Diaconus, & Subdiaconus Dalmaticis induti, Presbytero associabuntur; & ubi erit major populi frequentia, in via funus sisti poterit, ut præsentes Christifideles, recitata oratione Dominica, piis suffragiis defuncti animam juvent.

In Ecclesia quoque, ubi cadaver tumulandum erit, unum, vel plura Nocturna defunctorum una cum Laudibus, juxta Breviarii Pii V. regulas, decantari poterunt, ut anima illius defuncti nostris orationibus expieri possit. Pro quolibet vero Nocturno cuicumque Clerico duo solidi cum dimidio conferantur, & pro Laudibus dimidiata portio.

Quod si Clerici eodem tempore in recitandis aliis summissa voce Nocturnis, in Cappellis ejusdem Ecclesiæ, ut moris est, occupati fuerint, etiam prædictos duos solidos cum dimidio lucrabuntur. Pro qualibet statione sex nummos singulis Clericis persolvendos assignamus.

Ubi vero omnes Parochiæ minime convenerint, nec tanta erit in ducendo funere Cleri, & populi frequentia, Nocturnorum recitationem, una cum Laudibus in Ecclesia permittimus, stationes tamen fieri in via prohibemus.

Qui majorem sustinent laborem, majorem quoque mercedem percipere debent. Ideo in funere, Curati, vel Rectores, vel Hebdomadarii, qui Pluvialia gestare solent, præter integram portionem singulis persolvendam, pro gestatione Cappæ, seu Pluvialis in illo actu, aliam dimidiatem portionem capiant; qui Sceptra deferent, decem alios nummulos habeant.

CAPVT XLVII.

Ecclesiam Parochialem S. Salvatoris, in Cathedrali sitam, cæteris præferendam esse.

Quotiescumque Ecclesia Parochialis S. Salvatoris ad aliquod funus ducendum egredi contigerit, ob Cathedralis Ecclesiæ dignitatem, quæ cæterarum hujus Diœcesis matrix, & caput est, ob ejus venerationem, cæteris aliis totius Diœcesis Parochialibus præferatur; & ejus Curatus Presbyter in omnibus Ecclesiis hujus Civitatis, & Diœcesis, tam in funeribus, quam in Officiis celebrandis præerit. Excipimus tamen Ecclesiam Collegiatam S. Nicolai, si intra eam Officium peragendum erit.

Quælibet Ecclesia Parochialis in sua ditione, si funus in ea tumulandum sit, cæteris aliis loco, ordine, dignitate, & Crucis gestatione antecedat; ita tamen ut Sacerdotes omnes simul, & conjunctim duobus choris incedant, in dextero Sacerdotes propriæ Parochiæ, & in sinistro vocati, & adsciti, ut inter eos aliqua animorum consociatio videatur; quod tamen locum habere non debet, si Clerici Ecclesiæ Cathedralis ad funus ducendum accesserint.

Cum duas Parochias hujus Civitatis defunctus elegerit, si expresse eas non nominet, tunc alternatim, sive per turnum, designandæ erunt a Rationali, vel Capsuverio, ut omnes Clerici hujus Civitatis emolumenta lucrari possint. Cum Capitulum nostræ Cathedralis Ecclesiæ ad funus ducendum eligitur, præter Crucem S. Salvatoris, quæ Parochialis Ecclesiæ signum est, Crux etiam alia, Ecclesiæ Cathedralis propria, deferetur; & pro ejus gestatione portio a nobis designanda persolvatur.

CAPVT XLVIII.

Pagi, & rura extra Civitatem Oriolanam sita, tribus ejusdem Parochiis assignantur.

Parochi Ecclesiæ S. Salvatoris, ad quos pertinet Sacramenta administrare in omnibus ruribus, & pagis, extra Civitatem Oriolenam sitis, cum sine magna difficultate, & ingenti ipsorum incommodo, necnon ægrotantium periculo, ob loci distantiam, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ-unctionis Sacramenta conferre non possint, propterea ea auctoritate fa-

[a] *De Clericis non residentib. C. De cætero, & C. Ad audientiam.*

facri Concilii Tridentini Seff. 21. Cap 4. rura omnia, quæ extra portam Mortiæ fita funt, relicto ad finiftram flumine, qui Tader antiquitus, & nunc *Sigura* dicitur, ne noftrorum fubditorum animæ detrimento afficiantur, ab Ecclefia S. Salvatoris adimimus, & feparamus; & Ecclefiæ Parochiali S. Jacobi, ficut quæ extra portam S. Auguftini ad ea nova via, quæ finiftrorfum, deinde dextrorfum inflectitur, & recta Orgellum verfus ad radices montis Carthaginem tendit, Ecclefiæ Parochiali SS. Juftæ & Ruffinæ, auctoritate Apoftolica confignamus, applicamus, atque fubjicimus. Reliqua vero rura, extra Civitatem fita, reliquofque pagos Ecclefiæ Parochiali S. Salvatoris fubjecta relinquimus.

C A P U T XLIX.

Ex omnibus terræ fructibus integræ decimæ, & nulla interpofita mora, perfolvendæ funt.

Decimarum [a] folutio, cum de jure Divino Ecclefiafticis perfonis fieri debeat, non folum ex illis fructibus, qui in foro venduntur; fed etiam ex iis frugibus, quæ agricolarum induftria ad privata commoda, & domus fuæ occafione, victufque prætextu fuperftite refervari folent; propterea fub excommunicationis pœna jubemus, ne quis apud fe hortorum fructus, quocumque nomine cenfeantur, copiofiores, quam par fit, vel fuæ domui non neceffarios, retineat; aut falfo animi errore corruptus, ex his decimas non perfolvendas exiftimet, cum id juri decimandi repugnet, & maxima inde damna Ecclefiafticis inferri poffint.

Integris igitur, & inviolatis femper hac in re manentibus privilegiis, foris, & fententiis a Jacobo I. & aliis Regibus huic Regno Valentino conceffis, decimæ, deductis colonorum fumptibus, aut ftipendio, quod mercenariis impenditur, aut femine feparato, pofthac ne perfolvantur; fed magna cum integritate, nulla excogitata fraude, dolo, aut diminutione, reddantur.

In earum folutione æquitas ita fervanda eft, tam in frumenti, vini, uvarum, olei, orizæ, mori foliorum, quam aliorum feminum, & granorum, vel olerum frugibus, & lana, ut ejufdem integræ fpeciei, naturæ, & qualitatis, non commutatis fructibus, decimæ perfolvi debeant.

Quod fi frumenti, ordei, & orizæ fpicæ, quæ refiduæ erant in areis, iterum terantur; inde etiam decimæ debentur; quas ftatutis, & confuetis in hoc Regno menfuris, non fportis, perfolvi jubemus; ne damnum aliquod, & fraus in Ecclefiaftica bona poffit irrepere.

Ex acervibus quoque frumenti, ordei, & orizæ, terræque purgamentis, juxta Concilium Provinciale Valentinum Seff. 5. Cap. 16. decimæ neceffario perfolvi debent; qui contra fecerint in prædictis omnibus, in excommunicationis fententiam incurrant.

Jubemus quoque fub eadem pœna, [b] ne fructuum folutio differatur multo tempore, aut deteriores, refervatis fibi melioribus, tribuantur; fed ftatim, atque collecti fructus erunt, denuncientur præfecto granarii, fub cujus fide, & tutela fructus omnes exiftunt, ut ftatim in horreum reportari, & inferri poffint.

C A P U T L.

Domini temporales, in quacumque dignitate conftituti fint, colere debent omnes Chrifti Sacerdotes.

Superiorum exempla imitari folent inferiores, maxime in his, quæ ad Religionem fpectant, & pietatem. Sic qui imperium tenent, & auctoritatem in Morifchos, qui in orthodoxa Fide, & Religione nondum adulti funt, fi illorum converfionem promovere, & animorum faluti æternæ egregie confultum volunt; fe pie propenfos, & animatos in Ecclefiafticas perfonas præbeant, & debitos honores exhibeant. [c] Quamobrem temporales Dominos, in quacumque dignitate conftitutos, & eorum vices gerentes, pro Jefu Chrifti vifceribus obfecramus, & monemus, ut Morifchorum Parochos, & quofcumque alios Chrifti Sacerdotes, nullis contumeliofis verbis laceffant, in circulis ne vellicent, in conviviis ne carpant, & coram fe aperto capite illos ftare nequaquam permittant; fed fumma eos humanitate, & benevolantia complectentes, honorificis verbis præfentes colant, & abfentes profequantur, ut Sacerdotali dignitati, quam Angeli ipfi fufpiciunt, debitum cultum, & reverentiam præftare videantur; præfertim hoc tempore, in quo Morifchorum converfio, atque Catechefis non perfunctorie, fed ftrenua opera fufcepta eft.

Sacerdotes vero, & Parochos, qui coram Dominis temporalibus, vel publice, vel privatim detecto capite fteterint, [d] ut qui Ecclefiafticam dignitatem indigniffimo famulatu dejiciunt, & deprimunt, graviter puniemus.

Quod fi Barones, & Domini temporales, quocumque titulo infigniantur, vel ipforum Procuratores, & vices gerantes præfumpferint, vel tentaverint, appofitis impedimentis, Sacerdotibus inferre moleftiam, ut vexationis timore, indecenti quadam demiffione fe gerant, & velut inferiores miniftri illis inferviant, Miffarum celebrationem ipforum præfcripto, & nutu, vel protrahant, vel antevertant, & turpi obfequio Sacerdotalem dignitatem dehoneftent; opportunum huic malo remedium, quodque magis expedire vifum fuerit, adhibebimus.

Hortamur item Dominos temporales, ut Morifchos vaffallos fuos, ad Fidem Catholicam exemplo, & auctoritate promoveant, eos ad detegendos errores fuos in foro exteriori moneant, & excitent, & a Mahemetana fecta avertant, ut fibi, & fubditis fuis optime fit, ac fecure confultum.

Caveant etiam Parochiani fuos Patres fpirituales calumniis confictis perturbare, aut falfa ipfis crimina imponere, ut eos, cum Ecclefiæ incommodo, e cura deturbent, & in fuo munere

[a] *De decimis*. C. *Tua nos*. [b] *De decimis*. C. *Cum homines* 7. [c] Conc. Roman. fub Gregor. VII. C. 26. Synodus Aquifgran. Par. 4. C. 7. [d] Syn. Argentinen. fub Arnulpho C. 7.

nere exsequendo segniores reddant; qui id effecerint, excommunicatione plectantur.

C A P U T LI.

Quæ efficere, & exsequi debeant Confraternitatis nobilium alumni.

Confraternitates piæ, ac religiose institutæ ut corruant necesse est, si illarum alumni, quæ diligenter observare debent, minime exsequantur, & sanam instituentium voluntatem, Christianamque mentem negligant. Unde exhortandos, & commonendos in Christo Domino esse iudicavimus, prout paterna charitate exhortamur, & commonemus omnes Confraternitatis nobilium alumnos, quos ipsa a majoribus accepta nobilitas, & sanguinis splendor excitare debet; ut quando nos ipsorum Confraternitatem, quæ fera jam prorsus deperierat, renovandam, & instaurandam curavimus, ipsi etiam novo studio, & diligentia, viduarum, & pupillorum patrocinium suscipiant, miserabilium personarum, quæ carcere detinentur, tutelam, & defensionem aggrediantur, miseros, & afflictos solentur, laborantibus, quantum fieri poterit, succurrant, pietatis, & misericordiæ opera exerceant, Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum, quod generosos, & Christianos conatus juvare, & prosequi maxime solet, ad totius populi ædificationem, & exemplum, frequenter recipiant, ut hujus Confraternitatis studium non modo non restingui, sed in dies etiam augeri, & nobilitati magis valeat.

Librum etiam rationum habeant, ut accepti, & expensi nostris Visitatoribus rationem reddant singulis annis possint.

C A P U T LII

Confratres ne in rebus ludicris, aut tormentis emittendis pecunias exsolvant.

Quoniam Confraternitatum laicorum alumni in agitandis tauris, in ignibus, qui noctu longe collucent, & in bellicis tormentis displodendis sæpe bona, & eleemosynas Confraternitatis absumunt, sæpe etiam ab illarum Præfectis taxa per capita imponuntur, aut viritim imperantur pecuniæ, quæ sæpe ab alumnis persolvi non possunt; [a] propterea sub excommunicationis pœna prohibemus, ne in pervigiliis Sanctorum, quos sibi patronos delegerunt, fragoras bellicos, & tormenta militaria a sacris aedibus, vel aliunde emittant, aut primo mane Civitates, Oppida, & loca clangoribus, & tumultibus, gentili, & sæculari more excitatia, concutiant, aut in his rebus, aut aliis ludicris pecunias Confraternitatis absumant, quæ ad pietatis opera designari debent.

Ne item onera imponant occasione ludorum, sed omnes pecunias, sive imperatas, sive pia devotione donatas, in Ecclesiæ ornamenta, & in virgines nuptui tradendas, & alia pia opera impendant. Si secus fecerint, a nostris Visitatoribus eorum rationes expensi non admittentur, sed cogentur Præfecti has omnes pecunias temere impensas in duplum restituere.

C A P U T LIII.

De iis, qui ad titulum patrimonii ordinandi sunt.

Cogit nos improbitas temporum, ut illis diligentius consulamus, qui ad titulum patrimonii ordinandi sunt, qui sæpe, abjecto Dei timore, nos fraudibus involvunt, & plusquam sit, rei donatæ valorem augentes, mentiuntur. [b] Volumus igitur, ut posthac nullus Sacris Ordinibus initiari possit, nisi titulus eius patrimonii quinquaginta ducatorum redditus superet, (nisi inspecta ratione, & qualitate personæ aliter nobis videatur) qui compensata terrarum, quæ assignantur, fertilitate, & fructibus, qui annuatim colligi possunt, tum expensis, quæ in agris excolendis insumuntur, aliisque computatis rationibus, ab omni onere liberi, & soluti, hujusmodi quinquaginta ducati remaneant.

Eos vero omnes, qui neglecto Dei timore, plusquam sint fructus, aut terrarum redditus, præter animi sui conscientiam, & rei valorem, coram Notario, & testibus æstimaverint, vel aliquas collusiones inter eosdem, & cessionarium tacite confinxerint, vel possessiones obæratas, & annuis censibus obstrictas ut liberas tradiderint; tamquam perjuros excommunicationi subjicimus.

Illi quoque, qui ad titulum patrimonii ordinantur, agnoscant se illius Ecclesiæ, cui addicti sunt, servitio esse conscriptos, & ejus obsequio toto vitæ tempore mancipatos, & pro illius utilitate, & necessitate fuisse assumptos.

Qui vero nobis inconsultis locum deseruerint, juxta sancti Concilii Tridentini Decretum Sess. 23. Cap. 16. punientur. Volumus etiam, ut singulis saltem diebus Dominicis, & festivis in Ecclesia, cui adscripti sunt, Chori functiones peragant, & Processionibus generalibus, & Dominicalibus, & in Sabbato decantationi, quæ *Salve Regina* dicitur, intersint. Quod si huic monitioni non paruerint; si Subdiaconi, vel Diaconi sint, ob eorum negligentiam ad majores Ordines non assumentur.

Presbyteri in Ecclesiis [c], non residentes, licet juxta Concilii Toletani I. Decretum Cap. 3. a Missarum celebratione privari possent; si moniti non paruerint, ob eorum contumaciam pro nostro arbitrio plectentur.

Nullus posthac ad Sacros Ordines suscipiendos admitti possit, nisi exacte canendi in Choro artem agnoverit, cum ad hoc munus laudandi Dominum Ministri Ecclesiæ designantur.

Qui Sacris Ordinibus insigniti fuerint, statim sacras Sacerdotales vestes comparent, sub duorum ducatorum pœna, ut his ornati, Ecclesiastica functionibus deservire possint.

C A P U T LIV.

Ordinibus initiati quo tempore Eucharistiam sacram sumere debeant.

Eucharistia sacra prima Dominica cujuscumque mensis, & in aliis Sanctissimæ Virginis fo-

[a] Syn. 5. Oriolana C. 49. [b] Decr. Mediol. Lib. 1. Tit. 10. *De temporibus ordinan.* C. 49. & 54. [c] 91. Dist. *Si quis Presbyter*, Bracaren. 2. C. 63. & 64.

solemnitatibus, ab his pie suscipiatur, qui quatuor minoribus Ordinibus initiati sunt. Ejus rei testimonium deferant a suis Parochis, & Confessoribus, si ad majores Ordines admitti voluerint.

Subdiaconi, & Diaconi, præter solennes Festivitates, bis in mense sacram Eucharistiam in Ecclesiis, quibus fuerint adscripti, suscipiant; ut majori studio pietatem amplecti videantur, & nos sua virtute excitent, & alliciant, ut eos libentius ad majora promoveamus.

Presbyteros omnes, quacumque dignitate, & gradu decorentur, hortamur in Domino, juxta Constitutionem Concilii Provincialis Valentini Sess. 3. Cap. 5. ut Missas singulis saltem diebus Dominicis recitent. Quod si ætate, vel senectute, vel alia graviori caussa, quam nobis denunciare debent, huic monitioni non satisfecerint; jubemus, ut saltem decimo quoque die in suis Ecclesiis communicent.

CAPUT LV.

De Aris portatilibus.

Aras, seu tabulas lapideas, in quibus Corpus, & Sanguis Domini nostri Jesu Christi conficitur, cum aliæ confractæ, aliæ submotæ, aliæ sine Sanctorum Reliquiis dicatæ sint, ut debite in his Sacrificii ritus peragantur, de novo extruendas, & veteribus remotis, alias priorum loco reponendas. & additis Sanctorum Reliquiis, majori cæremonia consecrandas esse *a* juxta Sanctæ Romanæ Ecclesiæ consuetudinem duximus. Jubemus igitur omnibus Rectoribus, & aliis Parochis, ut absoluta hac secunda Venerabili Synodo, statim post duos menses tot ad nos consecrandas tabulas lapideas transmittant, quot erunt eorum Altaribus necessariæ. Qui vero negligentes fuerint, sex ducatis multabuntur.

Curent præterea intra idem tempus, & sub eisdem pœnis ut, *b* juxta Altare majus, vel juxta Fontem Baptismi, locus, aut vas præparatum extruatur, ad infundendam aquam ablutioni Corporalium, & Vasorum sacrorum, ac manuum, postquam Sacerdotes sacrum Chrisma, aut Oleum Catechumenorum, vel infirmorum tractaverint.

CAPUT LVI.

De illis, qui ante matrimonium se carnaliter polluunt.

Multi priusquam in Ecclesia publice fiant denunciationes, aut per verba de præsenti coram Parocho, & testibus matrimonium contrahant, tamquam gentes, quæ Deum non timent, se turpiter commisceant, & stupri delicto commaculant. *c* Ex qua re sæpe accidit, ut eam, quam futurus maritus semel agnovit, ex prima congressione odio prosequatur, & femina prius ab illo exsolvi cupiat, quam vinculo matrimonii fuerit adstricta.

Multi etiam intra gradus prohibitos matrimonium consumare præsumunt, antequam Apostolicam dispensationem obtineant.

Ut igitur controversias, & gravissima peccata tollamus, quæ hujus rei caussa provenire solent, *d* sub excommunicationis pœna, & aliis nostro arbitrio reservatis prohibemus, ne parentes, aut curatores novam sponsam futuro marito tradant, aut cum ea ante matrimonium in eisdem ædibus habitare, aut rem habere permittant, ne majori delicto, & crimini obnoxii fiant.

In sponsos vero, qui postposito Dei timore, ante Sacramenti ritum, copula carnali sese commiscuerint, acerbioribus pœnis, prout juris fuerit, procedemus.

In incestuosos quoque pœnas, quæ in Concilio Provinciali Valentino Sess. 22. Cap. 25. statutæ fuerunt, exsequemur.

CAPUT LVII.

Ne nuptiales benedictiones alio in loco, quam in propria Parochia, dentur; nec conjuges ante benedictionem cohabitare permittantur.

Consuetudinem illam, qua nuptiales benedictiones in Eremitoriis, vel Oratoriis, vel in Religiosorum Conventibus, de licentia Parochi celebrari solent, penitus rejicimus, *e* nec ullam posthac facultatem dari ad hanc rem patiemur, etiam si ad eam concedendam importunis precibus inducamur, cum extra Parochialem Ecclesiam, quæ a sacro Concilio Tridentino præscripta sunt, irreverenter fiant.

Curent animarum Parochi, ut intra mensem conjuges nuptiales benedictiones accipiant; alioquin si negligentes fuerint, sex ducatorum, & excommunicationis pœnam incurrant.

Nuptialibus præterea choreis Sacerdotes ne intersint; *f* cum in eis lusus, & saltationes fiant, aut amatoriæ, & lascivæ canantur cantilenæ.

Feminæ post puerperium ad Ecclesias Parochiales, ubi earum liberi Baptismo initiati sunt, non ad Monasteria, gratias Deo acturæ, sub pœna decem solidorum, accedere debent, ut a suis Pastoribus animarum, preces, & benedictiones accipiant.

Missas nuptiales Rectores noctu ne celebrent, sed prima albescente luce, cum id Constitutioni Pii V. quæ incipit, *Sanctissimus in Christo Pater*, adversetur. Si secus fecerint, duorum ducatorum pœna puniantur.

Parochi, nulla consuetudine inducti, audeant denunciationes remittere; cum id Episcopi tantum arbitrio relinquatur, ex Concilio Tridantino Sess. 24. Cap. 1. Si secus fecerint, excommunicentur.

Parochus semper matrimonii Sacramento assistat, ut contrahentium nomina describat, licet alteri Sacerdoti administrandi illud licentia permissa fuerit.

CA-

a Ex Pontificali Roman. emendato jussu S.D.N. Clem. VIII. *b* Ex eodem Pontificali Rom. *c* Conc Trid. Sess. 24. C. 1. *d* Decret. Mediol. Lib. 4. Tit. 1. *De sponsalibus*, C. 34. Congreg. Conc. Trid. Sess. 24 C. 1.
e Clement. *De consanguinitate, & affinitate*. *f* Decr. Mediol. Lib. 4. Tit. 5. *De sponsal*. C. 24. *g* Laodicen. C. 53. & 54. Agathen. Can. 39. Bracaren. C. 60. Ilerden. *De consecrat*. Dist. 5. C. *Non oportet*, Dist. 34. C. *Presbyteri*, Chrysostomus ad Coloss. Hom. ult. Prov. Valent. Sess. 2. C. 6.

C A P U T LVIII.

De reverentia, qua Sacramentum matrimonii colendum est.

Cum ratio ipsa, & Christiana Religio praescribat, ut fidelis populus, ad suscipienda Ecclesiae Sacramenta, magna cum reverentia, & animi devotione accedat, ideo Parochi omnes subditos suos, qui matrimonio jungendi sunt, pie, ac prudenter, juxta Sacrosancti Concilii Tridentini Decretum Sess. 24. Cap. 1. admoneant, & adhortentur, ut saltem triduo ante benedictionum nuptialium susceptionem, & matrimonii consumationem, omnia sua peccata magno cum animi dolore Parocho suo confiteantur, & Sacrosanctam Eucharistiam recipiant, quo valeant uberiorem gratiam recipere, majorem animi tranquillitatem obtinere, & fecundiorem sobolem ad Reipublicae utilitatem, & Dei Omnipotentis laudem propagare.

Qui secundo matrimonio junguntur, nocturno strepitu, & tumultu, & inconditis vocibus, ac scommatis, tum tympanorum, cornuum, & cymbalorum coectepatione minime irrideantur, quasi nuptiae illae incestae, & prohibitae fuerint. a Qui vero hujusmodi cachinnationes, fragores, & tumultus, ad exagitanda, & jacienda convicia excitabunt, excommunicationis poena punientur.

Quicumque noctu, & intempestivis horis, per vicos, compita, & plateas in privatarum domorum ostiis, & fenestris res turpes, foedas, quae sine pudore nominari non possunt, vel depinxerint, vel expresserint, vel sacras Litanias, neglecto Dei timore, in res impudicas inverecundo ore contorserint, juris, & arbitrii poenis coercebimus. b

Hortamur saeculares Magistratus in Domino, ut nocturnis vigiliis, & excubiis prospiciant, quamdiligentissime, ne ejusmodi scelera patrentur, neve flagitiosi homines noctu per Urbem tumultuatim vagentur; cum praeter commune dedecus, & publicam ignominiam, gravissima scandala inde oriri possint.

C A P U T LIX.

Quae facere debeant Ecclesiasticarum fabricarum Administratores.

Ecclesiarum cultus, & ornatus maxime ad eos spectat, quorum cura, & solertiae Ecclesiasticarum fabricarum administratio Regiis privilegiis commissa est. Quamobrem adhortatos, & admonitos in Christo Domino omnium Ecclesiarum nostrarum Parochianos pro nostra pastorali curatione volumus, ut Regia privilegia, uti par est, ad unguem observantes, singulis annis in nativitate Sancti Joannis Baptistae, in qua fructus colligi incipiunt, non Decembri mense, in quo fructus, & collecti, & partim venditi sunt, fabriquerios, qui fabricae Ecclesiasticae praeficiantur, homines divites, pecuniosos, conscientiae integritate insignes, & in Ecclesiastica ornamenta augenda propensos, eligant; quibus fabricarum redditus (praestitis prius & non aliter, fidejussoribus), & totius anni proventus committantur.

Fabriquerii collectos fructus absque majori consensu Parochianorum, si id nulla fraude fiat, minime vendant; & elapso annuali munere, intra mensem accepti, & expensi rationem reddant. Quod siquid pecuniarum reliquum fuerit, ut omnis collusio fugiatur, id subsequenti Fabriquerio fabricae praefecto adscribi, & tradi non debet, sed in arca tribus clavibus munita, & in toto loco custodita raponatur.

Hortamur praeterea eosdem in Domino, ut nullos fabricae census imponant; & siqui impositi sunt, ab ipsis fabricas aliqua ex parte vendicent, ac liberent; siquae vero pecuniae debentur, intra sex menses exigant, & ad eas persolvendas debitores compellant. Est enim indignissimum, pecunias Ecclesiasticis muniis, & ornamentiis dicatas, administrantium incuria, & negligentia deperire, vel inalios usus, & commodiitates converti.

Si vero intra mensem rationem sui muneris non reddant, sciant juxta privilegium Serenissimi Regis Joannis datum Barcinone 22. die Aprilis anno Domini 1345. c censuris a nobis compellendos esse.

Christianam consuetudinem a Catholica Ecclesia observatam, qua tempore Quadragesimalis jejunii Sepulchrum gloriosum religioso cultu, & ornatu exstruitur; ut Sacrosanctum Eucharistiae Sacramentum ibi repositum, a meridie Jovis Coene Domini usque ad meridiem subsequentis Feriae sextae Hebdommadae custodiatur, in omnibus Ecclesiis nostrae Dioecesis, in quibus Sacra Eucharistia reservata est, diligenter observari, volumus, & stricte praecipimus.

Quae Patronis Cappellarum, & Sacellorum in priori Synodo Orolana Cap. 44. circa illorum splendorem, decorem, ac debitum cultum, & a nobis in visitatione praecepta fuot, observari volumus, & exsecutioni mandari; alioquin remediis a jure permissis in eos, qui negligentes fuerint, procedemus.

C A P U T LX.

Quae pro institutione suae familiae paterfamilias curare debeat.

Quicumque liberos suos, familiamque suam ad Dei cultum, & ad pietatis, Christianarumque virtutum disciplinam erudierit, uberrimum ex illa optima institutione fructum capiet. Quopropter omnes patresfamilias in Christo Jesu commonemus, ut nisi volunt in die Domini durissimum subire judicium, de suae familiae salute solliciti, bonorum operum exemplo, & crebris cohortationibus sese ei ad pie sancteque viverdum magistros ac duces praebeant.

Curent etiam, ut omnes de familia, sive filii filiaeque, sive servi & ancillae, & quicumque in famulatu sunt, Christianae Fidei initia, & rudimenta, sacrasque orationes memoriter teneant; ut frequenter in anno peccata sua, si possint, vel saltem semel, suo Parocho confiteantur, & Sacram Eucharistiam sumant; ut diebus Dominicis, ac festivis ad Missae celebrationem, ad

a Decr. Mediol. *De secund. nuptiis*, Tit. 2. C. 5. b Conc. Trid. Sess. 4. C. 5. c Conc. Trid. Sess. 22. C. 9. & Sess. 24. C. 3.

ad sacras Conciones, Supplicationes, Divina Officia audienda, aliasque pietatis Christianæ exercitationes conveniant; ut vigilias, Quadragesimæ, & alia temporum stata jejunia, illi in familia servent, ut certis piorum hominum Sodalitatibus, & Confraternitatibus adscribantur, quo ardentiori studio pietatis opera exerceant; ut de vitæ spiritalis ratione, & Christianis exercitationibus, & Sanctorum Vitis probatos Libros dumtaxat perlegant, exclusis, & rejectis qui obscœne, turpiter, & jocose scripti sunt, vel qui militaria gesta ridicula, & commentitia continent, ex quibus morum dumtaxat corruptela hauritur *a*.

Recognoscant præterea, & inspiciant, quæ sit universæ suæ domus Christiana institutio, qui singulorum mores, qui in virtute, & probitate facti progressus, cubiculaque singulorum sæpe visitent, ne qui obscœne quicquam, & turpiter, vel loquantur, vel agant, neve aleis, taxillis, chartulisque pictis ludant, aut depravatum sui exemplum præbeant.

C A P U T LXI.

Parentes, mariti, & heri, curent diligenter, ne filiæ suæ, uxores, & ancillæ privatas in domos ad choreas ducendas accedant.

Pestilens quidam, & radicitus extirpandus abusus mulierum mentes, Lupercalium tempore, invasit atque corrupit, quæ solent interdiu, ac vespertino tempore, necnon multa jam nocte, peplo, sive operimento velatæ, uno oculo liberato contentæ, totam faciem tegentes privatas in domos, ubi amatoria cantantur, & choreæ ducuntur, ad saltandum introire, *b* ut cum his, quos gratiores sibi, aut agiliores, & ad choreas ducendas magis expeditos viderint, apprehenso dentibus, vel acicula peplo, saltent, saliant, ac tripudient. Quam pestem & animorum exitium, pro Dei honore, & illarum spiritali salute, prorsus evertere, & exterminare cupientes, parentes omnes, maritos, & heros, pro Jesu Christi visceribus obsecramus, atque sub æternæ maledictionis reatu indicimus, ne posthac patiantur, vel permittant, filias suas, uxores, & ancillas, hisce velaminibus contectas, hujusmodi turpissimis spectaculis, & impudicis saltationibus interesse, vel spectatum introduci, in quibus vitia omnia una cum impudentia, impudicitia, atque luxuria contrahuntur *c*.

Saltationes præterea, & tripudia omnia diebus Dominicis, & festivis, juxta Concilium tertium Toletanum Cap. 23. omnino prohibemus.

Sæculares vero Magistratus, quorum curæ, & gubernationi Reipublicæ tranquillitas, urbanitas, justa, ac debita elegantia commissa est, gravibus pœnis hujusmodi spectacula prohibeant, si morum corruptelam exterminatam e Republica cupiunt, & suæ conscientiæ integritati secure consultum volunt.

C A P V T LXII.

Matres filias suas ad nuptias minime ducant.

Turpissimum est, ut ait Sanctus Cyprianus Martyr *d*, teneras puellas, in quas pudor, & pudicitia optime quadrant, nubentibus interesse, & in illa lascivientium libertate sermonum incesta miscere colloquia, audire, quod non decet, loqui quod non licet, observare, & esse præsentes inter verba turpia, & lasciva convivia, quibus libidinum fomes accenditur, & sponsa ad patientiam luxuriæ, & sponsus ad audaciam compellitur. Quamobrem parentes omnes in Christo Domino monemus, Divinam ultionem minantes, ut in posterum filiabus suis aditum, & congressum ad nubentium cœtum, & epulas prohibeant; cum illic nihil discatur, nihil videatur, nisi quantum a proposito suo virgo deficiat, quando pudica, quæ venerat, impudica discedit, corpore licet virgo videatur, mente tamen, lingua, & oculis corrupta, & imminuta sit.

C A P U T LXIII.

Cantilenæ turpes ne in Republica permittantur.

Curent, patres filios suos in disciplina Domini instituere, & educare, ac teneriorem ætatem ad virtutem, & Christianam pietatem componere *e* Quos admonemus ex charitatis affectu, ne filios suos lasciva, mollia, & libidinosa carmina, ad lenocinia, & vitiorum blandimenta conficta, decantare permittant, sed eos ab hac turpitudine auctoritate paterna deterreant.

Hortamur quoque Magistratus in Domino, ut has morum corruptelas, & vitiorum illecebras, quamcelerrime e Republica, impositis pœnis, ejiciant, cum mores hominum non tam colloquiis parvis, quam mollioribus, & dulcioribus canticis corrumpi, & depravari soleant.

C A P V T LXIV.

Ne caupones, & stabularii meretrices in suis diversoriis habeant.

Impudicas mulieres, & meretrices, quæ sese ad impudicorum libidinem prostituunt, & sui corporis turpissimum quæstum faciunt, in cauponis, ganeis, & diversoriis ali, & permitti, cum id gravissima Dei offensione, & summo animarum detrimento, & disciplinæ Christianæ injuria fiat, hoc Decreto prohibendum, & a nostra Episcopali ditione longissime exterminandum censamus. Quapropter jubemus, ne caupo, stabularius, tabernarius, vel qui cœnaculariam faciunt, in suis diversoriis prostitutas mulieres habitare permittant, aut alant, ad tam turpem, & perniciosum quæstum faciendum. Quicumque vero post hujus Decreti promulgationem contra fecerit, velut is, qui manifeste in statu damnationis jacet, præter sex ducatorum multam in priori Synodo Oriolana Cap. 69. impositam, ab Ecclesiæ ingressu arceatur.

Nullas præterea mensas extructas, & apparatas, aut tabernas apertas diebus Dominicis, & festis colendis habeant, vel quemquam apud se comedere, & potare permittant, antequam Missæ Sacrificium in majori Ecclesia peractum fuerit.

CA-

a Hieronym. ad Ephes. 6. 37. Dist. Can. *Legat.* Gerson. Lib. contra Romarium 4. P. *Idem* Dominica 3. Adventus. *b* Gelasius Pontifex adversus Lupercalia. *c* Laodicen. Syn. C. 35. Conc. Afric. sub Bonifac. C. 39. Rabanus in Pœnitentiali C. 27. *De consecrat.* Dist. 31 C. *Irreligiosa.* *d* De disciplina, & habitu Virginum Chrysost. ad Ephes. C. 5. Homil. 20. *e* Bracaren. 2. C. 67.

CAPUT LXV.

Ne incantationibus, aut aliis superstitiosis precibus medicina fiat.

In nostra Diœcesi, sicut in plerisque Hispaniæ Regionibus, invaluit quorundam hominum superstitiosa nequitia, qua sub Religionis prætextu, & sanitatis corporalis amentita spe, miseros homines in fraudem inducunt, ut relictis artis medicinæ remediis, ad ligaturas, & alias superstitiones confugiant. * Quod ne posthac fiat, omnes, & quascumque incantatorum, vel, ut vulgo dicitur, ensalmatorum, orationes, preces, & figmenta a nostra Diœcesi explodimus, eum sint superstitionibus, & erroribus plena.

Prohibemus etiam, ne posthac hujusmodi homines, sub pœnis jam a nostro Tribunali per sententiam diffinitivam constitutis, bis superstitionibus, & medicamentis utantur.

Si Sacerdotes, vel Clerici, incantationes, vel ligaturas fecerint, juxta Decretum Laodicensis Synodi Cap. 36. & Bracaren. 2. Cap. 59 ab Ecclesia projiciantur.

CAPUT LXVI.

Quæ observare debeant mulieres devotæ Confraternitatis S. Luciæ Urbis Oriolanæ.

Et quoniam nonnullæ devotæ mulieres, quas vulgo *Beatas* nominamus, modesto habitu Religionis Indutæ, ac pio devotionis affectu, in ædibus S. Luciæ hujus Civitatis Oriolanæ, Christiano testantium studio relictis, degentes, nullis certis Legibus, nec certa vivendi ratione continantur; propterea æquissimum nobis visum est, eis, quæ nostræ curæ, & vigilantiæ pastorali subjectæ sunt, hanc vivendi rationem præscribere, qua Deo magis inservire, ac placere possint.

Exhortamur itaque primum in Domino quascumque devotas mulieres in S. Luciæ ædibus vivantes, & in posterum victuras; necnon etiam præcipimus, ne sine licentia foras egrediantur, quæque eum licentia egressæ fuerint, ante salutationem Angelicam domum se recipiant, ne nocturnis horis vagantes, scandalo potius sint, quam ædificationi.

Ostia Confraternitatis S. Luciæ vergente ad occasum sole clavibus occludantur, quæ senlori dumtaxat, vel antiquiori in sodalitate committantur. Cui jubemus, ne noctu, vel ante solis ortum ostia reserari, & aperiri permittat, & nec quemquam etiam Præfectum Confraternitatis noctu admittat, nisi gravissima, & urgentissima, quæ excusari non possit, caussa omnino eogente.

Nulla devotarum diebus Dominicis, & festivis, vel aliis quibuscumque domo egrediatur, vel in privatis ædibus quarumcumque mulierum, etiam nobilissimarum, conviviorum occasione, aut quovis alio prætextu, remanere audeat, absque expressa licentia Confessoris ad audiendas ipsarum confessiones a nobis designati. Quod si ob justam, & rationalem caussam egrediendi licentia alicui devotarum concedenda sit, comes illi, arbitrio, & judicio Confessoris, associetur, ut binæ incedant.

Neminem, vel sæcularium, vel Regularium, ad interiora domus admittant, aut puellas introducere possint, præter Medicum spiritalem, & corporalem, si quando contingat, aliquam ipsarum ægrotare, & in lecto jacere.

Quod si quis cum aliqua devotarum colloqui necessario debeat, descendat illa ad publicum siggastum Ecclesiæ; nec aliter privata colloquia permittantur.

Nulla devotarum noctu fenestram sui cubiculi aperire audeat, vel caput extrahere, ut deambulantes alloquatur, vel quovis alio prætextu.

Monamus, & hortamur hasce devotas mulieres, ut fructum spiritalem assequantur, ut peccata sua singulis hebdomadis confitari, & detegere curent Confessori, qui ad audiendas sacras ipsarum confessiones a nobis fuerit designatus.

Nullæ etiam mulierum, sive nuptæ, cœlibesve fuerint, aut virgines, comptæ, & calamistratæ, fucoque ornatæ, ad privata ipsarum cubicula admittantur; ne caput suum ad fenestras cubiculorum ipsarum extrahant, & eum gradientibus, aut aliis quibuscumque misceant colloquia.

SESSIO QUARTA

Die 7. Octobris habita, & die 8. ejusdem in nostra Cathedrali Ecclesia publicata, & promulgata.

CAPUT LXVII.

De congrua portione Vicariis assignanda.

Ut Sacrosancti Concilii Tridentini Decretum Sess. 6. Cap. 2. & Sess. 7. Cap. 5. & 7. & Sess. 24. Cap. 13. exsequi possimus, in his Ecclesiis, in quibus Instituta sunt Beneficia simplicia, *servitoria* nuncupata, & cura animarum, per tot Vicarios administrari solet, quot in eo loco Beneficia simplicia servitoria existunt, quorum Beneficiati, vel per se, si volunt, vel per interpositam personam, Sacramenta administrare debent; ne animarum cura, ut plerumque in nostris visitationibus constitit, negligatur, aut ob tenuitatem redituum, obsequia, & functiones Sacramentorum per parum aptos, & idoneos Sacerdotes, ut sæpe accidit, administrentur; propterea ipsismet Vicariis, qui nunc sunt, & futuris temporibus curæ animarum præerunt, decimam partem omnium fructuum decimarum, & primitiarum prædictorum Beneficiorum simplicium servitoriorum in quota pecuniæ, pro congruæ portionis assignatione deputamus, designamus, applicamus, & ipsismet Vicariis jus exigendi hujusmodi decimæ partis fructus pro congrua portione, concedimus.

In Oppido de Callosa, præter hanc decimam partem, quinque ducatos amplius unicuique Curato singulis annis adjungimus.

In Oppido de Guardamar, ægritudinibus, & Cœli inclementiæ exposito, cum unus dum-

* 26. Q. 5. Can. *Non oportet*, Agathen. C. 68.

dumtaxat Curatus administrationi Sacramentorum, & curæ animarum non sufficiat, & sæpe ægritudinis causa curam animarum deserere cogatur; ideo ex Decreto sacri Concilii Tridentini Sess. 21. Cap. 4. duos Vicarios, qui ejusmodi curam animarum exerceant, assignamus, & deputamus, prout jam antea in nostra Visitatione fuerant designati, & deputati; tum etiam præter dictam decimam partem fructuum, quæ a singulis Beneficiis simplicibus servitoriis exigi debet, viginti ducatos monetæ singulis annis eisdem Vicariis adjungimus.

CAPUT LXVIII.

De procuratione Visitatorum.

Licet in Visitatione totius Diœcesis, quam nos personaliter, Deo auctore, singulis fere annis absolvimus, nihil a subditis nostris procurationis exegimus; sed omnia gratis, pietatis causa condonavimus, ut sine dispendio Euangelium Dei poneremus; id tamen factum est sine præjudicio nostro, vel successorum nostrorum, & eorum qui a nobis transmittuntur, quibus libera relicta est procurandi facultas. Volumus igitur, ut posthac eadem ipsa moderata procuratio nostris Visitatoribus conferatur, quæ Visitatoribus Carthaginensis Ecclesiæ, cui hæc Diœcesis subjecta fuit, conferri solebat, vel eadem ipsa, quæ his Visitatoribus collata est, qui tempore bonæ memoriæ Christophori Episcopi Oriolani hanc Diœcesim visitatarunt.

In singulis Ecclesiis Parochialibus curent Visitatores, ut Liber sit bene compactus, in quo Visitationes, & mandata describantur, & totius supellectilis nota, sive inventarium contineatur.

Alius quoque Liber habeatur, in quo descripti sint census, & redditus perpetui, aliæque facultates Ecclesiæ.

Alius quoque sit Codex accepti, & expensi Confraternitatum, patinarum eleemosynariarum, & aliorum piorum operum, in quo etiam ultimæ defunctorum voluntates notentur, & pœnarum, sive multarum numerus.

Habeat quoque Rationalis, seu Capsoverius, Librum suarum rationum, Missarum, ultimarum voluntatum, funerum, & emolumentorum, quæ annuatim colliguntur.

Rector, seu Parochus habeat Librum baptizatorum, eorum qui Confirmationis Sacramento peruguntur. Separatim nomina contrahentium matrimonium in alias tabulas referat.

Si vero Visitator aliquem in hisce rebus desidem, & vecordem invenerit, duorum ducatorum pœnam imponat.

CAPVT LXIX.

Qui dies festi in hac Diœcesi Oriolana colendi sint.

Qui Sanctorum Festa solennia, vel a Sede Apostolica instituta, & confirmata, vel ab Episcopis præcepta, ea qua debent, pietate, & religione, minime sanctificant, & eo audaciæ, & temeritatis progressi, propriæque salutis immemores, iis diebus, qui Dei Sanctis dicati sunt, sacrum mandatum quasi de industria transgrediuntur, sæpissime a Deo punitos esse certius est, quam probatione egeat. Quamobrem omnes fideles curæ nostræ pastorali commissos, pro Jesu Christi visceribus obsecramus, atque monemus, ut omnes dies festos a Reverendissimo Domino D. Gregorio Gallo prædecessore nostro præceptos, & a nobis confirmatos, vera pietate, & religione observent; tum etiam ut devote sanctificent eos omnes dies festos, quorum observantia a Clero, vel a Patribus Juratis Civitatum, Oppidorum, & locorum nostræ Diœcesis enixe postulata fuit. & a nobis libentissime concessa, ut nostrorum subditorum piam animi devotionem, & in Dei Sanctos, quos Patronos sibi delegerunt, propensionem magis in dies augeremus.

Dies ergo festi, quos R. DD. Gregorius Gallo prædecessor noster a tota Diœcesi observari, juxta S. Ecclesiæ Romanæ præscriptum, præcepit, hi sunt: Circumcisio Domini, Epiphania, Sebastianus Martyr, Vincentius Martyr, Purificatio Virginis, Marcus Evangelista, Vincentius Ferrer Confessor, Philippus & Jacobus Apostoli, Inventio S. Crucis, Transfiguratio Domini, Laurentius Martyr, Assumptio B. Mariæ Virginis, Bartholomæus Apostolus, Nativitas B. Mariæ Virginis, Matthæus Apostolus, Dedicatio Michaelis Archangeli, Lucas Evangelista, Simon & Judas Apostoli, Festum omnium Sanctorum, Andreas Apostolus, Conceptio B. Mariæ, Thomas Apostolus, Nativitas Domini, Stephanus Protomartyr, Joannes Apostolus & Evangelista, Incarnatio Domini, Resurrectio Domini, cum Feriis secunda & tertia subsequentibus, Festum Corporis Domini nostri Jesu Christi, Festum Pentecostes cum duabus Feriis subsequentibus.

Quibus omnibus nos addimus Dedicationem, & Consecrationem nostræ Ecclesiæ Cathedralis Oriolanæ, quæ fuit a nobis facta 14. mensis Julii, anno Domini 1597. quam in toto nostro Episcopatu ab omnibus observari volumus, & stricte præcipimus.

In Civitate vero Oriolana hæc Festa observanda præcipimus, S. Josephi Virginis Sponsi, Visitationis Virginis Mariæ, Justæ & Ruffinæ, Abdon & Senen, Dominici, Rocchi, Augustini, Gregorii Taumaturgi, & Angeli Custodis.

In Civitate Alicanti S. Veronicæ, Rocchi, Sanctissimi Sacramenti miraculum ob incendium Ecclesiæ S. Mariæ, Josephi, Pontii, Antonii de Padua, erectionis Collegiatæ S. Nicolai Episcopi, quæ fuit a nobis facta 24. Julii anno Domini 1600. Translationis S. Nicolai, & ejusdem diem festum. In Oppido de Mucchamel, S. Mariæ Virginis de Laureto, Veronicæ & Rocchi. In Oppido de S. Joan Veronicæ, Rocchi, Cosmæ, & Damiani, Decollationis S. Joannis, Sanguinis Domini nostri Jesu Christi, Virginis de Laureto, Pontii, & Josephi. In Oppido de Agost Virginis Mariæ ad nives, Francisci, & Rocchi. In Oppido de Capdet Rocchi, Pontii, Chatherinæ, Bernardini, & Josephi. In Oppido de Elig Decollationis S. Joannis, & Francisci. In Oppido de Monfort Rocchi, Pontii, Abdon & Senen. In Oppido

de

de Asp Rocchi. In Oppido de Alberta Rocchi. In Oppido de Guardamar, eorundem Sanctorum, & Sanctarum Festivitates, quæ in Civitate Oriolana observari præcipiuntur. In Oppido de Crevillent Rocchi. In Oppido de Vilafranquesa Josephi, Rocchi, & Annæ. In Oppidi de Almoradi Josephi, Cosmæ, & Damiani, Sebastiani, & Rocchi. Quos omnes dies festos, ut observari stricte præciperemus, a nobis prædictarum Civitatum, Oppidorum, & locorum Jurati, Syndici, & Procuratores supplices postularunt, & efflagitarunt.

CAPUT LXX.

De casibus Episcopo reservatis.

Cum gravissimorum delictorum reservationem penes Episcopos esse, consonum sit Divinæ auctoritati, ut effrænata pestilentissimorum hominum peccandi licentia comprimatur; ideo auctoritate Sacri Concilii Tridentini Sess. 14. Cap. 7. ut opportunis remediis scelestissima crimina penitus auferri, & exterminari possint, hæc, quæ sequuntur peccata, nobis absolvenda reservamus, nimirum.

Hæresim, simoniam, sacrilegium, homicidium voluntarium, aut per proditionem factum, aut consilio, & favore commissum, nocturnam per insidias vulnerationem, nocturnum segetum incendium, aquarum irriguarum perniciosam, aut fraudulentam eversionem, vel surreptionem, incestum cui necessaria esset dispensatio, parentum percussionem, abortum procuratum, clandestinum matrimonium, perjurium in judicio perpetratum, concubitum cum bestiis, & masculis, promotionem ad sacros Ordines per falsos testes, aut falsum titulum, imposituras, & crimina, quæ falso imponuntur Presbyteris, & Curatis, ut a suo munere deturbentur, cum plebis tumultu, & conspiratione in Sacerdotes, si Notarii pias caussas, & legata non denuncient, si fidei vinculo adstricti de matrimonio contrahendo, antequam ex præcepto Ecclesiæ solenni ritu illud celebretur, ona coierint, procurationem quamcumque in confessione,

CAPUT LXXI.

Applicatio pœnarum in nostris Constitutionibus, & Statutis in transgressores apposita.

In his Constitutionibus, & Statutis nostris, atque Decretis hujus secundæ Diœcesanæ Synodi Oriolanæ, in quibus pœnæ, & multæ pecuniariæ in violatores sancitæ sunt, nec, qua ratione distribuendæ illæ sint, declaratur, earum dimidiam partem sanctæ Cruciatæ applicamus, alteram vero dimidiam partem in opera pia nostro arbitrio distribui volumus.

In his Constitutionibus, Statutis, atque Decretis, in quibus transgressoribus sententiam excommunicationis denunciamus, nisi expresse additum sit, *latæ sententiæ*, eam pœnam comminatoriam esse declaramus.

Singulis diebus Dominicis, festisque colendis, curent Parochi omnes, Rectores, Vicarii, Curati, & alii quicumque Presbyteri, penes quos cura animarum est, ut in suis Ecclesiis, ubi major populi frequentia convenerit, aliquot eorum, quæ ad reformationem morum sæcularium a nobis statuta sunt, & decreta, vulgari sermone e suggesto, seu pulpito, clare, & distincte populo declarent; ut omnes intelligant, quæ cujusque muneri, & officio incumbant, quæ cavere, & detestari, quæ sequi, & exsequi teneantur.

Hortamur etiam verbi Dei Concionatores, qui in hac nostra Diœcesi concionandi licentiam a nobis habent, vel in posterum habituri sunt, ut quoties occasio sese offerat inter concionandum explicandi statuta a nobis in hac secunda Synodo Diœcesana facta, & promulgata, eam diligentissime arripiant, populumque ad illorum observationem verbis, sententiis, rationibus, & exemplis cohortentur, ut discant omnes subditi nostri sectari virtutem, & vitiorum turpitudinem aversari.

In singulis nostris Ecclesiis, ubi Vicarii nostri Foranei, vel Rurales existunt, eos obstringimus, ut studeant, & pro sua virili parte contendant, ut subditi nostri, quæ a nobis præscripta sunt, fideliter exsequantur, & a transgressoribus pœnas exigant; ut qui non virtutis amore, formidine tamen pœnæ odisse peccata videantur. Quod si quando contigerit, Vicarios nostros abesse, ad id exsequendum antiquiores in Ecclesia teneantur.

In illis vero Oppidis, & locis, ubi Vicarii Foranei, vel Rurales non sunt, Parochos ad id præstandum obstringimus, jubemusque, ut singulis mensibus nobis denuncient, num ea quæ statuta sunt a nobis, debitæ exsecutioni mandentur.

In omnibus nostris Ecclesiis Liber sit bene compactus, in quo pœnæ, quæ a transgressoribus exactæ fuerint, describi debent; ut nostris Visitatoribus illarum ratio reddi possit.

CAPUT LXXII.

De Judicibus, & Examinatoribus Synodalibus.

Sacrosancti Concilii Tridentini Sess. 25. Cap. 10. Decretum ad unguem observantes, Jacobum Rodriguez de Pisana Decretorum Doctorem, Archidiaconum Alicanti, Joannem Baptistam Forner, Gabrielem Palma de Fontes Decretorum Doctorem, Canonicos nostræ Ecclesiæ Cathedralis Oriolanæ, F. Thomam Albero sacrarum literarum professorem, Priorem Conventus S. Augustini Oriolani, F. Iacobum Terça sacrarum literarum Præsentatum, Commendatorem Conventus B. Mariæ de Mercede Oriolanæ, in caussis delegandis a Sede Apostolica Judices Synodales designamus; & juxta Decretum ejusdem Concilii Tridentini Sess. 24. Cap. 18. Ludovicum Perez sacræ Theologiæ Magistrum Scholasticum, Jacobum Rodriguez de Pisana Decretorum Doctorem, Archidiaconum Alicanti, Petrum Montanyès, Genesium Sanç, Joannem Treminyo, & Franciscum Perez Collado, Canonicos, S. Theologiæ Doctores, Sebastianum Garcia sacræ Theologiæ Doctorem, Regium Cappellanum in Ecclesia Cathedrali Oriolana, F. Thomam Albero sacrarum literarum Professorem, Priorem Conventus S. Augustini Oriolani, F. Joannem Mos, & F. Onuphrium Ferrer, sacrarum literarum

rum Professores, Ordinis Prædicatorum S. Dominici, laudante, & approbante Synodo, Examinatores Synodales creamus, & constituimus.

SYNODI ACCLAMATIONES

Archidiaconus.

Misericordiarum, & pietatum fonti Deo, Patri Domini nostri Jesu Christi, honor perpetuus, immensa gloria, & laus perennis.

Clerus.

Ineffabilis sit gratiarum actio Regi sæculorum. Amen, amen.

Archidiaconus.

Beatissimo Domino nostro Clementi VIII. Pontifici Max. Jesu Christi in Terris Vicario, B. Petri Apostolorum Principis Successori, veræ pietatis, & disciplinæ obedientia, populorum pax, & diuturna prosperitas.

Clerus.

Sanctissimum Dominum nostrum Clementem universalis Ecclesiæ Rectorem, veritatis, & Fidei lumen, diutissime conserva Domine.

Archidiaconus.

Potentissimo Regi nostro Philippo III. Pio, Catholico, Maximo, Pacifico, Fidei propugnatori, & defensori, pacis fœcunditas, & contra hostes Fidei victoria.

Clerus.

Rex Regum, Philippum Regem, ac Dominum nostrum, pacis, fidei, justitiæ conservatorem, custodi, & fac illum hostium omnium audaciam proterere.

Archidiaconus.

Reverendissimo D. Iosepho Stephano Episcopo nostro vigilantia super gregem, constantia in laboribus, & salus animæ, & corporis.

Clerus.

Dominus dirigat gressus Pastoris nostri, & eum benedictionibus supercælestibus cumulare dignetur. *Archidiaconus*.

Omnibus Presbyteris, qui Synodo interfuerunt, pium studium, ad virtutem ardor, & pietatis constantia. *Clerus*.

Da nobis Domine te ipsum amare, & a te nunquam discedere.

Archidiaconus.

Huic florentissimæ Urbi, & Diœcesi Oriolanæ tranquillitas, salus, & diuturna rerum abondantia. *Clerus*.

Respice Domine populum tuum, & Angelum exterminatorem ab eo expelle.

Archidiaconus.

Omnibus sæcularibus personis veritatis studiosis, Religionis zelus, Fidei prosperitas, & obedientiæ fructus. *Clerus*.

Fac eos Domine in beneplacito populi sui, visita eos in salutari tuo.

Archidiaconus.

Virtutum, & morum reformationem in hac Venerabili Synodo præscriptam sequamur.

Clerus.

Pollicemur, libenter amplectimur, sponte sequimur.

Archidiaconus.

Vitiorum expulsio, & peccatorum exterminatio.

Clerus.

Expulsio, & exterminatio scelerum, nova vita, novi mores.

Archidiaconus.

Decretorum observantiam a Deo omnium largitore imploremus, & a Beatissima Virgine Maria Deipara, cum Beatis hujus Urbis tutricibus Julia & Ruffina Sanctissimis Virginibus.

Clerus.

Postulemus, flagitemus, imploremus. Fiat, fiat. Amen, amen.

Joseph Episcopus Oriolanus.

De dicti Reverendissimi Domini mei Episcupi mandato;

Antonius Tari Notarius, & Secretarius Synodi,

CONSTITUTIONES ET STATUTA,

Quæ observari debeant a Decano, Dignitatibus, & Canonicis, qui nunc sunt, & in posterum futuri erunt in Ecclesia Collegiata S. Nicolai Civitatis Alicanti, Diœcesis Oriolanæ.

Josephus Stephanus Dei, & Sanctæ Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Oriolensis, Regiusque Consiliarius &c. Dilectissimis nobis in Christo Decano, Canonicis, & Capitulo Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Nicolai Civitatis Alicanti nostræ Orioleosis Diœcesis salutem in Domino sempiternam.

Quos labores, ac molestias vestra caussa pertulerimus, ut Apostolicas Literas Sanctissimi Domini nostri Clementis Divina providentia Papæ VIII. exsecutioni mandaremus, vosmetipsi, nostri filii dilectissimi, qui nos variis hominum impedimentis, veluti ingruentium tempestatum fluctibus involutos, & quasi in agone, & palæstra viriliter decertantes vidistis, pro nostræ Ecclesiæ, & hujs Urbis salute, ac dignitate. Neque enim umquam curæ, & acerbitates, quas libentissime pro Christo Domino tulimus, nostram potuerunt labefactare, dejicere, aut perturbare constantiam, aut nostrum animum jam primum Deo addictum, a consilio dimovere, ut hujus nostræ amplificandæ, & ornandæ Ecclesiæ studium abjiceremus; sperantes vos tamquam generosos, ac nobiles filios cordis nostri, eandem in Religione propaganda

ganda sequuturos esse virtutem, quæ vos, & Deo dignos, & populo illustres, & virtutum candore conspicuos efficiat. Quæ spes ita animum nostrum consolatur, & erigit, ut confidamus in Domino, qui nos a tot laburum, difficultatum, & molestiarum quasi turbine, ac concitata procella eripuit; eundem vobis nova ista dignitate exornatis propitium semper, & benignum affuturum, effecturumque breviter, ut tamquam Seniores populi, ac vere Presbyteri, modestiæ, gravitatis, decoris, integritatis, continentiæ, Christianarumque virtutum exemplar, omnium oculis præbeatis; & in commune hujus Civitatis præsidium, ita continuis orationibus, & precibus vigiletis, ut summa in ea ad felicitatem bona succedant. Quod erit facilius factu, si memores fitis Apostolorum, ac Patrum nostrorum, Ecclesiarum Principum, qui abjecto omni sæculari studio, maximis laboribus, periculisque perfuncti, soli virtuti studebant, solam pietatem sectabantur, ut sibi creditos populos ad verum Dei cultum, & Religionem, & charitatem erigerent: *Mementote* (inquit Apostolus ad Hebr. 13. ℣ 7.) *Præpositorum vestrorum, qui vobis loquuti sunt verbum Dei*; qui in agone decertarunt, qui maximas angustias sustinuerunt, qui non aerem verberantes dimicarunt, sed confortati in gratia Domini nostri Jesu Christi, tamquam boni milites laborarunt, & in omne opus perfectum excreverunt, ut illius oculis, ac spectaculo placerent, qui eos ad Ecclesiasticum munus elegerat. Quæ omnia cum in vobis optemus, & exposcamus ex animo, ne quid tandem nostræ in vos pietatis defuisse videatur; has Constitutiones, & ordinationes pro felici Ecclesiæ Collegiatæ gubernatione, pro cultus Divini incremento, pro morum reformatione, vobis proponimus, ut facilius Religioni, muneri, obsequio, & hujus Ecclesiæ decori, & dignitati consulamus.

Igitur qui novo munere, & dignitate exornati, Divino ministerio, & cultui addicuntur, in primis maxime curare debent, ut ea exsequantur, quæ ad suum munus, & officium pertinent. Quamobrem Decanus, Cantor, Sacrista, & Canonici nostræ Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Nicolai in id potissimum pervigilent, & in eam maxime curam incumbant, ut Divinus cultus in dies augeatur, sacra Officia debite ministrentur, & ex dignitate loci, & temporis Dei obsequia, & Sacrificia pie, & religiose peragantur.

Nam cum nihil magis deceat inferiores, quam debitus cultus, & observantia erga Majores, & Superiores suos, quorum exemplo, & auctoritate gubernantur; propterea debent, & tenentur omnes Dignitates, atque Canonici hujus Ecclesiæ Collegiatæ, nostris præceptis, & mandatis omnino parere, nobisque cultum, obsequium, reverentiam, & obedientiam præstare, quæ de jure, & consuetudine præscribuntur.

Et quoniam hæc Ecclesia Collegiata S. Nicolai, aliquo privilegio particulari munita non est, nec a visitatione, jurisdictione, & nostra punitione libera, & exempta, sed in omnibus nobis pareat, subjectaque sit, & caussæ omnes criminales a nobis, & nostro Vicario Generali dumtaxat diffiniendæ, & omnino terminandæ sint; volumus, ne posthac aliquis ex Dignitatibus, & Canonicis audeat, vel præsumat se ipsum in hujusmodi negotiis, & caussis disceptandis, & determinandis ingerere, aut quovis quæsito colore immiscere; cum, & Sacrosancti Concilii Tridentini declarationibus contrarium sit, & majorum consuetudini, & morum reformationi repugnet.

Cum in omnibus Ecclesiis Collegiatis totius Hispaniæ, tam Horis diurnis, quam nocturnis, diligens Deo bonorum omnium auctori famulatus exhibeatur; constituimus, ut posthac in Ecclesia Collegiata S. Nicolai matutinale Officium media nocte decantetur, & in eo ea portio interessentibus distribuatur, quæ pro temporis, & reddituum opportunitate a nobis fuerit designata. Pari ratione jubemus, ut Horæ diurnæ pia, ac solenniter celebrentur pro temporis ratione in Breviario Romano præscripta. Ut vero Virginem Mariam Sanctissimam Parentem nostram, propitiam, & nobis magis addictam habeamus; volumus, ut posthac ejus Officium parvum, quod appellant, in singulis Horis, nocturnis, & diurnis, recitetur in Choro, eo modo, studio, & tempore, quo ad finem Breviarii Romani præscribitur.

Singulis etiam diebus non impeditis, post Primam, quæ congruenti tempore recitanda est, statim Defunctorum Missa dicatur; qua peracta, habita Processione intra Ecclesiam, quatuor ad minus Responsoria ad animarum fidelium suffragium, & auxilium decantentur.

Nullus præterea, tam Canonicorum, quam Clericorum, dictam Processionem comitari desistat, nisi necessario, & legitima ex caussa fuerit impeditus; alioquin dimidia distributionis parte multetur; crescente vero contumacia, in totum distributionibus privetur, quæ aliis interessentibus accrescant.

Singulis quoque diebus non impeditis, ut animarum fidelium defunctorum saluti, & suffragiis consulatur, finito Completorio, Nocturnum Defunctorum illius diei decantetur in Choro, assignata portione congrua, interessentibus, prout reddituum, & temporis ratio patietur.

In reliquis vero, quæ ad Chori, & Officiorum ordinem, dispositionem, & cultum spectantia, peragenda erunt; omnino Breviarii, Missalis, & Pontificalis Romani ordo servandus erit, nec ab eis aliqua, vel minima in parte recedendum; cum in hac re a Sanctissimo Domino nostro Pio V. & ejus Successoribus Romanis Pontificibus diligentissime fuerit consultum.

Qui Officio matutinali non interfuerint, ut est usitata nostræ Cathedralis Oriolensis consuetudo, nulla eis, vel occasio, vel caussa, vel infirmitas, vel necessitas suffragari poterit, ut distributiones nocturnas adquirant. Ut vero studiosius Officium nocturnum peragatur, assignamus sexdecim solidos in utraque Ecclesia distribuendos inter eos, qui in Choro respective nocturno tempore residentiam fecerint; ita ut unusquisque Clericorum octo tantum

tum nummos accipiat, nec plures lucrari possit, nec residui aliis propter tenuitatem distributionum accrescant, licet pauciores Clerici interfuerint.

Quod si minime accedant tot Clerici, ut possint prædicti sexdecim solidi in eos distribui, postquam unusquisque interessentium octo nummos receperit, jubemus, ut id quod reliquum fuerit, ad communem Clericorum massam interim aggregetur, donec pro redditouum ratione major summa dividi possit.

Capitulum non habeatur, nisi Missa Conventuali finita, & peractis Vesparis, & Defunctorum Officio; si secus fecerint, distributionibus ejus diei priventur.

Capitulum ad sonum campanæ majoris necessario bis in mense calebrari debet, nempe prima die mensis non impedita, ut ratio ab omnibus Dignitatibus, Canonicis, Presbyteris, atque Ministris exigatur circa Ecclesiæ administrationem, curam, decorem, cæremonias; si silentium in Choro servatum fuerit, si Officia debite peracta, si fortasse aliquis defactus, quod Deus avertat, acciderit.

In loco Capituli singuli modeste admoneri debent, & in eorum negligentias animadverti a Præside Capituli, omni conviciandi remota occasione; ibique corrigi qui in Ecclesia, Choro, Sacristia, vel Processionibus parum modeste adstiterint, vel vociferati fuerint, vel qui se negligentes circa sui muneris curam exhibuerint.

Die etiam decima quinta cujuslibet mensis ad sonitum ejusdem campanæ Capitulum congregetur, ut Syndici, & Procuratores, ac alii, reddituum rationem reddant, videlicet quonam pacto fructus distracti, ac venditi, quæ pecuniæ censui deditæ, quæ lites exortæ, tam apud Judices sæculares, quam Ecclesiasticos, quæ controversiæ, & disceptationes excitatæ fuarint, ut his, & aliis similibus ex consilio Advocatorum provideri possit.

In aliis diebus, nisi cogente necessitate, quæ differri non possit, & nisi hora, & tempore præscripto, Capitulum nequaquam habeatur.

Decanus, vel Præfectus Capituli, vel qui erit antiquior ex Dignitatibus, & Canonicis, absente Decano, literas nomine Capituli, nec scribat, nec sigillo communiat, nec ab aliis redditas aperiat, nisi ex consensu Capituli; subscribant vero saltem duo, vel tres de Capitulo.

Ex majori quoque voto, & deliberatione negotia peragantur, rei tantum veritata perspecta, & abjecto omni contradicendi, & conviciandi animo.

Convocetur vero Capitulum per Nuncium juratum, & deputatum, & Capitularibus die hesterna, vel priusquam congregari debeant, caussa convocationis, si fortasse expedierit, reddatur, ne imparati caussam dicant. Habeatur vero præsente Notario, qui vota omnia in tabulas referre possit.

Secretum Capituli servandum erit medio juramento; cum turpe sit Ecclesiastica negotia in plebis aures evulgari, & a sæcularibus hominibus intelligi. Quamobrem jubemus, ne Capituli, & Ecclesiarum negotia, vel in privatis domibus pertractentur, sed tantum in loco Capitulari ad hoc specialitar deputato. Qui secus fecerint, excommunicationis sententiam incurrant, & a nobis, & nostro Vicario Generali graviter puniantur.

Archivi Præfectus Canonicus sit, qui singulis annis, meritorum habita consideratione, a Capitulo eligatur; penes quem acta, & documenta omnia recondita sint in loco honesto, & tuto Ecclesiæ. Ab eo quicquid actum, gestumque fuerit, tam circa res Ecclesiæ, erectionem, dotationem, gubernationem, redditus, proventus, & fructus, quam circa ingressum singularum personarum de Capitulo, necnon etiam circa Magistratus, qui ad gubernationem Civitatis eligentur, & earum rerum, quæ in Urbe contigerint, fideliter describatur.

Cum pecunia, quæ *pes fixus* dicitur, necessaria sit ad Dei cultum promuvendum, ne temporis necessitate, si desit, studium, & Ecclesiæ ornatus negligatur; propterea volumus, ut donec congrua portio judicio nostro, & Successorum nostrorum, cum consilio Capituli, decernatur, ea summa pecuniarum congregetur, quæ pro temporis necessitate Ministros Ecclesiæ juvare, & fovere possit. Unde volumus, ne defunctorum Canonicorum, vacationis tempore, donec alii defunctorum loco succedant, fructus, & redditus aliis accrescant, nec aliquis de mortia annata tellari possit; sed hoc omne, quodcumque illud fuerit, pedi fixo accumuletur, & aggregatur, donec competenter fuerit Ecclesiæ necessitati consultum.

Et quoniam ea est temporum caritas, & victus egestas, ut nisi Canonici aliqua portione juventur, suo decori satisfacere non possint; propterea, ne vilescat eorum auctoritas, volumus, ne Capitulum funus aliquod publicum comitetur, nisi decem, & sex libræ monetæ Valentinæ Capitulo persolvantur, quæ inter præsentes dividi debeant. Nec aliter Capitulum ad funus ducendum procedat, nisi in tumulandis cadaveribus Canonicorum, quæ ab illorum domibus in suam Ecclesiam gratis deferri debent.

Officiales Canonici in Ecclesia hi eligantur, qui in manibus Capituli jurent, se bene, & fideliter suum munus obituros; Syndicus ad lites tantum, Procurator, qui Capitularium redditus exigat; quod munus per turnum Canonicis competet; duo Judices computi accepti, & expensi, quibus ratio ab aliis exhiberi debet ad finem cujuscumque mensis; ipsi vero in Codice summam conscribant, ut eam singulis annis nobis, vel nostro Visitatori exhibeant: præterea duo Canonici depositarii, vel clavicularii, qui in arca communi, duabus clavibus bene custodita, & in loco munito reposita, pecunias servent; Canonicus qui Missas persolvat, sitque Rationalis utriusque Ecclesiæ, ad quem redditus omnes Presbyterorum, & Clericorum Ecclesiarum S. Nicolai, & S. Mariæ deferantur. Hic duos Clericos sub se habeat respective residentes in utraque Ecclesia, qui redditus colligant, & huic Canonico per singulas hebdomadas rationem reddant. His omnibus Officialibus certum salarium assignetur, prout tempus, & ratio tularit.

Quo-

Quotiescumque agendum erit de interesse Capituli, libera sit penes ipsos Capitulares, cum consensu, & approbatione nostra, & nostrorum successorum, administratio reddituum, & bonorum suorum. Cum vero agetur de interesse Clericorum, videlicet de redditibus, & emolumentis antiquarum mansarum utriusque Ecclesiæ; nimirum de modo distribuendi, & exigendi, aliqui utriusque Parochiæ Clerici advocentur, ut in hujusmodi computis reddendis, & in suis rebus administrandis intersint. Ita ut computum legitimum non habeatur, nisi aliqui Clerici præsentes extiterint.

Singulis annis singuli Libri compacti fiant, singularum administrationum capita, & redditus continentes, ne in uno Libro omnia permixta, & confusa existant; sed in singulis Libris singula distincte habeantur.

Clerici Sancti Nicolai distributiones, & emolumenta omnia lucrabuntur, quæ in Ecclesia S. Mariæ distribui solent, & e converso; ita ut unum omnium Clericorum utriusque Ecclesiæ sit lucrum.

Vestitus Ministrorum Dei decens sit, & ornatus gravis, ut pietatem, & non levitatem redoleat. Quare mullæ sericæ ne fiant, sed ex panno, qui ad Ecclesiasticos ornandos aptior judicetur. Omnes paullo antequam ad Chorum accedant, in Sacrario, seu Sacristia vestiantur, & Bini ad Chorum accedant magna cum modestia, ut Senatus Ecclesiasticus videatur.

Introitu finito in Missa, aut primo Psalmo in Vesperis, aut antequam in Matutinis Invitatorium absolvatur, si Dignitates, Canonici, & alii ingressi Chorum non fuerint, distributionibus illius Horæ mulctentur.

In Choro nullus suum locum deserat, nec hac illac discurrat, nec a Choro discedat, sine Præfecti licentia; si dimidiatum Officium quis deserat, aut in Missæ, & aliorum Officiorum fine præsens non adfuerit, dimidiata portione illius Horæ privetur.

Decani munus erit in Choro, & Processionibus præesse, cuncta prospicere, vigilare in rebus Ecclesiæ, ut ad Episcopum deferat, maxime circa decorem Clericorum; eosque verbo benigne admonere, ut sæcularium consuetudines fugiant; quo die, quave hora Capitulum haberi debeat, cavere, proponere, vota exquirere, præsente Notario numerare, & ex majori parte Capituli sententias diffinire, negotia singulis ex voto Capituli committere, quæ utilitati communi conducent.

Decanus debet celebrare Missas, Nativitatis Domini, Circumcisionis, Epiphaniæ, Purificationis, Feriæ quartæ Cinerum, Dominicæ in Ramis Palmarum, Jovis, & Veneris majoris hebdomadæ, die prima utriusque Paschatis, Corporis Christi, & in Assumptione Beatæ Mariæ Virginis, & Sancti Nicolai.

Cantor, quæ secunda est Dignitas, Chori officium habeat, & in ejus celebrationis ordine servando studeat diligenter, & absente Decano, silentium in Choro jubeat, ac imperet, Libros evolvi, & aperiri præcipiat, antequam Officium inchoetur, tum etiam diligenter in armario bene munito servari curet.

Subcantorem suo salario, pro reddituum ratione, alere debet, pueros Chori gubernare, & eligere cum consensu Capituli, eosque qua decet pietate, & maturitate regere, ne privatis Missis desint, sed debito tempore Choro inserviant.

Jubebit quoque, ut Magister Cappellæ singulis diebus cantum doceat, & exerceat, & ut tibicines id etiam faciant. In quam rem maxime incumbet, ne illi tanto huic bono desint.

Cantor singulis hebdomadis tabulam in Choro constituat, in qua Officii ordo, & Anniversaria, tum nomina eorum, qui celebraturi sunt, & Cappas gestaturi, describantur.

Missas has decantabit, in galli cantu, & in singulis secundis Festis utriusque Paschatis, S. Stephani, omnium Sanctorum, & omnium Defunctorum; in omnibus Dominicis Adventus, in Festivitate S. Joannis Baptistæ, S. Petri, & Dedicationis Ecclesiæ, S. Josephi, in Sancti Nicolai translatione, & Sabbatho sancto.

Sacrista, seu Thesaurarius curabit Altarium decorem, ut nitidæ sint Mappæ, Purificatoria, ornamenta decentia, & culta, Sacerdotales vestes pro tempore suis coloribus congruentes Ministris præbeantur; auri, & argenti supellectilium totius Ecclesiæ curationem habeat.

Inventarium rerum omnium Sacristiæ singulis annis faciat, præsentibus duobus de Capitulo, vel factum comprobet; si quid de novo factum, vel immutatum ad Templi ornatum fuerit, describat, addatque Inventario; si quid etiam tempore perierit, pariter quoque animadvertat, & de iis Episcopo, vel ejus Vicario rationem reddat.

Singulis diebus, antequam Officium inchoetur, teneatur accedere primum ad Sacristiam, ut ea jubeat, quæ pro sui conscientia opportuna ad cultum Divinum judicabit. Mox exploret, ac videat Altaria, an recte omnia, & decenter culta sint, & ornata. Campanæ ejus auctoritate, & ordine, de consensu Capituli, hora competenti pulsentur.

Sacrista, seu Thesaurarius, duos minores Sacristas eligat, & ab his fidejussionem, & cautionem recipiat.

Missas celebrabit omnibus tertiis Festivitatibus Natalis, & Paschatum, in omnibus Dominicis Quadragesimæ, in Festivitatibus Beatæ Mariæ, & Apostolorum.

In ceteris vero Dominicis, & festivis diebus duplicibus, semiduplicibus, ac simplicibus, & a Sabbatho ante Dominicam in Passione, usque ad Feriam quintam majoris hebdomadæ exclusive, & in Rogationibus, reliqui Canonici per turnum Missas celebrabunt.

Qui vero celebraturi sunt, a primis Vesperis Officium inchoare debent; & si ignorant Ecclesiasticum cantum, aut in eo exercitati non fuerint, emolumenta, quæ ex Capparum gestatione colliguntur, minime participent.

Clerici, qui admittendi sunt ad Ecclesiás, cantare discant intra tres menses; alioquin distributionibus quotidianis priventur.

Tribus diebus festivis cujuscumque Paschatis Canonici, si absfuerint, portionam, aut distributiones lucrari, seu solatium, ut dicitur, capere non poterunt. Die etiam Sacratissimi Corporis Domini nostri Jesu Christi una cum tota Octava, etiam si antea præsentes fuerint, si tamen prædictis diebus in Ecclesia non interfuerint; vacatio, seu solatium ipsis non suffragetur, ut emolumenta lucrari possint. A die Sabbathi ante Dominicam in Passione usque ad Dominicam in Albis inclusiva, ab Ecclesia abesse non possunt; si fecerint, solatio, & fructibus illius temporis privandi erunt. Omnibus etiam diebus Dominicis, & festivis colendis, illi ad solatium lucrandum admitti non debent, qui in Civitate cum sint, Horis Canonicis, & Divinis officiis non interfunt.

In diebus a nobis statutis, in quibus necessario Capitulum haberi debet; qui solatio, seu muneris vacatione frui voluerint, si extiterint in Urbe, ad Capitulum tenentur accedere; aliter distribotionibus, & solatio ejus diei careant.

In hisce diebus, in quibus Processiones publicæ habendæ sunt, nullus ad muneris vacationem, seu solatium admittatur; sed Processionibus interesse debet, etiam si alio extra Urbem se conferre cogatur. Idemque observandum erit in die Assumptionis, & Conceptionis iotegerrimæ Virginis.

Tempore vero absentiæ pluras quam tres Canonici ab Ecclesia abesse non possint. Interpellatis tamen diebus, & non in præcipuis anni Festivitatibus, a Chori, & Ecclesiæ servitio recedere poterunt; si secus faciant, pro temporis jactura distributionibus, & portiona priventur.

Post adeptam Canonicatus, vel Dignitatis possessionem, nullus per sex integros, & continuos menses ab Ecclesiæ residentia abesse potest; alioquin si aliquem intermiserit diem, tota massa privetur, & iterum eandem per ses alios integros menses inchoet residentiam.

Absens ab Ecclesia par duos menses habere potest solatium, seu lucrari distributiones quotidianas, non tamen funerarias, & quæ personalem assistentiam requirunt.

Canonicus negotiorum Præpositus deferat, & denunciet decimaquinta die cujuslibet mensis Capitulo statum omnium negotiorum, quæ tractantur; & animadvertat, ac certioras reddat de his omnibus, quæ sibi videbuntur, Syndicos, & Procuratores negotia gerentes, ut facilius Eccia sæ litibus consulatur.

Pœnitentiarius singulis diebus, tempore opportuno, in publico loco sedeat, ibique exspectet pœnitentes, casuumque conscientiæ Summas a Viris doctis, timoratis, ac probatæ vitæ, & conscientiæ integritate, & doctrinæ severitate florantibus elaboratas, assiduo voivat, & attentis oculis, & animo perlegat, atque percurrat, non sine observatione, ut pœnitentibus ad ipsum accedentibus, in his, quæ dubitaverint, de jure respondeat.

Canonicus concionator in omnibus Dominicis Adventus, & Quadragesimæ, & in aliis festivis diebus, in quibus concionatores defuerint, ad populum conciones habeat.

Canonicus sacrarum litararum intarpres casus conscientiæ legat, & doceat, vel eas lectiones babeat, quas vel nos, vel successores nostri assignaverint. Subsequenti vero tempora, ubi se obtularit occasio, ea aliqua, vel Præstimoniorum, vel Beneficiorum vacatione, Concionatori, & Lectori aliquid amplius adjungatur, prout nos, vel nostri successores consonum judicaverint.

Atque ut omnia debito ordine peragantur, sit Clericus punctator, qui medio juramento in manibus nostri Vicarii præstito, absentes, & in quacumque Hora non interessentes, describat, ac notet; ut ad finem mensis constare possit, quæ quisque Canonicorum, & Clericorum lucra perceperit.

Hebdomadariorum duo per singulas hebdomadas Sacramenta ministrent, alii duo Choro, consuetis Horis intersint, ibique Officia omnia suo tempore inchoent, Missas sibi assignatas celabrent. Quod fiat per turnum, ne Sacramentorum ministratio, & Chori Officium negligatur. Tempore vero Quadragesimæ omnes Hebdomadarii, si necessitas urgeat, Sacramentorum, & animarum curæ invigileot. Chori vero administratio, & functio aliis Clericis, eogente Hebdomadariorum necessaria absentia, committatur.

Ut vero grati animi significationem Philippo III. Regi nostro Catholico, ac Maximo exhibere possimus, com eo adnitente hæc Ecclesia Collegiata Sancti Nicolai suum splendorem fuerit assequuta, perpetuis futuris temporibus constituimus, atque jubemus, ut singulis totius anni diebus ultima Missa, quæ undecima dicitur, in Altari majori pro illius salute, incolumitate, prosperitate, & suorum Regnorum felicissimo incremento, & dignitate recitetur; ne tanto huic debito, ac beneficio, quo Regi nostro potentissimo addicti sumus, aliqua in re defuissa videamur.

Hæ itaque sunt Constitutiones, & ordinationes, dilectissimi filii, quas necessarias judicavimus ad hujus Ecclesiæ Collegiatæ S. Nicolai ornatum, & cultum Divinum non modo conservandum, sad in dies etiam augendum, & propagandum, ad vestrarum animarum, & totius populi salutem, ad commune omnium decus, & dignitatem. Has præstito juramento ta ad unguem observare, & studiose curare debatis, ut ab aliis diligantissima observentur; in, ut nulli Dignitatis, vel Canonicatus possessio in posterum tradi possit, quin prius juramentum amiserit, sa pro sua virili parta his Constitutionibus, & observationibus perpetuo obtemperaturom. Curabitis præterea, ut eædam omnes Constitutiones, & ordinationes in Libro optima compacto fideliter conscribantur, qui in archivo nostræ Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Nicolai, ad perpetuam memoriam, & futurorum sæculorum recordationem, debitumque Ecclesiæ regimen, servari, & custodiri debet. Contendite ergo, filii charissimi, ei placere, qui & no-

& nostras conscientias intuetur, & suis oculis cuncta perlustrat; ut eum pie, & sancte pro vestra virili parte hujus Ecclesiæ curis, & laboribus fueritis perfuncti; tandem ab eo præmium assequi possitis, qui nunc virtutem ad merendum, & ad egregie decertandum confert. Valete in Domino. In Civitate Alicanti 12. Kalend. Augusti, anno Domini, ac Redemptionis nostri 1600. Pontificatus Sanctissimi D.N.Clementis Divina providentia Papæ VIII. anno nono, regnante Philippo III. Hispaniarum, & Indiarum Rege nostro potentissimo, Catholico, Maximo, Regnorum ejus anno II. & Consecrationis nostræ anno XV.

Josephus Stephanus Episcopus Oriolanus.

De mandato dicti Reverendissimi Domini mei Episcopi.

Antonius Tarì Notarius, & Scriba Apostolicus.

Literæ Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini Hieronymi Cardinalis Matthæji, ad Reverendissimum Dominum Josephum Stephanum Episcopum Oriolanum transmissæ, de Synodi Diœcesanæ celebratione.

Reverendissime Domine uti Frater.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum sæpius consulta respondit, licere Episcopo, ad eumque pertinere cogere Synodum Diœcesanam absque consensu, & consilio Capituli. In ea autem Constitutiones eundem Episcopum edere, & promulgare posse absque consensu, & approbatione Cleri; debere tamen requirere consilium Capituli, tametsi illud sequi non teneatur, præterquam in quibusdam casibus a Jure expressis. Quæ Amplitudini tuæ, in Synodi celebrationem incumbenti, ideirco significare voluimus, ut ex Patrum sententia quid sibi liceat, quantaque hac in re sit ejus facultas, agnoscens, impedimentis omnibus sublatis, Synodum celebret, & absolvat, ex qua plurimum utilitatis ad animas sibi creditas perventurum speramus; quippe qui Pastoralem ejus sollicitudinem, acremque zelum, & solertiam, ac sacrarum literarum cognitionem, qua eminet, optime compertam habemus. Deus Amplitudinem tuam incolumem servet. Romæ die 17. Maji 1599.

Amplitudinis tuæ Reverendissimæ uti Frater studiosus.

Hieronymus Cardinalis Matthæjus.

D E C L A R A T I O

Illustrissimorum DD. Cardinalium Congregationis sacrorum Rituum, posse Episcopum Chrisma extra Ecclesiam Cathedralem consecrare.

Etsi deceret Episcopum, in majori præsertim hebdomada, quum Chrismatis, Catechumenorum, & infirmorum Olea consecrantur, in Cathedrali Ecclesia residere; tamen si eo tempore ab Ecclesia Cathedrali abfuerit, posse hujusmodi Olea in alia Ecclesia suæ Diœcesis benedicere, & consecrare, debitis cæremoniis adhibitis, respondit Congregatio sacrorum Rituum ad supplicem Libellum R. P. D. Episcopi Oriolensis die 17. Novembris 1600.

Alphonsus Cardinalis Gesualdus,

Alexander Gratianus Auditor pro Secretario Congregationis.

Literæ Illustriss. ac Reverendiss. D. Cardinalis Matthæji, ad Reverendiss. D. Josephum Stephanum Episcopum Oriolanum transmissæ, de visitatione fabricæ minoris, vel quintæ domus.

Perillustris, ac Reverendiss. Domine uti Frater.

Jus visitandi fabricam minoris, vel quintæ domus istius Diœcesis, ab ejusque administratoribus rationem administrationis exigendi, ad Amplitudinem tuam pertinere, indubii Juris est, præsertim novissimi Tridentini Concilii. Cui plane Juri, fel. mem. Gregorium XIII. literis in forma Brevis, die 6. Septembris 1578. a se datis, quibus Capitulo Oriolensi jus administrandi, ac vindicandi, expendendique in fabricæ utilitatem illius redditus, absque Ordinarii licentia tribuit, nihil omnino detraxisse putant Illustrissimi Patres Tridentini Concilii Sanctissimi Domini nostri auctoritate interpretes. Quod id sibi significatum voluerunt, ne facultate tibi ex Concilii Decretis competenti, nec dictis literis abrogata, aut imminuta uti libere possis, sed ea libertate, quæ Legum, & Canonum est constricta vinculis. Deus Amplitudinem tuam incolumem servet. Romæ die 17. Novembris anno 1601.

Amplitudinis tuæ Perillustris, ac Reverendissimæ uti Frater,

Hieronymus Card. Matthæjus.

Et ✠ ego Jacobus Ferrandez Presbyter Orielen. publicus Apostolica auctoritate Notarius, & Scriba Curiæ Ecclesiasticæ Oriolen. fidem publicam facio, & attestor, hæc tria exemplaria, sive transumpta superius contenta, & typis impressa trium literarum, sive declarationem ad Perillustrem, & Reverendissimum Dominum meum Josephum Stephanum, Dei, & Sedis Apostolicæ gratia Episcopum Oriolanum, transmissarum, quarum prima est Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini Hieronymi Cardinalis Matthæji, Romæ die decima septima mensis Maji anno Domini 1599 in qua affirmat, Illustrissimos Dominos Cardinales sacri Concilii Tridentini interpretes declarasse, licere Episcopo, ad eumque pertinere, cogere Synodum Diœcesanam absque consensu, & consilio Capituli, posseque etiam in ea Constitutiones edere, & promulgare absque consensu, & approbatione Cleri, debere tamen requirere consilium Capituli, etsi illud sequi non teneatur, præterquam in quibusdam casibus a Jure expressis. Secunda vero est Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini Alphonsi Cardinalis Gesualdi, data die 17. Novembris 1600. in qua affirmat, Illustrissimos, ac Reverendissimos Dominos Cardinales Congregationis sacrorum Rituum declarasse, posse Episcopum, si a Cathedrali abfuerit, in qualibet Ecclesia suæ Episcopatus

Chrismatis, Catechumenorum, & infirmorum Olea consecrare. Tertia vero, & ultima est dicti Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini Hieronymi Cardinalis Mattheji, data Romæ die 27. Novembris 1601. in qua affirmat, posse dictum Dominum Episcopum Oriolanum visitare fabricam minoris, vel quinctæ domus; prædicta, itaq ue, prædictarum trium literarum exemplaria, sive transumpta, a suis originalibus registris, penes dictum Dominum Episcopum Oriolanum existentibus, fideliter, nec apice quidem immutata, fuisse translata, & transcripta. In quorum omnium, & singulorem fidem, hic me subscripsi, ac meum solitum, consuetum apposui signum requisitus.

Jacubus Fernandez Presbytes, Notarius, & Scriba Apostolicus.

ELOGIUM ILLUSTRISSIMI DOMINI JOSEPHI STEPHANI

EPISCOPI ORIOLENSIS, ET HUJUS SYNODI PRÆSIDIS.

Ex Cl. Viro D. Nicolao Antonio, in Biblioth. Hisp. Tom. 1. p. 625.

Josephus Stephanus, vulgo Esteve, Valentinus, cum ex patria, omnibus ibi disciplinis jam imbutus, ad hæc forma insigni commendatus, Romam migrasset, in ore omnium, & admiratione fuit, dum & Legatorum Regiorum nomine nonnunquam ad Purpuratorum Patrum Senatum, atque adeo Senatus apicem Xystum V. Papam, verba pro dignitate faceret, ab hoc scilicet Vestani Episcopatus infulis decoratus; cum alterum, atque alterum eo jam tempore circa Pontificiam Majestatem, ac potestatem Opus foras magno plausu dedisset. Ante hoc tempus (quod ille ait in Commentario de Bello sacro) *Philosophiam publice fuerat in Senarum Urbe professus, & Canonicum in Segobricensi Ecclesia, ana & operarum illius Magistrum egerat; a quibus muneribus se in* De potestate coactiva Summi Pontificis *Libris appellat. Valentinæ quoque Ecclesiæ Decanus, indeque 12. Januarii 1594. Oriolanus Antistes (* Civitas Origuela *vulgo in Valentiæ Regno est haud ignobilis) renunciatur. Hoc munere auctus, antiquis illustrandis Ecclesiæ Patribus serio intendit animum quædamque monumenta in vulgus emisit. quæ nullis nec scitantur; alia, si mors non intercessisset, æque docta, & utilia depromturus. Elenchus Operum hic est.*

De Adoratione Pontificum, pedum osculatione, gestatione, & coronatione. *Romæ* 1579 *In* 8. *Venetiisque eodem anno, & Coloniæ.*

De potestate coactiva, quam Romanus Pontifex exercet in negotia secularia. Liber primus, *ex tribus scilicet, quos argumento destinaverat, ad Xystum V. Pont. Max. Romæ* 1586. *in* 4.

De Episcopi in tempestate officio. Epistola ad Thomam Cardinalem Cajatanum.

Sacri Rosaris B. Mariæ Virginis ab Hæreticorum calumniis defensio, una cum Mysteriis, & Bullis Romanorum Pontificum. Romæ apud Dominicum Bassam 1584. *in* 4.

Oratio habita Romæ nomine Joannis Fernandez de Velasco, Regis Catholici Oratoris ad Xystum V. Romanum Pontificem, anno 1586. *quam Bibliothecæ Auctor laudat, atque editam vidimus.*

Italice præfefert Stphani nostri nuncupationem Liber ita inscriptus.

Indulgenze della Vergine. *Venetiis apud Bernardum Giunti* 1587. *in* 4. *Quam credo versionem esse Latini Libri* De Rosario Deiparæ.

Hæc Romæ. Quæ sequuntur in Hispania publicavit.

De Bello Sacco, Religionis caussa suscepto; ad Libros Machabæorum Commentarii. *Clementi VIII. Pont. Max. nuncupati. Prodiit nempe primus Tomus dumtaxat, hoc est ad priora quatuor primi Libri capita. Oriolæ in Palatio Episcopali* 1603. *in* 4.

De Dignitate, & præeminentia Presbyterorum. *Valentiæ in* 4.

De unica Religione disputatio, ad vetus dictum: *Solus populi supremu lex esto.* Ad Philippum III. Hispaniarum Regem Catholicum.

In caussa Henrici Borbonii ad Episcopos, & Presbyteros, cæterosque Catholichos Regni Francorum, Parænesis. *Valentiæ typis Mey* 1590. *in* 4. *Antuerpiæ* 1591. *in* 8. *Interrupit mors Opus, quo nihil in eo genere accuratius lectum iri fecerat doctis hominibus, doctus ipse atque eruditissimus, solidam spem, scilicet.*

Lexicon Ecclesiasticum vocum, phrasium, ac rituum veteris Ecclesiæ Catholicæ, *a* Græcis Latinisque Patribus.

Summarium *quoque*, De antiquis Valantini Regni Episcopis, *laudare solet Gaspar Escolanus in ejusdem Regni historia.*

Denatum scimus ante diem 10 *Novembris anno* 1604. *quo die habuit in Ecclesia Oriolensi sponso viduata successorem Andream Alborrazinensem Episcopum.*

CON-

CONCILIUM III PROVINCIALE LIMANUM,

Quod Clemente VIII. Romano Pontifice, & Philippo III. Hispaniarum Rege, novi Orbis Domino, celebravit

Beatus Toribus in Civitate Lima, anno Domini 1601.

Non est, quod ex annorum periodo quispiam hic in limine Toribium Archiepiscopum reprehendendum suspicetur; quasi ut minus justus deesset officio, vel charitate minutus non provideret Pastor gregi, vel majorum Decreta negligens, neque Concilii Tridentini praecepto parens, Concilium Provinciale post triennium a proximo antecedenti celebraverit, vel saltem Gregorii XIII. Pontificis, indulto usus, septennii terminum observarit; quia Vir alioquin observantissimus, Concilium istud ab anno 1595. in annum 1601. toto de ennio distulerit; quoniam ratio, quae in Concilii Tridentini Decreto cum Toribio dispensandum, & indultum concedendum suasit Pontifici Gregorio, eadem obstitit, ut neutrum servaretur hac vice, nempe necessitas non habens legem. Toribius enim servato septennii tempore Concilium indixit in quintum diem Martii anni 1591. & simul indictionis literas ad omnes Episcopos sibi Suffraganeos misit; quo termino transacto, nullus Episcoporum comparuit, tanta est itinerum in ea regione difficultas, & longitudo, maximis periculis expositorum, ut in primo Libro nostri Novi Mundi declaravimus; unus etiam dum se itineri accingeret, abiit, & alius morbo detentus, quo eum etiam obiisse suspicor, se excusavit. Exspectavit ergo patienter, etsi dolenter, Archiepiscopus, & novas literas indictionis expedivit, donec tertio post primum terminum anno accedentibus tantum duobus Episcopis, Quitensi, & Panamensi, omnibus visum est, Concilium non amplius in spem adventus aliorum differendum esse, atque idipsum sequenti ipsorum Decreto declaratum est; unde reddita ratione dilationis, omnis negligentiae suspicio, vel querela cessat. D. Franc. Ant. Monsalvo.

D E C R E T U M   P R Æ P A R A T O R I U M.

In Civitate Regum undecima die mensis Aprilis, anni 1601. congregati simul in Aula Archiepiscopali, videlicet, Illustrissimus D. Toribius Alphonsus Mogrovexus Archiepiscopus hujus Civitatis, & Reverendissimus Dominus Magister D. Fr. Ludovicus Lopez Episcopus Quitensis, & Reverendissimus Dominus Doctor D. Antonius Calderon Episcopus Panamensis; attendentes, quod secundum dispositionem sacri Concilii [a] Tridentini, & Brevia Summi Pontificis, Praelati, Episcopi comprovinciales universae hujus Provinciae fuerint convocati per duas convocatorias expeditas ad omnes Episcopos, & quod Reverendissimus Episcopus Paragusyanus volens adesse, & venire ad celebrationem dicti Concilii Provincialis e vita decesserit, & Reverendissimus Tucumanensis D. Ferdinandus de Trejo Sanabria, accinctus ad veniendum ad dictum Concilium inciderit in morbum dysenteriae, cum fluxu sanguinis, cum quo si se itineri commisisset, periclitaretur ejus vita, quemadmodum per ipsius nuncios, & literas, quae praesentatae fuerunt, apparuit; & re communicata cum viris doctis, & cognito quid in aliis praeteritis Conciliis actum sit, & expectato completo termino convocatoriae, qui fuit decima quinta dies Martii anni 1598. usque ad praesentem diem dati hujus, qui est undecimus mensis Aprilis anni 1601. & non habentes notitiam, quod ullus absentium esset venturus, aut venerit, ac desiderantes debitam executionem dare celebrationi dicti Concilii Provincialis; convocati juxta dispositionem sacri Concilii Tridentini, & Brevium Apostolicorum, & Schedularum Domini nostri Regis, dixerunt quod per viam maxime expedientem, & quantum permittunt Jura, declarabant, & declararunt, quod se constituebant, & constituerunt legitimos ad inchoandum, prosequendum, & absolvendum dictum Concilium, & in eo ordinandum, ac decernendum cetera omnia, quae Conciliis Provincialibus legitimis concedunt Jura, & laudabiles consuetudines. Et sic decreverunt, & subscripserunt ad finem dicti Concilii.

Toribius Archiepiscopus Civitatis Regum. Coram nobis, de quo fidem facimus,
Fr. Ludovicus Episcopus Quitensis. *Licentiatus Michael de Salinas.*
Antonius Episcopus Panamensis. *Licentiatus Osorius de Contreras Secret.*

A C T I O   P R I M A

Celebrata in Ecclesia Cathedrali Civitatis Regum, die 2. Aprilis anni 1601.

D E C R E T U M   I.

Declaratur inchoatio Concilii.

Nos D. Toribius Alphonsus Mogroveaus miseratione Divina, & Sanctae Sedis Apostolicae Archiepiscopus Metropolitanus hujus Civitatis Regum Domini nostri Regis Consiliarius, una cum Comprovincialibus Dominis Episcopis, Magistro D. Fr. Ludovico Lopez de Solis, Episcopo Civitatis Sancti Francisci *de Quito*, & Doctore D. Antonio Calderon Episcopo Panamensi, declarat Concilium Provinciale convocatum per nos dictum Archiepiscopum in hac Civitate Regum, die festo Sancti Leonis Papae, qui est undecimus Aprilis, ad honorem, & gloriam Sanctissimae, & individuae Trinitatis, pro felici statu, & reformatione hujus Provinciae, & Ecclesiarum ipsi suffraganearum inchoari, & inchoatum esse.

D E C R E T U M   II.

Hoc sacrum Concilium statuit, ut omnibus in eo praesentibus, & absentibus, tam Reve-

[a] Sess. 24. Cap. 2. *De reform.* Gregor. XIII.

verendissimis Episcopis, quam Procuratoribus Comprovincialibus, cujuscumque status, vel conditionis existant, declaretur, nullum illis praejudicium parare loca in hoc Concilio assignanda; imo potius, quod ipsorum jura, & praerogativae salva, integra, & secura ipsis relinquantur, secundum quod, & eo modo, quo ante hoc Concilium erant, eaque tenebant, & gaudebant illis. Et ad procedendum in eo nominarunt Officiales, Licentiatum Michaelem de Salinas, Provisorem, & Vicarium Generalem hujus Archiepiscopatus, & Licentiatum Franciscum Osorium de Contreras, Provisorem Episcopatus Terrae firmae pro Secretariis ejusdem Concilii, & Licentiatum Melchiorem Ruiz de Bullos pro Fiscali. Et interrogati dicti Reverendissimi, an consentiant his Decretis, & ipsis placeant? dixerunt, & responderunt: *Placent*. Et publicatis illis Decretis, eisque lectis una cum Capite secundo Sess. 24. Concilii Tridentini *De reform*. quod incipit: *Provincialia Concilia*. Et Cap. 1. quod incipit: *Eadem Sacrosancta Synodus*. Et secundo, quod incipit: *Episcopi inferiores*. Sess. 6. *De reform*. Et Cap. 1. quod incipit: *Cum praecepto Divino*. Sess. 23. *De reform*. *De residentia Praelatorum*; & Cap. 2. quod incipit: *Cogit*, Sess. 25. *De reform*. absolutum est hoc Decretum, lectis pariter Canonicis regulis, quarum fit mentio Cap. *Sicut olim*, *De accusationibus*.

DECRETUM III.

De professione Fidei.

Statuitur etiam, & praecipitur, quod juxta Decretum sacri Concilii Tridentini Sess. 25. Cap. 2. *De reform*. omnes Episcopi Comprovinciales emittant professionem Fidei, & dicti Concilii, ejus vestigiis inhaerendo, juxta Constitutionem Pii Papae IV. quae incipit; *Injunctum*. Quae professio facta est in forma consueta.

ACTIO SECUNDA

Celebrata in Ecclesia Cathedrali Civitatis Regum, die 17. mensis Aprilis, anno 1601.

DECRETUM I.

De Judicibus Synodalibus.

Secundum quod in sacro Concilio Tridentino provisum est Sess. 25. Cap. 10. *De reform*. hoc sacrum Concilium pro Judicibus, qui cognoscere possint, & cognoscant causas spirituales, & Ecclesiasticas pertinentes ad forum Ecclesiasticum, quae in illis partibus commissae fuerint per summum Pontificem, vel per quemvis Legatum, vel Nuncium, in hoc Archiepiscopatu nominarunt Doctorem D. Petrum Muniz Decanum, Doctorem D. Joannem Velasquez Archidiaconum, Doctorem D. Matthaeum Gonzalez de Paz Scholasticum, Doctorem D. Stephanum Fernandez Voz medianum Cantorem, D Christophorum Medel Thesaurarium, Dignitates hujus Sanctae Ecclesiae Cathedralis Regum. Et in Episcopatu Quitensi Decanum D. Franciscum Galecis, & Archidiaconum Magistrum Joannem de Ovando, & Cantorem D. Georgium Ramirez de Arellano, & Canonicum D. Alphonsum de Aguilar. In Episcopatu Panamensi D. Joannem de Luque Decanum, D. Cyprianum Fernandez de Sea Thesaurarium, Licentiatum D. Alphonsum Armyo Altamirano, Cantorem, Baccalaureum Hernandum Guerrero Canonicum. Et in reliquis Episcopis Suffraganeis per idem Concilium injungitur, ut in suis districtibus nominent personas idoneas ad eundem effectum, conformiter ad sacrum Concilium Tridentinum,

DECRETUM II.

De Testibus Synodalibus.

Ratio, propter quam Sancti Patres juste, & sancte constituerunt, ut singulis annis cogerentur Synodi, fuit, ut in eis tractetur de corrigendis excessibus, & de reformatione, & moderatione morum, utque in eis fiat quod bono regimini animarum, & rerum Episcopatus concernentium expedit. Et ut quod in eisdem Synodis constitueretur, & fieret, cum majori efficacia compleatur, & ad effectum perducatur; statuerunt, ut in singulis Episcopatibus sint, & nominentur Testes Synodales, viri boni, & idonei, qui diligenti studio per universum Archiepiscopatum inquirant, quisque in districtu sibi assignato, quomodo observetur, & compleatur quod in Synodis constitutum, & praeceptum est, Et ut tam sancta institutio fortiatur effectum, nominati sunt Testes sequentes; in hoc Archiepiscopatu Parochi, qui sunt, vel fuerint hujus Sanctae Ecclesiae Cathedralis, & Parochiarum, & Visitatores totius Archiepiscopatus, qui item sunt, vel pro tempore fuerint. In Episcopatu Quitensi etiam Parochi Cathedralis, & Parochiarum, & Visitatores. In Episcopatu Panamensi similiter Parochi Cathedralis, & Visitatores. Et reliquis Episcopis injungitur, ut personas idoneas ad hoc munus in suis Episcopatibus eligant.

DECRETUM III.

Forma Interrogatorii ad Romanum Pontificem mittendi circa promovendos ad Episcopatus, juxta Decretum sacri Concilii Tridentini Sess. 25. Cap. 1. De reformatione.

Imprimis an cognoscant N. & quanto hactenus tempore, & an habeant notitiam Ecclesiae Cathedralis talis loci, in tali Regno?

Item an sciant, an a decem, viginti, vel triginta annis huc usque perpetuo in ea Civitate fuerit, & sit illa Ecclesia Cathedralis, cum titulo, & invocatione Sancti N. & quod in illis diversis temporibus aliqui promoti fuerint ad quatuor, vel quinque Dignitates, & quod earum prima, & magis principalis post Pontificalem sit illa Decani, vel alterius majoris de numero Canonicorum; & an habeat Sacrarium decenter ornatum, & instructum bonis, ac ditibus ornamentis, & amplam, magnamque Dioecesim, cum aliis signis, & insigniis, quae monstrent, & sciant eam notabilem Ecclesiam Cathedralem; & quod hoc fuerit, & sit publica vox, & fama?

Item

Item an sciant, quod in eadem Ecclesia Cathedrali fuerit, & resederit tanquam proprius ejus Episcopus Reverendiss. D. N. & quod fuerit ultimus Episcopus, & Pastor illius, & quod per ipsius mortem jam careat Episcopo, & vacet?

Item si cognoverint, vel notitiam habeant N. & N. parentum N. & incolarum quondam loci N. & an sciant, quod fuerint matrimonio conjuncti, & velati, & quod durante tali matrimonio habuerint, & procreaverint N. tanquam legitimum filium; & an sciant, quod pro legitimo filio fuerit, & sit habitus, & communiter reputatus ab omnibus, qui ipsum cognoscebant?

Item an sciant, quod parentes dicti N. & ipsius majoras fuerint omnes Christiani, & filii puri sanguinis, sine mistione Judæorum, vel Maurorum, & quod non pœnitentiati per officium S. Inquisitionis, & quod fuerint personæ principales Civitatis, aut Oppidi talis regionis, & dictus N. pariter eorum filius?

Item si sciant, quod dictus N. sit ætatis tot annorum, & talibus Ordinibus initiatus, ut constat per testimonia ipsius ordinationis?

Item si sciant, quod idem N. sit graduatus ad talem gradum in tali facultate, ut constat per testimonia ipsius promotionis?

Item an sciant, quod idem N. habuerit Cathedram, officium, vel præbendam in tali loco, vel fuerit Collegialis, Prior, aut Provincialis, vel habuerit alia officia, gubernia, & administrationes, & an illis bene functus fuerit, & an vitam abstractam, laudabilem, & exemplarem duxerit, succurrendo necessitatibus proximorum, illis cum omni charitate compatiendo; & quod sit pacificus, mansuetus, non sequax lucri, nec amicus cumulandi thesauri, sed benignus, sobrius vir, virtuta præditis bene affectus, & virtutum suasor, abstinens, & per omnia temperans, & qui habetur pro devoto servo Dei?

Item an sciant, per quot leucas extenditur districtus Ecclesiæ, & Episcopatus N. ad quem præsentatus est dictus N. & an terra cultilis, vel aspera sit, & quam qualitatem, vel temperiem habeat, & per quot leucas idem Episcopatus ab Archiepiscopatu, cui Suffraganeus est, distet, quotque sint ejus Comprovinciales Suffraganei, per quos celebrari possint Concilia Provincialia?

Item an sciant, quod dictus N. non sit valetudinarius, nec impotens, aut impeditus ad visitandum Episcopatum, & exercenda Pontificalia, nec ætate gravis, ut per hoc se excusare possit, ne exerceat?

Item an sciant, quod idem N. in rebus Indicis peritus sit, & quanto tempore resederit, manserit in illis, & an indigenarum linguam calleat, ut illis prædicare, & sancta Sacramenta, ministrare eosdemque circa ea catechizare, & instruere possit, tam in Sacramento Confirmationis, quam in reliquis?

Item an sciant, quot Beneficia, & Doctrinas habeat Episcopatus, & an in illis desint, vel suppetant Rectores?

Item an sciant, quod omnia prædicta, & eorum singula sint vera, publica, & notoria per publicam vocem, & famam?

D E C R E T U M IV.

Renovatio Concilii Provincialis anni 1508.

Quandoquidem in Concilio Provinciali, quod celebratum fuit in hac Civitate Regum anno jam præterito 1508. multa Decreta sancita fuerint ad reformationem Cleri, statum Ecclesiasticum, Indorum instructionem, & Sacramentorum administrationem; & habeatur veridica relatio, quod in multis partibus non observentur, nec affectu compleantur, & quod ad negotiationes, & contractus Clericorum cum Indis, ludos item, & alias res pertinet, magna fit corruptio, & quod interim, donec reprimantur abusus, & reprobæ, ac perniciosæ consuetudines, quæ revera corruptelæ vocari possunt, non poterit inter Indos fieri fructus, & quoniam animus quo dictum Concilium congregatum, & celebratum est, is fuit, ut in illo statueretur, quod ad obsequium Dei, & spirituale bonum Ecclesiarum hujus Provinciæ, augmentum cultus Divini, conversionem, & instructionem Indorum, morum reformationem, correctionem, & perfectionem Ecclesiastici status; & quia dictum Concilium, ejusque Decreta tanta ponderatione, & consensu sancita sunt, & sua Sanctitas constituit, ordinavit, & præcepit, ut impleantur, & executioni mandentur; præsens Concilium Provinciale statuit, ordinat, & præcipit, ut observentur, & compleantur omnia Decreta dicti Concilii Provincialis anni supradicti, idque inviolabiliter absque diminutione ullius rei, quæ in illis disposita, & provisa est, ut in eisdem continetur, & ut sua Sanctitas ordinat, & præcipit, & ut sua Majestas per schedulas suas Regias ad hoc expeditas, & in eodem Concilio insertas injungit, ac omnes Episcopi Suffraganei hujus Archiepiscopatus monentur, & in Domino obstringuntur, ut recolando obligationem muneris, quod gerunt, Pastorum, & Prælatorum, quorum conscientias dictum Concilium onerat, tanquam qui strictam rationem reddituri sint ovium suæ curæ commissarum, ut servant, & observent, ac servari, & observari faciant, & in suis Ecclesiis publicari, quisque in suo districtu, omnia Decreta dicti Concilii celebrati dicto anno 1583. faciendo, ut in omnibus, & per omnia compleantur, & serventur, ut dictum est, non obstante quacumque consuetudine in contrarium, & quod omnes peculiarem curam in hoc ponant, renovando, ut renovat hoc sacrum Concilium, omnia Decreta dicti Concilii anni 1583. & præcipit, ut servantur, & compleantur, & ad debitam executionem cum effectu perducantur; ita ut in toto fiat quod expedit exonerationi conscientiarum, & obsequio Dei Domini nostri. Præcipit etiam hoc idem sacrum Concilium omnibus Parochis, tam Hispanorum quam Indorum, & omnibus Judicibus Ecclesiasticis, ad quos quoquo modo pertinet, ut ea

penes

se habeant, intra duos menses, postquam in unoquoque Episcopatu publicata fuerint, vel intra aliud tempus, quod Ordinarius in suo Episcopatu assignaverit, sub pœnis ipsis imponendis. Injungitur pariter omnibus Episcopis Suffraganeis, quod cum omni possibili brevitate faciant publicari in suis Episcopatibus hæc Decreta, idemque fiat in Cathedrali hujus Archiepiscopatus, ut perveniat ad omnium notitiam, & nemo prætendat eorum ignorantiam.

D E C R E T U M V.

Omnia Decreta hujus Concilii Provincialis, & eorum quodlibet, subjecta sint censuræ, & correctioni Sanctæ Sedis Apostolicæ.

Ego T. Archiepiscopus Civitatis Regum diffiniens subscripsi.

Ego Fr. Ludovicus Episcopus Quitensis diffiniens subscripsi.

Ego Antonius Episcopus Panamensis diffiniens subscripsi.

In quorum fidem infrascripti Secretarii Concilii subscripsimus.

Ego Licentiatus Michael de Salinas, Regum Provisor, ac Vicarius Generalis, & Concilii Sancti Secretarius.

Ego Licentiatus Franciscus Osorius de Contreras Sancti Concilii Secretarius, Provisor, ac Vicarius Generalis Panamensis.

Testimonia approbationis, & publicationis Concilii.

Quod sacrum Concilium Provinciale absolutum est ad honorem, & gloriam Dei, Domini nostri, die Mercurii sancto, mane, decimo octavo mensis Aprilis hujus anni 1601. & cæremoniis ex præscripto Pontificalis Romani peractis, publicatum est in Ecclesia Cathedrali hujus Civitatis Regum, dictis die, mense, & anno, alta, & intelligibili voce, in pulpito Ecclesiæ per Baccalaureum Joannem de Salazar Clericum Presbyterum, Collectorem hujus sanctæ Ecclesiæ Regum, præsentibus Illustrissimo Domino D. Toribio Alphonso Mogrovexo Archiepiscopo Metropolitano hujus Civitatis Regum, & Domino Magistro D. Fr Ludovico Lopez de Soliz, Episcopo Civitatis Sancti Francisci de Quito, & Domino Doctore D Antonio Calderon, Episcopo Pannamense, Suffraganeis hujus Metropolis. Testibus Doctore Fernando de Guzman, & Licentiato Bartholomæo Menacho, & Christophoro de Leon, Canonicis hujus Sanctæ Ecclesiæ. Et tunc statim dictus D. Archiepiscopus interrogavit dictos Dominos Episcopos Quitensem, & Panamensem: Reverendissimi Patres, placentne vobis hæc Decreta; & responderunt: Placent. Et his dictis, D. Archiepiscopus dissolvit dictum Concilium simul cum dictis DD. Episcopis Quitensi, & Panamensi, dicens: Ite in pace, finitum est Concilium. *Et horum fidem facimus.*

Licentiatus Michael de Salinas Secretarius.

Licentiatus Osorius de Contreras Secretarius.

Ego Licentiatus Joannes de Salazar, Presbyter, Collector Generalis hujus Archiepiscopatus, & Notarius publicus ejusdem, legi, & publicavi Decreta hujus sacri Concilii Provincialis in dicta Sancta Ecclesia, voce alta, & intelligibili, ut supra memoratur, existentibus testibus Doctore Fernando de Guzman, & Licentiato Bartholomæo Menacho, & Christophoro de Leon, Canonicis dictæ hujus Sanctæ Ecclesiæ, & aliis multis personis Ecclesiasticis, & sæcularibus. Et ut de eo constet, subscripsi. In Civitate Regum die 18. Aprilis anni 1601.

Licentiatus Joannes de Salazar Secretarius.

SYNODUS IX. DIOECESANA

Celebrata in Civitate Regum, die 16. mensis Julii, anno 1602.

Exciderunt hic Synodi tres, scilicet anni 1596. 1598. & 1600. *nam celebratas per B. Toribium fuisse tredecim, vel quatuordecim Synodos, & tria Concilia Provincialia, scribit Antonius a Leone Cap. 6. & 9 Vitæ Toribii. Et ipse Archiepiscopus in relatione Visitationis Liminum ad Clementem VIII. Pontificem missa 14. Aprilis anno 1598. apud eundem Antonium a Leone Cap. 6. citata, refert se cum aliis præcedentibus celebrasse Synodum anni* 1596. *quæ cum duabus sequentibus in autographo nostro desunt, & convocasse ad alias servato intervallo biennii juxta indultum Gregorii XIII Censendum est ergo ipsum eas celebrasse, tum ob exactissimam dicti Beati in cæteris vigilantiam, & observantiam talem, ut etiam inter visitandam Diœcesim, ne statuto tempore Synodos omitteret, ipsas in Pagis, vel Oppidulis celebraret; tum propter modum, quo procedit in sequenti initio Synodi anni* 1602. *ubi eodem modo de biennio indulti loquitur, quo solet post celebratam biennio prius præcedentem Synodum, nec ullam mentionem facit alicujus intermissæ Synodi; quod non fecisset, si intermisisset; sicut nec fecit, quando Concilium III. Provinciale usque in decimum annum dilatum fuit. Nam in ejus Decreto præparatorio caussas omnes dilationis exposuit; idem omnino hic facturus, si talis dilatio præcessisset. D. Ant. Montalvo.*

Nos D. Toribius Alphonsus Mogroveius, Divina miseratione, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus horum Regnorum, & Provinciarum Peruviæ, Domini nostri Regis Consiliarius, &c. Obligationi nostræ satisfacere cupientes, Synodum Diœcesanam, juxta sacrum Concilium Tridentinum, singulis annis celebrandi, & juxta diploma Gregorii XIII. felicis recordationis, in quo, speciali gratia, & favore nobis concedit, ut quamdiu viverimus, satisfacere possimus, dictam Synodum singulis biennils celebrando, convocavimus charos Fratres nostros, Decanum, & Capitulum nostræ sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Civitatis Regum, nostrosque Parochos, & Vicarios, cæterasque personas Ecclesiasticas, & sæculares, quæ de

de Jure, vel consuetudine tenentur intervenire, & assistere dictæ Synodo nostri Archiepiscopatus, qui de Jure vocari debeant, cujus Synodi convocatio fuit ad vicesimum sextum diem mensis Junii, anni præsentis 1602. infra Octavam S. Joannis Baptistæ, sub Vesperas S. Leonis Papæ, & Confessoris. In qua Synodo ordinavimus, & statuimus Constitutiones sequentes, quas volumus, & præcipimus observari, & adimpleri, secundum quod, & eo modo, quo in eisdem continentur.

CAPUT I.

Oblationes Defunctorum non fiant fictæ.

Quod in oblationibus, & memoriis, quæ pro defunctis fiunt, non apponantur sacci palearum, nec lagenæ aquæ, vel aliæ res, quæ in specie non compleant

CAPVT II.

Arcana confessionis non curiose inquirenda.

Quod nemo Ecclesiasticus, vel sæcularis immisceat se interrogandis Indis, quid sane porro confessi fuerint, vel inquirendo, aut cognoscendo, cur orent, aut oblationes dent, vel Missas celebrari curent; directe, vel indirecte scire studentes, si illa per viam pœnitentiæ, vel tanquam in confessione iis injuncta faciant.

CAPUT III.

Mendicorum animæ curandæ.

Quod noster Provisor, & Parochi in hac Civitate Regum, cæterique Parochi, & Vicarii nostri Archiepiscopatus, immatriculari faciant pauperes Indos, & mendicos, etiam extraneos, ut confiteantur, & in reliquis obligationi suæ satisfaciant.

CAPUT IV.

Piorum voluntatum exsecutio

Quod Collector Missarum, aliquo moriente, extrahat notam omnium piorum operum, & suffragiorum, quæ defuncti in suis testamentis reliquerint, clausulas authenticas describendo, eamque notam in hac Urbe tradi nostro Provisori, & alibi Vicariis Provinciarum, ut ultimarum voluntatum adimpletio curetur, Et has notas in Libro conscriptas habeat, ut rationes per eas inquirat, conferendo sumptus funerum Parochialium;

CAPUT V.

Ab oblationibus nemo dehortandus.

Quod cum Indi Dominicis, & festivis diebus libere offerunt, nemo Hispanos, vel alius eos impediat, seu directe, vel indirecte perturbet; sed potius eis exponant, quam bonum opus sit eleemosina, eosque ad eam, idque ex animo, & libera voluntate, faciendam excitent.

CAPUT VI.

Profana picturæ a Templis arcenda.

Quod Ecclesiæ profanis gentilium, aliorumve imaginibus non ornentur, vel appendantur in eis ejusmodi picti tapetes.

CAPUT VII.

Hospitalium administratores.

Quod qui in posterum gesserint, vel nunc gerunt curam Hospitalium, vel bonorum eorundem, tam in Indorum, quam in Hispanorum Oppidis; nos eos nominamus eorundem Hospitalium, & bonorum ad ea spectantium administratores. Circa quod, ineundo eum eis rerum rationes, & sumendo ab eis juramentum, quod præstare debent, & circa tempus, quo eam administrationem exerceant, cæteraque his annexa, vel eo concernentia, per Judicas nostros Ecclesiasticos, ad quos pertinebit, observetur Constitutio Clementina: *Quia contingit*, *De relig. dom.* & sacri Concilii Tridentini a Dictique Judices eos pro ejusmodi administratoribus nominabunt, cum visitantur Hospitalia, & eorum bona, ac eorum rationem ab ipsis exigent.

CAPUT VIII.

Mendicatio non licenda.

Quod causa petendi eleemosynas pro Ecclesiis, Confraternitatibus, vel aliis rebus non fiant pacta, vel conventiones locationis cum illis, qui eas petituri sunt, sed ut eædem eleemosynæ petentur, & fiant absque ullo genere scrupuli conscientiæ, vel alio, quod male sonet.

CAPVT IX.

Privatæ divotiones tollantur.

Quod noster Provisor, vel alii nostri Judices Ecclesiastici, nec locum dent, nec ullatenus permittant, ut, vel noctu, vel interdiu, in Vesperis, aut festo die S. Joannis, vel aliis, fiant Altaria in privatis domibus; in hac parte penitus extirpantes consuetudines desuper introducendas, & superstitiones, & offensas, quæ contra Deum fieri possunt, intrantibus in eas domos hominibus larvatis, & alieno amictu transformatis. Nullaque persona Ecclesiastica, vel sæcularis accommodet ornamenta, imagines, vel alias res, ad paranda ejusmodi Altaria. Et Parochi hanc Constitutionem in suis Parochiis publicari facient, ut nemo prætendat ejus ignorantiam.

CAPUT X.

Cautio ad Matrimonia Indorum.

Quod quando Indorum Parochi quempiam juncturi sunt matrimonio, prius inspicient Librum Baptismi, & cum ex eodem Libro non apparuerit, ipsum fuisse baptizatum, fiat, quæ fieri poterit inquisitio de ipsius Baptismo, & in clausula, qua scribetur ejus matrimonium, exprimatur, quomodo de Baptismo constet, cum relatione ad inquisitionem de eo factam, & ad testes, & patrinos, utrosque nominatim exprimendo.

a Sess. 25. *De reform.* C. 8.

CAPUT XI.

Oblationes in die defunctorum.

Quod Parochi Doctrinarum non jubeant Indis, ut ferant oblationes omnium Sanctorum ante diem commamorationis defunctorum, sed in hoc serventur laudabiles consuetudines Ecclesiæ.

CAPUT XII.

De celebratione Missarum.

Quod cum Parochi excesserint [a] circa eleemosynas Missarum, & Confraternitatum, accipiendo plusquam per Constitutiones hujus Archiepiscopatus præscriptum est, vel cogendo ipsos ad acquirendam pecuniam, seu directe, vel indirecte vim ad id inferendo, vel alio modo cogendo, ut eos Missas celebrare faciant; tunc nostri Visitatores, & Vicarii possint revocare, & revocent, cum ipsis expedire videbitur, dictas Confraternitates, & celebrationem illarum Missarum, sive cantentur, sive recitentur, vel jungantur vigiliæ ad liberam voluntatem eorum, qui eas celebrari faciunt, & non ad voluntatem Parochorum.

CAPUT XIII.

De eleemosynis Missarum.

Quod Parochi non compellant Indos, ut eleemosynas Missarum, vel Confraternitatum ipsis dent, non in comestibilibus, piscibus, ovis, lignis, vel aliis rebus; sed quod satisfaciant per eleemosynam pecuniariam, quæ colligitur diebus Dominicis, & festive colendis; nec ipsos cogant ad largitiones, & contributiones inter Indos faciendas, neque quod plures Missas dici curent, quam ex collectis eleemosynis fieri possit.

CAPUT XIV.

De decimariis.

Quod quando decimarii venerint ad colligendas Indorum decimas, ostendant prius scripturas, & sufficientia mandata eorum, qui ea dare possunt, ad illas decimas obtinendas, eaque præsentent Parocho, qui in dicta collectione illis assistet.

CAPUT XV.

Visitatores examinent sententias latas per Judices.

Quod Visitatores, a Vicariis, & Judicibus Ecclesiasticis exigant rationem processuum, quos fulminaverint, & sententiarum, quas tulerint.

CAPUT XVI.

Acta secum ferant.

Quod Visitatores secum deferant acta Visitationum, inquisitionum, & sententiarum, quæ compacta fuerint; ut videatur, an relnciderint in delicta, & res, de quibus moniti, & instructi sunt.

CAPUT XVII.

Reservatur absolutio fraudantium loca pia.

Quod nobis reservamus absolutionem Correctorum, Oeconomorum, Administratorum, & aliorum quorumcumque Ecclesiasticorum, & sæcularium; exceptis Indis, Mulatis, & Æthiopibus, qui in suis prædiis, & laboritiis insumpserint, vel directe, aut indirecte, per se, vel per interpositas personas, occupata detinent bona fabricarum, Hospitalium, Confraternitatum, Cappellarum, aut piorum locorum, ita quod nullus Sacerdos, absque nostra licentia, illos absulvere possit. Et Visitatores, Vicarii, & Parochi illam Constitutionem publicari faciant, & in eorum notitiam devenire, ad quos partinebit, & etiam Confessariorum, ne quisquam prætendat ignorantiam.

CAPUT XVIII.

Tabacum ante communionem nemo sumat.

Quod [b] personis sæcularibus prohibetur, ne ante communionem, per os, vel nares fumant fumum, aut pulverem tabaci, vel sayræ, etiam sub prætextu medicinæ, quemadmodum Sacerdotibus prius constitutum est.

CAPUT XIX.

Aqua ex Calice laicis ne detur.

Quod cum sæculares communicant, Sacerdotes non porrigant ipsis aquam per Calicem; sed quod in Ecclesia sit aliud vas ad hoc destinatum.

CAPUT XX.

De osculo Altaris.

Quod Sacerdotes dum celebrant, ubi in Rubricis Missalis præscribitur osculum Aræ, non osculentur Calicem loco Altaris, sed in hoc observent Rubricas Missalis novi.

CAPUT XXI.

Pœna Clericorum, qui lucris intendunt.

Quod Visitatores, & Vicarii Oppidorum Hispanicorum, & eorum singuli in solidum, in suo districtu possint amovere, & auferre Fiscales, & Sacristanos, aliosque Ministros Doctrinarum Indicarum, qui se occupaverint in congregandis Chinensibus ad fila torquenda, vel pueris, & aliis Indis ad conficiendas storeas, tuguria, vel ad sationes, aut prædia, aliasve res ab ipsorum cura alienas, & eis inconvenientes; & ipsorum loco collocare alios Dei obsequio idoneos.

CAPUT XXII.

Parochi corporales pœnas non exigant.

Quod Parochi in castigationibus, quas ex præscripto Constitutionum Synodalium Indis infflicturi sunt, nullum corporale damnum, vel detrimentum illis inferant.

CA-

[a] Syn. VII. Diœcef. C. 58. [b] Conc. Limen. anni 1683. Act. 3. C. 24.

C A P U T XXIII.

Potus ex ficubus interdictus.

Quod Judices Eccleſiaſtici, & Parochi non permittant, vel locum dent, ut Indi conficiant potum ex ficubus; nec ut ullus eum vendat.

C A P V T XXIV.

De eleemoſyna Miſſarum.

Quod Sacerdotes una die ab illis, qui Miſſas eo die dici ſibi volunt, non accipiant, niſi eleemoſynam, ſeu pitantiam unius Miſſæ tantum. In quo ipſorum conſcientias oneramus, ultra quod, qui plures acceperint, ſevere caſtigabuntur.

C A P U T XXV.

Cautio matrimoniorum.

Quod caveant Parochi, ne unam perſonam pro alia matrimonio jungant, dum ficte mutant nomina, ad decipiendum in hac parte Parochum; ſed omnem adhibeant diligentiam, & neceſſarias probationes in matrimoniis celebrandis.

C A P V T XXVI.

Officio Sacriſtani.

Quod Sacriſtani maximopere ſtudeant Eccleſiarum, Altarium, aliarumque ſuæ curæ rerum nitori, & munditiei; & Parochos comitentur, cum Sacramenta miniſtrant, & Miſſas dicturos ad induendam ſe juvent. Et noſter Proviſor, ac Judices in tranſgreſſores inquirant.

C A P U T XXVII.

Ut aſſiſtant Sacramenta miniſtrantibus.

Quod quando Parochi exibunt ad miniſtranda Sacramenta Viatici, & Extremæ unctionis, alii, qui eos aſſociantur, incedant cum debita devotione, non diſtracti in diſcurſus, & confabulationes, nec alias res ab eo, quod facere pergunt, alienas.

C A P U T XXVIII.

Viſitatio non relinquatur imperfecta.

Quod Viſitatores, antequam ab Oppidis diſcedant, terminent, & per ſententiam, cum omni poſſibili celeritate, & brevitate, abſolvant cauſas ſibi per ſententiam abſolvere permiſſas; circa Viſitationes, earumque expeditionem, & procurationem, obſervando Decreta ſacri Concilii Tridentini, & noſtri Provincialis [a] anni 1583.

C A P U T XXIX.

De pœnarum impoſitione.

Quod pœnæ tranſgreſſoribus imponendæ, ſint ad arbitrium Judicis, qui cauſſam terminaverit, præter eas, quæ per Conſtitutiones Provinciales determinatæ, & certis delictis inflictæ ſunt.

C A P U T XXX.

Pecuniæ pia cito reponenda.

Quod Adminiſtratores, Oeconomi, cæterique, in quorum poteſtatem deveniet pecunia ad Hoſpitalia, Eccleſias, Confraternitates, Cappellas, & alia loca pia, & Seminarium pertinens, ante tertium diem, poſtquam dictam pecuniam recuperaverint, & in ipſorum poteſtatem pervenerit, ipſam reponant in arcam trium clavium ad hoc deſtinatam. Et quod Confraternitatum Æthiopum, Indorum, & Mulatorum Oeconomi, in quorum poteſtate fuerit illa pecunia, nihil ejus expendant ſine aſſenſu, & licentia noſtri Proviſoris in hac Civitate Regum, & Vicarii, vel Parochi in aliis locis.

C A P U T XXXI.

Sanctiſſimum Sacramentum quo ritu deferendum.

Quod quando defertur Sanctiſſimum Sacramentum, id cum velo, conopeo, cereis accenſis, thuribulo fumigante, Cruce, campanula, Corporalibus, Ara, & Aqua benedicta fiat. Et ſit præparatum Altare, & locus decens, in quo reponatur, & unde miniſtretur infirmo. Et Sacerdos indutus ſit Superpelliceo, Stola, & Mozzetta. Vel quando cætera habere commodum non fuerit, tum Sacerdotes Superpelliceum, & Stolam, aliaque, quæ poterunt, adhibeant.

C A P U T XXXII.

Epiſtolæ figuratis hoſtiis non claudantur.

Quod non fiant hoſtiæ ad Epiſtolas, Crucibus, & Sanctorum Imaginibus, claudendas; neque quiſpiam ejs ad hunc effectum utatur.

C A P U T XXXIII.

Libelli contra Clericos, quando, & quomodo accipiendi.

Libelli ſupplices, qui Viſitatoribus contra Clericos porriguntur, porrigentium nominibus ſubſcripti ſint, nec aliter a Viſitatoribus accipiantur, nec niſi dentur intra terminum viſitationis.

C A P U T XXXIV.

Habeatur cura Clericorum inopum.

Quod adhibeatur cura nominandi Clericos pauperes, & egenos in comitiis funerum; & Miſſæ illis commendentur, aliiſque, qui Eccleſiam frequentant, & eidem inſerviunt.

C A P U T XXXV.

Præjudicia Parochis non fiant.

Quod in Hoſpitalibus, & Monaſteriis Monialium, & Sacellis non ſepeliantur ipſorum Sacellani, vel alia perſona; nec vigilias, aut Miſſas, aut funeralia in eis celebrent, non prius monito ipſorum Parocho. Et nullus ſæcularis efferat corpora ſepelienda ad alias Ecle-

[a] Conc. Limen. anni 1583. Act. 4. C. 1. 2. &c.

clesias, extra ipsorum Parochiam, non prius pariter monito proprio Parocho. Nosterque Provisor, & Judicea contra transgredores procedent.

CAPUT XXXVI.

Sacerdotes non sine bireto ad Aram procedant.

Quod Sacristani, cæterique, quorum erit paramenta præuere Sacerdotibus ad celebranda Sacra, non iis dent, qui non adferent bireta, quibus capita tecti ad Altare procedant.

CAPUT XXXVII.

Ex præscripto Missalis osculanda manus Sacerdotis.

Quod in casibus, in quibus Missale Romanum novum præscribit, ut osculantur Sacerdoti manus, non porrigantur Manipulus, aut Stola, vel Casula ad osculum pro manu excipiendum.

CAPUT XXXVIII.

Funeralium rationes ut excipienda.

Quod Parochorum quispiam alliciat rationibus pro funeralibus reddendis.

CAPUT XXXIX.

Sacristani habitent juxta Templa.

Quod Sacristani degant prope Ecclesias, quarum Sacrarii curam habent, ut ingruentibus necessitatibus præsto sint.

CAPUT XL.

Colores mutandi curam gerant.

Quod Parochi studeant, ut suppetant paramenta diversorum colorum ad celebranda Sacra, prout Missalis novi Rubricæ, pro diversis intra annum temporibus præscribunt.

CAPUT XLI.

Visitatorum Notarii sint Clerici.

Quod Visitatoribus injungitur, ut in visitationibus, quas fecerint, adhibeant Notarios Clericos, & non laicos, cum id poterunt, & quod sint personæ, quæ conveniant.

CAPUT XLII.

Syndicatio Visitatoribus danda.

Quod Visitatoribus constituatur syndicatio officiorum, & munerum, quæ gerent, ubi expedire videbitur, assignando ais terminum competentem.

CAPUT XLIII.

Clerici decimas nec locent, neque conducant.

Quod Parochi Doctrinarum Indorum non locent decimas suarum Doctrinarum, per se, nec per interpositas personas, propter damna spiritualia, corporalia, & temporalia, & occupationes, quæ inde sequi possent, juxta Concilium Provinciale anni 1583. & schedulam Regiæ Majestatis datam Vallis-oleti die 10. Februarii 1597. cæterique Clerici servabunt dispositionem Juris, ne fiant conductores, attendentes ad id, quod in hac materia graves, doctique Viri resolvunt de Clericis locantibus decimae.

CAPUT XLIV.

Declaratio Constitutionum Antistiti reservata.

Quod in dubiis circa hanc, vel alias Synodos per nos celebratas, eorum solutio, & declaratio nobis reservata sit.

CAPUT XLV.

Parochi, & Vicarii habeant Constitutiones.

Quod omnes Indorum, Hispanorumque Parochi, & Vicarii habeant hanc Synodum authenticatam per Bacchalaureum Didacum de Morales, Notarium publicum no .rum, & non per alium quemcumque Notarium, quamvis etiam noster sit, interim dum aliud per nos dispositum non fuerit, intra octo menses primæ publicationis ejusdem Synodi, vel prius, si prius poterunt, sub pœna, quod cum toto rigore Juris, & ad exemplarem demonstrationem contra ipsos procedetur.

CAPUT XLVI.

Potestas delegata eas exsequendi.

Nostris Provisori, Visitatoribus, Vicariis, & Parochis, cæterisque Judicibus Ecclesiasticis, quibus hujus Synodi Constitutiones ordinavimus, & in illa contentum injunximus, licentiam damus, & committimus, vices nostras, ad omne id, & ei annexum, vel ab eo dependens. Et ut Notarios, Fiscalem, & reliquos necessarios Ministros nominent; & ut eum omni Juris severitate procedant, etiam, cum opus fuerit, per censuras; & ad fulminandum caussas in omnibus, quæ per praecedentes Synodos, vel istam illis prohibita non fuerint, quatum de Jure possumus; ita ut in omnibus exoneratur conscientia, ac Deo debitum præstetur obsequium.

CAPUT XLVII.

Examinatores Beneficiorum.

Sacri Generalis Concilii Tridentini &c. *ut in Synodo præcedenti Cap.* 45. in hac Synodo nominamus Examinatores Beneficiorum, & Doctrinarum, Doctorem D. Joannem Velasquez Archidiaconum, Doctorem D. Matthæum Gonzalez de Paz Scholasticum, Doctorem D. Stephanum Fernandez Voz medianum Cantorem, Doctorem Antonium de Molina, Doctorem D. Joannem Diaz de Aguilar, & Licentiatum Bartholomæum Menacho, D. Ferdinandum Guzman, Doctorem Andream Diaz de Albrego, & Canonicum Christophorum Sanchez de Benido, & Licentiatum Joannem Garcés de Andrada Pensionarium, & Beneficiarios Joannem Sanchez da Prado, Joannem de la Roca, Benedictum Fernandez, & Alphonsum Menacho,

nacho, Doctorem Alphonsum de Huerta, & Cathedraticum, qui est, vel fuerit, linguæ generalis in Universitate hujus Civitatis.

CAPUT XLVIII.

Judices Apostolici.

Juxta Decretum sacri Concilii Tridentini &c. *ut in Synodo præcedenti Cap.* 46. Judices Apostolicos nominamus, Doctorem D. Petrum Muñiz Decanum, Doctorem Joannem Velasquez Archidiaconum, Doctorem D. Stephanum Fernandez Voz medianum Cantorem, Doctorem D. Matthæum Gonzalez de Paz Scholasticum, D. Christophorum Medel Thesaurarium, Dignitates nostræ Sanctæ Ecclesiæ hujus Civitatis Regum.

CAPUT XLIX.

Testes Synodales.

Sancti Patres juste, & sancte &c. *ut in Synodo præcedenti Cap. 47. per totum.*

Hortamur proinde, requirimus, & præcipimus omnibus, & quibuscumque personis, Ecclesiasticis, & sæcularibus, existentibus, & habitantibus in hoc nostro Archiepiscopatu, ad quas supradicta pertinebunt, quod a die primæ publicationis Constitutionum huius Synodi, ac deinceps, aas pro talibus Constitutionibus Synodalibus nostri Archiepiscopatus teneant in omnibus, & per omnia, nec earum tenorem, & formam ullatenus excedant. Eosdem admonentes, quod contra transgressores eum tota Juris severitate procedetur, etiam cum opus fuerit, per censuras. Et omnia supradicta providemus, & ordinamus per viam Constitutionum Synodalium, & reformationis, & per omnem aliam meliorem viam, per quam de Jure possumus. Et præcipimus, ut publicentur, & legantur in nostra Sancta Ecclesia Cathedrali, & in reliquis partibus, quibus conveniet; & ut nostri Vicarii faciant eas publicari in suis districtibus, & habeant vim, & vigorem Constitutionum Synodalium, quæ nos illis damus, quantum ad earum validationem requiritur.

Absolutæ fuut illæ Constitutiones ad honorem, & gloriam Dei Domini nostri, die 16. mensis Julii, anno 1602.

Gratis. *T. Archiepiscopus Regum.*

De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis,

Baccalaureus Didacus de Morales.

Indictio futuræ Synodi.

Nos D. Toribius Alphonsus Mogrovexus &c. *ut supra eodem tenore cum Literis convocatoriis Quintæ Synodi, in fine Synodi Quartæ, præterquam quod decima nunc futura Synodus convocetur ad diem 16 mensis Julii, anni 1604 diem triumphi sanctæ Crucis ad Civitatem Regum.* Dat. die 16. mensis Julii, anno 1602.

Gratis. *T. Archiepiscopus Regum.*

De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis,

Baccalaureus Didacus de Morales.

SYNODUS X. DIOECESANA

Celebrata in Civitate Regum, die 31. mensis Julii anno 1604.

Nos D. Toribius Alphonsus Mogrovexus &c. *ut in superioribus Synodis.* Cujus Synodi convocatio fuit ad diem 16. mensis Julii hujus præsentis anni 1604. diem triumphi sanctæ Crucis, in qua dicta Synodo ordinavimus, & statuimus Constitutiones sequentes, quas præcipimus, & volumus observari, & adimpleri, faciendum quod, & eo modo, quo in ipsis continetur.

CAPUT I.

Parochi post resignationem Beneficii ministrent Sacramenta.

Quod quando aliqui Hispanorum, vel Indorum Parochi commutaverint, vel resignaverint suas Parochias, noster Provisor dabit ipsis facultatem administrandi Sacramenta, tam Matrimonii, quam cætera, sicuti faciebant ante commutationem, vel resignationem, usque dum cum effectu suppetat, & adsit alius Parochus successor in ejusmodi Parochiis. Injungimus autem, ut omnes ejusmodi sint, ut Sacramentis ministrandis, & officia Parochi omnia præstiando sufficiant.

CAPUT II.

Oleum, & Chrisma in singulis Ecclesiis servanda.

Quod Parochi in singulis Ecclesiis suæ Parochiæ habeant vasa Olei, & Chrismatis fideliter custodita, ne opus sit ea ex uno Oppido ad alterum ferre.

CAPUT III.

Testes Baptismi fideliter adnotandi.

Quod Hispanorum, Indorumque Parochi in conscribendis Libris Baptismi, simul cum nominibus patrinorum scribant semper nomina testium.

CAPUT IV.

Idem illico post hoc, & alia Sacramenta faciendum.

Quod iidem Parochi, postquam ministrarunt Sacramenta Baptismi, Confirmationis, vel Matrimonii, tunc statim in ipsis Libris describant nomina baptizatorum, confirmatorum, & conjugum, absque ulla temporis dilatione, nec ea memoriæ suæ, vel solutæ schedulæ committant, vel alio modo differant, sed in ipsismet Libris illico describant.

CA-

CAPVT V.

Parochi non exerceant prædia;

Quod Doctrinarum Parochi, qui in suis Doctrinis habeount prædia, vulgo *chacras*, vineas, vel alia bona (Cappellaniæ memoriarum, vel anniversariorum) ea per seipsos non administrent, sed aliis locent, vel per tertias personas administrentur, ut ipsi officio suo pastorali libere fungi possint, & alia cessent incommoda.

CAPVT VI.

Nec ea conducant.

Quod Indorum Parochi non administrent, vel conducant vineas, hæreditates, vel alia bona suarum Doctrinarum Ecclesiis, vel Confraternitatibus annexa, accipientes pro suo labore aliquam eorum partem, sed ea locent, vel per alios administreot, ne Doctrinæ, vel curæ pastorali digne exercendæ obstaculo sint.

CAPVT VII.

Matriculæ Sacramentorum non committantur laicis.

Quod Parochi non tradant Correctoribus, vel aliis Ministris sæcularibus, Libros Matrimoniorum, & Baptismatum; sed si aliqui eos videre voluerint, id fiat præsente Parocho. Nec testimonia sine Parochi assistentia ex eis extrahi permittatur.

CAPUT VIII.

Populus ad Missas, & Doctrinam quomodo convocandus.

Quod Parochi, cum Fiscalibus, & aliis Ministris, per Oppidorum suæ Doctrinæ calles omnes discurrant, ut Parochianos ad Missam, & Doctrinam Dominicis, & diebus festive colendis ducant, omnes in Cœmeterio congregando, & constituendo ad portas Ecclesiæ, qui singulos ex matricula nominatim vocent, ducente quolibet Indo Præfecto ad id constituto, Indos suæ curæ commissos, prout per Constitutiones hujus Archiepiscopatus jam sancitum est. Hortantes locorum Correctores, & eorum Officiales, ut ad hoc concurrant.

CAPUT IX.

Quomodo etiam ad Confessiones.

Quod Indorum Parochi, ex Parochianorum suorum matriculis vocent Indos ad Confessionem, non relinquentes ipsorum Indorum arbitrio, ac dispositioni liberæ, ut ad hunc effectum accedant.

CAPUT X.

Oblationes ubi, & quando faciendæ.

Quod Indorum Parochi non instituant oblationes ante, vel post Missam, in Ecclesia, nec minus extra illam in Cœmeterio, vel alio loco; sed solum tempore Offertorii, juxta laudabiles consuetudines hujus Archiepiscopatus.

CAPUT XI.

Liberæ esse debent.

Quod neque *Caciqui*, seu Indorum Primores, nec Prætores, nec Fiscales, nec alii Ministri pro Indorum doctrinis colligant oblationes de domo in domum, ad eas Parocho tradendas, contributiones ejusmodi oblationum inter Indos exigendo. Nec Indorum Parochi se sic faciendo interponant, nec eos per matriculam ad offerendam vocent.

CAPVT XII.

Ne per Præconem indicendæ.

Quod Indorum Parochi, etiam in diebus oblationum, non faciant eas per Præconem indici, nec id consentiant, vel fieri permittant.

CAPVT XIII.

Nec directe, vel indirecte cogantur.

Quod Indorum Parochi per tertias personas non faciant Parochianos suos ad offerendum surgere; nec locum dent, vel permittant ulli, ut eis jubeat, vel surgere, aut ad oblationem accedere faciat, vel ullam vim directe, vel indirecte, eis ad offerendum inferant; sed ut offerre, vel non offerre, in libero ipsorum arbitrio relinquatur.

CAPVT XIV.

Parochi idoneos Sacramentorum administros adhibeant.

Quod Indorum Parochi, cum ipsis expedire videbitur, aliis Indorum Parochis concedant, ut suorum Parochianorum confessiones excipiant, Eisque injungimus, ut ejusmodi facultatem, cum concedenda sit, non nisi viris integræ idoneitatis concedant. Et quod pœnitentes peractæ confessionis schedulas a Confessario subscriptas ferant, juxta Decretum Concilii Provincialis anni 1583. Sess. 2. Cap. 15. in quo sancitur, quod Episcopi subinde constituant Indis Confessarios extraordinarios, propter caussas ibidem recensitas.

CAPVT XV.

De casibus Archiepiscopo reservatis.

Quod Parochi in suis Ecclesiis habeant pendentem tabulam casuum nobis per hujus Archiepiscopatus Constitutiones reservatorum. Et quod in iisdem Ecclesiis, diebus Dominicis, & festivis semel, sed tribus distinctis præconiis publicentur, ut ad omnium notitiam perveniniant. Casus autem reservati ex Constitutionibus hujus Archiepiscopatus desumpti sunt sequentes.

Casus Archiepiscopo reservati.

I. Reservamus nobis absolutionem Hispanorum, qui non solverint decimas, & primitias; & eorum qui illis obstiterint, vel eos impediverint, vel caussam dederint, quod Indi, vel alii, qui decimas, & primitias debuerint, eas non persolvant.

II. Item reservamus nobis absolutionem Hispanorum, qui vendiderint *Chicha* foliis *Zara*, vel mistam *Tara*; & eorum Hispanorum, qui dederint, vel vendiderint Indis *Guara-*

po,

po, seu potum ex aqua, & melle ex terfionis primi rasis, vel mustum, ut id bibant.

III. Item illorum, qui Indos contra ipsorum voluntatem in diebus festivis laborare faciunt in suis fundis, & laboritiis. Et eorum, qui ex ordine, vel mandato dominorum, in administratione ejusmodi operarum, & fundorum, vel causa, & persuasione ipsorum, per se, vel per interpositas personas, eos ad id compellunt.

IV. Item absolutionem Correctorum, seu Prætorum, qui Indos diebus Dominicis, & festivis laborare fecerint, vel in ejus rei causa fuerint, quod ad doctrinam non accedant, aut quod mariti fugiant a suis uxoribus, aut uxores a maritis, ut non possint ducere vitam conjugalem, vel quod propter illos labores, & prædia non frequentent doctrinam; ita ut nullus Sacerdos absque nostra licentia possit illos absolvere.

V. Item Correctorum, Oeconomorum, Admoinistratorum, vel aliorum quorumcumque, exceptis Indis, Mulatis, & Æthiopibus, qui in sua prædia, & lucra expenderint, vel occupata retinuerint, directe, vel indirecte, per se, vel per interpositas personas, bona Ecclesiarum, fabricarum, Hospitalium, Confraternitatum, Sacellorum, vel piorum locorum, ita ut a nullo Sacerdote absolvi sine nostra facultate possint.

CAPUT XVI.

Ecclesiasticæ pecuniæ cura.

Quod acquisitiones, quas fecerint Visitatores, & Vicarii, sive ex condonationibus, sive pro Seminario, seu ex aliis effectibus, scribantur in duobus Libris, quorum unum teneat Vicarius, & alterum Notarius, ab eorum utroque subscriptos.

CAPVT XVII.

Clare, ac distincte conscribenda.

Quod quando Vicarii ad nos, vel nostrum Provisorem in hanc Vrbem mittent pecunias ad Seminarium pertinentes, id cum omni distinctione, & claritate faciant, exprimendo, a quibus, & a quo, in quod tempus ipsam acceperint. Eademque distinctione, & claritate scribatur in rationibus exigendis da dictis effectibus, per nos, vel nostrum Provisorem, vel alium cui committetur. Ipsaque pecunia statim reponatur in arcam trium clavium ad hoc destinatam, præsentibus ejus clavigeris, & nobis, ac nostro Provisore, & ab omnibus in Libro Seminarii subscribatur.

CAPVT XVIII.

Ara sacra solis linteis sternatur.

Quod quando celebratur Missa, nec storeæ, nec iechilernia, seu laneæ lodices supra sanctum lapidem sternantur; sed omnia linostina, ut præscribit Missale.

CAPVT XIX.

Sacerdos celebraturus inspiciat Altaris paramenta.

Qod quando Sacerdos celebraturus est Missam, videat an in Altari sit Ara sacrata, & adsint tria tobalia linea, per Missale præscripta, & si Ara tabulæ inserta sit, an forte tabula sursum, & Ara deorsum versa sit, ut ita reperiat, vertat, ad Missam rite faciendam.

CAPVT XX.

Ara sacra linteo infuatur.

Quod Parochi habeant sacras Aras linteo infutas, ut a laicis tangi non possint.

CAPVT XXI.

Suppeditaneæ Crucibus insignita non sint.

Quod in suppeditaneis, & pavimentis Altarium, vel similibus locis non sternantur tapetes, in quibus depictæ sint Cruces.

CAPVT XXII.

Sacra Eucharistia pro locorum opportunitate servetur.

Quod Parochia in omnibus suis Ecclesiis servent Sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum, ubi decenter, & commode, & cum bona custodia fieri poterit. Interea vero dum commodum non fuerit ipsum in omnibus Ecclesiis habere, habeatur in Templo Oppidi, in quo Parochus præsens aderit, eo modo, & secundum quod ordinatum est in Constitutionibus hujus Archiepiscopatus.

CAPVT XXIII.

Clavis Tabernaculi nulli laico committenda.

Quod clavis Tabernaculi Sanctissimi Sacramenti, nullo unquam tempore tradatur, vel concredatur ulli cujuscumque qualitatis laico; sed ipse Sacerdos eam servet, & retineat in bona custodia.

CAPVT XXIV.

Censura generaliter publicatæ singulos afficiunt a.

Quod censuræ generales, postquam publicatæ fuerint, nulli personæ in particulari notificentur, sed sufficiat ipsa publicatio in Ecclesiis facta, procurando in hac parte evitare damna, controversias, & incommoda, quæ sequi possent, opinantibus illis, quibus sic notificaretur se gravatos esse.

CAPVT XXV.

Cruces in locis sordidis ne pingantur a.

Quod non apponantur Cruces in atriis domorum, nec angulis, aut Cœmiteriis, vel locis turpibus, ad ea ab immunditia, vel sordibus defendenda; sed serventur in locis decentibus cum debita reverentia, ut ratio postulat. Et Cruces in sordidis illis locis jam positæ auferantur.

CAPVT XXVI.

Ad signum salutationis flectamus genua.

Clericos, & laicos in Domino hortamur, ut cum datum fuerit signum salutationis Angelicæ, ad recitandum *Ave Maria*, genuflectant extra tempus Paschale.

CA-

a Conc. Limen. anni 1583. Act. 2. Cap. 21. 25. 26.

C A P V T XXVII.

Præbendarii in Capitulo legant Constitutiones.

Quod Præbendarii singulis annis, saltem semel, faciant, se ipsis præsentibus in Capitulo, legi Constitutiones Conciliorum Provincialium [a] anni 1567. & 1583. in hac Civitate celebratorum, ut in ipsis fieri decretum est, & per Præsulem injungitur.

C A P U T XXVIII.

Et Regulam Consuetam.

Vt ordinationes contentæ in Regula Consueta, facta in hac Civitate anno 1593. juxta Decreta sacri Concilii Tridentini, memoria non excidant, & unusquisque suæ satisfaciat obligationi; Decano, & Capitulo hujus nostræ Sanctæ Ecclesiæ injungitur, ut diebus Veneris cujusque sepumanæ, dum Capitulum congregatum fuerit, pergant eas ordinationes, & Capitula ejusdem Consuetæ legere; & omnia publicentur, ne quisquam earum ignorantiam prætendere possit, eo modo, & secundum quod sic ordinatum est, ut fiat, Cap. 46. ejusdem Consuetæ. Ipsosque in Domino hortamur, ut id adimpleant, & ad debitam executionem perducant.

C A P U T XXIX.

Sacerdotes nullo fere loco, vel tempore fumant tabacum.

Quod Sacerdotes [b] post Missam non fumant tabacum in Ecclesia, Sacristia, Choro, plateis, vel vicis; nec domi, aut frequenter in aliis locis publicis, ultra prædicta. Nec ante Missam ullo modo, prout in Constitutionibus hujus Archiepiscopatus decratum est.

C A P U T X X X.

Missæ intra Monialium Cœnobia non celebrandæ.

Quod in Monasteriis Monialium Missæ intra clausuram ipsarum non celebrentur, sive ad dandum viaticum, sive ob aliam caussam.

C A P V T XXXI.

Sacella ad Missas aperta sunto.

Quod ubi ex Sacellorum fundatione, quicumque Sacerdotes Missas in eis celebrare possint; illi qui eorundem Sacellorum curam gerunt, ea ad hoc aperta habeant.

C A P V T XXXI.

Parochi se mutuo juvent.

Quando duæ Doctrinæ sibi vicinæ fuerint, & Sacerdos unius non poterit celebrare duas Missas in duabus distitis Doctrinæ suæ curæ pastoralis; Parochus alterius Doctrinæ vicinus Ecclesiæ alterius Oppidi, in quo secunda Missa dicenda fuerit, tunc poterit secundam suam Missam celabrare in illa Ecclesia Oppidi alterius Doctrinæ.

C A P V T XXXIII.

Cadaverum effossores plectantur.

Quoniam Concilium Provinciale anno 1567. in hac Civitate celebratum, Par. 2. Cap. 103. circa id quod ad Indos pertinet, sub præcepto decrevit, ut sequitur: Quod nemo audeat effodere corpora defunctorum Indorum, quantumvis infidelium, nec ipsorum invertere sepulchra; Episcopis in hac Synodo renovantibus Decretum Clementis III. qui excommunicationis pœnam sepulchrorum perturbatoribus imponit; si quisquam ausus fuerit dictorum defunctorum corpora offodere, & effusa relinquere, ut a canibus, vel volucribus devorentur; is in excommunicationis latæ sententiæ, & centum pesorum pœnam incurret. Proinde nos omnibus, ad quos pertinebit, injungimus, ut illud Decretum observent, attendantes ad pœnam, & censuram in eo positas.

C A P V T XXXIV.

Providetur copiæ Confessariorum.

Provisor, & Vicarii nostri, in quorum districtibus erunt Doctrinæ, vel Conventus Regularium, & convenerint Hispani, vel alii non Indi; dare poterunt, & dabunt licentiam Parochis sæcularibus sui districtus, ut Sacramenta ministrare possint, & ministrent Hispanis, Æthiopibus, Mulatis, Zambahigis, & Mestizis, aliisque personis non Indis; excepto quod matrimonium non administrent sine licentia Ordinarii, vel Parochi sæcularis, quem habuerint; ipsique Vicarii pariter illis ministrent Sacramenta præter matrimonium, nisi ad hoc etiam habuerint licentiam ab Ordinario, vel proprio ipsorum Parocho sæculari, vel nostram. Et circa vagantes homines in matrimonio servetur Decretum [c] sacri Concilii Tridentini.

C A P V T XXXV.

Processiones Parochiales Limæ.

Quod omnibus Parochis hujus Civitatis Processiones Corporis Christi ducantur per omnes calles totius Parochiæ; Injungentes, prout injungimus, quod ipsi calles ad id decentes sint, & quod in Processione incedatur cum devotione, & silentio, quæ ratio requirit.

C A P V T XXXVI.

De officio Sacristani.

Quod Sacristani habeant tabulam rerum, quas facere debent, & observare in hac Civitate, & in toto hoc Archiepiscopatu nostri districtus, extractam ex Regula Consueta, & Constitutionibus hujus Archiepiscopatus, ut in forma sequenti.

Singulis septimanis apponent mundas mappas &c. *Omnia habentur in ipsa Consueta, Cap. 28 & 29. exceptis paucis, quæ hic sequuntur.*

Quod cum Sacristani non fuerint Sacris Ordinibus initiati, tum Parochi lavent, & lavari faciant singulis mensibus Corporalia, Purificatoria, aliosque pannulos ministerii Altaris, & Calicum Pallas, singulis septimanis, & Albas, Amictus, ac tobalia per singulos menses.

Quod,

[a] Conc. Lim. anni 1583. Act. 4. C. 24. [b] Conc. Lim. an. 1583. Act. 3. C. 24. & Syn. Diœc. 1x. C. 28.
[c] Sess. 24. Cap. 7. *De reformat.*

Quod, quando Sanctissimum Sacramentum defertur ad infirmos in Oppidis Hispanorum, Sacristanus cum incensario praecedat.

Quod Sacristani Ecclesiarum Hispanorum, vel Indorum pulsent, & pulsari faciant campanas meridie, & noctu pro animabus defunctorum.

Quod Sacristani associent Parochos, quando exierint ad ministranda Sacramenta; & Missam celebraturos ad induendum juvabunt. Et Crucem, ac lanternam cum accensa candela praeferent, quando illi vadunt ministratum Sacramentum Extremae unctionis.

Quod nec Sacristani, nec alii, cui incumbat paramenta celebraturis Sacerdotibus ministrare, ea ulli concedant, qui non afferat biretum, quo tectus ad Altare procedat.

CAPVT XXXVII.

Festa, & jejunia Limensia.

Quod Parochi in Ecclesiis habeant tabulam Festorum ab Hispanis, & Indis colendorum; & dierum jejunii ex Conciliis Provincialibus, Constitutionibus Synodalibus, & Regula Consueta hujus Archiepiscopatus desumptam, in forma sequenti.

Festa per Hispanos observari praecepta in Concilio Provinciali anni 1583.

Omnia habentur in ipso Concilio Act 2 Cap. 19.

Festa in hoc Civitate servari jussa per Constitutiones Synodales, & Regulam Consuetam hujus Archiepiscopatus.

Sancti Sebastiani in Urbe, & agro; Sancti Marcelli in Urbe, & agro; Commemoratio Sancti Paulli in Vrbe sola, & non in agro; Sancti Blasii, in Urbe sola, & non in agro; & Festum Exspectationis in Oppido Yca.

Festa, quae in hac Civitate Regum coluntur ex consuetudine.

Sanctorum Cosmae, & Damiani in hac Civitate sola, & non in agro; Visitatio Dominae nostrae in Urbe, & agro; S. Annae in Urbe sola, & non in agro; S. Dominici in Vrbe sola, & non in agro; Sancti Augustini in Vrbe sola, & non in agro; S. Francisci in Vrbe sola, & non agro; Exspectatio Dominae nostrae in Vrbe sola, & non in agro; Sanctorum Innocentium in Vrbe. Vltra hos si fuerint alii fe. I dies per approbatam consuetudinem, vel per legitimum privilegium introducti, ii etiam, quisque in locis suis, devote colantur.

Festa per Concilium Provinciale anni 1583. ab Indis observari jussa.

Omnia habentur in ipso Concilio Act. 4. Cap 9.

Dies jejunii in Concilio Provinciali anni 1567. Por. 2. Cap. 191. Indis praescripti.

Dies Veneris Quadragesimae, Vigilia Nativitatis, & Sabbathum Sanctum.

CAPVT XXXVIII.

Vicarii, & Parochi habeant authenticum exemplar Synodi.

Quod omnes Hispanorum, Indorumque Parochi, & Vicarii habeant illas Constitutiones authenticatas per Ægidium de Alarcon, Notarium nostrum publicum, & Secretarium, & non per alium quempiam Notarium, quamvis etiam nostrum, intarim dum aliud per nos dispositum non fuerit in contrarium, intra octo menses post primam publicationem hujus Synodi, &, si poterunt, etiam prius, sub poena, quod cum toto rigore Juris contra ipsos procedendum sit.

CAPVT XXXIX.

Poena non taxatae relinquuntur arbitrio Judicum.

Quod poenae harum Constitutionum transgressoribus infligendae, & per Constitutiones Provinciales, vel Dioecesanas hujus Archiepiscopatus non assignatae, sint penes arbitrium Judicis, qui sententiam in caussa protulerit.

CAPVT XL.

Dubia Archiepiscopo reservantur.

Quod si dubium aliquod circa has Constitutiones occurrerit, ejus declarationem reservamus nobis.

CAPVT XLI.

Examinatores Beneficiorum.

In forma superius in aliis Synodis descripta nominantur Canonici Doctorales, & Magistrales, Doctor Joannes Diaz de Aguilar Canonicus, Doctor Joannes Sanchez de Prado, Magister Benedictus Fernandez, Licentiatus Alphonsus Menacho, Doctor Joannes de la Roca, Magister Didacus Ramirez, Licentiatus Christophorus de Narvaez, Licentiatus Joannes Garces Portionarius, Magister Don Ioannes de Vargas, Magister Fr. Ioannes Martinez Cathedraticus linguae generalis in hujus Urbis Vniversitate.

CAPVT XLII.

Judices Apostolici.

In forma superius in aliis Synodis descripta nominatur Doctor D. Petrus Muñiz Decanus, Doctor D. Joannes Velasquez Archidiaconus, & Canonici Doctorales, & Magistrales, & Provincinciales, ac Prior Ordinis Sancti Dominici.

CAPVT XLIII.

Testes Synodales.

Sancti Patres juste, & sancte &c. *eodem tenore verborum quoad formam Constitutionis & personas, ut supra Cap. 47. Synodi 8.*

Quapropter exhortamur, requirimus, & mandamus omnibus, & singulis personis Ecclesiasticis, & saecularibus, existentibus, & habitantibus in hoc nostro Archiepiscopatu, quod a die primae publicationis hujus Synodi, ac deinceps, has ejus ordinationes habeant, teneant, observent, ac exsequantur, tanquam ejusmodi Constitutiones Synodales hujus nostri Archiepiscopatus, in omnibus, & per omnia, secundum quod, & in forma, quae in illis,

lis, & earum qualibet continetur, & tanquam res etiam per viam visitationis factas, & spectantes ad correctionem, & reformationem morum; nec earum tenorem, & formam ullatenus excedant, sub pœnis in eisdem contentis. Monentes quod contra transgressores severe procedemus cum omni rigore Juris, & cum opus fuerit, per censuras. Et omnia supradicta sic decernimus, & ordinamus dictis nostris Provisori, Vicariis, & Parochis, & ad id quod ipsis ordinavimus in istis Constitutionibus, licentiam damus, & nostras vices ipsis committimus, omni meliori via, qua de Jure possumus. Et præcipimus, ut publicentur, & legantur in nostra sancta Ecclesia Cathedrali, & in reliquis partibus, ubi expedierit; nostrique Vicarii, unusquisque in suo districtu, eas publicari facient. Et habeant vim, & vigorem Constitutionum Synodalium; quia nos ea ipsis damus, quantum ad ipsarum validationem requiritur.

Absolutæ sunt istæ Constitutiones ad gloriam, & honorem Domini nostri Dei, in Civitate Regum 31. die mensis Julii anno 1604.

Gratis.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato suæ Illustrissimæ Dominationis.

Ægidius de Alarcon Not. Secret.

Convocatio Synodi ad annum 1606.

Nos D. Toribius Alphonsus Mogroveius &c. *ut in fine Synodi Quartæ, eodem tenore cum convocatoriis Quintæ Synodi*, ad diem 31. mensis Julii anni 1606. Datum in Civitate Regum tricesima prima die mensis Julii 1604.

Gratis.

Toribius Archiepiscopus Regum.

De mandato Illustrissimæ Dominationis,

Ægidius de Alarcon Not. Secret.

Ego Ægidius de Alarcon, Apostolicus, auctoritate Apostolica, & auctoritate Illustrissimi Archiepiscopi horum Regnorum per eorundem Regnorum Archiepiscopatum publicus Notarius, & ejusdem D. Archiepiscopi Secretarius, legi, & publicavi in Ecclesia Cathedrali Civitatis Regum, die 31. mensis Julii anni 1604 Constitutiones, & convocatorias Synodi Diœcesanæ, quam sua Illustrissima Dominatio celebravit in hac Civitate Regum, & quæ absoluta fuit dicta die suæ publicationis, præsente sua Illustrissima Dominatione Pluviali, & Mitra induto, ac præsentibus pariter Decano, & Capitulo Ecclesiæ Cathedralis ejusdem Civitatis, & quibusdam ejus, & aliarum Parochiarum Parochis, præcedentibus solemnitatibus Pontificalibus in ejus celebratione, & progressu, & in congressibus, qui facti sunt in Domo Archiepiscopali durante dicta Synodo adstiterunt multi cum potestate absentium, & etiam in personis propriis aliqui Parochi Doctrinarum, & venerunt, & consenserunt unanimes, & conformes in dictas Constitutiones, quarum in dicta retroscripta Synodo fit mentio. Atque, ut de eo constet, dedi præsentes in dicta Civitate Regum dicta die 31. Julii, & anno 1604. & feci meum signum in testimonium veritatis, & in fidem subscripsi.

Ægidius de Alarcon Not. Secret.

CARDINALIS DE AGUIRRE LECTORI.

Absoluta est jam Collectio Conciliorum Hispaniæ, ac Novi Orbis, clave aurea Synodorum, quas coegit Beatus Toribius Mogroveius, Archiepiscopus Regum, sive Limensis, Præsulum exemplar mirum, cujus supremam, & solenniorem apotheosin quotidie exspectamus ab hac sancta, & Apostolica Sede. Possemus hoc loco plurima, & eximia proferre in laudem ipsius, & virtutum plane heroicarum, quibus primum Hispaniæ, dein vero Peruvianis regionibus longe, ac late refulsit, qua opere, qua verbo, qua Conciliis editis, cum ingenti innumerabilium animarum fructu, usque ad diem vicesimam tertiam Martii, anni 1606. Cœnæ Domini sacram, in qua, non absque cælestibus signis, gloriosissimam mortem, jam sæpius a se prædictam, obiit. Verum cum jam plures Libri superioribus annis, tam Romæ, quam Antuerpiæ editi fuerint, quibus Vita ipsius admiranda late exhibetur; noluimus hoc loci illam repræsentare. Esset enim præter institutum nostri Operis, & plane superfluum, cum prædicti Libri, tam Latino sermone, quam Hispanico editi, præ manibus fere omnium sint.

Solum itaque placuit hoc loco, veluti pro coronide, exhibere insignem locum ex S. Gregorio Nysseno mutuatum Tomo III. editionis G. L. Parisiensis anni 1638. Oratione habita, sive Ἐπιταφίῳ, in funere magni Meletii Episcopi Antiochiæ, cui initium: *Ηὔξησεν ἡμῖν τὸν ἀριθμὸν Ἀποστόλων ὁ νέος Ἀπόστολος* &c. Porro locum ipsum Nysseni optime adaptavit Magister Cyprianus Herrera Augustinianus eidem B. Toribio in ejus Vita Romæ edita anno 1670. adjunctis quibusdam de suo verbis diverso charactere, ut melius accommodarentur huic instituto. Quasi Limenses, immo & omnes illius Novi Orbis incolæ, in morte Toribii, perinde ac Antiocheni in obitu magni Meletii, dicere potuerint: *Auxit nobis numerum Apostolorum novus Apostolus, qui cooptatus est in ordinem Apostolorum. Traxerunt enim Sancti ad se moribus consimilem; athletam, athletæ; coronati, coronatum; animo castam, corde puri; præconem sermonis, ministri sermonis. Verum Pater quidem noster Apostolici contubernii, & ad Christum resolutionis nomine Beatus habendus est, nos vero miserabiles. Orbitas enim prematura non sinit, ut eo nomine Beatos nos dicamus, quod tam bonum, & commodum Patrem nacti eramus. Illi melius erat per reconciliationem esse cum Christo.*

At

At vobis acerbum, & molestum paterno præsidio, patrociniioque carere. Quis nobis hac densa, atque obscura tristitiæ nebula discussa, rursus ex serenitate clorum felicitatis radium exhibebit? Sed unde radius elucet novo Peruviano Mundo, *cum sua stella* Limæ nostræ *occiderit? Laborat infirmitatibus commune corpus Ecclesiæ* Civitatis Regum, *& Medicum non invenimus; magna voce calamitatem amissi Patris deploramus; sed quare si obscura nox ortum luminis splendidioris spirat? Quia si stella spiravit, natus est inter Cælites Sol refulgentissimus.* Verum est, *quod e* Peruvica *Terra fuit* Antistes noster Toribius *translatus ad Empyreum*, ut pie credimus oves; *sed memoriam suarum virtutum pro doctrina reliquit, populos congregans* in Occidente *gentiles, Ecclesiam erudiens, dæmones, & idola arcens, & fugans* ab Indis, *Angelos reducens pacificos, rogans a Deo pro nobis utilia, variorum morborum medicina officinam efficiens* Limam, *portum earum, qui afflictionum tempestatibus jactantur. Pauperum abundans ærarium, & copiosum, & viatorum quietum diversorium.*

Tu vero huc jam ades ad nos, ubicumque tandem fueris, sive in sublimi æthere habitas, sive per cælestem aliquem circulum versaris, aut in Choros Angelorum cooptatus Domino adsistis, & cum Virtutibus, & Potestatibus, ut fidelis servus parumper ab iis officiis vacationem deprecatus, veni ad hos, qui te honorant invisibilis amicus. Multorum beneficiorum indigemus; intercede, ac deprecare pro Patria apud communem Regem. Nam locus mortis justorum Patria est; Cives item, & fratres, & cognati, qui habent eum, & honorant. Timemus afflictiones, pericula expectamus, pro conservis utere libertate loquendi, qui futuri temporis petimus præsidium, & securitatem.

Quod si majori opus fuerit advocatione, Fratrum tuorum coge Chorum. Admone S. Rosam de S. Maria, Beatum Franciscum Solanum, jam prope solemnissimæ apotheosi vicinum, cæterosque Dei Servos Peruvianos, *& cum omnibus una deprecare multorum justorum preces, ut multitudinum, ac populorum peccata luant. Roga Petrum, excita Paullum, Joannem item Theologum* tuæ Metropolitanæ Ecclesiæ Titularem. *ut pro Ecclesiis, quas constituerunt, soliciti fiat, pro quibus catenas gestorunt, pro quibus mortem tulerunt, ne simolacrorum cultor adversum nos caput tollat, & sicut spinæ vineæ succrescant, ne zizanium editum suffocet triticum; sed virtute tua, sociorumque tuorum deprecationis, a Vir admirande, & excellens, Christianorum Respublica campus segetum reddatur; qui campus ad finem usque maneat in pingui, fertilique arvo Fidei in Christum, semper fructum edens æternæ vitæ, qui contigit per Jesum Dominum nostrum; cum quo Patri simul & Spiritui Sancto gloria, imperium, & honor, nunc, & semper, & in sæcula sæculorum amen.*

Omnia sub correctione S. Romanæ, Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ.

FINIS TOMI SEXTI.

FIRENZE - BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
PROGG. - 2.1.48 VI° (66)
RESTAURO - 1998
LABORATORIO - RAIMONDO MILIO
RESTAURATORE PROGETTISTA - CLAUDIO MONTELATICI

SINTESI DELLE OPERAZIONI EFFETTUATE:

controllo numerazione, pulizia a secco con pennello morbido, risarcimento con montaggio a scarnire con carta giapponese di adeguato spessore e colore, Vanrow, velatura con velo giapponese 502 e Tylose MH300P al 2%, carte di guardia Ingres struttura F, cucitura su n. 6 nervi di spago, indorsatura con tela di mussola e pelle di capra scarnita, capitelli cuciti su anima di spago e fili di lino neutro e colorato, incartonatura dei quadranti in cartone accoppiato al durevole, nuova legatura in piena pelle di capra al vegetale (Scaricaciottoli) con dorso attaccato, adesivi Tylose MH300P e Vinavil 59 al 15%.

COLLAUDATORE
DATA DEL COLLAUDO

LAB. RESTAURO LIBRI R. Milio